CRAVATA ROȘIE

Nr. 1
1966

REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

DOI PAȘI PÎNĂ LA CABANA CĂLDUROASĂ

Foto: GH. VINTILĂ

Salut de pionier

de **RODICA TOT**

Salut, pămînt în care dorm strămoșii
Pe scut de ierbi ce-au cunoscut furtuna,
Ori înveliți cu flamurile roșii
Sub care au luptat visînd Comuna.

Salut, voi, munți cu creste de aramă,
Și voi, izvoare limpezi de la poale,
Și tu, cîmpie, roditoare mamă,
Ce-ți legeni grîul cu mișcări domoale.

Salut, uzine, fabrici, combinate,
Păduri de sonde, cîntecul din mină
Și voi, hidrocentrale înălțate,
Ce-aduceți țării stele de lumină.

Salut prin voi, slăvind făuritorul,
Și muntele și apele — cîmpia,
Și steagul ce îți apără pridvorul —
Republică Socialistă România.

Partidului

de **VICTOR TULBURE**

La fața ta mă uit cu ochi senini.
În casa ta îmi e atît de bine!
Sînt încă mic. Am încă ani puțini.
Dar, cîți îi am, sînt luminați de tine.

Căci tu cravata ce mi-o pui pe piept
Îmi încălzește sufletul și viața.
Și tu mă-nveți pe drumul bun și drept
Cum să pășesc de dis-de-dimineață.

Eu inima de mi-o aud bătînd,
Ea pentru tine bate și-i fierbinte
Și dăruită ție mi-e oricînd,
Partidule, iubitule părinte!

CEL MAI DRAG PĂMÎNT SUB STELE

Versuri: **Mihail Cosma**
Muzica: **Florin Staicu**

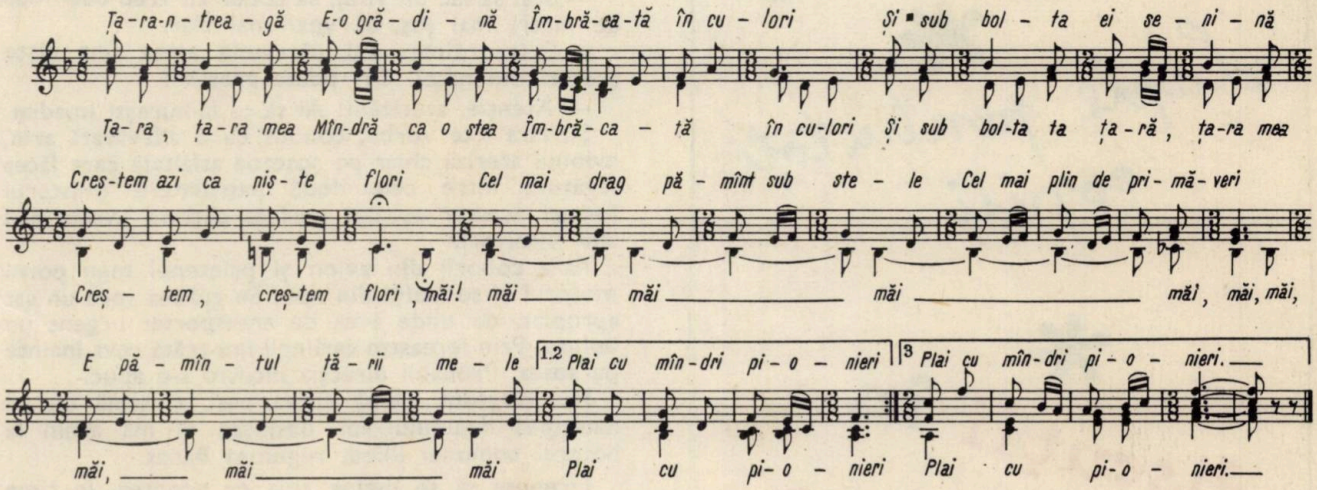

Țara-ntreagă
E-o grădină
Îmbrăcată în culori
Și sub bolta ei senină
Creștem azi ca niște flori.

Refren:

Cel mai drag pămînt sub stele,
Cel mai plin de primăveri
E pămîntul țării mele,
Plai cu mîndri pionieri.

De la munte
Pîn' la mare
Zboară rîndunele mii
Și pe zări e numai soare,
Liber cînt și bucurii.

Refren...

Înflorește
Caldă țara
Și-o cîntăm însuflețit,
Că trăim în primăvara
Dăruită de Partid.

Refren...

Inv. 8051

UN ZBOR NEAȘTEPTAT

niște sportivi care nu erau sportivi

...ȘI UN ORAȘ CARE NU-I ORAȘ

O MAGISTRALĂ CONSTRUITĂ DIN PÎINE

Lapte pentru toți copiii

discuții în sectorul ZOO

Într

— Ce cauți?

— Biledul!

— Cînd vrei să fii acolo?

— Aș dori chiar astă-seară, dar n-am cum. Călătorind cu cel mai rapid accelerat fac 12 ore pînă acolo, iar cu personalul aproape 20...

— Vino cu mine. În două ceasuri te-am lăsat la porțile Biledului.

— Fugi că glumești. N-ai cum... Adică, stai! Uitasem că ești comandor... Mă duci cu avionul sanitar? Ai vreo urgență spre Banat?

— Se înțelege.

Peste o oră și 57 de minute de la această discuție mă aflam deasupra cîmpiei bănățene, cam în dreptul Timișoarei.

— Privește jos! m-a îndemnat prietenul meu.

Privesc pe geam. O cîmpie și în mijlocul ei una, două, trei... șapte movile cu cîte un stîlp de piatră în vîrf.

— Nu-s simple movile, adăugă el ghicindu-mi parcă gîndurile, ci niște gorgane vechi de peste 1 000 de ani, morminte ale conducătorilor avari care au trecut pe aceste locuri. Ai învățat despre ei la istorie. Dar nu de năvălitorii avari e vorba acum, privește puțin mai la stînga. Acolo ce vezi?

— A... da... Ce frumos! Două pătrate perfecte. Un pătrat roșu-gălbui mare și, lîngă el, la vreo doi kilometri, un pătrat alb, mai mic... Parcă-s niște cuburi uitate de copii în cîmpie...

— Stai să fac un viraj, să cobor cu vreo 800—900 de metri mai jos, să vezi mai clar.

— Extraordinar. Păi pătratele astea sînt niște așezări omenești. Ori poate greșesc?

— Atenție, aterizăm! Ai să te lămurești imediat.

Și, fără alte vorbe, condus cu o adevărată artă, avionul aterizează chiar pe șoseaua asfaltată care făcea legătura între cele două patrulatere (misterul formei acestor așezări perfect pătrate aveam să-l aflu ulterior).

Abia coborîi din avion și prietenul meu porni motorul și se înălță din nou. Se grăbea spre un sat apropiat, de unde avea de transportat urgent un bolnav. Prin fereastra carlingii îmi arătă ceva înainte pe șosea. Probabil direcția încotro s-o apuc.

Nu greșeam. După cîțiva pași, o tablă de pe marginea drumului îmi deslușea că mă aflam la hotarul comunei Biled, regiunea Banat.

Începuse să se îngîne ziua cu noaptea. În timp ce-mi grăbeam pașii spre satul din față, din urmă mă ajunse o cascadă de rîsete, însoțite de clinchete de biciclete. Abia mă ferii din cale și pe lîngă mine trecură rîzînd, pe biciclete, cîteva pîlcuri de fete și băieți. După ei, pîrîind îndrăcit, două pîlcuri de motociclete.

— Cine sînt sportivii ăștia? E vreun concurs? întrebai pe un bătrînel ce trecea agale pe marginea șoselei.

— Ce concurs? Care sportivi? Sînt țărani de-ai

-un sat milionar

de I. STRĂUȚ

noștri, cooperatori din Biled, vin de la lucru...

— Da' dumneata ești de pe-aici?

— Eu mi-s baci Artenie, jitarul. Adică păzitorul cîmpurilor astea. Păzesc averea cooperativei.

Ținînd firul de asfalt al șoselei, curînd m-am văzut în comună. Dar parcă nu-mi venea să cred că sînt într-un sat. Mai repede m-aș fi crezut într-un orășel. Străzile, toate pietruite, mărginite de trotuare. Case mari, din cărămidă și piatră, magazine luminoase cu etaj, casă de cultură, cinematograf, școală medie...Pe străzi începuseră să ardă becuri... La cinematograf și la magazine vitrinele erau luminate de tuburi fluorescente. Dinspre geamurile unor case răzbătea lumina albăstruie împrăștiată de ecranele unor televizoare. Zării pe frontispiciul unei clădiri mari o firmă: «Cooperativa agricolă de producție Biled».

Intrai. Un om între două vîrste, scund și îndesat, mă întrebă pe cine caut.

— Un cooperator, pentru un interviu...

— Poftim, întrebați-mă ce doriți! Sînt Bec Sabin, președintele cooperativei.

N-am spațiu să vă redau tot cursul discuției noastre, destul e să știți că de la această discuție am plecat împreună pentru a face cunoștință și cu alți țărani cooperatori. În drum ne-am abătut pe la hambarele și pătulele cooperativei. Aici am văzut cum se depozitează grîul și porumbul. Nu v-ar părea desigur prea interesant dacă v-aș spune cîte mii de kilograme de bucate erau acolo. V-ar interesa însă să vă spun că de pe un singur hectar țăranii din Biled au recoltat în vara anului trecut atîta grîu cît ar ajunge pentru 3 000 de pîini de 1 kg. Puneți aceste pîini una peste alta ca pe niște cărămizi și ați putea construi din ele un turn destul de înalt. Și aici e vorba doar de grîul de pe un singur hectar! Dar dacă ați pune la socoteală producția de pe toate cele aproape 4 000 de hectare ale cooperativei? V-ar ajunge «cărămizi» pentru o întreagă magistrală. Și asta numai din recolta de grîu, fără a mai pune la socoteală roadele celorlalte plante cultivate de țăranii cooperatori din Biled. Aș putea de exemplu aminti că numai din sfecla cultivată pe un singur hectar aici se fabrică la Timișoara atîta zahăr cît să ajungă pentru îndulcirea într-o dimineață a cafelei tuturor copiilor din București. ...Și la Biled se mai cultivă floarea-soarelui și cartofi, roșii, varză și alte legume și zarzavaturi... Făcînd o socoteală cît de simplă, poți afla cu ușurință cît se cîștigă numai din vînzarea acestor recolte... Aici stă secretul milioanelor agonisite de cooperatorii din Biled, al belșugului și bogăției lor.

Oamenii au stat și au chibzuit, căutînd și alte izvoare de belșug. Așa au ajuns la concluzia să înființeze un sector de creștere a animalelor, adică, în limbaj științific, s-au reprofilat pe cornute și porci de rase superioare, care aduc mari venituri țăranilor cooperatori. Și notați că aici, la Biled, în lotul celor 1 065 de bovine, sînt aproape 600 de vaci care produc fiecare între 2 600 și 3 400 l de lapte pe an.

Am stat de vorbă mai pe îndelete cu cîțiva îngrijitori fruntași de animale, care mi-au dat toate lămuririle despre ramura zootehniei. Cu acest prilej am dezlegat și misterul celor două patrulatere văzute din avion. Primul patrulater atît de perfect desenat, construit după un plan și o arhitectură modernă, era chiar satul, comuna Biled, iar al doilea era «sectorul zoo», micul orășel construit special pentru creșterea animalelor. Acesta s-a ridicat în plin cîmp, întîi din motive de igienă, pentru a feri animalele de boli; apoi, pentru a putea răspîndi mai repede, direct pe ogoare, prețioasele îngrășăminte naturale.

Intrasem în «sectorul zoo».

Curios, privii în încăperea unde era «creșa purceilor». Așteptam să-i văd în căzi cu apă, scăldîndu-se, dar purcelușii durdulii stăteau în cerc, cap la cap, formînd un fel de rozete, cîte 10—12, sub niște umbreluțe argintii de tablă, care împrăștiau o lumină purpurie.

— Raze infraroșii... Vedeți cît de mult le place? Îi ajută să crească mai repede, îi întărește, le dă poftă de mîncare...

E frumoasă munca în «sectorul zoo», deși, desigur, nu este ușoară. La îngrijirea celor 3 700 de vite își dau concursul aproape 100 de specialiști — un inginer agronom, un medic veterinar, numeroși îngrijitori și brigadieri.

Toate acestea le-am aflat dintr-o discuție cu tovarășul Popa Simion, brigadier în «sectorul zoo».

— Vedeți, mi-a spus el, acum, aici la noi, în sector, există numeroase construcții complet noi — grajduri, padocuri, turnuri pentru însilozări și magazii —, în care aproape totul e mecanizat. Aprovizionarea se face cu camioanele cooperativei agricole de producție, vitele primesc apă de la robinet, iar mulsul și prepararea laptelui se fac cu aparate electrice. Aici a fost, acum zece ani, țarină goală. Ne-a trebuit un deceniu să construim «sectorul zoo» care se vede azi. Toate acestea au cerut investiții de bani, multă muncă și pricepere. Au cerut învățătură. Unii învățăm la școala medie, alții sîntem înscriși în învățămîntul agrozootehnic. Ați văzut satul nostru! E altul azi, un sat socialist, cu nimic mai prejos decît un orășel.

Un sat ca multe altele întîlnite azi prin țară. Ați aflat, desigur, din documentele celui de-al IX-lea Congres și din rezoluția P.C.R. din 11—12 noiembrie de anul trecut, că nu e departe vremea cînd toate satele noastre se vor transforma în adevărate orașe agricole. În acest scop a luat ființă și Comisia Centrală de Sistematizare a Satelor. Oamenii satelor sînt alții azi, sînt țărani cooperatori. Oameni cu noi concepții despre muncă, despre viață, în care pe primul plan nu mai stă «al meu» sau «al tău», ci «al nostru», «al vostru»...

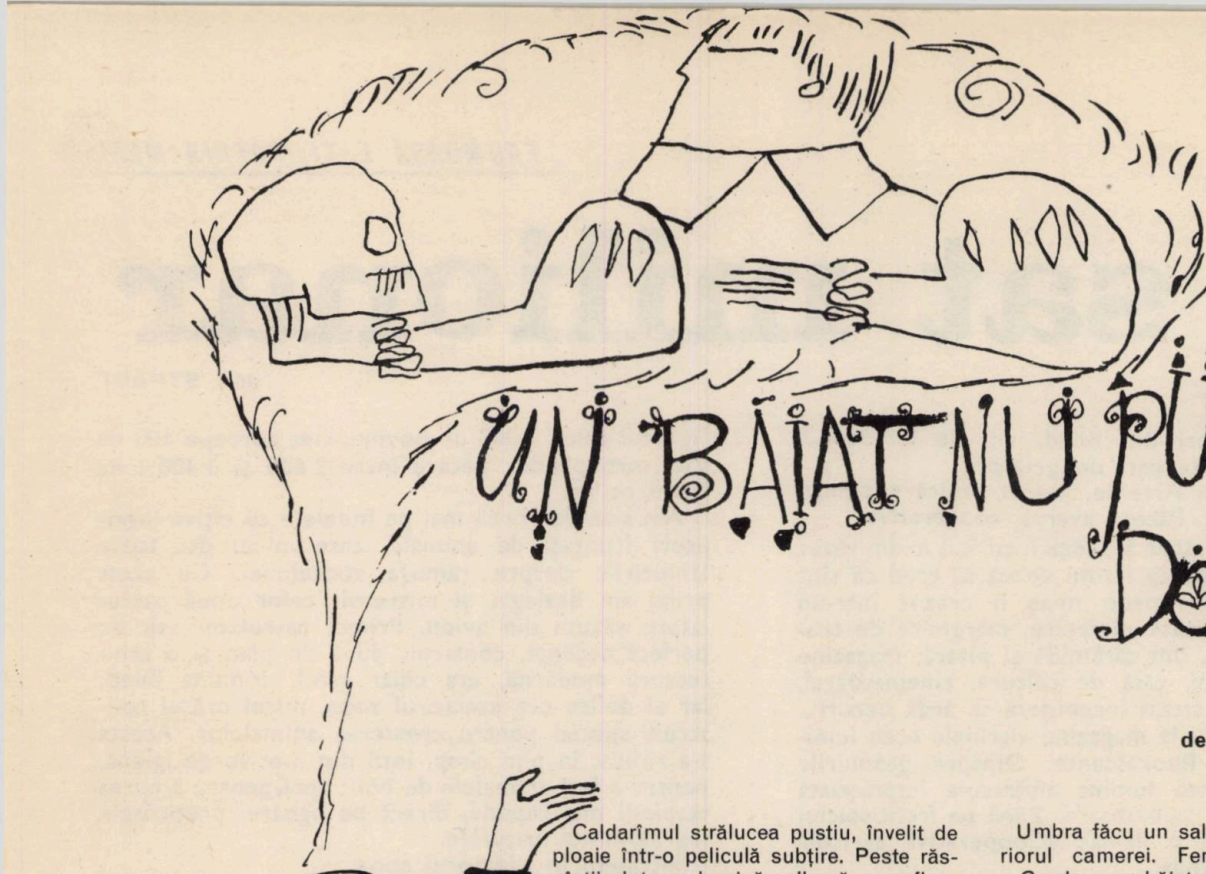

UN BĂIAT NU PUTEA DORMI

de **OVIDIU ZOTTA**

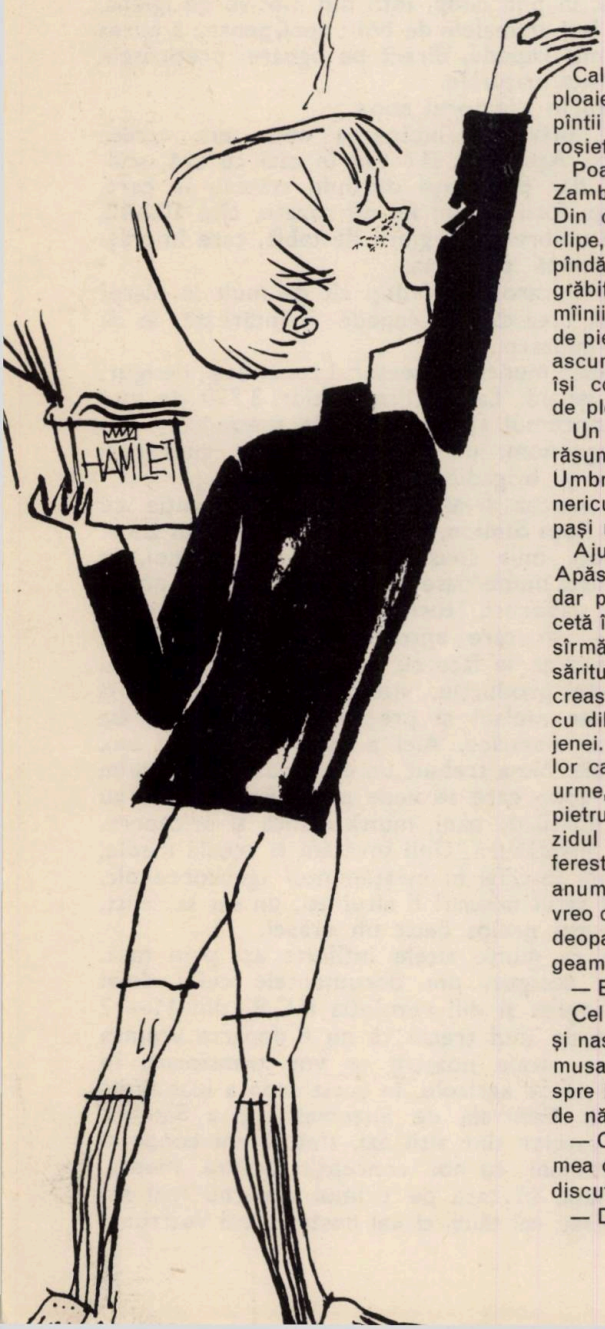

Caldarîmul strălucea pustiu, învelit de ploaie într-o peliculă subțire. Peste răspîntii plutea o lumină galbenă, cu reflexe roșietice.

Poarta casei cu numărul 18 de pe strada Zambilelor se deschise fără zgomot. Din curte se strecură o umbră; cîteva clipe, rămase nemișcată, cu urechea la pîndă, apoi se smulse din loc, pornind grăbită pe lîngă garduri. După poziția mîinii stîngi — a cărei palmă era lipită de piept — se putea deduce că sub haină ascundea un obiect asupra căruia umbra își concentra toată atenția, ferindu-l de ploaie.

Un mîrîit, urmat de lătrături furioase, răsună dintr-o curte cu gard de fier forjat. Umbra încremeni locului, scrutînd întunericul și pe urmă o rupse la fugă, cu pași neauziți.

Ajungînd în fața numărului 64, se opri. Apăsă cu precauție clanța de la intrare, dar poarta nu se deschise. Umbra cercetă înălțimea obstacolului — un gard de sîrmă ghimpată, înalt — și dintr-o singură săritură fu deasupra, cu pîntecele pe creasta gardului. Încă o mișcare, și sări cu dibăcie dincolo, într-un strat cu stînjenei. Simți pe obraz moliciunea petalelor catifelate și reci. Grijuliu să nu lase urme, căută poteca — era o cărăruie pietruită — și porni adus de spate spre zidul casei. Aici se lipi de pervazul unei ferestre și fluieră încetișor, într-un fel anumit. Trebui să repete semnalul de vreo cinci ori, pînă cînd perdeaua se dădu deoparte și cineva apăru îndărătul geamului.

— Eu sînt, deschide! șopti umbra.

Cel dinăuntru își lipi de sticlă fruntea și nasul încercînd să deslușească figura musafirului nocturn. Apoi ridică mîna spre ivăr și deschise, mormăind înfiorat de năvala aerului nopții.

— Ce-i mai fi vrînd la ora asta? Părerea mea o cunoști. Nu cred că mai avem ce discuta.

— Dă-te la o parte.

Umbra făcu un salt și dispăru în interiorul camerei. Fereastra se închise.

Gazda — un băiat de vreo 13 ani, voinic, blond, cu ochii cîrpiți de somn — ședea turcește pe pat, într-o pijama vișinie. Oaspetele, Viorel Moraru, se plimba în sus și-n jos prin încăpere.

— Stai locului că mă dor ochii! se răsti cel de pe pat. Vrei să rămîn sașiu uitîndu-mă la tine? După ce că mă trezești din somn... E aproape miezul nopții.

— Somn? Noapte? strigă batjocoritor noul venit. Te-ai gîndit vreodată ça omul își pierde o treime din viață dormind?

— Spune mai bine că ai venit să te împaci. Fie. Însă numai dacă recunoști că te-ai înșelat.

— Niciodată! strigă Viorel.

— Atunci lasă-mă să dorm!

Blondul se trînti, cu plapuma peste cap, dar Viorel i-o smulse, aruncînd-o tocmai la picioare.

— N-ai să dormi!

— Atunci, recunoști?

— Nu de asta am venit! Ascultă!

Viorel respiră adînc, închise ochii pe jumătate și declamă rar:

A fi sau a nu fi, iată-ntrebarea!
E oare mai de laudă să suferi
În sinea ta săgețile și praștia
Norocului vrăjmaș sau mai degrabă
Să te-narmezi în fața unei mări
De zbucium și prin luptă s-o răpui?

Blondul se încruntă intrigat:

— Nu înțeleg. Ai venit ca să-mi spui poezii?

— E monologul lui Hamlet. De Shakespeare! oftă compătimitor Viorel.

— Bine mă, dar la unsprezece noaptea?

— Da, la unsprezece, și la douăsprezece, și la două, și la cinci, și iarna, și vara, totdeauna! Adineauri am terminat de citit piesa. E sublimă!

— Sfinte Sisoie! De asta ai venit?

— Da. Ascultă: «Iertare, domnul meu, că te-am jignit»...

— Ah, îmi ceri, totuși, scuze?

— Nu fi prost! E o replică a lui Hamlet, din actul V, înaintea duelului cu Laertes.

— Nu cunosc piesa.

— Ai dreptate, uitasem că n-ai citit-o, exclamă cu părere de rău Viorel. Dar nu-i nimic, am să ți-o povestesc eu și pe urmă o să stăm de vorbă. Imaginează-ți un castel din evul mediu. E noapte. Se schimbă garda.

— Știi ce, dă-mi cartea, e mai bine s-o citesc.

— Bineînțeles că ai s-o citești! Trebuie! Dar lasă-mă să-ți povestesc subiectul! Sau mai bine să ți-l descriu pe Hamlet. Un om deosebit! Ah, cei de la curte credeau că și-a pierdut rațiunea. În realitate, anormali erau ei, în sensul de neoameni, de intriganți și de ucigași! Iar Hamlet, singur, împotriva tuturor, cu mintea sa înțeleaptă și cu o spadă care nu da greș!

Ochii lui Viorel ardeau pe chipul palid, cu bărbia ascuțită și cu umerii obrajilor proeminenți. Blondului îi fugise de mult somnul. Viorel vorbea într-una, umblînd fără astîmpăr prin odaie și răsfoind cartea în căutarea replicilor care-l impresionaseră îndeosebi. Scena cu reprezentația trupei de actori-ambulanți, pusă la cale de Hamlet pentru a-i întinde regelui o capcană, le plăcu foarte mult și o citiră în întregime, cu voce tare. Urmă o discuție îndelungată; blondul susținea că Hamlet a amînat exagerat de mult răzbunarea cea dreaptă.

— La început, și eu am crezut așa, mărturisi și Viorel. Mă gîndeam că, în locul lui Hamlet, l-aș fi nimicit pe rege încă din actul III, îndată după reprezentația de la castel. Dar nu, simt că dacă întîmplările următoare ar fi lipsit, piesa n-ar fi mai avut atîta farmec.

— Poate că Hamlet a vrut să capete dovezi în plus despre vinovăția regelui sau poate că îi era milă de mama lui, spuse blondul.

— Poate...

Acum se plimbau amîndoi prin încăpere. Blondul își trăgea mereu pantalonii de pijama prea largi, iar Viorel se necăjea din pricina părului său lung și moale, care-i cădea pe frunte.

— Cel mai important lucru pe lume e să cauți întotdeauna adevărul! strigă blondul.

— Și să nu te abați niciodată de la țel.

Brusc, obrajii lui Viorel luară foc.

— Știi ceva? Hai să jurăm că ori de cîte ori unui din noi doi o să-l vadă pe celălalt făcînd un lucru aiurit îi va spune adevărul în față și-l va sili să renunțe. Juri?

Blondul se cam sperie.

— Ce-ți veni?

— Nu rîde, e foarte important. Ești de acord?

— Bine, sînt!

— Chiar dacă ai să te afli la o mie de kilometri depărtare sau în Lună, sau oriunde, să dai fuga cum știi și cu ce știi în clipa cînd ai să auzi că sînt pe cale de a face un lucru nedemn. Am să procedez și eu la fel.

— E în regulă.

Ploaia bătea liniștitoare în geam. Șuieratul unei locomotive străbătu cerul orașului, dar fără stridențe, accentuînd și mai mult senzația de liniște.

— Mîine am să cer de la bibliotecă toate piesele lui Shakespeare. De altfel, mi-am făcut o listă pe care mai sînt Eminescu, Dante, Tolstoi... Pot să ți-o dau și ție. Am să ies încet tot pe unde am intrat, ca să nu-i stingheresc pe ai tăi. Ai grijă de carte, spuse Viorel.

Și adăugă, zîmbind stînjenit:

— Știi, simțeam că n-o să pot dormi dacă nu discut cu cineva despre Hamlet. Nu-i așa că aveam o mutră de zăpăcit adineauri, cînd am intrat?

Blondul deschise fereastra cu băgare de seamă.

— Ascultă, dar în legătură cu discuția de dimineață ai să-mi spui ceva nou?

— Nu, și repet: golul a fost marcat din offsaid. Țin la părerile mele!

— Mda. Vezi să nu-ți rupi pantalonii, omule cu păreri constante, îl sfătui amabil blondul.

— Ai grijă, cînd închizi fereastra, să nu-ți rămînă nasul pe dinafară, replică tot atît de curtenitor Viorel, încălecînd pe pervaz.

Ploaia se înteți se. De-a lungul străzii Zambilelor, o umbră se strecura cu vioiciune, ferindu-se de cascadele ce cădeau de pe acoperișuri. În dreptul porții de fier forjat, scoase limba spre dulăul care îl însoți de cealaltă parte cu lătrături furioase, pe toată lungimea gardului. La numărul 18, umbra apăsă clanța și intră, căscînd voinicește. Se gîndea cu multă plăcere la așternutul cald și moale care îl aștepta.

Ilustrații: MAGDA ARDELEANU

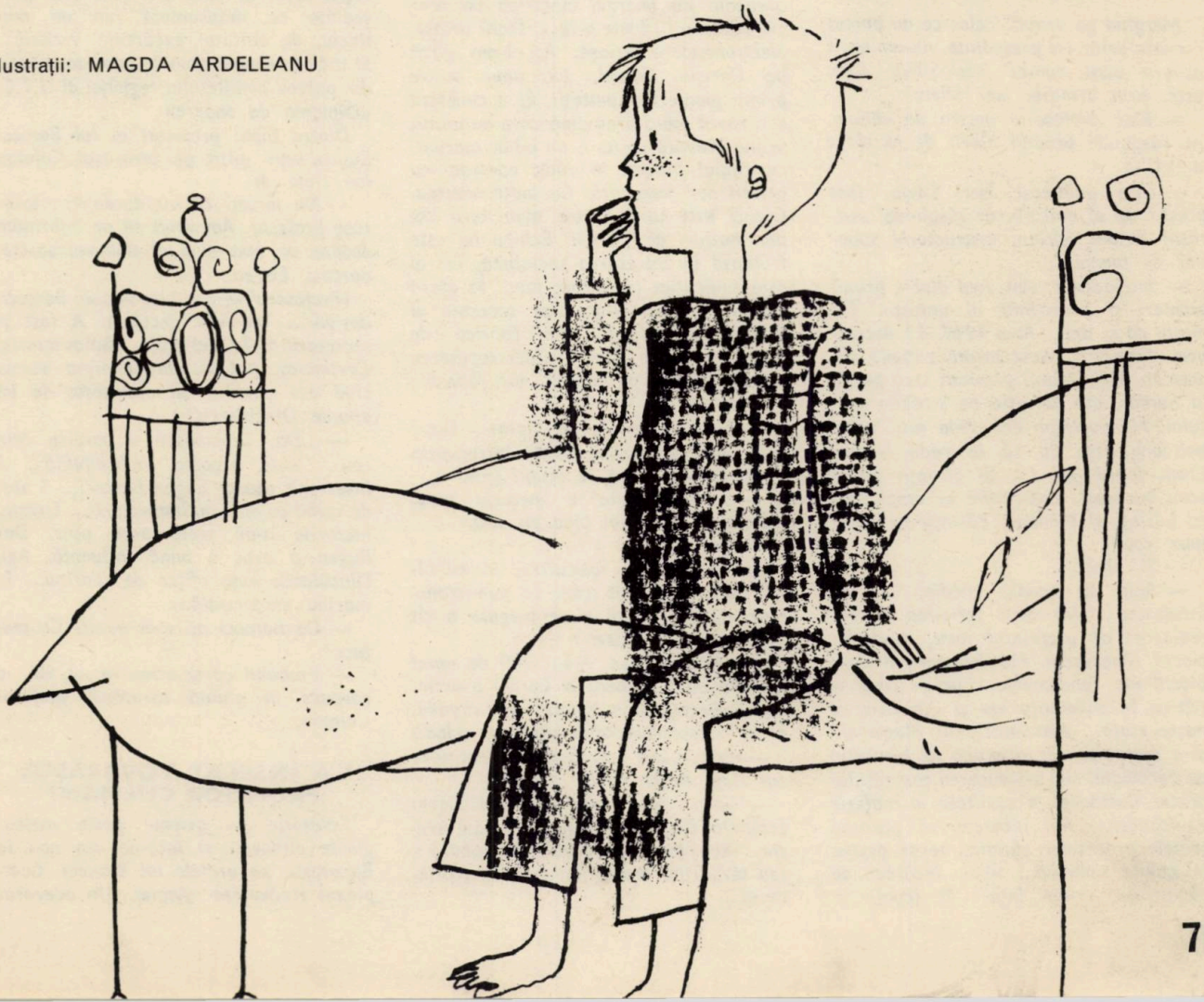

PRIMA CRAVATĂ

Am fost bucuroşi atunci cînd, nu de mult, am primit o scrisoare de la vechii noştri prieteni, pionierii de la unitatea nr. 16, Şcoala medie «Fraţii Buzeşti» din Craiova.

Pe scurt, iată despre ce e vorba. În unitatea lor există o frumoasă tradiţie: noului preşedinte ales al unităţii i se înmînează cravata roşie purtată de primul preşedinte al unităţii acum 16 ani, la înfiinţarea unităţii de pionieri.

Cu toate că adunarea se ţinuse, unul dintre reporterii noştri s-a deplasat la faţa locului. A fost nevoie deci să se reconstituie totul de la început. Întrebarea care s-a pus e următoarea:

CINE SÎNT CEI CARE AU PURTAT PRIMA CRAVATĂ?

În primul rînd, noul preşedinte ales anul acesta: Doru Păducel. (foto 1).

— O întrebare, Dorule. Cum înţelegi să cinsteşti cravata care ţi-a fost înmînată?

— În primul rînd am să învăţ bine, aşa cum am făcut şi pînă acum, de fapt. (Doru Păducel are numai nota 10, începînd din clasa I).

PROFESORUL DE CHIMIE

Mergînd pe urmele celor ce au purtat cravata primului preşedinte, ne-am oprit asupra unui nume: Iser Silviu. Cine este, prin urmare, Iser Silviu?

— Este profesorul nostru de chimie, ar răspunde prompt elevii de la clasa a VIII-a A.

— Este pionierul Iser Silviu, fost preşedinte al unităţii, ar răspunde tovarăşul Butoiu Adrian, instructorul superior de pionieri.

— Într-adevăr, sînt unul dintre primii pionieri şi preşedinţi ai unităţii. Ţin minte ca şi azi... Anul 1949, 13 decembrie. Atunci a căzut prima zăpadă din acel an. Noi, primii pionieri, încă puţini la număr, am pornit-o pe străzile oraşului. Ne pusesem cravatele roşii peste paltoane, aşa ca să le vadă lumea. Eram foarte mîndri. Şi părinţii noştri erau bucuroşi. Cofetăriile se umpluseră cu părinţi şi pionieri. Părinţii îşi «tratau» copiii...

— Şi apoi?

— Anii de şcoală medie, U.T.C., facultatea... Am avut fericirea să fiu remarcat de profesorul meu, academicianul Macovschi. Mă interesează mult biochimia, fenomenele chimice care se petrec în substanţa vie şi din care se naşte viaţa... Academicianul Macovschi m-a ajutat să fac practica la Institutul de oncologie, sub conducerea tovarăşului doctor Costăchel, o somitate în materie de cancer... Am încercat să pătrund tainele proceselor chimice ce se petrec în celula bolnavă... Apoi, încărcat de cunoştinţe, m-am întors în şcoala în care am învăţat, de care mă leagă atîtea amintiri... de astă dată ca profesor...

— Pasiunea pentru chimie aţi avut-o din anii de şcoală?

— Fireşte... Îmi făcusem laborator acasă, într-o magazie. Şi la şcoală făceam lucrări frumoase... Doresc fierbinte să sădesc aceeaşi pasiune pentru tainele chimiei şi elevilor mei.

OPRIŞIU CORNEL I-A CUNOSCUT

«Electroputere», marea cetate a electricităţii, leagănul puternicelor locomotive diesel. (Trei locomotive diesel pot alimenta cu energie electrică un oraş cît Călăraşul.) Hale uriaşe, secţii uriaşe, electromotoare uriaşe. Aci l-am găsit pe Oprişiu Cornel, tot unul dintre primii pionieri ai unităţii. El a cunoscut şi a văzut mulţi preşedinţi care au primit prima cravată roşie. E un băiat mărunt, cu chipul plăcut, în vădit contrast cu uriaşii ce-l înconjură. Cu toate acestea, Cornel este unul dintre muncitorii cei mai harnici ai fabricii. Echipa lui este fruntaşă în întrecerea socialistă, iar el este evidenţiat în fiecare lună. În afară de asta, tinerii l-au ales secretar al organizaţiei U.T.C. din fabrica de transformatoare (Uzina «Electroputere» este împărţită pe fabrici, iar fabricile pe secţii).

— Bună ziua, dragă Cornel. După cum vezi, îndrăznim să te întrerupem de la lucru. Cu ce te ocupi? (foto 2)

— Bobinez. Asta e meseria mea, bobinator. Sau, mai bine zis, era.

— Dar acum?

— Acum m-am specializat în mînuirea unei prese sub care se pun transformatoarele ca să li se asigure o cît mai mare rigiditate.

(Am văzut presa. Are... 200 de tone! E mare cît o cameră şi Cornel o acţionează electric de la o masă de comandă. Presa a fost construită chiar în uzină.)

— Care e cea mai frumoasă amintire din viaţa de pionier?

— Greu de răspuns... Să zicem excursia de la Călimăneşti... sau Brezoi... sau focurile noastre de tabără... sau serbările, şezătorile, cercurile, prietenia...

— Înţelegem. Totul a fost frumos. Încă o întrebare: după cîte am auzit, deşi plecat din şcoală, ai participat la mai toate adunările unde s-a înmînat cravata primului preşedinte.

— Într-adevăr. L-am cunoscut chiar pe primul preşedinte, Mitroi Adrian. Acum e inginer. Apoi pe Pleşoianu Petre. Şi acesta este tot inginer. În continuare, pe Mitroi Florea, fratele lui Mitroi Adrian, pe Borcoci Eugen.

Borcoci. Ne-am oprit asupra lui. Dar Borcoci este student la Politehnică în Bucureşti. Se punea deci o altă întrebare.

CINE-L CUNOAŞTE PE BORCOCI?

În jurnalul unităţii am găsit următoarele rînduri scrise de Borcoci Eugen:

«A trebuit să încerc momente de aducere aminte a tot ceea ce a fost atunci, cînd eram pionier al unităţii nr. 16: ziua cînd am primit cravata roşie, ziua în care am fost ales preşedinte de detaşament (un an mai tîrziu, de unitate), excursiile, vizitele... Şi mai cu seamă ziua în care am primit din partea comitetului regional al U.T.C. «Diploma de onoare».

Dintre foştii profesori ai lui Borcoci Eugen l-am găsit pe tovarăşul Culman Ion. (foto 3)

— Ne iertaţi că vă deranjăm, tovarăşe profesor. Am venit să ne informăm despre un fost elev al dumneavoastră, Borcoci Eugen.

(Profesorul se entuziasmează: Borcoci, desigur... Un elev excelent. A fost şi secretarul U.T.C. al şcolii... Băiat inimos. Cuviincios, potolit, dar energic atunci cînd era cazul... Îşi aminteşte de un anume Dinculescu...)

— ...Da, Dinculescu o pornise cam rău... Note proaste, indisciplină... A intervenit atunci Eugen Borcoci... A stat de vorbă cu el, s-au împrietenit... Fireşte, lucrurile n-au mers prea uşor. Dar Eugen a avut o bună influenţă. Azi, Dinculescu este ofiţer de marină... în marina comercială...

— De Borcoci aţi mai auzit? Ce mai face?

— Probabil că şi acum ia tot 10..., a răspuns în glumă tovarăşul profesor Culman.

S-A ÎNŞELAT TOVARĂŞUL PROFESOR CULMAN?

Călătorie cu avionul peste meleagurile oltenesti şi iată-ne din nou în Bucureşti, pe urmele lui Borcoci. Complexul studenţesc «Regie». Un adevărat

ROȘIE A PREȘEDINTELUI

orășel modern, elegant. O clipă ni s-a părut că ne aflăm pe litoral. L-am găsit pe Borcoci în camera lui (Bloc G, camera 112). (foto 4)

— Ne pare rău că te deranjăm, dar ești obiectul unui întreg capitol din reportajul nostru, așa că...

— Înțeleg. Ce doriți să știți?

— De toate...

(Borcoci este student în anul IV la Facultatea de electronică. Este responsabil de grupă. Își amintește cu drag de anii pionieratului, și mai ales de o excursie făcută la Țicleni... De focurile de tabără... Toți foștii pionieri de la unitatea nr. 16 își amintesc cu drag de focurile de tabără care, se pare, erau deosebit de impresionante. Se adunau o mare mulțime de craioveni să-i vadă.)

I-am adus aminte de Dinculescu...

— ...Da, l-am mai văzut... Nu era un băiat rău. Era cam încăpățînat. Îi plăcea să facă totul împotrivă... În orice caz, nu eu sînt acela care l-a transformat... Sau mai bine zis nu numai eu... Profesorii, colegii, școala...

— Îți apreciem modestia... Te rog să ne mai răspunzi la o întrebare: tovarășul profesor Culman este foarte sigur că și acum iei 10...

— Știu eu ce să vă spun?... Cred că tovarășul profesor nu s-a înșelat. Iau, într-adevăr, note de zece.

(De la Borcoci am obținut și o fotografie de pe vremea cînd era pionier, pe care o vedeți alături de cea actuală.)

Și, cu asta, reportajul nostru pare că a luat sfîrșit. Oare ar mai fi ceva de spus, de aflat? Desigur: ce fac actualii pionieri ai unității nr. 16? Sînt demni de înaintașii lor? Dar pentru asta ne-ar trebui... un alt reportaj. Pe scurt: sînt demni și păstrează cu mîndrie tradiția unității lor, lucru ce se poate vedea și din spicuirile de mai jos:

CRAVATA PRIMULUI PREȘEDINTE

Într-o casetă de sticlă sînt păstrate cravata roșie despre care v-am vorbit și o insignă de pionier. Cutia poartă următoarea inscripție:

«Prima cravată de pionier a primului președinte de unitate — 13 decembrie 1949 — a fost înmînată an de an fiecărui nou președinte de unitate».

SCRISOAREA UNEI MAESTRE A SPORTULUI

«Îmi amintesc că, în urmă cu 6 ani, am fost și eu pioneră a unității nr. 16. Mi-a rămas în suflet tradiționala noastră competiție de volei Cupa primăverii. Aici am debutat eu, în echipa de volei a clasei a VII-a A, al cărei căpitan eram. Trofeul oferit de colectivul de conducere al unității a fost și primul meu trofeu.

Din Tokio, de la Jocurile Olimpice, din alte orașe ale globului, am scris unității cu dragoste fierbinte, ca și cînd aș fi fost iarăși pioneră.»

ILEANA ENCULESCU
(maestră a sportului)

N.R. Menționăm că dintre foștii pionieri ai unității mai fac parte și cunoscuții sportivi Cornelia Lăzeanu — volei și campionul de haltere al clubului «Steaua» Lazăr Baroga.

AU SCRIS ÎN CARTEA DE ONOARE A UNITĂȚII

«Primirea unei scrisori din partea elevilor școlii unde am urmat și eu cursul mediu a constituit un prilej de bucurie și plăcute aduceri aminte».

. . . . . .

Acad. I.G. MURGULESCU
președintele Academiei Republicii Socialiste România

«Voi spune oțelarilor că, alături de pionierii din unitatea nr. 16 din Craiova, am simțit și eu emoția clipelor de neuitat. Aceasta mă va face să lupt și mai mult pentru înflorirea patriei noastre socialiste».

ȘTEFAN TRIPȘA
Erou al Muncii Socialiste

«Bremen, 23.1.1965

Am povestit echipajului întîlnirea de la Craiova. În prezent sînt comandant pe M/N Brașov, un vas foarte frumos și bun, construit în 1964 la Galați. Vă doresc spor la învățătură, note mari, sănătate și voie bună».*

Cu drag, prietenul vostru
L. NEGUȚ
(căpitan de cursă lungă — fost elev al școlii — n.a.)

*) M/N = motonavă.

1

4

3

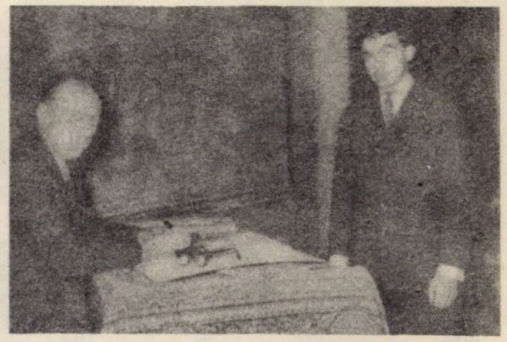

2

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunaș

ȘI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoș

REZUMAT: Aflînd că tătarii se apropie de Moldova, Ștefan, domnul Moldovei, trimite iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi călăreți cu fețe acoperite. Vornicul Manea caută să împrăștie cu viclenie bănuielile în legătură cu moartea lui Barcan și năvala tătarilor. Trimite doi oameni ai săi, pe Sava și Fulga, să afle, chipurile, adevărul. În acest timp la Suceava, Manea caută să arunce vina uciderii lui Barcan asupra lui Luca Arbore. Vodă nu se lasă convins și, avînd încredere în Toma Alimoș și Mîndru Păunaș, îi trimite să cerceteze și să aducă vești despre tătari. În drumul lor cei doi voinici întîlnesc oameni plecați în bejenie, din pricina năvălirilor tătare. Ei aprind focuri pe dealuri ca să-l vestească pe Ștefan Vodă.

În apropierea Siretului au apărut niște oameni care au stins focurile de pe culmi:
— De ce speriați țara? Nu se arată nici o primejdie.

În vremea asta, în lunca Prutului, Păunaș și Toma au fost prinși prin surprindere și legați.

41

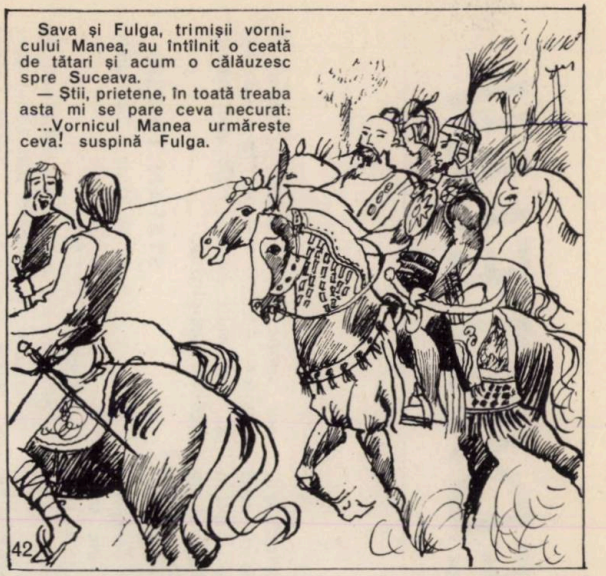

Sava și Fulga, trimișii vornicului Manea, au întîlnit o ceată de tătari și acum o călăuzesc spre Suceava.
— Știi, prietene, în toată treaba asta mi se pare ceva necurat:
...Vornicul Manea urmărește ceva! suspină Fulga.

42

Cei doi căpitani au intrat în Suceava cu tătarii și-i înfățișează vornicului Manea.
— Mîine mergem la Vodă, a spus vornicul Manea, să-i povestiți ce ați văzut în calea voastră.

43

Manea îl caută de îndată pe portarul Șendrea.
— Vezi, portare? Tătarii au venit într-adevăr, dar cu gînd de pace.
— Nu cred, vornice Manea, nu cred!

44

În noaptea care a urmat, un ucigaș a țîșnit din umbră și a împlîntat jungherul în spatele lui Șendrea.

45

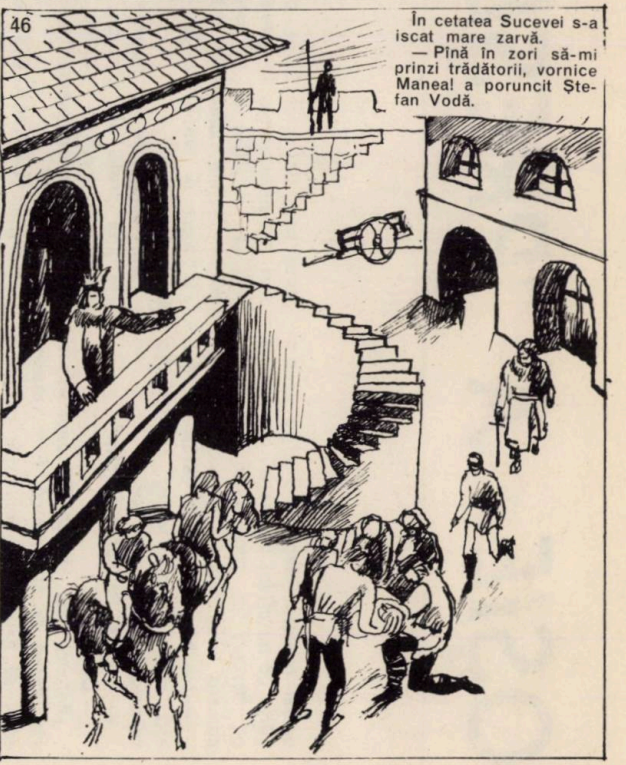

În cetatea Sucevei s-a iscat mare zarvă.
— Pînă în zori să-mi prinzi trădătorii, vornice Manea! a poruncit Ștefan Vodă.

46

Oana stă de veghe la căpătîiul lui Șendrea și-i poartă de grijă.

47

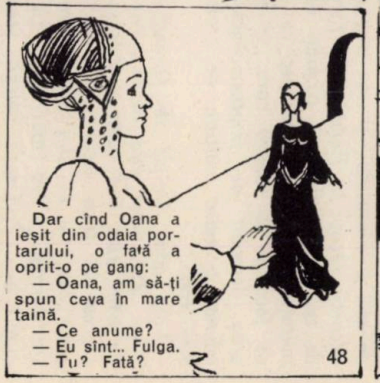

Dar cînd Oana a ieșit din odaia portarului, o fată a oprit-o pe gang:
— Oana, am să-ți spun ceva în mare taină.
— Ce anume?
— Eu sînt... Fulga.
— Tu? Fată?

48

Text: D. ALMAȘ Ilustrații: DEAC ION — Cluj

(VA URMA)

24 IANUARIE 1859,
ZIUA UNIRII PRINCIPATELOR ROMÂNE

Cuza-Vodă și școlarii

de **DUMITRU ALMAȘ**

Dac-ar mai fi trăit, bunicul meu ar fi numărat, în iarna asta, o sută zece ani. Era om înalt, rumen la față, cu mustăți și plete albe, cu mers apăsat, cu privirea ageră, nebănuit de ageră pentru vîrsta lui. Cam scump la vorbă. Mai mult te ispitea din întrebări decît povestea. Dar și cînd se apuca de povești, să-l tot asculți...

Într-o bună zi, cînd îl ajutam pe bunicul să cioplească un scăunaș bun de stat lîngă vatră, l-am întrebat, gîndind la lecțiile mele pe a doua zi:

— Bunicule, cînd ai învățat mata carte?

— De mult... în vremea lui Vodă Cuza.

— Și ți-a fost greu?

— Păi, la-nceput nu prea-mi era mie de-a-nvățatul. Pe-atunci doar vreo trei-patru din sat mergeam la școală. Pe urmă m-a prins o poftă de-nvățătură, c-am ajuns un fel de pildă pe cinci sate. Și-acu, pentru că mă tot întrebi ce și cum, să-ți povestesc eu mai cu de-amănuntul cum a fost. Venise poruncă de la stăpînire să aibă satul școală și toți copiii să învețe carte. Dar, fiind sat mic și sărac, a cerut ajutor de ici, de colo. Boierul cel bătrîn și foarte bogat Catargiu, Scarlat Catargiu, avea în mijlocul satului o șură. S-a îndurat, după multă rugă și plecăciune, s-o dăruiască satului. Asta ne-a fost școala cea dintîi. Învățător ne venise domnu' Badea, Miron Badea. Așa îl chema. De felul lui, de prin Tecuci. Cum se nimerise tocmai pe la noi, n-aș ști. La etatea lui, se cam apropia de patruzeci, trăia singur. Mereu printre noi, școlarii. Inimos om. Pe toți ar fi vrut să ne școlească. Numai că nu era chip. Oamenii — săraci, școala — o șură, cu de nici unele.

Dar, iaca, spre primăvară, cînd să scăpăm la larg, s-a iscat vrajbă și sfadă mare între boierul Catargiu și învățătorul nostru, domnu' Miron Badea. Din toată acea sfadă noi, copiii, am înțeles doar vorba «răzvrătit» cu care boierul l-a pecetluit pe învățător. Și chiar în ziua acelei sfădălii au venit cinci slujitori de la curte și ne-au alungat de la școală pe toți. Iar asupra domnului Badea s-a năpustit boierul cu prigoana, năpăstuindu-l în fel și chip. Rău, tare rău ne părea și pentru școală, și pentru domnu' Badea. Că tare frumos ne mai povestea.

Dar, iaca, peste vreo săptămînă s-o ivit pe ulița satului oaspeți străini. Drumeți, în trecere. La mijloc, pe-un cal frumos, sta un om de statură potrivită, cu oleacă de bărbuță tunsă îngrijit, cu ochi albaștri, cu zîmbet bun, cu strai aidoma cu răzășii din Măscătești. M-au uimit mai cu samă botforii cu brîușor de mărgele, cum purtau cei din neamul lui Horodniceni. Îl însoțeau doi flăcăi voinici. Zicea că-s feciorii lui. Zîmbea cînd spunea asta și adăuga: «Mi-s feciori dragi...» Noi, în sinea noastră, chiteam că șuguiește: prea era tînăr acel drumeț să aibă feciori ca aceia.

S-a nimerit să mă-ntrebe taman pe mine unde-i școala, unde stă învățătorul, de ce pasc oile și nu-s la clasă în ceasul acela. Că era, așa, pe la prînzișor. La aste întrebări am dat răspuns cu vorbe puține, ca un sfios și temător de lume străină ce mă aflam. Răzășul cel în strai măscătinean a încruntat sprînceana a mirare și-a tristețe. «Va să zică n-aveți școală...» — a suspinat adînc, parcă vorbele mele ar fi fost săgeți și l-ar fi pălit drept în inimă.

S-au mai adunat cîțiva săteni în jurul drumeților. Vorbirea s-a întins. Ba de una, ba de alta. Drumeții au aflat mai pe larg tărășenia cu școala. Au poftit, după asta, să meargă și la învățătorul nostru. Stătea, dumnealui, domnu' Badea la lorgu lui Chitic, în casa cea veche. A legat răzășul calul de mălinul din poartă. Cei doi flăcăi au făcut la fel și l-au însoțit, ca niște umbre, în ogradă.

După asta, răzășul măscătinean a intrat în casă cu învățătorul nostru, domnu' Miron Badea, și cu încă doi dintre bătrînii satului. Flăcăii însoțitori au rămas pe prispă, în picioare. Parcă l-ar fi străjuit.

Ce s-a mai întîmplat după aceea, nu știu. Că m-a strigat mama și m-a trimis cu oile pe Cenca. De ajuns că, peste o săptămînă, la povața învățătorului și a celor doi bătrîni, s-au adunat mulți oameni, au dărîmat șura boierească, au cărat zeci și zeci de butuci de stejar și molid din pădurea boierească și-au pornit să clădească școala. Am lucrat și noi, băieții școlari. Dar se minunau oamenii că boierul Catargiu a trimis tîmplari și fierari de la curte să ne-ajute. Pînă în toamnă, școala strălucea, nouă și curată.

Oamenii se mirau de schimbarea la față a boierului: a dat locul pentru școală, n-a zis nimica pentru că i-am dărîmat șura, a mai dat și lemn gratis și meșteri. Și nu-și lămurea nimeni pricina astei schimbări.

Într-o zi limpede, cînd nucul leapădă frunzele de culoarea șofranului, am intrat în școala noastră cea nouă și întîia oară ne-am așezat în bănci. «Să știți, băieți — a cuvîntat învățătorul nostru, domnu' Miron Badea — că școala asta am clădit-o noi, cu brațele noastre. Dară lemnul și banii, și meșterii ni i-au dăruit și ni i-au trimis din porunca lui Cuza-Vodă. Tot el ne-a scăpat de prigoana boierului Catargiu. Cum a aflat vodă de năcazul nostru? Păi a fost chiar aici, în sat, și ne-a văzut. Știți voi cînd?»

Nimeni nu știa despre asemenea neobișnuită întîmplare. «Păi ați și grăit cu dînsul, mai cu samă tu, Toadere» — m-a numit domnu' Badea. Eu, mut, parc-aș fi căzut din cer, cu capul în jos, pe-o lespede de piatră. «Dară de-un răzăș în strai măscătinean vă mai amintiți?» — a schimbat domnu' Badea întrebarea. «Da! — ne-am bucurat noi și foarte ne-am mirat. Însoțit de doi flăcăi voinici și frumoși...» «Ei bine, acela era Cuza-Vodă. Obișnuiește uneori să îmbrace strai schimbat, ca să intre mai ușor printre oamenii de rînd, să afle năcazurile și să le facă dreptate. Așa a aflat că unii negustori vindeau cu ocaua mică, despre alții care se purtau rău cu norodul și-l asupreau cu birurile. Pe boierul Catargiu l-a chemat la București, la scaunul domnesc. L-a judecat și i-a tras zavrac ca acela. Pe mine mă cunoaște Cuza — a încheiat învățătorul Badea — din vremea revoluției de la 1848...»

De la bunicul am aflat deci încă despre o faptă a lui Cuza-Vodă și v-am povestit-o și vouă acum, cînd s-au împlinit o sută șapte ani de la Unirea din 1859.

JALBĂ LA DIVANUL AD-HOC

de **DUMITRU CORBEA**

S-au adunat sătenii aleși pentru Divan,
Ca toți să chibzuiască, țăran lîngă țăran.
Cu pletele pe umăr, de înțelept bătrîn,
Ion a Babei spune în graiul lui blajîn,
Iar grămăticul scrie, așterne pe hîrtie
O viață chinuită, o viață de robie.

Bătrînul pomenește de sarcini, de corvezi,
Că nu mai au pămînturi, că nu mai au cirezi.
Din mana muncii sale țăranul nu se-nfruptă,
Ograda i-i pustie, cu brusturi și cucută;
Vătafii și primarii îi scot și-i duc la clăci,
Muncesc, dar fără hrană puterile li-s săci.

Opinci n-au în picioare, pe cap nu au căciuli,
Datori îi scot boierii și le trimit țiduli
Și-i cheamă iar la curte și le mai cer plocon,
Cînd n-au nimic în casă, nimica sub șopron.
Copiii plîng pe prispe că n-au în sac mălai,
Pe drumuri trec rădvane, alai după alai.

Pe Dunăre se scurge sudoarea muncii grele
Ce se preface-n mărfuri, în aur și gătele.
Ca vita de povară țăranii trag la jug
Și-n vremuri de restriște la vetre stau, nu fug.
Cînd trece iar prăpădul și vine pacea-n țară,
Mai lacomi vin boierii, și-i pîinea mai amară.

Ion a Babei tace, dureri îl năpădesc.
Cu ochii-n lacrimi zice: «Nu pot să mai grăiesc».
Atunci începe altul și-nnoadă firul rupt
Și spune cît stăpînul din satul lor a supt,
Cum i-au tîrît adesea și i-au bătut la scară,
Și i-au scuipat în față, făcîndu-i de ocară.

«Prin glasul nostru strigă mulțimea de clăcași
Ce duc în spate greul, la toatele părtași.
Cu dînșii dimpreună, care ne-au ales,
Am vrea ca dreptul nostru să fie iar dîres.
Ne-am săturat de-atîta amar și-ntunecime,
Dreptatea vrem să vină și-n sat, la țărănime».

Citește grămăticul, dă glas la tot ce-a scris,
Mai spun apoi țăranii tot ce mai au de zis,
Pe urmă, deputații Divanului Ad-hoc,
Tăcuți și-n așteptare cu-ncetul își fac loc
Și degetul cel mare și-l pun ca o pecete,
Semnînd, ca rînduiala din sate să se îndrepte.

DAC-AR EXISTA UN ORAȘ AL ELEVILOR

de prof. ȘERBAN MIROIU

V-ați gîndit vreodată cîți strungari trăiesc astăzi în țara noastră? Ori cîți ingineri de mine? Ori cîți contabili? V-ați gîndit, desigur, și ați și aflat că mii, zeci de mii și uneori chiar sute de mii de oameni au aceeași profesiune. Imaginați-vă că un orășel întreg ar putea fi populat numai cu șoferi. (I-am spune Trabanția, nu?) Sau un oraș al grădinarilor! Ce bulevarde frumoase ar avea! Cîți locuitori ar număra oare un oraș în care să locuiască numai zidari? Dar un oraș al ceasornicarilor? E greu să dai răspuns la aceste întrebări...

Există însă un domeniu de activitate despre care avem date sigure. Este chiar acesta în care vă înscrieți și voi... Știți ce populație ar avea astăzi în țara noastră, un oraș locuit numai de elevi și studenți? 4 000 000 de locuitori. Aproximativ de trei ori mai mult decît are Bucureștiul. Atît de numeroși sînt colegii pe care-i are fiecare dintre voi... Și, să recunoaștem, e ceva să ai 3 999 999 de colegi!

NOI ȘI CEI TREI MUȘCHETARI

Ce înseamnă să fii elev? Adică cetățean al orașului cu 4 000 000 de locuitori...

Să fii cetățean al acestui oraș înseamnă să nu te plictisești niciodată fiindcă poți să asculți în fiecare zi vești noi despre plantele care cresc în Africa, despre lei, despre viața din Marte sau de pe fundul oceanelor și despre biografia oamenilor celor mai de seamă care au trăit vreodată: despre Napoleon și despre Mihai Viteazul, despre Magellan sau spătarul Milescu, despre Gorki sau Caragiale. Și mai înseamnă că tu, cel care pînă acum un an mai săreai la șotron, tu, care te mai cațări și acum, vara, în vișinii din curtea bunicii, trebuie — ca într-un nou joc amuzant — să te deprinzi a face niște calcule simple sau ceva mai complicate, cu numere întregi sau cu fracții, calcule fără de care nu s-ar fi putut închipui casa în care locuiești, nici orașul, nici televizorul la care privești aspecte de la

lansarea unei noi rachete cosmice și nici racheta însăși. Desigur, pentru a se calcula orbita rachetei s-au făcut niște calcule nespus de complicate. Dar fără să știi întîi cît fac 6/8 + 2/14 nu ai putea niciodată să ajungi mai departe. Și sînt tocmai lucrurile pe care le înveți tu acum. Dacă vei calcula sau nu, cîndva, drumul unei rachete, asta nu se știe. Dar că marele savant care o calculează a fost întîi elev în banca a doua sau a treia, asta e tot atît de sigur pe cît de sigur e că 6/8 + 2/14 = 25/28.

Să fii locuitor al orașului elevilor mai înseamnă să primești gratuit cărți de școală din partea statului și să înveți fără să plătești taxe. Și mai înseamnă să te întîlnești la întoarcerea din vacanță cu o mulțime de prieteni și să stați de vorbă în recreație (nu și în timpul orelor de curs) despre meciul de ieri (și nu chiar numai despre meciul de ieri, ci și despre un film nou pe care l-ați văzut sau despre ultima voastră vizită la palatul pionierilor).

Și mai înseamnă că, atunci cînd vezi că un coleg e mai slab pregătit la o materie — poate pentru că a fost bolnav și a rămas în urmă, sau pur și simplu pentru că s-a lăsat pe tînjeală — să nu rîzi de bucurie că a luat un 4, în timp ce tu ai 10. Ci să te duci frumos la el în recreație și, fără să bați toba și să te lauzi ce grozav băiat ești tu și cum îți ajuți colegii, să-i propui să vă faceți împreună lecțiile cîtăva vreme, pînă ce se va pune la punct. Dar ține bine minte: fără să bați toba. Altfel înseamnă că nu-l ajuți pentru că ții la el și pentru că vrei să aperi prestigiul clasei, ci numai ca să te afli în treabă și să demonstrezi cîtă materie știi. Mai gîndește-te și la altceva: nu trăiești acum o mie de ani, ci într-o epocă istorică în care aproape nici una dintre marile înfăptuiri nu s-a realizat de către un singur om. Și trebuie să te simți legat de ceilalți și să le dai la nevoie o mînă de ajutor, pentru ca atunci cînd va trebui să realizezi ceva să nu rămîi singur. Cine a inventat tiparul? Sau, mai precis, cum spun cărțile de știință, „caracterele grafice mobile"? Asta se știe precis: un german numit Gutenberg, care s-a născut la 1400 și a murit la 1468. Dar cine a făcut prima rachetă cosmică? Un colectiv de savanți. Cine a construit prima microcentrală nucleară? Un alt colectiv de oameni de știință. Cine a înălțat frumosul cartier din jurul Palatului Republicii Socialiste România? Un colectiv de arhitecți. Leacul cancerului este căutat, în numeroase țări, de către largi colective de medici; la noi se ocupă de această problemă un institut al Academiei... Și atunci, ce înseamnă să fii elev în secolul douăzeci? Înseamnă să te obișnuiești să muncești împreună cu întregul colectiv al clasei pentru însușirea materiei predate, pentru lichidarea rămînerii în urmă la învățătură a unor elevi, pentru întărirea disciplinei școlare.

Să fii elev în secolul douăzeci, în secolul zborurilor cosmice, înseamnă să ai niște ușurințe în plus față de perioada în care erau elevi — să zicem — cei trei mușchetari. Și nu e vorba numai de avantajele legate de progresele științei: hărți perfecționate, laboratoare, manuale alcătuite pe baze raționale. E vorba și de grija pe care o are statul socialist pentru elevi, de școlile noi, de manualele gratuite, de atîtea altele. Numai că, pentru a ajunge un om folositor societății, ți se și cere mai mult decît i se cerea lui D'Artagnan. Ca să ajungă de la el de acasă și pînă în Capitală, conducîndu-și singur mijlocul de locomoție folosit, lui D'Artagnan i se cerea atît: să știe să călărească. Dacă vei vrea să parcurgi astăzi o distanță la fel de mare, și tot dirijîndu-ți singur mijlocul de locomoție pe care-l folosești, va trebui să înveți să conduci un tren, o mașină sau chiar să pilotezi un avion.

UN CAZ CÎND FUGA NU E RUȘINOASĂ

— Îți place să fii elev?

La această întrebare mi-au răspuns în scris 70 de elevi din clasele a VII-a A și B ale școlii unde lucrez. Ca să fiu sigur că nimeni nu va încerca să ascundă adevărul, n-am stăruit ca hîrtiile pe care mi-au scris răspunsul să poarte numele elevului. Totuși, cei mai mulți au semnat.

Cu atît mai mare a fost bucuria mea cînd am văzut că aproape trei-sferturi (52) dintre elevi au răspuns că le place școala. O fată scrie: „Cînd eram mai mică, mi se părea că anii de școală trec foarte greu, dar acum nici nu-mi dau bine seama cum trece timpul. Într-adevăr, îmi place foarte mult vacanța, dar spre sfîrșitul vacanței ajung să mă gîndesc din ce în ce mai mult la școală și aștept cu nerăbdare sfîrșitul vacanței ca să înceapă școala. Aș vrea să fiu elevă toată viața". De aceeași părere este și Ioan Frasin: „Cînd ești elev, n-ai decît grija învățatului. Mai tîrziu ai alte răspunderi. E mai greu". Iată ce scrie Cecilia: „Prima dată în viața mea cînd am simțit că sînt și eu «cineva» pe lume a fost în clasa întîi, cînd m-am dus prima dată la școală. Cu vremea, entuziasmul a mai scăzut puțin (știu că în prima zi am dansat de bucurie), dar și acum îmi place să fiu elevă".

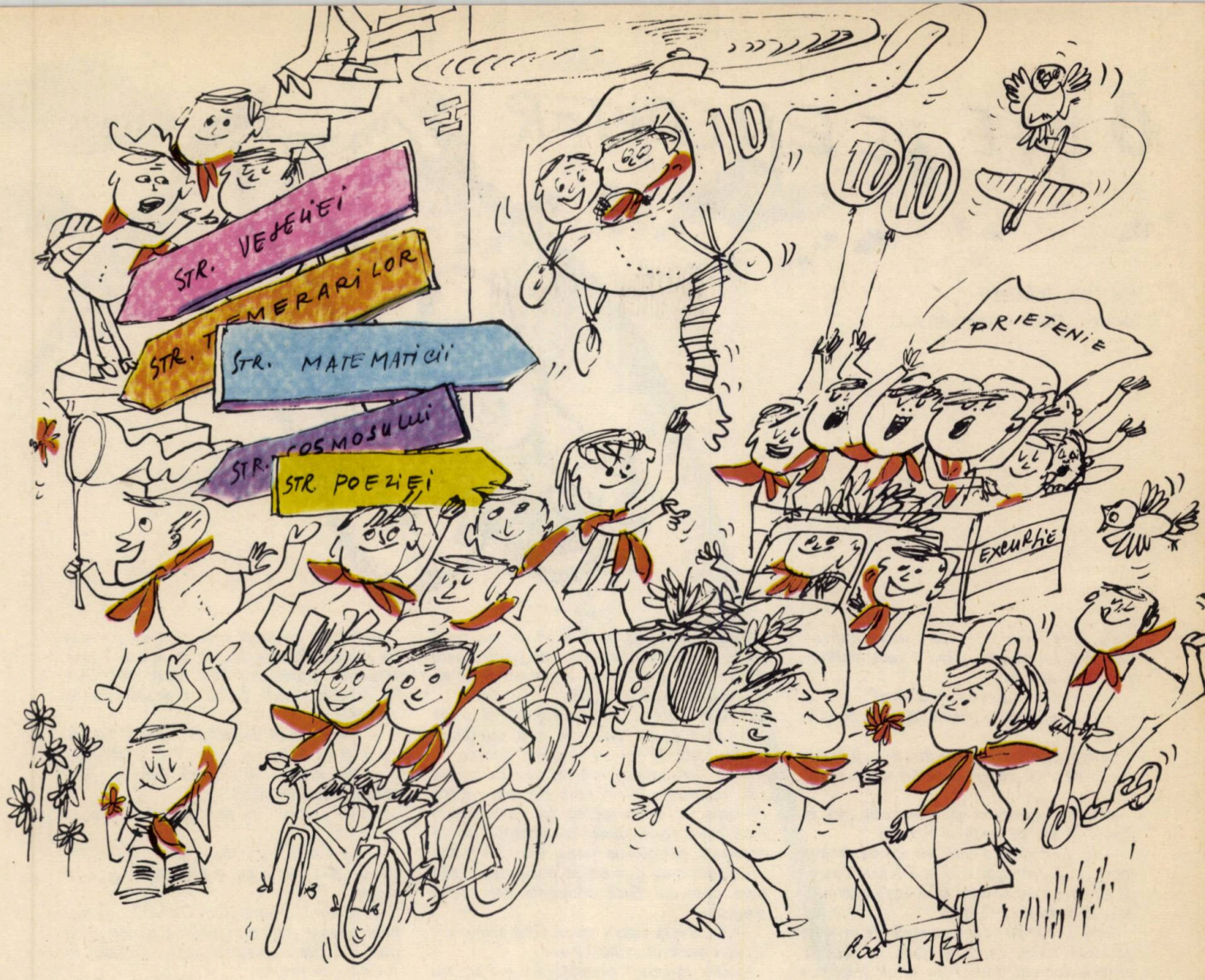

Ilustrații: POMPILIU DUMITRESCU

Altcineva scrie: „Meseria de elev e cea mai frumoasă din lume". S-ar părea că toate sînt bune și frumoase. Dar au mai rămas 18 răspunsuri. Două dintre ele nu ne interesează prea mult: ele aparțin unor elevi cam neserioși, care spun, parcă s-ar fi înțeles între ei, că nu le place școala pentru că nu le lasă destulă vreme de joacă.

Să răsfoim însă celelalte răspunsuri, care sună cam așa: „Pe de o parte îmi place... pe de alta, nu". Sau chiar: „Pe de o parte îmi place, ba chiar foarte mult, iar pe de altă parte nu-mi place de loc". Cam în felul acesta se rostesc 16 elevi. Dar să vedem ce le place și ce nu. „Atunci cînd iau note bune — scrie cineva — îmi vine să spun că nu există viață mai frumoasă decît aceea de elev. Și îmi fac planuri de viitor. Mă gîndesc să urmez liceul, apoi facultatea și să ies inginer. Dar gîndurile mi se spulberă de îndată ce obțin o notă proastă. În momentul acela n-aș mai vrea să fiu elev niciodată. Dar cînd sună de recreație, uit totul, pînă și nota proastă". (Destul de prost că o uită atît de repede! observăm noi. Poate că altfel s-ar pregăti mai bine.) Răspunsul lui Emil e asemănător: „Elev îmi place să fiu. Cînd știu la toate materiile sînt fericit. Numai să nu iau vreo notă proastă, că atunci nu-mi mai arde de școală". În sfîrșit, Munteanu Rodica scrie: „Dacă întrebarea ar fi fost: «Îți place vacanța?», indiscutabil că aș fi răspuns da. Dar întrebarea nu este aceasta. Da, îmi place să fiu elevă, să stau în bancă, să port uniformă, să-mi întîlnesc zi de zi colegii de clasă. Nu spun un neadevăr! Așa este! Uneori, în vacanța de vară, mă apuca o melancolie, dacă se poate spune, după orele de curs, după școală, aș fi vrut să fiu în clasă, să iau notițe. Dar cînd mă gîndeam că aș putea să iau și note proaste, deodată îmi trecea dorul".

Lucrurile stau cam așa: pentru elevul care în ajun s-a pregătit bine, ziua de școală e o adevărată sărbătoare. Este însă de ajuns să nu cunoști lecția la o singură materie și să fii stăpînit de teama că vei fi ascultat ca ziua aceea să ți se întunece dintr-o dată. Pentru 30 sau 40 de minute de învățătură în plus îți răpești singur bucuria unei adevărate zile de școală, parcă un 4, imens ca un munte, s-ar fi ridicat în fața ta, să-ți ascundă lumina.

Să facem o simplă socoteală aritmetică. Pe de o parte: o jumătate de oră de învățătură. Pe de alta, 5—6 ore nesfîrșite de neliniște, o discuție mai mult decît neplăcută cu tovarășul profesor, supărări cu părinții. Și mai ales minutele acelea cînd, privindu-l pe tovarășul profesor, care răsfoiește catalogul, bîlbîi: „Numai de nu m-ar asculta! numai de nu m-ar asculta!" și ți-e rușine în ce situație ai ajuns.

Și nu e numai atît. Asemenea zile se adună. Neplăcerea uneia se alătură neliniștii pe care ți-o stîrnește cealaltă. Rezultatul acestei adunări triste? Nu mai știi singur dacă-ți place sau nu școala, prefaci un șir de zile care ar trebui să fie pline de bucurii și de satisfacții într-un convoi de: „numai de nu m-ar asculta!", „de-ar trece mai repede ora asta!" și „ce mă fac ora viitoare?" și toate acestea pentru că ți-a fost lene să înveți o jumătate de oră în plus.

★

Da, marele oraș al celor care învață, ai cărui locuitori sînt răspîndiți pe tot întinsul patriei, este un oraș al bucuriei, un oraș tineresc, plin de lumină, cu multe steaguri și cu multe arcuri de triumf, cu punți înguste și greu de trecut și cu scări greu de urcat. Aici totul e interesant, atractiv, plin de mistere... Aici n-ai timp să te plictisești, chiar dacă pe „strada Matematicii" — bunăoară — sau pe „bulevardul Botanicii" mai trec din cînd în cînd indiferenți cîte un băiat sau cîte o fată... Nu-i nimic. Cei patru milioane de locuitori ai marelui oraș sînt prieteni buni și știu să se ajute între ei. Băiatul sau fata au greșit drumul: au luat-o spre „fundătura Corigențelor"? Neîntîrziat se vor auzi numeroase glasuri, care vor da alarma:

— Hei, băiete! Hei, fetițo! N-o luați pe acolo! Sînteți pe un drum greșit!

Și chiar dacă în prima clipă hoinarii noștri se fac că n-aud, pînă la urmă tot trebuie să răspundă la apel. Și s-o ia înapoi, îndepărtîndu-se chiar în fugă de periculoasa fundătură cît mai repede. De data asta fuga nu e rușinoasă.

O IDEE DE ELICOPTER

de **ION BĂIEȘU**
desen: IOSIF TEODORESCU

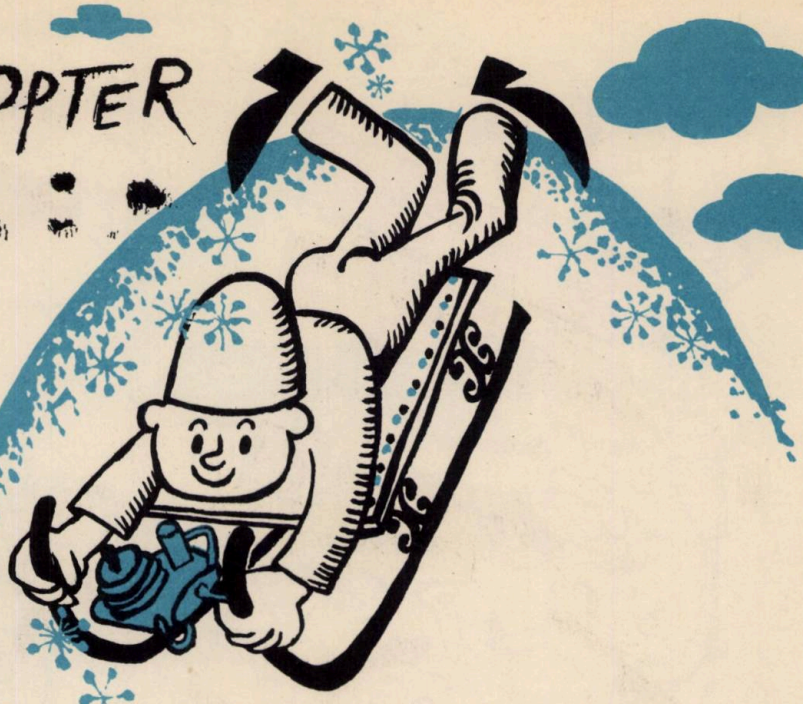

Lui Gică ideile îi vin fără nici o dificultate. Totul e să vrea. Cînd îl vede gînditor, maică-sa păleşte.

— Nu cumva fabrici vreo idee?

— Nu, repetam o poezie în gînd, se scuză el.

Sandu, prietenul lui cel mai bun, îi spune foarte des, cu cea mai nețărmurită admirație:

— Gică, spune-mi şi mie cum faci tu ideile. N-am să spun la nimeni.

— În primul rînd îmi propun de la bun început să descopăr o idee. Pe urmă încep să gîndesc care anume idee. Lasă, mai bine am să-ți explic altă dată.

Gică şi Sandu sînt nedespărțiți în viața de toate zilele, ca şi în clasă. În catalog, numele lor vin unul după altul: Păpurică şi Păpuroiu.

Bunele lor relații au o bază solidă: amîndoi sînt «imbatabili cavaleri ai notei cinci», cum a îndrăznit să-i numească într-o caricatură unul dintre colegii lor cu simțul umorului.

Dacă ar sta totuşi cineva să se gîndească foarte bine asupra acestei situații ciudate, nu ar putea pînă la urmă să nu descopere că principala cauză a acestei unice colecții de cinci în dublu exemplar sînt acele idei care ies în chip misterios din mintea lui Gică şi cărora Sandu li se supune cu admirație. Cînd nu şi-a făcut lecțiile, Gică ştie ce trebuie făcut ca să fie bolnav: tuşeşte îngrozitor, face febră (nu prea mare), îşi bandajează o mînă, un picior, îi spune mamei că tata l-a trimis undeva cu o treabă şi tatei că l-a trimis mama cu o treabă. În timpul liber (cînd, de fapt, ar trebui să învețe) transformă fierul de călcat în radiator, pune stiloului penițe la amîndouă capetele, pune roți ghiozdanului etc. Ultima lui idee a fost cea mai năstrușnică.

Ninsese frumos afară, era o zăpadă de un metru, oamenii din comună făceau pîrtii pe drumuri. Gică şi Sandu au luat sania şi au dispărut spre derdeluş. Porneau din vîrful dealului şi se opreau chiar în mijlocul drumului. Pe urmă se urcau iarăşi şi porneau la vale.

— Nu-mi place de loc că trebuie să urcăm dealul pe jos, zise la un moment dat Gică. Aveam eu odată o idee pentru asta şi cred că o să mi-o amintesc imediat.

Ceea ce se şi întîmplă.

— Uite care-i ideea, continuă el după vreo zece paşi. Frate-miu şi-a cumpărat motocicletă. Şi mi-a zis: «Gică, fiindcă eu mi-am luat motocicletă, îți dau ție motoreta mea». Eu n-am vrut s-o iau, pentru că iarna nu se merge cu așa ceva. Acum însă mi-a venit ideea: iau motorul de la motoretă şi-l pun la sanie. Vino cu mine.

Cei doi s-au dus cît se poate de repede spre casa lui Gică. Motoreta era într-o magazie.

— Tu stai la uşă, îi spuse Gică colegului, şi vezi dacă nu vine cineva.

— Din moment ce motoreta e a ta, nu văd de ce te fereşti, îi spuse Sandu naiv.

— E a mea, dar nu vreau să ştie deocamdată nimeni despre idee. Taci şi veghează!

Gică începu demontarea motorului, treabă care nu se dovedi prea complicată, pentru că acolo unde şurubelnița se dovedea neputincioasă intrau în acțiune ciocanul şi dalta. Cînd termină demontatul, Gică începu operația cea mai dificilă: atașarea motorului la sanie, mai bine zis legarea acestuia cu ațe şi sîrme. Reuşi şi acest lucru. Ceea ce îl puse oarecum pe gînduri fu faptul că-i rămaseră niște piese nefolosite.

— Ce facem cu astea? întrebă Sandu.

— Le păstrăm de rezervă, răspunse omul cu idei. Acum fii atent: pornim motorul.

Gică puse cheia în contact, apoi învîrti brusc de pedală. Nimic. Încercă de mai multe ori, dar cu același rezultat.

— Ştii ce, spuse el, luăm sania aşa şi-i dăm drumul motorului cînd pornim din vîrful dealului în jos.

Ieşiră din magazie cu sania în spinare şi porniră precauți spre derdeluş. Dat fiind că motorul era învelit cu o haină, nimeni nu observă neobişnuitul amănunt. Ajunşi sus, cei doi se aşezară nerăbdători pe sanie. Motorul se afla în față, nu porni, bineînțeles.

— Fii atent, anunță Gică.

Sania trecu vijelioasă şi, cum pista cobora pînă în mijlocul drumului, cei doi se treziră printre oamenii care curățau şoseaua de zăpadă. Printre aceştia se afla şi Traian Păpurică, fratele lui Gică. Văzîndu-l, Gică îşi scoase repede haina şi acoperi cu ea motorul.

— De ce te-ai dezbrăcat? strigă Traian, cu grijă de frate mai mare. Vrei să răcești?

— Nu răcesc, îl asigură Gică şi făcu repede calea întoarsă.

Haina alunecă de pe sanie, spre groaza lui Gică.

— Ce-i asta? întrebă Traian, îndreptîndu-se spre sanie cu o presimțire grea în suflet.

— A, nimic, spuse calm Gică şi în aceeaşi clipă o luă la fugă prin grădină, sărind peste garduri. Sania «motorizată» rămase în mijlocul drumului.

Spre seară, Sandu veni în vizită la Gică. Acesta nu era acasă. Nimeni nu ştia nimic de el. Sandu îl căută în magazie, dar aici dădu peste Traian, care încerca să refacă din bucăți obiectul ce fusese cu cîteva ore înainte motoretă. Sandu îl găsi în cele din urmă pe Gică ascuns în şura de paie.

— De ce stai aici? îl întrebă Sandu.

— De plăcere. În casă e prea cald.

— Ştii ce, îi declară solemn Sandu peste cîteva momente. O rup cu tine pentru totdeauna.

— De ce?

— Ştii tu de ce.

— Nu ştiu.

— Pentru că eşti mincinos, de-aia!

Gică păli şi se ridică.

—Măsoară-ți cuvintele!

—Mi le măsor şi-ți mai spun o dată: eşti un mincinos! M-am lămurit eu ce-i cu ideile tale, nu mă mai prosteşti tu pe mine. Şi cu asta am terminat-o.

Sandu se întoarse şi porni direct spre poartă. Gică strigă după el speriat:

— Sandu! Măi... Stai puțin.

Sandu nu dădea nici un semn de şovăire. Mergea înainte.

— Stai să-ți spun ceva... Auzi? Am o idee de...

Voise să spună că are o idee de elicopter, dar între timp Sandu ieşise din grădină şi pornise spre casă.

ȘOIMUL CARPAȚILOR

de ȘTEFANIA HORVATH, E. OȘTEANU

REZUMAT: TERMINÎNDU-ȘI STUDIILE SUPERIOARE LA UN INSTITUT POLITEHNIC DIN STRĂINĂTATE, AUREL VLAICU SE-NTOARCE LA BÎNTINȚI, UNDE VREA SĂ CONSTRUIASCĂ PRIMUL AVION ROMÂNESC. NICI PĂRINȚII, NICI PRIETENII NU REUȘESC SĂ-I ASIGURE MIJLOACELE MATERIALE NECESARE, DIN CARE CAUZĂ PLEACĂ LA BUCUREȘTI. AICI, LA ARSENAL, CU SPRIJINUL MINISTRULUI SPIRU HARET, ÎȘI REALIZEAZĂ APARATUL DENUMIT „VLAICU I". ÎNSOȚIT DE URALELE MULȚIMII, LA 17 IUNIE 1910 SE RIDICĂ ÎN ZBOR LA ÎNĂLȚIMEA DE PATRU METRI. E CONȘTIENT CĂ VA TREBUI SĂ MAI LUCREZE MULT PENTRU A-L AJUNGE DIN URMĂ PE BLERIOT, CARE S-A RIDICAT ÎN CER CU DOI ANI ÎNAINTEA LUI.

35

MÎINE, LA 9 IULIE, SE ÎNAUGUREAZĂ AERODROMUL DE LA CHITILA. PILOTUL FRANCEZ GUILLEMIN VA FACE ZBORURI EXCEPȚIONALE.

36

SENZAȚIONAL! ZBOARĂ LA MAI BINE DE 40 DE METRI!

38

-PRIVIȚI-L PE VLAICU! A FĂURIT UN APARAT NOU! CE FRUMOS ZBOARĂ!

VESTEA SUCCESELOR LUI VLAICU TRECE DINCOLO DE CARPAȚI. PRIETENII LUI ÎL AȘTEAPTĂ ACASĂ. ÎNCONJURAT DE DRAGOSTEA ȘI ADMIRAȚIA POPORULUI, VLAICU REALIZEAZĂ ZBORURI LA BLAJ, ORĂȘTIE, BRAȘOV ȘI SIBIU. PESTE TOT SE ORGANIZEAZĂ MESE FESTIVE ÎN CINSTEA LUI, UNDE ESTE ASALTAT CU MII DE ÎNTREBĂRI

-NU... CÎND PRIVESC ÎN JOS, UNEORI SIMT UȘOARE AMEȚELI. CÎND TREC ÎN ZBOR DEASUPRA RÎURILOR ȘI ȘOSELELOR, SIMT LEGĂNAREA CURENȚILOR DE AER. OVAȚIILE ENTUZIASTE ALE MULȚIMII AJUNG CU CLARITATE PÎNĂ LA MINE, BA CHIAR MĂ ORIENTEAZĂ ASUPRA ÎNĂLȚIMII ȘI DISTANȚEI LA CARE ZBOR...

-NU VĂ E TEAMĂ NICIODATĂ ÎN TIMPUL ZBORULUI?

39

-CE BINE-I ACASĂ! CE FERICIȚI AU FOST AI MEI CÎND M-AU VĂZUT ZBURÎND DEASUPRA CASEI. ȘI CE ISPITITOR DE APROAPE SÎNT MUNȚII. TREBUIE SĂ ZBOR DEASUPRA CARPAȚILOR! N-A ÎNCERCAT NIMENI PÎNĂ ACUM... MUNȚII SÎNT ÎNALȚI, BÎNTUIE FURTUNILE DEASUPRA LOR ȘI DISTANȚA E MARE. TREBUIE SĂ CONSTRUIESC UN APARAT MAI PUTERNIC, PERFECȚIONAT.

40

-ASTFEL O SFÎRȘESC CU TOȚII, SE PRĂBUȘESC...

-CURATĂ SINUCIDERE SĂ TE RUPI DE PĂMÎNT! TOȚI PILOȚII SÎNT NEBUNI"!

37

-ÎNGROZITOR! S-A PRĂBUȘIT! OARE MAI TRĂIEȘTE PILOTUL?

GUILLEMEIN SCĂPASE CA PRIN MINUNE, DAR NICIODATĂ NU VA MAI PUTEA ZBURA. KARL WACHTER MURISE, CA ȘI CHARLES STEVART ROLLS, ÎNGROPAT SUB RĂMĂȘIȚELE AVIONULUI PRĂBUȘIT. TREBUIAU OARE SĂ MAI URMEZE MULTE VICTIME? ERAU NENUMĂRAȚI CEI CARE DOREAU S-O ÎA DE LA CAPĂT. VOINȚA OMULUI TREBUIA SĂ SUPUNĂ O DATĂ ÎMENSUL OCEAN AERIAN. NICI VLAICU NU PUTEA TRĂI FĂRĂ SĂ ZBOARE. ÎNTORS DE PE AERODROM, DESFĂȘOARĂ O ACTIVITATE FEBRILĂ PENTRU A-ȘI REPARA APARATUL CARE SUFERISE AVARII CU PRILEJUL UNEI ATERIZĂRI. NU TRECE UN AN DE LA MARELE SUCCES OBȚINUT DE BLERIOT LA BUCUREȘTI, CÎND VLAICU ÎL DEPĂȘEȘTE.
ZBORUL LUI BRAVUROS ÎNTRECE DE DOUĂ ORI ÎNĂLȚIMEA, DISTANȚA ȘI VITEZA OBȚINUTE DE BLERIOT. GÎNDIREA SA SE CONCENTREAZĂ ÎNSĂ ASUPRA UNUI APARAT NOU ȘI PERFECȚIONAT.

41

Dragă prietene!
La Viena, pe aerodromul Aspern, în iunie 1912 va avea loc un concurs aeronautic internațional.
Să vii neapărat!
Te îmbrățișează prietenul tău,
Oscar Ursinus

CONTINUARE ÎN NUMĂRUL VIITOR

NIRUS

de **MIHNEA MOISESCU**

Ilustrația: D. NEGREA

Într-unul din compartimentele navei cosmice «Cutezanța», ai cărei pereți radiau o lumină uniformă, vie, dar în același timp odihnitoare, se auzi zbîrnîitul abia perceptibil al unei sonerii, apoi cîteva cuvinte rostite de o voce cu modulații, care voia să imite glasul unui băiat:

— Lecția de astăzi s-a isprăvit!

Vorbise Hix, robotul Hix. Soneria, care vestise sfîrșitul lecției din dimineața aceea, sunase în capul lui mic și rotund.

Șase zile pe săptămînă, timp de cinci ore, Hix era profesor. Un profesor cu vocea și înfățișarea nu prea autoritare. Voce și înfățișare de băiețandru. Trupul și fața îi erau construite dintr-un material plastic care imita perfect pielea oamenilor. Chipul lui semăna cu al unui băiat simpatic de vreo 12—13 ani.

Înfățișarea aceasta își avea rostul ei.

Hix era profesor numai patru ore pe zi. În restul timpului era, de aproape cinci ani, tovarășul de joacă al elevului său, al lui Nirus.

Căpitanul Raa schimba anual programul robotului.

Acum, Hix cunoștea perfect tot ce trebuia ca să poată instrui în cele mai bune condiții un copil de 12 ani.

Nirus era un «copil al stelelor». Se născuse pe «Cutezanța», cam la un an după ce nava părăsise hidrocosmodromul Mării Negre, pornind spre Sistemul Solar S XII, unde, în urma unor analize spectroscopice efectuate din cosmos, se bănuia că există o planetă vie.

Nava pornise la drum cu un echipaj de treizeci și doi de oameni tineri, bărbați și femei, arși de setea să afle lucruri noi, de a smulge naturii noi taine.

Nirus devenise cel de-al treizeci și treilea membru al echipajului.

Conform unui obicei statornicit cu puțini ani în urmă, cînd se născuse primul «copil al stelelor», puiului de om de pe «Cutezanța» i s-a dat numele celei mai strălucitoare stele ce se vedea de pe navă în momentul nașterii lui. I s-a spus Nirus, după denumirea unui astru foarte tînăr (bineînțeles, tînăr în comparație cu alți aștri), dar deosebit de strălucitor.

Nirus era fiul căpitanului stelar Raa Carpat și al cosmochimistei Ina Dunie.

Acum, cînd avea doisprezece ani, băiatul știa perfect fiecare trăsătură, felul de a vorbi și de a se comporta al tuturor membrilor expediției.

Amintirile din fragedă copilărie îi erau împrospătate de vizionarea nu-

meroaselor microfilme care o înfățișau pe mama, pe «unchi» și «mătușile lui cosmice» în diferite momente ale vieții trăite pe navă sau, mai tîrziu, pe Planeta Liniștei Înșelătoare.

După fiecare vizionare, tatăl și băiatul tăceau îndelung, apoi căpitanul începea să depene, cu un ton puțin tainic, amintiri legate de echipajul «Cutezanței», întîmplări care nu fuseseră prinse pe microfilme.

După ce «ora amintirilor» se scurgea, treceau din sala de vizionare în uriașa seră a navei și se așezau pe un bolovan de cremene, un bolovan luat de pe Pămînt, de pe piscul Ceahlăului, din munții Carpați. Pe acele meleaguri se născuse căpitanul stelar Raa Carpat.

În seră, lîngă un bazin mare, căpitanul recita cu glas învăluitor versuri despre mările și munții Pămîntului, despre stele și căpitanii stelari, despre copiii stelelor.

În clipele acelea, Nirus simțea mai mult ca oricînd că își admiră și-și iubește tatăl cu toată puterea inimii.

După ce părăsiseră Planeta Liniștei Înșelătoare, rămăseseră numai ei amîndoi. Căpitanul Raa nu-i mai permitea vizionarea microfilmelor.

Odată, la vreo două luni după ce plecaseră de pe planeta pe care își găsiră moartea toți ceilalți membri ai echipajului, căpitanul uitase deschisă ușa sălii de vizionare. Nirus pătrunsese înăuntru neobservat.

Peretele sferic al încăperii era acoperit de imaginea unei scene petrecute cu ani în urmă.

Nirus se revăzu pe sine cînd era mic de tot, în brațele mamei sale, în sera navei. O trăgea pe maică-sa de păr și ea rîdea. Rîsul era atît de viu și imaginea în relief atît de perfectă, încît băiatul uitase că se află în sala de vizionare, uitase că mama lui pierise o dată cu ceilalți membri ai expediției. Se repezise spre imagine strigînd din toate puterile.

— Mamă! Mămico!

Iluzia se spulberase în clipa cînd se lovise de peretele acoperit cu plăci argintii, romboidale. Proiecția se întrerupse brusc, la o apăsare a căpitanului Raa pe un buton.

Nirus izbucni în plîns și nu putu să se stăpînească multă vreme.

Căpitanului nu-i plăcea să-l vadă plîngînd, voia să-l învețe de mic să-și stăpînească durerile, dar în ziua aceea îl lăsă să plîngă în voie. Nu-l mustră și nici nu-l duse în cabina unde băiatul știa că se află aparatul care poate calma emoțiile.

Îl lăsă să plîngă căpitanul Raa, dar în același timp îi vorbi în așa fel încît Nirus înțelese că mama lui fusese un erou al cosmosului, care va rămîne în amintirea pămîntenilor. Și aceasta îl ajută să-și poată stăpîni plînsul.

Cîteva săptămîni, căpitanul nu mai intră în cabina de vizionare. Nu putea uita strigătul băiatului atunci cînd zărise imaginea mamei sale.

Nirus fusese cel care insistase apoi să vadă microfilmele. Pînă la urmă, tatăl îi ascultase rugămintea și vizionările deveniseră, în scurtă vreme, o obișnuință, ba mai mult chiar: o necesitate.

Cîteodată, Nirus povestea — a cîta oară?! — o întîmplare care nu era înregistrată pe nici un microfilm, dar care rămăsese întipărită în mintea lui pentru totdeauna, în cele mai mici amănunte. Era vorba despre atît de nefireasca dispariție a celor treizeci și unu de membri ai echipajului «Cutezanța». Nirus fusese martorul, unicul martor al groaznicei întîmplări...

*

După șase ani de zbor, «Cutezanța» se apropiase atît de mult de ținta călătoriei, încît analizele spectroscopice ale atmosferei planetei necunoscute puteau fi făcute în cele mai bune condiții. Ele dovediseră, cu o precizie desăvîrșită, că atmosfera aceea era aproape identică cu atmosfera Pămîntului.

Așadar, echipajul căpitanului Raa putea, pe drept cuvînt, să fie entuziasmat.

Pentru că și celelalte informații obținute în ultima perioadă de zbor scoteau la iveală alte asemănări ale planetei cu Pămîntul, unii astronauți se grăbiseră să-i dea denumirea de «Terra Nova», adică «Noul Pămînt».

Numele acesta nu fu însă adoptat oficial, cu alte cuvinte nu era trecut pe harta cosmică a expediției. Fiind vorba de o planetă vie, numirea ei nu era la fel de simplă ca a altor aștri necunoscuți, zăriți în timpul călătoriei. Trebuia studiată întîi temeinic, ca să i se dea un nume cît mai potrivit.

Asta nu-i împiedica însă pe unii visători incorigibili de pe «Cutezanța» să socotească astrul spre care zburau un nou Pămînt și să se avînte în presupuneri din cele mai optimiste despre formele de dezvoltare a vieții în acea lume.

Cîțiva visau să întîlnească ființe raționale. Zadarnic le demonstra cosmobiologul expediției că planeta era prea tînără pentru ca viața să fi atins treapta rațiunii. Ei continuau să-și nutrească visul.

Discuțiile în contradictoriu, visele țesute cu ochii deschiși, încetaseră însă brusc atunci cînd întregul echipaj intrase în așa-numita «hibernare», adică în somnul artificial prelungit, în timpul căruia activitatea organismului se reduce extrem de mult, dîndu-i posibilitatea să suporte ușor suprasolicitările ivite la accelerarea sau încetinirea vitezei navei.

«Hibernarea» durase șapte zile.

În acest timp, nava fusese condusă de pilotul automat principal, secondat de pilotul de rezervă, amîndoi avînd conectate sisteme electrice de alarmă, care puteau provoca trezirea echipajului.

Cînd viteza ajunsese la limita dorită, pilotul automat întrerupse activitatea aparatelor cibernetice de provocare a somnului artificial și toți membrii echipajului se treziseră, încetul cu încetul.

După trezire, nerăbdarea de a păși pe planeta-vie, în jurul căreia «Cutezanța» zbura acum ca un satelit, stîrnise printre unii dintre cosmonauți o stare de nervozitate pe care, cu toată voința lor îndelung călită, reușeau cu greu s-o stăpînească.

Noile cercetări asupra planetei vii, întreprinse de la o distanță atît de mică, confirmaseră din plin ipotezele anterioare.

Asemănările planetei necunoscute cu Pămîntul erau multe. Existau asemănări cum ar fi mărimea ei și distanța față de astrul său central, de Soarele care îi trimitea căldură și lumină.

Relieful se dovedise și el asemănător celui de pe Terra: masive muntoase, cîmpii și numeroase lacuri mari.

Căpitanul Raa hotărîse ca nava să coboare pe un platou înconjurat de munți.

Trimise înainte, în cercetare, un complex cibernetic care să transmită pe «Cutezanța» amănunte în legătură cu rezistența rocilor din care era făcut platoul și alte date necesare coborîrii navei pe planetă.

Din informațiile primite se dovedi că platoul era format dintr-o rocă foarte rezistentă, asemănătoare granitului, așa că putea deveni un bun cosmodrom.

În zorii unei zile, care în calendarul celor de pe Pămînt însemna ajunul unui an nou, «Cutezanța» își fixase picioarele de aterizare pe planeta la care visaseră atîta timp toți membrii echipajului.

După ce fiecare cosmonaut, inclusiv micul Nirus, trecuse prin cabina medicală, unde i se administrase cîte o doză de poliantimicrobin, se grăbiră să coboare din navă.

Aerul, așa cum se așteptaseră, era perfect respirabil și avea un parfum care amintea de mirosul violetelor.

Munții ar fi semănat perfect cu cei de pe Terra, dacă n-ar fi avut cu toții vîrfurile retezate parcă de o sabie, cam la aceeași înălțime.

Vegetația de pe munți, dar mai ales cea de pe cîmpie, era foarte bogată și variată, amintind de vegetația terestră din bazinul Amazoanelor. Dar, în același timp, exista o deosebire esențială: plantele, cu frunzele de un verde foarte închis, aproape negre, erau țepene, fără pic de elasticitate și vîntul ușor, care adia permanent, nu putea mișca o frunză măcar. Deși aproximativ egală în volum cu Pămîntul, planeta avea o forță de gravitație mult mai mică, ceea ce ridica probleme savanților de pe «Cutezanța».

Senzația de ușurare a corpului pe care o aveau cosmonauții nu era însă de loc neplăcută, ci, dimpotrivă; Nirus se simțea în culmea fericirii cînd se vedea în stare să facă, cu puțin efort, salturi mari.

Dar ceea ce îi uimise în mod deosebit pe cosmonauți fusese liniștea aproape desăvîrșită care domnea pe planetă.

Apele curgătoare se tîrau atît de încet în albia lor, încît nu scoteau un clipocit măcar.

Animalele (destul de puțin dezvoltate ca mărime, număr și varietate față de vegetație) abia se mișcau, cu ajutorul unui fel de ventuze, fără să facă zgomot, fără să scoată un sunet.

Cosmonauții numiseră planeta aceea mută «Planeta Liniștei».

(Va urma)

Faima

de XENIA ROMAN

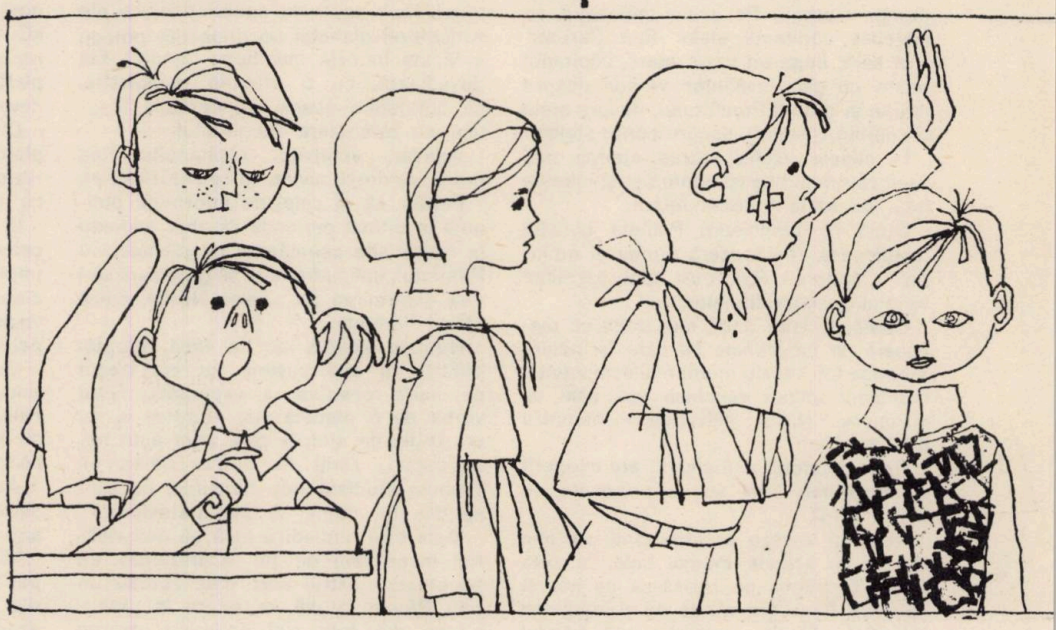

MIRCEA *(apare în fața cortinei. Publicului):* Să vă povestesc o întîmplare. Într-o zi... *(Un alt pionier apare îngîndurat. Gest spre el.)* Radu... El e Radu, șahistul nostru... Campionul clasei.

RADU *(pleacă, mormăind preocupat):* Dacă duc calul la 6 B, mi-l ia nebunul de la E și s-a dus rocada... *(Iese.)*

MIRCEA: Nu cu el începe povestea. Așadar, precum v-am spus... într-o zi... *(Mihai, alt pionier, apare. Mircea, spre public.)* Mihai! Asul nostru la volei!

MIHAI: *(se înclină):* Trăgător, măi frate! La mine zidul... fleac! Cînd trag eu o bombă crapă și zid, și tot! *(Pleacă.)*

MIRCEA: Nici cu el nu începe povestea... Deci, într-o zi... *(Apare Ileana.)*

ILEANA *(veselă):* ...memorabilă...

MIRCEA *(și el înveselit):* Chiar așa a fost! *(Prezintă.)* Ileana. Colega mea de bancă. Despre ea nu pot spune decît... la superlativ!

ILEANA: Mulțumesc. Asemenea.

MIRCEA: Dar să vă spun întîmplarea. Într-o zi... *(Îngîndurat.)* Am avut o problemă colosală de rezolvat. *(Matur:)* O problemă de conștiință... Psihologică. *(Ileana îl ascultă zîmbind.)* Deci, într-o zi... *(Încurcat.)* Cum să încep?

ILEANA: A început în ziua cînd...

MIRCEA: Da! O dată cu apariția lui Nelu în clasa noastră.

ILEANA: Venise din provincie. Timid, stîngaci... *(Cortina se trage mai mult, cei doi copii se retrag și ei, spre ieșirea din scenă, și vor reapare apoi în clasă, cu personajele prezentate la început, în plus cîțiva pionieri, băieți și fete, în așteptarea profesorului. Mircea se îndreaptă spre tablă și începe să scrie.)*

RADU *(șoptit, spre un alt coleg, cu ușor dispreț, uitîndu-se în direcția lui Nelu):* Ia uite-l! Trufanda provincială!

MIHAI *(între timp s-a apropiat de Nelu, îl măsoară din ochi, apoi, poruncitor):* Ridică-te! *(Nelu, timid, se ridică în picioare. Iese din bancă. Mihai dă din cap nemulțumit.)* Tț-tț-tț!

NELU: ?

MIHAI *(îi pipăie brațele):* Unde i-ai lăsat?

NELU: ?

MIHAI: Mușchii, frate, bicepșii! Volei ai jucat vreodată?

NELU: Eu... Știi... Am... N-am prea...

MIHAI *(spre Nelu):* Trebuie să începi să faci gimnastică. Sport! Volei! Fii atent! *(Îi arată serviciul la volei. Radu s-a furișat în altă bancă. Se sfătuiește cu colegul lui. Dispar un timp sub bănci.)*

RADU *(de sub bancă, șoptit, spre celălalt băiat):* la seama, s-o desfaci imediat după... Să nu ne prindă.

BĂIAT I: Înțeles! *(Un alt băiat intră în clasă.)*

BĂIAT II: Vine tovarășul instructor. *(Toți se îndreaptă spre băncile lor. Nelu, revenind la banca sa, se împiedică în ceva invizibil și cade. Instructorul a intrat în aceeași clipă. Mircea, concomitent, s-a dat la o parte și acum se vede ce a scris pe tablă: «Bine ai venit la noi, Nelu!» Alături a desenat și un buchet de flori. Încremenește văzîndu-l pe Nelu întins pe jos. Instructorul se apropie grăbit de Nelu.)*

RADU *(șoptește spre colegul lui):* Trage sfoara! *(Prea tîrziu: instructorul a descoperit sfoara. O ridică.)*

INSTRUCTORUL: Decît cuvinte frumoase pe tablă, mai bine o purtare mai frumoasă. *(Îl ajută pe Nelu să se ridice. Întuneric.)*

MIRCEA *(apare în fața cortinei):* Urîtă clipă! Dar să vedeți ce a mai urmat. *(Se aud rîsete în culise. Apoi mai mulți băieți trec în fața cortinei.)* De ce nu vă împrieteniți cu Nelu?

BĂIAT I: N-am nimic cu el, dar... *(Dă din umeri.)*

BĂIAT II: Nici eu... însă... *(Același joc.)*

BĂIAT III: Eu... nu știu. E cam caraghios.

CEILALȚI *(ca un ecou):* Un caraghios. *(Pufnesc toți în rîs și pleacă.)*

MIRCEA: Poftim! Fiind timid, băieților li s-a părut caraghios. *(Confidențial.)* Știți, nici eu n-aș putea spune că am avut o simpatie deosebită pentru el chiar de la început. Recunosc. Învățînd cu el însă, am început să-l apreciez cu adevărat. Și știți ce-am mai descoperit? Eram la școală, tocmai apunea soarele... *(Dispare în dosul cortinei. Cortina se deschide. Nelu e așezat cu Mircea într-o bancă).*

MIRCEA *(aplecat asupra unui caiet):* Deci, ce trebuie să aflăm mai întîi? Suprafața cercului. *(Nelu privește visător pe geam. Mircea, cam iritat.)* Învățăm la geometrie, sau ne uităm pe fereastră?

NELU *(zîmbet blînd):* Ne uităm pe fereastră. Numai puțin. Uită-te și tu.

MIRCEA: La ce?

NELU: Apune soarele.

MIRCEA: Ah, da! Și?

NELU: Mi-e drag soarele.

MIRCEA: Și mie-mi place soarele. Bronzează!

NELU *(zîmbind):* Da... bronzează... *(După o clipă.)* Uite cum m-am gîndit eu... Să văd dacă-ți place... *(Scoate un caiet din geantă, îl deschide și citește.)*

Soarele — cap bucălat
de copil zvăpăiat —
întors ostenit de la joc,
cu plete zbîrlite de aur și foc.

MIRCEA *(surprins):* Foarte... foarte frumos! *(Revelație.)* Tu ești poet! Pe cinstea mea dacă nu ești poet! *(Se aud rîsete în culise. Voci: «Caraghios! Un caraghios!» Cortina se închide. Mircea apare în fața cortinei. Spre culise: «Caraghioși sînteți voi!» Apare și Ileana.)*

ILEANA: Astăzi primim mediile pe trimestre.

MIRCEA: De-abia aştept să văd...

ILEANA: Ce?

MIRCEA: Efectul! *(Cortina se deschide. Clasa. Copiii îşi răsfoiesc carnetele de note. Mihai e plasat în faţa băncii unde şade Nelu, care parcă pluteşte.)* Ei, Nelu, la ce ai zece?

NELU *(emoţionat)*: La... tot! *(Bucuros, prinde glas.)* Da. Zece pe toată linia!

MIRCEA: Bravo, Nelu!

ALŢI COPII: Bravo! *(Mihai se îndreaptă spre Radu.)*

RADU *(schimbă o privire cu Mihai)*: Ei? *(Copiii se pregătesc de plecare.)*

MIHAI *(semnificativ)*: Aşteptăm... *(Dintre ei unii îl privesc stînjeniţi pe Nelu, alţii însă izbucnesc şi ei în rîs, arătînd — mai pe furiş, mai pe faţă — spre Nelu.)*

MIRCEA *(intrigat)*: Ce-i asta? De ce rîd? *(Copiii pleacă pe rînd. Nelu se întoarce brusc. Acum se vede pe spatele lui agăţat un desen, care reprezintă o caricatură: un cap imens cu nasul vîrît într-o carte. Jos e scris: «Marele savant vrea să fie premiant!»)*

TIŢA *(descoperind desenul)*: Au!

ILEANA: Vai!

MIRCEA: Sst!

NELU: Dar ce s-a întîmplat?

MIRCEA *(încercînd să desprindă desenul)*: Stai liniştit, Nelu. *(Nu reuşeşte.)*

NELU: Dar ce-i? *(Mircea trage violent de desen. Nelu înţelege.)* Mi-au agăţat ceva?

MIRCEA: Îhî... ţi s-a lipit... o... un... *(A smuls desenul. Nelu se întoarce brusc şi, înainte ca Mircea să-l rupă, a pus mîna pe desen. Se uită lung la el, apoi dă din cap.)*

NELU *(voce slabă)*: De-aia rîdeau...

TIŢA: Ei, nişte proşti...

ILEANA: Nu trebuie să-i iei în serios...

NELU *(obosit)*: Vă înţeleg... Mă duc acasă...

MIRCEA *(deodată, izbucnind)*: Dar şi tu eşti de vină! De atîtea ori am vrut să spun în adunare! Tot timpul m-ai oprit!

NELU: Speram să le cîştig prietenia între timp. *(Apoi trist.)* Lasă, Mircea, nu te mai necăji.

MIRCEA: Ba mă necăjesc! *(Violent.)* Nu mai admit, în definitiv eşti colegul nostru!

NELU *(şi el violent deodată)*: N-ai să spui nimic!

MIRCEA: Ba da! De ce să nu lămurim o dată toată povestea? Vrei să ştii adevărul? Cred că eşti mîndru şi laş în acelaşi timp!

NELU: Laş? Tu îmi spui mie asta?

MIRCEA: Da! Laş! *(Nelu îi întoarce brusc spatele şi pleacă grăbit.)*

ILEANA: Mircea, nu trebuia...

MIRCEA *(înfierbîntat)*: Oh! Şi ce-o să mai fac! *(Se ia, în goană, după Nelu.)* Nelu! *(Ileana se uită încremenită după ei. Întuneric. Apoi lumină. Apar cîţiva copii. Apoi Mircea, şchiopătînd, e bandajat la braţ, are un plasture pe frunte. E urmat de Radu, Mihai şi alţii, care-l asaltează.)*

RADU: Cum făcuşi?

MIHAI: Cum ai căzut, măi frate, atît de rău?

MIRCEA *(evaziv)*: De... se întîmplă...

RADU: Dar unde? Cum?

MIHAI: Ce naiba, nu poţi să spui?

MIRCEA *(morocănos)*: De fapt, n-am căzut... Am fost trîntit.

RADU şi MIHAI *(împreună)*: De ce? De cine?

MIRCEA *(iritat)*: Ei bine, am să vă spun: de Nelu! Da, Nelu m-a trîntit! *(Moment de mirare generală.)*

RADU: Nelu?... Nelu ăsta? *(Gest: mititelul.)*

MIRCEA *(îndîrjit)*: Da! Nelu! Pirpiriul! Papă-lapte! Aşa cum îi spuneţi voi! El m-a trîntit! Ştie judo! Asta e! *(Radu rămîne cu gura căscată. Mihai fluieră admirativ. Cortina se închide. Mircea apare rîzînd. Spre public.)* Formidabil a fost! Cu ocazia asta mi-am dat şi eu seama ce înseamnă «faima»! *(Uşor filozofic.)* Cînd au aflat că ştie judo, dintr-o dată nu mai era nici «caraghios», nici «pirpiriul savant». Era, pur şi simplu, Nelu «cel care ştie judo». Asta era de ajuns. Cel mult se auzea din cînd în cînd o şoaptă printre cei mai fricoşi: «Ştie judo, e o forţă!» De farse, bineînţeles, nici nu se mai pomenea. Radu şi Mihai îmi cereau mereu să-l rog să-i înveţe şi pe ei. Voiam să cîştig timp. Doream să-l cunoască pe Nelu şi să se împrietenească cu el nu de dragul judoului. Voiam să-l aprecieze pentru adevăratele lui calităţi. *(Cortina se deschide. Clasa. Copiii se pregătesc de plecare. Nelu mai stă în bancă şi scrie.)*

MIRCEA: Mai întîrzii mult?

NELU: O clipă.

MIRCEA: Da... te aştept. *(Deodată, spre uşă, ciocnire între Radu şi Mihai.)*

RADU *(furios, lui Mihai)*: Ce te îmbrînceşti aşa?

MIHAI: Sînt grăbit! Am antrenament!

RADU: Nu mă interesează. Cere-ţi scuze!

MIHAI: Cui?

RADU: Mie!

MIHAI: Ei, asta-i! *(Vrea să plece.)*

RADU: N-ai să pleci! Dar ce crezi tu? Ori... voleibalist e sinonim cu necivilizat?!

MIHAI *(se opreşte)*: Ce-ai spus?

MIRCEA *(intervine)*: la potoliţi-vă! Mihai, cere-i scuze. Are dreptate.

MIHAI: Ce faceee? Eu, scuze? După ce m-a făcut necivilizat? Asta-i prea de tot! *(Se repede la Radu. Acesta se retrage, ajunge în apropierea lui Nelu. Mihai îi dă un brînci. Radu cade peste pupitrul lui Nelu. Nelu tresare violent, se ridică.)*

NELU: Băieţi, ce v-a venit?

MIHAI *(vrea să se năpustească asupra lui Radu)*: Obraznicul! *(Nelu îl acoperă pe Radu şi încasează prima lovitură.)*

MIHAI: Aoleu!... Am dat în Nelu! *(Se uită o clipă descumpănit la Nelu.)* Mă rog, dacă vrei, poţi să te revanşezi.

RADU *(între timp, s-a ridicat furios)*: Ba eu am să-ţi dau revanşa! *(Vrea să se repeadă la Mihai.)*

MIRCEA *(se interpune)*: Dar terminaţi o dată!

NELU *(calm, dar dîrz)*: Radu! Mihai! Vreau să vă spun ceva.

RADU: Întîi să...

NELU *(subtil)*: Aveţi tot timpul... pe urmă.

MIHAI: Spune, sînt grăbit. *(Privire semnificativă spre Radu.)* Pion încrezut!

RADU: Balon umflat!

NELU: O clipă. *(Spre Radu.)* la spune o strofă din «Somnoroase păsărele».

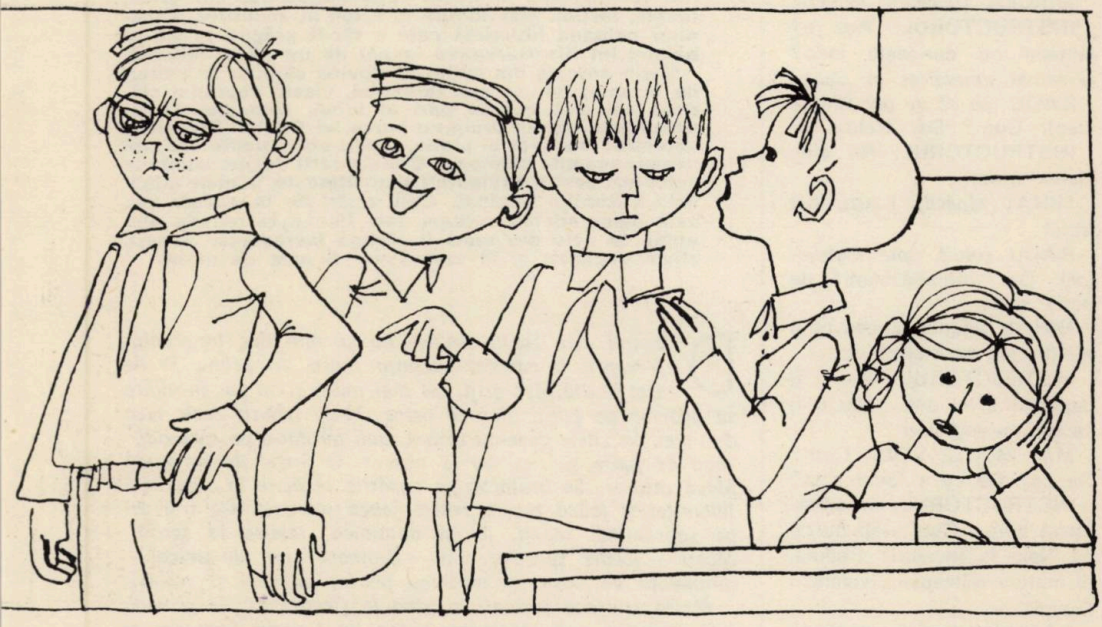

RADU: Ai înnebunit?

NELU: Te rog! Sau te pomenești că ai uitat-o...

RADU *(privire circulară spre ceilalți copii. Clasa tace încordată. Radu începe să recite):*

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună...

NELU *(privindu-l în ochi pe Mihai):* Mai departe, Mihai.

MIHAI: Dar ce, tu crezi chiar că eu nu știu? *(Aproape automat):*

Se ascund în rămurele —
Noapte bună!

NELU *(lui Radu):* Ei, acum spune: balon umflat.

RADU *(mirat):* După Eminescu? Nu mai merge...

NELU *(lui Mihai):* Cum ai spus adineauri? «Pion încrezut?»

MIHAI *(jenat):* Vorba lui *(gest spre Radu)*... după Eminescu, nu mai merge...

NELU *(calm):* Haide, împăcați-vă. *(Radu și Mihai, fără să vrea, încep să zîmbească, apoi se apropie încet unul de altul și-și strîng mîinile.)*

MIRCEA: Bravo, Nelu *(Mulțumit)* Acum, haideți acasă, «păsărelelor»!

(Cortina se închide. Mircea apare în fața cortinei.) După această întîmplare s-a legat o adevărată prietenie între Nelu și cei doi băieți. Acum era de-al lor. Ce era mai plăcut, cam uitaseră și de judo. În schimb nu era adunare la care să nu-l rugăm să ne recite cîte o poezie. Dar, într-o zi, s-a produs și evenimentul. *(Dispare din fața cortinei. Cortina se deschide. Clasa. Toți copiii sînt prezenți.)*

INSTRUCTORUL *(își examinează ceasornicul):* Totuși... am de gînd să vă mai reții cîteva minute. *(Copiii schimbă priviri întrebătoare.)* Spuneți-mi, cine-i bătăuș printre voi?

MIRCEA *(prompt):* Nu există nici un bătăuș.

INSTRUCTORUL: Sigur?

MIRCEA: Sigur, tovarășe instructor, nu există nici un bătăuș!

INSTRUCTORUL *(accentuat):* V-am întrebat pe toți, Mircea! *(Tăcere.)* Să încercăm să-l descoperim împreună. *(Mică pauză.)* Cu siguranță, e un băiat voinic, cu care ceilalți nu se pot măsura. *(Caută cu ochii.)* Ca... Mihai, de pildă! Sau ar putea fi și unul mai slăbuț. *(Apăsat.)* Mai «pirpiriu»... Așa că am putea să-l bănuim chiar și pe Nelu. Dar cu condiția să stăpînească la perfecție metoda de luptă japoneză: judo! *(Freamăt în clasă.)*

NELU: Tovarășe instructor, eu... niciodată...

INSTRUCTORUL: Bine. Atunci care e? Că unul trebuie să fie,de vreme ce Mircea avea brațul bandajat zilele trecute. Dar judo, cine știe?

MIRCEA *(repede):* Nimeni!

INSTRUCTORUL: Așa e? Nimeni nu cunoaște judo? *(Freamăt amplificat în clasă.)*

RADU *(se dă de gol fără să vrea):* Cum? Dar Nelu...

INSTRUCTORUL: Nu știe. Habar n-are!

MIHAI *(zăpăcit):* I-auzi, măi frate!

RADU *(uluit, spre instructor):* Dar dumneavoastră de unde știți?

MIHAI: Atunci Mircea ne-a mințit cînd ne-a spus că...

INSTRUCTORUL: S-o fi bandajat și el așa... sau o fi spus-o intenționat!

MAI MULTE VOCI: Cum? De ce? De ce a făcut asta?

INSTRUCTORUL: Ia amintiți-vă bine... Cum v-ați purtat cu Nelu la început? Radule, îți minte? «Bicepșii... voleiul... Farsele...»

RADU *(gîndindu-se și oftînd):* Ei, da... la început...

INSTRUCTORUL *(spre Mircea):* Mircea, ia spune-le tu!

MIRCEA *(spre colegi):* Ei, da! Nelu nu s-a bătut în viața lui. Nu știe judo. Dar vouă trebuia să vă spun așa, ca să treacă în fața voastră drept un mare sportiv.

MIHAI *(izbucnind):* Măi frate, caraghioși am mai fost!

RADU: Adevărat. Am fost niște caraghioși! *(Spre Mircea.)* Noi nu mai vedeam nimic decît meciuri.

INSTRUCTORUL: Și iată, azi v-am destăinuit adevărul despre Nelu, știind că acum îl iubiți pentru adevăratele lui calități.

RADU: Dar noi, ca adevărați sportivi, vrem să avem un campion în clasă. Pînă acum credeam că Nelu...

MIHAI: Așa e! *(Oftează.)* Aveam un campion!

MIRCEA: Dar avem unul!

CEILALȚI: Cine? Cine?

MIRCEA: Nelu! Campionul nostru la... poezii!

— Cortina —

VIȘĂTORII

de **CONSTANTIN GEORGESCU**

REZUMATUL PRIMEI PĂRȚI:

Undeva, pe malul Ialomiței, în satul Malul Roșu, locuiește familia lui Marin Temelie, elev în clasa a VII-a. Satul este bogat, copiii cresc, sînt veseli, învață la școală și-și fac planuri în legătură cu meseriile lor viitoare. În trecut satul cunoscuse zile grele, foame, război. Mai stăruie și acum în amintirea oamenilor coloana hitleristă care a făcut prăpăd în sat și băiatul lui Ilie Berbeanu, înecat de un ofițer hitlerist. Marin dorește din suflet să devină căpitan de vapor, iar în satul lui, pe apa Ialomiței, visele copilului clădesc cel mai frumos port al lumii. Deocamdată își pregătește primul drum,cu barca lui Cristea Stănceru, așteptînd vacanța și ploile, care-i vor permite această nemaipomenită călătorie. Citește cărți despre isprăvile celor mai vestiți navigatori și alcătuiește, în mare taină, lista viitorului echipaj. Ce-l amărăște în aceste zile este neîncrederea colegei sale, Ileana, în reușita planului. În cele din urmă îi cîștigă încrederea. Sosesc zilele vacanței și în curînd vor fi gata de drum.

*

De trei zile copiii satului nu se mai duc la școală. A venit, în sfîrșit, vacanța mare. În prima zi de stat acasă fără griji, cei mai mulți și-au pus în minte să doarmă pe puțin pînă la prînz. N-au izbutit decît vreo doi, trei. În zilele care-au urmat, unii au dat-o pe corvoadă: vaca de funie și... cu ea la păscut. O astfel de corvoadă place tuturor. Se întîlnesc pe cărările rătăcite în zăvoaiele Ialomiței și joacă țurca. Fetele joacă șotronul. De trei ori pe săptămînă, marți, joi și duminică, tabără la școală. Marți — jocuri sportive, joi — drumeții, iar duminica — dimineață de basm și matineu pentru pionieri și școlari.

Marin își face socoteli în gînd în fiecare zi. Se și vede într-o noapte cum dezleagă barca lui Cristea Stănceru și se lasă pe Ialomița la vale, pînă la Malul Roșu. Aici se oprește, ca să nu-l ajungă dimineața din urmă. Echipajul așteaptă ordinul de îmbarcare, iar comandantul — vreme bună de navigat. Asta înseamnă ploi la munte, ca să vină apa mare.

Pînă atunci joacă țurca, cară apă, udă roșiile și-l bate la cap pe taică-său să-i cumpere glob. A ajuns la concluzia că e mult mai ușor să învîrtești pămîntul pe prispă pînă îl amețești, decît să amețești tu cu ochii pe hartă. Cu colegii stă adeseori de vorbă, povestește despre alte lumi, și ei îl ascultă ca pe un om mare. Fiecare și-a construit în minte un vapor și-abia așteaptă să vină noaptea, prielnică visării, ca să poată umbla cu el pe mările și oceanele pe care tot noaptea le-a străbătut și Marin.

Din vacanță au trecut mai bine de două săptămîni. Unii au început să se teamă ca nu cumva căpitanul să-și fi schimbat hotărîrea. Vara viitoare n-o să mai fie vreme pentru așa ceva. Cine știe ce drum va lua fiecare după terminarea celor opt clase...

Și zilele se scurg nestingherite.

Astăzi e duminică. Au venit de la film de la Malul Roșu. Stau trîntiți pe spate în iarbă și se gîndesc. Unul singur nu are astîmpăr. Ilie, un băiat de obicei liniștit și tare tăcut, meșterește cu o cazma o groapă pe malul altei gropi. Fiecare cu planurile lui. Are de gînd ca pe ridicătura aceea să pună «pavilionul celor dintr-a opta» și sapă cu hărnicie. Se pare că pe ceilalți i-a cuprins somnul, ori i-a înmuiat căldura. «Lasă-i să doarmă», gîndește el și privește curios bucata de fier ruginit, de care a dat cu cazmaua. Acum se căznește să o scoată din groapă. Nu poate să-și dea seama la ce a fost bună. Și e mult de cînd o privește de alături și tot nu pricepe. După capătul înfipt în pămînt, seamănă cu un butoi ascuțit. Dar asemenea butoaie el n-a văzut de cînd se află pe lume. Și-a înfipt cazmaua alături și a început să bată cu un pietroi în muchia presupusului butoi, doar-doar bucata

de fier se va mișca din locul în care se înșurubase cu atîta strășnicie. «Lasă că te scot eu», își zice Ilie și se pregătește să mai ia un rînd de pămînt din fundul gropii.

Stă jos și scormonește în țărînă. «Ciudată mașină trebuie să mai fi fost și aia care a purtat în coasta ei asemenea fiare. Să-l scol pe Marin. El trebuie să știe. El știe multe!»

Băieții și fetele se odihneau nu departe de el. Stăteau întinși pe spate, cu ochii închiși din pricina soarelui sau poate că le venea mai ușor să se gîndească într-un întuneric plin de taine și de vise ciudate.

Toropit de căldură, unul dintre ei s-a ridicat în picioare, a întins mîinile în sus, de parcă ar fi avut de gînd să se agațe de soare, și zgîndări pe cel de alături.

— Hai, băieți, să ne scăldăm.

S-a ridicat altul, unul de peste drum de el, apoi o fată, alta, un băiat, două fete și toți s-au înșirat, potecă mișcătoare în drum spre apă. Marin se întoarce spre Ilie.

— Nu mergi?

Ilie a dat din cap, preocupat de descoperirea lui.

— Vino încoace.

— De ce?

— Să-ți arăt ce-am găsit. Marin s-a apropiat cu pași înceți, parcă plictisiți de umblet.

— Ce-i asta?

— Nu știu. Nici tu nu știi?

Marin a înălțat din umeri. În mintea lui, Ilie se gîndea ce fel de comandant de vapor o să ajungă Temelie dintr-a opta, dacă nici un fier ca acela pe care-l ciocănea el cu piatra nu știe la ce a folosit și-i căină pe marinarii care vor face parte din echipaj. Ciocănea și se gîndea că dacă l-ar putea desface și ar fi scobit pe dinăuntru, în partea dreaptă, înfiptă în pămînt, ar putea așeza pavilionul, fără grijă că o să mai putrezească vreodată. Marin se așezase lîngă el și îl privea cu un fel de curiozitate ascunsă. Fără sorți de izbîndă, încerca să deslușească adevăratul scop pentru care îl născociseră oamenii. A luat la rînd toate mașinăriile lumii, cu toți inventatorii lor, dar degeaba. Nemulțumit de rezultat, a închis ochii, și pe dinaintea lor au început să se fugărească cele mai ciudate motoare cu putință, nemaivăzute și necunoscute pînă atunci.

Ilie își mutase piatra în mîna dreaptă și aruncă o întrebare în vînt:

— Nu vrei?... Lasă...

Temelie înălță din umeri, de parcă întrebarea i-ar fi fost adresată lui.

— Pe dracu, mă Ilie, de ce nu mergem să ne scăldăm?

Se auzea pînă la ei, stins, larma colegilor care se zbenguiau în apele scăzute ale rîului din satul lor.

— Du-te tu. Eu nu mă mișc de aici, pînă nu văd ce are înăuntru butoiul ăsta și, convins de ceea ce-a spus, lovi cu putere, hotărît să-i afle taina și...

S-a zdruncinat pămîntul. S-au crăpat pereții caselor. Au curs pe prispe geamurile ferestrelor. S-au răsucit gîndurile oamenilor spre ce-a fost. A fugit satul spre Malul Roșu, în zi de duminică, și l-a găsit plin de sîngele lui Marin Temelie și al lui Ilie dintr-a opta. S-a rupt ceva în ei. După douăzeci de ani de la isprăvirea războiului iată, mai făcea încă victime. O bombă uitată.

*

Ilie Gheorghe scrie cu stînga. El a scăpat numai cu atît. Copiii îl privesc și își amintesc de Marin și de călătoria plănuită de el. În sat, totul a rămas ca pînă atunci. E un sat mare, frumos și cu acoperișuri de tablă. Copiii fac gălăgie și-acum cînd vin de la școală. Din corul vocilor doar una lipsește. Ialomița curge tot dinspre șoseaua națională spre Puțul cu plopi, și barca lui Cristea Stănceru stă legată tot de țărușul vechi. Numai că apa, săpînd sub mal, a rupt o bucată din curtea lui Dumitru Temelie, lăsînd-o mai mică decît a fost pînă la vacanța mare...

(SFÎRȘIT)

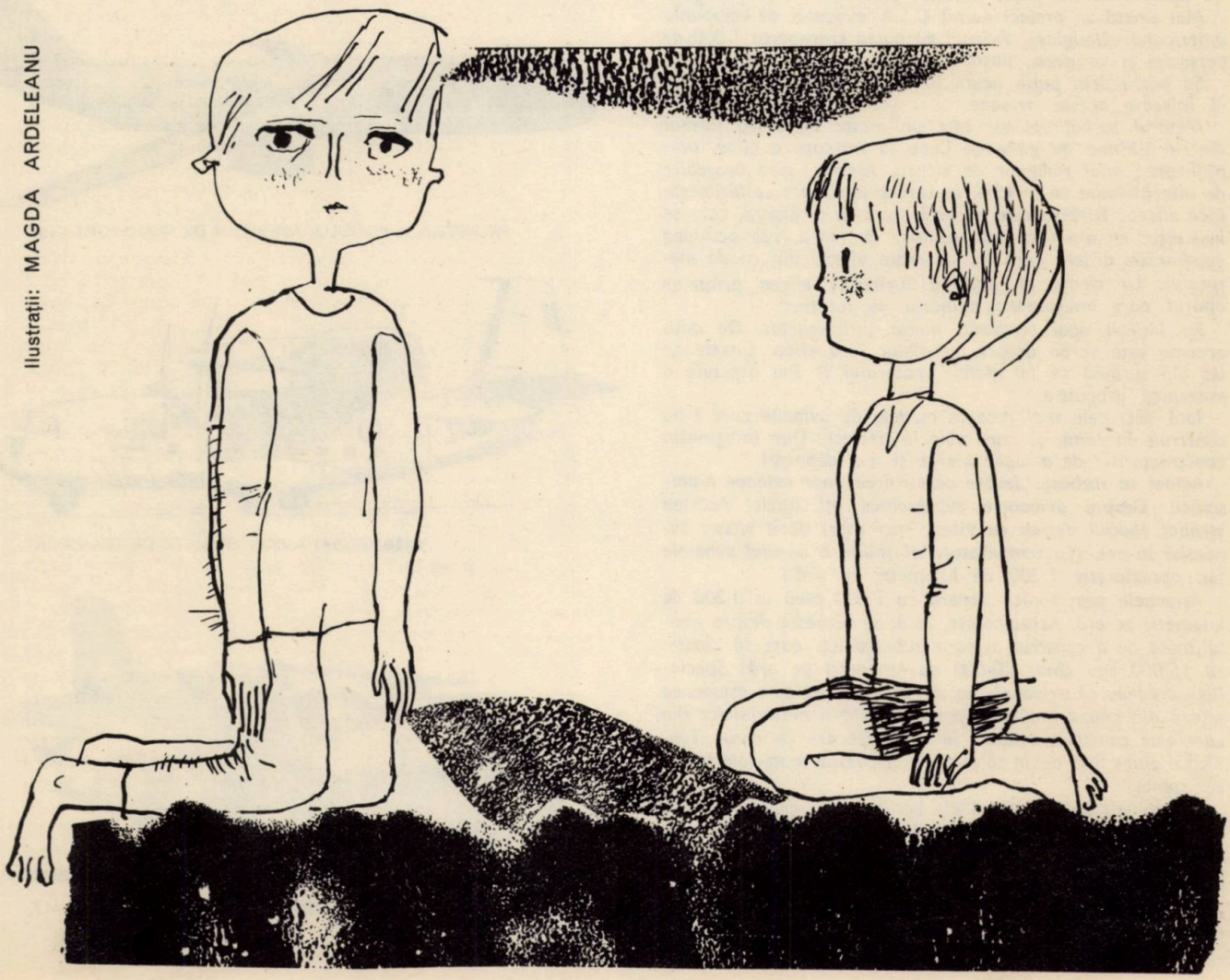

Ilustrații: MAGDA ARDELEANU

URIAȘII AERULUI

În acest an, specialiștii în construcția avioanelor au avut o mare surpriză.

În Uniunea Sovietică a fost construit un avion uriaș, de dimensiuni încă neîntîlnite pînă astăzi, care a fost denumit în mod simbolic «Anteu». Denumirea exactă a aparatului este An-22.

Să ne apropiem cu atenție de acest aparat și să vedem cum funcționează un asemenea gigant al aerului. Aparatul este prevăzut cu patru motoare turbopropulsoare, fiecare de cîte 15 000 de cai putere, cele mai puternice de acest fel din cîte s-au construit pînă astăzi.

Motoarele sînt montate pe uriașele aripi ale avionului, o aripă este lungă de mai bine de 64 de metri. Avionul «Anteu» poate să transporte 80 tone de încărcătură și să zboare la înălțimea de 11 000 de metri, cu viteza de aproape 700 kilometri pe oră. El este în stare să străbată, fără escală, distanța de cinci mii de kilometri.

Este interesant de știut că astăzi în Uniunea Sovietică se lucrează la o nouă variantă a lui «Anteu» și mai mare.

Un alt avion uriaș, care deocamdată se află în stadiul de construire și va fi gata abia peste doi ani, în 1969, este cel al firmei «Lockheed» din S.U.A. Este vorba despre un avion ce va putea străbate aproximativ 10 000 de kilometri fără escală. Viteza sa va fi de 850 pînă la 900 km pe oră. Acest avion va fi pus în mișcare de patru motoare turboreactoare. Cu noul avion vor putea călători pînă la 700 de pasageri.

Mai există un proiect numit C.S.A. executat de compania americană «Douglas». Avionul va putea transporta 1 000 de persoane și va avea patru motoare turboreactoare.

Să pătrundem puțin acum în taina motoarelor care pun în mișcare aceste avioane.

Motorul turbopropulsor este un motor de avion format dintr-o turbină de gaze ce pune în mișcare o elice, prin mijlocirea unui reductor de viteză. Așadar, spre deosebire de alte motoare cu reacție, la turbopropulsoare se întîlnește încă elicea. Turbina este o roată mare cu aripioare, care se învîrtește cu o viteză extraordinar de mare, sub acțiunea gazelor de ardere care ies cu mare viteză din coada motorului. La rîndul ei, turbina învîrtește elicea printr-un aparat care micșorează numărul de rotații.

Ați întîlnit apoi termenul motor turboreactor. De data aceasta este vorba despre un motor fără elice. Gazele ce ies din turbină pe la spatele motorului îi dau acestuia o puternică propulsie.

Iată deci cele mai recente modele de avioane care s-au construit în lume și care sînt în proiect. Dar imaginația constructorilor de avioane merge și mai departe!

Astăzi se vorbește despre construirea unor avioane hipersonice. Despre avioanele supersonice ați auzit. Acestea străbat spațiul aerian cu viteze mai mari decît viteza sunetului în aer. (La temperatura obișnuită a aerului sunetele fac aproximativ 1 200 de kilometri pe oră.)

Avioanele supersonice zboară cu 2 000 pînă la 3 200 de kilometri pe oră. Actualmente, însă, se vorbește despre posibilitatea de a construi avioane supersonice care să zboare cu 15 000 sau chiar 20 000 de kilometri pe oră! Specialiștii credeau că avioanele nu vor putea zbura cu o asemenea viteză din cauza încălzirii peste măsură a materialelor din care este construit avionul, în urma frecării cu aerul. Tehnica a ajuns însă acum să pună la dispoziție materiale foarte rezistente.

Specialiștii apreciază că ele vor putea fi construite abia peste 10 sau 15 ani. Dar se întîmplă adeseori ca previziunile științifice să se îndeplinească mai repede chiar decît prevăd specialiștii. Să așteptăm, deci, cu încredere!

„AN-22 ANTEU" URIAȘ AVION DE TRANSPORT SOVIETIC

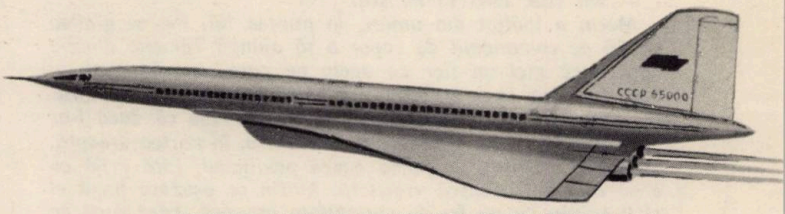

MODELUL AVIONULUI SUPERSONIC SOVIETIC **TU-144**

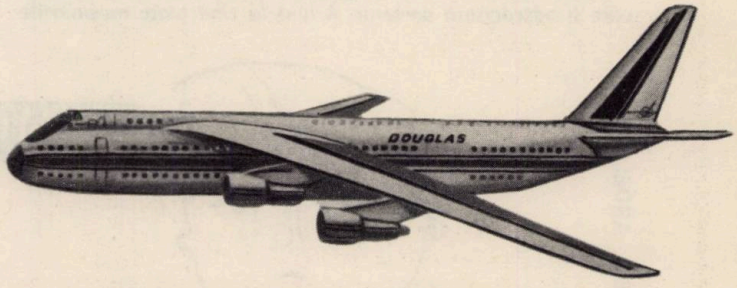

PROIECTUL AVIONULUI AMERICAN DE TRANSPORT **C-5A**

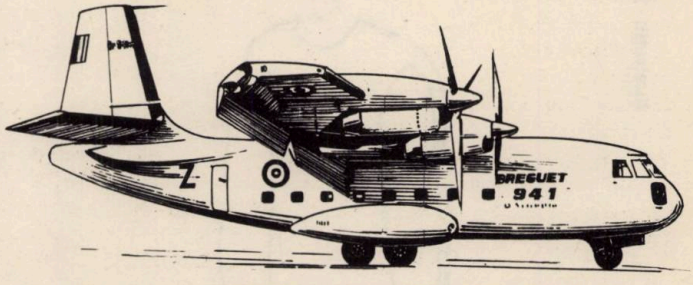

BRÉGUET-941 AVION FRANCEZ DE TRANSPORT

AVION AMERICAN EXPERIMENTAL CU DECOLARE VERTICALĂ

STAFETA FANTEZIEI

Vreți să deveniți autori?
Vreți să scrieți o carte?
Pe locuri, fiți gata, start!

Mircea Sîntimbreanu vă propune cea mai simplă

FORMULĂ

Într-adevăr, iat-o: $\left(\frac{1}{2} + \frac{XYZ\ etc}{2}\right)^2 = 1.$

Ați înțeles, desigur, ecuația. Nici nu e grea. O vom scrie **împreună,** în colaborare. Va fi o carte compusă dintr-un număr nedefinit (n) de povestiri. Și fiecare povestire își va avea formula ei. Aceasta: eu scriu prima jumătate $\frac{(1)}{(2)}$..., iar voi, dragi cititori XYZ etc., jumătatea următoare. Frățește... Și tot așa în fiecare număr: eu încep povestirea, voi o sfîrșiți. E, după cum vedeți și în titlul rubricii, un fel de **ștafetă a fanteziei** ce va avea loc lună de lună pe stadionul «Cravata roșie». Ce trebuie să faceți? să **scrieți.** Este de ajuns să preluați firele întîmplării — tăiate de autor — și să le împletiți în continuare, după voie, dîndu-ne, așadar, voi înșivă dezlegarea și finalul episodului propus. «Urmarea» cea mai interesantă, prin fantezie și originalitate, va fi publicată în paginile revistei. Deocamdată. Căci după n numere totul va fi egal cu 1 (una) carte avînd pe copertă chiar titlul rubricii noastre, iar ca autori pe semnatarul acestor rînduri plus X, Y, Z etc.

Și acum, dacă sînteți gata, vă propun primul episod intitulat:

FURTUNA

Cei doi tineri studenți, Andrei Bănică și Tudor Leru, erau grăbiți. De aceea o și luaseră «pe scurtătură». Părăsind șoseaua care făcea un ocol mereu pe malul Arieșului, hotărîseră să treacă peste Vînătu, muntele ce mărginea rîul ca un uriaș fier de călcat. Erau geologi și, după o lună de practică, un suiș de o jumătate de ceas nu-i speria. Puteau să prindă trenul spre Turda. Altminteri aveau de așteptat pînă după miezul nopții o altă legătură.

Era o zăpușeală cumplită, nu se mișca o frunză și sub greutatea ranițelor tinerii erau leoarcă de sudoare, dar pășeau voinicește. Erau obișnuiți și cu asta.

— Numai de nu ne-ar prinde ploaia, zise Andrei privind norii ce se îngrămădeau dinspre Prislop.

— N-are nimic, n-o să ne topim. Și nici pietrele din raniță...

— Și caietele de practică?

— Sînt în raniță la mine. În punga de celofan n-o să se ude...

— Atunci e în regulă. Hai!

Un timp nu mai schimbară nici o vorbă și doar din cînd în cînd tresăreau privind cerul ce devenise, în plină zi, negru ca smoala. Apoi fulgeră și tunetul umplu căldarea munților, zguduindu-i ca o explozie.

— Să căutăm un adăpost, spuse Andrei. Picură... Va fi furtună.

— Aș, ploaie de vară, zîmbi Tudor și o luă înainte. De-abia ne mai răcorim...

Dar nu termină de vorbit cînd un fulger se înfipse în trunchiul unui brad, chiar în fața lui. Copacul icni parcă și cu un geamăt prelung se prăbuși... În aceeași clipă se dezlănțui potopul. Nu mai era ploaie. Pînze de apă biciuite de vînt îi plesneau peste față ca niște palme și îi orbeau. Bocancii nu mai găseau sprijin și cei doi se tîrau aproape pe brînci, proptiți în ciocane, cu grijă să nu alunece. Jos, la vreo 50 de metri, nevăzut, mergea Arieșul, izbindu-se de stînci.

— Ce facem, strigă Tudor agățat de un tufiș de corn.

— Ne oprim, se auzi răspunsul celuilalt.

Tudor se întoarse și îl văzu lipit de pămînt. Și în aceeași clipă zări gura minei, la vreo 10 pași în urmă.

— Andrei! Uite colo... E o mină romană!

Într-adevăr, cei doi se aflau chiar lîngă intrarea unei galerii părăsite. Părăsită de aproape două mii de ani...

Cîndva, în glumă, își propuseseră s-o exploreze. Se vedeau treptele și cîțiva stîlpi de susținere înecați în buruieni. Se vedea că de-a lungul veacurilor mai atrăsese vizitatori.

Încet, cu grijă de a nu aluneca, se tîrîră de-a bușilea înapoi și intrară. Erau la adăpost...

— Și chibriturile?

— Da. Sînt uscate.

Andrei aprinse un chibrit și la pîlpîirea flăcării înaintă cîțiva pași.

Era o «hudă» întunecoasă și mucegăită, cotită imediat de la intrare și de aceea destul de uscată. Altminteri înfiorătoare, pentru că prin pereți, ca niște mîini ciudat împletite, pătrunseseră tot felul de rădăcini...

Se dezbrăcaseră tocmai, pentru a-și stoarce cămășile, cînd auziră un zgomot dinspre fundul minei.

— Mai e cineva, șopti Andrei.

— Aș! Aprinde un chibrit...

Păși încet într-acolo și deodată dădură cu ochii de un pui de urs.

Acesta se opri o clipă speriat apoi, dintr-un salt, o zbughi printre cei doi. Se izbi însă de ranițele puse una peste alta, sări înapoi și se pomeni înfășurat în cămășile puse la uscat. Atunci, chițcăind parcă, sări în sus și se apucă, la întîmplare, de una din rădăcinile ce umpleau galeria. Se auzi un zgomot surd și cei doi se lipiră de pereții minei. Sub greutatea puiului de urs, rădăcina cedă, iar galeria, mîncată de timp, se prăbuși!... Cînd, după cîteva minute, surparea se opri, cei doi se îndreptară spre ieșire. Orbecăiau. Gura minei era astupată...

Aprinseră un chibrit și își dădură seama de nenorocire... Erau blocați în mina romană și nimeni nu știa de ei. La cîțiva pași erau rucsacurile și după ele, privindu-i îngrozit, puiul de urs. Luară atunci ciocanele și începură să rîcîie o ieșire, dar se opriră amîndoi. Nu era o soluție. La fiecare lovitură pămîntul continua să se surpe...

(Va urma)

Nota redacției:

Dragi cititori, scrieți-ne **voi** urmarea acestei întîmplări. Cea mai ingenioasă dintre soluțiile voastre o vom publica în numărul viitor al revistei. Notați pe plic: Pentru «Ştafeta fanteziei». E titlul cărții la care, din această clipă, sînteți invitați să conlucrați.

STATUETELE DE ABANOS

de AUGUSTIN BUMBAC

Mamadou are vreo 10 ani. Poartă o cămăşuţă viu colorată, peticită şi chiloţi albi, ce contrastează puternic cu chipul lui de abanos. Cînd l-am zărit stătea chircit, rezemat de un zid. În faţa lui, orînduite pe un ziar mototolit, se găseau statuete, tam-tamuri miniaturale, pirogi pitice. Obosit, probabil, de drum şi căldură, puştiul picotea. Peste ochii de tăciune, mari, pătrunzători, se lăsau pleoapele grele ca de plumb. Din cînd în cînd tresărea, îşi rotea privirea speriată în jur ca nu cumva să-i scape vreun client care ar fi putut să cumpere din «suvenirurile» lui. Nevăzînd pe nimeni în preajmă, aţipea din nou. Îl studiam de cîteva minute, fără ca să mă poată observa. Mă minunam de schimbarea bruscă a fizionomiei lui. Faţa gingaşă de copil cînd era neclintită, serioasă, cînd se destindea într-un zîmbet, ca apoi să devină împietrită. Părea un actor ce interpretă un rol dificil. Aveam impresia că visează cum elefanţii lui de abanos cu colţi veritabili de fildeş se făceau deodată mari. Trompele lor flexibile, ca un elastic, căutau lujerii gingaşi ai tufişurilor, păşind apăsat prin savana ruginită, înfierbîntată de un soare nemilos. Visa poate la piroga suplă, care aluneca lin pe fluviu, în timp ce tam-tamurile băteau ritmic o melodie cu semnificaţii tainice. La vreo tumbă a gazelelor copilul zîmbea, dezvelindu-şi dinţii albi, uimitor de albi.

Mă apropii de el şi parcă peste corpul lui mic a turnat cineva o găleată cu apă rece. Se dezmeticeşte. Se uită puţin la mine şi sare ca un arc scăpat din strînsoare.

— Bonjur, patron! Pentru el oamenii cu pantaloni lungi, cămăşi albe, fără petice şi deci care au bani şi pot să poruncească sînt stăpîni. În lungile mele peregrinări africane mai auzisem acest salut cu rezonanţă tristă. Puştiul nu mi-a lăsat însă timp pentru răspuns, pentru că începuse să înşire pe nerăsuflate preţurile «suvenirurilor». Nu aveam intenţia să cumpăr şi Mamadou a înţeles, dar nu se dădu bătut.

— Aveţi nevoie de hotel, maşină, ghid? Cunosc Dakarul ca propriile-mi buzunare, turui el, uitînd că purta chiloţei.

Nu aveam nevoie de nimic. Mă apropiasem doar din curiozitate. Dezamăgit, puştiul îngînă ca pentru sine:

— Nimeni nu cumpără nimic de la mine. Nimeni nu are nevoie de mine, şi mi-e foame...

Caut cîteva monede şi i le ofer, dar băiatul refuză.

— Mulţumesc! Nu pot să primesc banii. N-am făcut nimic pentru ei.

Era un gest la care nu mă aşteptam.

— Bine, spun eu, vino atunci şi arată-mi oraşul.

Înviorat, Mamadou îşi aruncă, cu o abilitate de jongler, marfa într-o sacoşă ponosită. Căută un taxi şi încercă să ridice valiza grea peste puterile lui. Instalaţi în maşină, pornim spre Dakar, ce-şi profilează în zare siluetele elegante ale blocurilor albe. Rulăm cu repeziciune pe şoseaua largă, flancată de mici dune de nisip roşiatic. Din loc în loc se zăresc tufişuri sărăcăcioase şi cactuşi enormi.

Deasupra insulei Yoff aluneca lin ca un pescăruş un «D.C.8», aşteptînd să aterizeze. Un şuierat puternic şi din spatele nostru ţîşneşte ca o săgeată un superb «Caravelle», lăsînd în urma lui dîre alburii. Fiind punct de legătură între două continente — Europa şi America —, aeroportul de lîngă capitala Senegalului este foarte solicitat. Avioane mari, adevărate corăbii aeriene, aterizează şi decolează la intervale regulate. În difuzoare vocea crainicului anunţă: «Pasagerii pentru NewYork, Paris, Rio de Janeiro, Hamburg...»

...După ce m-am instalat la hotel, pornesc cu Mamadou prin oraş. Dakarul este unul dintre cele mai frumoase oraşe de pe coasta apuseană a Africii. Blocuri înalte, albe îşi ridică fruntea spre cerul aproape veşnic albastru. Bulevardele largi, umbrite de palmieri sau tamarizi, sînt inundate de maşini de toate tipurile. Alături de un automobil marca 1920 poţi întîlni ultimele tipuri de «Ford» sau «Peugéot». Mamadou îşi ia rolul de ghid în serios, explicîndu-mi pe îndelete cui îi aparţine blocul, cine este proprietarul plajei superbe sau unde pot sa întîlnesc o orchestră africană autentică. După un tur fugar îmi propune să vizităm insula Gorée, situată în faţa portului. Luăm un vaporaş, ce pare o coajă de nucă pe valurile învolburate ale oceanului.

Portul din Dakar pare un imens furnicar. Vase mari şi mici, macarale puternice, hamali pe jumătate goi purtînd pe cap imense baloturi, într-o echilibristică de acrobat, sînt într-o veşnică mişcare. Am aflat că prin portul din Dakar se scurg anual 7 500 de vase, manipulîndu-se aproximativ 18 milioane tone de mărfuri, ceea ce situează acest port pe unul dintre primele locuri de pe coasta occidentală a Africii. Lîngă un chei — un munte de arahide. Prezenţa lor mi-a adus aminte că mă aflu în ţara arahidelor. Senegalul este una dintre cele mai mari producătoare de «alune de pămînt». În anul 1950, Senegalul producea 300 000 tone de arahide. Producţia a crescut pînă în anul trecut la un milion de tone. Arahidele şi-au lăsat amprenta pe întreaga dezvoltare a ţării. Şi o vizită în interiorul Senegalului îţi dovedeşte cu prisosinţă acest lucru. Faptul are urmări nefaste pentru economia ţării, care depinde de fluctuaţia preţurilor pe piaţa mondială. Nu o dată am auzit expresia: «Arahidele sînt bogăţia şi sărăcia noastră». Este o realitate crudă, amară.

...Coaja noastră de nucă se desprinde greoi de ţărm. Motorul se opinteşte, tuşind şi strănutînd. Ai impresia că un val mai puternic ar pune capăt pentru totdeauna acestui gîndac căzut în apă. O jumătate de oră de dans pe crestele înspumate ale valurilor şi iată-ne ajunşi la destinaţie pe insula Gorée, supranumită şi Insula Lacrimilor. Aici a început calvarul multor zeci de mii, sute de mii de oameni, aici a început istoria zbuciumată a Senegalului şi Africii occidentale. Păşesc peste lespezile caldarîmului şi contemplu peisajul aspru, aproape lipsit de vegetaţie, al acestui bloc de piatră, lung de vreo 900 de metri şi lat de 300. Se presupune că primul european care a pus piciorul aici în 1444 ar fi fost portughezul Denis Diaz. Din vremurile acelea şi cele care au urmat, se mai păstrează şi astăzi o mărturie zguduitoare: închisoarea de sclavi, transformată în muzeu. Zidurile ei groase au păstrat parcă memoria nenumăratelor victime care au trecut pe aici. O statistică consemnează laconic: în 10 ani, din 1783 pînă în 1793, au ancorat la ţărmul insulei 900 de vase ale negustorilor de sclavi, iar peste 300 000 de africani au fost vînduţi ca nişte mărfuri, cum ai vinde un cal sau o haină. Numai că profiturile erau substanţiale. Un sclav valora aici 8 lire, iar după traversarea oceanului preţul lui atingea 40 de lire. Aşadar, era o afacere înfloritoare! Dar cîte suferinţe, cîte lacrimi, cîte vieţi au pierit, s-au mistuit în chinurile cele mai cumplite! Păşesc într-o celulă strîmtă, întune-

coasă, care mai poartă parcă peste veacuri mirosul de sînge. Celula are ceva sinistru, lugubru. Este liniște. O liniște mormîntală. Vizitatorii, guralivi pînă acum, au tăcut — privesc cu pupilele dilatate. La capătul unui coridor întunecos și umed se deschide o ușă joasă ce dă spre ocean. De aici erau aruncați în valuri oamenii slabi, mutilați, bătrînii și copiii care n-ar fi suportat supliciul călătoriei; de aici erau aruncate cadavrele nenumăraților nenorociți care și-au pus capăt zilelor.

Ies din nou afară. Lumina orbitoare a soarelui mă amețește pentru o clipă. Privesc casele mici cu acoperișuri de țiglă roșie. Sînt construite în cele mai diverse stiluri: portughez, olandez, englez și francez. Casele acestea sînt parcă mărturia stăpînilor ce s-au perindat pe aici. Pe străzile înguste ale fortului se mai pot admira tunuri de bronz, care împrăștiau spaima printre băștinași. Undeva jos, lîngă plajă, cîțiva pescari amatori stau pironiți cu ochii la plutele ce joacă pe valuri. Le privesc fețele destinse. Nu se mai gîndesc la istoria zbuciumată a acestor locuri. Astăzi insula Gorée este un loc de agrement pentru locuitorii Dakarului. Vin aici cu merinde în cosuri, fac plajă, baie, se distrează. Mărturie a trecutului rămîne însă, ca, de altfel, și numele ei, insula Lacrimilor.

Mamadou mă zorește. Mai avem atîtea de văzut la Dakar! Din nou luăm vaporașul, din nou o jumătate de oră de dans pe valuri. Soarele ca un imens glob de foc stă atîrnat pentru o clipă deasupra oceanului, apoi se cufundă în apă, lăsînd în urma lui un cer purpuriu. Seara, orașul se trezește parcă din somnolența zilei toride. Vînzătorii de arahide, ziare și fructe prind glas. Mașinile gonesc pe bulevarde. Este o animație greu de descris. Străbatem orașul inundat de lumina neonului. Nu departe de Capul Manuel, admirăm clădirea impozantă a Universității — cea mai mare instituție de învățămînt de pe coasta apuseană a continentului. Băieți și fete se revarsă ca un șuvoi de veselie pe trotuare. Rîsete, discuții aprinse despre nu știu ce problemă de fizică.

Iată-ne ajunși la Muzeul artei africane, a cărui faimă a depășit hotarele țării. Reunind exponate mai ales din Africa occidentală, muzeul înfățișează sugestiv arta plastică din acest continent, măiestria creatorilor ei. Iată cîteva exponate lucrate cu migală. O antilopă cu coarnele încovoiate pe spate, animalul gingaș devenit emblema companiei aeriene africane «Air Afrique». Măști rituale vopsite strident în roșu și alb. Liniile lor dure impresionează ochiul. Au parcă o forță nevăzută. Statuete de abanos reprezentînd scene din viața de toate zilele a africanului, Mamadou îmi explică cu mîndrie: «Vedeți, seamănă cu ale mele». Privindu-le, înaintea ochilor ți se perindă parcă o femeie cu copilul legat în spate și care pisează într-o piuliță cu un mai, cît e ziulica de mare, să sfarme meiul din care se prepară fiertura cu gust de păsat, una dintre bucatele nelipsite de la masa africanului.

Separat într-o sală se găsesc cîteva unelte cu care omul își trudește peticul lui de pămînt. De altfel, cuvîntul «unealtă» este destul de pretențios. O bucată de fier ascuțită cu o coadă scurtă, renumita «daraba», cum este numită în multe părți ale Africii, slujește doar la scurmarea pămîntului. Și cînd te gîndești că acest obiect se mai folosește și astăzi, cînd omul năzuiește să zboare spre alte planete... Sînt contraste uimitoare. Și aceste contraste le întîlnești aproape la fiecare pas în acest oraș încîntător.

Mașina ne poartă într-un cartier numit Medina. Luminile de neon au dispărut, blocurile somptuoase, de asemenea. În semiobscuritatea înserării se disting doar cocioabele de pămînt sau încropite din te miri ce: cutii de conserve, bucăți de lăzi. Copiii ce se joacă în colbul drumului au burțile umflate, picioarele subțiri ca două fuse — semne ale unei subnutriții cronice. Undeva pe aici locuiește și Mamadou, tovarășul meu de drum. S-a făcut tîrziu, ne despărțim. Copilul mi-a întins mîna lui firavă spunîndu-mi:

— Au revoir, mon ami!

— Nu-mi mai spui «patron»? îl întreb.

Mamadou zîmbește, dezvelindu-și dinții albi ca două șiraguri de perle.

— O, nu. Sînt și oameni albi cu care te poți împrieteni...

Ilustrații: ALBIN STĂNESCU

GHEORGHE ȚIȚEICA

de Ing. **A. LISEANU**

La început de octombrie 1873 s-a născut, într-o căsuță modestă din Turnu-Severin, în familia lui Radu și a Stancăi Țițeica, cel care avea să devină mai tîrziu o puternică personalitate științifică românească, Gheorghe Țițeica. Deoarece tatăl, mecanic pe vapoarele de protecție română ce navigau pe Dunăre, era mai tot timpul plecat de acasă, de educația copiilor se ocupa mama. La vîrsta de 6 ani, părinții îl dau pe micul Gheorghe la școală, unde se vădește a fi un elev model. Îi plăcea să învețe deopotrivă toate materiile și înțelegea cu multă ușurință matematicile, pentru care avea o atracție deosebită. Ultima clasă a terminat-o cu media zece la toate materiile. La sfîrșitul școlii, în anul 1885, la serbarea ce s-a dat în mica grădină publică din fața primăriei de atunci din Severin, Gheorghe Țițeica primește, în fața mulțimii de părinți emoționați, coroana de stejar a «premianților cu cunună». A fost un moment emoționant, pe care Gheorghe Țițeica nu l-a putut uita toată viața.

Cum însă în acele vremuri în Turnu-Severin nu exista nici un fel de liceu sau altă școală superioară, părinții, apreciind marea dragoste de carte a lui Gheorghe Țițeica, îl înscriu ca elev în clasa I-a a Liceului din Craiova, înființat nu de multă vreme. Clasa I-a a dus-o foarte greu din cauza lipsurilor materiale. Curînd însă cucerește primul loc din clasă și din clasa a II-a chiar primește bursă. Gheorghe Țițeica, cuminte și cumpătat, din banii de bursă, pe lîngă îmbrăcămintea pe care și-o cumpăra singur, își lua aproape săptămînal cîteva cărți.

În anii liceului, Gheorghe Țițeica este însetat de dorința de a cunoaște cît mai mult. Matematica îl atrage, însă nu neglijează nici literatura, filozofia sau muzica. În timpul cît a fost elev, a învățat în cadrul unui curs special vioara. El a cîntat din Beethoven cu o deosebită plăcere, iar vioara i-a fost multă vreme prietenul său apropiat.

În octombrie 1891, Țițeica, pe atunci în vîrstă de 18 ani, era în ultima clasă de liceu. Împreună cu cîțiva colegi, Țițeica hotărăște apariția unei reviste denumite «Revista școalei». În primul număr al revistei, cei ce o publicau, printre care și Gh. Țițeica, explicau scopul ei: «**Revista școalei:** acesta este titlul. El promite mult. Școala cea mare, adevărata școală este lumea, este lupta pentru viață, lupta de idei, lupta pentru triumful binelui și adevărului...»

La această revistă colaborau poetul P. Vulcan, poetul Traian Demetrescu și mulți alții. Încă de la primul număr, Gh. Țițeica susține în întregime o rubrică destinată matematicii. Opt luni de zile, Gheorghe Țițeica a susținut această rubrică, această perioadă constituind un început al creației sale științifice de mai tîrziu.

DUPĂ ABSOLVIREA LICEULUI...

În 1892 Țițeica termină liceul și se întoarce acasă, la Turnu-Severin. Între timp, în viața familiei Țițeica, situația devenea din ce în ce mai grea. Tatăl se îmbolnăvi grav și, curînd, muri. Mama, înconjurată de cele trei fetițe, dintre care una de numai trei ani, simțea greul familial. Gheorghe începe să dea meditații, ajutîndu-și familia. I se oferiseră cîteva slujbe: una la compania de vapoare și alta la primărie. Totuși, la îndemnul mamei lui, răspunzînd vocației, cu mari sacrificii, dă examenul de intrare la Universitatea din București.

Reușește primul la examenul de bursă al Școlii normale superioare, înscriindu-se și la Facultatea de științe, secția matematici. Firea extrem de ordonată a lui Țițeica corespunde bine cu exigența secției de matematici a Facultății de științe, unde are ca profesori oameni de o mare valoare, ca: Spiru Haret, C. Gogu, David Emanuel și Alex. Orăscu.

Dintre cursurile de cultură generală pe care le urmează în paralel la Școala normală amintim, în special, cursul de vioară. Își perfecționează tehnica muzicală, iar sunetele capătă pentru el parcă un sens nou; Beethoven îl pasionează din ce în ce mai mult și începe să-l înțeleagă acum mai bine.

În 1895 Țițeica își ia licența în matematici și, în toamna aceluiași an, este numit profesor suplinitor de matematici la Seminarul teologic «Nifon» din Bucureștilor.

Începe o nouă perioadă în viața tînărului licențiat Gh. Ți-

ţeica. Pe lîngă activitatea sa didactică, îl frămîntă o serie de probleme matematice. Chiar în anul 1895 începe să dea la iveală timide încercări personale în problemele geometriei, trimiţînd un prim articol revistei belgiene «Mathésis». Din anul 1896 începe o muncă plină de pasiune pentru a îmbogăţi tezaurul ştiinţei matematice. Îl găsim adesea în biblioteca de matematici a Facultăţii din Bucureşti, înghesuită pe atunci într-o odăiţă neîncăpătoare, sau la Academie, unde-şi avea colţul lui preferat. Cercetează teoremele ce le găseşte în reviste, iar în cursul primului an are peste 11 lucrări originale.

Cînd apare primul număr al «Gazetei matematice», fondată de cîţiva ingineri de la Şcoala naţională de poduri, Gh. Ţiţeica, cuprins de un adevărat entuziasm, se înscrie în rîndul colaboratorilor acesteia. Cu mulţi ani mai tîrziu, cînd revista împlinea 40 ani de apariţie, Gh. Ţiţeica mărturisea: «Nu voi uita niciodată emoţia adîncă pe care am simţit-o cînd am văzut, în septembrie 1895, prins în uşa unei librării care astăzi nu mai există cel dintîi număr al **Gazetei matematice.** Şi nu-mi vine să cred că au trecut de atunci patruzeci de ani de apariţie regulată şi de activitate bogată. E o sărbătoare a ştiinţei matematice româneşti».

PRIMELE CERCETĂRI

Totuşi pe Gh. Ţiţeica îl frămînta ideea găsirii unor soluţii noi în geometrie care să rezolve şi o serie de probleme practice. Fiecare cercetare, fiecare articol publicat era construit pe ideea care-l călăuzea.

Curînd pleacă pentru o aprofundare a studiilor în Franţa. Îl găsim în 1897 la Paris, oraşul care pe vremea aceea avea cea mai intensă viaţă universitară din lume. Statisticile timpului înscriau pe atunci la Paris 10 000 de studenţi, printre care 168 de români. Aci găseşte Gh. Ţiţeica cea mai mare bibliotecă din lume, care atunci, la sfîrşitul veacului al XIX-lea, număra 2 000 000 de volume şi 600 000 de manuscrise. Ţiţeica frecventează această bibliotecă enormă şi studiază cursurile celebrului matematician şi filozof H. Poincaré, ale mecanicistului Paul Appel, ale astronomului Andoyer şi ale geometrului G. Darboux.

Studia cu tot atît de multă pasiune matematica, filozofia, literatura şi artele. Era un multilateral în adevăratul înţeles al cuvîntului. Îi plăcea natura. Îi plăceau excursiile. Căutînd să explice legătura pe care o poate avea matematica cu filozofia şi artele, Ţiţeica spunea odată: «Născută în acelaşi timp cu arta grecească, matematica a păstrat în ţesătura ei, în structura ei intimă o oarecare afinitate cu arta. E aceeaşi armonie în geometria lui Euclid ca şi în templele antice. E aceeaşi linişte în demonstrarea unei teoreme ca în coloanele admirabile de pe Acropole».

Şi, într-adevăr, Ţiţeica găsea o adevărată pasiune în demonstrarea unei teoreme, sau în descoperirile care să-şi găsească aplicaţii practice. Pasiunea sa pentru geometrie îl apropie din ce în ce mai mult de profesorul său Darboux. Începe să-i înveţe metoda, începe să-şi creeze o metodă proprie de cercetare. Din rezultatele pe care le obţine, adesea pe mai multe căi, alege pe acelea al căror calcul are cea mai elegantă evoluţie. O asemenea muncă cerea însă o mare scrupulozitate, o atenţie deosebită şi o memorie sigură. Ţiţeica era foarte exigent în transcrierea fiecărei operaţii matematice, în efectuarea calculelor, cu o corectitudine exemplară.

O dată cu anii 1898—1899, Ţiţeica începe să elaboreze studii de o valoare ştiinţifică deosebită. Acum munca sa trebuia să înfăţişeze lucruri noi, care să ducă ştiinţa înainte.«Dar — spunea un cercetător al timpului — invenţia într-adevăr fecundă consistă în matematici, ca şi în alte ştiinţe, în descoperirea unui punct de vedere nou pentru a clasa şi interpreta faptele.» Ţiţeica este acela care descoperă acum acest punct de vedere nou în aplicarea unor ecuaţii speciale la unele transformări geometrice. În 1898, după un an de muncă, Ţiţeica prezintă rezultatele muncii lui în şedinţele din 28 iulie şi 28 noiembrie ale Academiei franceze, care îi recunoaşte interpretările noi în geometria analitică, precum şi faptul că descoperise o clasă de curbe care pînă astăzi îi poartă numele în geometrie.

La 30 iunie 1899 îşi susţine teza de doctor în ştiinţele matematice cu o lucrare complet originală. Perspective mari se deschid acum în faţa lui Gh. Ţiţeica. Publică pretutindeni rezultatele cercetărilor sale. Întreaga lume ştiinţifică pomeneşte numele lui Ţiţeica cu deosebită preţuire.

În noiembrie 1899 se întoarce în ţară. Aci este întîmpinat cu deosebită admiraţie şi respect. Spiru Haret, care conducea pe atunci catedra de matematică în Universitate, îi oferă catedra de geometrie analitică, rămasă vacantă. Gh. Ţiţeica, în vîrstă de numai 26 de ani, preda clar, pe înţelesul tuturor. Era precis şi profund.

An de an, Ţiţeica aducea noi contribuţii în cercetarea matematicii. Lumea ştiinţifică mondială îl apreciază deosebit, acordîndu-i titluri de onoare. După ce este ales membru al Academiei române în 1913, este ales membru corespondent al Academiei de ştiinţe din Maryland (1930), iar în 1934 devine doctor «honoris causa» al Universităţii din Varşovia şi membru al Societăţii de ştiinţe din Liège.

Gh. Ţiţeica a rămas în istoria ştiinţelor româneşti nu numai ca o puternică personalitate în domeniul matematicii, ci şi ca un spirit multilateral, complex, care şi-a adus contribuţia de valoare în activitatea nobilă de popularizare a ştiinţei în rîndul poporului din care s-a ridicat şi pe care l-a iubit pînă în ultima clipă a vieţii sale.

Gh. Ţiţeica a murit în 1939, lăsînd în urma sa peste 100 de memorii şi articole de matematici, precum şi două cărţi de geometrie, de mare valoare, îmbogăţind, aşa cum a dorit, tezaurul ştiinţei româneşti.

PENTRU OM nu există imposibil

Bob, stînd în fața ecranului instalat în sala de comandă, admira cu nesaț ceea ce nici un pămîntean nu mai văzuse niciodată.

Ilustrații: PUIU MANU

Nava pornită să exploreze infinitul ieșise din Galaxia mamă.

Deodată ecranul telescopului se stinse. Cosmonauții se neliniștiră. Nu trecu mult și vocea robotului-pilot răsună în sala de observații: «Comandantul la post! Program de apărare!»

Încercările repetate ale celor doi comandanți de a depune astronava în linia ei de zbor rămîneau zadarnice. Pilotul-robot blocase definitiv toate releele comenzilor manuale, dînd peste cap întregul program de zbor încredințat creierului său biocibernetic.

– Ce l-o fi speriat?

BIBLIOTECA ... TRAL
SIBIU

Undeva, la o depărtare foarte mare, în direcția de zbor, locatoarele descoperiseră un corp cosmic. Venea spre nava «Galactica»-2. Spre zona aceea pilotul-robot nu mai voia să meargă.

Cei doi cosmonauți din fața mesei de comandă rostiră în același timp surprinși:

«Este, desigur, o navă, un corp dirijat de oameni, pentru că face manevre prea precise».

Urmă un fapt uluitor. Trecînd de cîteva ori pe lîngă «Galactica»-2, la o distanță de un milion trei sute de mii de kilometri, bolidul-spirală execută marele opt al acrobației cosmice cu o măiestrie desăvîrșită.

Dacă cineva ar fi putut privi dinafară, atunci în fața ochilor i s-ar fi arătat o scenă fantastică.

Stînd față în față, despărțite numai prin distanța de siguranță, cele două nave zburătoare păreau doi licurici uriași suspendați în abisul infinit.

Comandantul se adresă întregului echipaj: «Ne aflăm în fața unei astronave venită dintr-o

«Cînd vom încerca să comunicăm cu străinii?» — fu prima întrebare pusă de echipaj.

Răspunsul comandantului căzu ca un trăsnet: «De cosmonava aceasta nu ne putem apropia niciodată. Este un sol din lumea antimateriei. Au fabricat-o niște ființe raționale, fără să știe că Natura îi ajută să construiască mine ucigașe pentru astronavele din Calea Lactee.

Natura se opune să ne apropiem. Ar exista o singură soluție, riscantă!»

«Care este acea soluție? — întrebară toți. S-o încercăm!»

CRAVATA ROȘIE

Nr. 2
1966

REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

COPERTA DE ALBIN STĂNESCU

1933-1966

SE ÎMPLINESC 33 DE ANI DE LA LUPTELE DIN IANUARIE-FEBRUARIE 1933 ALE MUNCITORILOR CEFERIŞTI ŞI PETROLIŞTI DESFĂŞURATE SUB CONDUCEREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN — PAGINĂ DE EROISM ÎN ISTORIA MIŞCĂRII MUNCITOREŞTI DIN ŢARA NOASTRĂ, A POPORULUI ROMÂN.

IDEALURILE PENTRU CARE S-A RIDICAT LA LUPTĂ MUNCITORIMEA CEFERISTĂ ŞI PETROLISTĂ ÎN 1933 AU TRIUMFAT ÎN ŢARA NOASTRĂ. CLASA MUNCITOARE, OAMENII MUNCII, SUB CONDUCEREA ÎNCERCATĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, DESĂVÎRŞESC CONSTRUCŢIA SOCIALISMULUI, ÎŞI MOBILIZEAZĂ TOATE FORŢELE PENTRU RIDICAREA ROMÂNIEI SOCIALISTE PE TREPTELE CELE MAI ÎNALTE ALE CIVILIZAŢIEI, ALE PROGRESULUI.

ASTĂZI, LA A 33-A ANIVERSARE A ACESTOR GLORIOASE LUPTE, GÎNDURILE NOASTRE PLINE DE RECUNOŞTINŢĂ SE ÎNDREAPTĂ SPRE MUNCITORII CARE S-AU JERTFIT ÎN ACELE ZILE PENTRU LIBERTATEA ŞI BUNĂSTAREA POPORULUI.

★

NUMELE COMUNISTULUI

de ION SEREBREANU

Dar cine-l va şti
Şi-l va pomeni ?
Că numele lui
Nicăierea nu-i...
Litere adînci
În lemn sau în stînci
N-au rămas săpate
De mîini tremurate...
Că numele-i drag
Cuprinde-un şirag
De viteji răpuşi
De glonţ şi cătuşi ;
Că numele-i bun
Nici azi să vi-l spun
Nu mă-nvrednicesc
Altfel să-l slăvesc
Decît murmurîndu-l
Pios, doar cu gîndul.
Nu-l numesc decît :
„Comunist", şi-atît.
Că nume mai sfînt
Nu e pe pămînt.
Cui îi dat să-l poarte
Nicicînd n-are moarte.

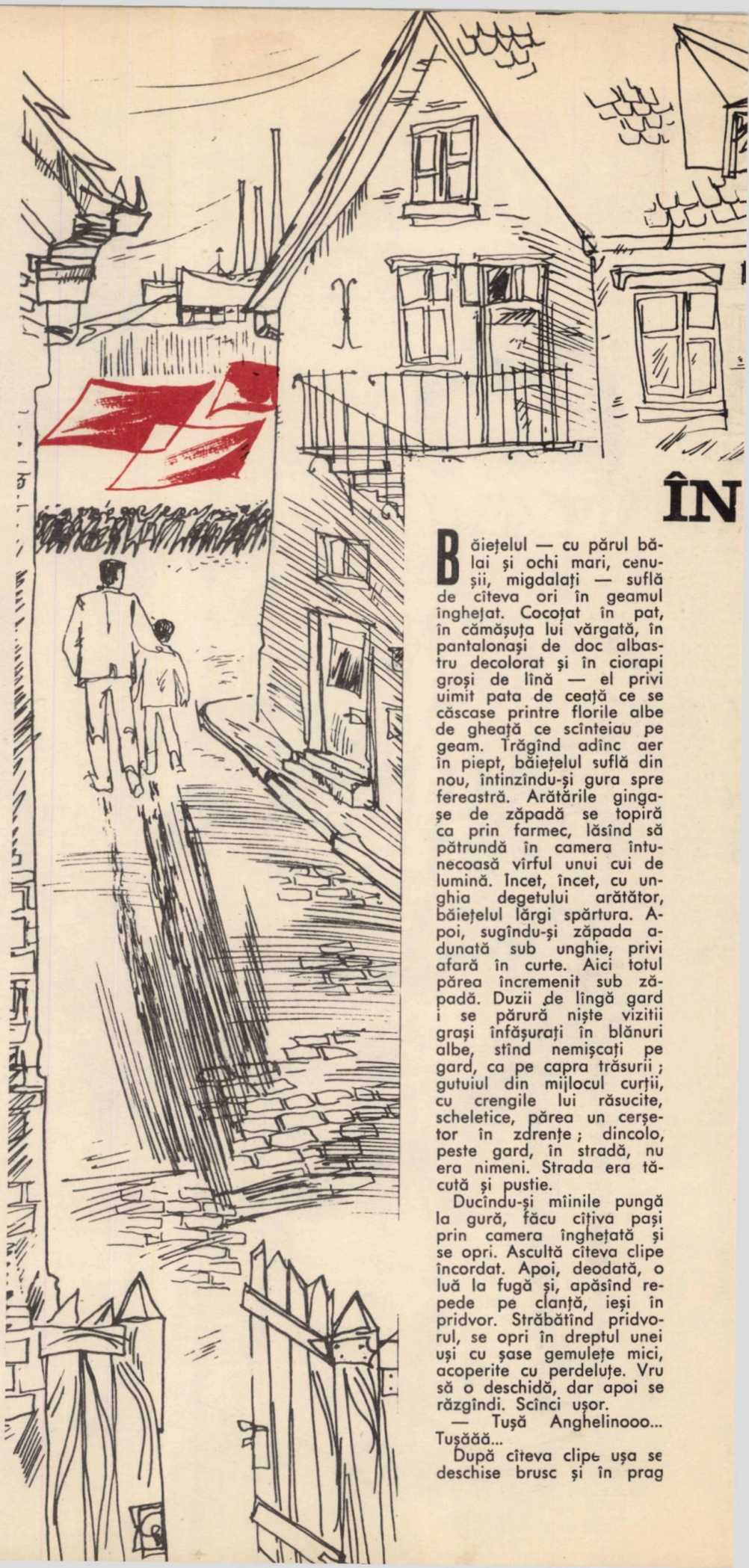

ÎN

Băieţelul — cu părul bălai şi ochi mari, cenuşii, migdalaţi — suflă de cîteva ori în geamul îngheţat. Cocoţat în pat, în cămăşuţa lui vărgată, în pantalonaşi de doc albastru decolorat şi în ciorapi groşi de lînă — el privi uimit pata de ceaţă ce se căscase printre florile albe de gheaţă ce scînteiau pe geam. Trăgînd adînc aer în piept, băieţelul suflă din nou, întinzîndu-şi gura spre fereastră. Arătările gingaşe de zăpadă se topiră ca prin farmec, lăsînd să pătrundă în camera întunecoasă vîrful unui cui de lumină. Încet, încet, cu unghia degetului arătător, băieţelul lărgi spărtura. Apoi, sugîndu-şi zăpada adunată sub unghie, privi afară în curte. Aici totul părea încremenit sub zăpadă. Duzii de lîngă gard i se părură nişte vizitii graşi înfăşuraţi în blănuri albe, stînd nemişcaţi pe gard, ca pe capra trăsurii ; gutuiul din mijlocul curţii, cu crengile lui răsucite, scheletice, părea un cerşetor în zdrenţe ; dincolo, peste gard, în stradă, nu era nimeni. Strada era tăcută şi pustie.

Ducîndu-şi mîinile pungă la gură, făcu cîtiva paşi prin camera îngheţată şi se opri. Ascultă cîteva clipe încordat. Apoi, deodată, o luă la fugă şi, apăsînd repede pe clanţă, ieşi în pridvor. Străbătînd pridvorul, se opri în dreptul unei uşi cu şase gemuleţe mici, acoperite cu perdeluţe. Vru să o deschidă, dar apoi se răzgîndi. Scînci uşor.

— Tuşă Anghelinooo... Tuşăăă...

După cîteva clipe uşa se deschise brusc şi în prag

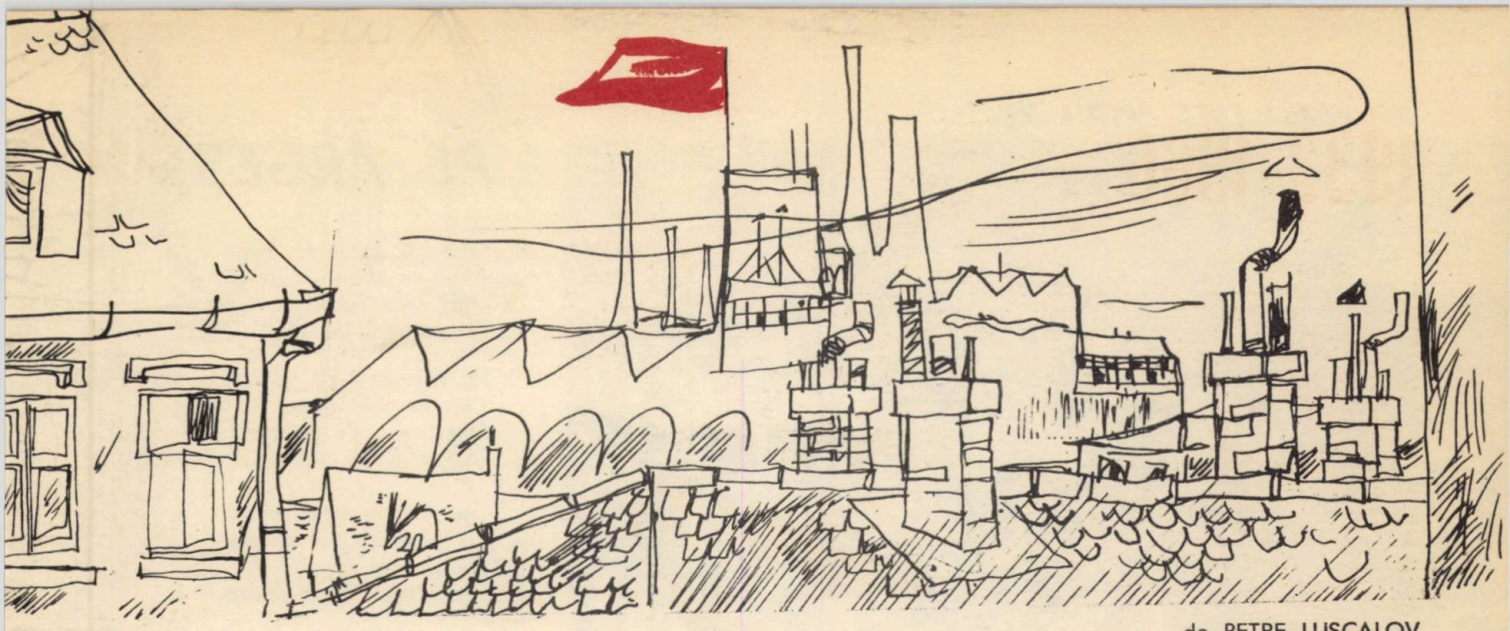

CĂUTAREA TATEI

de PETRE LUSCALOV
Ilustrație : MIHU VULCĂNESCU

apăru o femeie voinică, cu ochi verzi și părul prins în basma roșie. Din brațele ei pline cu clăbuci de săpun ieșeau aburi :

— Ce-i mă, Năiță ? îl întrebă ea răstit, ștergîndu-și clăbucii de săpun de pe un braț și de pe celălalt.

Băiețelul clipi de cîteva ori din ochi și apoi o întrebă cu un zîmbet șters.

— Nu știi, tușă Anghelino, cînd vine tata ?

Femeia se aplecă supărată spre el.

— Mă, tu ești turc ? De un' să știu eu cînd vine tată-tu ? De trei zile e la Ateliere cu nen-tu Culaie. Încearcă jandarmii să-i scoată de acolo, dar ei nu se lasă. Stau în bătaia puștilor. Aud c-au venit acolo muncitori din toate colțurile orașului.

Deodată un vuiet năprasnic crescu, crescu și se sparse într-o bubuitură asurzitoare, cutremurînd pereții casei. Geamurile zăngăniră ușor. Femeia rămase o clipă cu ochii larg căscați, cu gura ușor întredeschisă, apoi șopti cu glas stins :

— Doamne... ce-a fost asta ?

Abia isprăvi că o nouă bubuitură, prelungă ca un tunet, se rostogoli din stradă, zgîlțîind casa, zăngănind geamurile.

— Doamne, dumnezeule, trag în ai noștri ! bîigui tușa Anghelina, și apoi se repezi ca o nebună spre ușa de intrare pe care o deschise, trîntind-o de perete. Se năpusti în curte, strigînd cît o ținea gura :

— Culaie... Culaie...

Bubuiturile îi acoperiră țipetele. Lunecînd pe o muche de gheață, Anghelina căzu în zăpadă, basmaua îi zbură din cap și așa, plină de zăpadă, țipînd, se ridică și în curînd dispăru în fugă.

Zăpăcit, băiețelul ieși în curte și-o porni spre poartă. Bubuiturile îl asurzeau. Ocoli încet cișmeaua, trecînd peste un morman de zăpadă, și apoi o luă încet, pe potecă, spre poartă. Ieși pe poarta deschisă, în stradă, și privi în direcția în care dispăruse femeia.

Băiețelul porni încet, încet într-acolo. Pe măsură ce se apropia, oprindu-se din cînd în cînd, speriat de bubuiturile năprasnice, el deslușea un șuvoi de oameni care venea, crescînd mereu. Deodată, din acea mare de oameni se desprinseră cîteva siluete ce o porniră în fugă, spre el, pe strada pustie. Erau cîțiva tineri. Cel care alerga în frunte ținea în mîini un steag roșu înfășurat. Ajunși în dreptul lui, tinerii se opriră gîfîind.

— Pe unde o luăm ? strigă cel cu steagul, aruncîndu-și privirile înapoi.

— Pe-aici ! Sărim gardu' la Catinca și apoi pe la Onufre ajungem tocmai unde trebuie, strigă unul din tineri, înalt și deșirat, ca să acopere zgomotul bubuiturilor.

Tînărul cu steagul se prinse cu o mînă de gard și făcîndu-și vînt sări dincolo. Vreo cîțiva tineri îl urmară. Flăcăul cel slab și deșirat se pregătea să sară gardul, cînd dădu cu ochii de băiețel :

— Ce-i mă cu tine ? De ce nu stai acasă ?

Băiețelul, ținîndu-și pumnii strînși la piept, îl privi în ochi și-l întrebă :

— Nu l-ai văzut pe tăticu ?

Celălalt îl întrebă grăbit :

— Dar al cui ești tu ?

— A' lui Alexandru... răspunse repede băiatul.

— A' lui Alexandru și mai cum ? spuse tînărul înalt și deșirat.

— A' lui Alexandru Breban, adăugă băiețelul, ducîndu-și mîinile pungă la gură.

O nouă bubuitură cutremură văzduhul înghețat. Tînărul înalt și deșirat lăsă capul în pămînt și apoi, după o clipă de tăcere, spuse întunecat:

— Ai văzut steagul roșu ?

Băiețelul clipi din ochi :

— Cel de adineauri ?

— Da... continuă tînărul în timp ce ochii îi străluceau aprins. El l-a ținut sus, în fața gloanțelor... șase gloanțe au tras jandarmii în el...

Băiețelul se rezemă pe un picior, apoi pe celălalt :

— Și acum unde e ?

Tînărul își privi întunecat vîrful bocancilor, pe care străluceau stropii tulburi de zăpadă topită.

— Acum..., continuă tînărul și apoi se opri brusc. Hai, du-te acasă, piciule. O să vină. O să vină el.

Și, smulgîndu-se parcă de lîngă băiețel, tînărul se azvîrli pur și simplu peste gard, dispărînd pe urma celorlalți. Abia se pierdu printre tufele de liliac uscat din curtea lui Catinca, cînd de după colț apăru în pas alergător un comisar gras urmat de cîțiva jandarmi. Ajunși în dreptul băiețelului, comisarul se aplecă gîfiind spre el :

— Bă, tu ăsta micu'... n-ai văzut pe-aici niște băieți alergînd cu un steag ? la zi tu lui nen-tu încotro au luat-o ?

Băiețelul își trecu limba peste buzele vinete de frig.

— Băieții ăia cu steagul ?

— Așa... așa..., îl încurajă cu însuflețire comisarul... Băieții ăia cu steagul...

Băiețelul se întoarse cu spatele la el și, ridicînd mîna, arătă spre capătul străzii.

— Pe-acolo au luat-o, nene. Aveau și un steag roșu, roșu de tot...

— După ei ! strigă comisarul ca scos din minți, trecînd val-vîrtej pe lîngă băiețel. Speriat, băiețelul se trase într-o parte — unul dintre jandarmi îl izbi din fugă și băiețelul căzu, rostogolindu-se. Cînd peste o clipă se ridică plin de zăpadă, o văzu pe tușa Anghelina venind. În mijlocul străzii, susținut de doi muncitori, pășea unchiul Culaie, cu capul gol, cu paltonul plin de sînge, strîngîndu-se la fiecare pas de durere și mormăind către nevastă-sa, care plîngea :

— Da' mai taci odată, Anghelino. Mai bine am afla ce-i cu Alexandru. Aud că l-au împușcat... Las'că nu le merge lor cum ar vrea... Le-om arăta noi.

Deodată tot grupul se opri. La cîțiva pași de ei, în mijlocul străzii, stătea băiețelul. Ochii îi străluceau.

— Cine-i băiețelul ? întrebă unul dintre însoțitorii lui Culaie, măsurîndu-l din cap pînă-n picioare pe pușți... l-al dumitale ?

Culaie nu-și putea dezlipi privirea din ochii lui Năiță. Șopti într-un tîrziu, mișcîndu-și buzele.

— E Năiță, băiețelul lui Alexandru Breban.

(CONTINUARE ÎN PAG. 6)

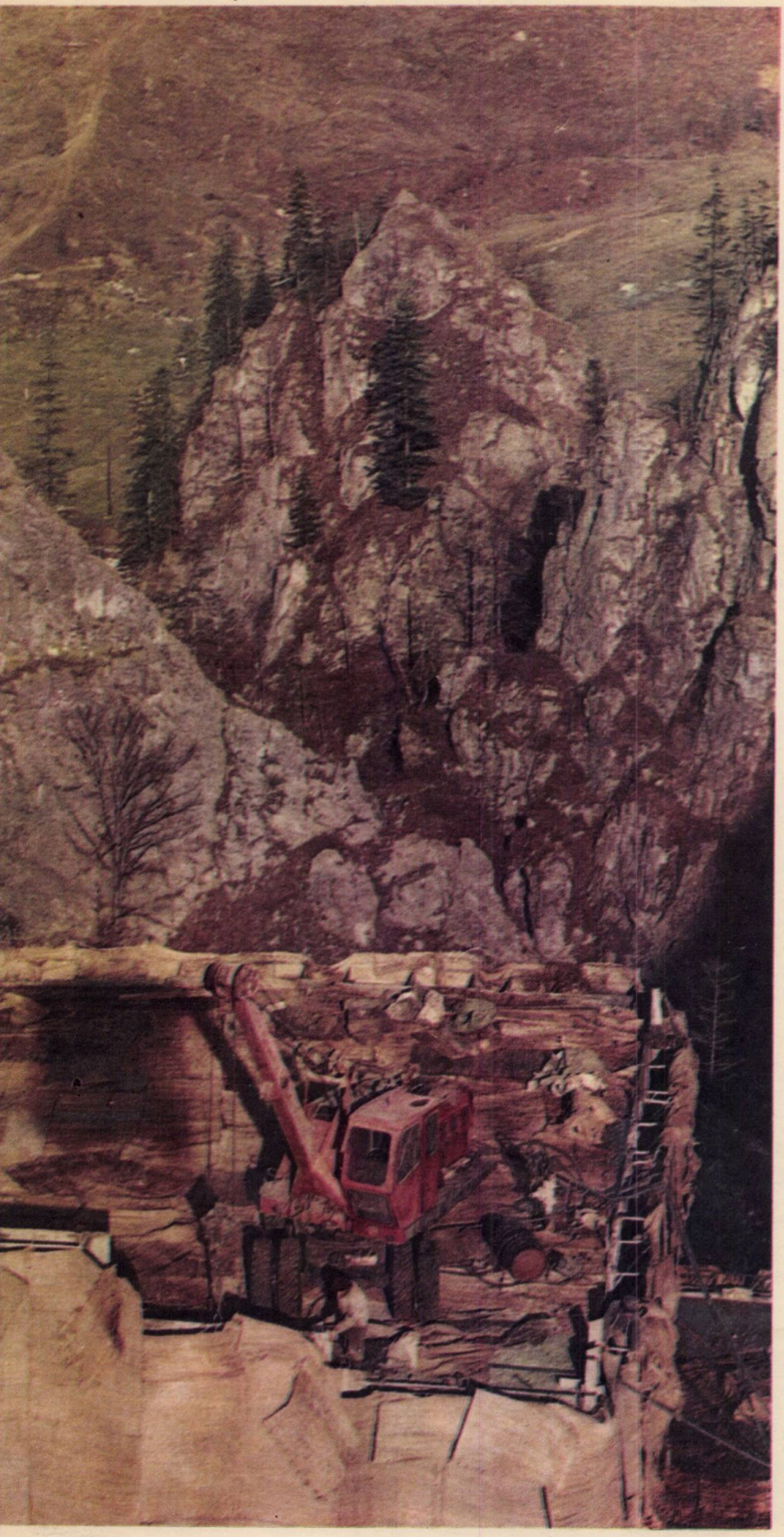

PE ARGEȘ

Cîntecul deschidă large-și
Aripe și zboru-ncepe-și
Unde — oglindită-n Argeș —
Stă cetatea lui Vlad Țepeș;

Unde munții ca nebunii,
Cap în cap să nu se-atingă,
Sînt legați cu groase funii
Și-n odgoane prinși și-n chingă;

Unde zarva ne-ntreruptă
Tot răzbate din amonte,
Cu un nou semnal de luptă
Fără sînge, fără glonte;

Unde urme de tot felul
Se-ntretaie la tot pasul,
Însemnate cu echerul,
Cu piciorul, cu compasul;

Unde sus, pe mari versante,
Măgărușii, ducînd samarul,
Lung privesc cînd peste pante
Trece-n zbor funicularul;

Unde-n ceață fug mistreții
Sub dinamitări grozave
Și va fi cîndva poeții
Visul să și-l plimbe-n nave;

Unde timpuri mari invocă
Steagul corijînd natura
Și-nfigîndu-l sus în rocă
Patriei îi simți căldura!

Și sînt semne ce se-arată
Chiar și-n mugurii livezii,
Că ni-i vremea minunată
Și prielnică genezei!

PODOABELE LUNII

La Corbenii dintre munți
Strînge Luna bani mărunți
Și și-i numără de sîrg
C-a fost joi și zi de tîrg.
Strînge Luna bani de zor
De la oameni din popor,
Dînd la fete cu ghiocul,
La flăcăi menind norocul.

Ba și-n tamburina ei,
Cînd lovea, săreau scîntei
Și-i jucau atunci de frică
Ursa mare și cea mică.

Cu cîștigu-n buzunar
Merse Luna la bazar
Să-și ia salbe și mărgele,
Toate de argint și stele.
De i-a mai rămas bănet,

I-o fi tras și-un zaiafet
Și-o fi fost cumva cu chef
Cînd să treacă peste-Aref.

Sau șiragul să-i fi fost
Innodat niței cam prost,
Că în urma ei lăsa,
Pas cu pas, cîte-o mărgea;
Și cădeau pe urma ei
Doar inele și cercei.

Dacă nu vrei să mă crezi,
Hai pe Argeș și-o să vezi,
De cu seara pînă-n zori,
Strălucitele-i comori.

ANA

Ca un ecou în mine
Strigat de mii de ori,
Eu numele-ți adesea
Ți l-am șoptit la flori,
La păsări și izvoare.
La fulgere și nori.

Te-am smuls din vechi legende
Legende noi te cer.
Cînd nu te văd mi-e piscul
Năprasnic și sever
Pe-a patra mie treaptă
De la pămînt la cer.

Dar cînd te văd se-ncinge
Văzduhul meu înalt,
Și vîntul dinspre tine
Îmi pare că e cald
Și-mi înfierbîntă pieptul
Și stînca de bazalt.

O, pașii tăi cînd iarăși
Îmi sună în auz!
Răsar doi sori deodată
Pe cerul meu ursuz
Și iarba are ochii
De-nduioșare uzi.

Și ca un nou Manole,
De fericit ce sînt,
Eu te zidesc de vie
În fiece cuvînt!
Pe tine eu te laud!
Pe tine eu te cînt!

Și te ascund în ochii-mi,
Într-înșii să te știu!
În inimă — acolo
A pururi să te știu!
Și te zidesc de vie
În sufletul meu viu!

POEZII
DE
VICTOR TULBURE

REPUBLICĂ, SUPREMĂ FRUMUSEȚE

Republică, supremă frumusețe!
Tu, rai de flori, de cîntec și de grîie,
În tine visurile îndrăznețe
Ni se-mplinesc și-n veac or să rămîie!

De cum sorbim văzduhu-ntîia oară,
Din prima clipa care ne e dată,
Nici n-am putea trăi în altă țară
Decît sub culmea de Carpați rotată!

Căci fericirea noastră-aici se-mbină
Cu flacăra nădejdilor curate
Și ceru-și pleacă bolta lui senină
Să ne sărute piscurile toate!

Noi îți veghem străbunul tău tezaur
Și drumurile tale fără moarte!
Deasupra ta planează șoimi de aur
Și-ți duc în lume fala mai departe.

CONDEIELE LUI NEGRU-VODĂ

Fără jupan de aur și fără buzdugan,
Se duce Negru Vodă în prefăcute straie
Să-și cerceteze țara, căci dușmanul avan
Poftește cu hrăpire spre Argeș drum să-și taie.

Și Vodă vede oameni strunjind de zor săgeți
În zi de sărbătoare și zice cu mirare:
«Cum de-ați uitat că-i praznic și tihnă nu aveți?
Și ce trudiți, acolo, cu-atîta grabă mare?»

Iar ei, necunoscîndu-l, iscoditori, răspund:
«De vrei să știi, privește și o să vezi, străine,
Că noi cioplim condeie ce-n inimă pătrund
Și ne căznim, de-aceea, să le-ascutim mai bine!

Că țara ni-i mîhnită și-s dușmanii mișei
Și-avem un singur praznic: iubirea de moșie!
Spre slava țării noastre e fiece condei.
Pe piept vrăjmaș noi fala, cu ele, o vom scrie!»

Ilustrație : G. CERNĂIANU

(URMARE DIN PAG. 3)

ÎN CĂUTAREA TATEI

Năiță se ridică din zăpadă și se apropie încet de grupul care-l privea tăcut și-l întrebă pe Culaie liniștit :

— Unde-i tăticu, nene Culaie ? De ce zici c-a murit ?

Culaie lăsă încet privirea în pămînt.

— Hai acasă, Năiță. Ai să răcești...

— Nu-i adevărat, nene Culaie ! strigă băiețelul dîrz cu pumnii încleștați. Tăticu o să vină !

Cei trei bărbați îl priveau tăcuți. Tușa Anghelina plîngea înăbușit în palme. Deodată băiețelul o rupse la fugă, îi ocoli și începu să alerge în susul străzii, strigînd :

— Tată... tăticule ! Tăticule !

Pe stradă nu mai era nimeni. Bubuiturile încetaseră. Casele păreau încremenite sub zăpadă. Băiețelul alerga, cu ciorapii lui albi de lînă, prin zăpada groasă, pe acolo unde cu cîtva timp înainte se revărsase puhoiul acela cenușiu în zgomotul asurzitor al bubuiturilor.

Și deodată se opri. Din colțul străzii apăru o siluetă cunoscută. Înalt, spătos, într-o scurtă cenușie, cu fața uscățivă, oacheșă, cu șapcă pe cap, venea spre băiețel un bărbat. Privind la el, puștiul își frecă întîi palmele, apoi își frecă un picior cu vîrful celuilalt picior. Bărbatul se opri lîngă băiețel și-l privi. Tîmpla stîngă și urechea îi sîngerau.

— Tată..., șopti băiețelul cu glas stins, tremurător.

— De ce nu stai acasă, mă ? îl întrebă bărbatul, prefăcîndu-se supărat. Ți s-a făcut dor de-o bătaie ?

Băiețelul zîmbi și ridică din umeri.

Bărbatul își înfundă mîinile în buzunarele scurtei și privi lung spre picioarele băiețelului, încălțat în ciorapi de lînă.

— Hai.

— Tată, eu i-am văzut pe băieți cînd se duceau cu steagul.

— Ai noștri sînt puternici. Nu-i doboară nimeni. Or să vadă ei.

Băiețelul se ținea după tatăl său cînd mergînd, cînd alergînd. Departe, deasupra Atelierelor, flutura în lumina albă și orbitoare a zăpezii un steag roșu, steagul partidului.

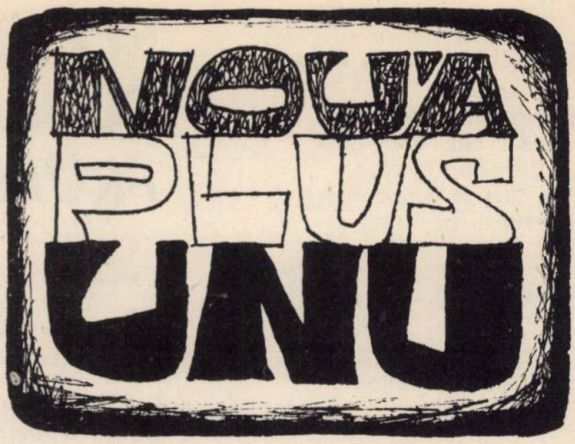

Mi s-a mai întîmplat și altă dată să am impresia că în mine sînt doi oameni. Vă spun foarte serios, nu glumesc de loc. Cînd stau în pat liniștit sau merg pe drum mă trezesc deodată cu «ei» în mine. Încep să discute fie liniștiți, fie nervoși, arțăgoși. Eu îi las în pace, îmi văd de treburile mele. Îi ascult și nu mă amestec. De obicei cei doi, poate cele două ființe, nici eu nu știu cum să le spun (una mă îndeamnă la bine, alta la rău), se ceartă. Într-un timp s-au potolit.

Îmi vedeam de treabă, devenisem utecist și lucram în cea mai bună echipă de fierari betoniști. Șeful brigăzii, Petrică, era un băiat mic de statură, dar știa să bage respectu-n noi. Ce-i drept, era și băiat deștept, cunoscut de toți constructorii. Umblase pe multe șantiere și pe mulți îi învățase meserie. Și pe mine mă învățase și se cădea să-i fiu recunoscător. Nu-mi plăcea însă că prea era mare și tare. Totdeauna era cu ochii pe mine. Nu făceam un pas fără să-mi zică o vorbă. La toate ședințele mă critica. A doua zi după leafă mă lua la întrebări: «Cîți bani ai cheltuit aseară?» Nu ziceam nimic. Mă rog, omul avea grijă de mine, el mă adunase de pe drumuri, fusesem cam vagabond înainte, de ce să mint. Îl ascultam, deși era mai mic ca mine cu doi ani și vreo 16 centimetri. Asta pînă într-o zi. Venise pe la noi o comisie de nu știu unde. Erau un inginer, un maistru și unul de pe la ziar. La banc nu eram decît eu și cu Marcel, prieten cu mine, bucureștean și el. Unul din ăia mă întrebă:

— Cîte capete-rebut aveți? Cîte kilograme?

— Nici un kilogram, zisei eu de-al dracului.

De fapt, erau vreo 5—6 kg, dar asta ca și cum n-ar fi fost. La un vagon nu contează. De fapt, nici astea nu erau rebuturi, pentru că noi făceam scoabe din ele pentru tîmplărie.

Cît se-nvîrti ăia pe-acolo, eu luai resturile, le aruncai într-un șanț și trăsei niște țărînă peste ele. La vreo zece minute veniră iar, cu Petrică după ei.

— Unde sînt capetele de bare? mă întrebă el, față de ei.

— Care capete? făcui eu.

— Cum care? se răsti el la mine.

Și nu știu cum le zări în șanț și le scoase. Mă rog, de-aici a ieșit tot tărăboiul. La prînz, ședință de U.T.C. Toți pe mine — că de ce am mințit, cine mi-a dat voie să scuip în obrazul brigăzii, să ascund capetele de bare. Cel mai tare trăgea pe mine șeful. Pînă cînd îmi ieșii din țîțîni și i-o zisei:

— Ce vrei, mă... Pișpirică?

Toți au rămas încremeniți. Nimeni nu-i mai spusese așa pînă atunci. S-a făcut ca ceara. A tușit și n-a știut ce să zică.

— Hotărîți voi ce măsură să luăm, îngăimă.

Matei a propus să fiu scos din brigadă. Marcel zise că nu, că e păcat ca tocmai acum, cînd brigada pleacă pe alt șantier, să mă scoată, că ar trebui să se ocupe mai bine de mine, să mă educe. Să mi se facă numai o caricatură, ca să fiu în văzul tuturor cu fapta mea urîtă, și să mă ierte. Unul zicea una, altul — alta. Pînă mi s-a urcat sîngele la cap și, colțos cum sînt, le-am zis-o:

— Măi fraților, știți ce, doar nu ne-am cununat împreună. Ia mai lăsați-mă în pace!

Și-am plecat. M-am dus la maistru și m-a trecut în altă brigadă. Seara, cînd am venit la dormitor, nu mi-a răspuns nimeni la bună seara. Să le fie de bine. A doua zi am trecut și eu pe lîngă ei cu capu-ntr-o parte.

Așa s-a dus o săptămînă. A venit duminica. Seara trebuiau să plece, erau trimiși la Galați. Așa ceruseră ei. Toată ziua au făcut pregătiri, și-au aranjat geamantanele. Au cumpărat vin spumos și-au băut. Eu mă făceam că nu-i văd, citeam o carte. «Pișpirică» era vesel foc, numai de-al dracului chiuia, cînta.

— Mă, o să fie frumos acolo, zicea el.

Eu, nimic! La ora zece aveau tren. Pe la opt și jumătate au plecat la gară, să ocupe locuri. Au ieșit pe ușă fără să zică nimic. Numai Marcel a trecut pe la patul meu.

— Noroc!

— Să fiți sănătoși!

Am rămas în pat cu cartea. Dar nu mai înțelegeam nimic. Am simțit că mă doare capul, iar începuseră «ăia» din mine (v-am spus că uneori parcă ar fi doi oameni în mine) să-și dea ghionturi în mine. «Stați la un loc — le-am zis. Iar vă ciorovăiți?» N-am putut să-i astîmpăr și i-am lăsat în pace.

— Ei, ce-o să faci acum? zicea ăla mai colțos.

— Rămîn aici. După ce se termină combinatul, merg la blocuri. De lucru mă vait eu?

— Da, dar o să fii singur.

— Cum singur?

— Păi da, fără ei o să fii singur. O să tînjești...

— Zău?

— Da, da. Numai la ei o să te gîndești.

Ilustrație : DUMITRU NEGREA

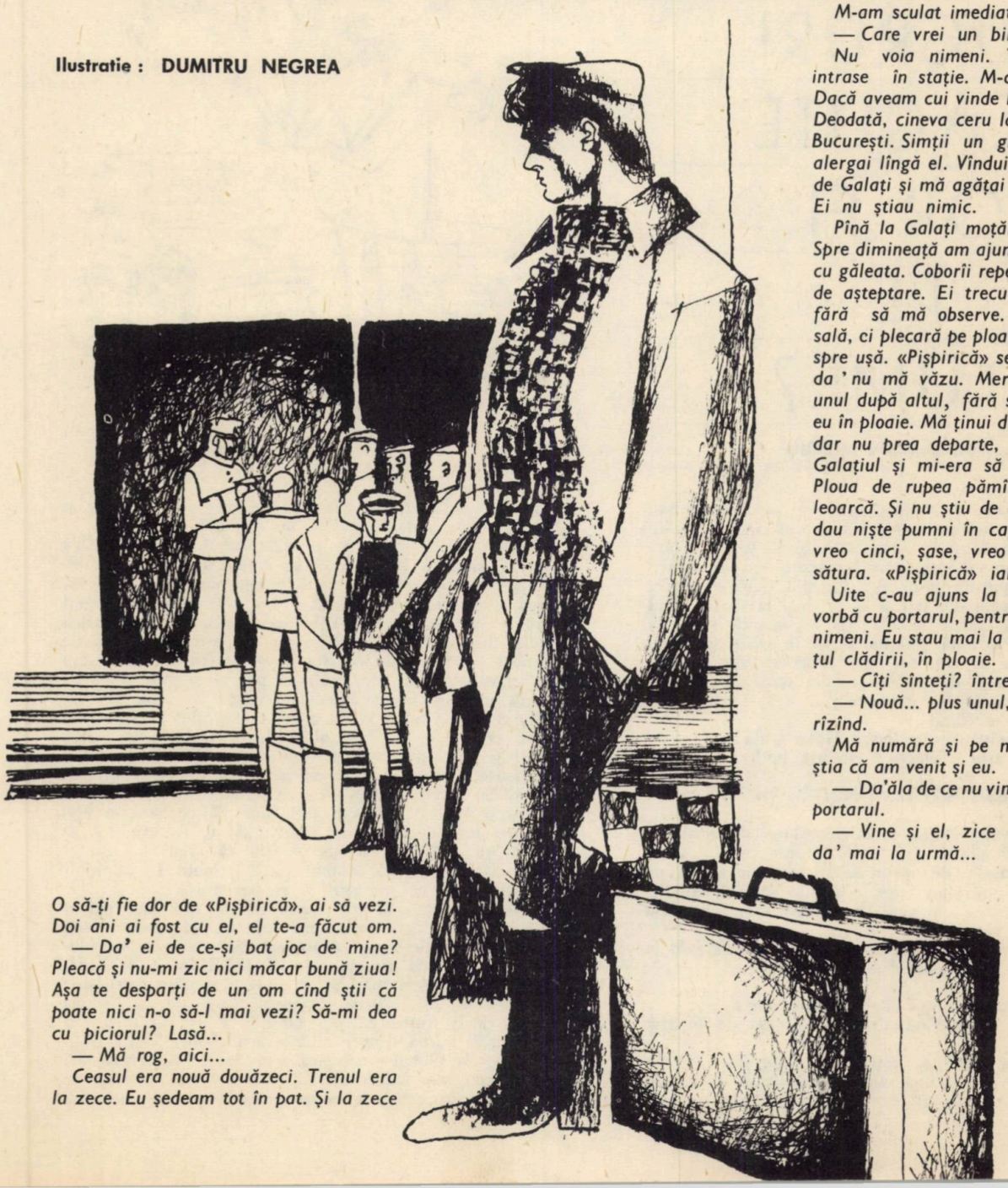

O să-ți fie dor de «Pișpirică», ai să vezi. Doi ani ai fost cu el, el te-a făcut om.

— Da' ei de ce-și bat joc de mine? Pleacă și nu-mi zic nici măcar bună ziua! Așa te despart de un om cînd știi că poate nici n-o să-l mai vezi? Să-mi dea cu piciorul? Lasă...

— Mă rog, aici...

Ceasul era nouă douăzeci. Trenul era la zece. Eu ședeam tot în pat. Și la zece fără douăzeci tot în pat eram. «Ăia» doi se certau mai departe în mine.

— Hai, scoală! Pune-ți boarfele în valiză și du-te la gară!

M-am sculat, mi-am aruncat boarfele-n valiză și hai la gară. Mi-am luat bilet pînă la Mărășești, nu știu nici eu de ce numai pînă acolo. Trenul tocmai pleca. M-am urcat în ultimul vagon, era vagonul restaurant. M-am așezat la o masă și-am cerut o sticlă cu bere. Peste vreo două stații intrară și ei în restaurant. Se așezară la o masă de vizavi și cerură tot bere. «Pișpirică», cînd dădu cu ochii de mine, văzui că se luminează la față. Crăpa de bucurie. Și-nchipuia că mă țineam după el. Beau ei, vorbeau, rîdeau. Eu beam și tăceam. Nu schimbam o vorbă. Trenul se apropia de Mărășești. Îmi luai valiza și ieșii. Cobor eu, coboară și ei. Aici trebuia să schimbăm trenul. Mă dusei eu la casa de bilete, veniră și ei în sala de așteptare. Cerui cu glas tare un bilet, ca să m-audă «Pișpirică».

— Unul la București.

Pișpirică — l-am zărit — se făcuse negru. Ce credea el?!

Luai biletul și mă așezai pe o bancă să citesc o carte. Pînă la trenul de București mai erau cincisprezece minute, pînă la al lor — numai zece. Ei discutau, eu citeam. Peste cinci minute, ei ieșiră pe peron. Eu rămăsei. «Ăia» doi din mine iar nu mă lăsau în pace.

— Mișcă!

— De ce?

— Hai, vinde biletul și ia altul.

— Nici de-al dracului!

— Mă, n-auzi? Vinde biletul!

— Nu-l vînd. Să zică Pișpirică...

— Mă! a urlat deodată ăla mai al dracului din mine.

M-am sculat imediat.

— Care vrei un bilet de București?

Nu voia nimeni. Trenul de Galați intrase în stație. M-am așezat la loc. Dacă aveam cui vinde biletul, poate că... Deodată, cineva ceru la casă un bilet de București. Simții un ghiont în mine și alergai lîngă el. Vîndui biletul, luai altul de Galați și mă agățai de ultimul vagon. Ei nu știau nimic.

Pînă la Galați moțăii nițel pe valiză. Spre dimineață am ajuns. La Galați ploua cu găleata. Coborîi repede și fugii în sala de așteptare. Ei trecură pe lîngă mine fără să mă observe. Nu rămaseră în sală, ci plecară pe ploaie. Mă trăsei și eu spre ușă. «Pișpirică» se uită lung înapoi, da' nu mă văzu. Mergeau prin ploaie, unul după altul, fără să le pese. Ieșii și eu în ploaie. Mă ținui după ei la distanță, dar nu prea departe, că nu cunoșteam Galațiul și mi-era să nu mă rătăcesc. Ploua de rupea pămîntul și eram ud leoarcă. Și nu știu de ce îmi veni să-mi dau niște pumni în cap. Să-mi dau așa vreo cinci, șase, vreo zece, pînă m-oi sătura. «Pișpirică» iar se uită înapoi.

Uite c-au ajuns la trust. Stăteau de vorbă cu portarul, pentru că n-a venit încă nimeni. Eu stau mai la o parte, lîngă colțul clădirii, în ploaie.

— Cîți sînteți? întrebă portarul tare.

— Nouă... plus unul, zice «Pișpirică», rîzînd.

Mă numără și pe mine. Va să zică, știa că am venit și eu.

— Da'ăla de ce nu vine încoace? întrebă portarul.

— Vine și el, zice «Pișpirică». Vine, da' mai la urmă...

SĂ STĂM DE VORBĂ FĂRĂ CATALOG

CÎTE LUCRURI PLĂCUTE OR FI PE LUME?

de Prof. ŞERBAN MIROIU

Cîte lucruri plăcute or fi pe lume? O fi încercat cineva să le numere? E greu de crezut. Hai să încercăm noi.

Deci: în primul rînd, e plăcut să te baţi cu zăpadă (dar nu cinci contra unul, ci de la egal la egal). Bun. Pe urmă, e plăcut să te duci la cinema (şi să stai liniştit în timpul filmului, să nu vorbeşti cu cel de lîngă tine — nu de alta, dar ca să fie plăcut şi pentru alţii). Asta ar fi în al doilea rînd. E grozav de plăcut să iei o notă bună (numai să nu te lauzi prea tare, că altfel îţi spune cine ştie cine: „Ia nu mai face pe grozavul!" şi-ţi taie toată plăcerea.) Şi cîte lucruri plăcute nu mai sînt! Să te munceşti două ore cu o problemă grea de matematică şi pînă la urmă, tocmai cînd crezi că n-o mai scoţi la capăt, să obţii rezultatul exact. Şi să te duci la un meci de fotbal. Şi să-l ajuţi la istorie pe colegul de bancă încît el, care a luat mereu 4 şi 5, să ia deodată 9. Şi să te duci vara la mare. Şi să numeri cîte lucruri plăcute sînt pe lume!

Dar lucruri neplăcute n-or fi? Ba sînt destule şi ele. Să te scoli dimineaţa din pat şi să te duci la şcoală, cînd ştii că nu ţi-ai făcut lecţiile şi te ascultă sigur la geografie. Să iei o notă proastă şi să te certe tovarăşul profesor. Iar tata să afle de notă şi să se uite la tine în aşa fel încît să-ţi dai seama că nu mai are nici un rost să-i ceri bani pentru cinema.

Pînă aici, totul e clar.

Să te baţi cu zăpadă e plăcut? Hotărît, da!

Să iei note proaste e plăcut? Hotărît, nu!

FACE SĂ MUNCEŞTI TREI LUNI PENTRU NOTĂ?

Dar să nu-ţi înveţi lecţia — la geografie, să zicem — şi să chiuleşti? E plăcut sau nu? Se pare că nu mai e chiar atît de simplu de răspuns. Să ne închipuim că ascultăm părerea unui elev care se află în această situaţie. (De altfel convorbirea a şi avut loc: elevul învaţă în clasa al cărei diriginte sînt.)

— Ieri, ca să nu te asculte la geografie, ai fugit de la ultimele trei ore. E adevărat?

— Da,

— A fost plăcut sau nu? Te-ai simţit bine?

— Cum să mă simt bine dacă sînteţi aşa de supărat pe mine?

— Nu te întreb cum te simţi acum. Asta ştiu! Te întreb cum te-ai simţit atunci cînd ai chiulit de la şcoală.

— La început nu mă gîndeam eu cum mă simt, aveam alte complicaţii. Trebuia să fac în aşa fel încît să nu mă vadă nimeni că plec din şcoală şi să nu mă întrebe ce-i cu mine. Pe urmă, cînd am ajuns în stradă, mi-a părut bine.

S-a oprit. Stă pe gînduri.

— De fapt numai atunci a fost bine. Că pe urmă n-am avut ce face. Prietenii erau toţi la şcoală. Meci nu. Matineu la cinema nu. Am umblat şi eu pînă la prînz ca prostul şi mă gîndeam că dacă învăţam numai o oră scăpam dintr-o lovitură de trei discuţii neplăcute: cu părinţii, cu tovarăşul profesor de geografie şi cu dumneavoastră.

Aşadar: a fost plăcut? După cît se pare, răspunsul e mai degrabă nu decît da.

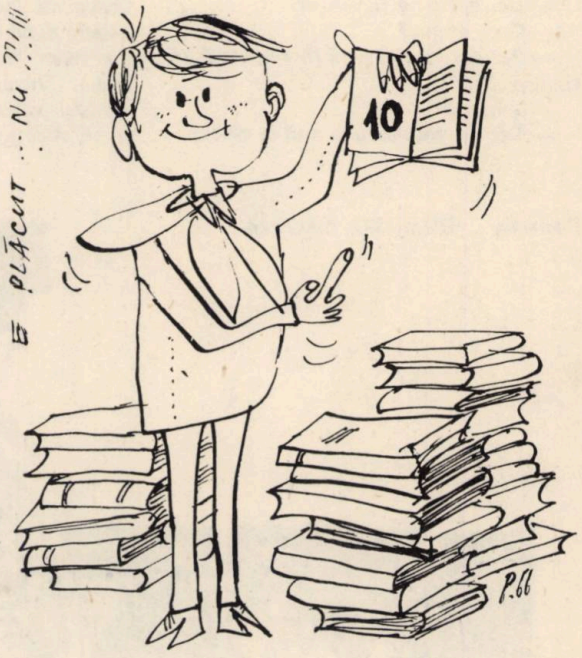

Dar să mai luăm un exemplu în care lucrurile, ca şi în cazul cu fuga de la şcoală, nu sînt atît de clare.

Are, de ani de zile, 5 la matematică. Şi e un elev destul de bun. A încercat să se pregătească cu un prieten, l-a rugat să-i explice nişte lucruri pe care nu le înţelegea, prietenul i-a explicat — şi tot nimic. Prietenul nostru se află în clasa a VII-a şi situaţia cu matematica durează dintr-a V-a. De atîţia ani nu pricepe mai nimic şi smulge cu greu un 5. Era *aproape* convins, mai ales după experienţa cu prietenul, că pur şi simplu nu e în stare să înţeleagă matematica. Dar numai *aproape* convins, pentru că într-o bună zi, la sfatul tovarăşului profesor, s-a apucat să înveţe — nu ghiciţi! — materia de clasa a V-a. Şi ştiţi şi voi ce greu e să înveţi la matematică după carte. De la materia de a V-a a trecut la cea de a VI-a. Şi aşa mai departe.

A durat mult? Aproape trei luni. Şi ce notă a luat după trei luni de eforturi? Sapte. „Mare ispravă"! o să exclame unii. Numai că elevul ştia că greul trecuse şi că, de atunci înainte, drumul pînă la nota 10 era mult mai scurt decît cel pe care îl şi străbătuse.

Să ne întoarcem la întrebarea noastră: a fost plăcut sau nu? De data asta nu putem răspunde decît discutînd puţin despre o problemă care mi se pare deosebit de importantă. Se numeşte PROBLEMA VICTORIEI. S-o scriem cu litere mari şi să nu facem glume proaste: bineînţeles că nu-i vorba despre victoria de la Poltava sau cea de la Austerlitz şi nici despre Petru cel Mare sau Napoleon. E vorba despre chimie sau despre limba franceză şi despre elevul din banca a cincea, care nu seamănă cu Napoleon nici măcar atunci cînd îşi pune o mînă pe piept şi alta la spate, aşa cum proceda marele cuceritor.

Cînd face așa, știți cu cine seamănă ? Cu elevul din banca a cincea imitîndu-l pe Napoleon.

VICTORII ADEVĂRATE ȘI VICTORII UȘOARE

Ce vi se pare mai prețios ? Să fii boxer și să-l faci k.o. pe un pugilist tînăr și fără experiență sau să-l înfrîngi pe un mare campion ? Evident că prima victorie e un lucru fără deosebită valoare, pe cînd cealaltă e legată de mari satisfacții. Merg mai departe și spun : chiar înfrîngerea într-un meci cu un mare campion, meci pentru care te-ai pregătit cu seriozitate și în care ai luptat din toate puterile, valorează cît o victorie.

Ce vi se pare mai prețios ? Să iei încă un 10 tu care

te-ai obișnuit de mult cu note foarte bune sau să-l ajuți pe un coleg cu note submediocre să ia 8 sau 9 ? E mai de preț un 9 la limba română, unde mai ai un 8 și un 10, sau un 7 la matematică, luat după o muncă de trei luni și pentru care te-ai pregătit îndelung ?

Iată că am răspuns și la întrebarea pe care o pusesem mai înainte. Iată că putem discuta și despre problema victoriei.

E foarte clar că există două feluri de victorii. Victorii ușoare, care-ți provoacă oarecare satisfacții, dar care nu valorează prea mult, și victorii adevărate pentru care lupți uneori o viață întreagă și care justifică o viață întreagă de luptă. Cîte cărți a publicat Mihail Eminescu ? Una singură. Volumul „Poezii", care a fost tipărit prin grija lui Titu Maiorescu la sfîrșitul anului 1883, cînd poetul, bolnav, nici n-a avut parte să se bucure cu adevărat de marea, strălucitoarea lui victorie. La elaborarea și apoi la dezvoltarea teoriei relativității, marele savant Albert Einstein a lucrat o viață întreagă. Cîte romane a scris prozatorul sovietic Mihail Șolohov, recent laureat al Premiului Nobel ? Două : „Pe Donul liniștit" și „Pămînt desțelenit".

SUS ȘTACHETA !

Dar victorii adevărate, de mare preț, se pot obține și în școală. Cu o singură condiție : ridicînd ștacheta ! (Mai e o condiție — ar putea cineva să observe — nu numai să ridici ștacheta, ci, după ce-ai ridicat-o, să nu fugi pe dedesubt, ci să sari pe deasupra ei.)

Ridică ștacheta ! Cu alte cuvinte, propune-ți tu, care n-ai luat decît rar medii mai mari de 8, să iei numai 10. Cine spune că o să fie ușor ? Cine spune că o să reușești peste noapte ? Ba o să fie chiar foarte greu. Dar de putut, se poate. Și va fi o victorie adevărată.

Ridică ștacheta ! L-ai ajutat pe prietenul tău să scape de amenințarea cu corigența la fizică. Să vedem : nu-l poți determina să învețe fără ajutorul tău și, pe deasupra, să mai ia și 10 ? E greu. Dar merită. Merită să stai și să te gîndești cum să procedezi, să afli metodele cele mai potrivite, să le aplici cu calm. N-ar fi puțin lucru să reușești, nu ?

Deci, sus ștacheta ! Nu-i mare lucru să te duci de două ori pe săptămînă la colegul care s-a îmbolnăvit, să stai cu el zece minute și să-i spui ce lecții noi s-au mai făcut. Ia încearcă să te duci zilnic, să-ți pregătești lecțiile împreună cu el, în așa fel încît — spre surprinderea tuturor — să se întoarcă la școală mai bine pregătit decît fusese înainte de a se îmbolnăvi. Poate că exagerez, dar asta seamănă într-adevăr cu o victorie !

Victorii ușoare și victorii adevărate... Dar ce te faci cu Nătăfleață ? Ce te faci cu amicul nostru care s-a obișnuit să considere că, dacă în țara noastră celor mici le sînt asigurate toate condițiile pentru a-și petrece o copilărie fericită, rolul lui nu e decît acela de a aștepta să-i pice „para mălăiață", adică să se bucure fără să muncească de toate avantajele. Ce te faci că Nătăfleață seamănă cu colegul Popescu care primește ca oamenii să facă orice pentru el (să-i dea terenuri de sport, cărți gratuite, școală nouă și cîte altele), dar el nu mișcă un deget pentru a-și ajuta un coleg ! Și nici n-ar da locul în tramvai, în ruptul capului, unui om care se-ntoarce obosit de la lucru ! Iar la cinema știe el o mie de procedee de a lua bilet fără să stea la rînd. Ce te faci cu Nătăfleață care socotește o mare victorie personală faptul că a putut călători cu troleibuzul fără bilet ? Ridică ștacheta ! N-ar fi o victorie adevărată pentru întregul colectiv al clasei dacă l-ați determina pe Nătăfleață să devină un elev conștient ? E vorba aci de a dărui societății un om adevărat ; e vorba despre unul dintre lucrurile cele mai serioase și mai pline de răspundere care există.

CÎT COSTĂ O VICTORIE

Ați văzut filmul documentar în care se redau aspecte de la ultima Olimpiadă ? Dacă da, vă amintiți scena în care era înfățișată Iolanda Balaș după ce obținuse victoria în proba de săritură în înălțime. Plîngea. Și doar nu era pentru prima oară campioană olimpică ! Și doar, încă dinainte de campionate se știa că Iolanda va obține victoria. Și atunci, care e explicația ! Explicația stă în fericirea care e întotdeauna legată de o mare victorie, adică de o victorie pentru care te-ai pregătit luni și uneori ani întregi. Victoriile mici se plătesc cu eforturi puține și nici nu valorează mai mult decît ai cheltuit pe ele. Victoriile mari, în mod NECESAR, se plătesc cu emoții, cu consum de energie, cu muncă intensă și îndelungată.

Să nu disprețuim nici victoriile mărunte, pentru că au și ele valoarea lor. Dar să ridicăm ștacheta ! Trăim într-o țară care se află *la înălțime* nu numai în sport, ci și în multe alte domenii ale vieții, și mai importante. Într-o țară socialistă în care oamenii muncii obțin victorii dintre cele mai însemnate, ar fi un lucru fără noimă ca în viața noastră, a fiecăruia, să ne mulțumim cu succese mediocre, cu victorii ușoare.

CRAVATA ROȘIE
REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

COLEGIUL DE REDACȚIE
IOAN CHIRESCU, MARCELA CORDESCU, ION CHIȚU, PETRE DRĂGOIESCU, GICA IUTEȘ, FLORENTINA IONESCU, PETRE LUSCALOV, ELENA MĂINESCU, LUCIA OLTEANU, redactor-șef, PAUL ANCHEL, ALEXANDRINA SÎRBU, redactor-șef adjunct, MIRCEA SÎNTIMBREANU.

PRIETENA VOASTRĂ
OTILIA CAZIMIR

Nu știu voi, dragi copii, dar eu am iubit întotdeauna grozav cărțile. Încă de la șase ani, cînd de-abia cunoșteam buchile, una dintre plăcerile mele cele mai mari era să mă strecor tiptil în biroul tatii și să cotrobăiesc în cele patru biblioteci : trei înalte și maiestuoase, cu cîte șapte rînduri, și una turnantă, scurtă și groasă, cu patru rafturi. Îndată după aceea, devenind bibliotecarul tatălui meu, am început a le cunoaște pe fiecare în parte, ca un păstor pe orice mioară din nenumărata lui turmă.

Chiar așa-mi spunea tata cînd mă găsea așezată cu picioarele sub mine pe parchetul lucios, c-un maldăr de cărți în jurul meu :

— Iar ai început a paște cărțile, Profiriță ?

Dar, dacă pe cărți le cunoșteam așa de bine — după formă, mărime și culoare —, că pe unele le-aș fi putut trage din raft cu ochii închiși, nu pot spune că la fel stăteau lucrurile cu autorii acestor cărți. Aici, închipuirea mea o lua razna... Așa, pe Petre Ispirescu — cum citisem „Basmele Unchеșului Sfătos" — îl vedeam ca pe un moș, și era bătrîn, bătrîn, cu barbă albă de-un cot și cu sprîncene atît de stufoase, c-abia putea să le ridice cu cîrja, ca acel pustnic din poveștile lui... Pe Collodi mi-l închipuiam aidoma lui Gligore, tatăl lui Țăndărică. Pe George Coșbuc — cum mă impresionase profund poezia „Rugămintea din urmă" — îl vedeam sub chipul unui ostaș slab, cu hainele zdrențuite, care se întoarce șchiopătînd în satul lui, în vreme ce mama îi iese plîngînd în cale... Și voi, cei care nu l-ați cunoscut pe Sadoveanu și care ați citit „Șoimii", nu l-ați văzut sub chipul lui Nicoară Potcoavă ? Pînă și eu, care îl aveam în fiecare zi alături și nu mă puteam împiedica să nu-i împrumut în minte chipul cunoscutului său erou.

Nu-i așa că și vouă — cum pățeam și eu la vîrsta voastră — vă vine greu să vedeți pe autorii cărților citite ca pe niște oameni oarecare, umblînd, mîncînd, dormind... Să vă gîndiți că au fost mici, c-au umblat la școală, au învățat ? Să vă imaginați, de pildă, pe scriitoarea Otilia Cazimir în uniformă de școlăriță, cu tașca subsuoară ? Și totuși a fost și ea elevă a externatului „Oltea Doamna" din Iași, astăzi Liceul „Mihail Eminescu", a fost și ea fetiță ca și voi ; deși, „fără să știe nimeni în lume", ea de pe atunci făcea poezii. După cum mărturisește singură, într-un interviu răspuns în întregime în versuri :

Pe vremea cînd am început să scriu
Mă pieptănam cu cozile pe spate
Si-aveam într-un carnet liliachiu —
În loc de flori — metafore presate.

Chiar și eu, înainte de a veni la Iași și a o cunoaște, aflasem multe despre ea : cum trimisese primele ei versuri la revista „Viața românească" și se iscălise doar cu trei steluțe, cum o botezaseră G. Ibrăileanu și M. Sadoveanu cu numele de Otilia Cazimir...

Așa că vă imaginați surpriza mea cînd, pe-o zi de primăvară, am văzut intrînd pe poarta noastră din vîrful Copoului — alături de G. Topîrceanu — o duduie destul de înaltă și bine legată, la prima ochire părînd foarte oacheșă, probabil din pricina părului întunecat și a feței palide, smeade.

— Otilia Cazimir... prietenii mei... a făcut prezentările „d-l Topîrceanu", cum îi spuneam noi.

Străina se simțea, desigur, un pic stînjenită de privirile atîtor perechi de ochi care o cercetau curios... Au venit tata, mama ; au apărut tablalele cu dulceață și cafele... Si-ndată, recunoscînd în fruntea albă, înaltă și boltită și-n ochii adînci, de un căprui luminos pe autoarea versurilor cunoscute, am iertat-o pentru faptul că nu era așa cum mi-o imaginasem : mică, subțire și bălaie, c-un glas dulce și suav ; ci mai degrabă ageră și un pic ironică, cu un glas și un ris ce subliniau și ascuțeau parcă fiecare vorbă rostită...

Nu tîrzie vreme, am fost și la ea acasă, în strada Bucșinescu, numărul 4, nu departe de Biserica sfîntului Ion Zlataust. Am intrat pe-o portiță ca de țară și dintr-o dată m-am aflat într-o grădină atît de căptușită de copaci, pomi și flori, că abia de-avem pe unde mă strecura spre căsuța albă și scundă din fundul curții.

— Mama spune că aici pot hălădui în tihnă haiducii..., mi-a zîmbit poeta, ne cînd mă primea înăuntru cu vorbă bună, miros de levăntică și gutui și-o liniște tihnită și domestică, ce dormea în mobilele vechi, scoarțele bătrînești, portretele îngălbenite și umbrele atîtor amintiri plutind în juru-ne.

Acolo ați găsi-o și voi dacă v-ați duce s-o vizitați, acuma, cînd a împlinit șaptezeci și unu de ani. Si poate că ati fi și voi mirați că n-ați găsi imaginea pe care v-ati făurit-o în minte despre Otilia Cazimir, ci v-ar sta înainte o femeie cu tîmplele cărunte, peste care greutatea anilor nu se poate să nu fi lăsat urme... Dar ce importanță are asta ? Adevărata Otilie Cazimir se află în paginile ei scrise, în „Jucării", „Baba Iarna intră în sat". „Albumul cu poze", „Catinca și Catiușa", „Grădina cu amintiri", „Licurici"..., cărți care vă așteaptă în biblioteci să le deschideți, ca să vă dăruiască o lume întreagă de lucruri frumoase : gîze, fluturi si flori, icoane vii și delicate, simțiri calde și povestiri pline de ris și lacrimi...

Acolo, în cărțile ei, se află — veșnic tînără — poeta Otilia Cazimir, cea mai bună prietenă a voastră, copii !

PROFIRA SADOVEANU

Vă amintiți episodul ? Doi tineri geologi, adăpostiți de furtună într-o veche galerie a unei mine părăsite, se pomenesc captivi. Un pui de urs, refugiat și el acolo, speriat, provoacă surparea intrării. Ce s-a întîmplat ?

ȘTAFETA FANTEZIEI

de MIRCEA SÎNTIMBREANU

DRAGI COPII,

De aici înainte „Ștafeta fanteziei" a fost preluată de cititorii noștri. Multe tinere condeie s-au întrecut să continue și să găsească un final povestirii.

Printre ei se află și **LUPU MARIANA din București, Bd. Aerogării nr. 7-Băneasa.** În varianta ei, cei doi studenți nu-și pierd cumpătul, ci, cutreierînd galeriile cu ajutorul a două cutii de chibrituri (ce e drept, cam prea puține !), fac interesante descoperiri arheologice și ajung la concluzia că pereții minei părăsite erau cu totul și cu totul din... cupru !

Ursulețul Marianei devine primejdios din pricina foamei care-l chinuie. Între el și studenți se dă o luptă pe viață și pe moarte. Noroc că în acest timp ursoaica-mamă începe să sape la gura minei și e zărită de niște copii care duc vestea în sat. Sătenii vin înarmați cu puști și unelte și, trecînd prin spărtura prin care ursoaica își scosese puiul, eliberează pe cei doi studenți răniți.

Mai mărinimos cu cei doi tineri năpăstuiți, elevul **Prisăcaru Virgil Benoniu, din Cluj,** îi înzestrează cu o lanternă și le lasă posibilitatea să mănînce pe săturate din rucsacurile doldora de provizii. Călătoria prin subterană se desfășoară fără prea mari greutăți și tinerii izbutesc să găsească ieșirea. Datorită acestui succes nesperat, unul dintre tineri exclamă cu dezinvoltură :

— Să-ți spun drept, acum îmi vine să mă bag din nou.

Eroii **SANDEI ROBAN din București** caută ieșirea la lumina unui muc de lumînare și se hrănesc cu tufe de smeuriș aduse înainte de catastrofă de mama ursulețului. În vremea asta, afară, părinții puiului de urs veniți din pădure scurmă pămîntul care astupă gura minei. Prinzînd de veste, cei doi studenți iau măsuri imediate, armînd galeria. Puiul de urs este salvat și, o dată cu el, și tinerii noștri.

În varianta **RODICĂI DOROFTEI, elevă în clasa a șaptea la Școala generală nr. 71 București,** puiul de urs este orfan. Așadar, eroii urmează să se salveze cu forțe proprii. Alături de cei trei cunoscuți ai noștri în peștera știută apare și Mihaela, fetița pădurarului, care aducea zilnic hrană orfanului. (Un timp, ursulețul locuise în casa Mihaelei, tatăl ei îi dăduse puiului adăpost din obligație morală — împușcase pe mama ursulețului ! Dar neavînd spațiu excedentar, părinții Mihaelei îl evacuează pe ursuleț în peștera cu pricina). Cei patru captivi avură însă un noroc nesperat, găsind o gaură în zid pentru a ieși. Captivitatea le este așadar de scurtă durată. Pentru a-l scuti de neplăceri pe viitor, Mihaela se decide să-l ducă pe ursuleț la ocolul silvic.

DORU IONESCU din București ne oferă o continuare bine documentată. Cei doi tineri ne apar neînfricați, gata să-și pună în valoare spiritul inventiv și cunoștințele. La lumina unui opaiț făcut dintr-o cutie de sardele, ei fac descoperiri arheologice : morminte cu inscripții romane, arme, vase.

O altă rezolvare ingenioasă a povestirii aparține elevului **NICOLAE HAGIU din Ploiești** pe care o puteți citi în rîndurile următoare.

Sfîrșitul povestirii „Furtuna"

— Să nu ne pierdem cumpătul, Andrei !

— Ce putem face ?

Urmă o pauză lungă și apăsătoare, care făcea și mai înfricoșătoare grota unde se aflau.

— Să vedem ce hrană avem și cît putem rezista.

— Măi Andrei, văd că ai și-nceput să te gîndești că sîntem sechestrați pe vecie. Hai mai bine să aprindem un foc, să vedem poate există vreo ieșire.

Începură să rupă rădăcinile care atîrnau ca ghearele unei zgripțuroaice. După ce le îngrămădiră în mijloc mai pe nimerite, mai pe orbecăite, izbutiră să aprindă focul.

— Acum avem lumină și putem trece la atac. spuse Tudor.

— Cum adică ?

În aceeași clipă, un pui de urs, ghemuit într-un colț al peșterii, își scoase capul, rotind speriat ochișorii ca două mărgele.

Tudor se apropie înduioșat de puiul de urs și începu să-l mîngîie. Acesta se ghemui și clipi speriat. Dar cînd Tudor îl scărpină după urechi, ursulețul începu să-i lingă mîna recunoscător.

— Măi Ursache, sîntem prinși toți trei aici ca într-o capcană făcută de vînători.

Ursulețul, parcă înțelegînd situația, începu să mormăie ușor.

— Ți-e foame, Ursache ?

Luînd o bucată de ciocolată, Andrei o dădu ursulețului, care începu s-o lingă bucuros.

— Tudor, se stinge focul !

— Hai să mai punem rădăcini.

Porniră să smulgă rădăcinile rămase. În fundul peșterii atîrna o rădăcină mai mare.

— Asta ar ține mai mult.

— Mă, da' ce are rădăcina asta de nu se rupe, spuse Andrei.

O apucă cu amîndouă mîinile și trase cu putere.

— Bum, bum-buf...

„Ferește !" — auzi Andrei un strigăt. Se prăbușește peretele... Deodată apăru în fața lor o deschizătură.

— Sîntem salvați, sîntem salvați ! începu să strige ca un apucat Tudor.

Fără să mai aștepte, au pătruns în noua galerie.

— Tudore, ia te uită ! și Andrei luă de jos o unealtă care semăna a ciocan. Uite și aici o mulțime de frînturi de unelte și cîteva oase înălbite de vreme. Aici a mai fost o galerie și s-a surpat demult.

Deschizătura cotea brusc și nu lăsa să se vadă sfîrșitul.

— Hai să mergem mai departe.

Își puseră rucsacurile în spate și porniră.

Ursulețul se luă după ei. Au mers pînă în cap, unde începea cotitura. Brusc, galeria se îngusta ca un con. Înaintau încet, mergînd aplecați.

Deodată apăru în fața lor o peșteră de unde răzbătea o lumină slabă.

— Aici ce mai e ?

Pătrunzînd în interiorul ei, și-au dat seama că se aflau într-o pîlnie cu pereții strălucitori, probabil formați prin infiltrații și prăbușiri. În mijloc strălucea un lac de o frumusețe greu de descris. Aproape rotund și de un albastru fără nici o încrețitură, oglindea cerul plin de stele. Lacul însuși părea o frîntură de cer, coborîtă printr-o minune în acel loc, pentru a desfăta privirile celor doi tineri.

— Splendid ! exclamă sincer uimit Andrei.

— Da, într-adevăr, dar ce-o fi cu pereții acestei „pîlnii" de strălucesc așa ?

— Cred că am dat peste un zăcămînt de pirită.

— De descoperit am descoperit noi multe, Tudore, galeria veche cu uneltele și oseminte, „pîlnia" cu locul ăsta minunat, zăcămîntul. Dar cum ieșim de aici nu am descoperit și trebuie să ieșim căci altfel...

— Deocamdată să ne odihnim, sîntem tare obosiți. Și pe urmă vom vedea.

După ce au mîncat în grabă cîțiva biscuiți, s-au cuibărit în sacii de dormit și au căzut în cel mai adînc somn. Ursulețul se ghemui la picioarele lui Andrei și adormi și el.

. . . . . .

Mecanicul Grigore Marin avea două zile libere, pe care le petrecea la vînătoare în pădurea din apropiere. Avea armă și permis de vînătoare. În prima zi nu făcu mare scofală : vreo două, trei găinușe de munte. A doua zi se sculă mai devreme, se spălă, strînse cortul și porni.

— Par a fi urme de urs, își zise vînătorul cînd văzu urmele unei labe lăsate în frunziș. Urmărindu-le ajunse la un fel de prăpastie.

Pe marginea ei văzu un urs care se tot învîrtea. Ochi și trase. Ursul se ridică în două picioare și o luă la fugă. Glontele nu-și nimerise ținta.

Vînătorul încercă să-l ajungă, dar cînd se apropie de prăpastie auzi niște strigăte slabe. Se uită jos și văzu doi tineri încercînd să se urce pe pereții rîpei.

— Ajutați-ne să ieșim de aici, auzi vînătorul un strigăt. Luînd frînghia cea lungă pe care o avea în rucsac, legă unul din capete de copacul cel mai apropiat și celălalt capăt îl aruncă în prăpastie. Tudor fu primul care ieși la lumina zilei și mulțumi vînătorului.

— Cum ați ajuns acolo ? îl întrebă el.

— E o istorie întreagă pe care o să v-o spunem mai tîrziu.

— Cine se ridică acum ?

— Ursache, prietenul nostru.

După ce ieși, ursulețul o luă la fugă înspre pădurice.

— În sfîrșit, exclamă Andrei, ieșind ultimul. Unde-i ursulețul ? întrebă el.

— Cred că s-a dus după mama lui, lămuri vînătorul. Dacă n-aș fi văzut-o pe marginea prăpastiei nu v-aș fi găsit.

— Simțise că puiul ei era înăuntru.

— Sînt bucuros că nu am nimerit-o.

Cei trei porniră. Pădurea fremăta în urma lor. Un fluierat strident de locomotivă vesti acelor locuri sfîrșitul aventurii.

HAGIU NICOLAE
cl. V-a Ploiești

Iată sfîrșitul propus de autor:

— Încercăm o străpungere ? rupse tăcerea Andrei.

— Mărim pericolul de surpare, răspunse parcă supărat pe sine însuși celălalt. Solul e îmbibat de apă.

— Și vrei să rămînem aici, cu mîinile încrucișate ?

— Ține-le cum vrei, dar mai ales nu umbla la chibrituri, vorbi Tudor auzind foșnetul cutiei în mîna celuilalt.

— Crezi că...

Nu mai continuă. Există așadar și această primejdie : asfixia.

— Nu știu. Depinde cît vom rămîne aici. Nu știu, mai repetă Tudor. Solul e perforat de rădăcini... Totuși...

Puiul de urs dădea din nou semne de neliniște. Sforăia și scîncea, apoi, brusc, începu să țopăie.

— Ce are ?

— Nu știu. Oricum, propun ca măcar noi să stăm nemișcați. Ar fi bine să dormim. Furtuna va trece, se va usca pămîntul. Mîine vom încerca o străpungere. Încet, încet, cu grijă, să nu ne îngropăm de vii.

Tăcură.

— S-o fi oprit furtuna ?

— Nu se aude nimic.

Și totuși se auzea ceva. Un zgomot înfundat, ritmic. O fi vreun torent, vorbi Andrei. Izbește bolovanii.

— Nu, ascultă ! țipă Tudor cu urechea lipită de un stîlp al galeriei. Se sapă !

— Cine știe de noi ? Aiurezi...

— N-are importanță... Se sapă ! Se sapă ! începu să țopăie și el alături de ursuleț. Deodată se opri. Zise moale :

— Ar fi groaznic și formidabil totodată...

— Ce ?

— Ca afară să fie ursoaica... Să-și caute puiul. Va străpunge surpătura, e clar, dar ce va fi cu noi ? S-ar putea să ne atace...

— Avem ciocanele...

Acum se auzea limpede mormăitul ursoaicei. Puiul gemea mai tare, zgîriind și el pămîntul.

— Se spune că dacă faci pe mortul...

Erau în fundul galeriei, cu ciocanele în mîini, cînd, într-o străfulgerare, zăriră lumina zilei. Apoi, o matahală bloca din nou intrarea. Cei doi își țineau răsuflarea, dar ursoaica nu intră. Răsufla greu de parcă grohăia. Peste două clipe gura galeriei rămase liberă. Afară era soare.

Cei doi așteptară un timp, apoi, cînd nu se mai auzi nimic, se apropiară de ieșire. Departe, într-o pajiște, puiul de urs țopăia în jurul ursoaicei, mușcînd-o de blană. Ursoaica pășea parcă nepăsătoare, dar deodată se opri și trase o labă atît de puternică puiului încît acesta se rostogoli la vale.

Tinerii izbucniră în rîs, apoi, chiuind, începură să-și care la pumni. Departe, peste munții spălați de ploaie, se anina peste Arieș, ca un pod înflorat, curcubeul.

ȘTAFETA FANTEZIEI

UN PASAGER NEOBIȘNUIT

de MIRCEA SÎNTIMBREANU

Acum zîmbesc amintirii acelei întîmplări. Atunci însă...

Acceleratul 112 se apropia de capătul călătoriei. Mai era cel mult o oră pînă la București și călătorii, toropiți de căldură, moțăiau în aerul încins, abia mișcat între ușile și geamurile deschise. Vioiciunea primelor ceasuri de drum dispăruse. Ziarele citite și răscitite zăceau în plase sau pe banchete și nimeni nu mai încerca vreo conversație. Pînă și tînărul vioi de lîngă geam obosise. Vorbise ore în șir despre lucrările ultimului congres de hipnoză medicală de la care tocmai se întorcea și acum dormita. Gara Videle nu era departe și de aceea cînd trenul frînă mai brusc decît de obicei mulți tresăriră. Se pregăteau să coboare ca să-și ia apă de la cișmea, cînd în difuzoarele din compartimente se auzi o voce gîtuită:

— Atențiune! Atențiune! Tovarăși pasageri, închideți ușile! Nimeni să nu rămînă pe culoare! Pericol de moarte!

Ciudatul anunț fu luat drept o glumă, în ciuda faptului că era repetat într-una. De ce să închizi ușile pe o asemenea zăpușeală? De unde pericol de moarte? Ce putea fi?

Călătorii priveau curioși pe geamuri, cercetînd linia ce se pierdea în zare, învolburată de zăduf. Nu se zărea nimic.

— Nu rămîneți pe culoare! țipa vocea în difuzor. Pericol de moarte!

Se vede că apelul nu era ascultat, căci deodată o altă voce se făcu auzită.

— Tovarăși pasageri, în tren s-a urcat un șarpe pithon. Trenul va fi oprit peste cîteva clipe. Baricadați compartimentele...

Într-o clipă lumea plecă de pe culoare. Au fost închise nu numai ușile, ci și ferestrele. Nimeni nu mai vorbea decît în șoaptă. Se auzea doar zumzetul dieselului. Și vocea din difuzor, ceva mai calmă:

— Rămîneți în compartimente. Organele de stat au luat măsuri pentru capturarea animalului.

Nimeni nu explica misterul prezenței pithonului într-un tren de călători, dar oamenii emiteau cele mai felurite ipoteze. Mulți zăriseră în gara Roșiori vagoanele Circului de stat. Desigur, șarpele evadase din cușca sa și, neobservat la timp, se urcase în timpul opririi în trenul nostru. Și acum ce se va întîmpla? se întrebau în șoaptă oamenii. Și unde o fi?

Ca un răspuns la aceste întrebări se auzi din difuzor:

— Atențiune! Șarpele se îndreaptă spre vagoanele din față! A coborît de pe acoperișul vagonului trei... Rămîneți în compartimente.

Era chiar vagonul nostru. Împinși de o curiozitate mai puternică decît orice, urcați pe banchete, cocoțați unul peste altul ne-am repezit spre geamul dinspre culoar. Și atunci l-am văzut. Se tîra încet, parcă adormit, fără zgomot...

— E un exemplar magnific! exclamă tînărul congresist.

Într-adevăr, cu toată groaza de care eram cuprinși, nu ne puteam stăpîni un sentiment de admirație. Verde-argintiu, de grosimea unui pneu de automobil, înainta fără efort și parcă fără sfîrșit. Și, cu toată zăpușeala, simțeam fiori de gheață...

— Groaznic! șopti o femeie și în tăcerea desăvîrșită i se auzeau dinții clănțănind.

— Splendid, vorbi ca pentru sine tînărul.

În aceeași clipă dinspre șosea se zăriră cîteva dîre de praf. Erau mașinile miliției ce soseau la fața locului cu toată viteza.

— O să-l împuște, murmură tînărul. Păcat de el!...

Atunci, spre groaza noastră, ușa se deschise și tînărul ieși pe culoar.

— Ești nebun? răcni cineva, dar, cu un huruit scurt, tînărul închise ușa în urma lui. Vorbi calm, încercînd să zîmbească:

— Nu trebuie împușcat. Păcat de el...

Se auzeau bine clacsoanele mașinilor, cînd șarpele zvîcni cu putere, încolăcindu-se brusc. Simțise piciorul tînărului. Se auziră cîteva țipete. Atunci...

(va urma)

N.R. Dragi cititori, scrieți-ne urmarea acestei întîmplări. Cea mai ingenioasă dintre soluțiile voastre o vom publica în numărul viitor al revistei. Scrieți pe plic: Pentru rubrica «Ștafeta fanteziei».

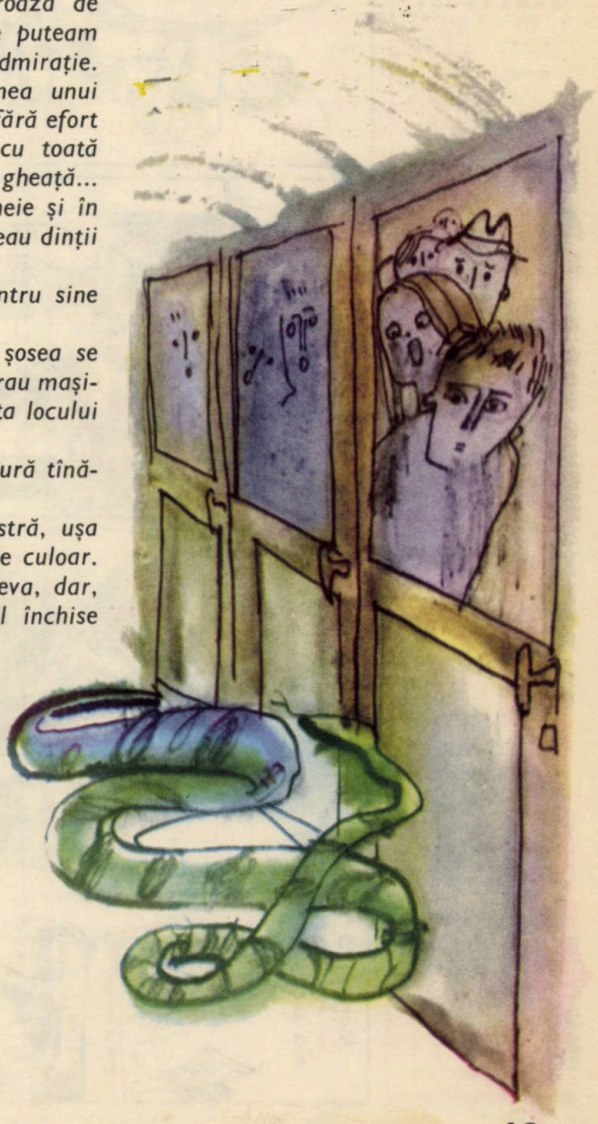

Ilustrații:
MAGDA ARDELEANU

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunaș

ȘI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoș

Text : D. ALMAȘ
Ilustrații : DEAK ION — Cluj

REZUMAT : Aflînd că tătarii se apropie de țară, Ștefan, domnul Moldovei, trimite iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi călăreți cu fețe acoperite. Vornicul Manea înlătură cu viclenie bănuielile legate de moartea lui Barcan și de năvala tătarilor. Trimiși de Ștefan să afle adevărul, Mîndru Păunaș și Toma Alimoș întîlnesc oameni fugiți din calea tătarilor și aprind focuri ca să-l vestească pe domnitor, dar sînt prinși de necunoscuți și legați fedeleș. În acest timp Sava și Fulga duc spre Suceava o solie tătară. Manea încearcă să-l convingă pe domnitor că solia a sosit cu gînd de pace. O mînă mișeleaască încearcă uciderea lui Șendrea. Manea îl caută pe vinovat. Fulga însă presupune că Manea ar fi trădător. Travestit în fată, el poartă cu Oana o discuție tainică.

Manea stă în fața lui Ștefan-vodă :
— Am scotocit toată cetatea. N-am aflat nici picior de trădător.

49

50

Îndată ce a ieșit vornicul Manea de la vodă a intrat Oana :
— Măria ta, viața lui Mîndru Păunaș și a lui Toma Alimoș e în primejdie. Și mai este ceva...

51

Ascultînd spusele Oanei, Ștefan-vodă a trimis de îndată după Luca Arbore.
— Păunaș și Toma sînt prinși : mergi și scapă-i de la moarte.

Ajuns în satul Boureni, Arbore și-a luat doi voinici și a pornit mai departe.

52

În lunca Siretului, ascunși de după copaci, niște necunoscuți au tras cu săgețile după ei.

53

54

Trecînd prin ploaia de săgeți, Luca Arbore și însoțitorii lui au doborît străjile și-au slobozit pe Mîndru Păunaș și Toma Alimoș.

55

Trăgînd la un han, cei trei au ținut sfat.
— Tătarii se apropie ! Să-l vestim degrabă pe domnitor, a spus Mîndru Păunaș.
— Da, trebuie. Mai ales că în cetatea Sucevei s-a încuibat un trădător, a grăit Arbore.

Mîndru Păunaș și Toma Alimoș au alergat la Suceava, să ducă știrea lui Ștefan-vodă, iar Luca Arbore s-a dus spre cetatea Neamțului, s-adune oaste.

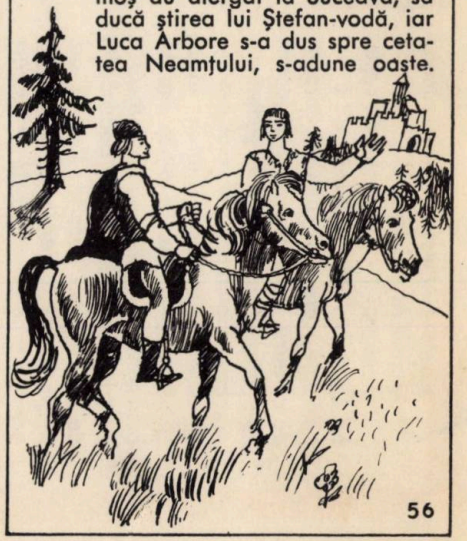

56

(VA URMA)

ȘOIMUL CARPAȚILOR

de ȘTEFANIA HORVATH, E. OȘTEANU

Rezumat : Terminîndu-și studiile superioare, Vlaicu se întoarce în satul natal. Întrucît aici nu dispune de condițiile materiale necesare realizării visului său din copilărie, pleacă la București, unde, la intervențiile lui Spiru Haret, Ministerul de Război îi repartizează sume de bani pentru construirea unui avion cu motor. La 17 iunie 1910, avionul său se ridică în aer. Zborurile sale în diferite localități ale țării reprezintă un succes remarcabil. Prietenul său din Germania, Oscar Ursinus, îl invită să ia parte la concursurile aeronautice care urmează să aibă loc la Viena în anul 1912.

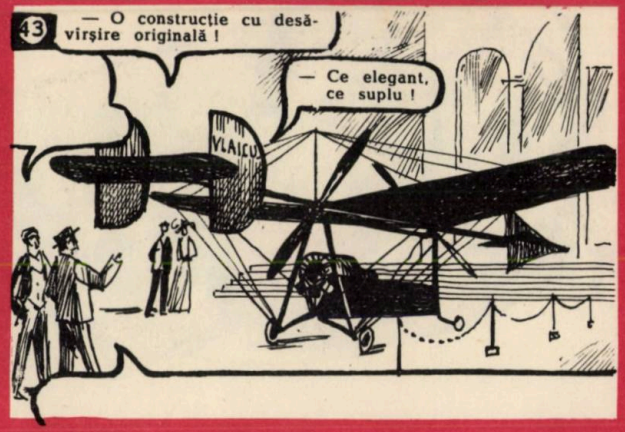

La Viena succesul pilotului român a fost neașteptat de grandios. Era sărbătorit de întregul oraș. Depășise cele mai bune și mai moderne aparate din lume. Și în timp ce concurenții săi zburau cu al 15-lea model perfecționat „Formau" sau „Bleriot," Vlaicu zbura abia cu al doilea aparat, destul de uzat al său.

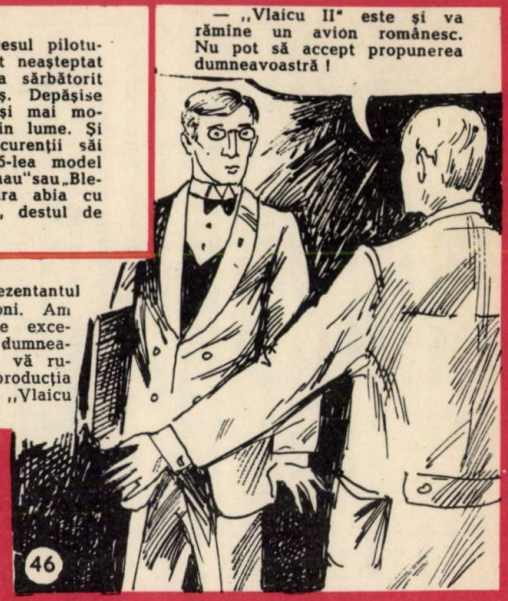

Burghezia română n-a avut însă nevoie de avionul lui Vlaicu. În timp ce el se trudea din greu să realizeze un aparat nou, din Franța au fost comandate alte avioane „Blériot" și „Formau". Piloții din străinătate își schimbau aparatele de două ori pe an, pe cînd Vlaicu era silit să zboare de trei ani cu avionul său îmbătrînit și primejdios de uzat.

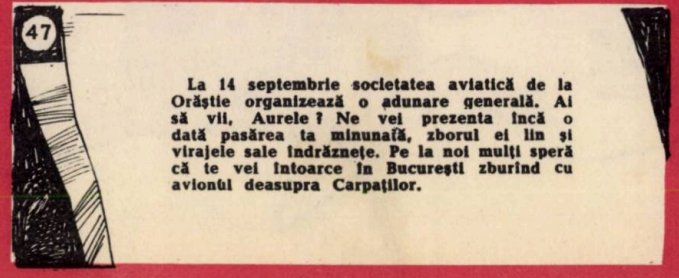

La 14 septembrie societatea aviatică de la Orăștie organizează o adunare generală. Ai să vii, Aurele ? Ne vei prezenta încă o dată pasărea ta minunată, zborul ei lin și virajele sale îndrăznețe. Pe la noi mulți speră că te vei întoarce în București zburînd cu avionul deasupra Carpaților.

Urmau zile de muncă încordată. Vlaicu încerca să-și împartă cu trudă desperată timpul între „Vlaicu III", a cărui construcție începuse și „Vlaicu II", care trebuia reparat. La zborurile de încercare se dovedi însă că „Vlaicu II" nu mai are forța necesară pentru zbor. În ultima sa scrisoare adresată părinților Vlaicu afirmă categoric că nu se va duce la serbarea aviatică la care fusese invitat.

Ilustrații : ARKOSSY ISTVAN

(CONTINUARE ÎN NUMĂRUL VIITOR)

Musafirii

de **AL. O. ZOTTA**

Ilustrații : MAGDA ARDELEANU

Aneta se pregătea să meargă la plimbare. Era duminică dimineața și plimbarea însemna pentru Aneta o mare lumină scînteietoare, care te așteaptă să pășești în mijlocul ei ca într-o sală de bal.

Deschizînd cu energie șifonierul, Aneta începu să arunce pe divan tot ce-i cădea în mînă, pînă îl transformă într-un dromader încărcat cu fel de fel de lucruri. Pe urmă, începu să aleagă, încreținд exigentă din nas. O bluză albă și fusta plisată? N-ar fi rău. Irina și Mia aveau s-o aștepte, ca de obicei, lîngă patiseria din colț. Cu siguranță că iar au descoperit vreun film de dragoste, sînt moarte după astfel de subiecte, mai ales cînd se petrec prin Mexic, deoarece atunci lucrurile se complică. Și mai sînt și chitare. Aneta rîde de astfel de filme. Ea le preferă pe cele de aventuri. Crede că gustul ei e cam neobișnuit pentru o fată, dar asta n-o deranjează. Îi place să vadă multă mișcare, eroi care nu stau o clipă locului, situații veșnic schimbătoare. Dar dacă Irina o să îmbrace și ea fusta plisată? Aneta alege repede o fustă simplă, albastră, și, în loc de bluză, jerseul vișiniu. Nu prea merge la albastru, dar culorile aprinse îi stau bine. Oh, și Mircea o să se țină iar după ele? Atît știe: Să povestească istoria străzilor și a caselor. Aneta s-a plictisit să audă în fiecare duminică: «Aici a fost o stație a primului tramvai din București! Dincoace se ridica pe timpuri Hanul lui Manuc!» Noroc că Irina are grijă să-l completeze destul de des: «Aici se ridică actualmente o cofetărie! Dincolo se fac cele mai grozave gogoși!»

Soneria țîrîi îndelung. Poștașul să fie? Aneta deschise în grabă, și deodată...

Aneta își duse mîna la falcă. Obrazul îse încreți, ochii i se făcură mici, suferinzi. Să fi revenit vechea ei durere de dinți? Noii veniți însă nu băgară de seamă imediat. Năvălind în casă, o umplură de strigăte, gesturi, exclamații optimiste, miros de colonie. Mama apăruse stînjenită din bucătărie, dezlegîndu-și în grabă șorțul. Tatăl țopăia într-un picior, deoarece, în elanul lor, oaspeții nu-i dădeau răgaz să-l încalțe și pe celălalt.

Noii veniți alcătuiau o familie. Bărbatul, un tip uscățiv, de vreo patruzeci și cinci de ani, cu o pleșuvie abia ascunsă de firele minuțios așezate, era exploziv de iute în gesturi, îmbrăcat cu multă grijă; batista din buzunarul de sus al hainei era din același material cu cămașa,

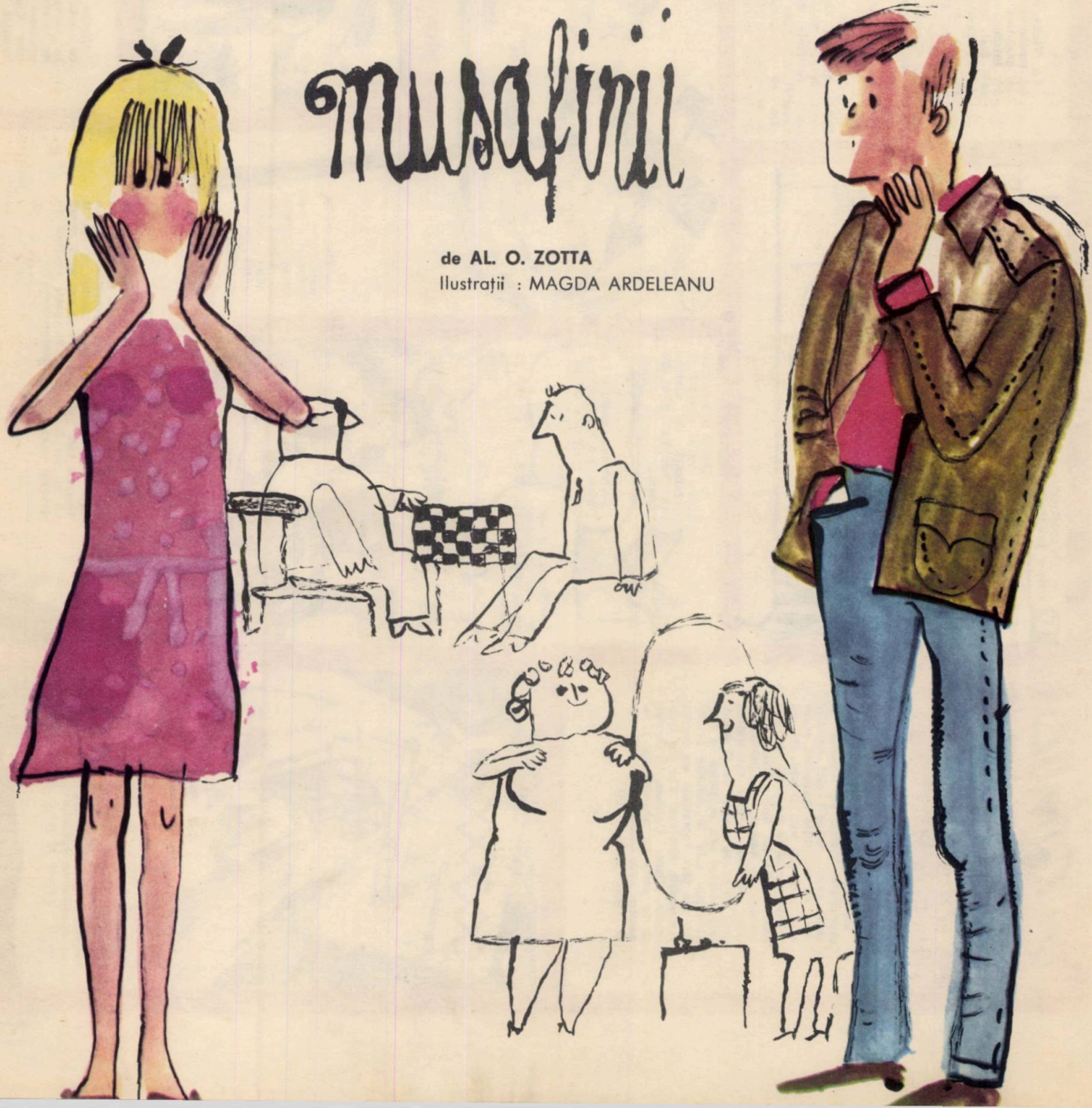

și Aneta nu-l văzuse de două ori cu aceeași cămașă. Soția lui era o doamnă cu ochi mari, galeși, obraz neted, catifelat — de la bărbie în jos părea însă alta, fiind exagerat de corpolentă. Îi însoțea Jenel, băiatul lor, un tînăr de vreo 15 ani, la care Aneta nu remarcase pînă acum decît larga folosire a articolelor de marochinărie. El purta o scurtă din piele de capră, mijlocul îi era încins cu o centură lată de-o palmă, din piele, buzunarele numeroase ale pantalonilor erau tivite cu piele, iar pantofii, cu vîrfuri ascuțite și tocuri conice, gen «cow-boy», se încheiau nu cu șireturi obișnuite, ci cu cîte o șuviță de piele. Jenel mirosea ca un atelier de șei, iar Aneta, inventivă, îl poreclise Valiză.

Vizitele lor erau, cel mai adesea, inopinate. Uscătivul fusese, cîndva, coleg de muncă cu tatăl Anetei.

— Draga mea, spuse doamna, luînd-o pe mama pe după umeri, cred că am descoperit un model foarte ingenios de rochie de casă. O am la mine, poate vrei s-o vezi.

Și începu să desfacă pachetul cu care venise. Totul decurgea după un tipic bine cunoscut Anetei. «Ah, cum se mai laudă! își spuse fata mînioasă. Parcă mamei i-ar sta gîndul, ca dumneaei, numai la modă!» Tot ca de obicei, Uscătivul se așeză dinaintea jocului de table; tatăl îl și pusese pe măsuță. «Acum se apucă și ăsta să-și lustruiască monumentul!» — prevăzu disprețuitoare fata, și, într-adevăr, amestecînd zarurile, Uscătivul începu o relatare din care fata înțelese numai cuvintele pe care le auzea sau pe care voia să le audă.

— La noi, la institut... programul de cercetări... eu... idee excelentă... călătorie în străinătate pentru documentare...

Jenel, în superba lui jachetă din piele, dăduse la iveală o cutie cu bomboane de ciocolată și căuta să găsească cel mai nimerit mijloc de a le oferi. «Hai, Valiză, curaj! gîndi Aneta, în bătaie de joc. Oare pînă la urmă iar vei pune cutia în cine știe ce colțișor, să n-o mai găsească nimeni?» Într-adevăr, peste un minut, Jenel era cu mîinile goale. Unde putea fi cutia urma să se vadă, ca de obicei, după o oră sau după o zi, cînd, umblînd la bibliotecă sau după perdea, cineva din casă avea să dea, întîmplător, peste bomboane.

— Ce program ai astăzi? o întrebă el pe Aneta, și fata văzu cum această frumoasă dimineață de duminică, pentru care se trezise în zori plină de bucurie, se face praf.

— Au! gemu fata în loc de răspuns, aruncînd în jur priviri tragice.

— Ți-e rău? se alarmă Jenel, și toți cei de față o înconjurară, intrînd în panică.

— Dintele! oftă Aneta. Nu mai pot! Au!

Părinții o priviră într-un fel cam ciudat, dar nu spuseră nimic. Doamna recomandă ceai de mușețel, iar Uscătivul sugeră o vizită la dentist. «Biata de ea, cum suferă! Ultima oară cînd am fost la voi o dureau și atunci dinții, nu-i așa? Și penultima dată, la fel! Dacă ne gîndim bine, ori de cîte ori am venit în iarna asta, mereu am găsit-o plîngîndu-se de dureri de dinți! Sărăcuța... Jenel, să nu-i mai aduci bomboane. Stai liniștită. Jenel, povestește-i ceva, distreaz-o!»

— Da! Voiam să-ți spun o anecdotă! se repezi el bucuros. Una nouă, cu cămila și elefantul!

— O știu. Îîîî! suspină Aneta.

— Atunci, cu cocoșul și televizorul!

— Of, of! O știu și p-asta!

— Păi... A, să-ți povestesc un film! Unul de aventuri. E grozav!

— Nu pot suferi filmele de aventuri! Im... Dinte afurisit, cînd o să scap de tine? Mie îmi plac filmele de dragoste. Povestește-mi un film de dragoste!

— Nu am văzut filme de dragoste, declară stînjenit Jenel, și în general nu mă omor după ele. Cred că asta nici nu-i o temă prea grozavă, există lucruri mult mai importante care se pot arăta pe ecran!

— Au! Și, mă rog, care sînt lucrurile astea importante? Tu ești foarte deștept, Jenel, îmi place să te ascult, mai învăț și eu cîte ceva!

— Ei, lasă... se foi stingherit Valiză, în jacheta lui din piele. Ce spuneam? A, da. Uite, de exemplu, mie îmi plac filmele de acțiune, de aventuri, dacă sînt bune, apoi cele cu cosmonauți sau științifice!

— Te atrage știința, Jenel? suspină Aneta. Ce bine! Semeni cu tăticul tău... Eu n-am nici un fel de aptitudini. Nu găsești că asta e o nenorocire?

— De ce? Nici eu nu am vreo înclinație deosebită! declară viteaz Jenel.

— Bănuiam, oftă Aneta. Au! răcni ea. Dintele!

Jenel amuți.

Între timp, mama îmbrăcase rochia de casă — croială elegantă și în același timp comodă, dintr-un material moale, strălucitor, colorat «roșu mandarin», cum spunea doamna, care, înarmată cu un metru de croitorie, îi lua mamei măsurile. Aneta trase cu coada ochiului și izbucni în rîs. Rochia doamnei era atît de largă pe trupul mamei încît parcă se îmbrăcase într-un cort.

Din colțul jucătorilor de table, zgomotul zarurilor se auzea din ce în ce mai rar. Tatăl părea cu gîndurile în altă parte și fuma mult. «De ce ne plictisiți? De ce?» — le reproșa în gînd Aneta oaspeților și-și spuse că era tocmai timpul cînd Mia și Irina aveau să apară în fața patiseriei.

Aneta se văita din ce în ce mai dramatic.

— E timpul să plecăm, spuse soția Uscătivului. Mi se pare că n-am găsit cel mai potrivit moment pentru vizită...

— De ce? O să-i treacă, nu te potrivi! obiectă mama. Rămîneți la masă!

Dar Jenel aterizase la ușă, gata îmbrăcat. Uscătivul se ridică, făgăduind tatei să mai vorbească a doua zi la telefon. Despărțirea se petrecu într-o atmosferă nedefinită.

Rămași singuri, tatăl o luă din scurt pe Aneta. Era foarte supărat:

— Explică-mi, ce-i cu tine? Dintele care te durea l-ai scos săptămîna trecută! De ce faci teatru?

Aneta rămase descumpănită: «Cum adică, vă pare rău că Uscătivul și compania au plecat?»

— Cum de-ți permiți să vorbești astfel despre prietenul meu? Pe viitor să fii cuviincioasă. Cu omul acesta am lucrat ani de zile. Pe vremea cînd am făcut prima inovație la uzină, m-a ajutat cu toată priceperea lui de inginer.

— Asta nu-i dă dreptul să fie îngîmfat. Ori de cîte ori vine, se laudă cu institutul lui de cercetări!

Tatăl, cu toată supărarea, zîmbi. «Îngîmfare? De unde pînă unde? Omul lucrează acum în domeniul cercetării științifice și vine la vechiul lui prieten pentru a-i cere părerea despre diferite probleme! Este, într-adevăr, un specialist de mîna întîi, dar uite că sfatul unui maistru cu atîta experiență nu e de disprețuit, ba, dimpotrivă. Sau poate crezi că tatăl tău nu e capabil să-și dea părerea în legătură cu ideile doctorului în științe tehnice Grigore Savu? (acesta era numele Uscătivului).

(CONTINUARE ÎN PAG. 27)

VALENTIN STĂNESCU

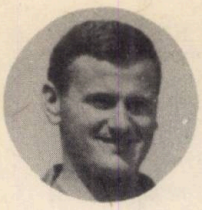

VICTOR STĂNCULESCU

CE ȘTIȚI DESPRE RAPID?

de VALERIU CHIOSE

ION IONESCU

DUMITRIU II

MARIN ANDREI

NICOLAE LUPESCU

ION MOTROC

CONSTANTIN DINU

ILIE GREAVU

DAN COE

TEOFIL CODREANU

CONSTANTIN NĂSTURESCU

NICOLAE GEORGESCU

De aproape două luni stadioanele sînt triste și tăcute, hibernînd sub plăpumi pufoase de omăt. A tăcut vestita trompetă a lui «Nea Tudorică». Este iarnă, se schiază, se patinează, săniuțele coboară în galopuri impetuoase, conduse de copii cu obraji vișinii, ciupiți de ger. Dar nu e fotbal... Și totuși, în ciuda hocheiului — care este acum pe cale să-și desemneze campioana — , a schiului sau a întrecerii grațioase a artiștilor gheții, balonul rotund este prezent în discuții și comentarii. Clasamentul a fost răsucit pe toate fețele.

Va reuși Rapid să... spargă gheața și să cîștige titlul de campioană a țării pentru prima dată după o activitate de peste 40 de ani în fotbalul românesc? Întrebarea frămîntă și pasionează. Pentru că această formație de elită n-a fost încă niciodată, notați bine — NICIODATĂ — , campioană. A ocupat de nenumărate ori locul doi. Dar în sport există această nescrisă, dar severă lege: *în amintiri doar numele învingătorului rămîne!*

ÎNCEPUTURI...

Echipa de fotbal a feroviarilor bucureșteni are o istorie lungă, intrată în al cincilea deceniu. A luat ființă în anul 1923, participînd la campionatul districtual al Capitalei, pe atunci neorganizîndu-se încă o întrecere pe plan național, sistem divizie, ca acum. De-a lungul anilor, formația și-a schimbat de mai multe ori numele, fiind pe rînd C.F.R.-București, F.C. Rapid, Locomotiva-București și, în sfîrșit, Rapid, nume pe care îl scandează astăzi, cu atîta pasiune, tribunele. Și-a schimbat, deci, de mai multe ori denumirea, dar niciodată culorile. De peste 40 de ani rapidiștii apar pe teren în tricouri vișinii și chiloți albi.

DE OPT ORI PE LOCUL II!

Cum spuneam, Rapid n-a fost niciodată campioană de fotbal a țării. Feroviarii dețin însă o performanță care nu figurează în palmaresul vreunei alte echipe: de opt ori pe locul II!

În 1936, Venus a întrecut formația ceferistă cu 2 puncte. Anul următor, cînd campionatul s-a jucat în două serii, Rapid a cîștigat seria sa, dar a pierdut finala cu Ripensia, învingătoarea din cealaltă grupă. În 1940 din nou Venus sosește cu «un cap» înaintea Rapidului, iar în 1941 Unirea Tricolor întrece «la potou» pe feroviari. Dar culmea s-a produs în 1950, cînd Rapidul s-a clasat la egalitate cu U.T.A., pe primul loc, pierzînd titlul din cauza golaverajului.

În jocul său n-au lipsit nici marile fluctuații. Echipa care «a atacat» în atîtea rînduri titlul de campioană a retrogradat de două ori, în 1951 și 1954, purtîndu-și suporterii în categoria B. De fiecare dată absența Rapidului din divizia A a fost de scurtă durată. Echipa a revenit după un an, cîștigînd detașat seria categoriei B în care jucase, cu avansuri de puncte record față de următoarea clasată: 10 în 1952 și 9 în 1955.

SPECIALISTĂ INCONTESTABILĂ A «CUPEI»

Pe cît de vitreg a fost campionatul cu Rapid, pe atît de larg i-a zîmbit victoria în cea de-a doua competiție fotbalistică a țării, «Cupa României».

Rapid a cîștigat «Cupa» de 7 ori, dintre care de șase ori consecutiv. Pentru amatorii de statistică iată tabelul acestor finale:

1935	**Rapid—Unirea Tricolor**	**5—1**
1937	**Rapid—Ripensia**	**5—1**
1938	**Rapid—C.A.M.T.**	**3—2**
1939	**Rapid—Sportul studențesc**	**2—0**
1940	**Rapid—Venus**	**2—1**
1941	**Rapid—Unirea Tricolor**	**4—3**
1942	**Rapid—«Universitatea»-Cluj**	**7—1**

Memorabilă a rămas o semifinală cu Venus, în care primele 3 meciuri s-au terminat la egalitate — după prelungiri — ,Rapid obținînd decizia abia în cel de-al patrulea. Și, totuși, în 1961, jucînd finala «Cupei României» cu Arieșul Turda, o echipă din categoria B, Rapid a pierdut meciul și trofeul...

MAI MULTE GENERAȚII DE JUCĂTORI

De-a lungul anilor, la Rapid s-au ridicat și au jucat generații de fotbaliști, virtuoși ai sportului cu balonul rotund. Înainte de război, din formația «alb-vișiniilor» au făcut parte asemenea «stele» fotbalistice cum ar fi Baratki, supranumit «minunea blondă», Ionică Bogdan, marele maestru al driblingului, Vintilă, mijlocaș cu o viteză de alergător pe 100 de metri, Auer, neîntrecut tehnician, Petrică Rădulescu, Lengheriu, Moldoveanu, Șipoș, Dan Gavrilescu, Rafinshi, Roșculeț, actualul profesor de fotbal la I.C.F.

În anii de după război, cînd «vechea gardă» a... ieșit la pensie, Rapidul are o altă pleiadă de maeștri. Filote, omul care n-a făcut nici un fault în cariera sa, Marian, «tunarul» echipei, Valentin Stănescu, «portarul fără frică și reproș» (antrenorul de astăzi al echipei), Ghiuriță, Lungu, Urechiatu.

Apoi, prin anii 1955—1956, se ridică talentatul portar Dungu, fundașul Macri, atacanții Suru, Copil, Georgescu. La Rapid joacă mai mulți ani faimosul Titus Ozon, supranumit de specialiști de peste hotare, pentru fotbalul subtil și inteligent, «un Kopa al României».

În sfîrșit, astăzi Rapidul are acel «tandem», adorat de tribune: Ionescu-Dumitriu II. Pe bună dreptate spunea cineva că *«adevăratul iubitor al sportului nu concepe duminică fără fotbal, fotbalul fără Rapid și Rapidul fără cuplul Ionescu-Dumitriu...*

Alături de ei, Rapidul mai dispune și de alți jucători valoroși. Fundașii Dan Coe, Motroc, Greavu; atacanții Codreanu, Năsturescu, mijlocașii Dinu, Jamaischi și alții.

La încheierea turului campionatului Rapid deține primul loc, flancat foarte de aproape de Petrolul. Vor reuși feroviarii să mențină și în cele 13 etape ale returului poziția de lideri? La asta ne va răspunde campionatul. Mult a fost, puțin a rămas. Din martie întrecerea fotbalistică se reia. Si din nou suporterii echipei giuleștene vor striga din toată inima: HAI, RAPID!

Nu, nu not!

de OCTAV PANCU-IAȘI
Ilustrație de PUIU MANU

Mă întorceam acasă într-o noapte tîrzie.

În dreptul vechii cărămidării părăsite mă oprii să-mi aprind o țigară. Un zgomot venit din cărămidărie mă făcu să tresar.

— E cineva acolo ?

— Da, îmi răspunse liniștit un glas.

Un răstimp nu reușii să zic nimic.

— Cine-i ? strigai cu vocea îngroșată, încercînd să-i dau celui dinăuntru imaginea unuia care nu știe ce-i frica.

— Eu... Sînt închis aici. Vedeți că afară e o scîndură proptită în ușă... Fiți bun și deschideți-mi !

Văzui scîndura și o înlăturai cu o lovitură de picior. Prin ușa care se deschise scîrțiind ieși din întuneric un băiat mărunțel, cu un cap mic și blond și care făcu cel mai neașteptat gest pentru situația în care se afla : se aplecă și rosti, ca și cum ne-am fi întîlnit într-un parc unde i-aș fi făcut loc pe bancă :

— Bună seara și... vă mulțumesc !

— Pentru nimic, răspunsei, dar în clipa următoare, recapitulînd acest dialog plin de politețe, mă pufni rîsul : Ce-ai pățit, frățioare ? Cum ai ajuns aici ? Cine te-a închis ?

— Eh, zise băiatul cu gîndul în altă parte, e o poveste lungă...

Ne așezarăm la marginea cărării, în iarba înaltă, din care săriră speriați cîțiva cosași treziți din somn.

Nu fui nevoit să aștept. „Povestea cea lungă" începu îndată ce-mi găsii locul.

— Ca să mă înțelegeți, trebuie s-o pornesc mai de departe... Am venit aici, în oraș, abia de o lună. Tata e sudor, lucrează pe șantiere. E meșter bun și e mereu chemat în altă parte. O vreme, mama și cu mine ne-am ținut după el. Am colindat toată țara. Tata lucra ba în Oltenia, la sondele de țiței, ba în Moldova, la o conductă de apă... Unde n-am fost cu el ! Am urmat cele șase clase la mai multe școli. Acum sînt într-a șaptea și tata m-a trimis aici, la un unchi, să nu mai pierd vremea cu drumurile și cu mutatul. Cînd am venit nu cunoșteam aici pe nimeni de seama mea, n-aveam nici un prieten.

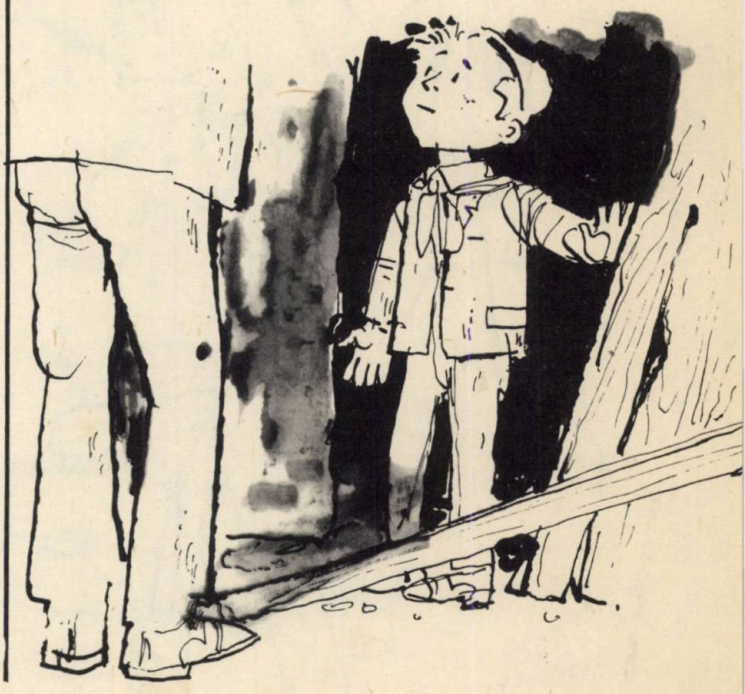

Şi fără prieteni, ştiţi şi dumneavoastră, e greu să trăieşti. Strada, e drept, era, cum e şi acuma, plină de băieţi şi de fete. Dintre toţi însă, unul singur, văzîndu-mă cum mă perpelesc că n-am cu cine schimba o vorbă, s-a apropiat de mine şi mi-a întins mîna. Îl cheamă Bică. Sîntem de o vîrstă, dar el e mult mai înalt. Joacă „stoper" în echipa noastră de fotbal.

Cîteva zile după începerea şcolii — într-o joi, mi se pare, dar asta nu-i important —, cînd a sunat ultimul clopoţel, credeam că vom merge, ca de obicei, împreună spre casă. Dar Bică avea alt gînd.

— Am făcut rost de bani şi mă duc la cinema. Tu nu mergi ? mi se adresă el.

Nu-mi lipseau banii, dar unchiul avea o treabă cu mine — nu ştiu unde voia să mă trimită ca să-i aduc ceva — şi nu puteam să nu mă întorc acasă.

— Du-te singur, Bică ! Ne vedem diseară.

— Îmi pare rău că nu mergi, îmi zise. Te rog însă, dacă te duci acasă, să-mi faci un serviciu ! Tot ţi-e în drum. Treci şi pe la mine şi spune-i mamei că mai rămîn două ceasuri la şcoală. Spune-i că am repetiţie la şcoală. Da ?

— Nu, îi răspunsei, nu mă duc !

— Ce ! Ţi-e lene să deschizi poarta la mine ?

— Nu mi-e lene. Dacă vrei, pot să mă duc să-ţi deschid nu numai poarta, dar şi ferestrele, şi portiţele sobelor. Însă dacă tu eşti la cinema, eu nu pot să mă duc să spun că eşti la...

— Cum vine asta „nu pot" ?

— Aşa. Nu-i de loc greu de înţeles.

— Şi chiar nu te duci ?

— Nu pot.

— Bineee...

În cele din urmă a renunţat la cinema şi am plecat împreună spre casă. Pe drum, supărat, n-a scos un cuvîntel. „Nu-i nimic, îmi ziceam, o să-i treacă".

Şi, fireşte, îi trecu.

A doua zi, spre seară, ieşind să ne plimbăm pe stradă, văzurăm într-o curte un gutui încărcat, mai să i se rupă crengile.

— Îmi fac o poftă gutuile astea... mamă, măiculiţă ! îmi zise Bică. Dacă nu mă înfrupt măcar dintr-una, mor.

— Ei, lasă că nu mori ! O să vezi cum trăieşti o sută de ani şi fără gutuie !

— Ba mor. Ia fă-te tu capră, că eu mă sui şi rup cîteva gutui !

— Nici nu mă gîndesc.

— Iar începi cu „nu pot" ?

— Dacă nu pot...

— Eşti tu duşmanul meu ?

— Ce-ţi veni ?

— Atunci de ce nu vrei să-mi faci o plăcere ?

— Nu pot !

— Da ? Eu însă pot ceva...

Şi-mi trase un ghiont.

Nu-i plăcut, fireşte, să ţi se tragă un ghiont. Şi încă unul zdravăn, să-l simţi din plin. Puteam să i-l dau înapoi, dar de ce să vă mint ! Ar fi ieşit o bătaie în toată legea, şi cel bătut măr puteam să fiu numai eu. Bică — parcă v-am mai spus — e mult mai puternic. Şi apoi, acum era grozav de furios. Ne despărţirăm din nou certaţi. De, se mai întîmplă... Supărarea nu ţinu decît o zi.

Ne reîmpăcarăm la şcoală, într-o recreaţie. Jucam fotbal în aceeaşi echipă. Nu se putea să nu ne vorbim.

Ieri după-amiază ne plimbam cu două colege prin parc. Nu ştiu cum veni vorba despre curaj, şi una dintre fete — ca să-l necăjească pe Bică — îl făcu fricos. Discuţia se încinse, şi Bică — pentru a dovedi că e curajos — făcu prinsoare că lui nu-i e teamă să se azvîrle noaptea în lac şi să facă baie. Mie nu mi se păru nimic deosebit. Ce mi-e ziua, ce mi-e noaptea. Ei, dar pentru fete ăsta e un lucru nemaipomenit ! Să faci baie în lac, noaptea, pe întuneric, ce să mai vorbim ! Îţi trebuie curaj, nu glumă !... Fetele primiră prinsoarea şi Bică îmi ceru să-l întovărăşesc, ca să adeveresc mîine în faţa lor dacă a făcut baie în lac sau nu. Desigur, primii.

Şi iată-ne îndreptîndu-ne spre lac. Dar în faţa cărămidăriei Bică se opri :

— Nu merg mai departe !

— Şi prinsoarea ?

— Fleacuri ! De unde vrei să ştie fetele că nu m-am scăldat !

— De la mine.

— Tu ţii cu mine, nu cu ele ! O să le spui că m-am scăldat !

— Nu pot.

— Vrei să mă faci de ruşine ?

— Cum îţi închipui ?

— Atunci să le spui cum vreau eu!

— Nu, nu pot !

De cînd îl cunoşteam nu-l mai văzusem atît de furios. Mă făcu cu ou şi cu oţet, spuse tot ce-i veni pe limbă şi — dacă văzu că n-o scoate la capăt cu mine — mă ameninţă că mă închide în cărămidărie şi mă ţine pînă dimineaţa... Şi, aşa cum aţi văzut, se ţinu de cuvînt. Dar trebuia să se lămurească o dată de ce nu pot uneori să fac ce vrea el. Nu pot, pentru că... pentru că mi-e cel mai bun prieten. Asta-i povestea. V-am plictisit destul, nu-i aşa ?

Nu-i răspunsei. Urmăream de cîteva clipe cum — din depărtare — venea spre noi o umbră. Bică. În curînd aveam să fiu de prisos.

SCHIMBUL ÎN MERS

de AL. POPESCU

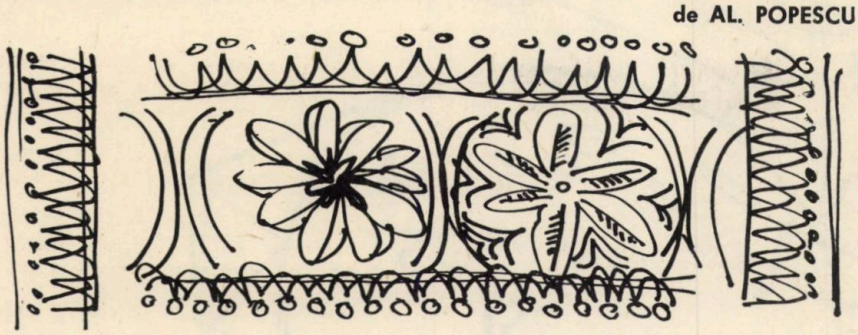

Bătrînul trecea încoace, încolo prin fața sediului cooperativei agricole de producție, dus de gînduri, cu spatele puțin încovoiat, spunîndu-și vorbe pe care numai el le auzea. După felul cum călca și-și trăgea umerii, ferindu-se de ceilalți oameni, ți l-ai fi putut închipui pornit pe cineva anume, și așa și era. După ce mai trecu de cîteva ori, se opri în dreptul ușii sediului. „Merg chiar acum să le zic!" El n-a vrut încă de la bun început să-l ia în brigada sa pe Tudor. Ce să facă în brigada de cîmp cu un băiețandru? Și de ce i l-au dat lui? De ce tocmai lui? Se întoarse, auzindu-se strigat:

— Hai, nea Vasile. Urcă.

El era. Chiar Tudor. Sta în picioare în căruță, cu hățurile în mîini și codiristea ținută drept lipită de umăr, de parcă da bătrînului onorul. Tudor părea chiar că își rîde de bătrîn, că pînă la urmă a fost tot pe a sa, adică unde ceruse el, acolo îl dăduseră. Observă cum bătrînului i se crispează fața și găsi înțelept să nu facă vreo glumă răutăcioasă, care să-l jignească. Se gîndise la început să-i pomenească de pensionare, bătrînul călcase pragul celor 65 de ani, dar renunță, nu mai spuse acest lucru acum. Îl rugă să urce, că întîrzie cu plecatul.

— Ești cu căruța, mă?

— Păi, cu automobilul ce să facem pe arătură? S-a topit zăpada, intră roatele de-o palmă în pămînt!

Bătrînului nu-i scăpă faptul că îl luase puțin peste picior cu acest răspuns. Deși de-a lungul anilor el avusese destui tineri în brigadă, cu flăcăiașul ăsta totdeauna se purta cu băgare de seamă. Ba îl găsea astăzi neobișnuit de bine dispus și pus pe șotii. Al naibii cîrlan! E de ajuns să deschidă gura, și-ți dă un răspuns la care n-ai ce să mai adaugi. Ba, te pune în situația de a te gîndi bine înainte ca să-i zici ceva.

— Hai, nea Vasile, urcă-te. Soarele e sus.

— Bine, mă. Dacă zici tu. Și sacii ăștia? Îngrășăminte chimice? Dar parcă era vorba să le împrăștie cu avionul. Ne trimit un avion, anume. Așa se discutase în consiliu.

— Pe tarlalele întinse, zise Tudor. Noi mergem la Hîrtopul Ursului. Acolo n-ai ce sa-i faci cu avionul. Diii!

— Văd că știi să mîi caii.

Tudor îl privi recunoscător, dar puțin pieziș.

— Numai și pentru atîta, nea Vasile, și zău că merită să ai...

— Ce să am, mă? Vezi de caii ăștia că duc căruța în șanț. Tot pe margine o țin cînd te văd pe tine!

— Uită-te bine, zise Tudor. Hățurile sînt în mîinile matale. Eu ți le-am pus!

Bătrînul se înfurie. Trase de hățuri și opri. Coborî.

— Du-te, băiete!

— De ce, nea Vasile? Te-ai supărat?

— Eu astăzi nu merg. Bătrînețe. Du-te singur. Sau întoarce-te, de vrei, și cere pe altcineva de ajutor.

Tudor îl urmări că face cale întoarsă; ridică din umeri și dădu bici cailor. Acum gonea și mai mult de cum porniseră. Bătrînul merse o postată, apoi își încetini pașii. Gîndea că Tudor va striga după el sau se va întoarce să ceară pe altcineva de ajutor. Dar el mergea înainte, grăbit, tot mai grăbit, și curînd, cotind, nu mai văzu căruța. Îi păru rău că a coborît. A fost într-un moment de ciudă sau poate că a vrut doar să-l încerce, și uite că lucrurile au ieșit prost. Îi părea rău că-l supărase. Deși se cam tăiau în vorbe, Tudor era băiat silitor, harnic și-și da osteneala să fie cît mai de folos. Înainte de a termina cele 8 clase el venea pe acolo, și l-a întrebat: „Măi băiete, auzii că la școală ai avut note printre cele mai bune, ce vrei să te faci? Zii, la ce școli mai departe vrei să mergi." Și el zicea mereu că vrea să se facă brigadier de cîmp! Îți venea să-l săruți atunci, și cum să nu-l lași să se uite la tine cum lucrezi? Și mai apoi a intrat în brigadă o zi, două și s-a învățat, băiatul! Sînt de acum cîțiva ani de cînd e în brigadă, și și-a cucerit repede cinstea și încrederea oamenilor în el. Îi părea rău acum că a coborît și l-a lăsat singur. Se uita să vadă venind vreo mașină sau vreo căruță care să-l ia într-acolo, dar nu se vedea nimic. Cu nici un chip nu voia să-l lase singur, fără ajutor. Acum își da seama bătrînul că răutatea lui fată de băiat se datora faptului că îl dăduseră pe el de ajutor, el care atîția ani fusese brigadier, condusese o brigadă de cîmp. De fapt acest gînd lăuntric nu îndrăznea să și-l mărturisească față de cineva. Privea cu insistență în urmă, în lungul drumului. Porni pe jos, spunîndu-și că îl va ajunge din urmă vreo căruță. „Nu mai am nici tutun", își zise el cu ciudă și abia atunci observă că ieșise mult din sat, străbătuse o bună postată din drumul care ducea la Hîrtopul Ursului. Auzi un bîzîit ca de bondar din ce în ce mai aproape, apoi, pe cer, se vedea venind avionul care lăsa o fîșie albicioasă de praf chimic. „Înseamnă că m-am apropiat de Hîrtop" — își zise. Avionul trecu pe deasupra, lăsînd trîmba de praf. „S-a topit zăpada, au fost cîteva zile călduroase, e numai bine, ba e tocmai bine de împrăștiat îngrășămîntul ăsta peste mustul zăpezii! își zise. Îl soarbe solul ca o sugativă, nu-l mai poartă vîntul uscat!"

Tîrziu ajunse la Hîrtop. Nu-l vedea însă pe Tudor. Poate n-a înțeles bine, poate nu aici. „Ba aici îi!" — își zise tot el, văzînd căruța trasă sub o lizieră de salcîmi. Tudor dăduse un braț de fîn la cai și el deșerta niște saci.

— Da' știi că au rîs de matale, îl luă Tudor înainte cu vorba. Pilotul acela din avion s-o fi distrat!

— De unde știi că m-am întîlnit cu avionul?

— Se vede, nea Vasile. Ești alb de praf. Parcă ai fi morar!

— Ei, rîzi și tu de mine, acum. Îi părea bine că Tudor nu se arăta urîcios, după cele întîmplate. Știi de ce am venit, Tudore?

— Bănuiesc. Să vezi dacă am lucrat bine.

— De unde știi?

— Păi, ai fi putut matale sta liniștit cîtă vreme cineva din brigada dumitale e trimis să lucreze? Nu te știu eu! Că doar de asta mi-a plăcut și am cerut să lucrez lîngă matale, să prind cît mai multe lucruri bune!

— Mă lauzi, văd. Mă băiete, am venit să te ajut.

Tudor își deschise larg brațele.

— Orice ajutor e bine venit, mulțam frumos, dar treburile pe aici îs cam pe terminate!

Bătrînul constată că totul fusese făcut așa cum trebuie. Un fel de bucurie, un sentiment plăcut de mulțumire îi lumina fața. La întoarcere, intrînd în sat, Tudor se abătu de la șoseaua asfaltată, care ducea chiar prin fața sediului cooperativei agricole de producție, și coti pe o uliță care ieșea în vatra satului. Făcuse acest ocol numai pentru a-l lăsa pe bătrîn acasă, știindu-l obosit de drumul cît a mers pe jos cînd a venit la Hîrtop. Coborînd, bătrînul strînse brațul lui Tudor, fără să fie în stare să scoată un cuvînt. Nu-și închipuise că încă o zi în care mersese să lucreze cu acest băiețandru, trecînd peste scurta lor neînțelegere, avea să-i prilejuiască încă o mulțumire.

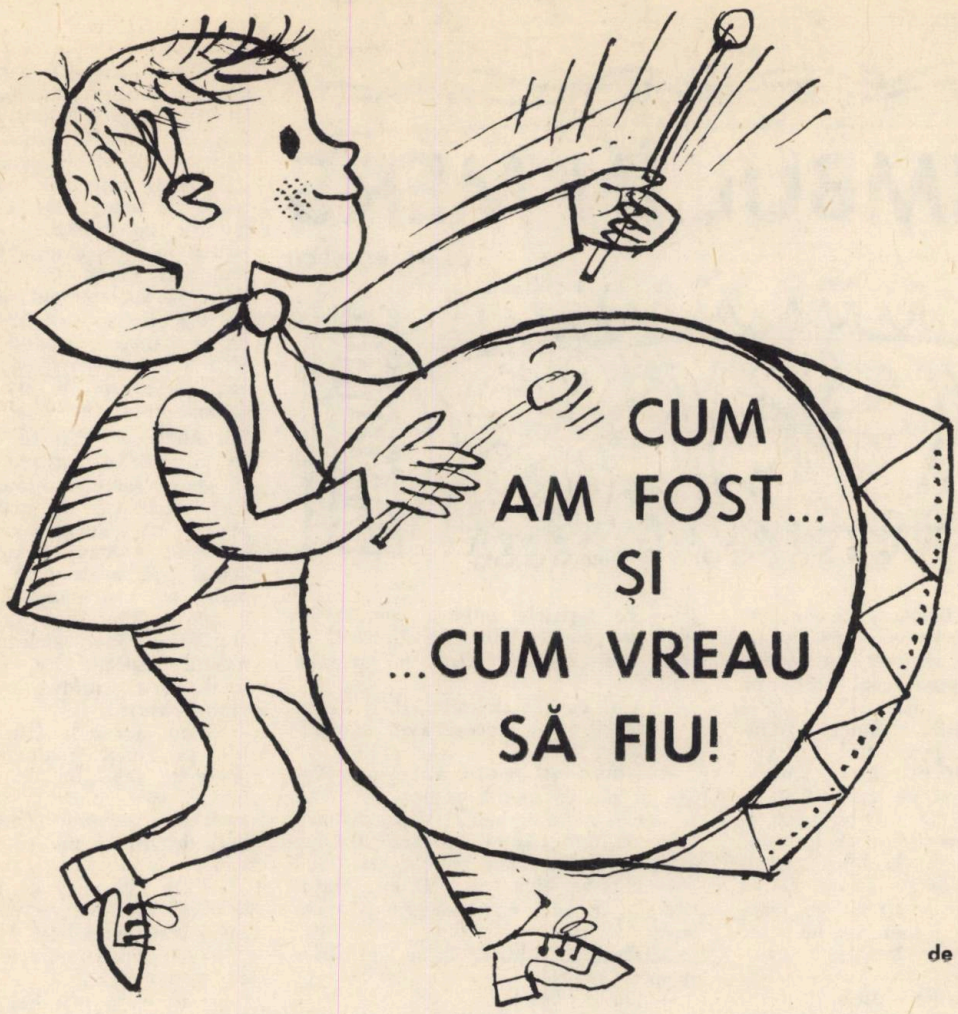

de SONIA LARIAN

— Cred că nu e prea greu să ne dăm seama fiecare cum eram înainte, ce greşeli făceam şi cum am vrea să fim pe viitor... În general, greşelile noastre din trecut se cunosc.

— Adică se ştiu şi se ţin minte...

— Da, majoritatea. O vreme, lumea le ţine minte.

Aceasta era părerea unui băiat din Ghimbav, Hodrea Martin.

— Deci n-aţi mărturisi greşeli pe care le ştiaţi doar voi ?

— Nu prea. Dar e vorba de a şti să alegi între greşeli. Care au fost mai importante, mai grave... Pe urmă, să ştii să te gîndeşti ce vrei să faci pe viitor.

Şi acum, iată răspunsurile pe care le-au dat mai mulţi elevi de la Şcoala generală de 8 ani Ghimbav şi de la Liceul „Ilie Pintilie" din Cîmpina la întrebarea : **Cum am fost pînă astăzi şi cum aş vrea să fiu de aci înainte.** Unele dintre aceste răspunsuri sînt cît se poate de interesante, prin directitatea şi sinceritatea lor. Bălan Alexandru din Cîmpina spune : „Sper ca în acest an, 1966, să mai las fotbalul şi să mă ţin de carte. Vreau să învăţ mult mai bine decît anul trecut, ca să-mi pot forma un viitor". El pare a fi ajuns la o concluzie obiectivă asupra sa şi are curajul de a o privi în faţă, analizînd situaţia cu un ochi străin.

Acelaşi examen critic, lucid, al propriei lor comportări, văzută ca de un ochi străin, îl fac şi alţii. Desigur, nu toţi. Unii sînt mai puţin sinceri ori mai puţin serioşi, prezentînd cine ştie ce întîmplare neînsemnată drept greşeala lor cea mai gravă, şi invers. Dar să le urmărim pe rînd răspunsurile.

— Ce greşeli consideraţi a fi avut în trecut ? Credeţi că le veţi putea evita pe viitor ?

Moldoveanu Tudor, clasa a VI-a, Cîmpina : Anul trecut, în clasa a V-a, pe la jumătatea anului m-am lăsat pe tînjală. Nu ştiu ce greşeli voi mai face şi anul acesta.

Papuc Victor, clasa a VI-a, Cîmpina : Nu eram atent la explicaţii şi mă ţineam mai mult de joacă.

Cornea Daniel, clasa a VI-a, Cîmpina : Obişnuiam să-mi dau drumul pe bara scărilor, expunîndu-mă la multe accidente.

Manea Viorica, clasa a VIII-a, Ghimbav : Eu pînă astăzi nu am făcut sport şi vreau să fac sport în anul care vine.

Biro Raimond Iulian, clasa a VI-a, Cîmpina : Anul trecut eram foarte zburdalnic, iar anul acesta n-aş vrea să mai fiu aşa zburdalnic ca anul trecut.

Măntoiu Traian, clasa a VI-a, Cîmpina : Eu făceam comicării în clasă, întrerupînd lecţia. Sau în recreaţie stropeam fetele cu apă.

Ioan Beatrice-Alisia, clasa a VI-a, Cîmpina : Eu în 1965 uitam mereu cărţile sau caietele acasă şi atunci fugeam repede să le iau.

Preda Octavian, clasa a VI-a, Cîmpina : Am mîncat în ora de geografie. Am dat într-o fată în clasă.

Bălan Alexandru, clasa a VI-a, Cîmpina : O greşeală făcută de mine anul trecut a fost cînd într-o zi am plecat de dimineaţă pe cîmp şi am jucat fotbal toată ziua. Am mai avut şi alte greşeli, dar le trec cu vederea.

Danciu Ion Bogdan, clasa a VI-a, Cîmpina : Am făcut în anul care a trecut cîteva năzbîtii, care au dus la scăderea notei la purtare şi a altor note. Una dintre acestea a fost şi cînd am behăit în clasă (mai mult din greşeală decît din proprie iniţiativă).

Mircea Sorin, clasa a VI-a, Cîmpina : Am sărit gardul din spate al şcolii şi am jucat fotbal, deranjînd locatarii de acolo.

Hodrea Martin, clasa a VIII-a, Ghimbav : Într-o pauză unui elev din clasa a V-a, venind pe scări, eu i-am pus piedică şi i-am luat şapca de pe cap chiar cînd era tare frig.

Burlacu Jenica, clasa a VIII-a, Ghimbav : N-am citit cărţile recomandate de tovarăşa profesoară de limba română. Nu mergeam nici la repetiţie la dansuri.

Dinu Gheorghe, clasa a VIII-a, Ghimbav : Am fost certat cu disciplina, dar am văzut că aceste lipsuri nu mă ajută la nimic.

Ancuţa Constantin, clasa a V-a, Cîmpina : Greşelile mele nu au fost în număr mare, dar grave : am trîntit o fetiţă şi i-am dat cu zăpadă în cap.

Butnaru Virgil, clasa a VIII-a, Ghimbav : Trebuia să muncesc mai mult din toate punctele de vedere.

Vişan Livia, clasa a V-a, Cîmpina : Eu anul trecut n-am făcut nici o greşeală şi nici nu voi face.

Tudose Ecaterina, clasa a V-a, Cîmpina : Anul trecut am fost cam slăbuţă.

Ciomagă Luminiţa, clasa a V-a : Eu nu prea scriam bine, nu liniam caietele.

— Dar anul acesta ?

Mircea Sorin, clasa a VI-a, Cîmpina : Anul acesta vreau să iau premiu.

Voinescu S., clasa a V-a, Cîmpina : Anul acesta trebuie să învăţ mai bine, deoarece avem materii foarte grele.

Preda Octavian, clasa a VI-a, Cîmpina : Vreau să iau premiul I sau II, pentru a putea pleca în excursiile promise de părinţi şi ca să pot fi pus la panoul de onoare.

Ioan Beatrice-Alisia, clasa a VI-a, Cîmpina : Vreau din tot sufletul să obţin note mult mai bune.

Măntoiu Traian, clasa a VI-a, Cîmpina : Anul acesta voi învăţa. Mi-am dat seama că dacă nu învăţ, voi ajunge foarte rău.

Moldoveanu Tudor, clasa a VI-a, Cîmpina : Îmi dau seama că mă aşteaptă ani mai grei şi chiar anii facultăţii.

Tudose Maria, clasa a V-a, Cîmpina : Anul acesta vreau să învăţ mai bine şi să citesc cărţi mai importante.

Gugiu Remus, clasa a V-a, Cîmpina : Aş vrea să învăţ cît mai bine şi să nu mint.

Dîrstoru Ion, clasa a V-a, Cîmpina : Anul trecut am învăţat cam greu şi am scris urît

Aș vrea să învăț mai bine și să scriu mai frumos.

Chițu Nicolae, clasa a V-a, Cîmpina : Aș vrea să-mi bucur părinții și pe fratele meu. Anul trecut nu prea îmi plăceau materiile româna, istoria și naturale, iar în acest an mă voi corecta la materiile neplăcute de mine anul trecut.

Vizireanu Constanța, clasa a V-a, Cîmpina : Nu vreau să mai rămîn corigentă și nici repetentă. Voi învăța bine, pentru un viitor bun.

Turcu Gabriela, clasa a V-a, Cîmpina : Aș vrea să învăț mai bine și chiar să fiu prima pe clasă.

Popescu C. Daniel, clasa a V-a, Cîmpina : S-ar putea să învăț mai puțin bine, deoarece materiile sînt din ce în ce mai grele.

Stănică Dan, clasa a V-a, Cîmpina : Mă voi strădui să nu mai fiu un element așa cum am fost, ci mai bun.

Butnaru Virgil, clasa a VIII-a, Ghimbav : Numai prin muncă, voință și multe altele voi ajunge să-mi înlătur lipsurile. Trebuie să am bunăvoință, totul se face cu răbdare.

Hodrea Martin, clasa a VIII-a, Ghimbav : În acest an, 1966, eu voi termina școala generală de 8 ani. Mă gîndesc că ar fi bine să fac școala mecanică tehnică, la diesele. Voi depune toate eforturile pentru a-mi îndeplini dorința. Această meserie eu vreau s-o practic cu multă îndemînare.

Măsariu Marioara, clasa a VIII-a, Ghimbav : Vreau să mă port și pe viitor cum m-am purtat pînă acum.

Chiriac Niculina, clasa a VIII-a, Ghimbav : Trebuie să obțin note mult mai bune, nu ca pînă acum, note de 7, doi de 6 și chiar și de 5, iar de 8, de 9 și 10 mai puțin...

Sanda Mărculescu, clasa a VI-a, Cîmpina : Anul trecut am fost mulțumită întru totul, de aceea nu doresc să mi se îndeplinească nimic.

Ciobanu Dumitru, clasa a VIII-a, Ghimbav : A început să mă preocupe mai mult cartea decît joaca, pentru că în anul acesta am un examen de absolvire, iar apoi un examen de admitere, care îmi va deschide calea către viitorul meu.

Manea Viorica, clasa a VIII-a, Ghimbav : Vreau să fiu mai atentă la ore și să fac sport.

Decu Anca, clasa a VIII-a, Ghimbav : Vreau să mă port frumos oriunde m-aș duce, la teatru sau, în sfîrșit, în altă parte. Vreau să învăț cît mai bine, ca să pot ajunge ceva în viață, să fiu folositoare patriei mele, Republica Socialistă România.

Gheorghiu Cecilia, clasa a VI-a, Cîmpina : O să învăț mai bine decît anul trecut, deoarece am și posibilitate, sînt și mai mare și îmi dau seama mai bine.

*

Cu neînsemnate excepții („Eu anul trecut n-am făcut nici o greșeală" sau „Anul trecut am fost mulțumită întru totul, de aceea nu doresc să mi se îndeplinească nimic"), aproape toți cei care răspund la întrebări se arată într-un fel sau altul nemulțumiți de unele lucruri înfăptuite în trecut și plini de bune intenții în ce privește viitorul. Ei vor „din tot sufletul" să învețe mai bine , „să mai lase fotbalul", să fie atenți la explicații, să nu mai fie „certați cu disciplina".

Singure faptele însă vor putea da adevărata măsură a obiectivității și sincerității fiecăruia.

CONCURSUL ISTEȚILOR

1. Care este cel mai mare mamifer de pe glob ?

2. Titlul și autorul poeziei din care publicăm următorul fragment :

— „Codrule, codruțule,
Ce mai faci, drăguțule,

3. Numele celui mai tînăr continent de pe Pămînt.

CUPON NR. 1

de participare la „Concursul isteților" pentru luna februarie.

Elev
Clasa **Școala**
Str. **Nr.**
Localitatea
Raionul **Regiunea**

Completați cuponul cu răspunsurile și adresa exactă și expediați-l pe adresa redacției pînă la data de 10 ale lunii următoare. Tragerea la sorți pentru luna februarie se va face la Brașov.

Premiile lunii :

LOCUL I — UN CEAS DE MÎNĂ
LOCUL II — O MINGE DE VOLEI
LOCUL III — UN STILOU

(URMARE DIN PAG. 21)

MUSAFIRII

— N-am spus asta.

— Dar ai gîndit-o! Ascultă, te-ar interesa să-ți spun că adineauri tocmai discutam despre un articol care va apărea în revista «Cercetări metalurgice» și pe care îl semnăm noi doi?

— De ce are batista la fel cu cămașa? spuse Aneta. Și Valiză de ce o face pe cow-boy-ul în mizerie?

— Cine-i Valiză? se încruntă tatăl. A, Jenel! Ești grozavă. Ce ai cu băiatul?

— Am, că e prost! Cum deschide gura, cum iese păsărica!

— Mă mir. Poate că-l derutezi tu.

— Și de ce se lasă derutat? Să nu se lase!

— Ai și tu dreptate. Dar am și eu! Te-aș sfătui să-ți alegi cu mai multă pătrundere cauzele durerilor de dinți!

— Și reverele, n-a mai avut timp să-mi explice cum se fac..., spuse gînditoare mama, care se apucase să deseneze din hîrtie tiparul rochiei de casă.

Aneta se gîndi deodată că de la o vreme mama era mai veselă, se îmbracă mai cu gust, își găsea — cu toate grijile pe care i le dădeau Aneta și ceilalți doi frățiori — timp să meargă la teatru, și toate astea de cînd se împrietenise cu soția Uscătivului.

«Bine» — își spuse tristă Aneta și se gîndi dacă n-ar fi nimerit să-și dea singură o pedeapsă, și anume să nu iasă din casă toată duminica. Dar îi veni o idee.

Peste puțin, era în lumina dimineții de duminică, cu Mia, cu Irina și cu Mircea, care le explica netulburat, de un sfert de ceas, cum se chemau la mijlocul secolului trecut diferite străzi: Calea Șerban Vodă — Podul de Pămînt, Calea Rahovei–Podul Calicilor, Calea Victoriei – Podul Mogoșoaiei... Lung și deșirat, în pardesiul lui cafeniu, cu gulerul ridicat și basca trasă pe frunte pînă la rama ochelarilor, era foarte caraghios, foarte pedant și foarte simpatic. Au fost la un film — au mîncat gogoși calde, vată de zahăr și au privit fotografiile de la «Sabena» și «Air France», reprezentînd artiste blonde și baschetbaliști gigantici pe scara avioanelor. Dinadins, Aneta a făcut ca în itinerar să fie și cartierul Tonola. Aici a intrat într-un bloc din vecinătatea circului, sunînd la apartamentul familiei Savu.

La amiază, întorcîndu-se acasă, îi oferi mamei, cu gesturi de prestidigitator, modelul reverelor desenat cu minuție, în mărime naturală, pe o foaie inginerească de calcul.

Pe urmă au pus picapul și, căutînd o placă veselă, au găsit, în discotecă, o cutie cu bomboane de ciocolată.

REZUMAT

Nirus era un băiat care se născuse în Cosmos pe nava „Cutezanța" în drum spre Sistemul solar S XII. Fiind singurul copil de pe navă, el își petrecea timpul învățînd și jucîndu-se cu robotul Hixs sau privind la microfilmele din sala de vizionare. După o vreme de zbor, echipajul a poposit pe o planetă necunoscută pe care cosmonauții o denumiseră Planeta Liniștei.

★ NIRUS II

de MIHNEA MOISESCU

Ilustrație D. NEGREA

Pe „Planeta Liniștei" părea că viața are cu totul alt ritm și altă intensitate decît pe Pămînt : totul se mișca încet sau nu se mișca de loc. Pînă și ploaia cea mai puternică nu era decît o burniță deasă.

La o primă vedere, „Planeta Liniștei" părea să fie o lume a armoniei desăvîrșite.

Curînd însă dezvăluise cosmonauților și a doua ei față, pe care o ținuse parcă ascunsă sub voalul des al liniștii nefirești.

Doar după trei zile, oamenii avuseseră prilejul să vadă că printre animalele acelea mute, cu aspect gingaș, care parcă ar fi fost într-o continuă somnolență, existau răpitoare deosebit de crude. Acestea se lipeau cu ventuzele ce le țineau loc de picioare de animalele care le cădeau pradă și le devorau neînchipuit de repede.

În locurile cu ape nămoloase, nemișcate trăiau pești cu trupuri turtite și dinți fioroși, care nu trădau de loc o fire blîndă.

O luptă nevăzută, dar crîncenă se dădea și între plantele mari atunci cînd creșteau aproape una de cealaltă.

Astronauții văzuseră copaci veștejindu-se încetul cu încetul, apoi prăbușindu-se cu rădăcinile rupte. Descoperiseră lupta ce se dădea între pomii alăturați : rădăcinile lor se încolăceau unele de altele, iar cele puternice le frîngeau pe cele mai slabe, ceea ce ducea, pînă la urmă, la prăbușirea unui copac întreg.

Au mai observat oamenii un lucru pe care nu și l-au putut explica. Pîlcuri întregi de copaci care creșteau pe cîmpia de la poalele munților (dealuri nu existau) dispăreau de la o zi la alta. Și pe locul unde fusese pădurica dispărută nu se zărea nici o prăbușire de pămînt, nici măcar o crăpătură.

De altfel, „pămîntul" cîmpiei era foarte ciudat. Avea aspectul și elasticitatea cauciucului. Cînd voiai să iei o bucățică din „pămîntul" acela, impresia că ai de-a face cu cauciuc se întărea. Bucata desprinsă se întindea mult înainte ca să se rupă de întreg.

Așadar, pe „Planeta Liniștei" exista o luptă crîncenă între animale, o luptă crîncenă între plante chiar, existau calamități cărora cosmonauții nu le puteau găsi o explicație. Și toate acestea se petreceau într-o deplină tăcere !

Curînd, oamenii înțeleseseră că impresia de pace, de armonie generală pe care le-o crease planeta la început fusese înșelătoare.

Apoi se dovedise că și liniștea atît de deplină era, într-un anumit sens, tot înșelătoare.

După ce-și organizaseră tabăra chiar pe platoul pe care se afla nava, savanții expediției începuseră să cerceteze „Planeta Liniștei" în mod organizat. Colecționau diferite roci, precum și plante și animale pe care le conservau sau cărora le creau condiții de viață în sera navei, ca să le poată transporta vii pe Pămînt.

Cosmobiologul expediției, care avea o pasiune deosebită pentru viețuitoarele din ape (înainte să se consacre cosmonauticii făcuse multe călătorii de studii pe fundul oceanelor de pe Pămînt), hotărîse să-și înceapă cercetările asupra viețuitoarelor planetei printr-o scufundare într-unul din marile lacuri. Se echipase cu un fel de cămașă care avea proprietatea să împrăștie o lumină puternică în jur, își luase „membrana respiratorie", cu ajutorul căreia putea să respire sub apă la fel de bine ca pe uscat, și se înarmase cu un pistol anesteziator, capabil să adoarmă într-o fracțiune de secundă orice viețuitoare, oricît de mare și puternică.

Își mai luase și un microconvertizor, ca să poată asculta ultra și infrasunetele, explicîndu-le tovarășilor săi :

— Cine știe, poate că viețuitoarele din apă nu sînt mute ca cele de pe uscat.

În timp ce se ocupa cu cercetarea oceanelor terestre, una dintre marile lui plăceri era să asculte „cîntecele adîncului", adică feluritele chițăituri, miorlăituri, fluierături sau triluri pe care le scoteau peștii și care, fără aparate, nu pot fi auzite de urechea omului.

Cosmobiologul trăgea nădejde că și în apele lacurilor de pe „Planeta Liniștei" va avea bucuria să audă cel puțin cîteva „cîntece ale adîncurilor".

Pînă la malul unuia dintre marile lacuri îl însoțiseră secundul comandantului de navă și Nirus.

Cosmobiologul răscolise adîncul apelor noroioase și reușise să prindă, prin adormire, cîțiva dintre peștii aceia cu trup turtit și dinți ca ai ferăstrăului. Se părea că acest fel de pești e singura specie din lacurile de pe „Planeta Liniștei". În ceea ce privește „cîntecele adîncurilor", nu-i fusese dat să audă nici unul, nici măcar cel mai slab sunet, zadarnic întorsese butoanele microconvertizorului.

Ieșind pe mal, profund decepționat, spusese celor doi însoțitori, arătînd peștii prinși :

— Urîții ăștia sînt muți. Complet muți !

Nu apucase însă să-și termine bine fraza cînd se petrecuse un lucru cu totul neașteptat : din microconvertizor izbucnise un vacarm teribil : urlete, fluierături, mugete se amestecau cu murmure și triluri gingașe.

Cei trei oameni împietriseră.

Se obișnuiseră atît de mult cu liniștea care domnea pe planetă încît ajunseseră și ei să vorbească în șoaptă. Și, dintr-o dată, gălăgia aceea teribilă !

Nirus se agățase de haina secundului și nu-și putea desprinde ochii măriți de spaimă de la aparatul care „traducea" infrasunetele.

Primul își revenise cosmobiologul, și strigătul lui se luase la întrecere cu cele emise de difuzor.

— E clar ! Acum totul e clar ! Am lăsat aparatul deschis ! Planeta asta este împărăția infra și ultrasunetelor ! Da, asta e ! „Planeta Liniștei" este „Planeta Liniștei înșelătoare !"

Și Planeta Liniștei înșelătoare i se spusese de atunci acelei planete vii.

Aparatele i-au ajutat apoi pe cosmonauți să descopere o nemaipomenită varietate de sunete. Planeta Liniștei înșelătoare era, de fapt, mult mai gălăgioasă decît Pămîntul.

Animalele răpitoare, deși destul de mici, urlau aproape încontinuu, mai tare și mai fioros decît oricare fiară de pe Pămînt. Altele fluierau, gemeau, grohăiau, răgeau.

Dar erau și unele care cîntau. Un animal mic cît un melc scotea niște triluri mai frumoase decît ale privighetorii. Era o viețuitoare blîndă și inofensivă, pe care oamenii au numit-o „privighetoarea tîrîtoare" pentru că abia se tîra dintr-un loc în altul cu ajutorul unor ventuze minuscule care țineau loc de picioare.

Nirus prinsese el însuși un astfel de animal cîntător și-l dusese în sera navei. Cîteva firișoare de iarbă de pe Planeta Liniștei înșelătoare erau suficiente ca să satur „privighetoarea" pentru o zi întreagă. Copacii și celelalte plante atît de țepene emiteau și ele, prin vibrație, ultrasunete care, „traduse" în sunete, aminteau de cîntecul chitarelor, viorilor, violoncelelor sau contrabasului electric.

Pînă și munții cei retezați emiteau continuu infrasunete, un fel de vaiet prelung, înăbușit.

Cei de pe „Cutezanța" abia începuseră să descifreze cîteva dintre nenumăratele taine ale Planetei Liniștei înșelătoare cînd se produsese catastrofa.

Era a cincisprezecea zi de cînd coborîseră pe planetă.

O dimineață senină, cu cer înalt, violaceu, le amintea oamenilor de minunatele dimineți ale primăverilor terestre.

Se hotărîse ca în ziua aceea întreaga expediție (în afara căpitanului Raa, care trebuia să rămînă la navă) să dea o mînă de ajutor cosmobiologului, organizînd o vînătoare colectivă de animale ca să se completeze cît mai bine colecția de pe navă.

Treizeci și doi de oameni, printre care și micul Nirus, porniseră în zbor, cu ajutorul aripilor batante, de la baza de pe platoul muntos spre cîmpie.

Zburau în grup, ca un stol de păsări.

O bună dispoziție deosebită, stimulată probabil de încîntătoarea dimineață, pusese stăpînire pe toți, îndemnîndu-i să rîdă, să glumească.

Nirus nu-i mai văzuse niciodată pe

„unchii“ și „mătușile cosmice“ atît de veseli. O auzise pe maică-sa, alături de care zbura, spunînd printre hohote de rîs :

— Toți savanții ăștia cu capul doldora de cunoștințe s-au prefăcut parcă dintr-o dată în niște copii care n-au alte griji decît să se țină de năzbîtii.

Nirus se pomenise gîndind că trebuie să fie tare, tare plăcut să ai de-a face cu copii adevărați.

El nu avusese prilejul să vadă alt copil nici măcar în microfilmele pe care cosmonauții le luaseră de pe Pămînt.

Auzind vorbele mamei sale, simțise o strîngere de inimă și încolțise în el dorința de a cunoaște copii, copii veseli și năzbîtioși.

Dar buna-dispoziție a celorlalți era prea molipsitoare ca să nu evapore din inima băiețelului stropul de tristețe. Se apucase și el să rîdă și să facă tumbe prin aer în timp ce gîndea : „O să-i rog să se poarte și altădată așa... ca niște copii... Și cred c-or să vrea... Văd că le place să se joace... cum zicea mama că se joacă copiii...“

Ajunși deasupra cîmpiei, coborîseră cu toții în zbor, grupîndu-se la marginea unei pădurici, ca să pună la punct planul după care urma să se desfășoare vînătoarea.

Nirus ascultase o vreme discuția celor mari, apoi, plictisit, începuse să privească vîrfurile copacilor.

La un moment dat i se păruse că frunzele din vîrful unui copac foarte înalt aveau o culoare deosebită de celelalte, erau aurii. Curios, apăsase pe butonul de comandă al aripilor și se înălțase în aer. Văzuse însă că, de aproape, frunzele care i se păruseră deosebite erau ca toate celelalte : de un verde închis, aproape negru. Probabil că lumina puternică a soarelui din dimineața aceea îi crease iluzia că frunzele erau aurii.

Tocmai voia să coboare cînd se petrecuse nenorocirea.

În „pămîntul“ ciudat, cu aspect de cauciuc, din care era formată cîmpia se căscase brusc o prăpastie adîncă, o gură neagră, fără fund. În ea se prăbușiseră, înainte să mai aibă timp să apese pe butoanele aripilor, toți cosmonauții.

Băiatul mai apucase să audă strigătul mamei sale :

— Rămîi în văzduh, Nirus ! În văz...

Apoi fălcile gurii aceleia negre, hidoase se strînseseră brusc și pe locul unde fusese păduricea nu mai rămase nimic, nici un fir de iarbă măcar, de parcă locul ar fi fost pîrjolit de un foc năprasnic. Nu se zărea însă nici o urmă din prăpastia care se căscase timp de cîteva clipe, nici măcar o crăpătură.

Totul se petrecuse cu o viteză ametitoare și într-o liniște deplină. Nici din difuzorul microconvertizorului, pe care Nirus îl purta pe piept, deschis, nu se auzise vreun zgomot deosebit.

Băiatul, complet năucit, zburase cîtăva vreme pe deasupra locului catastrofei. Apoi o spaimă cumplită pusese stăpînire pe el. Deschizînd aparatul de transmisie, începuse să strige :

— Tată, vino ! Mama... toți au intrat în Pămînt... I-a înghițit Pămîntul ! Vino, tată !

(VA URMA)

BIBLIOTECA CENTRA

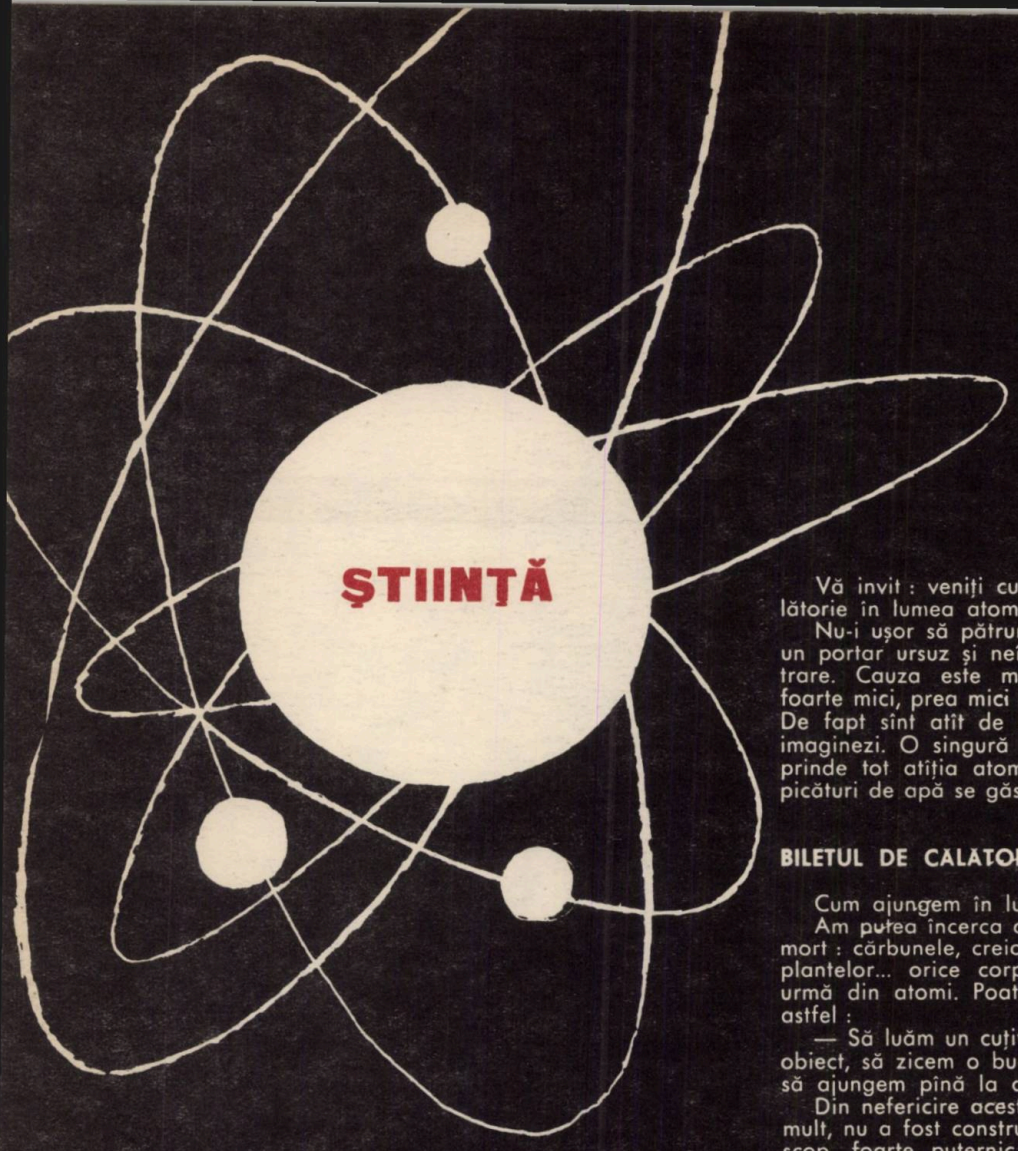

CĂLĂTORIE ÎN LUMEA ATOMILOR

de **LEONID PETRESCU**

Vă invit : veniți cu mine ! Vom face împreună o călătorie în lumea atomilor !

Nu-i ușor să pătrunzi în această lume. Nu pentru că un portar ursuz și neînțelegător ar sta de veghe la intrare. Cauza este mult mai importantă : atomii sînt foarte mici, prea mici pentru a ne lăsa să-i privim direct. De fapt sînt atît de mici încît este foarte greu să ți-i imaginezi. O singură picătură de apă, de pildă, cuprinde tot atîția atomi de hidrogen și de oxigen cîte picături de apă se găsesc în întreaga Mare Mediterană !

BILETUL DE CĂLĂTORIE

Cum ajungem în lumea atomilor ?

Am putea încerca astfel. Se știe că orice corp viu sau mort : cărbunele, creionul, cerneala, aerul, pisica, frunza plantelor... orice corp, spuneam, este format pînă la urmă din atomi. Poate că unii dintre voi se vor gîndi astfel :

— Să luăm un cuțit foarte bine ascuțit și să tăiem un obiect, să zicem o bucată de lemn, atît de mărunt încît să ajungem pînă la atomi.

Din nefericire acest procedeu nu ne poate ajuta. Mai mult, nu a fost construit decît în ultima vreme un microscop, foarte puternic, cu ajutorul căruia să se poată vedea atomii.

De aceea eu zic să călătorim cu alte mijloace : acelea ale fanteziei. Să presupunem, așadar, că am făcut rost de un bilet pentru țara atomilor. Posesorul acestui bilet începe să se micșoreze. Scade mereu : devine mic cît o furnică, mic cît un microb, și mai mic, cît un virus, și mai mic... Și iată că a pătruns în lumea atomilor. Ce va vedea așadar un călător în această minunată lume ?

O AGITAȚIE FANTASTICĂ

În jurul unui nucleu se învîrtesc cu o iuțeală fantastică un mare număr de părticele — electronii. Nucleul seamănă cu soarele, iar părticelele ce se învîrtesc în jurul său — cu planetele.

Viteza cu care se învîrtesc electronii în jurul nucleului este uluitoare. Și cu toate că sînt foarte mari, electronii sînt atît de ușori încît ai zice că nu cîntăresc nimic ; în schimb nucleul, deși e foarte mic, este extraordinar de greu.

— Cîte lucruri anapoda ! veți spune. De fapt trebuia să vă avertizez de la început : în lumea atomilor veți întîlni foarte multe ciudățenii.

Prin urmare, acesta este atomul : un nucleu în jurul căruia se învîrtesc particule numite electroni. Atomul, spuneam, este foarte mic. Dar nucleul său este încă și mai mărunt față de atom. Să vă dau o idee : dacă am mări un atom așa încît să aibă dimensiunile „Casei Scînteii", nucleul său va fi ceva mai mărunt decît un bob de grîu ! Și, cu toate acestea, nucleul reprezintă aproape toată greutatea atomului.

Să facem acum un pas mai departe. Să salutăm politicos nucleul (cu electronii nu poți sta de vorbă, sînt prea zvăpăiați) și să-l rugăm să ne răspundă la cîteva întrebări...

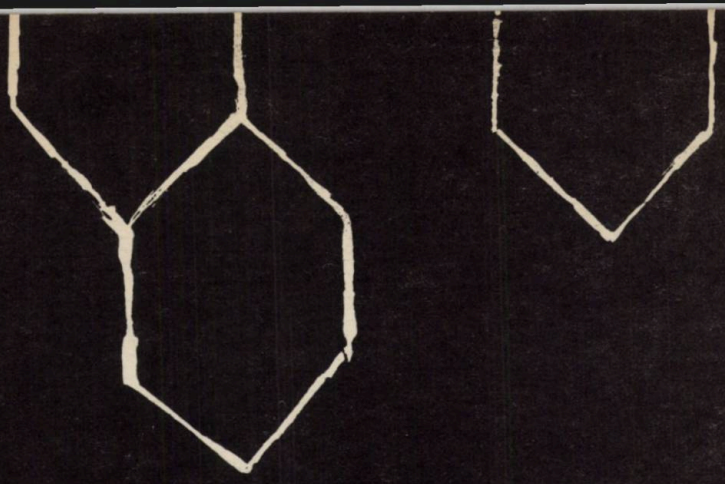

DE VORBĂ CU NUCLEUL

— Bună ziua... Sînteți bun...

— Un moment ! mă întrerupse nucleul. Nu vă supărați... Cine sînteți dumneavoastră ?

— Reporter din partea revistei „Cravata roșie"...

— Uff ! Nu sînteți cumva... nu sînteți cumva fizician ?

— A, nu !

Nucleul răsuflă ușurat.

— Bun, zise el parcă mai în largul său. Ce doriți de fapt să știți ?

— Din ce sînteți format dumneavoastră ?

Nucleul tuși, încîntat de atenția care i se acorda.

— Depinde cine sînt eu. Vedeți dumneavoastră, în natură se găsesc vreo 92 de feluri de atomi diferiți, plus cei pe care i-au fabricat oamenii. Atomul de carbon, atomul de fier, atomul de oxigen, atomul de cupru...

— Atomul de apă... am adăugat.

Nucleul se indignă :

— Greșiți. Apa este formată din unirea a trei atomi într-o moleculă. Un atom de oxigen și doi de hidrogen se unesc, mai corect se combină, și formează astfel molecula de apă.

— Dacă nu vă supărați, am încercat eu să-l îmbunez, să continuăm discuția despre dumneavoastră. Spuneați, așadar, că dumneavoastră, nucleul, aveți înfățișări diferite, după cum faceți parte din atomul de cărbune, hidrogen, clor sau al altui corp.

— Exact, ați înțeles bine.

— Dar... dacă îmi permiteți o întrebare. Mi s-a părut mie sau v-a fost parcă puțin teamă adineauri, cînd ați crezut că sînt fizician ?

Nucleul tăcu cîteva clipe, roșinat, apoi mărturisi :

— Da, e adevărat. Să vă explic. Ca să afle din ce sînt format, fizicienii încearcă să mă spargă.

— Ca pe o nucă ?

— Ehei, făcu mîndru nucleul, nu-i chiar atît de simplu. Ca să mă poată sparge pe mine, sînt necesare forțe extraordinare, nu așa ca pentru a sparge o nucă. Fizicienii se folosesc de aparate speciale, numite accelératoare de particule. Asta înseamnă că în aceste aparate sînt aruncați corpusculi, particule smulse din atom, ca dintr-o praștie uriașă, cu viteze fantastice, aproape cît viteza luminii. În acest fel aceste particule se transformă în adevărate proiectile, care sparg în fărîme nucleii atomici așezați în calea lor. După aceea savanții analizează sfărîmăturile nucleilor atomici și descoperă din ce sînt formați.

Ei, dar dacă aș intra în amănunte, v-aș încurca destul de mult. Voi încerca să descriu numai lucrurile cele mai importante.

PRINCIPALII COMPONENȚI AI ATOMULUI

— Vedeți dumneavoastră (continuă nucleul), printre noi, nucleii, sînt unii mai grei, alții mai ușori. Eu sînt atomul de oxigen și, ca să zic așa, sînt mai curînd ușor.

— Nu vă supărați, numărul electronilor care se învîrtesc în jurul dumneavoastră variază și el de la un atom la altul ?

— Firește. Este chiar caracteristic. De pildă, în jurul meu, al nucleului de oxigen, se rotesc opt electroni, particule încărcate cu electricitate negativă. O să mă întrebați : cum de nu o iau razna ? Doar vă dați seama că, învîrtindu-se atît de iute, ei ar trebui să fugă departe, datorită forței centrifuge. Dar îi atrag eu ! Da, da, eu. Știți, desigur, că electricitatea de sens contrar se atrage. Și aflați că eu conțin în mine opt protoni, adică particule încărcate cu electricitate pozitivă. Aceștia neutralizează electronii...

— Aha, acum am înțeles. Și ce mai conțineți dumneavoastră ?

— Un număr de neutroni, adică particule tot atît de grele ca și protonii, dar lipsite de sarcini electrice, deci neutre. Dacă sînteți curioși, pot să vă spun și numărul lor : tot opt.

Acum urmăriți electronii din jurul meu. Ei sînt obligați să se învîrtească numai pe anumite orbite sau nivele, cum li se mai zice. Doi dintre ei sînt mai apropiați de mine. Ceilalți șase sînt mai depărtați. Nucleii mai grei decît mine, adică cu mai multe particule, pot avea mai multe nivele...

— Și ce se întîmplă dacă un electron fuge de pe nivelul său pe cel vecin ?

— Multe lucruri ! Cînd un ștrengar dintr-aceștia se întoarce de pe un nivel mai depărtat pe altul mai apropiat, atomul emite un foton : cu alte cuvinte, o „părticică" de lumină. Așa se explică, de fapt, emiterea luminii.

— Dar reacțiile chimice ? Cum obțin chimiștii substanțe noi ?

— Aici eu nu mă amestec, zise nucleul fără interes. Reacțiile chimice se petrec cu ajutorul electronilor, ba chiar numai cu ajutorul celor de pe ultimul nivel, cel mai îndepărtat.

— Va să zică așa e. Atomul e format din trei feluri de particule : protoni, electroni și neutroni. Protonii și neutronii în nucleu, electronii în jurul său.

Nucleul se porni să rîdă în hohote.

— De ce rîdeți ? l-am întrebat eu supărat.

— Se cunoaște că nu sînteți fizician ! V-am spus doar că am simplificat foarte mult problema. Azi se cunosc aproximativ o sută de feluri diferite de particule, cele mai multe descoperite cu ajutorul acceleratoarelor uriașe. Ele sînt clasificate, după greutatea lor, în foarte ușoare (leptoni), mijlocii (mezoni), grele (nucleoni, printre care protonul și neutronul) și foarte grele (hiperoni). Printre leptoni se află electronul, pozitronul, neutrino și...

Nucleul se întrerupse, cu oarecare grabă.

— Iertați-mă, dar nu mai pot sta de vorbă cu dumneavoastră. A intervenit un cîmp electric care nu-mi dă pace. La revedere !

NE ÎNTOARCEM ÎN LUMEA NOASTRĂ

Scurtă a fost călătoria noastră. Abia am ridicat un colț al vălului care acoperă nenumăratele taine ale lumii atomului. Și totuși, din această rapidă vizită, v-ați dat seama cît de importantă este cunoașterea pe îndelete și în amănunt a fenomenelor ce se petrec în această lume și de care sînt legate toate celelalte capitole ale științei, de la fizică, electricitate, magnetism, chimie, mecanică și pînă la biologie și astronautică !

De aceea ne-am gîndit să trimitem și altă dată reporterul nostru în lumea atomului să ne aducă știri noi.

PENTRU OM NU EXISTĂ IMPOSIBIL

Ilustrații : PUIU MANU

Nava pămînteană continua să se rotească în jurul navei misterioase sosite din lumea antimateriei.

Cuvîntul inginerului șef al robotilor răsună în magnetofon :

— Dacă vom încerca să ne apropiem de această navă din lumea antimateriei, vom risca să ne spulberăm într-o secundă.

— Poate unica șansă a omenirii actuale de a se întîlni cu trimișii unei antilumi, se aprinse Bob, cosmonautul ziarist.

La toate semnalele emise de nava pămînteană, nava din lumea antimateriei continua să rămînă mută, învăluită în mistere.

URA!! NAVA MISTERIOASA TRANSMITE SEMNALE!!

Numai roboții au îndeplinit colosala muncă de a analiza rapid milioane de variante pînă să găsească cheia semnalelor recepțate.

— Formidabil, striga, îmbătat de bucurie, comandantul. Necunoscuții au răspuns la semnalele muzicale repetînd aceeași melodie ! Am găsit un limbaj comun !

Bob, ajutat de imponderabilitate, începu să danseze prin cabină.

— Sînt oameni ! gîndesc ca și noi, striga el în culmea fericirii.

Telescopul navei pămîntene prinse în obiectivul său nava din lumea antimateriei.

Deodată, pe ecran apăru un om. Sta la masa de comandă și, surizînd, transmitea primul mesaj din lumea antimateriei. Oare pe navă se afla o singură ființă ?

(VA URMA)

LEI 2,50 41 014

CRAVATA ROȘIE 3

1966

REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C. C. AL U. T. C.

ȘI ÎN ACEST NUMĂR GĂSIȚI «CĂRTICICA SURPRIZELOR» CARE CUPRINDE: NUMEROASE GLUME, ȘTIRI, JOCURI DISTRACTIVE ETC.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

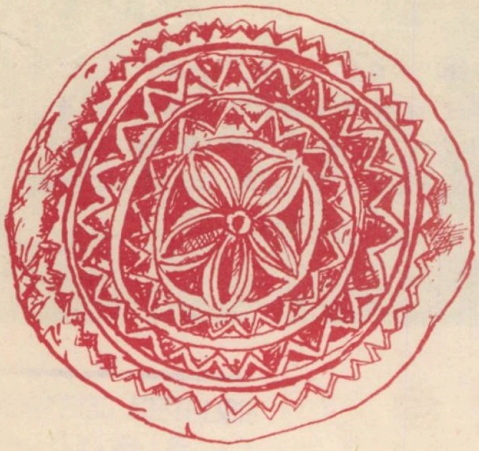

POPORUL DOMNITOR

Păstorind, sărmani, cu țundre sparte,
Turme de miori pe guri de rai,
Bunii mei din leagăn pîn' la moarte
Jinduiră codrul de mălai.

Din trecute vremuri și de-aiurea,
Tot mai vine-un freamăt pînă-n azi
Și în freamăt n-auzim pădurea,
Ci norodul strîns lîngă Islaz.

Cititori în zodii doar și-n stele
Și tălmaci ai marilor furtuni,
Bunii mei de mult or fi ulcele,
Dorm de mult sub ierbi, sub flori, sub pruni.

Dar nădejdea lor rodi în noapte
C-a venit și-o vară de văpăi
Pentru cei din nouă sute șapte
Și din nouă sute treizeci trei!

Pentru-o clipă numai, de sub spice,
De-ar putea strămbunii cîți s-au frînt
Brazdele cu fruntea să ridice
Să privească-al patriei pămînt...

Și-or dormi în liniște vecia,
Împlinit văzîndu-și visul lor,
Cînd e soare, azi, în România
Și poporul nostru domnitor.

Poezii de **VICTOR TULBURE**

CÎMPIA ROMÂNEASCĂ

Cîmpia românească,
Sub poale carpatine,
În lada ei cu zestre
Covoarele își ține.

Și rînd pe rînd le scoate,
Și rînd pe rînd le-așterne,
Și-n toiul cald al verii,
Și-n miezul grelei ierne.

Cînd scrise sînt pe margini
Cu-ntunecate fire,
E semn că iar cocorii
Prind cîrdul să-și înșire.

Atunci coboară bruma
Pe cea din urmă coamă
Și-a toamnei brazdă neagră
Tractorul o răstoarnă.

Cînd pare nins covorul
De albul roi de fluturi,
Afară la fîntînă
Îngheață apa-n ciuturi

Și crivățul pocnește,
Pe sub ferești, din bice,
Menind ani mulți de pace
Și-mbelșugate spice!

E dat privirii noastre
Văzduhul să-l dezmierde
Cînd strălucește-n rouă
Covorul nou și verde.

Căci grîiele nădejdei,
Atunci, prind colț în glie
Și, beat de floare, vîntul
De prin grădini adie.

E-n țară sărbătoare
Și cîntă-ntreg poporul
Cînd cu arnici de aur
Ne e țesut covorul.

Iar holdele-mplinirii,
Sub zările albastre,
Foșnesc în stema mîndră
A fericirii noastre.

Covoare fermecate,
Cît ochii pot cuprinde,
Cîmpia românească
În cale ne întinde.

Marele sfat al tinereții

Încrezător privind-nainte,
Neșovăind să-nfrunte greul,
Oriunde l-ar chema partidul,
«Venim!» — răspunde U.T.C.-ul.

La 23 martie, în primele zile ale primăverii, a început marele sfat al tinereții din țara noastră; cel de-al IV-lea Congres al Uniunii Tineretului Comunist. S-au întîlnit atunci, în capitala patriei, mii de băieți și fete de pe plaiurile Mioriței, de la oțelăriile Hunedoarei întinerite, de la Șantierul naval din Galați, de pe Bărăganul cooperativizat, de la Hidrocentrala de pe Argeș, din Ardeal, din Dobrogea și Banat, cei mai vrednici și cei mai îndrăzneți, cei mai talentați și cei mai modești dintre toți cîți s-au născut și au crescut în ultimul sfert de veac pe acest pămînt — floarea tineretului din Republica Socialistă România. Cînd, între două sedințe ale congresului, cîntau flăcăii și fetele, cînd din toate colțurile uriașei săli izbucneau pe rînd, puternice și cristaline ca niște izvoare de munte, melodiile populare moldovenești, maramureșene și oltenești, dobrogene și ardelenești, tinerețea desena în cîntec toată țara cu splendorile ei vechi și noi, cu trecutul ei de grele lupte și cu bucuria vremurilor pe care le trăim, cu încrederea ca în lumina soarelui în viitorul poporului român. Alerga prin trupuri un sînge nerăbdător și fierbinte, tumultuos ca primăvara în erupție; ai fi zis că, dintr-o clipă într-alta, delegații la congres vor sări în picioare, stîrniți de mugurii pomilor, și vor începe un dans mărunt și des, apoi un dans care să dea drumul liber clocotitoarei lor tinereți.

Așa ai fi zis.

Dar dacă ai fi zis așa, ar fi însemnat că nu cunoști destul de bine acești băieți, aceste fete și imensa mulțime pe care ei o reprezentau aici, la congres. Căci cugetul lor vedea limpede țelurile mari pentru care merită să se cheltuiască energiile de vulcan ale tinereții. Păstrînd în drepturile lor firești dragostea de joc și voioșia, tineretul nostru va folosi întregul său elan pentru a-și înscrie numele la temeliile hidrocentralelor și combinatelor industriale, pentru a face să sporească zestrea nouă a orașelor și satelor, pentru a pregăti recoltele de aur, pentru a zidi școli, pentru a cuceri noi zone în domeniul științei și tehnicii, pentru a aduce, într-un cuvînt, contribuția lor tinerească la înflorirea scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România. Congresul Uniunii Tineretului Comunist a citit cu ochii larg deschiși cartea anilor viitori și a semnat în această mîndră carte un angajament de onoare: În așa fel să trăiască, să învețe, să muncească și să lupte tînăra generație a patriei, încît partidul, conducătorul iubit, încercat și înțelept al poporului nostru, să poată spune delegaților la viitorul mare sfat al U.T.C.-ului:

— Ei bine, credincioșii și harnicii mei fii, sînt mulțumit de voi...

STEFAN IUREȘ

Tu ne-ai dat întîia dimineață,
Soare-al vieții noastre, scump Partid!
După noaptea-n fulgere, măreață,
Toate diminețile din viață
Poarta de lumină și-o deschid.

Ca o carte ni-i deschisă zarea:
Litere-furnal, clădiri-imagini,
Cîmpul colectiv foșnind ca marea
Și atît de-aproape depărtarea —
Socialismul tu l-ai scris în pagini!

Tu ne-ai dat întîia dimineață,
Soare-al vieții noastre, scump Partid!
Comunismul ni-l aduci în față —
Toate diminețile din viață
Poarta de lumină și-o deschid.

Tinerețe

Tinerețe, tinerețe,
Ani de aur, ani de vis,
Ne ești dragă cum e calea
Ce Partidul ne-a deschis.

Cîntec nou a prins să zboare,
Cîntul lumii muncitoare,
Glasul marilor chemări
Peste zări, peste zări.

Tinerețe, tinerețe,
Ani de aur, ani de vis,
Ne ești dragă cum e calea
Ce Partidul ne-a deschis.

Nu

Deși nu sînt matematician (dacă vă interesează, aflați că predau limba română), îmi place foarte mult să socotesc. Și îmi plac, mai ales, socotelile clare.

Așadar, să facem socoteala. E o socoteală care începe la ora 6 dimineața. Afară e încă întuneric. Prin fereastra de lîngă pat se zărește becul de pe stradă aprins; lumina cade pe zăpada care scînteiază. Se aud mișcările mamei. A turnat laptele din sticlă în oală. În bucătărie e liniște și se aude numai gîlgîitul laptelui. Acum pune oala pe aragaz. O clipă, bucătăria s-a luminat: a scăpărat un chibrit. (Ce mică e bucătăria! Cît o scăpărare de chibrit...) Niciodată mama nu aprinde lumina dimineața: să nu se trezească băiatul. Preferă să treburiască pe întuneric.

Acum fereastra s-a albit. Felinarul electric în lumina cenușie de afară nu mai e atît de frumos. Scularea! Lîngă pat așteaptă, în aerul încă rece al camerei, cămașa proaspăt călcată. Cînd a mai avut timp să-ți pregătească și cămașa? În bucătărie, laptele turnat în cană. Mama a plecat la lucru.

Ora 10. Pauza mare. Iți scoți din ghiozdan, învelită în hîrtie albă, mîncarea pregătită din timp. Să nu uiți: te-a rugat să cumperi pîine. Ieri ai uitat — și a trebuit să se ducă tot ea.

Mama se întoarce tîrziu. Spală vasele pe care le-ai lăsat tu la prînz, te întreabă dacă ai adus pîine. Ai adus, bravo! Se mișcă prin casă cu încetineală, e obosită

— Ți-ai făcut lecțiile?

— Mi le fac eu! E timp.

Nu prea mai e timp, așa că te apuci de treabă. Mama deschide radioul.

— Fă-l mai încet, mamă. Am de învățat.

Îl face mai încet.

Tata e plecat într-o deplasare. Mama e singură. A făcut mîncare pentru a doua zi. Acum se plictisește. Știi tu la ce se gîndește: e un film la televizor. Dar nu deschide televizorul. Dacă ar face-o, ți-ai lăsa lecțiile și te-ai uita la film. Și nici tu n-o rogi s-o facă. Oricum, te ascultă mîine la istorie. Și o clipă te simți mîndru de tine: ai tăria să renunți la film pentru istorie. Desigur, ai putea să-ți faci lecțiile și în camera cealaltă. Dar nu te simți chiar atît de grozav încît să știi televizorul deschis și să înveți liniștit. Așa e mai bine. Tot nu se omoară mama după filmele italienești!

Se face seară. E liniște. Lecțiile s-au terminat. Mama îți repară puloverul. Să luăm o foaie de hîrtie și să socotim. Ce anume? Niște lucruri foarte simple: ce a făcut azi mama pentru tine și ce-ai făcut tu pentru ea.

Deci:

1. Trezirea cu o oră mai devreme; 2. Pregătirea laptelui în întuneric; 3. Călcatul cămășii; 4. Gustarea de dimineață; 5. Masa de prînz; 6, 7, 8. Celelalte (dereticat, piață, cină etc.).

Să trecem la coloana a doua. Deci, tu ce-ai făcut pentru ea:

1. Ai cumpărat o pîine; 2. Ai împiedicat-o să vadă filmul la televizor, pretextînd că înveți la istorie, deși puteai s-o faci în camera alăturată...

Te-ai întrebat vreodată de ce face mama atîtea lucruri pentru tine? Dacă te-ai întrebat cumva, ți-ai răspuns, poate, simplu, prea simplu: e datoria ei; toate mamele fac la fel pentru copiii lor. Unde își are izvorul această datorie? Nu cumva, ceea ce o obligă să facă toate lucrurile acestea, și să le facă adesea cu plăcere, se numește dragoste? Și atunci, tu de ce nu răspunzi la fel? Pe tine, dragostea nu te obligă la nimic?

Dragostea are și ea valoarea ei, iar valoarea aceasta poate

ajunge o floare

de prof. ȘERBAN MIROIU

fi măsurată. Dragostea ei pentru tine valorează cît tot ceea ce a făcut în cursul acestei zile. Dragostea ta valorează cît o jumătate de pîine (pe care i-ai adus-o). Face cît farfuriile pe care ți-ar fi fost atît de ușor să le speli. Și cît filmul pe care nu i-ai îngăduit să-l vadă (și ai mai avut și impresia că dai dovadă de tărie).

Sigur, dacă ar fi bolnavă, dacă s-ar întîmpla vreun lucru neplăcut, ar trece prin cine știe ce încercări deosebite și ți-ar cere ajutorul, ai fi în stare să faci orice pentru ea. Nimeni nu se îndoiește de asta. E doar mama ta. Dar dragostea nu se dovedește numai duminica, ci în toate zilele săptămînii. Cu o singură bucurie, oricît de mare, nu poți să înlături senzația neplăcută lăsată de lipsa ta de atenție, de lipsa ta de grijă, de nepăsarea ta, vădită de atîtea și atîtea ori. E frumos să o întîmpini cu o floare de Ziua femeii, dar și mai frumos ar fi, poate, să nu mai întîlnească în fiecare zi, cînd vine de la lucru, dezordinea pe care o lași în urma ta. Nu ajunge o floare...

Să rîdem sau nu?

Într-un grup de elevi, M.T., un băiat din clasa a VII-a B, clasă la care sînt diriginte, s-a lăudat că el se pricepe la orice și, ca să dea un exemplu, a spus că o ajută pe maică-sa să gătească, ba chiar prepară singur unele feluri de mîncare mai simple. Printre altele și tocănița. Toți cei care îl ascultau au început să rîdă. Auzind peste cîteva zile pe coridor că îl strigă cineva Tocăniță, m-am interesat de unde vine porecla și am aflat toată povestea. În ora de dirigenție i-am rugat pe elevi să-și exprime în scris părerea despre cele petrecute.

Se știe că M.T. locuiește numai cu maică-sa și cu o surioară de trei ani, și totuși au fost opt răspunsuri asemănătoare cu acesta: «Foarte bine au făcut că au rîs. Nu-i treaba lui să o ajute pe maică-sa la bucătărie. Ce, e fată?» Sau ca acesta: «Eu am rîs pentru că era de rîs. Băieții nu trebuie să se amestece unde nu trebuie. Bucătăria e pentru fete». Deci, după părerea acestor elevi, mama — care are serviciu și trebuie să poarte și grija surioarei — nu are dreptul să primească ajutorul necesar. Copilul să nu facă ce trebuie, ci numai ce socotește că ar fi potrivit cu «pretențiile» lui de băiat «care se respectă». Nu cumva autorii acestor răspunsuri, care pun pe primul plan nu știu ce fel de drepturi ale băieților, se dovedesc răutăcioși și neînțelegători? Dacă se socotesc atît de «bărbați» (cam așa pare să fie), de ce uită prima datorie a unui bărbat: aceea de a-și sprijini mama?

Cîțiva elevi dau răspunsuri mai puțin categorice («E bine că o ajută pe maică-sa și-mi pare rău că i-am spus Tocăniță, dar de ce să o ajute tocmai la bucătărie?»), dar și ei cred — după cum se vede — că există treburi pe care e bine să le facă numai fetele, băieții avînd acasă o situație privilegiată.

Colegul de bancă al lui M.T., elev foarte bun, răspunde organizat, științific. După părerea mea, are dreptate. Citiți și voi și gîndiți-vă!

«În primul rînd, mi se pare că obiceiul de a pune porecle e necolegial și nu e frumos să folosim nici un fel de poreclă. În al doilea rînd, cred că elevii nu au rîs și nu i-au scornit porecla numai pentrù că o ajută pe maică-sa. El e cam lăudăros. Mereu spune că e grozav. Au rîs și din cauza asta. În al treilea rînd, eu îl cunosc cel mai bine, sîntem prieteni și cred că nu greșește că o ajută pe maică-sa și că face ce e nevoie. Ea e o femeie care muncește mult; și pentru aceasta el o respectă și o iubește. Dacă n-ar face așa, eu nici n-aș mai sta de vorbă cu el».

Ca în tramvai

Cine n-a văzut, în vreo revistă umoristică, o caricatură care înfățișează, în tramvai, pe un tînăr care stă jos și se face că citește ziarul, astfel încît să dea impresia că n-a observat pasagerii în vîrstă care stau în picioare lîngă el? E atît de interesat de lectură, încît nici nu bagă de seamă că ține ziarul invers.

Nu numai unii tineri sînt atît de pasionați de lectură în tramvai. Am stat în picioare douăzeci de minute, într-un tramvai foarte aglomerat, lîngă cel mai silitor elev din lume. A studiat îndelung, în adîncime, cu toată seriozitatea, lecția la limba română. Iată un adevărat elev, care n-a vrut să-și piardă nici măcar minutele de călătorie cu tramvaiul. Și era o lecție importantă — scurtă, ce-i drept —, dar cea mai importantă din tot manualul. Scria mare și deslușit pe pagina pe care o tot citea (era prima pagină!): «Limba română — manual pentru clasa a V-a».

Ei bine, să știți că nu numai în tramvai face așa. (Cel puțin, așa îmi imaginez eu.) E un băiat perseverent. Stă și la masa lui și-și vede de treabă. Își face lecțiile, cel puțin așa declară. Mama își vede de treabă prin casă. Se apleacă, ridică covoarele. El o vede cu coada ochiului și se pune pe un socotit grozav: unu plus șapte egal opt. Și face verificarea: șapte plus unu egal tot opt. Tot opt, ia te uită ce minune! Mamei, care a ridicat singură un covor greu, i s-a tăiat răsuflarea. Stă cu mîna pe inimă, să se liniștească. El nu vede. El nu observă nimic. Sub cartea de matematică și-a ascuns un exemplar din revista «Urzica». Ba urmărește caricaturile, ba se face că-și rezolvă problemele (cînd simte privirea mamei ațintită asupra lui). N-are nici o poftă să se ducă să bată covoarele. E obositor și durează prea mult. Peste un sfert de oră trebuie să vină Gică să-l ia la meci. Deci: trei ori șase cît or fi făcînd, dacă stai să te gîndești bine? Și stă să se gîndească bine, în timp ce mama a plecat cu covoarele jos pe scări să nu-l deranjeze de la lecții.

Sigur, nu face întotdeauna la fel. Sigur, chiar acum nu se simte prea bine la gîndul că «a dus-o» pe mama. Dar se întîmplă — și nu atît de rar. Și totul din cauza socotelii aceleia greșite: «Mama e obligată să facă totul pentru mine, iar eu nu sînt obligat nimic? Dacă uneori totuși o ajut, îi fac un fel de dar pentru care trebuie să-mi fie recunoscătoare. Cînd îmi vine mie, îi fac darul ăsta cu plăcere, pentru că o iubesc. Oricum, tot dar rămîne».

Să fie adevărat?

De unde vine această convingere la unii? De ce mama e obligată și copilul nu? Mister desăvîrșit. Un mister căruia nici «Sfîntul», eroul emisiunilor de la televiziune, n-ar fi în stare să-i găsească dezlegarea.

*

E dimineață. Mama pleacă la lucru sau după alte treburi, poate n-are serviciu! Să facem în așa fel încît să simtă, despărțindu-se de casă, că lasă acolo nu numai un copil, ci un prieten care va face, după puterile lui, totul pentru a-i justifica încrederea. Un prieten, adică cineva care răspunde cu dragoste atunci cînd i se arată dragoste, care vrea să ajute, care înțelege.

Peste cîteva ore mama se va întoarce. Să deschidă fericită ușa, știind că o așteaptă copilul ei, cel care vrea să-i arate, nu numai prin îmbrățișări, ci și prin ceea ce face pentru ea, cît de mult o iubește.

Crescută și educată de partid, tînăra generație din patria noastră își dedică cu entuziasm întreaga sa forță de muncă, întregul elan, pentru înflorirea scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Oameni cu înalte trăsături morale, devotați partidului și patriei, însetați de învățătură, dornici de a-și însuși cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, iată cum sînt tinerii crescuți în rîndurile Uniunii Tineretului Comunist.

Despre cîțiva dintre acești tineri pe care i-am întîlnit în drumurile mele prin țară, aș vrea să vă povestesc.

TINERET, MÎNDRIA ȚĂRII

de I. ȘT.

Am străbătut țara. Am mers din munții de miazănoapte, tainici și umbroși, pînă la sabia lată de argint, încovoiată ca un iatagan — Dunărea. Din locurile de basm pe unde a voinicit Pintea haiducul, maramureșeanu, pînă la celălalt capăt al diagonalei, în Dobrogea, străveche vatră de civilizații, sărutată de vînt, de soare, de apele mării. Și iarăși din Banatul cel mîndru, cu jocuri săltate, cu gospodari pricepuți și cu fete frumoase, pînă în cealaltă margine a pămîntului românesc, pe unde în liniștea pădurilor bat clopotele mănăstirilor zidite de Ștefan cel Mare — la Suceava, care, trezită din somnul istoriei, își ia viața glorioasă de la început acum, sub semnul noului ev, socialist.

Da, am străbătut țara și am cunoscut-o. M-au purtat pașii în străfundul negru al minelor și pe amețitoarea platformă a turnurilor învelite în schele; lotca m-a legănat pe oglinda iazului, în căutare de pește, și avionul m-a făcut săgeată, în văzduh, cu cărăușii aerului întru apărarea recoltelor și a sănătății oamenilor. Acum, după atîta umblet, vă pot spune:

— Dacă vreți să știți care este înfățișarea patriei, aflați că are chipul tinereții. Intocmai așa arată. Să zic că i-s ochii albaștri ca zările, ori negri precum țițeiul adîncurilor, ori verzi ca verdele luncii, n-aș pune mărturie. Dar că inima îi e plină de foc, că brațele sînt piatră crită, că tîmplele îi fulgeră de visurile plămădite lăuntric, că atunci cînd rîde hohotesc munții și văile, cînd joacă duduie pămîntul și cîntă cerul, iar cînd muncește, muncește cît șapte, asta da, pot jura și dovedi oricînd, oriunde, oricui!

Voi face dovada istorisind ceva despre tinerii pe care i-a născut, i-a legănat, i-a învățat și i-a crescut țara, trup din trupul ei, scînteie din făclia ei fără moarte.

Îi văd pe toți ca într-un fel de cristal magic. Îmi răsar din vreme, simplu de tot. Așa îmi apare, bunăoară, Făniță. Eram la Baia Mare, pe șantierul combinatului chimic, odată, într-o toamnă tîrzie. Băiatul pe care-l căutam lucra la un păienjeniș de țevi și întîrzia să coboare de pe conducta groasă de un metru pe care, încălecat, o suda. Auzindu-se strigat de meșter, a ridicat pe frunte ochelarii negri, ne-a privit, a făcut numai un semn, așa, cu mîna, adică îndată. Am intrat să-l aștept în ghereta de scînduri cu o bancă de lemn și o masă îngustă. Pe pereți, cîteva cuie, bătute pînă la jumătate, serveau de cuier pentru vreo două pufoaice și o servietă de licean. Atît.

Meșterul m-a poftit să iau loc.

— Pentru Făniță Niculăescu ai venit? L-a recomandat comitetul U.T.C. al șantierului, nu? Te cred. Dumneata știi ce minte are băiatul ăsta? Știi cum sudează la 18 ani? Ca un doctor!

— Doctorii nu sudează, am zîmbit.

— Așa vine vorba. Adică e un adevărat maestru. Păi, frate dragă, într-un rînd, la montarea sudată a unui cazan înalt (cîți metri avea în înălțime cazanul tot atîția ani avea Făniță), hop, ne trezim cu directorul. Vrea să verifice personal calitatea sudurii. Trebuie să știi că în tinerețe omul a lucrat în această meserie și n-a uitat-o. Noi toți, echipa, o cam sfeclisem, umblam ca furnicarul răscolit, de emoție, nu de alta. Numai Făniță, calm, liniștit, merse cu directorul sus, pe schelă.

— Și cum s-a sfîrșit controlul?

— Oho! I-a cercetat directorul sudura metru cu metru. Ce control? Radiografie a făcut! A văzut în măruntaiele fierului. Se uită o dată, se mai uită, îl privește lung pe băiat si iar se întoarce la cazan. Și pe neașteptate l-a luat pe Făniță în brațe. Făcuse băiatul o lucrare a-ntîia! Făniță se înroșise tot; de-abia atunci cînd a început directorul să-l laude și-a pierdut și el capul. Doar așa, nițel.

Pe meșter l-a chemat cineva la birourile șantierului. Înainte de a mă lăsa singur în ghereță, simțind asupră-i îndatoriri de gazdă, îmi spuse:

— Scuzați-l pe Făniță. Știți, pînă n-o să termine de cusut fierul, flăcăul nu se va da jos. Așa că... ce-ați putea face ca să nu vă plictisiți? Poate aveți ceva de citit. Dacă nu, asta e geanta lui Făniță. Înăuntru găsiți «Știință și tehnică»...

I-am mulțumit și i-am urmat sfatul. În geanta lui Făniță am găsit cărțile și caietele de școală ale lui Niculăescu Ștefan din clasa a X-a a liceului seral. Printre ele se afla revista de care îmi pomenise meșterul, cu unele pasaje subliniate cu creionul roșu.

Dar iată că a apărut și Făniță. E un băietan scund, lat în spate, cu nasul în vînt, străjuit de niște ochi liniștiți și căprui. Mi-a plăcut din primul moment și bun prieten mi-a rămas Făniță pînă în ziua de azi, cînd e student fruntaș în București, la Politehnică.

...Dar răsucesc ușurel cristalul meu magic și alt tînăr răsare, din apele albăstrui, de iezer rece, ale amintirii. De astă dată e vorba de o fată, Firița. Pe numele ei adevărat Zamfira Măceș. Să-i spun întîi profesiunea? Să-i spun, pentru că la noi așa e obiceiul: mai înainte de orice strălucește răspunsul la întrebarea cu ce folosești oamenilor? Zamfira Măceș e brigadieră zootehniciană în cooperativa agricolă de producție din comuna sa natală, Izvoarele. Satul ei își înalță casele sub clinul dealurilor oltenești. Acum sătenii de prin părțile acelea au săltat binișor. Bunăstarea se vădește în înfățișarea satului, înnoit aproape din temelie. Într-o neuitată zi de primăvară, după terminarea școlii de 8 ani, Zamfira se hotărî să muncească în sectorul zootehnic.

Întîi a lucrat la păsări. Ajuta o îngrijitoare mai bătrînă, pricepută, de la care a învățat multe.

Și-acum povestesc oamenii o întîmplare despre Firița. Odată i se îmbolnăviseră puii, iar ea se cam pierduse puțin cu firea. Era în toiul nopții. Îngrijorată, făcuse un control. Găsise cîțiva pui morți. Pricepu că trebuiau luate măsuri urgente. Veterinarul locuia în comuna vecină. Fata nu stătu pe gînduri. Porni, aproape fugind peste cîmp, pînă la casa veterinarului. Pe sus l-a luat, de se uita omul cu ochii zgîiți de nesomn la fetișcana ca răsărită așa, dintr-o dată, din pămînt. Dar a urmat-o. Au sosit la vreme și molima a fost stăvilită. Mai tîrziu Zamfira a ajuns șefă de sector.

Pe urmă au trecut-o să îngrijească viteii. A stat și a muncit acolo din toată inima pînă cînd, după un an, cooperativa a trimis-o la școala de zootehnicieni. Directorul școlii s-a încruntat: toți elevii iscusiți erau bărbați, pentru o singură elevă să facă un dormitor separat? Bătaie de cap. la s-o trimită acasă: «N-avem locuri». Dar cu Zamfira nu era de glumit. Pînă la urmă l-a înduplecat. «Bine — a încuviințat, cu jumătate gură, directorul —, să fie. Dar dacă n-o învăța carte...»

Atîta i-a fost Firiței. Cum se zice în școală: mînca, nu alta, cartea! A ieșit a doua din 150 de absolvenți și cel dintîi directorul a recunoscut că Zamfira Măceș va fi o specialistă de frunte.

Îmbrăcată cu un halat alb, ca de doctoriță ori farmacistă, ea este un adevărat șef peste grajduri și saivane, peste maternități și puiernițe. Farmacie, dacă vreți, erau toate prin curățenie și ordine, prin tainurile științific dozate, pînă la gram. Nu era juncă pe care Zamfira să n-o știe pe nume, cu însușiri și beteșuguri, cu creșterile la cîntar, ba și cu toanele ei de necuvîntătoare.

Oamenii se uitau cu dragoste la mai marele peste sectorul zootehnic: «la te uită ce-a ajuns să știe fetișcana!»

Mai tîrziu a fost aleasă în consiliul de conducere. De pe urma stăruințelor ei s-au ridicat grajduri noi, încăpătoare, moderne.

...Asta e fata. O văd și acum în cristalul magic cu ochii minții mele. Voi, dacă vreți s-o cunoașteți, uitați-vă cu băgare de seamă în ziare. Tot în coloanele ziarelor, la radio sau în drumețiile voastre pionierești s-ar putea să-l întîlniți și pe Făniță Niculăescu. În depărtările albastre ale patriei îi veți afla pe toți prietenii mei, uteciștii.

Privirile voastre, surprinzîndu-i la muncă ori la învățătură, vor luneca peste o unealtă ori peste pagina unei cărți. Să știți: sînt cele două aripi făcute pentru același zbor.

Privirile voastre îi vor întîlni poate pe prietenii mei, uteciștii, într-unul din momentele dramatice ale vieții lor. Așa cum s-a mai întîmplat. Poate că un fir din cablul unui funicular s-a desprins și s-a încîlcit și este nevoie ca el, lăcătușul utecist, să urce la înălțimea de o sută de metri deasupra prăpastiei, unde, agățat doar în centura de siguranță, să taie nodul, să elibereze cablul sau poate luptînd cu furtuna și vîntul pentru a salva avutul obștesc amenințat de pericol. Dar tot așa de bine i-ați putea întîlni în zile frumoase și calme, învățînd cu spor sau lucrînd cu tot entuziasmul lor tineresc în uzine și pe ogoare, în laboratoare, în instituțiile de cultură.

Așa este tineretul patriei noastre crescut de partid.

POEZII DE ION SEREBREANU

CELOR MAI BUNI FII

1907

Dorm arați plugarii
De obuz, fișii:
Unsprezece mii...
Unsprezece mii...

Dorm secerătorii
Secerați de vii:
Unsprezece mii...
Unsprezece mii...

Dorm semănătorii
Semănați sub glii:
Unsprezece mii...
Unsprezece mii...

Teme-te, cucoane!
Într-o bună zi
Ei vor răsări:
Cîte milioane?!
Cîte milioane!!!

DOINA BRADULUI

Brad, înnegurat,
Vînturile bat
Ori poate-ai oftat?
Ce te-ndoi pe stînci?
Rouă-n cetini strîngi
Ori poate că plîngi?

— Frate tăietor,
Eu nu plîng că mor,
Ci oftez din greu,
Și mă-ntreb mereu
Doina de mi-o tragăn:
Cui îi fi-voi leagăn?
Singur, uite-așa,
Scînduri m-aș tăia,
Dac-ar fi să fiu
Domnilor sicriu.
Singur, uite-așa,
Scînduri m-aș tăia,
Numai să-ntocmesc
Leagăn omenesc.

Doina bradului
Răzbătea mereu,
Se-auzea mereu,
Cu tot doru-i greu;
Tot mai lin, mai lin,
Peste toi de-arin,
Tot mai cătinel
Peste alunel...
Tot mai stins, mai stins,
Pînă cînd s-a stins
Peste necuprins...

CÎT E RĂZBOI

Mama face de mîncare.
Lacrimi pune-n loc de sare.

Masa-i pusă. Totu-i gata.
Dar la masă nu e tata.

Ne-așezăm. De jale-adîncă,
Mama lacrima-și mănîncă.

Ne sculăm. De jale grea,
Mama lacrima și-o bea.

— Tata va veni-napoi?
Întrebarea-i ca un sloi.

— Tată n-ai cît e război.

DRAGOSTEA COMUNISTULUI

În patru odăi
Pline de văpăi
Ale inimioarei,
Pentru cine oare-i
De tînăr păstrată
Iubirea lui toată?
El de flăcăiaș
Iubea pătimaș
O fată aleasă
Ce-o visa mireasă.
...Că lui i-a fost dragă
Țara, țara-ntreagă!
Și, tînăr șoiman,
Fiecare an,
Îl făcea inel,
Inel de oțel
Și se logodea
Cu lupta cea grea,
Spre a nărui
Într-o bună zi
Palatul de ceață
Ce-apasă cu brațe
De ziduri de gheață
Iubita-i pe viață.

23 AUGUST

Ziua de Gustar,
Piatră de hotar,
E numai o zi,
E numai o zi,
Dar sub flamuri nalte
Ea pe celelalte
Toate le urzi.

COMUNIȘTII

Cîntecele mii:
Celor mai scumpi fii
Ce muncesc mai bine,
Țară, pentru tine;
Ce muncesc mai spornic
Și luptă statornic
Ca pe-al vremii ornic,
Pe-al vremii ceasornic
Cele două ace
Să arate pace,
Doar ore de pace
Și de fericire
Pentru omenire.

Fă-te, fir de lună,
Iscusită strună.
Fă-te, fir de soare,
Strună cîntătoare,
Aurite strune
Meșter să răsune!
Cîntecele mii:
Celor mai buni fii!
Comuniști se cheamă
Și de bună-seamă
Alt nume mai sfînt
Nu e pe pămînt.

BĂIATUL CARE ÎNSOȚEA NOAPTEA

de ALEXANDRU POPESCU

DIN COPILĂRIA DE ALTĂDATĂ

El nu știa. Tatăl său nu-i ceruse niciodată să vină înaintea lui. Copilul mergea în fiecare zi la mina de exploatare, pentru că așa îi plăcea lui să se joace de-a minerii. Dar mai ales ca să se joace cu mînzul. Pleca de acasă pe la amiază și pînă să iasă tatăl său din mină, cînd se întorceau împreună, se juca tot timpul cu acel căluț. Mînzul n-avea mai mult de un an; era suplu, cu o coamă bogată, pe care băiețelul i-o împletea în șuvițe, îi prindea floricele galbene numite năsturași sau venea cu un buzunar de boabe și i le dădea din palmă. Căluțul se obișnuise într-atît cu băiatul încît se părea că-l așteaptă chiar. Mereu întorcea capul să-l vadă că vine, iar atunci cînd îl simțea că se apropie lovea cu copita lui mică, întindea botul și-și scutura capul într-un nechezat subțire. Băiatul îl bătea ușor cu palma pe gît și-i strîngea prietenos botul sub braț: «Ce e, mă? Hai să ne jucăm. Vrei?» Căluțul îl privea fără să clipească; avea ochii mari și limpezi, de culoarea cerului senin. Băiețelului i se păreau albaștri ca și ai săi.

Despre căluț auzise că se pripășise pe la mină de la o căruță. «Dar de ce nu pleacă, de ce stă tot pe lîngă gura minei?» — se întreba el. Nu știa că mama căluțului era în subteran și trăgea vagonetele cu minereu prin galerii. Căluțul, prea mic, fusese lăsat afară să pască liber. Tot timpul și-l putea folosi pentru joacă. «Tu stai aici ca să te joci cu mine!» — îi zicea băiatul. Dacă atunci căluțul scutura din cap: «Nu, nu!», băiatul își spunea că așa fac toți copiii mici cînd vor să se alinte. Și-l trata într-adevăr ca pe un frățior de al său mai mic. «Eu, peste un an, doi, intru în mină și lucrez cu tata, ce știi tu!»

— Noroc bun! Noroc bun! auzi copilul. Minerii începuseră să iasă osteniți din subteran. Noroc bun! ziceau ei celor ce intrau în schimb.

— Unde ești, Lisandre? chemă tatăl.

— Aici, zise el, bucuros că tatăl său îl strigă pe nume printre mineri. De fiecare dată îl striga, deși copilul se afla acolo, la zece pași de gura minei, și-l aștepta.

De data aceasta, privirile băiatului erau îndreptate pe platforma unui suitor de materiale, unde fusese scos la ziuă un cal slăbănog, îmbătrînit și care nu mai opunea nici o rezistență atunci cînd îl împingeau cu mîinile încolo și încoace.

— Unde esti?

— Aici, tătucă, răspunse copilul cu glas slăbit. Era nedumerit: pînă acum nu știuse că prin galeriile subterane sînt folosiți caii la tracțiune. Tatăl său nu-i vorbise niciodată despre acest lucru.

— La ce te uiți?

— Au scos un cal...

— A, făcu omul, căutînd să prindă brațul copilului.

— Ce fac cu el, tătucule?

— Cu calul? Păi... E cel cu o pată albă pe gît? întrebă. L-au scos, zici?

Copilul nu se miră că tatăl, deși privește într-acolo și vede bine că e calul cu o pată pe gît, ca o felie de lună albă, îl mai întreabă și pe el. Știa că acesta era de la un timp un obicei la tatăl său. Acasă, cînd îl punea să repete lecția, deschidea abecedarul și, acoperind cu degetul arătător o literă, întreba «Asta ce literă e?

Dar astalaltă?», muta el degetul pe o literă mai jos sau pe un titlu. Cînd se oprea la un desen de pe carte, de asemenea, întreba: «Despre ce e vorba aici, ia să-mi spui!» Într-o zi, venind tot așa împreună cu el de la mină, tatăl s-a oprit și și-a ridicat privirea pe cer, dar numai o clipă, apoi, coborîndu-și ochii, și-a întors urechea și-i spuse: «Auzi cocorii, îi vezi? Pleacă, le e timpul!» Băiatul se mira. Auzea, într-adevăr, strigătul cocorilor pe cer, dar nu vedea nimic... Iar tatăl său, deși nici măcar nu se uita, zicea că-i văzuse plecînd.

— L-au scos și pe bătrîn, mai zise omul ca pentru sine.

— Ce fac cu el?

— Păi...

Copilul observă că acel cal, după ce-l coboriseră de pe platformă și el vruse să meargă într-o direcție oarecare, dăduse peste niște vagonete.

— E orb, zise un miner trecînd și văzîndu-l pe copil mirat.

— Dacă e calul cu «lună» pe gît, reveni tatăl băiatului, apoi ăsta a stat zece ani în subteran, fără să vadă soarele. Era un mînzoc, ca ăla cu care te joci tu, atunci cînd l-au băgat în mină, la transport. De atunci n-a mai văzut soarele! Apoi și gazele... Acum, că l-au scos, trebuiau să-i arunce un sac pe cap, ca l-or fi durînd și pe el ochii de lumină! Dar să mergem, îi mai zise copilului, ce stai locului?

Băiatul nu se da dus. Văzuse doi oameni prinzînd căluțul cu ochi albaștri și ducîndu-l la platforma cu care l-au scos pe celălalt. Acolo, ca să nu se sperie la coborîre, i-au pus pe piept un ham.

— Au prins căluțul! strigă copilul, trăgînd de haina tatălui. Tătucule, au prins căluțul...

— Ei, căută tatăl să-l liniștească. Numai tu crezi că te joci cu el? Îs niște ortaci care au ieșit acum din mină și n-au ce face.

— Dar l-au dus pe platformă. Îl coboară în galerii, în locul celuilalt.

— Îl plimbă puțin... Hai.

Băiatul își însoți tatăl, dar tot întorcea capul. Nu-și mai văzu prietenul de joacă la gura minei și înțelese atunci că mînzul cu ochi albaștri, de culoarea cerului senin, n-avea să mai vadă lumina zilei. Începu să scîncească.

— Rîd oamenii de tine, îi zise tatăl. Băiat mare, mîine-poimîine miner, și plîngi pe stradă.

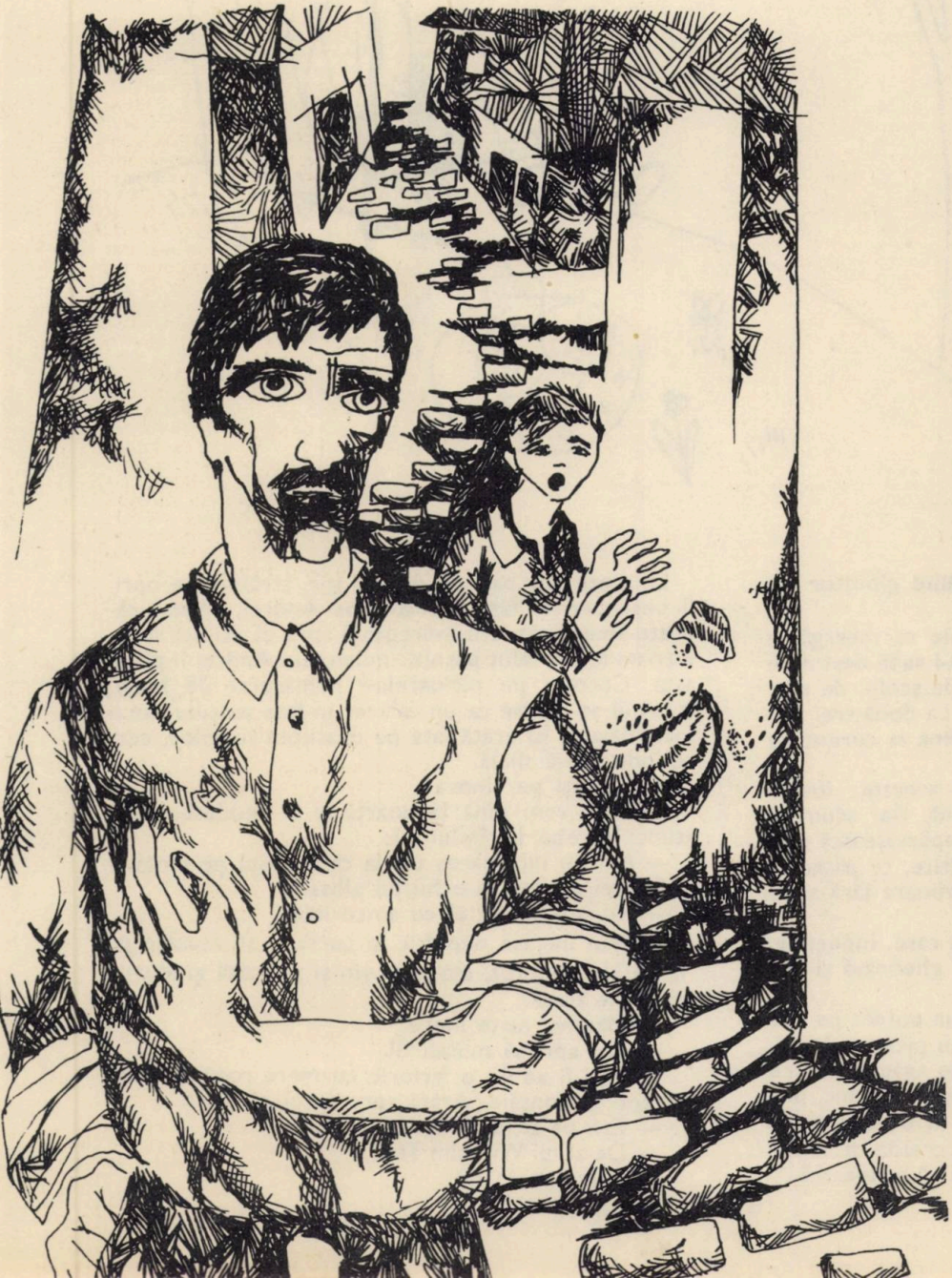

— Da' nu plîng. Mi-am prins degetul într-o piatră...

— Ce ai cu ele, de ce le lovești cu piciorul?

Se opriră în dreptul unei prăvălii, dar nu era o prăvălie în care se vînd alimente; acolo pe firmă erau desenați niște ochelari mari. În vitrină, așezate pe o catifea albastră, se aflau cîteva perechi de ochelari de vedere.

Cînd să treacă strada, copilul simți strîns brațul tatălui. «Îmi poartă de grijă» — își zise. Dar, din cauză că îl ferise pe el, tatăl era cît pe ce să dea peste un cablu care ținea ancorat un stîlp de lumină. L-a împins cu mîna cînd a fost la o palmă să-și lovească fața de el.

— Matale, tătucule, crezi că eu n-am grijă de mașini cînd trec strada? Așa crezi? Nu mai sînt chiar copil mic, mic. Știu să trec singur.

Omul nu-i răspunse; copilul făcu cîteva sărituri, așa cum fac căluții puși în ham, și gîndul îi fugi din nou la calul pe care îl scoseseră din subteran orb. Se întristă.

— Tată, caii nu pot să poarte ochelari de vedere, așa cum sînt în vitrina aceea?

Și tot îi trecea în față și aștepta răspunsul.

Tatăl părea că nu-l auzise; își ținea privirea îndreptată înainte și mîna lui atingea, cînd și cînd, mîneca hainei copilului. «Tata e supărat» — își zise.

Opriră la un șopron cu pepeni. Omul încercă, pe rînd, cîțiva din grămadă, strîngîndu-i apăsat între palme și lipindu-și urechea să le audă pîrîind miezul. «Uite, pe ăla vărgat, lunguieț dacă l-ar lua!» — își zise copilul. Nădăjduia să-l convingă pe tatăl său să nu taie pepenele în felii, ci numai la un capăt, un căpăcel, să-i scoată miezul și să facă mai apoi din coaja lui o lampă de miner. Și tatăl, parcă ghicindu-i gîndul, tocmai pe acela îl alese. Copilul se bucură și vru să prindă pepenele de codița răsucită ca la un purceluș.

— Să nu-l scapi jos, jucîndu-te, îl făcu atent tatăl.

«Tata și cînd nu se uită drept la tine știe ce faci!» — își zise copilul. Chiar și acum, cînd plătise negustorului, el nu s-a uitat cîți bani a scos din buzunar, dar după ce i-a dat aștepta restul.

Pe drum, ducînd pepenele, băiatul gîndi că lampionul e ca și făcut. Are să meargă cu el la mină, cu o luminare aprinsă înăuntru, și are să semnalizeze. Își aminti de căluțul cu ochi albaștri. L-au dus în subteran, unde e beznă și nu vezi pe unde calci. «Am eu grijă. Am să-i trimit lampionul cu o luminare aprinsă înăuntru să vadă drumul și să nu-și rupă vreun picior. Și-am să-i mai trimit și altele, multe lampioane...»

Dar codița pepenelui se rupse și fructul greoi i se rostogoli la picioare. Copilul vruse să-l prindă, repezit, dar fusese reținut de brațul tatălui.

— Iar vreo piatră?

«Avea miezul roșu» — își zise copilul, întorcînd capul. «Și lampionul pe care să-l duc căluțului...?» — începu să plîngă.

— Măi, ce-am să le fac eu pietrelor ăstora!..., mai zise omul. Dar ai și tu grijă. Vezi să nu scapi lubenița aia... «Tata n-a văzut că am scăpat pepenele! — își zise copilul. Sau poate se preface că n-a văzut. Nu vrea să mă certe...»

— Am ajuns, zise tatăl.

Copilul se șterse cu mîneca la ochi. După cîteva clipe, așteptînd, își ridică privirea pe chipul tatălui său. Vedea că, deși se oprise, el continua să privească înainte, drept, peste creștetul său. Întoarse capul, dar nu văzu nimic deosebit, la ce anume ar fi putut el privi așa atent. Mai apoi băiețelul își dădu seama că pașii tatălui erau măsurați, că opriseră singuri cînd ajunseseră la poartă.

Fulgerător, cu teamă, îl privi în ochi, atent, și înțelese atunci totul. Tatăl său era orb. Începu să tremure. Se învîrti, parcă zăpăcit, neștiind ce să facă. Deschise poarta.

— Intră, tătucule.

Fugi înainte și feri din cale, săltînd cu brațul sus frînghia de rufe întinsă în ogradă. Și continuă să plîngă fără zgomot, cu lacrimi amare.

Cineva suia poteca

de V. MĂNUCEANU

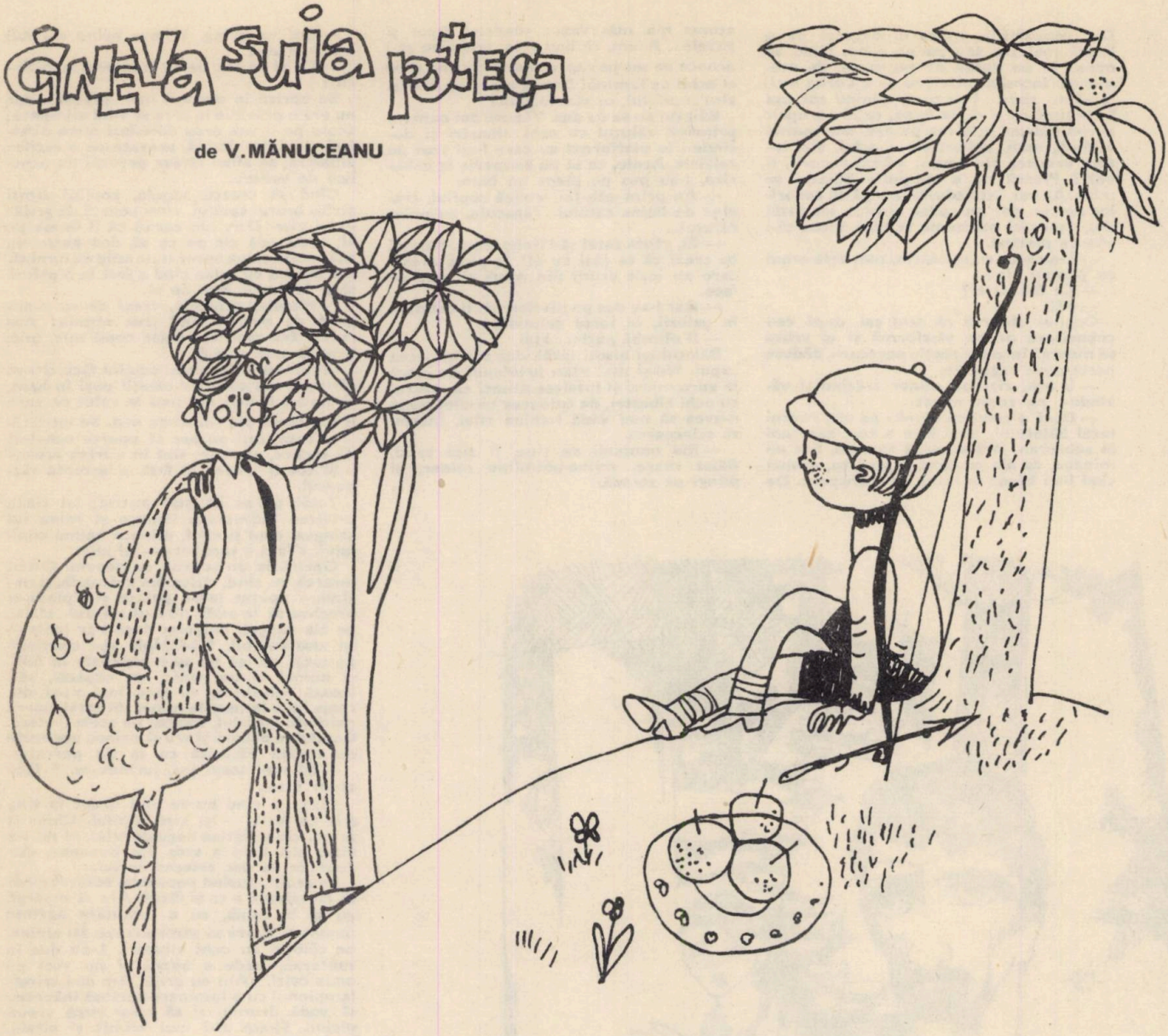

Andrei se așeză pe prispă, rontăind gînditor un capăt al săgeții.

Fusese bolnav și n-avea încă voie să meargă la școală. La început colegii veniseră să-l vadă destul de des. Cu vremea însă, furați de grijile școlii, de născocirea unor jocuri noi, îl uitaseră. La două-trei zile mai venea cîte un «delegat» să-l pună la curent cu lecțiile.

Nu-l mîhnea prea tare uitarea aceasta; foarte curînd aveau să fie din nou împreună. Dar acum ar fi vrut să fie cu cineva căruia să-i împărtășească gîndurile. Gîndurile vin fără să fie poftite, ca păsările, dar parcă îți pare rău să le lași să zboare fără să le arăți cuiva.

Se duse la gard și, printre ulucile rare, înnegrite, ochi ca printr-un crenel o ramură, gheboasă și golașă, a unui copac.

Rămase cu arcul întins. Cineva suia poteca pe sub meri. Un om tînăr, un necunoscut cu picioare lungi. Își ducea haina pe umăr, ținînd-o de agățătoare, cu degetul îndoit ca un cîrlig. Pășea rar și spornic, privind în răstimpuri cerul, dealurile. În buzunarul de sus al cămășii avea un stilou sau un creion de metal alb, pe care soarele îl făcea uneori să sclipească.

La șapte-opt pași de gardul lor, străinul se opri. Îl descoperise, fără îndoială, pe Andrei, văzuse săgeata amenințătoare îndreptată spre el. Ridică mîna într-un fel de salut pașnic, indian. Lui Andrei îi plăcu asta. Cocoțat pe picioarele-i nemăsurat de lungi, străinul se oprise ca un călăreț în fața șanțului unui fort. Băiatul își arătă fața pe deasupra ulucilor, cercetîndu-l fără sfială.

— Căutați pe cineva?

Străinul veni pînă la poartă și o deschise. Abia atunci întrebă, la rîndul lui:

— Am eu înfățișarea unuia care caută pe cineva?

Andrei se uită în ochii lui albaștri:

— Nu, mărturisi el cu sinceritate.

Tînărul intrase nepoftit în curte și se așezase pe iarbă tot nepoftit, așa cum vin și se așază gîndurile, ca la ele acasă.

— Mănînci niște mere?

— Da, aprobă musafirul.

Andrei îi aduse o farfurie cu mere roșii. Străinul începu să rontăie. Arătă spre arcul părăsit:

— Ești de-al lui Robin?

— De-al lui Wilhelm Tell.

— Minunat.

Lui Andrei îi plăcea lunganul din ce în ce mai mult. Mai păstra totuși față de el un fel de sfială. Nu fiindcă nu-l cunoștea, ci fiindcă era un om în toată firea. Se hotărî brusc să-l pună la încercare:

— Eu am construit un elicopter cu motor electric.

Tînărul îl privi cu cea mai adîncă liniște și seriozitate:

— De cîți cai?

— O mie patru sute.

— Strașnic. Și eu m-am ocupat cîndva de elicoptere. Acum însă lucrez la un submarin de cinci locuri. Știi, am patru nepoți.

— Nu semeni a bunic.

— Nici nu sînt. Sînt unchi.

Rîseră amîndoi. Andrei căpătase încredere în lungan. Îi plăcea că știe să construiască în gînd submarine și elicoptere. Altcineva ar fi rîs de el, Andrei l-ar fi luat în zeflemea de la primele vorbe, dar străinul era un om cu inima voioasă și bună.

— Ce vrei să te faci cînd ai să fii mare?

— Mai întîi că nu vreau să mă fac mare.

Străinul păru descumpănit, dar își reveni numaidecît:

— De ce?

— Așa. Să-ți dau un exemplu.

— Dă-mi.

— Să zicem că eu înalț zmeul aici, pe deal. Trece nea Marin Cudalbu și mă întreabă: «Ce faci mă, Andreiaș?» Eu îi răspund: «Teleghidez, nea Marine. Teleghidez o superfotonică». El se scarpină în cap și rîde: «Ce vorbești, mă!».

Străinul rămase cîteva clipe tăcut, apoi dădu din cap:

— Înțeleg.

— Aia e. Oamenii mari nu se pricep. Pentru ei zmeul e zmeu și gata. Mai mult nu-i taie capul. Rîd de tine cînd îți închipui ceva.

— Știi de ce rîd? Să-ți spun eu: fiindcă sînt șireți. Fac pe serioșii. Oho, cum le mai place să-și închipuie! Dar se sfiesc să se dea în vileag. Tocmai fiindcă sînt oameni în toată firea. Ei hotărăsc: «Facem o casă, un oraș, un vapor, o grădină». În clipa aceea, ei văd, își închipuie totul. Dar, nu știu de ce, se rușinează s-o spună și, în loc de asta, așternpe hîrtie fel de fel de socoteli și linii migăloase. Hîrtia parcă nu are nici un haz cînd te uiți la ea, dar ei atunci își închipuie totul, văd aievea casa, orașul, vaporul, grădina.

Andrei se gîndi cîteva clipe, mestecînd un fir de iarbă.

— Poate că ai dreptate.

— Sigur că da. Să-ți dau și eu un exemplu.

— Dă-mi.

— Vezi dealurile sterpe de colo? Eu pot să mă uit prin ele, pînă în adîncul lor. Le văd pline de lut gras, sticlos, bun.

— Și?

— Și dincolo, pe unde curge răstoaca, văd o clădire mare de tot pe care scrie: «Fabrica de ceramică». Linia ferată n-o mai văd departe, o văd aproape de tot și văd vagoanele cum pleacă încărcate cu cărămidă, cu șamot, cu teracotă, cu faianță...

Andrei scuipă firul de iarbă:

— Acuma știu: Tu ești inginerul.

— Da, eu sînt inginerul.

Andrei închise ochii și văzu și el tot ce văzuse tînărul inginer mai înainte. Se gîndi cu mirare că inginerul avusese dreptate: oamenii mari sînt foarte șireți.

TINERET COMUNIST, ÎNAINTE!

Muzica: ION NICORESCU *Versuri:* MIHAIL COSMA

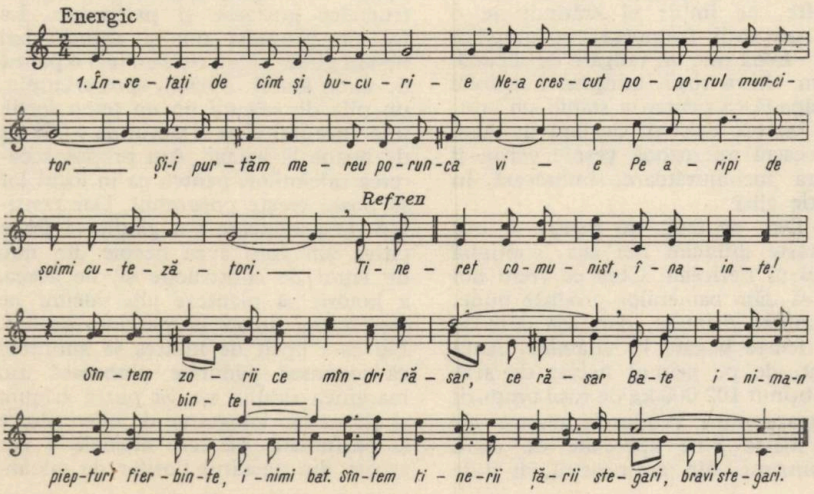

1

Însetați de cînt și bucurie
Ne-a crescut poporul muncitor
Și-i purtăm mereu porunca vie
Pe aripi de șoimi cutezători.

Refren:
Tineret comunist, înainte!
Sîntem zorii ce mîndri răsar,
Bate inima-n piepturi fierbinte,
Sîntem tinerii țării stegari.

2

Comuniști călîți în lupte grele,
Viitor de aur ne-ați deschis.
Vom munci cu sete sus pe schele,
Cerul vom străpunge către vis.

Refren...

3

Vom urma partidul cu credință,
Schimbul său destoinic vrem să fim,
Sub Carpații tăi, iubită țară,
Veac de aur vrem să făurim.

Refren...

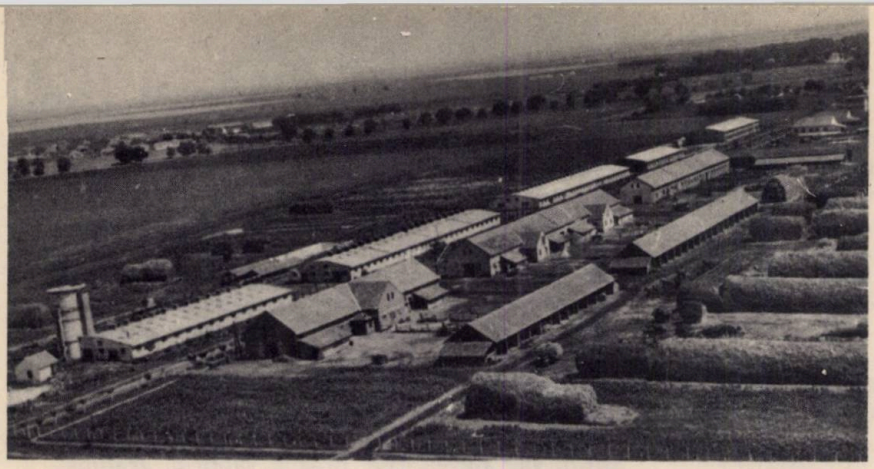

FRUMOASĂ EȘTI, PĂTRIA MEA

Diplome și medalii

de C. BORDEIANU

Meleagurile regiunii Crișana... Să ne oprim în comuna Sîntana... La sediul cooperativei agricole de producție, de la început mi-au atras atenția cele 20 de diplome și medalii, precum și cîteva steaguri roșii de cooperativă agricolă fruntașă pe raion și regiune. Numărul acesta de diplome și medalii dobîndite în decursul anilor de către cooperatorii de aici m-a impresionat. Ele reprezintă de fapt rodul hărniciei, al priceperii lor și ele au fost acordate pentru producțiile mari de grîu, porumb, sfeclă de zahăr, pentru dezvoltarea zootehniei și altele. Să ne întoarcem cu ani în urmă, cînd cooperativa agricolă de aici, ca și alte unități de acest fel, Bod și Hărman din Brașov, Pechea din Galați, Comana din Dobrogea și altele, erau adevărate modele de organizare și gospodărire socialistă a producției pentru alte unități mai tinere. Astăzi, de-ar fi să citățm toate cooperativele agricole de producție fruntașe, șirul lor ne-ar ocupa prea mult spațiu.

Cu voia voastră, dragi pionieri, considerăm că deocamdată ar fi bine să ne oprim la cooperativa agricolă din Sîntana și să vă povestim cîte ceva despre viața și munca oamenilor de aici.

«MICROZONA SUBTROPICALĂ» A COOPERATORILOR

În miez de iarnă, cînd peste dealuri și cîmpii se așterne covorul alb al zăpezii, este cu atît mai interesant să vedem un colțișor cît de mic unde plantele cresc viguros, întocmai ca în plină vară. Și de fapt aci, la Sîntana, nu este numai un simplu colțișor, ci o suprafață de 2 ha, unde iarna rămîne neputincioasă. Este vorba de modernele sere, unde, sub acoperișul de sticlă și cu ajutorul căldurii produse într-o centrală termică, temperatura se menține aproape constantă, încît putem umbla chiar în cămașă. Aici cresc netulburate de crivățul iernii roșiile, ardeii, castraveții și alte culturi legumicole care rodesc îmbelșugat. În interior, totul are într-adevăr aspectul de zonă subtropicală. Desigur, plantele diferă, iar acestea care sînt au creșterea dirijată de mîna și mintea omului. O mulțime de termometre sînt oră de oră consultate pentru a cunoaște continuu temperatura aerului, higrometrele arată cu precizie dacă plantele au în același timp aer cu umiditate optimă, iar sistemul de ventilație asigură reglarea căldurii și a umidității după cerințe.

Cunoaștem aici pe unul dintre cei mai pricepuți cultivatori de legume, cooperatorul Virgil Fericean.

— Veniți și gustați din produsele noastre, ne îmbie el arătîndu-ne o ladă cu roșii frumoase, în timp ce într-o mînă ține un bulgăre de zăpadă. Luăm cîteva roșii, atingem bulgărele de zăpadă ca pentru a stabili un contrast vizibil, existent de fapt în mare în această microzonă veșnic verde și natura înconjurătoare, îmbrăcată în mantie albă.

— Dar, de fapt, nu pentru a crea contraste muncim noi aici, continuă tovarășul Fericean. Ceea ce vrem noi este să dăm oamenilor produse bune, nu numai gustoase, dar, așa cum se știe, foarte bogate în vitamine. Anul trecut, de pe primul hectar de sere am obținut 102 000 kg de roșii timpurii și extratimpurii. Produsele noastre au fost foarte bine apreciate de către consumatorii din țara noastră, cît și de către cei din alte țări. Ele ne-au adus de altfel și venituri bănești mari.

Privim îndelung, de la înălțimea turnului de apă, oglinda lucie a serelor care sclipesc în soare ca un diamant uriaș cu mii de fațete. Impresionante sînt și conductele argintii care, asemenea unor șerpi uriași, încolăciți și răsuciți, duc aburul și apa caldă, izvor de căldură de neprețuit. În prezent, suprafața serelor a ajuns la 2 ha, dar de pe acum cooperatorii se gîndesc ca în viitor suprafața lor să fie de 4 ha. Nu putem încheia aceste rînduri fără să arătăm că la construirea serelor au muncit, cu o deosebită hărnicie și spirit de inițiativă, un mare număr de cooperatori. Pentru inițiativele valoroase ale celor mai harnici dintre ei, adunarea generală le-a acordat premii cuprinse între 3 600 și 5 600 de lei.

A ȘTI SĂ PRIVEȘTI ÎN VIITOR

Există unii oameni care, gîndindu-se numai la ziua de azi, uită de cea de mîine. Avem toată stima pentru aceia, fie copii, fie tineri sau bătrîni, care știu să privească în viitor, care se gîndesc cu săptămîni, luni sau chiar ani înainte, la perspectivă, la ceea ce va fi în viitor. De fapt, în numele viitorului învață în prezent elevii, pionierii, toți cei care se pregătesc să devină cetățeni bine formați ai țării, se gîndesc la vîrsta cînd ei înșiși vor duce mai departe realizările dobîndite prin străduanii de către părinții lor. Aci am întîlnit multe exemple de oameni care știu să privească în viitor. Însăși construcția serelor reprezintă un exemplu concludent. Terenul plin de gropi și bălării fusese anume rezervat pentru construcția serelor la care cooperatorii s-au gîndit mult mai înainte. Și nu numai atît, procurarea unor cantități impresionante de țeavă, sticlă și alte materiale, calificarea cooperatorilor care lucrează în sere s-au făcut cu mulți ani în urmă. Și toate acestea avîndu-se în vedere perspectiva.

— Gîndindu-ne la viitorul cooperativei, al copiilor noștri, ne-a spus cooperatorul Ion Petriș, am plantat acum cîțiva ani o livadă. Primăvara, ea este de o frumusețe nebănuită, iar toamna este toată îmbrăcată în aurul fructelor gustoase și parfumate. La fel am procedat noi și atunci cînd ne-am gîndit să nu risipim nici o palmă de teren arabil. Aveam, spre exemplu, un pîlc de salcîmi pe un teren fertil, unde porumbul ar fi putut da 6 000 kg de boabe la hectar. Am propus scoaterea salcîmilor, pentru ca în locul lor să poată crește porumbul. Dar consiliul de conducere s-a gîndit că peste cîțiva ani vom avea nevoie din nou de lemn de construcție și, de aceea, a hotărît să planteze alți salcîmi pe niște gropi situate la marginea satului. Nu este lipsit de interes să amintesc că viitoarea pădurice umbroasă din marginea satului ne va putea asigura și cîteva mii kilograme de miere dulce și parfumată, pe care albinele o vor scoate din nectarul florilor de salcîm.

Într-adevăr, cooperatorii din Sîntana știu să privească în viitor.

IRIGAȚII FĂRĂ APE CURGĂTOARE

Oricine știe că pentru irigații, pentru a potoli setea pămîntului, este nevoie de cantități mari de apă. Poate, de aceea, încă din timpuri străvechi, sistemele de irigații s-au dezvoltat pe malurile fluviilor sau rîurilor. Dar pe terenurile cooperativei din Sîntana nu curge nici un rîu și nici măcar un pîrîiaș. Tare ar mai fi vrut cooperatorii să abată apele unui pîrîu care să ajungă la rădăcina porumbului, lucernei sau legumelor, dar ia-l de unde nu-i. Cunoscîndu-le însă spiritul de inițiativă și înțelepciunea de care au dat dovadă în atîtea rînduri, nu ne mirăm că ei au găsit totuși apa necesară. Cooperatorii Marta Adam, Teodor Gligor și alții au propus o soluție care a fost acceptată. S-au săpat 44 de fîntîni, răspîndite pe cîmp, din loc în loc, de unde pompe puternice trimit apa dătătoare de viață pînă la rădăcina plantelor. Folosind și din apa strînsă în niște bazine, anul trecut cooperatorii au irigat în total 346 ha cu porumb, lucernă, legume și alte culturi.

DE VORBĂ CU PIONIERII

Pentru a fi un bun cooperator se cer nenumărate cunoștințe. Despre acest lucru președintele cooperativei din Sîntana, Gheorghe Goina, Erou al Muncii Socialiste, le-a vorbit și pionierilor din comună, care printre visurile lor le nutresc și pe acelea de a deveni fruntași ai recoltelor bogate, maeștri în cultura legumelor în cîmp sau în serele care în viitor vor deveni mai mari și mai moderne, crescători de animale, mecanizatori, oameni care la rîndul lor să facă viața mai frumoasă, mai îmbelșugată.

Pionierii știu despre toate preocupările cooperativei lor de la părinții și frații lor mai mari.

Astfel au aflat ei despre proiectul de Statut al cooperativei agricole, despre prevederile înscrise în proiectele de Statut ale uniunilor cooperatiste și Casei de pensii, care au o mare însemnătate pentru înflorirea agriculturii socialiste. Este emoționantă întîlnirea unor bătrîni, cu tîmplele de mult albite de ani, care le-au vorbit despre bucuria lor că vor avea o bătrînețe liniștită, senină, lipsită de griji, datorită faptului că, pe lîngă ajutoarele primite de la cooperativa agricolă, ei vor avea și pensia asigurată. Este bine să știți că, la fel ca pe tot cuprinsul țării, și cooperatorii din Sîntana au întîmpinat cu frumoase realizări în muncă Congresul de constituire a Uniunii naționale a cooperativelor agricole care a avut loc în luna martie a acestui an. A fost un nou prilej ca delegații cooperatorilor din întreaga țară să se întîlnească pentru a vorbi despre munca lor și a stabili noi măsuri pentru dezvoltarea agriculturii socialiste.

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunas

SI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoş

Text : D. ALMAŞ
Ilustraţi : DEAK ION — Cluj

REZUMAT: Aflînd că tătarii se apropie de ţară, Ştefan, domnul Moldovei, trimite iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi călăreţi cu feţe acoperite. Vornicul Manea înlătură cu viclenie bănuielile legate de moartea lui Barcan şi de năvala tătarilor. Trimişi de Ştefan să afle adevărul, Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş sînt prinşi de necunoscuţi şi legaţi fedeleş. În acest timp, Sava şi Fulga duc spre Suceava o solie tătară. Manea umblă să-l convingă pe domnitor că solia a sosit cu gînd de pace. O mînă mişelească încearcă uciderea lui Şendrea, tatăl lui Păunaş. Manea se preface că-l caută pe vinovat. Fulga însă presupune că Manea ar fi trădător. Travestit în fată, el poartă cu Oana o discuţie tainică. De la ea află domnitorul că Mîndru Păunaş şi prietenul său sînt prinşi. Ştefan vodă trimite în mare grabă pe Luca Arbore, slujitor credincios, să-i elibereze. După multe peripeţii, cei doi sînt salvaţi.

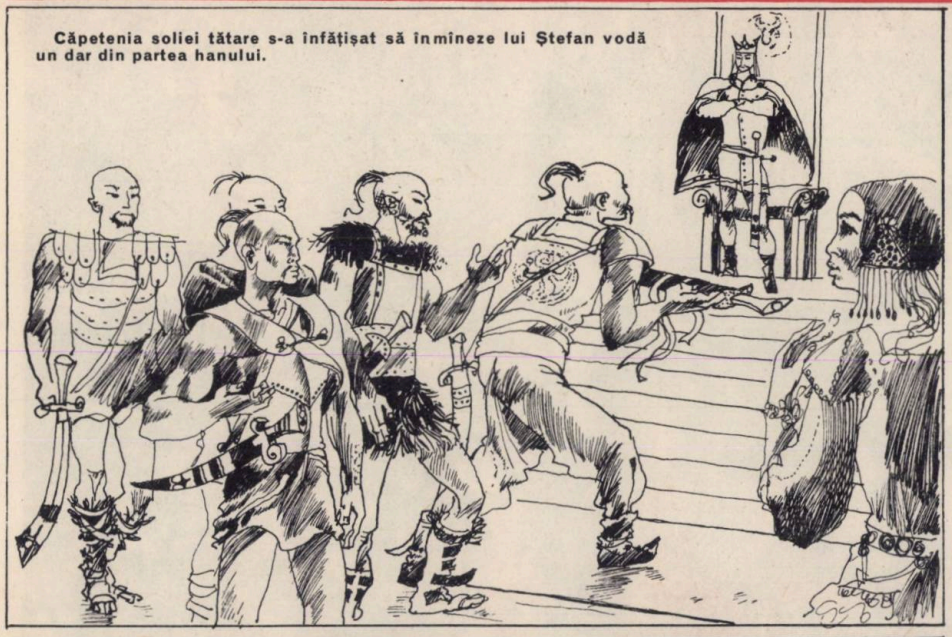

Căpetenia soliei tătare s-a înfăţişat să înmîneze lui Ştefan vodă un dar din partea hanului.

Cînd vodă privea darul, unul dintre tătari s-a repezit cu hangerul spre dînsul.

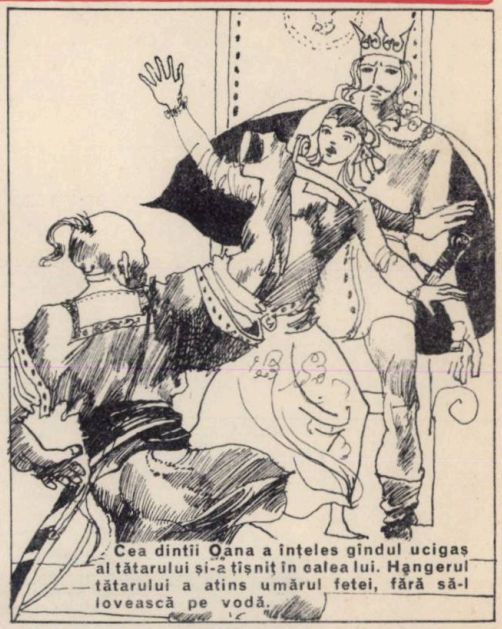

Cea dintîi Oana a înţeles gîndul ucigaş al tătarului şi-a ţîşnit în calea lui. Hangerul tătarului a atins umărul fetei, fără să-l lovească pe vodă.

Manea a sărit, strigînd cumplit:
— Mişeilor! Nu veţi scăpa fără răsplată.

Ştefan vodă a poruncit întemniţarea tătarilor şi, adresîndu-se Oanei, a spus:
— Mulţămesc, viteazo!
Apoi a pus să i se îngrijească rana.

Eliberaţi din prinsoare, Păunaş şi Toma s-au întors la Suceava direct la vodă.
— Măria ta, tătarii au trecut hotarul, pradă şi ard ţara.

Ştefan vodă a poruncit:
— Vornice Manea, adună oştirea, să ieşim în calea vrăjmaşilor.
— Adun, măria ta.

Dar umblînd prin cetate, noaptea, vornicul Manea a fost împins de cineva necunoscut şi s-a prăbuşit pe scări.

(Va urma)

ȘOIMUL CARPAȚILOR

de ȘTEFANIA HORVATH, E. OȘTEANU

Ilustrații : ARKOSSY ISTVAN

REZUMAT: **După mulți ani de studiu, Aurel Vlaicu se întoarce în satul său natal, dar în curînd își dă seama că aici nu are posibilități să-și realizeze avionul. Pleacă la București, unde, cu sprijinul modest al Ministerului de Război, învingînd nenumărate greutăți, își construiește aparatele de zbor «Vlaicu I» și «Vlaicu II». Întrecîndu-se cu piloții cei mai buni ai lumii, cucerește, zburînd pe cel de-al doilea aparat al său, un premiu I și un premiu II la Concursul internațional de la Viena, aducînd glorie întregului său popor.**

Întors de la concurs primește o scrisoare de la prietenii săi din Orăștie care-l așteaptă să participe la serbările aviatice din septembrie.

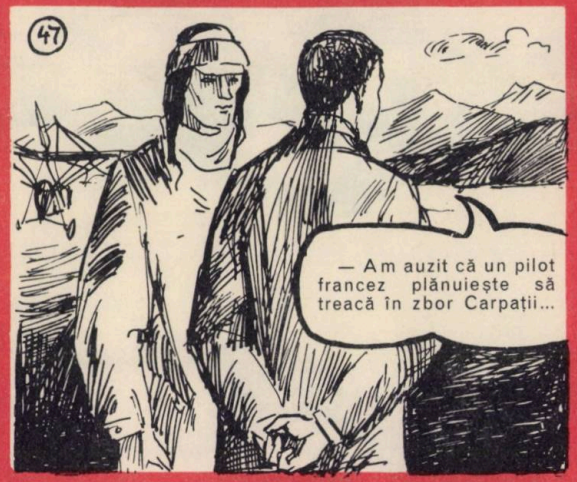

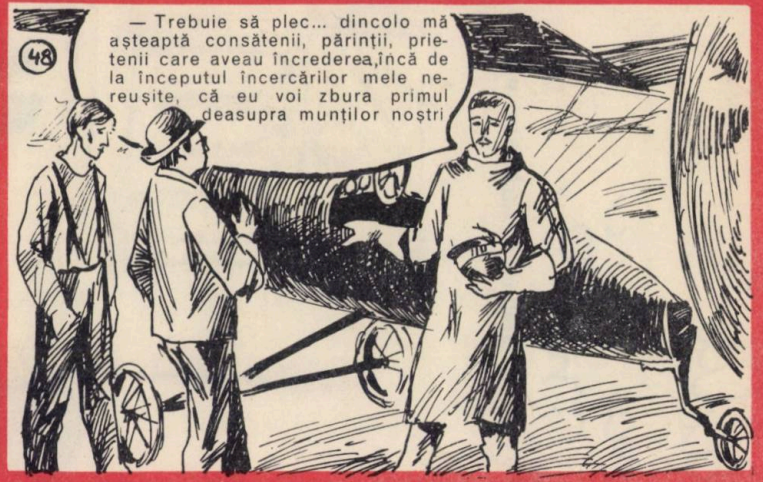

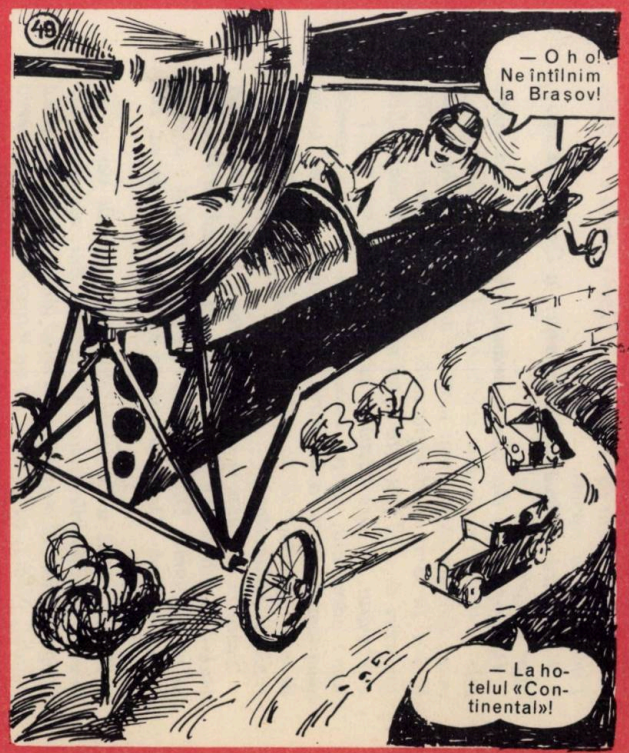

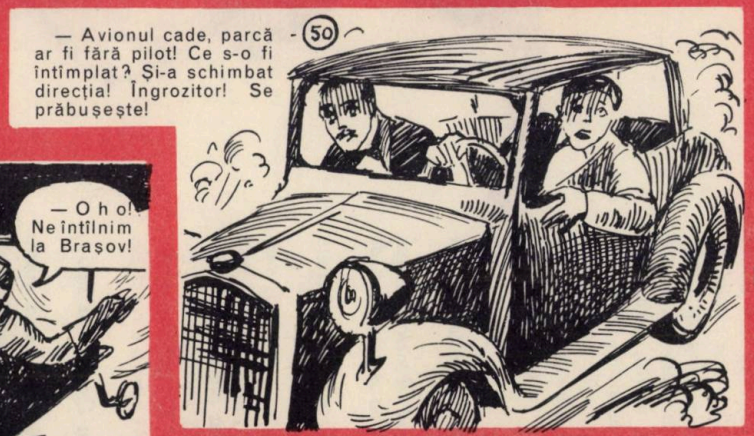

14 septembrie, ziua serbării aviatice de la Orăștie, s-a transformat în zi de doliu național. Rudele, prietenii, cei care l-au cunoscut din văzduh, ca și cei care-l cunoscuseră doar din întîmplările legate de numele lui îl deplîngeau pe Vlaicu, pilot minunat, fiu credincios al poporului român, șoim îndrăzneț, care, deși avea aripile frînte, rămăsese victorios. Prin curajul și perseverența sa îndîrjită, prin voința sa de nestrămutat, prin credința neclintită în biruință care l-au caracterizat, el a învins prejudecățile superstițioase, indiferența claselor dominante, ca și sărăcia lucie de care avusese parte.

În luptă cu greutățile, el a dat dovadă de un fierbinte patriotism, de un nețărmurit devotament față de țară.

Înălțimea la care s-a ridicat cu aparatul său de zbor, cunoștințele și munca sa neobosită vor rămîne pentru totdeauna un exemplu demn pentru orice tînăr cu visuri îndrăznețe.

Astfel trebuie să trăiești, să lupți, să muncești...

(SFÎRȘIT)

„Lebăda" cea mică

de EMILIA CĂLDĂRARU-POP

După ore, am fost anunțată:

— Te cheamă directoarea.

Eram încă în tricoul de exerciții, abia terminasem ora de balet clasic. Mi-a trebuit ceva timp pînă să mă schimb, să mă îmbrac, dar nu mai mult de 5 minute, și cu toate astea a doua colegă a venit să-mi spună:

— Ce tot faci, dragă? Du-te, te cheamă directoarea. E supărată.

Am alergat pe scări în sus, cu inima ticăind: «Supărată?» Fiindcă am întîrziat puțin? Sau fiindcă... am făcut cine știe ce poznă? Să fi aflat că, în urmă cu cîteva zile, am adus în clasă un fagure de miere — l-am primit din sat de la mama — și, tot împărțindu-l, am umplut băncile cu lipici dulce? Să mă fi spus pedagoga internatului că m-a găsit în bucătărie învîrtind mașina de înghețată, înainte să-mi fi făcut lecțiile? Nu cred! Pentru așa ceva nu ești chemată la directoare, ajunge ora de dirigenție. Atunci?

— Bună ziua!

— Te lași așteptată.

M-am liniștit. Nu e supărată. Cînd e, știu eu, altfel îi sclipesc ochelarii, altfel i se mișcă mîinile. Acum, aș zice chiar că e bine dispusă: stă în fața ferestrei și ciocănește pervazul cu un creion, tac-tac, tac-tac-tac, ceva care aduce cu o melodie ritmică. Poate fredonează. Dar așa e felul ei, rece, reținut, chiar și atunci cînd te laudă și, pînă nu ajungi să-i cunoști povestea, poate să ți se pară chiar aspră. Această femeie, cu părul alb, ce stă în fereastră, înaltă, dreaptă și subțire, ar fi putut fi o mare, foarte mare balerină. La 18 ani cucerise o mare glorie. Apoi, din pricina unui accident stupid, n-a mai putut să danseze. De 15 ani e directoarea Școlii de coregrafie și legea pe care o imprimă aici e: muncă și seriozitate.

S-a întors către mine:

— Mîine seară te duci la Operă. După spectacol o să te aștepte pedagoga internatului.

Ce spectacol e mîine seară? Da, e «Lacul lebedelor». L-am mai văzut de două ori, dar l-aș mai vedea de douăzeci de ori. Numai că nu înțeleg de ce eu...

— Ai să faci o «lebădă mică». Te-am văzut la ultimul examen. Cunoști rolul și ai lucrat frumos.

Poate n-am auzit bine, poate n-am înțeles, poate... E oare cu putință, eu pe scena Operei? Nu mai puteam obține însă nici o lămurire: directoarea se așezase la birou și începuse să răsfoiască niște hîrtii. I-am spus: «Vă mulțumesc. Bună ziua» și am plecat, cu o grabă înfrigurată. La ușă m-a oprit:

— Dimineața la 10 te prezinți la Operă pentru o repetiție. Lipsești de la cursuri.

Va să zică e adevărat. Mîine repet la Operă. Iar seara, apar în spectacol.

Pedagoga mi-a dat cîteva amănunte în plus: una dintre cele 3 «lebede mici» din spectacolul Operei — eleve ca și mine, dar din clasele mai mari — a fost trimisă la specializare. În locul ei, direcția școlii m-a ales pe mine... Sînt șapte ore de cînd știu asta și tot mă mai întreb uimită dacă e adevărat. E oare adevărat că mîine seară voi păși pe o scenă adevărată, că voi cunoaște vraja luminilor rampei, amețitoarea emoție a întîlnirii cu spectatorii, dulcea teamă de a te ști urmărită de sute de ochi și, poate, copleșitorul ropot al aplauzelor?

Seara în dormitor m-au felicitat toate fetele. Unele sincer bucuroase, altele mai puțin — cine nu visează un noroc ca al meu? Numai Delia a trecut pe lîngă mine și s-a făcut că nu mă vede. Dar mai bine să nu mă gîndesc la ea. Îmi stric bucuria.

A mai trecut un tramvai. Și iarăși luminile verzui au lunecat pe chipurile fetelor. Ce nostime sînt, așa, dormind! Despina, răsucită covrig și cu o mînă aninată peste marginea patului, Nadia, cu nasul ei cît un nasture înfundat în pernă și sforăind ușor, Fănuța, adormită cu degetul în gură, Delia,

Ilustrație: D. ICODIM

lungă, lungă cît patul, zîmbind în somn, cine știe căror năluciri. Delia... cea atît de mîndră și sigură de sine. Delia... Dar ce mi-a venit să mă gîndesc la ea? Fiindcă nu s-a bucurat ca celelalte colege? O știu pe Delia: așa e ea. Niciodată n-au bucurat-o bucuriile și succesele colegelor... Dar ce prostie să mă gîndesc la toate astea acum, cînd sînt atît de fericită. Să mă gîndesc, de pildă, cum va fi mîine, acolo. Sau să dorm... Uf, dacă gîndul n-ar fi atît de neînduplecat. Delia și iară Delia. Ce mă privește pe mine această ființă? Mi se pare întortocheată. Și ce pot face dacă ei veșnic i se pare că e neîndreptățită?

I se pare? Adineauri era mai-mai să ațipesc. Acum m-am trezit de-a binelea. Mă cuprinde un fel de neliniște, ca și cînd m-aș simți vinovată cu ceva. Vinovată? De ce? E adevărat, Delia cunoaște rolul la fel de bine ca și mine. Dar ce vină am dacă am fost aleasă eu! Și apoi, se știe, la sfîrșitul trimestrului trecut, după ce comisia ne-a văzut pe amîndouă și ne-a felicitat, pe ea a mai reținut-o un sfert de oră pentru corecturi de tehnică...

Da, dar asta era la sfîrșitul trimestrului trecut. În trimestrul acesta... Mi-am reamintit dintr-o dată că, într-o seară tîrziu, după ce școala rămăsese pustie, am coborît jos, în vestiar, să-mi iau din dulăpior maiourile la spălat. Am zărit, surprinsă, în fundul coridorului, strecurîndu-se pe sub ușa unei săli de exerciții, o rază de lumină. Mi-am zis că o fi uitat cineva lumina aprinsă și m-am dus s-o sting, dar, dintr-un colț al sălii, am auzit o voce supărată.

— Ce cauți aici? Vezi-ți de treabă.

Era Delia. Lucra la bară. Sînt de-atunci vreo două luni, și noi, fetele din dormitor, ne-am obișnuit ca seara Delia să dispară dintre noi pentru vreo oră-două. Unele fete rîd de ea, nu pe față, dar rîd: «E nebună!» Eu n-am rîs niciodată. M-am mirat doar: atîta ambiție, atîta perseverență? Pe urmă, într-o dimineață, profesoara noastră de «balet clasic» ne-a oprit din exerciții, ca să-i spună Deliei: «Bravo, fetițo, ești în formă. Ai început să faci cel mai perfect pluc pe care l-am văzut vreodată la clasa voastră». Nu de mult, profesoara de «dans istoric» a scos-o pe Delia să execute reverence-ul în fața întregii clase. «Fiți atente, ne-a spus, Delia îl execută cu o grație exemplară». Ieri a lăudat-o profesoara de «ritmică». Și alaltăieri nu mai știu cine și mereu, în ultima vreme, Delia e lăudată la ore. Iar eu? Și eu. Dar... nu mai mult decît Delia. Așa încît... iată, abia acum îmi dau seama bine, nu degeaba se simte Delia nedreptățită că am fost aleasă eu. În urmă cu cîteva luni n-ar fi fost firesc, acum însă situația e alta. Iar directoarea nu cunoaște noua situație; n-am procedat cinstit. Cînd m-a chemat la cancelarie ar fi trebuit să-i spun cum stau lucrurile. «Dimineață mă duc la cancelarie». Cu hotărîrea asta, am adormit.

Ce tîrziu m-am trezit! Nu mai e nimeni în dormitor. Fetele știau că azi nu merg la ore și m-au lăsat să dorm. Să mă grăbesc, trebuie să-i spun tovarășei directoare despre Delia. Peste o oră începe repetiția la Operă.

În cinci minute sînt gata și cobor. Pe scări mă întîlnesc cu cîteva colege. Vorbesc agitat, gesticulează. Cînd mă zăresc, mă înconjură gălăgioase.

— Ai aflat? A dispărut Delia.

Nu înțeleg.

— A dispărut? Cum adică?

— Uite-așa. Nu e nicăieri.

Despina, ca totdeauna, e mai realistă.

— Las' că apare ea. S-o fi ascuns pe undeva. Mofturi de-ale ei. Ce vreți, a fost «jignită în marele ei talent».

Am plecat ochii în pămînt.

— Fetelor, m-am gîndit astă noapte. Poate are dreptate. În ultimul timp, știți doar, mereu ne-a fost dată de exemplu. Poate că ea ar fi trebuit aleasă. Tocmai mă duceam să-i spun și tovarășei directoare.

Fetele m-au privit mirate. Despina a ridicat din umeri:

— A înnebunit și asta.

Au început să rîdă. Am grăbit pasul, n-am stat să le ascult.

Ce veste! Delia a dispărut. Dar asta înseamnă... da, asta înseamnă că va trebui totuși să mă duc la repetiție. Alerg la dulăpiorul meu din vestiar, să-mi iau poantele. Costumul îl voi primi de la Operă, dar poante atît de mici ca pentru piciorul meu e greu de presupus că vor avea. Nici în școală n-au găsit unele să mi se potrivească. A trebuit să mi se comande special o pereche. Dar... unde-mi sînt poantele? A treia oară scotocesc dulăpiorul și poantele... nicăieri. De necrezut! Niciodată nu mi s-a mai întîmplat una ca asta. E drept, aseară, cînd m-a chemat directoarea, m-am dezbrăcat cam în pripă, dar țin minte perfect, poantele le-am descălțat și le-am zvîrlit în fundul dulăpiorului. Și totuși nu sînt.

Am pălit. Fără poante, fără poantele mele nu pot dansa. Și peste o jumătate de oră începe repetiția. Fug la tovarășa directoare să-i spun totul și despre Delia și despre mine.

— Bună ziua.

Ridică ochii de deasupra hîrtiilor. O fi aflat de dispariția Deliei?

— Ce-i cu tine! Încă n-ai plecat?

— Nu... nu-mi găsesc poantele, îngăim. Și apoi... despre Delia... știți, eu vreau să...

Ce noroc că a sunat telefonul. Nu știam cum să continui, mă pierdusem cu totul.

— Alo, da. Cum ați spus? Fata pe care v-am trimis-o eu nu corespunde? E prea înaltă pentru rol? Formidabil...

O clipă își scoate ochelarii (totdeauna cînd e derutată își scoate ochelarii) și repetă pentru ea însăși: «Formidabil». Apoi reia receptorul:

— Scumpe tovarășe, trebuie să știi că «fata pe care v-am trimis-o eu» e aici, lîngă mine. Va veni îndată. Cealaltă să se întoarcă imediat la școală. S-a întîmplat o încurcătură. Regretabilă, bineînțeles.

...Pe Delia am așteptat-o în poarta școlii. Acum știam că ea îmi ascunsese poantele. Ca să cîștige timp, ca să ajungă la Operă înaintea mea. A apărut de după colț tristă, cu capul plecat. Cînd m-a văzut, a izbucnit în plîns. Și dintr-o sacoșă a scos și mi-a întins poantele.

Delia plîngea. Mîndra Delia. Îmi era milă de ea, dar nu voiam să-i arăt; cînd ai firea Deliei, e mai greu decît orice să suporți mila.

— Eu te admir totuși, Delia, i-am spus. Îți sacrifici orele libere... Orele cînd dispari. Faci totul pentru meserie.

— Care «meserie»? Crezi că numai fiindcă sînt înaltă m-au respins? Nu, am văzut eu. Nu erau mulțumiți nici de tehnica mea. Cît mai am de muncit, cît mai am!...

— Toate avem. Sîntem încă eleve. Pînă la examenul de diplomă mai e. Și după aceea încă, cine se poate lăuda că a atins perfecțiunea.

— Cine? Isadora Duncan, de exemplu. Poate nu știi, dorm cu fotografia ei sub pernă.

— Nu putem fi toate Isadora Duncan.

— Dar putem lupta pentru asta.

— Cu orice mijloace, Delia?

Simți mustrarea. Spuse aproape șoptit:

— Iartă-mă, Maria. Am primit o lecție aspră. O să mi-o amintesc toată viața. Nu-mi pasă de ce o să mi se întîmple la școală. Aș vrea însă ca tu să nu fii atît de supărată pe mine.

— Nu sînt. Poate o să fim prietene, am strigat de pe scara troleibuzului.

— Succes!

Troleibuzul se îndepărtase, dar Delia era tot acolo în stație, agitîndu-și mîna.

Pe urmă, o văzui intrînd pe poarta școlii, cu umerii strînși, cu capul plecat.

CĂLĂREȚUL DIN PĂDURE

de **GEORGE NESTOR**

Pe întinderea cîmpului se vedeau puține urme de zăpadă. Se vedeau numai în adînciturile terenului unde se îngrămădiseră troienii de-a lungul iernii și acum, sub soarele primăvăratic, străluceau ca niște pete albe puse în glumă de un pictor.

Drumul de țară pornea din sat, străbătea în linie dreaptă un lan de grîu verde, mărunt, dezgolit de curînd de sub mantia iernii, urca o pantă lină și se pierdea în pădure. Pe marginea drumului înaintau doi copii, amîndoi cam de aceeași vîrstă, de doisprezece sau treisprezece ani, vioi, veseli ca și amiaza aceea de primăvară. După puțină vreme cei doi luară calea prin pădure.

Deodată auziră în urmă un zgomot nedeslușit și, fără a se privi, bănuitori, ca niște sălbăticiuni, se opriră locului. Pe chipul unuia dintre ei se ivi îndată o cută între sprîncene, de-abia vizibilă, și, neîndrăznind să se uite îndărăt, rămase cîteva clipe cu urechea atentă. Celălalt se răsuci pe călcîie și vorbi repede:

— Un om călare!

Ochii lor se întîlniră, dar nici unul nu ghici gîndurile celuilalt. Călărețul putea fi un om de la dînșii din sat, dar putea fi și un necunoscut sau cineva care le putea face vreun rău. Dacă s-ar fi aflat pe un drum oarecare, asemenea închipuiri nu și-ar fi aflat ecou în inimile lor. Acum însă era cu totul altceva. Se aflau în pădure singuri, și pădurea își avea ascunzișurile și misterele ei. Și fără să-și vorbească, de teamă să nu-și trădeze unul altuia emoția, porniră mai departe în tăcere. În urma lor se auzeau tot mai deslușit umbletul calului, ramurile uscate rupîndu-se sub copite, îndemnurile înfundate ale omului.

Numai după cîteva minute îl văzură pe călăreț foarte aproape și îndată îl auziră vorbind:

— Noroc la drum, flăcăilor.

Modul de binețe cu care li se adresase, căldura din glasul drumețului îi liniștiră. Mulțumiră din mers, se abătură pe marginea potecii și-și continuară calea alături, pentru a-l putea iscodi.

Călărețul le era necunoscut. Bărbat voinic, cam la patruzeci de ani, avea un chip roșcovan, cu sprîncenele stufoase și galbene. Sub bogăția sprîncenelor, privirea ochilor albaștri părea veselă deschisă și ascundea o bunăvoință pe care omul nu și-o arăta întotdeauna. Această bunăvoință îi învăluise acum pe cei doi copii și ei se simțiră fără să vrea apropiați, prieteni cu străinul. Deși nu-și aminteau să-l fi văzut vreodată, aveau impresia că-l cunoșteau, că dacă nu le era unchi sau altă rudă apropiată, era oricum prieten și tovarăș cu părinții lor, cu oameni dragi lor. Pînă și calul li se părea cunoscut și chiar o cusătură de la șa, făcută cu ață de tort, și bocancii drumețului plini de noroi, așa cum arătau primăvara. Totul li se părea familiar. Nu-l văzuseră niciodată pe drumeț, nu știau cine e, și totuși îl simțeau lîngă inima lor.

Cum poteca îi ducea tot mai aproape de creasta dealului și cum panta se înălța mereu, călărețul coborî din șa, luîndu-și calul de frîu. Așa cum se oprise lîngă botul calului, îmbrăcat într-o scurtă cenușie, înalt, masiv, omul părea unul dintre trunchiurile de stejar ce mărgineau poteca.

— Și unde mergeți, copii? La Novăceni?

— La Novăceni.

— Mergem împreună! și călărețul porni mai departe cu frîul dat după mînă.

Unul dintre băieți, bucălat și blond, cu tichie hazlie pe cap, simți nevoia să continue discuția cu noua lor cunoștință și întrebă:

— Mata ești din Novăceni?

— De acolo. Pe tine cum te cheamă?

— Dinu. Sînt băiatul lui Vlad Balomir.

— Aha! Taică-tu a fost la raion să-și ia decorația?

— A fost. Mata de unde ai aflat de decorație?

— Cum să nu aflu dacă sîntem vecini!

— Sectorul nostru zootehnic e foarte bun, continuă Dinu Balomir vorba.

— Da, știu.

— De aceea l-au decorat pe tata. Îngrijește bine vitele.

— Da, știu.

— Sectorul nostru zootehnic e mai bun decît cel de la Novăceni.

Necunoscutul zîmbi:

— Zău?!

— Precis. Mata ai să zici altfel, că ești din Novăceni.

— E bun și al nostru. E foarte bun, vorbi drumețul și, întorcînd fața spre prietenul lui Dinu, îl întrebă:

— Tu al cui ești?

— Al lui Pavel Fotin. Mă cheamă Lucian.

— Așa? zise omul, apoi adăugă: Și cu cartea cum merge?

Îi răspunse Dinu:

— Lucian învață foarte bine. Și eu la fel. Nu chiar ca dînsul, dar pe aproape.

Drumețul zîmbi iar:

— Îți cam place să te lauzi, Dinule.

— Nu mă laud de loc, nene. Lucian e băiatul președintelui nostru, și președintele nostru e cel mai bun. Cooperativa noastră agricolă e cea mai bogată din raion.

— Zău?! se miră din nou omul. De unde știi?

— Știu eu. Tatăl lui Lucian a fost decorat o dată cu tatăl meu. Ai auzit și mata, nu?

— Am auzit.

— Președintele dumneavoastră a fost?

Drumețul rămase tăcut cîteva clipe, apoi răspunse:

— Uite, asta nu știu.

Ieșiseră din pădure și coborau panta spre sat. Casele Novăcenilor se vedeau înșirate pe cele două pante ale văii Cristianului, iar mai departe ogoarele punctate cu pete de zăpadă ca și dincolo de pădure. Apa Cristianului părea o fîșie albă, strălucitoare, mai lată ca de obicei, mai învolburată. Călărețul și cei doi prieteni intrară în sat, merseră împreună o bucată de drum și se despărțiră. Copiii trebuiau să coboare, omul călare se abătu pe șosea la stînga.

Soarele încălzea mai tare și cerul părea mai înalt. Dincolo de ape se vedea școala cea nouă a Novăcenilor și copiii o priviră din mers cu împăcarea omului ajuns aproape de țintă. Se opriră într-un loc unde știau că peste apă trece o punte și rămaseră înmărmuriți. Apele din topirea zăpezilor se adunaseră atît de multe, încît împînzeau valea peste malurile obișnuite, iar puntea fusese luată de șuvoaie. Cuta de pe fruntea lui Lucian se adînci dintr-o dată, chipul lui Dinu, de obicei luminos, se întunecă. Apele din fața lor izbeau în stîlpii rămași de la punte și treceau nepăsătoare mai departe.

La această opreliște nu se gîndise nici unul dintre cei doi prieteni. Porniseră de acasă de vreme ca să ajungă la școala din Novăceni la ora trei după-amiază și acum planul le era dat peste cap. Școala se vedea dincolo de ape, albă, masivă și atît de aproape, încît un bun arcaș ar fi putut-o ajunge cu săgeata. Cu toate acestea, ei nu puteau merge acolo. Cristianul li se punea de-a curmezișul, cu apele lui umflate, curgea zbenguindu-se, fără să-i pese de dînșii, iar pînă la ora trei mai era poate o jumătate de oră.

Lucian privi în lungul apei, îi urmări

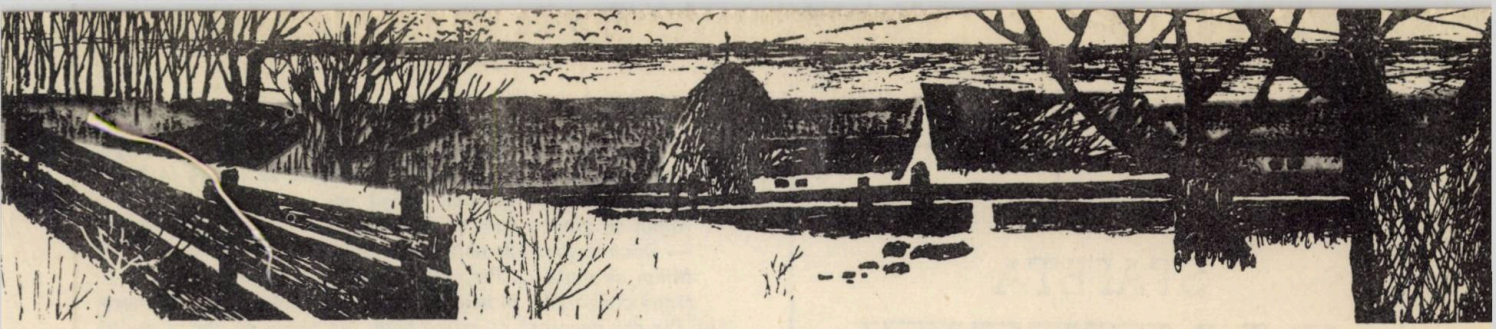

cursul. La așa ceva nu s-ar fi așteptat. Cunoștea bine satul vecin și ori de cîte ori venea pe acolo îi plăcea să privească gardurile gospodăriilor, porțile cu stîlpii lor văruiți în alb. Și mai ales îi plăcea centrul de prefabricare a laptelui. Acum însă n-avea chef de nimic, totul i se părea potrivnic.

— Ce faceți acolo, mă? le strigă cineva.

Copiii văzură atunci o bătrînă care se grăbea cine știe unde.

— Vrem să trecem dincolo, mătușă, îi strigă Dinu.

— Păi treceți peste pod, îi sfătui bătrîna. Pod mare, de piatră.

— Pînă acolo sînt doi kilometri și n-avem timp.

Bătrîna grăbea mai departe și le vorbea din mers.

— Au să construiască ai noștri pod și aici, au să-l construiască peste cîteva luni. Duceți-vă în sus...

Făcu un gest cu mîna ca și cum era sigură că cei doi copii n-au s-o asculte și se îndepărtă bombănind. Sfatul era în adevăr greu de urmat. Doi kilometri pînă la pod și cu doi la întoarcere, pe cealaltă parte a apei, făceau patru kilometri; or, copiii nu aveau vreme să-i parcurgă în jumătate de oră. Alergară îndată după bătrînă.

— Ascultă, mătușă, noi trebuie să trecem imediat dincolo.

— Iaca, na! se opri bătrîna.

— Da, mătușică, nu sîntem din Novăceni și avem mare grabă să ajungem la școală.

— Și ce vă pot face eu? se miră bătrîna. Duceți-vă la președinte să vă dea un cal. Pe cai se poate trece, c-au mai făcut-o și alții.

— Și unde-i președintele? întrebă Lucian. Noi nu-l cunoaștem.

— Nu-l cunoașteți? Cum nu-l cunoașteți, că doar v-am văzut coborînd dealul cu dînsul.

— Acela era?!

— Păi care altul! Uite-l, încă se mai vede pe șosea. Merge la magazii.

Copiii se priviră unul pe altul deznădăjduiți. Dacă președintele era călărețul din pădure, aveau puține șanse să-i ajute. Și lucrul acesta se datora numai lui Dinu, care cu pălăvrăgeala lui supărase omul. Îi spusese că sectorul lor zootehnic era mai bun decît cel din Novăceni, iar cooperativa lor agricolă era cea mai bogată din raion. Și ca un făcut îi dăduse de înțeles că tatăl lui Lucian ar fi un președinte mai bun decît dînsul.

— Vezi? Ai stricat totul! se supără Lucian.

— Ce vină am eu?! ridică Dinu din umeri. De unde puteam bănui cine e călărețul din pădure?

— Dar ai putea să nu te mai lauzi. Acum n-are să ne treacă apa.

— Trebuie s-o trecem.

— Cum?

— Mergem, ne cerem scuze, și-l rugăm să ne ajute.

— Are să ne ia la goană.

— Ba nu.

— Ba da.

— Pierdem vremea, zise Dinu și porni în goană spre șosea. Lucian rămase pe loc, nehotărît, dar în cele din urmă întinse pasul după prietenul său.

Îl ajunseră pe președinte în fața magaziilor, în clipa cînd voia să descalece. Omul îi văzuse de altfel fugind după el și domolise mult mersul calului.

— Ce-i, flăcăilor? îi întrebă.

— Vă rog să ne iertați, tovarășe președinte, vorbi repede Dinu.

— Pentru ce să vă iert?

— Păi nu știți? N-am spus eu în pădure că sectorul zootehnic...

— Lasă ce-ai spus în pădure. Spune mai bine de ce ați venit după mine.

— Da, vă spunem. Vedeți dumneavoastră, noi nu știam că sînteți președinte la Novăceni și de fapt novăcenii au cea mai bogată cooperativă...

— Pentru asta ați alergat încoace?

— Nu. Vrem să trecem dincolo de ape, la școală. La ora trei fix trebuie să fim acolo.

Președintele își privi ceasul și cu sprîncenele ridicate a mirare întrebă:

— Dar ce treburi aveți voi la școală?

— Avem o întrecere. Vedeți, cum să vă spunem, noi sîntem cei mai buni matematicieni din comună de la noi, și aici la Novăceni, chiar acum la ora trei, începe concursul. Aici e centrul intercomunal pentru tinerii matematicieni.

— Așa?!

— Da, tovarășe președinte. Și nu mă gîndesc la mine. Poate că eu nu iau concursul, dar Lucian îl va lua sigur.

— Și cum să vă trec eu apa, copii?

— Pe cal, tovarășe președinte. Au mai trecut-o și alții. Uite, școala e aproape...

Omul nu zise numic și părea că se încruntă a împotrivire. Desfăcu șaua de pe cal, chemă un om și i-o dete.

Porni trăgînd calul de frîu, urmat de Lucian și de Dinu. Cei doi prieteni nu mai scoteau nici o vorbă. Erau siguri că urmîndu-l pe călărețul din pădure nu vor mai întîmpina nici un fel de opreliște.

ŞTAFETA FANTEZIEI

UN PASAGER NEOBIŞNUIT

Ştiţi ce s-a întîmplat cu pytonul din tren?

Publicăm mai jos continuarea şi încheierea acestei povestiri scrisă de Ionică Lucian, din clasa a VII-a A, Şcoala generală nr. 3 Timişoara.

Tînărul se concentră şi începu să-l hipnotizeze. Şarpele rămase încremenit şi slăbi strînsoarea piciorului. Tînărul scoase cu grijă batista, o împinse spre şarpe, care o apucă. Mîna tînărului o smuci cu putere şi colţii şarpelui se rupseră. Numai după aceasta eroul nostru îşi eliberă piciorul.

«Acum voi încerca să-l scot din vagon» — gîndi el.

Hipnotizat din nou, pytonul îl urmă cu supunere. Cînd coborîră, lumea din vagon se îmbulzi la ferestre.

— Senor! se auzi un strigăt, după care îşi făcu apariţia un om gras. E şarpele meu. Sînt directorul circului «Pedro»...

— Bine, spuse tînărul liniştit. Luaţi-l în primire!

Un miliţian îl rugă să se apropie.

— Trebuie să închei un proces-verbal, povestiţi-mi pe scurt ce s-a întîmplat.

După ce notă cele spuse, miliţianul zise:

— Vă rog, cîteva date personale. Cum vă numiţi?

— Rădulescu Mihai.

— Unde lucraţi?

— La institutul de hipnoză.

— Vă rog să semnaţi aici. Vă mulţumesc.

Depărtîndu-se, tînărul văzu contrariat că proprietarul pytonului stătea lîngă şarpe şi îl lovea cu biciul. Atunci interveni:

— Domnule, de ce îl loveşti?

— Ce-ţi pasă dumitale? De cînd am venit din Spania a încercat să fugă de trei ori. Zicînd aceasta lovi şarpele din nou.

— Şi dacă ţi-aş propune să mi-l vinzi?

— Nu, nu-l vînd senor, directorul circului «Pedro» nu e negustor.

— Atunci am să-l hipnotizez şi vine singur după mine.

— Ha, ha! Încearcă, să vedem, zise stăpînul în batjocură.

Mihai se apropie de şarpe şi îi întinse o pastilă. Pytonul o înghiţi cu plăcere. Mihai se ridică, privi şarpele şi acesta începu să se tîrască după el. Directorul circului străin, văzînd că şarpele îl părăsea, strigă speriat:

— Senor, unde-l duci?

— Fac ce mi-aţi spus. Încerc să-l iau.

— Stai, plăteşte-mi-l întîi. Dă-mi două mii de lei...

— Bine, ţineţi-vă banii şi luaţi-vă rămas bun de la el.

Mihai urcă pytonul din nou în tren, după ce alesese un vagon gol.

*

În gară îi întîmpină o zi mohorîtă, care nu vestea nimic bun. Într-adevăr, cum coborîră, peronul se goli imediat. Nici un şofer nu vru să-i ducă acasă. Aşa că au fost nevoiţi să meargă pe jos. Văzînd arătarea, mama lui Mihai se încuie în baie.

— Du lighioana de aici, strigă ea.

Mihai se gîndea cum să iasă din încurcătură, apoi spuse:

— Dacă te sperii de noi, ne vom muta în altă parte.

Mihai se mută cu Pix, aşa îl numi între timp.

După cîteva zile, în noua locuinţă totul era aranjat. Camera lui Pix era decorată cu cîţiva pomi, un bazin cu apă şi multă iarbă! Mihai se gîndea: «Ce-ar fi dacă l-aş învăţa pe Pix să vorbească Morse?» Scoase cîteva volume groase din bibliotecă şi se apucă de studiat. După o muncă încordată, Pix sîsîia cu uşurinţă alfabetul Morse.

— Pix înţelege ce vorbim noi oamenii, dar nu ne poate comunica decît prin alfabetul Morse, spunea Mihai prietenilor.

— Eşti extraordinar, spuneau aceştia.

Într-o zi, Mihai, care era şi un bun biolog, nu numai cercetător la institutul de hipnoză, a fost invitat la un congres, la care l-a luat şi pe Pix. Pytonul, care sîsîia alfabetul Morse, ului adunarea. A doua zi, poza lui Pix apăru în ziare. Domnul Pedro, fostul său stăpîn, vru să-l recapete cu orice preţ, oferind lui Mihai o sumă colosală. Dar tînărul, om de ştiinţă, respinse oferta. Se pregătea să plece împreună cu Pix într-o expediţie în insula Mato-Grosso. Era nerăbdător să vadă cum avea să reacţioneze Pix cînd va întîlni acolo pe fraţii săi, pytonii.

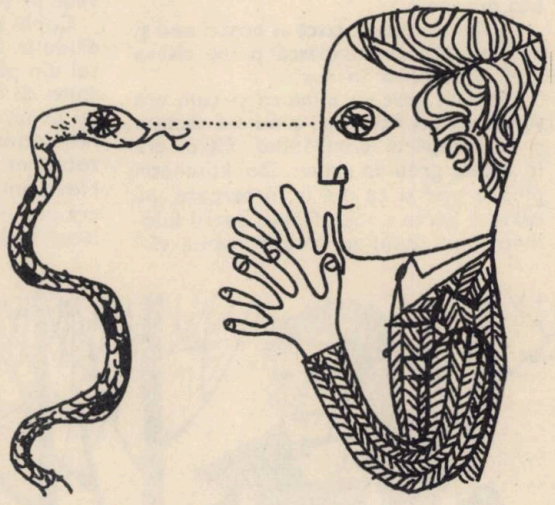

Iată soluţia propusă de autor:

Atunci... Tînărul nu făcu nimic. Absolut nimic. Rămase nemişcat în timp ce şarpele se aduna parcă, rostogolindu-se încet, dar implacabil, spre picioarele lui, ca şi cum ar fi supus unui formidabil resort. Se auzi un ţipăt puternic, ca o comandă, şi animalul îşi întoarse capul. În aceeaşi clipă tînărul se plecă înainte şi îşi aţinti privirea drept în ochii de sticlă murdară ai şarpelui. Acesta deveni ţeapăn... Doar coada mai zvîcnea, ca un uriaş arc de fotoliu sărit de la locul său. Apoi, inert şi greoi, se prăbuşi pe duşumeaua culoarului.

Cînd sosiră miliţienii cu cîngi şi plase, tînărul îşi aprindea tocmai ţigara.

— Unde e?

— Doarme...

Trase un fum şi se întoarse în compartiment.

— Pînă acum n-am mai hipnotizat decît crocodili, zise şi se prăbuşi pe banchetă.

ŞTAFETA

FANTEZIEI

COPII, AŞTEPTĂM DE LA VOI CONTINUAREA ACESTEI POVESTIRI

UN RECORD NEOMOLOGAT

Recordul acela n-a fost şi nu va fi niciodată omologat de forul internaţional pentru planorism. Comandorul Ambrozie ar mai fi adăugat un diamant la insigna sa, şi aşa destul de scînteietoare, dacă... dacă recordul n-ar fi fost doborît după închiderea concursului. Regretul bărbătesc pentru eşuarea tentativei nu-l împiedică însă să zîmbească ori de cîte ori îşi aminteşte de întîmplare. Şi, totodată, să răsufle uşurat. Putea să-l coste mult. Oricum, din ziua aceea nu mai glumeşte nimeni cînd, văzîndu-l îndreptîndu-se vioi spre pista de decolare, îmbrăcat parcă în perniţe de cauciuc, zăreşte pe umărul său... motanul.

— E copilot, glumeşte comandorul. Şi adaugă, mîngîindu-i coada stufoasă: Şi mecanic de bord.

Găsise pisoiul pe cîmpul de la Clinceni, în dosul hangarelor, aruncat de cine ştie cine, cu ochii abia dezlipiţi. Mieuna într-una, pătrunzător, de parcă ar fi înghiţit o cutie de aer, iar cineva l-ar fi călcat pe burtă. Comandorul îl luase în carlingă. Avea de încercat un planor nou şi îl aşteptau ore lungi de zbor. Îi mînjise botul cu nişte lapte cald din termos şi pe la 2 000 de metri înălţime pisoiul adormise, pitit în căptuşeala caldă a scurtei îmblănite. Torcea încetişor şi sfîrîitul său, în liniştea planării, dădea senzaţia că planorul a dobîndit un motoraş. De altfel aşa şi fu botezat. Curînd, Motoraş deveni mascota tuturor băieţilor de pe aerodrom, dar nu-şi uita nicidecum salvatorul. Crescuse, negru, cu trei papuci albi. Devenise vedeta terestră a bazei. Chiar şi bătrînul dulău de la ghereta paznicului se săturase să-l tot latre.

Motanul se specializase în rostuirile aerodromului, simţea zilele bune de zbor, privind întocmai unui zburător burduful de pe hangar şi rotirea de vrăbii bete a giruetelor. Şi, totdeauna, cu precizie, presimţea zborurile comandorului.

Atunci, în timp ce acesta încă îşi încătărăma bluza, Motoraş alerga lîngă planor, frecîndu-şi coada de fuzelajul argintiu, iar cînd comandorul se apropia de aparat, îi sărea dintr-un salt pe umăr, spre hazul tuturor. Lua parte la mai toate zborurile şi doar cîteodată, cînd se executa vreun looping mai strîns, deschidea ochii aurii şi îşi înfigea ghearele în bluza de piele...

În rest, era un fricos. Nenumăraţi elevi încercaseră să-l urce pe bordul lor, dar Motoraş fugea cu graţie în jurul aparatelor, mascîndu-şi parcă jenat frica de înălţime, prin pofta subită de a prinde cosaşii ce ţopăiau în jur.

Ştia şi zilele de concurs. Poate după steagurile arborate pe hangare, poate după faptul că atunci intrau în funcţiune toate difuzoarele. Atunci ştia că nu va fi luat în carlingă — după cum vedeţi ştia şi regulamentul — şi, totdeauna pe aceeaşi bornă, nemişcat ca un sfinx, aştepta aterizarea. Abia îşi isprăvea însă planorul glisarea şi sărea în carlingă, dornic parcă să citească primul, înaintea oficialilor, ceasurile de bord, consemnînd durata şi înălţimea zborului.

În dimineaţa de 15 iulie, Motoraş dispăru de pe aerodrom. Comandorul Ambrozie inspectă bufetul — unde motanul se obişnuise să-şi petreacă orele libere —, îl căută peste tot, dar nu-l găsi. Din păcate nu avea timp să întreprindă cercetări mai amănunţite. Era chemat la start. Ziarele anunţaseră tentativa lui de doborîre a recordului republican (şi, de ce nu, mondial?) de înălţime. Pregătirile fuseseră încheiate. «Ciocîr-

Ilustraţii: MAGDA ARDELEANU

lia» — cel mai modern planor al aeroportului — se afla ancorată pe pistă, pe bord fusese adus oxigen, și comandorul aștepta doar semnalul. Apoi, deodată, în timp ce răspundea prin geamurile de plexiglas încurajărilor colegilor, planorul începu să alunece... Poate că, mai puțin preocupat de decolare, ar fi auzit în clipa aceea un sfîrîit bine cunoscut la picioarele sale. Așa, trase lin manșa spre piept și «Ciocîrlia» începu să prindă înălțime, se desprinse de remorcaj, ridicîndu-se apoi singură în rotiri largi și elegante. Altimetrul de bord se mișca conștiincios, dar hotărît spre valorile unui nou record. Jos, hangarul se mai vedea doar ca o cutie de chibrituri și comandorul își puse masca de oxigen. De acum, dacă curenții mai țineau o jumătate de oră, recordul era doborît. Și curenții țineau... Simțea asta după vibrația aproape imperceptibilă a eleroanelor și cablurilor. Comandorul execută o rotire mai largă spre a intra într-o zonă ascensională pe care o ghicea la dreapta. Apăsă palonierul și după o scurtă aplecare își propuse să ia înălțime. Trase manșa spre piept, dar simți o rezistență. Ca încleiată, manșa nu răspundea comenzii. Smuci energic ca pentru o răsturnare pe spate. Zadarnic: manșa era blocată. Împinse cu forță. Nimic... Nu reușea nici să coboare. Ce se întîmplase? De obicei manșa lucra cu aceeași ușurință cu care un cuțit de bucătărie despica o bucată de unt. Cu un singur deget. Acum o trăgea cu amîndouă mîinile, dar manșa nu se clintea...

— Afurisit lucru, mormăi comandorul și o sudoare fină îi broboană fruntea.

Uitase de record. Altminteri ar fi văzut că «Ciocîrlia» continuă să urce împinsă de forța curentului ascensional. Acum se gîndea doar la aterizare. Dar planorul plutea orbește, insensibil la apostrofele comandorului.

Cei de jos simțiseră probabil că ceva nu e în regulă. Nu acestea erau manevrele cele mai indicate... Cîteva minute mai tîrziu în casca pilotului se auzi vocea dispecerului de la turnul aeroportului:

— Ce e, Ambrozie?

— S-a înțepenit manșa. Încerc s-o deblochez.

Convorbirea încetă un timp, apoi din nou se auzi vocea de jos:

— Sari cu parașuta?

— Sar! mormăi comandorul.

Dar nu sări. Și cei de pe pămînt nu mai înțelegeau nimic. La stația de radio se auzeau vocea comandorului și niște comenzi foarte ciudate:

— Zît! Pis-pis!... Motoraș!

Apoi «convorbirea» se întrerupse și, imediat, planorul țîșni ca o săgeată în sus...

MIRCEA SÎNTIMBREANU

CONCURSUL ISTEȚILOR

1. Cum se numește constructorul podului de la Cernavodă?

.....

2. Care este marca tractorului românesc care a luat medalia de aur la tîrgul internațional de la Leipzig?

.....

3. Cunoașteți care este cea mai mică pasăre din lume?

.....

CUPON NR. 2

de participare la «Concursul isteților» pentru luna martie

Elev.....
Clasa..... **Școala**.....
Str...... **Nr.**.....
Localitatea.....
Raionul.....

Decupați cuponul cu răspunsurile și adresa exactă și expediați-l pe adresa redacției pînă la data de 10 ale lunii următoare. Tragerea la sorți pentru luna martie se va face la Suceava.

Premiile lunii:
LOCUL I — UN APARAT FOTO
LOCUL II — O MINGE DE FOTBAL
LOCUL III — UN STILOU

COPIII

— Nu plînge, Rochem.

— Nu plîng...

— Cum nu plîngi? Ai ochii plini de lacrimi.

— Nu plîng, se dezvinovăția fetița cu încăpățînare.

Amîndoi copiii se refugiaseră sub pod și stăteau acolo de cîtva timp. Afară, cerul era împînzit de bombardiere americane care treceau vuind asurzitor.

Tinh era un băiat de vreo treisprezece ani. Fusese trimis de maică-sa în satul vecin, la mătușa lui, de unde trebuia să aducă un săculeț cu orez. Dar în timp ce Tinh grăbea pe cîmp sărind peste mușuroaie, un avion țîșni din înalt ca o săgeată, făcînd să se cutremure zarea. Băiatul se trînti jos, acoperindu-și urechile cu mîinile. Stătu așa cîteva minute cu fruntea lipită de pămîntul nisipos. Cînd își eliberă urechile și ridică ochii văzu cerul arzînd în zare. Sări în picioare și începu să alerge împletîcindu-se. Cînd fu destul de aproape de brîul acela de case care ardeau cu vîlvătăi roșii se îngrozi. Cîțiva săteni făcuseră lanț și-și treceau unul altuia vasele cu apă încercînd să stingă focurile. În aer pluteau, duse de vînt, surcele și fire de paie.

— Rocheem! strigă băiatul cu disperare și se repezi spre sătenii care stingeau focurile, să întrebe dacă cineva văzuse pe unchiul și mătușa lui și pe Rochem.

Nu făcu nici doi pași că se trezi tras de pulpana hainei. Întorcîndu-se, o recunoscu pe Rochem, verișoara lui...

Fetița plîngea cu deznădejde, strîngînd la piept un săculeț peticit, legat la gură cu sfoară.

— Rochem, unde-s mătușa și unchiul, unde-s?

— Toți au fost acolo. Mama, tata și unchiul și mătușa... n-au mai putut să-i scoată..., lămuri fetița printre sughițuri.

Băiatul o privi întrebător:

— Tu, tu cum ai scăpat?

— Am stăruit pe lîngă mama să mă lase să vă duc săculețul cu orez, dar nu m-am îndepărtat bine de casă și am văzut avionul. N-am mai avut timp să fug înapoi, m-am ascuns în șanțul de la marginea drumului. Atunci au căzut bombele...

— Pune o dată săculețul jos! se trezi băiatul strigînd. Nici el nu știa ce-i veni să strige la Rochem. Ba nu, acuma știa, îi dădeau lacrimile și, ca să nu observe fetița, începu să strige.

— Dă-l încoace, spuse Tinh rușinat. Ridică săculețul cu o mînă, iar cu cealaltă apucă mîna lui Rochem.

— Unde o duci? o întrebă un sătean.

— La noi acasă, spuse Tinh, o să am eu grijă de ea.

— Bine faci, Tinh, îi spuse omul,

DE SUB POD

de **DIMOS RENDIS**

În toată lumea, milioane și milioane de oameni cinstiți își ridică glasul plin de mînie împotriva agresiunii pe care Statele Unite au dezlănțuit-o împotriva poporului vietnamez.

Sub bombardamentele necontenite ale agresorilor, poporul vietnamez luptă cu eroism și-și afirmă hotărîrea de a-și apăra patria pînă la ultima suflare.

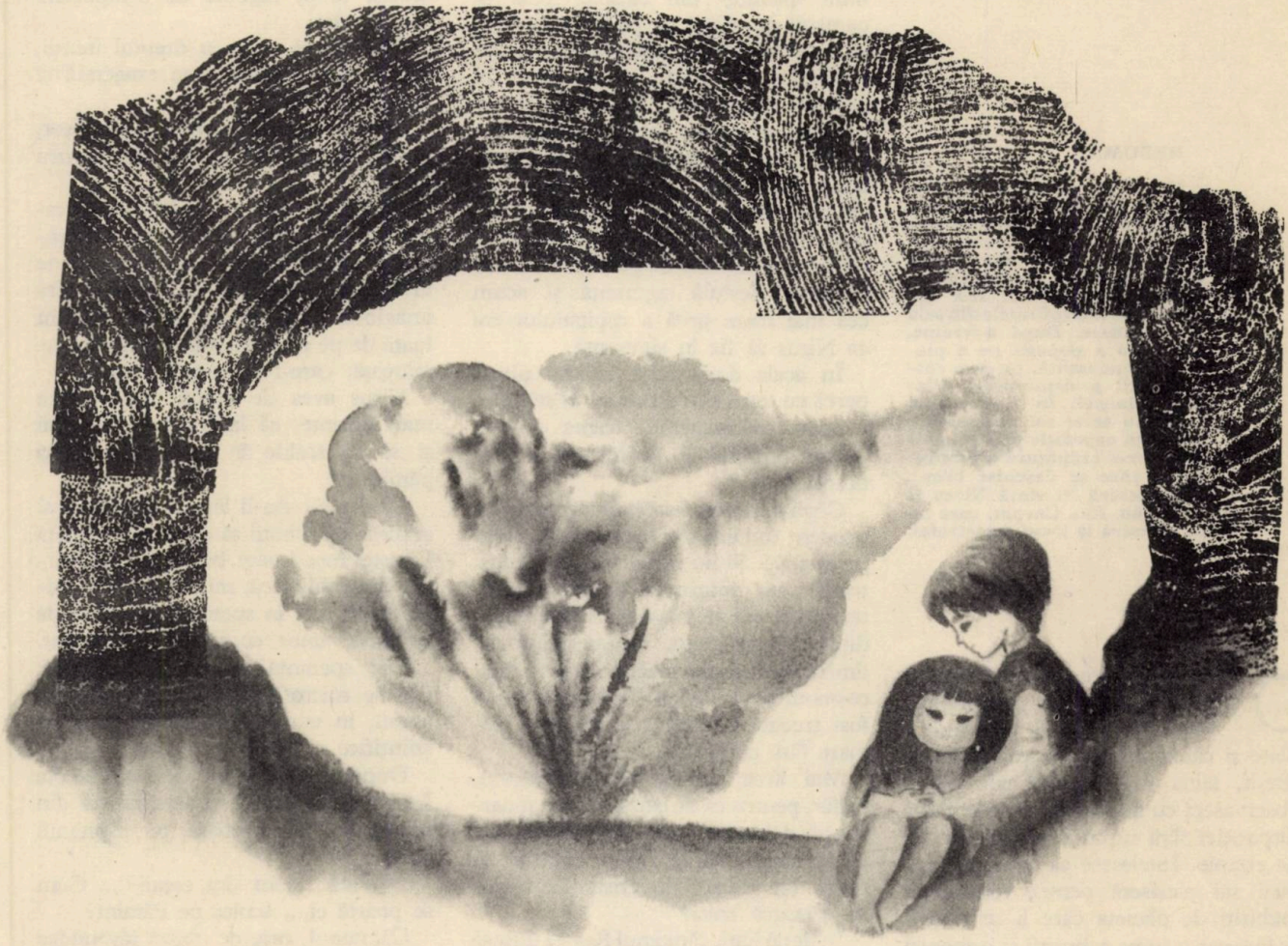

să ai grijă de ea... Biata orfană...

Tinh o ținea de mînă pe Rochem, care plîngea și întorcea mereu capul.

— Nu te mai uita înapoi și nu mai plînge, o dojeni băiatul... Ești o fetiță mare, anul acesta vei merge la școală...

— Ce-o să mă fac eu singură? se văicărea fetița.

— Haide, Rochem, nu te mai gîndi, doar nu ești numai tu în situația asta. Atîția copii de la noi au rămas fără părinți de pe urma bombardamentelor... și-apoi tu nu ești singură, ești cu noi, cu mine...

Fetița încetase cu plînsul și acum suspina. Satul ei rămăsese în urmă, era în urmă și cîmpul. Acum copiii se apropiau de podul care trecea peste o pînză de apă albastră.

În clipa aceea, un val de bombardiere americane înnegrise cerul.

— Haidem repede sub pod, strigă Tinh.

Ascunși sub grinzile podului, copiii ascultau zgomotul asurzitor al avioanelor.

— Rochem! Iar ai început să plîngi? se dezmetici băiatul. Să nu-ți fie frică. Or să treacă...

— Nu plîng..., se dezvinovăței fetița cu încăpățînare.

— Bine, să nu plîngi. Îți mai amintești cum te-am învățat să înoți în apa asta?

— Îmi amintesc, spuse fetița. Îmi împleteai coroniță și brățări din floricele și seara mă petreceai acasă.

— Cînd va fi pace, spuse Tinh, vom veni din nou aici să ne scăldăm și să culegem flori. Vrei?

— Da, spuse fetița, tremurînd ca varga. Dar, Tinh, ție nu ți-e frică?

— Nu mi-e frică, se grozăvi băiatul, deși inima i se făcuse cît un purice.

— Rochem, mai ții minte cîntecul acela pe care obișnuiam să ți-l cînt?

Băiatul nu așteptă să fie rugat și, după ce tuși, începu să se legene în ritmul cîntecului, cu săculețul de orez în brațe:

Marea mea cu unde-amare,
Toți îți spun înșelătoare,
Doar eu îți spun primăvară,
Marea, marea mea amară.

Cîntecul lui Tinh se frînse. În apropiere căzuse o bombă și podul se cutremură. Apoi umbra unui avion dușman se asternu peste pod și în mijlocul podului căzu o bombă.

În timp ce podul se frîngea, Tinh lăsă să-i cadă din brațe săculețul cu orez și trase fetița către el. Îmbrățișînd-o protector, încerca să o tragă la o parte din fața bulgărilor de pămînt care cădeau printre grinzile podului. Dar n-o mai putea feri și pămîntul se năruia peste ei, învăluindu-le hainele, umerii, creștetul...

NIRUS

de **MIHNEA MOISESCU**
desen de D. NEGREA

REZUMAT

Nirus era un băiat care se născuse în Cosmos pe nava «Cutezanța» în drum spre Sistemul Solar S XII. Fiind singurul copil de pe navă, el își petrecea timpul învățînd și jucîndu-se cu robotul Hix sau privind la microfilmele din sala de vizionare. După o vreme, echipajul a poposit pe o planetă necunoscută, pe care cosmonauții o denumiseră Planeta Liniștei. În timp ce ei cercetau acest sol necunoscut, întreaga expediție pieri, înghițită într-o crăpătură a Pămîntului, care se deschise brusc. Rămaseseră în viață Nirus și tatăl său, Raa Carpat, care nu se aflaseră la locul catastrofei.

După trei, patru minute apăruse și Raa Carpat pe un rachetoplan.

Nirus îi povestise cele întîmplate și căpitanului i se dezvăluise, în sfîrșit, taina fenomenului pe care îl observaseră cu cîteva zile înainte, taina dispariției fără urmă a păduricilor de pe cîmpie. Înțelesese că soția și tovarășii săi pieriseră pentru totdeauna, înghițiți de planeta care li se păruse la început o lume a liniștii și armoniei depline, o lume în care violența nu putea exista sub nici o formă.

Cu toate că-și dădea seama de zădărnicia muncii sale, căpitanul Raa căutase apoi să perforeze locul pe care se petrecuse nenorocirea. Dar «pămîntul» acela, de cauciuc parcă, după ce se lăsa găurit cam doi metri, se strîngea brusc la loc și din gaura largă nu rămînea o zgîrietură măcar.

Durerea pe care o încercase căpitanul Raa fusese dublată de o ură cumplită împotriva Planetei Liniștei Înșelătoare. Ar fi vrut să o părăsească imediat, să îl ducă pe micuțul Nirus cît mai departe de planeta-fiară.

Trebui totuși să-și înfrîneze durerea și să amîne plecarea pînă cînd va strînge cît mai multe date, cît mai multe mărturii materiale de pe Planeta Liniștei Înșelătoare. Trebuia, cu alte cuvinte, să facă o bună parte din munca pe care ar fi făcut-o toți cei treizeci și unu de tovarășii ai săi.

Și căpitanul porni la lucru cu o îndîrjire dublată de furie ca să descopere cît mai multe taine ale planetei. Îl ajutau cîțiva roboți, cărora le fixase programe de lucru diferite.

Într-o cabină a navei depozitase mult «pămînt» din cîmpie. Voia ca oamenii de știință de pe Terra să aibă suficient material pentru analizele lor.

Gîndea că poate se va simți în oarecare măsură răzbunat cînd savanții vor descoperi taina «pămîntului-gumă».

Pe băiat, căpitanul Raa nu-l mai lăsase însă, în decursul celor două luni cît mai rămăseseră pe planetă, să coboare de la platoul muntos. Roca munților, asemănătoare cu granitul terestru, prezenta destulă siguranță și acum cea mai mare grijă a căpitanului era ca Nirus să fie în siguranță.

În acele două luni, băiatul uitase parcă cu totul să zîmbească. Îl stăpînea o teamă permanentă: teama că s-ar putea întîmpla și tatălui său o nenorocire.

Căpitanul Raa era însă deosebit de prudent în cercetările pe care le făcea pe planetă. Și nu pentru că i-ar fi fost teamă, dar pentru că datoria lui cea mai mare era să trăiască. Altfel, expediția, rămasă numai cu un singur ins din treizeci și doi plecați de pe hidrocosmodromul Mării Negre, n-ar fi fost trecută în rîndul «expedițiilor rămase fără urmă».

Mai avea datoria să rămînă viu, teafăr, pentru că de existența sau moartea lui depindea și existența sau moartea micului Nirus. Căci cum ar fi putut un băiețel de vîrsta lui Nirus să conducă nava?

În două luni, căpitanul Raa își dusese munca la bun sfîrșit, fără să i se întîmple nimic. Și într-o zi întunecoasă, cînd burnița sîcîitor, «Cutezanța» își luă zborul. Mai întîi făcu de trei ori înconjur Planetei Liniștei Înșelătoare. Era salutul lui Raa nu pentru planeta pe care o ura din toată inima, ci pentru tovarășii lui ce pieriseră acolo. Apoi «Cutezanța» se avîntă în Cosmos, pe lungul drum al întoarcerii...

*

— Lecția de astăzi s-a isprăvit! repetă robotul Hix.

Nirus, care privea printr-un ultraamplificator de imagini, murmură absent:

— Bine, Hix! Am auzit...

Robotul tăcu cîteva clipe, de parcă ar fi așteptat ca băiatul să mai zică ceva, apoi rosti cu glasul lui copilăresc:

— Se spune: «Mulțumesc, Hix, pentru lecție».

Nirus ridică fruntea de pe aparat, privi robotul puțin nedumerit, apoi izbucni în rîs.

Fraza aceasta nu mai fusese rostită de Hix de pe vremea cînd preda băiatului primele lecții și îl învăța, în același timp, regulile de comportare a unui elev.

Punîndu-și mîna în dreptul inimii, Nirus făcu o plecăciune exagerată și spuse:

— Vă rog mult, stimate profesor, să mă iertați. Vă mulțumesc pentru lecție.

Imaginea pe care o zărise prin ultraamplificator, la sfîrșitul orei de geografie pămînteană, era vinovată de involuntara lui lipsă de politețe. Era imaginea unui ocean de pe Pămînt luată de pe un țărm stîncos, o imagine măreață, care-l tulbura profund.

Nirus avea de multă vreme două mari dorințe: să întîlnească alți copii și să se scalde în apele unei mări pămîntene.

Cînd tatăl său îl lăsa singur în navă și pleca cu roboții să exploreze Planeta Liniștei Înșelătoare, băiatul cerceta cărțile din bibliotecă, microfilmele și microdiafilmele, în speranța că va da de chipurile unor copii de pe Pămînt.

Dar speranța lui nu se împlinise. Cărțile, microfilmele și microdiafilmele aveau, în marea lor majoritate, teme științifice.

După ce plecaseră de pe Planeta Liniștei Înșelătoare și se treziseră din hibernare, îl întrebase pe căpitanul Raa:

— Tată... cum sînt copiii?!... Cum se poartă ei..., acolo, pe Pămînt?

Căpitanul, care de obicei răspundea cu precizie la toate întrebările, se pomeni în mare încurcătură. Nu știa cum ar putea să formuleze un răspuns cît mai limpede și de asta vorbise într-un fel care nu-i era de loc propriu, cu pauze, cu poticneli între cuvinte.

Nirus pricepu că tatăl său n-o să-i poată da, prin vorbe, o imagine precisă despre felul cum sînt copiii de pe Pămînt și că trebuie neapărat să-i vadă cu ochii săi proprii.

Căpitanul Raa îl surprinsese apoi în cabina care fusese a Inei Dunie, stînd în fața unei oglinzi mari și vorbind cu propria sa imagine:

— Bună ziua, băiatule... Tu ești un copil de om ca și mine, nu-i așa?! Îmi pare bine, tare bine că te văd. Hai să ne jucăm! Vrei? Dar să ne jucăm așa... ca între copii, nu cum se joacă oamenii mari cu copiii... Nu știi?!

Ascultîndu-l, căpitanul se cutremurase pînă în adîncul inimii. E drept că Nirus îl avea tovarăș de joacă pe simpaticul Hix.

Dar cu timpul Nirus nu mai gusta jocurile născocite de robot, ba chiar uneori îl plictiseau, mai ales că robotul ținea cu orice chip să-l distreze.

Acum, aruncînd încă o privire imaginii din ultraamplificator, Nirus scăpă un ușor oftat. Nici imaginea aceasta, ca de altfel atîtea altele văzute pe microdiafilme sau microfilme, nu-l mulțumea. El ar fi dorit să vadă cu ochii lui mări și oceane pămîntene.

Nirus închise ultraamplificatorul de imagini, întrebîndu-se în șoaptă pe el însuși:

—Totuși... cum or fi mările Pămîntului?!

Auzind întrebarea, Hix se grăbi să spună:

—N-ai fost atent! Ți-am explicat de atîtea ori ce e și cum arată o mare de pe Pămînt.

—Știu... știu, Hix... Dar eu mă gîndeam... la altceva... la «farmecul ascuns al mărilor»...

—Farmecul ascuns..., repetă robotul rar.

Apoi tăcu cîteva clipe, de parcă ar fi căutat un răspuns în nenumăratele circuite ale creierului său electronic.

—Nu știu ce înseamnă... Întreabă-l pe căpitanul Raa. Ceea ce nu cunosc eu trebuie să-l întrebi pe el.

—Bine, bine..., rosti Nirus absent.

—Lecția de astăzi s-a isprăvit, repetă robotul, apoi glasul îi deveni brusc vesel, căpătă un registru mai înalt: Haide să ne jucăm! Vrei un joc cunoscut sau să născocesc unul nou?

Nirus era gata să-i spună că n-are chef de joacă, dar știa că în felul acesta l-ar fi făcut să insiste și mai mult.

«Scap eu altfel!» —gîndi și în ochi îi miji un zîmbet poznaș.

Începu să rîdă și rosti cu glas voios.

—O să ne jucăm, Hix! Dar de data asta să născocesc eu un joc. Un joc strașnic. Tu rămîi aici pînă numeri la două mii, apoi vii să mă cauți. Eu o să mă ascund undeva. Ai înțeles?

—Am înțeles!

«Acum crede că ne jucăm și o să scap de el o jumătate de oră. Îmi pare rău, prietene Hix, dar cîteodată ești prea plictisitor... Așa că... înghite păcăleala!»

Nirus se îndreptă în fugă spre sera navei. Îi venise o idee care i se părea strașnică și voia să o pună imediat în aplicare.

(VA URMA)

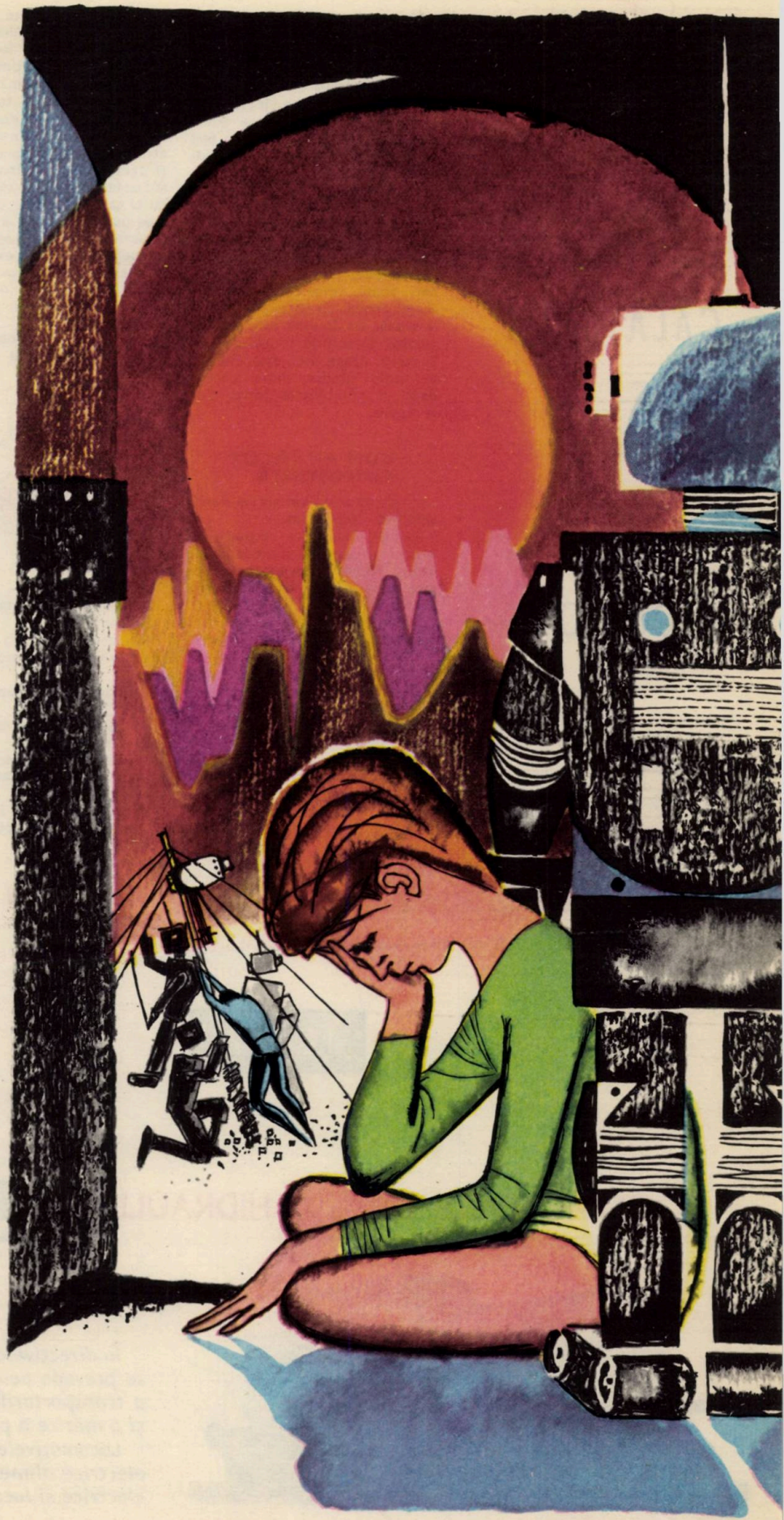

ŞTIINŢĂ

CONTINUAREA CĂLĂTORIEI MELE ÎN LUMEA ATOMILOR

de **LEONID PETRESCU**

V-am povestit în numărul trecut al revistei despre călătoria mea în lumea atomilor. Abia mă întorsesem cînd, iată, primesc un telefon de la redacţie:

— Trebuie să te întorci în lumea atomilor şi să ne aduci alte ştiri. Cititorii o cer. Eşti reporter şi te priveşte. Te descurci!...

Şi atunci, ce să fac, m-am descurcat. M-am făcut din nou din ce în ce mai mic, am trecut printre molecule şi am ajuns, în sfîrşit, în lumea atomilor de clor şi de sodiu. O să mă întrebaţi, poate, de ce tocmai printre aceşti atomi. Să vă explic: eram la masă, iar în faţa mea se afla solniţa. În solniţă se găsea sare. Şi sarea, dragii mei, este clorură de sodiu: aşadar, nimic altceva decît o combinaţie între clor şi sodiu...

CUM AM FĂCUT CUNOŞTINŢĂ

— Bună ziua! am zis eu vesel, salutînd respectuos.

Nimeni nu mi-a răspuns nimic. Erau acolo o sumedenie de atomi, foarte preocupaţi cu diferite treburi. Care erau treburile lor, o să mă întrebaţi? Păi, e foarte greu să vă fac o listă completă a treburilor unui atom.

Ca să vă dau o idee, să vă spun numai că un atom are mai întîi grija lui proprie: electronii săi se învîrtesc, cu mare iuţeală, în jurul nucleului, un fel de inimă a sa. Uneori atomii schimbă locul electronilor lor, coborîndu-i sau urcîndu-i mai aproape sau mai departe de nucleu. În felul acesta iau naştere emisiuni de lumină, de diferite culori. Ba, cîteodată, din atom se nasc şi alte radiaţii: razele X (sau Roentgen), folosite pentru a face radioscopii şi radiografii oamenilor şi maşinilor, sau radiaţiile atomice, formate din particule ale nucleului, sau cîmp electromagnetic. Din cînd în cînd, atomii se uită în apropierea lor şi dacă zăresc un atom de alt fel fac ce fac şi izbutesc să se unească cu el ca să dea moleculele, particule mai mari decît el, şi aşa mai departe. Astfel putem ghici milioanele de atomi existente în lucrurile din jurul nostru. Şi uite că nu v-am înşirat decît cîteva dintre numeroasele preocupări ale atomilor.

Aşa încît nu trebuie să vă miraţi că nu mi-au răspuns la salut.

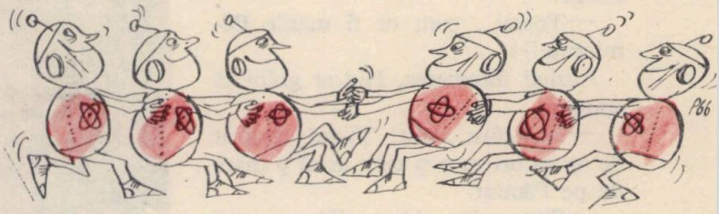

Am vorbit mai tare:

— Bună ziua!

Un atom care era mai apropiat de mine mi-a mormăit «Salut».

— Dacă nu vă supăraţi, cine sînteţi?

— Eu? zise mirat atomul. Nu mă recunoaşteţi?

— Drept să vă spun, nu.

— Atunci, număraţi-mă şi o să vedeţi!

Am ascultat şi am început să-l număr. Vreau să spun, am început să-i număr electronii.

Erau aşa:

Doi se roteau pe stratul cel mai apropiat de nucleu.

Ceva mai departe, pe un alt strat, se învîrteau opt.

Pe un al treilea, şi mai departe, se mişcau cu mare iuţeală şapte electroni.

Mi-am făcut repede socoteala în minte: 2 plus 8 plus 7 fac 17. Aflasem totalul. Mi-am scos repede tabloul lui Mendeleev din buzunar (ştiţi, eu umblu totdeauna cu sistemul periodic al elementelor la mine, nu se ştie unde poate să-mi prindă bine) şi m-am uitat. N-a trebuit să caut mult.

Vă daţi seama deci că am mers la sigur. Elementul cu numărul 17, în grupa a VII-a: iată-l, era clorul. Se afla acolo, în grupa a şaptea, înconjurat de bunii săi prieteni: deasupra sa, fluorul, un element şi mai violent decît el; dedesubt, bromul, iodul...

— Acum v-am recunoscut! am strigat eu, împăturind tabelul şi punîndu-l în buzunarul de la piept. Sînteţi clorul!

Clorul zîmbi larg, fericit.

— Îmi pare bine! zise el. Şi mă rog, cărei întîmplări datorăm vizita dumneavoastră?

TEHNIC

LOCOMOTIVELE DIESEL—HIDRAULICE

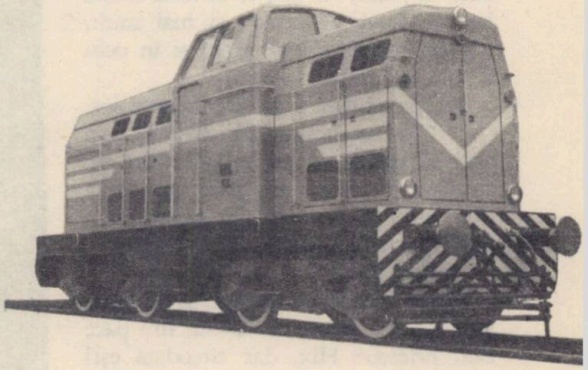

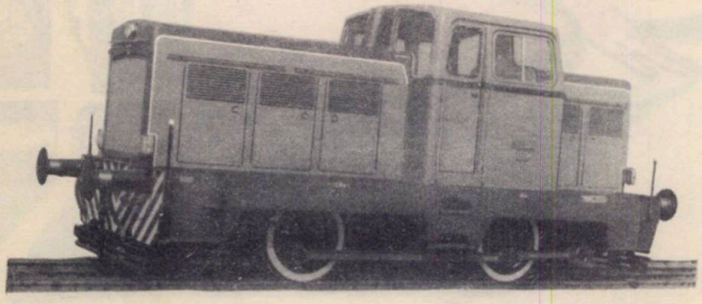

În directivele celui de-al IX-lea Congres al P.C.R. se prevede pentru perioada 1966—1970 o sporire a transporturilor, ceea ce determină pentru viitor şi o mărire a producţiei de locomotive.

Locomotivele ce se vor fabrica sînt: locomotive electrice alimentate de la reţea, locomotive diesel-electrice şi locomotive diesel-hidraulice. Utilizarea

CUM S-AU CUNOSCUT CLORUL ŞI SODIUL

— Am venit să fac un reportaj, i-am explicat eu. Aş vrea să explic cititorilor revistei «Cravata roşie» cum şi pentru ce se petrec combinaţiile chimice ale dumneavoastră şi să lămuresc un mister.

— Hm! zise clorul, strîmbînd dintr-un electron (că n-avea nas). Ce mister?

— Iată. Toată lumea ştie că dumneavoastră, cînd sînteţi singur... vreau să spun, cînd atomii dumneavoastră sînt uniţi numai între ei, fără nici un străin, aveţi cu totul altă înfăţişare. Mai întîi, sînteţi gazos. Pe urmă, gazul ăsta — clorul — este foarte periculos pentru om.

— Ei, şi unde-i misterul?

— Păi, uite, cum vă întîlniţi cu sodiul şi vă uniţi fiecare cîte un atom, deveniţi clorura de sodiu, blajina sare de bucătărie pe care noi, oamenii, o punem în mîncare ca să-i dea gust. Cum se explică faptul că vă îmblînziţi, aşa, dintr-o dată?

Clorul rîse zgomotos.

— E simplu. Dar mai întîi, daţi-mi voie să vă prezint pe bunul meu prieten, sodiul.

Era vecin cu el şi am făcut cunoştinţă. Era un atom ceva mai slăbuţ: în jurul nucleului său se roteau numai 11 electroni. I-am numărat, că mă obişnuisem cu asta. Doi se învîrteau, ca la toţi atomii, pe primul strat, cel mai apropiat de nucleu. Alţi opt se învîrteau pe al doilea strat, mai îndepărtat. Rămînea unul care se rotea, singuratic, pe ultimul strat.

De fapt, cînd m-am uitat mai bine, mi-am dat seama că acest ultim electron nu era chiar singuratic. Îşi găsise tovarăşi de joacă pe ceilalţi şapte de pe ultima orbită a clorului şi împreună cu ei forma un strat complet în jurul clorului.

— Ei, acum ai priceput?

Sodiul şi clorul s-au combinat chimic în acest fel. Există o tendinţă de a completa pînă la opt numărul de electroni de pe ultimul strat. Electronul sodiului tocmai bine completează pe cei şapte electroni ai dumneavoastră... Evident, în lumea chimiei mai există şi alte metode de a se efectua combinaţiile între doi atomi.

REZOLVAREA MISTERULUI

— Şi acum, poate că vreţi să vă lămuresc la rîndu-mi misterul? mă întrebă clorul, politicos.

— Vă rog!

— Iată, pentru dumneavoastră, voi face o excepţie pe care altminteri nu o efectuez niciodată. Mă voi despărţi de sodiu. Ştiţi, îndeobşte eu sînt atît de bine legat de prietenul meu, încît chimiştilor le vine destul de greu să mă desfacă. Ştiţi cum procedează totuşi?

— Cum să nu! Topesc sarea de bucătărie şi apoi în această topitură introduc doi electrozi, unul cu electricitate de semn negativ şi altul cu electricitate de semn pozitiv. Atomul de sodiu, lipsit de electronul său, este pozitiv. Este, cum se spune, un «ion pozitiv».

— Ion este o denumire grecească, ce înseamnă «călător». Aşadar, un atom lipsit de electronii de pe stratul său exterior sau care a căpătat ceva electroni în plus devine un ion.

— Aha, va să zică şi eu sînt un ion? întrebă clorul, amuzat.

— În momentul de faţă, da, pentru că aţi anexat un electron al sodiului. Dar să vă povestesc mai departe. Chimiştii topesc sarea şi o pun într-un vas de electroliză. Ionii de clor se adună la electrodul pozitiv, cei de sodiu la electrodul negativ. Fiecare ion se duce la electrodul de sens opus.

Clorul mă privi, bănuitor.

— Mă rog, şi de unde ştiţi dumneavoastră atît de bine toate astea?

M-am intimidat. Cine ştie ce puteam să păţesc!

— Ei, am citit şi eu, am zis. Dar voiaţi să-mi explicaţi de ce în sare sînteţi inofensiv şi singur sînteţi atît de... violent.

— Mda, zise clorul, privindumă chiorîş. Va să zică, mă desfac de sodiu. Devin un atom care mă unesc cu încă un atom asemănător şi formez o moleculă de clor...

Şi, zicînd acestea, trecu la fapte, transformîndu-se într-un gaz cu un miros puternic, înţepător: clor!

— Proprietăţile moleculelor chimice, zise clorul, depind de straturile de electroni ale atomului şi de combinaţiile atomilor între ei. Trebuie să ştiţi că eu, subsemnatul clor, cînd sînt sub formă gazoasă sînt un corp foarte activ, care reacţionează cu o sumedenie de alte corpuri. Eu formez acidul clorhidric, care se foloseşte foarte mult.

— Ştiu. Din acid clorhidric se fac materii colorate, medicamente, mase plastice la Săvineşti etc.

Clorul îmi aruncă din nou o privire bănuitoare.

— Tot eu, adăugă el, formez clorura de potasiu, unul dintre cele mai folosite îngrăşăminte agricole. De asemenea, formez clorura de zinc, întrebuinţată la impregnarea lemnului — pentru conservarea sa —, la curăţirea suprafeţei metalelor... Formez cloratul de potasiu...

— Întrebuinţat în medicină ca dezinfectant, am spus eu.

— Mi se pare că sînteţi chimist.

— Da, am mărturisit eu.

La punctul acesta am fost nevoit să-mi închei reportajul din lumea atomilor, fiindcă interlocutorul meu, clorul, se închise într-o adîncă tăcere. Nu-i plăceau, pesemne, chimiştii.

acestora aduce mari economii. Gîndiţi-vă numai că o locomotivă diesel înlocuieşte în exploatare 2 locomotive cu aburi.

Iată acum schema locomotivei diesel-hidraulice, care prezintă avantaje chiar faţă de cea electrică, fiind mai economicoasă şi mai uşor de condus. La aceste locomotive transmisia comenzilor se face hidraulic.

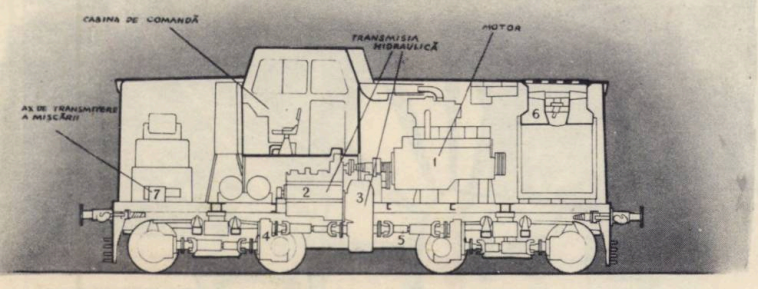

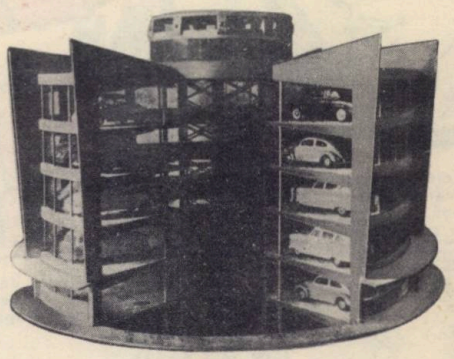

GARAJ CIRCULAR

Priviţi cu atenţie fotografia. Această clădire circulară prezintă un nou tip de garaj, cu 8 sau 12 nivele şi care poate cuprinde 100 de automobile mari şi 150 mici. Transportul maşinii de la intrarea garajului pînă la locul de parcare este automatizat şi se realizează în 32 de secunde.

Proiectul garajului circular aparţine arhitectului spaniol Casto Fernandez Shaw şi a obţinut la Expoziţia internaţională de la Bruxelles medalia de aur.

PENTRU OM NU EXISTĂ IMPOSIBIL

Nava pămîntească «Galactica» reluă legătura prin televiziune cu nava «Spirala», sosită din lumea antimateriei.

Și fiecare nouă imagine ce aducea vești din nava misterioasă îi umplea de bucurie pe pămînteni. În lumea antimateriei trăiau oameni după chipul și asemănarea lor.

Apoi apăru pe ecran o femeie. Prima femeie din lumea necunoscută.

La ordinul comandantului, inginerii roboți stabiliră legătura cu «Spirala» și pe calea sunetelor.

Pe ecran, cosmonautul străin ce părea comandantul navei se înclină și rosti cîteva cuvinte. Vocea străinului suna răscolitor, ca o muzică de orgă. Dar cuvintele erau neînțelese.

Ceasuri la rînd, mașinile logice conduse de roboții filologi s-au străduit să descopere sensul cuvintelor. Pe ecran apăru, în sfîrșit, textul: «Comandantul navei Spirala, din lumea antimateriei, transmite fraților săi dintr-o altă lume un fierbinte salut».

Apoi vorbi femeia. Pămîntenii o ascultau vrăjiți. Se recomandă: «Mă numesc Sevrata», după care adăugă: «Vă transmit un salut în numele femeilor din galaxia mea!»

Pămîntenii răspunseră și ei printr-un mesaj: «Invităm pe prietenii noștri de pe nava Spirala să înainteze spre noi pînă la centura de siguranță».

Străinii înclinară capetele în semn că sînt de acord.

— Cel mai îngust cordon de siguranță pe care-l putem păstra între noi și nava «Spirala» este de 15 km, spuse cu neliniște comandantul. Dacă vom micșora această distanță chiar și cu un metru, riscăm să ne spulberăm și noi, și ei într-o clipă.

Cele două nave începură să facă manevra periculoasă a apropierii.

BIBLIOTEC

Urmăriți în interiorul revistei: «ȘTAFETA FANTEZIEI», «CĂRTICICA SURPRIZELOR», povestirile științifico-fantastice «NIRUS» și «PENTRU UN OM NU EXISTĂ IMPOSIBIL» și povestirea istorică în imagini «MÎNDRU PĂUNAȘ ȘI TOMA ALIMOȘ».

CRAVATA ROȘIE

4
1966
REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C. C. AL U. T. C.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

COPILĂRIE FERICITĂ

PARTIDULUI IUBIT

de **GHEORGHE TOMOZEI**

Vor răsuna cîntările măiastre,
Partid iubit, slăvindu-ți lupta ta,
Ca semn fierbinte al iubirii noastre.
Și roșii flori în dar noi îți vom da.

Să te urmăm ni-i năzuința vie
Și să-nvățăm este al nostru gînd.
Noi ne mîndrim că datorită ție
Cravatele ne flutură în vînt.

Îți mulțumim, făgăduindu-ți ție
Că numai note bune o s-avem;
Că vom pătrunde-a cărții bogăție.
Noi ucenici partidului ne vrem.

Îți mulțumim și pentru școala nouă,
Și pentru cărți frumoase-ți mulțumim;
Pentru vacanța cu poieni și rouă,
În taberi cățărate pe-nălțimi.

Năvalnic știm că o să treacă anii
Și comuniști ajunge-vom să fim.
Iar pentru năzuința asta scumpă,
Partid iubit, tot ție-ți mulțumim.

*

NE ANGAJĂM

de **VICTOR TULBURE**

Sub flamura în vînt desfășurată
Privim încrezători în viitor,
A noastră-i tinerețea minunată
Și s-o trăim ni-i dată tuturor.

Din primul ceas al dimineții clare
Și seara, pînă-n ultimul ei ceas,
Aceeași inimă clocotitoare
Ne-ndeamnă pașii fără de popas.

Un singur drum cunoaștem : înainte!
Visăm, cîntăm, muncim, gîndim, zidim,
Dar mai presus, Partidului-părinte,
Stegarii lui de mîine vrem să fim.

Căci el ne-ndrumă pașii-nspre mai bine,
Spre piscuri 'nalte și spre fapte mari.
Noi ucenici îi sîntem în uzine
Și, totodată, harnicii școlari.

---

1) Creștem voioși sub soarele patriei.
2) Așa-i jocul pe la noi.
3) Încă puțin și planorul se va înălța.
4) Un popas într-una din drumețiile noastre.
5) Școli noi, luminoase.
6) ...manuale școlare gratuite sînt pentru noi minunate daruri ale partidului.
7) Zilele de tabără sînt pline de bucurii.

2

Pentru că azi întreg pământul românesc trăiește o eră de împliniri în care anii noștri cresc rodnici și plini de frumuseți — partid iubit, părinte drag, îți mulțumim.

6

3

7

4

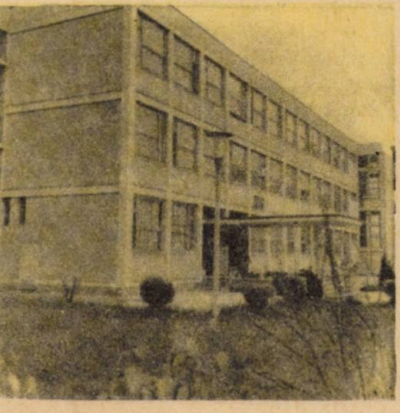

5

PRIETENUL MEU ȘOFERUL

de

Emilia Căldăraru

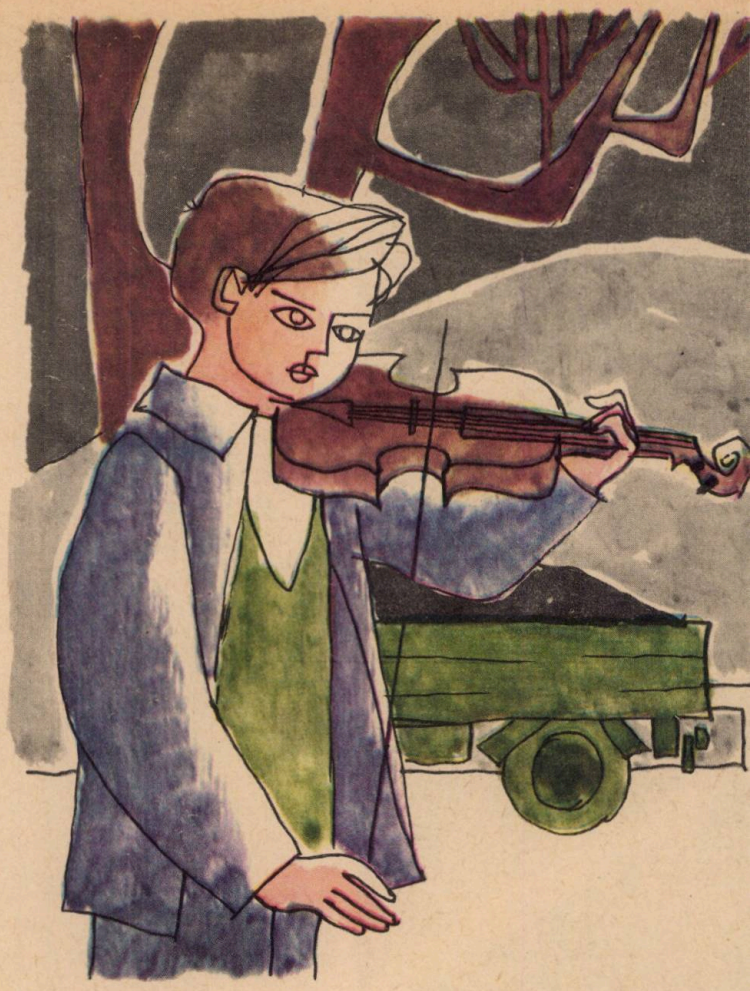

Azi dimineață l-am văzut întîia oară pe «nea Vintilă». La adunarea de detașament. Am avut o adunare festivă, cu invitați. Fruntași în muncă din diferite domenii: un strungar inovator, un profesor medic, o actriță emerită și... un șofer sutamiist al șantierului dintre munți. Programul a durat mult. Eram cam obosiți, în fundul sălii începuseră foieli și șușoteli, cînd i-a venit și șoferului rîndul la cuvînt. Abia a zis două vorbe că s-a și făcut liniște. Era un om tare plăcut.

— Apoi, dragi copii, începu el, mai întîi să-mi dați voie să mă recomand. Eu mi-s «nea Vintilă», așa să mă știți și voi, că așa mă știu toate șantierele și toți camionagiii de pe șosele. Că dacă-i întrebați de șoferul Udriște mai mult ca sigur că ridică din umeri, da'dacă-i întrebați de nea Vintilă, musai că s-o găsi vreunul să zică: «tulai, doamne, da' cum să nu-l știu, șofer de-al nostru, ține volanul în brațe de cincisprezece ani buni! Iacă-tă, astă-seară, plec înapoi pe șantier, cu un transport de ciment, închei un convoi de zece camioane. Înghite mult ciment șantierul nostru. Ți-e mai mare dragul să vezi ce se ridică acolo! Fabrici una lîngă alta. Cogeamite combinat chimic întins pe zece hectare, umbli o zi să-i faci ocolul. Ei, și cum ziceam, după-masă, înapoi pe șantier că nouă celor de la volan ne șade bine cu drumul. O luăm frumușel prin trecătoare, pe urmă pe firul de șosea de pe cursul Cindrelului și tot așa, printre codri...»

«Pe cursul Cindrelului!» am prins eu vorba, din zbor. Înseamnă că va trece prin satul meu. Ce noroc nesperat! Numai de m-ar lua și pe mine. Cîștig o zi și sînt mai repede acasă. Cu trenul n-aș putea pleca decît mîine.

L-am așteptat pe nea Vintilă la ieșire. Ne-am înțeles de îndată.

— Te iau, măi copile, cum să nu te iau. Pe la ora patru să mă aștepți la barieră în stația de benzină. Oprim convoiul pentru alimentare.

Am alergat la internat, mi-am strîns lucrurile, mi-am luat rămas bun de la colegi și la patru fix eram în stația de benzină, cu valiza într-o mînă și cu vioara în cealaltă, așteptînd. (Ce bine de noi, internii de la grupele de vioară, putem lua instrumentul acasă, și exersăm și în vacanță).

La ora cinci convoiul părăsea orașul. Nea Vintilă era vesel, fluiera la volan și-mi povestea cîte-n lună și-n stele. Am aflat că-i de prin cîmpia Someșului, dar că nu mai avea pe-acolo decît o nănașe sau cam așa ceva, încolo era om fără familie, n-avusese timp să se însoare, umblase din tinerețe tot pe drumuri, tot pe roate, și acum, la 37 de ani, încă n-avea și el, pe undeva, ca tot omul, un sălaș. Dar nu prea arăta el îngrijorat de asta, zicea că se simte ca-n familie pe șantier. Și continua să fluiere vesel, cu toate că printre brazi se pornise să sufle vîntul, iar pe parbriz se scurgeau din cînd în cînd, ca lacrimile, picături mari de ploaie. L-am întristat însă eu, cu povestea mea. Mai exact, cînd am ajuns să-i spun despre tata. Cum pierise pe cînd eu aveam abia doi ani, sub un brad uriaș, pe care tocmai îl doborîse cu ceilalți tovarăși ai lui, tăietori de pădure.

Seara ne-a prins în trecătoare. Aici, vîntul se potolise, ploaia rămăsese undeva, în urmă, iar eu povesteam lucruri mai vesele. Despre coincidența aceea neuitată, cînd fusesem

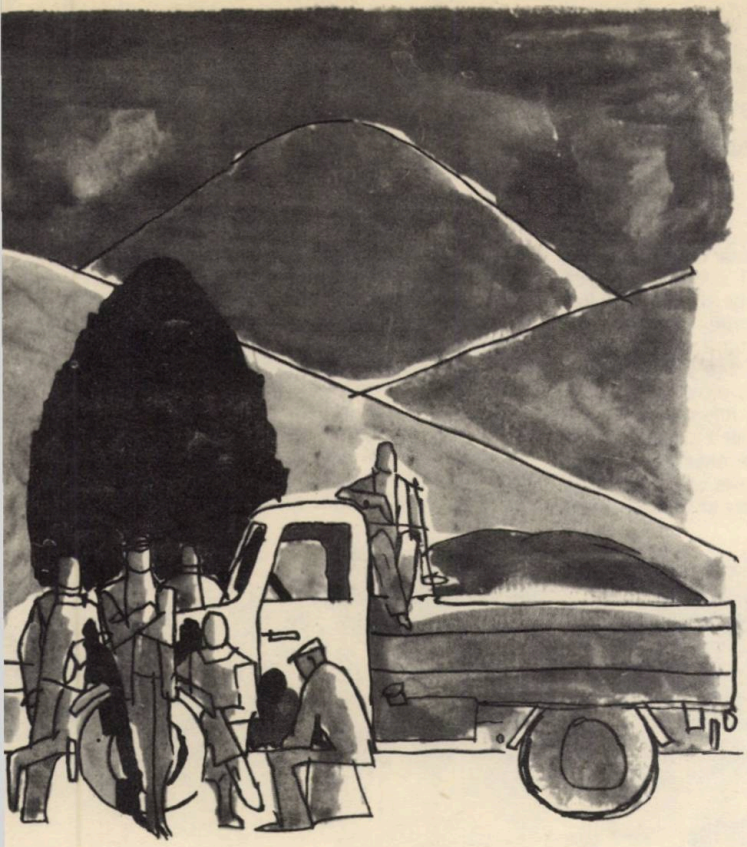

Ilustrație: DUMITRU NEGREA

primit pionier, exact în ziua cînd pe mama consiliul de conducere al cooperativei o alesese brigadieră. Și cum tot atunci, după cină, stînd cu mama pe prispă, îi cîntasem pentru prima oară din instrumentul acela pe care mi-l meșterisem singur, din bețe de porumb și păr de cal și cum, atunci, se făcuse mama luntre și punte să intru la o școală de muzică. Îi spuneam lui nea Vintilă cît mă bucur că voi face mamei surpriza de a sosi acasă cu o zi mai devreme și-i povesteam planul meu.

O să mă apropii de fereastră. Mama va fi singură în casă — va împleti sau va citi la lumina lămpii broșurile ei zootehnice. Voi scoate binișor vioara din tocul ei și voi cînta. Cum va tresări! Cum va alerga la ușă să mă prindă în brațe, cum se va sili să-și ascundă ochii înlăcrimați!... Mama plînge întotdeauna la mari bucurii. Sau mai bine zis i se umezesc ochii. Atunci ochii ei îmi plac cel mai mult. Sînt atît de mari și adînci! Așa îi am și în poză. În poza pe care o țin la piept, pe care am făcut-o în ziua cînd am aflat că reușisem la examenul de admitere în școala de muzică și că voi pleca, intern, la oraș. I-am arătat-o și lui nea Vintilă. A privit-o în scăpăratul brichetei. Tocmai atunci a trebuit să ne oprim brusc, într-un scrîșnet de frînă. În fața noastră se oprise tot convoiul. Un camion, primul sau al doilea, avea o pană de motor. Pînă s-ar fi reparat, se hotărî un popas. Șoferii traseră camioanele într-o margine a șoselei, scoaseră țigări, pachețele cu gustări. Nea Vintilă veni cu o idee: să scot vioara și să cînt. Degeaba am protestat; cît ai clipi nea Vintilă strînsese oamenii în jurul meu, sub un molid, într-o coastă de pădure. Trebuia să cînt și am cîntat. Cu toate că acum, cînd clipele acelea au trecut, îmi pare că totul s-a petrecut în vis. Fiindcă totul era atît de neobișnuit. Deasupra, duhul pădurilor, trecînd printre ramurile neliniștite ale molizilor și stele albe, clipind ici și colo printre măguri înalte. Jos, iarba încă mică a pășunii, culcîndu-se molcom sub nebănuite adieri și șopotul continuu al Cîndrelului curgînd nevăzut, și farurile orbitoare ale camioanelor luminînd cuprinsul ca într-o mare sărbătoare, și mirosul rece, crud, de primăvară timpurie umplînd văzduhul. Și oamenii, cu șepci, pufoaice și bocanci greoi înconjurîndu-mă din toate părțile, mai întîi cu un amestec de voci scăzute, scăpărări de brichete, fum de tutun, apoi cu o liniște mare, țigări uitate în colțul gurii, cîte-un suspin venit din cine știe ce adîncuri.

Încă nu m-am dezmeticit. Mi-e parcă foarte frig sau, dimpotrivă, foarte cald, în orice caz, ceva, ca un fel de amețeală dulce-amăruie, îmi lunecă din creștet pînă-n tălpi. Cum, necum, adineauri, se cheamă că am dat un concert. Primul meu concert. Aplauzele îmi mai răsunau în urechi și acel «bravo, băiete» spus din toată inima îmi vine mereu în minte. Și doar a trecut un ceas de atunci.

Alături, nea Vintilă tace. De la popas tace. Nu-l tulbur cu întrebări. O fi avînd omul ale lui. Tac și privesc. Pînă departe, zăresc înaintînd în noapte caravana luminițelor roșii din spatele mașinilor, pînă departe, pe coamele munților negri, din zare, se alungă, se întretaie în răstimpuri luminile puternice ale farurilor și fiecare pereche de faruri înseamnă un camion, și fiecare camion înseamnă un conducător de mașină și, la un loc, ei toți au fost auditoriul meu. Primul meu auditoriu.

— Ce-ai cîntat?

— «Balada» de Ciprian Porumbescu.

— O să vin la voi acasă să mi-o mai cînți o dată. O să se supere maică-ta?

— De ce să se supere, nea Vintilă?

— Poimîine n-am nici un transport. O să trec pe la voi.

Și iarăși tăcem. Am mai mers jumătate de oră!

— Se necăjește mult cu tine. Să te facă om. Faci bine că o iubești.

De ce îl întristasem pe nea Vintilă? Sau poate numai îl îngîndurasem. Oricum, îmi părea rău după fluieratul lui, după vesela lui sporovăială și mă frămîntam cum să-i abat gîndurile. Am început să-i vorbesc despre adunarea de azi dimineață. I-am spus că din cele patru cravate roșii pe care le pregătise instructoarea pentru ca, la sfîrșitul adunării, să le ofere invitaților, numai una era deosebit de frumoasă, și că eu, fiind la masa prezidiului, am făcut ce-am făcut să o pun tocmai dedesubt, făcîndu-mi socoteala că așa o să-i revie lui, ca fiind ultimul vorbitor. Și ce bucurie pe mine cînd am văzut că-mi reușește planul.

— Unde o să ții cravata, nea Vintilă?

— Ce-ai zis?

— Întrebam de cravată. Unde ai s-o păstrezi? Așa, ca amintire...

— Aaa, cravata? Am s-o păstrez bine că mi-e dragă.

Și iar a rămas pe gînduri.

În zări, pe o colină domoală, năluci dintr-o dată o constelație pîlpîitoare.

— Uite, colo, nea Vintilă. Vezi? Satul meu. Acolo, între luminițele din margine e casa noastră... mama...

— Trebuie să fie un sat frumos.

— Să vii să-l vezi, nea Vintilă. O să te aștept.

— O să vin. Negreșit o să vin.

Mașina înaintează în noapte. La volan nea Vintilă fluieră din nou. În cabină plutește ceva nedefinit, ca o bucurie ce nu are nevoie de cuvinte.

O VIZITĂ LA MUZEUL „

Într-o dimineață din primăvara acestui an, încă din zorii zilei, putea fi văzut pe o alee centrală a Palatului pionierilor un mare și elegant autobuz «T. Vladimirescu» care își aștepta calm pasagerii. Pasagerii n-au întîrziat să se arate și să-și ocupe locurile. Erau pionieri îmbrăcați cu îngrijire, neastîmpărați, gălăgioși și veseli, știind că pleacă într-o excursie. Dar autobuzul nu s-a umplut numai cu copii. Printre ei s-au așezat și cîțiva profesori de la școala lor și părinți. Cînd, în sfîrșit, toate locurile fura ocupate, claxonul anunță plecarea... Elegantul autobuz alunecă ușor pe asfaltul cenușiu al bulevardelor, lăsînd în urmă blocurile pastelate ce amintesc faleza Mării Negre, marile magazine, impunătoarea clădire a Sălii Palatului, cu cupola ei armonios arcuită.

Autobuzul ocoli orașul în miniatură sau mai bine zis noul cartier Floreasca, lăsă în urmă cunoscuta construcție a Casei Scînteii și ieși pe șoseaua care se întinde albă și șerpuitoare printre șiruri de copaci. Încotro se îndrepta acest elegant și vesel autobuz în acea luminoasă și însorită duminică de primăvară? Desigur, într-o excursie. În excursia de azi, autobuzul nostru se îndrepta spre Doftana. Groaznica închisoare în care burghezia i-a ținut încătușați pe cei mai buni fii ai clasei muncitoare, pe comuniști, nu poate fi locul unei simple excursii; de aici ieși îmbogățit cu noi date istorice, dar nu așa cum ieși dintr-un muzeu oarecare sau în urma vizitării unor ruine celebre. Dof-

DOFTANA"

tana este o pagină din eroica luptă a partidului comuniștilor, care a condus poporul român pe calea libertății și fericirii.

Dar pionierii erau nerăbdători să vadă acest lăcaș despre care li se povestise de atîtea ori.

*

Autobuzul opri. Jur împrejur dealurile aurite de lumină se arcuiau lenețe, adăstînd parcă alunecarea molcomită a Telegăi printre malurile lutoase. Pe cerul albastru,

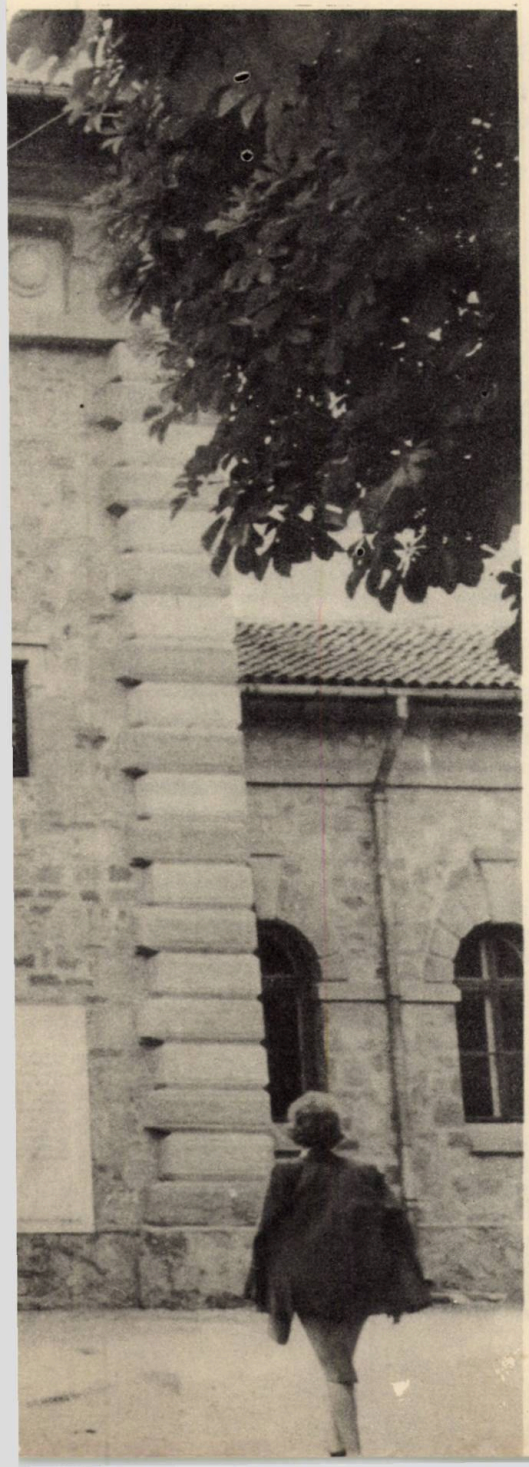

înalt, arareori unduia un nor... Larma glasurilor voioase și frînturile de cîntece care se înfiripaseră în timpul mersului conteniră dintr-o dată.

În zare, îndărătul dealurilor pleșuve, răsărise așezarea de piatră, stearpă și cenușie a Doftanei.

— Într-o asemenea zi, cu zeci de ani în urmă, pășeau pe drumul acesta oameni care aveau să rămînă multă vreme înapoia zidurilor pe care le vedeți.

Copiii întoarseră capul să vadă cine rostise cuvintele. Era tovarășul profesor de istorie.

— Să mergem pe acest drum înapoi spre istoria luptei părinților voștri. Chiar pe unde mergem acum, în lanțuri, mînați de jandarmi, erau aduși comuniștii. Pășeau pe un drum pe care burghezia l-ar fi vrut fără întoarcere, lăsînd în urma lor cerul albastru, cîmpul înverzit, pămîntul reavăn. Erau azvîrliți în închisoare fiindcă cereau pîine. libertate, drept la muncă pentru muncitori, pămînt pentru țărani. Erau azvîrliți în această temniță de piatră fiindcă cereau dreptate, fericire, lumină.

Așadar, pe pietrele pe care pășeau copiii acum privind cu luare-aminte la coridoarele întunecate, presărate cu uși înguste, au mers altădată cei mai buni fii ai poporului nostru. Intrau pe poarta închisorii cu fruntea sus, plini de dîrzenie, hotărîți să lupte mai departe.

Temîndu-se de comuniști, burghezia se silea să-i distrugă pe cei închiși la Doftana, căuta să-i înfometeze, și în primul rînd să-i demoralizeze prin tot felul de umilințe și înjosiri. Zbirii, călăii Doftanei foloseau adeseori bătaia. Și astăzi zidurile Doftanei răsună de acel strigăt al comuniștilor care exprima solidaritatea și revolta: «Nu bate!», «Nu bate!», «Nu bate!»

Într-o zi, în vara anului 1937, la poarta Doftanei au sosit cîteva camioane cu muncitori ceferiști care veniseră să-i vadă pe tovarășii lor închiși. «Balaurul», cum era denumit directorul închisorii, nu a permis acest lucru. Drept răspuns, ceferiștii au organizat o demonstrație în fața porților. Direcția a adus îndată jandarmi și s-a încins o adevărată bătălie. Comuniștii din închisoare au pornit atunci strigătul lor: «Nu bate!» În noaptea aceea, pînă la albirea zorilor, Doftana s-a cutremurat sub loviturile acestui strigăt uriaș: «Nu bate!» Povestitorul rămase gînditor.

Copiii se opriră înfiorați în întunericul zidurilor mucede. Din piatră, ecoul acela aducea peste ani strigătul de luptă, durere și izbîndă al Doftanei.

*

Tăria morală a comuniștilor, superioritatea lor de nezdruncinat asupra călăilor își trăgeau forța și din solidaritatea lor, din unitatea de luptă și țel a clasei muncitoare. «Toți pentru unul, unul pentru toți» — aceasta era lozinca. Tot ce pătrundea de afară, ziare, îmbrăcăminte, mîncare, medicamente, se împărtea întregului colectiv, transmițîndu-se de la o celulă la alta, cu ajutorul unui băț de care era legat, cu o sfoară, pachetul.

Burghezia se zbătea să obțină izolarea comuniștilor de viața țării, de mersul evenimentelor istorice. Dar acest lucru nu le-a izbutit. Comuniștii din Doftana știau tot ce se petrece în afară. Cu toată paza strașnică din închisoare totuși primeau ziarele. Să nu vă închipuiți că acest lucru era ușor. Pătrunderea unui ziar la Doftana era legată de nenumărate primejdii. Tovarășul care-l primea făcea asupra celor citite un rezumat. Rezumatul era apoi multiplicat. Tipografie, desigur, nu exista, dar mulți tovarăși îl copiau toată noaptea la lumina unei lumînări, pe foițe de țigară, și a doua zi, pe furiș, «ziarele» cu știri treceau din mînă în mînă. Comuniștii erau astfel întotdeauna la curent cu toate evenimentele zilei. Căci în fiecare zi ei se pregăteau pentru eliberare, pentru zdrobirea regimului burghezo-moșieresc.

*

Întreg grupul de copii se opri într-un coridor strîmt și întunecos, pe care se răsfirau nenumărate uși: 30 într-o parte, 30 în cealaltă. Cineva deschise una dintre ele. În afara unui pat de scînduri, pe podeaua de ciment nu se afla nimic. Sus de tot, deasupra patului, un ochi de fereastră zăbrelită lucea rece și trist.

— Voi, pionieri, unde vă pregătiți lecțiile? întrebă pe neașteptate tovarășul profesor care le vorbise cu puțin timp înainte.

Copiii ridicară din umeri.

— Acasă, în odaie, la masă.

— Priviți acum în ce condiții învățau în anii aceia comuniștii. Să știți că la Doftana se învăța foarte mult matematică, se țineau cursuri de marxism-leninism, se învățau limbi străine. Fără hîrtie și fără creion. Tovarășii scriau cuvintele sau cifrele cu acul pe pereți sau cu săpun pe geam și, după ce le învățau, ștergeau totul. Atunci în închisoare, în anii întunecați, conducătorii noștri, comuniștii, vedeau limpede viitorul, ziua de azi.

Pionierii priviră cu emoție în jur. Va să zică aici, în această temniță înfricoșătoare, fără cărți, nemîncați, bătuți, comuniștii învățau!

...Uneori la Doftana se organizau seri artistice, alteori se «prezentau» filme. Filme? Da. Cînd venea în închisoare un deținut nou se putea auzi din celulă în celulă, de-a lungul coridoarelor: «Tovarăși, toată lumea la geam. Astăzi avem film.» Asta însemna că noul venit povestește celorlalți un film văzut în libertate.

*

Grupul ajunse la secția B a închisorii, unde, înainte de cutremurul care a prăbușit Doftana, intrarea se făcea printr-o pivniță.

Au vizitat apoi celula «H». Aci nu existau paturi, iar pe jos se vărsa apă cu sare. Singurul loc unde un om se putea așeza era un prag îngust de lemn. În celula «H», din pricina condițiilor insuportabile, după regulament, deținuții stăteau numai 3 zile. Comuniștii erau însă ținuți luni în șir. Mîncarea era astfel distribuită: o zi de loc, o altă zi jumătate de porție. Și totuși comuniștii rezistau.

Forța lor morală, dîrzenia cu care au rezistat celor mai grele încercări își aveau izvorul în patriotismul lor fierbinte și devotamentul nestrămutat față de popor.

*

Grupul străbătea neobosit secții, celule, ateliere, privind, privind... Profesorul continuă:

— 26 de ani au trecut de atunci, de la ziua de 10 noiembrie 1940.

Burghezia, călăii din Doftana știau că închisoarea e veche și expusă prăbușirii în eventualitatea unui cutremur. De altfel

fuseseră avertizați de posibilitatea prăbușirii închisorii chiar imediat după primul cutremur care avusese loc cu puțin timp înainte, în luna octombrie 1940. Dar ei se bucurau că luptătorii comuniști sînt în pericol și dăduseră ordin ca deținuții politici să fie mutați în celulele cele mai expuse la dărîmare. Într-adevăr, la cutremurul din 10 noiembrie, aceste celule s-au năruit.

Erau orele 4 dimineața. În jurul lor părea că se scufundă pămîntul, totul se clătina și vuia. Gardienii fugiseră cu toții. Închisoarea s-a prăbușit peste oameni, îngropîndu-i de vii.

Era noapte, întuneric, ploua. Intrările și ieșirile astupate. Peste tot moloz, cărămizi, trupuri omenești, noroi, țipete. Oamenii cei mai mulți trăiau, dar erau îngropați sub ziduri. Dacă ar fi fost atunci echipe de salvare, mulți tovarăși ar fi scăpat cu viață.

Fără nici o unealtă, cei care rămaseseră teferi s-au tîrît printre dărîmături și printre grinzile prăbușite și pietrele care încă se mai rostogoleau.

Sub conducerea organizației de partid, deținuții au acționat cu eroism, ca un colectiv unit, pentru salvarea răniților și scoaterea de sub dărîmături a tovarășilor uciși, printre care Ilie Pintilie, Gheorghe Paloș, Janos Herbak, Vasile Pop, Andrei Prot.

*

Grupul de pionieri ieși afară din muzeu. În tăcere, pionierii și însoțitorii lor se îndreptau spre cimitirul «Trei pruni», unde se află groapa comună în care odihnesc eroii Doftanei. Mergeau spre cimitir pe același drum străbătut cu 26 de ani în urmă de luptătorii comuniști, care, cu durere în suflet și hotărîrea de a continua lupta, purtaseră pe umeri trupurile neînsuflețite ale tovarășilor lor.

...În vale, în umbra unei pădurici tinere, cimitirul se întinde tăcut și plin de flori. În urmă, pe așezarea de piatră a Doftanei, roșul aprins al steagului unduie pe cerul albastru, senin.

Și pionierii erau mîndri pentru că purtau cravata roșie, părticică din steagul clasei muncitoare, steagul înălțat victorios de comuniști în lupte și jertfe grele.

Astăzi ei se aflau acolo, alături de nenumărați oameni ai muncii, să aducă omagiul și recunoștința lor partidului comunist, partidului care de-a lungul întregii sale existențe a întruchipat cele mai înalte năzuințe ale poporului român și a cărui luptă victorioasă se continuă în zilele noastre pentru desăvîrșirea construcției socialismului.

*

Seara sosise pe nesimțite. Autobuzul alunecase lin, fără zgomot, pe asfaltul lucios al șoselelor și iată-l acum sub lumina de neon a Bucureștiului.

Apoi, încet, încet noaptea va învălui orașul. La Casa Scînteii luminile vor arde însă toată noaptea. Acolo se tipăresc la marile rotative ziarele noastre, cărțile noastre, cuvîntul partidului.

În toate uzinele orașului, schimbul de noapte intră în muncă. Va fi o noapte obișnuită de lucru. Ca pretutindeni în patria noastră se continuă simplu, cu modestie, dar în același timp cu pasiune, lupta partidului pentru fericirea poporului, pentru care odinioară clasa muncitoare a dat atîtea jertfe.

Caseta albă

În ziua aceea, Andrei dădu năvală în casă cu un chiot de veselie.

— Uraa! A venit vacanța... Uraa!

Larma răsună ciudat în tăcerea odăiței și abia atunci își dădu seama Andrei că maică-sa nu e acolo și că nu ieșise să-l întîmpine, ca de obicei?! Tocmai azi?! Să fi uitat că astăzi se dădeau rezultatele examenului? Nu se poate. Singură spunea: «Examenul ăsta nu e un examen oarecare, Andrei. Nu e numai examenul de absolvire a 8 clase elementare, ci e un prag, dincolo de care îți iei rămas bun de la copilărie». Nu, nu se poate să fi uitat.

— Mamăăăă!

Și totuși nu e. O fi ațipit pe undeva?

Deschise încetișor ușa odăii alăturate. Nimeni. Numai într-un colț al camerei, masa învelită în alb, cu tacîmurile ei noi și cu prăjitura dovedeau că mama... nu uitase. Lîngă prăjitură, un bilețel: «Sînt la Fodori. Vecinei i s-a făcut rău. Stau pînă vine doctorul. Dacă ți-e foame, nu mă aștepta. Pot să te felicit, nu-i așa? Ne vedem îndată. Mama».

Andrei se așează înciudat pe un scaun. Ce ți-e și cu mama. Parcă nu s-ar mai fi găsit și altcineva să vadă de mătușa Fodor. Dar așa e ea. Dacă plînge un copil pe stradă, dacă cineva a rupt flori din părculețul cartierului, dacă s-a spart vreo țeavă în blocul vecin, dacă vreo bătrînă trage să moară, toate, toate o privesc personal, în toate se consideră obligată să intervină. «Eh, ce să-i faci! Doar n-am să prînzesc singur într-o zi ca asta» — oftă Andrei. Tocmai atunci cineva bătu în geam.

— Tovarășă Felecan!

Andrei tăcu chitic. Recunoscu glasul mesterului Oană.

— Tovarășă Felecan, ești acasă?

Bătăile se mai repetară o dată, apoi Andrei auzi pașii mesterului îndepărtîndu-se și răsuflă ușurat. Uf, bine că plecase. Precis că venise să-i spună maică-si cum răspunsese el la examene. Mesterul asistase la examene în calitate de membru al comitetului de părinți. Despre examene n-aveau decît să-i spuie. Elevul Felecan Andrei obținuse note bune. Dar dacă venise să-i spuie altceva... Și deodată îi veni în minte o întîmplare. În urmă cu vreo două săptămîni. Ciudat! Crezuse că întîmplarea aceea va trece ca oricare întîmplare măruntă, fără urme, fără amintiri. Și totuși, de două săptămîni ea îi revine mereu în minte, în cele mai mici amănunte...

În clasă e liniște. Dirigintele dă cuvîntul mesterului Oană să le vorbească copiilor despre uzină, despre meseria de siderurgist. Mesterul povestește cu însuflețire despre oamenii uzinei, despre munca lor. Apoi au vorbit băieții. Mulți au spus că ei sînt hotărîți să-și urmeze părinții și frații, lucrînd ca și dînșii în uzină. Tot timpul însă mesterul l-a privit stăruitor pe Andrei, așteptînd parcă să-i audă și lui cuvîntul. Nici el nu știe de ce a tăcut. «Tu ce spui, elev Felecan Andrei? a întrebat mesterul Oană. Tu, fiul lui Petrea-oțelarul din neamul Felecanilor, care au dat uzinei atîtea generații de siderurgiști și clasei muncitoare atîția oameni de nădejde? Știi pentru ce și-a dat viața Petrea-oțelarul, tatăl tău? Ascultați, copii, povestea lui Petrea-oțelarul». Așa a spus mesterul Oană, apoi a început a povesti.

«Era în iunie 1948. În toată țara se înfăptuia naționalizarea principalelor mijloace de producție. La noi în uzină, în fruntea comisiei de naționalizare muncitorii l-au ales pe comunistul Petrea-oțelarul. I se spunea Petrea-oțelarul fiindcă era ultimul fiu al Felecanilor, una dintre cele mai vechi familii de siderurgiști ai uzinei. Odată, la o grevă, patronii au tras cu arma în muncitori; el s-a ales cu un glonte în picior, dar a stat neclintit lîngă tovarăși, iar la 11 iunie 1948...»

Pentru el, pentru Andrei, toate acestea nu erau lucruri noi. Despre Petrea-oțelarul, tatăl său, îi povestise mama nu o dată. Acum, ascultîndu-l pe mester, nu făcea decît să-și aducă aminte cînd și în ce împrejurare îi povestise mama unul sau altul dintre momentele vieții lui Petrea-oțelarul: Iată, de pildă, în timp ce mesterul istorisea în fața clasei împrejurările în care pierise Petrea-oțelarul, el își amintea cum i le-a povestit, întîia oară, mama.

...Era într-o seară de iarnă, cu viscol vuind la ferestre. În casă, ca de obicei, numai el și mama. Într-un tîrziu, ridicîndu-și privirile de pe caiet, el o zări ștergîndu-și ochii în grabă, aplecată deasupra aceleiași fotografii îngălbenite de vreme, pe care o privea atît de des. Era în fotografia aceea un tînăr înalt, încruntat și mustăcios, care ținea de mînă o fetișcană speriată, cu cununița albă de mireasă. (I se spusese cîndva că cei doi erau tatăl și mama.) Surprinsă, mama vru să ascundă fotografia și

sa-şi întoarcă ochii, dar pe urmă se răzgîndi şi-l chemă lîngă ea.

— Stai aici, Andrei. Lîngă mine. În casa asta sîntem numai noi doi. Nu-l mai avem pe tata... de mult... de atunci de cînd... Şi totuşi, ştii, Andrei, îmi aduc aminte de parcă ieri s-ar fi petrecut... În dimineaţa aceea, Petrea şi-a pus hainele de sărbătoare şi-un fir de busuioc la butonieră. Eu îl priveam nedumerită. Îi auzeam fluieratul vesel şi aşteptam cu inima strînsă să-mi spună ce are de gînd.

Cînd a sunat prima oară sirena fabricii, a tresărit, s-a apropiat de laviţa pe care dormeai, te-a sărutat pe frunte, apoi m-a luat de mînă şi mi-a spus: «Fii veselă, Mario. Astăzi, pînă va suna sirena sfîrşitul schimbului, o să dau prima şarjă care nu va mai intra în buzunarul patronului, ci al nostru, al muncitorilor. Merită să mă îmbrac de sărbătoare, nu-i aşa?» N-am înţeles pe deplin cuvintele lui decît peste o oră, după ce plecase, cînd în cartier s-a răspîndit zvonul că patronul a fost silit să părăsească uzina. Am încropit cum am putut un prînz mai bogat, mi-am pus rochia cea bună, te-am luat în braţe şi-am rămas în faţa ferestrei, aşteptînd să sune sirena. Priveam rotogoalele de fum ce se încolăceau pe cerul uzinei şi mă străduiam să le ghicesc pe cele de la cuptorul unde tatăl tău dădea acea şarjă neobişnuită. Nu ştiam că nu mai apucase s-o dea...

— I-au prins pe vinovaţi? Cine erau?

— Fostul director şi alţi cîţiva oameni ai patronului. Neputincioşi în faţa voinţei muncitorilor, au încercat cel puţin să se răzbune, răpunîndu-l pe omul din fruntea comisiei de naţionalizare. Şi pe urmă socoteau că accidentul va crea panică, şi că în timpul acesta vor putea opera mai uşor. Aveau de gînd să defecteze laminorul. N-au izbutit. Au fost prinşi la vreme. Dar pe tata tot l-au omorît.

— N-a fost nimeni pe-acolo să-i sară într-ajutor?

— L-au atras într-o cursă. Şi pe cînd trecea pe sub uriaşa căldare de oţel topit...

— E îngrozitor, mamă.

— Da, Andrei, e îngrozitor... A mai trăit un ceas. La spital. Nu m-au lăsat să-l văd. Au primit acolo numai o delegaţie de trei muncitori; dar pînă la sfîrşit numai meşterului Oană i-au dat voie.

— Va să zică, aşa a fost...

— Aşa, Andrei. De-acum poate n-o să te mai uiţi la mine atît de uimit ca adineauri, cînd mă vei vedea lăcrimînd. Acum înţelegi, Andrei, nu-i aşa?

— Înţeleg, mamă.

...Şi acum, după examene, aşteptînd-o pe mama, îi reveneau mereu în minte cuvintele meşterului Oană. Îi rămăseseră la inimă laudele pe care meşterul le adusese neamului Felecanilor, cu cele trei generaţii de siderurgişti dăruite uzinei, cu meşterul său iscusit, Petrea-oţelarul. Şi-a dat seama atunci că pentru muncitori numele Felecanilor şi al fiului lor, Petrea-oţelarul, înseamnă însăşi uzina, însăşi mîndria şi cinstea de a fi muncitor. Andrei se gîndea că în curînd şi el va păşi pe porţile uzinei şi că aceasta înseamnă o mare răspundere.

— Andreei! Deschide. Am amîndouă mîinile ocupate. «Mama!» Sări să deschidă uşa şi s-o îmbrăţişeze.

— Stai, măi băiete, mai întîi să-mi dai raportul. Ai sărit hopul?

— Am.

— Cu note bune?

— Bune.

— Ei, atunci vino să te sărut. Acum ia-mi florile dintr-o mînă şi pachetul dintr-alta. Toate astea sînt pentru tine. Şi mai ai primit un dar. De la tatăl tău.

— De la?!...

— Da, Andrei, de la tata. Ia de pe scrin caseta albă şi vino lîngă mine.

Caseta albă. Caseta care închidea o taină. De cînd era de-o şchioapă descoperise acolo, pe scrin, caseta albă. Dar ori de cîte ori voia s-o atingă, auzea dojana mamei: «Andrei, lasă». Pe urmă, aproape că uitase de caseta albă. Se obişnuise s-o ştie la locul ei, ca pe oricare dintre lucrurile casei. Şi iată acum...

— E un dar pe care tata mi l-a lăsat pentru tine, cu puţin înainte de a pieri. Darul e aici, în cutia albă, împreună cu cîteva cuvinte ale tatei. Sînt ultimele lui cuvinte. Tata le-a dictat, şi meşterul Oană mi le-a transmis. Iată cheia cutiei. Deschide-o, Andrei.

...Cu mîini tremurînde, Andrei deschise capacul. În cutie descoperi un petic de hîrtie şi... o mănuşă de oţelar. O mănuşă veche, pătată cu arsuri. Despături biletul şi citi:

«Fiule, dragul meu,

Acum eşti mare. Caut să mi te închipui şi nu izbutesc. Un lucru însă ştiu sigur şi mă bucur nespus: trăieşti în zile senine. Aşadar, capul sus, băiete. Noi, Felecanii, mai avem de lucru la uzină. Mai vîrtos ca niciodată. Fiindcă uzina e a noastră acum».

... Andrei luă mănuşa şi i se păru că, pe deasupra anilor, a dat mîna cu tatăl său, Petrea-oţelarul.

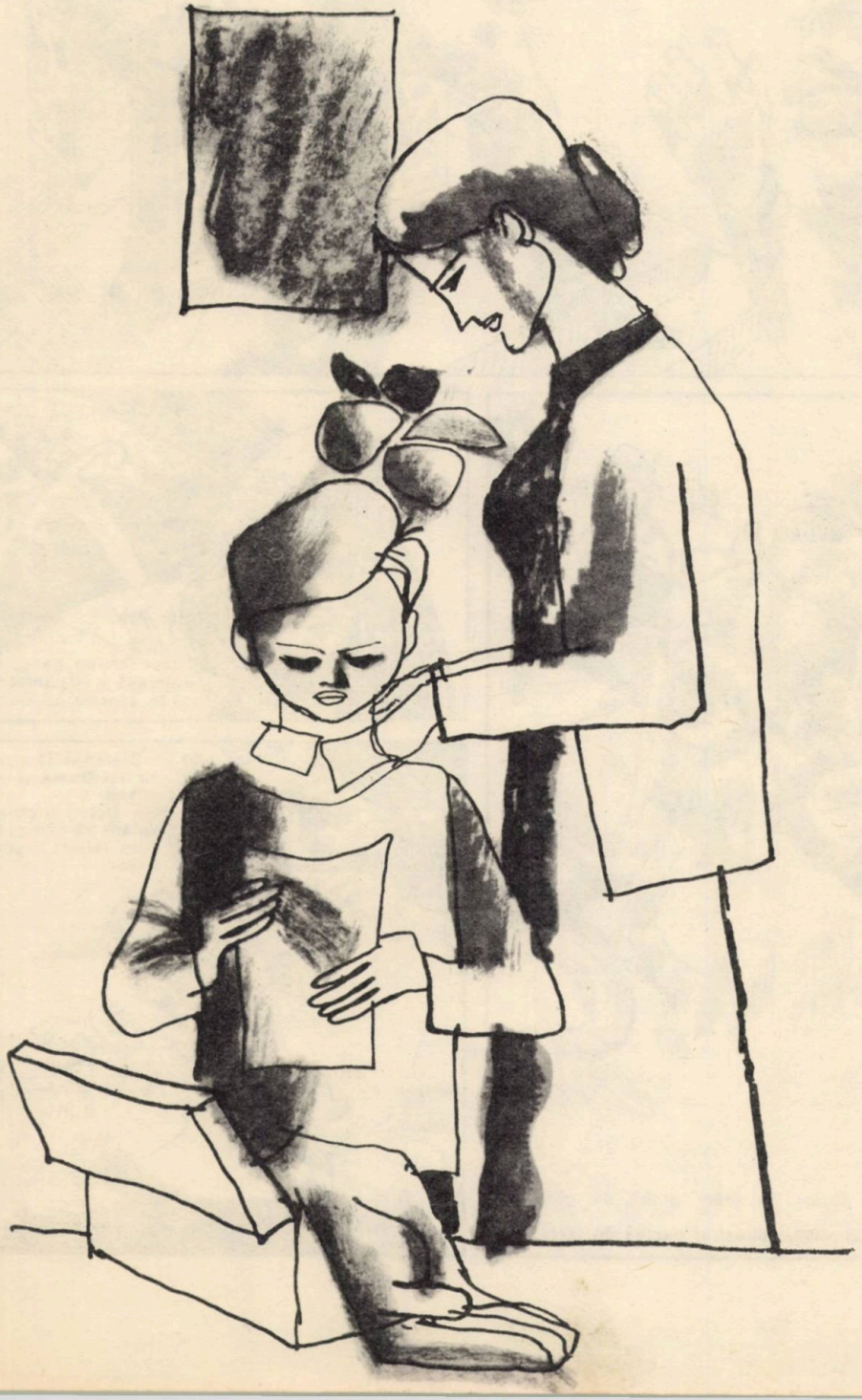

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunaş

ŞI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoş

Text: D. ALMAŞ
Ilustraţii: DEAK ION

REZUMAT: Aflînd că tătarii se apropie de ţară, Ştefan, domnul Moldovei, trimite iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi necunoscuţi. Trimişi de Ştefan să afle adevărul, Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş sînt prinşi. În acest timp Sava şi Fulga duc spre Suceava o solie tătară. Vornicul Manea încearcă să-l convingă pe domnitor că solia a sosit cu gînd de pace.

După multe peripeţii, Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş sînt salvaţi şi duc lui Ştefan mărturie că tătarii au trecut hotarul. Domnitorul porunceşte să se adune oastea. Solia tătară venită, chipurile, cu gînd de pace este aruncată în temniţă.

Într-o noapte, umblînd prin cetate, Manea trădătorul se prăbuşeşte pe scări.

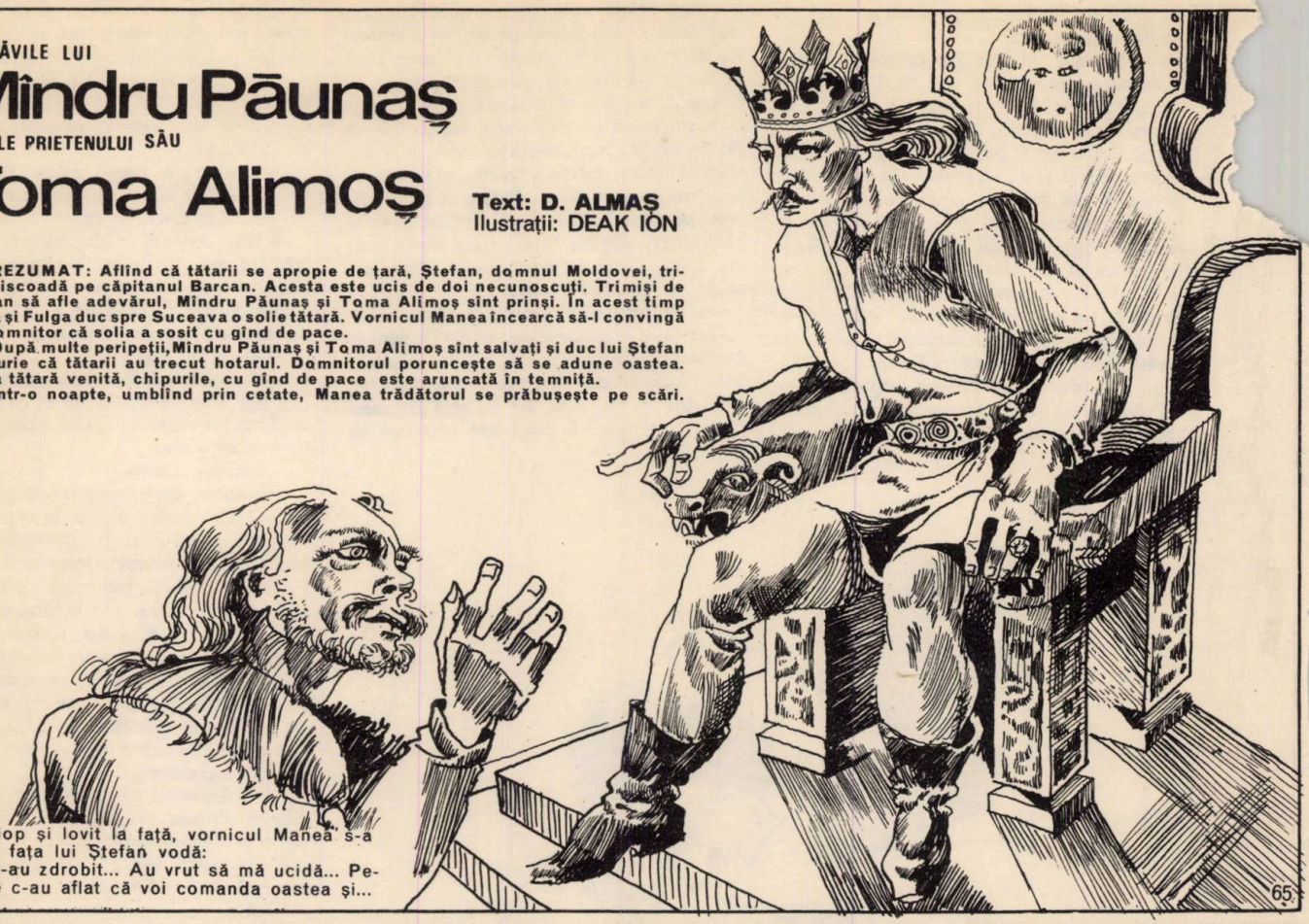

65

Şchiop şi lovit la faţă, vornicul Manea s-a tîrît în faţa lui Ştefan vodă:

— M-au zdrobit... Au vrut să mă ucidă... Pesemne c-au aflat că voi comanda oastea şi...

68

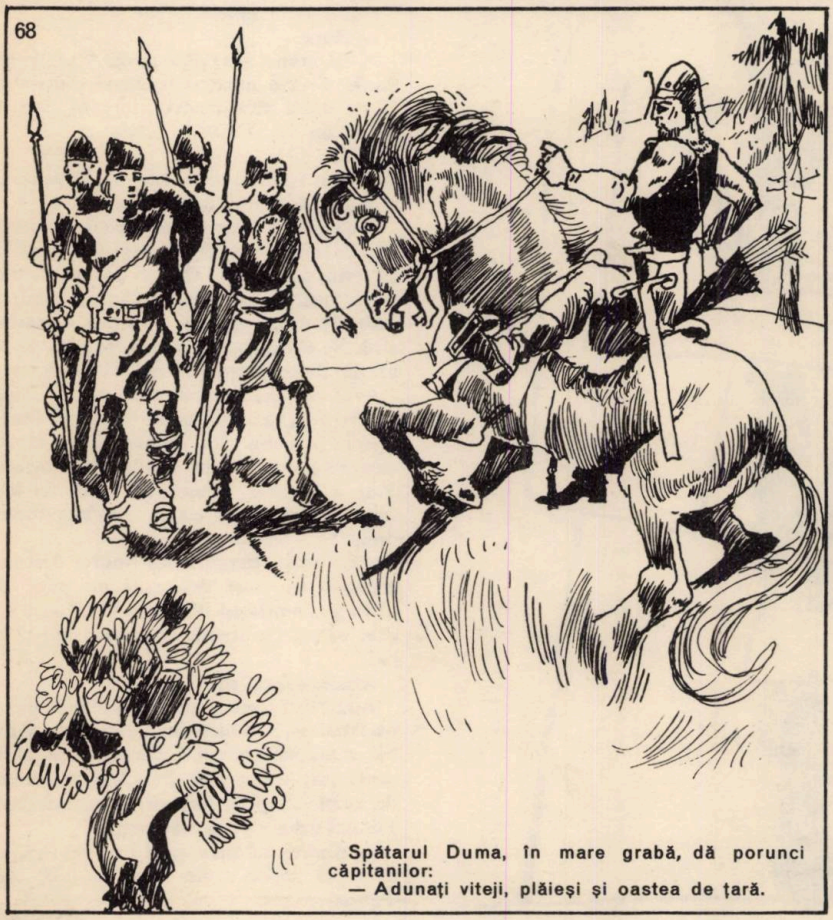

Spătarul Duma, în mare grabă, dă porunci căpitanilor:

— Adunaţi viteji, plăieşi şi oastea de ţară.

69

Dar într-un gang, o mînă vrăjmaşă a împlîntat hangerul în spatele lui Duma.

Ştefan vodă a privit trupul lui Duma şi mult s-a mîhnit.

— Boieri şi curteni, am hotărît să comand eu însumi oştirea împotriva tătarilor.

70

Portarul Șendrea a descoperit că solii tătari au fugit din închisoare.
— Cine să le fi dat drumul? E ceva necurat la mijloc!

66

Ștefan vodă în fața divanului.
— Oștile hanului jefuiesc țara. Poruncesc spătarului Duma s-adune oastea!

67

71

— Măria ta, s-au rugat Mîndru Păunaș și Toma Alimoș, fă-ne slujitorii măriei tale.
— Vă fac, voinicilor.

72

Oastea Moldovei a pornit spre hotare sub porunca lui Ștefan cel Mare însuși.

(VA URMA)

Dimineața patriei

POEZII DE VICTOR TULBURE

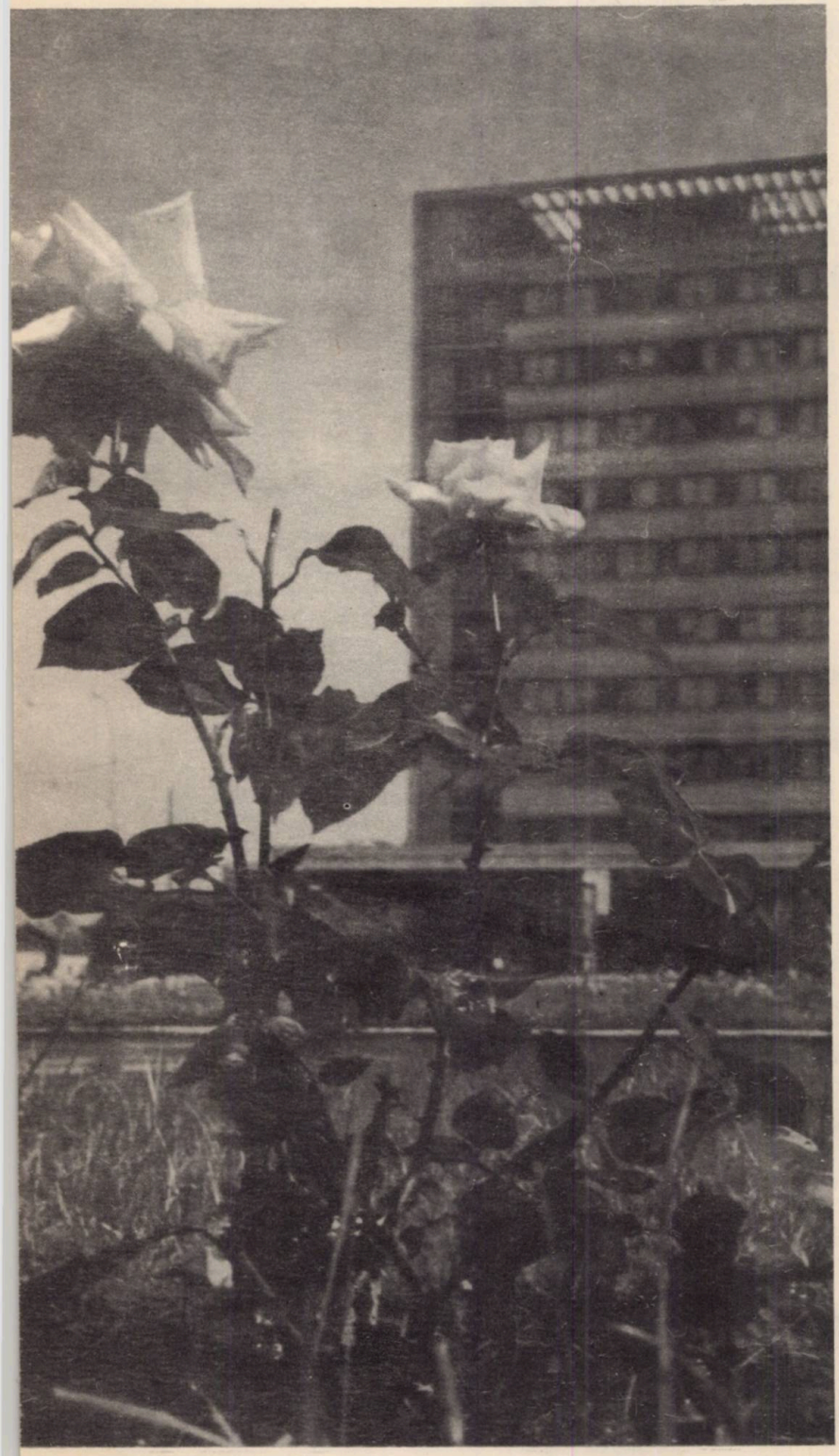

În leagăne-şi deschid, în zori, copiii
Spre viaţă ochii limpezi şi albaştri,
Albaştri ca nemărginirea mării,
Albaştri — cum e slava dimineţii!

Şi soarele străluce-atunci mai tare
Şi le mîngîie creştetul de aur,
De aur — cum sînt spicele cîmpiei,
De aur — cum e plaja verii calde!

Iar ei îşi simt îmbujorat obrazul
Ca merele-mplinite din livadă,
Ca flacăra cuptoarelor înalte,
Ca purpura drapelelor în august.

Şi purpura, şi aurul, şi-azurul
Se împreună toate-n steagul nostru.
Sub semnul celor trei culori, copiii
Urcînd din primul ceas al dimineţii.

OSPĂŢUL LUI DROMIHETE

Cel ce semeţ ceruse pămînturi noi şi ape
Găsi în ţara scită cei mai amarnici sorţi.
Oştirea i-e pierdută. Cei ce-au putut să scape
Aşteaptă-n lanţuri spada necruţătoarei morţi.

Dar Dromihete altfel orîndui judeţul:
Nu viaţa lor, ci moartea trufiei lor o vrea!
De-aceea-n blid de aur le-a poruncit ospăţul
Şi vin în căni de aur i-a îndemnat să bea.

El, cu cei răi alături, din căni de lut se-adapă,
Păsatul îl mănîncă din strachine de lemn
Şi, ca mai bine tîlcu-ntîmplării să-l priceapă
Învinşii, cu blîndeţe le face riga semn

Şi zice: «Pace vouă, vrăjmaşi! Plecaţi cu bine!
Săracă-i ţara noastră, dar ştim din moşi-strămoşi
Să îi cinstim pe oaspeţi aşa cum se cuvine.
Cum ştim cu cei nemernici să fim şi nemiloşi!»

PĂDURE ROMÂNEASCĂ

Pădure românească,
tu vii din moși-strămoși!
Zburlita-ți coamă dacă
azurul ți-o salută!
Ți-e fiecare paltin:
un Toma Alimoș
Și fiecare creangă:
un nai și-o alăută!

Stejarii tăi de Ștefan
cel Mare și-amintesc.
De a lui Horia fală
mai povestesc gorunii.
Fii lăudată, vatră
de cîntec haiducesc,
Că-n viforele iernii
ne-ai ocrotit străbunii!

La nunta din baladă
a baciului amar,
Tu ți-ai trimis nuntașii.
Și azi balada sună.
De-aceea, Eminescu —
luceafăr proletar —
Ți-a împletit, din stihuri
împărătești, cunună!

Te-a bîntuit urgia,
dar trupul nu ți-a frînt.
Azi urci cu-ntreg poporul
sub zările albastre.
Și brazii tăi se-arată
nebiruiți de vînt,
Străluminați de steaua
din fruntea stemei noastre.

SUB ZECI DE FARURI

Sub atîtea zeci de faruri
Mai puternice ca luna,
Pînă-n zori autostrada
Luminată e într-una.

Dar în cumpenile nopții,
Dinspre streșini pădurene,
Iată că pe drum se-arată,
Scîrțiind, un car, alene.

Și ducînd în jug plăvanii
Resemnata lor tăcere,
Parcă vin din fund de vreme,
De demult, din alte ere.

Parcă vin din Grigorescu,
Din Coșbuc, din Sadoveanu,
Undeva într-o legendă
Căutînd Ancuții hanul.

Vai, și-atît neonu-i scaldă
Încît bieții boi sihaștri
Par atîta de fantastici
Și atîta de albaștri!

ȚARA

Unde pașii-mi duc, e cald pămîntul!
Ochii unde mi-i arunc: e țara!
Glăsuiesc cu iarba și cu vîntul,
Și cu ploaia caldă, și cu vara.

— Din adînc de vremuri mohorîte,
Pînă-n azi, în zilele cu soare,
Tu, Carpate, răzemat în bîte,
Numeri cîte vîrste seculare?

Cînd se coc pe rugi, la umbră, mure
Și miroase frunza-a primăvară,
Cîte mierle-ascunzi în sîn, pădure,
De ne-ncînți din zori și pînă-n seară?

Cumpeni, ce urcați în zare cînturi,
V-a bătut ce viscol? Ce arșiță?
Legănară macii tăi cîți fluturi,
Cîmpule cu grîu și romaniță?

Scump și dulce plai al Babei Dochii,
Țară ca Ileana Cosînzeana,
Mi-ai robit și sufletul, și ochii,
Mi-ai vrăjit și inima, și geana.

Și ce dor pe drumul tău mă pierde
Și ce dor pe pragul tău m-adastă,
Pe pămîntul ca o apă verde,
Pe sub cerul ca o apă-albastră?

Șapte vieți de-aș mai trăi anume
Și-nc-o viață de mi-ar fi iar dată,
Nicăieri mai cald și drag pe lume
Nu mi-ar fi ca-n țara-mi minunată!

EU ȚARA MI-O CUNOSC

de N. STOIAN

Eu țara mi-o cunosc de la izvoare
Ca unul care-ades îi bat meleagul,
De unde Dunărea îi trece pragul
Și pînă unde-și culcă fruntea-n mare.

Deopotrivă, poarta de pe Mara
Și Porțile de Fier îmi sînt deschise,
De pretutindeni arătîndu-mi-se
Străvechea casă părintească — Țara.

Din Sarmizegetuse și din Deve
Spre mine urcă greu și demn istoria
Asemenea gorunului lui Horia,
Bătrîn, dar încă răsunînd de seve.

Patria mea, ce-o știu de la izvoare,
Pe care și tu s-o cunoști, copile!
Ca soarele prin crugul unei zile.
Ea trece luminos prin fiecare.

SĂ STĂM DE VORBĂ FĂRĂ CATALOG

demnitate cinste spirit sportiv

de prof. **ȘERBAN MIROIU**

Mi se pare că lucrul cel mai frumos care poate fi întîlnit în lumea adevăraților sportivi este tocmai sportivitatea. Sportivitatea înseamnă demnitate, înseamnă cinste, înseamnă dragoste de tovarăși, toate laolaltă. De aceea, ne emoționează strîngerea de mînă a celor doi boxeri care peste cîteva clipe se vor lupta unul cu celălalt cu îndîrjire. Pentru că lupta lor se va desfășura în limitele sportivității. De aceea, credem în felicitările pe care membrii unei echipe de fotbal, învinsă, le dăruie adversarilor care s-au întrecut pe sine. Pentru că ne place orice manifestare a spiritului sportiv, de aceea, le acordăm respectul nostru profund acelor sportivi care ne arată nu numai talentul și forța lor de luptă, ci și frumusețea lor sufletească. Cine l-a văzut vreodată pe marele Petchovski comițînd faulturi? Și doar a înscris ceva mai multe goluri și în competiții mai prestigioase decît cutare jucător de la o echipă regională (sau chiar din divizia A), renumit nu pentru picioarele, ci pentru bocancii lui! Cine poate uita că, în anii trecuți, au fost în atîtea rînduri membri ai echipei naționale de ciclism care, gîndindu-se la victoria culorilor patriei în competițiile internaționale, au refuzat să iasă din cursă și au continuat să concureze deși erau bolnavi sau accidentați? De la Ion Söter, primul nostru săritor în înălțime renumit, făclia a trecut la Iolanda Balaș, de două ori campioană olimpică, antrenată de el. La rîndul ei, Ioli — pe care am văzut-o la atîtea ediții ale campionatelor internaționale de atletism, destăinuindu-le secretele ei chiar și tinerelor atlete din alte țări — și-a manifestat dorința, într-un interviu, de a se ocupa de pregătirea viitoarelor campioane.

ADEVĂRATA SPORTIVITATE

Ce loc poate ocupa sportivitatea în viața unui elev? Oare e bine s-o întîlnim numai pe terenul de volei din curtea școlii? Și acolo, desigur, dar nu numai acolo! Principalul spațiu în care trebuie să se manifeste spiritul sportiv este clasa.

La lucrarea scrisă, cutare a copiat și a luat notă mai mare decît colegul de bancă, mult mai bine pregătit. Înșelătorie, desigur, dar și lipsă de spirit sportiv. În fond, a fost o întrecere de a lucra cît mai bine, de a-și înfățișa cît mai corect și cît mai complet cunoștințele, întrecere la care a participat întreaga clasă. Elevul nostru a comis un fault pe ascuns. Arbitrul n-a observat. Și nici măcar nu a înșelat echipa adversă — lucru care ar fi fost, de altfel, la fel de grav —, ci și-a înșelat propria echipă.

Un alt elev a observat la un coleg o anumită incorectitudine. În loc să stea de vorbă cu el, s-a dus și l-a reclamat tovarășului diriginte. De data aceasta sancțiunea a primit-o nu numai elevul care greșise, ci și colegul său: întreaga clasă a aflat despre lipsa lui de răspundere, de curaj, de «spirit sportiv».

Elevul mărunțel din banca a doua are calificative mici la matematică. Dar s-a pregătit îndelung și vrea să-și îndrepte nota. Profesorul i-a pus o întrebare. Stă o clipă pe gînduri.

— Răspund eu! Spun eu!

(CONTINUARE ÎN PAG. 19)

DEMNITATE, CINSTE, SPIRIT SPORTIV

(URMARE DIN PAG. 14)

Colegul care vrea să-și arate cunoștințele e grăbit. Nu-l interesează situația celui care se află la tablă. Nu-i pasă că i-a întrerupt firul gîndirii, că-l face să se intimideze. Pe el îl interesează numai propria lui persoană. Ce-ar spune însă dacă, proaspăt venit pe gazonul stadionului, antrenorul, un sportiv emerit, în loc să-l ajute, și-ar bate joc de greșelile lui și apoi i-ar lua mingea și ar face singur demonstrații de virtuozitate?

Cel care comite gesturi nesportive își creează o situație proastă în colectiv. Într-o clasă el este ca un jucător pe care echipa nu se poate bizui. Dar echipa de aceea e echipă, ca să nu închidă ochii la greșelile celor care o compun. Elevul poate fi pus în discuția întregului colectiv — și în cele din urmă se va îndrepta. Dar și discuția aceasta, pentru a da bune rezultate, trebuie să se desfășoare în limitele deplinei sportivități. Or, sportivitatea înseamnă și dragoste de tovarăși. Atunci cînd pe teren un jucător are o comportare deosebit de frumoasă, colegii de echipă îl îmbrățișează, îl sărută. Să nu uităm nici o clipă că dojenindu-l pe un coleg, arătîndu-i greșelile, încercînd să-i sugerăm cum să se comporte, o facem tocmai pentru ca să ajungem cît mai repede în situația de a-l putea îmbrățișa cu dragoste, felicitîndu-l pentru izbînzile lui.

CINE AVEA DREPTATE?

Lucrurile s-au petrecut în clasa la care sînt diriginte. Un elev din această clasă a spart un geam la laboratorul de fizică. Vinovat putea fi numai unul dintre cei doi prieteni nedespărțiți: Ionescu Mihai și Marin Mihai, care se aflaseră pe aproape. Se părea că este vorba de Ionescu. Acesta nu s-a dezvinovățit, a plătit geamul, a fost criticat aspru în ora de dirigenție și a răspuns cu cîteva cuvinte care nu spuneau mare lucru.

O lună mai tîrziu, din întîmplare, am aflat adevărul. Nu Ionescu, ci Marin spărsese geamul. Ionescu a considerat că trebuie să ascundă adevărul, pentru a nu-și pune prietenul într-o situație neplăcută, și a preferat să fie dojenit pentru o vină care nu-i aparținea. Am pus din nou în discuția colectivului clasei cele întîmplate (bineînțeles cunoscînd de data asta întregul adevăr.)

— Ionescu nu avea dreptul să procedeze așa. Ne-a mințit pe toți! a spus primul vorbitor.

— Nu-i adevărat! a sărit cineva.

— De ce?

— Părerea mea este că Ionescu a făcut bine. Marin e prietenul lui.

— Bine, a remarcat altcineva, dar ne-a lăsat pe toți să-l certăm, cînd el n-avea nici o vină. Făcea pe eroul? Ce fel de eroism e ăsta, cu minciuni?

S-au spus multe păreri. Am arătat și eu că Ionescu n-a procedat cum se cuvine, că ar fi trebuit să-l convingă pe Marin să spună adevărul.

— Am încercat, tovarășe diriginte. N-a vrut. S-a oferit numai să-mi dea banii pentru fereastră. N-am primit.

Clasa devenise deodată foarte atentă.

— De ce?

Ionescu nu răspunde. Ridică din umeri.

Oricum am lua-o, prea plăcut n-ar fi fost să-l auzi cum își dă în vileag cel mai bun prieten. (Deși, hotărît, ar fi avut dreptul s-o facă.) Altceva e însă limpede: că Marin a avut o comportare cu totul și cu totul nesportivă. Fără îndoială că trebuie să se fi simțit îngrozitor cînd a auzit cum e certat Ionescu în locul lui. Dar cum l-a răbdat inima, în această situație, să nu spună adevărul? Ce fel de prieten s-a dovedit?

Oare Ionescu a procedat bine cînd și-a asumat vina colegului său? Cred că nu. Dar hotărît că, în locul lui, nici eu n-aș fi primit banii aceia de la cineva care își închipuia că-și poate răscumpăra în felul acesta vinovăția.

*

Există un aer al stadioanelor, un văzduh plin de urale, luminos și curat. Există o atmosferă cinstită și demnă a întrecerilor sportive. Oameni tineri sau chiar copii se întrec în alergări, în sărituri, joacă volei ori fotbal. Nici un gînd ascuns nu-și găsește locul aici. Minciuna nu află nici un colțișor umbrit unde să se poată piti. Totul se desfășoară pe față, în văzul lumii. Cine aleargă mai repede o ia înainte celui care se mișcă mai lent. Cine sare peste ștacheta înălțată mai sus e biruitor. Îi întrece pe ceilalți sportivul care are calități fizice mai potrivite, care s-a pregătit cu mai multă seriozitate, care e mai dîrz și mai curajos. Spiritul prietenesc, demnitatea, curajul se unesc sub numele de sportivitate.

O atmosferă asemănătoare domnește și în școala în care învățăm. Și aici, de cele mai multe ori, biruiesc spiritul sportiv, cinstea, buna pregătire, hărnicia. Ce frumos ar fi dacă am reuși ca fiecare zi de școală să nu cunoască nici o clipă întunecată, iar atmosfera deschisă și cinstită a «sportivității școlare» să domnească tot timpul! Fără nici un fault. Fără nici o lovitură de pedeapsă. Cu toți membrii colectivului bine pregătiți și dornici să facă față chiar și celor mai înalte exigențe ale publicului.

Pentru că publicul — ce e drept, nevăzut — există. Părinții, întregul popor sînt gata să ne aplaude, să strige «bravo»! și «ura»! pentru succesele noastre. Cu condiția să nu le înșelăm niciodată așteptările.

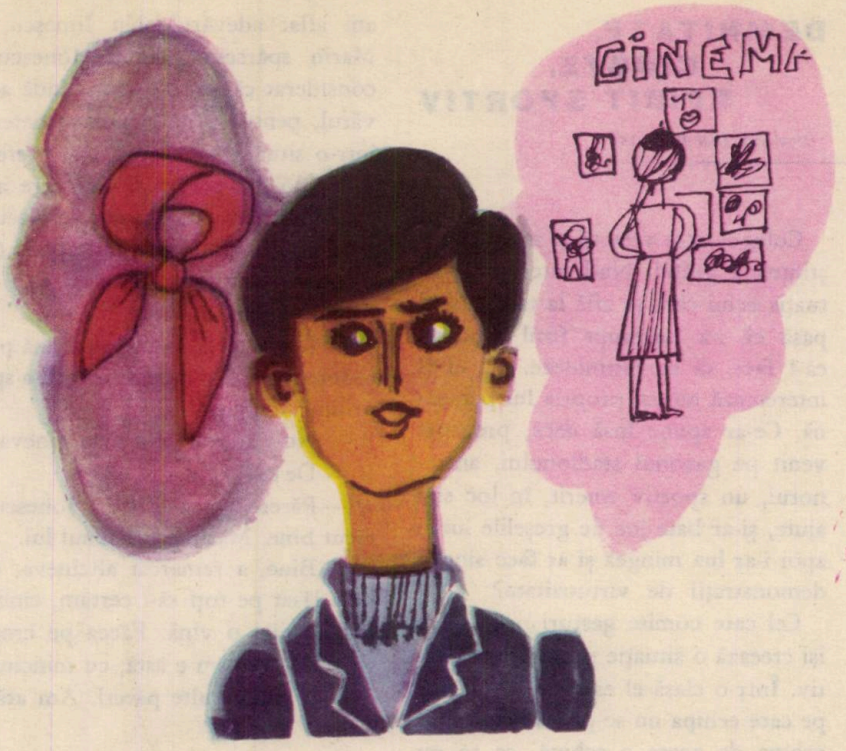

CRAVATA ROȘIE

de **AUREL ALBU**

Gîndurile pot fi plăcute sau neplăcute și firul lor poate să înceapă a se desfășura din te miri ce. De pildă, în clipa în care Băiatul a închis ușa blocului grăbindu-se către cinematograf, s-a văzut în geam și atunci și-a dat seama că îi lipsește ceva. Pe dată, s-a pornit o discuție, așa cum i se poate întîmpla oricui: o discuție cu el însuși. Și cu toate că discutau, Băiatul și Gîndul lui, după cum veți vedea, nu se prea înțelegeau.

— Ei, va să zică nu vrei să stăm de vorbă, te grăbești! îl provocă Gîndul.

— Dacă mă grăbesc, firește că n-am chef să stau de vorbă, răspunse Băiatul morocănos.

— Spuneam așa, ca să nu te depărtezi de casă, făcu Gîndul, după o clipă de pauză.

— Și dacă o să mă depărtez?

— O să trebuiască să te întorci înapoi.

— De ce? Băiatul se opri în loc. De ce? repetă el.

— Ca să iei ceea ce ai uitat... Adică să zicem că ai uitat, se corectă Gîndul, dar corectarea avea un sens de vădită insinuare.

— Ba am uitat-o, protestă Băiatul cam fără convingere. Apoi își găsi justificarea. N-aveam de ce să mă prefac. La urma urmei nu era nimeni acasă... și nici nu mi-a spus cineva: «Pune-ți cravata roșie!» Vezi bine, deci, că n-aveam față de cine să mă prefac.

— Față de tine însuți, spuse Gîndul, sec, fără ironie, fără glumă.

Băiatul se opri. Făcuse cale bunicică.

Hainele

Dragostea mamei o port în amintire —
O mîngîiere scurtă-i cămașa mea subțire,
Din degetele mamei puloveru-i făcut,
Mîinile ei — fularul, paltonul e un scut
Înfășurat din trupul ei moale și firav
În jurul meu atuncea cînd mă știa bolnav.

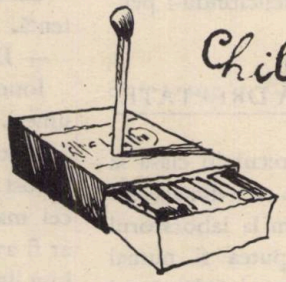

Chibriturile

Bățul de chibrit aprins mi-a spus:
«Mi-amintesc de-un pin și-un soare în apus.
Mi-amintesc de un catarg și-o pînză albă-nfiorată
Pe-o apă-adîncă,-ntunecată.
Și de-o trestie și-o lebădă ieșind
Adîncimea apei încălzind...»

«Și de-un pom stingher în cîmpul nins»...
Mi-a mai spus atunci cînd el s-a stins.

Șifonierul

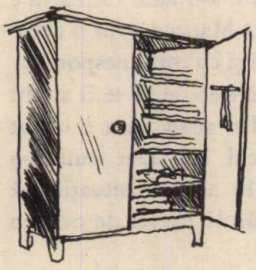

Un pom întors pe dos, ca și o haină,
Își ține umbra-ntr-însul ca o taină.
Foșnesc tot timpul, dar mereu altfel
Frunzele mari pe crengile din el.
Îi scoatem cîte una prin praf, prin vînt, prin ploi,
Neveștejite însă le-aducem înapoi.

— Așa? Ai putea să-mi spui, mă rog, pentru ce?

— Pentru că-ți era rușine... Ca și cum ți-ai părăsit prietenul căruia i-ai jurat credință. Atunci conștiința te obligă să găsești un motiv: «Am uitat-o și gata» — ți-ai spus... Chiar acuma ai făcut o parte din drum tocmai ca să ai motiv să nu te întorci: «Nu mai pot să mă întorc». Asta ai vrea să spui. Dar tu știi bine că ai făcut-o intenționat.

— De ce s-o fi făcut? zise Băiatul nesigur, simțindu-se încolțit.

— Aș prefera să spui tu singur.

— Irina, spuse Băiatul șovăitor. E vorba de Irina! strigă el.

— Te aud, te aud, nu e nevoie să țipi, făcu Gîndul.

— Dacă mă auzi, trebuie să și înțelegi... Sînt în clasa a VII-a... Mergem, eu și Irina, să vedem un film...

— Și nu vrei să te ia lumea drept puști? Acest lucru poate fi mai de preț decît altele?

Decît altele... Și firul porni să se desfășoare...

— Excursia cînd am fost noi... Am fost și eu și Irina. Mergeam în șir indian și cîntam. Se zărea «Omul» cu stîncile în ceață. Irina era obosită. «Sprijină-te de mine!» — i-am spus. Era o povară, dar, ciudat, n-am simțit oboseala... A rîs cineva de mine atunci?... Ba, cred că dimpotrivă... Instructorul, profesorul Neamțu, m-a privit foarte... foarte aprobator... Și apoi? Focurile de tabără, cînd se aduna tot orașul să ne vadă... Sus pe dealul ielelor. De ce i-o fi spunînd dealul ielelor? Cînd fetele dansau în jurul focului, iar noi băteam din palme... Ei da, atunci semănau cu ielele... Irina cînta din gură foarte frumos. Eu o acompaniam la acordeon. Nu prea nimeream melodia, dar mă prefera totdeauna pe mine... Poate pentru că eram prieteni... E firesc. De cînd eram foarte mici învățam împreună... Odată, detașamentul a hotărît ca ea să mă ajute la aritmetică. «Să mă ajute pe mine o fată?» Și fugeam de-acasă. Învățam sub pod. Seara o găseam acasă la noi făcîndu-și liniștită lecțiile. Vrînd-nevrînd, trebuia să-i arăt exercițiile. Dar, de fapt, am învățat singur la aritmetică.

— Iar începi? Gîndul, care nu mai avusese nimic de zis față de amintirile pe care le depăna Băiatul, interveni din nou... Vrei să spui, **oarecum singur.** N-ați corectat nici o problemă împreună?

— Mda, recunoscu Băiatul cu jumătate de gură. Dar foarte rar... Nu înțeleg însă de ce mă sîcîi... Tocmai cînd mă gîndeam la...

— ...la cea mai frumoasă amintire din viața ta... Da, nici eu nu pot să uit. Era după începutul anului școlar. În fața careului, Irina a rostit angajamentul o dată cu tine... Erați cinci cu toții.

Băiatul nu mai spunea nimic. Se întorsese din drum și acum fugea: «Oare n-am să-ntîrzii? Biletele sînt pentru ora 5. Irina o să se supere. Sper să apucăm filmul».

— Părinții veniseră cu flori, continuă Gîndul să-și depene amintirile. După ceremonial, părinții v-au dus la cofetărie să se laude cu voi. Erau tare mîndri. Tatăl tău nu scăpa prilejul să salute pe vreun cunoscut și să spuie cu voce tare: «Acum venim de la școală. L-au făcut pe fii-meu pionier!» Știi, asta cu un ton voit indiferent. Iar cunoscuții îi strîngeau mîna și îi spuneau: «Să-ți trăiască! Și eu am unul, în clasa a V-a... tot pionier!» De ce-or fi părinții atît de mîndri cînd copiii lor devin pionieri?

La cinci fără cinci, Băiatul alerga spre cinematograf. Cravata roșie îi flutura la gît. Lumea intra în sală. Irina era cu spatele, se uita la poze. Pe sub cozi i se vedea triunghiul roșu al cravatei. Se întoarse și se lumină:

— De ce-ai alergat așa?

— ...Să vezi, Irina, o întîmplare..., gîfîi Băiatul... Hai să intrăm, uite biletele... O întîmplare... Eu de fapt n-aș fi întîrziat...

Și, pe dată, Gîndul stăruitor amuți, mulțumit parcă.

Norii

Trec norii și îndoaie
Tot cerul către noi.
Îl scurg în fulgi, în ploaie.
Și iată-l în șuvoi

Cum scutură pămîntul
Trecînd prin sita lui
Un fir de iarbă,-o floare,
Un carpen amărui.

Se urcă ploaia verde,
Se clatină în vînt,
Iar se ridică norii
Cu miros de pămînt.

Aveam un gînd atuncea...
Ce gînd oi fi avut?
O fi curgînd ca ploaia
Pe-un drum necunoscut.

DESENE DE **DEAK ION**

POEZII DE
MARCEL MIHALAȘ

Ceasul

Plouă în ceas. Picură mereu...
Și din această umezeală
Am tot crescut și tu, și eu,
Și pomii înfrunziți fără sfială.

Aceleași ploi au ros și-au înmuiat
Și casele mai vechi, ce s-au dărîmat,
Și umezesc cîteodată
Ochii bătrîni. Și cad încet pe piatră...

A mai picat o clipă, un minut
Ne spune ceasul, ticăind limbut.
Cu acele ca două macarale,
Zile și nopți ni le aruncă-n cale.

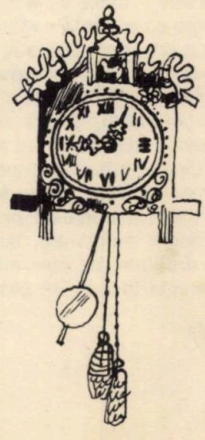

LA ȘAISPREZECE ANI...

de GEORGE BĂLĂIȚĂ

FRAGMENTE

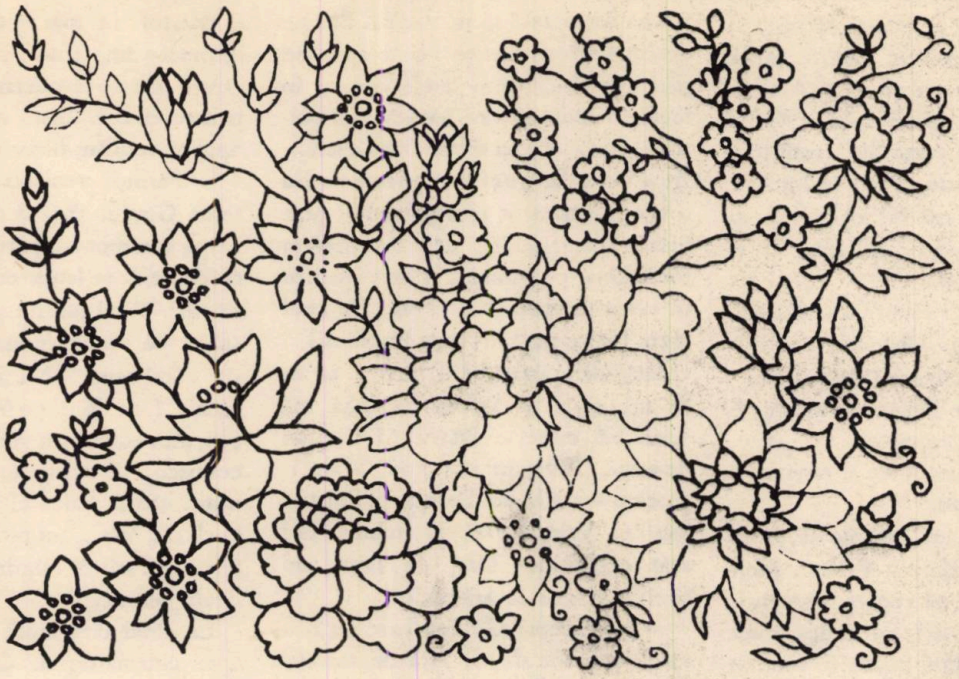

După ce ai împlinit șaisprezece ani și ești utecist de doi ani, nu mai ești un copil, eu știu, am trecut de asta acum o lună, cînd toți prietenii au venit la mine și pe urmă ne-am dus la cinematograf, iar apoi am mîncat tort de vanilie. Numai Santiago — așa-i spunem noi lui Teodorescu —, Santiago a aprins o țigară și a început să tușească și i-am stins-o.

Curios e că multe dintre întîmplările mai vechi îmi apar acum mai noi, pe cînd cele foarte apropiate se duc departe, înapoi.

Într-o zi, în urmă cu cîțiva ani (pe măsură ce te maturizezi, observ, acest «în urmă cu cîțiva ani» capătă mai multă greutate, începe să însemne ceva), așteptam să iau bilete la un film, ceva extraordinar, din care îmi amintesc și acum o caravană în pustiu, un submarin care nu mai putea ieși la suprafață, goana unei torpile cu coadă de spumă, iar umbrele oamenilor peste deșertul larg le țin minte cel mai bine. Stăteam la rînd, aveam de luat mai multe bilete: pentru mama și tatăl meu, pentru niște vecini, trebuia să ai timp să stai acolo și mă trimiseseră pe mine: eram în vacanță. Eram aproape de ghișeul casei, înaintea mea se afla un om nu prea bătrîn, a cărei față nu mi-o amintesc, de necrezut, fiindcă ce s-a întîmplat atunci mi-a dat mult de gîndit. Omul a scos o hîrtie de douăzeci și cinci și a cerut două bilete. În clipa cînd el băga banii pe sub sticla ridicată a ghișeului, a intrat cineva în cabina casieriței, prin ușa din spate. Femeia s-a întors. În același timp a luat bancnota și, fără să se uite la ea sau poate o văzuse înainte de a se întoarce, o băgă în sertar. A stat de vorbă, nu mult, cu cel care intrase, s-a răsucit, apoi a rupt două bilete, le-a împins, împreună cu restul de la zece lei, spre mîinile omului, mîinile așteptau sprijinite în micul raft cafeniu. Omul a protestat, avea dreptate. Vorbea încet și, încercînd să explice, zîmbea. Dar femeia începu să strige. Pe măsură ce omul vorbea mai liniștit, femeia ridica și mai mult glasul, se făcea rea și, strigînd, arunca stropi mici de scuipat în geamul din fața ei. Țin minte mai ales următorul dialog: «Tovarășă, cînd ai luat banii, a intrat cineva pe ușă, te-ai întors și i-ai pus în sertar fără să-i vezi; dumneata nu ești vinovată, dar de ce nu mă crezi?»... «Ce te privește pe dumneata cine a intrat la mine?», a zbierat femeia și asta a înfuriat-o mai mult ca orice, lucru pe care n-am reușit să-l înțeleg și l-am discutat cu prietenii și colegii mei. Oamenii care erau acolo comentau, iar eu am spus că, într-adevăr, omul avea dreptate, dăduse atît cît zicea că dăduse.

Atunci femeia începu să strige la mine mai rău ca înainte și-mi număra, fără să mă cunoască, păcatele pe degete, apoi m-a blestemat să nu mai cresc și a sfîrșit cu: «Sînteți niște golani». Am văzut și lacrimi în ochii ei. Între oamenii din spate, unii au început să strige că se grăbesc, au treabă, să înceteze discuția, nu-i interesează. Omul din fața mea continua să vorbească liniștit, aproape în șoaptă. Femeia zbiera înainte. Apoi mulți dintre cei aflați acolo au sărit în apărarea omului și a mea, femeia nu tăcea, și în cele din urmă toți, afară de unul înalt cu mustață scurtă, care a ieșit din rînd și a plecat, ne-au luat apărarea. Ei îl credeau pe omul acela și spuneau că n-are nici un rost să nu fie crezut, și mai ales băiatul — cum să nu fie crezut —, și arătau cravata mea de pionier. Eram pionier atunci.

Și nu înțeleg nici acum de ce femeia nu credea, de ce țipa, de ce glasul liniștit și frumos al omului nu era crezut și de ce nu eram eu crezut, *văzusem* doar. Multă vreme m-am gîndit de atunci la asta și parcă am devenit mai atent la cele din jurul meu.

Și o altă întîmplare mai veche mi-a mai venit în minte.

La uzina unde era tata tehnician m-am dus într-o noapte, pe cînd el lucra în schimbul trei, să văd forja. De fapt îl rugasem de mult: la limba română aveam de făcut o compunere liberă și eu aș fi vrut să scriu despre cum se lucrează la forjă noaptea, cum se văd trupurile oamenilor pline de sudoare, pline de mușchi lunecoși, negre în lumina roșie și albă, mișcîndu-se tăcut sub hala boltită, mînuind ce au de mînuit în tăcere, fiindcă oțelul și fonta fac destulă gălăgie.

Nu eram la forjă, eram în curtea din spate, lîngă bomba de spart fontă, și acolo se descărcau niște camioane, un convoi întreg, atunci venit de la o altă întreprindere din țară. Portarii, doi bărbați slabi, în uniformele lor de portari, fumau, se plimbau de colo pînă colo. Materialul era greu și îl descărcau două macarale, dar, cum toți cîți erau acolo se mișcau cu un rost, mi s-au părut nu știu cum cei doi portari, cu fumatul lor. Lămpile înalte, cu neon, făceau aerul nopții subțire și aleea de beton curgea ca o apă adîncă. Se auzeau zgomotele sacadate de la forjă, iar mirosul zgurei, ziua greoi, abia se simțea acum. Venea și mirosul florilor de noapte din parcul uzinei.

Deodată, unuia dintre șoferii străini îi rupse șira spinării un capac de vană, cîteva sute de kilograme de aliaj fără viață. Capacul acesta de fontă se rostogoli fără zgomot. Omul a fost prins gîndindu-se la cine știe ce, fumînd, nici n-a avut cînd să țipe.

Medicul uzinei împreună cu cel venit atunci cu «Salvarea» au susținut o transfuzie imediată acolo, la dispensar, înainte de a-l duce la spital.

Capacul stătea aplecat pe o parte, negru, nepăsător.

Cînd doctorii au anunțat urgența transfuziei, am văzut un lucru despre care eu pînă atunci citisem doar în cărți (tata, impresionat, vorbea cu un vecin și acela a spus că asta nu-i mare lucru, e o întîmplare oarecare, și cînd spunea «asta nu-i mare lucru, e o întîmplare oarecare» mînca); toți oamenii de acolo s-au repezit să dea sînge, nu vorbesc de șoferii, tovarășii de lucru ai celui căzut, ci de toți oamenii din jurul meu. I-am văzut îmbulzindu-se la ușa dispensarului. Forjorii stăteau acolo năclăiți de sudoare, negri, goi pînă la mijloc, cu ochi albi, cu dinți albi, nu se mișcau de lîngă ușă. Erau o grămadă de oameni, veniseră din toate sectoarele unde se lucra în schimbul trei. Printre ei era și unul din cei doi portari. (Șoferul a murit a doua zi, am aflat asta; fusese lovit prea rău. Iar vecinul, cel care mînca fără să-i pese, a spus: «Ei, vezi, n-au făcut nimic, tot a murit, ce folos? Nu-mi spune mie povești». Nici asta n-o înțeleg eu, argumentul acestui vecin nu-l înțeleg.) Și nu mai văzusem niciodată pînă atunci atîția oameni adunați la un loc gîndindu-se la același lucru.

S-ar părea că aceste două întîmplări n-au nimic comun, că sînt dezlegate una de alta, dar mie mi se pare că nu este așa. Eu nu prea pot să le explic, încerc s-o fac cu prietenii mei, cu cei de seama mea; nici ei nu l-au priceput pe acest vecin al nostru, nici pe femeia de la cinematograf. Așa este: aceia vin din altă lume decît noi, altfel au fost crescuți, dar și ceilalți de seama lor vin din aceeași lume, și nu sînt ca ei. Da, acestea le gîndesc acum, și multe altele îmi vin în minte, dar nu pot vorbi despre toate.

Felul meu de a fi este altfel și de cînd am văzut fata, fata aceea al cărei nume nu-l știu, despre care n-am vorbit nimănui și căreia nu îndrăznesc să-i vorbesc, dar despre care am să vorbesc.

Fata trecea pe la pompa de benzină, pe urmă a luat-o pe strada Drumului, în sus, și s-a dus pe o stradă la capătul căreia se vede podul ce leagă orașul nou de cel vechi. Pînă la pod și dincolo de pod strada e mărginită de copaci subțiri, tineri.

Am pornit-o și eu pe stradă, dar văzînd că fata se întoarce, am intrat în cofetărie. Acolo l-am găsit pe micul Cantemir, care a trecut în clasa a doua și în vacanță se plictisește. «Să-ți dau o înghețată», am spus eu grav și m-am bucurat fiindcă, în sfîrșit, găsisem motivul intrării mele aici.

În cofetărie nu pătrundea soarele. Era aproape întuneric sau asta se întîmpla numai atunci cînd veneai din soarele de afară. Era una dintre puținele cofetării ale vechiului oraș și se păstra încă. Nu știu de ce, cînd eram mic, *demult*, îmi plăceau bomboanele cu zmeură. De cîte ori intram într-o cofetărie, mi se părea că intru într-o bomboană cu zmeură. Se petrecea astfel: intram cu tata, cu mama, îi țineam de un deget, eram mic pînă la genunchiul tatei, pînă la mijlocul mamei. Dădeam drumul degetului, închideam ochii și mă trezeam înăuntrul unei bomboane cu zmeură. Totul era transparent, o transparență violacee, și ce vedeam eu atunci era numai interiorul unei bomboane cu zmeură, nimic altceva.

În cofetăria pe jumătate luminată am văzut rafturile cu dulciuri și sticle colorate, în dreapta rafturi de lemn negru, lustruit, oglinzile destul de vechi, ruginite, pe stînga automatul nichelat de la casă (nu prea se potrivea aici), și toate erau așa cum sînt ele (nu știu dacă spun exact ce simt), iar cînd am închis ochii le-am văzut la fel: rafturile, oglinzile, automatul. Nici urmă de bomboană cu zmeură. Femeia de la casă citea; nici nu observase intrarea mea și înainte de a o face atentă (pașii mei pe tălpi de gumă nu se auzeau, fetele de serviciu erau în spate. Sînt acolo doi copaci, un gard viu, și ele stau la umbră în niște scaune vechi de răchită) m-am uitat în oglindă. Și am știut de unde-mi vine ușoara neliniște: era teama de a nu vorbi subțire. Da, și după asta am vorbit cît se poate de gros, răgușit, și țineam gîtul țeapăn și femeia a lăsat cartea, s-a uitat la mine și a început să rîdă, iar eu am întrebat: «De ce rîdeți?».

Seara nu m-am întîlnit cu nici unul dintre prietenii mei, iar dimineața următoare am petrecut-o cu micul Cantemir pe malul lacului.

Pe urmă m-am dus la pompa de benzină și am așteptat trecerea fetei. Ea a trecut. Nu mă cunoaște și eu nu-i pot vorbi. Eu o aștept mereu.

JOCURILE POPULARE

de VERA LUNGU

Erau fete frumoase, frumoase aidoma zînelor, ba erau chiar zîne.

Erau subțiri, înalte, cu plete lungi și aurii sau aveau cosițe negre și ochii mari și strălucitori ca stelele oglindite în zăpada albă.

Se adunau în poieni și-ncepeau să se-ntreacă în jocuri. Jucîndu-se, se auzeau sunete frumoase și calde ca foșnetul vîntului uneori, alteori cum e cîntecul picăturilor de ploaie pe-acoperișuri. Cînd își foșneau rochiile, sunetele erau ca niște zile cu soare mult. Altă dată jocurile lor semănau seninului dimineții.

Sălășluiau pe plaiurile munților, altele în pădurile întunecoase, unele trăiau pe șesurile bănățene, altele în Bărăgan. Fiecare avea cîte un nume.

Cea din munți era Doina, avea părul negru, obrajii de piersică — o iubeau izvoarele și munții fermecați de jocul ei.

Ciuleandra era mînioasă și repezită, amețea ogoarele cînd începea să se-nvîrtă, de răsuna tot Bărăganul și se-ntrebau oamenii mirați ce-o avea pămîntul.

Învîrtita năzdrăvană era frumoasă de-ți lua mințile cînd o vedeai.

Hora era gingașă, armonioasă, cu umbletul plin de mlădieri, că pînă și pomii se legănau în vînt după ea.

Mai era și Hațegana, și Bătuta de doi... Erau surori și, cum își duceau dorul, se-ntîlneau ades și porneau să joace de bucuria revederii. Uneori, cînd știau că oamenii sînt tare necăjiți, se-apropiau de ei ca să-i înveselească.

Odată, între oameni, Doina l-a zărit pe Fluier-păstorul. L-a îndrăgit așa de tare, că farmecul ei de zînă nevăzută s-a spulberat.

Fluier a răpit-o pe frumoasa Doină, făcîndu-și-o mireasă. Surorile de doru-i au venit și ele între oameni, prefăcîndu-se în cîntece și jocuri populare românești. De atunci au trăit nedespărțite de oameni, alinîndu-le durerile și bucurîndu-se cu ei.

STAFETA FANTEZIEI

REZUMAT

La un concurs republican de planorism luase startul și Ambrozie, comandorul planorului «Ciocîrlia».

De pe aeroport era urmărit cu încordare. Ajungînd la o înălțime record, planoristul a anunțat că s-a întepenit manșa. Din turnul de observație al aeroportului a fost chemat la aterizare.

Dar legătura s-a întrerupt fără să mai poată fi restabilită.

Iată ce presupun că i s-a întîmplat lui Ambrozie doi dintre cititorii revistei.

UN RECORD NEOMOLOGAT

Manșa nu ceda de loc. Pe fruntea căpitanului apărură broboane de sudoare. Încercînd să revizuiască sistemul de fixare a manșei, dădu cu mîna de ceva moale. Era Motoraș. Căpitanul îi spuse motanului să nu se miște. El nu știa că pisoiul se așezase pe dispozitivul de blocare a manșei și astfel o blocase.

Căpitanul Ambrozie își aruncă privirea spre altimetru și constată cu groază că acesta varia mereu. Aparatul făcea acum manevre imposibil de realizat cu manșa. Era pradă unor curenți pe care pînă acum nici un planorist nu-i întîlnise? Dacă era așa, pilotul știa că-l așteaptă o mare primejdie. Deznădăjduit, trase cu putere de manșă și, spre surprinderea sa, aparatul își reluă poziția normală.

Motoraș se urcase pe nesimțite pe umărul pilotului, fără ca acesta să-și dea seama, fiind preocupat cu planorul. Cînd pisoiul coborî, manșa se blocă din nou. După ce miracolul se repetă, căpitanul înțelese totul și, zîmbind binevoitor lui Motoraș, îl luă sub haina sa îmblănită. Spre satisfacția pilotului, motanul începu să toarcă liniștit. «Motorașul planorului reintrase în funcțiune». Curentul, simțind o anumită slăbire a lamelor de direcție, smulse manșa din mîna lui Ambrozie, iar aparatul urca mereu.

Ca întotdeauna la înălțimi mari, Motoraș se ținea cu ghearele de haina comandorului. El încercă să vorbească cu cei de jos. Nu-i răspunse nimeni. Altimetrul arăta 5 680 de metri de la nivelul mării. Reuși să stabilească legătura, dar se întrerupse din nou. Altimetrul arăta 7 760 de metri de la nivelul mării. Începu să coboare lin. Ajungînd în nori, curenții porniră să zgîlțîie planorul și mai tare. Furtună! Cînd trecu de nori, văzu cerul brăzdat de fulgere. Ploaia cădea ca o cascadă. În acel moment căpitanul anunță că este amenințat să se prăbușească. Apoi comunicația cu turnul de observație se întrerupse.

Jos toți erau nedumeriți de ce nu mai apare Ambrozie. Concursul se încheiase, dar Ambrozie nu mai venea.

— Ce i s-o fi întîmplat? Să plece Ștefan cu avionul să-l caute.

Cu mari sforțări, Ambrozie reuși să readucă aparatul în normal, dar, în același timp, planorul rase cu fuzelajul vîrful unui copac din pădurea învecinată aeroportului, se dădu peste cap și aterizâ forțat într-un lan de păpușoi.

Ambrozie auzi un trosnet puternic și-și pierdu cunoștința.

*

Cînd se trezi, simți o durere ascuțită în omoplat. Pipăi cu mîna și văzu că avea o rană. Lîngă el, Motoraș mieuna. Ambrozie se ridică cu greu.

Se hotărîse să meargă cum va putea pînă cînd va găsi oameni. Mai mult se tîra decît mergea. Pe lîngă durerea din omoplat simțea împunsături ascuțite într-un picior. Crengile îl zgîriau și-l loveau peste față, dar el se tîra înainte. Iarba era udă. Din copaci picura apă. Motoraș sărea peste bălțile mici, scuturîndu-și picioarele și mieunînd. Ambrozie se opri să se odihnească. Îi era foame, dar nu avea ce să mănînce.

Motoraș sări de lîngă el și în scurt timp se întoarse cu un șoricel în dinți, cu care începu să se joace în fața comandorului. Pînă la urmă, Motoraș își rontăi prada. Apoi porniră din nou. Soarele apăru dintre nori, luminînd pădurea. Ambrozie își spălă fața cu apă dintr-o baltă, în timp ce Motoraș dispăru din nou.

Membrii aeroclubului cercetau cu înfrigurare împrejurimile. Deodată zăriră motanul lui Ambrozie ieșind din pădure. Înțeleseră pe dată că tovarășul lor are nevoie de ajutor. Porniră în direcția de unde venea pisoiul și-l găsiră pe căpitanul Ambrozie, palid și extenuat.

La aeroclub Ambrozie fu primit de toți colegii cu felicitări pentru recordul pe care-l cucerise în afara concursului. Lîngă el, Motoraș torcea liniștit.

RADU LEONTIN și **JURCA OVIDIU,**
clasa a VI-a, Școala generală «Dr. Petru Groza»— Deva

*

URMAREA POVESTIRII, SCRISĂ DE AUTOR

Cînd, peste un sfert de oră, comandorul coborî din planor, era palid. De pe umărul său motanul sări jos și mîngîia cu coada fuzelajul.

— Ce s-a întîmplat? De ce n-ai venit la timp? Ai avut recordul în buzunar!? îl asaltară colegii cu întrebările.

Drept răspuns, contrar tuturor regulilor de igienă, comandorul Ambrozie îl apucă pe Motoraș de ceafă și îl sărută drept pe bot. Abia pe urmă adăugă:

— Ce să se întîmple? Un amărît de șoarece mi-a blocat cablul manșei. Dacă nu eram la «dublă comandă», n-aș mai fi putut coborî decît cu parașuta. Noroc de motan, l-a dibuit cît ai zice «record», rîse comandorul și era cît pe-aci să-și mai sărute o dată «mecanicul de bord», dar se opri la timp. Prea se lingea pe bot...

Desen: MAGDA ARDELEANU

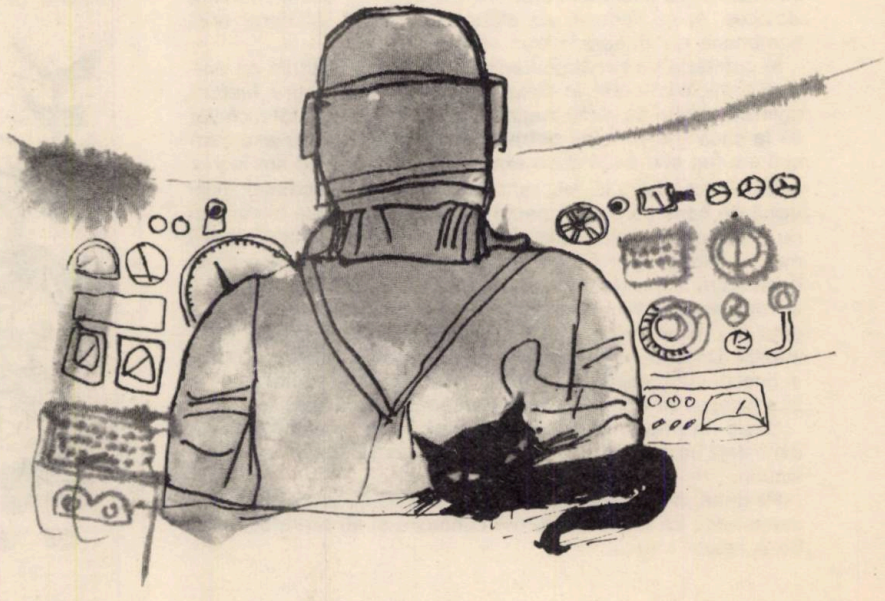

EPAVA

de MIRCEA SÎNTIMBREANU

Era una dintre acele rare zile de vară cînd duminica e aproape albastră pînă la vărsare. Cu o barcă de cauciuc la care ataşaseră motorul unui scuter reformat, cei doi tineri ingineri, Ştefan Buta şi Petrică Zane, colegi de planşetă la un institut de proiectare, aflaţi în concediu, colindau Delta de aproape zece zile. Mălai, sare, chibrituri, ceaune şi o foaie de cort, acesta era tot echipamentul celor doi robinsoni de curînd convertiţi la sportul vînătoarei subacvatice. Poposeau unde se nimerea, pe grindurile Caraormanului, vînau şalău, somotei şi ştiucă, aprindeau focul, iar după cîteva ceasuri se înfundau aiurea prin gîrlele Deltei. Li se isprăvise mălaiul şi ar fi putut apela la pescari, dar hotăriseră să mănînce ştiucă fiartă în loc de pîine şi de altfel peste o zi, după cîteva ceasuri pe Dunavăţ, urmau să ajungă la Mahmudia şi, potrivit planului, să se întoarcă la Tulcea cu vaporul.

Era, aşadar, ultima zi a expediţiei lor cînd, la o sută de paşi de vărsarea Dunavăţului, Ştefan Buta dispăru...

Hotărîse să plonjeze pentru ultima oară. Rezerva de oxigen era pe sfîrşite, putea să rămînă sub apă cel mult o jumătate de ceas.

— O să scot un somn de 50 de kilograme, rise el pipăindu-şi ascuţişul harpunei. Hrană pentru întoarcere...

Celălalt, Petrică Zane, meşterea la motor şi nu-i dădu prea multă atenţie. Auzi plescăitul plonjonului, apoi, după ce alimentă motorul, puse apă la fiert, strînse cortul şi de-abia cînd isprăvi îşi aminti de Fănel.

— Ei! strigă el, ajunge! Ieşi o dată!... şi continuă să mormăie de unul singur: aşa face întotdeauna, nu se mai satură de apă...

Se aşezase pe mal, urmărind apa galben-verzuie, mult scăzută, care spăla ca pe nişte trepte malul abrupt. La vreo zece paşi se vedea bulbuceala obişnuită a scufundătorului.

— Trebuie să iasă, îşi zise, dacă mai are oxigen pentru cinci minute...

În aceeaşi clipă se auzi un zgomot, apa se învolbură subit şi... se făcu linişte. Pe apă se mai vedea doar o dîră lungă de spumă.

— Ce-o fi cu zăpăcitul ăsta? bodogăni furios, dar speriat, Petrică Zane.

Rămase neliniştit, privind fluviul, apoi îşi puse masca de oxigen şi plonjă. Simţi o durere puternică în moalele capului şi, aproape ameţit, ieşi la suprafaţă.

— Ciudat! N-am intrat decît vreo doi metri. Apa are în cotul ăsta cel puţin opt metri.

Intră din nou, cu grijă, şi, drept în faţa lui, zări o masă întunecată, prelungă, prinsă în nămolul de pe fund. Era o epavă! Se scufundă cu precauţie, să nu se taie în ruginiturile ce îşi arătau colţii ca de ferăstrău, şi după ce ocoli epava de cîteva ori se lămuri pe deplin: era o vedetă fluvială (se zăreau şi cele două tunuri) scufundată, desigur, în anii războiului. Se lovise probabil de o mină şi zăcea pieziş, ca o scoică uriaşă, cu babordul spart.

— Şi Fănel? Nu cumva o fi intrat înăuntru? se întrebă îngrozit şi din nou îi veni pe buze cuvîntul «zăpăcit». Deodată simţi însă că îl părăsesc puterile. Trecuseră cele 30 de minute! Oxigenul i se terminase...

Ieşi rapid, cu speranţa că îl va vedea pe ţărm. Nimeni. Doar o broască ţestoasă se tîra leneşă spre fluviu.

Strigă fără puteri:

— Ştefan! Fănele!

Nici un răspuns... Atunci Petrică Zane nu mai ezită. Simţea că era vorba de o nenorocire. Plonjă spre spărtura babordului, hotărît să îl caute, să scotocească totul. Poate că totuşi îl mai găsea în viaţă...

Intră orbecăind. Era întuneric şi nu vedea nimic. Lunecînd cu grijă de-a lungul chilei pipăia în dreapta şi stînga. Nimic... Doar tablele ruginite ce îi sîngerau mîinile. Şi lăzi de fier, mari, lunecoase, căptuşite cu scoici şi vegetaţie. Cînd după aproape o jumătate de ceas ieşi afară, îi tremurau picioarele... Se prăbuşi pe ţărm! Plîngea tremurînd din tot corpul. Alături o broască ţestoasă îl privea nemişcată. Îşi păzea ouăle ce se cloceau la soare, lîngă două bare strălucitoare. Dacă Petrică Zane s-ar fi uitat într-acolo, ar fi văzut că cele două bare erau de aur... Şi-ar mai fi văzut la cîţiva paşi o ladă spartă în care scînteiau alte bare. Şi tot din aur. Cînd însă acesta se ridică în picioare, nu mai văzu nimic decît barca lor. Smuci şnurul motorului şi porni după ajutor... Ocoli cotul Dunavăţului şi porni cu toată viteza spre Mahmudia. Peste o oră năvăli în biroul miliţianului:

— Tovarăşi, s-a înecat inginerul Ştefan Buta!

Dar inginerul Ştefan Buta nu se înecase...

(VA URMA)

UN MARE OM DE ȘTIINȚĂ ROMÂN

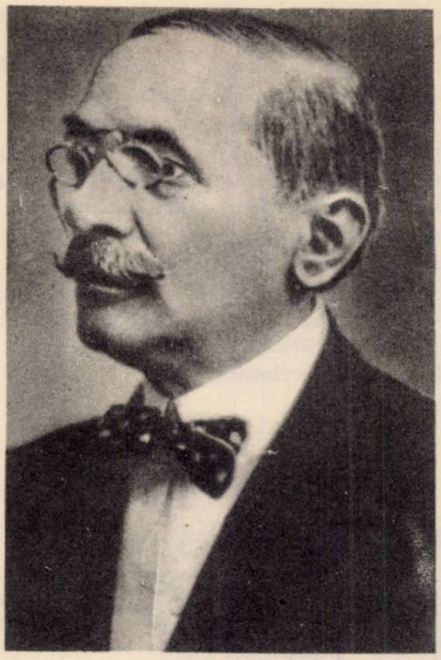

VICTOR BABEȘ

de **LEONID PETRESCU**

Prin anul 1867, un băiat în vîrstă de vreo 13 ani, cu înfățișare gravă, îmbrăcat — cum era moda pe atunci — în haine negre, cu papion la gulerul tare al cămășii scrobite, compunea o poezie. Se tot frămînta să aducă rimele din condei, ștergea cîte un cuvînt, adăuga altul.

În spatele lui se apropie o femeie, care-i mîngîie blînd capul și-i vorbi:

— Victor, iar ai uitat? Este ora mesei. Tatălui tău nu-i place să aștepte.

La început, versurile erau naive. Curînd însă, oricine putea să-și dea seama că în tînărul Victor Babeș sălășluia un adevărat talent.

— Ce vrei să te faci? îl întrebau prietenii.

— Poet! răspundea el, fără șovăire.

Dar, puțin mai tîrziu, i-au căzut în mînă minunatele cărți ale lui Darwin și Haeckel despre originea speciilor. Tînărul a început să șovăie. Poeziile sînt minunate. Dar tot atît de minunat este să poți cerceta tainele naturii, să smulgi vălul de pe aceste secrete.

Din versurile scrise de Victor Babeș ne dăm seama de lupta ce s-a dat în sufletul tînărului pînă s-a decis să urmeze medicina. Poate că, dacă nu ar fi luat această hotărîre, Victor Babeș ne-ar fi fost cunoscut ca un poet de seamă.

Victor Babeș s-a născut la Viena, unde tatăl său, Vichenție — un cărturar bănățean —, avea o slujbă importantă: cea de notar la cancelaria imperială din Viena.

Victor a urmat școlile din Viena, Lugoj și Budapesta, iar diploma de doctor în medicină și-a luat-o la Viena. Chiar de pe cînd era student în primul an al facultății a fost remarcat pentru inteligența și profunzimea sa. În curînd a devenit asistentul unui celebru savant, profesor la facultate, Rokitanski.

După ce și-a terminat studiile a fost numit «patologist» al unui azil de copii săraci din Budapesta: aceasta însemna că trebuia să facă autopsii și să arate care au fost cauzele morții. Era prea puțin pentru puterea de muncă și cunoștințele sale!

Dar... cum arăta Victor Babeș? Era un bărbat nu prea înalt, cu fața rotundă, gravă. Îi plăceau sporturile și practica înotul, canotajul, tirul și scrima.

Victor Babeș cunoștea mai multe limbi și citea toate publicațiile medicale importante ale vremii apărute în diferite țări. Astfel a aflat că, la Paris, un chimist — pe nume Louis Pasteur — făcuse descoperiri foarte importante, care puneau bazele unei noi științe: bacteriologia.

Fără să pregete, fără ca nimeni să-l fi învățat, Victor Babeș încercă să cultive, în laboratorul său, microbii și... reuși!

În fața sa se deschisese o lume nouă, lume pe care cei ce o cunoșteau se puteau număra pe degete. Era lumea acelor ființe mici, invizibile cu ochiul liber, care provoacă o bună parte din boli: lumea microbilor.

Pentru a o putea cerceta temeinic, Babeș pleacă la Paris să-l întîlnească pe Pasteur. Și, într-o bună zi, se poate imagina următoarea discuție între învățatul român și cel francez:

Babeș: *Descoperirea microbilor este un lucru foarte important. Dar e oare îndeajuns?*

Pasteur: *Știm și ce boli provoacă ei. Asta e esențial.*

Babeș: *E adevărat. Dar cum înrîuresc ei asupra omului și animalelor? Iar organismul uman, la rîndul său, nu are și el o acțiune asupra microbilor? Între ei există, trebuie să existe o acțiune reciprocă.*

Pasteur: *Dragul meu, eu nu sînt medic — așa cum le place să-mi amintească numeroșii mei adversari. Problemele pe care mi le pui sînt strict medicale...*

...Și Babeș, frămîntat de numeroasele sale întrebări, s-a îndreptat spre un medic — un mare savant al acelor timpuri, André Victor Cornil. Împreună studiază, cercetează și scriu primul tratat din lume despre bacteriologie — știința microbilor.

În anul 1886, la vîrsta de 32 de ani, Victor Babeș ajunsese un om de știință cunoscut în toată lumea. Deși în străinătate i se oferea o situație foarte bună, fără să șovăie, el se reîntoarce în patrie, la București. Aici a organizat studiul bacteriologiei și a devenit directorul institutului care astăzi îi poartă numele.

Ca să vorbim despre cercetările științifice ale lui Babeș nu ne-ar ajunge paginile revistei. Ele sînt cunoscute și prețuite în întreaga lume.

Una dintre ele este seroterapia, adică tratarea unei boli provocate de microbi cu ser obținut din sîngele oamenilor sau animalelor ce s-au vindecat de aceeași boală.

O altă descoperire importantă este metoda română de tratament împotriva turbării. În zilele noastre, «turbarea» nu înseamnă nimic deosebit. Dar în veacul trecut, pînă la descoperirea leacului ei, zeci de mii de oameni, copii și vîrstnici, pereau în fiecare an. Mușcătura cîinilor și a lupilor bolnavi ducea în mod sigur la moarte și nimic nu se putea face pentru a împiedica groaznicul sfîrșit, în chinuri cumplite.

Se știe că Pasteur este cel care a descoperit metoda prin care această boală putea fi vindecată. Pentru a cunoaște întocmai această metodă, Victor Babeș a studiat-o chiar cu Pasteur. Cînd s-a întors acasă în țară, el a căutat s-o

îmbunătățească: mai întîi a preparat vaccinul nu pornind de la cîini turbați, ci de la lupi turbați, iar apoi a adăugat vaccinului un ser. «Metoda românească» a ajuns să înlocuiască metoda lui Pasteur nu numai la noi în țară, dar și la Institutul «Pasteur» din Paris! Astăzi ea este folosită în S.U.A. și Canada, printre alte țări, unde îmbolnăvirile de turbare prin mușcătura de lup sînt destul de numeroase.

Numele lui Babeș, numele savantului român, este cunoscut departe, peste hotare. Tot în legătură cu turbarea, Babeș a descoperit în creier anumite formații cu ajutorul cărora diagnosticul bolii poate fi pus cu multă ușurință.

În afară de aceasta, Babeș a descoperit multe boli provocate de paraziți la animale, a studiat bolile cu mare răspîndire la animale și a contribuit la cunoașterea bolilor infecțioase ale omului și la lupta împotriva lor. Tot el a arătat că din anumiți microbi se pot extrage substanțe ce ucid alți microbi; în felul acesta a deschis drum metodelor care mai tîrziu aveau să ducă la descoperirea antibioticelor ca: penicilina, streptomicina etc.

Profund legat de țara sa, de popor, cunoscînd condițiile mizere de viață în care trăiau cei ce trudeau, Victor Babeș a luptat pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului. «Concepția mea era dintotdeauna de a pune știința în serviciul patriei, pentru combaterea mizeriilor omenești» — spunea el.

Pe vremea aceea, datorită hranei proaste și sărăciei în care era menținută populația satelor de proprietarii moșiilor și de guvern, numeroși țărani sufereau de pelagră, o boală gravă. Babeș a arătat că problema sănătății țăranilor va putea fi rezolvată doar prin îmbunătățirea condițiilor economice.

În anul 1888, primarul orașului București ceru ca marele savant să fie... dat afară din serviciu! Pentru ce? Babeș arătase ce pericol prezintă pentru populație apa de băut a orașului. În acel timp se instalaseră în București filtre noi pentru apă, dar foarte proaste și neigienice. Fără să se teamă de nimeni, Babeș, înfruntîndu-i pe mai marii zilei, a cerut cu multă dîrzenie să se creeze condiții pentru îmbunătățirea sănătății oamenilor de la orașe și sate. Din această cauză, el a avut de înfruntat dușmănia claselor stăpînitoare.

Într-o conferință ținută în 1924, Victor Babeș arăta cît de greșită și lipsită de temei este credința în puteri supranaturale.

— Învățămîntul religios, spunea el, împiedică dezvoltarea spiritului.

Datorită acestor poziții pline de îndrăzneală, Babeș a fost pensionat înainte de vreme și silit să părăsească institutul pe care el îl clădise și-l ridicase la faimă mondială.

A fost o lovitură prea grea: curînd după aceea, la 19 octombrie 1926, în vîrstă de 72 ani, Babeș moare, în urma unei crize de inimă.

Astăzi, în țara noastră, Victor Babeș este prețuit atît pentru activitatea sa științifică, cît și cea socială, ca un om deosebit, un patriot și un mare savant.

NIRUS

de MIHNEA MOISESCU
desen: D. NEGREA

REZUMAT

Nirus era un băiat care se născuse în Cosmos pe nava «Cutezanța» în drum spre Sistemul Solar S XII. Fiind singurul copil de pe navă, el își petrecea timpul învățînd și jucîndu-se cu robotul Hix sau privind la microfilmele din sala de vizionare. După o vreme, echipajul a poposit pe o planetă necunoscută, pe care cosmonauții o denumiseră «Planeta Liniștei». În timp ce ei cercetau acest sol necunoscut, întreaga expediție pieri, înghițită într-o crăpătură a solului, care se deschise brusc. Rămăseseră în viață Nirus și tatăl său, Raa Carpat, care nu se aflaseră la locul catastrofei.

Înainte de a-și lua zborul din acest loc al nenorocirii, căpitanul mai luă o serie de probe pe care să le ducă pe Terra pentru studii. Și iată-i pe tată și fiu în nava cosmică pe drumul lung al întoarcerii spre casă.

Pe măsură ce vremea trecea, în Nirus creștea dorința de a cunoaște copii, de a-i avea tovarăși de joacă. El mai dorea nespus să cunoască mările Pămîntului și mai ales dorea să se scalde în Marea Neagră.

Nirus se așeză lîngă marele bazin din mijlocul serei și apăsă cîteva butoane. Apa începu să se frămînte, născînd valuri. Peste seră se abătu un vînt destul de puternic și prinse să cadă o ploaie deasă.

Băiatul, plecîndu-și capul pe spate, lăsă ploaia să-i scalde obrajii. Apoi se apucă să vînture brațele, de parcă ar fi vrut, în felul acesta, să îndemne valurile să fie mai mari, vîntul și ploaia să fie mai puternice.

Dar după o jumătate de oră, cînd lîngă el apăru Hix, își dădu seama că ceea ce făcuse era pur și simplu caraghios. Cum putea o biată băltoacă artificială să-i creeze impresia că e o mare în furtună?

Supărat pe el însuși, apăsă butoanele de la marginea lacului și vîntul, ploaia, apoi valurile se liniștiră.

— Te-am găsit! Te-am găsit! repeta Hix, imitînd tonul unui copil foarte vesel.

— Mda... mormăi Nirus și, întorcîndu-i spatele, porni spre cabina sa, să se schimbe.

După puțin timp se îndrepta spre laboratorul navei, urmat de Hix, care repeta într-una, ca un papagal:

— Haide să ne jucăm! Haide să ne jucăm!

CONCURSUL ISTEȚILOR

1) Opera cărui sculptor român cu renume mondial a dus faima orașului Tîrgu-Jiu?

.....

2) În ce localitate din țara noastră se construiesc locomotive diesel-electrice?

.....

3) Care este echipa cîștigătoare a campionatului de fotbal în 1965?

.....

Dragi cititori,

După ce răspundeți la cele trei întrebări, scrieți numele si adresa, apoi decupați cuponul și trimiteți-le redacției.
Nu intră în concurs răspunsurile neînsoțite de cupon.
Tragerea la sorți pentru luna aprilie se va face în orașul Tg.-Mureș.

PREMIILE LUNII:

LOCUL I — UN CEAS DE MÎNĂ
LOCUL II — UN JOC DE ȘAH
LOCUL III — UN STILOU

Nirus nu-i mai acorda însă nici o atenție. Dorea să-l vadă pe tatăl său. Nu-l mai văzuse de peste douăsprezece ore.

În tot timpul acesta, căpitanul lucrase în laborator, ca să dezlege taina norului de praf cosmic prin care trecuse «Cutezanța» cu trei zile în urmă.

Norii de praf cosmic fuseseră dintotdeauna marii dușmani ai astronauților. Particulele acestea de materie infinit de mici atacau cu violență învelișul navelor, din pricina vitezei cu care acestea străbăteau norii cosmici.

Cu șaizeci de ani în urmă, navele care treceau printr-un nor mai mare de praf erau sortite pieirii. Învelișul lor era pur și simplu ciuruit, indiferent din ce aliaj extradur ar fi fost construit. Pe urmă se inventase însă «cămașa de curenți antișoc», care respingea praful și nu-i permitea să atingă nava.

Dar «Cutezanța» trecuse printr-un nor de praf cosmic care pătrunsese totuși prin «cămașa antișoc» și atacase învelișul navei. Noroc că norul fusese destul de mic și nu cauzase decît stricăciuni neînsemnate.

Raa Carpat captase particule din praful acela ciudat și acum căuta să-i dezlege «misterul».

Din pricina blestematului de praf, căpitanul nu-și văzuse de multe ceasuri fiul.

Acum Nirus se opri în pragul laboratorului, unde-l zări pe căpitan stînd aplecat asupra unui analizator electronic. Nu rosti nici un cuvînt, nu făcu nici cel mai mic zgomot. Nu voia să-și deranjeze tatăl. Și îi plăcea tare mult să-l vadă așa, absorbit de muncă, cu fața lui frumoasă, energică, împietrită parcă, și cu sclipiri de oțel în ochii albaștri.

Simțindu-l, căpitanul Raa tresări, își ridică fruntea de pe aparat. Chipul lui era încă încruntat, din pricina concentrării, cînd îl privi pe Nirus.

— Iartă-mă, tată... Nu voiam să te deranjez...

Căpitanul zîmbi. Fața i se destinse, părînd mult mai tînără, iar ochii, pierzîndu-și sclipirile de oțel, trădau oboseala.

— Nu-i nimic, Nirus... Nu-i nimic! Tot trebuia să mă odihnesc puțin.

— Ai aflat ce voiai, tată ?

— Nu... Nu încă... Și căpitanul se încruntă din nou. Analizatoarele au determinat compoziția prafului, totuși ceva le scapă... Ceva esențial. La prima vedere ar părea că praful ăsta cosmic nu se deosebește de cel obișnuit... Așa spun analizatoarele... Dar «Cutezanța» a simțit pe «pielea ei» că praful are o forță ascunsă. Tocmai această «forță» scapă aparatelor. Și poate că eu nici n-o s-o pot descoperi. Poate că aparatele de pe navă nu sînt suficiente, nu sînt «specializate» pentru asta. Dar o să continui studiile, se înțelege... Oricum, praful e în mîna mea și, dacă nu eu, savanții de pe Pămînt or să-i afle «misterul», or să afle și cum poate fi înfruntat. Nu e în stare un praf, fie el și cosmic, fie și «misterios», să înfrîngă inteligența oamenilor. Nu-i așa?

— Sigur, tată!

— Sigur... Da, sigur! Cînd doresc oamenii ceva... Dar ce e cu tine, băiatule? Mi se pare că ești cam trist.

— Nu vrea să se joace, se grăbi Hix, care se afla prin apropiere, să raporteze.

Căpitanul Raa zîmbi, apoi spuse mustrător.

— Nu-i frumos să pîrăști, Hix! Nici oamenii mari, nici copiii nu mai au năravul ăsta. Și acum te-am ruga să ne lași puțin singuri. Robotul părăsi laboratorul.

— E nostim, Hix! E tare nostim. Nu-i așa, Nirus?

— Da... e nostim, repetă băiatul fără prea mare entuziasm.

— Stai aici, lîngă mine, Nirus... Așa ... Acum spune-mi ce e cu tine? Nu cumva te-ai gîndit iarăși la copiii pe care nu-i cunoști... Sau poate la mările Pămîntului?

— Da, tată, șopti Nirus, plecîndu-și fruntea, de parcă s-ar fi simțit vinovat.

— Așa... Hm... Poate e nefiresc dorul ăsta după ceva, după cineva pe care nu l-ai cunoscut niciodată personal... Și totuși s-ar putea să fie firesc..., cugetă căpitanul cu voce tare. Oricum, Nirus, ar trebui să te gîndești că nu mai avem pînă pe Pămînt decît trei luni de zbor. Numai trei luni! Poimîine o să ne culcăm pentru douăsprezece zile. Reducem viteza. Vom face halta obligatorie de pe A.G. II. Apoi... spre Pămînt.

După o tăcere prelungită, căpitanul întrebă:

— Lecțiile cum merg? De patru zile n-am mai vorbit despre asta.

— Bine, tată.

— Se apropie ziua cînd vei da examene în fața profesorilor de pe Pămînt! Va trebui să dovedești că pe navă n-ai trîndăvit, că ai învățat temeinic, așa cum știe să învețe un «copil al stelelor». Probabil că o să ai de studiat, înainte de examene, lucruri noi, necunoscute și pentru mine, pe care omenirea le-a des-

CUPON nr. 3

de participare la «Concursul isteților» pentru luna aprilie

Elev.....
Clasa.....Școala.....
Str.....nr.....
Localitatea.....Raionul.....
Regiunea.....

CÎȘTIGĂTORII
«Concursului isteților» pentru Cuponul nr. 1 apărut în «Cravata roșie» din luna februarie:

PREMIUL I — un ceas de mînă:
Flaca Alexandra, clasa a IV-a, Școala generală nr. 1 Sebeș, regiunea Hunedoara.

PREMIUL AL II-LEA — o minge de volei:
Vieru Gabriela, clasa a IV-a, Botoșani, regiunea Suceava.

PREMIUL AL III-LEA — un stilou:
Catană Gabriela, clasa a V-a, Școala generală nr. 4 Brașov.

Au extras din urnă pionierii fruntași la învățătură Ștefan Veturia, Școala generală nr. 5; Ion Adrian, Școala generală nr. 7; Florea Adriana, Școala generală nr. 1 din orașul Brașov, unde a avut loc tragerea.

coperit, le-a inventat cît am fost plecați. Asta e soarta cosmonauților de cursă lungă: după întoarcerea pe Pămînt sîntem totdeauna în urmă cu multe cunoștințe. Dar satisfacția noastră e că, de fapt, noi facem cu cei de pe Pămînt un schimb de informații științifice. Doar nu ne întoarcem cu «mîna goală»! Și noi le împărtășim vești, cunoștințe pe care ei nu le au încă... În orice caz, ceea ce înveți acum, pe navă, va fi baza materiei necesară examenelor.

— Eu fac tot ce pot ca să...

— Știu, știu, Nirus. Și, spre marea mea bucurie, poți mult. Sper că pe Pămînt, între copiii pe care-i dorești atîta, tristețea de acum va dispărea de la sine. Tu nu crezi?

— Ba da, tată! răspunse Nirus înflăcărat.

— Așa... Cum predă Hix?

— Foarte bine... Numai că...

— De ce te-ai oprit? Ce vrei să spui?

— Nu e vorba de lecții... După ce le isprăvesc... prea se poartă Hix cu mine așa cum te porți cu un copil mic... Poate ar trebui...

— E vina mea că nu m-am gîndit mai mult la ceea ce-mi spui. Așa-i, Nirus! Acum ești băiat mare... Hix trebuie reprogramat! Să se joace numai cînd și cum o să-i ceri tu. Hix, prietenul lui Nirus cel mic, prea gălăgiosul Hix, va trebui să devină altul, un prieten mai potolit, mai puțin pisălog și mai puțin zgomotos... Da, va trebui să-i facem o mică operație... Și chiar acum... Hix! Vino te rog încoace...

*

Căpitanul Raa și Nirus se treziseră din «hibernare» de cîteva ore.

«Cutezanța» ajunsese în imediata apropiere a platformei cosmice A.G. II. Era una dintre cele trei platforme construite din material antigravitațional, mari de cîte douăzeci de kilometri pătrați.

Datorită faptului că nu le influența nici un cîmp de gravitație, platformele stăteau neclintite, în trei puncte fixe de la marginea sistemului solar A.I.

Cîmpuri antimagnetice de o forță uriașă creau în jurul lor, la o anumită distanță, o zonă de protecție. Orice meteorit, indiferent de mărimea lui, nu putea pătrunde prin acea zonă. Ca să aterizeze pe platforma A.G., bazele cosmice cereau coordonatorului principal automat de pe platformă să anihileze forța antimagnetică.

Platformele A.G. fuseseră construite

(CONTINUARE ÎN PAG. 31)

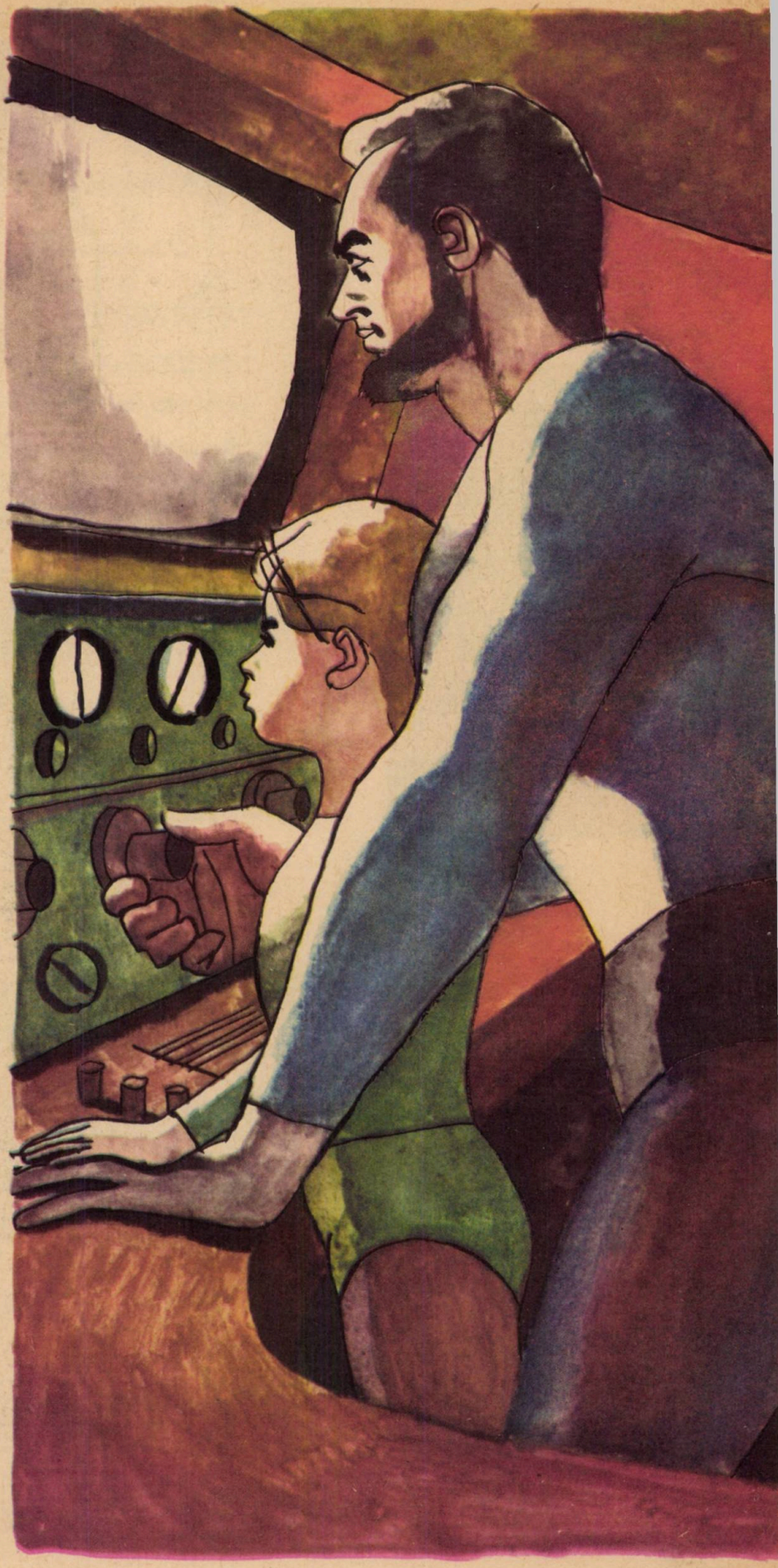

BUTAK PAUL
profesor la cercul foto
de la Palatul pionierilor

FOTO

CUM PUTEM CONSTRUI UN APARAT DE MĂRIT

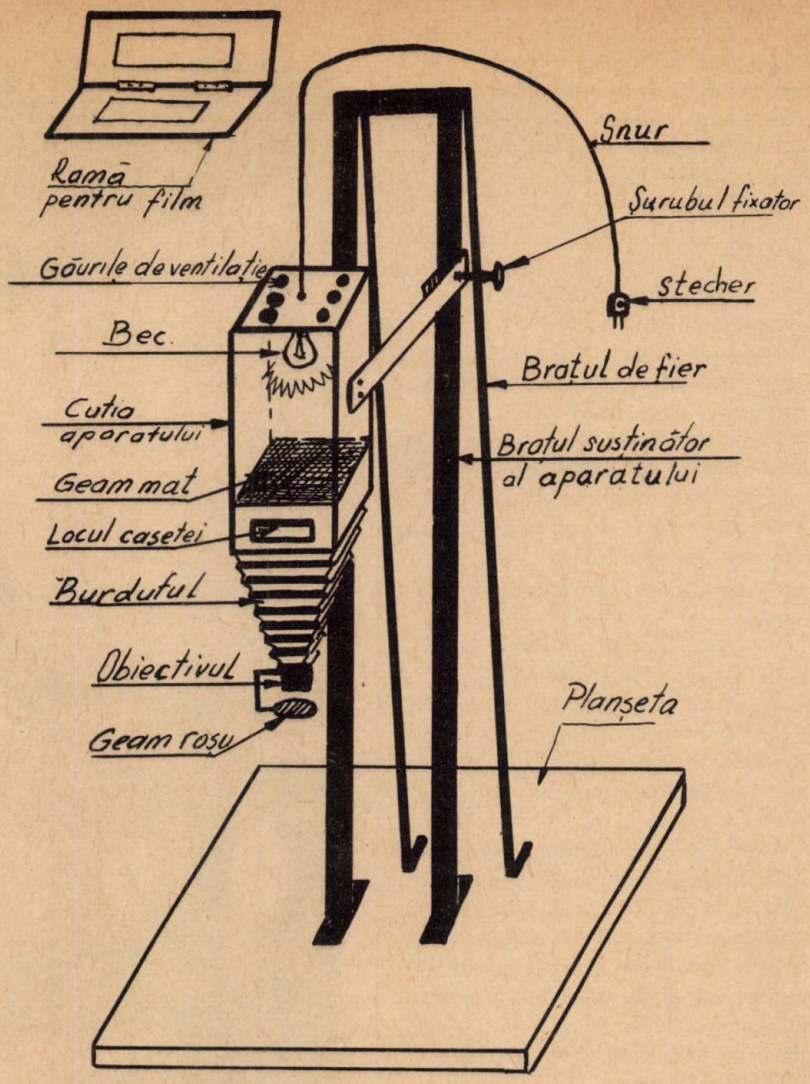

CHIMIA ȘI AGRICULTURA

de I. BORDEIANU

Știați că chimia are un rol dintre cele mai importante în mărirea producției agricole? Toate plantele cultivate de om extrag din pămînt o serie de săruri minerale, ca azotul, fosforul, potasiul și altele pentru a crește și a rodi. Cu cît acestea se găsesc în cantități mai mari și sînt mai accesibile plantelor, cu atît rodul care-l dau este mai mare.

Adesea această «hrană» nu se găsește în cantitățile necesare în pămînt. De aceea, adăugarea ei sub formă de îngrășăminte este absolut necesară. Să ne gîndim numai la faptul că avînd suficiente îngrășăminte, dintr-o cantitate mică de semințe, de numai 15—20 kg de porumb, poate rezulta o recoltă de 3 000—6 000 kg de porumb la hectar și chiar mai mult.

În cooperativele agricole din raionul Negru Vodă, unde an de an s-au folosit cantități tot mai mari de îngrășăminte chimice, anul acesta s-au obținut de pe fiecare hectar cîte 3 014 kg de grîu, 3 658 kg de porumb, 1 870 kg de floarea-soarelui. Multe asemenea exemple ne arată cît de importantă este prevederea, înscrisă în documentele Congresului al IX-lea al P.C.R., ca pînă în 1970 să se dea agriculturii 1 100 000 tone de îngrășăminte chimice substanță activă, precum și cantitățile necesare de insectofungicide și ierbicide. Asta înseamnă că fiecare hectar va primi 110 kg de îngrășăminte, cantitate pe care în prezent o realizează numai 10 țări din lume. Ați auzit desigur că se află în construcție 3 uriașe combinate de îngrășăminte chimice la Craiova, Tr.-Măgurele și Tg.-Mureș, care vor avea un rol de cea mai mare însemnătate în sporirea rodniciei ogoarelor.

Să amintim și un alt lucru deosebit de interesant. Înainte de a împrăștia îngrășămintele, oamenii trebuie să cunoască ce îi lipsește fiecărei suprafețe de teren. În acest caz se poate spune că specialiștii agricoli trebuie să fie un fel de medici ai solului. Desigur că ei ajung să știe acest lucru cu ajutorul a sute de mii de analize chimice prin care se face controlul solului în laboratoare.

Cine a colindat pe tarlalele gospodăriilor de stat și ale cooperativelor agricole știu cîtă muncă se cere pentru distrugerea buruienilor, plante nesățioase care dijmuiesc recoltele. Interesant este că multe din acestea pot fi distruse fără a mai folosi prășitoarele, sapele și alte unelte agricole. În acest scop se împrăștie peste culturi anumite substanțe chimice, cu ajutorul avioanelor. Substanțele chimice utilizate au o însușire de preț, și anume aceea că ele nu dăunează cu nimic grîului, porumbului și altor culturi agricole, dar distrug buruienile în proporție de 80—90 la sută.

Din cele arătate pînă acum se poate înțelege lesne că chimia și agricultura pășesc mînă în mînă, că chimizarea agriculturii este de o mare importanță în sporirea producției agricole. Dar nu numai în cultura plantelor de cîmp își vădește chimia marea ei însemnătate. Unele produse chimice pot fi utilizate cu deplin succes și în ramura zootehnică. Oamenii de știință au stabilit că adăugarea unei substanțe chimice denumită uree în rația animalelor puse la îngrășat (taurine și ovine) contribuie la mărirea producției de carne. După cum se știe, ureea este un produs toxic care se elimină din organismul animalelor. Dar dacă ea se administrează treptat, pînă la obișnuirea animalelor, în anumite doze, nu mai este dăunătoare, ci, dimpotrivă, este extrem de folositoare. Cum se explică acest lucru? În stomacul animalelor rumegătoare, cum sînt taurinele și ovinele, trăiesc miliarde de bacterii și alte ființe microscopice, foarte necesare pentru organismul lor și care folosesc azotul din uree pentru a se înmulți și a se dezvolta. Așa se explică de ce introducerea ureei în rația animalelor le ajută pe acestea să crească, să se îngrașe mai ușor, cu cheltuieli foarte reduse și în ultimă instanță să ne dea carne în cantitate mai mare. Pe baza acestei metode cooperativele agricole din regiunile Dobrogea, București, Galați, Banat și altele au îngrășat zeci de mii de animale, realizînd venituri de multe milioane de lei.

Chimia mai pune la dispoziție zootehniei o serie de produse valoroase, cum sînt vitaminele, antibioticele, utilizate cu rezultate excelente îndeosebi în hrana păsărilor și porcilor.

În atenția cercetătorilor se află de mai multă vreme substanțele denumite gibereline. Experiențele efectuate cu gibereline au dus la creșterea în proporții aproape uriașe a unor plante.

Desigur că rolul chimiei este imens și că am amintit numai cîteva din posibilitățile pe care le oferă pentru mărirea producției agricole.

Materialul necesar pentru construirea aparatului de mărit va fi lemnul, și mai puțin metalul, fapt care face ca execuția lui să fie mult mai ușoară. Mai întîi e nevoie de o planșetă din scîndură, avînd grosimea de 2 cm, iar mărimea suprafeței de 40/57 cm, pe care se va monta corpul aparatului și care constituie totodată baza de stabilitate a acestuia.

Vom confecționa cele două brațe susținătoare ale aparatului, din scîndură de grosimea 4/4 cm, înălțimea de 90 cm, care vor fi fixate pe latura cea îngustă a planșetei, lăsînd între ele un interval de 15 cm și circa 10 cm de la marginea planșetei.

Brațele vor fi fixate de planșetă în poziție perfect verticală, prin colțuri de fier, iar în spate prin alte două brațe subțiri tot din fier; partea de sus a brațelor va fi unită printr-o bucată de scîndură subțire. Cutia în care va fi montat becul va avea secțiunea pătrată, cu laturile de 15 cm, înălțimea de 27 cm și va fi prinsă pe brațele susținătoare ale aparatului prin două bucăți de lemn care vor avea fixate la capete două inele pătrate din fier, pentru a permite ridicarea sau coborîrea aparatului pe brațele susținătoare.

Unul dintre inelele de fier va fi găurit și prevăzut cu un șurub care ne ajută să fixăm aparatul de brațele susținătoare, la înălțimea dorită.

În interiorul cutiei va fi montat un bec mat de 100 W, printr-un șnur cu ștecher. Pe capacul cutiei se vor da cinci sau șase găuri cu diametrul de 1 cm, pentru ventilație, iar la o distanță de 10 cm de bec se așază un geam mat. În partea de jos a cutiei se taie un loc pentru rama filmului, avînd un spațiu de circa 3,5 cm înălțime, iar laturile de cîte 13 cm.

Rama va fi executată din două părți prinse între ele prin două balamale, avînd în interior două geamuri de 8/12 cm, între care se așază filmul.

Rama va fi de 3 cm grosime și va avea laturile egale, de 12,5 cm fiecare. Tot în partea de jos a cutiei, sub ramă, se va fixa și burduful cu obiectivul, care, de fapt, formează partea principală a aparatului de mărit, dar care nu se poate construi cu mijloace proprii. Pentru rezolvarea acestei probleme se recomandă obiectiv: 1,45, sistem cu clișee de sticlă care are toate proprietățile pentru a fi adaptat unui aparat de mărit sau orice aparat cu burduf, avînd posibilități de reglare a obiectivului pentru fixarea clarității imaginii.

În fața obiectivului se atașază un geam roșu care va fi manipulat în timpul lucrului, după necesitate.

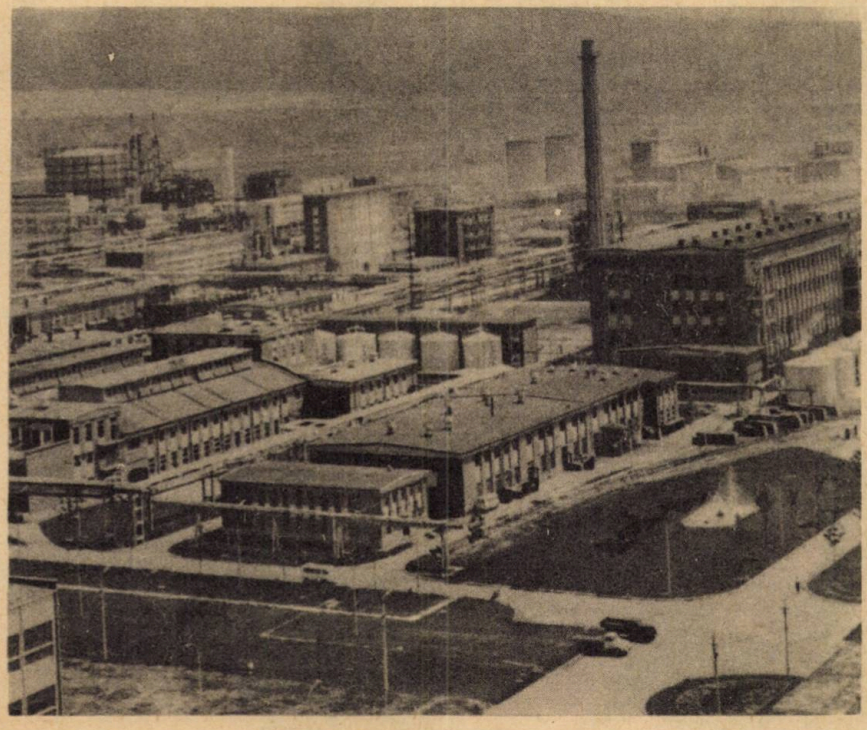

COMBINATUL CHIMIC BORZEȘTI

NIRUS

(URMARE DIN PAG. 29)

după ce se produseseră exploziile a trei nave cosmice înainte de aterizarea pe Pămînt. Două dintre ele explodaseră deasupra unor localități, pricinuind victime omenești și mari pagube.

Toate navele acelea se întorceau din călătorii foarte lungi.

Se ajunsese la concluzia că trebuia creată posibilitatea ca navele care reveneau în sistemul solar A.I. să fie minuțios verificate. Se construiseră platformele cosmice, dotate cu cele mai complexe aparate de verificare și reparații.

Aterizarea pe una dintre cele trei platforme A.G., înainte de întoarcerea în sistemul solar din care făcea parte Pămîntul, era strict obligatorie...

Căpitanul Raa ceru «coordonatorului principal automat» de pe platformă «cosmodrom liber». Făcu legătura cu ajutorul undelor luminoase, cele sonore neputînd să pătrundă prin «zona de protecție».

Pe unul dintre ecranele cabinei de comandă a «Cutezanței» apăru scris răspunsul coordonatorului:

«Coborîți pe cosmodromul B. Cosmodromul A ocupat. Anihilez zona de protecție. Coborîți!»

Nirus, care se afla alături de tatăl său în sala de comandă a navei, tresări puternic citind răspunsul.

— Cosmodromul A e ocupat?! Tată! Asta înseamnă...

— Că pe platformă se află o navă, completă căpitanul cu o voce care nu trăda emoția ce pusese stăpînire și pe el. O fi o navă venită de pe Pămînt sau una întoarsă, ca și noi, dintr-o lungă călătorie?!... O să ne lămurim imediat!

De îndată ce «Cutezanța» atinse platforma, în difuzoarele cabinei de comandă răsună un glas bărbătesc puternic, cald, în care se ghicea o nestăvilită bucurie:

— Salut «Cutezanța» și neînfricatul ei echipaj! Salut, căpitane Raa Carpat! Te îmbrățișez, frate Raa!

Căpitanul tresări și întrebă, la început în șoaptă, apoi tot mai tare, aproape într-un strigăt:

— Ești «Steaua Speranței»?! Ești tu, Amir?! Tu ești, nu-i așa?!

— Chiar eu, vechiul tău prieten! Deschide televizorul!

Printr-o mișcare fulgerătoare, Raa cuplă aparatele de televiziune pe transmisie și recepție.

(VA URMA)

LEI 2,50 41 014

PENTRU OM NU EXISTĂ IMPOSIBIL

Cele două nave plutesc față-n față la o distanță doar de 15 km.

Fedro (adjunctul comandantului), îmbrăcat în costumul de protecție, ieși din navă, ținîndu-se de parapetul de sprijin.

Cupola Cosmosului se înfățișa vederii ca o panoramă fascinantă. Pe fondul întunecat strălucea doar văpaia unor galaxii îndepărtate.

«Cît de aproape și totuși ce îndepărtată este de noi» – gîndi Fedro privind cu tristețe spre nava Spirala.

În timp ce colegii săi se odihneau, Fedro reintră în navă, în sala de comandă, și cuplă telescoapele.

Pe ecran apăru Sevrata, frumoasa necunoscută care parcă îl aștepta.

Fata desfăcu o hartă pe care erau desenate toate galaxiile și îl rugă pe Fedro să-i indice din ce colț al universului vine nava în care se află el.

Cînd Fedro îi transmise că nava lui vine de pe Pămînt, din Calea Lactee, Sevrata începu să plîngă.

Apoi, fata îi arătă pe hartă că nava ei, Spirala, venea din galaxia Lebăda A, din lumea antimateriei, unde, din cauza exploziilor în lanț, galaxia întreagă avea să piară în cel mai scurt timp.

Pe ecranul Spiralei Sevrata putu citi hotărîrea eroică pe care o luase Fedro: «În lumea din care vin eu, datoria de a cunoaște și de a-ți ajuta tovarășii este mai presus de orice. Deci noi, pămîntenii, vom încerca și imposibilul ca să vă sărim în ajutor».

Ilustrații: **PUIU MANU**

(VA URMA)

BIBLIOTECA CENTRALĂ

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

CRAVATA ROȘIE 5

REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

1966

GRĂDINĂ ÎNFLORITĂ-I VIAȚA NOASTRĂ,
CĂI LARGI SPRE VIITOR NI SE DESCHID,
RECUNOȘTINȚA NOASTRĂ CEA MAI VIE
SPRE TINE SE ÎNDREAPTĂ, DRAG PARTID.

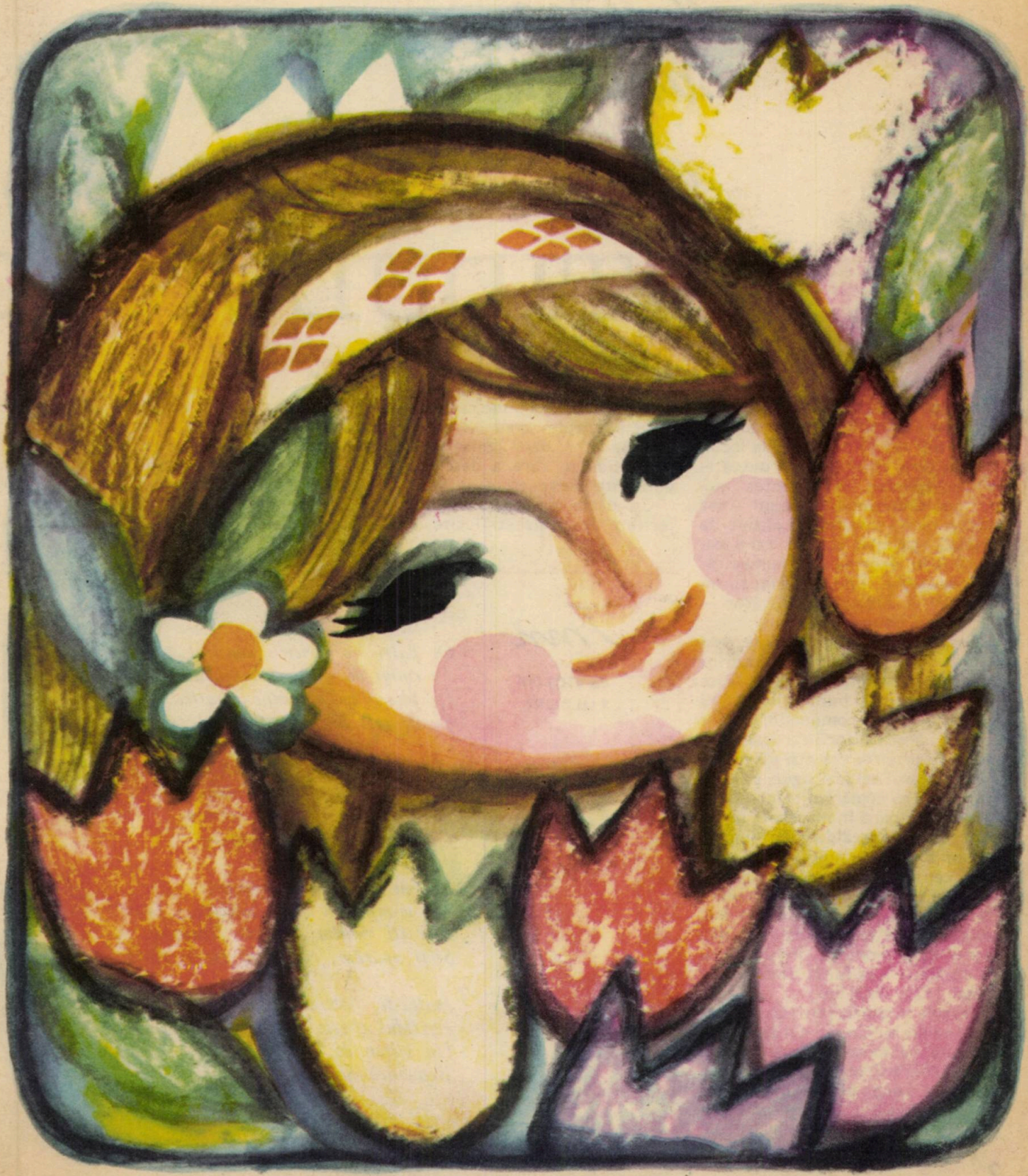

Trăiască a 45-a aniversare a PARTIDULUI CO

Închipuiește-ți o coloană uriașă, aproape nesfîrșită, care i-ar cuprinde pe toți cei 19 milioane de locuitori ai țării noastre. În fruntea acestei coloane, în fruntea poporului, călăuzindu-l spre un viitor scump inimii tuturor și năzuit de veacuri, pășește cel pe care oamenii s-au deprins să-l numească: marele stegar. Este puternicul, înțeleptul și iubitul conducător — Partidul Comunist Român.

Roșul său stindard de luptă, desfășurat larg și fluturînd victorios deasupra României socialiste, este purtat de cei mai buni și mai oțeliți fii ai poporului, comuniștii. Ei sînt stegarii, deschizătorii de drum, oamenii cu privirea cea mai pătrunzătoare și pasul cel mai sigur, pe care îi urmează cu nemărginită încredere întreaga coloană în marele ei urcuș spre crestele scăldate în lumina de aur a comunismului.

În centrul Capitalei, în spatele Palatului Republicii, pe o stradă a cărei proaspătă înfățișare n-o mai amintește de loc pe cea de atunci, într-o casă modestă, în urmă cu 45 de ani, a luat ființă partidul. La 8 mai 1921, dată înscrisă cu litere majuscule în istoria țării! Casa aceea unde a avut loc Congresul de constituire nu mai există. Dar pe locul ei de odinioară se înalță, cu ferestrele în soare, una dintre modernele construcții ale Capitalei, avînd o placă comemorativă; iar peste drum se află marea sală unde cei mai buni fii ai poporului s-au întrunit vara trecută la cel de-al IX-lea Congres al partidului, care a deschis țării minunate perspective de viitor.

Ce drum de eroice lupte, de jertfe și de izbînzi strălucite a străbătut partidul în acești 45 de ani! Idealurile sfinte ale atîtor generații, lupta de veacuri dusă împotriva asupririi și a nedreptății, năzuințele de viață liberă și fericită și-au găsit încununarea într-un răstimp mai scurt decît durata unei vieți ome-

Imn

de **VICTOR TULBURE**

O, patrie a fericirii noastre!
Pe culmi de glorii urci neabătută,
Își pleacă bolta slăvile albastre
Și ale tale piscuri le sărută!

Frumoasă ești! Ne aparții în toate,
Pămîntule cu grîu și oseminte.
Îți e stropită sfînta libertate
Cu sîngele eroilor, fierbinte.

În tine toate visele-ndrăznețe
Ni se-mplinesc și-ți luminează fața!
Noi îți cîntăm suprema frumusețe
Și-ți apărăm, cu prețul vieții, viața.

Înalță-te, puternică și dreaptă!
Partidul ți-este spada și făclia!
Un viitor de aur te așteaptă,
Republică Socialistă România!

MUNIST ROMÂN!

nești. Stindardul roșu simbolizează glorioasa luptă pe care au purtat-o, înfruntînd vitejește în anii ilegalității temnițele, torturile și gloanțele, cei care au condus poporul spre ziua de august a eliberării, iar de atunci înainte spre victoria deplină, definitivă a socialismului.

Iată de ce pe neînfricatul purtător al acestui stindard poporul îl numește, cu dragoste și recunoștință, marele său stegar.

*

Te-ai gîndit vreodată, admirînd mișcările de mare precizie ale unui strung, sau forța de pătrundere a vestitelor noastre instalații de foraj care scormonesc la mii de metri adîncime, sau acea pulsație neobosită a fluxului de kilowați din marile centrale electrice, la inteligența și priceperea celor care le-au conceput? O minte iscoditoare și înțeleaptă, stăpînind calcule dintre cele mai complicate, a proiectat inginerește minuni ale tehnicii.

Închipuiește-ți însă nu un proiect de mașină sau de uzină, ci planuri cu mult mai vaste și mai prețioase, desfășurate pe largi perioade de timp în care este înmănuncheată, călăuzită și munca făuritorului de mașini și a meșterului de recolte și a savantului — într-un cuvînt, a țării întregi. Planurile acestea reprezintă însăși oglinda țării, oglinda frumuseții și puterii ei viitoare. Se află prevăzute în ele tot ceea ce mîine va deveni realitate, o viață mai frumoasă, mai îmbelșugată. Ele sînt rodul gîndirii și înțelepciunii celui pe care oamenii s-au deprins să-l numească marele inginer: partidul.

Îți imaginezi forța unor ape ca Bistrița, ca Argeșul sau Dunărea? Cîtă putere în undele lor, dar și cîte energii care se iroseau. Și iată-le acum «prinse» în planurile de electrificare, în calculul prezent sau al viitorului apropiat, ca surse puternice dătătoare de lumină și căldură. Există însă și o energie cu mult mai puternică decît toate, pe care partidul a scos-o la lumină: energia creatoare a poporului, talentul, hărnicia și inițiativa sa, cunoscute astăzi în toată lumea.

Bozan, eroul nuvelei «Uzina vie» a lui Sahia, era muncitorul cu mîini de aur, care-și iubea cu pasiune meseria, deși munca istovitoare de atunci, organizată după legile exploatării omului de către om, nu-i îngăduia nici o bucurie și nici o perspectivă.

Oameni de felul lui Bozan și cu mîinile lui de aur dau astăzi țării o strălucire nevisată.

Călătorind prin Bărăgan, unde odinioară domneau sărăcia, foamea și mizeria, puteți întîlni cooperative agricole de producție a căror avuție obștească se numără în milioane de lei. Cu ani în urmă, cînd partidul a schițat planul de transformare socialistă a agriculturii, a prevăzut ceea ce noi vedem că s-a înfăptuit și se înfăptuiește sub ochii noștri astăzi.

Dînd un preț nou străvechilor bogății ale țării, partidul, prin clarvăzătoarele și îndrăznețele sale planuri, valorifică din plin inepuizabilele energii creatoare ale celor 19 milioane de oameni, pe care i-a făcut liberi, stăpîni și demni. Iar noi îl numim marele stegar și, deopotrivă, marele nostru inginer.

*

Ai urmărit vreodată, vizitînd ori trecînd pe lîngă șantierul unei uzine, al unui nou cartier, cum lucrează constructorul? De la zi la zi, el ridică mai sus zidurile și etajele, iar o dată cu ele constructorul însuși urcă la o mai mare înălțime, deschizînd drum celor ce vor veni după el. Te minunezi de iscusința și rapiditatea cu care, pe un loc pînă mai deunăzi pustiu, au răsărit un combinat vibrînd de forța mașinilor, o școală (poate chiar aceea primitoare, luminoasă în care înveți tu), blocuri cu creștetul de beton atingînd parcă bolta primăvăratică.

Închipuiește-ți însă nu un singur combinat, o singură școală sau un cartier de blocuri, ci tot ceea ce s-a zidit și se zidește de cînd țara

(Continuare în pag. 5)

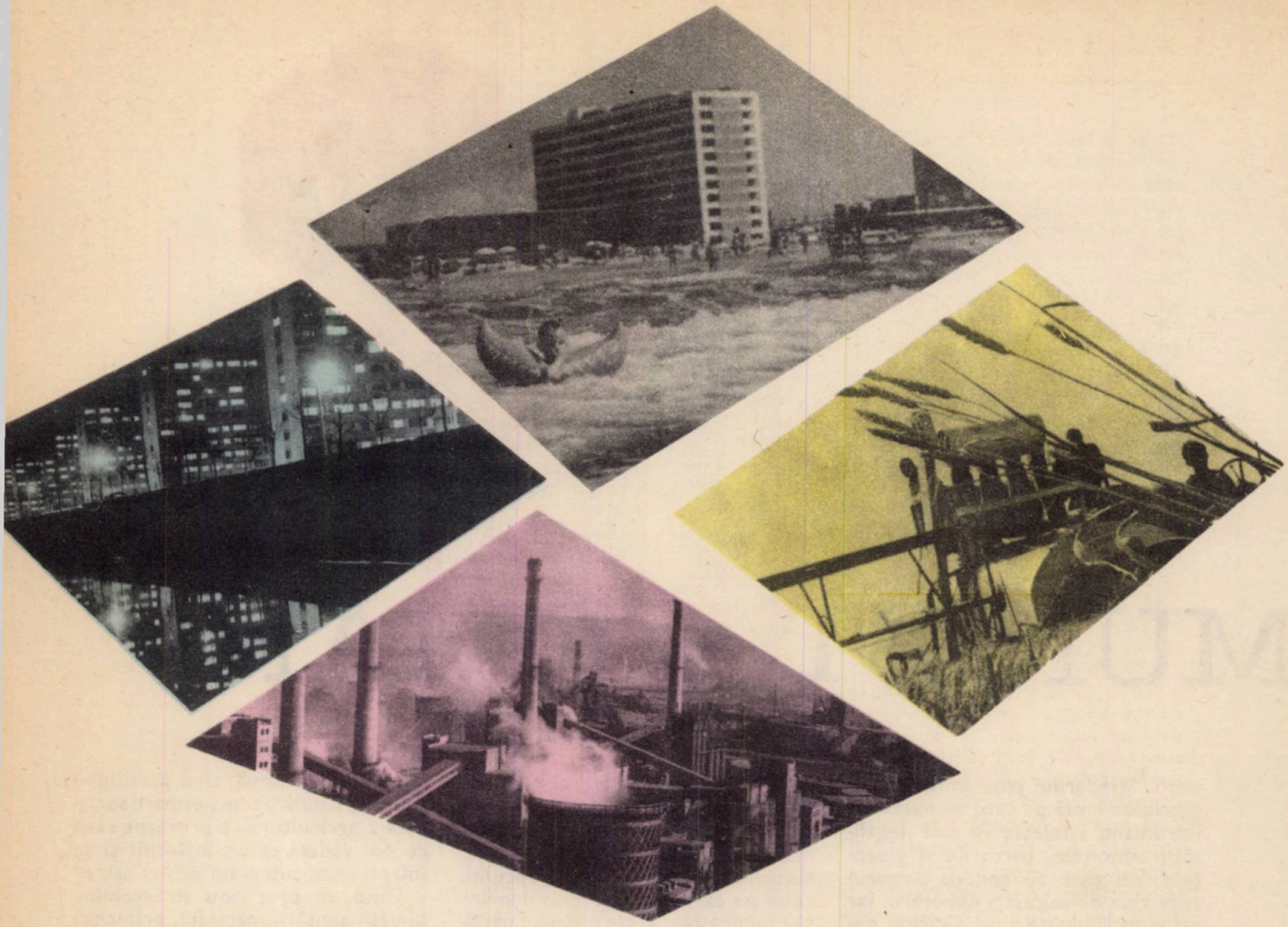

Patria

de ION BRAD

Patria e primul nostru leagăn,
Drumul pînă-n prag și înapoi,
Dudu-n fața casei și-un mesteacăn
Ori un tei ce freamătă în noi.

Patria e cartea de citire,
Cîntecele toate scrise-n ea,
Tot ce-nveți cu dor și cu uimire
De la firul ierbii pîn'la stea.

Patria e marea și sînt munții,
Care ne îndeamnă spre-nălțimi,
E lumina ochilor și-a frunții,
Tot ce înălțăm și ce iubim.

Patria e steagul pe uzină,
Flacără de luptă, tricolor,
E cascada albă de lumină,
Arcul din trecut spre viitor.

(Urmare din pag. 3)

noastră, sub conducerea Partidului Comunist Român, a devenit casa înfloritoare a celor ce muncesc. Apropie-te de harta patriei și plimbă-ți privirile de-a lungul și de-a latul pămîntului românesc. Noul bazin minier de la Moldova Nouă, șantierul de lumină de la Porțile de Fier, Combinatul de la Turnu-Măgurele, care asigură hrana — îngrășămintele — pentru recoltele Bărăganului de aur, lunca, altădată înțelenită, pustie, dar prefăcută astăzi într-o împărăție a porumbului, cel mai mare port fluvial de la noi Galați, de unde pleacă pe mări și oceane puternicele vase de transport fabricate pe șantierele navale ale acestui reîntinerit oraș ce va deveni curînd și marea «cetate de foc» a siderurgiei românești, sînt numai cîteva dintre realizările deosebite ale poporului nostru, condus de Partidul Comunist Român.

Apoi, cu ochii minții, pornește-o de la apus spre răsărit, urmînd drumul aluminiului, acest metal al secolului XX, care leagă între ele combinatele de la Oradea și Slatina. Zburînd pe deasupra Carpaților, ai să zărești în depărtare focurile veșnice ale marilor furnale de la Hunedoara și Reșița, stîlpii de înaltă tensiune ce se răspîndesc din vatra de energie a Hidrocentralei de pe Argeș, vastele hale ale uzinelor brașovene, de unde își încep călătoria tractoarele și autocamioanele, apoi zveltele coloane, ca niște brazi de argint, ale rafinăriei și combinatului de la Brazi, care dau țițeiului 1 001 de noi înfățișări. Și iată-te ajuns în curînd pe cele mai tinere pămînturi ale țării, unde Dunărea, primind îmbrățișarea mării, a construit fermecătorul ținut al Deltei. Aici stuful, odinioară putrezind în apele din care se năștea, este transformat în țesături și hîrtie, în medicamente și material de construcții.

Lungă călătorie? Și totuși n-ai putut vedea decît o parte din frumoasa și minunata priveliște a patriei, așa cum se înfățișează ea astăzi datorită marelui și neobositului constructor: Partidul Comunist Român. S-a calculat că dacă economia țării s-ar fi dezvoltat în ritmul de dinainte de 1944, am fi ajuns unde sîntem astăzi abia în anul 2000! Se povestește în basme despre voinicul care crește într-un an cît alții în șapte... La noi, astăzi, se produce într-o zi cît se producea odinioară în zece.

Muncesc brațele și mințile de zece ori mai mult? Altceva s-a petrecut: au crescut iscusința și numărul celor ce muncesc, iar hărnicia, avîntul lor se sprijină pe cele mai noi și mai prețioase cuceriri ale științei și tehnicii. Acolo unde trebuiau altădată să pună umărul zeci de oameni, trudind din greu, munca o îndeplinesc tractorul, macaraua, excavatorul, mașinile automate, benzile rulante, aparatele cu creier electronic. Pretutindeni, tot ceea ce se înalță și ne încîntă privirile și ne umple de mîndrie îi află în frunte pe cei mai destoinici, mai inimoși constructori: comuniștii, primii în marea întrecere cu timpul.

Iată de ce partidul, stegar și inginer, este numit și marele constructor al orînduirii noastre socialiste.

*

Cîți copii sînt într-o familie? Unul, doi, un mănunchi. Există însă un părinte care se îngrijește de toți copiii țării și-i iubește pe toți. El veghează ca ei să crească sănătoși, voinici, cinstiți și drepți, cu multă știință de carte, viitori cetățeni care să facă cinste patriei noastre de mîine. Acestor vlăstare ale sale, părintele iubit al milioanelor de pionieri și școlari, partidul le-a dăruit școli și manuale, tabere de vacanță, bucurii și frumuseți ale unor ani neasemuiți.

Unul dintre aceste vlăstare ești și tu, care porți cravata roșie, de aceeași culoare cu stindardul de luptă al partidului. Cravata este o părticică a stindardului, după cum tu ești o părticică din marele fluviu omenesc, poporul care-și urmează cu dragoste și încredere conducătorul. Ca viitor părtaș la mersul înainte al întregului popor, principala ta îndatorire este să-ți dai întreaga silință la învățătură, să-ți îmbogățești mintea și inima cu comorile științei și culturii, să fii cutezător și modest, bun tovarăș, pentru a putea deveni unul dintre harnicii constructori ai țării, pentru a fi la înălțime în profesiunea ce ți-o vei alege, știind că numai așa răsplătești cu adevărat grija, dragostea de părinte a partidului.

Fie ca această hotărîre a ta să fie angajamentul solemn pentru glorioasa aniversare a marelui stegar, inginer, constructor și părinte — PARTIDUL COMUNIST ROMÂN!

VICTOR VÎNTU

* * * * *

Mulțumire

de ION PETRACHE

În leagănele tale primitoare
Am cunoscut luminile dintîi.
Mîinile tale, clasă muncitoare,
Cu grijă ne-au vegheat la căpătîi.

Piciorul nostru n-a-ncercat țărîna,
Nici ascuțișul pietrelor din drum,
Nu ne-a-nghețat lîngă tăbliță mîna,
N-am cunoscut bordeiele de fum.

Întîii pași i-am încercat anume
Pe aurul podelelor curat
Și soarele ce-adună-n el o lume
Prin geamul casei noastre a intrat.

Tu ne hrănești prin munca ta măiastră,
Ne-așterni în cale luminoase hărți
Și-mpodobești copilăria noastră
Cu jucării, cu cîntece și cărți.

Prin tine-am cunoscut chemarea mării
Și foșnetul pădurilor de brad,
Iar fructele de soare ale țării
Prin tine-n palma mîinii noastre cad.

Ne e copilăria sărbătoare
Și visuri mari prin tine făurim,
De-aceea astăzi, clasă muncitoare,
Noi pionierii țării-ți mulțumim!

Bărbatul micuț, gras și chel, cu ochelari cu rame subțiri de aur si ochi mici, jucînd, ca de viezure, își frecă încet pumnul, privind la arestatul ce atîrna în fotoliu, cu capul căzut în piept.

Pe cămașa celui interogat, care părea căzut în nesimțire, sîngele cădea în picături mari. Aplecîndu-se, bărbatul cu ochelari îl apucă de păr pe cel care zăcea în fotoliu, ridicîndu-i capul în lumina orbitoare a lămpii, șoptind printre dinți.

— Vorbești?

În lumina albă, incandescentă a lămpii se vedea chipul celui interogat.

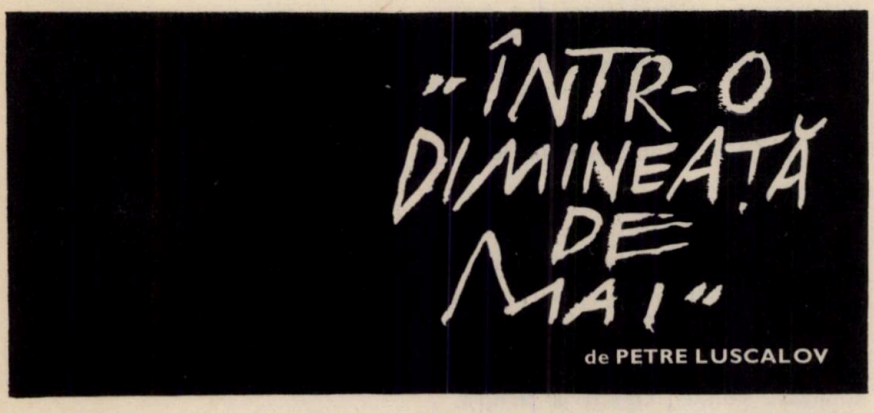

O arcadă era spartă, buzele erau însîngerate. Și totuși, bărbatul acesta tînăr, înalt, cu păr castaniu, cîrlionțat, cu fața mare, palidă și gîtul lung și puternic părea deosebit de frumos. Deschise încet un ochi și privi o clipă, lung, tulbure, spre cel care stătea aplecat deasupra lui. Apoi murmură slab:

— Da, domnule inspector general...

Omulețul cu ochi de viperă tresări și, privindu-l neîncrezător, porunci:

— Un coniac. Stingeți lampa!

Cineva întoarse un comutator, care pocni în liniștea încăperii, și lumina incandescentă a lămpii de pe birou se stinse. Filamentul roșu tremură cîteva clipe și-apoi se prefăcu în cenușă. Deasupra celor doi rămase numai lumina slabă a becului din tavan. Abia acum se deslușiră și agenții — vreo șase — care stăteau încremeniți în jur.

— Am spus un coniac! strigă omulețul cu ochelari cu rame de aur. Ce stați ca niște mămăligi? Mai repede, moșilor.

Cei șase agenți, în fulgarine și pălării pe cap, se repeziră la sticla de coniac, ce stătea pe masa alăturată. Într-o clipă, coniacul fu turnat în pahar și trecu din mînă în mînă spre cel care îl comandase.

— Dezlegați-l... spuse acesta, luînd paharul. Se pare că băiatul acesta e mai inteligent decît credeam. Vasilache, ia un prosop și șterge-l pe față.

Unul dintre agenți, subțirel ca o așchie, se repezi la chiuvetă, smulse prosopul și dădu drumul la apă. Între timp, ceilalți desfăcură legăturile care îl țineau pe arestat țintuit în fotoliu.

— Bea un coniac, spuse inspectorul general cu o voce ce se voia mai blîndă și mai catifelată, întinzînd paharul arestatului... O să te ardă mai întîi în stomac și-apoi o să-ți facă bine. Dacă ești deștept, adăugă el zîmbind, scapi numai cu atîta. Oricum, e preferabil unei salve de mitralieră.

Arestatul luă paharul cu o mînă tremurătoare și-l duse încet la gură. Bău. Își trecu limba peste buzele însîngerate și-apoi șopti.

— Mulțumesc, domnule inspector general.

Inspectorul general de siguranță se dădu un pas înapoi, privind spre arestat, cu un aer vesel, de parcă ar fi admirat un tablou hazliu.

— Ei, dar știi că-mi placi? Ești nostim zău, domnule. La dracu! Cu asta ar fi trebuit să începi, tinere... Crezi că nouă ne place să pocim oamenii? (Întoarse brusc capul spre chiuvetă.) Ce faci, Vasilache, cu prosopul ăla. Te-ai încurcat în el?

Agentul stoarse cu putere prosopul deasupra chiuvetei și se repezi la arestat.

— Gata, dom' inspector general, gata. Și începu să-l șteargă pe arestat pe față cu gesturi ușoare și delicate.

— Ai văzut? zise omulețul cu ochelari cu ramă de aur. Uită-te la el ce fin lucrează... parcă ar fi o soră de caritate... în fond, sînt băieți buni. Ei, te simți mai bine?

Arestatul dădu din cap:

— Da, domnule inspector general.

— Poți vorbi?

— Da, domnule inspector general.

— Perfect. Perfect, spuse mulțumit omulețul gras și chel, privind la arestat cu ochii lui verzi și jucăuși de viezure. De altfel, îți propun o afacere foarte simplă: dacă spui adevărul, te iau în slujba mea. Ai mințit? Te împușc. E clar?

Arestatul schiță un zîmbet vag.

— E clar, domnule inspector general.

— Ești comunist?

— Da.

— Pentru ce ai venit în oraș?

— Trebuie să mă întîlnesc cu o «legătură».

— Cînd?

— Astăzi... la ora 5 dimineața.

Inspectorul general își privi ceasul brățară. Limbile ceasului arătau ora 4 fără un sfert. Continuă.

— Unde urmează să aibă loc întîlnirea?

— Pe pod.

— Pe podul de peste Siret?

— Da...

În cameră se lăsase o liniște apăsătoare. Agenții ascultau încremeniți.

— Și legătura asta e de gen feminin sau masculin? întrebă cu o ușoară notă de ironie în glas inspectorul general.

Arestatul zîmbi din nou.

— De gen feminin.

— Și crezi c-o să vină la ora fixată?

— Precis. Dumneavoastră nu știți cum lucrează comuniștii?

— Lasă propaganda, i-o tăie scurt inspectorul, nici noi nu lucrăm prost. Dovadă e că am pus gheara pe tine. Și acum răspunde: pachetul cu explozibil se află asupra ei?

Arestatul tresări.

— Ce-ai tăcut? rînji inspectorul general. Credeai că nu știu despre ce este vorba? Ce vreți să puneți la cale?

— Asta urmează să-mi spună legătura.

— Dar voi ce credeți că siguranța doarme? C-o să vă lăsăm să sabotați frontul? Ai?

Arestatul tăcu.

Inspectorul general își privi ceasul și-apoi continuă:

— Peste un sfert de oră plecăm la pod. Noi rămînem la capul podului și la ora cinci fix tu ai s-o pornești

încet pe pod... Să nu încerci să fugi sau să sări în apă. La cea mai mică mișcare suspectă te curățăm. Bagă de seamă, vor fi acolo mulți polițiști. Țîntar să te faci și tot nu scapi. E limpede?

— Da, domnule inspector general... da.

— Așa, băiete, ți-a pus dumnezeu mîna în cap. Te recrutez. Dar ce zici, vine?

Fața arestatului se lumină, zîmbi.

— Vine, domnule inspector general... vine, la ora cinci fix va fi acolo.

— Vasilache... spuse acesta, mașinile sînt jos?

— Da, domnule inspector general, răspunse agentul, care răspundea la numele de Vasilache, încremenind în poziție de drepți.

— Atunci să mergem, spuse omulețul gras și chel, apucîndu-l binevoitor pe arestat de braț, apoi întorcîndu-se spre unul dintre agenți spuse: Tonide, scoate-ți trenciul și dă-l arestatului.

— Am înțeles, dom' inspector.

— Vezi să nu uiți pistolul în trenci, continuă omulețul cu ochi de viezure. Ai fi în stare.

— Se poate, dom' inspector!

Toți șase, luînd între ei pe arestat, coborîră niște scări de lemn, întunecoase, care duceau în stradă. În fața casei îi așteptau cele două mașini negre, cu farurile stinse. Strada era pustie. Deasupra orășelului, cerul nopții pălea. Ici-colo, cîteva stele fumegau printre nori. Inspectorul general și arestatul se urcară în mașina din față. Ceilalți în mașina din spate. Apoi motoarele începură să duduie ușor, și cele două mașini, cu farurile stinse, se puseră în mișcare, lunecînd ca două umbre negre, pe caldarîmul de piatră.

După ce merseră un sfert de oră pe străzile înguste ale orășelului, cu case înalte de zid, cu acoperișurile ascuțite și cu obloanele închise, mașinile, una în spatele celeilalte, coborîră spre rîu. Apoi se opriră.

Inspectorul sări sprinten din mașină și se adresă arestatului.

— Coboară. Am ajuns la pod.

Arestatul coborî.

— Am și ajuns? întrebă el, privind cercetător în jur.

— Unde te uiți? rînji inspectorul general. Podul este în fața ta. Uite-l!

Într-adevăr, în față, prin negura nopții care se risipea, el văzu silueta neagră a podului, cu arcadele proiectate pe cer. De undeva dinspre gară s-auzea pufăitul unui tren.

— Hai, băieți, ordonă inspectorul general. Se face ziuă. Pregătiți-vă. Spuneți mașinilor să plece.

Agenții se repeziră și se culcară în stufărișurile de lîngă pod, în timp ce mașinile, făcînd un ocol, se îndepărtară, și curînd dispărură spre oraș. Se lumina văzînd cu ochii.

— De unde trebuie să vină? îl întrebă pe arestat inspectorul general, arătînd cu capul spre pod. De acolo?

Arestatul, cu mîinile în buzunarele trenciului, încuviință tăcut din cap.

— Precis?

— Da, dom' inspector general, zîmbi celălalt trăgînd cu nesaț în piept aerul rece al dimineții. N-aveți nici o grijă. Va veni precis. La ora cinci fix.

— E cinci fără zece.

— Peste zece minute.

Acum se deslușea clar și malul celălalt al rîului. Tufani uriași smălțuiau cu frunzișurile lor negre cerul trandafiriu al dimineții. Se iveau zorile.

(Continuare în pag. 8)

Ilustrație: D. NEGREA

8 Mai 1921

POEZII DE AL. ANDRIȚOIU

A luminat partidul ca un soare
Urcat pe cer de clasa muncitoare,
Cînd a luat ființă-atunci, în București,
Într-o odaie cu pereți modești,
Și cînd sub steagul său învăpăiat
Porneau cei mulți la luptă, ne-nfricat.

Odaia mică, poate, la fereastră
Avea petunii sau mușcate-n glastră;
Și-avea o singură podoabă mare:
Drapelul roșu-al clasei muncitoare,
Drapelul sfînt al clasei muncitoare.

Iar veacul gol, întunecat și trist,
L-a luminat Partidul Comunist.
Și-n mii de oameni s-a făcut lumină:
Ei țara și-o visau ca pe-o grădină.

Mai marii țării au și dat alarma
Și-și încărcară, crunți, cu gloanțe arma.
Dar era prea tîrziu! Pornea de-acum
Istoria pe comunistul drum,
Pe cel mai drept, mai clar, mai falnic drum.

***

Bătrînul steag

Steag roșu ca plimbat prin zori de zi,
Bătrîn ca luptele de altădată,
N-a obosit mătasa ta, deși
A suferit și ea, nevinovată.

Te-au-nălțat cutezătorii muncitori,
Cu brațele de lupte-nfierbîntate,
Căci prevesteai ai libertății zori
Și aduceai nădejdi de libertate.

Tu, steag bătrîn al luptei de demult,
Tu, steag al începutului de lupte,
Eu ochii mi-i închid și-n vis ascult
Foșnirile-ți mărețe, ne-ntrerupte.

Stai astăzi ca un falnic veteran
Și ne vorbești de vremea de-altădată.
Dar tu rămîi și azi contemporan
Și fluturi viu în roșia-mi cravată.

***

1 Mai

de ELENA DRAGOȘ

Pe munți mai scapără zăpada
Ca o cunună de argint,
Își sapă drumul printre pietre
Izvoare repezi zuruind.

Și-mbrățișînd întreaga fire,
Un cîntec se aude-n zori,
Un cîntec viu ce se revarsă
Din piepturi largi de muncitori.

E întîi mai. Întreaga țară
Îmbracă straiu sărbătoresc,
Mai tinere ca niciodată
În inimi cîntecele cresc.

„ÎNTR-O DIMINEAȚĂ DE MAI"

(Urmare din pag. 7)

Inspectorul general își privi din nou ceasul.

— Peste cinci minute. Ești sigur că va veni de-acolo?

— Absolut sigur, zîmbi din nou arestatul. Cam de acolo, de unde se vede linia ferată.

Inspectorul general rînji.

— Chiar de-acolo? Bine.

Un zîmbet ironic flutură pe buzele arestatului:

— Va veni, domnule inspector general. Va veni la ora cinci fix.

— Lasă gura, spuse poruncitor inspectorul general, scoțînd pistolul din buzunarul hainei. Vorbim noi după aceea. Acum înaintează. Eu am să stau deoparte, lîngă oamenii mei. Nu încerca să fugi. E zadarnic.

Bărbatul în trenci păși cu mîinile în buzunare spre marginea podului. După cîțiva pași se opri. Își aruncă privirea spre oraș. Trenul cu muniții se apropia. Cu un gest avîntat al capului, omul privi departe, peste pod, unde soarele răsărea, incendiind depărtările. Se rezemă de balustradă. Părea că privește numai soarele, dar mîna lui stîngă lucra cu febrilitate. Degetele găsiră, în sfîrșit, capetele firelor ce duceau la capsa explozibilului. Cinci sute de metri de fir, întins cu trudă, mereu în primejdie, metru cu metru, pînă dincolo de capătul podului, cît mai departe de el, spre linia ferată.

Mîna cuplă apoi declanșatorul minuscul, ascuns în scobitura unei traverse. «Înainte cu o oră credeam că totul e pierdut. E ora cinci», își spuse el.

În clipa aceea, un fulger orbitor despică cerul, o flacără uriașă, neagră-portocalie, crescu deasupra rîului, ridicînd în spinarea ei șirul de vagoane care trecuseră podul. Trenul cu muniții sărise în aer. Podul rămăsese întreg: Arestatul se răsuci spre capul podului și strigă cu o față răvășită de ură:

— A venit! A venit, domnule inspector general. E ora cinci fix. A venit, domnule inspector general!

Pistoalele începură să păcăne. Omul se apucă de pîntece și căzu în apa rîului în timp ce noi explozii orbitoare străfulgerau cerul.

PAGINI DE VITEJIE

de VALERIU RĂPEANU

De mici copii învățam pe de rost versurile lui Alecsandri, cîntecele de vitejie scrise de Coșbuc inspirate din anii războiului pentru independența de stat a României din 1877. Cei ce-au fost înaintea noastră, părinții și bunicii noștri au spus și ei cu inima încălzită de emoție «Plecat-am nouă din Vaslui/ Și cu sergentul zece»[1] sau «Măicuță dragă, cartea mea/ Găsească-mi-te-n pace,/Pe-aici e frig și iarnă grea»[2] , iar cei ce vor veni după noi le vor învăța și le vor rosti cu aceeași emoție. Au intrat în zestrea spirituală a poporului român și necontenit ele ne vor încălzi inima pentru că ne vorbesc în graiul simplu, dar plin de sevă și înțelepciune al celor mulți, despre o epocă de eroism, de lupte și jertfe pentru a cuceri ceea ce patria are mai scump: independența națională.

Vasile Alecsandri, rapsodul revoluției de la 1848, al luptelor pentru unirea Principatelor, cel ce neîncetat a fost în primele rînduri ale marilor bătălii duse de popor pentru libertate, pentru făurirea unui stat modern, se afla atunci către amurgul vieții sale.

Și totuși inima sa însuflețită de marile cauze ale poporului vibra cu aceeași intensitate ca în anii tinereții. După cum mărturisește un prieten al său la una din ședințele «Junimii» din mai 1878, cineva aduse vorba despre vitejia dorobanților noștri. Atunci «chipul poetului se învioră și o suflare de tinerețe trecu din graiul lui în sufletele ascultătorilor Povestea cîte și mai cîte despre vitejii noștri, cu multă căldură și într-o limbă românească de-ți era dragă lumea să-l asculți». Era uimit în fața vitejiei dorobanților noștri, «țărani îmbrăcați cu o manta militărească proastă și cu o căciulă împodobită cu pene de curcan, țărani care pe cîmpul de luptă au făcut minuni». V. Alecsandri, cu toată vîrsta înaintată, mergea în țară și ținea conferințe pentru strîngerea de fonduri în vederea ajutorării răniților și a văduvelor de război. Tot el mărturisește într-o scrisoare din decembrie 1877 că nici nu are vreme să se gîndească la treburile personale, într-atît este preocupat de marile «fapte ale armatei noastre».

Acum vom încerca să ne oprim și asupra altor pagini aparținînd marilor noștri scriitori, artiști și oameni de știință care au fost martori sau contemporani ai acestui eveniment.

Aceleași sentimente încălzesc și versurile lui G. Coșbuc («Rugămintea din urmă», «Trei doamne și toți trei». «Pașa Hasan»), ca și poeziile unui tînăr, pe atunci aflat la începutul carierei sale, Alexandru Macedonski. (El a fost fiul colonelului Macedonski, cel care lăsase drum liber poporului în ziua de 24 ianuarie 1859 pentru a pătrunde pînă sub ferestrele camerei deputaților, înspăimîntînd pe cei ce încă mai șovăiau să-l voteze pe Alexandru Ioan Cuza domn al Munteniei).

Alexandru Macedonski publică la 2 august 1877 oda «Armatei române», în care citim aceste versuri înflăcărate:

«Rezbelul crimen de loc nu-mi place
Cît e de dulce frumoasa pace
Pacea e dulce!
Dar în sclavie. Astfel de pace nu-mi place mie»...

Mai tîrziu, în 1893, recomandînd publicului un volum de amintiri scrise de un erou al războiului pentru independență, I.L. Caragiale avea să scrie despre «Bravii noștri» care «în mijlocul ploii de gloanțe, de obuze și șrapnele» știau să-și păstreze veselia, să dea dovadă de «umor în adevărat românesc».

Dar amintirea acelor zile nu va fi uitată nici de scriitorii care au venit după aceea. Mihail Sadoveanu în volumul «Povestiri din război» a dat adînci pagini de proză inspirate din lupta ostașilor noștri, relietînd omenia și spiritul lor de dreptate.

Aflat în culmea gloriei sale, marele pictor Nicolae Grigorescu, fiind în momentul începerii războiului în Franța, se reîntoarce în patrie și pleacă cu ostașii noștri pe cîmpul de bătălie:

«Grigorescu a trecut cu ei Dunărea — spunea Alexandru Vlahuță în biografia ce a dedicat-o marelui său prieten. A trăit cu ei ostenelile, suferințele și primejdiile războiului. A pîndit cu ei în șanțuri sub șuierul gloanțelor, s-a amestecat cu ei în iureșul de la Grivița». Astfel a reușit să așternă pe pînză nemuritoare imagini ale vitejiei ostașilor noștri, printre care am aminti aici în primul rînd «Atacul de la Smîrdan».

Nicolae Grigorescu, fiind entuziasmat de vitejia armatei românești, îi mărturisea după ani de zile lui Vlahuță: «Cum s-aruncau înaintea morții! Acolo s-a dovedit ce popor avem noi. Am văzut ofițeri străini plîngînd de înduioșare și de admirație».

Cu Nicolae Grigorescu se va întîlni pe cîmpul de luptă un alt om de seamă al țării noastre din acea vreme: doctorul Carol Davila. A condus serviciul sanitar român cu o abnegație și cu un devotament demn de vitejia celor ce luptau în linia întîi. A fost acolo unde primejdia era mai mare și n-a dat nici un pas înapoi: «Stăm pe loc pînă ce ultimul rănit va fi evacuat» — spunea el în unul din momentele grele ale luptei.

Iată deci cum literatura, artele și știința au fost atunci, în 1877, alături de viteaza armată română pe cîmpul de luptă, insuflînd nădejdi și speranțe, cîntînd bărbăția ostașilor și ofițerilor noștri, lăsîndu-ne peste decenii un exemplu fierbinte de patriotism luminat.

[1] Poezia «Sergentul» de V. Alecsandri.
[2] Poezia «Scrisoare de la Muselim Selo» de G. Coșbuc.

NICOLAE GRIGORESCU: schiță din suita lucrărilor dedicate de artist războiului pentru independență din 1877

VASILE MĂNUCEANU

Oaspeți

Cred și eu că ne-au bucurat. Nu era o vizită oarecare. Prilejul ăsta îl așteptam de mult, mai ales că unii dintre noi nu văzuseră pînă atunci o uzină metalurgică decît pe dinafară. Și parcă îți vine greu să te lauzi: «Eu mă fac strungar» sau «Eu mă fac lăcătuș» cînd tu nu știi nici măcar cum arată un atelier mare, de fabrică.

Ei, și-apoi mai era ceva care ne atrăgea: faima uzinei. Mașinile și utilajele produse de ea sînt renumite pînă departe, peste hotare. Îl admiram cu toții pe Stănescu Marin, al cărui tată lucrează acolo, în uzină. Totdeauna bine informat, firește, colegul nostru ne spunea ce tipuri noi de mașini s-au mai produs, ne explica plin de importanță ce este o bandă rulantă, ce forță are ciocanul cu aburi, cît poate să ridice macaraua-pod, cum l-a întrecut nu știu care strungar pe alt strungar și cîte și mai cîte. Poate că ne spunea toate astea ca să se grozăvească. Și ne era necaz pe el că știe atîtea despre uzină.

Dar acum, gata, se terminase cu supremația lui Stănescu Marin! Aveam să mergem noi înșine să vizităm uzina.

*

Inginerul-șef al uzinei ne-a spus cîteva cuvinte de bun venit. Apoi a rugat un maistru să ne conducă peste tot și să ne dea explicațiile cuvenite. Călăuza noastră nu era un om prea vîrstnic, dacă avea patruzeci de ani. Era destul de scund și purta niște ochelari simpli, cu rame de oțel.

Se recomandase Drăgan. Înfățișarea lui nu ne spunea nimic deosebit, dar știa să ne explice frumos, cu căldură, simplu și atrăgător. Poate că tocmai de aceea îi alesese inginerul-șef să ne însoțească

Treceam printre șirurile lungi de strunguri, raboteze și frez-mașini și nu ne mai dezlipeam ochii de la ele. Zumzetul lor era parcă al unei escadrile de avioane, iar cei care le mînuiau ni se păreau niște piloți încercați, deși unii dintre ei erau foarte tineri. De altfel, într-unul din ateliere am dat peste niște băiețandri ceva mai răsăriți ca noi: elevi de la școala profesională care-și făceau orele de practică. Întîi ne-au aruncat cîteva priviri furișe, apoi și-au văzut de treabă, liniștiți. Ne uitam la ei cu un fel de respect, îi pizmuiam parcă, și ne-am bucurat grozav cînd au intrat în vorbă cu noi.

Am trecut și pe la forjă, am văzut faimosul ciocan cu aburi, pe care ni-l tot lăuda Marin. La turnătorie, jerbele de scîntei care săreau din oalele cu metal topit aveau ceva din o mie și una de nopți. Se auzeau comenzi scurte, oamenii se agitau. Dar foarte curînd am înțeles că toată forfota aceea e de fapt calmă, precisă și obișnuită, că toate mișcările au un rost și un temei bine știut. Metalul incandescent șerpuia în forme și ațipea în cele din urmă, închegîndu-se, transformîndu-se în piese mari, grele.

Am ajuns, în sfîrșit, și la hala de montaj, «ultima stație» a fabricatelor. Din piesele răzlețe, pe care le văzusem ici-colo, se închegau impunătoare, puternice mașinile care aveau să călătorească spre cine știe ce colțuri de țară sau chiar de lume. Le vedeam în închipuire și-i admiram pe cei care le dăduseră viață, fărîmă cu fărîmă.

Vizita nu durase prea mult, și ne părea rău că n-am putut să-i cunoaștem pe cît mai mulți, să stăm cu ei mai pe-ndelete de vorbă.

*

Ei, dar vizita aceasta la uzină n-a fost decît, cum s-ar spune, prologul. Prologul unei întîmplări neașteptate și tulburătoare.

Școala noastră e destul de veche. E drept că în ultimii ani a fost mărită, renovată, n-ai mai cunoaște-o. Dar au învățat în ea multe generații de elevi. Tovarășului director i-a venit o idee pe care ceilalți profesori au adoptat-o cu entuziasm, ca și noi toți. Și anume să organizăm o festivitate la care să invităm pe cît mai mulți dintre foștii elevi ai școlii. Cu acest prilej, foștii elevi aveau să ne povestească despre vremea cînd au fost școlari, despre drumul pe care l-au ales în viață.

Și, într-adevăr, participarea a întrecut orice așteptări, ca și succesul programului. Eram emoționați, firește, și ne uitam cu interes la foștii elevi ai școlii. Erau de tot felul: și mai tineri, și mai vîrstnici, și mai voinici, și mai slabi, și mai înalți, și mai piperniciți... Unii păreau foarte gravi, aveau chiar și mustăți, și ne venea greu să credem că mustăcioșii ăștia au stat cîndva în bănci, la fel ca noi, că au fost strigați la catalog, că s-au mai încurcat la cîte-o problemă, că au mai «șifonat» cîte-un geam cu mingea, în recreație...

Aflasem că unul e tîmplar, altul strungar, altul responsabil la un Ferometal, unul inginer, vreo doi electricieni, altul veterinar, ba era chiar și un profesor de muzică. În sinea noastră nu eram însă cu totul mulțumiți. Tare mult am fi vrut ca printre foștii elevi ai școlii să fie măcar unul cu renume, un fel de erou cu care să ne mîndrim. Dar nu era. Adică ar fi fost unul, un pilot din aviația civilă, un pilot vestit, Mărculescu pe nume, dar care nu putuse să vină: era plecat în cursă.

Tocmai discutam între noi ce grozav ar fi fost dac-ar fi venit pilotul, cînd nu știu care își aruncă ochii spre ușă și se miră în gura mare:

— Ia uitați-vă cine-a venit!

Ne uităm, și pe cine vedem? Pe tovarășul Drăgan, călăuza noastră din uzină.

Tot așa, cam scund, cu ochelari, dar îmbrăcat cu niște haine frumoase, bleumarin, cu cămașă albă

ca zăpada, cu cravată în dungi.

Pe urmă l-am pierdut din ochi. Am început iar să vorbim despre aviatorul nostru. Am fi fost în culmea fericirii să-l vedem printre noi, să-i vedem uniforma, aripile de la chipiu... Nu-i puțin lucru să știi că un asemenea erou al înălțimilor, un asemenea om deosebit a stat poate în aceeași bancă în care stai tu...

Deodată tovarășul Drăgan s-a ivit chiar lîngă grupul nostru. Era cu tovarășul director. Discutau ca și cum s-ar fi cunoscut de mult. Auzeam frînturi de vorbe:

— Da... zboară anii. Am cam îmbătrînit și eu. Dar am secretul meu, să știi: întineresc cu fiecare

director, arătînd spre noi. Copii, vă prezint pe tovarășul Drăgan, unul dintre foștii mei elevi, dintre primii mei elevi.

Meșterul a zîmbit și el, s-a uitat atent la noi, ne-a recunoscut pe cîțiva:

— Ne știm noi, ne știm... Vă rog să mă scuzați, băieți, că am întîrziat la serbare, dar am avut o treabă care nu suferea amînare.

Tovarășul director s-a mirat întîi, pe urmă și-a amintit:

— Aha, v-ați cunoscut cu prilejul vizitei la uzină. Și tovarășul director a urmat. Uite că am început să mă emoționez. Ce vreți, nu-i puțin lucru să ai un fost elev care e fruntaș pe una dintre cele mai

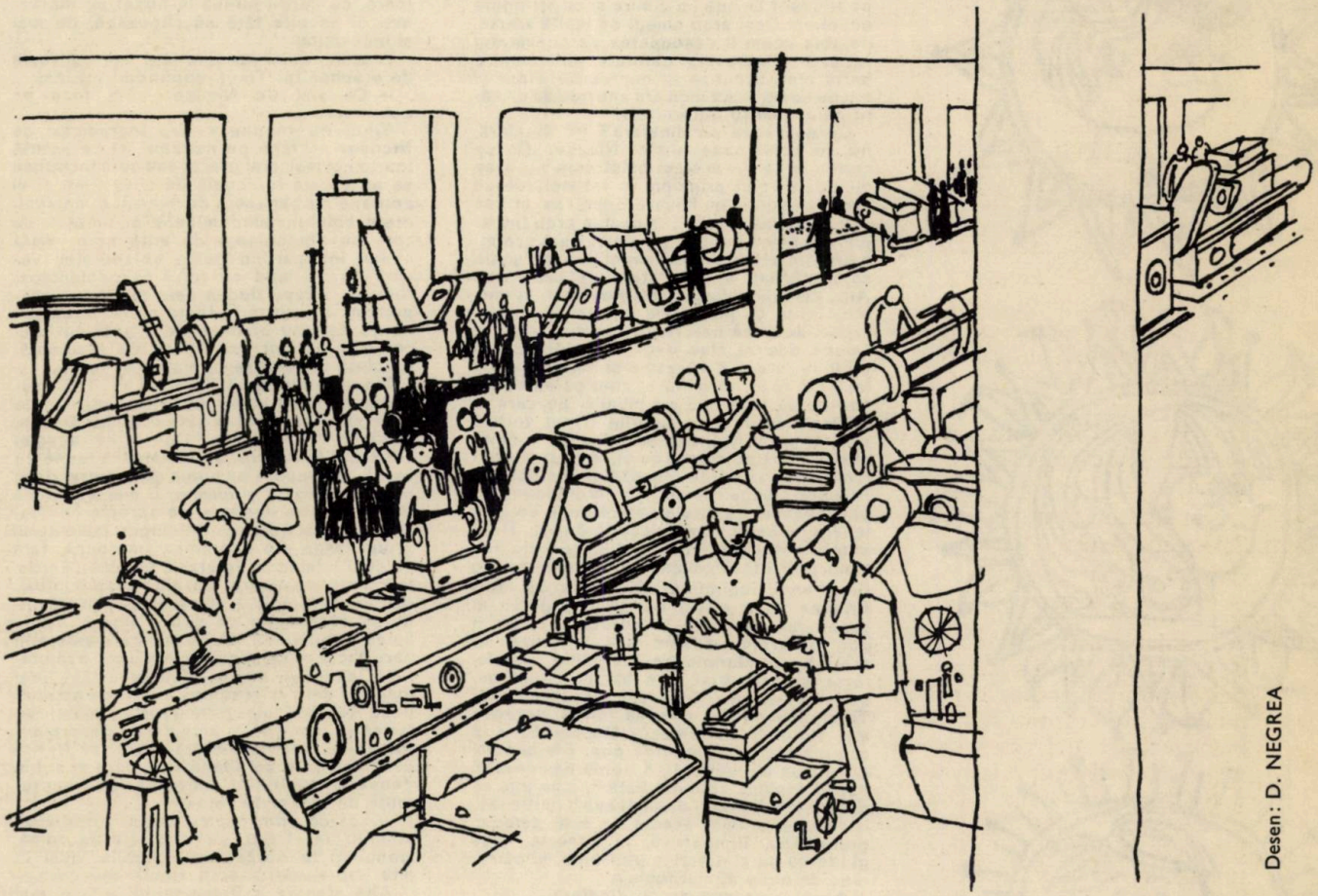

Desen: D. NEGREA

generație de elevi. Da, da... S-ar putea crede că am o existență monotonă: dascăl, învăț copiii și atît. Dar nu-i așa. Eu trăiesc o mie de vieți felurite. Îl urmăresc pe fiecare, încordat, întrebîndu-mă: ce va face mai departe, în viață? Mă bucur pentru fiecare succes al lui. Mă mai și mîhnesc cîteodată, dar foarte rar, din fericire. Elevii mei învață nu numai carte, învață să fie oameni întregi. Dumneata, de pildă, nici nu știi cîtă bucurie mi-ai prilejuit cînd am auzit despre succesele dumitale... Eu am urmărit cu atenție totul din ziare, am citit fiecare articol, fiecare reportaj. Țin minte și titlurile: «Brigada comunistului Ion Drăgan din nou în fruntea întrecerii...»

Din ziare?! Am ciulit urechile. Despre ce vorbea tovarășul director? Și cine era, de fapt, tovarășul Drăgan? Ne-am dat mai aproape de ei, s-au mai îmbulzit și alții, atrași de discuție.

— Uite-ți colegii mai tineri, a zîmbit tovarășul

însemnate ramuri ale industriei, decorat cu atîtea ordine și medalii, autor a cîtorva zeci de invenții și inovații, despre care scriu toate ziarele...

Restul cuvintelor parcă nici nu le-am mai auzit. Ne-au trecut fulgerător prin minte toate amănuntele vizitei la uzină. Cred că am roșit cu toții, amintindu-ne că atunci nu văzusem în el decît o simplă călăuză prin labirintul atelierelor.

Ciudat... Tînjisem atîta după un erou, după un om deosebit, cu a cărei prezență să ne mîndrim, și acum, iată, îl aveam în fața noastră, dar altfel decît ni-l închipuisem.

Tovarășul Drăgan se uita cu bunătate la noi, prin ochelari, și am înțeles atunci un lucru teribil de simplu: că eroismul înseamnă muncă necurmată, străduință, pasiune, dar și modestie, cu «M» mare.

Am auzit ca prin vis cuvintele tovarășului director:

— Să-i călcați pe urme, copii.

Și ne gîndeam: vom putea oare?

Toți băieții sînt răi „ „ „ buni

de OVIDIU ZOTTA

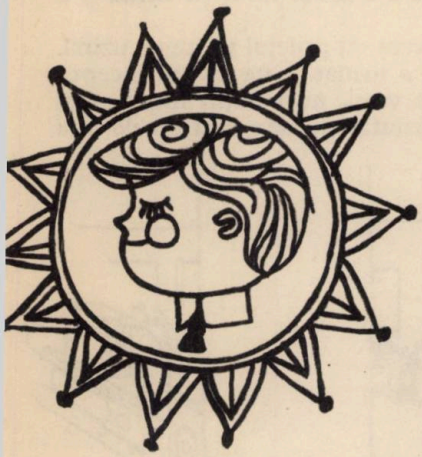

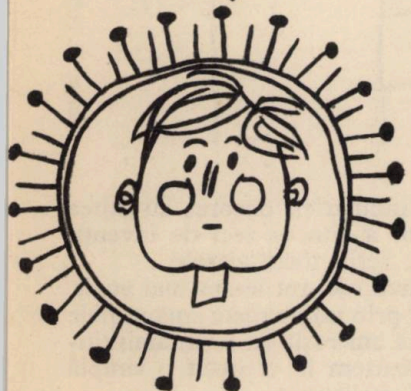

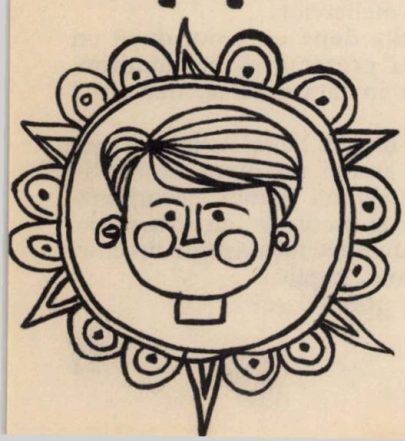

Tinuț asista la înfăptuirea unei reputații. Nelăsînd să se vadă ce gîndește, îl urmărea pe Nicușor Despa cu uimire și cu strîngere de inimă. Deși erau colegi de multă vreme, de-abia acum îl descoperea pe adevăratul Nicușor. Impresiile obținute alcătuiau o hartă bine ascunsă în mintea lui Tinuț și atît de complicată încît era anevoie de urmărit chiar pentru autorul ei.

Ce se vedea pe dinafară? Pe dinafară, nu se schimbase nimic. Nicușor Despa continua să fie același băiat care nu avea niciodată rolul principal în întîmplările ce se desfășurau în fiecare seară pe stradă sau în parcul din colț. Acestea erau întîmplări cu băieți guralivi și voinici, care schimbau între ei ghionți zdraveni sau cel puțin se prefăceau a fi în stare de așa ceva. Aici, cel mai în largul său era Tinuț, voinic, bine înfipt pe picioarele lui, gata să ofere replici de orice natură. În schimb, Nicușor Despa, deșirat, slab, oscila nehotărît, parcă mirîndu-se de cît a crescut și neștiind ce să facă cu noua lui statură, cum părea că nu știe ce să facă nici cu mîinile, pe care le bălăngănea în toate felurile. Tinuț vorbea colorat și cu haz, știa întotdeauna o șmecherie nouă și, o dată cu el, în grupul prietenilor apărea buna dispoziție. Dimpotrivă, Nicușor Despa reușea mai întotdeauna să plictisească; ba turuia sărind de la scripcă la iepure, ba te contrazicea fără rost. Tinuț știa întotdeauna, cu precizie, ce atitudine e mai potrivită într-o anume împrejurare. Cu Brazilianul, îngîmfatul (îl chema de fapt) Cristian, juca fotbal ca un mic geniu al gazonului, de unde și porecla), putea fi dur, obraznic, reușind să-l timoreze. În schimb cu Manolache cel blînd, moale, tăcut și cam trist, era blajin, copilăros, uneori chiar naiv. De aceea, în prezența lui Tinuț, Manolache prindea inimă, devenea mai sigur pe el. Nicușor Despa făcea în schimb toate lucrurile pe dos. Era capabil să-și iasă din sărite la o ironie nevinovată, dar să înghită, zîmbind fistichi, cine știe ce necuviință! E drept, după aceea îi părea rău, își blestema felul acesta de a fi, nelogic, graba sau, dimpotrivă, încetineala. Însă gîndurile nu sînt scrise pe frunte, și băieții luau de bune numai faptele.

Acestea se vedeau pe dinafară.

Ce se vedea pe dinăuntru? Acum e timpul să ne folosim de harta lui Tinuț. E o hartă complicată, exprimînd teritorii recent descoperite. Pe alocuri, cîte-o pată albă: terra incognito, atracția tuturor geografilor.

Într-o zi, nu prea de mult, frumoasa și mîndra Nicoleta Simion, cea mai bună elevă din clasă și, probabil, din școală, făcu un lucru incredibil. Venind dimineața la școală, se așeză în banca lui Nicușor și-i ceru părerea asupra felului în care rezolvase o anumită problemă de algebră. Tinuț trebui să aștepte în picioare, surîzînd politicos, deși îi venea să urle de mirare. Mai veniră și alții, lungindu-și gîturile, ca să vadă minunea. Nicoleta îl întreabă pe Nicușor?! Ea, care de cînd o știau, plutise olimpiană în lumea notelor de 10? Să spunem că era un simplu capriciu. Dar atunci de ce nu-l alesese pe Tinuț, al doilea din clasă, cu care făcea pereche în echipa de dansuri populare?

Nicușor însă părea cu totul insensibil la privilegiul picat din cer. În loc să-și piardă capul de bucurie, începu s-o dăscălească în lege pe Nicoleta, certînd-o că rezolvase fără fantezie problema. Vorbea rece, lipsit de emoție, îngăduindu-și chiar s-o ironizeze. Iar Nicoleta, în loc să-i arunce una din binecunoscutele ei priviri disprețuitoare, cu care-i punea la punct pe îndrăzneți, îl asculta fără să clipească, ba mai și încuviința!

Brazilianul își apropie fața mare și roșie de urechea lui Tinuț, șoptindu-i intrigat:

— Ce zici de Nicușor cum face pe nebunul?

Tinuț nu răspunse. Era încredințat că Nicușor nu face pe nebunul, ci se poartă foarte normal, mai precis așa cum începuse să se poarte la școală de cîtva timp și ei aproape nu băgaseră de seamă, îl mai luau drept băiatul neîndemînatic și timorat, cu care se obișnuiseră de atîta timp. Abia acum, îndepărtînd ceața obișnuinței, văzură că, în mod cu totul nespectaculos, Nicușor Despa dădea cele mai bune răspunsuri din clasă la toate orele. Bîlbîielile lui se datorau ambiției de a găsi cuvîntul cel mai potrivit, nu lipsei de siguranță. Nicoleta observase prima acest lucru.

Tinuț continua să fie omul nr. 1 al grupului, dar, fără voia lui, își îndrepta din ce în ce mai des privirile spre Nicușor Despa, căutîndu-i aprobarea. Conștiința acestei necesități îl enerva, nu se împăca lesne cu ideea că Nicușor ar putea gîndi altfel decît el și că această gîndire ar fi mai apropiată de adevăr. Pe neștiute, se apropie de Brazilian. Acesta era, din principiu, adversarul oricui ieșea din anonimat. Împreună, fără să se fi înțeles în prealabil, aduceau vorba, la întîlnirile din parc, mai ales despre fotbal, despre automobile, despre fete, grozăvindu-se bărbătește cu cîte o țigară. Toate astea trebuiau să refacă acea atmosferă în care Nicușor Despa devenea umil, neajutorat. Dar într-o seară, Nicușor îi făcu praf înșirînd dintr-o răsuflare toate caracteristicile tehnice ale principalelor mărci de turisme, înșiruind în plus detalii despre automobilul electric. În altă seară, se treziră că Nicoleta în persoană vine spre el și-l ia deoparte, rugîndu-l, chipurile, să-i împrumute un volum de versuri.

— Las-că știm noi ce versuri! rînji Brazilianul, iar Tinuț, cu strîngere de inimă, consimți la obrăznicia acestuia, deși în alte împrejurări n-ar fi admis așa ceva.

Altă «fentă» a Brazilianului a fost mai veselă, dar și mai păgubitoare.

Ați jucat vreodată într-un spectacol de teatru? Știți atunci cît de prețioasă e prezența sufletului. Dar închipuiți-vă că deodată începe să acționeze încă un sufler, iar acesta, în loc să șoptească după text, spune ce-i trece prin cap! După care să te iei mai întîi?

Cu surle și trîmbiți, clasa a opta pregătea o piesă. Timp de trei săptămîni fusese cea mai invidiată clasă din școală. Nu-i mai auzeai vorbind decît despre decoruri, mișcare scenică, ritm și așa mai departe. În rolul principal — Nicoleta Simion. Nu putea fi altcineva. Regizor, Nicușor Despa. Ei bine, după părerea unora, aici putea prea bine să fie și altcineva. Brazilianului i se propuse un rol interesant — anume, să fie căpetenia unei hoarde de tătari (era o piesă istorică), dar el refuză, cerînd rolul principal, al Voinicului. Pentru Brazilianul lumea era un mare teren de fotbal, și el nu înțelegea să fie decît centru înaintaș. Dar gras și cu capul mare fiind, nu reprezenta de loc idealul romantic, așa că rămase pe tușă. Tinuț avu grijă să-i atragă discret atenția că totul pornește de la Nicușor Despa, acestuia aparținîndu-i de fapt și expresia «gras si

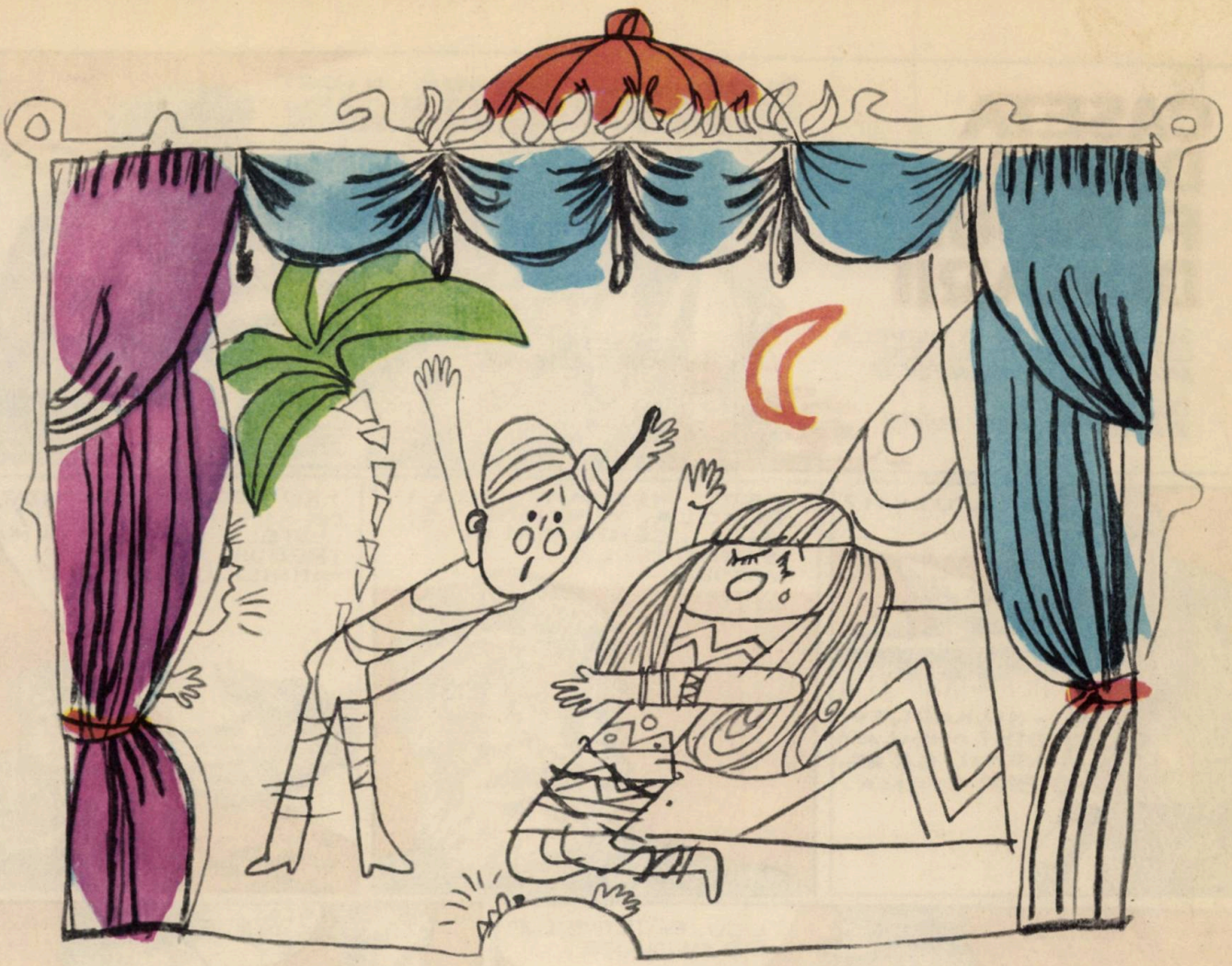

Desene: MAGDA ARDELEANU

cu capul mare». Brazilianul prezise atunci că spectacolul n-o să meargă, regizorul fiind nepriceput. Ori poate fi calificat altfel, cînd în rolul Voinicului îl distribuie pe mototolul de Manolache?! Care Manolache, acum trei luni, știm noi ce a făcut!

Dar în ziua spectacolului, cînd în primul act pe scenă apăruse un Voinic subțirel, cu ochi visători sub sprîncenele încruntate, iute în mișcări și înțelept la vorbă, jumătate din sală se îndoi că e chiar Manolache, iar cealaltă jumătate se lăudă că de mult știau ei că Manolache e băiat deștept.

A treia părere aparținea unei neînsemnate minorități, formată din Brazilianul și din Tinuț. De fapt, n-aveau propriu-zis nici o părere. Mureau de ciudă și atîta tot.

— Nici rolurile nu și le-a învățat ca lumea! obiecta Tinuț. Dacă n-ar avea sufler...

Brazilianul prinse din zbor ideea. La început îi trecu prin cap gîndul aiurit de a-l atrage în pauză pe Nedelcu, colegul care ocupa locul din cușetă, și de a-l închide undeva. De pildă, în magazia cu lemne. Dar cum Brazilianul avea uneori umor, găsi repede altă soluție. El dispăru din sală, și peste cîteva minute se produse catastrofa. Ileana (adică Nicoleta) căzuse roabă la tătari. Legată și azvîrlită într-un cort, monologa covîrșită de spaimă. Suflerul îi șopti replica: «Tabăra tătarilor se ridică. Sînt pierdută dacă nu fac ceva. Trebuie să scap îndată». Dar în clipa aceea, un al doilea sufler completă: «Ca să mănînc ciocolată!»

— Ai înnebunit, Nedelcule? șopti Nicoleta.

— Oare mîndrul meu logodnic m-a uitat? suflă Nedelcu, conștiincios.

— S-a dus să vadă un film pe ecran lat! se auzi simultan șoapta celui de-al doilea sufler.

Nicoleta se pierdu. Replicile i se învălmășeau în cap ca secvențele unui film montat pe dos. Lucrurile se încurcară și mai rău cînd intră Voinicul. Acum nu mai știau nici măcar al cui e rîndul să dea replica; concurentul lui Nedelcu îi bombarda cu nerozii și cu indicații greșite. Zăpăceala de pe scenă stîrni în sală la început neînțelegere, apoi risete. Cortina căzu, și Brazilianul fu scos de păr de după decoruri, unde se strecurase făcînd pe suflerul încurcă-lume. Speriat de proporția scandalului, motivă absurd din prima clipă: «Tinuț m-a învățat».

A doua zi, Nicoleta se juca melancolică în holul blocului cu vreo trei fetițe care încă nu mergeau la școală. Una avea un pătuț, alta un garderob, fiecare cîte o păpușă și acum era vorba să amenajeze un dormitor. Doi băiețași priveau cu ochi critic scena. Dar jocurile, cînd se prelungesc, nu mai plac.

— Spune-ne o poveste, Nicoleta! o rugară fetițele.

— Ce poveste?

— Una! Care-o știi tu!

— Ursul păcălit de vulpe?

— Da!

Atunci apăru Tinuț și deoarece mormăise un «salut» de bas, copiii strigară înveseliți:

— Parcă-i ursul!

Nicoleta oftă:

— V-ați purtat urît, ursule...

— Știu. Îmi pare rău. Dacă vrei, dă-mi o palmă. Dar n-am bănuit ce-i poate trece Brazilianului prin cap.

— De fapt, nu mai sînt supărată pe voi. Adevărul este că toată vina e numai a mea.

— Ce șiretenie ascund cuvintele astea, cumătră vulpe?! exclamă Tinuț uimit.

— Nu e nici o șiretenie, spuse Nicoleta. Despre altceva e vorba. Dacă aș avea vreun pic de talent, de pricepere, n-ar fi reușit Brazilianul să mă încurce.

— Ce-ți trece prin minte! rîse Tinuț. Ba află că ai talent cu carul! Îți dau eu în scris!

Nicoleta răspunse tot rîzînd:

— La vîrsta noastră, toți sîntem ba poeți, ba pictori, ba muzicanți geniali. Care ce-i trece prin cap! Ha-ha-ha!

Tinuț însă medită toată ziua la spusele Nicoletei. Acum își dădea seama că sub înfățișarea ei binecunoscută de fată frumoasă și distantă se aflau niște gînduri, niște întrebări...

Seara, în parculeț, Brazilianul veni pregătit pentru festin. Își luase doctoria — scăderea notei la purtare —, dar se pregătea să asiste la umilința lui Nicușor. Știa că n-o să vină, de aceea îi trimisese vorbă. Nicușor apăru stînjenit, zîmbind aiurea, ca odinioară. Și, tot ca odinioară, Brazilianul se pregăti să-i trîntească o grosolănie.

Dar Tinuț îi spuse:

— Taci dracului!

Atît. Și Brazilianului îi pieri tot cheful.

Cîteva clipe domni o tăcere prevestitoare de furtună. Dar Brazilianul nu îndrăzni să declanșeze ostilitățile. Mîrîi doar:

— E-te-te...

Și Tinuț începu o lungă discuție, în care numele Nicoletei revenea foarte des, împreună cu expresia «încrederea în sine». Nicușor Despa se învioră. Stînd așa, pe iarbă, umăr lîngă umăr și tîmplă lîngă tîmplă, se simțeau nespus de inteligenți, generoși și prieteni.

CASETA DE PE FUNDUL DUNĂRII

SCENARIUL DUPĂ NUVELA CU ACELAȘI TITLU, DE *MIRCEA ȘERBĂNESCU*

DESENE DE *ETHEL ȘI SILVIU BAIAȘ*

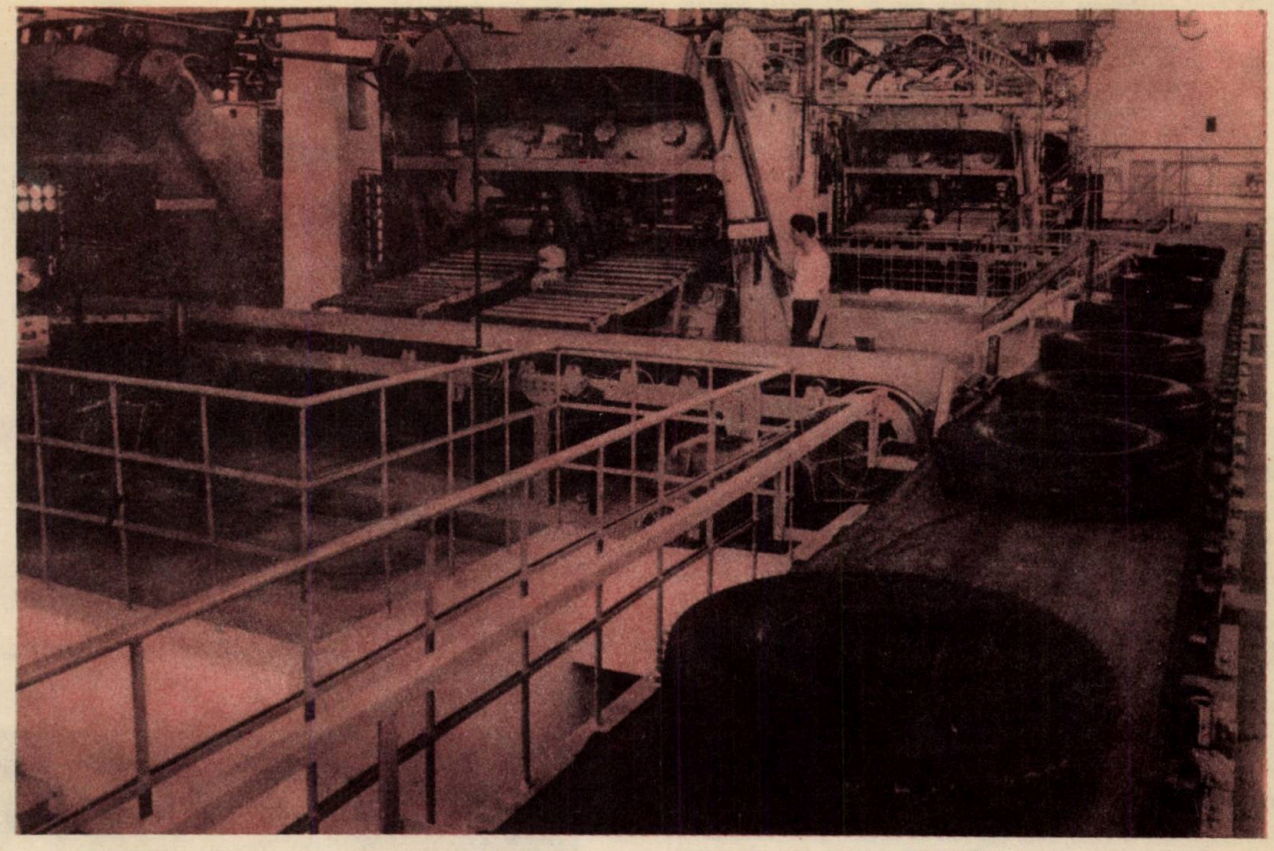

2 MAI-ZIUA TINERETULUI DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Unul dintre sutele de tineri

de **LIVIU MAIOR**

Dacă tatăl, fratele sau vreunul dintre cunoscuții voștri este șofer, puneți-i următoarea întrebare: cîte operații credeți că sînt necesare pentru a se produce, într-o uzină ca «Danubiana» din București, un pneu? (un pneu însumează anvelopa, camera de aer și banda de jantă ale roții de automobil). Răspunsurile vor fi foarte variate, dar puțini, foarte puțini, chiar dintre cei mai buni șoferi, vor putea să răspundă că la fabricarea unei anvelope sînt necesare un număr de operații egale cu cele trebuincioase fabricării unui automobil propriu-zis.

Nu e deci de mirare că fabrica aceasta modernă, clădită pe o suprafață de 32 de hectare, te impresionează cu mașinile și agregatele sale extrem de complicate, prin marele grad al automatizării.

O adevărată țară a minunilor! Să privim, de pildă, tabloul de comandă al unei secții, amestec înstelat de lumini roșii și verzi, de unde se dirijează întregul ei proces de producție: dozarea și măsurarea exactă a materiilor prime, încărcarea, amestecarea, descărcarea și transportul produsului gata obținut. Un adevărat creier uriaș, la comenzile căruia se supun docile malaxoarele, benzile transportoare, conveierele, șirul întreg de agregate moderne care primesc, transportă, transformă și retransformă cu o precizie matematică pînza de cord și amestecurile de cauciuc care formează împreună un pneu.

În secția de vulcanizare te uluiesc piesele care apucă cu o dibăcie omenească marile rotocoale de cauciuc, pe care apoi le formează și le vulcanizează, acordîndu-le automat căldura, presiunea și umiditatea necesare.

Însă adevăratul vrăjitor rămîne aici tot omul. Nici una dintre mașinile acestea «sigure de sine» n-ar putea face un pas sau l-ar face greșit fără supravegherea și gîndirea omului. Cîți dintre voi știu, de pildă, că obișnuitele incrustații de pe suprafața anvelopelor sînt studiate de un întreg colectiv de specialiști, că de forma, adîncimea sau lărgimea lor depind în bună măsură rezistența și durabilitatea anvelopelor. De altfel, anvelopele de autocamion fabricate la «Danubiana» au devenit vestite în întreaga lume, acestea rezistînd la drumuri lungi de 32 000—35 000 de kilometri.

Aici, în această uriașă uzină, l-am cunoscut pe utecistul Ion Glodeanu, unul dintre sutele de tineri, stăpîn pe meseria sa, înarmat cu multe cunoștințe tehnice și științifice, în stare să se miște cu pricepere printre aceste mașini complicate. El mi-a povestit cum cu 8 ani în urmă, fiind încă elev la o școală dintr-un sat de lîngă Capitală, a auzit de la un consătean următoarea veste: lîngă București, nu departe de Popești-Leordeni, a început construirea unei «uzine de cauciuc».

— Cauciuc? s-a întrebat elevul, și în minte nu i-a venit decît fraza școlărească întipărită mecanic în memorie la orele de chimie: «cauciucul este o substanță elastică, produsă de un arbore din America de Sud, a cărui scoarță conține un lichid alb, lăptos, care în contact cu aerul se coagulează și se înnegrește...»

Aflînd și alte amănunte despre marea uzină de cauciuc, cea mai modernă din țară, și-a spus: «Iată un loc unde aș vrea să lucrez!» Așa se face că după absolvirea școlii de 8 ani s-a înscris la o școală de calificare, unde a învățat cu rîvnă și iată-l apoi cu toată emoția intrînd în uriașa uzină. Aici a continuat să învețe și să lucreze în același timp, căutînd să-și perfecționeze mereu pregătirea.

De fapt biografia tînărului Glodeanu seamănă ca două picături de apă cu a sutelor de tineri care lucrează în prezent în secțiile «Danubianei». Întregul bun mers al producției, exemplara comportare a mașinilor de aici depind de pregătirea și priceperea tehnică a unor oameni ca Ion Glodeanu. Funcționarea exactă a malaxoarelor, a agregatelor care pregătesc, dozează, măsoară sau fabrică anvelopa propriu-zisă este dirijată, în ultimă instanță, nu de uriașele creiere electronice ale mașinilor, ci de cunoștințele acumulate în creierul viu al unor tineri ca Ion Glodeanu, George Voicu, Petre Ghiță, Aurel Chirică, Gheorghe Radu și al altora.

Gîndiți-vă că toți acești băieți pînă mai ieri erau elevi ca și voi și desigur vrednici purtători ai cravatei roșii.

mărgeanul

de CONSTANȚA NICULESCU

Floriţa străbătuse oraşul în lung şi-n lat, colindase aproape toate magazinele şi era mulţumită de tîrguieli. Cumpărase pînă şi ţigări, din care ştia ea că fumează feciorul său: Virginia verzi. Ar fi vrut ca Ticu să stea tot timpul cu ei, să nu fie nevoit să plece după nimic, nicăieri. Dacă venea băiatul în concediu la ei, la părinţi, nu trebuia să-i lipsească nimic, nimic, se gîndea Floriţa.

Porni încet, cum îi era mersul, spre staţia de autobuz. Povara destul de grea o obliga la popasuri dese. Se oprea, se mai uita în cîte o vitrină, apoi pornea mai departe. Deodată rămase cu privirea pironită pe un zid vechi, pe care mai stăruia urma unei firme de demult, vopsită cu litere mari, negre: «LA ZÎNA — PODOABE, MĂRUNŢIŞURI». Floriţa ocolea întotdeauna colţul ăsta cînd venea în oraş sau mai bine zis îşi punea în gînd. Dar fie că îl ocolea, fie că nu, din cînd în cînd, tot se trezea aşa cum se întîmplase şi acum dusă pe gînduri. Era o poveste veche, de aproape un sfert de veac, şi îi revenea adeseori în minte.

*

Pe atunci Ticu se apropia de paisprezece ani şi începuse să se deşire binişor. O întrecuse de mult pe maică-sa, care era mărunţică şi subţire ca o fetiţă. În schimb, avea ochii tot albaştri ca ai ei, rotunzi şi parcă mereu nedumeriţi, întrebători. Cu firea ei blîndă, îl crescuse pe băiat tot aşa, aşezat, potolit. Nu prea se însoţea cu băieţii din vecini nici la joacă, nici la alte năzbîtii. Cînd avea timp, îi plăcea să stea mai mult pe acasă.

Floriţa nu era zgomotoasă în dragostea ei pentru băiat, nu-l lăuda şi nici nu-l răsfăţa din cale afară. Dar din felul cum îi punea mîncarea pe masă, cum îi aranja cămaşa sau după felul în care îl urmărea cu privirea cînd ieşea din casă înţelegeai că băiatul era totul pentru ea. Singura ei rază luminoasă în viaţa destul de trudită pe care o ducea era băiatul ăsta, care crescuse aşa cum a vrut ea: voinicel, harnic, măsurat la vorbă şi cu mare dragoste pentru cărţi. Dacă ar fi avut cu ce, l-ar fi dat la învăţătură mai departe. Dar aşa, avea de gînd să-l dea la meserie. În ziua aceea de decembrie — era înainte de sărbători — s-a dus să mai tîrguie cîte ceva şi a luat şi băiatul cu ea, să-i fie de ajutor. Au umblat atunci de nu-şi mai simţeau picioarele, oprindu-se în faţa prăvăliilor cu galantarele împodobite cu brazi, cu becuri colorate şi strălucitoare. Obosiţi, s-au oprit puţin lîngă o gheretă unde se vindeau gogoşi calde, tăvălite prin zahăr aromat. Floriţa i-a luat şi băiatului una şi s-au dat mai departe din înghesuială, să o poată mînca liniştit. Alături era o vitrină puternic luminată, din care străluceau tot felul de podoabe. Şiraguri de mărgele de toate culorile, de sticlă, de piatră, inele, cercei... Zăboviseră destul, afară se întunecase. Ticu o întrebase atunci pe maică-sa dacă nu pornesc spre casă, dar ea nu l-a auzit. A mai strigat-o o dată şi tot nu i-a răspuns. Băiatul s-a întors atunci mirat şi parcă cea din faţa lui nu mai era maică-sa. Scăldată de lumina puternică a becurilor, faţa îi părea mai tînără ca de obicei. Şedea aşa,cu gura uşor întredeschisă, cu privirea pironită undeva în sus, spre colţul drept al vitrinei. Ticu se uită şi el într-acolo şi văzu o femeie zugrăvită pe un carton, care în jurul gîtului avea prins un mărgean cu trei rînduri de steluţe roşii, din sticlă lucitoare. Lîngă el, în gîtul de carton, era înfipt cu un ac ruginit preţul: 50 lei. Ticu o privi pe maică-sa cum şedea aşa, mărunţică, ridicată pe vîrfuri, uitîndu-se la mărgeanul roşu, şi-i veni să dea buzna în prăvălie, să smulgă şiragul şi să înlănţuie cu el gîtul maică-si. Ah, dacă ar fi avut el atunci bani, i-ar fi luat şi cercei şi tot ce era mai frumos! Atunci îşi dădu el seama că niciodată nu o văzuse pe maică-sa cu vreo podoabă, că niciodată nu o auzise că vrea şi ea ceva. Îi făcu uşurel un semn cu mîna.

— Mergem, Mico?

— Mergem, hai, uite că mergem. Au pornit aşa tăcuţi, pînă cînd Ticu a întrebat-o:

— Mico, uite că nici nu ştiu, cîţi ani ai matale?

— Da' ce-ţi veni?

— Iaca aşa, vreau şi eu să ştiu cîţi ani are Mica mea.

— Păi, de,mă băiatule, am vreo treizeci şi patru. Pînă acasă n-au mai vorbit aproape nimic.

Ticu nu-şi putea lua gîndul de la mărgean şi nici de la maică-sa, aşa cum o văzuse acolo, în faţa vitrinei, transfigurată de lumină şi de visare.

Floriţa a uitat poate mărgeanul chiar în seara aceea cînd s-a întors acasă, unde o aşteptau tot felul de treburi. Iar dacă nu atunci, l-o fi uitat în zilele următoare, cînd grijile şi treburile casei nu-i mai lăsau loc pentru nimic sau aproape pentru nimic. Pentru că, de la o vreme, pe Floriţa o neliniştea băiatul, care-i părea schimbat, preocupat. Lipsea ore întregi de acasă, iar cînd se întorcea, venea obosit, transpirat. Ceva se petrecea cu el. Floriţa l-a surprins de cîteva ori umblînd cu o cutie şi ascunzînd-o repede sub pat, dar n-a dat atenţie. «Jocuri de copil, cine ştie ce-o fi avînd el acolo!». Într-o zi însă o opri o femeie:

— Aţi avut musafiri, Floriţo?

— Noi?

— Ei, lasă că l-am văzut pe fiu-tu la gară, le căra valiza. Floriţa nu şi-a pierdut cumpătul.

Desen: D. NEGREA

— A, am și uitat, au stat doar o zi. Acasă s-a dus glonț la cutie. Simțea ea că este ceva cu cutia și cu drumurile lui Ticu pe la «băieți», cum zicea el. O trase încetișor de sub pat. Cînd îi deschise capacul, rămase înmărmurită. În cutie erau o mulțime de bani. Nu se putea gîndi la nimic rău, că doar era vorba de Ticu al ei. Dar, oricum, ascunzișul ăsta îi înfipse un spin în inimă. Căuta să se liniștească. «Ori îi strînge pentru niscai cărți, ori se gîndește să plece și el cu ceva bani cînd l-om băga ucenic. Ori o fi vrînd să-și ia în primăvară ceva nou, vreo cămașă, că de, e băiat mare. De ceva îi strînge el». Se frămînta că n-are de unde-i da ea, să nu se mai deșeleze el cărînd bagaje. Se gîndi să-l întrebe, dar nu se hotărî. «Lasă, îl întreb eu diseară». Sau «îl întreb cînd vine de la școală». Și zilele treceau. De un singur lucru îi era frică: să nu-i dea pe băutură. Mai auzise ea de băiețandri de-ăștia care făceau pe grozavii. Floriței îi pierise liniștea ei de altădată. Îl cerceta acum bănuitoare pe băiat ori de cîte ori acesta intra în casă.

Într-o seară Ticu întîrzie mai mult. Florița era singură. Bărbatu-său era plecat de-acasă. Așeză masa, așternu paturile, dar Ticu tot nu venea. Bănuitoare, ridică macatul și se uită sub pat. Se mai liniști puțin. Cutia era acolo. O trase ușurel, o ridică și o ținu un timp în brațe. Ezita s-o deschidă. Apoi îi desfăcu capacul. Era goală. Doar o peniță și două creioane mici, colorate. Florița simți un sloi de gheață în inimă. Băiatul ei, pe care-l credea cinstit și bun, o înșelase. Era ca și cum în locul unde știi că ai o comoară găsești într-o zi o grămadă de gunoi. Așa simțea ea. Da, acum era sigură că se-nhăitase cu careva, că l-or fi învățat la rele. Asta e. Făcu drumul din casă la poartă de peste zece ori. «Ce să fac, cum să-l scap?» Parcă-l auzea pe bărbat-său batjocorind-o: «Ei, uite-ți băiețașul. L-ai crescut ca pe-un mielușel, iar el...!» Florița tot nu se putea dumiri. Cum s-a putut schimba băiatul ăsta, copilul ăsta liniștit, pe care trebuia să-l gonească să iasă la joacă. Apoi, umblînd așa năucă prin casă, gîndindu-se cum l-a crescut de mic și cîte nădejdi și-a pus în el, a simțit că o cuprinde o mînie năprasnică împotriva lui, care i-a sfărîmat singura bucurie a vieții ei. O dureau picioarele de atîta umblet. Se așeză pe marginea unui scaun. Atunci auzi poarta scîrțîind și pași apropiindu-se. Erau pașii lui, și erau grăbiți. Deschise ușa repezit și Florița îl văzu dînd buzna în casă, roșu la față, rizînd. Sări ca arsă de pe scaun. Se repezi la el și-l apucă de haină, scuturîndu-l din toate puterile.

— Unde-ai umblat, mă nemernicule? Te schilodesc cu mîinile mele, dar nu te las în rîndul neoamenilor. Ochii îi ardeau în cap, basmaua îi căzuse. Ce-ai făcut cu banii? Spune! Fără să mai aștepte răspuns, îl îmbrînci, plesnindu-l într-una.

Ticu ședea împietrit, năucit, aplecîndu-se sub loviturile maică-si. De-abia cînd se uită la ea și o văzu cum nu o văzuse niciodată, răvășită de furie și de durere, înțelese că-l bănuia de ceva rău. Simți cum i se urcă un nod în gît, se smulse din mîinile ei, aruncă ceva pe masă, apoi ieși afară înnecîndu-se de plîns.

Florița se apropie nedumerită de masă, ridica pachețelul, care era mic, ușurel. Îi tăie curioasă ața cu care era legat și desfăcu cutia. Dintr-un mic postament de catifea albă strălucea la lumina lămpii mărgeanul roșu.

*

Da. Cîți ani au trecut de atunci și tot nu uit, se pomeni Florița vorbind singură, cu ochii ațintiți la firma de demult. Apoi porni spre casă. Era nerăbdătoare să mai treacă o zi, să-l vadă trecînd pragul casei pe Ticu al ei. Deși era înalt, voinic, deși ziarele îl numeau «tînărul savant Constantin Florea», pentru ea rămăsese același Ticu, copilul bun și drag, care nu-i înșelase așteptările.

Același copil, care mîine va fi lîngă ea, cu brațele larg deschise:

— Mico! Mica mea dragă, bine te-am găsit!

Mîinile mamei

de **TUCU RĂDULESCU**

Mîinile mamei sînt flori pe pămînt
crescute-n noapte, în soare, în vînt.
Gîndurile ele mi-au legănat,
tristețile ele mi-ai mîngîiat.

Mîinile ei bucurii mi-au adus
aflate-n suflet, din pămînt, de sus.
În jurul meu viața ele mi-au strîns
truditele mîini ce-au rîs, sau au plîns.

Mîinile mamei cu miros de tei
cînd le sărut, sărut sufletul ei.
Mîinile ei calme, luminoase
sînt două flori de pămînt frumoase.

CONCURSUL ISTEȚILOR

1) *Ce sărbătorim în ziua de 2 mai?*

.....

2) *Unde se construiește cel mai mare combinat siderurgic din țara noastră?*

.....

3) *Cine este campionul țării la șah, care a dobîndit titlul de mare maestru?*

.....

CUPON NR. 4
de participare la «CONCURSUL ISTEȚILOR»
pentru luna mai

Elev.....
Clasa.....**Școala**.....
Str......**Nr.**.....
Localitatea.....
Raionul.....**Regiunea**.....

Completați cuponul cu răspunsurile și adresa exactă și expediați-l pe adresa redacției: Piața Scînteii nr. 1, raionul 30 Decembrie, București, pînă la data de 10 a lunii următoare.

Tragerea la sorți pentru luna mai se va face la Baia Mare.

PREMIILE LUNII:

LOCUL I — **Un ceas de mînă**
LOCUL II — **O minge de fotbal**
LOCUL III — **Un stilou.**

Tragerea la sorți a cuponului nr. 2 din «**concursul isteților**» organizat de revista «**Cravata roșie**», a avut loc în orașul Botoșani. Au ieșit cîștigătoare cupoanele următorilor concurenți:

Mureșan Mana, clasa a III-a, Liceul «Petre Maior» din orașul Gherla, regiunea Cluj; **Bîrluț Grigore,** clasa a IV-a, Școala generală nr. 3, Alba Iulia și **Serbescu Radu,** clasa a V-a, Școala generală nr. 12, Timișoara.

Au extras din urnă pionierii fruntași: Burac Fevronia, Școala generală nr. 4; Hîncu Costel, Școala generală nr. 8, și Amariei Lucia, Școala generală nr. 1 din Botoșani.

Reînnoiți-vă din timp abonamentele pentru perioada vacanței de vară!

CRAVATA ROȘIE

REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

COLEGIUL DE REDACȚIE

IOAN CHIRESCU, MARCELA CORDESCU, ION CHIȚU, PETRE DRĂGOIESCU, GICA IUTEȘ, FLORENTINA IONESCU, PETRE LUSCALOV, ELENA MĂINESCU, LUCIA OLTEANU, redactor-șef, PAUL ANCHEL, ALEXANDRINA SÎRBU, redactor-șef adjunct, MIRCEA SÎNTIMBREANU.

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunaş

ŞI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoş

REZUMAT: Aflînd că tătarii se apropie de țară, Ștefan domnul Moldovei, trimise iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi necunoscuți. Trimiși de Ștefan să afle adevărul, Mîndru Păunaș și Toma Alimoș întîlnesc oameni fugiți din calea tătarilor și aprind focuri ca să-l vestească pe domnitor, dar sînt prinși și legați fedeleș.

După multe peripeții cei doi sînt salvați și sosind la curtea lui Ștefan cel Mare aduc mărturie că tătarii au trecut hotarul. Domnitorul poruncește să se adune oastea.

Text: D. ALMAŞ
Ilustrații: DEAK ION

Prădînd și arzînd, tătarii înaintau spre inima Moldovei.

73.

În tabăra tătarilor, Mamai hanul s-a răstit cu mînie spre fratele său:
— Eminek han, n-ai izbutit să-l ucizi pe Ștefan Vodă în Suceava. Dacă nu-l ucizi aici, pe cîmpul de luptă, uit că-mi ești frate și-ți rătez capul!

74

77.

În tabăra moldovenilor: Mîndru Păunaș, Toma Alimoș și Ștefan Vodă.
— Măria ta, tătarii se rînduiesc pentru luptă.
— Să sune buciumașii. Pornim bătălia aici, lîngă Dumbrava de la Lipnița, azi 20 august 1470.

— Să luptăm cît mai aproape de Ștefan Vodă, a zis Mîndru Păunaș către prietenul său.

78.

75,

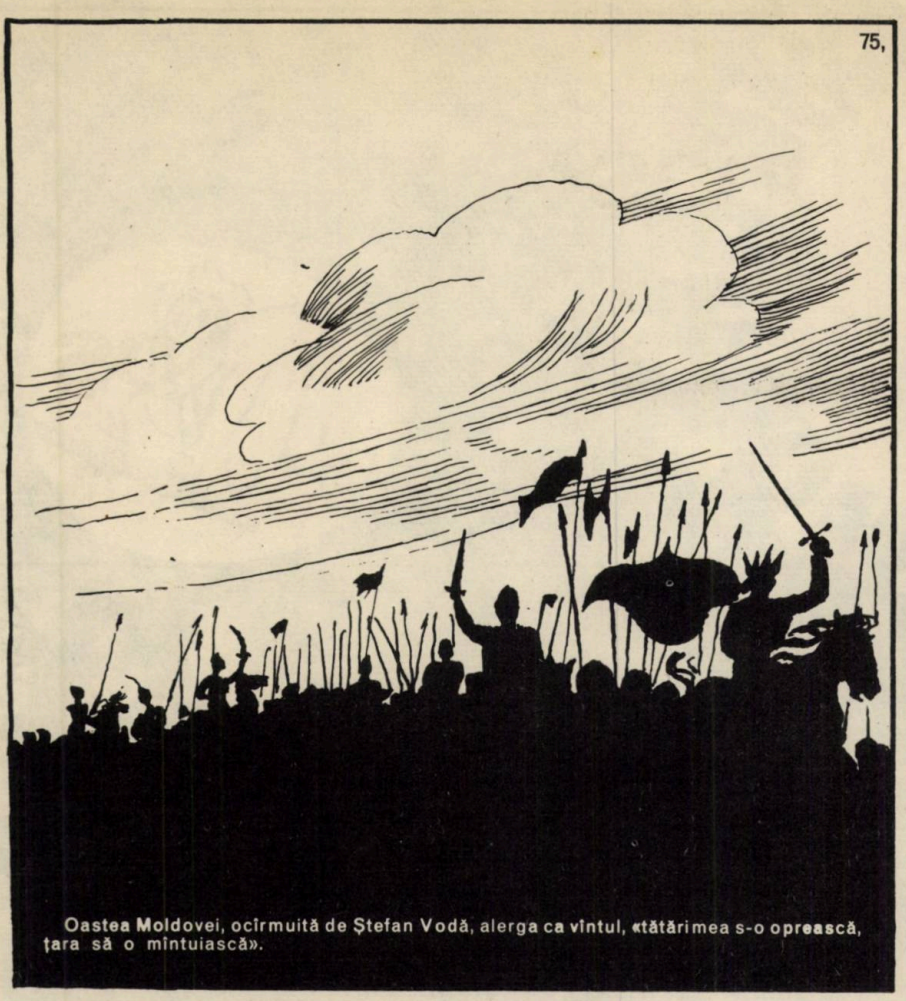

Oastea Moldovei, ocîrmuită de Ştefan Vodă, alerga ca vîntul, «tătărimea s-o oprească, ţara să o mîntuiască».

76,

Văzînd oastea moldovenească, Eminek han îşi sfătui fratele:

— Să ne întoarcem, mărite han. Avem prăzi bogate.

— Nu! Îi zdrobim pe ghiauri!...

În luptă, flăcăii noştri au doborît mulţi tătari.

Deodată, Toma Alimoş a văzut că Eminek han pătrunde în rîndurile românilor.

79,

80

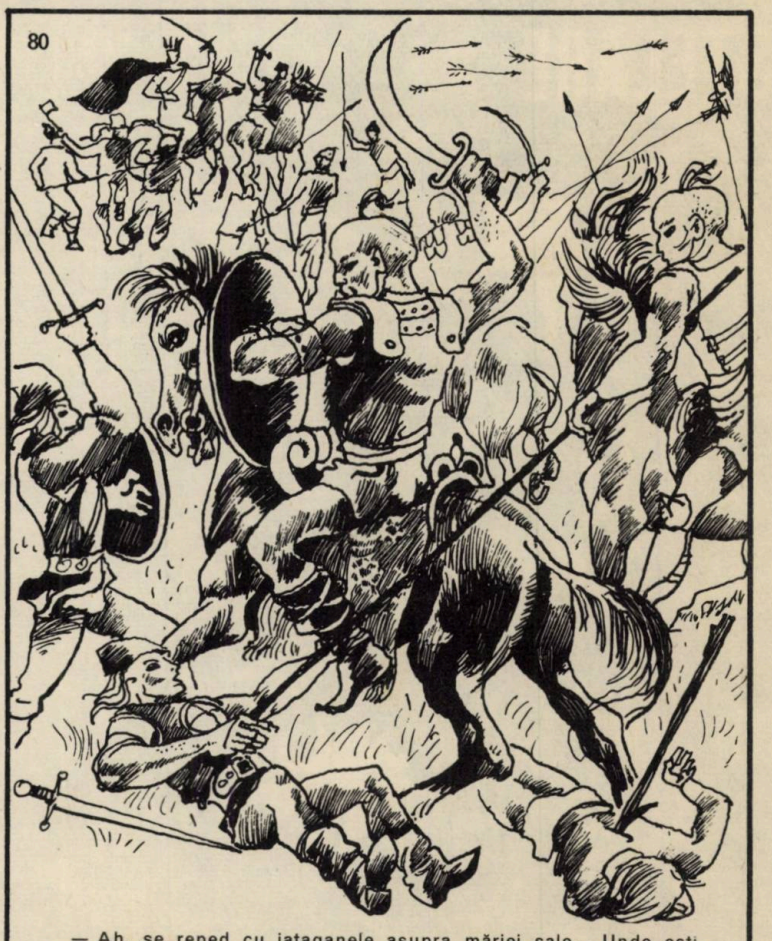

— Ah, se reped cu iataganele asupra măriei sale... Unde eşti, Mîndru Păunaş?

(VA URMA)

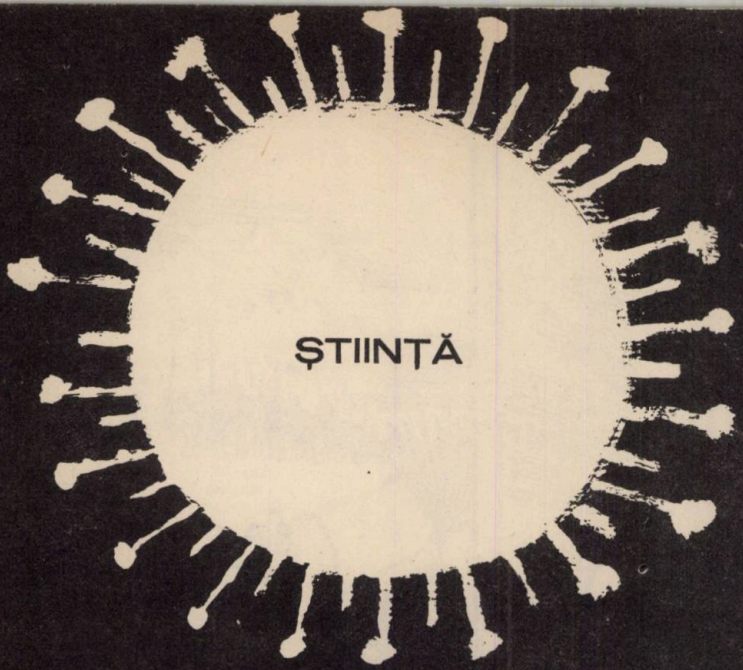

ÎN LUMEA FAMILIILOR STELARE

de LEONID PETRESCU

— După călătoriile prin lumea atomului, ne-am gîndit să-ți schimbăm ruta.

— Încotro? am întrebat eu.

— În cer. Printre stele. În galaxia noastră și prin altele, dacă vrei. Ce zici, pleci acum? Avem nevoie urgentă de un reportaj de acolo.

Am încercat să-l conving să renunțe.

— Uite ce e, am zis eu. Toți scriitorii de povestiri științifico-fantastice au scris despre spațiul cosmic, despre călătorii în aștri și alte asemenea aventuri. Devine plictisitor și banal. În fiecare carte pe care o deschid cititorii noștri numai peste asta dau.

— Tocmai de aceea, mi-a răspuns el, avem nevoie nu de fapte imaginare, ci de un «reportaj la fața locului», înțelegi? Tocmai pentru că în povestirile de care-mi spui, cititorul adesea nu mai știe ce e adevărat și ce e fantezie. Noi să le spunem numai adevărul. Peste o săptămînă, te așteptăm cu materialul! La revedere.

DE LA O STEA LA ALTA

Și iată așa: m-am făcut reporter printre stele și, adresîndu-mă unui astronom care mă întovărășea, i-am cerut să mă conducă spre cea mai apropiată stea.

— Cu plăcere, mi-a răspuns.

— Și care este această stea, dacă nu te superi?

— Cum, nu știi? E Soarele!

Mi-am plesnit fruntea cu mîna. Cum să nu știu?

— E prea cunoscută. O vede toată lumea în fiecare zi. Eu zic să trecem peste ea.

— O clipă, protestă astronomul. Să facem o verificare. Știi dumneata ce distanță este pînă la Soare?

— Cam... 149 milioane de kilometri.

— Exact. Foarte bine. Se poate deci calcula ușor că lumina, care călătorește cu viteza uluitoare de 300 000 km pe secundă, străbate distanța de la Soare pînă la Pămînt în 8 minute și 18 secunde.

— Bun. N-o să mai vorbim acum și despre planete, nu-i așa? l-am întrebat eu, nerăbdător.

— Ba da, de ce nu? Vrei neapărat să te avînți în spații îndepărtate înainte de a cunoaște măcar cîteva date despre sistemul planetar al Soarelui?

— Bine, am acceptat eu, resemnat. Și așa, am recapitulat cunoștințele mele de astronomie. Mai întîi am aflat că volumul Soarelui este de un milion de ori mai mare ca al Pămîntului: cu alte cuvinte, dacă Soarele ar fi o minge goală, înăuntrul ei ar putea să încapă nu mai puțin de un milion de Pămînturi. Asta m-a făcut să privesc cu ceva mai mult respect spre astrul zilelor noastre.

— În afară de aceasta, aș vrea să-ți amintesc că temperatura Soarelui la suprafață este de vreo 6 500 de grade, în timp ce în centru ea atinge vreo 14 milioane de grade Celsius.

— Mda, am zis eu fără entuziasm. Știam. De fapt, ca să fiu sincer, toate lucrurile astea mi se par cam... cum să zic? cam banale.

Astronomul mă privi chiorîș, întunecîndu-se la față ca Soarele cînd intră în eclipsă.

— Aha! izbucni el. Dumneata privești liniștit cum oamenii se avîntă în nave cosmice, cunoști extraordinarele cuce-

riri ale științei moderne, dar uiți că, în urmă cu cîteva sute de ani, oamenii au suferit și au murit pentru idei care au dus apoi spre cucerirea spațiilor cosmice? Giordano Bruno, acum 366 de ani, era ars pe rug, pentru că susținuse, ca și Copernic înaintea sa, că nu Soarele se învîrtește în jurul Pămîntului, ci dimpotrivă. Tot el a susținut că viața există nu numai pe Pămînt. Îți dai seama că a fost un lucru cît se poate de îndrăznet pentru acea vreme, cînd domneau misticismul, superstiția și cînd biserica pedepsea cu cruzime pe cei ce aveau curajul să afirme lucruri care contraziceau părerile clericilor. Așa s-a întîmplat și cu Galileo Galilei acum vreo 330 de ani.

— Știu! l-am întrerupt eu. «E pur si muove»! Și totuși, se mișcă... Așa a șoptit el, în sala în care fusese silit de inchiziție să-și renege propria învățătură. «Eu știu bine că el se mișcă, se învîrtește în jurul său și în jurul Soarelui», a spus el. Iar astăzi, omul a ajuns, în sateliții săi, să se rotească el însuși în jurul Pămîntului, să vadă cu ochii săi că toate sînt întocmai așa cum le-au demonstrat științific marii noștri înaintași.

— Ei, cu aceasta am ajuns la planete, la cele 9 planete mari care se rotesc în jurul Soarelui, zise prietenul meu astronomul.

— De ce spui «planete mari»? Cum adică, mai sînt și «mici»?

— Firește, mi-a răspuns el, calm. În jurul Soarelui se mai rotesc cîteva zeci de mii de planete mici sau «asteroizi». Dar să ne întoarcem la planetele mari. Pornind în ordine, de la cele mai apropiate la cele mai îndepărtate de Soare, acestea sînt: Mercur, Venus...

— A, Venus, zeița! Venus, «steaua dimineții», cum i se spune greșit, căci nu e stea, ci planetă! Venus, pe care a aterizat, după 3 luni și jumătate de zbor, la 1 martie 1966, stația automată sovietică «Venus-3».

— Dacă vrei să facem o paranteză, Venus este una dintre cele mai interesante vecine cosmice ale Pămîntului. Și-a făcut, ca să zic așa, un renume de «planeta misterioasă». Suprafața sa ne este ascunsă privirilor telescoapelor de un strat gros atmosferic. Pînă azi, savanții mai discută asupra alcătuirii suprafeței sale. Cu ajutorul radarului s-a putut arunca o privire fugară dincolo de norii groși ai lui Venus... Misterul însă rămîne încă: viitorii cosmonauți îl vor dezlega oare?

— Cred că da! După Venus, în ordine, urmează Pămîntul, apoi Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun și Pluton. Dar asteroizii, planetele mici? Unde sînt ele?

— Între orbita lui Marte și cea a lui Jupiter.

— Bun, va să zică am terminat cu sistemul solar.

— Ai puțină răbdare. E bine să știi că toate aceste planete care se învîrtesc în jurul Soarelui îl urmează pe acesta cu credință, la fel cum puii o urmează pe cloșcă. Soarele se deplasează în spațiu cu viteza de 19,5 km pe secundă, iar toate planetele acestea, mai mari sau mai mici, se duc după el! În sfîrșit, mai trebuie precizat încă un lucru: toate planetele sistemului solar sînt formate din aceleași elemente chimice pe care le găsim și pe Pămînt. Cu alte cuvinte, în sistemul solar întîlnim o unitate de structură și organizare.

— Dar... n-ai vrea să ne întoarcem la Soare?

— Da, însă nu prea aproape... temperatura lui este mult prea ridicată! Soarele acesta, care ni se pare imens, este de fapt una dintre stelele mărunte ce se întîlnesc în Univers... Așa încît...

— Știu. Pornim, în sfîrșit, spre alte stele...

GALAXIA — SAU CALEA LAPTELUI

Astronomul privi nava cosmică cu un aer critic.

— Mi-a pus-o la dispoziție redacția revistei «Cravata roșie» pentru a-mi realiza reportajul, i-am explicat eu.

— O navă cosmică? făcu astronomul sceptic. Să încercăm să ajungem în spațiile stelare?

Uite, steaua cea mai apropiată de noi se numește Proxima Centauri. Cred că ai bănuit că, de fapt, noi, astronomii, nu ne servim niciodată de kilometri ca să măsurăm distanțele dintre stele: kilometrii, ca să zic așa, sînt prea scurți pentru asta. De obicei se utilizează anul-lumină, adică spațiul străbătut într-un an de lumină, știind că aceasta se deplasează cu viteza de 300 000 km pe secundă. Se poate calcula ușor că un an-lumină este egal cu aproximativ 10 000 de miliarde de kilometri!

— Va să zică, anul-lumină... am început eu.

— Da, m-a întrerupt el, dar noi, astronomii, ne mai servim adesea de o unitate specială pentru a măsura distanțele dintre stele, numită parsecul, scrisă pe scurt pc. Ea e egală cu 3,26 ani-lumină.

— Ei, și Proxima Centauri?

— Se află la vreo 1,3 pc de Pămînt. Și trebuie să înțelegi cît de izolat este sistemul nostru solar de sistemele stelare învecinate, dintre care unele, poate, se aseamănă mult cu el.

Soarele, sistemul solar și stelele ce-l înconjură nu reprezintă decît o parte infimă, așezată cam la marginea unei grupări gigantice de stele care se numește Galaxie și care ne apare, în nopțile senine fără lună, ca o fîșie largă, lăptoasă, pe cer: Calea Laptelui.

— Acolo unde lăptarul a vărsat laptele din cobiliță...

— Așa povesteau vechile legende. În realitate, aspectul lăptos al Galaxiei este dat de cele aproximativ 150 de miliarde de stele care o formează!

Cifrele astea astronomice îmi provocaseră, vă mărturisesc, o ameteală lesne explicabilă.

— Ce-ar fi, am propus eu, să continuăm călătoria noastră în numărul următor al revistei?

Și astronomul, binevoitor, a acceptat.

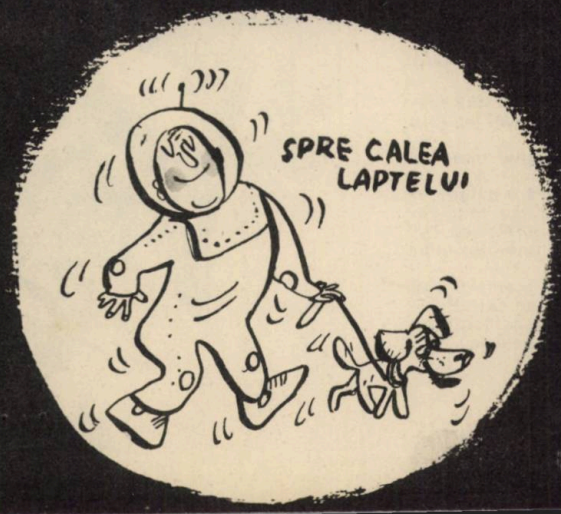

Steaua

ÎNCHEIEREA POVESTIRII „EPAVA"
scrisă de autor

Curînd lucrurile se lămuriră...

Plonjînd cu ultima rezervă de oxigen, Ştefan Buta zărise din prima clipă epava. O ocolise din pură curiozitate cînd, observînd spărtura din babord, îi venise ideea să încerce o pătrundere în cală. Dar nu intrase. Nu putea să intre. Exact în faţa sa, de-a lungul spintecăturii mîncate de rugină, ca într-o copaie, dormita un somn uriaş. Peştele nu dădea nici un semn de viaţă, dar tînărul se cutremură. Era un monstru de peste doi metri, perfect conturat de reflexele luminii pe masa epavei, iar mustăţile groase îi dădeau o înfăţişare de bivol răsturnat cu coarnele în nămol. Instinctiv vînătorul armase harponul şi, fără să ochească, apăsase pe trăgaci. Străpuns dintr-o parte într-alta, somnul zvîcnise şi, izbindu-se de cîteva ori de epavă, găsi, în sfîrşit, largul. Ameţit, Ştefan Buta era tîrît la vale fără nici o posibilitate de a decroşa cablul harponului de centură. Cursa durase pînă ce, sleit de puteri, monstrul eşuase... Zgîriat, aproape sufocat, Ştefan fusese scos la suprafaţă de paznicul bazei piutitoare a punctului stuficol. Se întorsese spre cotul Mahmudiei şi abia atunci îşi dădu seama, îngrozit, că fusese «remorcat» vreo 5 kilometri; nu găsi pe nimeni pe grind.

— Exact. Plecasem la miliţie ca să-ţi anunţ decesul, rîse strîmb Petre Zane.

— Atunci am observat şi eu broasca ţestoasă, continuă Ştefan Buta. Îşi clocea ouăle într-un cuib de aur. De fapt, barele frigeau ca cinci incubatoare.

Acum cei trei cercetau grindul. La cîţiva zeci de paşi, pe jumătate îngropată în mîl, găsiră încă o ladă. Conţinea şi ea vreo două duzini de bare de aur şi trei ouă de broască ţestoasă.

A doua zi, o navă-macara din Tulcea scotea epava pe grind. Era fosta vedetă fluvială T 14, dată dispărută la 25 august 1944. Fusese furată de o grupă de fascişti ce încercaseră să fugă spre mare pe braţul Sf. Gheorghe. Cu o zi înainte jefuiseră banca din Tulcea. Exact la cotul Mahmudiei, vedeta se izbise de o mină şi se scufundase cu toată încărcătura. Zăcuse 20 de ani în nămol, neştiută de nimeni. O dezgropase întrucîtva furtuna...

În seara aceea, cîţiva zeci de oameni aşezaţi pe lăzi pline de aur mîncaseră pe săturate somn la protap. De mustăţile somnului nu se atinse nimeni. Puse într-un borcan cu spirt, Ştefan Buta le păstrează şi astăzi ca amintire.

MIRCEA SÎNTIMBREANU

URMARE LA POVESTIREA „EPAVA"
primită de la cititori

Miliţianul şi cei doi civili ascultau cu încordare povestea disperată a lui Petre Zane. Apoi puseră cîteva întrebări asupra locului unde dispăruse prietenul său Ştefan Buta.

— Nu-i timp de pierdut! Să mergem, zise miliţianul chemîndu-şi cîinele printr-un fluier ascuţit.

Peste cîteva minute spinteca apele în mare viteză o şalupă în care se aflau, în afară de Petre, miliţianul şi cîinele său, încă doi pescari, un scafandru şi un tehnician. Toţi erau dornici să cunoască adevărul despre misterioasa dispariţie a tînărului inginer Ştefan Buta...

Şalupa coti brusc spre locul unde cu puţin timp înainte Petre privise broasca ţestoasă. Aici cîteva urme ciudate, pe care Petre le punea în seama broscuţei, atraseră atenţia celorlalţi însoţitori.

— N-ar strica să vedem încotro duc astea, zise pescarul mai în vîrstă, căruia i se spunea moş Badiu.

— Să vedem ce zice Lupu, credinciosul meu prieten, îşi alintă miliţianul cîinele, mîngîindu-i botul.

— Mai întîi ar trebui să ştiu ce-i cu epava, propuse tehnicianul.

— Aşa e, întări moş Badiu. Scafandru, la apă!

Călin îşi puse masca de oxigen şi plonjă. În urma lui, apa făcea rotogoale mari, concentrice, apoi din ce în ce mai mici pînă se linişti. Cei rămaşi pe mal îşi adîncirăprivirile în apele ce curgeau lin la vale. Semne de întrebare le stăruiau pe chipuri.

Deodată, apa se învolbură şi Călin ieşi la suprafaţă. Cu respiraţia întretăiată, vorbi tovarăşilor săi:

— Epava se află cam la 15 metri adîncime. Lăzile mari de fier de la babord, învelite în vegetaţie şi scoici, le-am cercetat. Mi se pare ciudat că există un spaţiu gol între ele...

— Adică lipseşte o ladă? îl întrerupse miliţianul.

— Aşa s-ar părea...

— Să cercetăm împrejurimile, propuse moş Badiu.

La şalupă rămaseră numai tehnicianul şi un pescar, iar ceilalţi porniră, în frunte cu Lupu, pe urmele de pe nisip. Cîinele adulmecă urmele, apoi ţîşni înainte pînă la un stufăriş unde făcu un ocol bălăriilor specifice Deltei. Moş Badiu, miliţianul şi cei care-i însoţeau îşi croiră drum spre stufărişul lîngă care se agita Lupu.

— Ce-i, Lupule? îl mîngîie miliţianul, la care cîinele scormonea nisipul cu labele.

— Ia uitaţi-vă aici, zise moş Badiu, dînd la o parte bălăriile.

— Lada, făcu scafandrul Călin. Asta e cea care lipseşte dintre cele de la babordul epavei.

— Aha, zise moş Badiu, dar nu-i de loc de lepădat conţinutul ei. La priviţi!

— Aur, bare de aur! spuseră toţi uimiţi.

— Rămîi dumneata aici, moş Badiu, iar noi mergem mai departe, zise miliţianul.

Din necuprinsul Deltei se lăsa încet înserarea. Prin bălţile Deltei cu stuf, mărăcini şi sălcii se înainta greu. Cîinele, cu urechile mereu ciulite, se strecura printre bălării. După el, cu mare greutate, îşi croiau drum ceilalţi. Deodată Lupu se opri agitat. Din cîteva sărituri, miliţianul fu lîngă el. Apoi scormoni cu privirea în direcţia spre care voia să se repeadă Lupu.

— Domol, băieţaş, domol!

— Acolo e o colibă pescărească, pe care nu strică s-o cercetăm, se adresă în şoaptă celorlalţi.

Primul care intră în colibă cu multă băgare de seamă fu miliţianul. Aprinse lanterna şi cercetă interiorul. Nimeni. Doar în-

tr-un colț se aflau cizme, mănuși de cauciuc, două rucsacuri mari, o stație de radioemisie și alte mărunțișuri.

— Aici nu-i lucru curat, șopti moș Badiu. Un pescar n are nevoie de asemenea marafeturi.

— Să așteptăm, propuse miliția nul.

La scurt timp, în colibă apăru mai întîi o umbră și imediat alta.

— Mîinile sus! îi somă milițianul, barîndu-le ieșirea.

Surprinși, cei doi n-au avut timp să opună prea mare rezistență. Legați fedeleș, i-au dus la șalupă și porniră toți în mare viteză la post.

La interogatoriu, cei doi nu mărturisiră nimic în legătură cu dispariția inginerului Ștefan Buta...

*

În zori, echipa de căutare a tînărului Buta era gata de plecare. Lupu începuse să dea semne de nerăbdare. Deodată ușa postului de miliție se dădu de perete. Trei copii, doi pionieri și o fetiță, cu obraji îmbujorați, abia trăgîndu-și sufletul, reușiră să rostească:

— Veniți, moare un nenea!

— Unde? sări ca ars Petre.

— La gura Dunavățului, se repezi unul dintre băieți. Era legat burduf. Am auzit gemete cînd treceam pe acolo, în drum spre oraș. Ne-am speriat așa de tare...

— Repede, într-acolo, îșî chemă Petre tovarășii...

...Puși față în față cu inginerul Ștefan Buta, cei doi bandiți care au fost prinși în coliba pescărească n-au mai putut să-și ascundă faptele. Inginerul Buta îi surprinsese pe cei doi indivizi pe cînd scoteau lada de pe epavă. Pentru a nu le zădărnici planurile, bandiții îl prinseră și-l legaseră pînă ce aveau să dispară cu aurul descoperit.

DRĂGOI VERONICA
clasa a VII-a, Școala generală nr. 15
Brașov

ULTIMA PÎINE

Noaptea aceea de vineri spre sîmbătă era — dacă se poate spune așa — ultima zi de lucru. După 50 de ani de muncă, meșterul brutar Miheț Niculaie ieșea la pensie. Nu împlinise zece ani cînd intrase ucenic în vechea franzelărie «Franz Eller» din orașul S. Lucrase și pînă atunci într-o fabrică de cărămizi. Cineva îl văzuse dormind într-o noapte pe o stivă caldă de țigle și îi spusese, poate în glumă:

— Mai bine te-ai duce la Franz Eller. Măcar ai dormi pe saci de făină.

De șobolani nu-i spusese nimic... În altă parte nu mai lucrase. Făcuse pîine pentru oameni o jumătate de veac...

Era trecut de miezul nopții. Coca frămîntată de malaxoare luase drumul cuptoarelor și în hala mare se auzea doar duduitul injectoarelor. Încă puțin și în curtea fabricii urmau să apară dubele pentru a duce orașului pîinea caldă. Treizeci de mii de pîini, ca în fiecare noapte. Nemișcat în fața cuptorului mare, nins de făină, Liți Baci privea flacăra zbuciumată a injectorului... Nu-i venea să creadă că peste cîteva ceasuri va părăsi pentru totdeauna hala ca să se «odihnească». Era odihnit, mai odihnit decît la 18 ani. Mașinile făceau acum toată treaba. Liți Baci privea flacăra, ca o apă roșie țîșnitoare, și își amintea... Zile și zile — fără nopți — cînd aținta focul și cînd toropit de oboseală și căldură era trezit de patron cu furtunul de apă rece, zile și zile — fără nopți — cînd frămînta, frămînta coca albă cu pumnii, cu picioarele și cînd i se părea că se îneacă în covata uriașă, că nu se va mai putea desprinde din coca, întocmai ca dintr-un nămol blestemat... Erau vremuri anapoda pe care mintea lui nu le pricepea cînd era pîine și oamenii flămînzeau sau, dimpotrivă, oamenii ar fi dat orice pentru o bucată de pîine și aceasta lipsea...

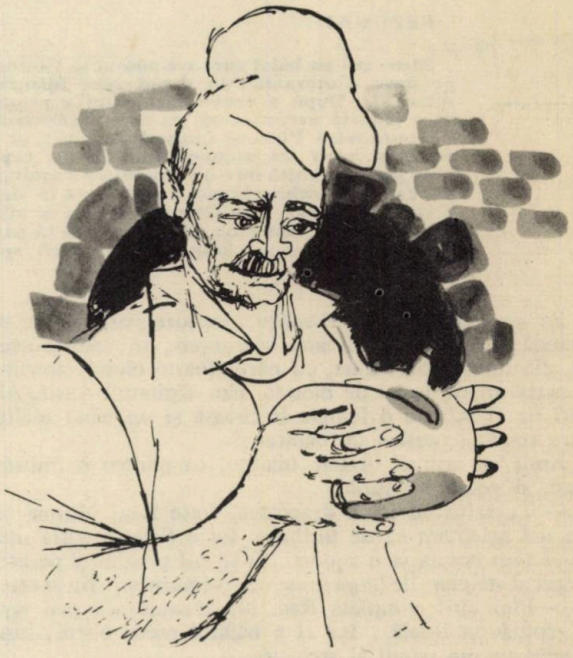

Desene: PUIU MANU

Privea buchetul de dalii lăsate de schimbul doi. La căldură se desfăcuseră toți bobocii... Hala duduia monoton și, uitîndu-se la ceas, bătrînul tresări. Peste puțin intra schimbul de zi...

— Ultima mea tură, murmură el și, spre mirarea tuturor, apucă o frîntură de coca și începu să o frămînte în pumnii mari. De fapt o mîngîia în palme, o legăna ca pe un copil... Era ultima pîine făcută cu mîinile lui așa ca pe vremuri..

Ceasul electric arăta ora patru cînd meșterul o puse pe lopată și o vîrî în cuptor.

— Gata! zise ca pentru sine, dar cuvîntul se auzi în toată hala.

Cineva vru să spună cîteva cuvinte, dar bătrînul îl opri.

— Lasă, ne vedem poimîine la nunta mea de argint. Veniți toți... Toți! repetă brusc și ieși repede.

Dormi adînc și la prînz se trezi. Din bucătărie se auzeau glasurile femeilor care ajutau la gătit. Bătrînul se uită la ceas, apoi se îndreptă spre baie. Ca totdeauna, dădu să-și scoată inelul din deget cînd... observă că nu-l are. Se întoarse în dormitor. Nu era. De fapt nu și-l scotea niciodată noaptea. Doar atunci cînd frămînta...,dar nu mai frămîntase de ani și ani de cînd malaxoarele fuseseră instalate în brutărie. Și deodată își aminti... În cursul nopții frămîntase o pîine. Ultima pîine! Își scosese, desigur, inelul — ca de obicei — și îl uitase acolo.

Alergă la telefon, vorbi cu șeful schimbului și acesta îl rugă să aștepte. Se întoarse repede. Nu găsise nimeni inelul.

— Meștere, băieții spun că ai frămîntat o pîine. Ultima pîine. Nu cumva ți-a rămas inelul în ea?

— Poate.

— Pîinea s-a dus... S-a și vîndut. Treizeci de mii de pîini... Ce-i de făcut?

(VA URMA)

Dragi copii,

Continuați această nouă povestire și trimiteți ce ați scris redacției, pe adresa: «Cravata roșie» — Piața Scînteii nr. 1 — București.

NIRUS

de **MIHNEA MOISESCU**

Ilustrație: D. NEGREA

REZUMAT

Nirus era un băiat care s-a născut în Cosmos, pe nava «Cutezanța», în drum spre Sistemul solar XII. După o vreme, echipajul a poposit pe o planetă necunoscută, pe care cosmonauții o denumiseră Planeta Liniștei. În timp ce ei cercetau acest sol necunoscut, întreaga expediție pieri înghițită într-o crăpătură a Pămîntului, care se deschise brusc. Rămaseseră în viață Nirus și tatăl său, Raa Carpat, care nu se aflaseră la locul catastrofei. Acum se aflau în nava cosmică pe drumul lung al întoarcerii spre casă.

Pe unul dintre ecrane apăru interiorul cabinei de comandă de pe nava «Steaua speranței». În cabina aceea se afla un bărbat voinic, cu părul foarte blond, zbîrlit și o barbă mare, la fel de blondă. Era căpitanul Amir. Alături de el stăteau o femeie frumoasă și un băiat înăltuț, care semăna perfect cu căpitanul.

Amir își aruncă brațele înainte, ca pentru o îmbrățișare, și vocea lui tună:

— Te salut cu toată dragostea, frate Raa! Numai aici nu mă așteptam să ne întîlnim. Ea e Selena, soția mea! N-ai avut ocazia să o cunoști. Și să ți-l prezint și pe acest «copil al stelelor» de lîngă mine care se numește Sin și este...

— Fiul tău! completă Raa. Nu trebuie s-o mai spui. E «copia» ta fidelă... Iar el e băiatul meu, Nirus, bineînțeles tot un «copil al stelelor».

— Soția ta și ceilalți membri ai echipajului cum se simt?

Raa Carpat nu răspunse pe loc. Cu un gest mecanic îl prinse pe Nirus cu brațul pe după umeri, apoi rosti ușor gîtuit:

— Ei au pierit... acolo... pe Planeta-Vie. Au pierit cu toții... Dar pe la voi ce se aude?

Căpitanul Amir plecă fruntea și rămase nemișcat. Într-un tîrziu, spuse încet:

— Sîntem toți teferi... În timpul zborului ți s-a mai întîmplat ceva deosebit?

— Da... Am întîlnit un nor de praf cosmic care... Căpitanul Raa își întrerupse fraza sa ca să exclame: Asta-i bună! Sîntem la doi pași unul de celălalt și folosim televizorul! Ce mai aștepți?! Fă-mi o vizită...

— Nu pot, Raa. Peste o jumătate de oră e fixată plecarea.

— Atunci e cu totul altceva... O să ne vedem pe Pămînt cît mai repede cu putință.

În clipa aceea, Nirus, care stătuse neclintit lîngă tatăl său, privind țintă la băiatul de pe ecran, care, la rîndul lui, îl cerceta nu mai puțin curios, scăpă un strigăt:

— Nu! Vă rog nu plecați! Vreau să vorbesc cu el... cu Sin... Să vorbesc de aproape, nu la televizor... Și să ne jucăm puțin... Numai puțin! Vă rog!

Se alăturară imediat și rugăminții lui Sin.

În cele din urmă, Raa Carpat interveni și el:

— Amir! De data asta te-aș ruga să faci o excepție. Știi... Nirus n-a mai văzut niciodată un alt copil...

— Înțeleg..., șopti căpitanul Amir. Da, înțeleg... Pentru așa ceva cred că merită să calc regula...

În așteptarea oaspeților, căpitanul Raa îi povesti lui Nirus că Amir îi era prieten din copilărie. Urmaseră împreună școala de piloți cosmici, împreună făcuseră prima călătorie în afara Sistemului solar A.I.

— Amir e un căpitan stelar excepțional și un prieten cum nu cred să existe mulți!

Nirus și tatăl său se aflau în coridorul prin care trebuiau să intre musafirii în navă.

Băiatul stătea cu spatele lipit de peretele metalic, concentrîndu-și toată atenția pe porțiunea de perete care se va ridica ca să lase să intre un copil, fiul unui pămîntean, ca și el.

Căpitanul Raa îl mustră cu blîndețe:

— Nirus, stăpînește-te! Ești doar un «copil al stelelor», cosmonaut din naștere.

Dar Raa Carpat călcă el însuși sfatul. După ce căpitanul Amir și Sin intrară în navă și-și scoaseră măștile de oxigen, cei doi bărbați se îmbrățișară prelung, fără ca vreunul dintre ei să-și ascundă emoția.

În schimb, băieții rămaseră față în față, fără a ști ce să facă, ce să spună. Primul care reuși să lege cîteva cuvinte fu Sin:

— Tu... cîți ani ai?

— Doisprezece.

— Împliniți?

— Da.

— Eu împlinesc peste o lună.

Discuția lor continua tare greu.

— Tu... ai mai văzut copii? întrebă Nirus.

— Da. Pe «Steaua speranței» sînt două fetițe, dar sînt mici. Băieți n-am mai văzut.

Se lăsă o nouă tăcere.

— A! Uitasem! Ți-am adus un dar!

Sin deschise combinezonul cosmic la piept și scoase din el un fel de balon. Din balonul acela își făcu apariția un animal minuscul, care amintea de un pește, dar avea picioare mici și groase. Spinarea animalului scînteie în cîteva culori, ca o constelație, în clipa cînd Sin îl luă în palmă.

— E un animal de pe Planeta-Vie pe care a ajuns nava noastră. E foarte blînd... Vezi cum i se aprind luminițele pe spinare?! Dar cînd îl pui jos se sting. Știi, biocurenții din corpul meu îl îndeamnă să-și aprindă «steluțele». Îți place?

— E foarte frumos, șopti Nirus.

Și, cu toate că-i venea să strige: «Lasă-le-ncolo de animale și hai să ne jucăm noi doi!», adăugă:

— Să-ți dau și eu ceva: O privighetoare de pe planeta pe care am fost.

Se duse la «colțul zoologic» și aduse o «privighetoare tîrîtoare».

Cîntecul neasemuit de frumos al «privighetorii» îl încîntă pe Sin.

Tăcerea, prelungindu-se din nou, devenise stînjenitoare, cînd tună vocea căpitanului Amir:

— Ce faceți, băieți?! Doar pentru voi am amînat plecarea. Spuneați că vreți să vă jucați puțin și acum stați ca niște statui, unul în fața celuilalt. Hai, jucați-vă!

— Cum, tată?!

— Nu știm cum, adăugă Nirus, stînjenit. Dumneavoastră cum vă jucați cînd erați ca noi?

— Păi... Ne cocoțam pe munți... pescuiam păstrăvi... ne jucam de-a astronomia... Mda... Numai că voi nu vă puteți urca aici pe munți, nici să pescuiți n-aveți cum și cosmonauți sînteți de cînd v-ați născut... Mda... Ar trebui altceva... Ar trebui să... să vă luați la trîntă! se înflăcără căpitanul Amir. E un joc strașnic, cu adevărat băiețesc! Mai știi minte cît ne plăcea nouă să ne luăm la trîntă, Raa?!

— Așa ceva nu se uită, bătrîne!

— Sigur că nu se uită. Prea era strașnic! Hai, băieți, luați-vă la trîntă. Ce mai stați?!

— Cum adică... să ne luăm la trîntă? întrebă Nirus.

— Tii! Ce ți-e și cu «copiii stelelor»! Cunosc denumirile a sute de constelații și aștri, cunosc cosmofizică, cosmobiologie și o mulțime de alte lucruri savante, dar nu știu lucruri simple, simple de tot! cugetă căpitanul Amir.

În timp ce copiii se amuzau cu darurile primite, căpitanul Raa povestea lui Amir întîlnirea «Cutezanței» cu «misteriosul» nor de praf cosmic...

După vreo cîteva minute, căpitanul Amir se ridică de pe bolovan:

— Gata, Sin! E timpul să plecăm!

Cuvintele acestea îi smulseră cu brutalitate pe băieți din beția bucuriei, tocmai cînd simțeau că ar fi fost în stare să născocească multe jocuri năstrușnice. Dar trebuia să se despartă! Nici unul dintre ei n-ar fi îndrăznit să

insiste ca nava căpitanului Amir să-şi amîne plecarea. Cunoşteau bine legile zborurilor cosmice. Ştiau că şi aşa se făcuse pentru ei o mare excepţie.

Despărţirea a fost simplă, cum sînt totdeauna despărţirile dintre adevăraţii bărbaţi: o îmbrăţişare puternică a celor doi căpitani stelari, o îmbrăţişare puţin prelungită a celor doi băieţi...

Cu cîteva clipe înainte ca «Steaua speranţei» să-şi ia zborul, televizoarele făcură iarăşi legătura între nave.

— Zbor liniştit, Amir!

— Vă aştept pe Pămînt, frate Raa!

*

«Cutezanţa» intră la o verificare amănunţită, făcută de aparatele cibernetice de pe platformă. Verificarea dură două zile. Nava era în perfectă stare. Putea să pătrundă în Sistemul solar A.I., putea să coboare pe Pămînt.

Cu o oră înainte de decolarea «Cutezanţei», pe ecranul central al cabinei de comandă apăru cuvintele unui mesaj. Era un mesaj transmis de translaserul de pe «Steaua speranţei».

Cuvintele uşor tremurătoare de pe ecran păreau un strigăt.

«Raa...Am intrat într-un nor de praf cosmic asemănător celui de care mi-ai vorbit. E însă un nor uriaş şi se mişcă foarte încet. Poţi să-l ocoleşti dacă deviezi traiectoria de zbor...

Urmară cîteva indicaţii precise; mărimea probabilă a norului, zona în care se afla...

«Praful atacă nava cu o furie teribilă. N-am decît o singură speranţă: să scap mărind viteza. Poate că aşa o să ies din nor cu nava capabilă încă de zbor. Acum atingem aproape viteza maximă admisă; 288 000 de kilometri pe secundă. Aşa poate...»

Mesajul se întrerupse. Cîtăva vreme, ecranul rămase alb.

Căpitanul Raa şi Nirus stăteau cu privirile pironite pe ecran, într-o încordare dureroasă, cu respiraţia aproape tăiată. Şi iată că apărură alte cîteva cuvinte:

«Raa...Se petrece un lucru de neînţeles. Cu toate încercările mele de a opri motoarele, ele nu mai ascultă. Probabil, praful e de vină... Viteza creşte vertiginos... Peste cîteva clipe vom atinge viteza luminii şi atunci... cine ştie ce-o să se întîmple... Dacă n-o să ne mai întoarcem, spune celor de pe Pămînt că echipajul de pe nava «Speranţa» le-a cerut să descopere cît mai repede cum poate fi înfrînt şi praful ăsta blestemat ca navele să poată zbura în siguranţă... Să poată zbura cît mai... Raa... răsună vocea ceva mai potolită. Dacă depăşim viteza luminii, fără ca racheta să fie spulberată, voi lansa un nor luminos de sodiu... Înţelegi? Îl voi propulsa înapoi, încît să capete o viteză sub aceea a luminii... În cazul acesta îl veţi putea intercepta... Norul de sodiu, Raa!»

Mesajul se întrerupse brusc.

— Ce s-a întîmplat, tată?! ţîşni întrebarea lui Nirus, ca un strigăt.

Căpitanul Raa, cu ochii pironiţi pe ecranul alb, răspunse abia după o bună bucată de vreme:

— Au atins... au depăşit viteza luminii... Nu mai pot comunica nici prin translaser...

— Dar cu ei... cu oamenii ce se întîmplă?!

— N-aş putea să-ţi spun... Pînă la plecarea noastră de pe Pămînt, efectele vitezelor supraluminice rămăseseră un mister... Se presupune că o navă care ar atinge viteza luminii s-ar transforma ea însăşi în lumină. Dar era numai o presupunere... şi, după o tăcere prelungită, adăugă aproape în şoaptă: Mă gîndesc că nava lor era foarte puternică. Un aliaj superrezistent... Poate că au izbutit... Tăcu iar cîteva clipe, muşcîndu-şi buza, apoi adăugă însufleţit: Ai văzut, în clipele acelea îngrozitoare Amir se gîndea la noi! Ne-a dat toate datele despre norul de praf cosmic, ca să-l putem ocoli... Asta înseamnă să fii un adevărat căpitan stelar...

Raa Carpat şi Nirus rămaseră însă multă vreme în cabina de comandă, fără să mai rostească un cuvînt. Privirile le lunecau mereu spre ecranul central.

În inimile lor, mai ales în cea a băiatului, persista încă nădejdea că vor intercepta un nou mesaj de la căpitanul Amir. Dar ecranul rămînea gol, de un alb strălucitor, metalic, ca al zăpezii îngheţate.

Într-un tîrziu, paşii îl purtară pe Nirus în sera navei, sub copacul unde făcuse un adăpost pentru «licuriciul» pe care i-l dăruise Sin. Luă animalul în palmă.

— Poate că tu eşti tot ce-a rămas din expediţia căpitanului Amir, licuriciule..., îngînă Nirus. Pe urmă se revoltă însă împotriva gîndului care îl chinuia: Nu! Nu cred c-au pierit... N-au pierit, licuriciule... Şi eu o să aflu taina vitezei supraluminice... Da... o s-o aflu... şi-o să-l caut pe Sin... O să-l găsesc... şi-o să zburăm împreună pe aceeaşi navă... aşa cum voia el... aşa cum doream amîndoi...

— Nirus! se auzi în seră strigătul tatălui său... Nirus! Vino repede!

Sărind cîteva trepte deodată, Nirus se năpusti în camera de comandă. Tatăl său nici nu întoarse privirea. Îi arătă cu un semn ecranul, pînă mai adineauri pustiu.

— Priveşte, îi spuse Raa.

Sus, în partea dreaptă a ecranului, se lăţea un nor luminos, o explozie în Cosmosul negru, o explozie care nu anunţa pieire şi tristeţe, ci victorie şi speranţă. Omul învinsese încă o dată Cosmosul, învinsese viteza absolută a luminii.

Nirus mîngîia în neştire micul animal, care încremenise în palmă şi spinarea «licuriciului» scînteia viu, multicolor, ca o constelaţie foarte îndepărtată, misterioasă, poate aşa cum scînteia constelaţia spre care zbura acum Sin, «copilul stelelor»...

SFÎRŞIT

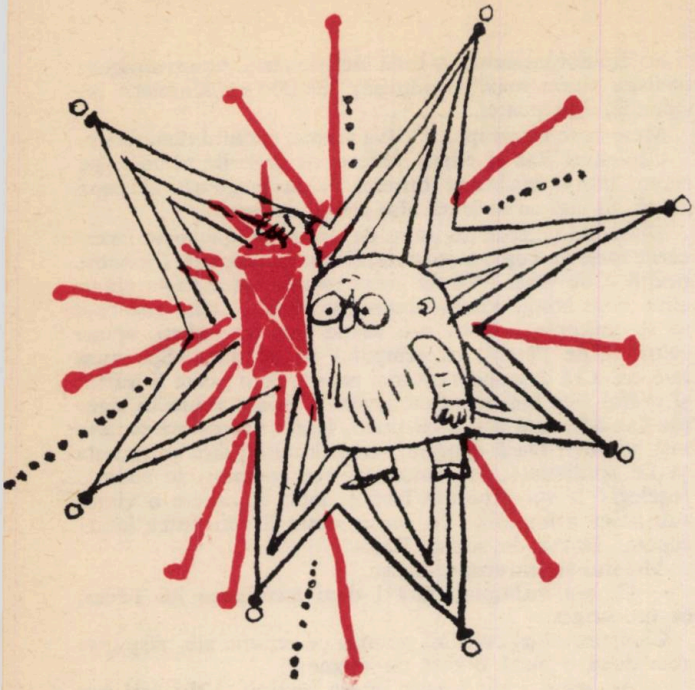

MESERIA CEA

Am citit în cartea «Micul prinț», pe care probabil ați citit-o și voi, despre un băiețel coborît de pe o planetă, care povestește cum în drumul său prin Cosmos a întîlnit o stea neobișnuită. Pe steaua aceasta se află un felinar și un lampagiu. Și pentru că steaua se rotește foarte repede, și pentru că în douăzeci și patru de ore se face noapte de o mie patru sute patruzeci de ori, lampagiul aprinde felinarul de tot atîtea dăți. Nu are vreme să doarmă. Nu are vreme să se odihnească. Dar toată omenirea vede cum luminează felinarul lui, sus pe cer. Și se bucură.

El știe că oamenii s-ar întrista fără lumina felinarului său. De aceea, își vede conștiincios de treabă, singur pe stea, și aprinde felinarul de cîte ori e nevoie. E meseria lui.

Despre lampagiul de pe steaua cu pricina am discutat cu cîțiva elevi din clasa a VII-a, unde predau, cerîndu-le să-mi răspundă la întrebarea: «Ați vrea să semănați cu acest om?»

«Eu nu aș vrea cu nici un preț să trăiesc singur pe o stea. Chiar dacă aș fi lampagiu și aș avea un felinar». (Mitroi V.)

«Omul cu felinarul trebuie să se simtă foarte rău. E o treabă cam plicticoasă să aprinzi un felinar». (Teodorescu M.)

«Nu cred în povești și nu cred că pot să fie felinare în stele. Stelele luminează pentru că sînt incandescente». (Marin Marian.)

«Lampagiul face o treabă folositoare. Dacă ar trebui, aș face-o și eu. Dar măcar un televizor să am, să văd ce se mai întîmplă pe Pămînt». (Ioan Aida.)

După cum se vede, părerile sînt împărțite. Mi-a atras atenția răspunsul lui Ionescu Mihai. Iată-l:

«Nu aș vrea să fiu lampagiu pe o stea. Nu aș vrea neapărat nici să călătoresc în Cosmos. Dar mi se pare că lampagiul face un lucru foarte frumos și merită respect. El nu aprinde lampa pentru că îi place lui, ci pentru că aceasta îi este meseria. Și apoi, aprinzînd lampa, nu face un lucru fără rost, ci ajută oamenilor. Orice meserie, dacă ajută, e bună, e frumoasă, chiar cea mai frumoasă!»

Orice meserie, dacă ajută, e bună... Să ne oprim puțin la răspunsul lui Mihai.

Cînd, la începutul anului școlar, am devenit diriginte clasei a VII-a, i-am întrebat pe elevi ce meserie au părinții lor.

— Inginer, a răspuns cineva. Tata e inginer.

— Tehnician, a spus următorul.

— Medic, a răspuns al treilea.

— Tatăl meu, m-a lămurit șovăind un băiat (al cărui nume nu-l scriu, veți vedea de ce), tatăl meu este... cizmar.

Între cuvintele «este» și «cizmar» a șovăit puțin și a spus în șoaptă: «numai». Băiatul ședea în banca

Desene de
MAGDA ARDELEANU

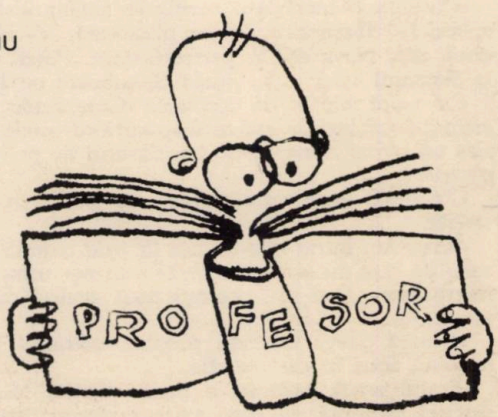

MAI FRUMOASĂ

de prof. ȘERBAN MIROIU

întîi și eu l-am auzit. «Tatăl meu este numai cizmar». Adică se rușina de meseria tatălui său.

Am fost foarte supărat. Ce-și închipuia? Că există meserii importante și altele fără însemnătate — și că tatăl său face un lucru mai puțin folositor decît, să spunem, un medic. Dar ce ar putea să facă medicul nostru fără ajutorul celorlalți? Ar putea să-și învețe meseria din cărți fără contribuția tipografilor? Să profeseze fără instrumente medicale, fabricate de metalurgist? Să-și îmbrace halatul alb, fără ca întîi să existe munca țesătorilor și a croitorilor? Orice meserie, dacă ajută, e bună. Și nu există nici o meserie care să nu ajute. Totul e *cum* muncești. Dacă muncești cu pricepere și cu pasiune, dacă îți cunoști bine toate secretele meseriei, atunci devii un om necesar.

Am vizitat cîndva Fabrica de bere de la Azuga. După cîte știu, e cea mai veche fabrică de bere de pe meleagurile noastre. Lucra acolo, sau poate că mai lucrează și azi, un om în vîrstă, care număra aproape cincizeci de ani de activitate în întreprinderea respectivă. Nu era inginer și nici tehnician, ci muncitor. Specialitatea lui era aceea de a stabili gustul berii. Adică, ajutat de cunoștințele și de talentul său special, precum și de experiența sa atît de îndelungată, spunea, gustînd probele: «Berea asta-i bună. Poate fi produsă în cantități mai mari».

Credeți că omul acesta se considera mai prejos decît un scriitor sau decît un pilot de avioane supersonice? Orice meserie, dacă ajută oamenii, e bună. Și meseria lui, practicată cu pricepere și cu bucurie, *ajuta* într-adevăr. Orice meserie își are locul ei anume în viață și frumusețea ei.

E de la sine înțeles și e foarte normal ca în țara noastră, în care industria și agricultura cunosc o mare dezvoltare și în care procedeele științifice cele mai perfecționate sînt tot mai răspîndite, să vreți să deveniți oameni cu o înaltă calificare. Dar o înaltă calificare poate avea nu numai inginerul, ci și maistrul sau — să zicem — un strungar de precizie.

Te deștepți dimineața din somn. Te speli. Te îmbraci. Îți pui haina. Părinții au plecat la lucru și ai rămas singur în toată casa.

Ba nu ești de loc singur. Uită-te în jurul tău. Nu vezi nimic? Privește mai atent! Casa e plină de mesaje.

Ți-ai pus haina. Așadar, haina... Oieri, funcționari de la fabrica de lînă, croitori, muncitori la întreprinderea producătoare de nasturi, un director de minister, specialiști în vopsitorie, tehnicieni de la fabrica de ață, proiectanți, desenatori de modele, savanți în domeniul tehnicii textile, lucrători de la ambalaje, vînzători de magazine, toți deodată s-au ivit parcă în fața ta. Mii și mii de oameni au gîndit și au lucrat îndelung pentru ca să se nască haina ta. Și munca ți-au dăruit-o ție. Ți-au trimis darul lor cel mai frumos. L-au însoțit de niște scrisori nevăzute. Totul e să știi să le găsești. Chiar și unul singur dintre ei, dacă ți-ar fi refuzat darul, atunci haina ta ar fi fost ori prea scurtă, ori nevopsită, ori fără nasturi... De fiecare a fost nevoie — și fiecare și-a dat contribuția.

Dacă ai să înveți, dacă ai să te pregătești cu dragoste și seriozitate (și cu voință, și cu hărnicie), poți deveni orice-ți place. Orice. Dar nu uita esențialul: orice meserie ți-ai alege, nu uita că te pregătești să faci lucrul cel mai important care se poate închipui: prin munca ta să trimiți scrisori oamenilor, prin care să le arăți că exiști și tu și că le dărui cu bucurie tot ce ai creat mai frumos. Să nu uiți că zi de zi, ceas de ceas, muncind, creînd lucruri noi și utile, vei aprinde cîte o lumină. Asemenea lumini fac viața mai frumoasă.

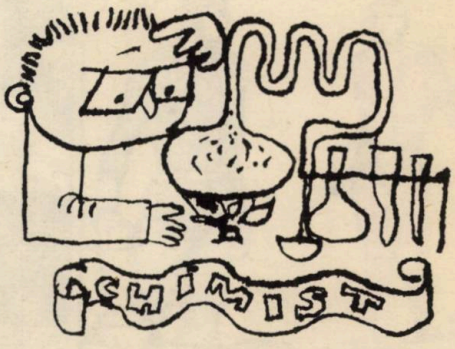

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

PENTRU OM NU EXISTĂ IMPOSIBIL

Sevrata, așezată în fața ecranului, continua să-i spună lui Fedro povestea tragică a lumii din care venea: «În lumea antimateriei, în galaxia noastră Lebăda se petrece cel mai dramatic spectacol din Cosmos. Exploziile se produc în lanț și plasma interstelară încinsă face să dispară viața oriunde ajunge. Acum ne-am refugiat pe ultimele planete locuibile».

Fedro de pe nava pământeană se cutremură: Semenii Sevratei transmiteau în infinit un disperat «Salvați-ne!» și nimeni nu le putea sări în ajutor fără a risca să se spulbere într-o clipă, la primul contact cu lumea antimateriei.

Pe neașteptate, Sevrata îi făcu un semn de rămas bun cu o floare și dispăru.

Fedro, retras în grădina de pe bordul Galacticii, indiferent la zborul fluturilor, la coloritul neobișnuit al florilor, era stăpînit de un singur gînd: «Sevrata... floare gingașă a nemărginirii! Grădina în care tu ai țîșnit la viață se prăpădește și eu nu văd nici o cale de ieșire».

Nerăbdător, alergă în sala de comandă și restabili legătura cu Sevrata, pe care o întrebă cu vocea încărcată de dragoste: «Vrei să-ți arăt o furtună de pe Pămînt?».

Uriașa grădină a navei Galactica se întunecă. La lumina fulgerelor ce spintecau perdeaua grea a norilor, sub evantaiele ploii, Fedro părea și mai frumos.

Totul nu dură decît cîteva clipe. Pe ecran apăru alături de Sevrata, tatăl ei, care se înclină în fața lui Fedro și-i comunică hotărîrea celor de pe nava „Spirala" de a pleca într-o altă direcție, în speranța de a descoperi o galaxie din lumea antimateriei.

La această veste, dînd curs unui gînd nebunesc, Fedro îl rugă pe comandantul navei pămîntene să-i îndeplinească cea mai arzătoare dorință.

Iuri, comandantul, tulburat de marea dragoste fără speranță ce-l lega pe adjunctul său de fata venită din lumea antimateriei, îi permise lui Fedro să iasă din navă la prima și ultima întîlnire cu Sevrata. Cei doi stăteau față-n față, despărțiți de un cordon de siguranță de numai 10 metri. Natura era împotriva dragostei lor. Dintr-o clipă într-alta o explozie îi putea pulveriza.

(VA URMA)

LEI 2,50 | 41 014

Biblioteca Oraș Sibiu 5 ex.

CRAVATA ROȘIE

Nr. 6
1966
REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

URMĂRIȚI ÎN INTERIORUL REVISTEI «ȘTAFETA FANTEZIEI», «CĂRTICICA SURPRIZELOR», UN PROGRAM PENTRU SERBĂRI, POVESTIRILE ÎN IMAGINI: **«CASETA DE PE FUNDUL DUNĂRII», «MÎNDRU PĂUNAȘ», «VRĂJITORUL DIN OZ»** *ȘI* **«PENTRU OM NU EXISTĂ IMPOSIBIL».**

BIBLIOTECA CENTRALĂ

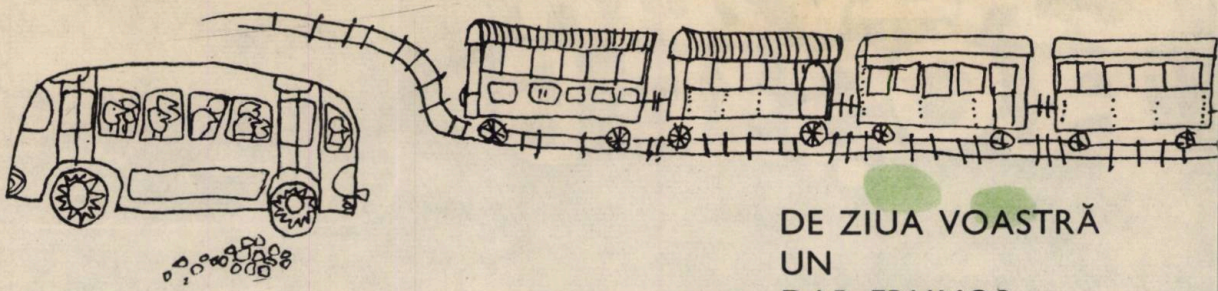

DE ZIUA VOASTRĂ UN DAR FRUMOS

VACANȚA!

de prof. ȘERBAN MIROIU

Noi, echipajul Val Vîrtej, în cinstea sărbătorii voastre, dragi copii, am arborat marele pavoaz și am lansat zeci de artificii multicolore. Totodată vă felicităm și vă dorim să creșteți sănătoși și veseli, harnici și prietenoși.

Căpitanul VAL VÎRTEJ
PAGANEL
Baronul MÜNCHAUSEN
IRINA

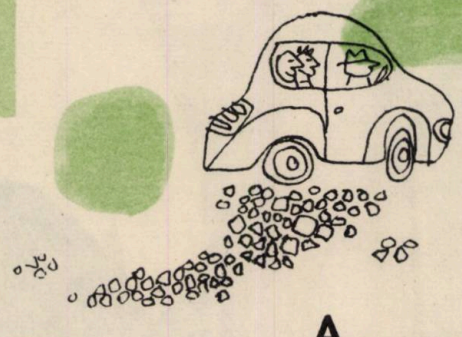

A sunat clopoțelul pentru cea mai lungă și cea mai luminoasă recreație a anului. Te-ai deșteptat dimineața cu o rază de soare jucînd pe pernă. «Aoleu, s-a făcut lumină de-a binelea. Să mă grăbesc, altfel întîrzii!» Apoi întrebarea, picată din senin: «Unde să întîrzii? Doar azi a început vacanța! Vacanța mare...!» Și ți-ai amintit de răspunsul pe care l-a dat într-o zi frățiorul mai mic la întrebarea: «Care sînt cele patru anotimpuri». «Cele patru anotimpuri — a răspuns — sînt toamna, iarna, primăvara și... vacanța mare».

Ei, și pentru că a început anotimpul vacanța mare, să lăsăm jos creta, să punem buretele la locul lui, să închidem catalogul. Adică nu, iertați-mă, noi nu avem ce catalog să închidem: doar am stat de vorbă fără el. Dar — și de data asta nu greșesc — avem de-a face cu un catalog, altul decît cel cu care v-ați întîlnit atît de des în timpul anului școlar. Catalogul vacanței. Să-l deschidem. Să vedem cine-i prezent și cine lipsește.

— Taberele pionierești.
— Prezente!
— Rucsacul pentru excursii!
— Prezent!
— Cărțile cele mai frumoase!
— Prezente!

Sînt multe. Și de tot felul: cu povești și despre sateliți artificiali ai Pămîntului. Cărți subțirele, foșnind ca frunzele. Altele severe și importante și cu haine sărbătorești. Sînt noi și ele, ca și mingile. Numai că trebuie să arate bine și peste trei luni: neapărat. Nu știu dacă sînteți de aceeași părere cu mine, dar o carte care se vede că a fost citită (citită, bineînțeles, cu grijă și cu dragoste) arată mai frumos chiar și decît una nouă. Sau poate ni se pare nouă așa, pentru că o iubim mai mult de cînd o cunoaștem.

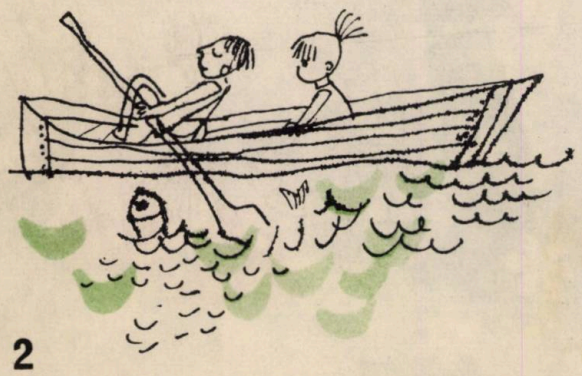

Primiți, copii, un gînd bun de la un prieten care vă îndrăgește.

Octav Grecu-Iași

Ilustrații: MAGDA ARDELEANU

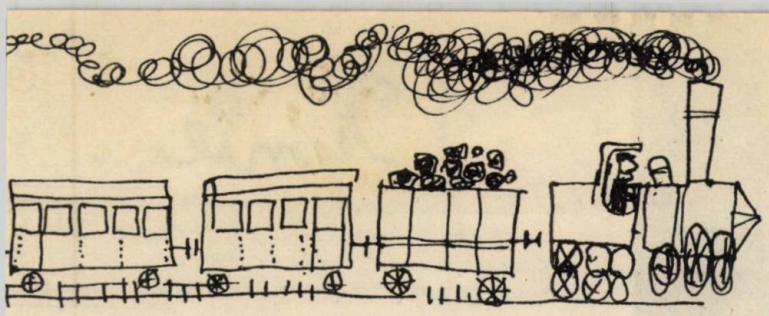

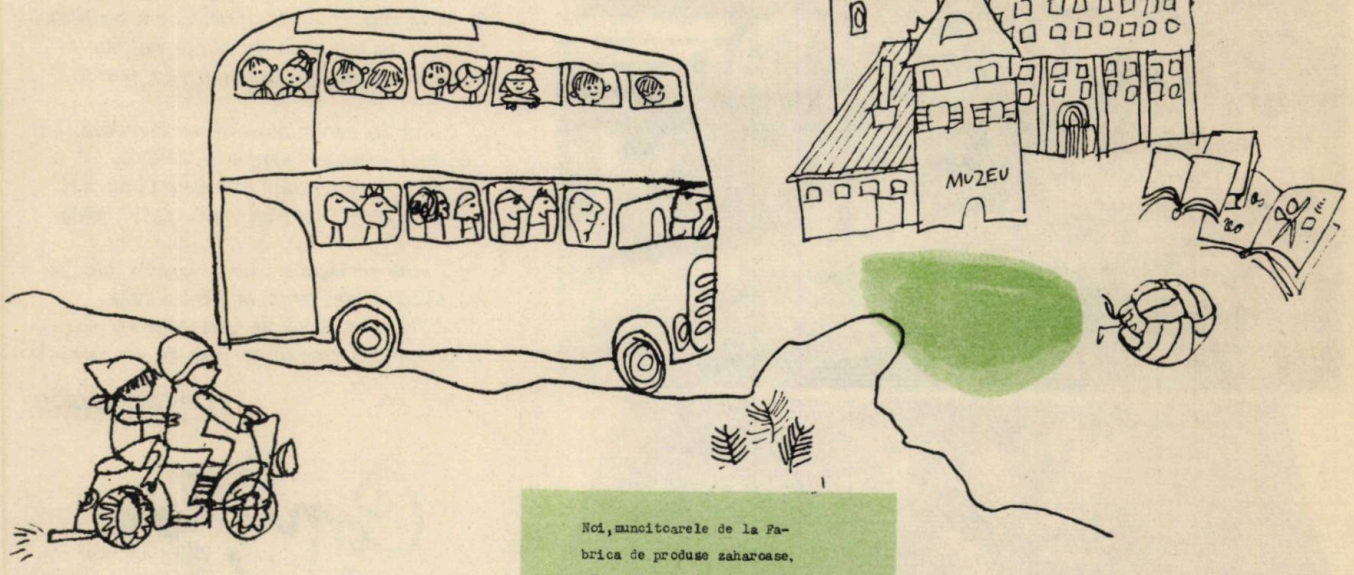

Noi, muncitoarele de la Fabrica de produse zaharoase, vă pregătim dulciuri bune și felurite pe care vă dorim să le mîncați sănătoși.

Țurus Georgeta

La apelul vacanței, răspund «prezent» orașele vechi, cu muzee și clădiri istorice; răspund «prezent» așezările noi, dintre care multe nu sînt mai bătrîne decît voi.

«Prezent» spune întreaga patrie, cea care ne-a dăruit bucuriile anului școlar: manuale gratuite, școli noi, care ne dăruie acum și minunatele satisfacții ale vacanței.

...Te-ai deșteptat dimineața cu o rază de soare jucînd pe pernă. Vacanța! Și te-ai întors pe partea cealaltă. Ai mai dormit un ceas. Și apoi? Și apoi, desigur, te așteaptă toate bucuriile care au strigat «prezent» cînd le-am citit în catalogul vacanței. Dar și bucuriile trebuie întîmpinate într-un fel aparte. N-are nici un rost să scoți creionul roșu și linia, să desenezi rubrici și să caligrafiezi cu peniță litere impresionante: «Plan de vacanță». Nu-i nici o nevoie de asta. În schimb, ce bine te-ai simți dacă ai sta și te-ai gîndi și ți-ai propune cîteva lucruri pe care de mult ai dori să le faci, și te-ai hotărî să realizezi aceste lucruri acum, *în vacanța* asta. *Niște cărți pe care voiai să le citești de cine știe cînd, o excursie așteptată, poate studiul unei limbi străine... Cîte nu poți face într-o vacanță. Și ce bucuros ai să fii cînd vei vedea că ți-ai realizat — măcar în cea mai mare parte — planurile.*

Dar există niște elevi pentru care vacanța aceasta are un înțeles cu totul și cu totul deosebit. E vorba de cei care au terminat clasa a opta. Ei se despart cu emoție de prima parte a vieții lor de școlar, de stîngăciile începuturilor. Se termină o perioadă care a pornit sărbătorește cu învățarea literei «a» și cu silabisirea primelor cuvinte importante: «mama», «școala», «patrie». Se termină tot atît de frumos cum a început: cu un examen legat nu numai de sfiala și de șovăielile obișnuite, ci și de marile satisfacții ale unei trebi duse cu bine la capăt. Dacă o să ne întrebăm: «la urma-urmei ce-a făcut pe lume băiatul sau fata aceasta pînă la 14 ani?» Vom putea răspunde cu mîndrie: «A înfăptuit un lucru de seamă, primul lucru important din viață: a terminat cu bine opt ani de școală». Opt, nu unul! Și pe cei mai mulți dintre proaspeții absolvenți îi așteaptă în continuare ani lungi și luminoși de învățătură. Nu e un sfîrșit de drum, ci abia un început.

— Elevi absolvenți ai claselor a opta!

Răspund mii de elevi într-un glas:

— Prezent.

Catalogul vacanței își mișcă paginile și el tulburat:

— Anotimpul vacanței vă urează noi succese și multe, multe bucurii în noua viață în care pășiți!

Vă doresc să fiți voinici, să faceți sport și... să ne întîlnim pe stadioane.

Ion Nicolae

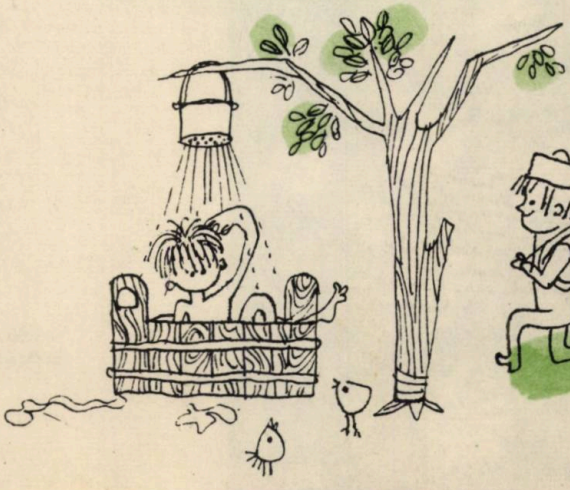

1 Iunie

Pe cîmp, în lanul verde ca marea de întins
Visează maci de ceață vecini cu flori albastre.
Văzduhu-i plin de fluturi și de petale nins,
În miez de vară intră pămîntul țării noastre.

Și pe tărîmul verii, voi, dragii mei copii,
O să vă dați în iarbă, pe deal, de-a berbeleacul.
La mare vă veți duce, la munte veți sui,
Vacanța veți petrece așa cum vă e placul.

Ni-i încărcat pămîntul de-atîtea frumuseți,
Copilăria voastră-n lumină e scăldată,
Voi sînteți zestrea țării, comoara ei de preț,
Voi de surîs ne umpleți viața noastră toată.

Fiți veseli totdeauna ca-n ziua asta, cînd
Vă bucurați de daruri în fiecare casă,
Cînd rîndunica urcă pe zare săgetînd,
Cînd rumena cireașă se vrea de voi culeasă.

ELENA DRAGOȘ

Copiilor din lumea întreagă

Copiilor din lumea-ntreagă,
Salut voios de pionier
De-aici, din țara noastră dragă,
Din lumea caldei primăveri!

Cînd steagul roșu se desface,
Dînd aripi omului spre cer,
Să fie-n toată lumea pace
Și cîntece, și primăveri!

Copiii să se joace-n tihnă,
Să urce-n stele ca în meri —
Și-n Lună tabere de-odihnă
Să facem pentru pionieri!

Între luceafărul de seară
Și cel de ziuă — cam stingher —
Să-ntindem pe-o stelară sfoară
Hamacuri pentru pionieri!

O, ce frumos or să se joace
Prin cerul fără de mister
Cînd va fi-n toată lumea pace
Și soare mult, și primăveri!

Da, inima îmi spune mie
Că ziua-aceea o să vie!

ION BRAD

Muzica acestui cîntec se găsește în «Cărticica surprizelor».

1. **COLIBĂȘEANU DUMITRU,** clasa a V-a, comuna Malovăț — regiunea Oltenia;
2. **IVAN CONSTANȚA,** clasa a VI-a, comuna Naipu — Drăgănești-Vlașca;
3. **ROHAN CĂLIN,** clasa a V-a, Școala generală nr. 152 — București;
4. **TEODORESCU GABRIELA,** clasa a VII-a, Școala generală nr. 3 — Timișoara;
5. **ALEXE PETRU,** Liceul nr. 7 — Galați;

6. **MITRACHE MIHAELA,** clasa a IV-a, Liceul 32 — București;
7. **TARAN FLORENTINA,** clasa a VII-a, Școala generală nr. 4 — Brăila;
8. **SAVA SORIN,** clasa a III-a, Vașcău — regiunea Crișana;
9. **UDUDEC ARTEMIZIA,** clasa a VIII-a, Școala generală Românești — raionul Rădăuți;
10. **ANDRIȚOIU MIHAI,** clasa a III-a, Vașcău — regiunea Crișana;
11. **FAGI MIHAELA,** clasa a V-a, Școala nr. 28 — București.

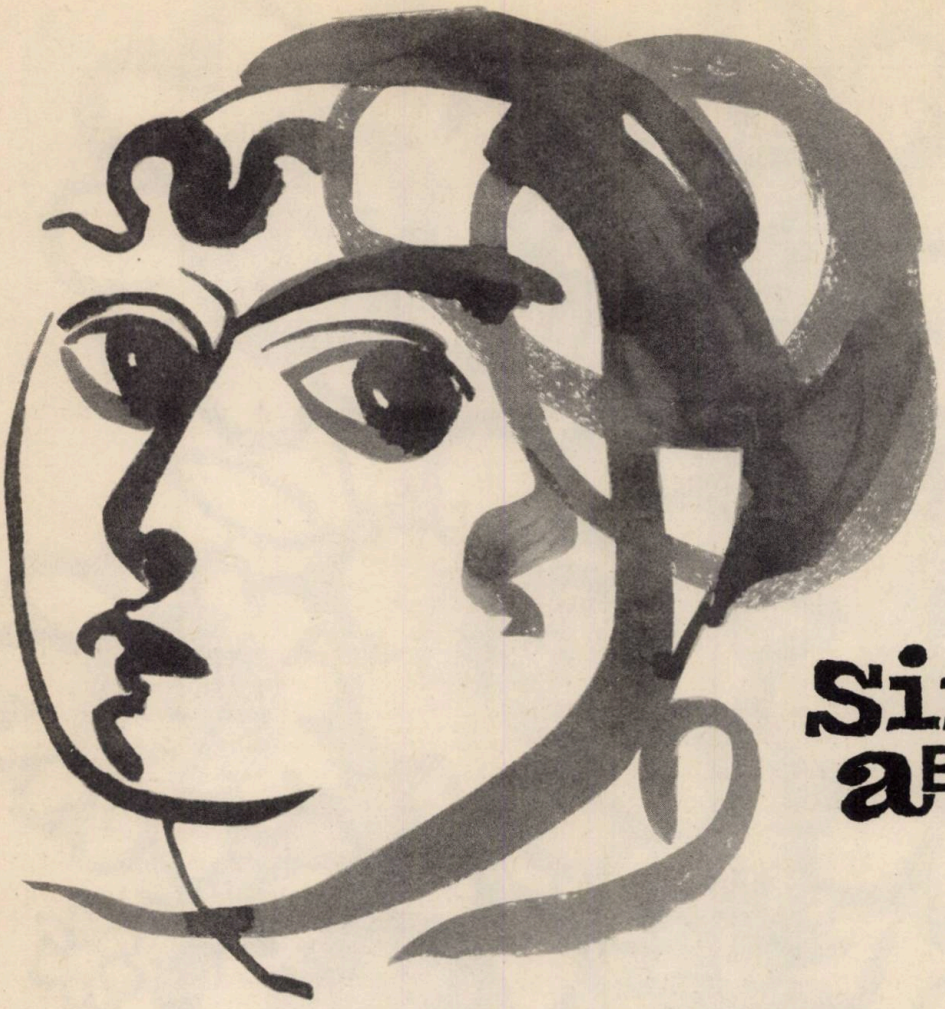

O singură absență

de ION BĂIEȘU

Ilustrație: N. HILOHI

La 50 de ani, învățătoarea are părul complet alb, adunat într-un coc perfect rotund. Am văzut-o ieri trecînd prin fața casei, pe ulița care coteşte după fîntîni la dreapta. M-am uitat la ceas. Era şapte. Nu-şi pierduse acest obicei, atît de cunoscut în satul copilăriei mele. Cînd o vedeam îndreptîndu-se spre şcoală satul întreg ştia că e ora şapte. Ea nu întîrzia niciodată. Orele începeau la opt, dar ea venea de la şapte ca să supravegheze curăţenia şi încălzirea singurei încăperi pe care o avea cu 30 de ani în urmă şcoala. Chiar dacă nu ar fi fost nevoie de prezenţa ei, ea aşa se obişnuise.

De treizeci de ani, neîntrerupt, ea trecea, dimineaţa şi la prînz, pe acest drum. Toată lumea ştia că nu întîrziase niciodată peste această oră, că nu lipsise niciodată de la şcoală.

De fapt, lipsise o singură dată. Am să vă povestesc de ce.

Era în iarna anului 1942. Peste satul nostru, acoperit cu grijă de două dealuri rotunde, coborîseră zăpezi înalte şi grele. Oamenii abia ieşeau din case. Singura pîrtie, făcută cu efortul întregului sat, era între casa învăţătoarei şi şcoală.

În iarna aceea, soţul învăţătoarei, care ţinea cursurile la şcoala din satul vecin, aflat la 5 kilometri depărtare, a primit ordin de chemare pe front. Femeile, bătrînii şi copiii (bărbaţii erau cu toţii în armată) l-au condus îndureraţi pînă la marginea satului.

Învăţătoarea luă astfel în seama ei şi copiii din satul vecin. Dimineaţa ne învăţa carte pe noi, iar după-amiază mergea acolo, traversînd un deal şi o pădure.

Dar iarna era din ce în ce mai grea şi cei 5 kilometri pe care această femeie mărunţică şi slabă trebuia să-i străbată zilnic deveneau tot mai anevoioşi. Cîţiva bătrîni şi copii mai mari o însoţeau întotdeauna, ca s-o apere la nevoie de lupi. Văzînd-o însă din ce în ce mai slabă, mai palidă şi fără putere, oamenilor li s-a făcut milă de ea.

— Doamnă, vă osteniţi prea mult. O să lăsăm copiii anul ăsta fără carte. N-o să fie nici o nenorocire. Dacă ar fi drumul bun v-am aduce cu o căruţă.

— Nu mă ostenesc chiar atît de mult, le-a răspuns ea. E păcat să-i oprim pe copii la jumătatea anului. N-o să ţină iarna cît lumea.

Iarna părea însă hotărîtă să ţină cît lumea. Învăţătoarea biruia tot mai greu troienile, înfăşurată într-o şubă care-i ajungea pînă la glezne. Oamenii s-au întrebat atunci cum s-o ajute. În cele din urmă ei s-au hotărît să aducă copiii (erau 14 la număr) la jumătatea drumului dintre cele două sate, în casa pădurarului. Acolo, copiii se aşezau pe rogojini, iar ea le vorbea stînd în spatele unei mese din scînduri de fag. Tablă nu aveau, scria literele şi cifrele pe nişte scînduri albe, cu cărbune. Mamele, bunicii şi fraţii mai mari ai elevilor ascultau şi ei lecţiile, stînd deoparte, lîngă perete, în linişte.

Într-o zi, copiii au venit în casa pădurarului şi au aşteptat pînă seara. Învăţătoarea nu venise. Îngrijoraţi să nu se fi înzăpezit pe drum, au pornit toţi, împreună cu cei care îi aduceau uneori şi în cîrcă, spre satul nostru. N-au întîlnit pe drum nici un fel de urme. Au ajuns în sat şi s-au îndreptat către casa ei. Înăuntru era întuneric. Oamenii s-au sfiit o clipă, apoi au deschis uşa şi au intrat. Au luminat cu felinarele tinda, apoi camera în care ştiau că locuieşte

Învăţătoarea era înăuntru. Şedea singură în întuneric, la masă, cu capul între palme şi cu privirea plecată undeva, foarte departe. În faţa ei se afla o scrisoare cu chenar negru. Bătrînii, femeile şi copiii au înţeles în clipa aceea de unde venea durerea care curgea ca văpaia din privirea stinsă a femeii. În fiecare săptămînă, scrisorile cu chenar negru aduceau doliu în sat.

Aşadar, bărbatul învăţătoarei murise pe front.

Oamenii au rămas în picioare, încremeniţi. Au stat aşa aproape un ceas, fără s-o tulbure. Ea părea că nu a simţit fiinţele lor în apropiere.

Într-un tîrziu le-a spus:

— Aţi venit de mult? Aşezaţi-vă. Apoi a adăugat oftînd: Ce iarnă grea e afară...

A fost singura zi în care învăţătoarea nu s-a întîlnit cu elevii ei.

*

De cîte ori merg acasă, dimineaţa, la ora şapte, o văd trecînd spre şcoală pe acelaşi drum, cu acelaşi pas liniştit. Oamenii ies la porţi şi o salută, descoperindu-şi capul.

Ștafeta fanteziei

DRAGI COPII,

Sfîrșitul povestirii din numărul trecut îl veți găsi în revista «Cravata roșie» din luna iulie. Deocamdată vă facem din nou invitația să participați la definitivarea povestirii de față.

Așteptăm colaborările de la voi pe adresa: Redacția «Cravata roșie», Piața Scînteii nr. 1, București.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

ÎN NOAPTEA ACEEA

de **MIRCEA SÎNTIMBREANU**

Pornind de unul singur de la Tîrgu-Mureș, pe firul apei, tînărul student Tomiță Radu țintea să-și încheie expediția la Arad. Caiacul, de construcție personală, adăpostea cortul, cîteva undițe și... jurnalul de bord. O bluză de schimb, actele și cîțiva lei se adăugau încărcăturii.

— O să mă descurc eu, își spusese, și într-adevăr se descurcase. În ziua cînd ajunsese la Mintia era lihnit de foame și pe deasupra cu o durere cumplită de dinți.

Ancorase caiacul într-un prund mlăștinos, sub sălcii, și — rupînd legămîntul de a nu se depărta de Mureș mai mult de o sută de pași — coborîse în căutarea unei farmacii. Era zi de tîrg la Mintia și după ce cumpărase antinevralgicele se pomeni colindînd printre tarabele țăranilor copleșite de grămezi de struguri și munți de lubenițe. Se îndopase o săptămînă doar cu prune și mure de apă, așa că se întorsese pe prund cu o pungă de struguri.

Nu avea chef să-i mănînce încă. Așteptînd să-l lase durerea de dinți, desfășură cortul și adormi. În zori urma să plece mai departe. Se trezi într-adevăr înainte de răsăritul soarelui și se pregăti să ciugulească niște boabe «pe inima goală», cînd, căutînd punga, o găsi mișunînd de furnici. Din struguri rămăseseră pielițele...

— Încă o zi de prune, mormăi cu ciudă și se pregăti să dea pungii un picior cînd zări ceva neobișnuit. Hîrtia albă și lucioasă a pungii era acum roșie, parcă desenată... O privi cu atenție și după un timp citi nu fără uimire cîteva cuvinte.

— E o cerneală simpatică, developată de furnici. Acidul formic, își zise tînărul chimist și așeză cu grijă punga în creștetul mușuroiului.

Furnicile năpădiră în cîteva clipe hîrtia și în scurt timp tînărul descifră perfect cele trei rînduri scrise citeț, dar cu litere mari, copilărești, de-a latul foii:

«Domnule ofițer, bombardați brodul la noapte cînd veți vedea oile pe el. Atunci trec fasciștii. Ionuț, elev, clasa a V-a primară»

— Este un mesaj legat de războiul antihitlerist, cugetă tînărul, cuprins de o puternică emoție.

Nu departe, un țăran scotea pripoanele puse de cu seară în apa Mureșului.

— Ei, baciule! se pomeni strigînd tînărul. Au fost lupte cu nemții pe aici?

— Da, colo, arătă omul niște bîrne arse, înfipte în mîlul țărmului. Pe aici au încercat să treacă. I-au nimicit ai noștri. E și o cruce, a murit și un ciobănaș de-al nostru atunci, un copilandru de dincolo de apă, de la Bejan. Trecea oile în fiecare zi pe brod, așa-i zicem noi podului plutitor...

— Cum s-a întîmplat?

— Nu se știe. I-a dus copilul drept în gura tunurilor a lor noștri...

Tînărul se apropie de stîlpii putreziți ai brodului. La cîțiva pași, pe un soclu de piatră, era o cruce de lemn. Se putea citi bine:

«Aici a murit copilul erou Ionuț, la 24 septembrie 1944...»

Hîrtia cu semne roșii tremura în mîna tînărului. Citi din nou «Domnule ofițer, bombardați brodul la noapte cînd veți vedea oile pe el...»

Ce se petrecuse oare în noaptea aceea, acum 22 de ani? **(VA URMA)**

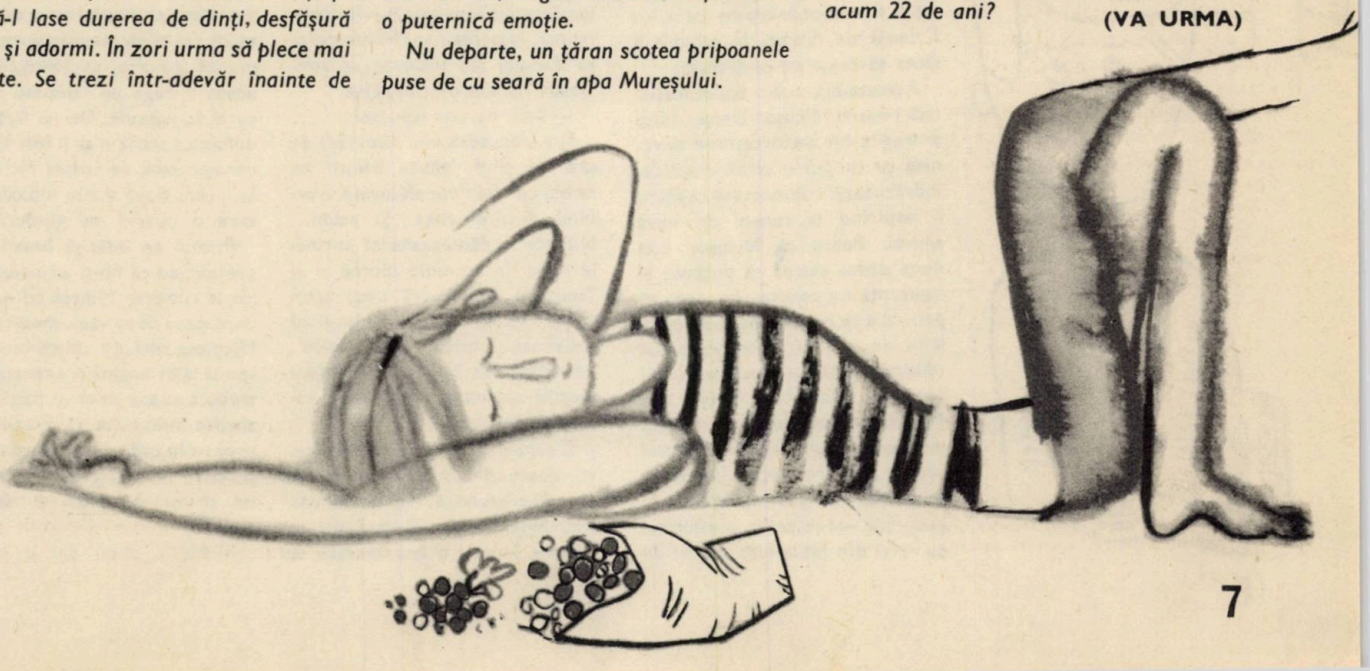

Toți băieții sînt răi „ „ „ buni

de AL. O. ZOTTA

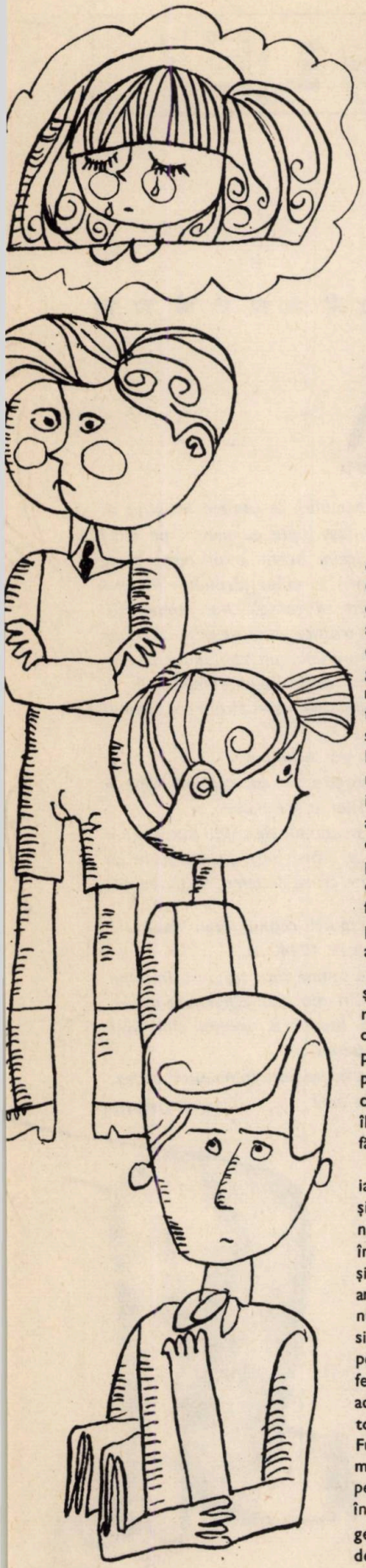

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT

Nicușor Despa are ideea reprezentării în școala sa a unei piese de teatru, în care rolurile principale sînt deținute de colegii săi Nicoleta Corduneanu și Manolache Făt-Frumos. Alți doi colegi, Tinuț și Brazilianul, sînt intrigați și în același timp invidioși de simpatia și autoritatea de care se bucură Nicușor. De aceea, în timpul spectacolului, Brazilianul se ascunde în spatele decorurilor și suflă replici caraghioase, ceea ce îi încurcă pe interpreți, punîndu-i într-o situație ridicolă. Cîteva zile mai tîrziu, Tinuț își dă seama că farsa a avut o urmare neașteptată: Nicoleta este tare necăjită. Lui Tinuț îi pare rău de întîmplare și caută să o împace pe fată. Despa îl ajută, și această împrejurare îl face să creadă în posibilitatea unei prietenii între el și Tinuț — prietenie pe care o dorește mult.

Nicușor Despa nu avusese niciodată ceea ce se cheamă prieten. Camarazi de joacă, da, însă rareori se juca trei zile la rînd cu același băiat. Era mereu în căutare de alți tovarăși. Îl speriau băieții guralivi, înfipți, gata să-și apere mica lor dreptate cu mijloace felurite, de la ocară la pumn. Se simțea mai în siguranță cu cei liniștiți ca și el, nu prea îndemînatici, sperioși, care așteptau cu inima cît un purice să fie și ei aleși la fotbal și de obicei așteptau degeaba. Iar cînd, foarte rar, providența le surîdea, erau atît de emoționați și grijulii să nu se facă de rîs încît jucau cum nu se poate mai prost și erau dați afară.

Ciudat; cu adevărat bine Nicușor Despa se simțea tot în tovărășia lui Tinuț. Era gata să suporte orice cuvînt greu pentru a se plimba cu el. Și suportase destule, pentru că refugiul printre băieții cu o fire asemănătoare cu a lui îl ferea de drame, în schimb îl făcea să caște de plictiseală.

Aceasta era însă o epocă încheiată pentru Nicușor Despa. Mica și fragila lui ambarcațiune devenise cu timpul o corabie solidă, îndrăzneață, recunoscută ca atare și aspirînd la rangul de navă amiral. Poate că Nicușor nici nu-și dădea seama că puterea și siguranța lui constau în aceea că pentru a se impune nu-și însușise felul de a fi al celor pe care-i admira, ci cîștigase jocul insistînd tot pe trăsăturile eului său. Fusese întotdeauna un școlar meticulos, acum era de-a dreptul pedant. Pentru fiecare lecție — în special la istorie, română și geografie — consulta o mulțime de cărți din biblioteca destul de bogată a părinților. Acum pînă și cei mai deocheați se zăpăceau în fața lui, căci se purta cu un fel de cavalerism rece, care-ți tăia orice poftă de a face pe grozavul. Despa crezu că a cucerit ceea ce rîvnise întotdeauna: prietenia lui Tinuț. În orice caz, el se considera prietenul lui Tinuț, și nu numai al lui Tinuț, ci și al Brazilianului. De aceea, la puțină vreme după discuția din parc, care urmase aiurelii din timpul spectacolului, Despa îl vesti pe Tinuț, potrivindu-și un glas cît mai optimist, cum credea că e nimerit într-o astfel de împrejurare:

— M-am gîndit să jucăm altă piesă și tu să ne faci decorurile! În afară că desenezi bine, știu că te pricepi puțin și la tîmplărie, și la lumină! Brazilianului o să-i găsesc ceva potrivit.

Împotriva așteptărilor lui Despa, Tinuț nu-i sări emoționat de gît. Scuipă artistic la trei metri depărtare (făcea asta nu din obișnuință, ci pentru ca să-l enerveze pe Despa) și-i întoarse spatele. Despa rămase descumpănit:

— Stai, ce te-a apucat?

Nu trecuseră nici douăzeci de ore de cînd ședeau băieții pe iarbă, cu tîmplele alăturate, vorbind despre viață. Și acum... Nicușor își dădu seama că puținele clipe de armonie dintre el și Tinuț se datoraseră unui scop comun: acela de a se găsi un final convenabil micii tragi-comedii petrecute cu Nicoleta. În afara acestei chestiuni, ostilitățile rămîneau deschise.

Despa se simți caraghios și inutil. Poate că Tinuț avea dreptate să-l disprețuiască. Tinuț cel voinic, îndemînatic și care nu se chinuia în nici o împrejurare să aleagă o anumită atitudine, reacționa spontan și întotdeauna o nimerea pe cea mai potrivită.

De ciudă, Despa scuipă și el, nu chiar la trei metri și nici atît de artistic ca Tinuț. Imediat însă se revoltă împotriva lui însuși. «Nu vreau să fiu un om slab! Trebuie să am personalitate! Personalitatea înseamnă consecvență, iar consecvența tărie. Voi fi consecvent!»

Era ora prînzului, strada fremăta, oamenii se încrucișau grăbiți și nimeni nu știa că băiatul acela înalt, slăbuț, cu picioare de cocostîrc și ochi mari, plini de umbră, luase o hotărîre atît de importantă.

*

O nenorocire nu vine niciodată singură. În săptămîna cu pricina, Țașu (diminutiv de la Băiețașul), cățelul Nicoletei, dispăruse. «Vai, și era atît de inteligent! Alb cu pete maro»... E drept, ai casei se cam săturaseră de el, nu e comod să ții cîini cînd locuiești la bloc, astfel că de mai multă vreme întrebau pe toți cunoscuții dacă n-ar fi amatori să-l ia. Cu toate acestea, subita dispariție era un fapt neplăcut, și Nicoleta se îngrozea la gîndul că Țașu ar fi putut intra în atenția serviciului de ecarisaj. Fără Țașu, și cu amintirea aiuritului acela de spectacol, pe Nicoleta o aștepta o duminică tulbure, plictisitoare. De aceea îl rugă pe taică-său s-o ia cu el la pescuit. Dar și fără asta duminica aceea n-ar fi fost atît de cenușie cum se temea Nicoleta. Ea primi două vizite diplomatice care o puseră pe gînduri.

Primul se înfățișă Brazilianul, pretextînd că nu-și amintește tema la română. Mîntea cu nerușinare, ceea ce se văzu imediat, căci Nicoleta nici nu apucă bine să-i spună la ce pagină era textul care trebuia supus unei necruțătoare analize sintactice că Brazilianul, proptit în cadrul ușii, începu să-și schimbe nervos greutatea de pe un picior pe altul și declară patetic:

— Merit să-mi dai o palmă.

Dar ce a fost, a fost, gata. De asta am venit. Treci și tu cu vederea... Băieții m-au făcut cu ou și cu oțet, au zis să te conving să joci din nou piesa aia.

Pe Nicoleta o pufni rîsul:

— Pentru secolul în curs mi-am planificat să nu mă mai fac de rîs, așa că nu vă mai osteniți degeaba. I-am spus asta și lui Tinuț.

Brazilianul simți nevoia să arunce o vorbă plină de năduf, dar se stăpîni. Spuse simplu:

— În orice caz, eu te rog să mă ierți. Și ca să nu crezi că sînt în stare numai de aiureli, uite, oricînd o să ai nevoie de cineva... de un ajutor... în fine, mie să-mi spui!

Nicoleta se fîstîci. Nu-l recunoștea cu nici un chip! Și pe urmă, era pentru întîia oară cînd un băiat se înfățișa atît de stăpînit și de prevenitor într-o chestiune de onoare. Faptul că acest băiat era tocmai Brazilianul nu avea nici o importanță. Cu atît mai rău pentru cei care nu se gîndiseră să procedeze la fel!

— Ești foarte drăguț și zău că n-am să uit niciodată lucrul ăsta! spuse Nicoleta.

După plecarea Brazilianului, apărură Despa și Manolache — Făt-Frumos.

— Băiatul acesta, explică Despa, dorește să-ți spună ceva, dar nu are curaj, astfel că va trebui să vorbesc eu.

— S-a întîmplat ceva, Manolache? exclamă curioasă Nicoleta.

Manolache cel blond și frumușel era ocupat cu o pungă de pufarin, din care își servi grijuliu interlocutorii. În general, nu părea să împărtășească neliniștea lui Despa. Acesta însă se grăbi să dea lămuriri:

— Sînt unele sentimente pe care oamenii le exprimă cu greu. Se jenează!

— Mîhî! aprobă Manolache cu gura plină de floricele.

Despa începu prin a lăuda calitățile lui Manolache. Era un băiat sensibil, harnic, serios. Și asta, de cînd? Evident, de la descoperirea talentului său artistic. Ce era el înainte? Un neisprăvit, o haimana...

— Măi Despa, prea te întreci cu gluma! observă Manolache, care pînă atunci ascultase cu obrajii rotunzi de plăcere.

Nu este limpede că Nicoleta, trecînd peste interesele ei personale, reluă Despa, ar trebui să joace din nou în piesă? În felul acesta ar juca și Manolache, iar perspectivele lui ar fi mereu frumoase. E bine ca Nicoleta să mediteze profund la toate astea.

— Bine, dar acum să ne grăbim, peste 10 minute începe filmul! spuse Manolache. E «Winnetou», seria a doua, explică el radios Nicoletei. Abia aștept să-l văd! Am stat toată dimineața la bilete...

Tăcu brusc, fulgerat de privirile lui Despa.

Rămînînd singură, Nicoleta făcu haz pe seama lor. În realitate era foarte impresionată. Așadar, soarta ei nu lăsa pe nimeni indiferent. Și era foarte bine că printre acești neindiferenți se numără și Despa. Într-o dispoziție de exuberanță și de dragoste pentru întregul Univers, ea se apucă de lecții, analizînd din punct de vedere sintactic cîteva versuri din «Scrisoarea a III-a». Izolă cu strășnicie propoziția principală, silind subordonatele să-și dezvăluie rînd pe rînd identitatea.

Pe urmă, apăru tatăl Nicoletei. Traian Simion, un bărbat mărunțel, cu părul rar și cam palid la chip (suferea de stomac). Cu toate că se stabilise de multă vreme în acest oraș din sudul țării, își păstra și acum accentul moldovenesc. Era echipat cu cizme de cauciuc, traistă din pînză impregnată, două undițe, un juvelnic, un minciog și cuvenita pălărie de soare. Nicoletei îi revenea unica sarcină de a purta geanta cu de-ale gurii.

Plecară în centru, luînd autobuzul spre Vlădeasa. În mașină era foarte cald, călători puțini și taxatorul ațipise. Nicoleta puse banii pe măsuță și rupse singură biletele, mîndră că a reușit să nu tulbure somnul omului.

Cu un kilometru înainte de Vlădeasa, Traian rugă pe șofer să oprească și poposiră în plin cîmp. De obicei își instala scăunelul pliant dincolo de sat, dar azi voia să cunoască și această parte a rîului. Strugurelul curgea în depresiunea din stînga șoselei, printre sălcii pudrate de praful stîrnit de camioane. Coborîră într-acolo, simțind cu plăcere o boare răcoroasă. Descălțîndu-se, trecură prin vad, cu apa pînă la genunchi. Pe celălalt mal, mult mai coborît, vegetația era foarte abundentă, aici fiind și o fîșie de luncă inundabilă. Nicoleta văzu o mulțime de plante de al căror nume habar n-avea, plante ciudate, cu tulpini umede și frunze de un verde-brun. Ici, colo băltea cîte un ochi de apă. Trunchiurile sălciilor, neînchipuit de sinuoase, păreau sculpturi din religia unui neam păgîn. Era și o liniște ireală, aerul cu totul altfel decît sus, pe șosea, umed, mirosind a suc vegetal.

— Vezi să nu te împiedici, îi atrase omul atenția asupra rădăcinilor șerpești care răsăreau la tot pasul. Nu-i așa că-i frumos? Unde-ai mai văzut așa sălbăticie? exclamă el, bucurîndu-se copilărește.

— Mda, e măreț, conveni Nicoleta, deși, la drept vorbind, nu vedea ce poate fi extraordinar în harababura asta de buruieni și de arbori care creșteau aproape cu rădăcinile în sus.

Omul căută îndelung, bizuindu-se pe semne numai de el știute, locul ce bun, unde undița avea să se scufunde cu rezultate fatale pentru pești. Îl găsi acolo unde culoarea rîului era mai închisă, ceea ce însemna adîncime, și o împletire fioroasă de rădăcini ieșite în apă de sub mal nu putea fi decît ascunzătoarea favorită a lui *cyprinus carpio** sau poate chiar a unui somn.

Nicoleta, care-și adusese blocul de desen și cutia de acuarele pentru a imortaliza peisajul, lenevea la soare, pe trunchiul unei răchite crescute orizontal. O buburuză, ca o mazăre roșie, i se plimba pe mînă. Fata o privea cu plăcere și gîndurile scoteau la iveală, ca o apă, fel de fel de lucruri. Buburuza este, probabil, cea mai simpatică insectă, are în ea ceva de cățel devotat. Pe unde-o fi suferind bietul Țașu? La ora asta, Despa a ieșit de mult de la film. Probabil e acasă, citește. Uite, Despa are un fel de viață al lui, un stil, și merită toată admirația. Și ce expresie nobilă are,

* *Cyprinus carpio* — denumirea științifică, în latinește, a crapului.

(CONTINUARE ÎN PAG. 31)

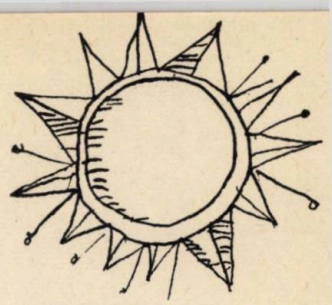

Ilustrații:
MAGDA ARDELEANU

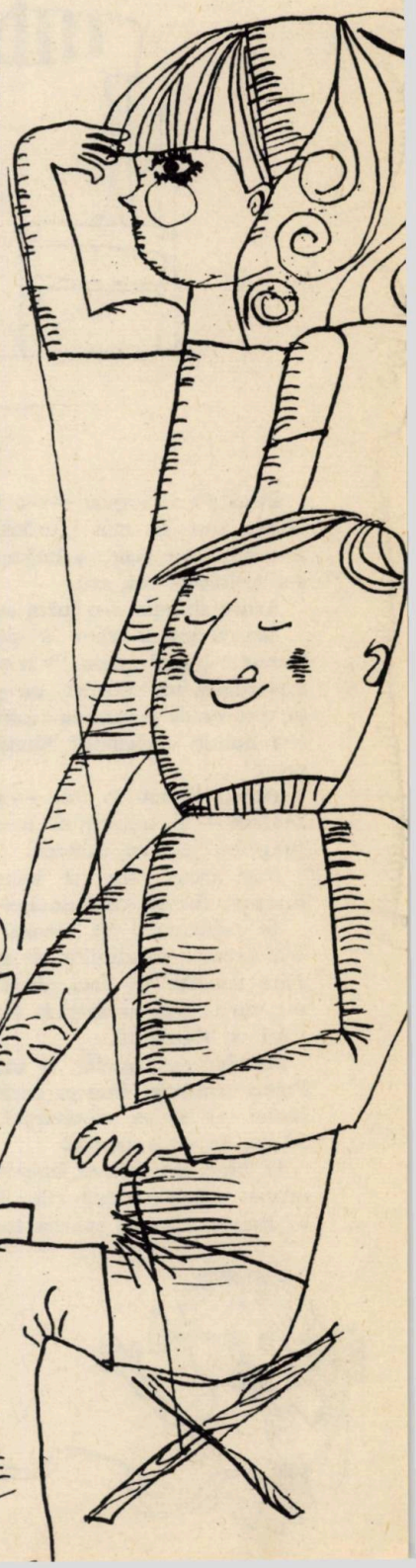

Dacă s-a întîmplat...

de **OCTAV PANCU-IAȘI**
Ilustrații: MAGDA ARDELEANU

Dacă s-a întîmplat — s-a întîmplat! N-are rost să mai pierdem vremea întrebîndu-ne *cum* s-a întîmplat, *de ce* s-a întîmplat etc. etc.

Asta-i situația, s-o luăm așa cum e!

Am terminat clasa a șaptea, am terminat-o însă numai 99 la sută. Mi-a mai rămas un procent, un procențel, un procentaș pentru la toamnă. Vreți să-l numiți corigență? Numiți-l corigență!

Acum sîntem în iulie — asta-i important — și trebuie să încep să mă pregătesc pentru examen.

Mai exact: am și început. Am început, firește, cu principalul.

Și principalul în această perioadă este crearea condițiilor de învățătură. Fără condiții nu faci nimic. Poți să nici nu te mai prezinți la un examen. Cazi cu siguranță.

Am început, așadar, să mi le creez. Prima condiție: liniștea necesară studiului. O liniște desăvîrșită. Totală. Să nu se audă musca.

Ei bine, cu crearea liniștei am fost ocupat primele două zile. Am vînat 17 muște. Una în camera mea, restul pe unde am putut. E un număr mic, recunosc, dar el se datorează faptului că au fost cîteva zile mai reci și mai ploioase și mușteleau devenit mai rare. Chiar pe cea din camera mea am fost nevoit s-o prind în bucătăria unei mătuși care locuiește în celălalt capăt al străzii, s-o transport într-o cutie de chibrituri și abia apoi să-i dau drumul în cameră ca s-o pot vîna. Lupta a durat două ceasuri. Mai precis: 8 reprize a 15 minute. Desigur: K.O.! Spiritul de prevedere m-a făcut însă să mă întreb: «Dar dacă vremea, sîntem doar în iulie! se încălzește brusc?» Am alergat deci să cumpăr hîrtie de prins muște. Am vizitat cu acest prilej patru magazine. Pentru că la primele trei n-am găsit, am scris în condica de sugestii și reclamații și am adresat o plîngere conducerii depozitului. La al patrulea magazin am fost servit ireproșabil. Întors acasă, am întins hîrtiile prin toată camera. O după-amiază întreagă am așteptat, ascultînd radioul, să se prindă măcar o muscă, dar pînă la emisiunea «Noapte bună, copii!» nu s-a prins nici una. După emisiune nu m-am mai ocupat de ele pentru că un copil cuminte trebuie să se culce la ora opt și jumătate fix.

Tot capitolului *liniște* i-am mai dedicat alte două zile. Operația am numit-o «paza împotriva telefoanelor». Am telefonat tuturor prietenilor să nu mă mai deranjeze cu nici un apel pînă la examen. Cu acest prilej, Fănel mi-a citit la telefon ultimul număr din revista «Sport» pentru ca eu să nu mai irosesc vremea atît de necesară pregătirii pentru examen ducîndu-mă pînă la chioșc. Cu aceeași amabilitate m-a înconjurat și Maricica. Pentru că eu nu mai am timp de cinema, mi-a povestit ea vreo două filme, unul din ele colorat. Dar parcă numai prietenii tăi te pot deranja de la învățătură sunîndu-te la telefon? Mai sînt prietenii părinților, rudele, cunoscuții... Le-am dat, după lista tatei, tuturor de veste că învăț și îi rog să nu mai

sune. L-am chemat prin interurban și pe unchiul din Mizil, dar n-am putut vorbi cu el pentru că era plecat la Constanța. Și Constanța e mare. Cum să dai de el acolo?

Condițiilor estetice, adică ale cadrului plăcut în care să-mi desfășor munca de învățătură, le-am dedicat o zi și jumătate. Am vizitat cîteva grădini din care am cules mai multe specii de flori, am pictat pe abajurul lămpii o minge și o gheată de fotbal. Pe urmă le-am șters și am desenat o barcă cu pînze. Nu mi-a plăcut nici ea cum a ieșit și m-am gîndit că pictez un cocostîrc. Din păcate n-am mai avut pe ce. A trebuit să arunc abajurul și pe urmă să pierd o groază de vreme explicînd mamei ceva care nu cred că avea nevoie de explicații. Și marele Grigorescu mai greșea cîte o pînză, dar un elev dintr-a șaptea...

Eforturile mi-au fost, pînă la urmă, încununate de succes. Cu toate greutățile descrise, am izbutit să-mi creez condițiile de învățătură. Principalul a fost făcut.

Acum ceea ce mai urmează e un fleac. Mai trebuie să învăț.

Bineînțeles însă că trebuie s-o fac cu toată grija. Am ascultat mai de mult la radio, la «sfatul medicului», niște indicații cît se poate de prețioase despre prevenirea astheniei la copii. Efortul trebuie dublat de odihnă, de distracții.

Cred că o să încep cu... dublura.

Nu știți: se mai joacă «Trageți în Stanislas»? Meciul de cupă cu «Progresul» nu s-a amînat?

Ah, totul ar decurge normal dacă nu s-ar amesteca tata: «Ce condiții? Care condiții? Ce astenie? Care astenie?»

Mi-a dat peste cap toate pregătirile, tot ce creasem cu atîta trudă...

E în concediu tata. Mă scoală în fiecare dimineață și-mi pune cartea de chimie în brațe. Pe la prînz mă ascultă. Zice că știu, dar pot mai mult.

Să vedem!

BOMBARDAMENTUL

de **PETRE LUSCALOV**

Pe maidanul prăfuit și ars de soare, mai mulți băieți fugăreau mingea cenușie de fotbal. Strigînd, gîfîind, țipînd unul la celălalt, ei zburau după minge, asemenea unui vîrtej uriaș, desfăcîndu-se în fața porții ca un evantai.

— Șut!

Mingea lovită de piciorul desculț al unui jucător descrie o traiectorie scurtă în aer... Portarul, un băiețel bondoc și pistruiat, cu pantalonașii căzuți pe șolduri, se azvîrli în aer după ea, cu brațele larg desfăcute. Era însă prea tîrziu. Mingea trecu pe lîngă el și se opri în colțul din stînga al plasei de sîrmă.

— Goool! Uraa... izbucni un strigăt de bucurie din douăsprezece piepturi deodată. În rîndurile celorlalți băieți se așternu consternarea.

— Ce gol, mă? Care gol? întrebă un băiat înalt, subțire, cu picioarele lungi ca de cocostîrc...

— A fost ofsaid toată ziua.

— Cine-a fost ofsaid...? protestă băiatul care trăsese în minge... eu?

Era un băiat de vreo șaptesprezece ani, cu ochi albaștri și părul blond spălăcit, de culoarea cînepei. Își trase cu putere în sus pantalonii de baie și repetă întrebarea, sfidîndu-și de sus adversarul.

— Cine a fost ofsaid, mă? Eu?

— Tu... sări tînărul înalt și subțire cu picioare de cocostîrc... uite... să-l întrebăm pe Corina.

Gîlceava se potoli ca prin farmec. Capetele băieților se întoarseră spre tînărul poreclit «Corina». Corina era băiatul unui muncitor ceferist care se mutase de puțină vreme în orașul lor. Tînărul se chema de fapt Ion. Porecla i se trăgea de la Corina, fata brutarului din orășel, o fată de cincisprezece ani, frumușică și mofturoasă, de care tînărul nostru era îndrăgostit pînă peste urechi.

Deși îl porecliseră «Corina», băieții se fereau să glumească prea mult pe seama lui. Acest băiat îndesat și vînjos avea o față oacheșă, aspră, ca de piatră, și o privire tăioasă ca un brici. Privirea lui avea o limpezime care te înfiora. Pe buzele lui subțiri, nervoase flutura uneori un zîmbet ironic, pe care, zărindu-l, te simțeai cuprins de neliniște. În sinea lor, băieții din orășel se cam temeau de acest băiat care apăruse de cîteva luni în mijlocul lor. Altminteri acest Ion, zis «Corina», se arăta un camarad bun și prietenos.

Așadar, acum toți întoarseră capul spre el și așteptau «sentința».

— N-a fost ofsaid! A fost gol, spuse acesta liniștit. Hai, mingea la centru, băieți!

— Ai văzut, mă? strigă tînărul cu păr blond spălăcit care răspundea la numele de Andrei. Ai văzut, Mache? Pînă și Corina a zis gol! Și e-n echipa voastră, mă! Mache vru să răspundă înciudat ceva, apoi se răzgîndi și se întoarse arțăgos spre «portarul» care culesese mingea din plasă și-o ținea deasupra capului, în vîrful degetelor, delicat, ca pe o cupă de cristal.

— Cine dracu te-a făcut portar pe tine? Parc-ai sta în poartă pe picioroange... Aruncă mingea aia... ce-ai încremenit cu ea în mînă... ca la fotograf?!!!

(CONTINUARE IN PAG. 25

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunaş

ŞI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoş

Text: D. ALMAS
Ilustraţii: DEAK ION — Cluj

REZUMAT: Aflînd că tătarii se apropie de ţară, Ştefan, domnul Moldovei, trimite iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi necunoscuţi. Trimişi de Ştefan să afle adevărul, Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş întîlnesc oameni fugiţi din calea tătarilor şi aprind focuri ca să-l vestească pe domnitor, dar sînt prinşi şi legaţi fedeleş.

După multe peripeţii, cei doi sînt salvaţi şi, sosind la curtea lui Ştefan cel Mare, aduc mărturie că tătarii au trecut hotarul. Domnitorul porunceşte să se adune oastea. Pe parcursul povestirii cei doi voinici au de luptat şi cu vicleniile vornicului Manea.

Începe bătălia de la Lipnik. Eminek-Han pătrunde în rîndul moldovenilor, urmărind uciderea lui Ştefan vodă. Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş îşi dau seama de primejdie.

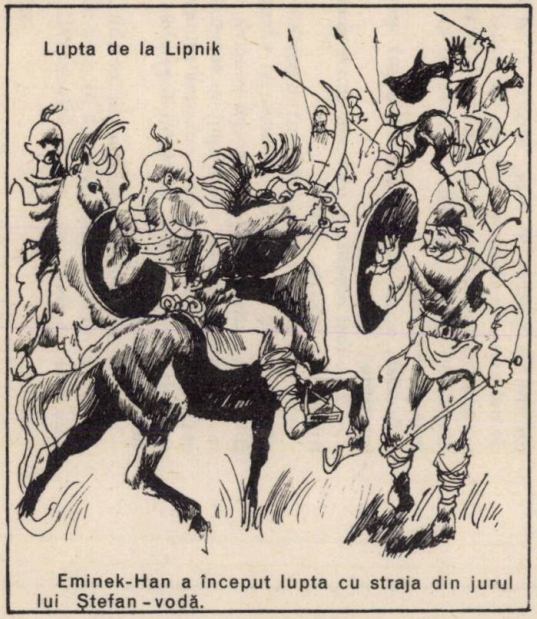

Lupta de la Lipnik

Eminek-Han a început lupta cu straja din jurul lui Ştefan-vodă.

— Apăraţi-vă! a strigat din răsputeri Mîndru Păunaş. Venim şi noi îndată.

Oştenii fac zid în jurul lui Ştefan.

Vornicul Manea, prefăcîndu-se că vrea să lovească în Eminek-Han, se apropie de vodă.

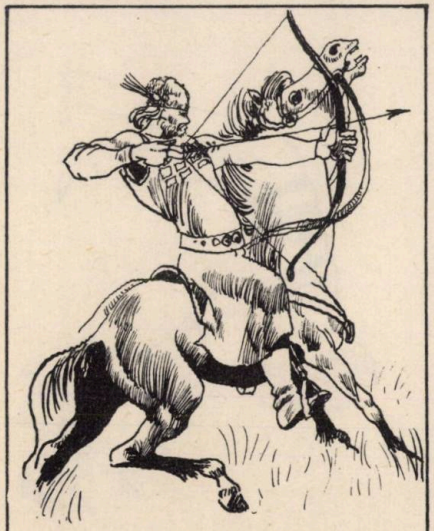

Deodată Manea a lepădat spada. A smuls arcul şi săgeata din mîna unui oştean, a tras coarda şi a ochit.

Singur Toma Alimoş a văzut în cine ochea vornicul şi a strigat:
— Nu!

Deznădăjduit, a izbit cu latul paloşului în calul vornicului Manea.

Calul a căbrat. Săgeata a vîjîit pe lîngă obrazul lui Ştefan-vodă.

Toma Alimoş a înaintat, luptînd, şi a şoptit lui Mîndru Păunaş:
— Vornicul Manea trădează!

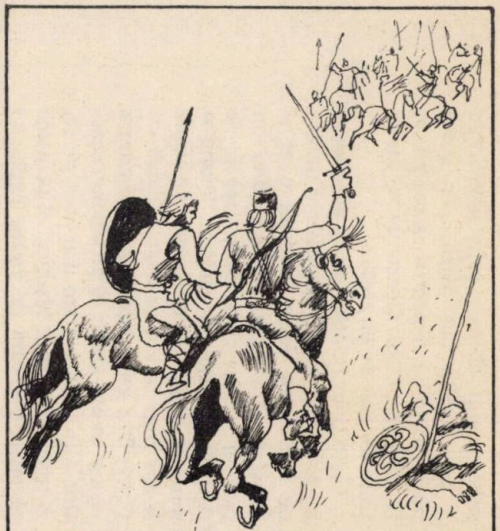

Nu l-au înştiinţat pe vodă, ci au pornit amîndoi spre pîlcul vornicului Manea.

(VA URMA)

Dragi prieteni,

Iată-ne la sfîrșitul ediției a II-a a concursului **«Cea mai bună lucrare personală»**. Sînteți, desigur, nerăbdători să cunoașteți rezultatele. Iată-le.

PREMIUL I: CERCUL DE MÎINI ÎNDEMÎNATICE — Casa pionierilor Orașul Gh. Gheorghiu-Dej.

PREMIUL III: BELECCIU IONICA, clasa a VIII-a, Casa pionierilor Brăila; CERCUL MICILOR ȚESĂTOARE, Casa pionierilor Sibiu; GEORGESCU DOINA, clasa a VIII-a, Școala generală nr. 28 — București; GRUIA CRISTINA, clasa a VIII-a, Școala generală nr. 146 — București; IONIȚĂ MARILENA, clasa a VII-a, Casa pionierilor Brăila; MOCUȚĂ ELISABETA, clasa a VIII-a — Arad; MIHĂIȚĂ MIHAI, clasa a V-a, Liceul Fierbinți — regiunea București; ȚĂRAN FLORENTINA, clasa a VII-a, Casa pionierilor Brăila; TUTILĂ NICUȘOR, clasa a IV-a, comuna Borșa — regiunea Cluj; VETREA GEORGETA, clasa a VII-a, comuna Sascut-Tîrg — regiunea Bacău.

MENȚIUNI: APOLZAN ADRIANA, Casa pionierilor Sibiu; BARBU FLORICA, clasa a VI-a, Liceul nr. 2 — Tg. Jiu; BARBACARU FLAVIUS, clasa a VII-a, Liceul nr. 42 — București; BĂLAN POMPILIA, clasa a VII-a — Tg. Jiu; BALÁZS ERNEST, Casa pionierilor Sibiu; CRÎNGANU CONSTANTIN, clasa a VII-a, Liceul nr. 2 — Bîrlad; COCHINESCU MIHAI, clasa a VIII-a — Timișoara; CRISTIAN V. FLORENTIN, clasa a VI-a, Școala generală nr. 1 — Pucioasa; CERCUL DE CREAȚIE ȘI ARTĂ DRAMATICĂ, Casa pionierilor Orasul Gh. Gheorghiu-Dej; DINUȚ TITU, clasa a VIII-a, comuna Sisești — regiunea Oltenia; DORNEANU VASILE, clasa a VIII-a, comuna Glăgești — regiunea Bacău; ENEA DAN, clasa a III-a, Școala generală nr. 2 — Curtea de Argeș; GAVRILEAN GHEORGHE, clasa a VIII-a — Gura Humorului; GHEORGHIU VIOLETA, clasa a VII-a — Cisnădie; GEORGESCU MIHAELA, clasa a VII-a, Școala generală nr. 14 — Ploiești; HARAGSIN ANNELIESE, clasa a VIII-a — Arad; IARU FLORIN, clasa a V-a, Școala generală nr. 175 — București; IANCOVICI CĂTĂLIN, clasa a V-a, Școala generală nr. 119 — București; JINGOIU SORIN, clasa a VIII-a, Școala generală nr. 23 — București; LUKATSCH HORST, clasa a II-a, Casa pionierilor Sibiu; MEREUȚĂ MARIA, clasa a V-a — Tg. Jiu; MICLĂUȘ MARIA, clasa a IV-a, Casa pionierilor Sibiu; NEBUNU GHEORGHE, clasa a VIII-a, comuna Ploștina — regiunea Oltenia; NICOLAE NICOLAE, clasa a VIII-a, Casa de copii școlari nr. 2 — București; NICA P. IOAN, clasa a VI-a, comuna Șirna — regiunea Ploiești; OPREA ION, clasa a IV-a, Școala generală nr. 28 — București; POPESCU MARCEL, clasa a VIII-a, comuna Moțăței — regiunea Oltenia; PRUTEANU GH. ECATERINA, clasa a VII-a, comuna Solonț — regiunea Bacău; PUIU IRINA, clasa a VII-a — Drăgășani; SILEA EUGEN, clasa a V-a, Școala generală nr. 12 — Constanța; STĂNESCU F. MARIANA, clasa a VII-a, Școala generală nr. 3 — Pitești; ȘERBENIUC IRINA, clasa a VIII-a, Școala generală nr. 17 — București; TĂNĂCUI IONEL, clasa a VIII-a, Școala generală nr. 7 — Tr. Severin; TĂRNĂUCEANU DORU, clasa a VI-a, Școala generală nr. 150 — București; VASILESCU CRISTIAN, clasa a VI-a, Casa de copii școlari nr. 2 — București; VIZITIU DAMIAN, clasa a VII-a, comuna Șimian — regiunea Oltenia; LUCA MIRCEA — București.

*

Juriul a acordat un premiu special micuței NORA ROTTNER, din clasa I, Școala generală nr. 73 — București.

Vă felicităm, vă dorim vacanță plăcută și multe bucurii și succese.

Concursul **«Cea mai bună lucrare personală»** *se încheie cedînd locul* **ȘTAFETEI FANTEZIEI!** *și* **CONCURSULUI ISTEȚILOR.**

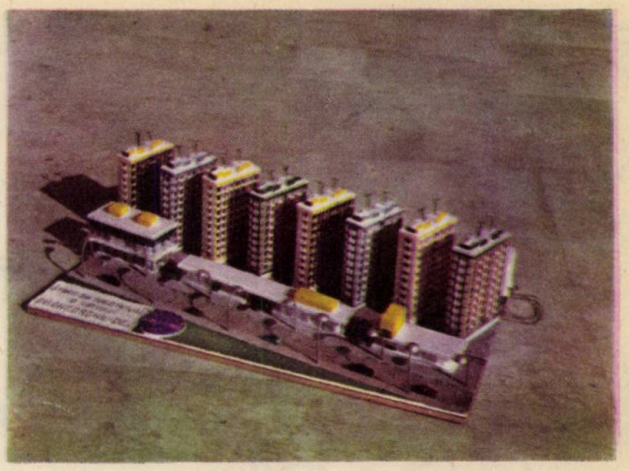

Visare

Trenuleț, trenușul meu,
Fă-te mare, cît un zmeu,
Și pe urmă să mă sui
Pînă-n 'naltul susului.
Să arunc de lîngă soare
Fiecărui om o floare.
Un buchet cît tot pămîntul...
Să pun degetul pe-un nor,
În furtună să cobor,
Să mă-mplînt în marea rece.
Și pe urmă mi-oi petrece
Ochii pînă-n zarea zării...
Să mă schimb în floare, gîză,
Într-un rîu sau într-un pom:
Nu, mai bine că sînt om!
Am visarea cea măiastră,
Străvezie și albastră.
Floare, gîză, pom sau rîu,
Eu de toate dintr-o dată
Pot să fiu.

ROTTNER NORA
clasa I, Școala generală nr. 73 — București

«Magistrala din orașul meu». Cercul de mîini îndemînatice de la Casa pionierilor din Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Lucrare distinsă cu premiul I.

Cap de fată și poezia «Visare» de Nora Rottner — Premiul juriului.

Cînt

Ți-a fost udat cu sînge mult pămîntul
Și plină de morminte-ți este glia,
De vitejie plin îți este cîntul,
Republică Socialistă România!

Pe glia-ți frămîntată se-nalță azi furnale
Și-n slăvi ți-e ridicată hărnicia.
Ești cîntec nou de mari hidrocentrale,
REPUBLICĂ SOCIALISTĂ ROMÂNIA!

SILEA EUGEN
clasa a V-a, Școala generală nr. 12 — Constanța

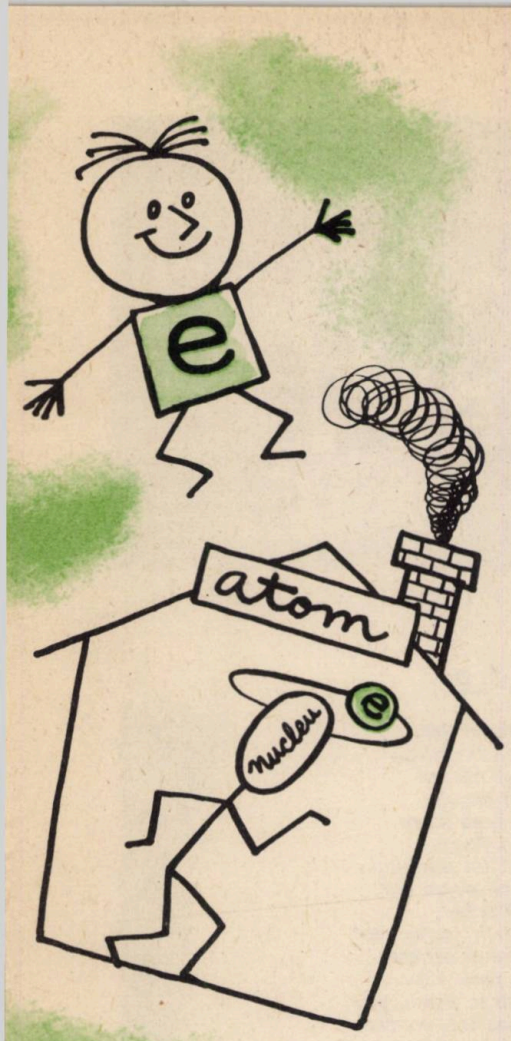

CUCERIRILE ELECTRONICII

de **LEONID PETRESCU**
desene de G. BURSCHI

— Ce este electronica?

— Ce importanță are electronica?

— Pentru ce se vorbește astăzi atît de mult despre electronică?

Aceste întrebări și multe altele le primim zilnic de la sute de cititori ai revistei noastre.

Priviți în jurul vostru: aparate de radio și de televiziune, telefoane, tranzistori și, într-o zi de vară, un fulger luminos brăzdînd cerul. Știați că toate acestea se datoresc electronului?

Dacă o să deschidem un dicționar la litera E, vom găsi, în dreptul cuvîntului electronică, definiția: «știință care se ocupă cu studiul tuturor fenomenelor în care se află prezent electronul».

Electronul! Un corpuscul foarte mic de electricitate negativă, unul din constituenții atomului. Și cînd scriu «foarte mic», înțeleg ceva pe care mintea noastră îl imaginează cu greu: ceva pe care nici un microscop, oricît de puternic, nu izbutește să-l zărească. Electronul nu poate fi *văzut* cu nici un instrument: prezența sa este recunoscută prin efectele sale. Cu alte cuvinte, știm că el există, pentru că vedem ceea ce face! Ca un fel de «om invizibil» care aprinde becurile, captează de la mii de kilometri depărtare imagini și sunete, realizează în mașinile de calculat, cu o viteză uluitoare, în cîteva secunde, operații matematice care le-ar lua unor oameni experimentați săptămîni întregi de lucru. Iată numai cîteva din meritele acestui invizibil prieten al nostru, electronul.

Se știe că «locuința» electronului este atomul. Fiecare atom e format — vă amintesc — dintr-un nucleu, împrejurul căruia se învîrtesc un număr variabil de electroni.

Unde apar electronii? Într-o sumedenie de locuri.

De pildă, curentul electric nu este altceva decît o scurgere de electroni. Prin conductorii metalici, nenumărați electroni călătoresc cu viteze fantastice. Trecerea lor produce diferite efecte, pe care omul le folosește.

Astfel, dacă firul prin care trec electronii este subțire, el se încălzește: acesta este efectul termic. Așa se întîmplă în mașina de călcat electrică, în reșou, în cuptoarele electrice. Cîteodată, firul este atît de subțire și intensitatea curentului electric atît de mare, încît firul metalic se înroșește, apoi devine strălucitor, incandescent: este exact ceea ce se întîmplă în becul electric. Luminatul electric este, așadar, tot opera electronilor!

De altfel de aici, de la becul electric, a început să se dezvolte electronica. Să vedeți cum.

Marele inventator american Edison, cum i se spunea «Vrăjitorul din Menlo Park» (nici un mister în legătură cu această denumire: «Vrăjitor» pentru că inventase o sumedenie de lucruri interesante și din «Menlo Park»

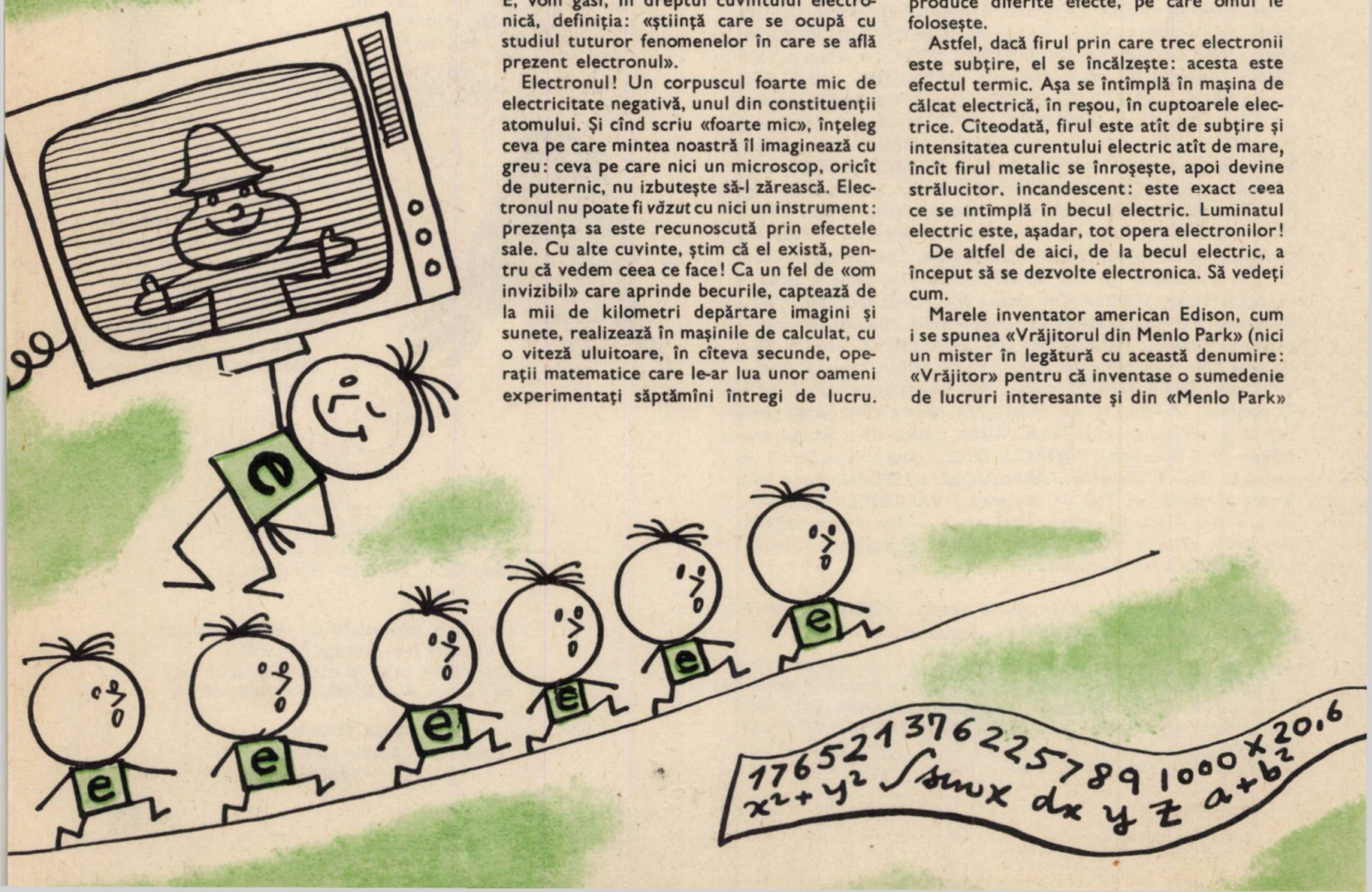

pentru că acolo își avea laboratorul), era foarte interesat de ceea ce se întîmplă înăuntrul becului electric. Pe vremea aceea electricitatea era considerată ceva foarte ciudat: «un fluid misterios». Misterios pentru că, într-adevăr, nimeni nu știa cum și de ce acționează în acest fel. Dar să ne întoarcem la becul electric: știți că filamentul care, datorită trecerii electronilor, se încălzește și devine incandescent ar pieri, s-ar arde într-o clipă dacă ar intra în contact cu aerul, mai precis cu oxigenul. De aceea, el e închis în balonașul de sticlă, din care s-a scos aerul (sau s-a introdus un gaz inert, gaz care nu oxidează filamentul).

Edison a fost acela care a observat că în becul de sticlă se petreceau unele lucruri ciudate în legătură cu sarcinile electrice atrase de firul incandescent. Mai tîrziu, fizicianul englez J.J. Thomson, repetînd experiența lui Edison, și-a pus întrebarea simplă: «De ce?» De ce, dacă se introduce în bec o placă metalică, se observă că între firul incandescent și placa metalică se formează un curent electric? Care era explicația? Thomson a spus: «Filamentul incandescent emite electroni!» Și el a adăugat răspicat:

— Curentul electric ce parcurge o sîrmă nu este altceva decît defilarea electronilor. Așa-zisul «fluid» electric... nu există!

În sfîrșit, în 1901, un profesor englez de fizică, pe nume John Ambrose Fleming construiește dioda: primul tub electronic. De fapt, dioda nu era altceva decît un bec electric, care în dreptul firului incandescent avea o placă metalică electrizată pozitiv. Electronii erau atrași de placa pozitivă, ca albinele de o floare!

Alți inventatori au construit apoi trioda, un tub electronic cu proprietăți noi și care a făcut cu putință transmiterea undelor radiofonice. Așadar, radioul. Iată o primă aplicație importantă a electronicii. Mai tîrziu, mult mai tîrziu, s-a observat că anumite unde de radio, izbindu-se de un obstacol, se pot reflecta, întocmai ca razele de lumină într-o oglindă. Așa s-a născut ideea radarului, folosit pentru orientarea avioanelor în zbor și controlul zborului.

O altă aplicație importantă a electronicii este televiziunea, pe care o cunoaștem atît de bine și care, fără ajutorul invizibililor electroni, nu ar fi cu putință. Tot electronii fac posibil să vedem ceea ce nu se poate vedea! Cu alte cuvinte, toate razele infraroșii, undele de radio, pot fi făcute să devină vizibile, cu ajutorul tuburilor catodice, deci cu ajutorul electronilor. Așa se explică, de pildă, cum aparate electronice speciale pot vedea în întunericul cel mai deplin, datorită razelor infraroșii.

Să nu uităm nici de mașinile electronice de calcul, mașini în care electronii sînt puși să facă complicate calcule. Mașinile care memorează, mașinile care «gîndesc», aparate care pot înfăptui operații logice, iată alte utilizări foarte însemnate ale electronicii din zilele noastre. Așa-numiții «roboți» pot exista numai datorită electronicii.

Microscopul electronic este o altă utilizare a electronicii. Se știe că un microscop cu lentile de sticlă, oricît de bun ar fi și oricum ar fi construit, nu poate mări mai mult decît de vreo două mii de ori. E adevărat, s-ar putea adăuga la microscop mai multe lentile, dar asta nu ar folosi la nimic: o mărire mai mare nu e cu putință, pentru că se opun chiar legile fizicii, legile luminii.

— Și atunci? Cum putem vedea obiectele foarte mici?

Numai cu ajutorul electronicii a devenit posibilă obținerea unor fotografii de obiecte mărite de zeci și sute de mii de ori! În locul razelor de lumină se întrebuințează mănunchiuri de electroni: acesta este procedeul folosit în microscoapele electronice.

Să nu uităm nici de contribuția importantă a electronicii în telecomunicații. Telefoanele automate sînt opera electronului. Astăzi, după cum se știe, se lucrează la instalarea de telefoane automate între orașe și chiar țări: vei forma un număr la București și-ți răspunde direct Brașovul! Cine a contribuit la acest progres uriaș? Electronica, firește.

În țara noastră, electronica cunoaște o mare dezvoltare. În București există, după cum se știe, chiar o fabrică cu acest nume, în care iau naștere numeroase aparate de radio, aparate de televiziune, piese pentru aparate electronice de calitate superioară.

Electronica intervine și în procesele de automatizare în industrie. Chiar din acest an, o mare parte din producția de oțel, din producția de laminate, din cea de amoniac și zahăr, din producția de ulei rafinat se va obține în țara noastră în instalații avînd principalele operații automatizate. Fără instalații electronice automatizarea nu ar fi posibilă. În telecomunicațiile din țara noastră, electronica aduce rapid progrese importante.

Să nu uităm nici de mașinile electronice de calcul, construite în țara noastră, ca, de pildă, acelea realizate de Institutul de calcul din Cluj. Dacicc 1 — este denumirea unei mașini electronice românești, un aparat bazat pe cele mai noi cuceriri ale acestei științe. El a calculat, într-un timp record, numeroase date, ca,de pildă, stabilirea unor date tehnice necesare uzinelor metalurgice, construcției de mașini, circulației pe calea ferată, calculelor geometrice, construcției de poduri și... chiar problemelor de lingvistică.

Iată numai cîteva din marile înfăptuiri ale electronicii: de la aparatul de radio portativ si pînă la nava cosmică, ea este prezentă astăzi pretutindeni în viața omului civilizat.

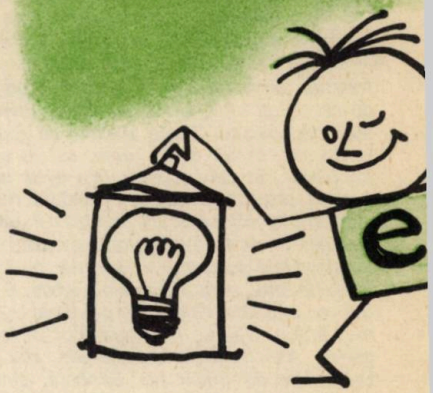

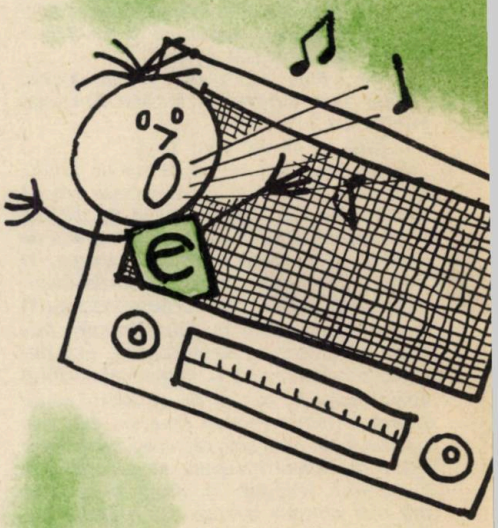

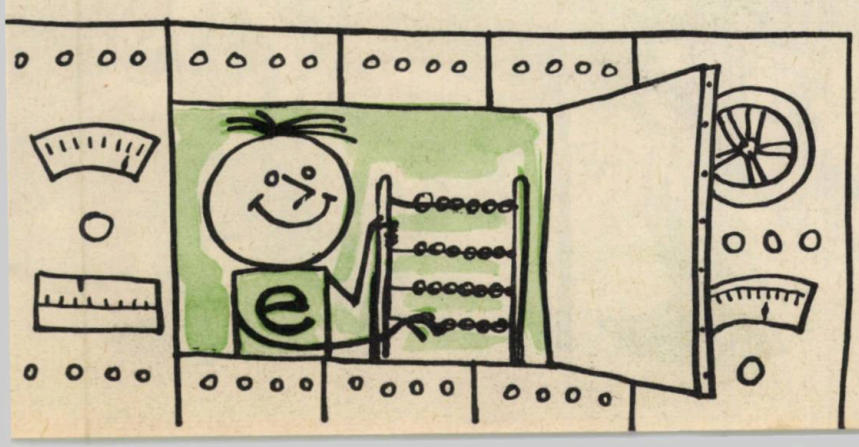

Turistul care

Prima vacanță cînd caietul cu pătrățele nu mă mai îmbie. Întotdeauna îmi plăcuseră aceste ore ale dimineții, la umbra gutuiului bătrîn din ograda bunicilor, cu freamăt tainic de frunze, glasuri depărtate de cocoși și viței, bîzîit de albine și mirosuri nedeslușite. Toate acestea se topeau la un loc, în jur și în mine, ca un elixir îmbătător, în care matematica avea și ea o doză precumpănitoare. Niciodată nu-mi părea matematica mai fascinantă ca în aceste dimineți de vară, cînd paginile caietului meu cu pătrățele se umpleau spornic cu cifre, formule, linii, cercuri, paralelipipede. E prima vacanță cînd caietul cu pătrățele nu mă mai îmbie. Găsesc mai atrăgător să scriu poezii. Aici, la țară, la fiece pas, aflu cîte un motiv de inspirație. Sîmbătă, cînd a venit să mă vadă, i-am spus tatei cinstit cum stau lucrurile. Nici nu m-a ascultat pînă la capăt.

— Ce-s mofturile astea? Ai să continui să faci cîte două ore de matematică pe zi. Mai ales că profesoara spune că ai posibilități să intri la Olimpiada pe țară.

— Dar, tată, acum mă atrage poezia.

Pînă la urmă n-am mai insistat. Am spus împăciuitor:

— Bine, o să fac cum spui.

Și am căutat să mă țin de cuvînt. Zilnic, dimineața, între 8 și 10, cîte două ore de matematică. Dar, fără farmecul de altădată și lăsînd adesea fără să vreau, pe cuvînt de onoare, să-mi zboare gîndurile aiurea, în timp ce, strecurate printre ramurile foșnitoare ale gutuiului, raze jucăușe înscriau în locul meu, pe caietul cu pătrățele, cifre, formule, linii, cercuri, paralelipipede. Era, deajuns, de pildă, să citesc în manual cuvîntul «paralelipiped», pentru ca, de îndată să-mi răsară în minte zeci de rime din cele mai năstrușnice: pled, aed, patruped, cred. Jocul mă fura, rimele începeau să se ordoneze în versuri, versurile în strofe și cu greu mă mai puteam smulge din mijlocul lor. E drept că de cîtva timp jocul a început să mă cam obosească, nu e ușor să găsești ceva care să semene a poezie dintr-o îmbinare întîmplătoare ca cea dintre: paralelipiped, pled, aed, patruped, cred ș.a.m.d. Am început atunci să compun versuri albe, dar n-am apucat să fac progrese prea mari în această direcție, întrucît, între timp, mai exact de două zile, m-a captivat pe de-a-ntregul o altă pasiune, de data aceasta, fără îndoială, adevărata mea vocație. Cred asta, pentru că, de două zile, nu știu ce-i cu mine, ard ca o flacără — nu e oare asta semnalul marilor pasiuni? Și de unde poezia mai ceda uneori în fața matematicii, acum, oricît aș vrea să mă concentrez deasupra caietului cu pătrățele, nu reușesc cu nici un chip. Pentru că, de două zile, am descoperit... istoria. Pentru asta — ce ciudățenie! — trebuie să-i mulțumesc nu profesoarei de istorie, nu vreunei cărți, nu vreunui film, ci... lui Gheorghe, lui bădița Gheorghe, un nepot al bunicului! Să vedeți cum a fost.

La început de săptămînă a venit Gheorghe pe la noi să mă întrebe dacă n-aș vrea să urc cu el, în munți, la stînă.

M-am bucurat că o să am prilejul să fac o excursie frumoasă și să gust oleacă de caș proaspăt.

Urcam, cu Gheorghe, prin văi înflorite, tot mai sus, spre culmile cu pășune alpină. Ne strecuram pe poteci întortocheate, sub bolți de codru întunecos, pe buze de văgăună și ieșeam dintr-o dată, orbiți de lumină, la vaduri de pîraie cu prundiș alb, alunecos. Gheorghe nu era vorbăreț și mie-mi părea bine. Pășeam în tăcere. Priveam în jur uimit. Gheorghe se opri, întinse o mînă, arătînd la dreapta o culme cu brădet pitic întrebînd:

— Vrei să vezi cetatea?

— Mai încape vorbă? Vreau.

Am zbughit-o spre dreapta, sub privirea zîmbitoare a bădiții.

«Cetatea» era de fapt ruinele unui castru roman — după caracteristicile construcției —, în care se recunoșteau și elemente ale vechii întăriturii dace, în primul rînd, acel «val de pămînt», înalt de 2,50 m, atît de specific așezărilor militare ale Daciei. În spatele «valului», ziduri prăvălite, din blocuri masive, de piatră și pămînt bătucit și, din loc în loc, urmele vechilor bastioane de unde, pesemne, vegheau și-și trimiteau săgețile centurionii Romei. Mă cațăr pe valul de pămînt, pipăi pietrele năpădite de ierburi și șopîrle, atîpite la soare, mă strecor pe sub bolți unde vîntul vuiește ca un rîu revărsat și imaginația mea lucrează cu un neastîmpăr nemaicunoscut.

Aici, poate pe piatra aceasta, va fi adus Decebal, urmărit de centurile romane, ultima sa jertfă zeului Zamolxis, înainte de a-și curma zilele cu sabia sa încovoiată. Sau poate aceste cîteva pietre vor fi fost cîndva falnice turnuri din care străjerii romani scrutau culmile din jur în puterea nopții

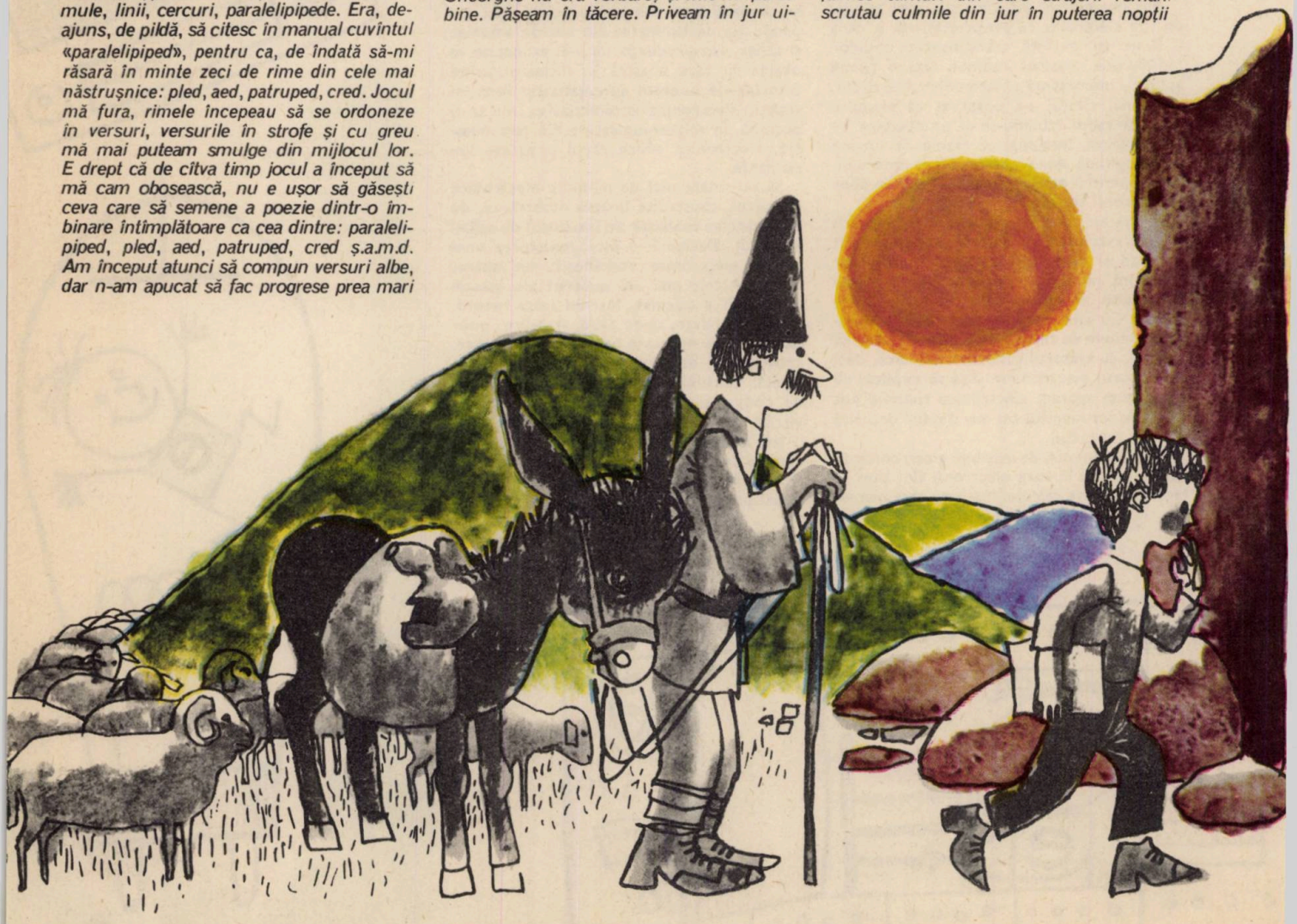

nu era turist

de **EMILIA CĂLDĂRARU**

Pe lîngă mine trec șuierînd săgeți, se ciocnesc cu zăngănit ascuțitele săbii, cad icnind răniții. Inima îmi bate puternic, emoția mă copleșește. Repet, nici orele de istorie, nici cărțile, filmele n-au fost în stare să trezească în mine atît de viu «sentimentul istoriei», cum au făcut-o aceste pietre străvechi.

Mă indignează la culme fluieratul nepăsător al unui turist, apărut, dintr-o dată, de după un zid prăbușit, cu rucsac, maiou, pantaloni scurți, bocanci cu ținte și alură specifică de sportiv. Fluieră și trece mai departe, atît de distrat că nici nu mă zărește. Ah, turiștii, ah sportivii ăștia, cum pot să treacă nepăsători pe lîngă aceste vestigii prețioase ale trecutului? În ele poate se ascund taine uimitoare. Și nimeni pînă acum nu s-a aplecat deasupra pietrei cu interesul cercetătorului. Eu voi fi acela. Voi reveni aici, voi cerceta piatră cu piatră, și, peste trei săptămîni, înainte de a pleca de la bunici, voi înainta concluziile descoperirilor mele muzeului regional. După mine, desigur, vor veni specialiștii, dar eu voi fi primul care le voi deschide ochii asupra comorilor de aici. «Micul istoriograf» — așa va suna probabil titlul articolului care va apărea în ziar, pe prima pagină.

I-a trebuit lui Gheorghe multă stăruință ca să mă ia de lîngă pietrele mele. De atunci, de două zile, trăiesc ca în vis. Înaintea ochilor văd numai piscul acela unde dorm, netulburate, urmele trecutului. Mi-am făcut rost de săpăligi și ciocănașe, ca arheologii, și mîine, în zori, voi pleca la cetate. Cercetările le voi face în cea mai mare taină, apoi, deodată, voi anunța tuturor descoperirile mele. Lui frate-meu, inginerul, care știu că are o bibliotecă bogată, i-am scris să-mi trimită de urgență tot ce găsește scris despre daci și romani. E clar că istoria e adevărata mea vocație.

Fapt pentru care caietul cu pătrățele, deschis în fața mea, nu-mi mai trezește nici un interes, oricît mi-ar părea de rau că nu-mi țin cuvîntul dat tatei. De altfel gloria pe care o voi dobîndi cu cercetările mele istorice va fi, cred, suficientă, pentru ca tata să nu mă mai învinuiască de «înaltă trădare a matematicii». Așadar, mîine, în zori, voi sări pîrleazul din spatele casei și...

— Bună dimineața, Dane.

Tresar. Către mine vine Antonică, băiatul vecinilor, prietenul meu de joacă din vacanțele petrecute la bunici. Dar ce i-o fi venit să mă caute la ora asta?

— Dane, te întrerup numai o clipă. Mergem spre școală, avem o întîlnire cu tovarășul instructor, pregătim o expediție în munți, și m-am gîndit să intru să te întreb dacă n-ai vrea să mergi și tu cu noi. Plecăm mîine, în zori, și...

— Mîine sînt ocupat, i-am retezat-o scurt.

— Îmi pare rău... Credeam că o să te intereseze. Știi, e o chestie serioasă, ne-am organizat cu tot dichisul și noul instructor e specialist în problemă, doar de aceea a și fost trimis aici de muzeul regional.

— De cine a fost trimis?

— De muzeul regional. E cercetător istoriograf, adevărat savant în materie. Cîțiva ani însă va preda la noi la școală istoria și se va ocupa de cercetări...

— Ce fel de cercetări?

— Așa-i că nu ți-am spus. Expediția de mîine face parte din planul lui de cercetare a cetății daco-romane din vecinătatea satului. Parcă știai. Mi-a spus și Gheorghe că ați trecut pe acolo.

N-am mai putut asculta mai departe. Totul în mintea mea s-a învălmășit și dungile cămășii lui Antonică au început să se amestece în fața ochilor mei în jocuri amețitoare.

— Ce-i cu tine, Dane, te simți rău?

— Nu știu, parcă, așa...

— Vezi, te-a năucit de tot matematica asta. Nu ți-ar face rău să mai ieși un pic dintre cifre și teoreme. Să-i spun tovarășului profesor că vii și tu?

— Nu, nu, am refuzat cu convingere.

— Dar de ce, nu înțeleg? a stăruit Antonică.

Păi sigur, cum era să înțeleagă. Știa el ceva despre clipele care le-am trăit, despre titlurile de-o șchioapă care anunțau pe «micul istoriograf» despre visul de aur pe care mi-l făurisem și care, așa, dintr-o dată, se năruise? Se năruise, da, fiindcă «micul istoriograf» nu mai exista; exista numai o expediție în care el nu putea fi decît un oarecare, printre ceilalți.

— Ei, dacă nu vii, atunci eu mă duc. La revedere. Și o zbughi pe poartă, strigînd: Tovarășe profesor, un moment vă rog, vin și eu.

Curiozitatea m-a făcut să mă ridic de la masă ca să văd peste gard pe acel savant «cercetător istoriograf», din pricina căruia mi se năruise un vis. Mă-nalț pe vîrfuri și... văd eu bine? Pe uliță trece... turistul, sportivul în pantaloni scurți și bocanci cu ținte pe care l-am zărit acum două zile ieșind dintre ruine, cu un aer absent și fluierînd nepăsător.

...Dacă n-aș fi simțit dintr-o dată, pe frunte, picăturile de ploaie, cred că aș fi rămas multă vreme lîngă gard, urmărind uimit acel ciudat savant în pantaloni scurți, înconjurat de o ceată întreagă în pantaloni și mai scurți. Ploaia se întețea. Am alergat în cerdac, m-am așezat pe un scăunel cu trei picioare, am pus caietul cu pătrățele pe vechea ladă de zestre a bunicii — acum plină cu grăunțe pentru păsări — și am început să aștern pe pagini cifre, formule, linii, cercuri, paralelipipede, cu o vrîvnă pe care nu o mai încercasem de mult. Ploaia desigur bătea darabana pe acoperișuri, se strecura foșnind printre frunzele gutuiului, printre ierburile ogrăzii, dar eu n-o auzeam, fiindcă la pagina 316 a manualului găsisem o problemă — cum de-mi scăpase pînă astăzi — de-a dreptul fascinantă. Nici nu știu cînd a pus bunica alături, pe pervazul ferestrei deschise, o farfurie cu pere. Întind mîna, mușc din fructa galbenă, zemoasă, ascult cu inima zgomotele ploii, mă angajez pe cărările întortocheate ale problemei și totul mi se pare, dintr-o dată, minunat, mai minunat ca niciodată. Are dreptate tata! E grozavă matematica! Nu cred să mi se mai pară vreodată ceva mai pasionant.

Ilustrații: D. NEGREA

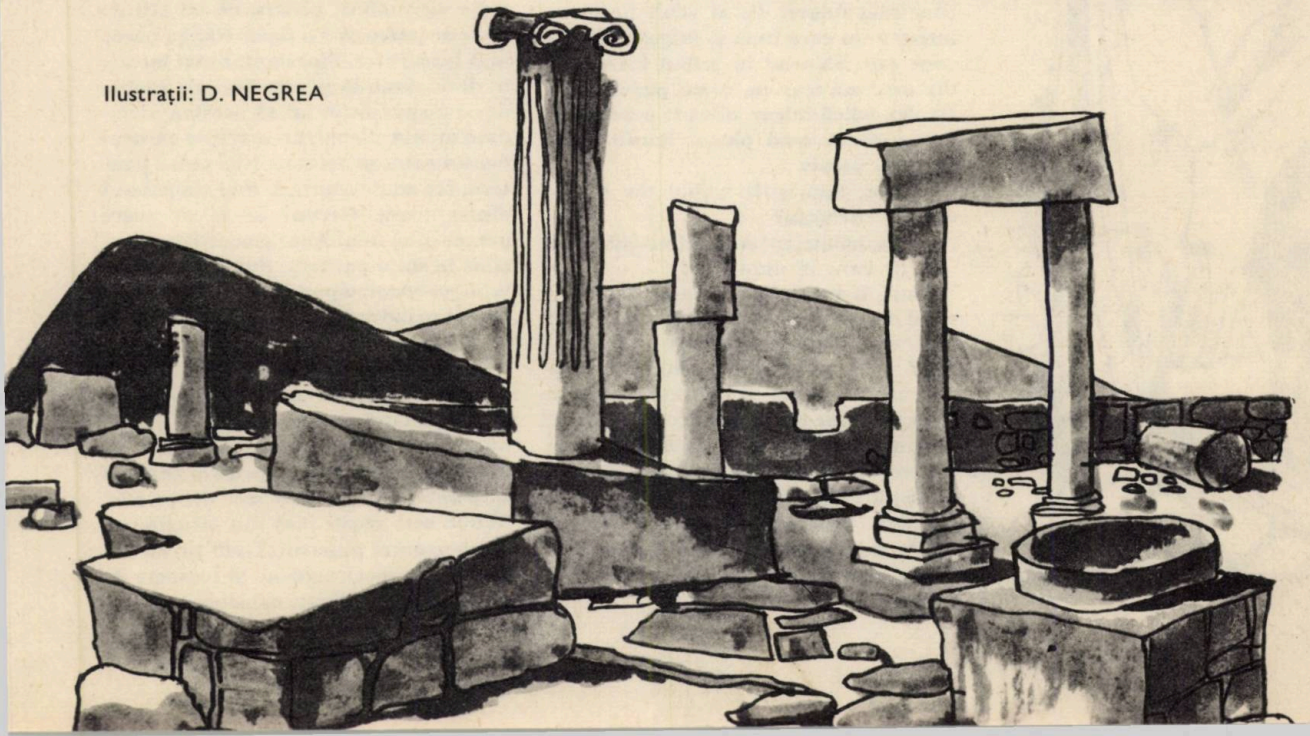

NKUBA

(poveste adevărată dintr-o țară africană)

O seară umedă și caldă. Pirogile întoarse de pe lacul Malawi — numele lacului este același cu al țării — se odihnesc legănate de valuri. În sat s-au aprins focurile. Miroase a pește prăjit și fiertură de manioc. Copiii, obosiți de alergătura de peste zi, s-au adunat în fața colibelor. Așteaptă cina.

Nkuba, retras pe o buturugă, meșterește ceva la arc. Îl încearcă mereu. Nemulțumit de rezultate, întinde coarda. Sumuni, sora lui mai mică, face încercări vizibile să-i intre în voie, aducîndu-i ba una, ba alta. Îl tot întreabă cîte ceva, dar Nkuba, ocupat, nu are timp să-i răspundă sau nu vrea s-o facă. E mîndru de el. Astăzi a fost luat pentru prima dată la pescuit, semn că va trece în curînd în rîndul oamenilor mari. Asta l-a făcut să crească în propriii lui ochi. Se socotește de pe acum un membru al tribului, cu drepturi depline, deși hotărîrea urmează să fie luată de către sfatul bătrînilor după ce va trece toate probele, așa cum este obiceiul.

Pînă mai ieri, lui Nkuba îi plăcea să se joace împreună cu ceilalți, chiar și cu Sumuni, care are doar cinci ani. Acum însă, cînd a trecut prima probă a maturității, s-au schimbat lucrurile. Și totuși cînd s-a întors de pe lac i-a adus Sumuniei un peștișor argintiu, ce înoată acum într-o tigvă de dovleac. Mai prinsese el pești, mai fusese chiar și cu piroga pe lac, dar niciodată nu i s-a dat voie să hotărască singur cînd și unde să arunce năvodul sau să-l scoată de capul lui. Mama îl cheamă la cină. Soră-sa, Sumuni, se ține ca o umbră:

— Mamă, Nkuba face pe grozavul, se plînse fetița, nu se mai joacă cu mine.

— Nkuba nu mai este un copil, răspunde tatăl blînd, mîngîindu-i cu degetele butucănoase părul cîrlionțat. Peste trei zile Nkuba va merge în pădure. Trebuie să arate că nu-i fricos și știe să se lupte cu fiarele și cu dușmanii tribului. Cînd ai să fii mare, ai să înțelegi toate astea mai bine. Nici ție n-o să-ți placă un băiat fricos. N-o să te măriți niciodată cu un astfel de om.

Fetița mai auzise de «încercarea bărbăției». Din ușa colibei, Sumuni aruncă o privire în jur și, văzînd că n-o observă nimeni, o zbughește printre ierburile înalte la coliba vecină. Cu vocea scăzută, o cheamă pe Mlena, prietena ei:

— Știi, Mlena, Nkuba pleacă peste trei zile în pădure. Este înfumurat astăzi și poate n-o să-ți spună. Mi-a adus un peștișor, continuă să-i împărtășească ea noutățile.

Cînd fetița se întoarce la colibă, în fața focului îl vede pe tatăl său, care îi explică ceva lui Nkuba. Sumuni își ciulește urechile.

— Nkuba înseamnă în limba părinților mei fulger. Tu ai venit pe lume într-o zi în care tuna și fulgera. Și așa cum este obiceiul în tribul kiswahili, din care mă trag eu, ți-am pus numele Nkuba, adică fulger. Sora ta s-a născut într-o seară cînd ploua. Sumuni înseamnă ploaie.

— Dar, tată, și în tribul tău se încearcă bărbăția?

— Da, băiete, tot ca în tribul chikawa.

— Și cum ai ajuns aici?

Tatăl îi povestește cum a fugit din satul lui pentru a scăpa de coloniștii albi, niște oameni răi, care voiau să-l ducă pe o plantație, de unde cu greu s-ar mai fi întors. Îi povestește cum a rătăcit vreme îndelungată prin pădure, hrănindu-se doar cu rădăcini și frunze și cum a ajuns apoi în satul acesta, unde pînă la urmă s-a și însurat. Tatăl cunoaște bine pădurea și-i spune lui Nkuba cum trebuie să se comporte cînd va fi plecat pentru trecerea probei maturității:

— Să știi că pădurea-i vicleană cu cei fricoși și prietenă cu cei puternici. Dar numai cu forța nu faci nimic. Trebuie să pui și capul. Toate vietățile au cap. Capul omului este însă mai bun ca al tuturor.

Sosi și ziua «examenului». Vreo douăzeci de flăcăiandri, cu arcuri și sulițe făcute de ei, sub supravegherea bătrînilor, se adunară în mijlocul satului. Șeful tribului, în haine de sărbătoare, cu o mască vopsită violent, dădu semnalul începerii festivităților. Tam-tamurile începură să bată puternic și băieții se prinseră la joc. Era un joc războinic, care imita mișcările vînătorului care răpune o fiară. Pe trupurile băieților apărură broboane mari de sudoare, dar nici unul nu se lăsa. Fiecare voia să-și arate măiestria. Cei din jur beau vin de palmier și-i încurajau. Cînd soarele își luă rămas bun de la sat, alaiul o porni către marginea pădurii. Cîțiva vînători mai încercați urmau să-i însoțească pe băieți. În caz de nevoie să le poată da o mînă de ajutor. Ceata «voinicilor» apucă pe o cărare și curînd se pierdu printre arbori și liane. Nkuba, cel mai bine legat dintre ei, pășea în fruntea coloanei. Pădurea fremăta. O mulțime de gîze fosforescente treceau de o parte și de alta a cărării. Iar greierii țîrîiau într-una. Este un țîrîit ce-ți înfundă urechile de nu mai auzi nimic, deși urechea trebuie să fie mereu încordată, să prindă toate zgomotele, pentru că nu știi de unde ar putea sări o fiară. Nkuba pășea însă încrezător. Fiarele sînt mai încolo, în desiș. Stau la pîndă. Sînt ele multe, dar i-a spus tatăl lui că acestea niciodată nu atacă un grup mare de oameni dacă nu sînt provocate. Nici chiar pantera, cea mai temută și mai șîngeroasă dintre toate. Grozav ar fi să poată prinde și ei una. Anul trecut băieții au adus în sat o panteră. Fusese prinsă în lațul pus pentru porcii mistreți. Povestea cu prinderea fiarei o spun și acum cu plăcere.

Nkuba se gîndea ce bine ar fi să aibă și ei un asemenea noroc. Zece paunzi, adică atît cît cîștigă un șofer într-o lună, nu ar fi de loc de aruncat. Și mai e, pe urmă, și faima de a fi prins o panteră care valorează de încă zece ori pe atît. Nkuba este trezit însă din visurile lui de un zgomot puternic. Undeva, nu departe, se auzeau tropote și trosnete de pomi rupți. Instinctiv coloana se opreș-

te. «Elefanți» — se aude un murmur în coloană.

Turma își continuă însă drumul, iar coloana se repune în mișcare. Ajunși într-un luminiș, băieții și vînătorii se opresc. Urmează un exercițiu de aprindere a focului. Cel însărcinat cu această treabă nu are voie să folosească chibriturile. Caută două lemne uscate și niște iască și frecînd lemnele unul de altul ele se încălzesc pînă cînd iasca se aprinde. Este o încercare a răbdării și iscusinței. Fiecare din băieți va trebui să facă această operație. Obosiți de drum și de trudă, băieții se culcă în jurul focului. Cîțiva sînt puși să facă de pază. De fiecare dată sînt însoțiți de un om mai în vîrstă, care supraveghează totul. Zilele următoare băieții sînt puși să aducă faguri de miere de la stupii sălbatici aciuiți prin arbori. Colindă astfel pădurea pînă cînd dau de o pasăre — pasărea mal sau cucul african, cum i se mai spune. Mare amatoare de miere și de larve de albină, pasărea nu poate însă să se înfrupte din stup pentru că albinele îl păzesc. Atunci ea cere ajutorul omului, pe care îl conduce din pom în pom pînă la locul cu pricina. Băiatul se cațără în pom cu un pumn de putregai aprins, care face mult fum, și alungă albinele, luîndu-le mierea. Ceea ce rămîne este pentru pasăre.

Într-o altă zi, băieții trebuie să prindă o maimuță. E nevoie de multă iscusință și îndemînare pentru a face această treabă. Maimuțele se cațără ca spiridușii prin pomi, sărind dintr-o cracă în alta, iar urmăritorul trebuie să facă și el aproape aceleași salturi. În timpul celor două săptămîni cît stau în pădure, candidații la maturitate învață să se hrănească cu fel de fel de rădăcini comestibile, cu frunze sau larve. Este un obicei care se mai păstrează încă în multe locuri din Africa. Pentru ca să poată trece în rîndul bărbaților, copiii trebuie să știe să se descurce singuri, să înfrunte pieptiș greutățile.

După trecerea tuturor probelor din pădure, băieții s-au înapoiat în sat. Aici are loc ultima încercare înainte de a primi încuviințarea din partea sfatului bătrînilor: trînta. Cei mai puternici sînt sărbătoriți. Se bea vin de palmier și se mănîncă plăcinte de manioc. Seara, în sunetul tam-tamurilor, satul dansează. În unele sate s-a introdus ca probă obligatorie la examenul de trecere în rîndurile bărbaților și cititul sau taina deslușirii buchilor, cum este numită de către băștinași. Pînă ea va fi adoptată însă de toate satele, vor mai trece încă mulți ani. În Malawi, această mică țară pierdută în inima Africii, care și-a cucerit după lupte grele independența din mîinile colonialiștilor englezi, în prezent sînt încă puține școli.

Moștenirea colonialistă este grea pe «continentul negru». Veacuri de-a rîndul popoarele africane au fost ținute în întuneric, departe de cuceririle minții omului.

AUGUSTIN BUMBAC

Ilustrație: EMILIA BOBOIA

COPILUL OSÎNDITULUI ȘI PAȘA

de TITUS CERGĂU

Un codru bogat și-a întins mantia-i de flori de tei pe umerii dealurilor Coium-baba și Chiașcular. La poalele acestor dealuri este o depresiune cu văzduhul îmbălsămat și străbătut de numeroase minarete înălțate spre larga cupolă de cer albastru de deasupra Babadagului.

Stăpîn peste oraș și întreg ținutul din jur era aprigul Chinan Pașa.

Într-o zi Chinan Pașa se plimba în chip de calic prin Babadag ca să poată descoperi și prinde singur pe răufăcătorii și șarlatanii tîrgului. Făcea aceasta mai mult pentru desfătare decît spre îndreptarea norodului.

Ajungînd în piață, stăpînul orașului văzu doi oameni certîndu-se pentru o oaie grasă. Unul dintre cei doi voia să vîndă o oaie și ținea la preț.

— Nu știu de ce ții atît la preț pentru o oaie care n-are mai mult de 20 kg de carne și 4 de seu? zise Bechir Casapgi, sigur de el.

— De unde știi tu că oaia cîntărește cît ai spus? întrebă Pașa, intrînd în vorbă.

— De unde știu, ce-ți pasă ție? Dar fac prinsoare cu tine pe oricît că așa este.

— Pe ce poți tu pune rămășag cînd te văd un golan ceva mai zdrențăros ca mine?

— Fac prinsoare pe singura iapă ce i-am luat-o fiului meu, dar tu ce pui?

La această propunere Pașa începu să se înfierbînte și zise:

— Dacă mă cîștigi, îți dau un mînz.

— Bine, zise Bechir bucuros. Să mergem la cantaragiu, să vedem care pe care...

Și se duseră. Cantaragiul, după ce-și făcu meseria, strigă cu un glas de vizir:

— 20 kg de carne și 4 seu.

Pașei îi păru rău de galantonia lui cu mînzul și căută să scape prin vicleșug de cîștigătorul rămășagului.

— Cunoști cumva legea și coranul, de ești atît de deștept?

— Nu le cunosc, dar ce te interesează, eu te-am întrebat dacă ești hoț de cai sau baș-geambaș, cînd mi-ai spus că-mi dai un mînz?

Pașa se înfurie peste măsură și, făcîndu-le semn basbuzucilor civili, ce-l urmăreau îndeaproape, le zise poruncitor:

— Închideți-l îndată pe acest ghiaur.

În ziua ce urmă, basbuzucii duseră în fața cadiului pe Bechir Casapgi.

— Spune, întrebă cadiul, cunoști tu legea și coranul strămoșilor noștri?

— Nu le cunosc, după cum nici tu nu cunoști leacul unei oi bolnave de gălbează, răspunse nepăsător și liniștit Bechir.

Cadiul se înfurie.

— Pentru disprețul și nesocotința ta față de oamenii legii și de cartea sfîntă a măritului nostru profet, în numele prea puternicului Alah și al credinciosului său sultan, te osîndim la spînzurătoare, după ce soarele se va culca de 3 ori, căci după răspunsul tău ai dovedit a fi un ghiaur necredincios.

Auzind osînda, copilul lui Bechir alergă într-un suflet, ca un mînz speriat, spre casa Pașei.

— Ce cauți aici și cum de te-a lăsat Baubec să intri atît de murdar în odaie? îl întrebă Pașa răstit.

— Vreau să știu de ce-l spînzurați pe tatăl meu, răspunse Menagi și-i înecă plînsul.

— Pentru că este un ghiaur care nu cunoaște legea și coranul.

Copilul făcu un pas înainte și zise:

— Mărite Pașă, puternic ești, dar nu-i cu dreptate. Nu tatăl meu este vinovat, ci bunicul meu, care nu l-a dat la școală.

— Și de ce rîzi cînd spui asta?

— Pentru că mă gîndesc că, dacă aș fi eu în locul înălțimii tale, nu mi-aș pierde vremea cu copiii și cu proștii.

Pașa se încruntă.

— Păi tu ai venit la mine, nu eu te-am chemat.

— Am venit să te rog a fi drept cu nevinovații și iertător cu proștii. Ce-ai de gînd să faci cu tata, care este și nevinovat și prost din cauza păcatului bunicului?

— Ai răbdare, zise Pașa mai blînd, spune-mi care crezi tu că este cea mai mare pacoste a tîrgului nostru?

— Cred că sînt cam mulți nedrepți cu care Alah a fost prea darnic, dîndu-le puterea.

— Eu credeam că sînt prea mulți proști.

— Mai periculoși sînt nedreptții decît proștii, mărite Pașă, căci dintr-un prost poți face un om drept, dar dintr-un strîmb nu poți face nicicînd un prost sau un drept.

Pașa începu să rîdă cu hohote și-i spuse copilului care sta nedumerit:

— Bravo, mînzule, ai dreptate, iertat să-ți fie tatăl, iar tu să-mi spui ce-ai vrea să te faci? Hoge, muftiu sau agă, căci vreau să te ajut.

— Mulțumesc, stăpîne, pentru iertarea tatălui meu, dar cît privește întrebarea din urmă, rog pe înălțimea ta să mi-o pună cînd voi fi mare, căci acum n-aș vrea să fiu nici unul dintre ei.

— De ce? întrebă Pașa curios.

— Pentru ca toți sînt șarlatani, răspunse Menagi, luînd-o la fugă însoțit de Baubec, care ducea porunca de eliberare a lui Bechir Casapgi.

Pașa scuipă în urma lor, gîndind cu glas tare: ...Nici băiatul lui Nastratin Hogea nu putea fi mai deștept ca acest mic pezevenghi.

BOMBARDAMENTUL

(URMARE DIN PAG. 11)

Portarul aruncă mingea, Mache o prinse sub braț și porni cu ea, urmat de ceilalți băieți. În clipa aceea se auzi huruitul îndepărtat al unui avion care se apropia cu repeziciune.

— Băieți, un avion! spuse Andrei, băiatul cel blond, privind în direcția din care se auzea huruitul avionului.

— Îl vezi, Andrei? întrebă într-o doară Mache, pregătindu-se să paseze mingea.

— Lasă-l dracului, e un avion hitlerist, răspunse liniștit Andrei, umblă după avioanele englezești cu dublu-fuzelaj care au atacat ieri gara Titu și s-or fi întors... Hai să ne vedem de treabă, dați-i drumul, băieți! Gata?

Dar nici unul dintre băieți nu se clinti. Ca o săgeată cenușie, avionul cobora spre ei, în picaj, din înălțimi, umplînd văzduhul cu vaierul lui metalic, amenințător.

— A înnebunit neamțul! spuse Mache, ridicînd din umeri... dacă nu redresează aparatul, ăsta intră precis cu botul în pămînt.

Deodată, din aripile cenușii-verzi ale avionului scăpărară cîteva luminițe galbene și roșii și, peste o clipă, gloanțele mitralierelor răpăiră în praf, în jurul băieților.

— Fugiți, băieți... fugiți... urlă Corina acoperind vîjîitul motoarelor, trage în noi... fugiți!

Țipînd, strigînd, orbiți de norișori de praf ce țîșneau în văzduh, băieții se risipiră ca potîrnichile, azvîrlindu-se în mărăcinișuri, rostogolindu-se de-a berbeleacul, făcîndu-se una cu pămîntul. Avionul cobora mereu, urlînd în văzduhul încins al zilei de august, trăgînd cu toate mitralierele de bord în ei.

Umbra avionului pluti ca o uriașă pasăre neagră deasupra terenului. O clipă huruitul motoarelor zgudui pămîntul, și-apoi avionul, părînd că își desface din nou aripile lui cenușii, prinse înălțime și începu să se depărteze.

Se făcu liniște. Praful se risipea încet, încet. Dintr-o tufă de mărăcini, Mache se ridică și întrebă cu o voce stinsă, gîtuită.

— Unde sînteți, băieți? Hai, că s-a dus. Corina, tu ești?

— Eu sînt, răspunse Corina, ridicîndu-se și el de la pămînt. Unde-i Andrei? Hei, Andrei! Unde ești? Era să ne-o faci cu neamțul tău!

Andrei se ridică și spuse, ștergîndu-și tîmpla care îi sîngera și pe care, pesemne, o zgîriase cînd se aruncase cu capul în tufele de alun de la marginea terenului.

— Hei, băieți, ridicați-vă! zise Corina. Dar nu-i răspunse nimeni.

— Ce-i cu băieții? întrebă nedumerit Mache, și-apoi strigă: Ia sculați, mă, de-acolo! Ce-i mă, v-ați speriat de un Fritz? Gata! S-a dus. Sus!

Nici un semn. Cei trei băieți rămaseră nemișcați. Și-atunci, prin ultimii norișori de praf care se risipeau în văzduh, în fața lor apăru o priveliște înspăimîntătoare. Toți băieții erau morți. Unii căzuți cu fața în praf, cu brațele larg desfăcute, alții rostogoliți pe o parte, cu genunchii aduși la gură, alții întinși pe spate, privind cu ochi mirați și goi spre soarele orbitor ce fierbea în văzduh. Cu capul înfipt în plasa de sîrmă a porții, cu brațele căzute de-a lungul trupului atîrna mort portarul, băiețelul bondoc și pistruiat...

— Ajutor! bîigui Mache, tremurînd din tot corpul... A... ajutor! Și-apoi, urlă cu un glas nefiresc, sălbatic. Ajutoor!

Și în aceeași clipă toți trei băieții o luară la fugă, țipînd cît îi ținea gura, gonind nebunește la vale, spre orășel. Săriră în zbor primul gard care le ațînea calea, pătrunseră într-o grădină de zarzavat, răsturnînd niște araci încărcați de roșii, și năvăliră toți trei deodată pe poartă afară, în strada principală, asfaltată a orășelului. Se opriră în mijlocul străzii cu răsuflarea tăiată. Pe cer, venind din partea opusă a străzii, o escadrilă de avioane de vînătoare germane coborau în picaj. Huruitul motoarelor dezlănțuite cutremura văzduhul, copacii și strada. Casele încremeniseră. Nici o mișcare. Nimeni.

Numai un cîine alb, ciobănesc alerga schelălăind pe mijlocul străzii pustii, fugind fără țintă, nebunește pe asfaltul negru și strălucitor.

Într-un difuzor agățat într-un stîlp, vocea unui crainic anunța:

— Armata română a întors armele împotriva ocupanților hitleriști. Guvernul fascist a fost arestat. Insurecția armată se desfășoară victorios.

Cei trei băieți stăteau nemișcați în mijlocul străzii, privind păsările cenușii de oțel care se năpusteau asupra orășelului.

(Continuare în numărul următor)

Ilustrație: VASILE SOCOLIUC

HI-MA-LAYA

ÎNVINȘII ȘI ÎNVINGĂTORII EI

de VALERIU CHIOSE

Văzuți de sus, munții Himalaya apar ca un imens arc de cerc, întins pe 3 000 de kilometri lungime. Ce forțe tectonice s-au întîlnit și s-au înfruntat aici pentru a da naștere, în plin centrul Asiei, celui mai uriaș podiș al lumii, unei adevărate «cocoașe a pămîntului»? Din Altai și Pamir, trecînd peste masivele Tian-șan, Kunlun, Kara-korum și Transhimalaya, se ajunge la marele perete himalayan, cuprins între izvoarele celor două fluvii sfinte indiene: Indus și Brahmaputra. Aici se află ceea ce se cheamă «acoperișul lumii», locul unde planeta noastră atinge cele mai mari înălțimi. Himalaya are sute de vîrfuri care depășesc 6000 m altitudine, 174 mai înalte de 7 000 m, iar 14 uriași își poartă coamele semețe dincolo de 8 000 m, mult deasupra norilor. 14 «optmiari» i-au fascinat pe oameni, i-au îndîrjit și i-au hotărît să-și pună forțele la încercare. O lume care veacuri de-a rîndul a stat necunoscută, ignorată, generînd povești și legende, a trebuit să-și dezvăluie tainele în fața voinței neînduplecate a omului de a cunoaște și de a cuceri. Un secol de încleștare cu natura, o luptă cu jertfe din care — pînă la urmă însă — omul a triumfat.

PUȚINĂ ISTORIE

Vestea existenței în centrul Asiei a unor munți uriași, acoperiți de zăpezi veșnice, a ajuns devreme în Europa. Au povestit despre ei negustori veniți pe faimosul «drum al mătăsii», străbătut cu veacuri în urmă de Marco Polo. În secolele XVI—XVIII numeroși misionari, călugări iezuiți portughezi, spanioli, germani și italieni, vin în Bhutan și Nepal, străbat podișul tibetan, cu intenția de a dura aici mănăstiri și de a-i converti pe localnici la religia catolică.

După misionari, în jurul anului 1800, este rîndul diplomaților să ia locul slujbașilor crucii și ai bibliei. În 1783 regele George al III-lea al Angliei trimite un ambasador la Pan-cen Lama (Samuel Turner), care lasă o captivantă descriere a Tibetului la fel ca și urmașii săi Francis Hamilton (1803) și Moorcroft (1819). Cam în același timp Himalaya atrage atenția unor topografi, iar apoi a oamenilor de știință francezi și englezi, veniți în India, Cașmir, Nepal și Himalaya, ca să cerceteze flora, fauna și structura geologică a solului. Cel mai celebru dintre ei, sir J.D. Hooker, a publicat și prima mare lucrare științifică despre acești munți, «Jurnalul himalayan». Dar «atacul» alpiniștilor adevărați, al oamenilor pasionați de bătălia cu înălțimile, începe abia în a doua jumătate a secolului trecut, după ce, în 1857, fusese înființat «Clubul alpin din Anglia». Apariția alpiniștilor deschide o nouă epocă, cea mai pasionantă în istoria milenară a Himalayei.

OMUL ATACĂ — PISCURILE SE APĂRĂ

Prima expediție cu caracter pur sportiv a avut loc în anul 1883 și s-a datorat tînărului englez W.W. Graham. Împins de ambiția de a cuceri cel puțin un «șaptemiar», el a venit în Himalaya perfect echipat, avînd doi ghizi elvețieni, și a făcut nu mai puțin de trei tentative într-o singură vară. Rezultatele au fost însă sub așteptări, Graham reușind doar un record de altitudine: 6 880 de metri.

Abia peste aproape 10 ani, lumea alpinismului asistă la o tentativă de mare anvergură întreprinsă de Martin Conway, una dintre cele mai interesante personalități din istoria alpinismului. Autor al unor tratate de filozofie, critic de artă, pasionat geograf și desăvîrșit sportiv, Conway n-a reușit recorduri de înălțime și nici n-a cucerit mari piscuri, dar în schimb a studiat perfect topografia ghețarilor Hispar și Biafo, socotiți printre cei mai mari și mai interesanți din lume.

Himalaya nu i-a primit cu ospitalitate pe vizitatorii ei. Le-a pus stavilă în cale vînturi și furtuni, s-a apărat cu avalanșe de piatră și de gheață. Erau avertismente severe pe care muntele le dădea omului. De ele n-a ținut seama temerarul englez A.F. Mummery, care în 1895 a încercat să ia dintr-o dată un «optmiar» Nanga Parbat, pisc aflat la numai 125 km de orașul indian Srinagar. Imprudent, englezul atacă frontal «Muntele pleșuv», socotind că nimic nu-i poate sta în față. Greșeală amară. La 24 august, rămas singur, cu capul de coardă Golnaș, lăsat în bivuac, Mummery încearcă imposibilul: escaladarea de unul singur a «marelui uriaș». Tentativă tragică! Viteazul alpinist englez este măturat de o avalanșă și nici astăzi nu se știe unde îi este mormîntul.

Nanga Parbat, aparent cel mai accesibil dintre piscurile de peste 8 000 m, a cerut cele mai mari jertfe. Un blestem parcă l-a apărat, pe versantele sale avînd loc și cele mai mari tragedii; 30 de oameni și-au lăsat viața aici. După Everest și Dhaulagiri — care au necesitat opt expediții pînă cînd s-au lăsat învinse — vine Nanga Parbat, cu șapte ascensiuni, toate soldate cu victime și jertfe. Dar mai puternic decît granitul a fost omul!...

PERFORMANȚE... RECORDURI

Setea de recorduri este nepotolită. O dovedesc, de pildă, atîția alergători care leșină după terminarea cursei de 5 000 m sau aviatorii.

Bătălia piscurilor a fost grea și complicată. Primul record a fost stabilit în 1911 cu vîrful Pauhunri — 7 128 m. Abia în 1928 performanța este întrecută cu... 6 metri, un grup de alpiniști sovietici și germani escaladînd piscul Lenin din Pamir. Recordul nu durează decît doi ani, pînă cînd austriacul Schneider cucerește vîrful Nepal Peak — de 7 145 m. Doar 11 metri mai mult! În 1936 o expediție anglo-americană cucerește Nanda Dewi — 7 816 m —, pentru ca tocmai 14 ani mai tîrziu omul să înfige pentru întîia oară steagul pe un optmiar: Acnapurna. În 1953 punctul maxim al planetei, Everestul, este atins. Avînd deasupra capului numai nori, omul a cutezat și mai sus. A pornit spre stele, spre astri!

EPOPEEA EVERESTULUI

Au trebuit să treacă mulți ani ca Everestul, Chomolungma (sau Zeița mamă a munților, ori Mama Zeilor, cum i se spune în limba indiană), să fie recunoscut drept cel mai înalt pisc al lumii. Evenimentul s-a petrecut în 1852, cînd colonelul EVEREST, care conducea pe atunci serviciul topografic al Indiei, a colaționat mai multe măsurători făcute prin metode trigonometrice, ajungînd — prin toate — la același rezultat: 8 898,80 m, cel mai înalt punct al globului pămîntesc. Controversată și contestată de-a lungul a 100 de ani, înălțimea Everestului a fost stabilită în anul 1955 la 8 847,60 m, cu corecțiuni de eroare între plus sau minus 2,44 m.

Pe atunci, la începutul primei jumătăți a secolului trecut, uriașii de peste 8 000 m nu tentau pe nimeni, fiind socotiți ca inaccesibili. Alpiniștii europeni se mai războiau cu cei 4 000 m ai Mont Blancului, apărat și el de strașnice armuri de gheață.

Cunoștința adevărată cu «piscul piscurilor» s-a produs în 1921, prin expediția condusă de Harold Reaburn, avînd ca secund pe G.L. Mallory, care deținea renumele unui neîntrecut cățărător și care avea să înscrie o pagină de glorie în istoria alpinismului himalayan. Expediția și-a început drumul la 18 mai, cuprinzînd 9 europeni, 50 de șerpași (localnici) și o coloană de 100 de catîri, pe drumul caravanelor ce duce spre capitala Tibetului, Lhassa. Prima tabără a fost stabilită la o înălțime de aproape 5 000 m, după 30 de zile de drum, iar primul bivuac de lucru la 5 330 m, de unde Everestul apărea în toată măreția lui, fascinant și semeț.

La 1 iulie Mallory și Bulloc atacă șaua de gheață care înconjura vîrful. Și o depășesc. Încep să apară greutățile. Șerpașii refuză — unul cîte unul — să urce, spre a nu mînia pe zei, care, după credința lor, sălășluiesc acolo. Mallory confundă drumul, face un calcul greșit și la 25 septembrie se află la o altitudine de 7 000 m. Furtunile Everestului, zăpada, lipsa de oxigen, oboseala îi obligă să renunțe. Uriașul privea sfidător retragerea oamenilor.

Dar în anul următor, 1922, s-a produs întîiul asalt! Mallory, învățînd din primul eșec, a început expediția mai devreme,

înainte de venirea musonului. La 1 mai, 13 alpiniști, 150 de porteri și 300 de iaci (animale de povară din Tibet) durară la 5 000 m altitudine tabăra de bază. Asaltul Everestului, care se va întinde pe mai mulți ani decît și-au închipuit oamenii, a început la 20 mai 1922. Și totuși el a trebuit să fie oprit la 8 225 m, înălțime record. Prăbușirea a trei alpiniști, salvați în mod miraculos de Mallory, îmbolnăvirea unor membri ai expediției, avalanșele îi opresc pe cutezători. Șapte șerpași își găsesc moartea în această a doua tentativă de a înfrînge pe Mama Zeilor, care, nepăsătoare, își vedea de furtuni și de vînturi.

cheiate cu eșec —, încă una în 1935, apoi alta — un an mai tîrziu —, împiedicată de un muson venit prea devreme, în sfîrșit, o tentativă în 1938, nereușită și ea, au făcut ca Everestul să pară un pisc imposibil de luat. Urmează o pauză de 12 ani, după care trei ascensiuni consecutive, între anii 1950 și 1952, par să confirme invincibilitatea Mamei Zeilor. Dar...

În 1953 «Clubul alpin englez» organizează un atac frontal asupra Everestului, încredințînd conducerea grupului lui Eric Schipton, veteran al luptei cu înălțimile de peste 8 000 m. O indisponibilitate neașteptată obligă pe organizatori

abandoneze totul, Hillary și Tensing au găsit resursele fizice și morale ca la 29 mai 1953 să poată înfige drapelul pe cel mai înalt pisc al lumii. Era ora 11,30, ora locală...

Hillary, scoțîndu-și masca, a făcut fotografiile tradiționale, în timp ce tovarășul său arbora steagurile Angliei, Nepalului, Indiei și cel al Națiunilor Unite. După un sfert de oră și o masă care a constat în... prăjituri cu mentă, cei doi victorioși au început coborîrea. În acest timp, telegramele de presă anunțau marea veste: cel de-al treilea pol al pămîntului fusese cucerit.

Ilustrație de POMPILIU DUMITRESCU

În 1925, o nouă expediție condusă de generalul Brun, avînd în componență pe același Mallory, încearcă pentru a treia oară rezistența Everestului. Alpiniștii reușesc să instaleze ultima tabără la 8 145 m. De aici cățărătorii pleacă singuri, stabilesc la 8 572 m un record de altitudini, dar... trebuie să se întoarcă, eforturile anterioare fiind peste puterile lor. Mallory și Trivine au încercat imposibilul și au plătit cu viața îndrăzneala lor. Ambii au fost înghițiți de nesățioasele prăpăstii ale Himalayei!

Oricum, G.L. Mallory a fost, cum spuneau cronicarii vremii, cel mai mare adversar pe care l-a avut Everestul. Și pe care a reușit în mare parte să-l învingă.

VICTORIA!

Două expediții în 1933 — ambele însă-l înlocuiască cu John Hunt, care se înconjură de o «echipă» excepțională, avînd în frunte un cățărător de mîna întîi în persoana apicultorului neozeelandez Edmund Hillary, dr. R.C. Evans, șerpul Tensing Norkin, inclus în mod excepțional în grupul de 12 persoane al alpiniștilor.

La 10 martie 1953, caravana care transportă 7,5 tone de bagaje s-a angajat la drum. Între 27 martie și 6 aprilie a avut loc lîngă mănăstirea lamaistă Tengpoche una dintre cele mai importante acțiuni ale ascensiunii: aclimatizarea, pentru ca la 12 aprilie să fie fixată tabăra de bază la 5 050 m altitudine.

La 7 mai a fost alcătuit «planul de bătaie» al escaladării: instalarea bivuacurilor 6 și 7 la 8 500 m, urmînd ca Hillary și Tensing să alcătuiască echipa de șoc. După mari peripeții, după momente de disperare, cînd erau gata să

FINAL

După Hillary și Tensing, Everestul a mai fost escaladat în perioada anilor 1956—1965 de încă 9 expediții, printre care patru indiene. În 1954 a «căzut» Chogari (8 611 m), iar în 1955 Kangchendzonga (8 597) și Makalu (8 411 m).

Astăzi, toți acei 14 uriași de peste 8 000 m au fost călcați de piciorul omului. Cu jertfe și sacrificii uriașe.

Cu cîțiva ani în urmă, Tensing Norkin se afla în somptuosul hol al hotelului Praga din Moscova, la o conferință de presă cu ziariștii. Nepalezul este un om scund, cu pielea aspră, marcată adînc de biciul vînturilor, cu mîini care au degerat de multe ori pe piatră. La întrebarea:

— De ce a trebuit să fie cucerită Himalaya? Norkin a răspuns simplu:

— Pentru că ea există!

Mi-a făcut impresia că asta spunea totul!...

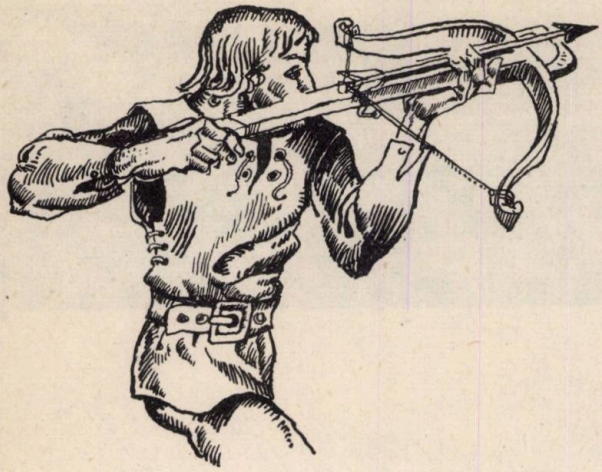

WILHELM TELL

Elveția, țară ce cuprinde principalul masiv al Alpilor, udată de Rin, Rhône și alte numeroase rîuri și lacuri, este o țară de munți și păsuni bogate, cu locuitori harnici și cinstiți, muncitori și demni, în cea mai mare parte păstori și pescari. Populația ei, helveții, de rasă celtică, a trecut succesiv sub stăpînirea romanilor, burgunzilor și francilor în timpul imperiului carolingian, iar din 1218 sub aceea a imperiului german, care o împarte în numeroase cantoane. În 1291 se formează prima Confederație Helvetică, la care aderă treptat toate cantoanele. Ea are de luptat pentru independență în secolul al XVI-lea, întîi cu Carol Temerarul și apoi cu împăratul Maximilian, care, prin tratatul de la Bâle, recunoaște independența cantoanelor helvetice.

În 1518, helveții încheie o pace perpetuă cu Franța, iar prin pacea westfalică (1648) Elveția e recunoscută ca un stat independent. Napoleon I recunoaște Republica Federală Helvetică, stat independent, ceea ce nu-l împiedică totuși să folosească Elveția drept teatru pentru luptele sale cu Austria și Rusia. Elveția a luptat și a reușit să-și asigure, în cele din urmă, neutralitatea. Populația sa a dus o luptă dîrză pentru libertate și independență. Această luptă reiese din legenda lui Wilhelm Tell, erou al independenței helvetice, ce a trăit la începutul secolului al XIV-lea, originar din Burghen, cantonul Uri.

Hermann Gessler, pîrcălabul cantoanelor Schwitz și Uri, reprezentantul împăratului Albert I, a ordonat să se așeze în piața publică din orașul Altdorf o pălărie în vîrful unui par, ce reprezenta puterea imperială, și fiecare cetățean elvețian ce trecea prin fața ei trebuia să îngenuncheze și să o salute, aceasta reprezentînd supunerea în fața împăratului.

Wilhelm Tell, om mîndru și independent, a trecut pe lîngă pălărie fără să-ngenuncheze și astfel a fost dus înaintea lui Gessler, fiindcă i-a nesocotit porunca. Pentru a-l pedepsi, pîrcălabul, care îl cunoștea drept un iscusit arcaș, i-a promis să-i redea libertatea dacă va ținti un măr așezat pe creștetul capului fiului său. Insistențele mulțimii adunate de a îndupleca pe Gessler să renunțe la înfiorătoarea încercare au rămas zadarnice. Copilul e plin de încredere în iscusința tatălui său, care ține mărul. Dar, mai înainte, Tell a pregătit o a doua săgeată, destinată lui Gessler, în cazul în care prima ar fi dat greș și ar fi nimerit copilul. Gessler, aflînd despre rostul celei de-a doua săgeți, l-a trimis pe Tell în lanțuri spre închisoarea Küssnacht. El a reușit să scape, și în drum, întîlnindu-l pe Gessler, îl omoară.

Această moarte a fost semnul ridicării helveților contra casei de Austria.

Tell și-a aflat moartea luptînd cu valurile rîului Schachev din cantonul Uri, după ce salvase un copil de la înec.

Legenda lui Wilhelm Tell a fost inspirată din legendele islandeze transplantate în secolele XV-XVI în Elveția și amplificată de istoricul Tschudi.

În memoria lui Wilhelm Tell, la Altdorf, s-au ridicat o fîntînă și un turn, pe care se găsește o frescă ce înfățișează legenda eroului. Tot în acest oraș este o statuie ce reprezintă pe Tell în picioare, cu arbaleta într-o mînă și cu cealaltă sprijinindu-se de fiul său și care a fost executată de sculptorul Kissling. O altă frescă se află în capela ridicată pe malul lacului celor 4 cantoane, de unde se spune că a evadat Tell. În memoria acestui erou îndrăzneț, curajos, cinstit și mîndru, Rossini a compus o operă, iar Fr. Schiller a scris o dramă.

* *Educarea memoriei* *

de dr. VIORICA VASILIU

Din antichitate și pînă în timpurile noastre, oamenii s-au străduit să descopere mecanismul activității creierului omenesc.

În ultima vreme, unele cercetări au stabilit că memoria este strîns legată de anumite substanțe din celulele creierului, de proteine mai precis, de formarea unor molecule specifice de acizi nucleici din aceste proteine. Acestea au o mare capacitate de a reține informațiile înregistrate prin simțuri. S-a constatat deci că există substanțe chimice care pot să sporească formarea acestor acizi nucleici specifici memoriei, cu alte cuvinte, în viitor, se vor descoperi medicamente pentru stimularea memoriei.

Pînă atunci, dragi copii, să folosim pentru întărirea memoriei metodele cunoscute astăzi, metode care vor rămîne valabile chiar și dacă se vor descoperi «pilulele».

Astfel, pentru a vă dezvolta memoria vizuală, formați-vă obiceiul de a privi ființele și lucrurile din jurul vostru în toate amănuntele. Dacă întîlniți, bunăoară, un om, examinați-l cu toată atenția, pentru a vă da seama de culoarea ochilor, a părului, de forma nasului, a urechilor, a mîinilor, de amănuntele îmbrăcămintei; apreciați-i înălțimea, greutatea. Repetați aceste exerciții ori de cîte ori priviți o floare, un copac, un tablou, o statuie, o mașină etc. Apoi încercați să redați tot ceea ce ați reținut referitor la persoana sau obiectul privit.

Pentru a vă dezvolta memoria auditivă, fiți foarte atenți la explicațiile profesorilor, învățați cu voce tare. Bineînțeles că apoi veți reda ceea ce ați auzit.

Pentru a memora mai bine lecțiile, citiți la început cu mare atenție textul. Închipuiți-vă apoi că vă aflați în fața unei persoane care nu are cunoștințele voastre și vă străduiți a-i explica ca să înțeleagă tot ceea ce vreți să învățați. Perfecționați-vă apoi exprimarea, recitind textul, de data aceasta concentrîndu-vă atenția și asupra stilului. Repetați lecția pînă ajungeți să o redați oral sau în scris cît mai corect și cît mai frumos.

Toate aceste antrenamente, în lumina noilor cunoștințe asupra memoriei, se pare că ajută la formarea acizilor nucleici specifici și deci la dezvoltarea memoriei.

VRĂJITORUL DIN OZ

DUPĂ L. FRANK BAUM

DESENE: Rusz Livia

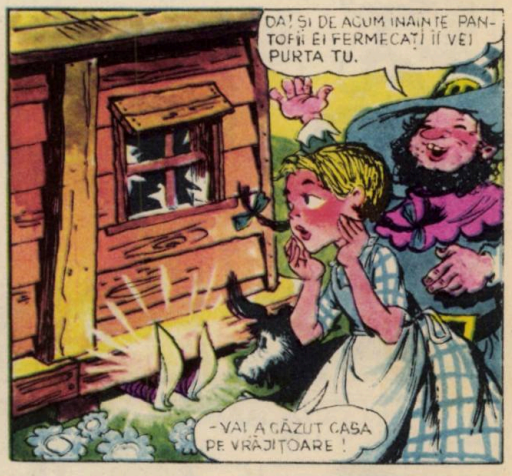

(VA URMA)

CASETA DE PE FUNDUL DUNĂRII

SCENARIU DUPĂ NUVELA CU ACELAȘI TITLU DE *M. ȘERBĂNESCU*
DESENE DE *E. ȘI S. BAIAȘ*

PE ȘLEPUL BĂTRÎNULUI KARL A SOSIT MIȘU, UN MISTERIOS NECUNOSCUT. EL CAUTĂ PE FUNDUL DUNĂRII O CASETĂ CARE CONȚINE O LISTĂ SECRETĂ. ÎN ACEST SCOP VREA SĂ-L FOLOSEASCĂ PE NICU, UN COPIL. KARL SE ÎMPOTRIVEȘTE. MIȘU ÎL LOVEȘTE PENTRU A-L FACE SĂ TACĂ.

KARL, ȚI-E RĂU?

NU-I NIMIC, NICULE. PLEACĂ DE AICI...

RĂMÎI, BĂIETE. POȚI STA SUB APĂ PESTE 2 MINUTE?

NUMAI ATÎT? URMĂREȘTE-MĂ!

PLEOSC

FORMIDABIL! APROAPE 5 MINUTE. CÎT UN PESCUITOR DE PERLE!

NU MAI RĂMÎNE AICI, BĂIETE! E PRIMEJDIE...

AI SĂ AJUNGI CĂPITAN DE VAPOR. AM UN PRIETEN AMIRAL CARE TE POATE AJUTA...

ADEVĂRAT?

NU-L ASCULTA, BĂIETE! ACESTA E UN...

AH! UN HITLERIST!

(VA URMA)

TOȚI BĂIEȚII SÎNT RĂI „ „ „ BUNI

(URMARE DIN PAG. 9)

concentrată. O, nu-i un Alain Delon! Băieții frumoși sînt nesuferiți, ca Tinuț, de pildă. Cu ce o fi mobilat creierul lui? N-are nici o preocupare deosebită, un atlet optimist și incult. Pe cînd Despa... E drept, chipul său triunghiular, negricios nu e pentru un afiș de film, dar în schimb, ce ochi adînci, iscoditori. Sînt ochii omului care caută, care vrea să știe. Nicoleta hotărî să înfăptuiască o schimbare în felul ei de viață. Va acorda mai multă atenție cititului. Cultura înainte de toate! Trăim în secolul informației! Va trebui să acumuleze în fiecare zi, metodic, un anumit număr de bit** din toate domeniile! Dar bietul Țașu... Și el trăiește într-o epocă civilizată și ca atare se va transforma într-o pereche de mănuși civilizate sau într-o și mai civilizată mapă în care un mare savant își va duce ultimele lucrări la Academie. Dar e nedrept, sînt atîtea materiale plastice care pot înlocui pielea amărîtului de Țașu! Și Nicoleta, înduioșată, începu să strige:

— Țașu! Băiețașu!

Minune! Minune în secolul 20! Un hămăit îndepărtat răspunse... Nicoletei nu-i veni să-și creadă urechilor; era lătratul lui Țașu sau al fantomei sale! Dar mai întîi că nu există fantome și apoi, de vreme ce nu există, cum o să latre?

— Țașu! Țașule!

Același răspuns. Imposibil să fie alt cîine.

— Tată, ai auzit?

— Ce să aud?

— Uite! Eu strig: Țașule! Și să vezi că răspunde!

— Păi de ce să nu răspundă? A, exact, că l-am pierdut!

Lătratul îndelung îl făcu să ciulească urechile.

— Din direcția aceea vine, arătă el spre nord-vest. Ei, să fii tu sănătoasă, nu-i doar un cîine scurt de coadă!

— Ba e chiar Țașu! Să mergem!

— Nu-mi las eu undițele! Adineauri era cît pe-aci să muște!

— Atunci mă duc singură.

— Stai oleacă, sînt bălți, o mlaștină! se sperie inginerul. Dar am să vin! Să priponesc întîi verigile. Uf, de ce te-oi fi luat cu mine?!

**Bit — unitate convențională de măsurare a cantității de informații.

CE SĂ CONSTRUIȚI ÎN VACANȚĂ

CONSTRUIȚI UN SEMNALIZATOR OPTIC PENTRU ÎNVĂȚAREA ALFABETULUI MORSE

Acest dispozitiv, atît de necesar celor care doresc să învețe alfabetul Morse, se poate construi destul de ușor, cu piese care stau la îndemîna oricui.

Pentru aceasta sînt necesare:

— Un postament de lemn cu dimensiunile specificate în text.

— Un manipulator telegrafic sau un buton de sonerie.

— Un soclu de lampă cu bec de lanternă.

— O baterie de lanternă sau un transformator de sonerie.

— 2 m sîrmă de conexiune izolată cu bumbac, email sau vinilin.

CONFECȚIONAREA POSTAMENTULUI

Luăm o scîndură din lemn de brad groasă de 1,5—2 cm. Cu ajutorul unui ferăstrău o tăiem la dimensiunile următoare: lungimea 20—25 cm, lățimea 15 cm.

Cu o pilă (rașpilă) ajustăm frumos marginile, iar fața o netezim cu hîrtie sticlată.

Pe partea inferioară, în cele patru colțuri, fixăm cu ajutorul cuielor patru pătrățele din scîndură (cu latura de 3 cm) drept piciorușe de susținere a postamentului (fig. 1 a,b,c,d).

Pe postamentul astfel confecționat montăm piesele în ordinea următoare

— Manipulatorul (fig. 2) (sau butonul de sonerie) în partea dreaptă jos la margine (a).

— La mijlocul postamentului, în partea de jos, fixăm bateria (sau transformatorul) cu ajutorul unui colier de tablă (fig. 2 b).

— Tot în mijlocul postamentului, dar în partea de sus, vom monta soclul de lampă, în care se înșurubează becul (fig. 2 c).

În partea stîngă a postamentului se lipește o hîrtie sau un cartonaș pe care se scrie alfabetul Morse (fig. 2 d).

După fixarea pieselor pe postament, se procedează la conexarea lor cu ajutorul sîrmei de conexiune (fig. 3).

Prima conexiune (legătură) o facem de la una din lamele bateriei la partea laterală a soclului de lampă, unde vine înșurubat becul (fig. 3 e).

Altă conexiune o facem de la cea de-a doua lamă a bateriei la unul dintre contactele manipulatorului sau ale butonului de sonerie (fig. 3 f).

Ultima conexiune se face de la cel de-al doilea contact al manipulatorului la cel de-al doilea contact al soclului de lampă (fig. 3 g).

Lipirea sîrmei de conexiune cu piesele respective se face cu ajutorul cositorului, folosindu-ne de un ciocan de lipit și pastă.

Pentru a verifica montajul, apăsăm pe manipulator, în acest timp becul trebuie să se aprindă. Dacă nu se aprinde, verificăm circuitul și înlăturăm defectul, care poate fi: o sîrmă dezlipită sau lipită greșit, becul nu e înșurubat bine în soclu etc. Mai jos dăm alfabetul Morse.

Într-un alt articol vom publica felul cum trebuie să manipulăm acest aparat pentru a învăța corect alfabetul Morse.

IONESCU ILARION
profesor la cercul de căi ferate al Palatului pionierilor — București

A	• —	T	—
B	— • • •	U	• • —
C	— • — •	V	• • • —
D	— • •	X	— • • —
E	•	Z	— — • •
F	• • — •	Y	— • — —
G	— — •	Q	— — • —
H	• • • •	W	• — —
I	• •		
J	• — — —	1	• — — — —
K	— • —	2	• • — — —
L	• — • •	3	• • • — —
M	— —	4	• • • • —
N	— •	5	• • • • •
O	— — —	6	— • • • •
P	• — — •	7	— — • • •
R	• — •	8	— — — • •
S	• • •	9	— — — — •
Ș (ch)	— — —	0	— — — — —

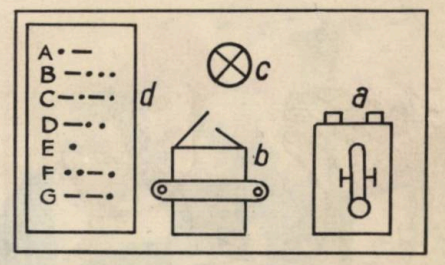

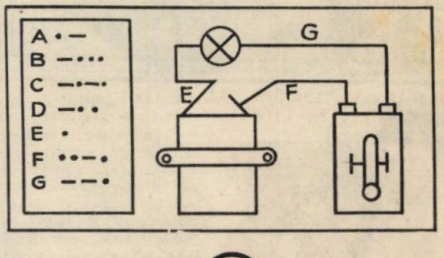

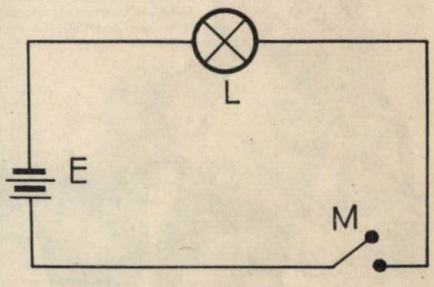

PENTRU OM NU EXISTĂ IMPOSIBIL

Desene de PUIU MANU

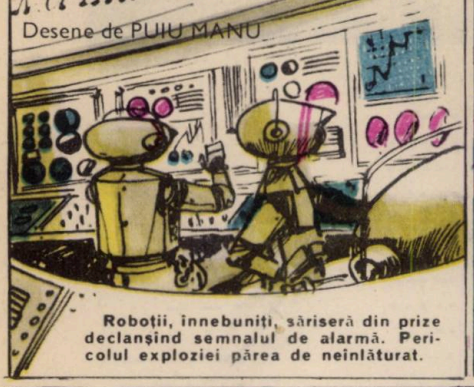

Roboții, înnebuniți, săriseră din prize declanșînd semnalul de alarmă. Pericolul exploziei părea de neînlăturat.

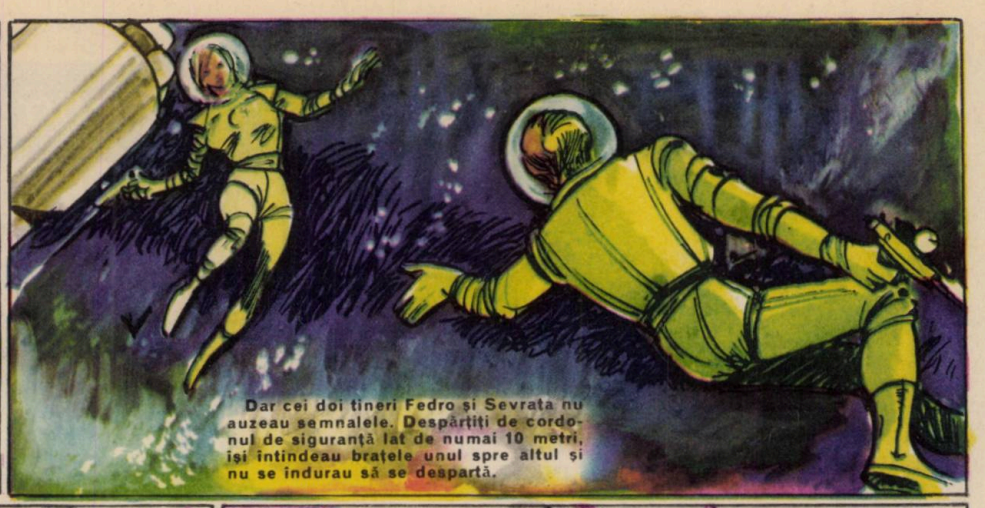

Dar cei doi tineri Fedro și Sevrata nu auzeau semnalele. Despărțiți de cordonul de siguranță lat de numai 10 metri, își întindeau brațele unul spre altul și nu se îndurau să se despartă.

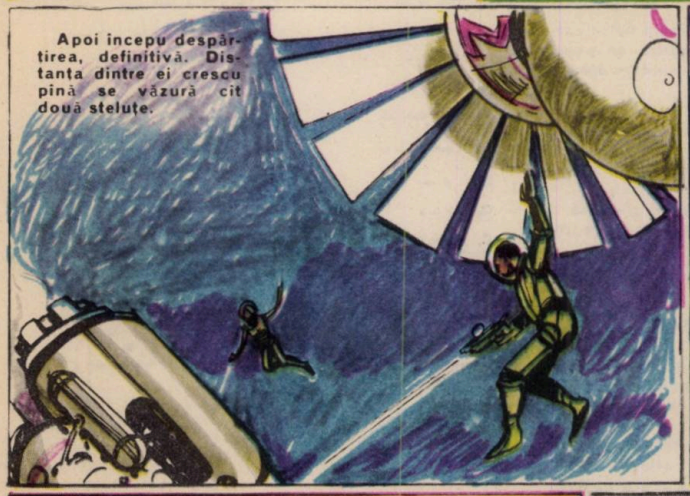

Apoi începu despărțirea, definitivă. Distanța dintre ei crescu pînă se văzură cît două steluțe.

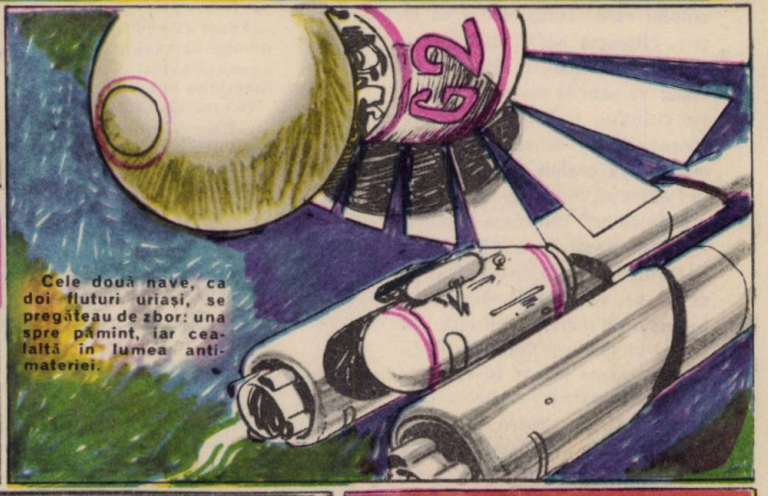

Cele două nave, ca doi fluturi uriași, se pregăteau de zbor: una spre pămînt, iar cealaltă în lumea antimateriei.

În sala de comandă a navei pămîntene «Galactica», întreg echipajul se strînse în fața ecranului.

Comandantul navei «Spirala» împreună cu fiica sa Sevrata își iau adio de la prietenii pămînteni.

Fedro făcu cîțiva pași spre ecran rostind: «Sevrata, de dragul tău, mă iau la trîntă cu Universul și-l voi supune. Împreună cu prietenii mei vom face imposibilul și vom salva de la pieire galaxia voastră, a antimateriei».

Comandantul și ceilalți tovarăși îl priviră mirați. Fedro, omul de știință pe care-l respectau, făcea promisiuni fără acoperire. Mintea omenească nu se putea opune naturii: nu putea transforma structura unei galaxii întregi din antimaterie în materie.

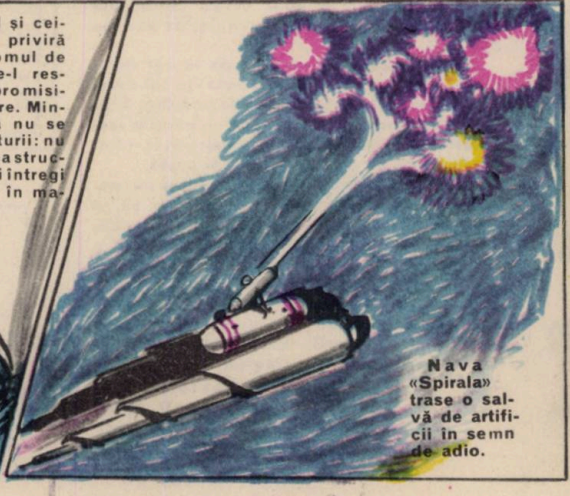

Nava «Spirala» trase o salvă de artificii în semn de adio.

Fedro, îndurerat, rămas singur în fața ecranului pustiu, continua să repete: «Te voi salva, Sevrata! Te voi salva!»

(VA URMA)

BIBLIOTECA CENTRALĂ

CRAVATA ROȘIE

nr. 7
1966

REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C.C. al U.T.C.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

Vacanță neobișnuită

de VASILE MĂNUCEANU

Prin uriașele bolți străvezii ale gării, lumina cerului de vară se furișa veselă și plină de curiozitate. Locomotivele pufăiau greoaie, ca niște urși polari care dintr-o ciudată cochetărie și-au lustruit bine blana cu cremă de ghete. Cărucioarele electrice, încărcate cu bagaje și cu saci poștali se strecurau lin prin mulțime, iar în vagoanele-restaurant se încărcau blocuri lungi de gheață sclipitoare, care deșteptau în imaginația călătorilor asudați amintirea nostalgică a lui Amundsen și a deșerturilor albe din Groenlanda.

Un băiat de vreo 14—15 ani, blond, destul de înalt pentru vîrsta lui, care tîra anevoie un geamantan uriaș, de culoarea prazului, se opri în dreptul unuia dintre peroane și privi nedumerit locul unde ar fi trebuit să se afle tăbliță indicatoare pe care de obicei scrie: «Acceleratul nr... pleacă la ora... în direcția...» Din neglijența ori zăbava cuiva, tăbliță nu fusese încă agățată la locul ei. Băiatul căută în preajmă o uniformă de ceferist, dar, nereușind să descopere ceea ce dorea, se adresă primului călător pe care-l bănui dispus să-l scoată din încurcătură. Era un băiat cam de aceeași vîrstă, cu pantaloni scurți, de doc, și cu pantofi de baschet, dar a cărui statură nu putea fi ghicită cu ușurință, din pricină că mergea cocoșat sub greutatea unui rucsac formidabil, în care ar fi încăput, neîndoielnic, hrana rece pe-o săptămînă a unei expediții numeroase.

— Dacă ești bun... poți să-mi spui în ce direcție pleacă trenul ăsta?

Bizuindu-se pe bunăvoința celui cu rucsacul, proprietarul geamantanului prăzuliu nu se dovedise un bun psiholog, fiindcă cel interpelat astfel răspunse posomorît, privindu-l cu coada ochiului:

— Trenul ăsta? Nu pleacă nicăieri. Cum o să plece? Nu vezi că de-abia a sosit în gară?

Băiatul cu geamantanul verde era însă o fire liniștită, care nu-și pierdea ușor cumpătul. Surîse blajin.

— Nu te supăra, dar ăsta nu-i un argument serios. Uite, de pildă, și eu de-abia am sosit în gară și totuși plec undeva.

— Ce logică! exclamă celălalt, surprins. Ediția-ntîia cu nucă de cocos!

Și, cucerit probabil pînă în străfundul inimii de această «logică», își scoase fulgerător rucsacul care-l făcea să se asemene cu un dromader și din care ieșeau căpătîiele de aluminiu ale unor bețe de cort, trîntindu-l fără menajamente în mijlocul peronului. Băiatul cu geamantanul, nedumerit de evocarea cu totul bizară a acelui fruct exotic, îl privi fix:

— Care nucă de cocos? Nu-nțeleg ce vrei să spui...

— Nici nu-i nevoie, îl întrerupse bine dispus fostul dromader. E un fel al meu deosebit de a-mi exprima entuziasmul. Original, nu?

«Ba, dimpotrivă, caraghios» se simți celălalt ispitit să răspundă. Dar zîmbetul sincer, radios, al interlocutorului său îl dezarmă. Conveni:

— Absolut original. În ce direcție pleci? se interesă el politicos, după o clipă.

— Pe litoral. Dar tu?

— Tot pe litoral.

— Formidabil! Extraordinar! nu mai înceta celălalt să se minuneze. Devii din ce în ce mai simpatic.

— E o caracteristică a mea, replică modest geamantanul prăzuliu.

Dromaderul rîse:

— Ediția-ntîia! Noi doi trebuia să ne întîlnim într-o zi. Dă-mi voie să mă prezint: Achile.

— Încîntat, răspunse celălalt, fără să se tulbure. Foarte încîntat. Așadar, tu ești celebrul erou din «Iliada» lui Homer... Ia spune-mi, ce mai face calul troian?

— Ce să facă, bine. Astăzi are oră la potcovar, sosi răspunsul prompt și plin de amabilitate.

Ilustrații: MAGDA ARDELEANU

Geamantanul prăzuliu păru să chibzuiască cîteva clipe:

— Pun rămășag că știu de ce mergi la mare: te supără călciiul. Vulnerabilitate cronică...

— Ești prompt la deducții, dar nu și la politețe, amice, îl dojeni Achile. Încă nu mi-ai făcut onoarea...

— Scuză-mă, a fost o distracție momentană. Dă-mi voie: Everest.

— Ești englez? îl cercetă Achile intrigat.

— Nu, sînt munte.

Eroul lui Homer se dovedi a avea cel puțin tot atîta sînge rece cît noua sa cunoștință. Răspunsese calm și prietenos:

— Evident, trebuia să-mi dau seama. Va să zică ești chiar faimosul Everest... Spune-mi, ce noutăți ai despre Himalaia?

— Sînt consemnate toate în manualul de geografie. Așa că...

— Așa că, în vacanță fiind, îl întrerupse generos Achile, n-are rost să intrăm în amănunte. Un singur lucru nu pricep: ce caută un munte la mare?

— Nu ești de loc pătrunzător, dragul meu. Închipuiește-ți că de atîtea mii de ani m-am săturat să stau neclintit sub neguri și zăpezi. Mi s-a făcut dor de soare, de valuri...

— Ediția-ntîia cu nucă de cocos! se bucură Achile. O dorință cît se poate de firească și de încîntătoare. Ți-aș rămîne însă recunoscător dacă mi-ai da o lămurire. Trebuie să-ți mărturisesc că pe mine chiar așa mă cheamă: Popescu I. Achile. Se pare că a fost o dorință a bunicului meu. Dacă vrei, îți arăt și actul de naștere. Spune-mi, și tu ai avut un bunic cu imaginație bogată?

— Nu, al meu era un bunic obișnuit.

— Atunci?!

— Totul se trage de la vechea mea pasiune pentru alpinism. Știi cum sînt colegii: băieți buni, dar gata oricînd să te pricopsească cu cîte o identitate nouă.

— Aha, și te-au botezat Everest. Să știi că nu-i rău de loc. Știi ce, frate Everest? Eu sînt de părere să ne căutăm locuri în același compartiment.

— Se acceptă, răspunse simplu Everest, săltînd nu fără greutate geamantanul prăzuliu.

Achile își ridică și el de pe peron rucsacul, pe care călătorii îl ocoleau ca pe-o stîncă primejdioasă, și se pierdură în mulțime.

Descoperiră cu destulă ușurință personalul de Mangalia. Vagonul de clasa a doua în care se urcaseră era însă destul de aglomerat. Abia spre capătul culoarului găsiră un compartiment ceva mai liber. Dinăuntru, doi băieți și-o fată, care abia își terminaseră de rînduit bagajele, îi priveau curioși. În colțul dinspre fereastră se mai afla un al patrulea călător, un bărbat în cămașă sport, cu pantaloni de cowboy și cu o barbă neagră, bogată, ușor încărunțită. Omul, sosit probabil mai demult, părea să fi atipit, rezemat de spătarul banchetei.

Achile își făcu curaj cel dintîi. Păși înăuntru făcînd să zdrăngăne ușile compartimentului cu rucsacul lui cît nacela unui aerostat, burdușită cu saci de nisip.

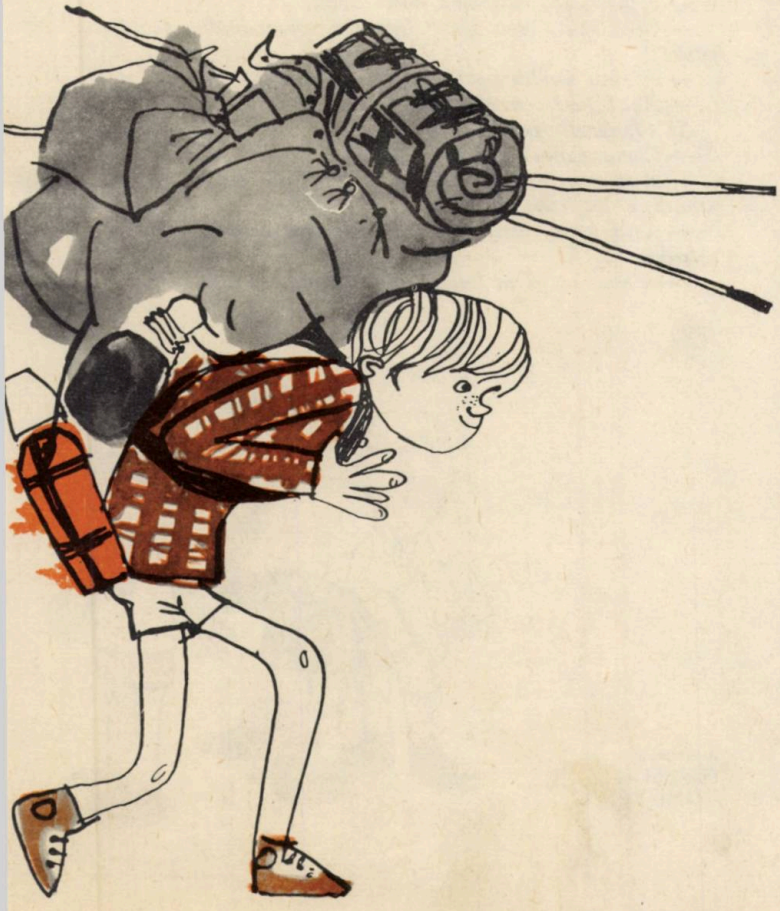

— Scuzați-ne, se interesă el politicos, sper că mai sînt locuri libere?

— Cum să nu, poftiți, surîse binevoitoare și puțin amuzată fata, o lungană cu fața măslinie și cu codițe obraznice, bățoase ca niște tirbușoane.

Achile mormăi o mulțumire și, încercînd, în spațiul strîmt dintre bănci, să scape de gigantica lui povară, începu să execute niște mișcări disperate și cu desăvîrșire inutile. Unul dintre băieți, pirpiriu la înfățișare, dar vioi ca o veveriță, sări să-l ajute. Scos din situația dramatică în care se afla, Achile își șterse fruntea asudată și mulțumi sincer, în stilul lui colorat:

— E o adevărată plăcere să călătorești cu vecini simpatici și îndatoritori! Și pentru că vecinătatea asta va dura cu aproximație cinci ore și un sfert, adăugă el, permiteți-mi să-mi asum rolul de spărgător de gheață: eu sînt Achile.

— Țin să precizez: erou din «Iliada», interveni Everest, care izbutise între timp să-și instaleze și el în plasa de bagaje geamantanul verzui. Iar eu sînt Everest.

— Țin să precizez: munte, adaose Achile, la fel de prompt.

— Minunat! se extazie fata. Vom avea un munte în compartiment. Asta înseamnă oxigen din belșug...

Celălalt băiat, posesor al unei fețe rotunde, blajine, grăsulii, și al unor ochelari impunători, îl măsură pe Achile cu un aer de expert, din tălpi pînă în creștetul înălțat undeva, în zone inaccesibile. Apoi clătină din cap, cu îndoială:

— Nu cred. La asemenea înălțimi aerul e foarte rarefiat. Dar asta n-are nici o importanță. Dați-mi voie să mă prezint la rîndul meu: Arhimede.

Everest păru copleșit:

— O, ce cinste pentru noi! Marele fizician al antichității... Arătați foarte tînăr, maestre, se miră el fățarnic.

— Sînt copleșit...

— Desigur, își dădu Achile cu părerea, mergeți la mare pentru a verifica vestitul dumneavoastră principiu al corpurilor scufundate în apă...

— Bineînțeles. Totdeauna e bine să verifici cît mai temeinic un principiu, declară ochelaristul. În afară de asta...

Dar nu mai apucă să continue. Spiridușul cel scund și pirpiriu sări deodată în picioare, într-o atitudine alarmată și rugătoare:

— Ssst, liniște vă rog!

— Ce e, ce s-a întîmplat? se auziră cîteva glasuri îngrijorate.

— Oamenii cardinalului sînt pe urmele mele, le comunică pirpiriul cu un aer misterios. Și n-am nici un chef să fac cunoștință cu Bastilia, deși prietenii mei, mușchetarii, ar trece prin foc să mă scoată de-acolo...

În mijlocul hohotelor de rîs, Everest chibzui calm, arătîndu-și perspicacitatea:

— După accentul dumitale gascon și după înfățișarea dumitale distinsă, tinere gentilom, cred că știu cine ești: unicul, celebrul și nemuritorul D'Artagnan!

— Sluga dumneavoastră, se înclină ceremonios și satisfăcut spiridușul.

Achile remarcă subtil:

— Mai lipsește o singură carte de vizită...

— A mea, știu, aprobă fata, susținînd liniștită privirea interogativă a lui Achile. Dar mă mir că n-ați ghicit încă cine sînt...

Everest interveni, grăbindu-se să-și consolideze renumele de bun psiholog:

— Stai nițel, nu e timpul trecut. Să facem inventarul... Ochi negri, rochie albă, clasică, atitudine mîndră, profil enigmatic... Da, da, aș putea să jur că ești un oracol antic. Poate chiar vestita Clepsidra...

— Hodoronc-tronc! Clepsidra e un ceas cu nisip, îl apostrofă Achile.

— Așa e, se tulbură Everest. Altfel parcă: Cinthia... sau Stridia...

D'Artagnan zîmbi ironic:

— Stridia, stimabile, e un pește.

— Ba, dimpotrivă, e o scoică, un gasteropod, lămuri Arhimede cu blîndețe.

— Și eu îți spun că e pește! stărui D'Artagnan, ambițios.

— Eroare! strigă Arhimede, profund zguduit și ridicînd brațele spre tavanul compartimentului. Eroare fundamentală.

— Ttttt, clătină și Everest din cap. Încăpățînați mai sînt gasconii ăștia...

Savantul antichității, deși vedea bine că cei din compartiment sînt porniți pe glume, că s-au antrenat într-un joc la care ia el însuși parte, nu se putea împiedica să nu pufnească mînios. Fata interveni cu delicatețe:

— Vă rog să puneți odată capăt acestei dispute botanice!

— Zoologice! o corectă Arhimede, cu o nobilă și rece indignare.

— Fie, zoologice, admise fata indiferentă, dar ascunzîndu-și anevoie zîmbetul. Văd însă că sînteți cu toții în pană de memorie. Am să vă lămuresc eu: sînt Pithia...

— Pithia! Pithia pe litoral! Ce noroc, oameni buni, exclamă Achile încîntat. Vom avea buletinul meteorologic asigurat pe toată vacanța...

Se declanșară cascade interminabile de rîs. Deodată, Pithia tăcu și duse degetul la buze:

— Ssst, mai încet, băieți, ați uitat că nu sîntem singuri, spuse ea, arătînd spre omul cu barbă și cu pantaloni de cowboy, care continua să moțăie la fereastră.

(VA URMA)

SĂBII ȘI SĂBIOARE...

de OCTAV PANCU-IAȘI

Bănuiesc că n-aveți altă părere și, în cazul că va fi nevoie, veți susține afirmația mea că vacanța *și* jocul *sînt, de cînd lumea, două noțiuni ce nu pot fi despărțite, tot așa cum nu pot fi despărțite bradul de munte, plaja de mare sau cele două străzi vecine din cartierul meu: strada Cornișei și strada Barajului. Și pentru că am pomenit de vacanță, de joc și de cele două străzi, îmi permit să mai fac o afirmație: toate acestea luate împreună nu pot fi despărțite de* copii. *O dovadă grăitoare sînt rîndurile de față.*

Așadar, e vacanță, jocul e la cea mai mare cinste, și copiii de pe străzile Barajului și Cornișei se pricep ca nimeni alții (ori, mai bine zis, ca toți ceilalți!) să dea Cezarului ce i se cuvine, adică vacanței și jocului toată pofta și fantezia. Cei de pe Cornișei și-au alcătuit o armată. O armată cu mareșali, cu generali, cu colonei și maiori, o armată unică în toată lumea, pentru că nimeni nu poartă gradul de ostaș. Ba nu. Nu e unică. Mai există una, una singură, pentru că și cei de pe Barajului și-au alcătuit o armată asemănătoare întru-totul cu prima. În orele libere, vreau să spun atunci cînd n-au loc importante acțiuni de luptă, cînd pe cîmpul de onoare domnește liniștea atît de necesară somnului și, în primul rînd, murării castraveților din borcanele de pe balcoane, victime sigure ale atacurilor prin surprindere, membrii celor două armate sînt prieteni la cataramă, merg împreună la ștrand și la meciuri, împart frățește cireșele și biscuiții, fac pașnice schimburi de timbre și, seara, se plimbă ținîndu-se de după umeri, povestindu-și filme și visînd călătorii în lună, din păcate încă irealizabile, deoarece luna se încăpățînează să rămînă la o depărtare mai mare decît pădurea Brănești sau pîrîul Pantelimon. În timpul operațiilor militare însă, cele două armate nu se mai cunosc, devin automat doi poli care se resping, ba nici măcar nu se mai înțeleg decît prin tălmaci, deoarece, firește, vorbesc două limbi diferite.

Am notat, fiindu-i martor de la distanță — e mai cuminte așa dacă porți ochelari și sticla lentilelor nu-i incasabilă! —, un asemenea moment cînd la comandantul celor de pe Cornișei a venit un sol de pe Barajului și, cum cele două armate vorbesc două limbi diferite, a fost nevoie de ajutorul unui tălmaci.

— Să trăiești comandante, rostește tare și plin de sine solul.

— Ce-a spus, ce-a spus? îl îmboldește comandantul pe tălmaci.

— A spus «să trăiești comandante», traduce prompt tălmaciul.

— Răspunde-i că-i binevenit, spune comandantul.

— Ești binevenit, i se traduce solului.

— Mulțumesc, răspunde demn solul.

— Ce-a spus, ce-a spus? întreabă comandantul pe tălmaci.

— A spus «mulțumesc», traduce tălmaciul.

— Aha! face comandantul.

Și tălmaciul, politicos, traduce fără să mai fie rugat:

— Comandantul a făcut «aha!»

— Asta am înțeles, rostește solul. Și în limba noastră «aha!» e tot «aha!»

— Ce-a spus, ce-a spus? îl descoase comandantul pe tălmaci.

— A spus că și în limba lor «aha!» e tot «aha!»

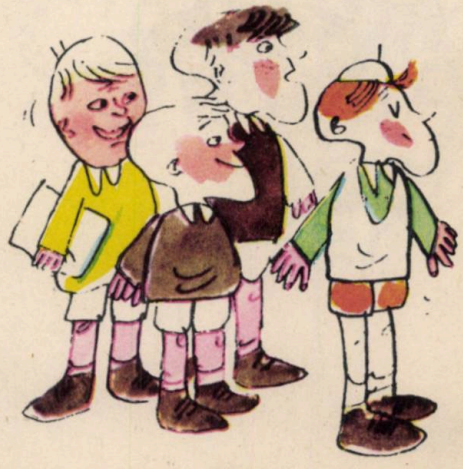

Ilustrații
POMPILIU
DUMITRESCU

— *Îhî, se dumirește comandantul.*

— *Tradu-mi ce înseamnă «îhî!», roagă solul pe tălmaci.*

— *Mi-a cerut să-i traduc ce înseamnă «îhî!» îl informează tălmaciul pe comandant.*

— *Îți interzic să-i răspunzi, poruncește comandantul. «Îhî!» e o taină a noastră. Întreabă-l ce dorește.*

— *Comandantul te întreabă ce dorești, îi spune tălmaciul solului.*

— *Am venit să vă anunțăm, vorbește calm solul, că nu mai aveți voie să prindeți pești de pe malul lacului dinspre strada noastră.*

— *Ei, asta-i bună, rîde comandantul, și cine anume o să ne oprească? Adică, pardon. Ce-a spus, ce-a spus? îl ghiontește pe tălmaci.*

— *A spus, traduce tălmaciul, că nu mai avem voie să prindem pești de pe malul lacului dinspre strada lor.*

— *Pagubă în ciuperci, spune comandantul. De pe malul lor nu se poate prinde nici măcar o săbioară.*

— *Zău? zice solul. Nici măcar o săbioară?*

— *Nici măcar un solz de săbioară, spune comandantul.*

— *E bine că eu am prins ieri două roșioare cît degetul? se oțărăște solul.*

— *E bine că nu te cred? zice comandantul.*

— *Pe două timbre Guatemala că am prins? propune solul.*

— *Pe două Guatemala și o Costa Rica că n-ați prins? supralicitează comandantul.*

— *Eu nu mă mai joc, se supără tălmaciul. Dacă voi vorbiți fără ajutorul meu, la ce naiba mai sînt tălmaci?*

— *Ai dreptate, își recunoaște vina comandantul. Tradu-mi ce-a spus.*

— *A spus că ceva «e bine».*

— *Răspunde-i că nu e bine. Să plece și să comunice comandantului că vom prinde pește de unde vrem.*

Tălmaciul traduce corect.

— *Poți pleca, mai spune comandantul solului.*

Dar solul nu se urnește. Rămîne neclintit.

— *Ei, nu pleci odată? strigă comandantul.*

— *N-am înțeles, răspunde solul. Aștept să mi se traducă...*

Momentul notat a avut loc imediat după-amiază. Pe la șase s-a dat o bătălie grea, dar nedecisă, deoarece nimeni n-a acceptat decît situația de învingător. Pe seară, cele două armate prindeau împreună pește, adică stăteau alături pe malul lacului, cu undițele în apă și așteptau să agațe măcar un solzișor de săbioară. În acest timp își povesteau pentru a mia oară «Haiducii» și făceau planul unei excursii comune.

— *Mi-ar plăcea s-o putem face la Argeș, spuse comandantul armatei de pe strada Barajului.*

— *Unde? nu auzi bine comandantul armatei de pe Cornișei.*

— *La Argeș, traduseră în cor amîndoi tălmacii.*

Vara

de FLORIN MUGUR

Plaje cu nisipuri ca argintul,
Plaje strălucind în zori de zi
Se fugăresc în jurul mării
Ca niște lungi vulpi argintii.

Încet-încet se luminează.
Frumoasă vară, mulțumesc!
Sosește soarele pe valuri
Ca pe-un covor împărătesc.

Sînt primul azi pe plajă, primul...
Nisipurile-s încă reci.
Bine-ai venit, mărite soare!
Din basmul verii nu mai pleci.

Se-apropie, strigînd, copiii,
Tovarăși buni de bucurii.
Veniți voioși, în fuga mare!
Vă cheamă plajele-argintii.

Și doi prieteni vă așteaptă
În ceasul bun și luminat:
Pe boltă, sus, bătrînul soare
Și jos, pe plajă, un băiat...

*

Cetinile, valurile...

de MIHAIL COSMA

Ți-ai umplut de cînturi iară
Cetinile, valurile,
Luminoasă, mîndră țară —
Cum ți-s idealurile.

Codrii plini de ape clare
Își pornesc orchestrele;
Țărmul mării către soare
Și-a deschis ferestrele.

Mîngîind cu șoapte line
Aripi de balade,
Urcă cerbi pe serpentine,
Printre fagi și zade.

Lîngă ramuri verzi ca marea,
Împletind culorile,
Țese iar privighetoarea
Cu poeme zorile.

Numai flori și voie bună
Ne deschid cărările,
Cînd pe valuri își înstrună
Argeșul — chemările.

Timp frumos, cu zări profunde,
Își arată stelele.
Și Ceahlăul le răspunde
Fluturîndu-și velele.

Peste veac te cîntă iară
Cetinile, valurile,
Luminoasă, caldă țară —
Cum ți-s idealurile!

Salut voios, Capitală dragă!

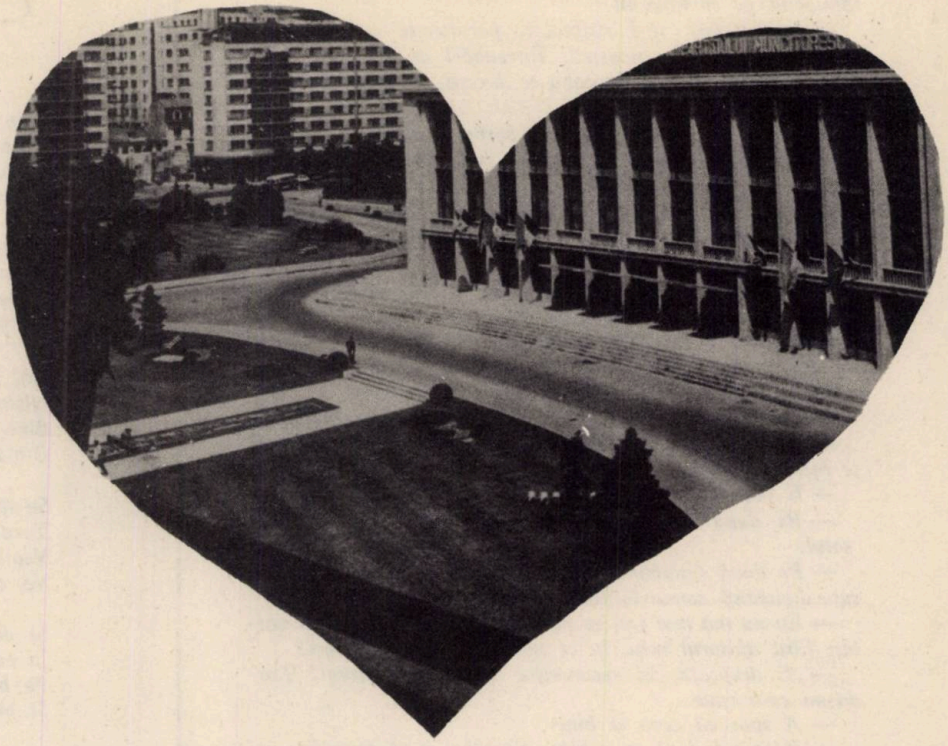

de **VASILE MĂNUCEANU**

Să zicem că am coborît într-una din cele șase gări de călători ale Bucureștiului. De pildă, sub vastele și murmurătoarele cupole transparente, cu nervuri de oțel, ale Gării de Nord. Și că ne dorim o călăuză bună prin străvechea și tot mai tînăra cetate. Unde s-o găsim? E greu lucru. Bucureșteanul însuși nu se poate lăuda că a bătut în întregime, într-o viață, toți cei o mie de kilometri pătrați ai orașului.

Dar, la urma urmei, busolă poate să fie și o floare, adusă din munte sau din Bărăgan, și pe care orașul o va recunoaște drept prinos al iubirii noastre, dezvăluindu-ne pe rînd frumusețile.

KILOMETRUL ZERO

E potrivit totuși ca mai întîi pasul să ni-l îndreptăm puțin prin timp, prin vîrstele cetății. Să nu credeți că e simplu. În București există așa-numitul «kilometru zero», undeva, în Piața Sf. Gheorghe, socotită drept vechea vatră a orașului. Istoria însă nu cunoaște un «kilometru zero», nu are un start precis, la care să ne alinieze veacurile. Ce știm despre trecutul acestui crîmpei de cîmpie, înveșmîntat astăzi în piatră, sticlă și oțel?

Savanții au spulberat legenda întemeierii orașului de către presupusul cioban Bucur, deși ne place să păstrăm legenda naivă și s-o povestim. Hotărît însă că Bucur nu putea să trăiască acum mai bine de 100 000 de ani, în paleoliticul de mijloc, de cînd datează primele urme de viață pe aceste meleaguri.

Nu vă speriați, nu vom călători chiar atît de departe în vreme. Să luăm un punct de plecare ceva mai apropiat: hrisovul din 20 septembrie 1459 al lui Vlad Țepeș, document în care așezarea este pomenită pentru prima dată sub numele ei actual. De altfel hrisovul cu pricina este socotit actul de naștere al capitalei noastre. Vlad Țepeș ridicase cetatea Bucureștilor cu scopuri militare, pentru a stăvili năvala otomană. Începînd din 1659, Bucureștii devin singura reședință a domnilor Țării Românești.

Vechi mărturii ale întîmplărilor și vremurilor de altădată se află multe, presărate pe meleagurile orașului.

Pomenim de acel «kilometru zero», aflat undeva, în preajma Pieței Unirii, unde prin secolul al XVI-lea, poate chiar și mai înainte, se ridicase mîndra curte domnească. Nu departe de acolo dăinuiește și azi biserica Sf. Gheorghe Vechi, însemnată atît prin vechime, cît și prin faptul că aici a existat timp de cîteva veacuri o școală slavono-română care, pînă la școala lui Gheorghe Lazăr, a reprezentat, împreună cu Academia grecească de la Sf. Sava, o înaltă instituție de învățămînt. Tot aici, în centrul vechi al orașului, se află — restaurat azi — vestitul han al lui Manuc, înălțat în 1808. La capătul Bulevardului 1848 întîlnim cel mai vechi așezămînt sanitar bucureștean, Spitalul Colțea (datînd din 1708), lîngă care se ridica odinioară Turnul Colței, edificiul cel mai înalt al vechii capitale.

Sus, în Cotroceni, se înalță atît de cunoscutul palat al pionierilor, în care zi de zi sute de copii cu cravate roșii petrec ceasuri fericite, cîntînd, dansînd, pictînd sau meșterind cu pasiune fel de fel de mecanisme. Clădire veche romantică, albă, cu farmec nou și tînăr însă. În preajma ei și-au așezat tabăra, în 1821, pandurii lui Tudor, veniți cu flinte și coase să scape țara de asupritori. Și tot aici, în 1848, masele bucureștene au încercat să salveze revoluția, împotrivindu-se pătrunderii în oraș a armatelor turcești.

În Piața Unirii și pe dealul Mitropoliei s-au desfășurat momente dintre cele mai de seamă ale revoluției de la 1848. Aici fiecare piatră evocă neuitatul chip al lui Bălcescu, chipurile și numele altor luptători neuitați ca Ana Ipătescu, Cristian Tell, Catina, Popa Șapcă, Golescu... Tot aici, pe locul de azi al Pieței Unirii, masele populare au impus, în 1859, alegerea ca domn a lui Alexandru Ioan Cuza, iar la 9 mai 1877 a fost proclamată independența de stat a României.

Cîmpia Filaretului (Parcul Libertății de azi) 1890... Proletariatul bucureștean sărbătorește pentru prima oară ziua de 1 Mai.

Actualul palat al telefoanelor, de pe Calea Victoriei. În scuarul alăturat se înălța cîndva Teatrul Național, inaugurat în 1852 și distrus în august 1944 de sălbaticul bombardament hitlerist. Alături, în fosta Piață a Teatrului, o placă comemorativă: aici au căzut, la 13 decembrie 1918, sub gloanțele guvernanților, peste o sută de muncitori din rîndurile celor ce manifestau pentru pîine, pace și libertate.

Nu departe de Piața Teatrului, în strada Sf. Ionică, a avut loc în mai 1921 un eveniment de neștearsă amintire: crearea Partidului Comunist din România. LucrărileCongresului de constituire a partidului începuseră la 8 mai, în camerele scunde ale redacției ziarului «Socialismul», într-o clădire de pe strada Academiei.

În istoria luptei celor asupriți din țara noastră începea o etapă nouă.

Locuri simple, modeste, dar tulburătoare prin semnificația lor adîncă, amintesc momente de seamă ale acestei etape. Iată, aici, pe strada Pompiliu Eliade, în preajma Pieței Kogălniceanu, se află casa în care s-a ținut consfătuirea pregătitoare a celui de-al II-lea Congres (1922) al P.C.R. Pe strada Ecoului la nr. 29 a funcționat în 1932, în ilegalitate, redacția ziarului «Scînteia». Pe strada Mitropolitul Grigore (în preajma Observatorului astronomic) la nr. 69 s-a ținut în martie 1932 conferința pe țară a muncitorilor ceferiști.

Și, în sfîrșit, Grivița Roșie. Monumentul

viu al celei mai mari încleștări din istoria clasei muncitoare. Puternica Griviță, vechea citadelă comunistă, înconjurată azi de strălucirile noilor blocuri.

FERMECĂTOAREA TINEREȚE A ORAȘULUI

Fără îndoială, mîndra, fermecătoarea, incomparabila tinerețe a orașului o alcătuiesc aceste sute și sute de blocuri noi, aceste noi artere, aceste cartiere abia născute, aceste transatlantice de lumină și beton, încingînd și întreținînd orașul cu masiva și totuși delicata lor prezență; fericită podoabă, mărturie copleșitoare a grijii față de om, a marelui triumf socialist.

Către Piața Unirii — istorica vatră a orașului — își deschide ampla-i perspectivă Magistrala Nord-Sud, ac gigantic de busolă citadină, pe a cărei panglică de asfalt, străjuită de coloși cu cîte zece etaje, rulează fără încetare sute de mașini și troleibuze. Uimitor tablou, de care nu te-ai dezlipi dacă n-ai avea făgăduiala altor și atîtor asemănătoare tablouri. Cartierul Floreasca, printre primele clădite în anii socialismului, a căpătat de-acum o ușoară patină, un «aer al lui», și privește cu oarecare mîndrie de adolescent către frații lui și mai tineri. Firește însă că, în ce privește proporțiile, el a fost demult întrecut. Ca să cutreieri, de pildă, cartierele Drumul Taberei sau Balta Albă ți-ar trebui multe, foarte multe ore și poți foarte ușor să te rătăcești în păienjenișul aleilor dintre blocuri. Blocuri noi, sute și sute de blocuri, mii, zeci de mii de apartamente noi, pretutindeni: în Giulești, în Piața Palatului, pe Calea Griviței, pe Șoseaua Olteniței, în Giurgiului, în Ștefan cel Mare, în Mihai Bravu... O nesfîrșită escadră de bastimente terestre, cu dimensiuni impresionante și în culori fragile, luminoase, din care, noaptea, aurul milioanelor de ferestre se împrăștie cu dărnicie ca o constelație a păcii și puterii și cîntecului.

Și neîncetat, cu aceeași ardoare și pricepere, constructorii înalță mereu în alte puncte alte clădiri; înalță vertiginos și chibzuit, din îndemnul Marelui Constructor, Partidul, tot alte case simple și calde, sporind ca în legendă suava și trainica tinerețe a orașului.

MARILE UZINE

Zeci de mii de familii au părăsit de-a lungul anilor din urmă casele vechi, strîmte și insalubre, mutîndu-se în locuințe noi, confortabile și civilizate. Cei mai mulți dintre acești proaspeți locatari muncesc în marile uzine bucureștene.

Uzinele orașului...

Zidurile lor puternice, carapacele lor translucide, înaltele lor catarge alcătuiesc un inel în perpetuă pulsație, o forță vie ce zămislește fără încetare oțel și mașini și pîine și încălțăminte și alimente. Sînt uzine vechi unele, cu veche tradiție, altele mai noi, dar toate ridicate azi pe aceeași treaptă a tehnicii foarte moderne, a producției la cel mai înalt nivel. Uzine cu care țara se mîndrește. Se mîndrește țara, ne mîndrim toți cu locomotivele Diesel, cu automotoarele și compresoarele fabricate la «23 August». Mașinile agricole fabricate la «Semănătoarea» împînzesc de mult ogoarele patriei, îngemănate, făcînd să sporească belșugul de pîine. Laminoarele Uzinelor «Republica» au produs și produc milioane de kilometri de țevi prin care azi, pretutindeni, ca prin niște neobosite artere, circulă apa, țițeiul, aburul, gazul metan. La Uzinele «Autobuzul», creație a primului plan cincinal, se fabrică elegantele troleibuze, care ne poartă prin oraș cu fosnetul lor discret. În halele de la «Timpuri noi», uzină care a împlinit nu de mult un veac de existență, și care în anii socialismului a cunoscut o dezvoltare impetuoasa, se produc motoare puternice, a căror trepidație seamănă cu ropotul unei herghelii de mustangi...

Dar ne-ar trebui multă hîrtie numai spre a înșirui uzinele bucureștene. Inelul lor de forță și frumusețe înlănțuie fierbinte, ocrotitor, orașul.

.....

Candide și mîngîietoare sînt grădinile Bucureștiului. Să nu le uităm. Salba lor de smarald, cu legănătoare miresme, îmbrățișează orașul. Soare și cer și grădini.

Parcul Libertății și Parcul Herăstrău și Cișmigiul și Grădina Icoanei și Teiul și Băneasa și Floreasca... Salbă de smarald, cu dulci miresme.

Soare și cer și grădini. Copii fericiți pe alei, printre arbori...

VISURI ȘI ÎNFĂPTUIRI

Fiecare dintre acești copii bucureșteni, care în aceste zile de vară zburdă veseli pe aleile parcului, are un vis al lui; să ajungă muncitor priceput, inginer, medic, pilot, profesor, botanist... Și ca să-și împlinească acest vis e dator un singur lucru: să învețe bine. Și învață. Are unde. Trei sute de școli de cultură generală sînt în Capitală, cu mii de cadre didactice. Multe din aceste școli, nenumărate, cu ferestrele lor largi, cu zidurile lor blînd colorate, cu marile lor săli de clasă și laboratoare spun singure că au fost clădite în anii din urmă, anii socialismului.

Zecile de licee de cultură generală și de specialitate, școli profesionale, Universitatea și celelalte institute de învățămînt superior cu nenumăratele lor facultăți sînt o chemare și un îndemn către culmile cele mai înalte ale științei și culturii.

Cultura este o preocupare continuă, adîncă și de seamă a partidului și statului nostru. Să luăm numai o pildă: față de anul 1938, numărul muzeelor din București s-a înzecit aproape. Cel mai mare dintre ele, în care se află opere artistice de-o inestimabilă valoare (62 000 de piese!) este Muzeul de artă al Republicii Socialiste România, amenajat în Palatul Republicii. Mult îndrăgite de miile de vizitatori din Capitală și din provincie sînt și Muzeul de artă feudală brîncovenească de la Mogoșoaia, Muzeul «Theodor Aman», Muzeul «George Enescu», Muzeul satului, Muzeul de artă populară, Muzeul de istorie a orașului București ș.a.

Dar dintre toate sălile muzeelor bucureștene, cele mai solemne, mai răscolitoare, cu dragoste cercetate, sînt cele ale Muzeului de istorie a Partidului Comunist și a mișcării revoluționare și democratice din România. Nenumărate săli cu mii de exponate, grăind fiecare despre lupte, jertfe și victorii. Doftana... cartușe și bice . dîrzenie și neînfricare. Cărți comuniste scrise pe foițe de țigări. Adunări conspirative. Griviția. Vijelia gloanțelor. Stindardul purpuriu mereu mai vajnic și mai sus. Tipărițele ilegale «Scînteia». Cuvîntul partidului înflăcărînd masele. August 23. Insurecția...

Ultimele săli sînt dedicate cuceririlor de azi ale poporului liber, marilor sale înfăptuiri sub călăuzirea partidului.

Înfăptuirile acestea le vezi aievea, ieșind din muzeu, sub seninul cer bucureștean. Iată noile, marile uzine ale orașului. Iată nesfîrșitele cartiere noi, monumentala Casă a Scînteii, sala Palatului Republicii Socialiste România cu bolta ei de cleștar azuriu, iată sala expoziției din Piața Scînteii, adevărată podoabă arhitecturală, iată noua clădire a operei de stat și iarăși noi și noi blocuri, noi cartiere, grădini, copii fericiți sub soarele de primăvară.

E primăvara nouă și veșnică a Capitalei.

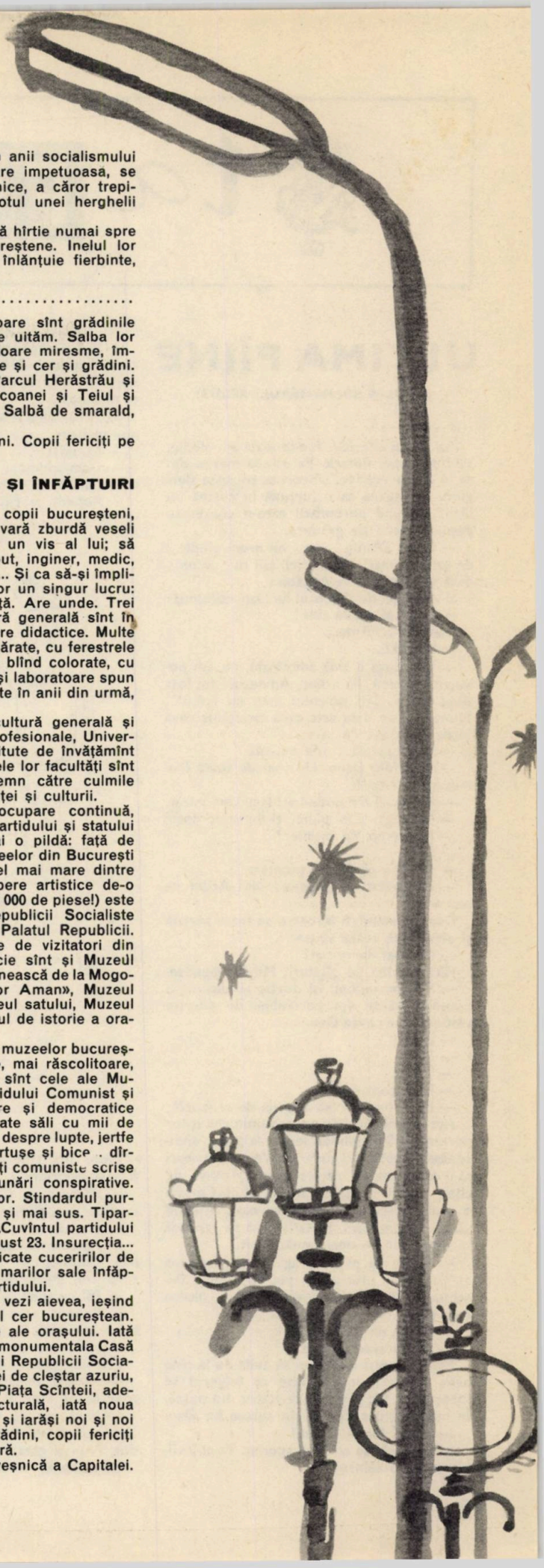

ULTIMA PÎINE

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

Azi Mihai e fericit. Fredonează o melodie, se întrerupe, fluieră. Pe stradă merge din ce în ce mai repede. Uneori se trezește alergînd. Dă buzna ca o furtună în curtea lui Dan, speriind porumbeii care-și consumau pașnici porția de grăunțe.

— Bună, Dănuț... știi... eu m-am gîndit... de azi... ce mai... de atunci, știi tu... să ne... dacă vrei tu... să ne împăcăm.

Și încurajat de zîmbetul lui Dan, continuă:

— Cred că există zîne!

Dan făcu ochii mari.

— Iar mă?...

— Stai, asta e zînă adevărată, nu din poveștile bunicii. Fii atent. Adineauri am fost după pîine. Știi obiceiul meu cu colțul... Numai că de data asta mi-a cronțănit ceva între dinți așa de tare...

— Vreo piatră... «de moară».

— Nu rîde, Dane. Un inel de toată frumusețea. Uite-l!

— Ce spui? De unde-l ai? făcu Dan mirat.

— L-am găsit în pîine, ți-am spus doar.

— Pe cuvînt de pionier?

— Da.

— Zi: «Pe cuvînt de pionier»!

— Pe cuvînt de pionier! Na! Acum ce mai vrei?

Dan luă inelul, îl întoarse pe toate părțile și abia după aceea spuse:

— Ce să-ți dau pe el?

Fără să stea pe gînduri, Mihai răspunse.

— Doi porumbei. Își dorise totdeauna o pereche măcar din porumbeii de diferite rase pe care-i avea Dan.

— Unul!

— Doi!

— Unul!

— Fără tocmeală.

— Bine, fie. Dar să ai grijă de ei, auzi?

Așa a ajuns Mihai în posesia mult rîvniților porumbei. Strîngîndu-i fericit la piept, ajunse acasă. Acolo, altă surpriză. Venise Lați-baci să-i ceară mamei rețeta aceea grozavă de chec, pentru nunta de argint, și pînă mama o căuta bătrînul îi povestea ceva. Auzind glasul lui Lați-baci, Mihai vru să se repeadă în casă, dar se opri înmărmurit.

— Și-așa am pățit, draga mea. În ultima zi, tocmai în ultima, am pierdut inelul. Pesemne cînd am frămîntat pîinea... ultima mea pîine.

— Și era un inel frumos?

— Da, îl aveam de la...

Mihai nu mai avu timp să audă de la cine avea Lați-baci inelul. Iute ca fulgerul se întoarse în loc și porni ca scăpat din pușcă. În cinci minute năvălea în curtea lui Dan.

— Dane! Dane! Dane!

— Ce-i mă, ce ai? M-ai speriat. Te-ai întîlnit cu vreo «zînă»?

— Inelul, repede, dă-mi inelul înapoi. Era al lui Lați-baci. A spus el! Repede. Îți dau porumbeii, îți dau și praștia și... Dă-mi-l, ce te uiți așa?

— Mihai, abia izbuti să îngîne băiatul, dar nu-l mai am.

— Cuum?!

— L-am schimbat cu Păcuraru pe o pompă de bicicletă.

— Repede la Păcuraru.

Peste alte cinci minute, băieții, roșii la față și emoționați, intrau la colegul lor.

— Păcurarule, Gigele, dă-mi măi înapoi inelul și ia-ți pompa.

— Nu-i la mine. L-am dat Mioarei.

— Asta ne mai lipsea! se sperie Dan. Bine măi, istețule, cum să-l dai unui chiștoc de cinci ani. Dacă-l pierde?

— Păi ce voiai să fac cu el?

— Repede, caut-o pe Mioara! Inelul era al lui Lați-baci. Îl pierduse...

— Haidem, e prin grădină.

Speriind găinile, băieții se repeziră afară.

— Mioara, Mioara, dă-mi inelul! O să-ți aduc mîine altul și mai frumos.

— Nu-l mai am, izbucni fetița în lacrimi. L-am pus păpușichii și ea, neatentă, l-a pierdut. Nu-i și gata!

Degeaba au răscolit toți patru grădina, degeaba au pus la pămînt pătrunjeii, morcovii și roșiile. Inelul nu era de găsit.

Se înserase. Pe cer apăreau primele stele, copacii fușneau tainic. Îngîndurați, Mihai și Dan se întorceau spre casă.

— Vino pe la mine, spuse Dan. Să vedem dacă s-au întors toți porumbeii.

Intrară abătuți în curte.

— doispe, treispe, paispe... lipsește unul. Lipsește «Coțofana».

Desen:
IULIAN SURUGIU

— Care «Coțofana»? Știam că ai numai porumbei.

— E tot porumbel, dar l-am botezat așa fiindcă îi place să adune tot felul de lucruri strălucitoare... mai ceva decît coțofenele. E grozav.

— Aa...da?... făcu Mihai mirat.

— Da... adăugă și Dan, căci tăcerea devenise apăsătoare.

Deodată de pe acoperiș își luă zborul un porumbel vînăt și se așeză cu încredere pe umărul lui Dan. În cioc avea...

— Inelul lui Lați-baci, strigă Mihai atît de tare încît cîinele, care ațipise, se trezi și începu să latre întărîtat. Peste cîteva minute, băieții stăteau în fața lui Lați-baci îmbujorați și fericiți.

— Ți-am adus inelul, Lați-baci, și... și... la mulți ani.

Și în timp ce privea mîna bătrînului, Mihai gîndea: «Nu, nu există zîne! Omul, cu mîinile lui harnice, este cea mai măiastră zînă».

BORDEANU MONICA
clasa a VIII-a,
Școala generală nr. 2 Suceava

antEzi Ei

Și acum, sfîrșitul propus de autor

Apartamentul — cu ușile și o parte din mobilă scoase pe balcon — era neîncăpător și oamenii continuau să sosească. De la intrare meșterul și soția lui dădeau mîna cu toți, apoi ciocneau paharele, se îmbrățișau. Și totuși, fără să vrea, din prima clipă toți își aținteau privirile la dunga albă de pe inelarul bătrînului și în aer stăruia un fel de stinghereală.

Deodată, unul din meseni, un bărbat voinic, ciocni două pahare de cristal în semn că vrea să vorbească.

Se făcu liniște, vorbitorul își drese glasul, dar de fapt era un semnal căci în aceeași clipă la capătul mesei se iscă învălmășeală și nu se mai auzea decît o exclamație purtată din gură în gură:

— Inelul!

— Lați baci, uite-ți inelul! Era în pîinea asta...

— Extraordinar! murmurau toți.

— Ce noroc! Din 30 000 de pîini s-a nimerit în asta...

— Semn bun, meștere.

Rîdeau și goleau paharele cîntînd «mulți ani trăiască», în timp ce inelul circula din mînă în mînă spre meșter.

Ajunse în sfîrșit la bătrîn. Acesta îl privi cîntărindu-l în palmă, vru să spună ceva, dar i se puse un nod în gît și, fără să-și oprească lacrimile, sărută fruntea soției în strigătele tuturor și își puse inelul în deget...

Se făcuse aproape miezul nopții, meșterul dansa cu cea mai tînără muncitoare din fabrică cînd cineva de la mijlocul mesei, rupînd din cozonacul încărcat de lumînări, rămase încremenit, cu palma întinsă.

— Fraților, se trezi strigînd. Un inel! De aici, din cozonac... E altul! Priviți... Meștere!

Oamenii se îngrămădiră să-l vadă... Între degete, apropiindu-l de ochii aburiți, bătrînul tinea un inel ieftin. De aluminiu suflat.

— Ăsta e! zise el. L-am pierdut, se vede, în coca frămîntînd cozonacul.

— Și celălalt inel?

— Pentru celălalt vă mulțumesc, tovarăși... e darul vostru... Am știut din prima clipă.

— De unde ai știut?

— De unde? Simplu. Eu n-am avut niciodată un inel de aur pînă astăzi, la nunta mea de argint.

M. SÎNTIMBREANU

POȘTA „ȘTAFETA FANTEZIEI"

CRÎNGANU-Ș. CONSTANTIN, clasa a VIII-a, Liceul nr. 2 — Bîrlad. Cele 9 (nouă!) pagini trimise drept urmare la «Furtuna» reprezintă o schiță **sui generis:** schița unui roman. Regret că nu se acordă în cadrul ștafetei noastre o «cupă a fanteziei». Ți-aș oferi-o cu amîndouă mîinile. Te consolează oare faptul că te-am clasificat pe primul loc...la poșta redacției? În «urmarea» propusă de tine intră în acțiune — și spre lauda ta, într-un mod coerent — dinamită, un tenebros necunoscut, explozii, pumni, ursoaica, frînghii, o comoară etc., încît autorul se întreabă pe bună dreptate dacă în locul celor doi geologi captivi în mina părăsită n-ar fi fost mai bine să-l situeze pe... Sfîntul. Cu atît mai mult cu cît fantezia ta decolează printr-o imprudență. Pui pe cei doi tineri să usuce dinamita udă la... foc! Noroc că fiind geologi știau desigur că dinamita se **dizolvă** în apă, dar că atît timp cît încă nu s-a dizolvat rămîne... explozivă. Așa încît vezi tu, nici nu mai era nevoie să o usuce.

În cele cîteva rînduri ce însoțesc colaborarea ta urezi «ștafetei» noastre mult succes. Îngăduindu-mi să-mi exprim convingerea că pentru a-l obține îndeplinim cel puțin una dintre condițiile de bază: valoarea schimbului doi. Și acest lucru e dovedit de numeroase alte corespondențe, chiar și de cele mai sfioase.

CIRNELEAGA ȘTEFAN, de pildă, micuț pionier din comuna Vrîncioaia, raionul Focșani, ne scrie și el «mica lui părere» cu privire la salvarea tinerilor geologi: «Încet-încet, au făcut o borticică cît încăpea mîna și au mărit-o pînă a trecut și capul». Și unde e fantezia? veți întreba. Iată: «din mină au ieșit cei 3 studenți!» Vedeți? În povestirea noastră erau doar doi!

DITULEASA ELENA, clasa a VII-a, comuna Vitănești, raionul Slatina. Gingașă și duioasă, corespondenta «ștafetei» încredințează salvarea celor doi studenți... hazardului. Tinerii orbecăie prin beznă o pagină pentru ca, dintr-o dată, după încă un paragraf, să auzim un «chiot de bucurie». Ce se întîmplase în micul interval? Ceva extraordinar de simplu: mina avea o a doua ieșire chiar în dreptul lor!

E un caz tipic în care nepreväzutul (sau «minunata întîmplare» cum se exprimă corespondenta) anulează însăși aventura în loc să o amplifice, să-i sporească tensiunea pe măsura a noi obstacole sau răsturnări de situații.

GAVRILEANU GHEORGHE, Gura Humorului, raionul Suceava. Aceleași observații, doar că eroii tăi scot un «țipăt de bucurie».

NICULESCU CARMEN, clasa a VIII-a, comuna Bezdead, raionul Tîrgoviște, imaginează niște infractori care vin în întîmpinarea prizonierilor noștri cu propria lor galerie. Din păcate întîlnirea cu aceștia are loc la lumina soarelui, așa încît colaboratoarea noastră pierde un admirabil **prilej de dezvoltare** a aventurii.

GEORGESCU DORINA, clasa a VII-a, comuna Popești, satul Terchești, raionul Focșani. Foarte interesantă ipoteza că cei doi tineri găsesc în galerie niște desene scrijelite în piatră. Ar fi fost o verigă în a lega acțiunea cu orizonturi istorice și... preistorice nebănuite. Ar fi fost dacă... exact în acest moment nu ți-ai fi scos eroii din mină, înduioșată parcă de posibilitatea unei noi încurcături.

ANTONESCU I. CONSTANTIN, clasa a VII-a B, Vălenii de Munte, raionul Teleajen. Pornești spre aventură în «viteza a treia», cu prăbușiri de cascade subterane, puțuri cu emanații asfixiante etc. pentru ca exact în clipa cînd interesul nostru se leagă mai puternic de eventualitatea unor peripeții neobișnuite să execuți subit un «marche-arière» și să-ți duci eroii la gară. Săgeata fanteziei, așadar, ce se anunța bătînd foarte departe își pierde brusc vibrația, devenind un simplu bolovan, prea greu pentru puterile tale. Ne scrii în mica prefață de autoprezentare: «Am note mari, scriu poezii și frecventez cercul de literatură din școală». Felicitări. Se observă.

CARP ION, Casa de copii Beiuș. Nu era de ajuns un pui de urs? Vîri în mina-bîrlog încă o ursoaică plus cinci pui. Perfect. De ce însă după 10—15 rînduri, lăsîndu-ți eroii în această teribilă încurcătură, le zici cu o seninătate nu lipsită de haz, dar nici de cruzime: «La revedere, prieteni, eu mă duc la stadion să văd meciurile de handbal?!»...

GHINEA NICOLAE, comuna Gheboieni, raionul Tîrgoviște. Mi-au plăcut: intenția de a grada peripețiile celor doi tineri, lucru vădit chiar în succesiunea capitolelor: «Primii pași», «Primele surprize», «Salvatorii», dialogul foarte viu, optimismul eroilor care, după ce sînt salvați **întîmplător** (și asta nu mi-a plăcut), se reîntorc pentru a explora mina. Nu știu dacă mi-a plăcut sau nu expresia: «Căutau să străpungă întunericul cu urechile». Poate că totuși mi-a plăcut. Eu am rîs.

OPROIU CONSTANTIN, clasa a VI-a, Gura Humorului. Îți termini scrisoarea astfel: «Poate ideea mea nu este tocmai rea». Personal sînt obligat să cred acest lucru, căci ideea ta, simplu și frumos scrisă, coincide întru totul cu soluția autorului. Înțelegi, așadar, de ce te felicit cu mai multă discreție.

(CONTINUARE ÎN PAG. 21)

EROILOR RECUNOȘTINȚĂ

Străbătînd drumurile patriei, în nenumăratele excursii ale acestui anotimp estival, veți întîlni nenumărate locuri legate de momente din lupta poporului nostru. Pretutindeni pe itinerarele pe care le veți parcurge opriți-vă și memorați, plini de respect, fapte și date, umpleți-vă sufletul de dragoste și mîndrie pentru cei care n-au pregetat să-și dea viața pentru făurirea unei națiuni române puternice.

«**Noi comuniștii, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, cinstim figurile luminoase de revoluționari, de patrioți și cărturari, cinstim pe acei care prin munca și lupta lor au contribuit la formarea națiunii române.**»

Și mai departe: «**Fără lupta și munca înaintașilor nu am fi putut asista astăzi la marile realizări obținute de poporul nostru în dezvoltarea României spre culmile înalte ale civilizației socialiste.**»

Cunoscînd locurile legate de momente importante ale luptei revoluționare a clasei muncitoare, a Partidului Comunist Român, veți înțelege că nu se poate despărți lupta comuniștilor, a mișcării revoluționare muncitorești de lupta poporului nostru. Nu poate fi nimic mai frumos decît să cunoaștem și să îngrijim aceste monumente care vorbesc despre istoria minunată a patriei noastre.

---

1. «Monumentul ostașului român» din Timișoara închinat eliberării patriei de sub jugul fascist.

2. Piatra comemorativă din orașul Ploiești închinată eroicelor lupte din 1933 ale ceferiștilor și petroliștilor duse sub conducerea Partidului Comunist din România. Pionieri din localitate fac de gardă.

3. «Statuia infanteristului» dedicată eroilor căzuți în luptele de la Mărășești.

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunaş

ŞI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoş

Text: D. ALMAŞ
Ilustraţii: DEAK ION — Cluj

REZUMAT: Aflînd că duşmanii se apropie de ţară, Ştefan, domnul Moldovei, trimise iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi necunoscuţi. Trimişi de Ştefan să afle adevărul, Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş sînt prinşi şi legaţi fedeleş. După multe peripeţii, cei doi sînt salvaţi şi sosind la curtea lui Ştefan cel Mare aduc mărturie că vrăjmaşul a trecut hotarul. Domnitorul porunceşte să se adune oastea. Pe parcursul povestirii, cei doi voinici au de luptat continuu cu vicleniile şi urzelile vornicului Manea. Începe bătălia. Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş salvează viaţa domnitorului, dar în acelaşi timp, în vîrtejul bătăliei, îşi dau seama că vornicul Manea pune la cale trădarea oştilor moldovene. Cei doi viteji se îndreaptă spre pîlcul vornicului Manea.

Printr-o spărtură pregătită de vornicul Manea, ceata duşmană pătrunde în rîndurile românilor.

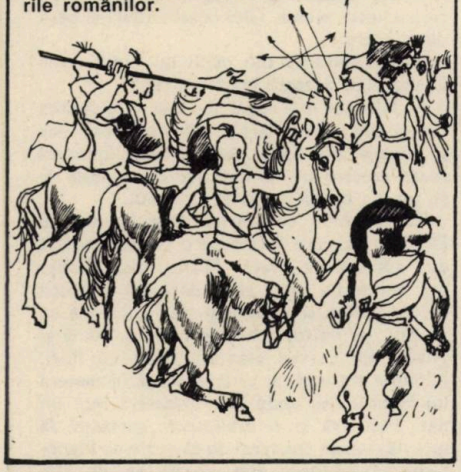

«Pîrcălabe Luca Arbore! a strigat Mîndru Păunaş, să-i oprim».

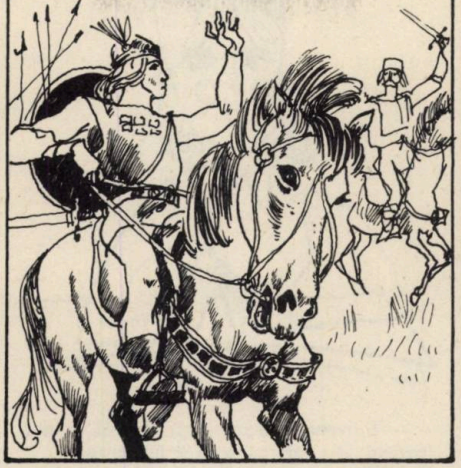

Luca Arbore a poruncit plăieşilor săi:
— Să-i împresurăm numaidecît.

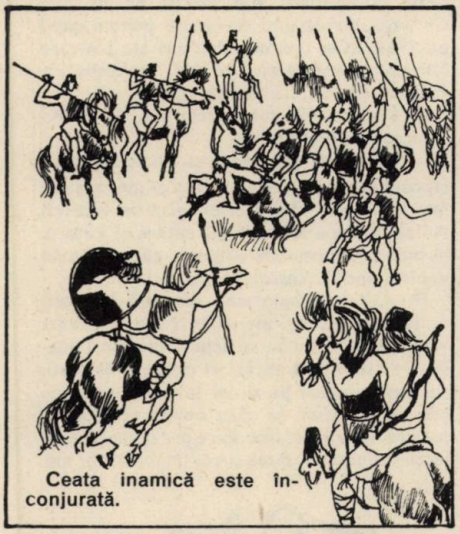

Ceata inamică este înconjurată.

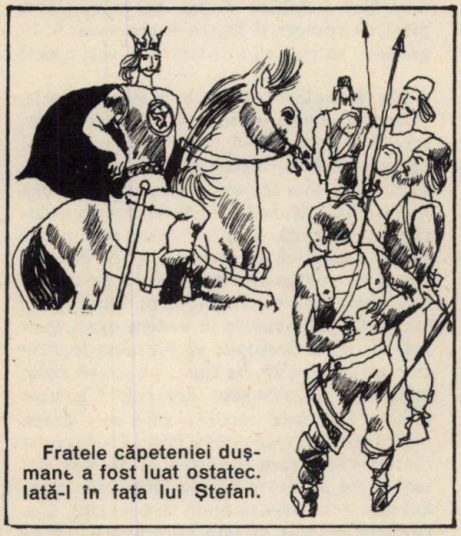

Fratele căpeteniei duşmane a fost luat ostatec. Iată-l în faţa lui Ştefan.

După luptă cronicarul însemna victoria.

În tabăra românilor se cînta cîntecul biruinţii.

Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş mergeau alături de voevodul Ştefan în fruntea oastei biruitoare pornită spre Suceava.

Dar la trecerea Siretului, două săgeţi au lovit: una pe Toma Alimoş, alta pe Luca Arbore.
— Care-i mişelul? a răcnit cu deznădejde Mîndru Păunaş.

(VA URMA)

Toți băieții sînt răi, „ „ „ buni

de AL. O. ZOTTA

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE:

Nicușor Despa organizează reprezentarea unei piese de teatru, în care rolul principal e deținut de Nicoleta. Invidiind trecerea de care se bucură Nicușor printre colegi, Brazilianul — încurajat indirect de Tinuț — se strecoară în spatele decorurilor suflînd replici inexistente în text și dezorientîndu-i pe interpreți. Spectacolul «cade». Ulterior, Tinuț cere scuze Nicoletei, îndemnîndu-i pe prieteni s-o determine să joace din nou. În tot acest timp, între Tinuț și Nicușor domnesc relații destul de încordate, fiecare, în special Tinuț, dorind să-i dovedească celuilalt că e mai capabil. Într-o duminică, Nicoleta îl însoțește pe tatăl ei la pescuit. Acolo, pe malul Strugurelului, se aude un lătrat care seamănă foarte bine cu al lui Țașu, cățelul ei care dispăruse de vreo cîteva zile.

Traian Simion asigură undițele, să nu fugă cu ele eventualii captivi, și porni fără chef în urma Nicoletei. Străbătură vreo două sute de metri, Nicoleta striga mereu, și lătratul era din ce în ce mai aproape. În curînd se aflau într-un fel de luminiș, în mijlocul căruia se ridica o colibă de crengi. Țașu era legat la intrare, cu o frînghie lungă. Părea destul de liniștit, avea lîngă el și-o cutie de conserve, pe care scria «Mazăre extra», plină cu lapte.

Văzîndu-și stăpînii, începu să țopăie nebun de bucurie. Nicoleta îl îmbrățișă, apoi își roti privirile prin bătătură, căutîndu-l bătăioasă pe hoț. Din spatele colibei apăru cineva care spuse morocănos:

— Ce te agiți așa? Toată strada știe că voiați să scăpați de el! L-am luat eu, că am nevoie.

— Tinuț! exclamă uluită Nicoleta. Tu aici?

Era murdar din cap pînă în picioare de lut. Se apropie și inginerul, tatăl Nicoletei.

— Ce-i cu tine, băiete? E reședința ta de vară? Nu-i rea ideea, în concediu o să te imit.

Tinuț nu prea părea bucuros de oaspeți, dar pe Traian Simion totul îl interesa. Dispăru în spatele colibei și deodată glasul îi răsună a uimire extraordinară:

— Tinuț, vino și explică-mi!

Tinuț ridică enervat din umeri și se supuse. Nicoleta mai zăbovi să-l elibereze pe Țașu. Nu ezită să arunce o privire indiscretă în colibă. Un hamac între doi pari, un raft pe care se aflau vreo trei cărți, un sufertaș și o lampă cu petrol.

La început, Nicoleta nu reacționă cu prea multă exuberanță. Ce putea fi nemaipomenit în coliba asta? Ca să spună ceva, complimentă pe Tinuț:

— E frumos, nu știam că... În fine, e interesant. Să-i ceri părerea și lui Despa.

— Ce? bombăni Tinuț, pe care aluzia plină de respect la Despa îl enervase. Și în general, te rog, să uiți tot ce ai văzut aici!

Nicoleta păstră atît de bine secretul încît, a doua zi, numai persoanele sosite în deplasare cu trenul de dimineață nu-l cunoșteau. La întrebările curioșilor, care se țineau după el ca trena unei comete, Tinuț nu răspundea nimic precis, părînd stingherit ca de o notorietate nedorită. Dar zîmbetul său misterios și faptul că se ferea cu grijă să nege existența colibei sale de pe malul Strugurelului dovedeau că, rugînd-o pe Nicoleta să nu vorbească, avusese în vedere exact contrariul. E de presupus că Nicoleta lucrase cu multă sîrguință, ba chiar, pe ici, pe colo, imaginația ei adăugase noi culori acestui tablou. Persoane socotite pînă ieri drept foarte erudite, ca, de pildă, Mirel Teodorescu dintr-a VIII-a, care cunoștea pe de rost clasamentele primelor ligi de fotbal din toată Europa, erau privite acum fără interes. Degeaba se străduia, săracul, să-și reînvie vechea glorie rostind, cu cel mai desăvîrșit accent britanic, numele echipei «Manchester United», performanță la care mulți jinduiseră pînă deunăzi.

Toate privirile erau îndreptate acum spre Tinuț, care, cu surîsuri tainice, întreținea în jurul său misterul. Era o epocă de triumf și Tinuț o gusta cu o lăcomie secretă. Privirile sale îl căutau pe Despa, și graiul acesta al ochilor spunea: «Te-am învins!» Micul chip triunghiular al oacheșului Despa era însă opac. Probabil că își ascundea cu îngrijorare sentimentul înfrîngerii. Un fel de încetineală în mișcări și o ușoară neatenție la ceea ce i se spunea fuseseră însă reținute de toți ca semn că, de cîteva zile, cu Despa se petrecea totuși ceva.

Femeia mărunțică, oacheșă, care îi ieșise în cale în dreptul cofetăriei «Lămîița» ținea într-o mînă un mare pachet, iar în cealaltă o batistă mototolită. Tinuț se apropie întrebător:

— Bună seara.

— Mă duceam la Nicușor Te rog... du-i tu pachetul acesta. Cîteva schimburi și ceva de mîncare...

Citind mirarea din ochii lui Tinuț, Ana Despa făcu această mărturisire:

— Nicușor m-a rugat să-i dau voie să stea cîteva zile la Manolache... Sînt prieteni, vor să învețe împreună pentru teze. Spunînd toate acestea pe un ton firesc, în glasul ei se simțea totuși o tristețe ciudată.

Tinuț porni contrariat spre Manolache Făt-Frumos, care locuia pe o stradă liniștită din apropierea pieței Filantropia. Căsuța era modestă, dar gospodărească. Pereții văruiți curat și geamlîcul de la intrare se zăreau, odihnitor, printre cireși , merii și gutuii din curtea plantată toată cu flori. Nicușor era instalat ca la el acasă, în camera lui Manolache, unde improvizaseră încă un pat. Făcuseră și o bibliotecă, garnisită la iuțeală cu cele douăzeci de cărți ale lui Manolache («Amintiri din copilărie» de Ion Creangă, Almanahul revistelor pentru copii pe 1963, «Cei trei mușchetari» etc.) la care Nicușor adăugase încă pe atît: Shakespeare, Tolstoi, Dante, Camil Petrescu...

— Sînt cărțile tale preferate, nu-i așa? îl întrebase Manolache.

— Sînt cărți pe care încă nu le-am citit, ripostă Nicușor, demonstrînd că metoda cea mai bună este să-ți faci un plan de lectură. Adică în luna asta citești cutare și cutare, în luna care urmează cutare și cutare. Acum venise rîndul acestor cărți.

Părinții lui Manolache fuseseră încîntați de ideea băieților. Într-adevăr, de două zile, viața lui Manolache se schimbase din temelii. De unde pînă atunci se ocupase de lecții cel mult un ceas pe zi, iar în rest dumnezeu știe cu ce, acum se văzu nevoit să intre în programul lui Nicușor, care prevedea pentru lectii minimum două ore. Manolache mai

trebuia să facă gimnastică de dimineață, să asculte zilnic muzică simfonică la radio («Nici eu n-o prea înțeleg, dar cred că, dacă ascultăm și tot ascultăm, pînă la urmă ne vom deprinde» — justifica Nicușor Despa), să rezerve măcar o oră lecturii particulare și încă una discuțiilor cu Nicușor despre cele citite. S-ar fi spus că, de fapt, Manolache era în gazdă, și încă la o gazdă severă. Deocamdată, nici prin gînd nu-i trecea să se abată de la programul acesta inedit pentru el, deoarece părinții lăudau încîntați sistemul lui Nicușor.

— Despa, trebuie să-ți vorbesc, spuse

Tinuț de îndată ce intră. Bine că nu-i Manolache aici.

— Fii binevenit la noua mea reședință!

— Lasă glumele. Am întîlnit-o pe maică-ta. Am avut impresia că la mijloc e ceva, că e supărată.

— Bine. Altceva? mormăi Nicușor.

Tinuț zîmbi cu blîndețe, așa cum obișnuia să facă pe terenul de fotbal cu un coechipier recalcitrant, dar naiv:

— Mi se pare că ceva nu-i în regulă. Dă-i drumul, te ascult, băiete.

— Cu condiția să renunți la aerul ăsta de geniu care discută cu un copil tîmpit! se răsti Despa.

— Cum vrei tu. Uite am și renunțat.

— Îmi pare bine că ai venit. Dintre toți, în tine am cea mai multă încredere.

Tinuț bolborosi ceva nedeslușit. Schimbările astea ale lui Nicușor îl derutau, nu reușea să intre în ritmul lor.

— Am să-ți povestesc totul, Tinuț. Și la urmă să-mi spui ce crezi.

În familia Despa domnea aparent o armonie desăvîrșită. Ana Despa era o femeie inteligentă, drăguță. Petre, soțul ei, trecea de asemenea drept un bărbat plăcut. Amîndoi se îngrijeau ca lui Nicușor să nu-i lipsească nimic. La diferite vîrste, fusese întîiul dintre cei de seama lui care avusese bicicletă, stilou, aparat de fotografiat. Dar, de la un timp, odăile apartamentului se transformau tot mai des în camere de rezonanță ale unei muzici urîte. În fața ochilor lui Nicușor se învîrteau, ca niște planete rele, două chipuri roșii, ostile, dominate de gurile care tunau. Pentru Nicușor nu era zi mai fericită decît aceea cînd părinții uitau să se certe. Micul armistițiu îi dădea o stare de adîncă bucurie, în astfel de zile era voios de parcă toată lumea ar fi fost a lui și se ruga naiv: «Așa-i că n-o să vă mai certați?» Dar jocul celor două planete rele reîncepea curînd, și băiatul fugea astupîndu-și urechile. Cu timpul, se obișnui să petreacă multe ore pe scările blocului, cu o carte în mînă, în vreme ce din apartament răzbăteau, înfundat, tonurile grele, de ceartă. În această perioadă Nicușor se intimida lesne față de colegi și de vecini, orice aluzie îl făcea să-și piardă firea, avea groază de băieții gălăgioși. Obiceiul lui de a se refugia printre cărți deveni o manie. Citea tot ce-i cădea în mînă. Și pentru că în clasă avea locul lui, unde nimic nu-l supăra, începu să îndrăgească cu devoțiune școala. Ar fi preferat să fie bolnav decît să vină cu o temă nepregătită. Profesorii simțiră deodată că în clasa aceasta e cineva care-i ascultă mai atent decît cei mai sîrguincioși elevi, cineva care-i aștepta cu nerăbdare la fiecare oră, ca și cum ar fi venit numai pentru el. Oameni cu experiență își dădură seama că Nicușor, în ciuda faptului că uneori nu putea să orînduiască logic ceea ce știa, este elevul care manifestă cel mai profund interes pentru studiu. Numele lui fu pomenit într-un consiliu profesoral și apoi într-un cerc metodic. Profesorii, mai ales cel de română, Vîlceanu, și cel de matematică, Teodorescu, înarmîndu-se cu multă răbdare, începură să-l asculte mai des, folosind întîi multe întrebări ajutătoare și apoi, treptat, conducîndu-l spre expunerea neîntreruptă a lecției. Așa apăru (și Nicoleta sezisă prima acest lucru) un Nicușor Despa atoateștiutor și înțelept. Nicușor surîdea tot mai ades. Vechile umilințe dispăreau. Nicușor era conștient că persoana lui reprezintă ceva, ceva nedăruit de ai casei, ci obținut de el însuși. De aceea era atît de mîndru de cunoștințele lui, de ideile lui.

Pe Tinuț îl podidi rușinea pentru toată povestea cu coliba de pe malul Strugurelului, pentru tot ce făcuse ca să-i dovedească lui Nicușor că e mai grozav ca el. Dar iată că Nicușor trăia într-o cu totul altă zonă decît a micilor neînțelegeri școlărești. Avea necazuri, trecea prin împrejurări de viață dificile, ca un om matur.

— Eu știu ce să spun..., șovăi Tinuț. Pe părinți nu trebuie să-i judeci. Și ai mei se ceartă, uneori, și n-ai idee ce mă distrez pe chestia asta.

— Nu judec pe nimeni. Dar nu înțeleg cum pot ajunge oamenii să-și cheltuiască zilele ciondănindu-se. Nu pricep cum se poate întîmpla așa ceva! Dar se întîmplă. Uite, ce-mi place mie la tine este că ai voință. Cînd ți-ai pus în cap să-ți faci coliba, gata, te-ai și apucat de lucru.

Tinuț începu să se umfle în pene. Simți un nou avînt de prietenie pentru Nicușor:

— Știi ce? Hai să ne mutăm amîndoi în coliba mea de la Strugurel! O să pescuim, iar la școală vom veni în fiecare zi cu cursa. Ne scoatem abonament, plătesc eu. Mama o să ne pună mîncare în sufertaș, mai gătim și noi! A, nu ți-am spus, putem face curse pentru iepuri... și pe urmă îi punem la grătar!

Ilustrații: MAGDA ARDELEANU

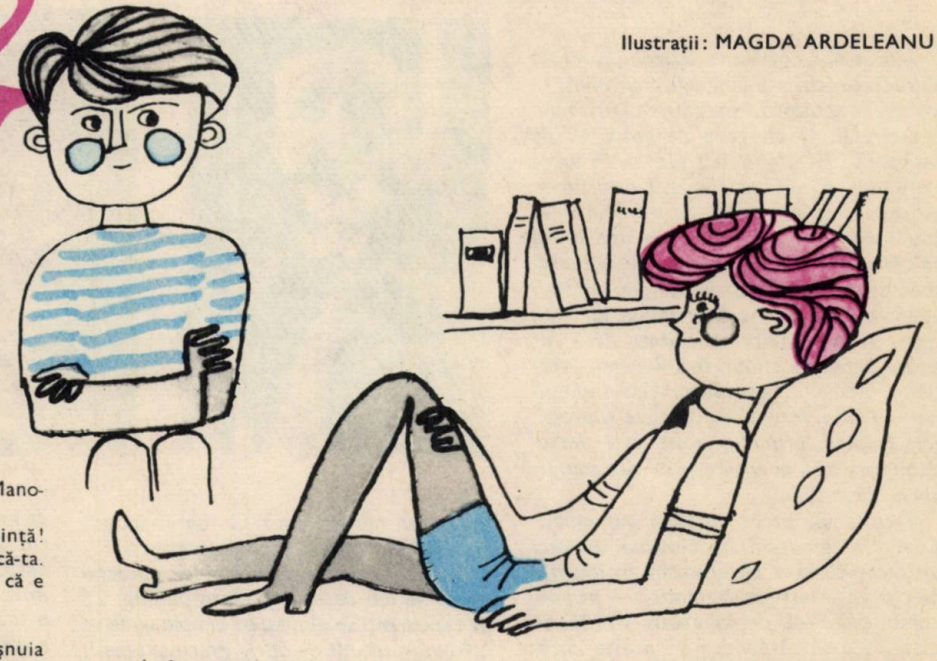

— Prostii, îl întrerupse mînios Nicușor. Crezi că doresc să devin eroul unui roman de aventuri? Vreau să duc o existență ordonată, să învăț.

Tinuț bătu dezorientat în retragere:

— Ei, am glumit și eu!

Ochii lui Nicușor Despa erau mai negri ca niciodată:

— Ascultă-mă, să jurăm că niciodată n-o să lăsăm un lucru neisprăvit, că pentru nimic în lume n-o să spunem «azi pot sta degeaba, am lucrat ieri», că n-o să ne intereseze banii și alte aiureli! Juri?

— Jur! spuse Tinuț cam speriat. Dar o vizită la Strugurel tot o să-mi faci. Ai mîncat vreodată crap la protap?

(VA URMA)

EROII MARATONULUI

VALERIU CHIOSE

Maratonul, proba atletică supremă! Întrecerea care pune cel mai mult în cumpănă puterea, pregătirea și voința sportivului. O alergare de peste 40 de kilometri, pe arșiță sau ploaie, în luptă cu vîntul, adesea potrivnic, cu duritatea șoselelor, cu oboseala, cu adversarii — toți hotărîți să învingă — cu tine însuți la urma urmei! Marii campioni ai maratonului sînt cei mai sărbătoriți de iubitorii sportului. De-a lungul drumului lor stau înșirați mai mulți spectatori decît ar putea cuprinde tribunele celui mai încăpător stadion. Cutezătorii sînt întîmpinați cu flori, însoțiți de aplauze și ovații, iar fruntea primului sosit este împodobită de o coroană împletită din ramuri verzi de măslin.

Maratonul, proba atletică supremă... Cine a imaginat-o? De ce astăzi, din nici un mare concurs de atletism nu lipsește alergarea — atît de dramatică — pe parcursul celor 42 de kilometri și 195 de metri? Ca să răspundem la aceste întrebări trebuie să întoarcem cu multe file în urmă istoria.

...Era în anul 490 înaintea erei noastre. Perșii trufașului rege Darius se aflau la a doua expediție peste Marea Egee. Flota lor debarcase în Attica, la Marathon (40 de kilometri de Atena), ostași «cît frunza și cît iarba». Miltiade, comandantul grecilor, a hotărît să-i înfrunte pe dușmani. Se spune că înaintea luptei Darius ar fi trimis un sol în tabăra greacă cu următorul mesaj:

«Miltiade, predă-te! Sîntem atît de mulți încît săgețile noastre vor acoperi soarele!»

La care Miltiade a răspuns:

«Cu atît mai bine. Ne vom bate la umbră!»

Lupta a avut loc la 13 septembrie și armata persană a fost zdrobită. În timp ce învinșii se retrăgeau în dezordine spre corăbii, un ostaș grec, Filipide, a pornit-o în goană spre Atena ca să vestească victoria. El a străbătut fugind cei 40 de kilometri, a ajuns în piața cetății și strigînd în fața mulțimii îngrijorate și nerăbdătoare: «AM ÎNVINS!» și-a dat duhul.

Poate niciodată în istoria omenirii fapta de eroism a unui anonim ostaș nu a fost glorificată cu atîta pietate și cu atîta consecvență peste secole, peste milenii...

Și cînd umanistul Pierre de Coubertin a inițiat reînvierea vechilor Jocuri Olimpice, un poet francez, Michel Breal, profesor la Universitatea din Sorbona, a propus ca din programul lor să nu lipsească o alergare de mare distanță, între Marathon și Atena, prin care să fie cinstită memoria viteazului Filipide. Astfel a intrat maratonul în familia probelor atletice. Și este interesant de amintit că marea alergare de fond n-a lipsit la nici una dintre edițiile Jocurilor Olimpice moderne, performanță cu care se pot mîndri doar puține probe sportive.

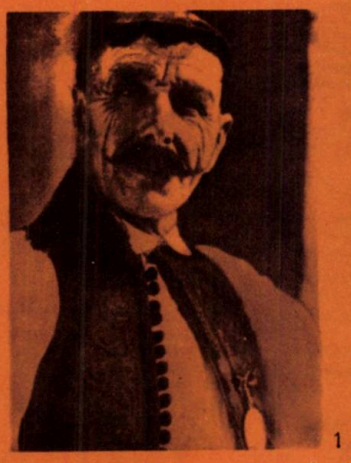

1

2

...La 29 martie 1886, deci aproape 2 400 de ani de la legendara bătălie, 25 de concurenți se aliniau pe cîmpia unde se înfruntaseră atît de aprig grecii și perșii, spre a străbate drumul parcurs de Filipide. Era prima ediție a Jocurilor Olimpice moderne. Marele favorit se anunța australianul Edwin Flack, care cu o zi în urmă cîștigase cursa de 800 m, iar cu 3 zile înainte obținuse încă o medalie de aur în întrecerea pe 1 500 metri. Proba a suscitat un interes uriaș, mii și mii de spectatori împînzind traseul, iar alții luînd loc în tribunele stadionului «Averoff», unde avea loc sosirea. Speranțele gazdelor erau întruchipate în tînărul alergător grec Spiridon Louis, care, la 25 de ani, avea o mare experiență a alergărilor de mare fond. «Caravana» era însoțită de numeroși bicicliști, de oficiali în trăsuri și călăreți care — din lipsa mijloacelor de telecomunicație — făceau naveta între cursă și stadionul «Averoff». Acolo, 70 000 de greci așteptau veștile cu același interes ca și strămoșii lor cu 24 de secole în urmă.

La început a condus francezul Lermusiaux, urmat de alți trei străini la o distanță care devenea tot mai mare de plutonul alergătorilor greci. Americanul Black abandonează la jumătatea distanței, iar la km 32 Lermusiaux se prăbușește epuizat, făcînd necesară intervenția medicilor pentru a-și reveni în simțiri. La conducere se află autoritar Flack, dar în satul Maroussi, locul de baștină al lui Louis, acesta este încurajat frenetic și pornește foarte tare în urmărirea fruntașului. Cu puțin înaintea intrării în oraș, Flack leșină și Louis pătrunde primul pe stadion. După ce a trecut linia de sosire, el a strigat cuvintele devenite simbolice ale lui Filipide: NIKISA! (AM ÎNVINS!)

Marele succes al primului maraton, faptul că proba era adulată de public au făcut ca anul următor americanii să organizeze o cursă internațională pe distanța de 42 de kilometri, care avea să capete o strălucită tradiție: «Maratonul de la Boston». Și este interesant de remarcat că începînd din anul 1897 această cursă s-a desfășurat — cu o singură întrerupere în 1918 — în fiecare an pînă astăzi. Iar din 1900 francezii inițiază o alergare asemănătoare în împrejurimile Parisului.

Sfîrșitul tragic al primului maratonist, Filipide, numeroasele accidente petrecute apoi în cursele oficiale au fost serioase avertismente date concurenților. Maratonul putea fi abordat numai după o pregătire minuțioasă, desfășurată după un grafic de alergare riguros stabilit. Primii concurenți la «proba supremă» n-au ținut totdeauna seamă de aceasta și maratonul s-a răzbunat. În 1908, la Londra, italianul Dorando Pietri, deși a intrat primul pe stadion, era complet sfîrșit. Pe ultimii 40 de metri el a căzut de cîteva ori, s-a sculat, a căzut din nou, căutînd cu efor-

turi supraomenești să încheie distanța. Dar n-a reușit. La numai TREI metri de linia sosirii Pietri a leșinat și medalia de aur a cucerit-o americanul John Hayes, care, nu mai puțin epuizat, a găsit totuși resurse să rupă firul alb al finișului. La Stockholm, în 1912, maratonul produce a doua victimă. Portughezul Francesco Lajaro suferă o insolație, se încăpățînează să nu abandoneze, termină cursa, dar moare a doua zi. Se adeverea avertismentul sever al lui Filipide!...

Printre marii maratoniști ai olimpiadelor dinaintea celui de-al doilea război se înscriu multe nume. În fruntea lor, neobositul finlandez Hannes Kolehmainen, învingător al probei la J.O. de la Anvers în 1920. Interesant este că la Stockholm, cu 8 ani în urmă, el cucerise 3 medalii de aur la 5 000, 10 000 m și cros. Nu poate fi uitat nici micul algerian El Ouafi, care a adus Franței medalia de aur în 1928 la Amsterdam. Trecut apoi la profesionism, Ouafi decade, este uitat de cei ce-l aclamaseră și-l purtaseră pe brațe. Bolnav, părăsit de toți, el moare într-o cruntă mizerie, cerșetor în ultimii ani ai vieții!

Adevărată epocă a făcut argentinianul Juan Carlos Zabala. La Los Angeles, în 1932, el cîștigă un maraton rămas unic prin modul palpitant în care s-a desfășurat. Patru concurenți au intrat în același timp pe stadion, disputîndu-și victoria într-un frenetic sprint final, asemănător unei curse de 100 de metri. Concurenții — foarte bine antrenați — n-au avut absolut nimic, continuînd după trecerea liniei de sosire o alergare de relaxare. În schimb, în tribune, au fost înregistrate două atacuri de inimă din cauza emoției. Nici spectatorii nu sînt feriți deci de primejdiile maratonului...

Ambițiosul argentinian a vrut cu tot dinadinsul să redeziteze victoria sa în 1936 la Berlin și să obțină «marele dublou*». Prea sigur de propriile forțe el a hotărît să aplice tactica sufocării adversarilor. Zabala a pornit ca «din pușcă», impunînd un ritm infernal. La 10 km, arbitrii privesc cronometrele și nu le vine să-și creadă ochilor: 30 : 56,2. La km 21 Zabala conduce cu peste 1 minut, pentru ca la km 28 să se prăbușească epuizat și să abandoneze. Dacă ar fi rezistat ritmului pe care singur și l-a impus, Zabala termina cursa în aproximativ 2 ore și 20 de minute (recordul olimpic era 2 h 31 min.), ceea ce pe atunci ar fi fost o senzație. Japonezul Son (de fapt coreean de origine) și-a dozat mai bine efortul și a cîștigat în 2 h 29 : 19,2 — nou record olimpic care avea să dureze pînă în 1952, anul de glorie al unuia dintre cei mai străluciți campioni pe care i-a cunoscut atletismul, cehoslovacul Emil Zatopek.

După ce întrecuse recorduri în aparență de granit, după ce devenise «numărul 1» al lumii în alergări de la 5 000 de metri și pînă la 30 000, Zatopek a încercat în 1952 marea lui șansă. Unii spun că norocul i-ar fi zîmbit, alții afirmă că pregătirea sa, condusă după o disciplină de fier, ar fi cheia succesului. Fără îndoială că dreptatea este de partea celor din urmă. La Olimpiada de la Helsinki, după ce a cîștigat probele de 5 000 și 10 000 de metri (ambele cu timpuri record) «omul-locomotivă» a hotărît să participe și la maraton. Cursa acestuia a marcat cu prestanță triumful unui inegalabil sportiv. Fenomenalul cehoslovac a cîștigat maratonul cu o magnifică ușurință. La kilometrul 30 i-a «pierdut» pe toți urmăritorii și a pătruns singur pe stadion, în aclamațiile și uralele celor 70 000 de spectatori. Zatopek și-a permis să încheie primul maraton din viața sa cu un avans de 6 minute față de urmăritori și cu un nou record olimpic: 2 h 23 : 03,2! Întreaga cursă a fost fantastic de rapidă. Primii 20 de clasați au întrecut timpul cu care Cabrera, la Londra în 1948, cucerise medalia de aur.

Opinia publică sportivă era sigură că Emil va reuși ceea ce nu reușise Zabala, să cucerească la rînd două maratoane olimpice. Dar iată că la Melbourne, zeița Fortuna nu i-a mai zîmbit blondului cehoslovac. Și, spre surpriza generală, primul care intra pe stadion era veteranul fondului francez, Alain Mimoun, clasat pe locul II la maraton în 1948 și 1958. Dar în amintire rămîne numai numele campionului, al celui care a biruit. Și totuși «veteranul» și-a văzut încununată cariera cu acest succes suprem, care avea să-l facă nemuritor.

... Rînd pe rînd mariiași ai alergării pe distanțe lungi au părăsit scena competițiilor. Zabala și Cabrera, Zatopek și Mimoun, toți ceilalți... În 1960, la Roma, concursul de pronosticuri pentru indicarea cîștigătorului maratonului a întrunit cea mai ridicată cotă. Proba s-a desfășurat pentru prima oară în nocturnă, cea mai mare parte a traseului parcurgînd străvechile plăci de marmură ale Viei Apia. Pe străzile Romei, care cu ani în urmă împilase Etiopia, după un tragic război de cotropire, călca biruitor (superbă ironie!) un ostaș de gardă al împăratului Etiopiei, necunoscutul Bikila Abebé. Alerga desculț, stîrnind hazul spectatorilor aliniați pe magistrala «lumii bune» din capitala Italiei. Dar alergă atît de repede, încît nimeni n-a putut să țină pasul cu el. Acest om al podișurilor înalte din Abisinia termină cei 42,195 de metri tradiționali ai cursei în 2 h 15 : 16,2, fiind aclamat cîștigător. Iar patru ani mai tîrziu, același Bikila triumfă la Tokio, alergînd distanța într-un timp uimitor: 2 h 12 : 11,2, nou și extraordinar record olimpic. Marele «dublou», pe care l-au rîvnit Kolehmainen, Zabala, Cabrera, Mimoun și Zatopek fusese realizat.

Cel din urmă maratonist pe care îl admirăm este, ca și cel dintîi, un ostaș!...

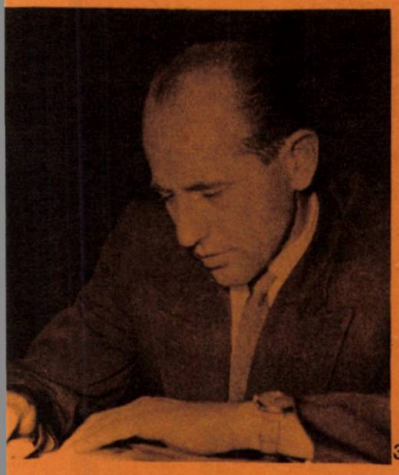

3

4

1) Acest bătrînel nu este nimeni altul decît Spiridon Louis, învingătorul primului maraton la Jocurile olimpice moderne de la Atena din 1896. Louis a murit în 1940 respectat și venerat de întreaga Grecie.

2) Japonezo - coreeanul Son trece linia sosirii la maratonul de la Olimpiada din 1936.

3) Emil Zapotek, eroul Olimpiadei de la Helsinki (1952), unde a cîștigat probele de 5 000, 10 000 m și maraton.

4) Bikila Abebé, singurul atlet care a reușit să cîștige consecutiv două medalii olimpice de aur la maraton: Roma — 1960 și Tokio — 1964.

DUBLOU - performanță repetată.

VRĂJITORUL DIN OZ

DUPĂ L. FRANK BAUM

DESENE: Rusz Livia

VA URMA

POȘTA „STAFETA FANTEZIEI"

(URMARE DIN PAG. 9)

Aceeași discretă felicitare — și din același motiv — și pentru **TUTILA NICUȘOR**, clasa a IV-a, din Gherla-Cluj.

LOVAS MARINELA, Sebeș, regiunea Hunedoara. Ne scrii: «Mi-a plăcut totdeauna să citesc cu atenție fiecare filă și am scris și eu cîteva descrieri și povestiri». Se observă. De aceea așteptăm să-ți ții făgăduiala de a colabora la «ștafeta» și pe viitor. Ce cred despre povestirea ta? Odiseea tinerilor prin galerii, peșteri, cotituri, grote ș.a. este bine scrisă. Fantezia există. Altfel cei doi n-ar fi ieșit de sub pămînt, ce-l drept, pe neașteptate, după cumplite rătăciri, exact în gara unde urmau să ia trenul. Bănuiesc totuși că l-au pierdut. Așa ca aventura să se termine totuși printr-o... aventură.

COTOI VICTORIA, clasa a VI-a, Medgidia. Îți «înfunzi» de-a binelea eroii, apoi, cînd nu se mai ivește nici o rază de speranță, adaugi: «va urma». Această ștafetă se numește «depășire». Oricum, nu zăbovi prea mult! După cum singură scrii: «Andrei și Tudor mai au doar un sfert de pîine și niște brînză». Și asta în martie! Trimite rapid continuarea sau cel puțin încă nițică pîine și brînză!

NEGRUȚI LEONARD, Vaslui. Grote, statui, mumii și schelete, inscripții înfricoșătoare, trape, uși ferecate... Brrr! Iartă-mă că m-a înfiorat povestirea ta, dar închipuiește-ți: am citit-o noaptea, tuna și fulgera, iar în vecini un cîine urla a pustiu, speriat de un cocoș răgușit.

CODREANU MARIA, clasa a VI-a, comuna Pucheni, raionul Muscel. Există într-adevăr oameni care atunci cînd sînt istoviți de o mare emoție... mănîncă. Eroii tăi mănîncă tot timpul. Închiși în galerie, «Tudor spune cu sînge rece: — Hai să mîncăm». Ieșiți la lumina zilei, «au mers la umbra unui arbore și au mîncat». Fiind disciplinați, după fiecare masă trag cîte un pui de somn. Apoi din nou mănîncă. Și iarăși adorm...

Și uite așa, citindu-ți scrisoarea și aruncîndu-mi privirea pe teancul de zeci și zeci de scrisori ce mă așteaptă, mi se face foame și mi se face somn. Și parcă aș mînca și aș dormi în același timp... E o dublă ispită irezistibilă. Dar nu știu cu ce să încep. Mă tem că dacă mănînc n-o să pot totodată dormi. Să încerc viceversa și să dorm nițel în timp ce mănînc? Dar orice aș face, și într-un caz și în altul va trebui să amîn «Poșta redacției» pentru numărul viitor. Sau, poate, dragii mei colaboratori, găsiți și în această situație o altă ieșire? Eu, mărturisesc, mă dau bătut. Deocamdată. Căci data viitoare voi discuta cu colaboratorii mei la povestirile «Un pasager neobișnuit» și «Un record neomologat».

MIRCEA SÎNTIMBREANU

Dragi copii,

Începutul unei noi povestiri la definitivarea căreia veți putea să concurați va apărea în numărul viitor.

DON QUICHOTE DE LA MANCHA

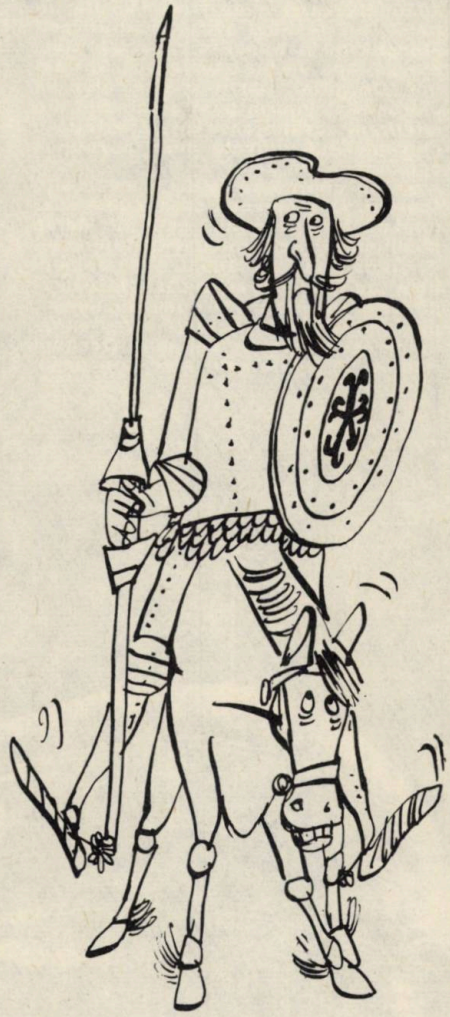

La 23 aprilie s-au împlinit 350 de ani de la moartea lui Miguel Cervantes Saavedra, autorul lui Don Quichote, carte ce a cunoscut peste 1 200 de versiuni în mai toate limbile răspîndite în lume și întîiul roman, în înțelesul modern, cu care intră triumfal literatura spaniolă în literatura universală, cu prilejul publicării primei părți a romanului, în 1965.

Fiu de felcer sărac, Miguel Cervantes se pare că s-a născut în 1547 (după un act de botez ce datează din 9 octombrie 1547); nu se cunoaște exact localitatea unde s-a născut, căci întocmai ca și pe Homer, șapte localități și-l dispută, între care și orașul universitar Alcala de Henares (unde a fost botezat).

Ca și generosul său erou, iscusitul hidalgo Don Quichote, Cervantes a trecut prin încercări grele și triste; a fost student temporar la Alcala și Salamanca, a devenit soldat și și-a pierdut brațul în faimoasa bătălie de la Lepanto, care a stăvilit expansiunea turcă în Europa. Capturat de pirații arabi ajunge sclav la Alger și, după cinci ani de lanțuri, reușește să se reîntoarcă în Spania, țară a contrastelor violente, a conchistadorilor și Inchiziției, imperiu puternic al lui Filip al II-lea, pe cît de puternic, pe atît de sărac. Cervantes se căsătorește, devine strîngător de impozite, îndeletnicire care se încheie cu întemnițarea la Sevilla, unde găsește răgaz să scrie «Viața și aventurile iscusitului hidalgo Don Quichote de la Mancha».

Don Quichote este cartea de căpetenie a acestui soldat ciung, cu dorințele și năzuințele niciodată împlinite, care a cunoscut lanțurile întemnițării și lipsurile. Toată tristețea acestei dureroase existențe o citim pe figura nobilului hidalgo Don Quichote, care la vîrsta înțelepciunii, cu chipul lui alungit și îndurerat, cu trupul deșirat, înzăuat și împintenat, purtînd pe cap un lighean de bărbier în chip de coif, iar în mînă o uriașă suliță, călare pe costeliva Rozinanta, avînd capul îmbuiat de romane cavalerești, își părăsește casa și pornește după aventuri, să se bată cu toți vrăjitorii, să nu dea înapoi de la nici o primejdie, avînd drept deviză «ajutorarea celor slabi și năpăstuiți și înlăturarea nedreptăților.»

Don Quichote este un suflet neprihănit, mistuit de o pasiune nobilă, de o puternică dragoste pentru oameni, de o candoare ce cade în ridicol, de un elan neistovit pentru a spori adevărul și frumosul în lume. Puritatea idealului său îl face să privească lumea cu alți ochi decît ai realității. Pe Dulcineea de Toboso, doamna gîndurilor sale, o biată femeie bătrînă și urîtă, și-o închipuie drept o mare frumusețe fizică și morală; morile de vînt sînt considerate de Don Quichote o armată inamică, cu care nu se sfiește să se lupte, umplîndu-se de ridicol. Alături de acest cavaler rătăcitor, ridicol și puțin smintit, apare figura rotofee și pîntecoasă a scutierului său, Sancho Panza, călare pe măgarul său mărunțel, tipul țăranului șiret și împovărat de greutăți, care este sedus de puritatea sufleteasca a stăpînului său și care, mai practic decît acesta, nu se sfiește să-și astîmpere foamea ori de cîte ori are prilejul și prin orice mijloace.

«Cavalerul Tristei Figuri», cum este supranumit Don Quichote, datorită exaltării sale cavalerești, s-a obișnuit să vadă numai minuni, miracole și vrăji în cele mai obișnuite lucruri, expunîndu-se astfel la batjocură și umiliri. Don Quichote cere să fie învestit cavaler după tot ceremonialul de niște tinere hangițe, se luptă cu morile de vînt și cirezile de vite, colindă ținuturile pietroase și bătute de soare ale Spaniei, iar cînd se trezește la realitate se prăbușește.

Toată amărăciunea și patimile eroului sînt topite în zîmbetul optimist și plin de înțelegere al unui mare iubitor de oameni, Cervantes, care nu-și reneagă convingerea în realitatea și trăinicia idealurilor sale.

Dragostea lui Don Quichote pentru omenirea împovărată și neputincioasă este oglindirea în literatură a idealurilor autorului său, Miguel Cervantes, care va rămîne pentru literatură unul dintre marile genii ale Renașterii.

CASE PE FUNDUL MĂRII

de dr. LEONID PETRESCU

Ilustrații:
D. NEGREA

Ancorată solid de fundul oceanului se găsește o casă formată din cîteva încăperi. Un dormitor, în care se află mai multe paturi confortabile, este învecinat de o cameră de lucru, cu mese speciale pentru desenatori, cu aparate de măsurat presiunea și conținutul de gaze al aerului. În aceeași odaie se găsește și un tablou de comandă electronic, de unde se poate manevra închiderea sau deschiderea spre ocean a ușilor ciudatei locuințe.

Ca orice casă, și aceasta are o bucătărie, ba chiar, în același timp, o mică baie — deși s-ar putea spune că aici de baie nu este nevoie, o dată ce de fiecare dată cînd «ieși afară din casă» pătrunzi direct în apă!

În sfîrșit, să nu uităm că în locuința submarină se mai află și o cameră în care oamenii își pot petrece timpul liber cu televizor, radio, bibliotecă bine înzestrată și chiar un mic aparat de proiecție pentru filme înguste.

La toate aceste încăperi mai trebuie adăugată camera de «ieșire și de intrare», un vestibul astfel alcătuit încît atunci cînd pătrunzi în casă sau pleci din ea, apa să nu năvălească în interior. De altfel, i-ar fi și cam greu să pătrundă înăuntru, pentru că aerul din interiorul acestei case se găsește la o presiune mai ridicată decît presiunea apei înconjurătoare.

Să nu credeți că toate acestea sînt scorniri. O asemenea casă a fost scufundată în apă anul trecut în Marea Mediterană, la o adîncime de 110 metri. Timp de două săptămîni, șase oameni tineri au locuit în acea casă, ieșeau zi de zi din ea pentru a se duce la muncă... pe fundul mării! Actualmente, experiențe asemănătoare se fac în Oceanul Pacific, la 2 kilometri spre larg de La Jolla, în California. Este vorba despre așa-numitul «Sealab II» (Sealab înseamnă «sea laboratory», laboratorul marin). Acesta a fost scufundat la 60 metri adîncime și este un cilindru cu diametrul de 3,6 metri și lungimea de 10 metri, amenajat pentru ca în interiorul său să locuiască confortabil 10 oameni.

PENTRU CE SE FAC ACESTE EXPERIENȚE?

Ați vrea să locuiți într-o asemenea casă submarină? Fără îndoială că ar fi foarte interesant, măcar pentru cîteva zile. Privind pe ferestrele (sau «hublourile») locuinței voastre, ați zări nu cerul, ci zeci de pești și de făpturi marine care evoluează grațios sau se uită cu curiozitate pe geam către voi. Totuși, după cîteva zile, veți dori, fără îndoială, să zăriți arborii, iarba, norii și soarele, luna și stelele.

Cine ar dori să-și petreacă viața în permanență pe fundul mării? Nimeni. Și nici nu se va întîmpla așa. Va fi vorba numai de perioade de cîteva săptămîni, în care unii oameni, cu schimbul, vor locui în asemenea case submarine.

— Dar, pentru ce?

Pentru că fundul mărilor reprezintă o imensă suprafață, plină de bogății, încă neatinse de om. Știți și voi că 71 la sută din suprafața pămîntului este acoperită de apă: asta înseamnă 360 milioane de kilometri pătrați. Omul — care pe restul de 29 la sută pămînt nu a mai lăsat nici o bucățică necucerită, neocupată — a pornit acum să cerceteze întinderea enormă de pămînt acoperită de ape.

Se știe că apa mărilor și a oceanelor conține numeroase săruri dizolvate,

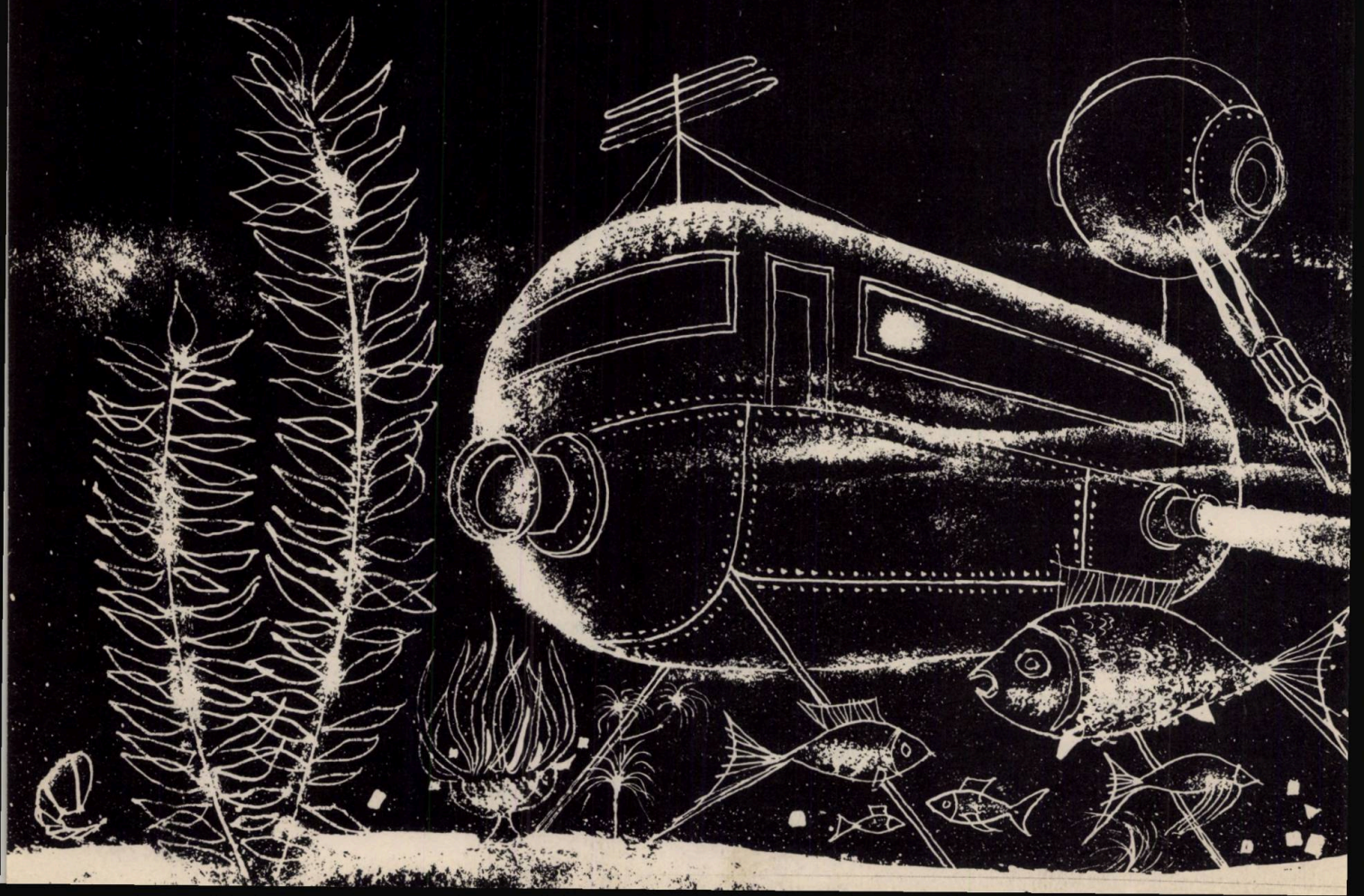

cantități imense de aur, de metale rare și mai prețioase decît aurul. Dar acestea pot fi extrase și de la suprafață: nu e nevoie să ne scufundăm la mare adîncime.

În schimb, uscatul acoperit de mări și oceane este, la rîndul său, un izvor de prețioase materii prime, uneori destul de rare pe sfertul din suprafața pămîntului de deasupra apelor. Este vorba în primul rînd de petrol, și apoi de fier, crom, aluminiu, titan, magneziu, aur și numeroase alte substanțe care se găsesc în ținuturile acoperite de ape.

— Dar oare pentru extragerea lor nu s-ar putea lucra la suprafață de pe platforme plutitoare, veți întreba voi, așa cum se face în Marea Nordului sau în Marea Caspică, cu extragerea petrolului din fundul mării?

Oricît ar părea de ciudat, aceste punți plutitoare ancorate de fundul mării sînt mai periculoase și mai puțin la îndemînă decît locuințele submarine. Într-adevăr, la suprafață, cînd bîntuie vreo furtună, apele mugesc, se cutremură, valuri înalte se sparg. În același timp însă, la cîțiva zeci de metri sub apă, furtunile, oricît de puternice ar fi, nu se simt, apele sînt calme!

De aceea munca se poate îndeplini cu mai multă siguranță sub ape cu condiția existenței unor case fixate de fundul mării, asemănătoare unor stațiuni fixe. În jurul acestor baze se vor dezvolta acvacultura, foraje, întreprinderi miniere, pășuni ale peștilor.

Deocamdată nu s-au făcut experiențe în Oceanul Atlantic sau în Pacific la adîncimi de mii de metri. Pentru început se folosește «platforma continentală».

— Despre ce este vorba?

Știți, desigur, că în prelungirea țărmurilor mărilor și oceanelor, sub ape, există o zonă nu prea adîncă, care nu coboară la mai mult de o sută sau o sută cincizeci de metri adîncime. Aceasta este platforma continentală, o prelungire a tuturor uscaturilor de pe glob, pe o distanță mijlocie de 50 de kilometri.

CUM VOR TRĂI OAMENII PE FUNDUL MĂRII?

Prima experiență s-a făcut în septembrie 1962, de către comandantul Cousteau, celebru pentru diferitele sale experiențe asupra vieții submarine, autorul unui film celebru cu scafandri, care a rulat și la noi în țară.

Tot comandantul Cousteau, care este astăzi conducătorul Muzeului oceanografic de la Monte Carlo, a perfecționat aparatele, ajungînd la cea mai interesantă experiență, aceea efectuată în cursul anului trecut cu «Precontinent III»: casa scufundată la 110 metri adîncime.

Trebuie să știți că la o asemenea adîncime presiunea apei crește mult. Pentru ca ea să nu năvălească în interiorul locuinței, aerul dinăuntru trebuie menținut la o presiune ceva mai mare decît a apei. Astfel, la adîncimea de 110 metri presiunea aerului trebuie să fie de aproape 12 ori mai ridicată decît pe pămînt!

Nici compoziția aerului nu mai este aceeași. Vă amintiți că la suprafața pămîntului, o cincime din aer este formată din oxigen. La adîncimea de care vorbeam, oxigenul formează doar 2 la sută! Mai mult, ar fi otrăvitor pentru organismul omului, la o asemenea presiune! Restul aerului pe pămînt este format din azot. Dar la această presiune de 12 atmosfere, azotul devine periculos, căci el se dizolvă în țesuturile organismului. De aceea, oamenii de știință l-au înlocuit cu heliu, unul din gazele inerte. În felul acesta, presiunea ridicată a aerului și a apei nu împiedică cîtuși de puțin activitatea pe fundul mării.

Cum se înțeleg între ei oamenii din locuința submarină?

— Vorbind! veți răspunde voi.

Da, numai că datorită acestei mari presiuni a aerului respirat, vocea devine metalică, seamănă cu un behăit și este foarte greu de priceput. De altfel, conversațiile prin telefon cu exteriorul s-au făcut foarte greu, în cursul experiențelor, tocmai din cauză că frazele celor scufundați în casa submarină nu erau inteligibile. Acolo însă, în condițiile de existență submarină, treptat, urechile locuitorilor submarini s-au obișnuit cu noile sunete și conversațiile s-au putut desfășura «aproape» normal.

Datorită cantității mici de oxigen, în locuința submarină nu se poate aprinde un chibrit... Într-adevăr pentru a se întreține arderea este necesar ca oxigenul să depășească 10 la sută. Drept urmare, nici măcar țigările nu pot arde. Așadar, vai de fumători!

Pentru muncă, adică după ce ies din locuința submarină și păsesc pe fundul mării, oamenii sînt echipați cu «respiratoare individuale» care furnizează aerul (oxigenul și heliul) necesar. În cursul experiențelor oamenii au efectuat ieșiri de mai multe ore și au muncit cu adevărat pe fundul mării: în tot acest timp ei s-au simțit foarte bine.

Iată deci că știința și tehnica înaintate pun astăzi la îndemîna noastră posibilitatea de a smulge pămîntului noi bogății, de acolo de unde nimeni nu bănuia că ar fi cu putință.

GARA

II

REZUMATUL PRIMEI PĂRȚI:
Ne aflăm în preziua lui august 1944, într-un orășel de provincie. Orașul este supus bombardamentelor hitleriste. Un grup de comuniști luptă să organizeze apărarea orașului.

Ploua cu oțel. Gloanțele ricoșau din oțelul liniilor de tren ruginite, mușcau din lemnăria vagoanelor, se turteau în tampoane. Un vagon ardea, valuri de fum compacte și înecăcioase urcau în văzduh ca niște flori ciudate de catifea neagră. În «Biroul de mișcare» al micuței gări nu mai era nimeni.

Prin geamurile sparte, ciuruite de gloanțe, cîte o pală de vînt negru răsfoia ca un inspector meticulos hîrtiile risipite pe dușumea și înfiora ușor vîrfurile mustăților negre ale impiegatului de mișcare, care zăcea mort, pe birou, lîngă telefonul răsturnat. În receptorul care atîrna spre podea legănîndu-se pe fir, o voce chema insistent și monoton:

— Alo... Aici «Acvila Roșie» ... Alo... Răspundeți... Aici «Acvila Roșie»...

În aceeași clipă, în birou intră un bărbat de vreo patruzeci și cinci de ani, îmbrăcat cu cămașă cenușie și pantaloni de doc, cu șapcă pe cap. Se apropie grăbit de telefon și ridică receptorul.

— Alo... spuse el... Aici Staicu... Cine-i acolo? Cine? Avioanele hitleriste au atacat gara... Cine-i acolo? Tovarășul Benea? Da... Eu sînt Staicu...

O rafală de mitralieră zgudui încăperea. Călimara se prefăcu în țăndări, un toc cu coada scorojită se rostogoli de pe birou și se înfipse cu vîrful peniței în lemnul podelei.

Omul de la telefon îl desprinse liniștit și-l așeză la loc, continuînd să vorbească în receptor.

— Cu cine să opresc coloana germană, tovarășe Benea? Orașul e părăsit.

La celălalt capăt al firului o voce cu reflexe metalice îi răspunse:

— La Moreni au loc lupte înverșunate între hitleriști și gărzile noastre patriotice. Hitleriștii trimit întăriri. Coloana germană care se îndreaptă spre Moreni va trece peste o oră prin oraș... oprii-o! Baricadați strada principală! Cîți comuniști sînteți la vagoane?

Omul de lîngă telefon își șterse fruntea pătată de funingine, îmbrobonită de sudoare.

— Zece... și foarte puține pușți.

Deodată legătura se întrerupse.

— Alo! Alo! strigă omul de lîngă telefon... Alo... și adăugă înciudat. Fir-ar-al dracului să fie! Legătura a fost tăiată.

Aruncă receptorul și părăsi grăbit încăperea, ieșind pe peronul gării. Acum afară era liniște. Avioanele hitleriste se îndepărtaseră. În fața peronului învăluit de fum, vagonul care ardea se prefăcu treptat-treptat într-o arătare de cenușă. Numai încheieturile lui de oțel ardeau incandescent. Staicu vru să părăsească peronul cînd de după colțul gării își făcură apariția cu pușți în mîini trei soldați mai vîrstnici de la primărie.

— Oprește-te că tragem! spuse unul dintre ei, cu barbă aspră și țepoasă, ridicînd pușca spre pieptul lui Staicu.

— Ce-i mă cu voi? îi întrebă liniștit acesta. Cine naiba sînteți și ce vreți?

Cel cu barba deasă și țepoasă, care părea șeful celorlalți doi, se uită neliniștit la fața pătată de funingine a lui Staicu și-i răspunse.

— Ne-a trimis dom'comisar Paraschivescu să arestăm comuniștii de la vagoane.

— Zău, mă? spuse Staicu aruncînd bărbosului o privire de-i îngheță sîngele în vine. Ce spui, Franț? Ia dă pușca încoace! Dă-o, n-auzi?

Bărbosul îl privi prostit. Se bîlbîi agitînd pușca:

— Să nu... că... eu... să...!!!

— Fără multă vorbă! tună Staicu. V-a trimis dom'comisar, ai?

În clipa următoare bărbosul simți cum pușca îi zboară din mînă. Din negura deasă care învăluia vagoanele se desprinseră cîteva siluete care parcă răsăriseră din pămînt. Erau vreo cinci muncitori în salopete, înarmați, plini de praf și de funingine. Se apropiară de Staicu, înconjurîndu-i din toate părțile pe cei care acum stăteau încremeniți cu mîinile ridicate.

— Ce s-a întîmplat, tovarășe Staicu? întrebă unul dintre ei, un bărbat tînăr.

— Bițane, trebuie să baricadăm strada principală și să oprim o coloană germană care va trece peste o oră prin orășel.

Tînărul privi neîncrezător.

— Noi șase, tovarășe Staicu?

Staicu își mușcă ușor buzele.

— Noi șase... Vom mai primi ajutoare din oraș.

— Și arme?...

— Avem ceva pușți deocamdată, răspunse dîrz Staicu. Îi luăm și pe ăștia să ne ajute, adăugă el arătînd spre bărbosul care-l privea liniștit.

— Hei, domnilor, încolonarea! Mergem să ne batem cu hitleriștii! Încolonarea, am zis.

Între timp micului grup i se alăturară alți muncitori aducînd cu ei un «Mauser» și o pușcă de vînătoare «Damasc». O dată cu ei mai veniră cîțiva localnici, oameni cinstiți, pe care Staicu îi cunoștea foarte bine. Peste cîteva clipe detașamentul astfel format mergea în pas cadențat îndreptîndu-se pe aleile mărginite de tufani bătrîni care duceau spre orășelul pustiu.

Ilustrații: DEAK ION

UN CAMION CU ARME

III

Cei trei băieți, care numai cu puțin înainte bătuseră mingea, înaintau cu pași șovăitori pe strada asfaltată și pustie. Jur împrejur domnea o tăcere de moarte.

— Ce zici, Corina, întrebă Mache, cu voce stinsă, să fi murit toți ai mei?

— Nu-ți fie frică, Andrei. Ascultă-mă pe mine. Ai tăi au fugit în pădure. Mă întreb ce-o fi cu tata... Avioanele au atacat gara!

— Băieți! Atenție! Un camion dușman, anunță Andrei și în clipa următoare toți trei părăsiră strada și se lipiră de gardul unei case. Într-adevăr, la cîțiva pași de ei, în față, staționa un camion german. La volan stăteau un soldat în uniformă cenușie, cu șapcă, și un ofițer care parcă dormea cu capul rezemat de parbriz.

— Să sărim gardul! sugeră Andrei. Dacă ăștia dau cu ochii de noi ne împușcă.

— Cred că ne-au și zărit, șopti Mache. Dacă fugim e și mai rău. Ia uitați-vă cum ne fixează fruntea!

Într-adevăr, soldatul neamț de la volan se uita la ei prin parbriz cu niște ochi răi și sticloși.

— Ciudat, spuse Corina. Parcă ar aștepta pe cineva. Pesemne că ceilalți jefuiesc casele din jur.

— Dacă dăm peste ei? șopti înfricoșat Andrei. Priviți, mi-a făcut semn din cap neamțul să vin la el.

— Cînd? întrebă speriat Mache. Chiar ți-a făcut semn? Acum?

— Da...

— Vai de noi, continuă Mache, mai bine du-te, Andrei, și vezi ce vrea.

Andrei tremura din tot corpul.

— Mi-e frică, bîigui el, mi-e frică, băieți.

— Las'că mă duc eu, spuse Mache deodată, desprinzîndu-se de lîngă gard și pornind în direcția camionului. Dacă trage, voi luați-o la picior. S-a făcut?

Ceilalți doi, lipiți de gard, îl urmăreau cu răsuflarea tăiată. Mache se opri lîngă portiera camionului și-l salută pe neamț. Hitleristul părea să nu-i acorde nici o atenție. Privea încremenit drept înainte prin parbriz.

— Hei, băieți! Veniți încoa', strigă Mache, făcîndu-le semn celor doi să se apropie. Ăștia sînt morți...

Corina, urmat de Andrei, înconjură camionul și deschise portiera de care «dormea» rezemat ofițerul neamț. În clipa următoare ofițerul căzu ca un buștean în mijlocul străzii asfaltate. Șapca lui cu vipușcă argintie se rostogoli și ea pe asfalt, se împletici ca beată și apoi rămase încremenită pe loc. Cei doi băieți priviră înfricoșați cadavrul ciuruit de gloanțe al ofițerului.

— L-au ciuruit avioanele lor, șopti Corina. Au crezut că-i un camion de-al nostru.

Deodată deasupra lor apăru, speriindu-i de moarte, capul ciufulit al lui Mache.

— Băieți, știți ce se află în camion?

— Ce? întrebară ceilalți doi deodată.

— Arme..., lăzi cu arme și grenade, spuse repede Mache ridicînd un pistol mitralieră deasupra capului.

Corina și Andrei se cățărară și ei în camion. Într-adevăr, pe fundul camionului se vedeau cîteva lăzi mari verzi-vărgate și o movilă de grenade ca o grămadă de ridichi mari, negre.

Băieții se repeziră la lăzi și desfăcură capacele. Lăzile erau pline cu pistoale-mitralieră și cu fișicuri verzi de încărcătoare.

— S-o ștergem băieți, șopti Mache și în clipa următoare toți trei săriră din camion în stradă. În jur casele păreau încremenite, strada era pustie, soarele strălucea orbitor.

(VA URMA)

(Din volumul «BARICADA» de PETRE LUSCALOV)

LICEE DE SPECIALITATE

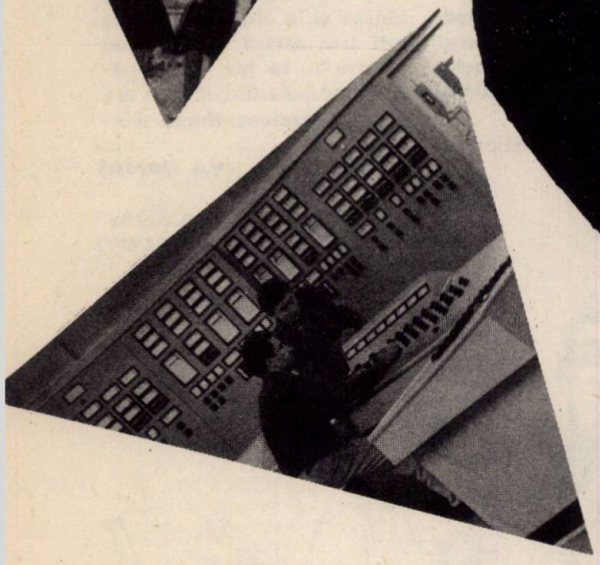

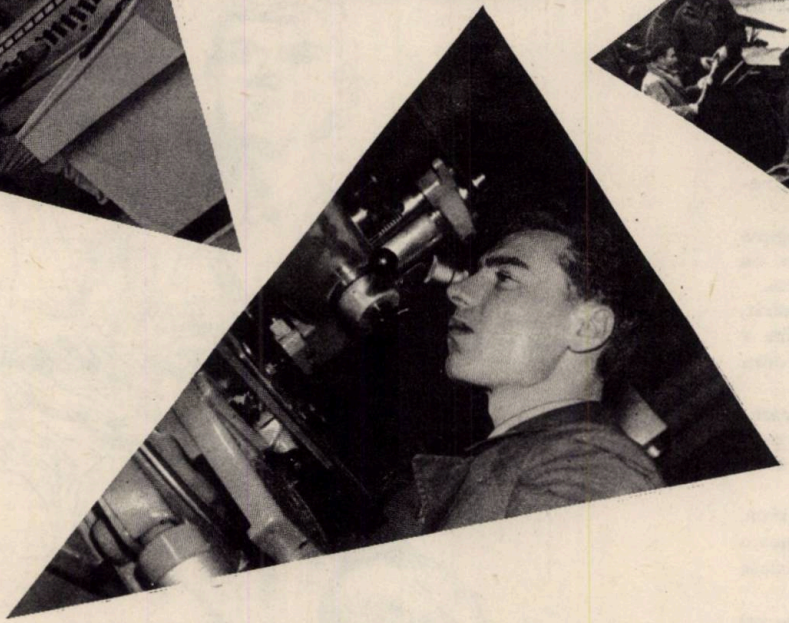

MII ȘI MII DE ȘCOLARI AU PORNIT ÎN ZILELE ACESTEA PE CORABIA VACANȚA — CORABIA BUCURIE. EI S-AU ÎNDEPĂRTAT DE ȚĂRM, LĂSÎND ÎN URMĂ SUNETUL CLOPOȚELULUI, LECȚIILE, NOTELE... MAI ÎNTÎI AU PORNIT CEI MAI MICI, APOI CEI MAI MARI. NOUA PROMOȚIE DE ABSOLVENȚI CARE A ÎNCHEIAT UN CICLU DE ÎNVĂȚĂMÎNT SE PREGĂTEȘTE ACUM SĂ MEARGĂ MAI DEPARTE, PE CĂILE VIITOAREI MESERII. ÎN ACEST AN LI SE DESCHID NOI DRUMURI. MAI MULTE DECÎT ORICÎND. PE CARE SĂ-L ALEAGĂ? CU ÎNCEPERE DIN ACEASTĂ TOAMNĂ ÎȘI VOR DESCHIDE PORȚILE ZECI DE LICEE DE SPECIALITATE, ÎN TOATE REGIUNILE PATRIEI. ÎNCONJURÎND TÎNĂRA GENERAȚIE CU DRAGOSTE, PARTIDUL SE ÎNGRIJEȘTE CA TOȚI TINERII SĂ FIE CÎT MAI BINE PREGĂTIȚI PENTRU PROFESIUNEA CARE ȘI-O VOR ALEGE. PE BAZA DIRECTIVELOR CELUI DE-AL IX-LEA CONGRES AL PARTIDULUI, NENUMĂRATE LICEE DE SPECIALITATE CU DURATA DE 4—5 ANI VOR FIINȚA ÎNCEPÎND DIN ANUL ȘCOLAR 1966—1967.

MULȚI DINTRE VOI, DIN TOATE COLȚURILE DE ȚARĂ, AU ȘI DAT EXAMENUL DE ADMITERE PENTRU ACESTE ȘCOLI, ALȚII SE PREGĂTESC SĂ-L DEA ÎN TOAMNĂ.

CEI DIN ORAȘUL GALAȚI VOR PUTEA URMA CURSURILE LICEULUI INDUSTRIAL METALURGIC SAU ALE LICEULUI DE CONSTRUCȚII, CEI DIN SATU-MARE, CURSURILE LICEULUI INDUSTRIAL PENTRU CONSTRUCȚII DE MAȘINI, CEI DIN CÎMPULUNG-MOLDOVENESC, LICEUL INDUSTRIAL FORESTIER... ACESTEA SÎNT DOAR CÎTEVA EXEMPLE.

LICEE DE SPECIALITATE AGRICOLĂ CU FELURITELE RAMURI SE GĂSESC ÎN TOATE REGIUNILE ȚĂRII. LISTA ÎNTREAGĂ A LICEELOR DE SPECIALITATE A FOST PUBLICATĂ ÎN ZIARELE «ROMÂNIA LIBERĂ» ȘI «SCÎNTEIA TINERETULUI» DIN 5 IUNIE A.C.

FIE CĂ ACESTE LICEE VOR AVEA SPECIALITATE INDUSTRIALĂ, AGRICOLĂ, ECONOMICĂ SAU PEDAGOGICĂ — SCOPUL LOR ESTE ACELAȘI: FORMAREA UNOR OAMENI CU O PREGĂTIRE ȘTIINȚIFICĂ MULTILATERALĂ, CU TEMEINICE CUNOȘTINȚE TEHNICE ȘI PROFESIONALE, CARE SĂ PARTICIPE NEMIJLOCIT LA ÎNFLORIREA PATRIEI.

DAR DEOCAMDATĂ NE AFLĂM ÎN VACANȚĂ. ÎN CELE PESTE 102 TABERE ȘCOLARE SE VOR ODIHNI ÎN VARA ACEASTA PESTE 90 000 DE ELEVI DE TOATE VÎRSTELE. ÎI AȘTEAPTĂ AICI JOCUL ȘI CÎNTECUL, SPORTUL ȘI PLIMBĂRILE. ALTE MII DE FETE ȘI BĂIEȚI VOR PORNI ÎN EXCURSIE PE DRUMURILE PATRIEI, VOR CUNOAȘTE FRUMUSEȚILE ȘI BOGĂȚIILE EI, ÎȘI VOR ALCĂTUI JURNALE DE CĂLĂTORIE, VOR CULEGE NESTEMATE DIN FOLCLORUL NOSTRU, VOR FACE COLECȚII DE PLANTE ȘI MINERALE.

ȘI PRETUTINDENI UNDE SE VOR AFLA SE VOR GÎNDI CU RECUNOȘTINȚĂ LA PARTIDUL NOSTRU, CARE ÎI ÎNCONJURĂ NECONTENIT CU DRAGOSTE ȘI GRIJĂ.

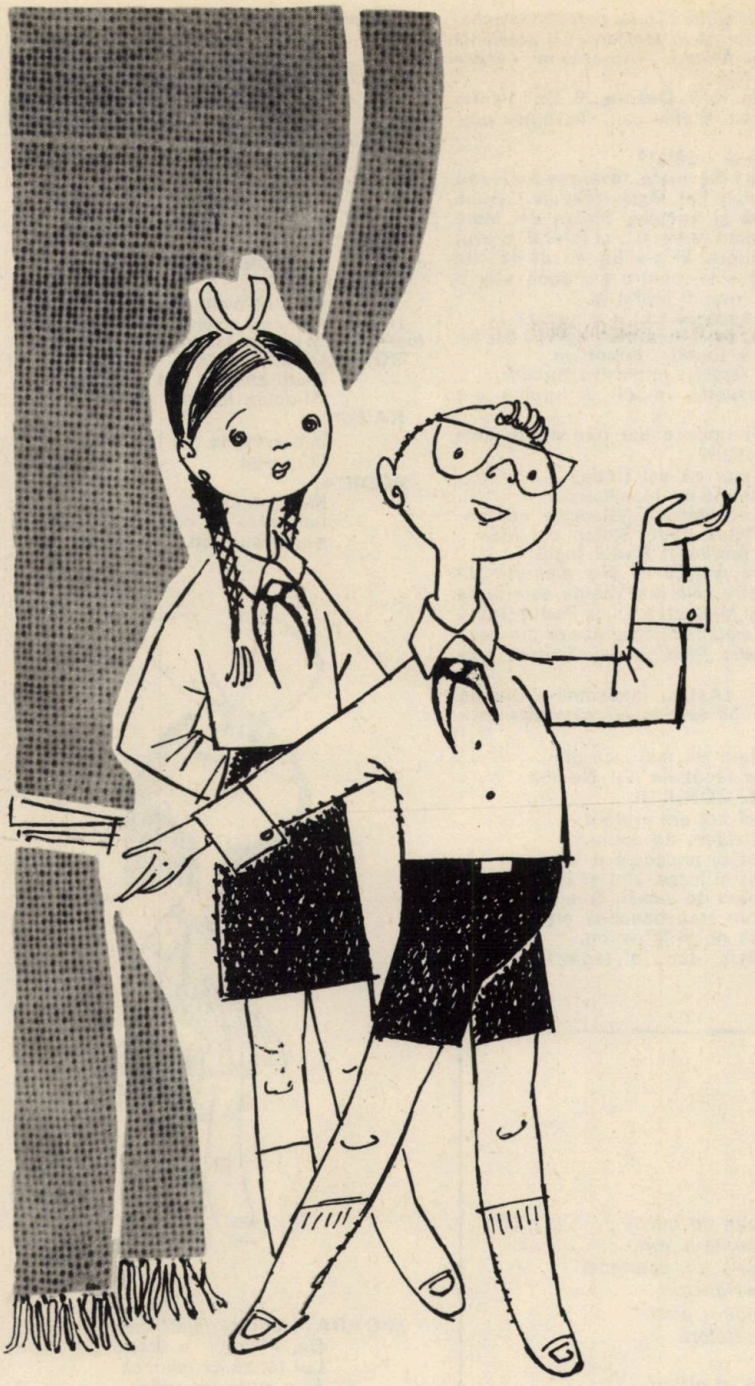

O să meargă totul strună

În fața publicului apare Rodica.

RODICA *(supărată și intimidată):* Dragi colegi, cu regret, trebuie să vă anunț că... spectacolul nostru se amînă pentru că...

VOCI DIN SPATELE CORTINEI: Rodica, oprește-te! A venit! Stai, Rodica!

RODICA *(către public):* O clipă!... *(Desface cele două falduri ale cortinei și — cu capul în deschizătură — vorbește aprins cu cei de după cortină. Așază cortina la loc și se adresează din nou publicului.)* Dragi colegi, nu mai am ce regreta, deoarece colegul nostru a venit și vă va prezenta programul. Așadar, vi-l prezint pe... prezentatorul programului... Radu! *(Gest spre cortină, dar aceasta rămîne nemișcată. Rodica, spre cortină, șoptit.)* Hei, n-auzi? Radule! Intră în scenă! *(Dînd să iasă, se ciocnește de Radu, care-și face apariția.)* Uf! De ce ai întîrziat?

RADU *(înclinîndu-se zîmbitor în fața publicului, șoptește Rodicăi):* Taci! Mi-am pierdut textul.

RODICA: Care text?

RADU: Textul programului. L-am căutat peste tot. Habar n-am unde a dispărut.

RODICA: Și acum ce-o să faci?

RADU: Mă descurc eu, improvizez.

RODICA: Cum o să improvizezi în versuri? Ce faci cu rimele?

RADU: Mi-am și făcut planul. Stai să vezi! *(Către public.)*

Dragi colegi,
Iubiți colegi de tabără,
Bine-ați venit în tabără!
Astăzi vă vom prezenta
Cîte ceva
Din școala mea.

RODICA:

Și a mea.

RADU:

La noi totul a mers strună!
Ba pot zice: «foarte strună»!

RODICA: Îngrozitor. Astea nu sînt rime, ci... repetare de cuvinte.

RADU: Uite ce... e adevărat că eu nu scriu poezii, ca tine, așa că nu-mi cere mai mult decît pot da. Însă îți propun ca de rime să te ocupi tu. Eu fabric versurile, iar tu — responsabilă cu rimele! Îți convine?

RODICA:

Foarte bine!

RADU *(entuziasmat):*

Bravo! Merge excelent!

RODICA:

Dacă n-ai fi neglijent,
Ai fi fost mai conștient
Și... cu «textul» mai atent.
Ar merge... chiar excelent!

RADU *(șoptește, vexat, către Rodica):*

Am făcut parc-o-nvoială:
Tu dai «rime»!

RODICA:

Cu morală!

RADU:

Nu. Morala o dau eu!

RODICA *(cu înțeles):*

Nu crezi c-o să-ți vină greu?

RADU:

Te-aș ruga să nu mă-nțepi.

RODICA:

Mă supun. Poți să începi.

RADU *(zîmbitor, ca întotdeauna cînd se adresează publicului):*

Deci... la noi totul a mers strună!

RODICA *(parc-ar durea-o măseaua):*

Am fost clasa cea mai bună...

RADU *(foarte mulțumit, către Rodica):*

Rima ta e minunată.

RODICA *(oftînd):*

Dac-ar fi și-adevărată?!...

RADU:

Cum așa? Ce vrei să spui?

RODICA:

Că adevărată... nu-i!

RADU:

Nu am fost o clasă bună?

RODICA:
Da, dar nu chiar cea mai bună.
Nu chiar totul era «strună!»
RADU *(alarmat):*
Taci, Rodica! Asta... nu!
RODICA:
Eu dau rimele! Nu tu!
RADU:
Clasa a mers foarte bine,
Dar...
(Intră în scenă «Corul» — un grup de colegi)
CORUL:
...Dar «lauda de sine
Nu miroase-a bine»! *(Mică pauză)*
RADU *(privește corul, apoi, hotărît):*
Mai întîi să-ncep... cu mine.
Sînt... «am fost» cam zăpăcit,
Cam distrat, cam repezit...
Și textul l-am rătăcit.
Recunosc că am greșit,
Dar am să mă-ndrept. Promit!
RODICA *(către cor):*
A promis! Ați auzit?
CORUL *(scandează):*
Da!
Și nu vom uita!
Căci promisiunea dată
E datorie curată!
Ia aminte.
RODICA *(lui Radu):*
Și-acum... haidem înainte!
RADU:
Clasa mergea minunat.
RODICA:
Doar un coleg zvăpăiat
RADU:
Nu se ținea
RODICA:
De învățat
RADU:
Se bizuia...
RODICA:
...pe suflat.
MIHAI *(intră furios în scenă):*
Asta nu-i adevărat!
RODICA:
Atunci... trebuie demonstrat!

RADU *(cu ajutorul unei perechi de ochelari se transformă în profesor. Cu prestanța cuvenită, lui Mihai):* Vorbește-mi despre Ștefan cel Mare.
MIHAI *(în rol):* Despre...? Da! Foarte bine! Despre... Ștefan cel... Tovarășe profesor, eu...
RADU: N-ai învățat?
MIHAI: Eu? Se poate, tovarășe profesor! Despre Ștefan cel Mare. *(Turuie.)* După cum îl arată și numele, Ștefan cel Mare a fost un domn mare și... și tare. El a avut mai multe lupte. El s-a luptat ori de cîte ori a fost nevoie, pentru că, dacă n-ar fi fost nevoie, n-ar fi luptat și...
RADU: Împotriva cui s-a luptat?
MIHAI: A, da... împotriva cui?... Ștefan cel Mare s-a luptat... împotriva...
RODICA *(suflă):* Împotriva turcilor.
MIHAI *(ușurat):* Împotriva turcilor s-a luptat!
RADU: Și unde a dat una dintre cele mai mari bătălii?
MIHAI: Sigur că da! Unde?
RADU: Spune-mi localitatea.
MIHAI: Localitatea? *(Gîndește concentrat.)* Localitatea unde Ștefan cel Mare...
RODICA *(suflînd):* Podul Înalt.
MIHAI *(se preface că și-a amintit):* A! Da! Una dintre cele mai vestite este lupta lui Ștefan cel Mare cu turcii la Podul Grant. *(Corul rîde, clătinînd dezaprobator din cap.)*
RADU *(către Rodica):* Ai văzut ce voie bună?
RODICA: «Asta» înseamnă-a merge strună! *(Arătînd spre Mihai, care tace rușinat.)*

Uite-l! Nu mai zice pîs!
CORUL: S-a făcut de rîs! De rîs!
DIRIJORUL CORULUI:
Însă noi am prefera
Să rîdem de altceva.
Sînt și anecdote-n lume,
Sînt și farse, sînt și glume...
Rîdem de leneșii care
Spun vreo boacănă prea mare,
Însă ne și întristăm...
Rîdem, dar... și regretăm.

MIHAI *(hotărît):*
Stop! Vorbiți cam... fără rost.
Cine-i leneș? Eu?... Am fost!
Cereți farse? Vă dau «farsă»:
Chiar de azi fac cale-ntoarsă.
La toamnă, zece iau la toate!
RODICA *(uimită):*
Nu se poate!
MIHAI:
Ba se poate!
Lenea are și dezvățl *(Pleacă.)*
RODICA:
Unde pleci? Stai!
MIHAI *(ieșind):*
Plec să-nvăț! *(Iese.)*
(Copiii din cor schimbă priviri aprobatoare între ei și pufnesc în rîs.)
RODICA *(către public):*
Luați aminte. *(Către Radu.)*
Și-acum haidem înainte!
RADU:
Mai avem la noi în clasă
O colegă...
RODICA:
Mofturoasă.
Iar noi — ce mai tura-vura —
I-am spus toți... «Alintătura».

Ilustrații: TARU

MIOARA *(o fetiță răsfățată apare în scenă):*
Da, e drept, e drept: sînt fiica
Lui tătucu și mămica.
Sînt fetița lor unică,
Deșteaptă și frumușică.
Și nu înțeleg de loc
Nici să-nvăț, nici să mă joc
Decît foarte mult rugată.
Cine-a spus că-s alintată?
(Corul rîde, clatinînd dezaprobator din cap.)
MIOARA *(mirată):*
De ce rîdeți?
DIRIJORUL CORULUI:
Nu-nțelegi?
Pentru că-ți sîntem colegi
Și sperăm
Să te-ndreptăm.
De fapt noi am prefera
Să rîdem de altceva.
MIOARA:
Bine, dar v-am spus o dată
Că eu nu sînt alintată.
RODICA *(ironică):*
Vrei doar să fii mult rugată?!
Te-am văzut și-aici, să știi:
La masă de ce nu vii
Cînd vin și ceilalți copii?

de **VICTORIA ANA TĂUȘAN**

Cîntecul e plin de mierle
și de rouă multă-n zori.
Pe o creangă-a lui, pesemne,
au rămas privighetori,
că răsună pînă-n piscul
brazilor fremătători.

Mai avem în el pîrîuri,
aburind firele ierbii
și se-aud pînă departe
galopînd de-a lungu-i, cerbii.
Din refren răsar deodată
florile ce le-am cules,
și cuvintele sînt parcă
moi și calde, ca un șes.

Apoi, ies pe zare munții,
cu creneluri de cetate
și din versul ce urmează
vîntul șuieră departe.

Cum cotim, mai e în cîntec
foc de tabără acum,
și popasul de odihnă
după lungul nostru drum.

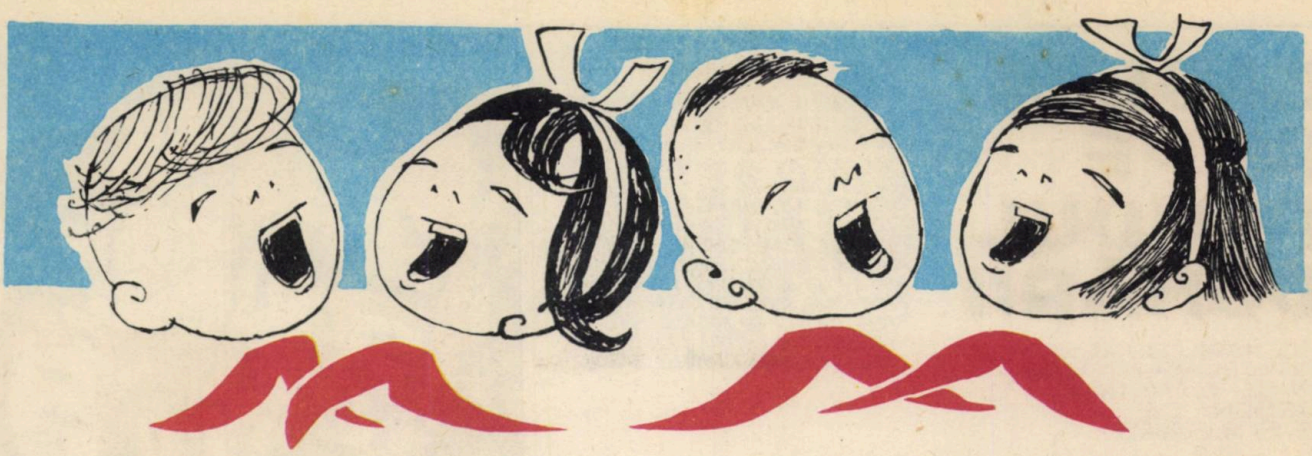

MIOARA *(după o pauză, timidă, dar sinceră):*

Am greșit. N-am să mai fac.

(Copiii din cor o privesc aprobator.)

DIRIJORUL CORULUI:

Foarte bine!

O FATĂ DIN COR *(Mioarei):* Bravo! Vino lîngă mine! *(Mioara se încolonează în cor alături de fată. Copiii din cor schimbă priviri aprobatoare între ei și rîd veseli.)*

RADU *(către Rodica, arătînd spre cor):* Precum vezi... iar voie bună!

RODICA *(publicului):*

Ei, și-acum, după «furtună»,

RADU: V-anunțăm toți împreună...

(Din culise apare în scenă un băiat cu o sabie care se antrenează de unul singur.)

DIRIJORUL CORULUI: Felicitările mele, tinere spadasin. Am admirat nu numai îndemînarea ta, ci și condiția fizică. Ai putea să ne spui cine te-a antrenat?

PIONIERUL: Desigur. Pentru cei mai mulți dintre colegii mei nu e nici un secret.

Pitagora m-a antrenat la paralele,
Cu Magellan pe trei oceane-am navigat,
M-am înălțat cu Galileu pînă la stele,
Cu parașuta lui Da Vinci m-am lansat...
Cu Racoviță-am patinat în Antarctida
Și cu Micluho la canoe am vîslit,
Am fost cu Marco Polo pînă-n China
Si cu Jules Verne la înălțime am sărit.

DIRIJORUL CORULUI: Splendid! O singură întrebare: ai luat aceste lecții de unul singur?

PIONIERUL: A, nu. Cu prietenii mei. Ni se spune «Cei trei mușchetari»! *(Pe o melodie potrivită.)*

Uniți străbatem munți și văi
Mereu în expediții.
Bidonul, ranița, un băț
Și cîntul ni-s muniții.

Cetatea științei asaltăm
Chiar de e sus pe creste,
Victoriile le-nsemnăm
Cu steagul notei zece.

Cu chiulul, lenea și-alți dușmani
Știm bine-a duela.
Toți mușchetari la zece ani
Cum n-a visat Dumas.

Nu sîntem trei, ci mii și mii,
Ca iarba primăverii,
Ca macii roșii pe cîmpii,
Noi sîntem pionierii.

(Ultima strofă o cîntă toți membrii brigăzii.)

M. SÎNTIMBREANU
XENIA ROMAN
și SILVIA SUR

DIMINEAȚA PATRIEI

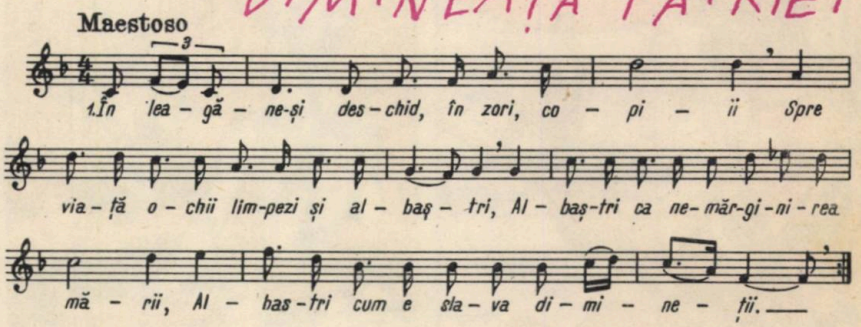

Muzica de HARRY BRAUNNER

Textul cîntecului: «Dimineața patriei» a fost publicat în «Cravata roșie» din luna aprilie a acestui an.

PATRIE

de ALEXANDRU BARNA

Ești dorul adunat de mii de ani
în piepturi mari de daci și de romani
și zvonul de oțeluri fulgerate
la Dunăre și-n tîrgurile toate;
ești trupul Horii încremenit sub roată
și fruntea lui Bălcescu-îngîndurată,
și strigătul ce-a zguduit o noapte
cu cer cumplit, la '907;
o Griviță ești, țară de bărbați
în asprele Doftane încercați!
Sub pași pămîntul strigă amintiri,
îți suie-n seve sînge de martiri
de care arde-n flori, străbună glia,
Republică Socialistă România!

CRAVATA ROȘIE

COLEGIUL DE REDACȚIE
IOAN CHIRESCU, MARCELA CORDESCU, ION CHIȚU, PETRE DRĂGOIESCU, GICA IUTEȘ, FLORENTINA IONESCU. PETRE LUSCALOV, ELENA MĂINESCU, LUCIA OLTEANU. redactor-șef, PAUL ANGHEL, ALEXANDRINA SÎRBU, redactor-șef adjunct, MIRCEA SÎNTIMBREANU.

Adresa redacției: PIAȚA SCÎNTEII Nr.1 — București

CASETA DE PE FUNDUL DUNĂRII

SCENARIU DUPĂ NUVELA CU ACELAȘI TITLU DE *M. ȘERBĂNESCU*
DESENE DE *E. ȘI S. BAIAȘ*

ÎN VARA ANULUI 1945 PE UN ȘLEP SE PETREC LUCRURI CIUDATE. MIȘU, CAUTĂ PE FUNDUL DUNĂRII O CASETĂ CU O LISTĂ SECRETĂ. ÎN ACEASTĂ ACȚIUNE VREA SĂ-L FOLOSEASCĂ PE UN BĂIAT, NICU. KARL, PRIETEN CU NICU, E ÎMPOTRIVĂ. ÎN TIMPUL ÎNCĂIERĂRII DINTRE MIȘU ȘI KARL, NICU VEDE PE MÎNA LUI MIȘU TATUATE ÎNSEMNELE S.S.

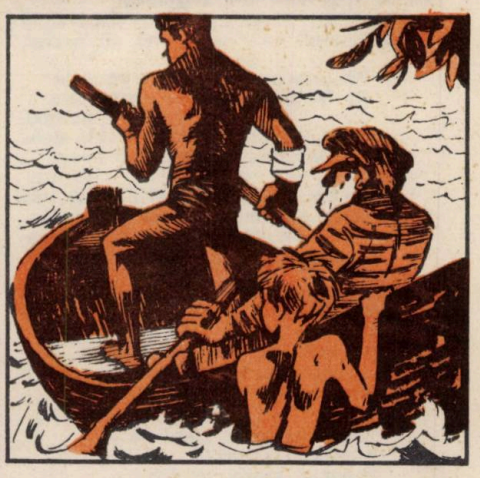

(VA URMA)

TRICĂ MEȘTEREȘTE UN ZMEU

Vacanța mare este un timp foarte potrivit pentru joaca cu zmeul.

Pentru construirea celui mai simplu zmeu procedăm astfel:

I. Pe o coală de hîrtie — ușoară și rezistentă — desenăm cu linii pline un dreptunghi (fig. 1) de 415 pe 500 milimetri. La una dintre laturile mici și la cele două laturi mari tragem paralele punctate la distanță de 5 milimetri. Îndoim hîrtia pe liniile pline, o readucem în situația dinainte și o decupăm pe cele trei linii punctate BDC și pe cea de-a patra plină, AB. Tăiem la 45 de grade cele 4 colțuri ale decupajului.

II. Avem nevoie de 4 speteze din lemn late de 4—5 mm și groase de 1—2 mm, cu următoarele lungimi: una mai lungă cu 20 mm decît dreapta AB; două mai lungi cu cîte 20 mm decît oricare dintre diagonalele AD și BC; a patra cît 3/4 din dreapta AC.

Așezăm hîrtia pe un loc drept. Primele trei speteze se ung pe una dintre suprafețele mari cu gumă arabică și apoi se lipesc pe hîrtie (fig. 2) în ordinea următoare: cele două mai lungi pe aceeași față a hîrtiei pe diagonalele AD și BC, capetele depășind cu cîte 10 mm colțurile hîrtiei. Speteaza mijlocie se lipește pe latura AB pe aceeași față cu spetezele diagonale. Așezăm peste speteze cîteva cărți grele și așteptăm 20—30 de minute să se usuce cleiul, după care întoarcem zmeul pe fața cealaltă și lipim speteaza cea mai scurtă pe linia EF, repetînd operația de uscare, după care, prin două găurele făcute în hîrtie, legăm cruciș cu sfoară în punctul E.

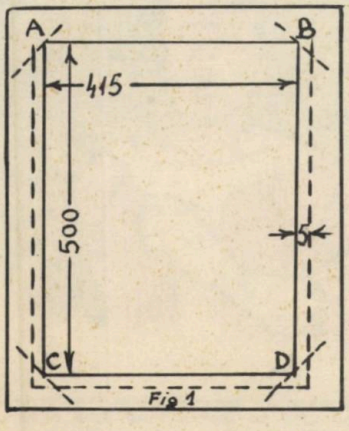

Fig. 1

III. Finisăm zmeul armîndu-i marginile cu sfoară subțire legată la colțurile A, C, D, B, peste care lipim prin îndoire zonele de margine dintre liniile pline și liniile punctate ce se află pe laturile AC, CD și BD.

IV. Se arcuiește speteaza AB (fig. 3 jos) cu sfoară legată în punctele A și B astfel ca la centrul arcului între sfoară și speteaza EF să se afle o distanță cît 1/8 din distanța AB.

V. Gura zmeului (fig. 3 sus) este formată din 3 sfori, două legate în punctele A și B, iar a treia în punctul F (centrul geometric al zmeului), trecînd-o prin două găurele de o parte și de alta a intersecției diagonalelor cu speteaza mediană EF. Întindem sforile din A și B pînă în F, notînd pe ele distanțele AF și BF. Facem aceeași operație de măsură cu sfoara legată în F, notînd pe ea distanța FE. Adunăm capetele libere ale celor trei sfori și le înnodăm bine împreună exact la locurile de notare a distanțelor de mai sus. La distanță de 20—30 mm

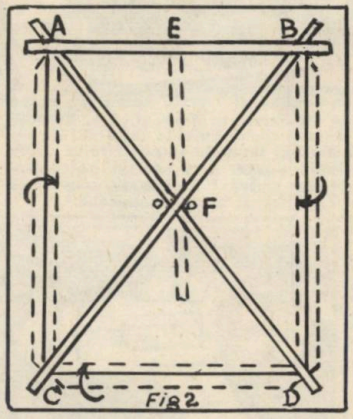

Fig. 2

de acest nod mai tacem unul dublu sau triplu, îl strîngem bine și retezăm prisosurile, lăsînd niște mustăți de 10—15 mm. De bucla finală a gurii astfel obținută legăm sfoara de ancorare cu ajutorul căreia vom înălța zmeul.

VI. Ultima operație este confecționarea și montarea cozii: se leagă o sfoară în punctele C și D, dar astfel măsurată încît cele două ramuri ale sale să depășească prin întindere punctul E cu 40—50 mm. Se face un nod strîns al buclei la nivelul punctului E, iar de bucla rămasă dincolo de acest nod se leagă coada propriu-zisă, confecționată din una sau două fîșii de pînză late de 20—30 mm și de 12 pînă la 15 ori mai lungi decît zmeul.

După ce atașăm sfoara de ancorare lungă de 150—200 metri, strînsă în bobin, zmeul e gata de zbor.

Pentru înălțarea zmeului alegem un cîmp sau un loc larg, deschis. Ținut sus, cu partea curbată spre vînt, zmeul se înalță ușor, dînd încet sfoară pe măsură ce este purtat în sus de vînt. Cînd vîntul nu este puternic, manevra de înălțare se compune alternativ din două operații ce se repetă mereu: se dă sfoară și zmeul se depărtează pierzînd ușor din înălțime, apoi se trage repede de sfoară astfel ca insuficiența vîntului să fie compensată de mișcarea iute a zmeului în întîmpinarea vîntului. Cu puțină experiență putem ajunge repede să înălțăm zmeul la cîteva sute de metri.

Cum se explică zborul zmeului?

Zmeul are o suprafață foarte mare și o greutate foarte mică și de aceea vîntul cel mai slab

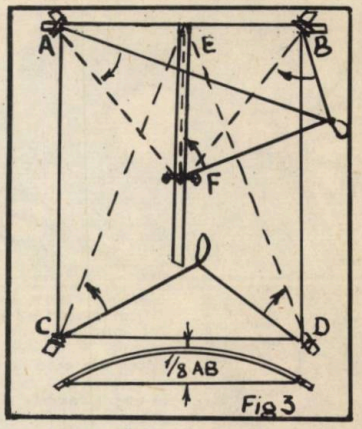

Fig. 3

poate să-l ridice ușor. Dar zmeul nu este luat pur și simplu de vînt. El se înalță păstrîndu-și o poziție de echilibru asigurată permanent de organele sale de stabilizare a zborului: gurile, sfoara de ancoră și coada.

Privit dintr-o parte, el arată ca o linie dreaptă sau oblică, linia AB (din figura 4). Săgeata V arată intensitatea și direcția în care îl poartă vîntul. Noi am legat gurile în trei puncte ale zmeului (A, B și F — fig. 3), unite cu sfoara de ancoră (săgeata S). Dacă le-am fi legat doar în două sau numai într-un punct, atunci presiunea vîntului ar fi făcut ca suprafața zmeului să se orienteze după direcția lui și astfel să nu mai poată culege presiunea necesară zborului. Dar numai gurile legate în trei puncte n-ar fi asigurat stabilitatea în zbor din cauza unor vîrtejuri care iau naștere în preajma zmeului și fac ca acesta să se răstoarne, caz în care acțiunea vîntului ar produce un rezultat contrar și zmeul s-ar prăbuși la pămînt. Pentru a-l feri de asemenea situații, am pus zmeului o coadă destul de lungă și de grea, care, trăgînd zmeul în jos (săgeata G), nu-l lasă să se răstoarne.

Cele trei forțe: presiunea vîntului, rezistența sforii de ancoră aplicată în cele trei puncte ale gurii și greutatea cozii sînt determinate și direcționate astfel încît combinarea lor, clipă de clipă, face ca zmeul să zboare și să-și păstreze echilibrul necesar zborului.

Vă rog, dragi cititori, să-mi comunicați cum v-a reușit construcția. Dacă țineți seama de regulile echilibrului de zbor al zmeielor veți putea construi și alte tipuri de zmeie. Vă rog să-mi trimiteți schițele pentru ca, eventual, să le facem cunoscute și altora.

Succes și... vînt prielnic!

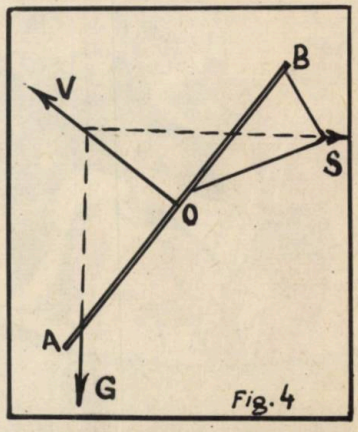

Fig. 4

PENTRU OAMENI NU EXISTĂ IMPOSIBIL

(După «CHEMAREA NESFÎRȘITULUI» de I. MÎNZATU)

Spirala, nava din lumea antimateriei, dispăruse de mult, înghițită de nemărginire. Odată cu ea plecase și dragostea tînărului pămîntean Fedro.

Astronava terestră rămasă astfel singură în mijlocul oceanului astral.

Pe bordul Galacticii toată lumea se odihnea.

Numai Fedro, tulburat, măsurînd cu pașii săi mari sala de comandă a navei, se oprea din cînd în cînd pironindu-și privirile în gol: «Sevrata și împreună cu ea miliarde de oameni sînt amenințați cu moartea și noi nu putem mișca un deget în ajutorul lor numai pentru că sînt din antimaterie! Nici iubirea mea nu poate fi salvată!»

Iuri, comandantul navei, apăru pe ecran și-i spuse cu durere în glas: «Fedro, durerea te face să uiți de rînduielile rațiunii. Tu încerci să desfaci lacătele imposibilului. Abia peste secole poate, prin efortul oamenilor de știință, vor putea fi împăcate cele două lumi, a materiei și a antimateriei!»

Deodată trupul navei se zgudui. Toate sistemele de alarmă începură să semnalizeze. Pe ecrane apăru scris: «Atenție, vorbește Rîndunica, nava pămînteană plecată în explorarea altor galaxii».

Astronauții treziți din somn de semnale năvălesc în sala de comandă.

«Am descoperit noi planete locuite de ființe raționale și pe o treaptă de civilizație avansată. Nu găsim cuvinte ca să exprimăm cît de frumoase au fost întîlnirile cu oamenii!»

Vestea provocă printre astronauții Galacticii un entuziasm de nedescris.

«Omul nu mai e singur, Fedro», șopti comandantul emoționat.

«Voi lansa un mesaj disperat acestor lumi ca împreună să facem totul spre a salva lumea antimateriei!» — izbucni Fedro.

(VA URMA)

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

CRAVATA ROȘIE

NR. 8
1966
REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

23 AUGUST 1944-1966

TRĂIASCĂ CEA DE-A XXII-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII ROMÂNIEI DE SUB JUGUL FASCIST

COPERTA: D. NEGREA

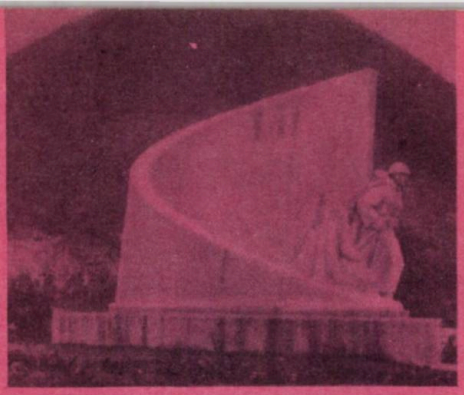

1

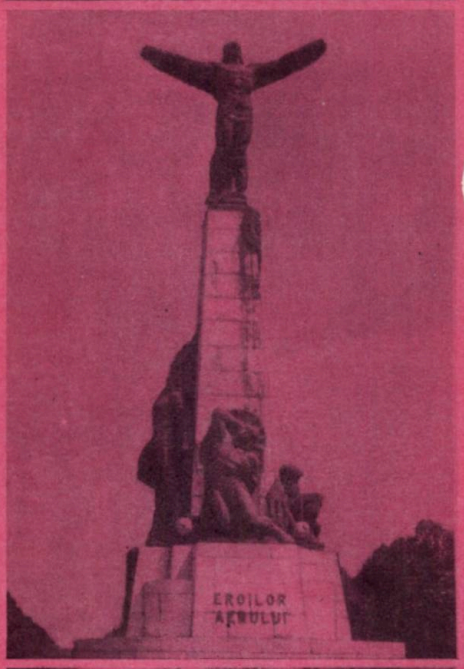

2.

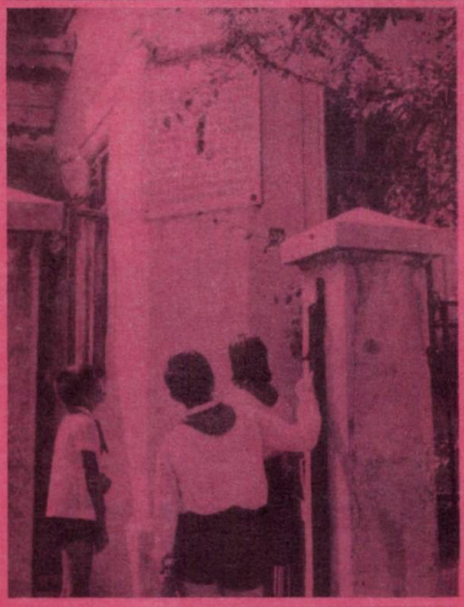

3.

4.

LÎNGĂ MONUMENTUL EROILOR

de MIHAIL COSMA

Pionieri, aduceți garoafe din grădini,
Acum cînd zori de August peste oraș coboară
Ni-i gîndul de adîncă recunoștință plin
Pentru eroii care pe-acest pămînt luptară.

Aduceți cînt fierbinte acelei zile mari,
Cînd spulberînd zăbrele și sîrmele ghimpate,
A avîntat Partidul coloane de stegari
Să dăruiască țării azururile toate.

Patria

Versuri de ION BRAD — Muzica de H. BRAUNER

Patria e primul nostru leagăn,
Drumul pînă-n prag și înapoi,
Plopii-n fața casei și-un mesteacăn
Ori un tei ce freamătă în noi.

Patria e cartea de citire,
Cîntecele toate scrise-n ea,
Tot ce-nveți cu dor și cu uimire,
De la firul ierbii pîn' la stea.

Patria e marea și sînt munții
Care ne îndeamnă spre'nălțimi,
E lumina ochilor și-a frunții,
Tot ce înălțăm și ce iubim.

Patria e steagul pe uzină,
Flacăra de luptă, tricolor,
E cascada albă de lumină,
Arcul din trecut spre viitor.

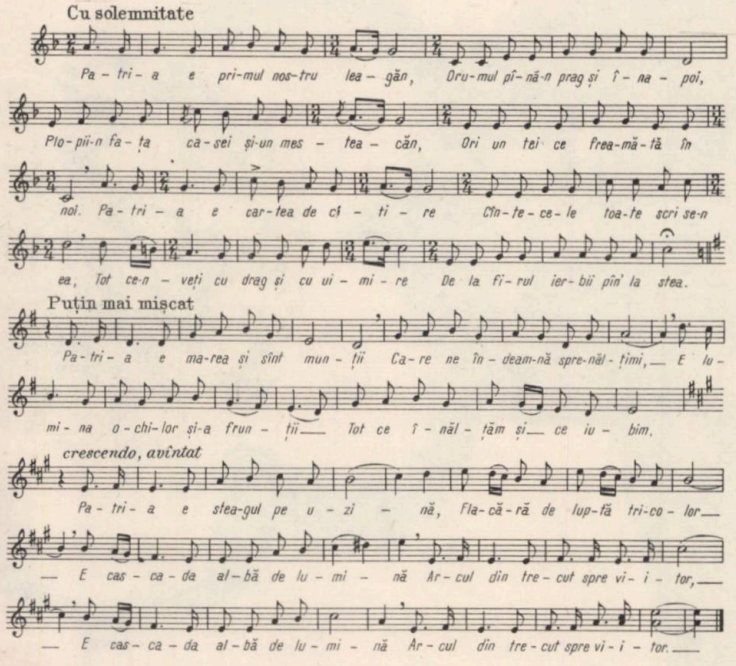

1) Monumentul ostașilor români de la Baia Mare, închinat vitejilor care au luptat pentru eliberarea patriei de sub jugul fascist.

2) Statuia aviatorilor din Capitală.

3) Casa din strada Școala Florească din București unde, în anii grei de teroare fascistă 1941 — 1944, a funcționat în adîncă ilegalitate tipografia ziarului «România liberă».

4) Monumentul eroilor patriei din București.

August 23

de **DRAGOȘ VICOL**

August de aur, August clocotitor, cu steagurile sărbătorești fluturînd pe piscuri tot mai înalte, sub ceruri tot mai limpezi, te întîmpinăm astăzi pentru a douăzeci și doua oară.

În tine a plămădit Partidul Comunist Român dorința de veacuri a poporului pentru o viață mai bună, pentru neatîrnarea țării.

Acum douăzeci și doi de ani, cartea plină de eroism a istoriei noastre, scrisă de poporul nostru de-a lungul mileniilor, s-a deschis la pagina celei mai mari victorii: insurecția armată de la 23 August 1944, inițiată, organizată și condusă de Partidul Comunist Român. În această zi a libertății poporului român, dictatura militară-fascistă a fost răsturnată, iar Armata română, sprijinită de întregul popor, a întors armele împotriva adevăratului dușman, luptînd vitejește pentru eliberarea pămîntului patriei noastre de cotropitorii hitleriști.

Astăzi, după ani de muncă și biruință, în întîmpinarea ta, August 23, gîndul cutezător spre înălțimi, îl vedem întruchipat în oțel și pîine, în toată frumusețea care a umplut pămîntul românesc.

Și mai bogată va fi în viitor pădurea de furnale, de sonde, de coșuri, de construcții cu care vom întîmpina și de-aici înainte ziua de August 23.

«Generațiile de mîine vor putea spune cu recunoștință: înaintașii noștri au făcut totul pentru a asigura poporului o viață îmbelșugată și fericită, au făurit o țară liberă, independentă și prosperă». Aceste cuvinte ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al C.C. al P.C.R., sînt un cald omagiu adus muncii poporului nostru, dar și o prefață la victoriile noastre viitoare; o prefață înscrisă pe strălucirea sărbătorii tale, 23 August al anului 1966 și al tuturor anilor ce vor veni.

GÎND FIERBINTE LA ANIVERSAREA ELIBERĂRII PATRIEI

de **OCTAV PANCU-IAȘI**

O veche, de mii de ani, poveste spune că un bărbat înțelept a plecat în lume să găsească fericirea pierdută a oamenilor și să le-o înapoieze. A plecat din cetatea lui cînd era în floarea vîrstei, a străbătut pămîntul în lung și în lat, și s-a întors bătrîn, împovărat de vreme. Crezînd că va găsi fericirea ascunsă undeva, ca o comoară, zi și noapte se trudi, cercetînd adîncurile munților și ale mărilor, fără a izbuti să-i dea de urmă; zi și noapte se strădui, făcîndu-se folositor oamenilor, să le arate iubirea, prietenia lui. Abia cu puține clipe înainte de a închide ochii își dădu seama că, de fapt, el aflase fericirea. O aflase în strădania sa, în dorința sa de a vedea în jurul său mai multă bunătate și frumusețe și bucurie.

Îmi vine cîteodată în minte povestea asta, prieteni, și-mi răscolește inima. Înțeleptului din poveste i-a trebuit o viață întreagă ca să-și dea seama că fericirea stă în truda de a fi folositor oamenilor. Voi descoperiți acest adevăr din primii ani, el vă călăuzește copilăria, vă e tovarăș de bancă, în clasă, tovarăș de drumeții, acum, în romantica, vesela voastră vacanță. V-a fost hărăzită o neasemuită înțelepciune încă de la vîrsta celor dintîi visuri. V-a fost ușor s-o desprindeți de pe chipul patriei — pentru că, necontenit, patria vi s-a înfățișat ca o grădină minunată pe care poporul nostru, cu o dragoste nespusă, o iubește și o apără, în care sădește mereu pomi cu roade de aur și unde omul este prețuit după hărnicia sa, după strădania sa de a fi cît mai folositor. Liberă, bogată, stăpînită de oameni muncitori, demni și pașnici, patria este leagănul fericirii voastre, copii, casa scumpă a fericirii noastre, a tuturor.

Există o zi cînd, mai mult ca oricînd, toate gîndurile noastre se prefac într-un cîntec solemn și înflăcărat închinat patriei. Este ziua de 23 August, sărbătoarea noastră națională, ziua care ne-a adus libertatea și care ne-a croit drumul luminos pe care pășim azi. La 23 August 1944, Partidul Comunist Român, organizînd și conducînd insurecția armată, a alungat pe asupritorii fasciști, instaurînd pentru vecie domnia poporului. Preluat din mîinile străbunilor, care și-au jertfit viața pentru libertate și dreptate, steagul glorios al comuniștilor români a chemat poporul nostru la cea mai măreață operă din istoria sa: lupta pentru construirea socialismului, în care fiecare dintre noi simte din plin bucuria muncii creatoare, a unei vieți trăite cu fruntea sus, confundîndu-și propriile năzuințe și visuri cu idealurile partidului.

Marea noastră sărbătoare, 23 August, vă găsește pe voi în vacanță, copii. Drumeți neobosiți pe drumurile patriei, cîntecul vostru răsună prin orașe și cartiere noi, ochii voștri privesc înălțimile amețitoare ale construcțiilor care ne-au prefăcut bogatul pămînt strămoșesc într-un uriaș șantier. Și oriunde v-ați afla, inimile voastre rîvnesc să bată asemenea milioanelor de inimi care dau măreție și strălucire patriei socialiste, mîinile voastre rîvnesc să semene cu mîinile puternice ale constructorilor întîlniți pretutindeni. Așa începe drumul vostru, copii: de la visul de a deveni schimbul de nădejde al constructorilor de azi, de la dorința de a învăța, de a vă pregăti pentru a fi cît mai folositori.

Și cu cîtă dragoste și grijă părintească vă înconjură partidul nostru. Tot ce e mai bun, mai frumos vi se dăruiește cu generozitate.

Vă sînt deschise larg porțile tuturor școlilor. Marele sfat al comuniștilor, care a fost Congresul al IX-lea, a stabilit gratuitatea manualelor să se extindă la toți elevii școlilor de cultură generală și licee. Chiar în timpul cînd trenurile vacanței vă duceau spre poieni și plajă, Marea Adunare Națională a aprobat hotărîrea pentru înființarea liceelor de specialitate. Aceste licee — menite să răspundă dorinței voastre de a dobîndi temeinic o profesiune, dîndu-vă posibilitatea să intrați în producție imediat după absolvirea lor sau să continuați studiile la institute tehnice — vor fi, ca toate școlile patriei, complet gratuite. În ele vă veți bucura de burse și alte forme de sprijin material. În fiecare toamnă, școlile vă întîmpină cu mii de clase noi, cu noi laboratoare și materiale didactice.

23 August, zi a cîntecelor noastre despre fericire, este și ziua cînd, mai viguros și mai înflăcărat, răsună legămîntul vostru, copii, de a învăța, de a vă comporta frumos, astfel încît să puteți dărui patriei tot ce este în stare să dăruiască un om de azi, născut în libertate, educat în spiritul celor mai nobile sentimente umane, trăind într-o țară socialistă, puternică și bogată.

Să-ți ții toată viața acest legămînt — aceasta e fericirea, prieteni, aceasta e cea mai mare fericire a unui om. Cît de minunat este că voi cunoașteți un asemenea adevăr încă de la începutul vieții.

Floarea

Autobuzul masiv, albastru, cobora încet pe șoseaua în serpentină și se strecura ca un lung șarpe cenușiu printre stîncile de o înălțime amețitoare. Pionierii ce se aflau în autobuz își părăsiseră locurile și se îmbulziseră la geam, urmărind priveliștea cu răsuflarea tăiată. Stîncile, ca niște turnuri înalte de sute și sute de metri, țîșneau din întunericul «cheilor», creșteau, se desfoiau în dantele de piatră, din ce în ce mai albe, mai ușoare și mai transparente ca să se strîngă apoi în piscuri subțiri și incandescente ca niște antene de aur. Jos, în întunericul «cheilor», alergînd o dată cu șoseaua, un pîrîiaș de munte, vesel, zglobiu cobora înspumat niște scări de piatră. Apoi, făcîndu-și parcă vînt, se azvîrlea cu capul în jos de pe trambulina unei stînci.

— Vai, Tony, ce frumos! spuse cu emoție o fată așezată în prima bancă din spatele șoferului, întorcîndu-se spre un băiat care stătea alături de ea. Era Marina, o fată subțirică și zveltă, cu obraji catifelați, netezi ca o coajă de piersică. Ochii negri, migdalați erau umbriți de gene lungi. Peste bluza albă de pionier purta pe umeri o jachetă roșie, cu gulerul tivit de un șnur negru. Băiatul de lîngă ea era înalt, deșirat și avea un cap cam mic, dar frumos ca de păpușă. Era îmbrăcat într-o bluză sport, bej, cu guler înalt și manșete.

— Cîtă zarvă pentru niște șisturi cristaline din terțiar și un prăpădit de pîrîiaș, spuse el cu un aer plictisit. Mă mir, te interesează mai mult decît Albertino Loretti? Băiatul manevră rotița aparatului de radio cu tranzistori care începu să transmită mai tare vocea cunoscutului cîntăreț.

— Dar e splendid, Tony! spuse fata îngrijorată. Uită-te la stîncile de colo... strălucesc în soare ca o diademă.

Tony își țuguie buzele și adăugă ironic:

— Librăria din colțul străzii noastre este plină de asemenea «frumuseți»...

Și dădu drumul tranzistorului tare.

— Tony, închide aparatul de radio..., spuse dirigintele, îi deranjezi pe colegii tăi.

Acesta închise brusc tranzistorul și murmură printre dinți:

— Uff! Ce plictiseală!

— O capră neagră! strigă un alt băiat din grupul de la geam, ce urmărea stîncile printr-un binoclu. Zarva deveni generală. Binoclul trecu din mînă în mînă, pînă ce ajunse la fată. Aceasta duse binoclul la ochi.

— Sus! În stînga mașinii! Deasupra spărturii. Deasupra spărturii! Vezi?

Într-adevăr, sus pe o stîncă ascuțită și dreaptă ca o lumînare, apăruse o capră neagră. Sub picioarele ei, prăpastia se desfășura înspăimîntătoare.

— O văd! O văd! strigă fata bucuroasă, privind prin binoclu, și îi întinse binoclul lui Tony. Vrei s-o vezi?

— Nu, mulțumesc, spuse acesta cu același aer plictisit. E o «Rubicaprinae Carpatica»... oarecare... De cînd vînatul este permis numai la căprioare și țapi, în Făgăraș, caprele sălbatice pasc ca oile...

Deodată, toți din autobuz încremeniră. Făcînd un salt, capra neagră începu să coboare în fugă crestele verticale ale stîncii, în zig-zaguri din ce în ce mai iuți, și apoi dispăru, ca un fulger, într-un pîlc de brazi.

— Fantastic! murmură fata, întorcîndu-se din nou spre tovarășul ei de drum și întrebîndu-l mirată:

— Cum a făcut asta, Tony?

Un zîmbet de superioritate flutură pe buzele băiatului.

— E o chestiune de tehnică. Dacă ai fi făcut alpinism, n-ai fi găsit nimic extraordinar în asta. Uite să-ți explic.

În clipa aceea se petrecu un lucru neașteptat. Se auzi o detunătură puternică, și autobuzul, sărind de cîteva ori ca broasca, încremeni. Șoferul dădu drumul volanului și, ridicîndu-se, schiță un gest de ciudă.

— A explodat un cauciuc, spuse cu necaz șoferul. Trebuie să schimb roata, și adăugă cu un aer de căpitan de vas: Toată lumea coboară.

Nici nu apucă să termine vorba, cînd băieții și fetele, strigînd, rîzînd, coborîră din autobuz și se risipiră ca potîrnichile, pe pajiștea însorită din marginea șoselei. Marina o luă la fugă spre pîrîiaș, se opri, respirînd din greu, pe malul apei.

— Stai jos! auzi ea o voce poruncitoare.

Cu o undiță de alun în mînă și cu o traistă petrecută cu o sfoară pe după gît, stătea un băiat cu ochii cenușii, strălucitori ca oțelul.

— De ce să stau jos? întrebă ea nedumerită.

Băiatul cu trupul bronzat, ars de soare, în pantaloni de baie, se sprijini într-un cot și strigă enervat:

— Stai jos odată! Nu vezi că sperii peștele?

— Dar n-am făcut nimic, spuse fata nedumerită.

— Cum n-ai făcut nimic? se răsti băiatul... Dar umbra?

— Umbra? se miră fata.

— Umbra! Umbra... continuă băiatul, făcîndu-i semn cu capul spre apă. Ce crezi că păstrăvul este prost?

Marina privi spre apă. Într-adevăr, umbra subțirică și delicată a fetei se așternuse în apă, peste pietrișul alb, ca o pată neagră și tremurătoare.

DE Pe STÎNCĂ

de PETRE LUSCALOV

Ilustrație: G. MIHAIL

— Stai jos!

Fata se așează în genunchi în iarbă. Băiatul scoase undița din apă și-apoi o azvîrli, din nou, într-o bulboană ce clocotea printre pietre. Apoi se culcă din nou, înciudat, la pîndă pe stîncă.

— Cu ce prinzi păstrăvii?

— Cu rîmă, cu cosac, cu verdeață, răspunse băiatul, privind-o chiorîș. Ascultă, ai de gînd să mă bați mult la cap?

— Iartă-mă, făcu sfioasă fata. Eu n-am văzut niciodată cum se prinde un păstrăv!

Băiatul se uită la ea ca la o ciudățenie.

— Asta-i bună...

— Și unde este păstrăvul? întrebă fata.

— Colo, sub bolovanul acela.

— Îl vezi?

— Desigur, de trei zile îl pîndesc aici. În fiece dimineață.

— De trei zile?! se miră ea. Și-ai să-l prinzi?

— Îl prind! nu există! răspunse băiatul sec. Pînă la urmă îl păcălesc eu.

— Și e mare?

— Are aproape un kil... făcu băiatul, trăgînd și aruncînd din nou undița... Dar mai e unul mai mic... Dar e fricos nevoie mare, adăugă el rîzînd, dezvelindu-și dinții albi de sidef. Îi e frică și de umbra lui!

— Și-ai să-l prinzi și pe el?

— Da. Îl prind, spuse băiatul.

Marina se uită încîntată la băiat.

— Și îi știi pe toți păstrăvii de pe-aici?

— Pe toți... răspunse băiatul. Aproape sub fiecare piatră stă unul.

Fata își aruncă privirea peste apa limpede ce curgea printre bolovani și spuse aproape în șoaptă.

— Eu nu văd nimic.

— Ssst! A scos capul de sub piatră! Va sări acum!

— Cine? murmură fata.

— Ăla micu, șopti băiatul și în clipa următoare smuci nuiaua de alun. Nuiaua se încordă. Fata văzu cum o lamă scînteietoare de aur vibră în văzduh, deasupra apei, și-apoi căzu în fața ei în iarbă. Scoase un țipăt ușor. În fața ei se zbătea un pește cum nu mai văzuse niciodată: un pește de aur, stropit cu puncte verzi, galbene, roșii și negre. Îl ridică din undiță cu mîini tremurătoare.

— Săracul.

În clipa următoare păstrăvul se zbătu, sări, căzu și se înșurubă ca un fulger în apă. Fata sărise mirată, cu mîinile desfăcute, privind lung după el:

— Păcat că ești frumoasă, spuse cu ciudă băiatul... Uite ce mi-ai făcut! Parcă ai fi de cîrpă.

— Să nu-mi vorbești așa! strigă fata cu o mînie neașteptată și, sărind de jos, se sprijini furioasă cu mîinile de stînca pe care stătea cocoțat băiatul. Că te arunc în apă, să știi!

Băiatul o privi cu aerul cu care un leu ar fi privit o pisică și-apoi spuse blînd, vîrînd capul între umeri.

— Bine... Bine... mă doare capul de-ale mele.

— Te învăț eu să vorbești cu o fată! continuă pe același ton fata, în timp ce ochii ei negri scăpărau... și nu sta cu spatele cînd îți vorbesc.

— Pleacă, fetițo, de aici.

— Ce s-a întîmplat, Marina? întrebă Tony, făcîndu-și apariția lîngă ei. Te-a supărat caraghiosul ăsta?

— Nu, spuse fata mușcîndu-și buzele și privind băiețelul de pe stîncă drept în ochi, ne certam în legătură cu denumirea latinească a păstrăvului.

— În legătură cu «Salmo trutta fario», spuse flegmatic Tony. Păstrăvii noștri sînt din «Subordinul salomoidea — salmonide», adăugă întorcîndu-se spre cel de pe stîncă. Mă îndoiesc ca ăsta să aibă habar de așa ceva. Și apoi se vede că e un fricos. Hei, vrei să ne batem?

Băiatul de pe stîncă își încleștă dinții și tăcu.

— Un caraghios, nu vezi? continuă pe același ton flegmatic Tony. După traistă îți dai seama cu cine ai de-a face.

— Caraghios ești tu! strigă fata mînioasă, tu ești un caraghios, Tony... tu... tu...

— Marina! încercă să o îmbuneze Tony. Dar...

— Să-l lași în pace! El...

Tony rămase cu gura căscată.

— El... se bîlbîi el... El... cine e el? Îl cunoști?

Fata tăcu și roși.

Între timp, dîndu-și seama că pe malul pîrîului se întîmplase ceva neobișnuit, băieții și fetele sosiră în fugă.

— Ce e? Ce s-a întîmplat?

— Nimic, băieți, le răspunse Tony. Caraghiosul ăsta a jignit-o pe Marina și adăugă umflîndu-se în pene. L-am provocat la duel. Dar e un biet fricos.

Băiatul cu ochi cenușii se prefăcu că nu îl aude și azvîrli liniștit undița. Fata îl urmărea pe sub gene. Era mîhnită de cele întîmplate.

— Băieți! O floare pe stîncă! strigă deodată băiețelul cel gras și îndesat, care privea prin binoclu.

— Unde? Unde? strigară fetele îmbulzindu-se în jurul lui.

— Colo sus... sus de tot pe o stîncă, spuse cu însuflețire băiatul întinzînd binoclul uneia dintre fete. O vezi?

Din mînă în mînă, binoclul ajunse la Marina. Ea luă binoclul, îl duse la ochi și privi.

— Ce frumoasă e! șopti ea. O floare de catifea albă.

— Și n-avem nici una în ierbarul școlii, spuse băiețelul mărunt și îndesat. Băieți, cine are curajul s-o aducă? Tony, te duci tu?

Tony își mușcă buzele. Tăcu.

Băiatul cu ochi cenușii, pe care zarva din jur părea să-l enerveze, se ridică în picioare și aruncă undița în iarbă. Apoi sări în pîrîu și se îndreptă prin apa limpede ce-i venea pînă la glezne, spre peretele stîncii din față ce se pierdea în sus în înălțimi ametitoare. Băieții și fetele îl urmăreau din priviri.

— Poftim... cine este el! spuse Tony pe un ton triumfător. S-a gîndit ce s-a gîndit și și-a dat seama că este mai bine s-o șteargă.

Ajuns în fața peretelui, băiatul cu ochi cenușii se prinse de un colț de stîncă și ieși din apă. Apoi, cu mișcări repezi, ca și cum s-ar fi cățărat pe o scară de frînghie, începu să urce peretele drept și vertical al stîncii. Băieții și fetele îl urmăreau cu răsuflarea tăiată. Băiatul urca mereu. Acum era singur, sus, sus, pe peretele vertical, atîrnînd deasupra hăului. Se opri o clipă, sub un colț de stîncă, ce ieșea din perete, ca un dinte uriaș. Începu să lunece încet, ca un șarpe, pe stînca ce spînzura deasupra prăpastiei. Un murmur străbătu grupul de băieți și de fete.

— Știți ce face? strigă băiatul mic și îndesat ținînd binoclul spre ochi... se îndreaptă spre o floare... spre floarea de stîncă.

Binoclul trecu din nou repede din mînă în mînă. Tony devenise alb ca varul. Fata tremura ușor. Ajuns sus pe colțul de stîncă, băiatul cu ochi cenușii rupse floarea și-apoi, făcîndu-și vînt, sări de pe stîncă în apă.

Un țipăt de spaimă răsună din pieptul tuturor. Dar nu. La fel ca și capra neagră, băiatul coborî, în zig-zaguri repezi, peretele vertical și, ajuns aproape, sări în pîrîu. Traversă pîrîul și, ieșind pe mal, întinse floarea de stîncă fetei.

— Ține-o și pleacă o dată!

Fata se îmbujoră la față și-apoi luă floarea.

— Mulțumesc... spuse ea.

— Ei și? un «Edelweiss» oarecare, spuse Tony mușcîndu-și buzele... pe latinește îi spune...

Dar fata nu îl mai asculta. Privi cîteva clipe spre băiatul cu ochi cenușii și, întorcîndu-se încet, o porni cu floarea de catifea albă în mînă spre autobuzul care o aștepta în șosea. Băiatul cu ochi cenușii ridică undița din iarbă și începu să pescuiască.

REZUMATUL PRIMELOR PĂRȚI:
Ne aflăm în zilele lui august 1944, într-un orășel de provincie. Orașul este supus bombardamentelor hitleriste. Un grup de comuniști luptă să organizeze apărarea orașului. Cîțiva băieți, speriați de bombardament, aleargă pe străzile pustii ale orașului și găsesc un camion hitlerist părăsit, plin de arme, pe care-l predau punctului de apărare al orașului.

BARICADA

IV

După ce merseră un timp, tăcuți și îngînduraţi, pe strada pustie, băieții se opriră din nou. În fața lor se ivise o privelişte neașteptată. La vreo cîțiva zeci de metri de ei, strada era blocată, de-a curmezișul ei, de o îngrămădire de lăzi, de butoaie de tablă, de scaune și de bănci, de dulapuri și tejghele îngrămădite unele peste altele. Azvîrlit deasupra uriașei grămezi de lemne și metal, zăcea un camion cu roțile în sus, cu osiile strîmbe și capacele sparte. Încolo, nici o mișcare. Strada, văzduhul și casele din jur păreau încremenite.

Mache se ridică ușor în vîrful picioarelor și, întinzînd nasul spre ciudata baricadă, spuse, adulmecînd văzduhul ca un copoi:

— Băieți... Eu zic să ne întoarcem. Nu-mi miroase a bine...

— Ai văzut pe cineva? spuse băiatul poreclit cu numele Corina. Crezi că sînt nemți?

Mache își mișcă nervos mîinile.

— Acolo sînt oameni..., adăugă el cu voce stinsă. Nu-i văd, dar îi simt. E o liniște care nu-mi place.

— S-ar putea..., admise Corina... Să mergem.

Cei trei băieți se puseră în mișcare, Corina își azvîrli din mers pistolul-mitralieră pe umăr. Baricada se apropia mereu. Tăcută și pustie, ea creștea din ce în ce mai amenințător în fața băieților, cu fiecare pas.

— Hei... Este careva pe-aici? strigă Corina.

Deodată, în vîrful baricadei, cei trei băieți zăriră un bărbat înarmat, care strigă cu un glas tunător:

— Jos armele! Mîinile sus!

În clipa următoare, băieții aruncară automatele, ce se izbiră cu un zgomot înfundat de asfaltul topit, și ridicară mîinile deasupra capului. Din stînga și din dreapta lor, de după lăzi și butoaie, apărură cîțiva bărbați, ținînd armele ațintite asupra lor.

Corina privi lung, mîniat, la omul care se afla în fața lui și apoi scînci încetișor:

— Nene Bițane... matale ești? Eu sînt Nelu... ce dracu, nu mă mai cunoști?

— Ha, ha, ha, izbucni într-un rîs vesel și Bițan. Halal luptători! Am strigat la ei și-au intrat în pămînt! și-apoi se întoarse spre cineva care se afla undeva dincolo de baricadă.

— Tovarășe Staicu... Să vii să vezi ce fel de păsări am prins... Niște cintezoi.

Lîngă Bițan apăru peste o clipă Staicu. Dînd cu ochii de băiat, îl întrebă scurt:

— Pe unde umbli?

— Tata! se sperie băiatul..., dîndu-i cot lui Mache.

— Ăsta cu picioare de cocostîrc cine e? continuă Staicu.

— Mache, șopti Corina.

— Mache? se miră Staicu... Ăsta e un nume de rățoi. Și celălalt, spînu' ăla cine e?

— Andrei. E un prieten de-al meu.

— Și automatele de unde le aveți?

Corina îi povesti dintr-o răsuflare lui taică-său groaznica întîmplare cu bombardamentul, fuga și întîlnirea lor cu camionul hitlerist plin cu arme.

— Or să ne plătească ei și măcelul ăsta, spuse cu ură Staicu... Vor plăti totul! adăugă el, privindu-și ceasul-brățară... Bițane!

— Da, tovarășe Staicu.

— Ia cîțiva oameni și aduceți camionul cu arme aici! Mai avem un sfert de oră!

— Am înțeles, tovarășe Staicu! spuse cu însuflețire acesta și, întorcîndu-se spre cîțiva oameni de pe baricadă, le spuse:

— Dragomir! Avodiței! Vasile! Pătrăulea! Veniți cu mine! Băieții

Ilustrație: VASILE SOCOLIUC

au dat peste un camion hitlerist plin cu arme. Haideți!

Cei chemați coborîră baricada în cîteva salturi și dispărură în pas alergător în direcția de unde veniseră băieții.

— Puteți pleca! spuse Staicu, adresîndu-se celorlalți trei băieți, și luați-vă automatele cu voi!

Băieții ridicară automatele și, cățărîndu-se pe baricadă în urma lui Staicu, coborîră pe cealaltă parte, unde, printre butoaie și lăzi, se vedeau cîțiva muncitori, culcați în poziție de tragere, cu pușile în mîini.

— Hei, tovarăși, strigă unul dintre ei, înalt și slab, cu păr zbîrlit ca un pămătuf, întîmpinîndu-i cu o privire ironică pe cei trei. Ne sosesc întăriri!

— Lasă, mă, copiii în pace, interveni un altul... ăla de colo e băiatul lui Staicu... Ion, aud că-i spun Corina, or fi știind ei de ce. Așa cum îi vezi ne-au adus trei automate.

Staicu zîmbi:

— Mă, gură spartă! se adresă el omului înalt, cu părul ca un moț de pămătuf. Decît să rîzi de ei... mai bine i-ai învăța să mînuiască armele... Ia duceți-vă la el, băieți! E unul dintre cei mai buni trăgători din cîți cunosc!

Sprijinindu-se în butoaie, împiedicîndu-se în lăzi, băieții se grăbiră să ajungă lîngă tînărul cu pricina.

După ce îi măsură neîncrezător, cîntărindu-i parcă numai cu un singur ochi (pe celălalt îl ținea închis), acesta îi întrebă:

— Încărcătoare aveți?

— Avem! răspunseră într-un glas cei trei băieți, întinzînd încărcătoarele.

— Vedeți clapa asta? îi întrebă tînărul, răsucind automatul... Asta de-aici? Apăsați ușurel aici... și introduceți încărcătorul... uite așa, le arătă el. Ați văzut?

— Daaa..., răspunseră în cor cei trei băieți.

— Bun! continuă el, scoțînd închizătorul. Acum încercați și voi. Hai, executarea!

Băieții introduseră încărcătoarele. Acum ele se potriveau de minune.

— Bun! spuse mulțumit instructorul. Acum vedeți tija asta?

— Daaa! strigară în cor băieții.

— Armați!

Băieții încremeniră, neștiind ce să facă.

— Țineți automatele cu țeava în pămînt și trageți de tijă. Hai, curaj, curaj, că nu vă mănîncă.

Băieții se executară din nou.

— Acum, atenție, băieți! strigă tînărul, în timp ce ochii începură să-i strălucească. Dacă apăsați pe trăgaci, cățelele nemțești vor începe să latre! Hai, trageți în sus!

Palizi la față, tremurînd ușor, băieții ridicară automatele cu țevile în sus.

— Fooc! porunci omul și în clipa următoare clănțănitul infernal al automatelor sparse liniștea ciudată a orășelului pustiu. De frică, băieții scăpară automatele din mîini. Ele se rostogoliră zăngănind printre lăzi!

— Asta-i tot! spuse rîzînd bărbatul cu părul ca un moț de pămătuf. Perioada de instrucție s-a terminat. Acum toată problema este să nu nimeriți în noi..., ci în dușmani. Hai, băieți!

Cei trei băieți nu îndrăzneau să se miște.

EROISM

V

Deodată, în lumina orbitoare a soarelui, care învăluia strada, răsună o rafală prelungă de automat, ce le păru băieților fără de sfîrșit. Apoi se auzi un tropăit de pași și la cotul drumului apăru într-o fugă nebună Bițan, urmat de ceilalți patru muncitori. Fiecare dintre ei duceau pistoale-mitralieră, care se bălăbăneau la fiecare pas. Bițan și micul grup se întoarseră pe loc și toți cinci descărcară automatele ce le aveau în mîini în direcția de unde veniseră. Tirul fu scurt, dar infernal. Băieții auziră cum văzduhul gîfîie, șuieră și urlă deasupra lor. O lumină orbitoare înflori în asfalt în mijlocul celor cinci oameni care fugeau. Asfaltul se ridică sub ei ca o spinare de pisică, urmă o bubuitură asurzitoare. Schije negre de asfalt fluturară în aer și se prăvăliră asupra baricadei. Doi dintre cei care fugeau dispărură pur și simplu în flacăra orbitoare a exploziei. Ceilalți trei continuau să alerge, apropiindu-se de baricadă. Staicu, sărind peste baricadă, ieși în întîmpinare, privindu-l pe Bițan, care căzu în brațele lui.

— Nemții, șopti acesta, o schijă

m-a lovit în pîntece. Vin nemții...

Staicu își privi palma plină de sînge și strigă răstit:

— Nelule, hei, băieți... Veniți încoa!

Cei trei băieți, auzindu-se strigați, se năpustiră într-acolo.

— Luați-l pe tovarășul Bițan și duceți-l sus... E rănit... Aveți grijă de el.

— Am înțeles, tată, spuse cu buze tremurătoare Corina, privind năucit la sîngele care șiroia pe salopeta lui Bițan. Mache, Andrei! Ajutați-mă!

Prinzîndu-se cu mîinile de după gîtul băieților, Bițan urcă baricada ajutat de aceștia și deodată gemînd se prăvăli între lăzi.

— Nene Bițan! strigă speriat Corina, aplecîndu-se deasupra lui. Ce s-a întîmplat, nene Bițan?

În timp ce Bițan era urcat pe baricadă, Staicu împărți oamenilor automatele și încărcătoarele aduse de Bițan și de ceilalți doi și-apoi ordonă cu voce aspră:

— Toată lumea la posturi! Vin nemții!

Sus, pe baricadă, băieții stăteau îngrijorați în jurul lui Bițan.

— Nu-i nimic... Nimic, băieți, îi liniști acesta cu un gest și-apoi schiță un zîmbet vag... Ce dracu! N-am stomac de struț. Nu-i învățat să mestece schije.

— Dar te-ai făcut galben, nene Bițan, șopti Corina, și-ai sînge în colțul buzelor.

— Nu-i nimic... nu-i nimic, gemu Bițan, încercînd să se ridice.

Ascunși pe după lăzi, băieții priviră în lungul străzii. Cîteva camioane cu hitleriști se apropiau de baricadă. Dincolo de baricadă, oamenii stăteau gata de atac.

— Dă-mi pistolul-mitralieră, gemu Bițan, întinzînd o mînă grea ca de plumb spre Corina. Dă-mi-l. E încărcat?

— Da, nene Bițan, spuse Corina, întinzîndu-i automatul.

Degetele lui Bițan se încleștară albe pe țeava automatului și apoi se răsfirară neputincioase, lăsîndu-l să scape în jos. Nu-l mai ascultau.

Prinzîndu-se cu amîndouă mîinile de pîntecele care îi sîngera, Bițan îi șopti lui Corina, căzînd pe spate:

— Îi vezi pe hitleriști?

— Da, nene Bițan.

— Ridică... ridică automatul și reazemă-l de lada asta...

— De lada asta?

— Da...

— Și noi? îl întrebă Mache înfiorat.

— Și voi...

Mache și Andrei rezemară automatele, fiecare în dreptul lui, pe cîte o ladă.

— Armați! gemu Bițan, privind spre locul unde cei trei băieți așezară automatele deodată.

Ochii lui Bițan se împăienjeneau, deveneau sticloși.

— Ochiți...

Cei trei băieți coborîră țevile pistoalelor-mitralieră spre coloana de camioane care înainta spre ei.

— Mai jos țevile..., îi învăța Bițan. Unde ochiți? Trageți în ciori? Așa e bine. Să nu închideți ochii cînd trageți. Măi, ăla cu picioarele de cocostîrc, de ce-ți tremură mîinile?

Mache înghiți în sec și-și trecu limba peste buzele uscate. Răspunse răgușit:

— Mi-e frică.

— Cum dracu! Să nu-ți fie frică, spuse Bițan cu o voce stinsă... sînt mulți?

— Mulți..., îi dădu dreptate Mache.

— O să-i mai împuținăm... gata! Ochiți bine!

Primul camion german se opri la cîțiva zeci de metri de baricadă. Capacele lui sărira în părți și un puhoi de soldați în uniforme cenușii și căști negre se revărsă în stradă.

— Foc! Foooc! se auzi comandînd vocea lui Staicu.

— Trageți, băieți, șopti Bițan. Băieții apăsară pe trăgace. Pistoalele-mitralieră începură să scuipe foc. Din toate direcțiile, dintre lăzi și butoaie, răsunară automatele, bubuiră puștile. Văzduhul tuna. Casele se cutremurau. Băieții nu mai vedeau nimic în fața lor decît scăpărările portocalii ale automatelor cu care trăgeau. Din cînd în cînd răzbătea pînă la ei glasul stins al lui Bițan ca un geamăt:

— Încărcați... ochiți! Așa! Atenție! și-apoi, după cîteva clipe, urma comanda: Fooc!

Apoi băieții deslușiră huruitul de oțel al unor șenile, văzură cum se apropia prin norii negri de fum o namilă de fier, cu o cruce albă, încîrligată, zugrăvită pe ea, scuipînd foc din tunul de bord spre baricadă.

— Să fugim! urlă Andrei, pregătindu-se să o ia la fugă. Mîna lui Corina i se încleștă de braț.

— Prea tîrziu, Andrei! Stai! Stai! Andrei!

Tancul era la cîțiva pași de baricadă. Deodată, dintre roțile sfărîmate ale camionului, se ridică tînărul care puțin înainte îi învățase să țină pușca, cel cu părul zbîrlit ca un moț de pămătuf, cu o legătură de grenade în mînă. Surprins parcă de această apariție neașteptată, tancul se opri brusc în bot și își răsuci fulgerător turela spre el. Tînărul aruncă legătura de grenade chiar în clipa cînd mitralierele tancului scuipară foc. Tăiat în două ca de un brici, tînărul se frînse la mijloc, ca un copac tăiat dintr-o singură lovitură de secure. Apoi explozia formidabilă a grenadelor ridică tancul în aer, la cîteva palme de pămînt, și-apoi obuzele explodară în el cu un vaier cutremurător, azvîrlindu-i capacul în sus.

Apoi tancul căzu pe asfalt, cu un zăngănit greoi, lat și nemișcat, ca o uriașă broască rîioasă.

Și deodată se făcu liniște. Prin spărturile de fum negru, ce pîlpîia deasupra baricadei care ardea, băieții văzură, în sfîrșit, strada. Era pustie. Acolo unde mai înainte se aflau camioanele hitleriste, strada era presărată ici-colo de cadavre care zăceau printre cărămizi și geamuri sparte!

— Nene Bițan, strigară bucuroși băieții, întorcîndu-se spre cel care zăcea printre lăzi. Ura! Nemții s-au retras! Au fugit nemții!

Bițan, palid, se uita țintă înainte, cu un zîmbet șters, care părea să-i fluture pe buze.

— Nemții... au fugit nemții, strigă Corina, scuturîndu-l, nene Bițan... Nemții au fugit!

Bițan privea în lungul străzii pustii cu ochii limpezi și sticloși. Murise. Murise cu fața la dușman.

Atunci Corina se ridică în picioare și, azvîrlind automatul, strigă deodată cu o voce nefirească și sfîșietoare:

— Tatăăă... A murit nea Bițaan! Tatăăăă!

Nimeni nu-i răspunse. Baricada ardea, trosnea, plutind în vălătuci de fum negru.

Deodată, dintr-un nor de fum, răsări în mijlocul lor Staicu, cu fața neagră de funingine, cu cămașa arsă în cîteva locuri, cu automatul în mînă. Dînd cu ochii de Bițan, care zăcea printre lăzi, Staicu îngenunche lîngă el, scoțîndu-și încet șapca din cap. Rămase așa cîteva clipe, apoi acoperi fața lui Bițan cu șapca și se ridică. Dînd cu ochii de cei trei băieți, care îl priveau încremeniți, le spuse cu o voce ce se voia aspră.

— Ce stați? Luați-vă automatele și haide.

— Încotro, tată? întrebă Corina. Încotro?

— Haide..., spuse acesta răstit. Haide, și-o să vedeți voi încotro. Baricada arde. Haide! Om vedea ce sarcini primim de la partid.

(Din volumul «BARICADA» de PETRE LUSCALOV)

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunaş

ŞI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoş

Text: D. ALMAS
Ilustraţii: DEAK ION — Cluj

REZUMAT: Aflind că duşmanii se apropie de ţară, Ştefan, domnul Moldovei, trimise iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi necunoscuţi. Trimişi de Ştefan să afle adevărul, Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş sînt prinşi şi legaţi fedeleş.

După multe peripeţii, cei doi sînt salvaţi şi, sosind la curtea lui Ştefan cel Mare, aduc mărturie că vrăjmaşii au trecut hotarul. Domnitorul porunceşte să se adune oastea. Pe parcursul povestirii, cei doi voinici au de luptat continuu cu vicleniile şi urzelile vornicului Manea. Începe bătălia. Căpetenia duşmanilor pătrunde în rîndul moldovenilor, încercînd uciderea lui Ştefan Vodă. Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş salvează viaţa domnitorului, dar în acelaşi timp, în vîrtejul bătăliei, îşi dau seama că vornicul Manea a pus la cale trădarea oştilor moldovene şi uciderea domnitorului. Cei doi viteji se îndreptară spre pîlcul vornicului Manea. Lupta se dă pe viaţă şi pe moarte. Luca Arbore şi Toma Alimoş sînt răniţi.

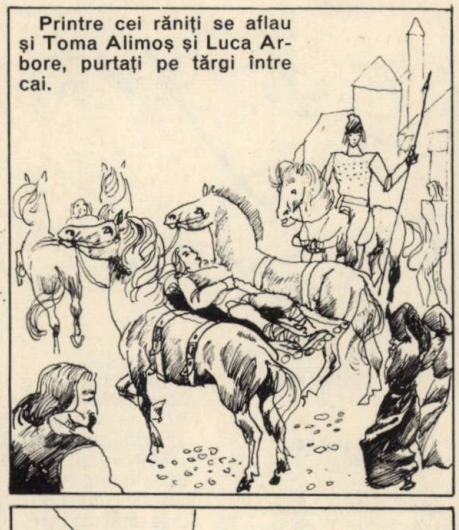

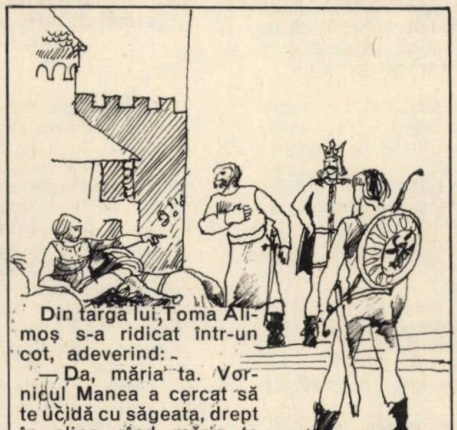

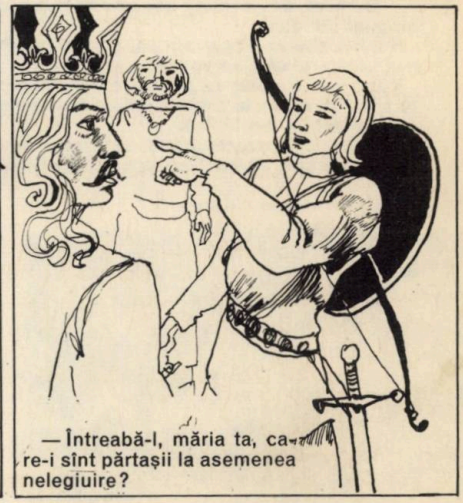

(VA URMA)

DRUMEȚII *

În paginile de față vi-i prezentăm pe drumeții «Cravatei roșii». O să-l cunoașteți cu acest prilej pe voiosul și «enciclopedicul» Tudor schimbînd «săgeți» cu Petrișor, lunganul cel descurcăreț. Iat-o și pe visătoarea Valeria, cu tainicele aspirații de poetă, ascultîndu-l pe inimosul Piticuță, gata oricînd să-și ajute tovarășii. Cu ei împreună veți face o dată pe lună o plăcută drumeție. Veți cunoaște astfel patria, cu tot ce are mai frumos, mai pitoresc. Orașe și sate vestite, locuri istorice, munți înalți și văi încîntătoare, cîmpii și păduri seculare, pe toate le vom străbate împreună, de la marea cea albastră pînă în fruntariile cele mai îndepărtate ale țării.

VALEA PRAHOVEI

de VAL. MĂGURĂ

Am rămas în mijlocul trotuarului, fulgerați de întrebarea care a dizolvat toată gălăgia și toată risipa noastră de ris:

— Cine va ține jurnalul «expediției»?

Uite că la asta nu ne gîndisem... Viclean, Petrișor, lunganul care a pus întrebarea, mestecă acum cu indiferență o bucată de ciocolată, ca și cînd nu el ar fi fost cel care a aruncat bomba.

Valeria invocă, stîngace. atunci cînd toți ochii se îndreptară spre ea, lipsa unui caiet ca lumea. Lipsa poate fi lichidată în prima librărie, dar poeta clasei a VII-a continuă să se apere, găsind alte pretexte și provocînd astfel decepția generală.

Totuși cine va ține jurnalul?

Expediție fără jurnal nu s-a mai pomenit. Noroc că în mijlocul grupului își face apariția Sandu, poreclit Piticuță pentru statura lui microscopică. Piticuță fluturînd mîndru un teanc de ilustrate cumpărate de la chioșc, în timp ce termosul, cu cureaua prea lungă pentru el, îl lovește peste picioare ca un buzdugan. Petrișor surîde (cu privire la buzdugan), apoi devine grav, ațintindu-și ochii la ilustrate.

— Mda, ar fi o soluție, mormăie el.

— Ce soluție? spune odată! sărim cu toții.

— Fiecare filă din jurnal să fie o ilustrată.

În definitiv de ce nu? Trăiască ilustratele! Zîmbiți vă rog! Chiar și voi, cei care nu ne însoțiți și care, prin urmare, nu veți fi surprinși de obiectiv. Un zîmbet în plus nu strică. Deci...

ILUSTRATA DE LA ORA 10

Ploiești. Ne-am urcat, alpiniști convinși, pe terasa unui bloc nou. Piticuță e în frunte, dovedind o sprinteneală uluitoare la cățărat. În schimb, Petrișor lipsește la apel. Lipsește? Nu. Îl descoperim sus, senin, fără urmă de oboseală.

— Cum ai ajuns aici? Ai zburat? izbucnește nedumerit și indignat Piticuță.

Nu, n-a zburat. Pur și simplu a urcat cu liftul, pe care noi n-am avut răbdare să-l așteptăm.

Văzduhul e curat și se zărește în depărtare colanul munților albaștri, redus la dimensiuni de machetă prin ocheanul invers și înșelător al depărtării.

Autobuzul ne așteaptă la răspîntia de largi bulevarde, cu castani bătrîni, visători, nu departe de liceul pe ale cărui trepte a pășit cîndva și marele Caragiale. După ce ne-am dezmorțit puțin declanșatoarele aparatelor fotografice, invadăm corabia pe roți, nerăbdători să pornim mai departe, spre șoapta brazilor și parfumul amărui al ferigilor, spre munții cu glugă de cer.

Și pornim, într-adevăr. Dar nu mai înainte de a ne fi luat rămas bun, în felul nostru, de la orașul cu puternică, clocotitoare pulsație, executînd un raid a cărui axă capricioasă trece prin punctele cele mai demne de interes.

ILUSTRATA DE LA ORA 10,20

Valeria remarcă:

— Uzina asta am mai văzut-o și cînd am intrat în oraș. Am trecut pe lîngă ea. E o uzină metalurgică, nu?

— E Uzina de utilaj petrolier «1 Mai», se grăbește mîndru s-o informeze Tudor, șahistul, care între București și Ploiești a reușit să facă mat tot autobuzul.

Zîmbesc. La început am impresia că bineinformatul a văzut mai înainte firma uzinei și și-a notat-o în carnețel. Dar lucrurile nu stau așa. Se vede treaba că Tudor s-a documentat serios înainte de plecare, fiindcă acum le explică tovarășilor de călătorie că uzina nu a început de foarte mulți ani să fabrice utilaje petroliere, dar că aceste produse ajung azi pînă departe, pe malurile Gangelui sau ale Nilului, ducînd cu ele faima industriei noastre socialiste.

Depășim Atelierele C.F.R., un nou grup de blocuri în construcție, și iată-ne, în sfîrșit, în umbra coloșilor metalici ai uneia din multele rafinării ce împreimuiesc orașul ca o centură. Argintiul coloanelor de distilare și cupolele rezervoarelor sclipesc orbitor în lumină. Anacondele țevilor alcătuiesc o fantastică împletitură, un labirint aerian, prin care pompele dirijează impetuos, ritmic, fluidul încins. Întreg acest organism de oțel seamănă cu un impozant vulcan artificial, în trupul căruia clocotește lava. Și peste tot stăruie mirosul pătrunzător al petrolului.

ILUSTRATA DE LA ORA 11

Orașul a rămas undeva, în urmă. Ne apropiem de craterul autentic al vulcanului de care aminteam, de sutele, de miile lui de cratere: sondele. Răzlețe sau în pîlcuri, sondele se ivesc mai

Rafinăria nr. 1—Brazi

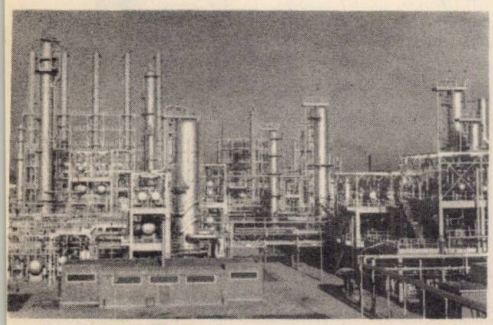

Pe valea Prahovei

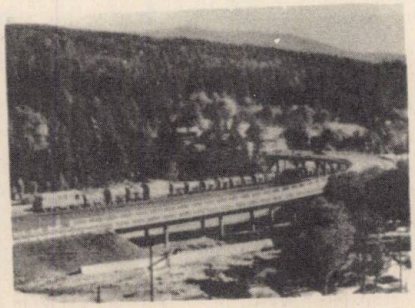

Casa memorială «Iulia Hașdeu»

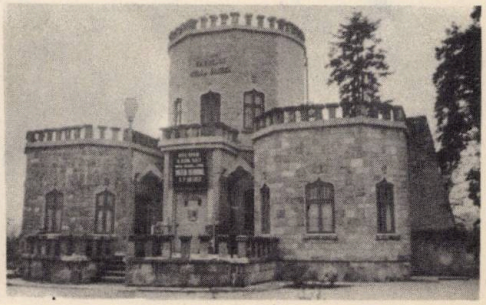

„CRAVATE ROȘII"

ales în dreapta drumului, ca niște catarge pe valurile verzi ale colinelor. Iluzia e perfectă.

— N-am văzut niciodată o sondă de aproape de tot, mormăie insinuant Piticuță.

Sugestia e binevenită pentru toată lumea:

— Tovarășe șofer, nu vrei s-o iei puțin la dreapta?

Așadar, obiectivul: Țintea. Ocolul nu va pricinui nici un neajuns autobuzului nostru. Noroaiele drumurilor din schelă, pe care le știam cîndva, noroaie eterne, perfide, amestecate cu păcură, au dispărut cu totul. În locul lor se întinde panglica lucie a șoselei asfaltate, de-a lungul căreia mîini de gospodar au sădit flori și copaci tineri. Iată casele petroliștilor, albe, năpădite de trandafiri roșii. Școala medie, unde învață fiii sondorilor. O școală nouă, luminoasă. Cinematografe, magazine noi.

Arborescența geometrică a sondelor seamănă cu un boschet uriaș pe promontoriul verde. Rădăcinile lor metalice — țevile de extracție — se ramifică în căutarea țițeiului, la mii de metri, în toate direcțiile, pe sub masivul de sare care își trimite uneori pînă la suprafață bolovanii fumurii.

ILUSTRATA DE LA ORA 12,40

Din nou pe șoseaua națională, care începe să urce imperceptibil. Iată și Cîmpina. Orașul în care și-a trăit o bună parte din viață marele pictor român N. Grigorescu. Folosim prilejul pentru a-i vizita casa memorială.

Nu departe de acest muzeu, privirile ne sînt atrase de o casă cu înfățișare oarecum bizară, de castel, umbrită de paltini și molizi negroși. Tudor explică, atotștiutor:

— Aici a trăit cîndva un mare cărturar al neamului nostru: Bogdan Petriceicu Hasdeu. Acest castel l-a ridicat pentru fiică-sa, Iulia, o poetă plină de har, răpusă foarte tînără de o boală necruțătoare...

Din nou rafinării, coșuri fumegînde, dantelării nesfîrșite de conducte. În preajma gării Cîmpina, garnituri lungi de cisterne cu petrol, gata să pornească spre toate colțurile țării.

ILUSTRATA DE LA ORA 13,30

(sau de la ora 13,32, fiindcă aici s-a iscat o controversă între posesorii de ceasuri «exacte»).

Cordonul de asfalt urcă în serpentine largi. Înclinația pantei e simțitoare acum, iar bornele kilometrice și copacii cu tulpina proaspăt văruită nu mai defilează atît de repede pe lîngă noi. Prin ferestrele deschise ale mașinii pătrunde în șuvoaie aerul pur și înviorător al înălțimilor.

— Ce duș original! exclamă Piticuță, lăsîndu-și fața biciuită de vînt.

— Ai grijă să nu răcești! îl dojenește maternă Valeria, spre veselia tuturor.

...Ne-a ieșit în întîmpinare, scăpînd cu prelung și răcoros răsuflet din strîmtori și coviltire de calcar, Prahova cea sprintară. Unda ei, netezind bolovani străvechi și mușcînd în joacă țărmurile, unda care mai păstrează, poate, tainic oglindite, chipurile cerbilor, își suie pînă la noi, în răstimpuri, murmurul legănător. Farmecul acestei chemări deosebite ne stăpînește pe toți și oprirea autobuzului pentru a umple radiatorul e poate numai un pretext spre a ne apropia pasul de răcoarea rîului, jinduită.

În răgazul foarte scurt, Valeria scrie ceva, febril, pe o filă de caiet. Poate sînt chiar versuri...

— Aha, acum ai găsit caiet! o ceartă Petrișor, căutînd să-i smulgă «opera» din mîini.

Doi băieți discută aprins în fața unei uriașe falii de teren, ruptă sălbatic de viituri, căreia vor să-i determine compoziția. Piticuță se depărtează prudent de această dispută geologică. Preferă societatea fotografilor, care sînt în plină activitate. Și zîmbește ca un actor de cinema...

ILUSTRATA DE LA ORA 14,20 PRECIS

Breaza. În cuiburi de lumină limpede și în chimire de smarald cineva a semănat ici-colo case albe, cu gurguie de șiță și prispe înflorite. (Ce notă îmi dai, Valeria, la imagine?) Ape-jucării se răzlețesc în coborîșuri iuți, năzuind către aripa rîului, care le adună ca o cloșcă iubitoare. Veacurile au săpat jgheaburi lungi și vîlcele mărunte pe fața argilei bătrîne. O față care își păstrează însă lumina și surîsul.

La Comarnic, valțurile fabricii de ciment se rotesc mereu, liniștit, greoi, cu un vuiet surd, măcinînd în maxilarele lor de oțel stivele de rocă tăiate din coapsa muntelui. Un drum pieptiș, burzuluit și solitar, se desface în dreapta, pierind către depărtate sate ascunse în gîrliciuri: Secăria, Teșila...

Brazii încep să-și arate coamele întunecate, grele, ca ale unor făpturi de demult. Trecem peste ametitoare viaducte, dominate de metereze de calcar și de ruguri verzi. Oastea brazilor e tot mai deasă, torentele mai vijelioase, aspra măreție a pădurii stăpînește grumazul stîncilor.

Trecem de Posada, lăsăm în urmă Valea Largă. Și, deodată, se ivesc primele case ale acelei negrăit de frumoase așezări care, pe drept cuvînt, a fost supranumită «Perla Carpaților». Am intrat în Sinaia.

ILUSTRATA DE LA NU MAI ȘTIM CE ORĂ, FIINDCĂ NIMENI NU S-A UITAT LA CEAS

Șoseaua se transformă într-un bulevard umbros, mărginit de vile a căror armonioasă arhitectură le împrumută un farmec adînc, visător. Către est veghează tăcut Piscul Cîinelui, cu sarica lui de cetini mițoase și jilave. Mulțimea vilelor se cațără în partea opusă, pe Furnica, fără teamă de înălțimi și sinuozități, cucerind cotă după cotă, cu siluetele lor dulci, liniștite, despărțindu-se în cete, urmînd piezișe drumeaguri, pierzîndu-se uneori în profunzimea pădurilor, alteori ivindu-se în belșugul de soare al pajiștilor alpine.

Ocrotite de molizi cu trunchiurile înalte și viguroase ca niște coloane, se arată privirii turnurile ascutite, cu acoperișuri de ardezie multicolorâ, ale Castelului Peleș. Fostul cuib al huzurului regal e astăzi muzeu. El cuprinde multe și prețioase comori de artă, pe care vin zilnic să le vadă sute și sute de oaspeți ai orașului de la poalele Bucegilor. Printre oaspeții aceștia ne numărăm acum și noi. Iată cărările ce suie către Vîrful cu Dor, Poiana Stînei, Piscul Cîinelui. Le vom străbate și pe ele...

Chiuitul băieților răsună pînă departe, cu statornic ecou. Pe cei mai mulți îi văd stăruind să urce mai sus, spre Piatra Arsă, Babele, Peștera Ialomicioara, către piscul cu nimburi de nori al Caraimanului, care domină întregul peisaj cu făptura lui titanică.

ȘI ULTIMA ILUSTRATĂ...

Poiana Țapului, Bușteni, Azuga...

Înainte de a porni către Predeal, capătul călătoriei noastre, mai contemplăm o dată, în tăcere, măreția Caraimanului. Colosul acesta de granit, sprijinind cu fruntea azurul bolții și priveghind pașnic, gînditor, pădurile, e un simbol al frumuseții vînjoase a acestui pămînt, unul dintre cele mai dragi monumente naturale ale patriei.

Prezența lui e copleșitoare.

Brazii seculari năzuiesc cu treamătul lor veșnic să-și înalțe parcă spre el, într-un zbor fantastic, aripile verzi, spălate de ceturi.

Piticuță se uită în sus și oftează discret. Poate că pentru prima dată, față în față cu muntele, se simte dezavantajat de statura lui nu tocmai falnică. «Lasă, Piticuță, o să mai crești tu...»

Cine i-a șoptit asta la ureche? Vîntul? Valeria?

Castelul Peleș

Vedere din Bucegi

Sinaia

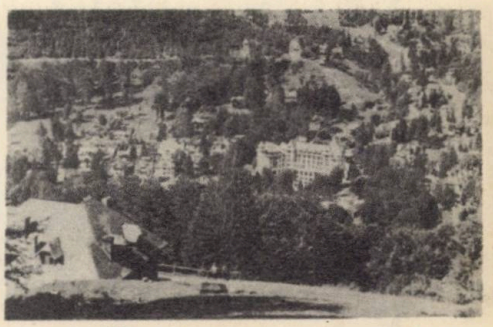

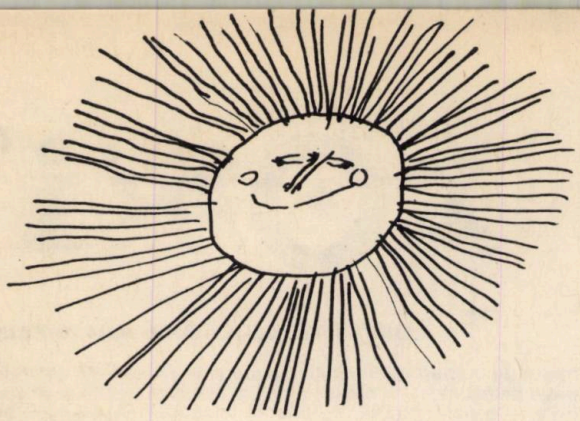

Vacanță neobișnuită

de VASILE MĂNUCEANU

În compartimentul unui tren care se îndreaptă spre litoral se întîlnesc cîțiva copii care nu se cunosc între ei. Aflînd că au aceeași țintă, vacanța la mare, copiii se împrietenesc repede. La veselia generală contribuie poreclele lor hazlii: Everest, Arhimede, D'Artagnan, fără poreclă fiind numai Achile Popescu. Singura fată care se află printre ei este și ea poreclită Pithia.

Satul de pe litoral, care se dovedise a fi ținta lor comună, îi întîmpină pe cei cinci tineri călători cu foșnetul ca de tablă subțire al lanurilor de porumb, cu trîmbițele răgușite și îndărătnice ale cocoșilor și cu acoperișurile de țiglă roșie sclipind în soare. Și, bineînțeles, cu murmurul nestatornic, misterios și plin de poezie al mării, cu aerul ei tare, sărat, încărcat de miresme ciudate.

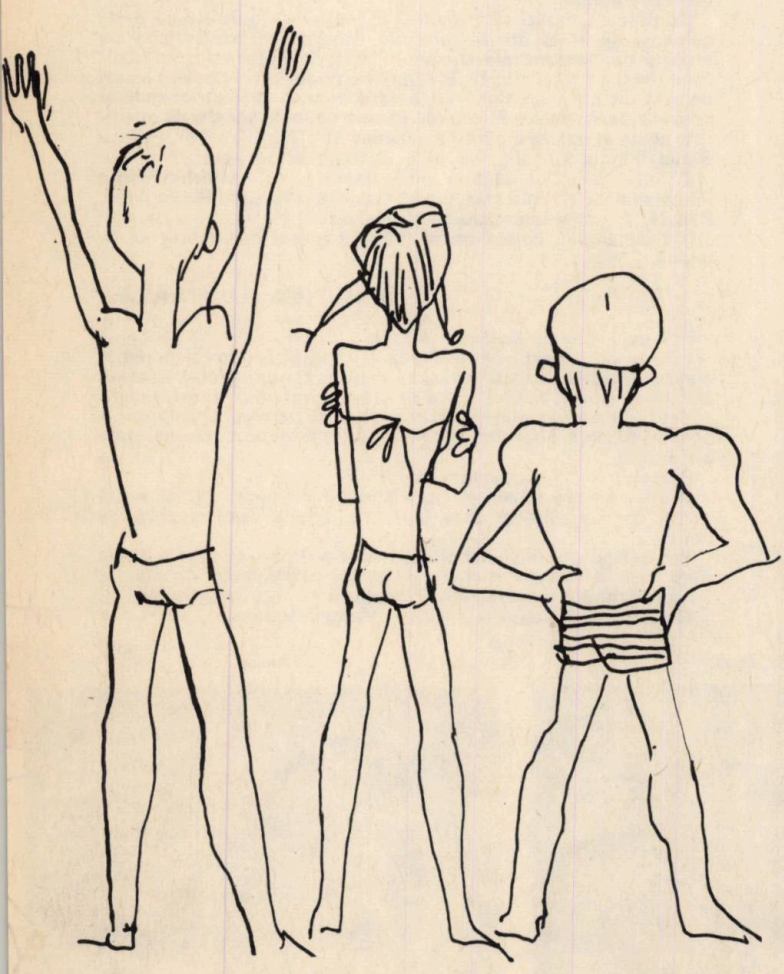

În gară, modesta lor trupă se risipi. Pithia dispăru aproape cu totul în brațele unei femei trupeșe, care, mișcată pînă la lacrimi, constată cu o voce duioasă, de bariton, care se auzi clar în toate colțișoarele gării:

— Vai, ce mare te-ai făcut, Frusinico!

Fără să se tulbure de această teribilă și publică banalizare a numelui ei cu pretenții mitologice, Pithia făcu prezentările. Femeia cea trupeșă și biruită de emoție era tovarășa Diaconescu, învățătoare în sat și, după cum le șopti Pithia, «cea mai sentimentală dintre mătușile ei ».

Un grup de studenți care mergeau în tabără și care coborîse o dată cu ei din tren porni grăbit și gălăgios spre sat. «Centrul» nu era departe, la numai două stații de autobuz, și majoritatea călătorilor preferau să facă drumul pe jos. Tovarășa Diaconescu nu se alătură însă nici grupului pedestru, nici celui motorizat. Ea preferă o trăsură melancolică și hîrbuită, de altfel singura care staționa în spatele gării și al cărei farmec pitoresc îl constituiau în egală măsură calul costeliv, bălțat ca o zebră, și birjarul negricios, cu fes și șalvari, și ale cărui mustăți războinice nu reușeau să-i înăsprească figura blajină și surîzătoare. După ce așezară geamantanul la picioarele birjarului mustăcios, băieții le ajutară politicoși la urcare Pithiei și celei mai sentimentale dintre mătuși, apoi își luară rămas bun. Porniră și ei, pe jos, încet, foarte încet, nu atît din pricina greutății bagajelor, cît copleșiți de farmecul straniu al mării, de vocea ei adîncă și îmbietoare, de simțămîntul acela totdeauna nou, amețitor, pe care ți-l dă în fiecare vară regăsirea albastrei și înșelătoarei împărății.

Numai veșnic nemulțumitul D'Artagnan găsi un prilej să cîrtească. Puse geamantanul jos și îmbrățișă cu un gest larg, napoleonian, vecinătățile:

— Poftim: șosea asfaltată, trotuare, neon, chioșcuri cu ilustrate, braserie, telefoane... pufni el privind cu ochi critic toate aceste lucruri moderne care contrastau cu prispele înflorite ale caselor de țară.

Arhimede ridică din umeri:

— De ce nu te-ai dus în Kalahari, dragul meu, printre beduini? Sau în jungla Amazoanelor?

— Acum chiar regret că nu m-am dus, izbucni plin de țîfnă D'Artagnan. Aș fi suportat mai ușor tovărășia unui tapir decît a unui savant.

— Noroc că tapirii nu trăiesc acolo, răspunse rece și didactic Arhimede.

— Poate. Dar nici savanții. Savanții cu ochelari care fac tot timpul precizări și care strică toată poezia vieții, răcni mușchetarul în nasul lui Arhimede, care, cuprins de mînie, trecea prin toate culorile spectrului solar.

Cearta, care amenința să ia proporții, fu curmată de vocea veselă a lui Achile, care păruse tot timpul preocupat de ceva grav și care anunță, spre surprinderea generală:

— Acuma înțeleg...

— Ce anume? se interesă Everest.

— De ce a ales tovarășa Diaconescu trăsura. Calul, înțelegeți...

— Ei bine, ce-i cu calul?

— Dungile lui se asortau de minune cu dungile de pe șosetele Pithiei. Aveau aproximativ aceeași lățime și aceeași culoare.

Rîzînd încîntat de propria lui glumă, Achile se împiedică de-o piatră și s-ar fi prăbușit, fără îndoială, sub greutatea rucsacului enorm dacă Everest nu l-ar fi sprijinit la timp.

Arhimede și D'Artagnan, ai căror părinți scriseseră din vreme unui localnic, pe nume Ștefan Palmălată, fură luați în gazdă de acesta. Everest se alipi micului lor grup, cerînd și el găzduire lui Palmălată. Acesta, un om încă vînjos, între două vîrste, deschis și vorbăreț, fost marinar de cursă lungă după spusa lui, îl primi bucuros și instală la iuțeală un pat suplimentar în odaia pregătită dinainte. Numai Achile, ca un Robinson demn și experimentat ce se afla, nu ducea grija găzduirii. Cortul lui vișiniu, cu bețe de aluminiu, fu instalat minuțios și temeinic ca pentru o mie de ani, la umbra unei sălcii pletoase, nu departe de plajă. Măreața lui singurătate era însă pe deplin iluzorie, deoarece salcia cu pricina creștea chiar în fundul grădinii lui Palmălată, așa că cei patru băieți locuiau de fapt laolaltă.

În prima dimineață de plajă, Pithia nu întîrzie să-și regăsească prietenii. Din clipa aceea își petrecură aproape tot timpul împreună. Nu se despărțeau decît seara, la culcare, și la amiază, pentru un scurt răstimp, în care înfulecau ceva, extrem de grăbiți, spre mirarea zgomotoasă a lui Palmălată și spre disperarea tăcută a celei mai sentimentale dintre mătuși.

Într-una din zile, cam către prînz, la vreo săptămînă după sosire, în fața cortului vișiniu de sub salcia pletoasă, care devenise cartierul lor general, nu se aflau însă decît trei dintre eroii noștri: Pithia, Arhimede și D'Artagnan. Arhimede se deda în tăcere unei

ocupații extrem de pasionante: selecta guvizii prinși de dimineață și înșirați pe o sîrmă de sonerie, spre a-și da seama dacă deține vreun exemplar de «talie mondială». Pithia își confecționa un colier de scoici minuscule, sidefii, iar D'Artagnan, ronțăind o nuielușă amară, de salcie, își admira bronzul, care în ultimele ore sporise mult în intensitate și luciu.

— Cîți ai capturat azi, fizicianule? întrebă fără prea mult entuziasm D'Artagnan.

Arhimede legănă gînditor șiragul de guvizi:

— Dacă nu te-aș ști certat cu științele exacte, te-aș invita să-i numeri, doar sînt sub nasul tău. Dar presupun că e o operație prea obositoare.

— Din cale-afară, maestre, recunoscu alene mușchetarul. Prefer să-i număr pe măsură ce se prăjesc.

Deși nevasta lui Palmălată gătea pentru toți patru, prăjitul peștelui prins de ei era pentru băieți o îndeletnicire ispititoare, plină de neprevăzut. Cel mai adesea, onorurile de bucătar-șef îi erau acordate Pithiei. Cortul lui Achile, ca orice așezare robinsoniană care se respectă, era prevăzut cu tot felul de obiecte casnice. Acestea erau însă foarte greu de găsit în haosul aparent care domnea în cort și în mijlocul căruia numai Achile însuși izbutea să se orienteze fără greș. De aceea Pithia ridică din umeri, descurajată:

— Numai că pentru a descoperi tigaia ar trebui să fie prezent și posesorul ei. În cort domnește o asemenea harababură, că nu m-aș încumeta să caut un elefant, necum o biată tigaie.

— Dar pe unde-o fi rătăcind peleianul nostru? se enervă D'Artagnan.

— Pun rămășag pe zece cîrlige de undiță că întîrzie la o înghețată cu fistic, declară Arhimede. De fapt, înghețata cu fistic e adevărata lui slăbiciune, adevăratul lui călcîi...

— Și am impresia că l-a corupt și pe bietul Everest, făcu D'Artagnan compătimitor.

— N-ai nimerit-o. Everest s-a dus să dea o raită pe plajă și prin centru, preciză Pithia. Vrea să dea gata pe toată lumea cu aparatul lui de fotografiat. Îl poartă atît de țanțoș, de parc-ar fi un șef de trib cu talismanul după gît.

Arhimede rîse tăcut, apoi întinse arătătorul în zare:

— Uite-l că vine... Ciudat, făcu el după un răstimp. Nu pare de loc mîndru. Dimpotrivă. Ce-i cu tine, Everestule? îl cercetă el mirat pe lunganul care se apropiase.

D'Artagnan sări în picioare, pradă unei prefăcute agitații:

— Repede! Anunțați-l pe Mahomed că a venit «muntele»!

— Nu vă mai deranjați, nu e nevoie, îl potoli Everest. De altfel cred că nici nu e momentul potrivit pentru glume, adăugă el.

— Nu, zău, ce-i cu tine? se interesă și Pithia. Pari foarte mohorît și nu știu cum, nedumerit...

Înfățișarea lui Everest părea într-adevăr aceea a unui om pradă celei mai mari agitații și confuzii. Scutură din cap, ca spre a alunga o întrebare sîcîitoare:

— Mi s-a întîmplat un lucru extraordinar, de necrezut!

Pithia și Arhimede îl priviră cu adîncă mirare. D'Artagnan luă o înfățișare nevinovată:

— Te pomenești că ai dat peste cineva care s-a lăsat fotografiat de tine. Lucrul ar fi într-adevăr extraordinar.

— Vă repet, e o întîmplare cît se poate de ciudată...

Ochelarii lui Arhimede sticliră atîțați:

— Spune odată și nu ne mai fierbe atîta!

— Spun. Lăsați-mă încet, să-mi revin, să-mi disciplinez gîndurile... Vă mai amintiți poate, din plimbările noastre, că pe strada principală, între chioșcul cu ilustrate și centrul de răcoritoare, stă totdeauna un bătrîn care vinde bilete de papagal, «planete» cum le zice el...

Pithia își aminti cea dintîi:

— Îl știu. Are un peruș galben, foarte drăguț, cu ochii ca niște mărgele minuscule.

— Exact. Și mie mi-a plăcut mult papagalul. E foarte vioi și turuie tot timpul ceva, pe limba lui. Ei bine, acum o jumătate de ceas treceam prin fața omului cu papagalul. Întîi am vrut să-l fotografiez. E destul de interesant, cu pletele lui albe, cu pălăria lui de pîslă...

— Papagal cu pălărie, cine-a mai văzut! se miră fățarnic incorigibilul D'Artagnan.

— Ia nu mai face pe prostul! Moșul avea pălărie, pricepi? Așa. Cum vă spuneam, am vrut întîi să-l fotografiez. Dar soarele bătea chiar în obiectiv. «Lasă, mi-am zis atunci, vin mîine, mai de dimineață, pentru poză. Pînă una alta, ia să mă amuz puțin.» Am scos 50 de bani și m-am apropiat. Bătrînul m-a salutat ceremonios, apoi și-a rugat colaboratorul: «Coco, o planetă de tînăr!»

— Trădare! De trei ori trădare! izbucni indignată Pithia. Va să zică așa stau lucrurile... Renunți la serviciile calificate ale unui oracol antic, în favoarea unui biet papagal... De ce nu mi-ai cerut mie să-ți prezic viitorul, să-ți spun ce medie o să ai la geografie pe trimestrul întîi și ce echipe au să retrogradeze la anul?

— Pe onoarea mea, se apără Everest, aveam de gînd să nu desfac planeta decît în prezența voastră, ca s-o citim împreună și să rîdem. Pe drum însă, m-am oprit să beau un suc, că mi se făcuse sete. Și în timp ce beam sucul, mi-a căzut biletul jos. L-am ridicat și, fără să vreau, mi-am aruncat ochii pe el. Am fost atît de surprins, încît l-am citit pînă la capăt. Firește, mă așteptam la început să citesc obișnuitele bazaconii: vei trăi o sută de ani, vei avea atîția nepoți, vei cîștiga la loterie cu numărul cutare... Ei bine...

Everest se opri și făcu o mișcare ca și cum l-ar fi strîns gulerul, de altfel neîncheiat, al cămășii. Ceilalți îl îmboldiră nerăbdători, molipsiți de emoția lui:

— Ei bine?!

(VA URMA)

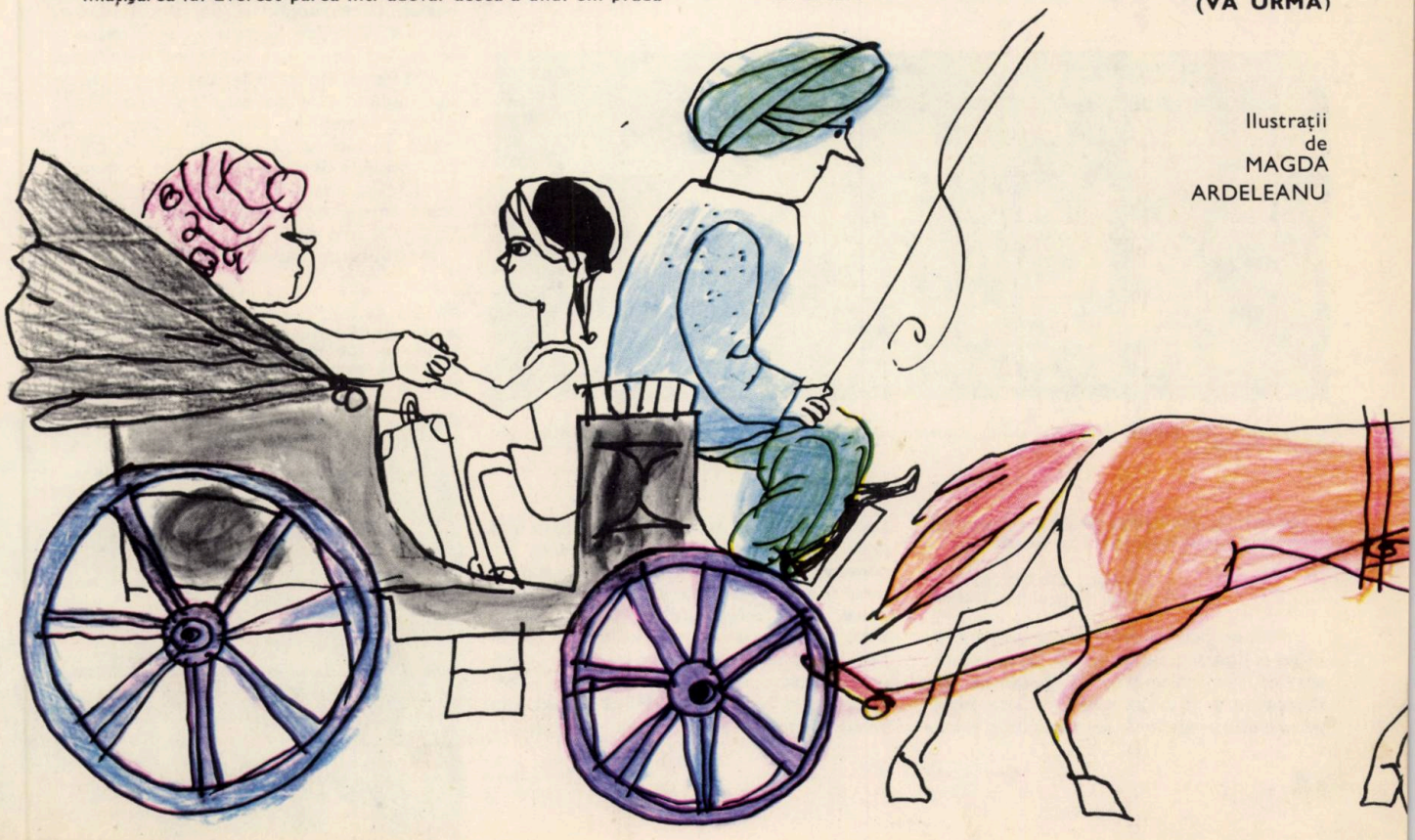

Ilustrații
de
MAGDA
ARDELEANU

«Să cinstim memoria marelui voievod și ceea ce a făcut el pentru înflorirea poporului român muncind mai bine, făcînd ca poporul nostru să se ridice în rîndul națiunilor lumii dacă nu prin număr, prin contribuția adusă la patrimoniul culturii universale».

NICOLAE CEAUȘESCU

SĂGEATA PUTNEI

de TITA CHIPER

Aerul vibrează lung, neoprit, ca străbătut de săgeata scăpată din arc acum jumătate de mileniu; trece vîntul prin pădurile de stejar și de brad ce înconjură locul ctitoriei voievodale. E parcă un ecou vechi, pe care timpul ni-l reînvie în auz: șuierul atîtor săgeți veghind pămîntul țării. Acea săgeată n-a pierit, nu s-a înfipt în pămînt, n-a acoperit-o uitarea. Iat-o, albă, încremenită în piatră pentru durată: Mănăstirea Putna.

În fila letopisețului, foșnind ea însăși ca frunzișul pădurilor, Neculce cronicarul scrie spre aducere aminte:

«Ștefan Vodă cel Bun cînd s-a apucat să facă mănăstirea Putna, a tras cu arcul Ștefan Vodă dintr-un vîrvu de munte ce este lîngă mănăstire. Și unde a ajuns săgeata, acolo au făcut prestolul în oltariu. Si este mult loc de unde au tras pînă în mănăstire».

Istoria vitează a acestor locuri, lupta mulțimilor a împletit laolaltă dragostea de țară cu dragostea pentru frumusețea nepieritoare. Cu arcul și săgeata Ștefan cel Mare și oștenii apărau hotarele pămîntului românesc și, deopotrivă, întemeiau lăcașuri menite să găzduiască în liniște și taină comorile strălucite ale artei.

«Cum a ajuns primăvara în munte și s-au scurs puhoaiele, Ștefan Vodă a poruncit lui Ion Visternicul să sloboadă cheltuielile zidirii de la Putna... Ștefan Vodă se sfătuise cu prea sfințitul Teoctist și cu alți clerici și ieșise în mai multe rînduri în poienele desfătate de sub munte, cu curtenii săi căutînd loc potrivit».

(MIHAIL SADOVEANU, «Viața lui Ștefan cel Mare»)

Prielnice locuri a găsit voievodul pe valea pîrîului Putna pentru zidirea sa, pe atunci cea mai mare mănăstire a Moldovei, așa cum totdeauna a știut să afle potrivite locuri pentru apărarea Moldovei, în zilele grele ale domniei sale. Tot astfel, a căutat locul luptei de la Podul Înalt și l-a găsit pe cel mai potrivnic dușmanului, pe care l-a învins într-o bătălie rămasă de faimă neîntunecată. Cîrmuind Moldova, marele bărbat îi cunoștea plaiurile și văile și codrii și apele și tîrgurile și văgăunile munților în care viețuiau sihaștrii, le cunoștea pe toate cu o iubire nețărmurită, de aceea, putea cu ușurință și prevedere să înalțe pe pămînturile ei monumente de artă și nebiruite cetăți de apărare pentru timpuri de restriște. Călătorind în ținuturile Sucevei ori ale Neamțului, observi ctitoriile lui Stefan care se întrec unele pe altele în podoabe și zugrăveli cu lucire încă proaspătă după trecerea atîtor veacuri. Voronețul, cel cu albastrul unic al pereților, a cărui tărie și dulceață crește sau scade după soare, fiind mereu altul la fiecare ceas al zilei, sau mănăstirea Neamțului, zidire severă, avînd în totul ceva de cetate de luptă, stau mărturie asupra vremii. Aceste valori culturale se bucură de o înaltă prețuire în lumea întreagă. Și dovedesc virtuțile de frumos ale românilor, puse în lumină nu numai într-un timp pașnic și îngăduitor artei, ci chiar într-unul zbuciumat în care numărul bătăliilor a fost deopotrivă cu cel al zidirilor și cu cel al anilor de domnie. În 47 de ani de domnie se spune că Ștefan cel Mare a purtat 47 de bătălii și a zidit 47 de biserici, înflorind fața Moldovei cu o primăvară niciodată trecătoare. La jumătate de mileniu apoi, străbătînd blîndele priveliști bucovinene, privirea îți este răsfățată nu numai de ctitoriile voievodale. ci de noua înfățișare a locurilor în continuă prefacere. Suceava de astăzi își găsește împlinirea în beton și metal. Construcțiile ei noi sînt simboluri vii ale zidirilor socialiste, continuare a virtuților poporului străbătînd prin timp.

Casele noi din satele bucovinene, cu tațade împodobite care de care mai neobișnuit, hainele oamenilor, bundițele căptușite cu blană de miel sau, unele, cu jder, ca odinioară straiele domnești, și cusute cu motive de uimitoare migală, vin să adauge și ele la acest întreg de frumusețe partea lor de lumină și culoare.

În ținuturile Sucevei, vechea cetate de

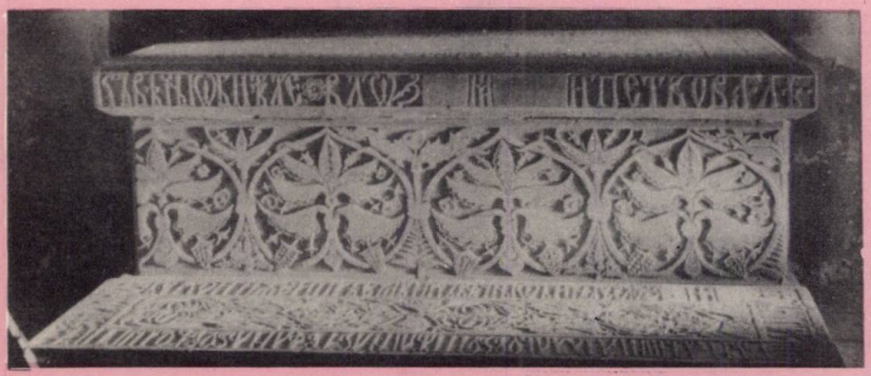

Ornamente de piatră, flori în relief, lucrate cu mare măiestrie aflate la mormîntul lui Ștefan Vodă.

De 500 de ani, flacăra de la mormîntul lui Ștefan Vodă nu s-a stins niciodată. Pe lespede se găsesc totdeauna flori proaspete puse de vizitatori, semn de dragoste pentru cel ce a fost un mare voievod al Moldovei.

scaun, păstrînd ecoul slavei, au răsărit prielnic, ca dintr-un tărîm vrăjit, mari mîndrii culturale ale poporului nostru, care încep cu un luceafăr: Mihail Eminescu. Apropiate una de alta, ca strălucitele zidiri ale voievodului, sînt locurile naşterii lui Ciprian Porumbescu, George Enescu, Ştefan Luchian, Nicolae Iorga şi mai apoi al lui Nicolae Labiş.

Una dintre cele mai tulburătoare sărbătoriri ale Putnei, păstrată de memoria noastră, e cea din veacul trecut legată de numele tînărului Eminescu, student pe atunci, de numele lui Ion Slavici şi Ciprian Porumbescu, fervenţi iubitori ai gloriei trecute, care aşezau pe mormîntul voievodal o urnă cu pămînt din toate provinciile româneşti.

«Acolo, între murii monăstirii de la Putna, zac de trei secoli şi mai bine sacrele oseminte ale unui erou român carele cu braţul său cel puternic a fost cel mai mare apărător al românismului în oriente şi al civilisaţiunii creştine în secolul XV-lea. El a înfrînt incursiunile barbare, nu numai spre gloria şi fericirea naţiunii române, ci şi spre binele Europei întregi... Lumea civilizată cată astăzi cu aşteptare de la poporul român. Să demonstrăm lumii că geniul poporului nostru viază, să-i arătăm că naţiunea noastră îşi înţelege misiunea cînd ştie să preţuiască şi să glorifice faptele marilor bărbaţi!»

(Din Apelul «Comitetului Central al studenţilor români academici pentru serbarea de amintire la mormîntul lui Ştefan cel Mare» — semnat de Mihail Eminescu 1870)

La mormîntul lui Ştefan veneau să-şi plece genunchii tinerii fiindcă «de-al său curagiu, virtute, îşi vor aduce aminte şi ei patriotismul de-acolo îl vor învăţa». La piatra cu linişti reci, sub lumină pururi nestinsă... Florile de acantă ce-i sînt podoabă, dăltuite de mîini meştere şi poate neştiute, ca si acele cusături în care fetele bucovinene cu acul şi aţa au trecut în neuitarea artei siluetele de aur şi mătase ale doamnelor lui Ştefan, Maria şi Voichita, ne încredinţează cîte comori de simţire cuprinde sufletul nostru dintotdeauna. În aceste comori populare, Ştefan cel Mare, domnul odihnit la Putna, străluceşte ca un argint curat-strecurat, iscînd cîntece şi legende. «Ştefan, Ştefan Domn cel Mare/ În Suceava cuibu-şi are/ Ca un şoim voinic şi tare:/ Din Suceava cînd el sare/ Zi şi noapte, de călare/ Se bate-n patru hotare», aminteşte un cîntec vechi cules de Vasile Alecsandri.

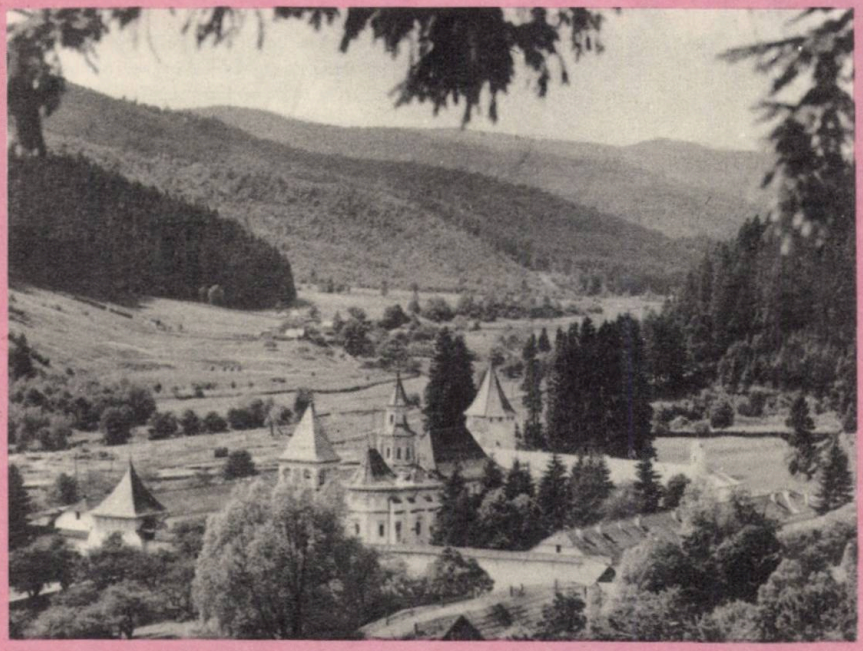

Mănăstirea Putnei — monument de artă la a cărui înfăptuire meşterii au lucrat cu migală aproape patru ani — a fost destinată gropniţei pentru Ştefan cel Mare şi familia sa. Mai tîrziu, în 1481, în jurul bisericii şi al chiliilor, Ştefan a ridicat ziduri groase şi un turn masiv pentru apărarea şi păstrarea tuturor comorilor aflate acolo.

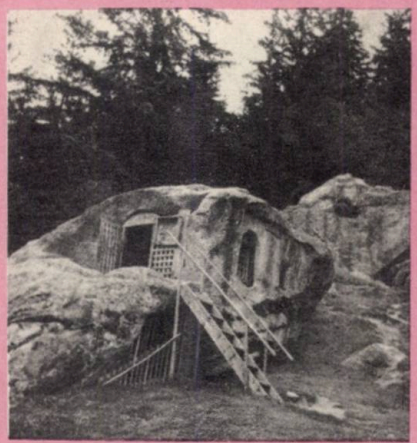

Chilia lui Daniil Sihastru, despre care legenda spune că l-ar fi îmbărbătat cu sfatul său înţelept pe Ştefan cel Mare.

Arcul cu care a apărat Moldova se spune c-ar fi fost lăsat după moartea lui la Putna, şi-ar fi fost furat mănăstirii de nişte războinici străini care «mănăstirii nu au luat nimica fără numai arcul lui Ştefan Vodă», cum scrie Neculce.

Jumătate de mileniu trecînd, în acest an, 1966, în iulie, întreaga ţară a sărbătorit fapta lui Ştefan de la Putna. Domnul care avea un cal nemuritor şi-un arc ce numai el singur înspăimînta războinicii prădalnici se odihneşte sub lespedea lustruită de timp. În sufletul nostru el stă însă drept şi neînvins, săgeată de înălţime şi putere, oglindă neaburită de vreme a chipului românesc în ceea ce are el mai bun şi durabil.

«Cu adîncă emoţie am vizitat Mănăstirea Putna, unde se află lăcaşul de veci al celui ce a fost gloria Moldovei, scut de apărare al gliei străbune — Ştefan cel Mare, erou legendar, a cărui luptă şi activitate închinate libertăţii şi neatîrnării patriei şi poporului, împreună cu a altor mari domnitori ai ţării, stă la baza făuririi României. Aceste locuri evocatoare, care mărturisesc vechimea tradiţiilor noastre de luptă, de cultură şi civilizaţie, sînt o adevărată şcoală de patriotism şi încredere în forţa poporului, care, stăpîn deplin pe soarta sa, continuă astăzi glorioasele tradiţii ale înaintaşilor, construindu-şi o patrie nouă, înfloritoare, socialistă. Împlinirea a 500 de ani de la zidirea acestei mănăstiri este un nou prilej de a cinsti minunatele tradiţii patriotice ale poporului român».

(Rînduri scrise în cartea de aur a Putnei de către conducătorii de partid şi de stat).

● *La 10 iulie s-au împlinit 500 de ani de la întemeierea Mănăstirii Putna. Cu acest prilej, în semn de adîncă cinstire, au avut loc acolo mari serbări. Sărbătoarea Putnei a fost înscrisă în calendarul marilor aniversări culturale recomandate de U.N.E.S.C.O.*

● *Peste 100 000 de oameni veniţi din toate regiunile ţării au luat parte la festivităţi.*

● *În curtea mănăstirii, în prezenţa a mii de oameni, a avut loc un simpozion în care au fost evocate figura lui Ştefan cel Mare şi rolul pe care l-a avut gloriosul domn în dezvoltarea culturii şi a artei.*

● *S-au organizat vizite la mănăstire, la muzeul mănăstirii şi la expoziţia de artă populară moldovenească.*

● *1 500 de artişti amatori din regiune au prezentat programe de cîntece şi jocuri într-un grandios spectacol, care s-a deschis în sunetul buciumului strămoşesc.*

● *Pe culmile munţilor s-au aprins cinci focuri uriaşe, simbolizînd cele 5 secole care au trecut de la întemeierea Mănăstirii Putna.*

● *La Suceava, pe ruinele cetăţii de scaun a Moldovei, în cadrul natural, s-a prezentat spectacolul cu piesa «Apus de soare» de Barbu Ştefănescu-Delavrancea, înfăţişînd momente din glorioasa domnie a lui Ştefan cel Mare.*

Un nod de fată

de **EMILIA CĂLDĂRARU-POP**

Costan dădu la o parte scîndura mobilă — așa denumise el scîndura pe care-o desprinsese din gard, ca să poată intra în curtea școlii direct din ograda lui — și alergă să-i spună lui Vică ultima noutate.

— A venit soră-mea cea mare de la București.

Vică își vedea mai departe de treabă; ședea pe treptele casei și meșterea ceva dintr-o tablă. Costan se gîndi că poate nu l-o fi auzit și repetă așa ca să acopere zgomotele ciocanului:

— Ei și ce țipi așa, crezi c-am surzit? A venit, foarte bine. Și dacă vrei să te lauzi cu ce ți-a adus...

— Pantofi de lac. Da, nu-i vorba de asta. A venit Mădălina.

— Care Mădălina?

— Nepoată-mea. Ți-am arătat-o eu odată în fotografie.

— Pruncul acela pozat gol, pe blană de urs?

— Ei, și tu. Acum e mare, are patru ani.

— Mulți înainte. Și ce mă privește pe mine?

— Te privește. Că, de mîine, a zis mama să stau mai mult pe-acasă. E mică, poate să se lovească, să iasă în șosea, așa că eu...

— Ei, bravo! pufni Vică. Am ajuns să te văd și dădacă.

— Nu-i nimic, mormăi Costan. Două săptămîni o să treacă repede și pe urmă ne apucăm iarăși de planor.

— Ia te uită! Nu cumva crezi că o să te aștept două săptămîni. Îl termin singur, așa să știi. Pînă la 15 august, cum a fost vorba. Eu, dacă vrei să știi, am și anunțat pe băieți că la 16 îi facem lansarea.

— Și ce? Îi anunț eu că am mai amînat-o. Din «Motive tehnice», cum se spune, zîmbi Costan.

— Du-te și le spune adevărul, dacă te ține cureaua. Du-te și le spune că vrei să amîni lansarea ca să înveți «cîntece de leagăn». Aaa, dar să știu de bine că nu dorm nici nopțile și tot lansez planorul la 16 august, nici o zi mai mult. Să-mi dai schițele și las' că mă descurc eu.

— Poate că vii să lucrăm la mine?

— Ai înnebunit? Cînd avem atelierul școlii la dispoziție cu tot utilajul? Îți spun pentru ultima dată: vii sau nu vii.

— Aș veni, măi Vică, știi bine, dar... Mădălina... adică mama... cum să fac...

În aceeași clipă, dinspre ograda lui Costan se auzi un glas subțirel și legănat:

— Cucuuu! Eu m-am ascuns. Găsește-măă...

Costan făcu un pas înainte, doi înapoi, vru să spună ceva, se răzgîndi și, deodată, ca scăpat din pușcă, se repezi într-acolo.

Vică rămase furios.

*

Erau abia ceasurile patru după-amiază, dar în clasă se făcuse aproape întuneric. Și era frig. În vacanța lui Vică nu-i prea plăcea să intre în școală. Nu intra decît în atelierul din spatele școlii, unde totdeauna găsea de meșterit cîte ceva. Acum însă observase un geam deschis la laborator și se dusese să-l închidă, să nu-l trîntească furtuna. Apoi se pornise afară adevărat potop și, pînă s-ar fi potolit, Vică se așezase într-o bancă să mai consulte schițele planorului. Ședea amărît că încă nu reușise să descifreze calculele pe baza cărora trebuia finisat fuzelajul, adică tocmai ceea ce concepuse Costan mai original la noul lor model de planor.

«De-ar fi tata acasă!» se gîndea. Dar tatăl lui era plecat de trei zile la Galați, la o consfătuire a directorilor de școli sătești. «N-am încotro, se gîndi Vică, o să-mi calc pe inimă și o să mă duc la Costan. Cu toate că el acuma o face pe supăratul, nici măcar peste gard nu-mi mai aruncă o vorbuliță».

Așteptă să se mai potolească urgia de afară. Deodată tresări: Alături, în laborator, se auzi un zgomot. Ceva ca de obiect răsturnat. «Ce să fie asta? se miră Vică. Să se fi deschis iarăși geamul?» Și alergă într-acolo. Acum auzea bine: cineva cotrobăia prin laborator. Deschise ușa. Dar nu zări nimic suspect. În semiîntunericul din încăpere toate erau la locul lor: aparatele, planșele, hărțile, cutiile cu semințe și pietre, ierbarele și insectarele, fructele de ceară, scheletele... Ba nu. Lipsea un schelet. Sigur, adineauri cînd a fost în laborator, acolo, în colț, erau două schelete. I se păru că scheletul rămas în colț mișcă nițel din falange. Simți ceva ca și cînd i-ar fi lunecat pe spinare o șopîrlă rece și dădu îndărăt. «Hei, Vică, ce înseamnă asta? Nu cumva ți-e teamă?» se înfurie el și păși înainte bătăios. Nu făcu însă decît doi pași și încremeni: de după schelet apăru o rochiță roșie. Apoi se desluși un nas mic și doi ochi mari care-l pîndeau spășiți, rugători. Și o mînă mică, dolofană, care arăta spre un schelet răsturnat.

— Dar... dar tu... tu cum ai ajuns aici?

izbucni Vică împleticindu-se în cuvinte.

— Prin scîndura de la gard.

— Formidabil! Dar... ce cauți tu aici?

— Am venit la școală.

Costan! Unde e Costan să-l fac eu cu ou și cu oțet, se învîrtea Vică numai foc și pară de la un capăt la altul al laboratorului.

— Cum te lasă el să umbli așa, de capul tău?

— Nu mă lasă. Eu am fugit. El crede că dorm.

— Vai de capul tău! Te-a udat ploaia. Ce să mă fac cu tine acum? oftă Vică înciudat.

— Mie nu mi-e frig. Am rochiță. Și fetița se repezi spre ușă.

Vică o prinse de mînă:

— Acum unde te duci? Afară plouă tare.

— Daa? făcu ea? Și strănută.

— Ești udă. Ai răcit. Hai cu mine.

O apucă de mînă și o trase după el în clasa de alături, de unde se vedea bine curtea. Se uită afară. Ploaia nu se potolise. continua să se prelingă pe fereastră în fire lungi, neîntrerupte. Se auzeau picurii căzînd pe acoperișuri și pe crengi.

— Ce să mă fac cu tine acum? repetă Vică amărît.

În loc de răspuns se auzi de două ori la rînd: hapciu! hapciu!

— Halal dădacă ai acasă. Să-i fie rușine. Așa grijă are de tine? Și se mai lăuda că... Trebuie să te îmbraci cu ceva uscat. Ba, uite, îmbracă-ți cămașa mea.

— Eu nu știu să mă îmbrac. Mămica mă îmbracă...

— Of! făcu Vică și se apucă de treabă în timp ce ea se răsucea în stînga și-n dreapta. Nici nu-i păsa că Vică aproape transpirase încercînd s-o îmbrace și tot rugîndu-se de ea: «stai cuminte», «ridică mîna», «vîră capul».

Cînd în sfîrșit izbuti să termine și cînd își privi «opera» Vică nu se putu stăpîni să nu izbucnească într-un hohot de rîs:

— Caraghioasă! Ești o caraghioasă.

Căci Mădălina arăta ca un pui de bogdaproste în cămașa largă și lălîie, cu mînecile răsucite colac.

— Vrei să ne jucăm? întrebă fata.

— În școală nu e voie să te joci, căută Vică un pretext ca să scape.

— Spune-mi o poveste. Da' vreau o poveste nouă!

Ca să scape din încurcătură, Vică se apucă să combine tot ce mai reușea el să-și amintească din poveștile pe care le cunoscuse cîndva.

Deodată, fetița începu să răsufle adînc și liniștit. Adormise. Vică rămase nemișcat, nici nu clipea, nu cumva să o trezească. Peste puțin ploaia încetă și Vică, ușurel, luă nodul de fată în brațe și porni tiptil spre ograda vecină. Auzi acolo vînzoleală mare, pași care alergau de colo-colo, plescăind prin băltoacele ploii și vocea lui Costan, care chema plîngăreț: «Mădălina, Mădălina». Vică dădu la o parte cu piciorul scîndura gardului și trecînd dincolo potoli văicăreala lui Costan.

— Sst! Doarme, nu vezi? Și altădată să ai mai multă grijă de ea.

Stăteau de două ore în cerdacul acoperit cu viță și jucau șah. Partida înainta greu.

— Mută odată pionul ăla. Ce, ai orbul găinii? Nu vezi că-ți dau șah? sărea din cînd în cînd unul dintre ei.

— Îl mut, ce te grăbești așa? Mă gîndesc și eu ca omu'.

— Cît o să te mai gîndești? Pot să trag un pui de somn pînă...

Și iar tăceau.

— Știi, se trezea apoi deodată unul dintre ei, ca dintr-o moțăială, mă întreb, oare să-l vopsim cu alb și pe aripi?

— Mai bine să fii atent că-ți iau regina. Și iar tăceau.

— Imposibil! se trezea după un timp celălalt. N-o să poată merge ea pînă-n marginea satului. E departe.

— O cărăm cu căruciorul. Doar n-o să lipsească tocmai ea.

Pentru cineva care ar fi ascultat aceste frînturi de conversație, ele ar fi putut să pară fără nici o noimă. Dar Vică și Costan ajunseseră să se înțeleagă chiar și din jumătăți de cuvinte atunci cînd era vorba de Mădălina! Amîndoi stătuseră lîngă patul ei cîtă vreme Mădălina fusese răcită, amîndoi îi făcuseră jucării și desene, amîndoi cîntaseră pentru ea «cucurigu» și «iepuraș-coconaș», amîndoi hotărîseră cu entuziasm ca planorul lor... să poarte numele ei.

Așadar, peste două zile, adică exact la 16 august, pe miriștea din marginea satului, se petrecu un eveniment care adună o grămadă de băieți: planorul «Mădălina» urma să fie lansat spre nesfîrșitele spații albastre. Un nod de fată, în rochiță roșie, se tot învîrtea printre băieți și întreba, arătînd înspre planorul pregătit de zbor pe un scăunel:

— Îl cheamă ca pe mine, da?

— Sigur. Uite, scrie pe el: «Mă-dă-li-na», îi răspundeau băieții.

Steaua

Încheierea propusă de autor la povestirea publicată în luna iunie.

ÎN NOAPTEA ACEEA

Cu o zi înainte ofițerul român îl întrebase:

— Treci și mîine la Mintia?

— Ca în fiecare zi, spusese băiatul. Cu oile.

— Nemții vor forța trecerea Mureșului, dar nu știm pe unde. Avem un singur mortier. Dacă l-am așeza unde trebuie i-ar înghiți apa pe toți... Ai putea să ne dai de știre pe unde au de gînd să treacă? Ar fi grozav...

— Dacă oi afla ceva vă spui, vorbise hotărît Ionuț. Vă spui cînd mă întorc cu oile.

— Și dacă nu te lasă să te întorci?

— Atunci...

Băiatul se posomorî, dar deodată se lumină la chip.

— Atunci vă trimit cîteva rînduri prin Dulău. Trece Murășul de cînd era pui. E de ajuns să-i spun: «Acas', Dulăule» și se și repede în apă. Căutați în teaca zgardei.

— Scrie-ne cu zeamă de prună, îi mai spusese ofițerul. Descifrăm noi. Să ții cîteva prune în sîn. Băiatul își păscuse oile toată dimineața pe malul Mintiei. Spre prînz se apropiase de parcul castelului unde forfoteau nemții. Atunci fusese arestat. De fapt n-aveau treabă cu el, doar că nu-i dădeau voie să-și mîne oile din parc. Spre seară se dumiri. Nemții aveau de gînd să treacă Mureșul pe brod, ascunși printre oi. Număraseră oile, uciseseră cîteva dintre ele sub ochii săi, apoi, de îndată ce se întunecase, se adunaseră zoriți, gata de plecare, mînînd oile spre Mureș.

Băiatul nu mai avea nici o îndoială. Scoase o hîrtie albă din sîn și cu o prună zdrobită scrisese mesajul.

— Acas', Dulău! spuse șuierat și cîinele țîșni printre tufișuri.

Peste un ceas brodul încărcat de oi ajunsese la jumătatea apei. Atunci căzu primul obuz. Pieiră toți... și Ionuț.

Mesajul ajunsese în mîinile a lor noștri. A doua zi, și apoi zile în șir, un cîine ciobănesc urla a pustiu pe malul Mureșului. Și lumea îl vedea cu o hîrtie în gură...

Tînărul student privea apele line ale Mureșului. Caiacul era gata de plecare, dar îl lăsă ancorat. Mai merse o dată în sat. În aceeași zi, într-o vitrină a muzeului școlar, oricine putea vedea — parcă scris cu sînge-vechi, decolorat — mesajul copilului erou.

Apunea cînd porni la vale. Trecu pe lîngă crucea de pe mal. Studentul vru să se descopere, dar nu avea nimic pe cap, și atunci, lăsînd caiacul pe firul apei, se ridică în picioare și, tulburat, înălță mîna într-un salut pionieresc.

MIRCEA SÎNTIMBREANU

Ilustrație: POMPILIU DUMITRESCU

Și urmarea primită de la cititori

ÎN NOAPTEA ACEEA

După ce tînărul privi atent bîrnele arse și putrede ale bradului, își roti privirile în jur. Pe poteca ce ducea spre dealul din vecinătatea Mintiei, un cioban bătrîn își ducea oile la pășune.

— Bună dimineața, baciule! îl întîmpină tînărul.

— Mulțămesc dumitale, nepoate! îi răspunse bătrînul. Cu ce treburi pe aici?... parcă nu ești din părțile Mintiei noastre...

— Nu, nu sînt de aici... Am făcut doar un popas...

— Și, mă rog, ce-ai văzut acolo de-ai stat atîta? îl întrebă bătrînul și arătă cu mîna spre locul de unde venise tînărul.

— M-a impresionat inscripția aceea...

— A de pe crucea lui Ionuț? Ce mai băiat era!... L-au omorît fasciștii în patru'ș'patru... în septembrie 1944. Să vezi cum s-a întîmplat, zise bătrînul potrivindu-și greutatea pe măciuca ciobănească.

Fasciștii se retrăgeau în mare grabă, prădînd totul în cale. În colbul drumului zăceau morți, mașini sfărîmate sau întregi, căști și răniți de care fasciștii uitaseră. Fiecare urmărea să-și scape pielea. După o crîncenă bătălie, nemții au fost aruncați peste Mureș. Mintia fusese eliberată. Dincolo de Mureș — la Bejan — nemții se regrupau. În Bejan trăia un băiat orfan de mamă — Ionuț Mureșan. El strîngea oile celor din Mintia și le ducea la păscut. Cînd nemții au fost înfrînți la Mintia, Ionuț era cu oile la păsune dincolo de Mures, pe dealurile satului Bejan. Terminase clasa a V-a primară. Era bun elev în școală. Taică-său plecase pe front... În ziua de 23 septembrie auzi puternice strigăte de «ura» și împușcături. Tunurile bubuiau, grenade explodau, ridicînd pulberi și schije în aer. Nemții, ca apucați, fugeau, aruncîndu-se unii în Mureș, alții înotînd, dar cei mai mulți cădeau secerați de gloanțe. Cei ajunși dincolo o luau la fugă spre Bejan. Se lăsă noaptea. Totul se liniștise. Rar cîte un foc de armă mai spinteca văzduhul. Somnul biruise ambele tabere. Ionuț își lăsă oile și se strecură dincolo de Mureș, la ai noștri. Cînd să iasă la mal auzi:

antezi

— Stai! Cine-i?

— Eu... Ionuț, un băiat... și cîinele meu, Lăbuș...

Santinela îi ajută să iasă la mal.

— Ce cauți aici? îl întrebă răstit.

— Du-mă repede la comandant... Am ceva foarte important să-i comunic... Repede...

— Popescule... strigă santinela. Du băiatul ăsta la comandant... dar ai grijă.

O rafală lungă de mitralieră nemțească răsună dincolo de mal.

— Am înțeles, tovarășe caporal!

Fu introdus într-o cameră mică în care erau mai mulți ofițeri. Unul dintre ei, mai mare în grad, îl întrebă ce are să-i comunice.

Ionuț spuse tot ce a văzut dincolo la hitleriști.

— ...și mai au, domnule ofițer, 12 tancuri și 12 mitraliere. Din spate au mai sosit o mulțime de soldați. Au instalat statul-major în clădirea primăriei. Au săpat tranșee în fața satului și au pătruns în case. Cine se împotrivește este împușcat.

— Și cum zici că te cheamă? îl întrebă ofițerul comandant.

— Ionuț... Ionuț Mureșan.

— Bravo, Ionuț! Ne-ai adus informații prețioase. Noi îți mulțumim. Acum mănîncă și te culcă. Trebuie să aflăm însă și cîți soldați sînt...

— Mă duc eu, domnule ofițer..., zise Ionuț.

— Nu, Ionuț... e primejdios...

Folosindu-se de un moment cînd nimeni nu-l băgă de seamă, Ionuț țîșni afară din încăpere. O luă la goană pe ulițele satului și foarte repede ajunse la Mureș, pe care-l trecu cu bine. Cînd ieși din apă auzi un răcnet:

— Halt! și o rafală de automat trecu pe lîngă capul său.

Doi soldați nemți apărură cu puștile în poziție de tragere. Ionuț ieși la mal și se supuse. O lovitură de cizmă în stomac îl făcu să se rostogolească. Își pierdu cunoștința.

...Se trezi în clădirea primăriei din Bejan, pe podea. În jur, ofițerii nemți îl priveau urît și batjocoritor. Discutau între ei. Apoi unul care părea mai mare în grad se apropie de el și-i spuse:

— Ne duci pe noi diseară cu oile pe pod... la români...

Ionuț înțelese. Trebuia să pună oile pe podul plutitor ca la adăpostul lor nemții să treacă dincolo.

«Las'că o să vă sature ai noștri» — gîndi el.

Nu apucă neamțul să mai spună un cuvînt că se auzi un huruit strident de avioane.

Uitînd de el, nemții se năpustiră afară la adăposturi. Rămas singur, Ionuț luă de pe masă un porthart, în care găsi un stilou. Ca să învingă tremurul mîinii scrise cu el apăsat: «Domnule ofițer, bombardați podul plutitor la noapte cînd veți vedea oile pe el. Atunci trec fasciștii. Ionuț, elev clasa a V-a primară». Împături biletul, deschise geamul, sări afară și o luă la goană spre Mureș.

În tufișuri se întîlni cu doi cercetași români. Le dădu biletul, iar el se întoarse la primărie. Avioanele se întorceau din misiune. Nemții ieșiră din adăposturi.

— Aaa! Gut! Gut! Tu bun băiat... nu fugit... eu fac la tine locotenent...

«Pînă atunci te fac eu pe tine fărîme» — gîndi Ionuț.

— Tu merci cu noi... mîncăm... trăncăni neamțul.

La bucătărie, Ionuț, deși era lihnit de foame, abia de gustă cîte ceva. Cînd termină, soarele nu asfințise încă. Neamțul îi dădu încă un hitlerist să adune oile și să vină cu ele la pod.

— Repete... repete..., grăi neamțul cînd ajunseră cu oile pe podul plutitor.

Din tufișuri ieșiră o mulțime de nemți și se suiră pe pod. Cît era podul plutitor de mare nu-i putu lua pe toți.

Comandantul hitlerist îi spuse că dacă încearcă să fugă îl împușcă. Podul porni. Mulți fasciști fură nevoiți să intre în apă și să se țină de pod.

— Trageți, fraților... sînt fasciști, uraa...

Strigătul porni neașteptat. Ionuț strigase cînd își dădu seama că poate fi auzit. Se aruncă apoi în apă și își dădu drumul la fund.

— Foc!

O comandă scurtă și zeci de gloanțe se năpustiră în direcția fasciștilor. Apoi izbucni o adevărată canonadă. Podul fusese făcut bucăți. Pe celălalt mal, nemții rămași o luară la fugă. Ionuț ieși la mal. Un ostaș român îl ajută să iasă. O rafală lungă de mitralieră îi aruncă la pămînt pe amîndoi.

Ostașii români porniră la atac. Treceau cu bărci de cauciuc, cu plute. Ionuț însă nu-i mai vedea. Ochii săi, larg deschiși, priveau șoimii cerului, care și-au domolit parcă zborul spre a da onorul micului erou...

...Studentul rămase gînditor, cu privirea ațintită la rămășițele podului și la crucea învechită din lemn.

DINUȚ TITU
clasa a VI-a, Liceul Sisești,
regiunea Oltenia

Iată, dragi copii, noua povestire la care așteptăm colaborarea voastră

FANTOMELE

Mitică Picu împlinise 12 ani în vacanța mare, la bunici. Primise o telegramă de felicitare de acasă și, spre mirarea lui, încă o scrisoare de la cel mai bun prieten, Sandu Jurcă, aflat și el în vacanță într-un sat vecin, dincolo de Crișul Alb, peste Dealul Tăului, la Dragomiri. Scrisoarea făcuse patru zile, ocolind pe calea ferată și, după cîteva rînduri în care Sandu îl înștiința că se hotărîse totuși să-și petreacă vacanța la o mătușă, îi scria:

«Ce-ar fi să ne înapoiem acasă împreună? Vin eu la tine sau tu la mine, cum vrei tu. Eu aș mai rămîne la Dragomiri cel mult 4 — 5 zile».

Cam atîta avea de gînd să mai rămînă și Mitică la bunici. Așa se face că în ziua aceea, uitîndu-se la ștampila poștei, băiatul spuse bunicului.

— Eu plec astăzi la Dragomiri. Mă întîlnesc cu Sandu și plecăm acasă împreună.

Bătrînul nu se împotrivi. Pînă la Dragomiri nu era departe, cunoștea bine familia Jurcă și apoi nepotul aproape că nu avea bagaj. O valijoară cu rufe și cîteva cărți. Și, pe urmă, băiatul era mare, împlinise 12 ani.

— Bine, pornești spre seară, îi spuse, cînd s-o mai muia zăduful. În jumătate de ceas ajungi la Dragomiri dacă o iei peste Dealul Tăului, pe la Furci.

Mitică știa drumul. Nu erau nici un fel de... furci. Cîndva, demult — nici bunicul nu știa bine cînd —, acolo fuseseră spînzurați trei țărani răsculați de pe moșia baronului Halacky, exact pe vîrful dealului, ca să fie văzuți din amîndouă satele. Alții spuneau că locului îi zicea «La Furci» fiindcă cei trei fuseseră spînzurați cu furcile — armele cu care își căutaseră dreptatea... Oamenii bătuseră cărarea de-a lungul anilor pe la Furci și numai copiilor li se strîngea inima cînd îi apuca noaptea prin apropiere. Unii spuneau că aud gemete, alții susțineau morțiș că văzuseră furci rătăcind din loc în loc, sclipind sub lună, printre prunii aproape uscați, ce aminteau acolo jertfa celor trei.

Tocmai de aceea bătrînul îl întrebă:

— Nu ți-e frică?

— Mie? Am 12 ani, răspunse bățos băiatul.

Spre seară Mitică își luă rămas bun de la bunici — era încă lumină, soarele amurgea peste deal — și porni voinicește la drum. La puntea de peste Criș, se întîlni cu băieții cu care se împrietenise peste vară și mai zăbovi, își dădu adresa, făgăduind să le scrie, culese apoi niște prune grase pentru drum și abia cînd se întunecă o porni la pas grăbit spre Furci.

Dealul Tăului urca piepteș, mirosind a fineață strînsă, apoi își lungea spinarea întunecată, ca un uriaș fier de călcat pe catifeaua sîngerie a cerului. Băiatul înainta fluierînd spre pîlcul de pruni și știa că după ce îi lasă în urmă nu mai avea decît de coborît, cu luminile Dragomirilor în

(CONTINUARE ÎN PAG. 25)

Toți băieții sînt răi buni

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

de **AL. OVIDIU ZOTTA**

Desen: MAGDA ARDELEANU

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE: Nicușor Despa organizează reprezentarea unei piese de teatru în care rolul principal e deținut de Nicoleta. Invidiind trecerea de care se bucură Nicușor printre colegi, Brazilianul — încurajat de Tinuț — se strecoară în spatele decorurilor, suflînd replici inexistente în text și dezorientîndu-i pe interpreți. În tot acest timp, între Tinuț și Nicușor domnesc relații destul de încordate, fiecare, în special Tinuț, dorind să-i dovedească celuilalt că e cel mai capabil. Într-o duminică, Nicoleta îl însoțește pe tatăl ei la pescuit. Acolo aude un lătrat care seamănă foarte bine cu al lui Țașu, cățelul ei, care dispăruse de vreo cîteva zile. Pornind să-și caute cățelușul, Nicoleta, și apoi prin ea întreaga școală, află că Tinuț și-a făcut în pădure o colibă pitorească unde petrece multe ceasuri. Colegii lui îi arată multă admirație. În acest timp, Nicușor Despa continuă să fie fruntașul clasei. Are însă mari necazuri, din cauza unor neînțelegeri ivite între părinții săi. Pretextînd că vrea să-l ajute pe Manolache, un coleg mai slab la învățătură, cu care este prieten de mulți ani, Nicușor o roagă pe mama sa să-i dea voie să stea la el cîtva timp. Mama acceptă.

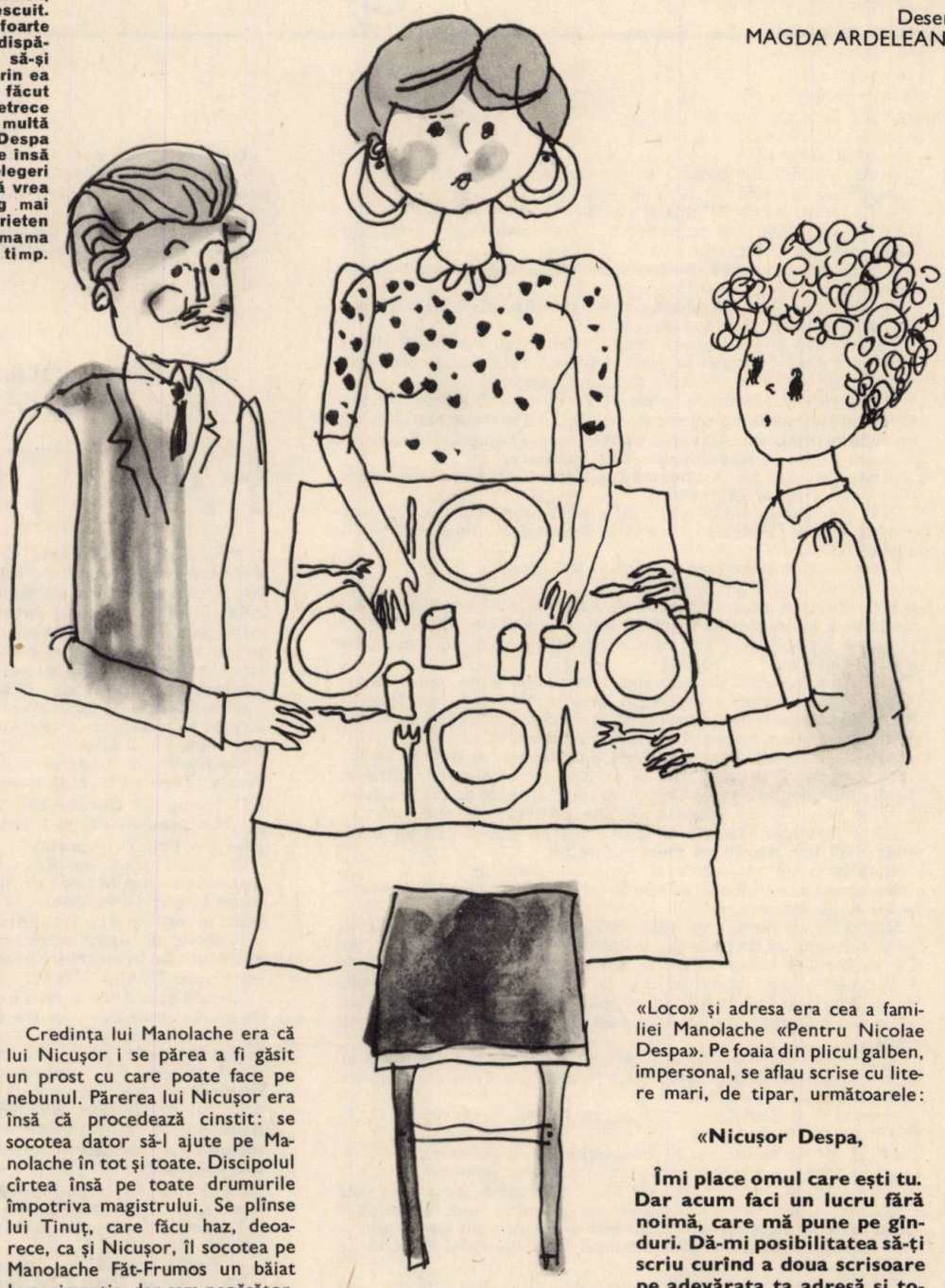

Nicușor Despa își cîștigase, în fine, mult doritul prieten, dar se purta cu el ca un avar. Îi era neplăcut să-l mai vadă pe Tinuț în tovărășia altcuiva. Uneori, temîndu-se să nu-i dea impresia de monotonie, își planifica de cu dimineață subiectele de conversație: «**Astăzi o să aduc vorba despre călătorii și am să-i povestesc cîte ceva din însemnările lui Pigafeta. Pe urmă ne ducem la film**». Mama lui Manolache își luase în serios obligațiile de gazdă și pînă nu venea Nicușor nimeni din familie nu se așeza la masă. Întîlnind pe doamna Despa, îi povesti mulțumită aceste amănunte, iar mama lui Nicușor, cu inima strînsă, se străduia să zîmbească.

— Draga mea, urmă fără să observe nimic mama lui Manolache, nici nu știi cît de recunoscătoare îți sînt pentru că i-ai dat voie lui Nicușor să stea un timp cu băiatul meu. L-a schimbat mult, de nu-l mai recunosc!

Într-adevăr, Manolache se ducea zilnic, în ultima vreme, cu lecțiile făcute la școală, ba chiar luase și vreo două note foarte bune, însă entuziasmul lui — asta n-o mai știa maică-sa — începuse să scadă. Avea sentimentul umilitor că i se ordonă, că i se impune să procedeze într-un fel sau altul și, chiar dacă țelul era încîntător, modul de a fi dirijat spre acest țel sfîrșea prin a-l face antipatic. Pe scurt, Nicușor se purta cam sever cu Manolache. «Cu ce ți-ai umplut basca? Aha, caise! Iar ai sărit gardul la nea Vasile. Să nu se mai repete! Și acum ce faci? Vrei să citești? Arată-mi cartea. Aoleu, Shakespeare?! N-o să înțelegi nimic! Trebuie să-ți fac o mică pregătire. Începem cu epoca elisabetană. Și dă mai încoace cipilica aia cu caise!»

Credința lui Manolache era că lui Nicușor i se părea a fi găsit un prost cu care poate face pe nebunul. Părerea lui Nicușor era însă că procedează cinstit: se socotea dator să-l ajute pe Manolache în tot și toate. Discipolul cîrtea însă pe toate drumurile împotriva magistrului. Se plînse lui Tinuț, care făcu haz, deoarece, ca și Nicușor, îl socotea pe Manolache Făt-Frumos un băiat bun, simpatic, dar cam nepăsător. Se destăinui atunci Nicoletei, dar Nicoleta fu de părere că exagerează. Numai Brazilianul îl ascultă cu oarecare atenție, conchizînd: «Am spus eu mai demult că Despa și-a luat-o în cap».

În ceea ce-l privea pe Nicușor, sentimentul său principal din acele zile era unul plăcut, de echilibru și de armonie. Își cucerise o plăcută independență, avea un prieten credincios — pe Tinuț — și un ucenic ascultător — pe Manolache. Acum se pregătea să învețe limba greacă și-i umbla prin cap ideea unei piese de teatru cu subiect istoric. Tocmai în această perioadă roz primi o scrisoare care-l umplu de uimire, de curiozitate și, în același timp, de nesiguranță. Fusese expediată «Loco» și adresa era cea a familiei Manolache «Pentru Nicolae Despa». Pe foaia din plicul galben, impersonal, se aflau scrise cu litere mari, de tipar, următoarele:

«Nicușor Despa,

Îmi place omul care ești tu. Dar acum faci un lucru fără noimă, care mă pune pe gînduri. Dă-mi posibilitatea să-ți scriu curînd a doua scrisoare pe adevărata ta adresă și totul va fi foarte frumos. Te rog...

Generalul comandant»

Nicușor, aiurit de surpriză, citi și reciti scrisoarea, gîndindu-se dacă e o glumă sau ceva serios, încercînd să-și dea seama cine ar fi putut s-o scrie și avînd simțămîntul că apare despuiat de piele în fața lumii.

«Generalul comandant» era născocirea unui joc dintr-o vîrstă foarte tînără a copilăriei. În urmă cu vreo șase-șapte ani, pe cînd Nicușor era cowboy, Tinuț, șef de piei roșii, Brazilianul, corsar, iar Manolache — silit de ei — ba gangster din Chicago, ba turc din oștirea lui Soliman Hadîmbul, tatăl lui Despa — pe atunci un om tînăr, plin de viață — intervenise de cîteva ori în jocurile lor, intitulîndu-se «generalul comandant». Uneori, le tempera elanurile prea dezlănțuite, alteori, cînd îi vedea lîncezind, născocea el ceva interesant. E plăcut să vezi oameni mari jucîndu-se cu copiii. Pe urmă, băieții luaseră obiceiul ca, ori de cîte ori aveau ideea unui joc nou, să spună: «A zis generalul comandant!» și atunci, orgoliile fiind satisfăcute, nimeni nu se împotrivea. Grupul de prieteni făcu din existența acestui personaj inexistent o taină cu care-i aiurea pe alți copii, inventînd și legendele de rigoare: cum le-a promis «generalul comandant» că-i duce cu vaporul pe mare, cum a spus că dacă nu știu cine îl mai păruiește pe nu știu care o să vedeți ce-o să pățească...

Să fi trimis această scrisoare tatăl? Nicușor alungă acest gînd. Nu, tatăl său se schimbase cu mult între timp. O fi o glumă de-a lui Tinuț? Nu se potrivește cu el. Într-un tîrziu se fixă cu destulă nesiguranță asupra lui Manolache Făt-Frumos, pe care îl știa cam sentimental. «Va trebui să mă conving. Dar de unde, la el, gustul pentru scris?!»

Însă autorul scrisorii era Nicoleta. Cum ajunsese la această idee? Nu-i erau necunoscute adevăratele cauze pentru care Nicușor domicilia la Manolache și-l compătimea. Dar poate că nici prin cap nu i-ar fi trecut să îmbrace hainele «generalului comandant» dacă nu ar fi fost povestea cu nunta de la Negoești.

(VA URMA)

În tabăra Sinaia-Mureș își petrec zilele de vacanță pionieri din orașele Ploiești, Tîrgoviște, Vălenii de Munte și din comunele Gura Teghii, Boldești, Albești, Chiujdeanca, Bertea, Aluniș, Doicești. Cîțiva băieți și cîteva fete ne-au răspuns la întrebarea:

Vă place în tabără ?

De ce ?

— Dacă-mi place, nici nu încape discuție. Aștept tot deauna cu nerăbdare și emoție zilele de tabără. Aici am participat la plimbări, discuții interesante, întreceri sportive și mi se pare că timpul a trecut prea repede.
(MIHĂILĂ ANA, clasa a VII-a, Boldești).

— Am venit acum pentru prima dată în tabără. N-am să uit niciodată excursiile care le-am făcut la Poiana Stînii, Piscul Cîinelui, Cota 1 400 și altele.
(GRIGORESCU B. GHEORGHE, clasa a VI-a, Albești).

— Tovarășii comandanți au fost mereu printre noi, s-au purtat cu multă grijă și prietenie. Asta m-a făcut să mă simt foarte bine în tabără.
(ANDREI ILIE, clasa a VIII-a, Aluniș).

— În fiecare vară am fost în tabără și totdeauna am legat prietenii cu mulți pionieri și pioniere. Cu unii dintre ei corespondez și acum. Avem totdeauna ceva să ne spunem.
(ANDRONACHE MARIA, clasa a VI-a, Chiojdeanca).

— În tabără am învățat cum se organizează o excursie, un joc, o drumeție, pe care la întoarcere le-am împărtășit cu drag colegelor și colegilor. Și la anul aș dori să vin în tabără. Ea îți lasă un dor în suflet de care nu te lecuiești niciodată. Vor trece anii, voi fi și eu mare, dar niciodată nu voi uita farmecul vieții de tabără.
(IANCU MONICA, clasa a VII-a, Liceul nr. 1 «Grigore Alexandrescu» din Tîrgoviște).

Sfîrșit de tabără

de NICOLAE NASTA

La revedere, tabără dragă,
Oază de cînt și de cer însorit.
Lîngă pădurea cu crengi de răcoare,
Zile de aur tu ne-ai dăruit.

Cine putea-va să uite vreodată
Munții cu creste ce-ajung pîn'la nori,
Brazii veghind neclintiți înserarea,
Clinchetul vesel iscat de izvor.

Cîntece vesele-aici învățate
Ne-or urmări în tot locul, oricînd;
Focul de tabără arde-va încă
În amintiri, ani de zile la rînd.

Noi vă lăsăm și pornim către casă,
Munți și păduri, cu albastre tăceri!
Te vom păstra-n amintiri totdeauna,
Tabără veselă, de pionieri.

FANTOMELE

(URMARE DIN PAG. 23)

față. Vîntul începuse să bată, răcorindu-i fruntea înfierbîntată, și Mitică se apropiase de furci, cînd auzi din stînga un muget înfundat și prelung. Tresări și căută să străpungă întunericul ce se lăsase, cînd, ca un răspuns răgușit, mugetul se repetă din dreapta. Se opri, răscolind cu privirea de jur-împrejur. Nimic... Doar spinarea golașă a dealului și pîlcul de pruni ce foșnea. Și parcă un fornăit la numai cîțiva pași...

Simți cămașa udă lipită de spinare, dar se certă cu glas tare:

— Strigoi? Prostii! Nu există așa ceva... Înainte! își porunci, dar rămase pironit locului. În față, la vreo sută de pași, la o palmă deasupra pămîntului, înainta prin întuneric un cap, săltînd, legănîndu-se. Nu încăpea îndoială: era un cap! Un cap fără trup, ce se apropia, vărsînd o lumină galbenă, pîlpîitoare, prin gura uriașă cu dinți rari și prin cei doi ochi rotunzi.

Băiatul încremeni. Vru să strige, dar din gîtlejul uscat nu-i ieșea nici un sunet. Căci lîngă acel cap de foc zări alături, parcă tăiate, dar pășind spre el, două picioare... Deșirate, lăptoase, se apropiau pas cu pas...

Băiatul se piti la pămînt și, în aceeași clipă, proiectată pe cerul ce înverșuna, zări, argintie, furca...

Închise ochii, dar se trezi țipînd. Cineva, chiar lîngă el, se izbise de valiză și, ca la un semnal, în jurul său începu un tropăit sălbatic. Și din nou mugetul înfundat și acel fornăit cunoscut, în timp ce, pîlpîindu-și ochii de foc, capul luneca grăbit spre el, aproape printre picioarele arătării.

— Cine-i acolo? țipă băiatul și, din față, parcă întoarse de ecou, își auzi vorbele: «Cine-i acolo?»

Simți în obraz o răsuflare caldă. Se dădu înapoi, și atunci, chiar în dreptul lui, zări... 4 picioare albe... Cu copite!

Puse în neștire mîna la ochi...

(VA URMA)

Umbra orașului TROESMIS

de **MIHAI CARANFIL**
Ilustrație: EMILIA BABOIA

Acum, prin acele locuri crește o iarbă, iarbă măruntă și grasă, în care cel mai mult ai să găsești cimbru sălbatic, rochița-rîndunicii, colții-babei și alte felurite flori care așternîn jurul și pe deasupra străvechilor ziduri un covor înmiresmat și uniform ca însăși uitarea. Și numai pe ici, pe colo zidul răzbate la lumina zilei cu pietrele lui paralelipipedice, albe și purtînd inscripții neînțelese... Zidurile acestea se află pe niște mari ridicături de pămînt, mult deasupra apelor Dunării, și e atît de frumos să privești de acolo Dunărea și balta, și drumurile de pămînt, și satele care se văd departe și mici ca o lume pe care ai părăsit-o. Între zidurile celor două cetăți sînt locuri mai adînci, ca niște ascunzători, năpădite de iarbă și de cîntecele vîntului. E atît de bine să cobori în aceste adîncituri și să nu vezi altceva decît iarba și cerul și să nu auzi decît vîntul și vocile care vin din pămînt, de acolo unde, cine știe în ce vremuri, nu se poate, trebuie să fi trăit niște oameni... Totul e cu desăvîrșire pustiu... cufundat într-un somn milenar: sălciile și Dunărea, și pietrele rotunjite de vînturi par să viseze, visele amintirii unor oameni și-ale unor întîmplări de demult, ca în poveștile din o mie și una de nopți...

Băiatul venea aici vara aproape în fiecare zi, chemat de întrebările care i se roteau în cuvinte și cărora nu le găsea răspuns, chemat de iarbă și de liniște, chemat de acele șoapte ale zidurilor pe care numai el le auzea... Se așeza pe iarbă și privea cerul și asculta. Un bărbat frumos, înalt, cu ochii mari și albi, cu părul scurt, cu un chip sever, dar cu o voce de om bun și deștept îi vorbea într-o limbă care cîntă. Era chipul din cartea lui de istorie, chipul sub care scria «cetățean roman». Era prietenul lui. Îl chema Augustus — un nume pe care i-l alesese băiatul dintre numele și cuvintele neînțelese încrustate cu litere drepte și frumoase în pietrele albe ale zidurilor.

Uneori stătea de vorbă cu un alt prieten, cu prietenul lui de pe lespedea albă rostogolită din zid, lespedea pe care erau încrustate multe cuvinte, printre care și cuvîntul «centurion», care în cartea de istorie scrie că însemna comandant peste o sută de ostași în legiunile romane... Centurion, prietenul lui, era un oștean, un ofițer înalt, musculos și viteaz...

Băiatul se plimba încet prin fața zidurilor și urmărea cu privirea literele albe și în timpul acesta prietenii lui îi vorbeau: «VETERANI ET CIVES ROMANI CONSISTENTES AD CANABAS... CIVES ROMANI TROESMI CONSISTENTES...

Unde sînt acum oamenii care au trăit aici, cine și de ce a îngropat în pămînt cetățile care erau atît de mari și atît de albe, de ce oamenii le-au părăsit și trăiesc acum în case mici în sate, de ce n-au rămas să trăiască aici? Nici vorbă, oamenii aceia erau mai frumoși și mai albi și mai eleganți, și dacă știau să scrie atît de frumos și dacă atît de mari și de albe erau cetățile lor, și dacă aveau nume atît de frumoase, știau, desigur, și multe lucruri pe care oamenii din sat, oamenii de azi nu le mai știu. De ce le-au uitat? De ce nu vine nimeni să dea la o parte tot pămîntul care acoperă cele două cetăți?

Cine știe cîte lucruri nemaipomenite stau acolo îngropate în pămînt dacă e de ajuns să scurmi puțin cu un băț și de multe ori găsești bănuți de aramă!

Într-o zi băiatul s-a dus la învățătorul lui. Învățătorul a ridicat din umeri:

— E o poveste lungă și, la urma urmei, ce te interesează pe tine? O cetate romană! Astea nu-s lucruri pentru tine.

Bănuții de aramă nu i-a mai arătat învățătorului, i-a dus înapoi acasă și i-a ascuns într-o căciulă veche.

Cînd n-avea treburi de făcut, cînd era trist ori cînd cine știe ce mică bucurie avea, băiatul pornea singur pe ulițele satului, cobora la Dunăre și mergea pe sub malurile de pămînt, fluierînd încet un cîntec al lui, lung și tărăgănat și simplu ca susurul vîntului și în tot timpul drumului i se părea că merge alături de o coloană de oșteni

romani cu coifuri și cu scuturi de fier, cu săbii lucitoare și arcuri... În fruntea lor mergea Centurion, care se întorcea din cînd în cînd spre el și-i zîmbea...

«Cives romani, cives romani, cives romani...» — cîntau ei în mars.

Apoi dispăreau în cine știe ce porumbiște pentru că băiatul iar își punea întrebări la care nimeni nu-i răspundea.

De ce au dispărut cetățile? Cine le-a îngropat în pămînt? De ce oamenilor nu le mai place acum să trăiască în cetăți? De ce satul lor nu se numește și el Troesmis, după numele cetății? Oare oamenii din sat au trăit odată, de mult, în cetate și pe urmă au părăsit-o? De ce au părăsit-o?

Întrebări pe care le punea mereu oamenilor mari și la care nici unul dintre ei nu-i răspundea. Toți ridicau din umeri sau rîdeau și-și vedeau de treburi.

Odată l-a întîlnit pe cîmp pe moș Niță, cel mai bătrîn om din sat. Se spunea că el a trăit pe aici de pe vremea turcilor. Avea 106 ani... Moșul nu mai auzea bine... dar tot mai umbla cu oile pe cîmp...

— Moșule! îi strigă la ureche băiatul, vreau să te întreb ceva...

Și i-a pus toate întrebările care nu-i dădeau pace... Moșul le-a auzit pe jumătate și-a rîs cu gura lui subțire și știrbă, pe urmă s-a așezat pe iarbă la umbra unui zarzăr, punîndu-și ciomagul alături...

— Măi băiete, grele întrebări mi-ai pus... Cînd eram eu copil și umblam tot p-aici cu oile mă prindeam și eu la lucrurile astea... Și tot așa i-am întrebat pe bătrîni... E veche, e tare veche cetatea... e așa de veche că nici bătrînii de-acu' o sută de ani nu-și mai aduceau aminte nimic despre ea... Așa că eu de unde să știu? S-ar zice că turcii au cucerit cetatea de la romani, Doamne ce prostii mai spune moșul! De unde turci pe vremea romanilor? Da' s-au luptat mult pînă să-i bată pe cei din cetate și nici nu i-au biruit pînă n-au turnat niscaiva otravă în țeava de alamă care le aducea romanilor apă tocmai din munți de la Cireci... Și cum au băut romanii apa aia au început să moară dintre ei și așa au pus turcii mîna pe cetate și-au dărîmat-o... Da' cine știe, așa o fi, n-o fi așa... Cred că-i mult tare de-atunci...

Tulburat, băiatul s-a ridicat, a murmurat ceva și a pornit peste cîmp, lăsîndu-l acolo pe nenea Niță, care în urmă s-a apucat să scurme în pămînt cu un bețișor după cine știe ce amintiri din viața lui atît de lungă...

Băiatul a ajuns în apropierea cetății, și un gînd l-a făcut să se abată puțin din drum. Se afla pe acolo tîrla de oi a lui Chioveanu. Trăgînd după el un băț ca să se apere de cîini, a intrat, l-a găsit pe cioban și i-a cerut un hîrleț. Cu hîrletul în mînă, a alergat spre cetate. «Am să sap — își spunea— în dreptul pietrei». S-a apucat apoi de treabă și după o oră groapa pe care o săpa îi ajungea la brîu. Săpa pe lîngă zid, descoperindu-l și curățind cu palma pietrele albe și umede care dormeau de sute de ani în pămînt. Îi bătu inima, era încins de emoție pentru că avea sentimentul că din clipa în clipă, din groapa pe care o săpa, aveau să se ivească soldații romani, centurionii și cetățenii din lumea de demult a cetății.

Din cînd în cînd ieșea și se întindea pe iarbă să se odihnească. Vîntul îi usca sudoarea și-i mai potolea bătăile inimii. Pe urmă săpa mai departe, deși zidul era la fel și nici gînd să se ivească ceva deosebit. A găsit numai niște bănuți de argint. Dar de ăștia mai avea. Încetul cu încetul l-au cuprins neliniștea și ciuda pe toată lumea. «Sigur — se gîndea el —, cum am să pot eu singur să dezgrop toată cetatea?

Istovit de efort, cu sufletul răscolit de ciudă, cu o tristețe sporită de liniștea și pustietatea din jur, băiatul s-a tîrît pînă la umbra unui salcîm și culcat în iarbă, cu fața în jos, cu ochii umezi, a adormit.

*

A dormit cît a dormit, apoi s-a trezit și s-a dus acasă și multă vreme n-a mai venit pe la cetate.

Și nici astăzi nu știu dacă în cele din urmă a aflat povestea lungă și zbuciumată a fostului municipiu roman, sediul legiunii a V-a Macedonica și centrul administrativ al Moesiei inferioare, Troesmis, din marele și strălucitorul imperiu roman.

Nu știu nici astăzi dacă băiatul a aflat răspunsul cuvenit marilor lui întrebări și dacă a înțeles că istoria n-a putut să țină seama de visele romantice ale copiilor și de logica lor fermecătoare.

Nu mai știu nimic despre el și tare aș vrea să aflu dacă băiatul a părăsit drumul pasiunii lui ori și-a făcut din ea cel mai bun tovarăș de viață.

MUZEU SUB CUPOLĂ DE STICLĂ

de IOANA VASILIU

La 70 km sud-vest de Constanța, în comuna Adamclisi, se află unul dintre cele mai impunătoare monumete antice din țara noastră cunoscut sub numele de Trophaeum Traiani, ridicat de împăratul roman Traian în anul 101, în amintirea victoriei sale asupra vitejilor daci. Ce se vede azi aici? Un zid circular de piatră cu un diametru de 31 m și înalt de 39 m, înconjurat de o scară cu șapte trepte, învelit cu 49 de metope (basoreliefuri) de marmură albă.

Scenele de pe basoreliefuri se referă mai ales la luptele dacilor cu romanii date pe pămîntul Dobrogei. Una îl înfățișează pe împăratul Traian în fața trupelor sale, pe alta se descifrează o ciocnire cu pedestrimea sau defilarea prizonierilor etc.

In apropierea acestui monument au fost scoase la lumină și zidurile unui mausoleu ridicat în memoria soldaților romani căzuți în bătălie.

Sfatul popular al regiunii Dobrogea a luat o serie de măsuri, în vara anului trecut, pentru păstrarea în bune condiții a acestor antice și valoroase monumente istorice, construind aici o cupolă de sticlă protectoare.

Nu departe de acest interesant muzeu, într-o vîlcea înconjurată de mici coline, se află urmele unor așezări romane. Zidurile de cărămidă arsă și smălțuită, masivele coloane cilindrice de granit care decorau forumul, instalațiile de apă și canalizare care se pot vedea aici arată gradul înalt de civilizație al romanilor.

Vizitarea interesantului complex muzeistic, mărturie a civilizației strămoșilor noștri, este un bun prilej de completare a cunoștințelor voastre de istorie.

CRISTOFOR COLUMB AMIRALUL OCEANULUI

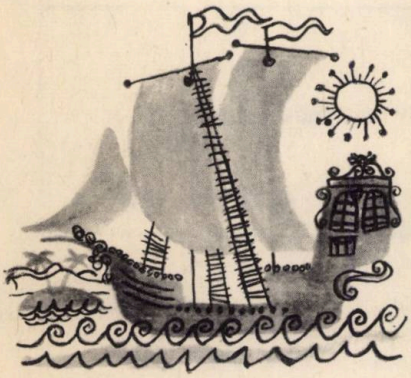

Începînd cu secolul al XIV-lea, Cînd Marco Polo a descoperit o parte a Asiei, şi continuîndu-se cu secolele al XV-lea şi al XVI-lea, descoperirile se ţin lanţ: se face înconjurul Africei, Indiei şi, în sfîrşit, se pune pentru prima dată piciorul pe continentul american.

A se găsi un drum către Indii mergînd spre est a fost dorinţa tuturor navigatorilor portughezi, dar ideea de a găsi un drum spre Indii mergînd spre vest i-a aparţinut lui Cristofor Columb.

Fiu de postăvar din Genova, unde s-a născut în anul 1451, Cristofor Columb a fost atras de mic copil nu de meseria de postăvar, cum era în tradiţia familiei, ci de cea de navigator.

Cu trecerea anilor, tot observînd plecarea şi sosirea navelor, Columb s-a gîndit că ar fi mai uşor de ajuns în India, ţara perlelor şi a mirodeniilor, fără să mai înconjuri Africa, ci traversînd direct Atlanticul, pînă atunci neexplorat.

Columb prezentă un proiect senatului din Genova, care îl respinse ca fiind visul unui nebun; de aceeaşi soartă s-au bucurat apoi şi demersurile sale pe lîngă regele Portugaliei, regele Angliei şi chiar pe lîngă suveranii Spaniei: Izabela de Castilia şi Ferdinand de Aragon. Aceştia din urmă, totuşi, după multe insistenţe, acceptară să-i dea ascultare.

Savanţii epocii îi făcură obiecţii: «Cum vei putea naviga cu capul în jos, cînd vei fi de partea cealaltă a Pămîntului? Cum te vei putea ridica pe suprafaţa convexă a globului?»

În cele din urmă regina Izabela sfîrşi prin a-l înţelege pe Columb. Ea sacrifică 100 000 de lire şi trei biete corăbii, Santa Maria — condusă de Columb, Pinta şi Niña — conduse de fraţii Pincion. Acestea porniră din portul Palos în ziua de 3 august 1492. După o scurtă oprire în insulele Canare, o porniră în necunoscut, plutind pe apele oceanului săptămîni în şir. Pe măsură ce se îndepărtau de lumea cunoscută, pentru a se înfunda în imensitatea oceanului, neliniştea şi groaza puseră stăpînire pe echipaj.

Curînd oamenii se revoltară, cerînd reîntoarcerea în patrie. Columb a trebuit să dea dovadă de mult curaj şi perseverenţă pentru a-i linişti.

În sfîrşit, în noaptea de 11 octombrie, un matelot de pe Pinta, care naviga în faţă strigă: «Pămînt!», şi în revărsatul zorilor zilei de 12 octombrie, spaniolii descoperiră o insulă minunată, Guanehan, denumită mai tîrziu San Salvador, apoi ajunseră în Cuba şi Haiti, pe care Columb le numeşte Hispaniola. În martie 1493 se reîntoarce în Spania.

Din septembrie 1493 pînă în iunie 1496, Columb şi echipajul său fac a doua călătorie în Guadelupa, Porto-Rico, Jamaica.

În 1498 are loc a treia călătorie a lui Columb pe coasta Americii meridionale, Trinidad şi coasta Americii de Sud, de la Orinoco la Caracas. Între 9 mai 1502 şi 1504 are loc cea de-a patra şi ultima călătorie a lui Columb de-a lungul coastei Americii Centrale, de la Honduras la Golful Darien.

Dar nu India, ci un nou continent, America, a descoperit Columb. După a patra călătorie, pierzînd încrederea regelui Ferdinand, a murit în mizerie.

În ziua de 20 mai 1506, fără nici o pompă, fără nici un alai, a fost înmormîntat în mănăstirea franciscanilor din Valladolid Cristofor Columb, amiralul oceanului, cel care adusese Spaniei bogăţii nemăsurate.

Fluturii

de **A. GOLIANU**

O dată cu zilele însorite ale vacanţei, prin poienile munţilor sau pe întinsul nesfîrşit al cîmpiilor, copiii, în joaca lor, sînt bucuroşi să alerge după neastîmpăratele petale zburătoare — fluturaşii — ce poartă pe aripioarele dantelate toate culorile pămîntului.

Unii fluturi, datorită coloritului, desenului şi formei lor, se confundă cu mediul în care trăiesc. Unul seamănă cu o scoarţă de copac cafenie, altul, cînd îşi închide aripile, pare o petală de floare. Fluturele adus din regiunea Amazoanelor are înfăţişarea unui cap de bufniţă. Cercetătorii au semnalat cazuri cînd însuşi marele şarpe Anaconda s-a speriat de mişcările ritmice ale acestui impostor. Aşa se întîmplă la noi cu fluturii ce imită viespile. Te fereşti instinctiv să nu fii înţepat cînd, în realitate, ai de-a face cu cel mai blînd fluture.

Unii sînt într-o anumită măsură folositori la polenizarea plantelor. Util este îndeosebi fluturele de mătase de dud (Bombyx mori). Cei mai mulţi însă produc daune. Fluturele denumit Lymandria dispar este duşmanul pădurilor de stejar. Brazii şi molizii sînt atacaţi de larvele fluturilor Lymandria monacha, iar merele coapte din livezi constituie adesea hrana moliilor din specia Laspeyresia pomonella. Dăunător este şi fluturele verzei.

Unul dintre cei mai buni zburători, care atinge 70 km pe oră (viteză de accelerat), este fluturele cu cap de mort. Caută stupii pentru că-i place mierea. Dacă reuşeşte să se strecoare în vreunul, se produce înăuntru o mare încăierare. Albinele vor să-l îndepărteze înţepîndu-l, dar nu reuşesc datorită platoşei chitinoase care-i apără întreg corpul. Ele recurg atunci la un şiretlic: picură peste năvălitor, încetul cu încetul, atîta ceară pînă-l imobilizează.

La Muzeul «Gr. Antipa» se află o bogată colecţie de fluturi donată de profesorul A. Ostrigovichi. Pentru această colecţie reprezentativă din ţara noastră, care numără peste 3 000 de specii, profesorul dr. Aurelian Popescu-Gorj a întocmit recent un catalog cuprinzînd peste 300 de pagini. Se menţionează aici şi cîteva raritaţi, specii noi pentru ştiinţă, descoperite în Parîng, Bucegi, precum şi în împrejurimile Clujului şi Lăpuşului, fluturi necunoscuţi pînă acum în alte părţi.

VRĂJITORUL DIN OZ

DUPĂ L. FRANK BAUM

DESENE: Rusz Livia

DORIND SĂ SE ÎNTOARCĂ ÎN ȚARA EI, DOROTHEA ȘI CĂȚELUL EI TOTO TREC PRIN ȚARA ALTINEZILOR PE CARE ÎI SCAPĂ DE VRĂJITOARE ȘI MERG SPRE MARELE OZ CA SĂ LE SPUNĂ CUM SĂ AJUNGĂ ACASĂ. ÎN DRUM ÎL ÎNTÎLNESC PE SPERIE-CIORI ȘI PE OMUL DE TINICHEA CU CARE SE ÎMPRIETENESC ȘI-I IA CU EI.

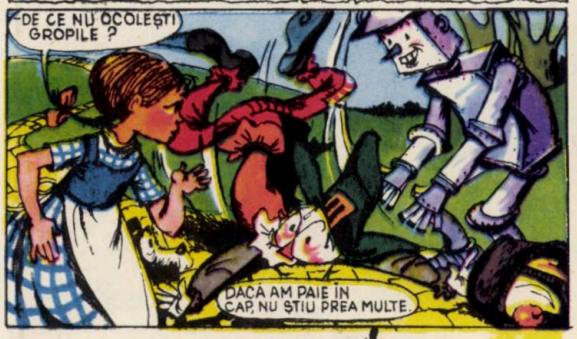

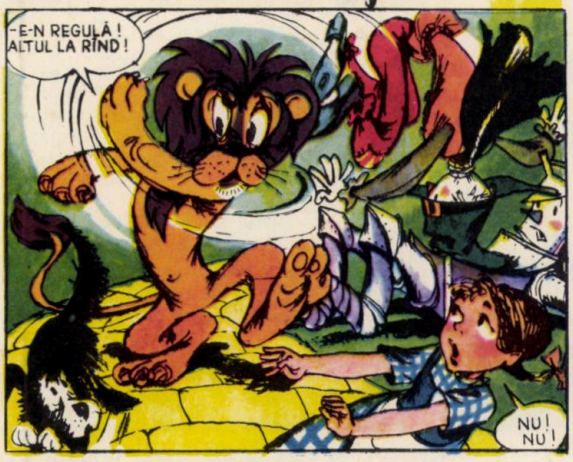

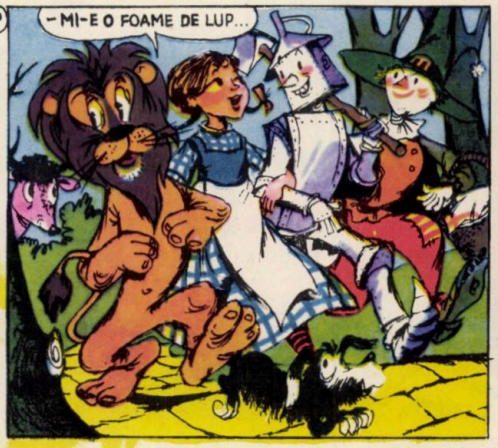

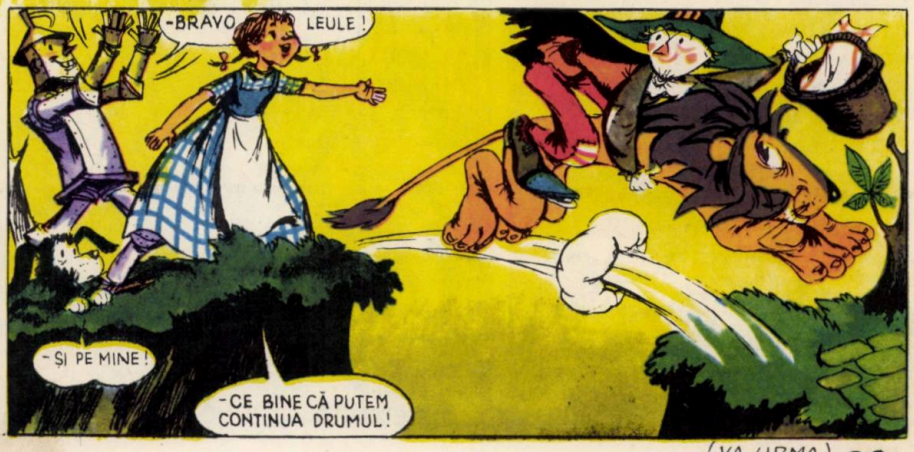

(VA URMA)

CASETA DE PE FUNDUL DUNĂRII

SCENARIU DUPĂ NUVELA CU ACELAȘI TITLU DE M. SERBĂNESCU
DESENE DE E. ȘI S. BAIAȘ

PE ȘLEPUL BĂTRÎNULUI KARL, ÎN VARA ANULUI 1945 SE PETREC LUCRURI CIUDATE. MIȘU, UN S.S.-IST PERICULOS, ESTE ÎN CĂUTAREA UNEI LISTE SECRETE, AFLATE ÎNTR-O CASETĂ PE FUNDUL DUNĂRII. FORȚELE PATRIOTICE CONDUSE DE COMUNIȘTI AU INTERESUL SĂ PUNĂ MÎNA PE ACEASTĂ LISTĂ CARE ASCUNDE NUMELE UNOR PERICULOȘI CRIMINALI DE RĂZBOI FASCIȘTI. NICU, UN BĂIAT, PRIETEN AL LUI KARL, DUPĂ CE STĂ DE VORBĂ CU UN TRIMIS AL FORȚELOR PATRIOTICE, ACCEPTĂ PROPUNEREA DE A PARTICIPA LA CĂUTAREA CASETEI.

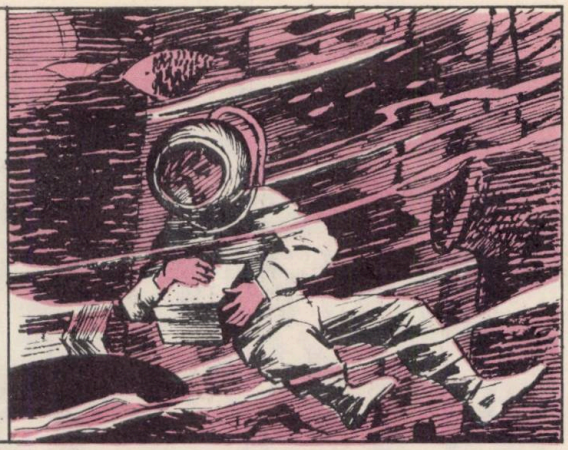

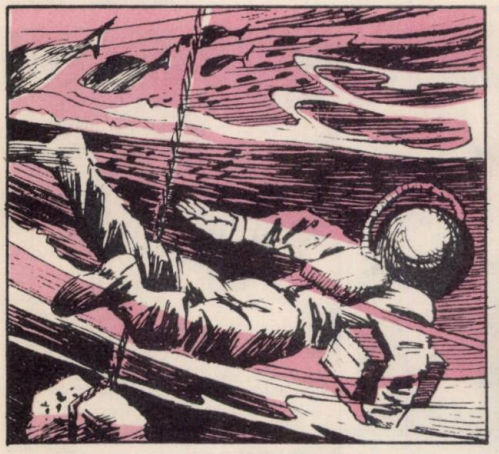

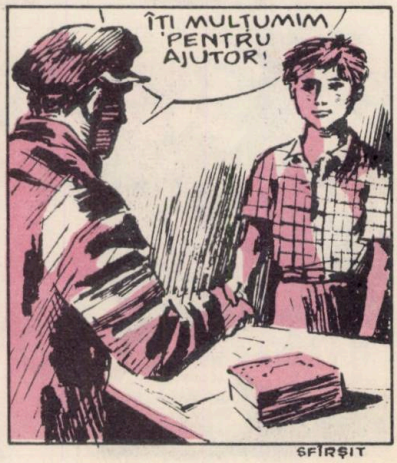

SFÎRȘIT

TRICĂ MEȘTEREȘTE

UN MICROSCOP SIMPLU

Un microscop, oricît de modest, este visul multora dintre noi. De ce? Pentru că sîntem curioși și vrem să vedem ceea ce ochiul singur adesea nu poate să vadă. O frunzuliță de-abia mijită, o petală transparentă, cîteva grăunțe delicate de polen, o sămînță cît un vîrf de ac, o gîză aproape nevăzută privite la microscop ne dezvăluie multe lucruri noi. Realizarea unui microscop personal este pe deplin posibilă. La nevoie, pentru a ne ușura munca, putem colabora cîte 2 — 3 copii, punînd la un loc materialele,uneltele și munca necesară, și vom face pe rînd microscoape ca cel pe care vi-l recomand aici.

Dintr-o bucată de tablă groasă de 0,5 milimetri, decupăm un dreptunghiu cu lungimea de 270 — 271 milimetri și lățimea de 55 milimetri, orientîndu-ne după desenul din figura 1. Desenăm pe tablă, prin zgîriere, conturul piesei principale cu respectarea tuturor dimensiunilor indicate peste tot în milimetri. Centrele ferestrelor indicate în desen prin cifrele romane I, II și III trebuie să fie exact determinate, conform desenului, deoarece linia ce le va uni pe verticală în viitorul microscop (vedeți imaginea de ansamblu a microscopului gata) va fi chiar axul optic al aparatului.

După decuparea conturului și a ferestrelor I, II și III, formăm cadrul microscopului prin îndoirea tablei pe liniile punctate (notate în figura 1 cu litera A) ca să obținem schița soclului așa cum se vede în figura 5, a microscopului gata. Atrag atenția că este foarte important ca fereastra circulară notată cu I să fie perfect circulară, cu marginile bine netezite cu o pilă fină și, dacă avem, chiar cu smirghel fin. După finisare zona acestei ferestre va fi vopsită cu o vopsea neagră rezistentă la apă.

Pentru echiparea completă a microscopului nostru ne mai procurăm două-trei plăci fotografice de sticlă uzate, acestea fiind foarte netede (le puteți lua de la un fotograf), le spălăm de stratul de chimicale care le acoperă și rugăm pe cooperatorii de la atelierele de geamuri sau de înrămat tablouri să ni le taie în plăci mici de 30 pe 20 de milimetri. Dintr-o oglindă veche de buzunar tăiem o oglindă de 20 pe 20 milimetri, care va fi fixată la 45 de grade între suporții notați în figura 1 cu cifra romană IV.

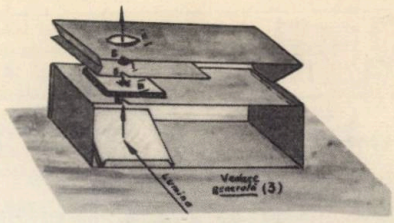

Fig. 3

pe care îl închide, luînd o formă lenticulară.

Dacă orificiul este perfect circular și marginile lui sînt bine șlefuite, iar picătura de apă nu este nici prea mare, nici prea mică (vom determina mărimea picăturii prin încercări repetate — vezi figura 4), atunci obținem o lentilă capabilă să mărească de 4 pînă la 10 ori. Atrag din nou atenția că apa folosită pentru lentilă trebuie să fie foarte curată, deoarece micile impurități modifică foarte rău calitățile optice ale viitoarei lentile. Ar fi bine să folosiți apa distilată, cumpărînd o fiolă de la farmacie.

După realizarea lentilei, punem la punct microscopul, adică modificăm cu ajutorul

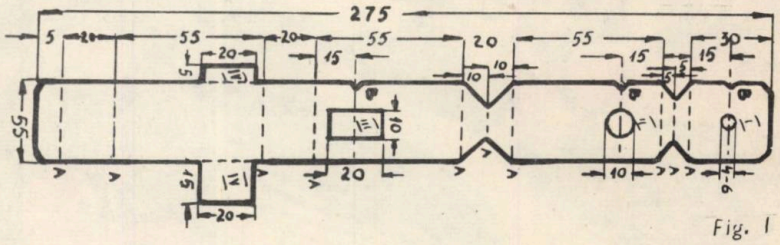

Fig. 1

Așezăm între două lamele de sticlă obiectul mic pe care vrem să-l vedem la microscop, iar pe acestea le așezăm deasupra ferestrei dreptunghiulare III, în așa fel ca obiectul să fie situat în axul optic al microscopului.

Mai rămîne să înzestrăm microscopul cu o lentilă corespunzătoare. Originalitatea acestui microscop simplu stă tocmai în faptul că nu are neapărată nevoie de o lentilă de sticlă, greu de procurat sau relativ scumpă, ci funcționează destul de bine cu o lentilă «construită» dintr-o picătură de apă. Picătura de apă pusă cu atenție

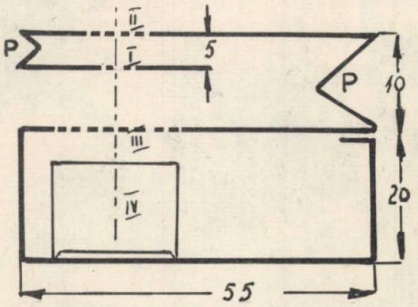

Fig. 2

deasupra ferestrei I (vezi figura 1, figura 2 și vederea generală) aderă la suprafața marginală a orificiului viitorului obiectiv.

celor două pliuri ale rolului (p și P din figura 2) distanța dintre lentilă și obiectul dintre lamele pînă cînd, privind prin vizor, vedem imaginea clară și suficient mărită a obiectului.

Se vor obține din picături de apă lentile cu forme regulate numai dacă microscopul va fi așezat pe o suprafață dreaptă, orizontală, iar suportul lentilei va avea și el o poziție orizontală. Pentru asigurarea ori-

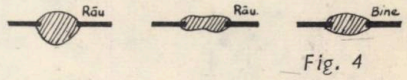

Fig. 4

zontalității lentilei și a întregului aparat, am făcut cele trei crestături pe marginea rolului (notate cu B în figura 1), care ne ajută, împreună cu un fir de ață avînd o greutate la un capăt (vezi vederea generală), să ne dăm seama dacă cele trei crestături sînt perfect suprapuse și dacă dreapta care le unește este sau nu verticală. Cînd constatăm neorizontalitatea suportului lentilei, facem corecțiile necesare din pliurile p și P (fig. 2) pînă cînd o obținem.

Astfel construit și reglat, microscopul simplu pe care vi-l recomand vă va da cu siguranță multe satisfacții. Vă rog să-mi comunicați rezultatele obținute și poate chiar variantele pe care le veți putea imagina și realiza.

Spor la treabă mîinilor dibace!

Vară

E vară, pretutindenea e vară,
și patria te cheamă să colinzi,
să bei dintr-a fîntînilor oglinzi
cînd arșița se tolănește-afară.

Te-așteaptă umbra pomilor rotați,
potecile ce suie-n munți, ascunse,
și murele pitite printre frunze
și veverițele cu ochi mirați.

Va fi o vară lungă și frumoasă,
cu jocuri, cu plimbări și cu povești,
cu ape străvezii bogate-n pești,
cu mii de scoici pe plaja de mătasă.

Pornim la drum, prieteni pionieri,
pornim cîntînd spre taberele noastre
de lîngă marea cu năframe-albastre,
de lîngă munți cu creștetele-n cer.

Și-n seri, lîngă-ale taberelor focuri,
Partidului iubit îi mulțumim
că fără griji, în cîntece și jocuri,
copilăria veseli ne-o trăim.

BIBLIOTECA

PENTRU OM NU EXISTĂ IMPOSIBIL

după „CHEMAREA NESFÎRȘITULUI" de I. MINZATU

Nava pămînteană, Galactia, zbura alături de nava Spirala spre locul în care avea să se desfășoare cea mai senzațională experiență: un reprezentant din lumea materiei încerca să intre în lumea antimateriei pentru a lua primele măsuri de salvare de la pieire a acestei lumi.

Nenumărate nave, sosite din îndepărtate galaxii, veniseră să asiste la momentul în care trimisul lor, un om, avea să învingă sau avea să piară spulberîndu-se într-o clipă.

La ora stabilită, începu să înainteze spre nava Spirala, nava laborator, purtînd în față o capsulă detașabilă în formă de stea.

Fedro, îmbrățișîndu-și tovarășii, își ia rămas bun: va pătrunde în lumea antimateriei sau va intra în moarte, altă cale nu există.

Îmbarcat în capsula în formă de stea, pleca spre marea întîlnire.

Steaua porni în zbor spre nava Spirala...

Sevrata plină de emoție, a ieșit pe terasa navei sale în întîmpinarea lui Fedro.

Savanții pămînteni urmăresc pe ecranul navei laborator întîlnirea capsulei cu Spirala.

Inginerii roboți anunță pe ecrane: «Atenție! 30'—20'—10' ne mai despart de clipa pericolului extrem!»

(VA URMA)

CRAVATA ROȘIE

nr. 9
1966
REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATA DE C.C. AL U.T.C.

ȘI ÎN ACEST NUMĂR GĂSIȚI «CĂRTICICA SURPRIZELOR» CARE CUPRINDE: NUMEROASE GLUME, ȘTIRI, JOCURI DISTRACTIVE ETC.

BIBLIOTECA CENTRALĂ

CE NE ADUCE NOUL AN ȘCOLAR

Voi, prieteni, mai erați încă în vacanță, petreceați în tabere la munte și la mare, alergați fără grijă pe terenurile de sport sau străbăteați, în excursii, frumoasele drumuri ale țării. În acest timp însă, zeci de mîini harnice pregăteau totul pentru noul an de învățătură. În școli, zugravii și tîmplarii dădeau claselor haine de sărbătoare. În nenumărate sate și orașe constructorii puneau ultima cărămidă la zidirea unei școli nou-nouțe; săli și laboratoare erau pregătite pentru noile licee de specialitate.

În librării, rafturile încăpătoare primeau rechizite. În magazine se rînduiau uniformele școlare, iar spre depozitele de difuzare luau calea mii și mii de manuale pentru voi.

Așa că noul an școlar vă întîmpină cu multe bucurii. Despre toate acestea aflăm:

1. *De la Ministerul Învățămîntului:* «În noul an școlar se vor da în folosință în întreaga țară 2 333 de noi săli de clasă. Aceasta înseamnă, după o socoteală aproximativă, că aproape încă 100 000 de elevi vor învăța în clădiri noi, moderne.

Toate manualele au fost gata încă din cursul lunii august ca să ajungă în școli la timp. În anul acesta pentru clasele I-VIII au fost editate 287 titluri de manuale școlare într-un tiraj de 22 441 300 de exemplare. Copertele lor sînt atrăgătoare, iar pentru elevii mici ne-am îngrijit ca desenele, planșele, hărțile să fie colorate.

Dar la capitolul manuale am pregătit și unele surprize: manualele de limbi străine, germană, franceză, engleză, rusă, vor

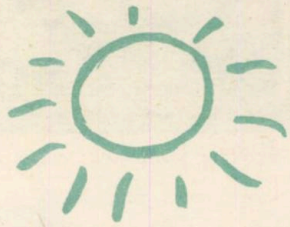

fi însoțite de discuri. Vă dați seama că, ascultînd, vă veți obișnui cu o mai bună pronunție. În librării veți mai găsi 38 titluri de broșuri în limbi străine foarte frumos executate, cu desene, glosare, cuprinzînd culegeri de texte literare, versuri ale unor scriitori clasici și contemporani. Și acestea vă vor ajuta la însușirea limbii străine pe care o studiați. Bineînțeles că broșurile sînt editate în tiraje foarte mari și sînt foarte ieftine.

La îndemîna elevilor se vor găsi și alte lucrări ajutătoare: o culegere de probleme de fizică, o nouă ediție a atlasului geografic, precum și interesante planșe de botanică, zoologie, chimie».

2. *De la tov. profesor C. Simionescu*, director-adjunct al Liceului «Tudor Vladimirescu», București: «Liceul „Tudor Vladimirescu" este foarte tînăr. Are abia 7 ani. Pe porțile acestei școli pășesc în fiecare an 1 500 de elevi. Aici au fost create condiții excelente de studiu. Liceul este dotat cu numeroase săli de clasă, laboratoare de chimie, fizică, istorie, științele naturii și geografie, muzee, săli de gimnastică și terenuri sportive. Anul acesta se va extinde la toate clasele metoda predării lecțiilor după sistemul video-auditiv. Aceasta înseamnă că profesorul va veni mai mult în ajutorul elevilor la cursuri. Lecțiile vor fi însoțite de diafilme și proiecții de diapozitive, iar unele exemplificări vor fi susținute de către profesor cu ajutorul benzilor de magnetofon. La lecțiile de limbă și literatură română, de exemplu, se vor prezenta recitări, dramatizări sau lecturi literare din operele clasicilor. Astfel, la lecțiile despre Caragiale, elevii vor putea audia fragmente din piesele sale în interpretarea colectivului Teatrului Național din București și vor putea urmări pe ecran un scurt film închinat vieții scriitorului. La capitolele dedicate lui Sadoveanu, Arghezi sau Geo Bogza se vor putea auzi chiar vocile autorilor imprimate pe bandă de magnetofon, în timp ce citesc din propriile creații. În felul acesta elevii reții mai ușor lecțiile, le învață cu plăcere.

Astfel de lecții moderne se vor susține la majoritatea materiilor».

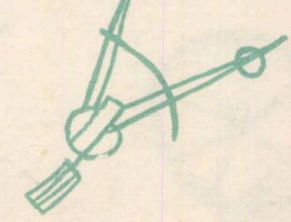

3. *De la Găvan I. Florea, elev la Grupul scolar construcții Pitești:* «În noul an școlar am făcut pasul hotărîtor în alegerea meseriei. Urmînd o școală de construcții, peste 4 ani voi fi muncitor calificat. Alegîndu-mi o specialitate frumoasă: vopsitor-mozaicar, mă voi ocupa cu împodobirea blocurilor pe care le vor înălța zidarii; o adevărată muncă de artist».

4. *De la Anghelescu Mariana, elevă la Liceul economic București:* «Anul trecut, pe vremea aceasta, mai purtam cravata roșie de pionieră. Încă nu eram hotărîtă pe ce drum să-mi conduc pașii. Plăcîndu-mi matematica mă gîndeam să urmez liceul de cultură generală la secția științifică, apoi Institutul de științe economice. Doream mult să devin statisticiană, ingineră planificatoare sau economistă în domeniul agriculturii sau industriei. Prin înființarea liceelor economice iată însă că visul mi se realizează mai repede decît credeam. Voi începe să practic meseria ce mă pasionează mai devreme cu patru ani, avînd totodată posibilitatea să urmez mai departe, să mă perfecționez.

Mulți dintre foștii mei colegi învață în prezent la licee de specialitate. Majoritatea s-au înscris la liceele industriale sau agricole. Unii m-au întrebat de ce m-am orientat tocmai spre această școală. Nu mi-a fost greu să răspund, deoarece munca economiștilor este indispensabilă în toate domeniile de activitate, fie că e vorba de agricultură, industrie, comerț, cultură, sport sau învățămînt».

*

Prin urmare, construcții noi, clase luminoase, manuale. Pentru cei ce termină școala de 8 ani, perspective deosebite deschise prin liceele de specialitate spre care se îndreaptă mii de elevi.

Daruri noi ale partidului, care se îngrijește de viitorul vostru.

Nu ne rămîne, dragi prieteni, decît să vă urăm succes la învățătură.

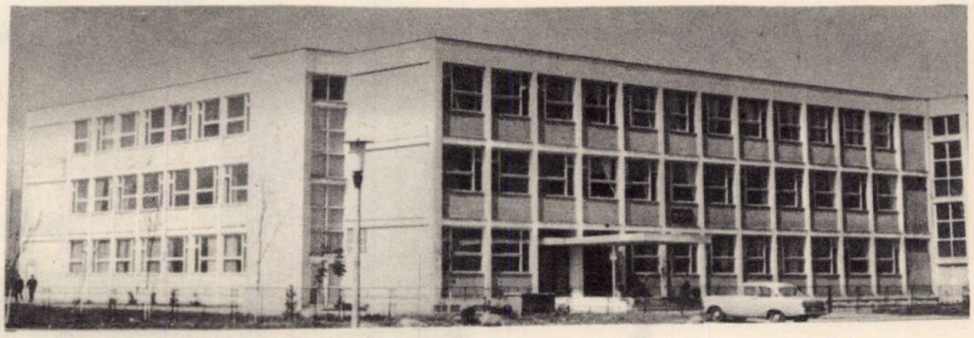

● În noul an școlar circa 100 000 elevi vor păși pragul a 2 333 noi săli de clasă.

● În primele nouă luni ale acestui an fabricile de confecții au livrat magazinelor: pentru băieți 637 000 uniforme școlare și 248 000 perechi de pantaloni, iar pentru fete 412 000 sarafane, 670 000 rochițe, 220 000 bluze uniformă și 496 000 șorțulețe olandină.

SĂ STĂM DE VORBĂ FĂRĂ CATALOG

Marele început

de prof. ȘERBAN MIROIU

Orice poveste — și nu numai poveștile, ci și convorbirile noastre — trebuie să pornească frumos. Deci, să rostim întîi vestea cea mare: «A început anul școlar!»

Ce-ați fi spus dacă am fi pornit-o cu sfîrșitul? cu: «S-a încheiat vacanța!» Ar fi fost ca un film care începe cu cuvîntul «Sfîrșit». Ciudat film, nu? Adevărul e că s-a terminat totuși ceva. Poate chiar un film. Un film cu titlul: «Vacanța mare». A fost un film

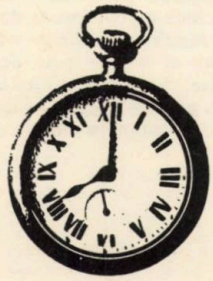

destul de lung și deosebit de frumos. Și totuși, era numai o completare. Pentru că filmul principal abia acum începe, filmul pe care-l anunță toate afișele, filmul anului școlar, cu mai mult de 4 milioane de eroi, dintre care nici unul nu e figurant și nici unul nu are de spus numai cîteva cuvinte. Dimpotrivă, fiecare dintre personaje are toate posibilitățile să arate ce poate și — mai ales — ce știe, cucerind admirația spectatorilor. Pentru că există și spectatori, nu? Și nu puțini. Întregul popor urmărește cu dragoste și cu interes eforturile voastre. El este acela care, prin munca lui, v-a asigurat posibilitatea de a avea școli noi, manuale gratuite, cămine, internate și cîte altele. Fiți demni de grija pe care v-o poartă partidul și statul; părinții și frații voștri mai mari și îndepliniți-vă cu cinste datoria de pionieri și școlari.

Spuneam că filmul nostru nu are decît roluri principale, că nu există roluri de figurație. Și într-adevăr, filmul durează atît de mult (din septembrie și pînă în iunie), încît fiecare dintre voi are posibilitatea să se înfățișeze în plină lumină, cu toate realizările lui. Iar dacă unii vor prefera să se pitească prin colțuri mai ascunse,

dacă unii n-au să se preocupe atîta cît trebuie de învățătură și au să se dovedească nițeluș cam leneși și nițeluș cam «lasă-mă să te las», atunci să știți că ei singuri sînt vinovați că, spre deosebire de ceilalți protagoniști ai filmului, nu vor fi întîmpinați cu aplauze, ci cu cuvinte de dezaprobare.

S-a terminat vacanța! Vacanța mingilor de fotbal, vacanța celor o mie de rîuri bune de scăldat, vacanța gărzii lîngă pavilionul taberei, vacanța lui Păcală, a lui Robinson Crusoe și a lui Timur. S-a terminat vacanța bucuriilor, a jocurilor, a planurilor de viitor. Cu ea ne vom întîlni iarăși, mai mari cu un an, și poate că atunci și vacanța va fi mai mare cu un an, adică și mai frumoasă, și mai inteligentă, așa cum vom ști să o organizăm noi. (Să ne facem că nu știm că a fost și vacanța, mai puțin veselă, a celor care n-au vrut să merite aplauze în marele film al anului trecut și care fie

că au pierdut un an, fie că au trebuit să se prepare pentru examenele de corigență. Dar a fost ultima oară, nu? Așa că nici nu mai pomenim despre vacanța lor și o lăsăm aici, uitată între paranteze.)

SPRE LARG

de ION CRÎNGULEANU

Începe toamna peste vii,
Bucatele ni-s de tot felul;
Pornim un an de bucurii,
La școală sună clopoțelul.

Pionieri, veniți să dăm
Asalt ideilor din carte,
Un an de rod în gînd purtăm
Spre mai înalt, spre mai departe.

Spre larg începem zborul plin,
Cu foc de inimi în cravate,
În orice carte-i cer senin,
Lumina pentru noi se-mparte.

****

Începe un an nou. Un an în care mișcarea pionierească va lua, prin grija partidului nostru iubit, un nou avînt. Schimbările care s-au petrecut în cadrul mișcării pionierești, schimbări cu care ne vom întîlni bucuroși la începutul acestui an școlar, ne vor spori mîndria de a purta cravata roșie.

Anul acesta mai are încă o caracteristică, asupra căreia trebuie să stăruim puțin. În septembrie 1966 își încep activitatea, nou înființate, liceele tehnice de specialitate. V-ați gîndit oare ce înseamnă aceasta? Prin hotărîrea C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri cu privire la înființarea liceelor de specialitate au luat ființă în întreaga țară primele 150

de asemenea școli. Pentru cei mai mulți dintre voi, pînă nu de mult, problema profesiunii pe care să o învățați se punea cam așa: elevul se gîndea că n-ar fi rău să se facă medic, dar nici aviator nu e puțin lucru să fii, asta dacă nu cumva se va face totuși inginer ca tata. Toate bune și frumoase, își spunea elevul, și era convins că alegerea adevărată o să vină abia mai tîrziu, prin clasa a X-a sau a XI-a, cînd va trebui să se gîndească la facultatea pe care să o urmeze sau la școala tehnică spre care să se îndrepte. Acum lucrurile stau puțin altfel. Liceele tehnice de specialitate, cu o durată asemănătoare cu aceea a liceului teoretic, dau absolvenților posibilitatea ca, după examenul de bacalaureat, să se ducă spre ce facultate doresc. Dar, pe de altă parte, existența acestor licee vă cere să vă gîndiți încă de acum, adică din clasa a V-a sau a VI-a, la profesiunea pe care vreți să v-o alegeți. Pentru că nu la 17 ani va trebui să hotăriți dacă

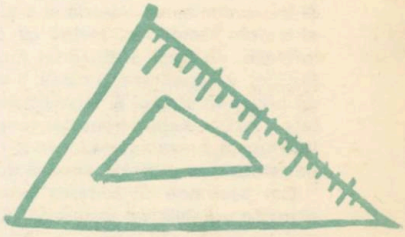

vă place chimia sau istoria, ci acum, la 12 sau la 13 ani. Terminînd cele 8 clase, veți putea încă din acel moment să urmați un liceu tehnic, în specialitatea pe care v-ați ales-o pentru toată viața.

Dar alegerea nu este atît de simplu de făcut nici la 17 ani. Darămite la 13! Despre chestiunile legate de această alegere, de descoperirea talentului, a vocației voastre personale vom sta de vorbă mai mult în întîlnirile noastre viitoare.

A început un nou an școlar. Un an de succese, de realizări frumoase, un an al descoperirii înclinațiilor personale și al vocației fiecăruia. Un an, între mulți alții, al întîlnirilor noastre la care eu (sînt sigur că și voi...) mă gîndesc cu deosebită plăcere.

DRUMEȚII „CRAVATEI ROȘII“

POPAS ÎN ȚARA MOȚILOR

de VAL. MĂGURĂ

În ajun, Petrișor, inepuizabilul Petrișor, examinase cu un ochi critic rucsacul lui Piticuță:

— Priviți, grozav seamănă cu cocoașa unui dromader, care, după ce a străbătut întreaga Sahară, e pe cale să-și dea obștescul sfîrșit...

E drept, noi nu străbătusem Sahara. Dar o expediție ca a noastră presupune, oricum, eforturi, și meselor comune, îmbelșugate, Piticuță nu se sfiește să le adauge în răstimpuri cîte ceva din proviziile personale. Rontăie mai des în clipele de cugetare profundă și într-o dimineață Valeria și-a pierdut pur și simplu răsuflarea, văzînd cît putuse să înfulece, cu toată statura lui modestă: 14 biscuiți, 2 napolitane, 9 caise, 3 triunghiuri de brînză în staniol și 5 caramele și jumătate... Acum, datorită deselor «cugetări» ale lui Piticuță, rucsacul lui a început într-adevăr să semene cu o tristă cocoașă dezumflată.

Dar pesemne că zeitatea mîncăcioșilor e foarte amabilă cu protejații săi.

trebuie doar un punct de reper.

Se înalță în vîrful picioarelor și pornește apoi glonț spre «reperul» descoperit: vînzătorul de turtă dulce. Piticuță e într-adevăr acolo. Își umple calm și metodic buzunarele rucsacului cu bucăți de turtă pufoasă și aurie, împodobită cu desene fanteziste. Ultima bucată (în formă de inimă...) o oferă Valeriei, care, și mai generoasă decît el, ne-o împarte tuturor.

Fire poetică, Valeria, la rîndul ei, a cumpărat un fluier moțesc cu încrustații făcute cu fierul roșu. Murmurul bețigașului scobit e adînc și mîngîietor, încrustațiile pline de simplitate și poezie, amintindu-ne că ne aflăm în ținutul unor mari artiști ai lemnului și sunetului.

Tîrgul vuiește vesel. Localnicii au costume deosebit de frumoase. Aparatele fotografice țăcănesc discret.

Munții bătrîni privesc cu seninătate forfota aceasta îmbelșugată și surîd tăcuți în depărtările lor viorii.

PE ROȘIA LA DEAL. RUINE CIUDATE. MOS ION, NEPOTUL AGATÎRȘILOR. ȘTEAMPURILE

Fluierul cumpărat de Valeria are un frate mai mare: pîrîul Roșia. Sunetul său capricios, dulce, învăluitor, ne însoțește neîntrerupt pe firul văii. Apa lui, care șerpuiește și se strecoară cu trudă printre bolovani uriași, spune o poveste străveche, povestea aurului. Unda îi licăre în soarele de vară, dar păstrează în ea amintirea amară a unor vremuri duse. Oamenii locurilor acestea pășeau pe aur, dormeau pe aur, dar culcușul lor era sărac și pustiu. Trudeau istoviți în măruntaiele pămîntului, dar bulzii și grăunțele de metal prețios încăpeau pe alte mîini...

Urcăm spre Roșia Montană, așezare seculară de mineri.

Jur împrejur străjuiesc gurguie de munți blajini, molatici. Munții poartă pe umerii lor oglinzi curate în care se răsfrînge azurul cerului. Oglinzi liniștite, adînci, străvezii, pe care le-a zămislit firea: lacurile. Un colier de lacuri semănate pe munți. Pe-aici li se zice «tăuri»: Tăul Mare, Tăul Brazilor, Țarina...

Pe coastele blînde, din mijlocul fînețelor și pomilor, se ivesc căsuțe cu acoperiș țuguiat. Ferestrele lor ne cercetează curioase, ca niște ochi mijiți în lumină. Domnește o pace adîncă, visătoare. Soarele e un bulgăre imens de aur.

— De mii de ani oamenii au căutat pe-aicea aur, ne spune Traian, atoateștiutor. Agatîrșii au fost cei dintîi.

Ne întrebăm fiecare, în tăcere: cum oare vor fi arătat agatîrșii aceia?

Drumul șerpuiește printre culmi, poiene și grohotișuri. Zbaterea pîrîului devine parcă mai dîrză.

Și deodată rămînem înmărmuriți. În fața noastră se deschide o priveliște fantastică: un fel de castel medieval, năruit de vremi și furtuni, cu punți și arcade gigantice, cu ogive, cu creneluri ciudate, cu orificii negre, adînci, ca niște guri de peșteră. Privim și nu ne dumirim din primele clipe.

1

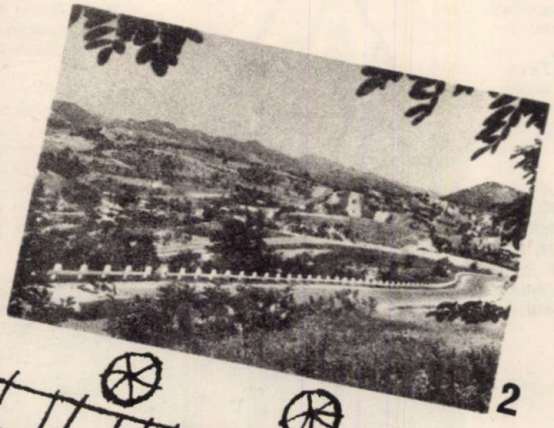

2

3

Pașii (mai bine zis roțile pașnicului nostru autobuz) ne-au purtat pe meleagurile moților. Am sosit în Abrud. Și cînd anume credeți? În plină zi de tîrg!

Pierzîndu-se în mulțimea zgomotoasă și pestriță, Piticuță ne aruncă priviri triumfătoare, ca și cum el ar fi pus la cale această fericită întîmplare. Apoi, deodată, dispare. Îl căutăm, plini de neliniște. Numai Petrișor e calm:

— Îl găsesc cît ai bate din palme. Îmi

— Ce ruine să fie astea? N-am auzit niciodată de ele, nu sînt menționate nicăieri, se miră Piticuță.

— Apoi că nici nu sînt ruine...

Tresărim. Cel care a vorbit s-a ivit ca din pămînt în fața noastră, pe drumeag. E un bătrîn zdravăn, cu pălărie rotundă și mustață colilie. Stă rezemat în bățul pe care-l poartă, desigur, numai din obișnuință, nu din necesitate. Ne privește liniștit și repetă:

— Apoi că nici nu sînt ruine...

— Dar atunci ce sînt? întrebă cineva cu sfială.

— Ce să fie? Acolo au sfredelit cîndva dălțile și tîrnăcoapele; au mușcat muntele în fel și chip, puzderie de ani l-au mușcat, la porunca stăpînilor, să dibuiască și ultima vînă de aur...

Va să zică ăsta era «castelul» nostru medieval: urma sălbatică a goanei după aur.

Moș Ion — așa-l cheamă pe interlocutorul nostru — ne istorisește multe despre goana după aur din vechime.

— Ehei, cum mai sunau pe vale șteampurile, își amintește el. Cît e ziua sunau. Erau așa,niște ciocane de lemn, mînate de rîu, care spărgeau minereul, țandără cu țandără îl spărgeau, să iasă aurul la lumină...

Moș Ion, cum a apărut așa, pe neașteptate, între noi, cu făptura lui uriașă, rezemat în bîta noduroasă, cu privirile scrutătoare și vii, parcă e ieșit dintr-o poveste. Îl ascultam cu emoție și ne întrebam fiecare, în taină: nu cumva o fi chiar unul dintre agatîrșii de odinioară?

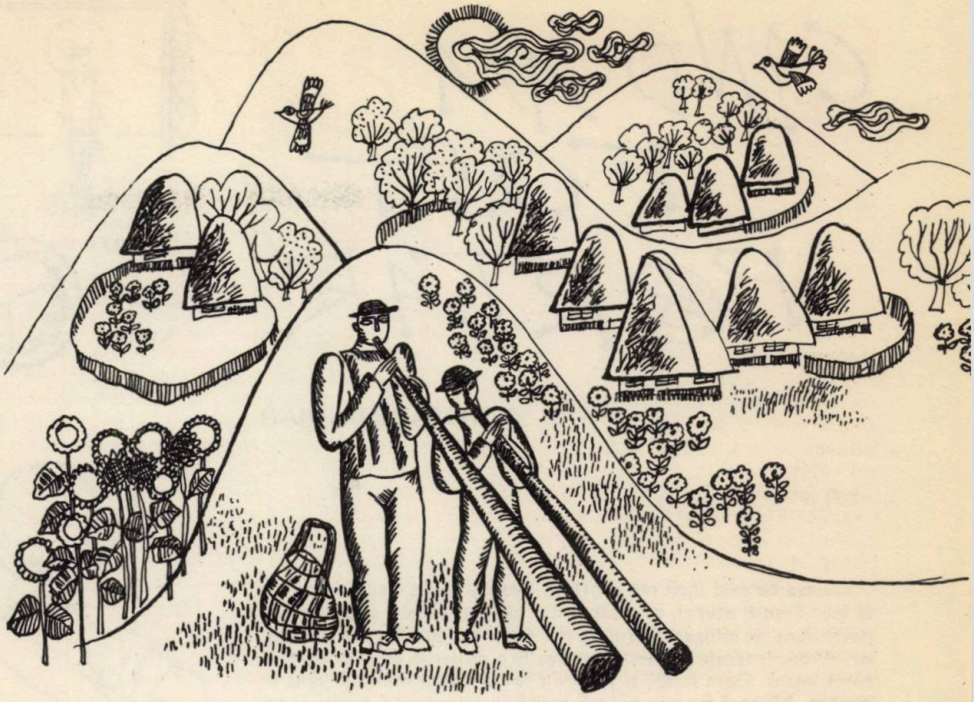

LA CRAIUL MUNȚILOR. DESCOPERIRI LINGVISTICE. GLASUL TULNICELOR

Altă apă ne călăuzește, întovărășindu-ne cu șoapte și răcoarea ei. Arieșul. Așezarea

1. Gorunul lui Horia
2. Vedere spre Abrud
3. Brad - cartierul nou al orașului
4. Casa memorială „Avram Iancu"
5. Peisaj din Zarand

pe care o străbatem acum și care se răsfiră pe kilometri întregi de-a lungul văii poartă nume de baladă, nume răscolitor, încărcat de amintiri: Avram Iancu. Da, e chiar satul în care a văzut lumina zilei viteazul și nefericitul crai al Munților Apuseni. Vom vizita casa lui veche și simplă, care, alături de gorunul lui Horia, înfruntă încă vremea, în cimitirul de la Țebea, face parte dintre mărturiile cele mai mișcătoare din zbuciumata istorie a luptei pentru libertatea poporului.

Casa e mică, troienită de ani. În juru-i brazii bătrîni își leagănă ramurile în vînt, povestindu-ne molcom întîmplări de demult.

Urcăm cu sfială treptele către pridvorul de lemn.

— 1824...

Nu știu cine a murmurat cifra aceasta, poate Petrișor, oricum, e limpede că prietenii mei au note bune la istorie. Într-adevăr, în 1824 s-a născut revoluționarul ardelean.

Însoțitorul nostru localnic pronunță un cuvînt ciudat: «tîrnaț». Valeria întreabă grăbită:

— Ce este «tîrnațul»?

— Vă aflați chiar pe el, zîmbește omul.

Da, așa se cheamă aici pridvorul: tîrnaț. Valeria are imediat prilejul să noteze în carnețel un alt cuvînt nou: chelecheu, ceea ce înseamnă dulap-colțar. Graiul bogat și înflorit al moților păstrează pentru noi multe surprize.

...Cercetăm tăcuți, învăluiți de gînduri, cele două încăperi modeste, cu ferestre mici, în care bate lumina verzuie a munților. Pioase, mîinile oamenilor au rînduit aici lucruri felurite ce amintesc de Iancu în graiul lor mut, dar tulburător. Iată leagănul străvechi în care ațipea surîzînd pruncul, sub privegherea mamei... Iată și vatra în care au jucat cîndva flăcările, luminînd fețe aspre, de luptători. Și mantaua care a învelit trupul lui Iancu. Și sabia lui. Și «fluiera» din care a doinit cîndva cu tristețe. Și afetul acelui tun de cireș, la al cărui glas năprasnic se adunau moții de pe văi...

Multă vreme după ce am ieșit din casa-muzeu sîntem încă tăcuți, încă tulburați. Vîntul adie prin brazi. De undeva vine glas prelung, cu modulații adînci, pătrunzătoare, ca însuși glasul munților.

— Tulnicele... șoptește Piticuță.

Da, e glasul tulnicelor, și fiorul lor ne poartă prin fulguirea veacurilor apuse. Dar glasul tace. Trece un camion cu muncitori care cîntă ceva vesel. De pe acoperișuri ne fac semne antenele televizoarelor. Rîd flori în ferestre...

Acesta e prezentul: viața nouă, îmbelșugată, clocotitoare, visuri împlinite.

DEALUL MELCILOR. DECEPȚII CULINARE. CEL MAI GUSTOS MĂR.

— Va să zică ne oprim la Dealul Melcilor? întreabă Piticuță, plin de interes.

(CONTINUARE ÎN PAG. 28)

CÎND AM FOST PORTAR

de **NICOLAE DAMIAN**

Desen: EUGEN TARU

Era așa de cald încît mă cuprinse lenea și mi se făcuse lehamite să joc. Tocmai atunci, ca răsăriți din pămînt, ceilalți s-au năpustit peste mine cu mingea. Cerul s-a dat peste cap într-un nor de praf, iar eu m-am trezit alături de cîteva fire de iarbă ce tremurau în aerul încins. Ceva străin și puternic mă străbătu din tălpi pînă în creștet. Piciorul nu știu cui mă lovise în gleznă, m-a durut și am scos un urlet cumplit.

— Cum de ți se întîmplă numai ție așa ceva?!

Faptul că se holba la mine l-am pus pe socoteala încurcăturii în care se afla. Pentru că, după ce m-am ridicat de jos sprijinit de nu mai știu cine, am ieșit din poartă și m-am întins, alături, pe iarbă.

În cele din urmă, jocul fu reluat cînd hotărîră că se poate juca și fără portar. Uite, asta m-a înfuriat și m-a scîrbit. Orice s-ar fi putut spune în afară de aceea că un meci de fotbal poate fi susținut fără portar. Dar cum ai noștri se aflau în jumătatea de teren a celorlalți, eram liniștit deocamdată și doar singurătatea mă apăsa.

Chiar atunci s-au apropiat cei doi și s-au oprit lîngă mine, fără să salute. Ea era prea mică, i-aș fi dat cel mult zece ani, dar el părea să fie de o seamă cu mine. Se țineau strîns de mînă și, fiindcă intraseră pe teren, am strigat:

— Hei!

S-au întors amîndoi. Am continuat ceea ce voiam să spun cu un gest, măturînd aerul cu mîna. Ea s-a dat îndărăt, el nu, și i-am spus:

— Hei, tinere! și am repetat gestul.

— Vino mai înapoi, i-a spus fetița, trăgîndu-l de mînă.

— De ce? întrebă el, de-ai fi zis că cineva l-a călcat pe picior.

— Acolo nu e voie.

— Ce spui?! țipă de-a binelea. Apoi, oftînd: e așa de cald. Du-te și adu niște înghețată. Te întorci repede. E frumos aici, nu?

— E frumos și copiii joacă fotbal, ciripi aia mică.

— Hai, du-te, du-te și adu două înghețate.

— Se vor topi pînă aici, căută să se împotrivească fetița, dar din felul în care spuse asta se vedea că era pe jumătate plecată.

— Lasă că nu, zise el. Fugi!

Atunci îl lăsă de mînă, îi trecu în față și deveni foarte importantă. Cînd crezu că se încruntase îndeajuns pentru a fi ascultată, spuse rar de tot:

— Să știi că nimic nu e mai neplăcut decît să ai de-a face cu un băiat neascultător. Este pentru ultima oară cînd îți aduc înghețată dacă la întoarcere nu te voi găsi aici. Ai auzit?

— Da, da, răspunse el cu toată convingerea de care era în stare pe o asemenea căldură.

Ea mai rămase cîteva clipe, tăcută, în fața lui, pentru a se încredința că nu primise răspunsul într-o doară. Apoi se îndreptă cu pași mărunți.

De pe teren se auziră țipetele ascuțite ale celorlalți. Se apropiau, fiecare dorind să primească mingea de la unul care, în clipele acelea, nu știa altceva decît să alerge ca un nebun spre poarta noastră. Trecu de unul, de doi, de trei. «Opriți-l», am strigat, dar era prea tîrziu. Nu a fost nevoie să mă uit în poartă. După cum i-au sclipit ochii am știut că mingea se odihnea în plasă.

— Ce naiba poți face în condițiile astea? se opri căpitanul în dreptul meu, cu aerul aceluia care știe că are tot dreptul să fie supărat. În loc să-i răspund, nici n-aveam ce de altfel, mi-am privit piciorul umflat. Asta pentru a mă convinge că eu nu puteam face nimic. În culmea seninătății, băiatul de lîngă noi, care rămăsese singur, întrebă:

— Cît e scorul?

— Ăsta-cine mai e? se strîmbă căpitanul și, în timp ce mă fixa, împungea aerul din spatele lui cu degetul cel mare de la mîna dreaptă.

—Unu... nu știu..., dar de ce trebuie să cunosc eu toți băieții din cartier? m-am înfuriat eu.

Mă înfuriasem degeaba, pentru că din momentul în care întrebă ceea ce întrebă, căpitanul nu mă mai băgă în seamă. Îl măsură lung, așa cum se face cînd ești pe cale să începi o afacere. Apoi îi spuse:

— N-ai vrea să joci în echipa mea, șapcaliule?

Băiatul purta într-adevăr o șapcă ce-i umbrea jumătatea de sus a feței.

— Cine, eu?

— Da.

— Fotbal? întrebă el, parcă nevenindu-i să creadă.

— Treci în poartă, îi mai spuse și dădu să plece.

Și mi-a fost dat să-l văd mirîndu-se pentru a doua oară, într-un răstimp atît de scurt, cînd șapcaliul întrebă zîmbind:

— Adică unde?

Căpitanul se opri, se întoarse și mă privi îndelung, cerîndu-mi parcă să-i spun că într-adevăr vorbise cu un om și nu cu altceva. Nu i-am răspuns, doar mi-am încrețit buzele ca să-i arăt că nu mă amestec. Păru descumpănit cîteva clipe. Îl luă totuși de umăr și îl duse în poartă, zicîndu-i:

— Nu lași să treacă nici o minge prin spațiul ăsta, și arătă rapid fiecare bară în parte. Apoi, întorcîndu-se spre mine, îmi spuse

înainte de a fugi spre mijlocul terenului.

— Explică-i tu cum stă treaba.

Ce să-i explic, că tipul părea în al nouălea cer, zîmbind cu gura pînă la urechi, niște urechi curios de mari, de care l-aș fi tras cu toată pofta. Asta la ideea că uite cine a ajuns să mă înlocuiască. Și, ca să-l dezumflu puțin, l-am întrebat direct:

— Cînd ai jucat ultima oară fotbal?

— E prima dată cînd joc.

— Cum, chiar n-ai jucat niciodată? Și, în aceeași clipă, îmi trecu prin cap că poate își bate joc de mine, de căpitan, de toți.

— Niciodată!

— Cum așa?

Nu-mi răspunse. Era foarte atent, sau voia să pară, la ceea ce se întîmpla pe teren. Sta nemișcat și drept ca un băț.

După aia am tăcut amîndoi. Eu pentru că piciorul mă durea din ce în ce mai rău, iar el nu știu de ce. Asta pînă cînd ceilalți au început să se apropie din nou, cu strigăte, de poarta noastră. Erau ai naibii de periculoși, cu toate că îi conduceam. Veneau în grup, cu mingea ascunsă, undeva, între ei. Deodată se destrămară, ca o grămadă de lemne ce se prăbușește, se strecurară printre ai noștri, nimeni nu mai știu unde se află mingea și toți se opriră. Atunci, din picioarele unuia mic, atît de mic încît veșnic ți se părea că ei joacă cu unul în minus, mingea se ridică în aer încet, cu o boltă largă, și luă direcția porții.

— Fii atent! am mai apucat să-i strig celui din poartă.

Ar fi fost de ajuns să facă un pas la stînga și ar fi oprit-o cu pieptul. Sau măcar să fi întins mîna. Dar el rămase nemișcat, cu picioarele lipite, de parcă i s-ar fi spus să facă pe soldatul în post.

— Gol!

Totul a fost așa de caraghios încît la urmă ceilalți se rușinară de țopăielile în care s-au avîntat. Se bucurau, dar ne priveau atent, să vadă dacă noi credem că se bucură cu adevărat. Oricum, ceva nu era în regulă. Cîțiva dintre ai noștri se îndreptau supărați spre poartă, dar foarte încet. Ca să le treacă furia, mi-am spus. Și poate îl lăsau în pace, dar înlocuitorul meu zîmbea la fel de încîntat ca în momentul în care intrase pe post. Asta l-a costat cîțiva pumni, dintre care unul făcu să-i sară șapca cît colo. Și ar mai fi încasat dacă, uitîndu-se la ceas, căpitanul n-ar fi răcnit, aruncîndu-și mîinile în sus:

— Fir-ar să fie, mai sînt numai două minute, nu-i putem lăsa să plece nebătuți.

Stîrni un asemenea entuziasm în rîndul nostru încît, uitînd de situația jalnică în care mă aflam, am vrut să mă ridic și să intru în joc. Dar mă străpunse o durere atît de ascuțită în picior încît mi s-a părut că în afara durerii nu poate exista nimic altceva.

După ce m-a lăsat puțin, m-am uitat la cel din poartă. Abia atunci își ridica șapca. Avea mîinile pline de praf și zîmbea de zor. Cred că arăta chiar fericit. Nu mai țin minte tot ce i-am spus. Nu i-am ascuns faptul că era cel mai mare prost pe care îl văzusem vreodată. Apoi i-am dat toate sfaturile pe care i le puteam da în cele cîteva secunde ce mai rămăseseră de jucat. Aș fi vrut ca totul să se termine o dată cu primul gol pe care îl primise. Pentru că a venit și al doilea. Pur și simplu ceilalți și-au dat seama că e o situație de care se poate profita din plin. Așa încît n-au făcut altceva decît, cu aceleași țipete de intimidare, să se apropie pînă acolo de unde erau siguri că vor trimite mingea pe poartă. Pornit, nu mai are importanță de la cine, balonul se rostogoli de data aceasta pe pămînt, încet și ușor ca un ghem scăpat din poala bunicii, dacă știți cum vine asta, rugîndu-se parcă să fie oprit.

Pentru că, printre altele, l-am sfătuit să se și arunce cînd voi striga «acum»! Dar șapcaliul s-a lăsat să cadă pe lîngă minge, ca un sac, lovindu-se cu capul de bară.

Nu m-am putut ridica să-mi dau seama ce se întîmplă, dar nu era greu să-mi închipui. El nu apucase să se scoale din praf, iar ei tăbărîseră pe el și dădeau fără să se uite unde. Cînd s-a apropiat îndeajuns ca să vadă despre ce era vorba, fetița aruncă înghețatele și, cu un țipăt subțire, se repezi spre cel căzut. Începu să lovească cu pumnii ei mici, să zgîrie, să muște, nemaicontenind să țipe, pînă ce l-au lăsat în pace.

— Răilor, răilor, ce-aveți cu el, ce v-a făcut,răilor? și arăta ca o pisicuță turbată.

— Du-ți prostul acasă, i-am strigat. Nu e în stare să prindă o minge măcar.

— O minge... o minge măcar..., dar cum ai vrea, cum... dacă nu poate, nu poate... n-are cum, pentru că el nu vede.

Hohotea și tremura din tot corpul, de parcă cineva ar fi prins-o de umeri și o scutura cu putere.

Știu că fiecare dintre noi a simțit că trebuie făcut ceva. Dar ea pornise deja, trăgîndu-l de mînă. Se îndepărtară și, la un moment dat, el își întoarse capul. Pot să jur că zîmbea, trecîndu-și limba pe deasupra buzelor uscate.

Stadionul

de **FLORIN MUGUR**

Nu mai țipa de bucurie nimeni
Și nimenea nu mai striga: ura!
Și nici o pălărie verde-n aer
Nu mai zbura.

Se terminase meciul.
Biruisem.
Doar vîntul, porții mari îi da ocol
Și răscolea, trecînd, cîte-o hîrtie
Pe stadionul gol.

Ce strigăte fuseseră!
Ce larmă!
Mai răsunau și-acum, asurzitor.
Lin, pe gazon, cădea imensa umbră
A unui nor.

Am coborît, sărind din treaptă-n treaptă.
Vibra profund
Sub pas
Cimentul greu.
Încremenit și singur, stadionul...
Doar el —
Și eu.

De-aș fi avut cu mine-o minge mare
Cu ea pînă la poartă-aș fi zburat
Și aș fi tras cu sete, la «păianjen» —
Netulburat.

Priveam de jos, tăcut, rotundul mare.
Priveam în sus pustiul din tribună.
Tăcere.
Și mi s-a părut deodată
Că sînt în Lună.

Era atît de mare stadionul!
Cu liniștea lui grea mă copleșise.
Loveam cu gheata în gazon, pe gînduri.
Pierdut în vise.

Și nu țipa de bucurie nimeni
Și nimenea nu mai striga: ura!
Și nici o pălărie verde-n aer
Nu mai zbura.

UN ȚĂRAN ROMÂN A COLINDAT LUMEA...

de **OFELIA PROCA**
asistent universitar

S-a numit Badea Cîrțan și s-a născut în comuna Oprea-Cîrțișoara, din părțile Făgărașului, la un an după revoluția din 1848. În acea vreme, copiii de țăran rareori ajungeau să cunoască lumina cărților. Setea de a cunoaște locurile și monumentele care vorbesc de trecutul poporului român l-a îndemnat pe Badea Cîrțan să cerceteze lumea, mergînd la București, Budapesta, Viena, Roma, Paris, în Germania, Elveția, Alexandria, Iaffa, călătorii făcute de cele mai multe ori pe jos.

CÎMPUL ALB, OILE NEGRE, CINE LE PAȘTE LE CUNOAȘTE

Gheorghe Cîrțan a crescut, ca orice copil din satul lui, pe lîngă casă, pe lîngă stînă, iarna cufundat în nămeți, iar vara străjuind potecile cu fluierul în mînă, alături de oile și cîinii ciobănești. Cînd s-a ridicat fecioraș, a purces și el, ca atîția alții din sat, cu oile «în țară», spre Bărăgan. Printre ciobanii cu care își păștea alături turmele, Gheorghe a întîlnit un cioban știutor de carte, pe numele de Ion Cotigă. Ion își ținea cărțile în desagi și le purta cu sine ca pe o comoară. Erau cărți despre războaiele romanilor cu dacii, despre Traian și Decebal, despre mărețele fapte de arme ale lui Ștefan și Mihai.

Din dorința de a cunoaște cuprinsul acestor cărți, Gheorghe a început **«să pască oile negre»** ale cărților, să fure meșteșugul cititului de la celălalt cioban. Așa a învățat el să citească.

Și o dată cu cărțile citite creștea în el patima de a vedea cu ochii locurile despre care se vorbea atît de frumos în istorie.

TREI NOPȚI DE STRAJĂ LA STATUIA LUI MIHAI VITEAZUL DIN BUCUREȘTI

Primul gînd al lui Gheorghe Cîrțan a fost să vadă capitala țării. Și, într-o bună zi, și-a lăsat oile în paza celuilalt și a pornit pe jos spre București. Cîte n-a avut de văzut în capitala țării! Dar ceea ce l-a atras mai ales a fost statuia lui Mihai Viteazul, domnitorul care a făurit pentru prima dată unirea celor trei țări române. Trei nopți la rînd, trecătorii întîrziați ai Capitalei din preajma anului 1877 au văzut cu mirare un cioban cu opinci și cojoc întins la picioarele statuii din centrul Bucureștiului. Acolo dormea serile. Venise de departe și voia să rămînă cît mai mult în preajma statuii.

Vestea despre ciobanul care îndrăgea istoria patriei a făcut ocolul cercurilor intelectuale din București. Profesorul V.A.Ureche a stat personal de vorbă cu acest personaj descins parcă din legendă, recomandîndu-l apoi cărturarului Gr. Tocilescu.

Din acest moment, în viața ciobanului din Oprea-Cîrțișoara aveau să intervină multe fapte noi. Pînă atunci citise ce se găsea prin traista ciobanului vecin. Acum, profesorii, cărturarii, impresionați de atîta sete de cunoaștere a istoriei patriei, îi oferă cărți, îi dau îndrumări din știința istoriei. El nu s-a mulțumit însă numai să știe el să citească. Gîndul lui era mereu și la ceilalți români din Transilvania, ce nu aveau cărți care să le vorbească despre trecutul poporului. Astfel, pînă la sfîrșitul vieții sale, Gheorghe va trece de nenumărate ori Carpații cu desagii plini de cărți de istorie și literatură, va face legătura între cele două coame de munte ce-au despărțit vremelnic pe românii din Transilvania de cei de dincolo.

PE JOS, LA ROMA

Copil fiind și păzindu-și oile pe Bărăgan, visul mare al ciobanului nostru era de a vedea cu propriii lui ochi cetatea de unde a purces Traian spre Dacia. Așa că, într-o zi din anul 1896, Badea Cîrțan și-a făcut desagii și-a purces la drum pe jos. După 20 de zile, ciobanul era la Viena. Studenții români, care auziseră de numele lui, devenit popular în urma vizitei de la București, îl primesc frățește, îl găzduiesc și îl ospătează. După încă o săptămînă de drum, Badea Cîrțan se află la Roma.

Primul lui gînd este să vadă Columna lui Traian, despre care auzise că are cioplite în piatră figuri de țărani în portul bătrînesc de prin Transilvania. Marele lui vis se realizase. Văzuse pe relieful columnei întreaga desfășurare a războaielor dacice.

Vitejia dacilor, rezistența lor plină de bărbăție, despre care citise atîta, i-au produs o puternică impresie. Plină de dramatism i se păru mai cu seamă moartea lui Decebal, redată pe columnă de sculptorul antic cu multă vigoare. Chipul plin de mîndrie al viteazului rege dac i se întipări în minte pentru totdeauna. Lui Badea Cîrțan nu-i mai venea să se despartă de columnă. Hotărî să-și petreacă noaptea acolo, la picioarele ei. Și-a întins din nou cojocul, și-a pus căciula sub cap și a încercat să se odihnească. Pînă și poliția de pază a înțeles că e vorba de un om care a purces în straiele străvechi pînă la izvoarele propriei istorii, mînat de marea dragoste strămoșească.

În curînd, Badea Cîrțan a devenit o figură aproape la fel de populară la Roma ca și la București. Fotografia ciobanului lîngă Columna lui Traian era reprodusă în presă, însoțită de comentarii romantice privind neasemuita lui călătorie. Oameni de seamă, mișcați de omagiul românului adus vechilor daci, îl plimbau prin cetatea antică, arătîndu-i tot ce-i mai frumos prin acele locuri.

După patru săptămîni de ședere la Roma, Badea Cîrțan vizitează Neapole, Pompei, Veneția și, încărcat de cărți, fotografii și amintiri, se întoarce în țară.

Din nou la Viena, apoi la Zürich și Paris. Romantica sa călătorie nu putea trece neobservată de autoritățile reacționare austro-ungare. Ciobanul e percheziționat și, în cele din urmă, îi sînt confiscate amintirile aduse de la Roma, printre care fotografia columnei. Confiscarea cărților și a obiectelor aduse de la Roma îl determină să se ducă iarăși la Pesta și la Viena, pentru a cere dreptate guvernului și împăratului. Dar degeaba bate ciobanul nostru la ușile cancelariilor.

Mai tîrziu străbate Tirolul, Elveția și, în cele din urmă, ajunge la Paris.

La un moment dat, Badea Cîrțan s-a angajat muncitor pe un vas rusesc, călătorind la Constantinopol, Alexandria, Iaffa. Ciobanul povestește cu haz redactorilor ziarului «Poporul românesc» din Pesta, 1906, o pățanie a lui cu niște hoți prin împrejurimile Iaffei: «De la Iaffa am luat-o încetinel pe jos... hai-hai! hai-hai!... Mă duc, mă duc, cînd colo, pe dealu' Ramson-ului, m-apucă noaptea. N-ați umblat nici unul pe-acolo: ce sălbăticie mare. Numai iacă mă prind niște hoți, negri ca tuciu. Zic: Pîn' aici ți-o fost, Cîrțan. Se uită tîlharii la mine... mă sucesc, mă învîrtesc, mă judecă în fel și chip pe limba lor... Io... pace bună! Mă uitam la ei ca mutu'. De la o vreme încep a mă scotoci în buzunare. Tufă! De unde s-ai bani?»

DIN NOU LA ROMA

Întîmplarea l-a dus din nou pe Badea Cîrțan la Roma. Era în 1899, 3 ani de la prima călătorie, tocmai în timpul unui congres al istoricilor orientaliști. Auzind de prezența unei delegații române, din care făceau parte vechi cunoscuți de-ai lui, ca V.A. Ureche, Gr. Tocilescu, Badea Cîrțan s-a prezentat la hotelul unde locuiau membrii delegațiilor. Prezența ciobanului a fost binevenită acolo și el a fost cooptat membru al delegației române la congres.

Iată cum povestește profesorul V.A. Ureche acest episod: «...Amicul de Gubernantis (președintele congresului — *n.r.*) era entuziasmat de sosirea neașteptată la Roma a lui Cîrțan.

— Să-l pui pe dînsul să depună coroana la columnă, îmi zise în preziua serbării».

Deci iată-l pe Badea Cîrțan ducînd coroana, în fruntea delegației române. El povestește acest episod cu mîndrie lui A. Bănuț: «De la Universitate și pînă la columna din Forul lui Traian, pe tot drumul io singur am dus coroana de bronz... Mergeam în fruntea poporului ca un fișpan... Vai ce era de om, doamne drăguțule». (Badea Cîrțan, 1927).

Acest drumeț iubitor de istorie își cîștigase dreptul de a participa la un congres al învățaților numai prin dragostea pentru istoria patriei sale și a poporului din care făcea parte.

Dragi copii, cînd veți avea prilejul să vizitați un monument din istoria patriei noastre, să vă aduceți aminte de rîvna ciobanului din Făgăraș, de viața lui luminată de cele mai fierbinți țeluri patriotice.

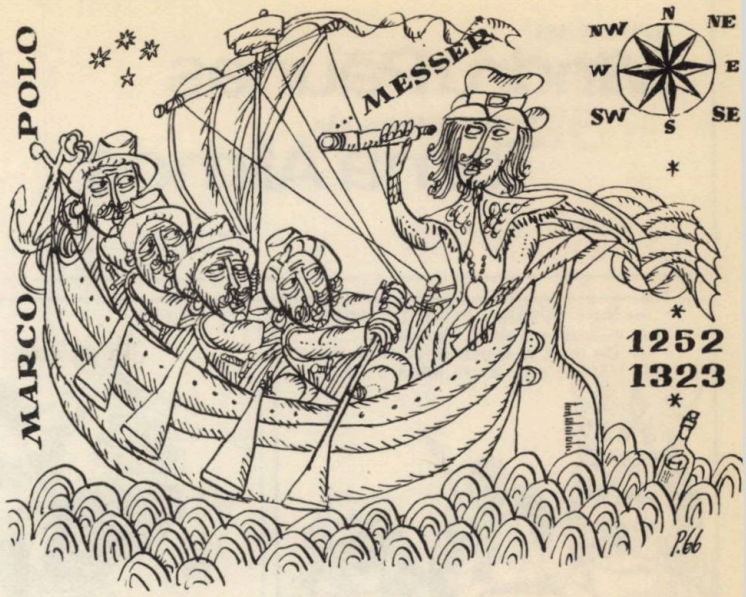

MARCO POLO
ȘI DESCOPERIRILE SALE ÎN ASIA

Cu veacuri în urmă, europenii nu cunoșteau decît o mică parte a globului pămîntesc. A fost nevoie de navigatori îndrăzneți pentru a se descoperi restul lumii.

Marco Polo, de origine venețian, este celebru pentru aventurile sale cu totul neobișnuite, pentru vasta întindere a teritoriilor pe care le-a străbătut, ca și pentru influența pe care au avut-o relatările călătoriilor sale asupra progresului navigației și comerțului.

Pentru a putea aprecia această influență, trebuie să ne amintim că în vechime nu se cunoștea aproape de loc nordul Asiei și nici măcar nu se bănuiau vastele ținuturi care se întindeau în răsărit. O întîmplare fericită i-a permis lui Marco Polo să le viziteze. Iată cum s-au petrecut lucrurile: tatăl și unchiul său erau negustori venețieni. Ei făceau dese călătorii pe Marea Mediterană și pe Marea Neagră, stabilind legături comerciale între Veneția și Constantinopol. Într-una din aceste călătorii, Marco Polo a fost luat de tatăl său și a ajuns astfel pînă la curtea împăratului mongol. Acest popor războinic și cuceritor ținea sub dominația sa pe atunci cea mai mare parte a Asiei centrale și a Chinei. Marco Polo, datorită inteligenței sale neobișnuite, a dobîndit încrederea împăratului pe nume Kublai, care l-a încărcat de titluri și demnități. Astfel, Marco Polo, venețianul, devine guvernatorul unui oraș din... China. În această calitate a fost însărcinat cu diferite misiuni diplomatice, de care s-a achitat cu mult succes, datorită dibăciei sale, ca și perfectei cunoașteri a limbii țării. Diferitele misiuni care i-au fost încredințate în timpul lungii sale șederi în mijlocul mongolilor i-au permis să studieze obiceiurile lor, instituțiile lor, ca și geografia ținuturilor pe care le stăpîneau.

Cu toate onorurile și bogățiile cu care era copleșit de generosul său protector, Marco Polo nu-și putea uita patria. El căuta un prilej ca să se reîntoarcă în țară. Și prilejul s-a ivit. Împăratul mongolilor voind să trimită o ambasadă unui prinț al cărui regat se găsea în drumul spre Europa, venețianul obținu permisiunea de a o călăuzi. El plecă, dar, în loc să traverseze Asia ca la sosire, se întoarse pe mare, urmînd coasta Chinei, Indochinei, Indiei și Persiei, locuri pe care nici un european nu le vizitase înaintea sa. În drum el lua note, după cum îi era obiceiul, pentru a nu uita întîmplările cele mai însemnate ale călătoriei.

Polo s-a reîntors la Veneția după douăzeci și șase de ani. Cu toții erau convinși că a murit de mult și a fost recunoscut cu multă greutate de rudele sale, care, între timp, îi răpiseră toate bunurile. Povestirea aventurilor și călătoriilor sale a trezit un viu interes. Totuși a fost bănuit că a exagerat cînd a vorbit de puterea suveranului mongol, de comorile cele fără de sfîrșit, de numărul mare de sclavi și supuși, de obiceiurile cu totul ciudate ale locuitorilor.

Cruciadele prilejuiseră europenilor cunoașterea ținuturilor apusene ale Asiei; călătoriile lui Marco Polo au făcut cunoscute și părțile răsăritene ale acestui continent.

Două secole mai tîrziu, alți navigatori îndrăzneți au atins și părțile centrale ale Asiei, Indiei și Indochinei.

Marco Polo, luat prizonier în bătălia navală de la Curzola, i-a dictat în închisoarea din Genova lui Messer Rusticiano din Pisa cartea sa de călătorie, supranumită «Milionul». Cartea se încheie cu o reflecție a lui Rusticiano: «...n-a fost vreodată om, nici creștin, nici musulman, nici tătar, nici păgîn sau de vreo altă credință, care să fi cercetat vreodată atîta parte din lume cît a colindat Messer Marco, fiul lui Messer Nicolo Polo, nobil și mare cetățean al Veneției».

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunaş

ŞI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoş

Text: D. ALMAS
Ilustraţii: DEAK ION — Cluj

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE: Aflînd că duşmanii se apropie de ţară, Ştefan, domnul Moldovei, trimite iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi necunoscuţi. Vrînd să-l prindă pe făptaş, Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş sînt prinşi şi legaţi fedeleş de aceiaşi necunoscuţi.

După multe peripeţii, cei doi sînt salvaţi şi, sosind la curtea lui Ştefan cel Mare, aduc mărturie că vrăjmaşii au trecut hotarul. Domnitorul porunceşte să se adune oastea. Pe parcursul povestirii, cei doi voinici au de luptat cu vicleniile şi urzelile vornicului Manea. Începe bătălia. Căpetenia duşmanilor pătrunde în rîndul moldovenilor, încercînd uciderea lui Ştefan Vodă. Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş salvează viaţa domnitorului, dar, în acelaşi timp, în vîrtejul bătăliei, îşi dau seama că vornicul Manea a pus la cale trădarea oştilor moldovene. Luca Arbore şi Toma Alimoş sînt răniţi în luptă. Mîndru Păunaş vine înaintea domnitorului, dovedind că vornicul Manea este un mişel.

— Nu-s trădător, măria ta! Iertare!... s-a milogit vornicul Manea...

— De mult te urmărim şi avem dovezile trădării tale, a zis Mîndru Păunaş.

Manea s-a repezit cu spada la Mîndru Păunaş.

Dar în clipa aceea Oana, fiica lui Manea, i-a tăiat calea.

— Nu, tată!

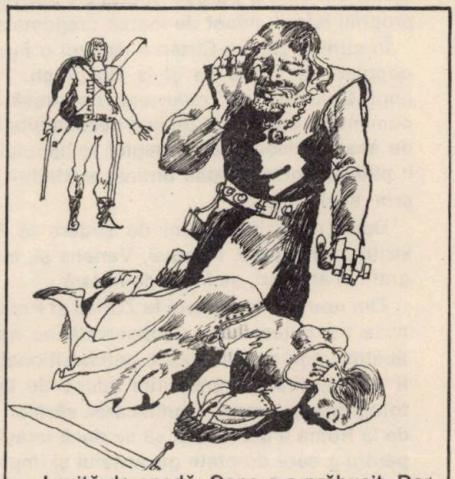

Lovită de spadă, Oana s-a prăbuşit. Dar rana era uşoară.

— Vai... ce-am făcut?! a strigat mişelul.

— Că eşti vinovat nu mai am îndoială, a spus Ştefan vodă. Mărturiseşte numele celorlalţi trădători.

— N-am ce mărturisi.

— Să întrebăm căpetenia vrăjmaşilor. Doar e prinsul nostru, a grăit atunci Mîndru Păunaş.

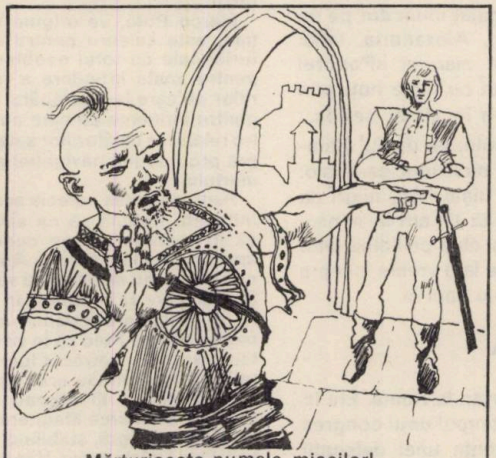

— Mărturiseste numele mişeilor!

— Voi mărturisi dacă mă sloboziţi şi dacă Mîndru Păunaş primeşte să se lupte cu mine, a vorbit căpetenia vrăjmaşilor.

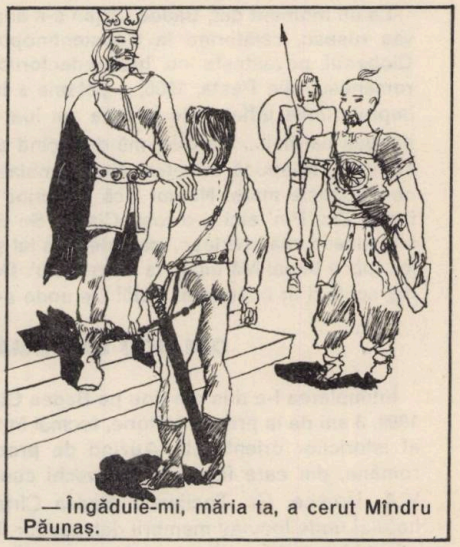

— Îngăduie-mi, măria ta, a cerut Mîndru Păunaş.

Lupta era grea, pe viaţă şi pe moarte.

— Apă... a cerut Mîndru Păunaş.

Revenindu-şi între timp, Oana i-a adus repede o cană de apă.

— Prinde puteri, Mîndru Păunaş!

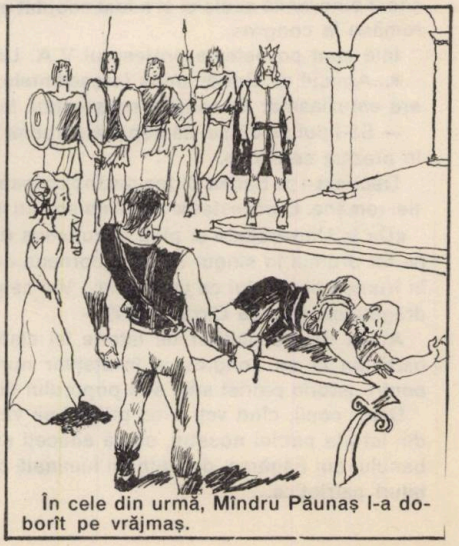

În cele din urmă, Mîndru Păunaş l-a doborît pe vrăjmaş.

(VA URMA)

OMUL DE LA FEREASTRĂ

de **O. PANCU-IAȘI**
Ilustrație:
M. MARINESCU

De la București, unde ne-am urcat amîndoi, devenind vecini de compartiment, și pînă la Sinaia, unde a coborît, a privit tot timpul pe fereastră.

Citeam. Mai bine zis răsfoiam niște reviste. De cîte ori ridicam ochii, îi întîlneam mîinile prinse de trăgătoarele de alamă ale geamului deschis, spatele ușor aplecat, șuvița de păr castaniu pe care i-o flutura vîntul.

A intrat în vorbă cu mine cînd rapidul trecu ca o nălucă prin Buftea. S-a întors și mi-a spus deodată, fără nici o introducere:

— Mi-ar fi plăcut ca trenul să se oprească aici.

Am rîs. Probabil ceva mai zgomotos și mai nefiresc, pentru că m-am simțit obligat să-i dau explicații:

— Eu merg la Cluj. Și mi se pare că trenul are prea multe opriri, tocmai mă gîndeam cu regret că n-am avut inspirația să-mi iau bilet la avion. În două ore ajungeam.

Zîmbi și el.

— Am călătorit chiar acum vreo două duminici cu avionul, spuse. Adică, am călătorit e un fel de a spune. Un băiat de-al meu e pilot. M-a invitat la un zbor de agrement deasupra Bucureștiului.

M-am uitat mai atent la el. Nu i-ai fi dat mai mult de 40 — 45 de ani; părea atît de tînăr pentru a avea un fiu pilot! Am vrut chiar să i-o spun, dar, întorcîndu-se o clipă din nou spre fereastră, a repetat:

— Da. Mi-ar fi plăcut să rămîn puțin la Buftea...

Am doi copii aici. Unul e tehnician-zootehnist și altul operator la studioul de filme.

La Zvoriștea, sau poate ceva mai încolo, chemîndu-mă lîngă el ca să-mi arate o uriașă stropitoare, un cocostîrc uriaș de metal din aripile căruia țîșneau jerbe fantastice de stropi, a adăugat că are și aici o fată.

— Medicinistă. La practică.

«Fericit părinte — l-am felicitat în gînd —, are copii atît de mari și el pare atît de tînăr!»

Dar n-am apucat să-mi sfîrșesc gîndul pe care țineam să i-l și mărturisesc că, ivindu-se în zare silueta argintie a unei rafinării, l-am auzit:

— Am și aici, pe la Ploiești, cinci copii. Adică, unul nu-i acum acasă. Mi-a scris din străinătate. E maistru la «1 Mai» și a fost trimis acolo să monteze niște sonde. Ceilalți patru — doi băieți și două fete — lucrează toți în construcții...

...Brazi... Cîmpina... Comarnic...

Citea firmele gărilor cu glas tare și mă trăgea mai aproape de fereastră.

Aici mai avea o fată chimistă...

Aici un băiat mecanic...

Ajunsesem să le pierd numărul. Ba, la un moment dat mi-a fulgerat prin minte că, avînd atîția, n-ar fi exclus ca el însuși să mai uite pe cîte unul sau să le încurce meseriile...

Am respins însă imediat bănuiala. Dragostea cu care vorbea despre ei, cu care le rostea numele, duioșia cu care repeta de fiecare dată «copil bun, harnic», nu-mi dădeau nici cel mai mic drept să judec astfel. De aceea, am murmurat chiar cu un sentiment de vinovăție:

— Iertați-mă...

Dar nu m-a auzit.

Trenul s-a apropiat de Sinaia și el se pregătea să coboare.

— Sînteți în concediu? l-am întrebat.

— În vacanță. Un băiat de-al meu e inginer aici. M-a chemat să mă odihnesc cîteva zile la el...

N-am mai putut rezista și am exclamat ca în fața unei adevărate minuni:

— Dar cîți copii aveți? Pînă acum am numărat peste o duzină!

— Și vi se pare că ați numărat mulți? m-a privit cu un surîs calm.

— Dumneavoastră nu vi se pare?

— Cîtuși de puțin.

— !

— Pentru că am mult mai mulți. De zeci de ori mai mulți!

Și-a dat jos geamantanul din plasă, mi-a urat drum bun în continuare și s-a recomandat:

— Profesor Nicolaie Dumitran...

Învățătoarea

De-acuma umblă toamna pe dealuri. Vei vedea
Cum pleacă-n zări puzderii de păsări călătoare.
În școala de pe coastă, învățătoarea mea
Copiii și-i așteaptă în prag nerăbdătoare.

Un zîmbet de lumină, pe fața ei zăresc.
El m-a primit pe vremuri, la școală, și pe mine.
Și mă-ndemna mai bine să scriu, să socotesc,
Sfios eram pe-atuncea, și mic, la fel ca tine.

Ea are-acuma părul un pic mai rar și nins.
L-avea așa de negru și de bogat odată;
Și eu am supărat-o, dar n-a fost într-adins,
Învățătoarea știe, și-n gîndul ei mă iartă.

Tu care vii în locu-mi, copile, fii mai bun.
Să nu umbrești vreodată privirea ei albastră.
Te-așteaptă-n pragul școlii, la început de drum,
Cu dor și cu iubire, învățătoarea noastră.

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE DIN CARTEA „VACANȚĂ NEOBIȘNUITĂ“

In compartimentul unui tren care se îndreaptă spre litoral se întîlnesc cîțiva copii. Aflînd că au aceeași țintă: vacanța la mare, copiii se împrietenesc repede. La veselia generală contribuie poreclele lor hazlii: Everest, Arhimede, D'Artagnan, fără poreclă fiind numai Achile Popescu. Singura fată care se află printre ei este poreclită Pythia.

Într-una din zile, Everest, mare fotograf amator, povestește prietenilor o nemaipomenită întîmplare. Dorind să fotografieze un bătrîn care vinde bilete de papagal, capătă o «planetă» cu un conținut foarte ciudat. Copiii își propun să dezlege taina acestui bilet.

BILETUL DE PAPAGAL...

de VASILE MĂNUCEANU
Ilustrații: MAGDA ARDELEANU

III

— Ei? repetară într-un glas Pithia, Arhimede și D'Artagnan, ce scria în bilet?

Everest deschise gura să răspundă, dar nu mai avu cînd. Dinspre plajă se ivi Achile, cu pași mari și repezi de antilopă fugărită.

— Ei, bine, strigă el, încă de departe, cu toată forța toracelui său atletic, ei, bine, sînt un trădător! Un tră-dă-tor!

Se opri, gîfîind. Sub privirile întrebătoare ale celorlalți, adăugă pripit:

— Știți, o mărturisire atît de îngrozitoare cu cît o amîni cu atît devine mai îngrozitoare. De aceea m-am hotărît s-o fac din prima clipă.

Mărturisirea aceasta «îngrozitoare» nu părea însă să-i provoace cine știe ce tulburări lăuntrice. Dimpotrivă, ochii peleianului străluceau veseli și plini de șiretenie. De aceea Pithia îi spuse cu un zîmbet acru, nemulțumit.

— Foarte lăudabil, n-am ce zice, dar puteai să te mai abții și tu cîteva secunde. Everest tocmai era pe cale să ne destăinuie...

— Ce să vă destăinuie? protestă Achile impetuos. Secretul statuilor din insula Paștelui? Misterele șabanților? Fleacuri! Literatură! Destăinuirea mea e mai senzațională decît o expediție în deșertul australian!

Ceilalți, contrariați de intrarea gălăgioasă și inoportună a lui Achile, se pregăteau să-l reducă la tăcere, cînd însuși Everest interveni mărinimos:

— Bine, bine, cu toate că eram piua-întîi, îți cedez tribuna oratorilor. Poftim, spune.

— Mulțumesc, clipi ironic Achile. Mai întîi însă am să-ți pun cîteva întrebări simple, dragul meu pisc inaccesibil. Unu: posezi tu o șalupă sau măcar o imitație de șalupă?

— Ca să fiu sincer nu, răspunse uscat Everest, sîcîit de inutilitatea întrebării. Dar nu pricep...

— Așteaptă, ai să pricepi. Mai întîi răspunde: dar beretă de marinar ai? Dar tricou vărgat?

Resemnat, Everest se gîndi cîteva clipe:

— Cînd eram mic de tot am avut, dacă nu mă înșel, o asemenea beretă cu ciucure. Acum însă...

— Vezi? izbucni Achile triumfător. Aici am vrut să te aduc. Ei, bine, Stelică are toate aceste ispititoare accesorii navale!

D'Artagnan, căruia de nerăbdare i se lungise gîtul, luă foc:

— La naiba, ce tot trăncănești atîta? Cine mai e și Stelică ăsta? Și în ce scop ne dai peste nas cu bogățiile lui uimitoare?

Achile surîse cu îngăduință și compătimire:

— Stelică, fotograful de pe plajă, e un personaj deosebit de popular.

— Aha, se dumiri Everest. Ei, bine, să fie sănătos Stelică al tău, eu însă tot nu văd legătura.

— Cum, încă nu ți-ai dat seama? strigă Achile, privindu-l fix, ca și cum ar fi vrut să-l hipnotizeze. Tot n-ai înțeles că ilustrul nostru amic, în loc să onoreze rolfilmul din aparatul tău, s-a încredințat aparatului foto al lui Stelică?

— Aha, va să zică de-asta ai declarat fățiș că ești trădător, bombăni Arhimede. Bine, cel puțin, că mai ai un strop de conștiință.

— Pe cuvîntul meu că am cele mai sincere remușcări din lume, se sclifosi peleianul. Dacă nu era afurisita aia de șalupă și echipamentul ăla marinăresc, cu care-mi stătea atît de bine, nu m-aș fi lăsat convins în vecii vecilor. Stai, și parcă mai era ceva care mă atrăgea, întregi el sincer, amintindu-și. Da, da, acum îmi dau seama. Formidabil! Stelică ăsta are exact aceeași statură și aceleași gesturi ca tine. Ce vrei, capriciile naturii. Și... ia te uită, urmă el cu aceeași sinceră uimire, chiar așa... e îmbrăcat aproape la fel ca tine: cămașă cu pătrățele verzi...

Everest tresări, ca și cum în plin somn cineva i-ar fi turnat o găleată cu apă rece în creștet:

— Aceeași... Ce spui?!

— Ce-ai auzit. Spuneam că e îmbrăcat aproape la fel ca tine: cămașă cu pătrățele verzi, pantaloni scurți, pălărie țuguiată, de pai, aparatul după gît... Ce mai, e copie destul de reușită. Dar ce ai? se miră el, văzînd tulburarea lui Everest. Zău,n-am vrut să te jignesc. În definitiv Stelică e o persoană onorabilă.

Dar lunganul nu-l mai asculta. Își strîngea fruntea în palme, spre a o împiedica parcă să explodeze, și continua să șoptească fără șir:

— Aceeași statură... aproape la fel... cămașă cu pătrățele verzi... aparatul după... Evrika! exclamă el deodată, holbînd ochii la cei patru ca la niște arătări.

— Ia te rog să nu împrumuți exclamațiile bătrînului Arhimede! se revoltă comic fizicianul.

Everest însă își continua mormăitul bizar, ca și cum în afara frămîntării lui secrete n-ar mai fi existat nimic pe lume:

— Pălărie de pai... țuguiată... aceeași...

Brusc, trînti un pumn în pieptul masiv al lui Achile, zbierînd

extaziat:

— Ești un geniu, Achile! Tatăl geniilor, înțelegi? Salve, am zburat!

Și «zbură», într-adevăr, țîșnind din loc cu o viteză infernală și pierzîndu-se cît ai clipi spre forfota pestriță a plajei. D'Artagnan, care rămăsese cu gura căscată, își veni în fire și strigă pițigăiat după fugar:

— Hei, încotro?! Ia te uită, s-a dus... A dispărut ca o cometă. Unde-o fi alergînd așa?

— O fi uitat ceva pe plajă, își dădu cu părerea Arhimede. Apoi se lovi cu palma peste frunte, îngrijorat. Aoleu, dac-o fi stat prea mult la soare fără pălărie? S-au mai văzut cazuri.

— Da' de unde, îl liniști Pithia, nu și-a scos pălăria nici un minut. Și-n apă a intrat cu ea.

Achile nu-și revenise nici el din surpriză:

— Bine, dar atunci de ce-a luat-o așa din loc? Ce-i cu el? Am impresia că voi știți ceva, îi cercetă el bănuitor.

— Nici noi nu știm mai mult decît tine, înălță din umeri Pithia. A cumpărat un bilet de papagal, atîta tot.

*

— Foarte ciudat, murmură Achile după ce ascultă relatarea Pithiei. Foarte ciudat... Și spuneați că tocmai era pe cale să vă dezvăluie cuprinsul biletului cînd am sosit eu?

— Da. Eram foarte curioși cu toții, dar, precum bine știi, n-am mai apucat să aflăm nimic.

— Îmi pare rău ca am picat așa, hodoronc tronc, și v-am împuiat capul cu poveștile mele despre fotograf, se necăji Achile. Dac-aș fi știut...

— Eu nu pricep în ruptul capului de ce a strigat «Evrika!» și, mai ales, de ce a luat-o așa la picior, dădu Arhimede glas curiozității generale. Parcă l-ar fi urmărit toți elefanții lui Hanibal.

Pithia sparse o scoică fragilă între degete:

— N-avem decît o singură speranță: ne va explica el însuși. Aha, vorbești de lup și lupul... Uite-l că se și întoarce.

Într-adevăr, silueta interminabilă a lui Everest se ivise pe potecă.

— Pare cam plouat, constată Achile. Ei, Everest, al cîtelea ai ieșit? Ai cîștigat cupa sau măcar o medalie de bronz, acolo?

— Care cupă? Nu-nțeleg... mormăi Everest cu un aer absent, preocupat.

— Asta-i cuimea prefăcătoriei, se burzului Achile. Țîșnești dintre noi ca un bolid, decis parcă să cîștigi maratonul sau măcar cursa de o mie de metri garduri, și tot tu ești cel care nu înțelege nimic...

— Nu l-am găsit. Plecase, șopti Everest în chip de răspuns

— Cine, omule, cine? strigă Achile, exasperat.

Lunganul îi privi pe toți cu mirare parcă și răspunse blînd și binevoitor:

— Cum cine? Stelică, fotograful. Plecase la Techirghiol. N-am găsit decît șalupa, întoarsă cu fundul în sus, pe nisip.

— Arhimede a avut dreptate, glăsui peleianul cu cea mai adîncă seriozitate. Simptomele insolației sînt evidente. Repede, băieți, cîteva comprese!

Everest dădu brusc semne de iritare.

Cu obrajii aprinși sub stratul arămiu, el manifestă intenția vizibilă de a-l pocni pe Arhimede în falcă. Chiar atunci răsună însă glasul limpede și autoritar al Pithiei:

— Băieți, am impresia că ați început cu toții s-o luați razna și cred că nu i-ar strica nimănui o prișniță rece. Dați-mi voie s-o iau metodic. În primul rînd, dragă Everest, ne-ai rămas dator cu ceva. Nu uita că în clipa cînd a sosit Achile tocmai te pregăteai să ne divulgi conținutul faimosului tău bilet de papagal...

Everest reușise să se calmeze. Glăsui cu greutate, alungînd cu mîna, din preajma frunții, niște țînțari nevăzuți:

— Da...biletul... firește... Iertați-mă, dar pur și simplu toată întîmplarea asta m-a amețit. Biletul, de... Vă povesteam că în timp ce beam sucul, l-am destăcut aproape mașinal. Uite-l ăsta e... Are aceleași dimensiuni ca un bilet obișnuit, de papagal, dar, după cum remarcați și voi, în loc să fie tipărit, e bătut la mașină.

— Chestie de gust, nu se putu abține D'Artagnan.

Pithia îl fulgeră cu privirea pe imprudent, dar, din fericire, Everest era atît de absorbit că nu luă în seamă remarca mușchetarului. Urmă pe același ton dramatic:

— Stați să vi-l citesc. Dacă voi înțelegeți o boabă din tot ce scrie, mă declar iremediabil sărac cu duhul și mă duc să înapoiez școlii, cu mii de scuze, certificatul de opt clase. Așa, ascultați: «Ridicați totul la timp și în cea mai mare taină. Cine șovăie pierde partida. Calul să fie mereu gata. La nevoie, nici o cruțare. Pentru orice eventualitate, briza șoptește mai ales seara. Și încă ceva: nu uitați că pieptenele are nouă dinți. Igrec 613».

— Absurd! mormăi Arhimede, în mijlocul tăcerii dezorientate care se lăsase.

— Ce aiureală! îi ținu D'Artagnan isonul.

— Moșul cu papagalul ori e puțin cam trăsnit, ori îi place să se țină de bancuri, comentă și Achile. Eu, în locul tău, m-aș fi dus să-l iau la zor.

— Exact asta am intenționat și eu în prima clipă. Dar cînd m-am întors la el, unchiașul nicăieri. Parcă-l înghițise pămîntul. Și doar nu trecuseră nici zece minute.

— Cine știe, s-o fi plictisit omul să stea mereu într-un loc, remarcă foarte firesc, D'Artagnan.

— Să admitem. Totuși rămîn niște puncte nelămurite; se nasc niște întrebări: de ce s-a plictisit exact în momentul acela? Și de ce mi-a plasat tocmai mie biletul acela «absurd», cum îi ziceți voi.

— Simplă întîmplare, încercă Arhimede să-l combată. Putea să-l dea oricui.

— Ei, bine, declară enigmatic Everest, tocmai asta e: biletul avea un destinatar anumit.

— Care erai tu?! întrebă Pithia emoționată.

— Care nu eram eu. Biletul a ajuns în posesia mea datorită unei confuzii. Mi-am dat seama de asta în clipa cînd Achile a început să-l descrie pe Stelică, fotograful.

— Stai! sări Achile fulgerat. Stai că a început să-mi funcționeze și mie tranzistorul. Va să zică, fotograful are exact statura ta, e îmbrăcat aproape la fel ca tine... Păi sigur, e la mintea cocoșului!

Stupefiat, D'Artagnan era incapabil să scoată o vorbă. Arhimede își ștergea ochelarii, ceea ce la el era un semn de cugetare profundă.

(VA URMA)

SE ÎMPLINESC 100 DE ANI DE LA NAȘTEREA MARELUI NOSTRU POET

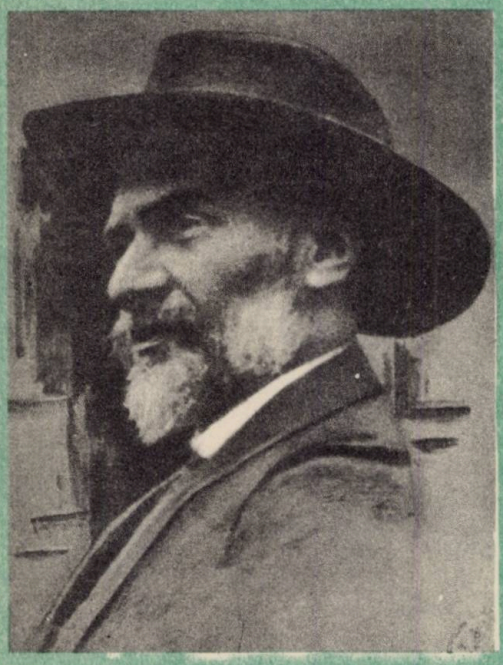

GEORGE COȘBUC

*

Cu ani în urmă, cînd am început să călătoresc prin țară, primul meu gînd a fost să străbat meleagurile pe care s-au născut marii noștri scriitori. A fost mai întîi un drum argintat de iarnă, străbătut cu o sanie luată din spatele gării din Botoșani. Drumul acela cu plopi străvechi virtejiți în viscol ducea către satul natal al luceafărului poeziei românești, Ipoteștii lui Mihai Eminescu.

În primăvară a urmat al doilea drum, către Hordou, satul ardelean astăzi numit Coșbuc din apropierea Năsăudului.

În acea dimineață limpede, cu ulița principală a satului aproape pustie, copiii erau la școală, cei mari la cîmp sau robotind în curte. Casele prietenoase, proaspăt văruite, străluceau în soare. Ajungînd în dreptul casei cu inscripție — am intrat cu inima cuprinsă de emoție. Am văzut acolo păstrate cu sfințenie un leagăn cioplit din lemn, o bancă scorojită de timp și încă alte mobile și obiecte simple și vechi care au făcut parte din lumea copilăriei poetului. Căci aici, la Hordou, la 20 septembrie 1866 s-a născut al optulea din cei nouă copii ai lui Sebastian și Maria Coșbuc.

Mult timp înainte de vîrsta școlară, George învață să citească și să scrie de la Tănăsucă Mocodean, un dascăl bătrîn, care-i spunea povești și basme.

Aici, în Hordou, își trăiește copilăria printre băieții și fetele satului. Urmează școala din satul natal și la Telciu, după care îl întîlnim elev la Năsăud. Poetul scrie în amintirile sale despre colegii săi de-atunci, copii nevoiași ca și dînsul: «Doisprezece dintre patruzeci, cîți urmam clasa a VIII-a a Liceului din Năsăud, eram băieți de țărani oieri și purtam căciuli și ițari. Vacanțele ni le petreceam prin păduri și munți, căci numai la școală eram «domnișori», iar acasă eram ciobani».

Pasiunea pentru lectură, din fragedă vîrstă, îl stăpînește în tot timpul studiilor. Citește neobosit autori români, germani și maghiari, traduce și scrie primele sale versuri originale. Leontin Scridon, un coleg de școală al poetului, arată că era puțin comunicativ, citind neobosit cărți de literatură și stăruind asupra scrisului său, atît de adîncit, încît uneori uita de tot ce-l înconjura.

«Seara cînd se culca — spune Leontin Scridon —, pe scaun, lîngă pat, George Coșbuc își punea o luminare, chibrite, un creion și

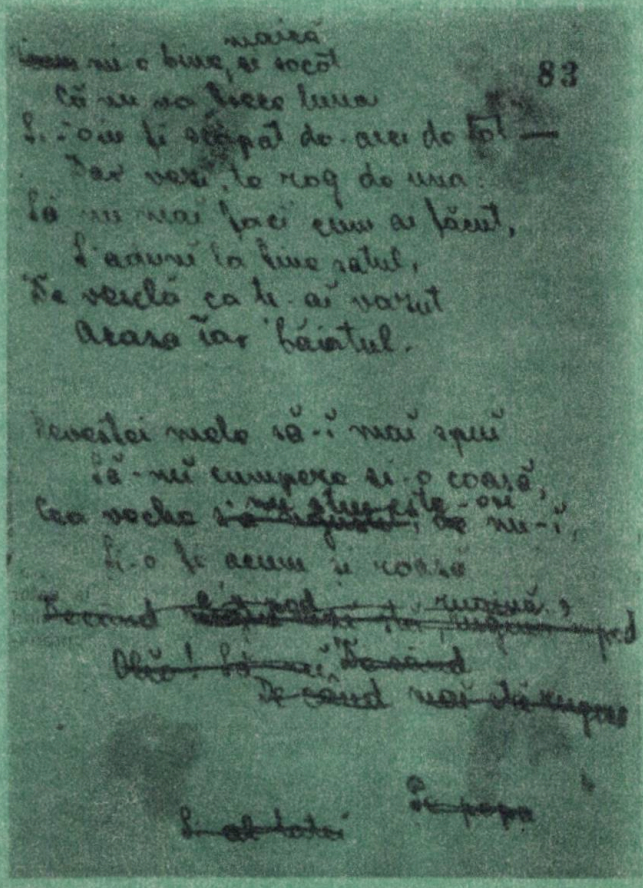

1

1. MANUSCRIS DIN «O SCRISOARE DE LA MUSELIM-SELO»

2. POETUL CORECTÎNDU-ȘI MANUSCRISELE ÎN GRĂDINA CASEI DIN STRADA PLEVNEI (București 1912).

3. Coșbuc, student.

4. CASA NATALĂ DUPĂ RENOVARE.

5. GEORGE COȘBUC ÎN CAMERA LUI DE LUCRU. (Fotografie din 1912)

2

4

5

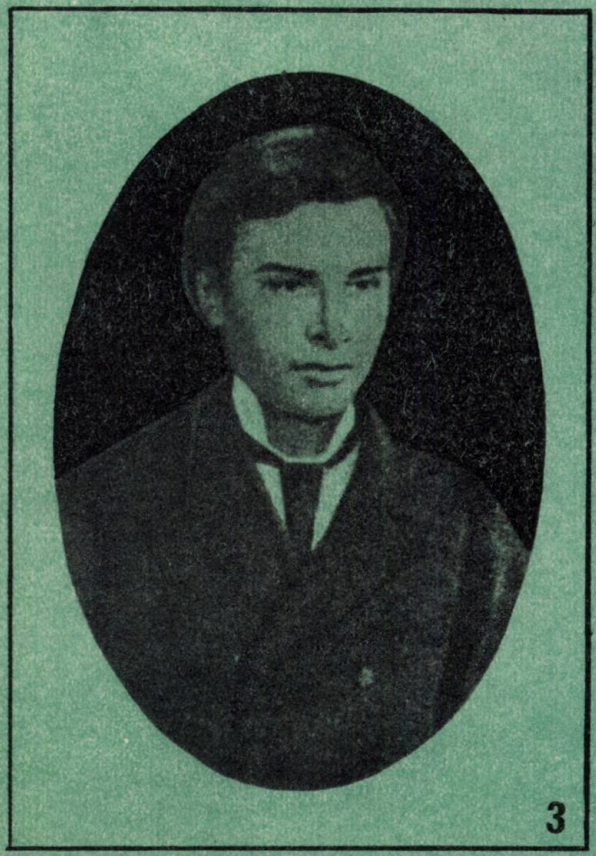

3

bucăți de hîrtie; se acoperea pe cap, fie vara, fie iarna, închidea ochii, medita, gîndea. Cînd prindea o idee bună, aprindea luminarea și o scria pe o bucată de hîrtie; aceasta o făcea și de zece ori pe noapte. Diminețile revizuia toate hîrtiile scrise; pe care găsea idei bune, potrivite, le păstra, celelalte le rupea. Astfel muncea George ca elev la plăsmuirile sale». Mai tîrziu, poetul pleacă la Cluj, la Universitate, unde-și desăvîrșește cultura literară, dar lipsurile materiale îl împiedică să-și continue studiile. În 1887 sosește la Sibiu și lucrează ca redactor la revista «Tribuna». Printre numeroasele sale scrieri publică la «Tribuna» și «Nunta Zamfirei». În 1893 apare volumul «Balade și idile», care-l consacră drept cel mai de seamă poet după Mihai Eminescu. Urmează volumele de versuri «Fire de tort»,«Ziarul unui pierde-vară», «Cîntece de vitejie», primite cu entuziasm atît de confrații săi de condei cît și de cititori.

George Coșbuc aduce un suflu proaspăt în literatura noastră prin versuri străbătute de patriotism fierbinte și optimism. El evocă în versuri de mare frumusețe acele figuri istorice întruchipînd năzuința de libertate a poporului nostru. Rămîn neuitate poezii ca: «Decebal către popor», «Cîntec», care glorifică chipul lui Ștefan cel Mare, «Paşa Hasan», vorbind despre Mihai Viteazul, sau poeziile «Dorobanțul», «Cîntecul redutei» și «O scrisoare de la Muselim-Selo», slăvind vitejia ostașilor noștri în timpul războiului de independență.

G. Coșbuc a compus de asemenea cîteva dintre poeziile sociale cele mai dramatice din literatura noastră, dintre care: «Noi vrem pămînt», cu puternice accente de revoltă și acuzare împotriva exploatării.

Ca toți înaintașii săi, George Coșbuc a iubit cu ardoare poporul, cercetînd neobosit comoara sa de gîndire și simțire. A scris nenumărate poeme inspirate din folclor, zugrăvind datini și obiceiuri ale poporului, dăruind literaturii române o minunată monografie a satului românesc.

Pe ulițele Hordoului, scăldate în lumina de miere a primăverii, am întîlnit pe înserat în frumosul port național fete și flăcăi, care păreau că descind de-a dreptul din baladele poetului. Am văzut plopii, moara veche și vadul apei secat de mult, frînturi din acel decor fantastic al poeziilor coșbuciene, care au încîntat și vor încînta încă generații de copii de la noi.

Poporul nostru, în acești ani de libertate, de mari prefaceri și bucurii, sărbătorește la 20 septembrie cei 100 de ani de la nașterea lui George Coșbuc. Să-l sărbătorim și noi pe poet amintindu-ni-l și apropiindu-l de inima noastră cu dragoste și respect.

Peste două treimi din canalul ce avea să reunească rîurile Colorado și Negro cu Chubut, să îndestuleze cu apă și să fertilizeze porțiunea secetoasă din centrul Podișului Patagoniei, erau terminate. Inginerul Facca, cel ce purta răspunderea acestei ample lucrări hidrotehnice, își exprimase intenția de a isprăvi pînă la venirea iernii.

Așa stăteau lucrurile, cînd, într-o zi, pe șantier descinse Josuah Dominic Gulamor, arheolog și etnolog, posesor al unui document cu multe sigilii, care-l autoriza să vegheze asupra obiectelor de valoare artistică sau istorică descoperite cu ocazia săpăturilor. Înfățișarea lui aducea cu cea a vestitului Paganel, a savantului pentru care întregul univers se limitează la vreun fluture rar sau la vreo musculiță minusculă. Pe deasupra ținea pleoapele pe jumătate închise, ca și cînd i-ar fi fost greu să le ridice, iar mișcările, pașii, gesturile lui erau parcă luate cu încetinitorul.

Lacrima Zeului

Povestire științifico-fantastică

de RADU NOR

Din primul moment își arătase dezaprobarea față de repeziciunea cu care se lucra, susținînd că prezintă riscul deteriorării unor piese arheologice. Cu aceasta intră în conflict cu șeful șantierului, conflict care luă proporții o dată cu descoperirea «pietroiului».

Atacaseră ultima treime a traseului. Facca făcuse, de unul singur, cu mașina, o recunoaștere a terenului și revenise supărat foc. Chemă șefii de echipă și le arătă harta regiunii.

— Ce se vede aici? Un șes, nu-i așa? O cîmpie netedă ca-n palmă! Dar în realitate? Să vă spun eu: un masiv dintr-o rocă bazaltică! Un pietroi înalt de două-trei sute de metri, care acoperă o suprafață de cîțiva kilometri pătrați.

— De bună seamă o eroare a cartografilor sau a desenatorului, fu cineva de părere.

— Eroare, neeroare, ăsta o să ne dea de furcă! Există două soluții: să ocolim muntele sau să-l facem praf. Bineînțeles teoretic! Practic, nu-i decît una singură... o porție de explozibil nuclear!

— Protestez! interveni Gulamor. Acest masiv poate adăposti piese din epoca prespaniolă, adevărate comori...

— Nu zău! rîse Facca. Te pomenești că pretinzi să ocolim muntele? Dumitale ce-ți pasă? Cîțiva zeci de kilometri de canal în plus. Un fleac, o nimica toată, nu-i așa? Te-ai întrebat, Gulamor, cîți bani, cît timp ar costa distracția asta? Gata, ajunge! Mîine în zori, atacăm muntele!

Se duseră cu toții la culcare. Doar arheologul rămase de veghe, așteptînd momentul prielnic. Cînd se convinse că dormeau duși, se furișă afară din tabără și o porni înspre masivul muntos.

Ajunse la poalele lui și porni de îndată să-l urce. În jurul său se înălțau stînci golașe, negre. Ocolea tocmai un promontoriu, prevăzător, cu spatele lipit de peretele de stîncă, cînd dădu buzna, gata să se ciocnească, peste o statuie plantată în mijlocul potecii. De mărime naturală, ea reprezenta un indian înalt, bine legat, cu o musculatură impresionantă.

Încîntat, arheologul se grăbi să se apropie, să atingă marmura neagră din care fusese dăltuită această minunată sculptură. Dar nu avu timp. Un glas înăbușit, amenințător, rosti o poruncă scurtă, care nu putea însemna decît «predă-te!»

Gulamor își dădu seama, cu toată spaima care-l cuprinsese, că presupusa statuie folosise un dialect dispărut de cîteva secole. Rămase neclintit, cu mîna întinsă, întrebîndu-se nedumerit cum de putuse confunda o făptură vie cu o piatră sculptată.

Indianul îi puse vîrful suliței în piept, somîndu-l din nou. Atunci Gulamor, scotocind prin memorie, izbuti să înjghebeze o frază în aceeași veche limbă indiană.

— Tu... lasă arma... Eu... om bun! Lasă arma!

Desen:
D. NEGREA

Războinicul, uimit peste măsură să audă în gura unui străin cuvinte ale propriei sale limbi, își retrase sulița. Rosti apoi tare și autoritar:

— Nu e voie! Ce cauți noaptea pe muntele nostru?

— Muntele *vostru*? Cine sînteți voi?

Străjerul șovăi, apoi răspunse mîndru:

— Oamenii «Lacrimii Zeului!»

*

Indianul îl legase pe Gulamor la ochi și-l conducea, ținîndu-l de braț. Mai urcară cîteva sute de pași, apoi poteca strîmtă coborî brusc, într-o pantă abruptă. Arheologul își spunea că dacă aici, în acest masiv stîncos, situat într-o regiune cu desăvîrșire pustie și neexplorată, există într-adevăr un trib de indieni, urmași ai celor scăpați de urgia cotropitorilor spanioli, refugiul lor nu putea fi decît o peșteră.

Aerul umed, pe care-l respira acum în locul celui fierbinte, precum și ecoul răsunător al pașilor părură să-i dea dreptate. Cînd îi scoaseră legătura se văzu într-o grotă spațioasă, cu tavanul înalt și boltit. De-a lungul pereților, înfipte în piatră, ardeau făclii, a căror lumină pîlpîitoare, roșietică, făcea umbrele să se miște într-un chip straniu.

Gulamor se întoarse și zări șapte jilțuri sculptate în piatră în care ședeau șapte indieni atît de bătrîni, încît păreau de aceeași vîrstă cu piatra. Cel din mijloc spuse cu o adîncă și covîrșitoare tristețe:

— Noi știm prea bine ce te aduce aici, străine. O știm de la părinții noștri și ei de la părinții lor. Tu și ai tăi căutați bogății, aur, argint, pietre prețioase. Pentru a le dobîndi, semănați în calea voastră foc, jale și moarte. Dar la noi degeaba ați venit! Noi nu avem comori. Sîntem urmașii năpăstuiți ai unui popor mîndru, care a pierit în lupta împotriva jefuitorilor. Ne-am găsit adăpost în peșterile acestor munți. Sîntem strănepoții celor care nu și-au plecat niciodată grumazul. Sîntem oamenii «Lacrimii Zeului»...

Gulamor, prevăzînd consecințe nu tocmai agreabile, socoti că sosise momentul să dea explicații. Alegîndu-și cu grijă cuvintele, spuse:

— Noi... am venit... aici... pentru... apă!

— Pentru apă?

Întrebarea fusese rostită în același timp de toți cei prezenți.

Chipurile împietrite ale moșnegilor deveniră dintr-o dată neliniștite, sumbre, prevestitoare de furtună.

— Vreți să ne luați apa? tună unul dintre ei. Niciodată! N-o s-o aveți niciodată! Blestemul «Zeului care plînge» să cadă asupra voastră! Luați-l!

Doi războinici îl apucară pe Gulamor și-l tîrîră spre fundul peșterii.

*

Tot gîndindu-se la efectul cuvîntului «apă» pe care-l rostise, ca și la misteriosul zeu care plîngea, Gulamor ațipise. Pași răsunători pe lespezile de piatră îl treziră. Sosea unul din bătrîni.

— Dacă ne luați apa, vom pieri și, de aceea, sîntem decișî să ne apărăm pînă la ultima răsuflare, pînă la ultima licărire de viață. Asta să le spui fraților tăi, care acum urcă muntele în număr mare...

Gulamor se învioră.

— Mulțumesc! Eu... voi vorbi cu oamenii! Noi... nu am venit să luăm apă! Noi am venit... să aducem apă. Multă, multă apă... pentru toți. Pămîntul uscat, noi îl facem... roditor. Va fi... hrană... hrană.... multă pentru toți!

Moșneagul avu o privire foarte sceptică și se grăbi să încheie discuția.

— Bine, bine. Numai să te ții de cuvînt. Poți pleca. Omul acesta te va conduce.

Gulamor îl urmă pe indian prin ganguri întortocheate, prin grote mici legate între ele și ajunse la lumina zilei, pe un mic platou înconjurat de metereze naturale. Poteca șerpuia prin apropiere, și războinicul, după ce i-o arătă, se făcu nevăzut.

Gulamor coborî pînă ajunse într-un punct unde cărarea se bifurcă. O luă la întîmplare spre dreapta, dar în loc să nimerească la poalele muntelui, se trezi pe platforma unei stînci înalte, unde i se oferi o priveliște nemaiîntîlnită.

Crezu că visează, că care halucinații. Încercuită de pereți falnici de piatră, surîdea o mică și încîntătoare vîlcea înverzită.

Pe terasele îngrijite creștea porumb de un verde intens, cum numai solurile bine udate de ploaie îl pot da. De jur împrejur se înălțau tulpinile cîtorva pomi fructiferi, iar la picioarele acestora fusese plantată iarba maté, nelipsitul ceai amărui al argentinianului.

— O asemenea bogăție în pustiul ăsta uscat... de necrezut! exclamă Gulamor. Își scutură nedumerit capul în fața miracolului, în fața modelului în miniatură a stepei patagoneze, așa cum avea să arate ea după punerea în funcțiune a sistemului hidrotehnic. Dar îndată începu să frămînte întrebarea de unde venea apa aducătoare de viață. Descoperi, la capătul văii, sursa, care nu era altceva decît adînc tăinuita... «lacrimă a zeului». «Zeul care plînge» fusese tăiat într-un perete din bazalt negru și reprezenta una din divinitățile indienilor.

Cu trupul lui scund și masiv, cu umerii pătrați și brațele vînjoase părea să vegheze asupra micului paradis ascuns în inima stepei arse. Ochii lipseau, și în locul lor erau două deschizături ovale, din care țîșnea cîte un șuvoi de apă, de limpezimea cristalului. Pîrîiașele se revărsau peste statuie, îmbrăcînd-o într-o mantie sidefie ca să ajungă apoi, prin jgheaburi, la rădăcinile plantelor. Așa arăta «Zeul care plînge» și lacrimile lui erau lacrimi de bucurie!

În aceeași clipă, la urechile lui Gulamor ajunseră strigătele și zgomotele învălmășite ale unei mulțimi care se apropia.

«Veheau! Facca și ai lui erau pe cale să ia muntele cu asalt!» Gîndul acesta îl făcu pe arheolog să intre în panică.

Se cățără, cu mari eforturi, pe un bloc de stîncă.

Își agită brațele și urlă cît îl ținură plămînii.

— Opriți! Ce faceți? Oprește-i, Facca, auzi... oprește-i! Deodată își pierdu echilibrul. Piciorul îi alunecă peste marginea stîncii, mîinile bătură aerul în căutarea unui sprijin și Josuah Dominic Gulamor se prăbuși în gol.

*

Se trezi după multe ore, în peșteră, pe un culcuș moale, acoperit cu o pătură de lînă. În preajma lui se foiau oameni, indieni și muncitori ai șantierului. Îl recunoscu pe bătrînul care-l eliberase, pe tînărul războinic pe care-l confundase cu o statuie și... pe Facca.

Inevitabilul se produsese! Ocupaseră masivul și peste puțin aveau să-l mănînce din cale.

Indienii erau surprinzător de liniștiți și-și vedeau de treburile lor. De bună seamă că nu știau nimic din cele ce aveau să urmeze.

— Tot nu-mi vine să cred, spunea Facca unuia dintre șefii de echipă. A fost un vis ori realitate? Sistemul acesta de irigații e un model de ingeniozitate. Firește, gheizere există nenumărate, dar cîte din ele se utilizează ca cel de aici? Ceea ce au făcut strămoșii acestor oameni te copleșește. Izvorul subteran țîșnește la suprafață din două în două ore. De fiecare dată furnizează cîteva mii de litri de apă fierbinte. Află, Nil, că au săpat în stîncă, în spatele zeului lor, un bazin. Bazinul se umple și apa e lăsată să se răcească. De-abia la următoarea țîșnitură, un mecanism ingenios golește rezervorul. Apa se scurge prin jgheaburi spre ochii idolului, și mai departe, spre arătură. Asta trebuie *văzut*, Nil, cu așa ceva nu te mai întîlnești... Păcat...

Gulamor încercă să se ridice în capul oaselor.

— ...păcat, continuă șeful șantierului, că n-am știut-o mai din timp. Aici ne-am fi instalat pînă la terminarea lucrărilor. În sfîrșit, bine că lucrurile s-au lămurit. Gata! Să-i dăm drumul. Carlos, spune-i moșului să-și adune oamenii. Să părăsească cît mai repede muntele. Pe urmă, ne retragem și noi.

— Nu! zbieră Gulamor. Nu admit! N-ai să îndrăznești, Facca! Bărbații rămaseră înlemniți.

— Nu știe nimic încă, șopti șeful de echipă. Trebuie să-i explicați...

— Într-adevăr, n-are de unde să știe, spuse Facca satisfăcut. Află, Gulamor, că între noi și indieni totul s-a clarificat. Am discutat pe larg, prin intermediul lui Carlos, care vorbește un dialect apropiat. Sînt de acord cu ce vrem să facem. Mai mult, au promis să ne ajute.

— Să vă ajute? Să vă ajute să aruncați masivul în aer? Masivul cu peșterile în care locuiesc, cu zeul care le asigură existența?

— Asta-i bună! Doar nu mă crezi smintit? După ce ai dispărut, am pornit să te căutăm. Indienii ne-au pus pe fugă. Ne-am temut pentru viața dumitale. Mai tîrziu, lucrurile s-au lămurit. După multe tratative am reușit să stăm liniștiți de vorbă despre canal, despre apa pe care o aducem pe meleagurile astea pustii și despre orașele ce se vor înălța. Mi-au povestit că și dumneata ai încercat să le explici același lucru, dar că nu te-au crezut. Au înțeles în cele din urmă că le vrem binele. Altminteri, sînt oameni inteligenți și foarte de treabă. Asta-i totul. Începem chiar acum. Cîteva explozii slabe, bine calculate și *tunelul* va străbate muntele. Bineînțeles fără să atingă peșterile, terasele din fundul văii sau pe strașnicul zeu cu lacrimile sale făcătoare de minuni.

— Un tunel? Așadar un tunel! făcu Gulamor ca pentru sine. Asta-i bine, chiar foarte bine.

Apoi îl cuprinse somnul, urmarea firească a eforturilor și emoțiilor din ultimele ceasuri.

Încă o nouă povestire
pe care așteptăm s-o continuați:

CIUPERCILE

de **MIRCEA SÎNTIMBREANU**

De tînăr, inginerul silvic Toma Vulcan trăise ani de zile prin pădurile Apusenilor. Dacă mai adăugăm și faptul că era fiu de pădurar de prin părțile Albacului, înțelegem de ce, deși ajuns șeful ocolului silvic din orașul B., inginerul nu scăpa totuși nici un prilej de a se înfunda în pădurile ce mărgineau Arieșul. Lua totdeauna și pușca, dar niciodată nu-l văzuse cineva cu tolba plină. Cîteodată doar tîra de o frînghie cîteva amărîte de ciori ori vreo altă răpitoare ce îi ieșea în bătaia puștii. În schimb, îndată ce se împrimăvăra, vecinii erau siguri că vor mînca... ciuperci. Cunoștea toate soiurile de bureți, mănătărci sau hribi și nevastă-sa nu mai prididea să le gătească după cele mai stranii rețete. Uneori aducea niște ciuperci ciudate, jurau toți că sînt otrăvite, dar inginerul se mulțumea să zîmbească și nu o dată mușca din ele crude, ca din mere.

Eram invitatul familiei Vulcan, în trecere prin B., și soția lui tocmai îmi povestea despre patima pentru ciuperci a soțului cînd acesta intră.

Își lăsase cizmele pline de noroi în antreu și deșertase pe masă o traistă plină de ciuperci.

— Sînt cuci argintii, zise vesel. Un soi pe care nu l-am mai găsit de peste zece ani. Cele mai gustoase ciuperci din lume!

— Sînt... comestibile? am întrebat, ochind neîncrezător pălăriile rotunde stropite parcă cu mercur. După cîte știu, inelul acesta de pe picior nu e un semn bun.

Inginerul nu răspunse. Izbucnise într-un hohot de rîs, apoi, după ce le spălă la robinet, le încredință soției.

— Ce zici, o să-mi otrăvesc musafirii? se adresă apoi femeii. Le faci cu sos de vin, zise. Fazanul este o mîncare insipidă pe lîngă cucii ăștia. Ai să guști o tocană cum n-ai mai mîncat în viața ta, mai spuse el către mine și se scuză că trebuie să se schimbe.

Femeia curăța «cucii argintii» și cuțitul ce îi despica în felii păru să se brumeze deodată.

— Oare... așa trebuie să se coloreze? observai neliniștit.

— N-ai nici o grijă, mă asigură gospodina, Tomiță nu se poate înșela...

Și totuși, mărturisesc, o îngrijorare din ce în ce mai mare mă cuprindea. Puse în cratiță, ciupercile își schimbau din nou culoarea.

Mă uitam cu jind la puiul lăsat deoparte în tavă și eram pe punctul să pretextez o intoleranță față de ciuperci cînd inginerul intră, îndreptîndu-se pofticios spre plita unde cucii începuseră să sfîrîie.

— Gata?

— Îndată... Să se pătrundă încă nițel.

Femeia făcu trei porții ce aburea și, în timp ce Toma Vulcan desfunda o sticlă de vin și turuia într-una, ridicînd în slăvi calitatea «cucilor» săi, simțeam cum nădușesc, deși mă treceau fiori reci: ciupercile păreau din nou muiate în mercur.

«Nu, n-am să le mănînc», hotărîi ferm, în timp ce cîinele gazdei aflat sub masă își lovea coada de podea, scheunînd discret.

— Știi ceva... îngăimai, trebuie să dau urgent o telegramă. Vin îndată.

— Dar de ce să te deranjezi? sări inginerul. O dăm la telefon. Încropii o telegramă oarecare, scriind o adresă fictivă și, în timp ce gazda se lupta să o dea prin telefon, luai cîteva ciuperci din farfurie și, pe furiș, le strecurai cîinelui. Acesta le hăpăi dintr-o înghițitură și, din ochi, mai ceru. Îi mai servii cîteva bucățele, apoi așteptai. Eram hotărît să amîn cît mai mult cu putință masa și mă gîndeam tocmai la un nou pretext cînd inginerul ieși din birou.

— Gata, s-a făcut, zise. Și acum, la masă! Pe dată începu să înfulece ciupercile, muindu-le bine în sos și îndemnîndu-mă și pe mine să fac la fel. Cu gura plină, nevastă-sa mă îndemna și ea.

Întinsei o bucată de pîine în sos, o plimbai la infinit prin farfurie, apoi, palid, începui să o mestec. Nu era rea. Ba chiar gustoasă. Cei doi isprăviseră aproape de mîncat și regretau că tocana fusese atît de puțină, apucasem să înghit și eu cîteva ciuperci cînd din curte se auzi un schelălăit. Simții că îmi îngheață sîngele în vine și mă repezii afară. La poartă, cîinele stătea lungit, abia răsuflînd. Tremura din tot corpul și o spumă roșie i se prelingea dintre dinți.

— Un doctor! urlai disperat.

— VA URMA —

antEnziEi

POȘTA „ȘTAFETA FANTEZIEI"

Răspundem în acest număr colaboratorilor noștri la povestirea **«Un pasager neobișnuit».**

BARNA DOREL, Timișoara: *Desenele de pe plic sînt într-adevăr pline de fantezie. Mi-a plăcut în mod deosebit acel cap bătut în semne de exclamare, ca în niște cuie, și care pare să fie nu atît un autoportret, cît, mai degrabă, chipul destinatarului la citirea fantasticei desfășurări de forțe pentru prinderea «pithonului de Roșiori»: vînători de munte, halterofili, milițieni în costume de scafandri etc. E drept, artileria nu intervine, deoarece, cu un umor cu adevărat reptilin, după ce a vîrît în sperieți sute de pasageri, pithonul pleacă să se culce din proprie inițiativă la... vagonul de dormit. Nu mă îndoiesc că înainte de a cădea în cunoscuta-i letargie mai apucă să «sîsîie»: «Sîc! V-am păcălit!»*

GOMOTRICEANU AUREL, Timișoara: *Îmi propui să scoatem pithonul din tren, momindu-l cu o diră de lapte, ca pe un pisoi flămînd. E vorba oare de lapte de... pasăre?*

NOVEANU DAN, Sighișoara: *O continuare logică și concentrată, bine scrisă și cu o admirabilă «răsucire de coadă»: șarpele rămîne hipnotizat zile în șir și, firește, directorul circului e nevoit să caute prin «Mica publicitate» pe hipnotizatorul ocazional. Ce să mai spun? Mi-a plăcut. Vorba directorului de circ: «Mii de mulțumiri».*

MORĂRESCU VIOREL, Plenița-Calafat: *Autorul n-ar fi rezolvat altminteri problema. Și, după cum ai observat, nici n-a rezolvat-o altfel.*

FIȚĂ GEORGE, Craiova: *Surprinzătoare și binevenită ideea că «periculosul monstru» era în realitate un șarpe artist dresat, care — fără să bănuiască groaza stîrnită de prezența sa — își execută în tren, impasibil, «numărul». Era o idee generoasă și nu era cazul să mai complici în nici un fel lucrurile, de pildă, cu împușcarea tînărului hipnotizator.*

DINULESCU CRINU, Tomșani-Titu: *Fantezia ta a funcționat exact pe aceeași lungime de undă cu aceea a autorului. Îți propun să rămînem în întrecere.*

UȚICĂ FLORIN, București: *Un turist, Ismail Abdulah, își plimbă șarpele prin România cu mașina. Dar acestuia îi place mai mult cu trenul. «De aici toată încurcătura». Desigur, fiindcă pithonul nu are bilet sau tichet de rezervare a locului. Nu-i așa?*

TUTILĂ NICOLAIE, Borșa-Gherla: *Conduce cu finețe aventura spre o idilă. Dresoarea dăruiește tînărului nostru o poză. «Tînărul privea cu nesaț poza din care îi zîmbea frumoasa îmblînzitoare. Zîmbea. La gara următoare s-a dat jos. La București n-a ajuns...» Frumos. Să fie într-un ceas bun!*

STANCIU DAN, București: *Aștept cu interes colaborările viitoare. Remarcabile sobrietatea stilului și precizia cu care conduci acțiunea.*

SORICI SEVERIAN, Bărbătești-Horezu: *Există în «urmarea» ta o fisură: în loc ca tînărul hipnotizator să fie* **eroul,** *el apare ca o biată victimă. Dar răsturnarea valorilor (și a tensiunii) se produce — paralel — și pentru că, în loc ca pithonul să reprezinte o* **forță,** *el este capturat cu ușurință si legat cu o sfoară, ca o cloșcă, de către primii veniți. Nu este îngăduit ca ieșirea dintr-o aventură să se facă oricum, și mai ales... tîrîș-grăpiș.*

RADEȘ EUGEN, Găești: *Ești unul din cei mai tineri... coautori. Un motiv în plus pentru a te felicita. Contez pe colaborarea ta permanentă. Sînt convins că ne vom reîntîlni cu plăcere. Și poate chiar între copertele viitoarei cărți.*

VARTANIAN DAN, București: *Introduci un element inedit: gloanțele anesteziante. Compunerea e bine gradată și conține ceea ce se numește «suspens»-ul: tensiunea și surpriza, într-o perfectă înnădire. Continuă să concurezi la «ștafeta» noastră.*

PURICE CARMEN, Vatra Dornei: *Dacă ar fi vorba nu de o ștafetă a fanteziei, ci de un extemporal de algebră, adică pur și simplu de rezolvarea unei necunoscute, ți-aș da nota 10. Totul este însă prea sumar, spus în cîteva propoziții, parcă ai fi plătit la telegraf fiecare cuvînt. În prima frază, șarpele, de exemplu, este gata hipnotizat, predat miliției și apoi Circului de stat. Urmează cîteva exclamații de admirație («Ce curaj! Nemaipomenit! Uitați-vă!») și «trenul s-a pus în mișcare spre București». Dar fantezia?*

GHEORGHIU VIOLETA, Cisnădie-Sibiu: *Interesantă încercarea ta de a dezvălui gîndurile tînărului care înfruntă primejdia. Este evident, pe de altă parte, că înainte de a te așterne la lucru ai* **studiat** *capitolul «Reptile» din manualul de Științe naturale. E bine. Amintește-ți procedeul și la colaborările pe care le aștept cu nerăbdare. Pentru că, pe deasupra, îmi place cum scrii.*

CIONCA DELIA, Satu-Mare: *Trimiți două variante. Una reprezintă o luptă* **fizică** *între om și șarpe. Prefer pe cealaltă — unică, de altfel, în teancul de scrisori —, în care, pe fondul groazei pasagerilor, omul impune pithonului executarea unui program distractiv de circ. Și totul se preface în hohote de rîs și aplauze, Adaug aplauzele mele.*

CIPU MIHAI, Margina-Făget: *Ai frumoase înclinații spre umor. Ideea că tînărul hipnotizează pe mosneagul neîncrezător, făcîndu-l să execute toate corvezile legate de «împachetarea» șarpelui, este plină de haz.*

DUMITRU CAMELIA, Sinaia: *O colaborare serioasă, doctă, plină de considerații juste despre importanța existenței pithonilor* **vii** *în grădinile zoologice. Este însă greu de crezut că toate acestea puteau să-i treacă «fulgerător» prin minte omului «încleștat pe viață și moarte în luptă cu fiara».*

CRÎNGANU COSTEL, Bîrlad: *Una dintre cele mai frumoase «urări», bine scrisă, introducînd personaje noi, pitorești, ca, de pildă, «bătrînul lup de mare», impiegatul gării, cu un dialog nuanțat, cu incursiuni în biografia tînărului hipnotizator, date științifice. Îmi îngădui să te consider, în continuare, în primul schimb al «ștafetei» noastre.*

P.S.

Răspunsurile pentru colaboratorii la povestirea «Un record neomologat» — în numărul viitor.

BIDIVIUL VERDE

de IRIMIE STRĂUȚ

Era luni, zi de aprovizionare. Și fiindcă nu aveau vizitatori, Codruț rămăsese singur stăpîn la cabana «Capra neagră». Tatăl său, cabanierul, coborîse din munte dis-de-dimineață, jos în oraș, după provizii. La nevoie băiatul se pricepea să servească cu cîte ceva de-ale gurii pe vreun vînător rătăcit sau cioban abătut din drum dinspre saivanele de oi ale C.A.P. «Steaua roșie». De răufăcători sau fiare nu se temea. Avea în cabană, la îndemînă, pușca de vînătoare a tatălui său și ajutor de nădejde pe Vifor, cîinele-lup, puternic ca un urs, șiret ca vulpea și curajos ca un rîs.

Cabanierul plecase de vreun ceas. Ca să-și omoare vremea, Codruț meșterea un ciot de fag cu barda pe tăietorul din curtea cabanei. Vifor se zbenguia pe lîngă el, prinzînd în joacă din zbor aschiile albe care săreau de sub tăișul de oțel.

Din cînd în cînd băiatul contenea meșteritul privind spre jilipul din vale, acel tobogan al tăietorilor de lemne, părînd fără început și fără sfîrșit, pe care zburau, sclipind în soare, cu viteză de accelerat, buștenii, trimiși de forestieri din vîrful muntelui. De cîteva minute, scurgerea impetuoasă a trunchiurilor decojite încetase pe jgheabul auriu și de sus răzbătu peste creștetul brazilor, repetat cu ecou, de trei ori, strigătul unui corhănitor:

— Libeeer!

Se pare că acesta era un semnal așteptat de Codruț. Cît ce-l auzi lăsă barda din mînă și, strecurîndu-se ca un gușter printre tufele de ienupăr și jneapăn, coborî pînă lîngă jilip. Era ora cînd tăietorii de lemne coborau la cabane, pentru masă. Pentru a scurta din timp ei veneau cu «bidiviul verde», acel original mijloc de transport format din snopuri bine strînse de cetină, strunite de cîte un crăcan de fag, împinse de apă cu rapiditate pe scocul jilipului. De atîtea ori le-a urmărit Codruț zborul vijelios la vale, însoțit de chiuituri bărbătești, încercînd un nemărturisit regret că nu este și el printre ei! Pe cîți dintre voi nu v-a atras de mici alunecarea pe tobogane sau, cînd vi se ivea prilejul, pe lemnul lustruit al balustradelor? D-apoi pe Codruț, care avea la îndemînă un tobogan de kilometri întregi! Doar teama că va fi certat de tatăl său îl reținea să nu se avînte și el uneori pe jilip. Pare atît de simplu. Proptit bine în picioare, sprijinit în cîrma care este crăcana de fag, zborul la vale pe «bidiviul verde» se poate asemui cu cel al schiorilor. Nu poate fi mai greu. Iar la schi Codruț este neîntrecut. S-a născut cu tălpicile de frasin pe picioare. Iarna face doar vreo 10 minute pînă la școală, jos, în oraș.

— He-he-heee!

Tăietorii au început să coboare cu repeziciune pe jilipul înclinat, printre stînci și copaci.

— He-he!

Ca vîntul trecură «zburătorii» prin fața băiatului. Cu același regret în inimă, după ce ultimul dispăru pe jilip în jos, se întoarse la barda și ciotul său de fag, împîmpinat de lătrăturile lui Vifor. În drum se abătu spre o tufă de ienupăr sub care se zărea pitit un maldăr proaspăt de cetină. Îl privi o clipă apoi, oftînd, urcă spre cabană. Doar de vreo două ori se mai auzi bătaia toporului pe tăietor și deodată Vifor țîșni cu un urlet înfricoșător, de lîngă el, spre marginea pădurii. Întorcîndu-se, băiatul nu zări decît pe Sîvu, un cioban, prieten de al său, la care însă cîinele n-ar fi avut de ce lătra. Înainte de a se dumiri ce se petrece îl auzi pe Sîvu-ciobanul strigînd disperat:

— Fugi în cabană, Codruț, e turbat!

O clipă ezită, crezînd că-i vorba de Vifor. Chiar i se păru că-l vede întorcîndu-se în salturi spre el, hîrîind gutural, cu ochii roșii, urechile clăpăuge și gura larg deschisă, plină de clăbuc. Dar nu! Acesta nu-i Vifor. Încremeni! Un lup turbat! Iată-l pe cîine că-i taie calea. La fel ca numele său se aruncase în spatele lighioanei. Acesta l-a salvat pe băiat. În timpul încleștării dintre cîine și fiară, Codruț se dezmetici și, smulgîndu-se din ghearele spaimei de moment ca o zvîrlugă se strecură pe ușa de la bucătărie, pentru ca peste o clipă să fie din nou afară cu pușca de vînătoare a tatălui său în mînă. În fața pragului, Sîvu-ciobanul îi smulse arma din mînă și-l opri să iasă din casă. Apoi țîșni spre locul de unde răzbătea hărmălaia încleștării dintre lup și Vifor.

Codruț tresări la auzul împușcăturii care răsună aproape imediat după plecarea bărbatului. Un urlet de fiară rănită, un scurt geamăt și apoi lătrăturile victorioase ale lui Vifor...

Lupul zăcea mort în curtea cabanei.

— Să nu-l atingi, este infectat... strigă ciobanul, apoi Codruț află din gura lui cum a ajuns lupul aici.

— Eram la masă, povesti el. Desfăcusem merindarea în fața saivanului și începusem să îmbucăm, cînd, deodată, ne-am trezit cu bala asta sărind între noi. Mușcă în dreapta, mușcă în stînga... Pe Filip, pe Pătruică, pe Verdișon, pe Irimie-Boc... Sar cîinii la el, sărim și noi cu bîtele, fiara mai rupe în colți și două oi, apoi o întinde la fugă și se pierde în pădure. Dăm cu cîinii după ea, cu gălăgie... Nimic. Parcă intrase în pămînt. Ceilalți s-au întors să grijească de răniți, să lege cîinii mușcați, să închidă oile sfîrtecate... Numai eu am continuat în urmărirea lui...

— Ei, dar ne-am luat cu vorba. Vino în cabană să telefonăm în oraș după doctor...

— Telefonul e stricat, răspunse Codruț.

— Vai de noi. Oamenii pot să moară. Lupul a fost turbat.

O clipă situația păru disperată. Deodată Codruț se bătu cu mîna peste frunte.

— Prietene, am găsit. Plec eu după doctor, cu «bidiviul verde»!

— Cu ce bidiviu? Orice cal face doar două ceasuri bune pînă la spital... Alte 3 înapoi...

— Într-o oră mă duc și mă și întorc. Să nu mă cheme Codruț dacă nu-i așa!

Bărbatul făcu ochii mari. Nu înțelegea nimic. Oare să-l fi mușcat și pe băiat lupul de vorbește așa?

Iată-l că o ia la fugă. Smulge crăcana de fag la care cioplise pînă nu demult, se apleacă sub o tufă de ienupăr și trage de acolo snopul de cetină, pînă la buza jilipului. Și înainte ca Sîvu să-l poată opri, era călare pe «bidiviul verde». Apa din jgheab îl luă repede cu ea. Abia apucă să mai strige, înainte de a se pierde după o cotitură:

— Nu fiți îngrijorați, doctorul va veni...

Vorbele băiatului plutesc cu ecouri prelungi pe vale în sus, spre piscurile cu petice de zăpadă, spre văgăunile urșilor, peste codrii fără sfîrșit... O găinușă de brădet și-a scos capul de după o tufă de zadă și-l urmărește pe «călăreț», cîrîind cu mirare și sticlindu-și un ochi auriu spre soarele zilei.

— Vîîj!

«Bidiviul verde» zboară ca vîntul, cu Codruț în spinare. Pădurile, povîrnișurile din jur, stîncile din strîmtori îi defilează cu repeziciune la stînga și la dreapta. Iată, colo, pe coasta lui Zăgan se zăresc ca într-o imagine rapidă de film oile risipite ale saivanelor C.A.P. «Steaua roșie». Iată și cărarea șerpuită care urcă spre cabana «Capra neagră». Iată și peștera Vulpii. Aici valea se strîmtează și face cîteva coturi. Atenție! Picioarele lăsate moi. Corpul în balans. Stînga, dreapta, ca la schi, la cristiane... Acum capul la cutie! Apa jilipului îl coboară cu viteză pe sub crăcile joase ale unui pin negru. Mai departe, mai departe...

— Dar ce-i? ce-i asta?

După o vreme «bidiviul» nu vrea să-l mai asculte. Iată. S-a împotmolit. «E pauza de prînz, tăietorii de lemne au oprit apa jilipului. Și fără apă «toboganul» nu e de nici un folos.

Ajutîndu-se cu un băț pe care îl propti

Ilustrație: D. NEGREA

în marginile de brad, băiatul mai alunecă pe jgheabul mîzgos cîțiva zeci de metri. Treabă însă afurisit de neplăcută, obositoare. Așa n-ajungea nici pînă seara. Trebuie găsită o soluție. Să părăsească jilipul? Dar dacă între timp se dă drumul la apă? Pe jos oricît de repede ar fi mers, tot făcea vreo oră pînă la rampa de la Voineasa și de acolo pînă la spital încă vreun sfert de ceas. Dar iată, a prins din nou viteză! Vreo 100 de metri doar, unde scocul era mai înclinat, apoi iar pe loc repaus.

Privind pîrîul vijelios care curgea pe sub jgheab se gîndea ce bine ar fi să-i poată aduce apele aici, sus. Știa că din loc în loc se construiesc jilipuri-frați, acolo unde jgheabul nu este prea mult înălțat de la pămînt. De-ar fi unul pe aici cu puțină trudă ar putea să-l monteze la scocul principal. Fiind rar folosite, aceste jgheaburi de rezervă cu timpul se înfundă cu grohotiș și nisip și le năpădește verdeața. Uite, ca și aici, unde marginile jilipului sînt aproape îngropate în prundișul adus de apele pîrîului. Phii! O idee! De-ar fi acolo un dig să-i stăvilească apele, pîrîul ar năbui în jilip. Ia stai, parcă am zărit mai sus un buștean... Din două sărituri ajunse în locul unde se afla bușteanul.

Rostogolindu-l în apa pîrîului, îl făcu să plutească pe valuri pînă la locul strîmtorat, pe care-l ochise pentru dig. Îl răsuci în curmeziș, în fața a doi bolovani. Îl mai întări cu o grămadă de stînci și rădăcini. Rupse cîteva crăci dintr-un brad și glii din mal, le vîrî printre pietre și iată că pîrîul își schimbă cursul spre jilip. În fața șuvoaielor spumegînde, deschizîndu-le drumul, scurmă grăbit cu palmele un șanț în prundișul moale și acum apele își găsiră drum slobod spre jgheab. Lăsă să se îngroașe bine șuvoiul pe scocul de lemn. Acum apa avea forța necesară. Putea să-și «încalece» fără teamă din nou «bidiviul verde». Hai la drum, prietene!

*

La rampa de descărcare din Voineasa, știindu-se că s-a întrerupt circulația bușteni lor, porțile jilipului erau închise. Băiatul bănuise însă acest lucru. În fața lor sări din zborul bidiviului său direct într-un morman de rumeguș, înainte de a se izbi de porți, băgînd în sperieți două femei, care trebăluiau aici. Un funcționar rotofei îl văzuse din cabina de triaj, țîșnind din jilip, și acum venea amenințător spre el, însoțit de două namile de paznici, cu armele pe umăr.

În zadar explică ce s-a întîmplat, cei trei nu-l crezură și-l duseră cu forța la șeful rampei. Acesta, un fost țapinar, care trecea des pe la cabana «Capra neagră», cît ce-l văzu îl recunoscu.

— Ce-i cu tine, Codruț, aici?

Dintr-o răsuflare băiatul îi povesti totul.

Șeful rampei telefonă de îndată la serviciul antirabic.

Doar la două minute după aceea, de la serviciul antirabic din oraș se pregătea de zor un elicopter, un doctor și doi sanitari cu toate cele necesare. Aparatul de zbor mai aștepta la aeroportul sanitar doar pînă sosi Codruț, însoțit de șeful rampei, cu o mașină. După alte cîteva minute elicopterul sanitar își lua zborul spre munți.

CAMPIONATUL MONDIAL DIN... CARTIER

de **AL. POPOVICI**

Personajele:

NUCU — *11 ani, centru înaintaș — cam prea mult fotbal și cam prea puțin restul, după cum se va constata.*

GETA — *12 ani, sora lui, o fată inimoasă. Poate că mîine, poimîine o să scrie și poezii.*

LICU — *12 ani. Alt centru înaintaș și se pare că nu numai atît.*

COSTICĂ — *un inimos autentic.*

O VOCE *din stradă fără calități deosebite.*

Camera simplă a unui băiat. Dimineața. Băiatul — Nucu — stă cu fața la perete în pat. Undeva, mai departe, cineva a deschis aparatul de radio.

GETA *(intră în cameră):* Bună dimineața! E duminică. Ai uitat să rupi foaia din calendar! Nucu... Nucule!...

NUCU *(se aude un sforăit... simulat).*

GETA: Dormi?

NUCU *(sforăie înainte).*

GETA: Știu că nu dormi și că numai te prefaci. N-ai chef de vorbă? Da, pricep că n-ai chef de vorbă.

NUCU: Dacă pricepi, de ce nu înțelegi să mă lași în pace?

GETA: Mi-e urît. Mă plictisesc. Mama a plecat la piață. Și tata nu știu pe unde e.

NUCU: Cît e ceasul?

GETA: Zece.

NUCU: Zece? O jumătate de oră... *(Scoate involuntar un geamăt înfundat.)* Vai... ce necaz!

GETA: Faci un tărăboi cît o echipă întreagă... Vai, ce vă mai place vouă, băieților, să vă văicăriți! Nu aveți tărie...

NUCU *(trist):* Eu aș avea... Dar n-a avut osul... Cum se cheamă ce-am pățit eu?... A... Luxație!

GETA *(cu remușcare):* Am fost proastă. Ai dreptate... Noroc că nouă, ăstora mai mici, vreau să spun... ăstora de vîrsta noastră, oasele ni se fac repede la loc... Un-doi... uite așa!

NUCU: Deșteaptă mai ești! Se fac, dar rămîn lipsă golurile...

GETA: Ce goluri? Nu rămîne nici un gol...

NUCU: În echipă... Goluri! Trei la zero, patru la zero... Pricepi?

GETA: Iar goluri? Ce spuneai atunci cînd te-au adus acasă, că...

NUCU: Ce spuneam? Cîte nu spune omul la necaz... Aveam piciorul luxat, înțelegi? Eu, centrul înaintaș, «goal-getterul» echipei cartierului! Trebuia să mai marchez un singur gol și mă distram de Licu. Nu mă mai ajungea... Dar m-a ajuns... Atunci, la învălmășeala din fața porții, după cornerul acela nenorocit bătut de Tache — în «lumînare» —, mi-a pus o talpă.

GETA: Poate n-a vrut...

NUCU: Cum adică, ia te uită! Adică, tu ții cu colegul tău de bancă și nu cu mine? Ca în Romeo și Julieta. Ești... ești... Iago!

GETA: Ia te rog, fără Iago! În primul rînd că le încurci. Iago e din Othelo nu din Romeo și Julieta. În al doilea rînd, eu nu sînt o intrigantă, că dacă voiam puteam să-i spun mamei multe... Și Licu e un băiat bun. Un coleg bun. Și îți spun încă o dată că n-a vrut. I-a părut foarte rău. Eu cred că a și plîns! A stat pe sală la spital cînd ți-a pus pansamentul și scîndurelele...

NUCU: Și-și smulgea părul din cap, nu-i așa... Crocodilul este și el o ființă duioasă. Plînge după ce-și mănîncă prada.

GETA: Licu... crocodil! Și-apoi, mie nici nu-mi place sportul ăsta! Eu nu înțeleg...

NUCU: Știu! Știu teoria asta... Ei, uite, mie îmi place fotbalul. Am și talent. Mi-a spus antrenorul acela înalt că am «stofă». Un dribling, un pas, o foarfecă, un stop cu picioarele și cu pieptul, pe toate le știu.

GETA: Ce nu ești tu în stare să faci pentru fotbal!

NUCU: Da, parcă tu n-ai știi cît am suferit eu pentru fotbal! Cînd s-a spart geamul ăla mare, nu eu am fost învinuit și s-au spus cîte și mai cîte?! Și pe deasupra am avut și deziluzii la întîlnirea cu Dobrian — centrul «Naționalei». După ce i-au vorbit și i-au dat florile, era de la sine înțeles că eu trebuia să-l conduc. Și ce n-aș fi putut vorbi cu el! Știu pe de rost toate echipele, știu secretul loviturii «foglia secca». Ce nu știu?! Și cînd a deschis gura, știi ce m-a întrebat? Nimic de fotbal, ci... de cartea aceea groasă care are pe copertă un om înalt, de ăla... autorul ăla care are și o stradă... Pe urmă m-a întrebat de poezia aia din volum...

GETA: Iar le încurci! Ce poezie?

NUCU: Cum îi zice, Geta, Constantinescu? A spus-o și la radio actorul ăla care are un frate la «Dinamo». Ceva cu iarna, cu ploaia... Le vede centrul înaintaș! E tobă de carte și nici ochelari n-are! Să vezi cîte cărți a citit! De unde știe el, un sportiv, atîtea? Și mi-a spus că asta încă nu e nimic. Portarul lor a citit și mai mult. Un portar mai înțeleg. Ăsta are timp, nu aleargă atîta ca cei de la înaintare și mai ales cînd are fundași buni! Într-un meci poate citi și un volum de poezii!... Geta, mai bine ai deschide tu biblioteca și mi-ai da... știu eu ce să-mi dai?... De la stînga la dreapta, de sus, primele trei cărți... Prima e catalogul? Bine, dă-mi începînd cu a doua că vreau să mai vorbesc cu Dobrian... De ce rîzi?

GETA: Așa, deodată, vrei să citești trei cărți?

NUCU: Ai dreptate... Mai bine să fac puține exerciții, că altfel mă anchilozez... Și de mușchi am nevoie, mare nevoie...!

GETA: Pentru antrenamente?

NUCU: Pentru «domnul» Licu. Cum îl întîlnesc îl fac cnocaut. Dinte pentru dinte și picior pentru picior.

GETA: Într-adevăr?

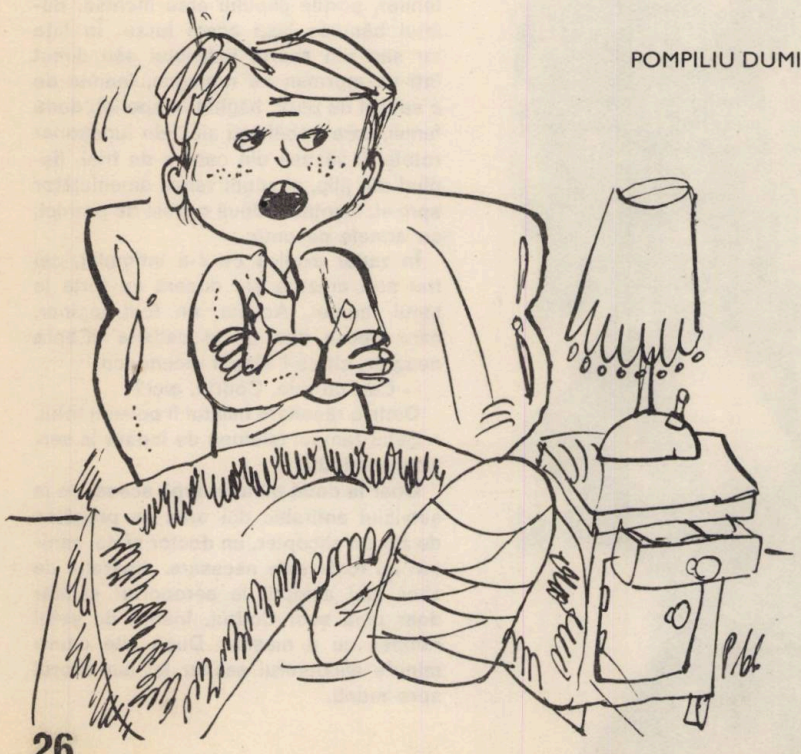

Desene:
POMPILIU DUMITRESCU

NUCU: De fratele tău nu ți-e milă!... De altul da!...

GETA: Iar o să iasă cu tămbălău... M-am săturat!... Stai! Nu te ridica din pat. Nu vezi că șchiopătezi? Te doare!

NUCU *(geme)*: Nu merge... Cine știe cînd o să pot juca din nou!!

GETA: Te rog, liniștește-te! Mai bine să-ți cînt ceva la pian. Ce vrei? «Papillons»?... Sau «Für Elise»?

NUCU: Îi sparg clapele! Adu toporul!

GETA: Păi îți cînt:

Iată a sosit și clipa,
Sună fluier de-nceput,
Pe gazon vine echipa
În tricouri de-mprumut.

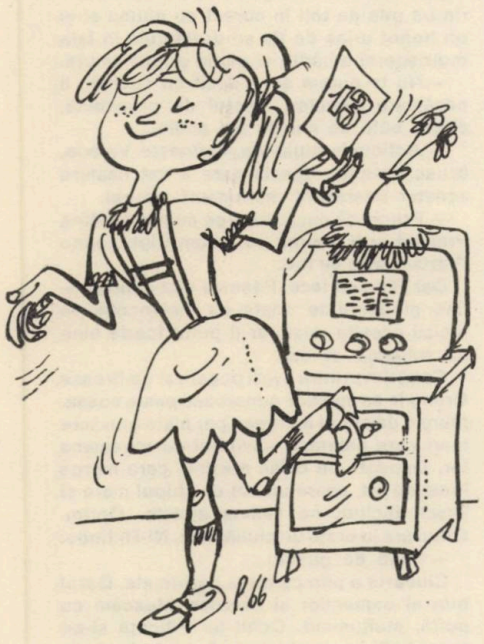

(Încet începe să fredoneze și Nucu.)

Că vor plasa să o rupă,
S-a dus vestea în oraș
Și-i conduce către cupă
Strașnic centru-naintaș.

NUCU: Strașnic centru înaintaș! Ca în poezia aia «Cuțu cu piciorul șchiop...» Închide lada aceea infernală!...

GETA: Credeam că o să-ți placă!...

NUCU: Ce să-mi placă? M-a desființat Licu... Asta e... Știi cum a făcut-o? Să-ți spun eu cum! A făcut pr...

GETA: Cum?

NUCU: Asta... Cum îi spune? la uită-te puțin în dicționar!

GETA: L-am luat!

NUCU: Deschide-l la pr...

GETA: Prematur... Premisă... Prenume... Premiant... Pretor... Preparat... Prepeliță... Premeditat...

NUCU: Stai, cum ai spus?

GETA: Prepeliță!

NUCU: Nu, ailaltă... Premeditat... Ce scrie acolo? Definiția...

GETA: O acțiune înfăptuită special, gîndită dinainte!

NUCU: Așa... Deci, înainte de finala cupei pe cartier... Pac... M-a aranjat... și gata! Ce caracter!... Și eu să stau aici și să nu pot să mă duc...

(Ciocănituri în ușă.)

GETA: Cine-i?

COSTICĂ: Eu... Costică... Să vezi... *(Vorbește repede ca o mitralieră!)* S-a dus... Meciul... Echipa e la teren. Dacă tu ești așa, luxat, știi ce m-am gîndit? Am microfon!

NUCU: Pleacă de-aici, mă Costică, nu mă plictisi... N-am nevoie de mila ta...

COSTICĂ: Dar să vezi, eu... Băieții... singur...

NUCU: Pleacă! Pleacă odată! Na! *(Azvîrle cu perna în el)*

COSTICĂ: Mă... nu da cu perna în mine. Am plecat! Uite... mă duc... nu mă reții? Bine! *(Ușa.)*

GETA: L-ai jignit!

NUCU: Asta am și vrut!

GETA: De ce?

NUCU: Am citit eu undeva că celor puternici nu le place să fie compătimiți! Elefanții mor singuri... Nici lui Pele nu i-a plăcut să fie compătimit! Ai văzut cum a ieșit de pe teren cînd a fost accidentat. Demn. Ca mine!

GETA: Costică e un băiat bun!... Păcat că l-ai jignit... Ai fost cît se poate de nepoliticos cu el.

NUCU: Poate... Am să-i cer scuze. Dar trebuie să mă înțelegi că sînt nervos și... Poate mă aude dacă îl strig de la fereastră! Costică! Costică!

COSTICĂ *(reintră în cameră)*: Da! Nu mai striga așa tare... Aici eram, după ușă! Știam că o să te răzgîndești și nu voiam să mă obosesc pînă în stradă.

NUCU: Acolo erai? Mă rog, îți cer scuze...

COSTICĂ: Da... tu... Să vezi... Auzi! Cică... Da, măi... Aia... Pe scurt. Am aranjat cu băieții să-ți facem transmisia meciului... la domiciliu. Acasă.

NUCU: Cum?

COSTICĂ: Direct la domiciliu! Nu înțelegi? Tehnica modernă. Am studiat tot. Și almanahul «Știință și tehnică!»

NUCU: Se poate oare? Nu-mi vine să cred.

COSTICĂ: Te joci cu tehnica modernă?... Aici o am: în degetul mic. Mă duc cu microfonul pe teren... și gata! Transmit pentru tine.

NUCU: Și o să aud tot meciul? Așa ca la radio?

COSTICĂ: Exact. Și cu muzică în pauză! Care ți-e interpretul preferat? Ai să vezi! Uite, las aici difuzorul. Pune-l pe masă. Eu am zburat... Noroc!...

NUCU: Un difuzor adevărat... da... uite... Deci, nu m-au uitat... Strașnici băieți!

GETA: Vezi... Degeaba făceai azi de dimineață pe îmbufnatul...

(Cîteva clipe pauză. Nucu, febril, aranjează difuzorul. Se aud cîteva pîrîituri.)

NUCU: Ssst!... Începe... Auzi?

(În difuzor pocnituri, șuierături...)

COSTICĂ *(în difuzor, dar parcă vocea i se aude mai mult printr-o pîlnie decît printr-un difuzor)*: Mă auziți? Dragi spectatori, adică auditori, vă prezentăm aspecte din finala cupei mondiale a cartierului. E o vreme admirabilă pentru meci. Soarele încălzește terenul și inimile, ...ă... adică publicul are emoții... În sfîrșit, iată echipele care se aliniază la fluierul recunoscutului arbitru Petrică... Ăla dintr-a șaptea, îl știi tu, care ți-a dat un Jules Verne pe care l-ai pierdut... Echipele se salută, își dau mîna... Aleg terenul... Dau cu banul... Ai noștri au soarele în spate... Un soare de toamnă, mă, galben, ca o păpădie... Fluier. Meciul a început. Ai noștri atacă în trompă... Mi se pare că am spus trompă! Vreau să spun trombă... Nicu îi dă lui Gicu, Gicu lui Micu, Micu și Piticu, halful nostru Piticu, Piticu dă... a dat cu piciorul în pămînt... Mingea e la ei... Lasă că trece și asta... Atacă pe extreme, șut... Gol? Nu, Rădulescu a prins-o la păianjen. Bine, Rădulescule!

NUCU: Cum joacă Licu?

COSTICĂ: Licu... hm... așa și-așa... nu prea grozav!... Azi n-are șut!

NUCU: Zi-i înainte!...

COSTICĂ *(răspunde firesc)*: Zic... Mingea e iar la Gicu. Înaintează. Învălmășeală în careu... Gicu a căzut...

NUCU: Fault. 11 metri.

COSTICĂ: Da, mă, numai de-ar zice și arbitrul... Da! 11 metri. Spre minge se îndreaptă Gicu. Se pregătește. Se prefăce că va trimite mingea în dreapta, dar o trimite în stînga portarului...

NUCU: Grozav!

COSTICĂ: A nimerit bara!

NUCU: Ah!

COSTICĂ: Stai, ești necăjit?

NUCU: Cum să nu fiu!

COSTICĂ: Bine. Pentru tine, lovitura se repetă.

NUCU: Cum pentru mine?

COSTICĂ: Bine, nu pentru tine... în general lovitura se repetă. A mișcat portarul... Șut... Gol... Unu' la zero.

NUCU: Unu' la zero pentru noi! Să vedem ce-o să facă Licu!

COSTICĂ: Se pare că Licu s-a înfuriat. la mingea de la centru, driblează... Fluier.

NUCU: De ce-o fi fluierînd arbitrul?

VOCE: Nucu! Nucu!

GETA: Te strigă cineva din stradă! Lasă că mă duc eu!

NUCU: Ba nu... Mă tîrîi eu... Parcă e... *(Exclamație.)* Licu! Uită-te, el e în stradă și-ascultă ce se transmite la «radio». *(În «difuzor». Costică e mai dezlănțuit.)*

COSTICĂ: Licu depășește apărarea... Licu driblează...

LICU *(din stradă)*: Pot să sar în balcon? Pot să viu la tine?

NUCU: Da, dar... bine... Cum de ești?...

LICU: Iată-mă-s. Am sărit ușor. Noroc că balconul e la stradă... Mă bucur, știi, eu am venit să-ți spun că...

COSTICĂ *(la microfon)*: ...Licu a pătruns în careu! Șut... Gol... A marcat Licu. Unu' la unu'...

NUCU: Despre tine e vorba? Tu ești cu adevărat?

LICU: Zgomotul vine de după ușă... N-ai observat? Să o dăm puțin deoparte... la te uită! Costică e cu o pîlnie. Ce gură! Și ce se mai agită! Ce faci aici, Costică? *(Costică, la început, nu observă că e «demascat».)*

COSTICĂ: Licu... Licu, noroc! Văd că nici n-ai jucat azi... Atunci cum de ai marcat golul?

NUCU: Și tu îți bați joc de mine? Și tu, Licu, ce vrei? Ai venit să vezi la «fața locului» că nu pot juca... Da, nu pot... Nu pot!... Mi-ai aranjat bine piciorul, și gata!

COSTICĂ: Nucule, eu... Geta, tu ai să mă înțelegi mai bine. Voi, fetele, sînteți mai sentimentale, mai sensibile.

NUCU: Cară-te!... Acum, imediat. Îți bați joc de un sportiv pus în imposibilitatea condițiilor sale tehnico-moral-volitive?

COSTICĂ: Chiar mi-am notat eu fraza asta din cronica sportivă și voiam să o rog pe Geta să mi-o traducă.

NUCU: Lasă astea! De ce ți-ai bătut joc?

GETA: Nu-i adevărat. El a vrut să... să fie... drăguț... și uite ce-a ieșit... S-a gîndit că ai să te frămînți zadarnic, în timpul meciului, și... a vrut să te distreze!

COSTICĂ: Da, mă, am vrut să-ți țin moralul ridicat. Asta e!... Și zău dacă nu mă duceam și pe teren, dar n-a ajuns firul... Spun adevărul... Îmi pare rău de tot ce s-a întîmplat... Și îmi combinasem eu bine toate fazele meciului... Aveau să se petreacă exact așa pe teren! Dacă nu venea Licu.

NUCU: Și tu ce vrei?

LICU: Eu? Eu... Poftim, am venit să mă lovești înapoi. Dacă vrei... Eu n-am făcut-o dinadins... Venise mingea aceea la «firul ierbii». Am vrut s-o reiau din «volé» și te-am auzit țipînd. Ești tare... Tare. N-ai vărsat o lacrimă! Eu nu știu dacă o să pot să fiu la fel cînd o să dai tu în mine!

GETA: Licu...

NUCU: Și cum de ne ești la meci?

LICU: Nu m-am dus și gata. O să fiu poate suspendat, dar nu-mi pasă. Așa o să fie echipele cu șanse egale. Că noi marcăm golurile, știi tu foarte bine... Și fără noi...

GETA: Închipuiți mai sînteți!

COSTICĂ: Asta e adevărul. Științific vorbind.

NUCU: Acuma, dacă nu te-ai dus...

LICU: O să mă suspende pe trei etape... Pînă atunci te faci bine, reintri și tu... Și pe urmă... e în ordine...

NUCU: N-am nevoie de sacrificiul tău...

LICU: Hai odată!... Lovește-mă!

COSTICĂ: Nucu! Băieți! Doar n-o să...

O VOCE DIN STRADĂ: Licu! Licu!

GETA *(de la fereastră)*: Ce vrei?

VOCEA: Spune-i că s-a amînat meciul...

LICU: Întreabă-l pe cînd?

GETA: Pe cînd?

VOCEA: Îl așteptăm să se facă bine. Așa au spus toți... Acum fug, mă, că plouă...

NUCU: Plouă... Asta înseamnă că...

LICU: N-o să ruginească ea, cupa. Stă în dulap!

GETA: E toamnă! Și toamna mă gîndesc la...

COSTICĂ: Vacanța de iarnă.

GETA: Of, ce prozaic ești!

NUCU: Va să zică, s-a amînat... Ei bine, atunci o să vedeți voi... O să... o să... Îți mulțumesc, Licu.

LICU: Pentru piciorul rupt?

NUCU: Lasă asta! Pentru că nu te-ai dus... Vezi, mă gîndesc acum la ceva... Asta n-o înțelege Geta, care nu poate suferi fotbalul! Că adversarii... pot fi prieteni. Așa că am început să fac și eu literatură. Mă Licule, despre fotbal vorbim noi pe teren...

GETA: Dar fără picioare rupte...

LICU: Ea nu știe că fotbalul se joacă mai mult cu capul decît cu picioarele...

COSTICĂ *(cu pîlnia la gură)*: Și acum, dacă toate s-au sfîrșit cu bine, dragi ascultători, începem transmisia noastră...

TOȚI: Iar?

COSTICĂ: Nu pentru voi, pentru cei ce ne privesc... La cererea ascultătorilor, transmitem melodia preferată...

Fluier de arbitru sau de locomotivă, undeva, departe, și vacarmul unui stadion, în imaginația copiilor, care încep să fredoneze tot mai tare:

Iată a sosit și clipa,
Sună fluier de-nceput,
Pe gazon intră echipa
În tricouri de-mprumut.

Că vor plasa să o rupă,
S-a dus vestea în oraș
Și-i conduce către cupă
Strașnic centru-naintaș!

Că întrecerea se-ncinge,
Știm cu toții cei de aici:
Și, oricine va învinge,
Vor rămîne buni amici!

CORTINA

POPAS ÎN ȚARA MOȚILOR

(URMARE DIN PAG. 5)

— Neapărat, îl asigură Petrișor.

Să-și fi descoperit Piticuță aptitudini de geolog? Nici pomeneală. Altele sînt proiectele lui. Valeria îi descrie pe îndelete în cîte feluri pot fi pregătiți melcii, iar ochii lui se fac mari și visători. Piticuță nu observă însă zîmbetul șiret, ironic, al fetei...

— Dealul Melcilor! anunță cineva.

Ne oprim. Piticuță sare primul jos și cercetează avid dealul pe care în fantezia lui îl vede forfotind de melci gustoși. Decepție! Nici urmă de gasteropod viu... Valeria i-a pus pe toți în curent cu gluma ei și un hohot uriaș de rîs se dezlănțuie în fața mutrișoarei amărîte și uluite a lui Piticuță.

— Nu te putem servi decît cu cochilii, îl necăjește Petrișor. Destul de proaspete, cîteva sute de mii de ani acolo...

— Actionela gigantea, definește Valeria, brusc savantă, specia care a dat naștere acestui interesant monument natural.

— Precis că dacă eram pe muntele Găina Piticuță ar fi pretins un hartan fript, pune Petrișor paie pe foc.

Dar Piticuță tace. Pășește dîrz și bosumflat, gîndindu-se poate cu melancolie că melcii aceștia uriași ar fi putut foarte bine să trăiască și azi.

Coborîm printre livezi bogate și umbroase. Crengile se apleacă generoase peste șosea. Merele de aur și mărgean par niște giuvaere mari care amețesc văzduhul cu mireasma lor. Deodată, în calea mașinii, care merge încet de tot, apare un om cu chipul mare și vesel, făcîndu-ne semne agitate. Oprim. Omul are în brațe un ciubăr mic. Ni-l întinde:

— Luați de gustați...

Ciubărul e plin cu mere parfumate. Darul bun al oamenilor și livezilor. Mușcăm cu poftă, mulțumind. Ochii lui Piticuță și-au redobîndit lumina blajină. A uitat gluma cu melcii. E poate cel mai gustos măr pe care l-a mîncat în viața lui...

UN TRIUNGHI DE CARE NU SE VORBEȘTE LA GEOMETRIE

Stăm cu toții aplecați asupra hărții. Nu putem părăsi Țara de Piatră înainte de a-i cunoaște mai îndeaproape pe minerii săi, vestiții căutători de comori subpămîntene.

— Pentru a le face cunoștință trebuie să pătrundem în triunghiul metalifer, spuse Valeria.

— Ce triunghi? N-am auzit de așa ceva la geometrie, ripostează Piticuță.

— Adevărat, dar la geografie da, îl pune în temă Petrișor. De la Zlatna pînă la Brad se întinde ipotenuza triunghiului, iar Săcărîmbul este punctul care unește cele două catete.

— Înțeleg, acestea sînt cele mai mari localități miniere cunoscute în Țara Moților. La acestea se adaugă și altele, care au cunoscut o mare înflorire în ultimii ani: Baia de Arieș, Certejul, Gura Barza, Ruda, Almașul... Înainte sate sau tîrgușoare obscure, azi transformate în adevărate orașe moderne, cu frumoase cvartale de blocuri muncitorești, cu noi fabrici și uzine, școli, cluburi, cinematografe...

...Sînt ultimele popasuri pe care le mai facem pe aceste meleaguri neasemuit de frumoase.

VRĂJITORUL DIN OZ

DUPĂ L. FRANK BAUM

DESENE: Rusz Livia

(CONTINUARE ÎN NUMĂRUL VIITOR.)

Luminițele licuriciului

de I. SABETAY

Cine n-a simțit plimbîndu-se în liniștea pădurii farmecul care se degajă din lumea vegetației? La această emoție oamenii din zilele noastre adaugă curiozitatea rodnică a celui care vrea să cunoască natura, să dezlege tainele care i-au rămas necunoscute.

În ultimii ani, lumea viețuitoarelor este studiată atent și de tehnicieni. Ei găsesc adeseori în organismele plantelor și animalelor aparate realizate și perfecționate de natură în urma unor adaptări de multe milioane de secole. Constructorul de aparate tehnice, fizicianul, biologul pot primi sugestii importante pentru studiile lor. Iată, de exemplu, luminițele pe care le întîlnește cel care se plimbă într-o seară de vară prin pădure, niște steluțe care se aprind și se sting acolo unde nici nu te aștepți. Sînt licuricii, micuțele insecte atît de îndrăgite de copii și nu numai de copii.

În Paraguay trăiește un fel de licurici căruia localnicii îi spun «gîndacul drumului de fier». Într-adevăr, insecta emite două lumini, una în față și alta în spate, una roșie și alta verde, încît par a fi mici felinare asemănătoare cu cele așezate la macazuri, de-a lungul liniei ferate. Femeile de acolo folosesc acești licurici ca pe niște podoabe, le înșiră pe ațe și le atîrnă, colier, pe rochiile purtate la serbările de noapte. Bărbații pun licurici în sticle, pe care apoi le folosesc ca felinare. Noi n-am putea face la fel cu licuricii noștri, care sînt mult mai mici și nu dau atîta lumină. Multă vreme și-au bătut capul învățații ca să afle cum reușește licuriciul să producă lumina lui verzuie, rece. Răspunsul a venit de la chimiști, mai precis de la biochimiști (cei care se ocupă cu fenomenele chimice care se petrec în organismele vii). Ei au constatat că lumina e produsă de două substanțe chimice: luciferina și luciferoza. Aceasta din urmă este un ferment care stimulează reacția chimică. Făcînd o comparație, am putea asemăna luciferoza cu flăcăruia unui chibrit care aprinde o lampă de petrol. În cazul nostru, petrolul este luciferina. Oxigenul pe care-l inspiră licuriciul ajunge în niște tubulețe subțiri, din care insecta suflă (ca la foalele fierarului) peste substanțele chimice din așa-zisul chibrit care la rîndu-i aprinde lămpița licuriciului. De altfel, licuriciul nu e singura viețuitoare care produce lumină. Sînt locuri pe întinsul oceanului unde apa, noaptea, pare luminată dedesubt de mii de reflectoare. Sînt milioane de animale micuțe de tot care plutesc pe apă și emit o lumină verzuie.

Apoi mai există bacteriile luminoase, atît de mici încît trebuie să le mărești de vreo 500 de ori cu microscopul ca să le poți vedea. Ele se instalează ca paraziți în trupul altor viețuitoare, crevete, musculițe sau omizi și acestea devin luminoase.

Părea că totul s-a explicat în legătură cu licuriciul, ba chiar substanțele luciferină și luciferoză pe care le produce corpul acestuia au fost de curînd preparate sintetic, din combinarea a diferite corpuri chimice. Dar iată că observarea atentă a acestor micuțe ființe a dus și la alte descoperiri. S-a observat că aprinderea și stingerea luminiței urmează un anumit ritm. De exemplu, apare luminița, se stinge, trec două secunde, apare din nou, se stinge, apoi trec trei secunde pînă apare iar. Și ciclul continuă. E ca și cum un instructor de gimnastică ar comanda: sus! — un, doi, jos! — un, doi, trei, sus! — un, doi, jos! — un, doi, trei, sus! și așa mereu.

Dar pentru ce are nevoie licuriciul de un asemenea ritm? Fiindcă aprinderea luminiței nu e o simplă joacă pentru el, ci un semnal prin care își anunță prezența, căutînd în același timp răspunsul unui semen de-al său. Acesta recunoaște licuriciul-înrudit (există zeci și zeci de specii din «familia» licuricilor) tocmai după ritmul acestor aprinderi și stingeri. Pentru a verifica acest adevăr, pentru a face o experiență, să observăm atent (cu secundarul ceasului) ritmul luminării licuricilor din locul unde ne aflăm și apoi aprindem și stingem lanterna noastră în același ritm. Nu va trece mult și pe învelișul becului din lanternă va ateriza un licurici, convins că a găsit un semen de-al său. Observarea ritmurilor din organismul licuriciului a pus oamenilor de știință problema de a studia ritmul din organismul altor plante și animale — ba chiar din organismul omenesc. Astfel, pentru zborurile cosmice, pentru adaptarea cosmonautului la condițiile grele de zbor este foarte important să cunoaștem tainele ritmului fiziologic al organismului omenesc.

Oamenii de știință cercetează, observă, studiază. În urma unor profunde și migăloase studii recente prinde teren tot mai mult presupunerea că la origine, cu miliarde de ani în urmă, toate viețuitoarele produceau lumină rece. Problema formelor primitive ale vieții, cunoașterea fundamentelor pe care s-a construit viața, din care au evoluat organismele așa cum le cunoaștem azi, este deosebit de importantă pentru explicarea multor laturi încă întunecate ale biologiei. Iată de ce observarea fenomenelor naturii, explicația lor științifică poate alcătui o preocupare extrem de interesantă a fiecărui pionier.

TRICĂ MEȘTEREȘTE

UN GHERGHEF PENTRU DESENAT HĂRȚI

Sînt unii școlari care întîmpină greutăți la întocmirea hărților. Unii dintre ei recurg la metoda copierii cu hîrtie plombaginâ (indigo) sau se servesc de un șablon pentru reproducerea liniei de limită teritorială a raionului, regiunii și chiar a țării, înăuntrul căreia trasează de multe ori incorect căile de comunicație, cursurile apelor etc...

Ca să reproducem corect o hartă oricît de complicată, fără a o copia prin suprapunere, vă recomandăm să folosiți **gherghefuI gratic.**

Vă voi explica amănunțit cum trebuie să lucrăm cu metoda gherghefului grafic, pentru ca oricare dintre voi să obțină rezultate foarte bune.

Să zicem că avem de desenat o hartă din cartea de geografie. Pentru aceasta facem întîi cîteva operații pregătitoare. Mai întîi, împărțim cu linii ușoare, în creion, harta în pătrate cu latura de 1 cm, pe care le numerotăm apoi. Operația următoare constă din reproducerea acestei liniaturi în pătrățele pe hîrtia sau în caietul pe care trebuie să facem harta.

În cazul cînd vrem s-o facem mai mare decît originalul — să zicem de două ori —, atunci fiecare latură a cadrului de pe caiet ca și laturile fiecărui pătrățel din interior vor fi de două ori mai mari decît cele de pe harta originală. În cazul cînd vrem s-o facem mai mică, liniatura va fi redusă corespunzător față de original.

După aceste operații pregătitoare, începem desenarea hărții în caiet. De acum încolo toată dibăcia stă în urmărirea atentă și reproducerea liniilor hărții, pătrat cu pătrat.

Desigur, linierea în pătrate — pe original și pe foaia caietului — ne ia timp. Timpul pierdut astfel va fi însă recuperat cu prisosință: harta va fi repede și bine executată, ochiul și mîna se vor deprinde cu desenul, vom reține mai ușor pozițiile elementelor geografice.

Totuși, pentru a evita cheltuiala de timp necesară trasării liniilor, putem să ne construim niște gherghefuri simple, cel puțin două, ca să le putem folosi după nevoie.

Cîteva date generale de construcție: o ramă dreptunghiulară (vezi fig. 1) din șipci subțiri de lemn (sau decupată cu ferăstrăul de traforaj dintr-un placaj gros), încheiată în colțuri la 45 de grade prin încleiere și întărită prin coltare metalice (vezi fig. 2 detaliul **B**). Coltarele se taie din tablă subțire, conform detaliului C din figura 2 (liniile punctate sînt linii de îndoire, astfel încît coltarul să cuprindă dintr-o bucată rama pe ambele fețe mari, ca și pe fețele mici exterioare). Coltarul se fixează cu cîte două ținte pe fiecare latură a ramei. Unghiurile ramei trebuie să fie, în mod riguros și stabil, de 90 de grade, de aceea trebuie să consolidăm bine colțurile ei. Ținînd seama de dimensiunile hărților și ale altor imagini din atlase și manuale școlare, dimensiunile interioare ale ramelor celor două gherghefuri grafice trebuie să fie de 12 pe 18 centimetri la unul și de 24 pe 36 centimetri la celălalt.

Construcția primului gherghef va fi continuată astfel: pe marginea interioară a ramei se notează cu atenție intervale centimetrice de la stînga la dreapta și de sus în jos. Se numerotează în aceleași sensuri, definitiv, cu cerneală rezistentă sau cu tuș, pe o singură parte a ramei. La locul de notare a fiecărui centimetru se face, cu un vîrf ascuțit, cîte o gaură mică.

Pe suprafața nenumerotată a ramei, unim cu cîte un șănțuleț fin, superficial, fiecare gaură cu marginea interioară a ramei, în așa fel ca ața colorată pe care o vom înșira ulterior pe ramă, prin găuri, să fie ghidată exact de șănțulețe, la intervale riguroase de cîte un centimetru, astfel încît să obținem o împărțire corectă. Este important ca toate liniile de ață să unească laturile ramei pe aceeași față a acesteia, adică pe fața nenumerotată, care în cursul executării reproducerilor va fi în contact cu suprafața originalului sau a reproducerii. Înșirarea aței — de preferință neagră și niciodată albă — o vom începe de la limita primului centimetru, orizontal, din colțul stîng, de sus, al ramei. Cu ajutorul unui ac de cusut introducem ața în prima gaură, de pe fața numerotată spre fața nenumerotată. Scoatem ața pe dincolo și o coborîm vertical pînă la limita primului centimetru dinspre fața nenumerotată spre fața numerotată. Apoi facem trecerea pe fața numerotată spre al doilea centimetru pe latura orizontală de jos, ca să putem scoate ața pe fața nenumerotata. O conducem apoi vertical și o trecem prin gaura a doua de sus tot așa, dinspre fața nenumerotată spre cea numerotată și așa mai departe. Observăm că respectînd acest mod de înșirare a aței toate liniile de ață se vor afla pe fața nenumerotată, adică pe fața care va fi în contact cu hîrtia originalului pe care vrem să-l reproducem, deasupra căreia vom așeza gherghefuI. Isprăvim înșirarea aței pe liniile verticale, la gaura care limitează centimetrul 17 pe latura orizontală de jos. Aici scoatem pe fața numerotată și o trecem pe aceeași față prin gaura dintre centimetrii 11 și 12 de pe latura verticală din dreapta. Apoi începem înșirarea aței pe liniile orizontale, astfel ca toate să fie de partea nenumerotată a ramei. Întrucît am lucrat cu un singur fir de ață trăgînd-o din aproape în aproape prin toate găurile ramei, la sfîrșit o întindem bine, linie cu linie, pe verticală și pe orizontală și o înnodăm în punctele inițial și final. Un gherghef este gata.

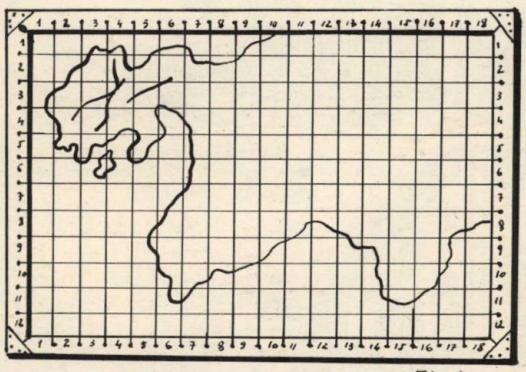

Fig. 1

Al doilea va fi construit ca și primul, cu oarecare deosebire. Va fi mai mare: 24 pe 36 centimetri. Laturile vor fi măsurate, găurite și numerotate din centimetru în centimetru, dar vor fi numerotate și în grupe de cîte doi centimetri (vezi detaliul A din fig. 3). În sfîrșit, împărțirea în pătrate a acestui gherghef va fi făcută din ațe de două culori, negru și roșu (sau alte culori contrastante).

Alternîndu-le între ele din centimetru în centimetru, începînd cu cea roșie, atît pe verticală cît și pe orizontală, primul pătrat din colțul stîng de sus va avea laturile roșii.

Deosebirile dintre cele două gherghefuri aduc mari avantaje, permițînd reproduceri la proporție fie de aceeași mărime cu originalul, la jumătatea acestuia, sau de două ori mai mare.

Cum ne vom servi de cele două gherghefuri pentru a obține asemenea rezultate?

Mai întîi o regulă generală: cele două gherghefuri vor fi fixate stabil, cu ajutorul unor cîrlige de rufe (sau alt fel), unul pe original, altul pe hîrtia de desen, în așa fel ca laturile de sus și din stînga ale gherghefului să se suprapună exact pe laturile

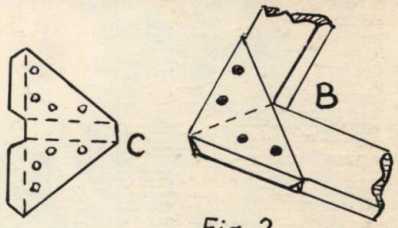

Fig. 2

nărții și respectiv ale cadrului din caietul de desen.

Cînd vrem să reproducem o hartă din manual mărind-o de două ori, așezăm în mod obligatoriu gherghefuI mic pe original și gherghefuI mare pe hîrtia de desenat. În cursul reproducerii ținem seama numai de pătratul cu linii negre, deci bicentimetric, al gherghefului mare, astfel încît conținutul unui pătrățel cu latura de 1 centimetru pe original să fie reprodus într-un pătrățel cu latura de 2 centimetri de pe reproducere.

Cînd vrem să reproducem o hartă din manual sau din atlas la jumătate, atunci punem gherghefuI mare pe original, ghidîndu-ne după pătratele cu linii negre (bicentimetrice), iar pe hîrtia de desenat punem gherghefuI mic, reproducînd în pătrățelele sale cu latura de 1 centimetru ceea ce este cuprins pe original în pătrățele cu latura de 2 centimetri.

Reproducerea la aceeași proporție se face folosind ambele gherghefuri, ținînd seamă numai de pătrățelele centimetrice de pe original, ca și de reproducere.

Deoarece sînt sigur de succesul vostru, dacă veți respecta în totul sfaturile pe care vi le-am dat, nu vă mai urez succes, ci numai: spor la treabă!

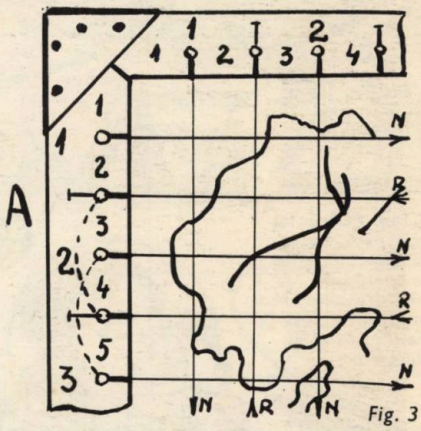

Fig. 3

COLEGIUL DE REDACȚIE
IOAN CHIRESCU, MARCELA CORDESCU, ION CHIȚU, PETRE DRĂGOIESCU, GICA IUTEȘ, FLORENTINA IONESCU. PETRE LUSCALOV, ELENA MĂINESCU, LUCIA OLTEANU. redactor-șef, PAUL ANGHEL, ALEXANDRINA SÎRBU, redactor-șef adjunct, MIRCEA SÎNTIMBREANU.

Adresa redacției: PIAȚA SCÎNTEII Nr. 1 — București

PENTRU OM NU EXISTĂ IMPOSIBIL

după «CHEMAREA NESFÎRȘITULUI» de I. MÎNZATU

Atenția întregii lumi era concentrată asupra steluței călătoare în care se afla Fedro.

Singur, în cabină, tînărul era năpădit de gînduri. În cîteva secunde, trupul său avea să treacă din lumea materiei în cea a antimateriei.

Navele, așezate în semicerc, îl urmăreau.

În nava laborator, roboții medici ascultau, de la distanță, inima lui Fedro.

Cu aceeași emoție îl urmărea Sevrata, care, imprudentă, se desprinsese de navă și începuse să înoate în vidul cosmic spre Fedro.

Tînărul, dîndu-și seama la ce pericol se expune fata, își pierdu calmul atît de necesar în acele clipe.

Roboții care-i analizau starea psihică comunicară pe ecrane: «Alarmă!»

ALARMĂ

La o comandă dată de laboratorul de pe nava «Spirala». Sevrata fu prinsă într-un curent absorbant și adusă înapoi pe terasă.

Cînd Fedro se trezi din leșin, trecuse cu bine de coridorul de transformare. Ușor amețit, devenise un om al antimateriei.

Savanții se îmbrățișau pentru această mare victorie a geniului uman.

Clipa întîlnirii celor doi tineri fu salutată cu salve de artificii lansate în noaptea cosmică.
Lumea antimateriei avea să fie salvată. Omul, cu rațiunea și cu dragostea lui, realizase imposibilul.

SFÎRȘIT

BIBLIOTECA CENTRALĂ

LEI 2,50 41014

CRAVATA ROȘIE

Nr. 10

1966

REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

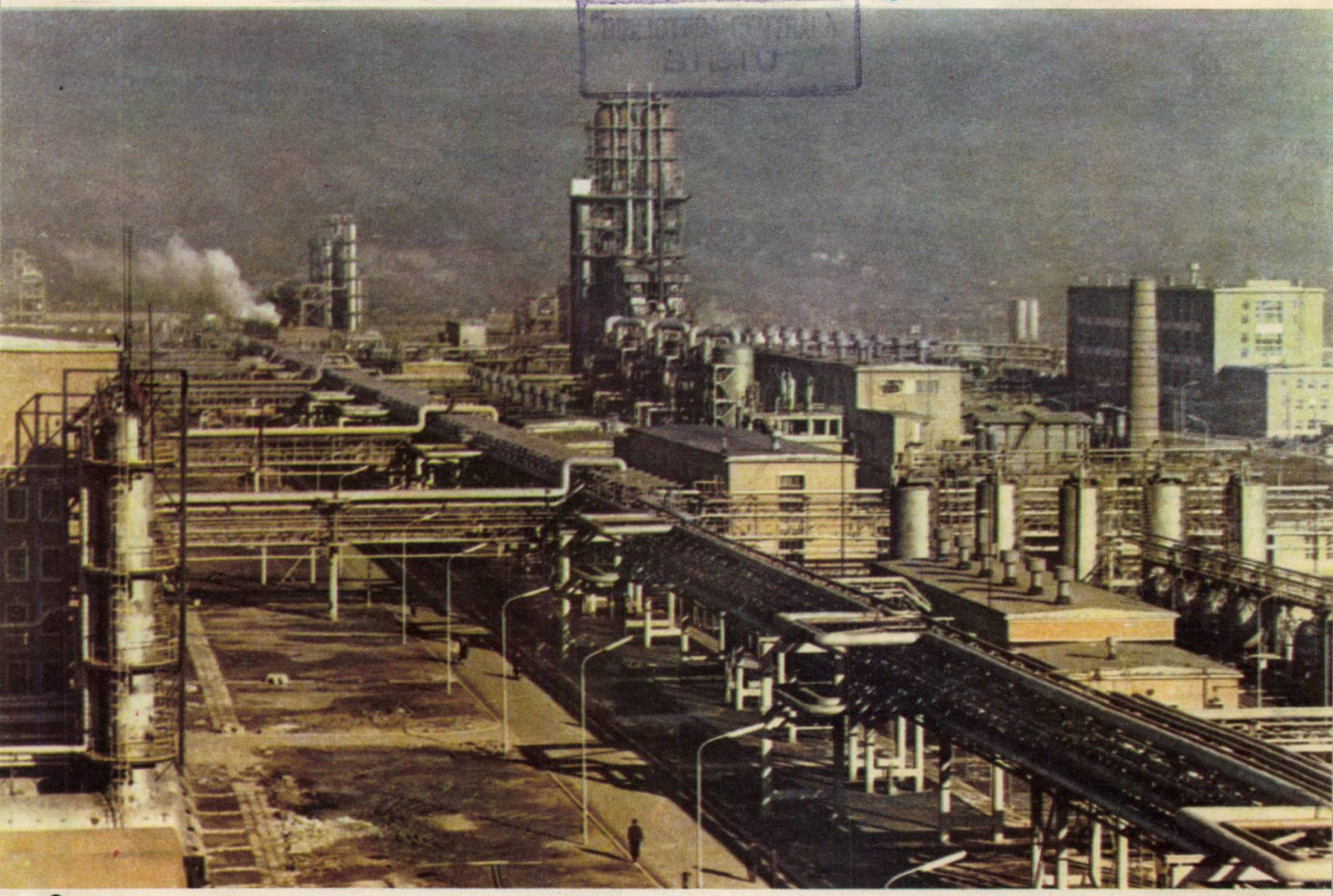

În acest număr **citiți** (la pag. 4-5)

ANCHETA NOASTRĂ despre meserii: CE alegem? CÎND alegem?

Zile de octombrie

de **GEORGE RADU CHIROVICI**

Privește, e toamnă pe lume și norii...
Pămîntul trece echinoxul de-a-notul
Pomii încearcă să plece și ei cu cocorii
Dar nu izbutesc întru totul...

Toamnă-n sat

de **ELENA DRAGOȘ**

Bogată-i toamna și frumoasă
Și mult mi-e drag că a venit,
Ne-aduce vîntul pînă-n tindă,
Mirosul fînului cosit.

Cînd vin acasă de la școală
Și lecțiile-mi fac întîi
Mă rog de mama să mă lase
Să plec cu zmeul peste Grui.

Din deal mă dau de-a berbeleacul
Cu alți copii de seama mea,
Apoi plecăm pe rîu la vale
Să prindem pești cu o nuia.

Și stăm la pîndă prin tufișuri
În seara cu miros de fum
Și ne-nghiontim poznași, și rîdem
Cînd vine careva pe drum.

Cînd ne trezim, afară-i noapte.
Cînd trece timpul? Nici nu știul
— Unde tot stai, mă-ntreabă mama,
De te întorci așa tîrziu?

Corabia de vis

de **GRIGORE HAGIU**

Toamna-n larguri de cîmpie
și pe ceru-nalt deschis
e-o corabie de vis,
cu făptura aurie.

Trece-ncet pe zarea lină,
lunecînd spre viitor,
nu-i umbrește nici un nor
înflorirea de lumină.

Și-a făcut din grîne punte
și rezerve pentru timp,
pîn' la noul anotimp
drumurile să înfrunte.

Și, plutind în larg de valuri,
la răstimpuri, măsurat,
fructele din pomi îi cad,
urmărind-o de pe maluri.

Despicîndu-i drum de soare,
de legendă și de mit,
sus, pe Argeș, neclintit,
far îi e barajul mare.

Zările să-i fie clare
pe al nostru scump pămînt,
steagurile noastre-i sînt
pînze-n vînt desfășurate.

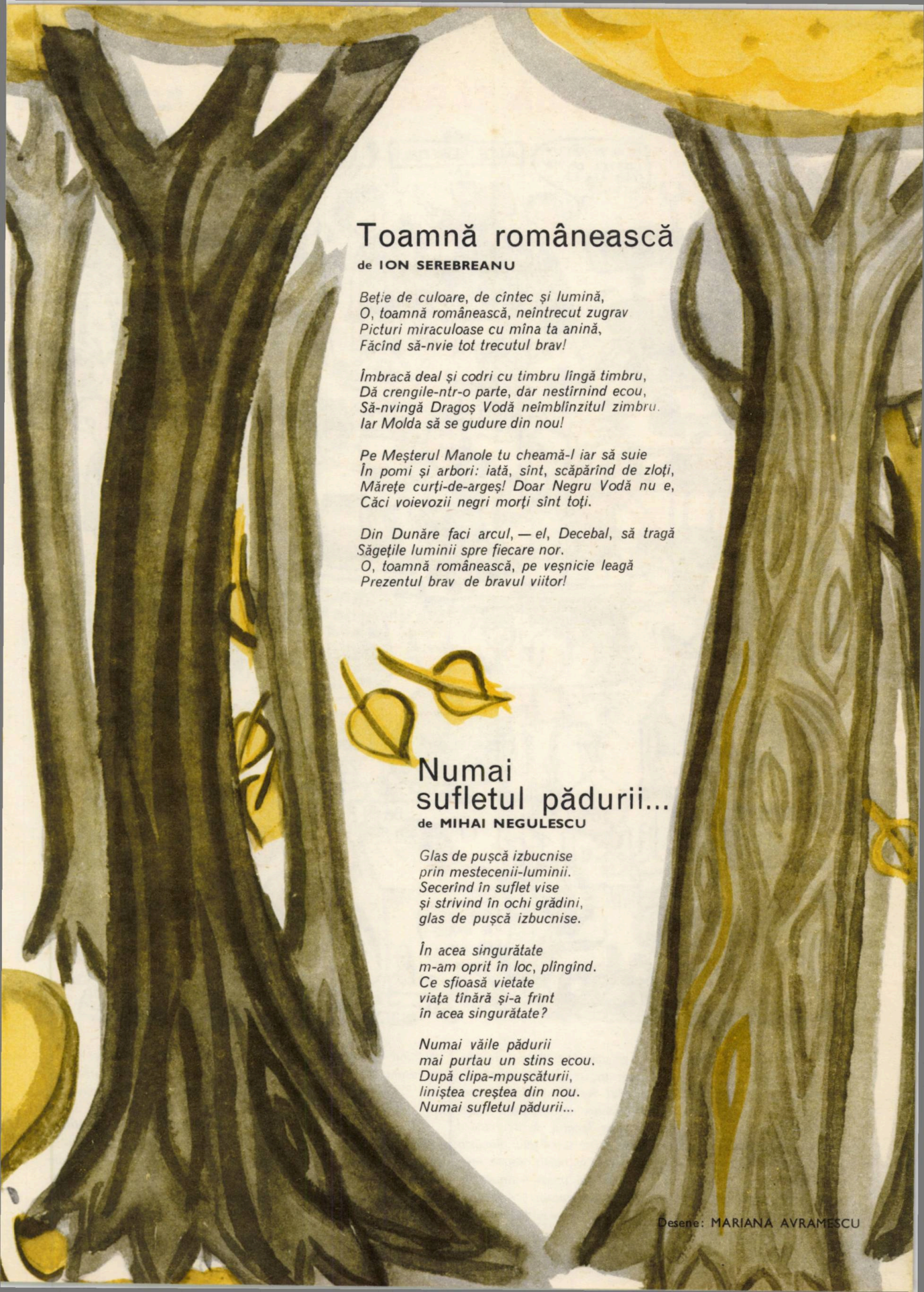

Toamnă românească

de **ION SEREBREANU**

Beție de culoare, de cîntec și lumină,
O, toamnă românească, neîntrecut zugrav
Picturi miraculoase cu mîna ta anină,
Făcînd să-nvie tot trecutul brav!

Îmbracă deal și codri cu timbru lîngă timbru,
Dă crengile-ntr-o parte, dar nestîrnind ecou,
Să-nvingă Dragoș Vodă neîmblînzitul zimbru.
Iar Molda să se gudure din nou!

Pe Meșterul Manole tu cheamă-l iar să suie
În pomi și arbori: iată, sînt, scăpărînd de zloți,
Mărețe curți-de-argeș! Doar Negru Vodă nu e,
Căci voievozii negri morți sînt toți.

Din Dunăre faci arcul, — el, Decebal, să tragă
Săgețile luminii spre fiecare nor.
O, toamnă românească, pe veșnicie leagă
Prezentul brav de bravul viitor!

Numai sufletul pădurii...

de **MIHAI NEGULESCU**

Glas de pușcă izbucnise
prin mestecenii-luminii.
Secerînd în suflet vise
și strivind în ochi grădini,
glas de pușcă izbucnise.

În acea singurătate
m-am oprit în loc, plîngînd.
Ce sfioasă vietate
viața tînără și-a frînt
în acea singurătate?

Numai văile pădurii
mai purtau un stins ecou.
După clipa-mpușcăturii,
liniștea creștea din nou.
Numai sufletul pădurii...

Desene: MARIANA AVRAMESCU

SĂ STĂM DE VORBĂ FĂRĂ CATALOG

de prof. ȘERBAN MIROIU
Desen: IOSIF TEODORESCU

CÎND ALEGEM?

Trecem cu trenul peste un pod. Apa se zărește jos, printre picioarele de fier ale uriașului, la 80—100 de metri distanță de noi. Aleargă trenul și podul nici măcar nu tresare. «E ceva — ne gîndim —, e ceva să ridici asemenea pod. Trebuie să te dovedești cineva, în meseria ta, ca să fii în stare».

Nici vorbă că gînduri asemănătoare ne deșteaptă și priveliștea lacului de acumulare de la Bicaz sau a unui bloc nou deosebit de reușit, sau a unei țesături de toată frumusețea. «Asemenea lucruri — ne gîndim liniștiți — o să facem și noi cînd vom fi mari. Vedem noi atunci!»

O RĂSCRUCE CU TREI DIRECȚII

Eibine, nu! Asta este ceea ce vreau să vă spun. Atunci cînd spunem: «Vedem noi atunci!», greșim. Trebuie să exclamăm altfel: «Vedem noi ACUM!»

«De ce să ne grăbim? îl aud șoptind cu supărare pe băiatul blond din banca a cincea. La meseriile pe care o să ni le alegem putem să ne gîndim și mai tîrziu. Avem timp destul!»

Îmi pare rău, dragă băiatule blond din banca a cincea, dar nu ai dreptate. Peste un an sau doi, după ce vei termina clasa

a VIII-a (pentru că eu sînt sigur că o să o termini cu bine, deși ai luat chiar ieri un cinci la chimie), atunci cînd vei fi absolvent al școlii generale, vei ajunge odată la o răscruce. Trei drumuri. În fața fiecăruia, nu știu cine va așeza cîte o tablă mare, o tablă de școală, cu cretă și burete (dar fără mîzgăliturile făcute în recreație). Pe prima tablă va scrie cu litere albe: LICEU; pe a doua cu litere galbene: LICEU DE SPECIALITATE; pe a treia, cu litere albastre: ȘCOALA PROFESIONALĂ. La 14 ani, și nu «mai tîrziu», cum spui tu, va trebui să iei o hotărîre. O hotărîre deosebit de importantă. Desigur că au mai fost și alte hotărîri înainte: de pildă, cînd te-ai decis să iei 10 la fizică tocmai pentru că nu-ți prea plăcea sau la matematică. Dar toate acele hotărîri sînt mult mai puțin însemnate decît cea de-acum. Vrei să studiezi agricultura? Atunci cel mai potrivit lucru ar fi să dai examen la un liceu agricol, care, de altfel, ca orice liceu de specialitate, îți dă dreptul fie să lucrezi ca tehnician, fie să te înscrii mai departe la facultate. Sau, poate, vrei să înveți strungăria? Atunci te așteaptă cu porțile deschise școala profesională a uzinei metalurgice. Sau — cine știe? — te atrage medicina sau pictura, sau mașinile de calcul electronice... Ai de unde alege. Dar dacă nu vrei încă nimic, și nu te atrage încă nimic? Atunci ce se întîmplă? Se întîmplă că, dacă nu te-ai gîndit din timp ce meserie îți place mai mult, dacă habar nu ai să alegi, o iei, la noroc, pe unul dintre cele trei drumuri, și s-ar putea ca mai tîrziu să-ți pară rău. Ce vei face atunci? Vei încerca să schimbi drumul și, în felul acesta, ești în primejdie să pierzi ani buni fără nici o noimă.

O să spui că exagerez și că, de fapt, poți să alegi și mai tîrziu: de pildă, după ce termini liceul. Ai dreptate. Și totuși, gîndește-te numai la următoarea întrebare: cine are mai multe posibilități să intre la facultatea de agronomie: «cel care a terminat liceul agricol sau cel care a absolvit — să zicem — un liceu pedagogic sau liceul obișnuit?»

Cred că acum sîntem cu toții de acord: trebuie să căutăm din timp să ne descoperim aptitudinile, să vedem la ce ne pricepem mai bine, ce meserie ne-ar plăcea, ce domeniu al vieții ne-ar atrage. Dar cum? Cum să facem?

AL TREILEA NUME

Fiecare om are la naștere două nume: Gheorghe Mariana, Ionescu Petre, Sasu Vasile. Dar pe lîngă aceste nume, pentru care nu a făcut nimic, ci le-a căpătat în dar la naștere, fiecare om mai poartă și numele meseriei sale. Arhitecta Gheorghe Mariana, mecanicul Ionescu Petre, frezorul Sasu Vasile... Cel de-al treilea nume nu ți-l poți cîștiga însă ușor. Pentru el trebuie să înveți, să muncești, să te pregătești uneori ani îndelungați.

Chiar și aceia dintre noi care se preocupă cu adevărat de a-și descoperi înclinațiile și aptitudinile, chiar cei care se gîndesc cu seriozitate să răspundă la întrebarea noastră procedează cam așa: vin la școală și așteaptă ca, în orele de curs și mai ales în orele de dirigenție, tovarășii profesori să le vorbească despre profesiuni, să le dezvăluie frumusețea fiecăreia dintre ele, să li se descrie cît mai amănunțit, așteaptă, cu alte cuvinte, să privească un fel de film despre toate profesiunile de pe pămînt. Totul ar trebui să meargă cam așa: elevii să stea cu brațele încrucișate în bănci, în clasă să fie întuneric, în fața lor să ruleze ore de-a rîndul un film cît mai frumos despre toate profesiunile care se pot imagina și — la un moment dat — să se audă un glas: «Mi-am ales meseria cutare. Mă duc acasă.»

Apoi îndrumările părinților, tovarășilor profesori sînt de mare importanță, ca și întîlnirile cu oameni ai muncii care vă vizitează școala și vă lasă amintiri plăcute și sfaturi folositoare. Dar toate acestea nu ajung. Dacă vrei cu adevărat să-ți descoperi profesiunea potrivită, o profesiune pentru toată viața, la care nu vei mai renunța niciodată, dacă vrei să-ți descoperi cel de-al treilea nume al tău, atunci tu însuți trebuie să faci lucrul cel mai de seamă.

În primul rînd, **să vrei** cu orice preț să-ți găsești profesiunea, să te preocupi cu toată seriozitatea de rezolvarea acestei probleme. Și, în al doilea rînd, mai trebuie **să știi**, adică să fii cît mai bine informat despre profesiunile pe care și le poate alege un om de astăzi. Și să știi că sînt tare multe. Statisticile arată că, astăzi, mai bine de jumătate din populația unui mare oraș practică meserii care înainte de 1900 nici nu existau.

Deci: să afli cît mai multe despre toate aceste meserii... Dar de unde? În afară de sursele pe care le-am pomenit mai sus mai sînt și altele.

Să zicem că ai ieșit să te plimbi pe bulevard. Prin fața ta trec nenumărați oameni. Omul acesta cu părul alb e constructor. Se ocupă de zidărit de patruzeci de ani. A construit în viața lui atîtea case cîte ar putea alcătui un orășel. Despre orășelul acesta ar putea să-ți vorbească zile întregi. Femeia căruntă, care se îndepărtează, a crescut generații de copii pe care i-a învățat să scrie, să citească, i-a deprins să gîndească, să pună întrebări și să aștepte răspunsuri limpezi și drepte. Asemenea răspunsuri ar putea să-ți dea și ție. Cu aceeași condiție pe care o pun și ceilalți trecători. Cea mai simplă condiție: să întrebi.

«Da, vei spune, dar e cam greu să te postezi în colțul străzii și să oprești oamenii din drum pentru ca să te informezi în legătură cu meseria lor. O să creadă că te afli în treabă».

Cam așa pare să fie. Dar să ne uităm mai atent. Încotro merge omul cu părul alb? Nu cumva în casa voastră? Nu e chiar unchiul? N-ar putea el să-ți dezvăluie cîte ceva din marile taine ale meseriilor? Nu cumva un alt posesor al marilor taine este tata? Sau fratele din Brașov al mamei, care lucrează la o uzină în întregime automatizată? De la ei nu s-ar putea afla nimic?

«Ce poate să-mi spună mie fratele mamei? te gîndești însă de obicei. Mi-a adus bomboane cînd eram mic, mi-a reparat o jucărie, iar acum mă întreabă mereu ce note am luat. Cam plicticos! Altceva nu cred să știe.»

Dar dacă știe? Dar dacă anii de studii și de muncă pe care îi are același frate al mamei sau decorația pe care o primește sora tatei se leagă de niște mari taine pe care acești oameni ar vrea cu bucurie să ți le dezvăluie?

Din nou, cu aceeași condiție: să întrebi. Și să știi să întrebi, în așa fel încît oamenii să nu se simtă stingheriți, ci să dorească să te lămurească.

O PROPUNERE

Am întîlnit de foarte multe ori elevi care nu se aflau în școala unde era cu adevărat locul lor. Am întîlnit la liceu elevi cărora le-ar fi plăcut mai mult să urmeze o școală profesională. Am întîlnit în școli tehnice elevi care își dăduseră seama că n-au ales bine și ar fi vrut să studieze alte materii decît cele din programa școlii lor. Unii dintre ei și-au schimbat drumul la timp și au învățat meseria care le-a plăcut. Alții însă au rămas acolo unde nimeriseră din întîmplare și au ajuns oameni care își fac meseria de mîntuială, fără pasiune. Și aceasta este neînchipuit de dăunător pentru oameni, pentru producția societății.

Despre ce discutăm în recreații? Despre meciul de fotbal de duminică, despre colega din a VIII-a care a venit cu părul înfoiat și pe care tovarășa dirigintă a trimis-o acasă, despre un coleg care nu vrea să învețe matematica. Ei bine, toate cîte v-am spus pînă acum n-au fost decît cîteva argumente pe care vi le-am adus în sprijinul unei propuneri. Propunerea ca printre lucrurile pe care le discutați să se afle neapărat și problema **alegerii,** problema școlii pe care o veți urma după terminarea celor opt clase.

25 OCTOMBRIE

ZIUA FORȚELOR ARMATE ALE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

După victoria insurecției din august 1944, concomitent cu organizarea și conducerea luptei maselor populare pentru instaurarea unui guvern democratic, partidul a mobilizat și condus toate forțele țării pentru participarea cît mai activă la războiul antihitlerist, sub lozinca «Totul pentru front, totul pentru victorie!»

Întregul nostru popor a înconjurat cu dragoste și a sprijinit cu toate forțele pe ostașii români, care luptau cu vitejie pentru independența și viitorul fericit al patriei.

În primele zile ale lunii octombrie 1944, trupele române și sovietice au trecut la ofensivă hotărîtă pentru eliberarea completă a teritoriului Transilvaniei.

După zile și nopți de lupte continue, înfrîngînd rezistența înverșunată a inamicului la nord de Mureș și pe Arieș, pe Someș, pe dealul Feleacului, în defileurile Crișurilor și în Banat, la 25 octombrie au fost eliberate orașele Carei și Satu -Mare.

Poporul român a primit cu deosebită bucurie și legitimă mîndrie vestea că fasciștii au fost înfrînți și izgoniți de pe pămîntul țării și a considerat pe drept cuvînt ziua de 25 octombrie ca o mare sărbătoare. Pentru sublinierea importanței acestui eveniment din istoria luptei poporului român, în scopul cinstirii trecutului de luptă al armatei pentru independenta națională, pentru eliberarea țării de sub jugul fascist, partidul nostru a hotărît ca data de 25 octombrie să fie sărbătorită ca «Zi a Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România».

UNDEVA, LA MARGINEA ȚĂRII

Sînnicolaul Mare este un orășel din Banat, nu departe de Timișoara. În toamna lui 1944 aici s-au dat lupte grele împotriva fasciștilor, lupte a căror amintire este păstrată cu cinste.

La 15 septembrie, din direcția Kiszombor, de peste frontieră, veneau două subunități blindate germane. La amiază, coloana hitleristă, lungă de peste 2 kilometri, a reușit să respingă pichetele noastre de grăniceri și să ajungă la Cenadul Mare și Sînnicolaul Mare.

Zilele care au urmat au fost destul de grele. Forțele inamice erau superioare ca număr, iar grănicerii noștri, deși li se opuneau cu îndîrjire, nu reușeau să le țină piept în toate sectoarele frontierei. Printre subunitățile de grăniceri care luptau acolo era și compania 7 din Sînnicolaul Mare.

Dar războiul cunoaște atacuri și contraatacuri, situații schimbătoare, întorsături neașteptate... și uneori dureroase. Așa s-a întîmplat și la Sînnicolau. În dimineața zilei de 4 octombrie, în jurul orei 5, tancurile hitleriste, însoțite de infanterie, dezlănțuind un contraatac puternic, au reușit să pună din nou piciorul în orașul care cunoscuse deja bucuria eliberării.

Caporal
Vasile St. Ioan

În oraș au izbucnit lupte aprige. Ostașii români și sovietici, deși aveau în față un inamic numeros și feroce, rezistau eroic. Despre vitejia lor și astăzi povestesc localnicii.

În vîltoarea luptei, caporalul Ioan Vasile din compania 7 grăniceri se pomeni izolat de tovarășii săi.

Nu s-a pierdut cu firea. A continuat să tragă cu pușca sa mitralieră, culcînd la pămînt unul după altul pe fasciștii care-l împresurau. Ulițele vuiau de larma luptei. Pereții caselor erau ciuruiți de gloanțe, mușcați de explozii. Se iscaseră incendii. Populația îngrozită se ascunsese prin pivnițe...

Vasile reuși să se adăpostească lîngă zidul unei case cu ferestre înalte, nu departe de biserica catolică. De acolo trimitea snopuri-snopuri de gloanțe spre inamic.

Pentru cîteva minute, în jurul său se făcu liniște. Folosi acest prilej și, printr-un salt, ajunse la ușa bisericii. Avea în minte un plan precis. Iată-l urcînd scările turnului, cu pușca-mitralieră pe spate. Știa că de acolo, din clopotniță, va avea un cîmp larg de tragere, va putea observa și ține sub foc majoritatea străduțelor pe care acum se vînzoleau hitleriștii.

Sus în turn și-a verificat pușca-mitralieră, apoi a luat poziție de tragere.

Într-adevăr, nici că se putea o poziție mai bună!

Ai noștri se luptau acum undeva la marginea localității, prin grădini, dar din turnul ce se înalța în mijlocul orașului pe fasciști continua să-i secere o pușcă-mitralieră...

Îi secera fără întrerupere.

Apoi, într-un tîrziu, arma automată tăcu... Hitleriștii se furișau pe ulițe. Ieșeau grăbiți de după zidurile caselor, din șanțuri, tot mai mulți. Cînd strada se umplu, pușca-mitralieră începu din nou să țăcăne, acolo, sus, în clopotniță. Iar se domoli și iar se înverșună cînd în fața țevii se adună un număr «suficient» de inamici. Dar hitleriștii

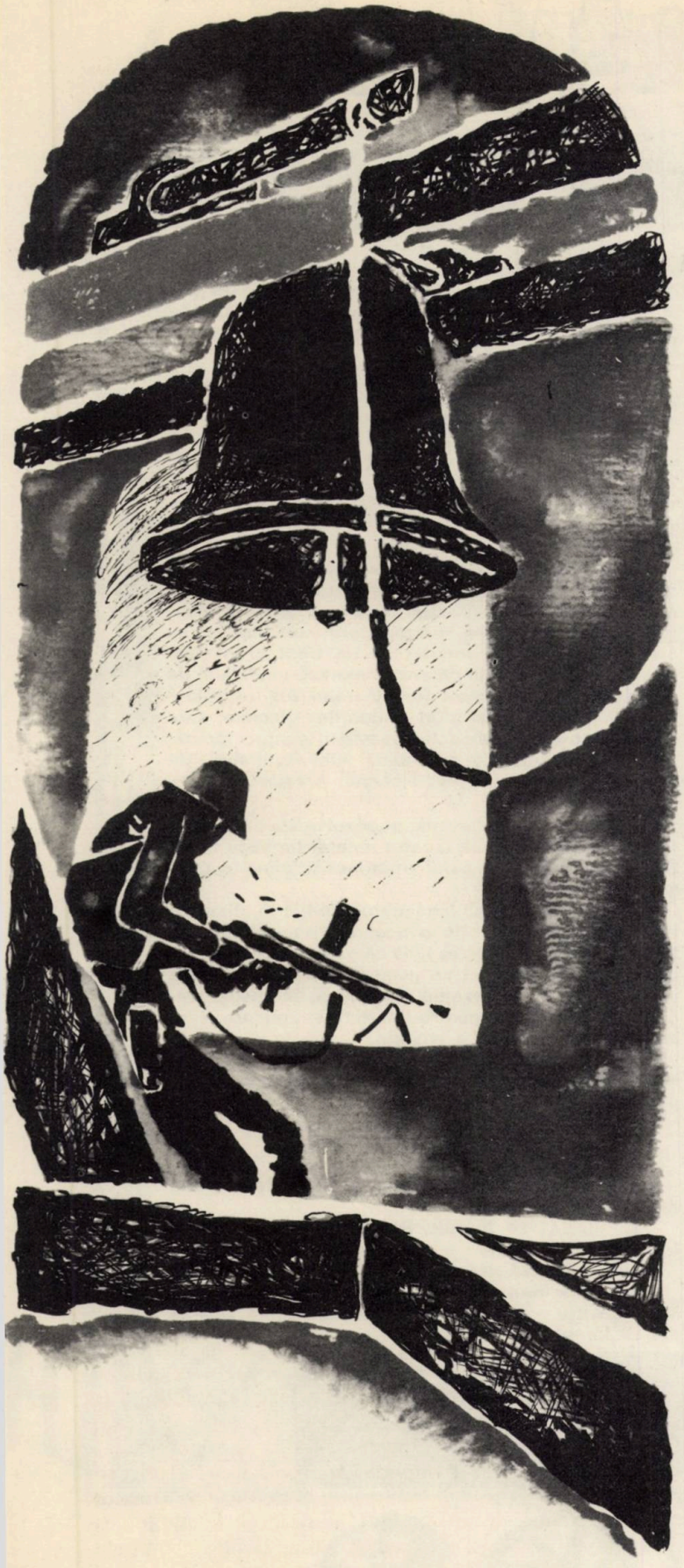

Desen : D. NEGREA

au reperat turnul. Artileria lor a intrat în acțiune. Unul din proiectile lovi turnul, zguduind puternic întreaga clădire. Văzînd care era situația, ostașul român se hotărî să coboare pe firul de metal al paratrăznetului. Hitleriștii se apropiau de biserică. În jur vuiau proiectilele, fluierau gloanțele.

Tot atunci începu să plouă. O ploaie deasă, măruntă, de toamnă... Apa spăla ulițele stropite de sînge.

La 300 de metri nord de biserică, caporalul Ioan Vasile ocupă din nou poziție de tragere, pentru a primi cu foc pîlcurile de fasciști care se apropiau... Se pomeni alături de doi ostași. Dintre ai noștri doar ei trei mai rămăseseră în Sînnicolaul Mare.

Se găseau la intersecția străzilor Mărășești și Calea lui Traian. Și ploua acum cu găleata. De sus, ploaia de toamnă, de jur-împrejur, ploaia de gloanțe. Și dacă ar fi fost doar gloanțele! Dar hitleriștii au adus în grabă tancuri și artilerie.

Tancuri, și tunuri, și mitraliere, și puști-mitraliere, la răscrucea străzilor Mărășești și Calea lui Traian, împotriva a trei ostași! Primul proiectil a zburat undeva, deasupra capetelor lor... Ei au continuat să tragă, fără răgaz, ochind pe infanteriștii fasciști care se apropiau la adăpostul tancurilor.

Al doilea proiectil reteză stîlpul de telegraf din apropierea lor... Ei continuară să tragă.

Apoi se auzi al treilea, al patrulea, al zecelea proiectil. Potop de proiectile fasciste...

În memoria celui căzut, cetățenii orașului au dat uneia dintre străzi și unui cămin de zi al copiilor numele de «Caporal Vasile St. Ioan».

Din volumul «PENTRU PATRIE»

Mesteacănul de pe Feleac

de GH. D. VASILE

Ostașul aștepta să-și vadă casa
și mama să-l întîmpine în prag.
În preajmă toamna-și flutura mătasa,
suindu-și funigeii pe Feleac.

Pe cînd trecea pe cărărui ascunse...,
prin foc și scrum zări, cu facle vii,
mesteacănul sub ale cărui frunze
copil — el alerga cu alți copii.

Ostașul cînd ajunse sub mesteacăn,
lovit de-un glonț dușman se prăbuși
și se cutremură pămîntul leagăn,
mesteacănul cu freamăt îl jeli.

...E mult de-atunci! Mesteacănul s-aprinde
în fiecare toamnă, ca din veac.
Copiii, astăzi, nu-și aduc aminte
Ei vin și-nalță zmee pe Feleac.

Și rîd în vînt, și-aleargă făr-să știe
ce jertfe-au trebuit în bătălii.
Mesteacănul, cu freamăt în făclie,
veghează-aprins... Jucați-vă copii!

DRUMEȚII „CRAVATEI ROȘII"

— Nu, poeziile nu se scriu numai pe hîrtie, murmură Valeria încet de tot, ca să nu îndepărteze pacea acestui asfințit și vraja care ne stăpînește.

— Și nu numai cu cuvinte, o completează grav Tudor, scos din matca sobrietății sale științifice de către acest lucru uimitor pe care l-am întîlnit în drum.

Lucrul acesta uimitor e o poartă. O poartă de lemn dintr-un sat pierdut în inima uriașei cetăți de piatră care e Maramureșul.

Înnegrit de vînturi și ploi, lemnul și-a păstrat totuși tinerețea. Și-o va păstra veșnic, datorită artistului, care, dăltuind în el poema aceasta ciudată și fermecătoare, i-a dăruit ceva din sufletul lui adînc, cutreierat de vise. Stihurile nu se alcătuiesc însă din cuvinte, ci din chipuri și lumini, și linii, și imagini, naive unele, dar vii și curate ca un sunet de izvor. Frunzele sculptate ca niște poeme subțiri năzuind spre soare trăiesc, tremură parcă în adiere; iluzia e desăvîrșită. Fiece floare închide în cupa ei o taină.

Piticuță a rămas cu mîna întinsă, vrînd parcă să oprească, nostalgic, zborul unei păsări de lemn. Sîntem cu toții tulburați de opera acestui cioplitor, care, departe de a fi fost un simplu meșteșugar, a întruchipat puternic dragostea de frumos, profundul simț artistic al poporului. E o clipă rară.

Iată însă că Tudor redevine savant:

— Motivele sînt împrumutate exclusiv din natură, constată el, potrivindu-și ochelarii pe nas.

— Asta o văzusem și noi, mormăie cineva, răzbunător, necăjit că «atotștiutorul» a îndrăznit să puncteze cu o declarație prozaică momentul atît de neobișnuit.

Jignit întrucîtva, Tudor se răzlețește de noi, tăcut și sever. Surîdem. Îl urmăm curînd, depărtîndu-ne și noi pe drumeagul bolovănos. Ne despărțim cu regret de poarta sculptată, mîngîindu-ne însă cu gîndul că asemenea comori de artă populară vom mai întîlni cu sutele pe plaiurile maramureșene.

Ei, dar abia acum îmi dau seama: desigur că fiecare dintre voi se întreabă cum a ajuns mica noastră expediție aici, în inima Maramureșului. Să recapitulăm...

CÎNTECUL MOLIZILOR

Unii spun că cel mai frumos drum spre Maramureș e cel ce străbate pasul Prislopului, venind dinspre Vatra Dornei, prin Iacobeni și Cîrlibaba. E cu putință. Noi însă am venit încoace urmînd șoseaua ce urcă în serpentine peste culmea împădurită a Gutinului.

— 1 109 metri altitudine! îmi suflă Tudor, care privește peste umărul meu la ceea ce scriu.

(Cîteodată, acest simpatic savant în crisalidă e de-a dreptul imposibil.)

Din Baia Mare și pînă-n Baia Sprie ne-a însoțit albia cu apă puțină a Săsarului, pe care oamenii îl răzlețesc în șuvoaie pe scocuri pentru nevoile întreprinderilor forestiere și miniere. Ne-au defilat pe dinainte pădurile de fag, învești mîntate în culorile toamnei, molizii negurosi, stîncile sure, semețe...

— Ai putea să le acorzi molizilor cîteva cuvinte mai gingașe, intervine și veșnic romantica Valeria. Am auzit că din lemnul lor se fac viori de preț.

Mărturisesc jenat totala necunoaștere a chestiunii. O urmă de adevăr trebuie să fie însă în afirmația Valeriei. Chiar așa, neschimbați în viori, pe cînd treceam pe lîngă mantiile lor grele și fremătătoare, molizii ne-au îngînat sub fiorul vîntului abia auzite cîntece, care nu ni s-au șters încă din inimă.

Molizii Maramureșului... Nu i-am uitat. Deși ca pîcla, solemni și masivi, abia dacă se dau în lături ici-colo spre a face loc potecilor strîmte pe care coboară, însoțiți de clinchetul tălăngilor, păcurarii, cum li se spune ciobanilor în graiul locului. N-am uitat prăpăstiile ametitoare, în adîncul cărora scînteiază pîraiele și pe deasupra cărora sîrmele funicularelor țes un păienjeniș fantastic. N-am uitat «căldările» glaciare, care adăpostesc sub piscuri ochii albaștri ai lacurilor tăcute. Nici pășunile potopite de lumină. Nici ascuțișurile de cremene, cu numiri aspre: Țibleșul, Arceriul, Tribșorul, Fargăul...

N-am uitat, mai cu seamă, popasul aceia de amiază în coama Gutinului, la izvorul rece și limpede al lui Pintea Viteazul, de a cărui amintire sînt pline locurile și sufletele pe-aici.

Îl știam prea bine pe legendarul haiduc. Îl știam cu toții din balade. Chiar de la începutul itinerarului nostru băimărean, am înțeles însă că pe aceste meleaguri el este mai mult decît un personaj de legendă. Este un simbol viu, o prezență statornică, înfățișînd tradiția luptei seculare pentru libertate și dreptate, care abia în zilele noastre a izbîndit.

Dar, ca să înțelegeți și voi cum ne-am întîlnit cu Pintea aici, trebuie s-o luăm de la început. De la primul popas...

DUBLA CONSTELAȚIE

Așa s-a nimerit: să ajungem la Baia Mare seara, tîrziu.

— Ce păcat! se tînguie Piticuță, ridicînd brațele într-un gest dramatic.

— De ce păcat? se interesează Valeria nedumerită.

— Așa. Era mult mai plăcut să ajungem dimineața. Văzut pentru prima oară în lumina răsăritului, un oraș are alt farmec...

ÎN MARAMUREȘ

de VAL MĂGURA

(Ia te uită, domnule! Piticuță a devenit liric. Probabil influența Valeriei.)

Noroc că mîhnirea lui Piticuță se dovedește cu totul lipsită de temei. Răsăritul poate să confere orașelor o aureolă aparte. Dar la începutul acesta de noapte Baia Mare se ivește în fața noastră ca o adevărată constelație. Mai bine zis ca o dublă constelație. Prima e risipa nuferilor de neon ce împodobesc străzile, frontoanele magazinelor și ale cinematografelor și ferestrele blocurilor noi. Cealaltă este centura de flăcări a cuptoarelor și topitoriilor.

Sîntem fascinați de priveliște. Socotind că «i-a venit momentul», Tudor scoate dintr-unul din miile de sertărașe ale enciclopediei sale mintale o lămurire pe care ne-o servește de astă dată nu fără căldură:

— «Baie» însemna odinioară mină. În regiune sînt răspîndite nenumărate așezări ale minerilor care poartă denumirea de «băi». De veacuri întregi, oamenii au scormonit pe-aici pămîntul. E un pămînt bogat. Iar Baia Mare era și este, ca să zic așa, nucleul acestor exploatări. Aici minereul se schimbă în lingouri strălucitoare. Firește, atît execuția, cît și prelucrarea metalelor se fac acum după ultimul cuvînt al tehnicii.

«Expunerea» lui Tudor, scurtă, dar edificatoare, se împletește în mintea fiecăruia cu imaginea potolită, dar viguroasă a colierelor de lumini. Și ațipim cu această imagine sub pleoape în paturile confortabile ale modernului hotel «București».

A doua zi pornim încă din zori să cutreierăm orașul. Pulsația lui puternică, ritmică ne impresionează, ne îmbie să vedem și să cercetăm totul. Firește însă că asta nu e cu putință. Ne alegem cîteva puncte «esențiale», cum le denumește Tudor. Uzina centrală de preparare a minereurilor, combinatul chimico-metalurgic, barajul de la Firiza...

Petrișor, care de mult urmărește «să-l facă praf» pe atotștiutorul Tudor, lansează liniștit «bomba» lui:

— Să nu uităm că mai avem ceva «esențial» de vizitat: grupul școlar minier.

Tudor, redus la tăcere, ascultă stînjenit explicațiile lui:

— Acolo învață o mie și cîteva sute de elevi. (Tudor n-ar fi spus «cîteva», ar fi prevăzut.) Sînt o mulțime de specialități, din care poți să alegi. Poți deveni geolog, maistru minier, specialist în prelucrarea minereului, energetician... O adevărată politehnică, ce mai!

Într-adevăr, complexul școlar ne uimește prin dimensiunile lui. Vizităm sălile de clasă, laboratoarele, căminul cel nou, expoziția școlii. Privim îndelung, cu interes machetele din expoziție, lucrate de elevii școlii. Unele înfățișează mașini și utilaje moderne. Altele vechi instalații de minerit. Asemenea machete întîlnim, ceva mai tîrziu, și la Muzeul din Baia Mare, întruchipînd evoluția unei îndeletniciri seculare.

...Cînd spui «muzeu», spui «istorie». E locul deci să împlinesc făgăduiala de mai înainte și să vă istorisesc întîlnirea cu Pintea. Fiindcă haiducul nemuritor e o întruchipare a însăși zbuciumatei istorii a acestui ținut.

AȘA A FOST PINTEA

Un sculptor băimărean l-a dăltuit pe Pintea din trunchiul unui stejar.

Așa a fost Pintea: un stejar viu. Un stejar fără moarte. «O fo' năzdrăvan» — spun bătrînii oieri maramureșeni. Dar vorba aceasta are un înțeles mult mai adînc: acela al întruchipării vitejiei poporului și setei lui de dreptate. Lumina de azi a Băii Mari, lumina nouă din ochii maramureșenilor e lumina pe care a visat-o el.

Necurmata lui tărie sufletească l-a păstrat viu în inimile oamenilor, i-a dat dimensiuni de uriaș. Pretutindeni locurile sînt pline de amintirea haiducului. Toporul lui zice-se că se află înfipt în Dealul Hoților. Ghioaga lui ghintuită se păstrează la Baia Sprie. O stîncă netezită de ploi poartă numele de «Masa lui Pintea». Ba chiar și urma de copită a calului său spun unii că s-ar păstra...

Iar izvorul lui Pintea, din care spune legenda că-și potolea el setea, e mereu dulce și limpede, ca de cleștar. Ca sufletul haiducului.

Am băut și noi din izvorul lui Pintea cel vestit.

Acolo am stat, în amiaza liniștită, sub privegherea pădurilor bătute cîndva de zimbri și l-am ascultat pe baciul acela bătrîn. Și Petrișor, și Piticuță, și Tudor, și Valeria, și toți ceilalți, lirici sau mai puțin lirici, îl priveau cu aceiași ochi mari și cercetați de vise pe baciul bătrîn. Purta cămașă curată, albă, cu mîneci foarte largi și pantaloni de cînepă, de asemenea foarte largi, iar peste mijloc era încins cu un brîu lat de piele, lucrat cu meșteșug. (Ne părea rău că nu poartă și vestita «gubă» mițoasă, de care auzisem atîta vorbindu-se.) Și povestea unchiașul cum se răfuia Pintea cu domnii, cum nici «gheneralii cei mari ai împăratului» nu-l puteau dovedi, cum frîngea el lanțurile și dărîma pereții temniței și făcea dreptate sărmanilor. Și baciul își presăra spusele cu stihuri vechi:

«Frunză verde păducel,
Pintea-i mare voinicel,
de toți grofii fug de el...»

Iar noi, în murmurul izvorului și sub mantia pădurii de molid, ne gîndeam la viteazul de odinioară, la lupta și răzvrătirea lui, la lupta de veacuri a întregului norod, la izbînda ei, care a adus lumină și pe plaiurile maramureșene, ca pe întreg pămîntul țării.

Ilustrații:
EUGEN TARU

...de la un timbru marocan

de EMILIA CĂLDARARU

Telefonul zbîrnîi prelung. Mișu cîrni din nas. Îl deranja de la o ocupație care-l absorbea cu totul. După 3 luni de vacanță, cine nu știe ce plăcere e să-ți faci din nou ghiozdanul: cu penar nou, cu creion încă neros la capăt, cu guma încă nepătată de cerneală, cu caiete neîncepute, în învelitori albastre, mă rog, cu tot dichisul, ca la început de an școlar. Telefonul însă continua să sune insistent și, cum la ora aceea în toată casa nu era altcineva care să răspundă, Mișu fu nevoit să-și întrerupă ocupația. Din receptor, o voce subțire și zorită îl copleși pe Mișu, ca o ploaie de artificii sonore:

— Salve, Emile! Ura, bine te-am găsit! Tu te-ai întors demult? Eu abia azi dimineață. Să mă vezi, măi, nu mă mai cunoști. Las' că-ți povestesc eu. Ne vedem noi mîine la școală și...

— Un moment, un moment vă rog, îl întrerupe Mișu, intrigat, pe interlocutorul său care dovedea atîta vervă. Pe cine căutați dumneavoastră?

— Hai, mă Emile, ce te ții de bancuri. Fii atent măi, n-am mai avut răbdare pînă mîine dimineață, fii atent ce veste-ți dau: ți-am făcut rost de un palmier. Ei, ce spui? Ți-ai văzut visu' cu ochii. Acuma îmi dai și tu capul de mort?

— Capul de... de mort? repetă Mișu năucit de-a binelea, cu glas cam tremurat.

— Da', măi, ce-ai uitat? Nu mi-ai promis tu, înainte de vacanță, că dacă-ți găsesc un timbru ca al meu, ăla marocan, cu palmier, mi-l dai și tu pe ăla mexican, cu un fluture cap de mort ?

— Ha, ha, ha, izbucni Mișu într-un hohot nestăpînit, ha, ha, ha, ești o figură, zău așa. Nu știu pe cine cauți da' știu că m-ai distrat.

În receptor se făcu tăcere. Pe urmă se auzi o tuse încurcată și, în sfîrșit, o voce care se străduia să fie cît mai gravă:

— Scuzați, vă rog, nu-i familia Răzvan?

— Familia Răzvan? Aaaa, acum înțeleg eu. Familia Răzvan e la Iași.

— La Iași? la te uită. Ce caută la Iași! Atît suna de mirată vocea din receptor, încît uitase din nou să fie gravă.

— S-a mutat de trei luni.

— De trei luni! Și Emil? Adică, bineînțeles, și Emil. Hm!

— Erați prieteni?

— Și încă ce prieteni! se auzi un oftat. La școală împreună, la joacă împreună; schimbam timbre. Aveam amîndoi o colecție! Lux. Eh, păcat! Scuzați de deranj, răsunară din nou tonurile grave. La reve... Aaa, numai o clipă, vă rog, se răzgîndi vocea, o întrebare: nu cumva cunoașteți noua adresă, vreau să zic noua adresă de la Iași a familiei Răzvan?

— Eu nu, dar mi se pare că tata și-a notat-o. Dați-mi un telefon mai pe seară, cînd e și el acasă. Sau, dacă vreți, v-o aduc mîine la școală. Mă găsiți într-a VI-a B. Mă cheamă Popovici Mihai.

— Într-a VI-a B? Înseamnă că o să fim colegi.

— Formidabil! Ce coincidență!

— Formidabil! Cum ai zis că te cheamă? Aaa, Popovici Mihai.

— Mișu.

— Pe mine Georgescu Ștefan. Fănică.

Așa a început, în anul școlar 1966—1967, în clasa a VI-a B a Școlii nr. 119, o nouă prietenie.

*

Mai exact prietenia dintre Mișu și Fănică a început în ziua de 15 septembrie, în prima recreație cînd, în curtea școlii, sub bătrînul castan, Mișu i-a întins lui Fănică un plic mititel, alb.

— Ce-i asta? s-a mirat Fănică.

— Ziceai că vrei un timbru mexican, cu fluture cap de mort. Ți l-am adus. Eu mai am unul.

— Cap de mort?! Mie? Ai și tu o colecție? declanșă Fănică un tir de întrebări în care emoția intra în procent de 99%.

Și de aici s-a încins o discuție atît de aprinsă, încît Mișu, abia la sfîrșitul orelor, în drum spre casă, vîrînd mîna în buzunar și simțind acolo foșnetul unei hîrtiuțe, și-a adus aminte:

— Stai să-ți dau adresa de la Iași. Plecam cu ea acasă. Dacă nici tu nu m-ai întrebat.

— A, da, mulțumesc, zise Fănică, luînd grăbit peticul de hîrtie.

Cînd rămase singur în fața blocului, constata că ține în palma transpirată un petic mototolit, zdrențuit, pe care cerneala se întinsese. «Nu se mai cunoaște scrisul, observă el mustrător; mai mare rușinea, mîine trebuie să-l rog pe Mișu să-mi scrie din nou adresa.»

Dar nu a mai fost nevoie. Fiindcă, în aceeași zi, după-masă, în cutia de scrisori găsi un plic albastru cu un scris rotund bine cunoscut. Cîte nu-i scria Emil de pe la Iași. Locuia într-un bloc nou, chiar în centru, în fața «mozaicului», se plimbase la Copou, pe sub teiul lui Eminescu, își cumpărase o nouă uniformă de pionier, își îmbogățise colecția de timbre cu o nouă serie botanică. Numai palmierul marocan nu izbutise să-l găsească. «Dar tu, Fănică, ce-ai făcut peste vară, ai reușit să obții fluturele mexican? Dacă nu, scrie-mi, ți-l trimit pe al meu» își încheie Emil scrisoarea.

«Dacă am obținut «fluturele mexican». Sigur că l-am obținut,își zîmbi fericit Fănică. Oricum, drăguț din partea lui Emil că mi l-a oferit. O să-i scriu să-i mulțumesc».Puțin mai tîrziu însă Fănică uită și de scrisoare și de răspuns.

*

Seara, înainte de culcare, Fănică scotoci peste tot după un plic mic alb. Găsi unul neîntrebuințat, rămas de la o felicitare de Anul nou, puse în locul felicitării timbrul cu palmier, lipi plicul și scrise caligrafic: «Pentru Mișu».

A doua zi, în recreație, ascunse emoționat micul plic între cărțile colegului de bancă. Și aștepta și mai emoționat să fie găsit. Dar ziua trecu și emoției lui Fănică nu-i fu dat să se sfîrșească; nimic, nici o vorbă, nici un zîmbet de mulțumire din partea lui Mișu. Mai trecu o zi și încă una și Fănică tot nu primi așteptatele mulțumiri. În locul emoției veni panica. Ce s-a întîmplat cu timbrul? Un asemenea timbru pierdut? Cum de n-a ajuns plicul la destinatar? Fiindcă n-a ajuns, că doar nu-i posibil să primești un cadou ca ăsta și să nici nu spui «mulțumesc»! Să-l întreb pe Mișu dacă n-a găsit plicul? Bineînțeles că nu l-a găsit și s-ar simți jignit că-l poate crede în stare să-l găsească și să nu spună nimic. «Să mai aștept, să mai vedem», își spunea Fănică plin de speranțe că azi-mîine misterul se va lămuri. Iar Mișu părea plin de voie bună, îl chema în fiecare zi la joacă în spatele blocurilor, erau nedespărțiți la toate activitățile pionierești, își cercetau reciproc colecțiile cu lupa și le comparau, își țineau parte în încăierările cu băieții, mă rog, prieteni ca orice prieteni. Trecuseră abia vreo cîteva săptămîni și parcă se cunoșteau de cînd lumea.

Și dintr-o dată... se stîrni furtuna. Era pe la ora 7 seara, cînd cei doi prieteni isprăviră de rezolvat exercițiile la algebră și se ridicară de pe scaun, căscînd și trosnindu-și oasele amorțite.

— Mai facem vreo minge, ceva? întrebă Fănică.

— Nu prea am chef. Acuși se și întunecă. M-aș duce acasă. Am de scris o scrisoare. Anropo, voiam să-ți spun, ai salutări de la Emil.

— De la... Emil?

— Ce, nu știai? Corespondez cu Emil.

— Tu? Cu Emii? De unde să știu.

— Credeam că ți-a scris.

— Nu, nu mi-a scris. Nu mi-a scris decît o scrisoare de cînd...

— Și tu?

— Ce eu?... Păi... eu...

— Păi vezi?...

— Dar, în definitiv ce ai tu cu Emil, se enervă Fănică. Ia te uită. De unde pînă unde tu și el...

— Eu din București, el din Iași. Aveam adresa lui și i-am scris. Întîi despre casa de unde a plecat. Totdeauna cînd pleci dintr-o casă ți se strînge nițel inima. Parcă tot ai vrea să treci pe lîngă ea să vezi cum mai e. I-am scris despre casă, despre noul teren de joc din spatele blocurilor. Pe urmă, cînd am înțeles că tu nu i-ai răspuns la scrisoare, i-am scris despre școală, despre colegi. Am scris în numele meu și-al tău.

— Adică în numele meu. De ce? Cine ți-a dat dreptul?

— Prietenia noastră.

— Prietenie! Asta numești tu prietenie? Asta?

Fănică ieși din casa lui Mișu foc și pară, trîntind ușa.

Acasă găsi în cutia de scrisori un plic albastru, cu scrisul acela rotund, binecunoscut. Era o scrisoare de la Emil și el își reaminti cu o strîngere de inimă că nu-i răspunse nici la prima scrisoare. Citi și reciti scrisoarea de cîteva ori pînă cînd, în sfîrșit, înțelese limpede: timbrul său marocan se afla la Iași, în clasoarele lui Emil, trimis de Mișu — timbrul pe care el, Fănică, i-l dăruise. «Îți mulțumesc mult, scria Emil, pentru darul tău; ești un adevărat prieten și nu știi cît regret că trebuie să-ți fac următoarea mărturisire: începusem să mă îndoiesc de tine, de prietenia ta și chiar l-am făcut să înțeleagă asta și pe noul tău prieten, Popovici Mihai. Îmi pare rău și o să mă grăbesc să-i scriu și lui Mișu, ca să înlătur cît mai grabnic orice umbră de îndoială care ar fi putut să se nască în el cu privire la tine.»

În odaie se făcuse întuneric, prin fereastră se vedea cerul spuzit de stele. Fănică stătea lîngă masă, citind o dată și încă o dată scrisoarea lui Emil. Și deodată se hotărî să-i răspundă. Scrise o pagină, două, trei. Apoi rămase un timp cu capul pe masă.

A doua zi plecă la școală prin spatele blocurilor. Intră la o tutungerie și cumpără un plic timbrat. Burduși plicul cu foile scrise mărunt și porni spre școală, fluturîndu-l vesel în stînga și-n dreapta, ca și cînd și-ar fi făcut vînt. Dar afară era ceață și mirosea a frig de toamnă.

În clasă, trecînd spre cuier, lăsă plicul pe bancă, în fața lui Mișu.

— Îl pun la cutie acum în recreație. Dacă vrei, poți să adaugi și tu două vorbe. Mai e loc la urmă.

Ce-aș mai putea să scriu după asemenea roman, rise Mișu, în sinea lui. Poate numai despre starea timpului. Și începu să scrie: «Devreme a mai venit iarna în anul ăsta! Dar Bucureștiul e la fel de frumos. Azi, cînd vom ieși de la școală, eu și cu Fănică...»

Steaua Fantastică

Urmarea povestirii primită de la cititori

FANTOMELE

Jocul sălbatic se înteți în jurul său. Ochi scînteietori, aruncînd flăcări, fornăit îngrozitor, tropote. Băiatul începu să dea din mîini în neștire, apărîndu-se.

— Nu! Nu! țipă el.

Lumina dispăru cu zgomot.

Cînd se trezi era liniște. O boare adia peste pomi, risipind întunericul ce mai rămăsese. Zorile începuseră să apară. Privi nedumerit în jur. Ce se întîmplase? Alături de el zăcea un felinar spart. Capul îl durea îngrozitor. Ridică valiza să plece. Același fornăit îl îngheță iar. Se întoarse s-o rupă de fugă. Cînd colo un cal păștea iarba plină de rouă. În spate purta desagi ciobănești.

Mitică era gata să izbucnească în rîs. Iată de ce se speriase! Auzi un geamăt. De la spate, o tufă de salcîm se mișcă și apăru... un cioban. Pălăria-i era pleoștită peste urechi și peste părul răvășit, cămașa plină de noroi. Cu mîinile se ținea de un genunchi însîngerat.

— Bună dimineața, bade! zise Mitică.

— Bună dimineața, băiete, răspunse ciobanul.

— Ce-ai la picior, bade?

— Apăi, am pățit-o azi-noapte. S-a speriat calul nu știu de ce și m-a zvîrlit cît colo. Am gemut... pînă am adormit.

Mitică scoase din valiză o pînză curată și bandajă piciorul omului. Îl ajută să salte în șa și plecă.

— Mulțumesc! Să trăiești, băiete! strigă ciobanul.

— Mergi cu bine, bade!

Cînd se întoarse, zări felinarul spart. Izbucni în hohot de rîs.

— Hei, bade! Ia-ți felinarul...

CONSTANTIN DINU
Tr. Severin

Hora picioarelor albe se destrămă, pierzîndu-și tropotul printre tufișuri. Acum, ca doi țăruși văruiți ce încercau s-o ia din loc, parcă priponite de întuneric, se mai zăreau doar două... Ba nu, trei! Se auzi un clopot sunînd agitat și capul de foc se rostogoli drept spre Mitică. Băiatul căzu pe spate și peste groaza ce-l cuprinse, simțind ceva moale și umed în pantaloni, se simți potopit de rușine. Avea totuși 12 ani.

Vru să se ridice, să strige, să lovească cu pumnii, cu valiza, dar se pomeni luat în brațe.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

O nouă povestire pe care o puteți continua

URMĂRIREA

Cînd luni de dimineață cititorii rubricilor sportive încheie lectura vreunei cronici la un important meci de fotbal din ajun, privirea lor întîlnește adesea o frază devenită aproape familiară și care nu mai uimește pe nimeni: «A arbitrat autoritar și competent Ilie Drăgoi» sau «Excelent arbitrajul lui Ilie Drăgoi (București)». De altfel, dacă obișnuiții stadioanelor ar găsi doar însemnarea: «Arbitrul întîlnirii, I. Drăgoi», ar face neîndoielnic singur completarea de rigoare.

Deținător al ecusonului de arbitru internațional, lector a nenumărate cursuri de arbitri, el însuși unul dintre fotbaliștii cu renume în urmă cu vreo 15 ani, Ilie Drăgoi are rarul privilegiu de a fi rămas și în calitate de «cavaler al fluierului» una dintre vedetele stadioanelor.

În ciuda marii sale popularități, nu mulți sînt cei care știu că de luni dimineața pînă sîmbătă seara, cînd își împachetează în valiză echipamentul de culoare neagră, Ilie Drăgoi este profesor de limba română, deși nu s-ar mira să afle că efectuează cu aceeași precizie și finețe analizele literare, ca atunci cînd în fazele cele mai confuze discerne, dintr-o privire, cel mai subtil ofsaid înainte ca tușierul să aibă timpul de a ridica steagul.

În sîmbăta cînd începe povestirea noastră, Ilie Drăgoi se îndrepta spre biroul de voiaj. Avea de arbitrat a doua zi un meci de fotbal la Reșița, una dintre acele întîlniri «decisive» în care, pe parcursul a 90 de minute, și uneori într-un singur minut, se hotărăște soarta unei echipe, un meci de baraj în care miza eliminatorie — importantă ea însăși — e nu o dată acut și monstruos dilatată de exclusivismul aproape mecanic al «microbiștilor».

La ghișeu nu era aglomerație și, așteptînd ca funcționara să-i elibereze biletul, Ilie Drăgoi tocmai își căuta banii în portmoneul burdușit de acte, cînd se simți observat. Întoarse capul și zări în spatele său un ins în haină de piele care, în aceeași clipă, parcă jenat de a fi fost descoperit, își ațintă privirea pe afișul cu numele casieriței de serviciu. Arbitrul nu-i acordă nici o atenție. Figura uscățivă, cu ochi cenușii, sfredelitori, ascunși aproape sub cozorocul unei șepci nou-nouțe, nu-i spunea nimic. Plecînd, schimbă doar, în mod reflex, locul portmoneului și, peste un minut, coborînd treptele agenției, se opri la o drogherie. Ceru o pastă de dinți și își potrivi banii, cînd, exact la doi pași, în stînga sa, discutînd cu cealaltă vînzătoare, arbitrul îl zări pe necunoscut. O clipă simți imboldul să-l salute ca pe o veche cunoștință, dar individul întoarse privirea și arbitrul se mulțumi să mormăie: «Interesant! Sînt cunoscuți pe care nu-i văd cu anii și cu acesta»... Apoi ieși zîmbind: «Te pomenești... că îl atrage volumul portmoneului meu... De-ar ști că e căptușit cu poze și legitimații»!

Cîteva minute mai tîrziu, Drăgoi se opri la frizeria Ateneului și luă loc pe un scaun. Frizerul, grăsuț, parfumat și dichisit ca un cozonac cu fundă, îl cunoștea. Îl luă peste rînd, tapetîndu-l cu șervețele, și începu să trăncănească de una, de alta cînd, prin oglindă, Ilie Drăgoi zări... pe individ. Cerea și el să fie tuns. De data aceasta îl privi mai atent. Observă chiar o cicatrice la arcada dreaptă și, studiindu-l pe furiș, încercă sentimentul ciudat că această a treia întîlnire, la interval de o jumătate de oră, nu e întîmplătoare.

— Cine poate să fie și ce vrea? se întreba el. Un pungaș nu s-ar expune atîta timp... Parcă totuși îl cunosc de undeva, continua să cugete intrigat arbitrul, dacă nu cumva această senzație vine din faptul că se ține scai de mine. Să fie părintele unui elev amenințat să cadă la română? E prea tînăr... Sau poate unul din acei «suporteri» care, în ajunul unor meciuri-«cheie», încearcă pe lîngă arbitru marea cu degetul?

Scaunele le erau opuse, așa încît arbitrul îl observa fără voie și răspundea monosilabic și aiurea frizerului, care îl asalta cu întrebări.

— La 7 goluri îi bate, ce ziceți?

— Da. La 7 și 15, zise arbitrul gîndindu-se la ora plecării trenului.

Trecu în goană pe acasă și la ora șapte se afla pe peronul Gării de Nord. Ochiul său exersat pe spațiile largi ale stadioanelor, deprins cu vălmășagul tribunelor sau al recreațiilor, inspectă dintr-o rotire mulțimea forfotind împrejur. Nu, necunos-

Ei și Ei

Finalul propus de autor

— Mitică! Tu ești?

Era vocea lui Sandu Jurcă, prietenul său.

— Am venit în calea ta. Cu un felinar din bostan. «Aha, va să zică ăsta era capul de foc», gîndi Mitică, dar nu izbutea totuși să scoată nici un cuvînt. Acum se apropia de el, proiectată pe Dealul Turcilor, arătarea lăptoasă cu coasa pe umăr.

— Ți-ai găsit ortacul? vorbi arătarea și pe întuneric Mitică îi desluși vocea. Era vecinul lor, baci Filimon. Venea de la cosit. Curînd se dumiri și cu droaia de picioare albe ce nu-si mai istoveau țopăitul. Era cireada de bivolițe, negre ca noaptea, rămase la păscut pe deal. Picioarele le erau văruite de nămolul Crișului Alb prin vadul căruia treceau în fiecare zi. Și noaptea, firește, li se vedeau doar picioarele, ca retezate...

În drum spre Dragomiri, Mitică — braț la braț cu Sandu Jurcă —, cîntînd și șuierînd, ducea din cînd în cînd mîna la spate. Simțea ceva cald, ud și terciuit. Dar nu se mai rușina: erau prunele pe care căzuse.

M. SÎNTIMBREANU

Desene: ALBIN STĂNESCU

cutul în haină de piele și cu șapcă albă nu era pe peron! Fără să știe de ce răsuflă parcă ușurat.

Urcă în vagonul său și aproape să scape valiza pe care încerca să o potrivească în portbagaj, în capul... necunoscutului. Pentru a patra oară în acea zi se aflau față în față. În lumina tare a compartimentului, Ilie Drăgoi îl privi mai pe îndelete. Avea timp...

«Asta nu mai e o întîmplare — își zise și simțea că își pierde cumpătul. Omul acesta are ceva cu mine! Vrea ceva... Și acest ceva nu e prea curat... Ei bine, am să-l întreb ce dorește!» hotărî el, dar celălalt își puse ziarul pe față și, ghemuindu-se pe banchetă, adormi. Sau se prefăcu doar că doarme, căci din timp în timp ziarul îi aluneca de pe obraz și atunci arbitrul își dădea seama că, printre gene, este observat. . .

«Ar fi culmea să coboare odată cu mine» — își zise el și, nu mult după aceea, în ciuda hotărîrii de a rămîne treaz, adormi ca totdeauna la drumurile lungi. Se trezi a doua zi sub cerul de cenușă vînăt-roșiatic al Reșiței și ieși pe culoar. Își reaminti de individ, dar acesta dispăruse. «Mi-am făcut griji de pomană» — rîse arbitrul, făcîndu-și loc spre ieșire, în timp ce garnitura frînată se opinti în fața gării. Ușa vagonului era deschisă și pe scară, gata să coboare, se afla... necunoscutul în haina de piele. Clipea din ochi stingher și, parcă salutîndu-l cu un zîmbet abia schițat, sări jos și se îndreptă grăbit spre ieșire.

«Ei, drăcie — își zise Ilie Drăgoi —, dar asta e culmea! Dacă-l mai văd o dată îl iau de piept! Îl dau pe mîna miliției!...»

Furios, se îndreptă spre hotelul unde avea cameră rezervată. Luă cheia, urcă la etaj și... ei, da, exact la ușa camerei alăturate, încercînd cheia, se afla necunoscutul!

— Nemaipomenit! se pomeni exclamînd arbitrul și îl păroni îndelung cu privirea. Dar individul se strecură grăbit în camera lui.

(VA URMA)

SCENETA

Pe urmele VINOVATULUI

de AUREL ALBU

(La scena, deocamdată goală, apare Crainicul.)

CRAINICUL: Dragi prieteni, bună ziua! Știu că ați venit să vedeți o piesă. Dar azi nu se va juca nici o piesă. Lipsesc interpreții. Mi se pare că lipsește chiar și piesa. Vă propun în schimb un joc. Acesta se cheamă «Pe urmele vinovatului». O să vă explic cum se joacă. *(Coboară în public.)* Uite, de pildă, tu, și tu, și tu. *(Alege cîțiva copii din sală*.)* Poftiți pe scenă. *(Către culise.)* Aduceți vă rog cinci scaune și o masă! *(Din culise se aduc cele cerute.)* Avem aproape tot ce ne trebuie. Tu o să fii judecătorul. Stai te rog pe scaunul din mijloc. Aci va fi Acuzarea. Dacă îmi dați voie, eu voi fi Acuzarea... Și tu ești Apărarea. Ți se potrivește mai bine pentru că ești fată! Ia loc, te rog, pe scaunul din stînga. Voi doi veți sta la dreapta și la stînga judecătorului. Sînteți tribunalul. *(Către culise.)* Rog să se aducă robele. *(Se aduc robele. Tribunalul le îmbracă.)* Iar aci, în fața acestui panou, va fi «colțul reconstituirilor». Veți vedea la ce folosește. Ei, acum ne mai trebuie un acuzat. De pildă, tu, da, da, tu cel cu puloverul albastru. Vrei să fii acuzatul?

ACUZATUL *(vine pe scenă, foarte încurcat):* Bine, dar...

CRAINICUL: N-ai făcut nici o poznă în ultima vreme? Hai, amintește-ți, e doar un joc.

UN GLAS DIN SALĂ: A spart un geam. *(Rîsete.)*

CRAINICUL: A! Uite, ăsta ar fi unmotiv.

ACUZATUL: Bine, dar asta nu mai e joacă. Într-adevăr, am spart un geam... Însă s-a terminat.

GLASUL DIN SALĂ: L-a discutat detașamentul și a și plătit geamul.

CRAINICUL *(către cei din sală):* Cunoașteți cazul? Poftim. Te facem martorul acuzării... Poftim pe scenă. *(Cel din sală vine pe scenă.)* Povestește cazul onoratului tribunal.

MARTORUL ACUZĂRII *(așa îl vom numi de-acum):* Păi, e simplu. În după-amiaza zilei de 23... sau 25..., nu mai țin minte, eram cu un grup de colegi. Ne jucam în apropierea școlii. Cînd, deodată, zdrang! Un geam spart. Alergăm și îl găsim pe dumnealui. Se uita la geamul spart. În mînă avea o minge de fotbal.

CRAINICUL: Stop! Stimat tribunal, propun o reconstituire.

JUDECĂTORUL: Se aprobă.

CRAINICUL *(către martor):* Este aici în sală vreunul din colegii tăi care au asistat la cele povestite de tine?

MARTORUL ACUZĂRII *(se uită prin sală):* Sînt doi. Fata aceea și băiatul acela.

CRAINICUL: Să poftească sus pe scenă. *(Cei doi se supun.)* Și acum să reconstituim scena. Poftiți la colțul reconstituirilor. *(Către culise.)* Vă rog o minge de fotbal pentru recuzită. *(Cineva îi aduce o minge de fotbal.)* Mulțumesc. *(I-o dă acuzatului.)*

MARTORUL: Să vedeți. În clipa în care am auzit geamul spărgîndu-se, am fugit către școală. Și acolo... *(Martorii vin în fugă către colțul reconstituirilor, prefăcîndu-se că au alergat mult și gîfîie.)*

MARTORA: Ce-ai făcut? Ai spart geamul.

ACUZATUL *(bîlbîit):* Eu... eu... u... de fapt...

MARTORUL: Uite, peretele are numai urme de minge.

ACUZATUL *(pleacă ochii și tace.)*

MARTORUL ACUZĂRII: Precum vedeți, lucrurile s-au petrecut așa cum vi le-am descris. *(Cei doi martori revin în fața tribunalului.)*

CRAINICUL: Mulțumesc. Chestiunea e cît se poate de clară. Ca atare, îmi pot formula acuzația. În ziua de 23 sau 25, n-are importanță, inculpatul a spart un geam al școlii. Îl acuz de neglijență față de bunurile publice.

APĂRAREA: Cer cuvîntul! Aș dori să pun cîteva întrebări inculpatului și, poate, și martorilor.

JUDECĂTORUL: Poftim!

APĂRAREA *(către acuzat):* Spune-mi, te rog, ce căutai în curtea școlii după cursuri?

ACUZATUL: Am... Mi-am adus aminte că am uitat planșa pe care trebuia s-o reproduc... Știți, mie-mi place să desenez.

APĂRAREA: Și ai luat-o?

ACUZATUL: Da. M-am dus în clasă și am luat-o.

MARTORUL: E-adevărat, tovarășe judecător. În clipa aceasta mi-am adus aminte. Cînd l-am găsit, avea într-o mînă mingea, în cealaltă un sul de hîrtie.

APĂRAREA: Deci, acest amănunt a fost omis la reconstituire. Eu am să-l reții. S-ar putea să aibă o anumită importanță. *(Din nou către acuzat.)* Planșa ai luat-o din clasa în care înveți?

ACUZATUL: Da. De pe perete.

APĂRAREA: Geamul cărei clase a fost spart?

MARTORUL ACUZĂRII: Chiar geamul clasei lui.

APĂRAREA *(către martorul Acuzării):* O întrebare. Cît timp a trecut din clipa în care ați auzit zgomotul geamului spart pînă cînd l-ați găsit pe acuzat?

MARTORUL ACUZĂRII *(nesigur):* Cred că un minut...

CRAINICUL: Am impresia că Apărarea ne face să pierdem timpul cu amănunte cu totul secundare.

APĂRAREA: Amănunte? Hm. S-ar putea! *(Către martorul Acuzării):* Încă o întrebare. Dat fiind că din acte reiese că spărtura geamului era mare, e de presupus că mingea a pătruns în clasă. Crezi că din locul în care l-ați găsit pe Acuzat acesta ar fi putut alerga în clasă să ia mingea și să fie și înapoi?

MARTORUL ACUZĂRII: Imposibil! I-ar fi trebuit cel puțin două minute!

APĂRAREA: Deci, dacă el a fost găsit *afară* în fața geamului după un minut *cum putea inculpatul să fie cu mingea în mînă* de vreme ce aceasta a străpuns geamul și se afla *în clasă?* E de presupus că în clipa în care mingea a pătruns în clasă, inculpatul se afla și el în clasă. A luat-o repede și a ieșit afară, lucru care a durat cca. un minut. Or, dacă el ar fi alergat din curte în clasă și înapoi i-ar fi trebuit, dus și întors, cca. 2 minute, așa cum ne declară martorii. Tovarășe judecător, în baza acestor fapte îl consider pe Acuzat nevinovat.

CRAINICUL: Argumentarea e precisă. Se ridică atunci o întrebare: dacă altcineva a spart geamul, de ce Acuzatul și-a luat vina asupra lui? De aici, logic, cel care a spart geamul e cunoscut de Acuzat.

JUDECĂTORUL: E foarte logic!

ACUZATUL *(revoltat, dar și speriat):* Eu... La început ați spus că e un joc... Eu nu mă mai joc așa!

CRAINICUL: Da, se pare că nu mai e vorba aici de joc. Am dat peste o problemă foarte serioasă care trebuie lămurită. În aceste împrejurări, tovarășe judecător, cer să mi se permită a-mi îndrepta ancheta pe alt drum.

JUDECĂTORUL: Aveți permisiunea tribunalului.

CRAINICUL: Acuzat, o întrebare: mingea de fotbal era a ta?

ACUZATUL: Iîîî... era...

MARTOR II *(mirat):* Dar... El nu avea minge de fotbal. Stăm în aceeași curte. Dacă ar fi avut nu se poate să se fi jucat cu ea fără să-l văd.

* Bineînțeles că nu alege la întîmplare, ci chiar pe interpreți, care, la început, se află printre spectatori.

Ilustrații:
E. TARU

CRAINICUL: Prin urmare, recunoști că nu ai minge!?

ACUZATUL *(tace).*

CRAINICUL: Bine... *(Brusc.)* O altă întrebare: care dintre prietenii tăi are minge de fotbal?

ACUZATUL: Mm... Nu știu.

MARTOR II: Tovarășe judecător. Petrică, colegul nostru, are minge de fotbal... Și e prietenul lui.

JUDECĂTORUL: Numitul Petrică se află în sală?

PETRICĂ *(din sală, șovăitor):* Da...

JUDECĂTORUL: Ești chemat ca martor. Poftim te rog. *(Petrică vine din sală foarte, foarte șovăitor.)* Spune-mi, te rog, există vreo legătură între mingea ta și geamul spart?

ACUZATUL *(grăbit):* Există! Mi-a împrumutat-o în ziua aceea.

CRAINICUL: Cer îngăduința să pun și eu cîteva întrebări Martorului.

JUDECĂTORUL: Tribunalul e de acord.

CRAINICUL *(către Petrică):* Unde te aflai în momentul în care s-a spart geamul la școală?

PETRICĂ *(învins):* Eu... Eu eram acolo! *(Rumoare în sală.)*

CRAINICUL: Asta voiam să știu. Să facem o reconstituire. *(Către acuzat.)* Acuzat, arată-ne cum s-au petrecut faptele. *(Cei doi se duc la colțul reconstituirilor. Din culise li se dă mingea. Petrică începe s-o bată de panoul aflat în acest colț.)*

ACUZATUL *(către judecător):* Trebuie s-o luăm puțin mai dinainte. Am venit amîndoi la școală. După cum vedeți, Petrică avea mingea. *(Către Petrică.)* Eu mă duc în clasă să iau planșa... *(Dispare în culise de unde strigă.)* Vezi, mă, să nu spargi geamul!

PETRICĂ *(tot bătînd mingea):* Lasă că nu sparg nimic! Eu am siguranță în șut. *(Bate mingea din ce în ce mai înverșunat. Deodată, cu o lovitură mai puternică, o trimite în culise. Se aude zdrăngănitul unui geam spart. Petrică rămîne cîteva clipe prostit.)* Aoleu! Am spart geamul! *(Fuge spre culise, ezită, se întoarce, apoi, definitiv hotărît, dispare.)*

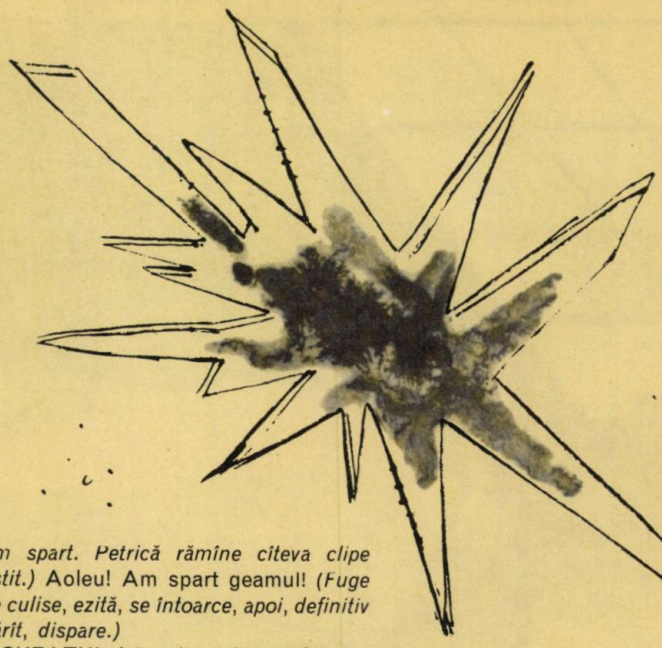

ACUZATUL *(vine din culise în fugă și, gîfîind, cu mingea într-o mînă și cu sulul în cealaltă):* Petricăăă! Petrică! Unde ești? A fugit!... *(Cu năduf.)* Și i-am spus să fie atent.

CRAINICUL: Socot reconstituirea satisfăcătoare. *(Acuzatul și Petrică revin în fața tribunalului, Petrică ieșind din culise cu capul în jos.)* Prin urmare, Petrică fugise. Mai departe, știți ce s-a întîmplat: au venit ceilalți, l-au găsit în fața geamului spart, iar el a luat vina asupra lui. *(Către Acuzat.)* Vrei să ne spui de ce-ai făcut-o?

ACUZATUL: Era... prietenul meu.

APĂRAREA: Aș dori să remarc, onorat tribunal, că Acuzatul a făcut un gest nobil.

CRAINICUL: Pînă aci sînt de acord cu colegul meu. Dar aș vrea să continui reconstituirea. Acuzat! L-ai revăzut în după-amiaza sau în seara aceea pe Petrică?

ACUZATUL: Nu. L-am căutat pe acasă: nu era. I-am lăsat vorbă să vină pe la mine... N-a venit. Ne-am văzut a doua zi, la școală, în prima recreație.

CRAINICUL: Perfect! Să reconstituim întîlnirea. *(Către culise.)* Sunați vă rog clopoțelul. Așa. E recreație! *(Acuzatul și Petrică trec la colțul reconstituirilor.)*

ACUZATUL *(către Petrică):* Te-am căutat aseară...

PETRICĂ *(stingherit):* Da... da... Ce situație neplăcută!

ACUZATUL: E scandal mare Petrică. Voi fi pus în discuția detașamentului.

PETRICĂ: Mă rog... Și... ai să zici că eu l-am spart?!

ACUZATUL: Eu nu pot să zic, știi bine... Eu nu pîrăsc pe nimeni, darmite pe tine.

PETRICĂ: Ce să fac? Și așa la purtare, știi... Ei bine, am să recunosc!

CRAINICUL: Stop! E edificator. Adunarea de detașament a avut loc. Petrică a recunoscut?

ACUZATUL: N... nu... Am așteptat tot timpul. Stătea cu nasul în jos. Toți pionierii mă criticau... Era foarte neplăcut.

CRAINICUL: Aș vrea să întreb Apărarea dacă își menține părerea asupra «gestului nobil».

APĂRAREA *(șovăitor):* Da, desigur... cu toate că se ridică, firește, unele probleme... În fine...

CRAINICUL: Părerea martorilor!

(CONTINUARE ÎN PAG. 22)

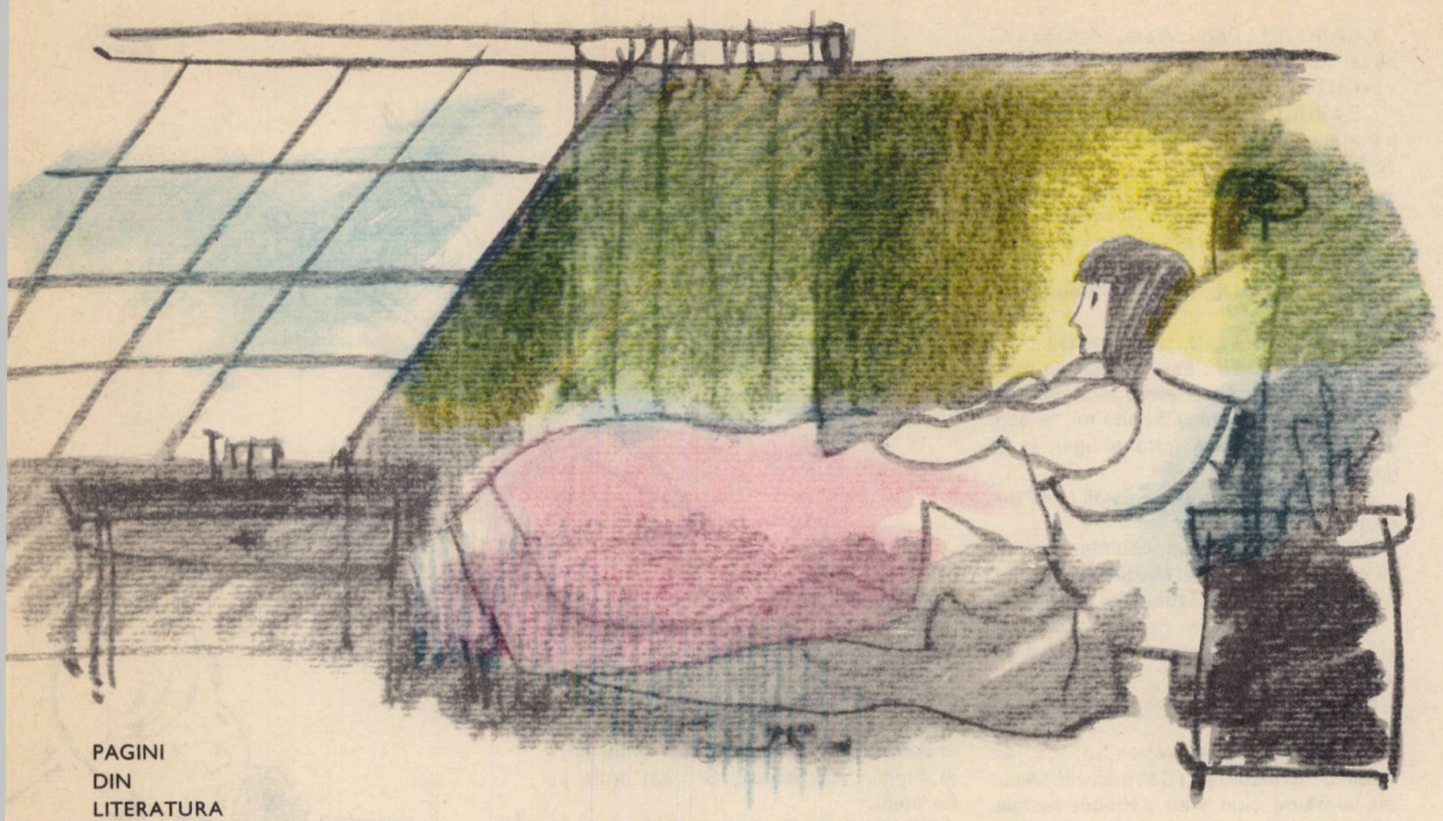

PAGINI DIN LITERATURA UNIVERSALĂ

ULTIMA FRUNZĂ

de O'HENRY

Sus, deasupra unei case scunde și îndesate, cu două caturi, Sue și Johnsy aveau atelierul lor. «Johnsy» era numele de răsfăț care înlocuia pe Joanna. Una dintre fete era din Maine; cealaltă din California. Se cunoscuseră la un restaurant cu meniu fix de pe Eight Street și-și găsiseră gusturi atît de asemănătoare în materie de artă și de salată de andive încît din toate astea ieși un atelier comun.

Acestea se petreceau prin luna mai. În noiembrie, Johnsy se îmbolnăvi și acum zăcea, abia mișcînd, pe patul ei de fier pictat, privind prin ochiulețele ferestrei.

Doctorul o chemă pe Sue afară, în vestibul, făcîndu-i semn din sprînceana-i deasă și sură.

— Ar mai avea o șansă de... să zicem unu' la zece, spuse el, scuturînd mercurul din termometru. Această șansă se numește voința de a trăi. Dar mica dumitale prietenă și-a băgat în cap că nu se va face bine.

După plecarea lui, Sue se duse în atelier și plînse pînă ce făcu dintr-un șervet japonez doar o pastă de hîrtie. Apoi intră în camera lui Johnsy cu planșeta de desen.

Ochii lui Johnsy erau larg deschiși. Privea pe fereastră și număra, număra de-a-ndaratelea.

«Douăsprezece», zicea, și ceva mai tîrziu «unsprezece»; și apoi «zece», și «nouă», și apoi «opt», și «șapte» — aproape dintr-o dată.

Sue privi întrebătoare spre fereastră. Ce tot numără acolo? Era numai o curte goală și mohorîtă și calcanul casei de cărămidă la douăzeci de picioare distanță. Un vrej de iederă bătrînă, bătrînă și noduroasă și prăpădită de la rădăcină, se cățărase pînă la jumătatea zidului de cărămidă.

— Ce-i, draga mea? întrebă Sue.

— Șase, zise Johnsy aproape în șoaptă. Acum cad mai repede. Acum trei zile erau aproape o sută. Mă durea capul pînă le număram. Dar acum e ușor. Uite, încă una. Au rămas numai cinci.

— Cinci ce, dragă?

— Frunze... Pe lujerul de iederă. Cînd cea din urmă frunză va cădea, va trebui să mă duc și eu. Știu asta de trei zile. Nu ți-a spus-o și doctorul?

— Vai, n-am auzit de cînd sînt o prostie ca asta, glăsui Sue pe un ton de dispreț. Ce legătură au bătrînele frunze de iederă cu însănătoșirea ta? Și-apoi doctorul mi-a spus azi dimineață că șansele tale de vindecare, și încă foarte repede, sînt — ia stai, să vedem exact cum a zis — că șansele sînt de zece la unu! Mai bine ia puțină supă acum și las-o pe Sue să-și vadă de desenul ei, așa ca să-l poată vinde revistei și să cumpere medicamente pentru copilașul ei.

— Să-mi spui de îndată ce ai terminat, zise Johnsy, închizînd ochii și rămînînd albă și nemișcată ca o statuie prăvălită, pentru că vreau să văd cum cade ultima frunză.

— Încearcă să adormi, zise Sue. Trebuie să chem sus pe Behrman, ca să-mi pozeze ca model pentru bătrînul miner singuratic. N-o să lipsesc decît un minut.

Bătrînul Behrman locuia sub apar-

tamentul lor. Era un ratat în artă. Fusese totdeauna gata să picteze o capodoperă, dar niciodată nu izbutise nici măcar s-o înceapă. Cîștiga puțin, servind ca model artiștilor tineri din colonie, care nu puteau plăti un profesionist. Era un bătrînel înfricoșător, care-și bătea teribil joc de blîndețea fiecăruia, dar care se considera în același timp un adevărat dulău, menit să le ocrotească pe cele două tinere artiste din atelierul de sus.

Fata îl găsi pe Behrman în vizuina sa de jos, luminată slab. Sue îi vorbi bătrînului de fantezia lui Johnsy. Se temea că fata, așa, slabă cum era și șubredă, ea însăși ca o frunză, se va duce într-adevăr cînd ușoara ei legătură cu lumea va deveni și mai firavă.

Bătrînul Behrman, cu ochii roșii, lăcrimînd vizibil, își manifestă revolta față de asemenea fantezii idioate.

— Vin chiar acum cu dumneata. Aici nu e locul unde o persoană așa bună ca miss Johnsy să zacă bolnavă. Într-o bună zi am să pictez o capodoperă și vom pleca cu toții de aici.

Cînd Sue și Behrman urcară, Johnsy dormea. Priviră temători pe fereastră la vrejul de iederă, apoi se uitară o clipă unul la altul, fără o vorbă. Cădea o ploaie rece, neîntreruptă, amestecată cu zăpadă.

Cînd Sue se deșteptă a doua zi, după un somn de o oră, Johnsy zăcea cu ochii întunecați, larg deschiși, privind țintă la storul verde, încă netras.

— Ridică-l. Vreau să mă uit afară, porunci ea în șoaptă. După ploaia care se dezlănțuise și după sălbaticele rafale de vînt care nu conteniseră toată noaptea, se mai afla pe zidul de cărămidă o singură frunză de iederă.

— E ultima, zise Johnsy. Eram sigură că va cădea în timpul nopții. Am ascultat vîntul. Cade ea azi și, odată cu ea, o să mor și eu.

— Draga mea, draga mea! zise Sue, aplecîndu-și fața obosită pe pernă, gîndește-te la mine dacă la tine nu vrei să te gîndești...

Dar Johnsy nu răspunse. Fantezia părea că o stăpînea mai puternic, în timp ce, unul cîte unul, firele care o legaseră de pămînt și de prietenie se dezlegau.

Ziua se scurgea greu. Și chiar în amurg, fetele mai putură vedea pe zid frunza singuratică de iederă, lipită de tulpina ei. O văzură și mai apoi, odată cu venirea nopții, cînd vîntul de nord se dezlănțui din nou, în timp ce ploaia răpăia încă în ferestre și picura din streșini.

Cînd se făcu iar lumină destulă, Johnsy cea fără îndurare ceru să se ridice storul.

Frunza de iederă mai era la locul ei!

. . . . . .

A doua zi medicul îi spuse lui Sue:

— Fata e în afară de orice pericol. Ai izbutit. Acum, hrană bună și îngrijire, asta-i tot.

Și, în după-amiaza aceea, Sue veni la patul prietenei sale.

— Am ceva să-ți spun, șoricel alb, zise ea. Domnul Behrman a murit de pneumonie. A fost bolnav numai două zile. Portarul l-a găsit în prima zi dimineața în camera lui de jos, în plină criză dureroasă și fără nici un ajutor. Pantofii și hainele îi erau cu totul ude și reci ca gheața. Nu și-a putut da seama unde fusese pe o noapte așa de groaznică. Apoi au găsit o lanternă încă aprinsă, o scară care fusese deplasată de la locul ei și cîteva pensule răvășite și mînjite cu verde și cu galben, și, uită-te pe fereastră, draga mea, la ultima frunză de iederă de pe zid! Nu te-ai mirat de ce nu se clatină și nici nu mișcă măcar cînd suflă vîntul? A, draga mea, asta-i capodopera bătrînului! El a pictat-o acolo, în noaptea cînd a căzut ultima frunză.

Desene: GETA BRĂTESCU

PATRIA

Mergem pe străzi, pe uliți, pe poteci;
privirea către frumuseți se-ndreaptă.
Copile, peste tot pe unde treci,
e patria! Te cheamă și te-așteaptă.

Tot ce iubești și tot ce vei iubi,
tot ce primești din mîini mîngîietoare
e darul patriei ce-n orice zi
îți poartă pașii pe poteci de soare.

Ea-i școala ce te-nvață să trăiești
și să alegi în viață calea dreaptă.
În tot ce-nveți și-n tot ce năzuiești
e patria! Te cheamă și te-așteaptă.

FLORILE...

Florile sînt cartea de versuri a firii,
sufletul ei îmbobocit pe cărări,
ca să-l recite pe înserate zefirii,
tîlcul miresmelor împrăștiindu-l în zări.

Cîte culori, ce lucrături de maramă
se-ngemănează în orice boboc înflorit...
Dar cît de des trecem și nu luăm în seamă
tăcutul farmec sub pași din belșug risipit...

Poezii de ION PETRACHE

Roșii — cravate înaripate

de PETRE ANGHELESCU

Al țării plai ni se deschide-n față,
Imens și fără seamăn șantier,
Ce ne așteaptă să intrăm în viață
Pe noi,ce sîntem astăzi pionieri.

Vom crește tot mai buni, mai silitori,
Ne vom purta cu dragoste cravata.
Vrem Patriei să-i fim folositori
Și la chemare-ntotdeauna gata!

Visăm și îndrăznim! Nu ne-așteaptă
Pe nemuncite, viitoru-n drum.
E pragul școlii către el o treaptă,
Pe care zilnic o suim acum.

Vom fi prezenți spre culmi necucerite,
Spre noi construcții, spre întreceri noi,
Cu brațe voinicești, neostenite,
Cu inimi credincioase de eroi.

Că dor mai viu nu poate să existe
Decît acel de-a fi cu-adevărat
Constructor României comuniste,
Cum de la comuniști am învățat.

O tinerețe fără bătrînețe
Sînt anii care-n urmă ne rămîn,
Urcăm spre piscuri noi de frumusețe
Urmînd
Partidul
Comunist
Român!

SCENETĂ

(URMARE DIN PAG. 19)

MARTORA: Petrică a împins lucrurile prea departe!

MARTORUL: Petrică a dat dovadă de lipsă de caracter, de lașitate, de... Ce să mai vorbim!

MARTORUL ACUZĂRII: Dar nici Acuzatul nu poate fi absolvit. El înțelege prietenia într-un mod foarte curios.

CRAINICUL: Sînt de aceeași părere. Dar să vedem mai departe. *(Către Acuzat.)* Presupun că ai avut discuții cu părinții.

ACUZATUL *(cinstit):* Mi-au tras și o bătaie... Și au plătit geamul.

CRAINICUL: Și nici atunci Petrică nu a făcut gestul pe care-l așteptai: să recunoască?

ACUZATUL: De recunoscut, nu. Dar s-a oferit să-mi plătească geamul, treptat, din banii lui de cinema. Bineînțeles că n-am primit. Banii nu puteam să-i dau părinților, pentru că atunci ar fi însemnat să le spun totul. Iar dacă îi rețineam eu, era ceva cu totul necinstit.

CRAINICUL *(către Petrică):* Ce-ai de zis? Cum explici purtarea ta?

PETRICĂ: Vedeți... Eu... Mi-era frică... El, el este fruntașul clasei, este cuminte. La mine lucrurile stau mai prost. Dacă mai venea și geamul spart pe deasupra...

CRAINICUL *(către judecător):* Iată deci, tovarășe judecător, adevărata față a lui Petrică. La prietenie, dusă pînă la a lua asupra sa vina altuia, el răspunde cu fățărnicie și lașitate. Dar Acuzatul? Întreb din nou Apărarea: își menține părerea în ceea ce privește noblețea gestului?

APĂRAREA: Pînă la o anumită limită, purtarea Acuzatului rămîne frumoasă. În orice caz, nu se făcea să pîrască. Dincolo de această limită, adică acolo unde Petrică profită de situație, gestul Acuzatului devine gratuit.

CRAINICUL: Gratuit? Eu aș spune dăunător. Ce-a ieșit din toate astea? Un făptaș nedescoperit, un altul care suferă consecințele în locul lui. Apărat în felul acesta, Petrică s-ar putea să facă lucruri și mai rele dacă ar găsi un alt suflet «nobil» care să ia vina asupra lui.

APĂRAREA: Totuși, ce putea să facă Acuzatul?

CRAINICUL *(se gîndește o clipă):* Într-adevăr, e urît să pîrăști. Din nefericire, unii nu înțeleg ce înseamnă a pîrî sau a nu pîrî. Să luăm cazul Acuzatului. Dacă ar fi spus adevărul, l-ar fi pîrît într-adevăr pe Petrică? Să analizăm: în primul rînd, Petrică a fugit. N-a avut curajul să-și recunoască vina pe loc. Să zicem că-i trecem acest fapt cu vederea pentru că s-a speriat. Dar apoi a văzut că prietenul său e pe cale să fie pedepsit în locul lui. A mințit, a spus că va recunoaște în adunarea de detașament. Nici acolo nu a scos o vorbă. Nu era oare cazul aci ca Acuzatul să arate cinstit cum stau lucrurile? Ar mai fi fost pîră?

APĂRAREA *(cu regret):* Nu.

JUDECĂTORUL: Categoric, nu! Trebuia să spună adevărul în fața adunării.

CRAINICUL: Categoric, prietenia lor nu era întemeiată pe sinceritate, profitorul fiind Petrică. Iar gestul acestuia din urmă în ceea ce privește plata geamului din banii de cinema nu poate drege nimic.

JUDECĂTORUL *(se ridică):* Iată că pînă la sfîrșitul dezbaterilor adevărul a ieșit la iveală. Bineînțeles, inculpatul este scos de sub acuzație cu rezerva de a reflecta la cele spuse de Acuzare cu care tribunalul este întru totul de acord. În același timp, este pus sub acuzare numitul Petrică pentru faptele arătate mai sus. Ședința tribunalului se suspendă. *(Toți părăsesc scena, afară de Crainic.)*

CRAINICUL *(se șterge cu batista pe față și pe frunte):* A fost un joc ciudat, nu-i așa? Căci joc a fost. Judecătorul, Apărarea, martorii, totul a fost inventat. Acuzatul și Petrică sînt tot personaje fictive. Nu știu dacă jocul v-a plăcut. Dar, oricum ar sta lucrurile, dacă cineva a tras cît de cît o învățătură înseamnă că tot e bine. *(Iese încet, prin dreapta).*

SFÎRȘIT

Notă: La punerea în scenă a acestei lucrări se pot folosi cazuri sau exemple reale din școală.

ISPRĂVILE LUI

Mîndru Păunaş

ŞI ALE PRIETENULUI SĂU

Toma Alimoş

Text: D. ALMAS
Ilustraţii: DEAK ION — Cluj

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE:

Aflînd că duşmanii se apropie de ţară, Ştefan, domnul Moldovei, trimite iscoadă pe căpitanul Barcan. Acesta este ucis de doi necunoscuţi. Vrînd să-l prindă pe făptaş, Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş sînt prinşi şi legaţi fedeleş de aceiaşi necunoscuţi.

După multe peripeţii, cei doi sînt salvaţi şi, sosind la curtea lui Ştefan cel Mare, aduc mărturie că vrăjmaşii au trecut hotarul. Domnitorul porunceşte să se adune oastea. Pe parcursul poveştirii, cei doi voinici au de luptat cu vicleniile şi urzelile vornicului Manea. Începe bătălia. Căpetenia duşmană pătrunde în rîndul moldovenilor, încercînd uciderea lui Ştefan Vodă. Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş salvează viaţa domnitorului, dar, în acelaşi timp, în virtejul bătăliei îşi dau seama că vornicul Manea a pus la cale predarea oştilor moldovene. Luca Arbore şi Toma Alimoş sînt răniţi în luptă. Mîndru Păunaş vine înaintea domnitorului, dovedind că vornicul Manea este un mişel.

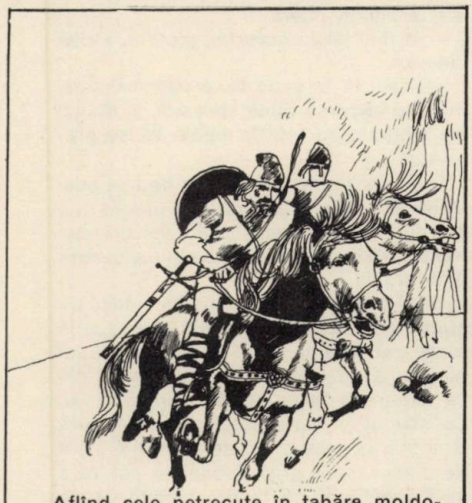

Aflînd cele petrecute în tabăra moldovenilor, Sava şi Fulga veniră gonind pe cai.

Dîndu-şi seama că n-are scăpare, Manea mărturiseşte:

— De mult sînt... înţeles... cu duşmanii să vină... şi... să mă facă domn.

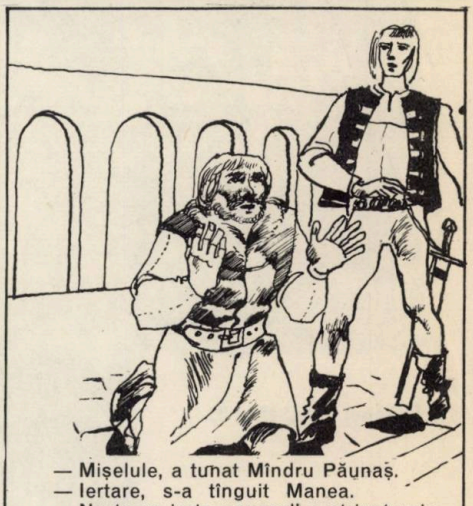

— Mişelule, a tunat Mîndru Păunaş.

— Iertare, s-a tînguit Manea.

— Nu te va ierta poporul! a strigat voievodul.

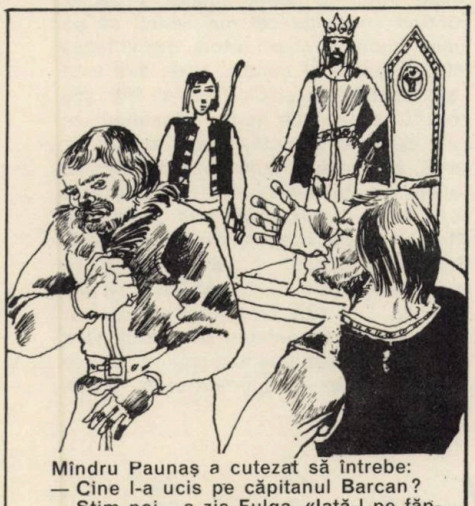

Mîndru Paunaş a cutezat să întrebe:

— Cine l-a ucis pe căpitanul Barcan?

— Ştim noi... a zis Fulga. «Iată-l pe făptaş.»

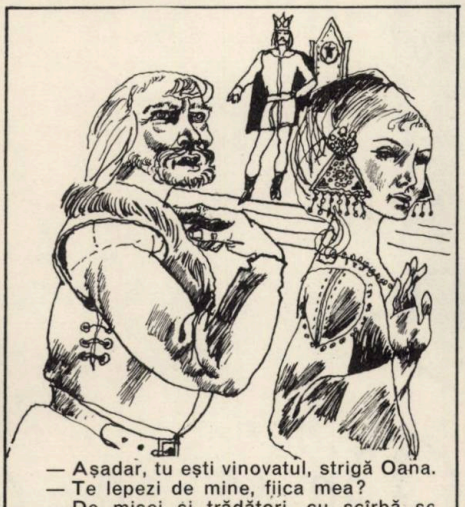

— Aşadar, tu eşti vinovatul, strigă Oana.

— Te lepezi de mine, fiica mea?

— De mişei şi trădători cu scîrbă se leapădă oricine, a adeverit Ştefan Vodă.

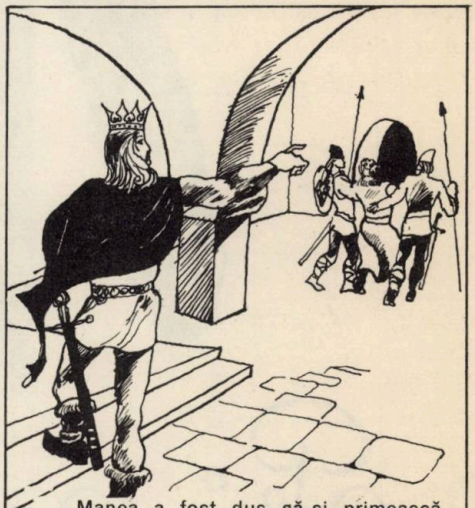

Manea a fost dus să-şi primească pedeapsa.

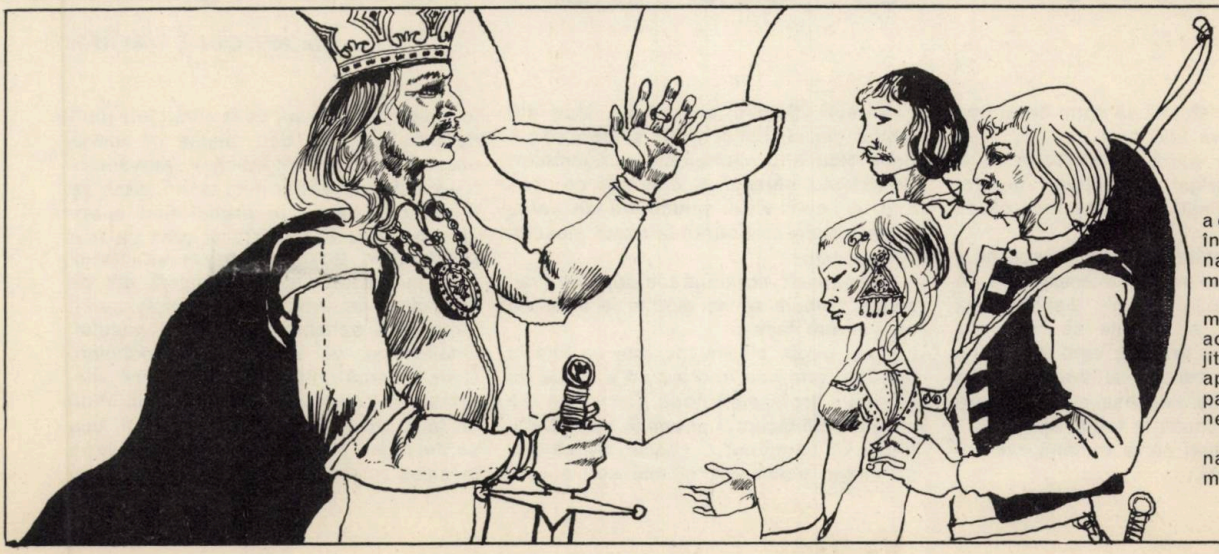

Îndurerată, Oana a coborît din pridvor între Mîndru Păunaş şi Toma Alimoş:

— Măria ta, primeşte-mă alături de aceşti vrednici slujitori ai Moldovei, să apăr ţara, să spăl pata de pe obrazul neamului meu.

— Aşa să fie, Oana, fiica mea, a mîngîiat-o măria sa

SFÎRŞIT

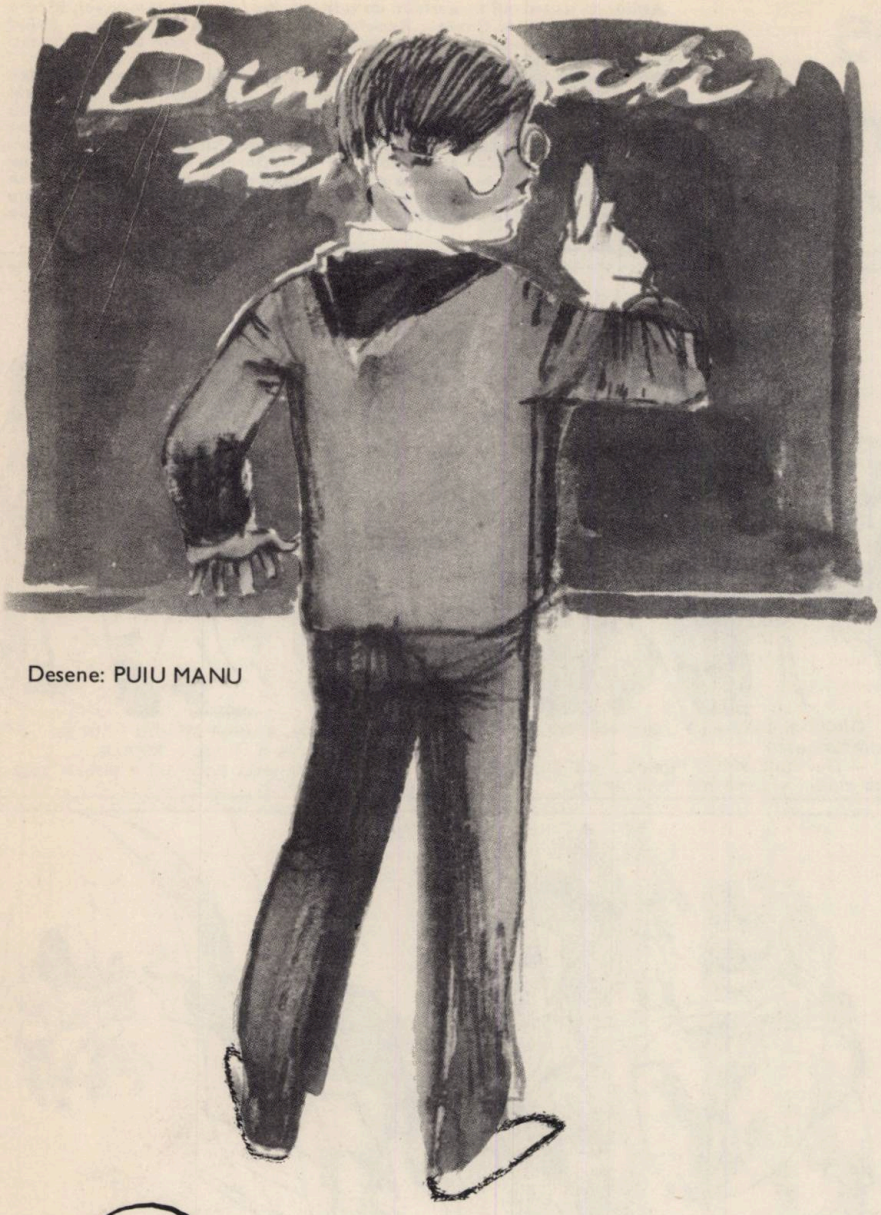

Desene: PUIU MANU

Prima oră de română

de **NICOLAE DAMIAN**

— Liniște, liniște, să vă spun ceva, țipa de lîngă catedră Lia.

I-am sărit în ajutor. M-am urcat pe o bancă și am strigat cît am putut de tare:

— Încetați odată, fata asta vrea să vă spună ceva!

S-a făcut o asemenea liniște încît mi-a părut rău că nu eram eu acela care să aibă ceva de spus. Lia m-a răsplătit însă cu un zîmbet, și trebuie să recunosc că e grozav de drăguță cînd zîmbește. Dar i-a trecut repede și după ce și-a mușcat buza de jos, așa cum face ori de cîte ori e scoasă la tablă, spuse:

— Ei bine, aflați că la română avem o profesoară nouă.

— I-auzi, dom'le, ce chestie, făcu din fundul clasei, batjocoritor și dezamăgit, Bebe Hatmanu, campionul corigențelor. Se aștepta, săracul, la cine știe ce noutate, și, cum e în schimbare de voce, clasa izbucni în hohote la auzul glasului său de bas.

— Așa încît, continuă Lia după ce rîsul încetă, trebuie să ne gîndim la primirea ce i-o vom face.

Nu-și poate cineva închipui ce idei le mai trec prin cap unora cînd e vorba de a primi o profesoară nouă. Dar ce nu s-a propus? Să facem o piramidă noi, băieții, fetele să compună o poezie, să cîntăm un cîntec pionieresc și mai știu eu ce. Pînă cînd înțelepciunea și-a spus cuvîntul: să scriem pe tablă «Bine ați venit!» Ursul de Sima Victor, care are scrisul cel mai frumos dintre toți, a fost luat și transportat pe sus. Nu de alta, dar, greoi și un pic cam leneș cum e, ne-ar fi apucat noaptea dacă ar fi pornit-o pe propriile-i picioare pînă la tablă. Și așa ne-a pus la grea încercare răbdarea, închizînd ba un ochi, ba celălalt, scoțînd limba sau dîndu-se un pas înapoi pentru a-și examina opera.

— Ia mai lasă, maestre, pictura, strigă cineva.

— Treci tu și scrie dacă ești mai deștept, se întoarse Sima spre noi, și atunci am izbucnit cu toții în țipete să se grăbească.

La sfîrșit fu transportat din nou pe sus, în triumf, spre locul său, pentru că, ce e al lui e al lui, reușișe să scrie cel mai frumos «Bine ați venit!» din cîți scriseseră pînă atunci.

Dacă stau să mă gîndesc bine, încă de atunci am observat că Paul era rece la toată zarva asta. Sta nemișcat, ca și cum voia să afle cu tot dinadinsul din ce lemn era făcut pupitrul din fața lui. La început mi-am spus că o fi descoperit cine știe ce, așa că m-am apropiat încet de dînsul, cu o grijă deosebită pentru a nu-l deranja. Cînd mi-am amintit că de fapt e și banca mea, m-am înfuriat și m-am trîntit cu toată puterea lîngă el, stîrnind zgomotul cel mai teribil de pe lume. După aia m-am întors, dar el făcea tot pe statuia. Îl cunosc bine, așa încît l-am lăsat în pace. Cu Paul se întîmpla ceva. O clipă dacă mi-aș fi închipuit ce avea de gînd să facă, l-aș fi apucat de ceafă, așa prieten cum îmi este. Dar să vedeți. Se ridică din bancă și se-ndreptă spre ușă. Întredeschise ușa puțin, atît cît să-și poată strecura privirile în afară. Pe urmă a început să arate din ce în ce mai mult ca un animal sălbatic ce stă la pîndă. Deodată, ca și cînd cineva i-ar fi dat un șut formidabil, se aruncă spre tablă. Cu o iuțeală nemaipomenită șterse cuvîntul «Bine» și, apucînd creta, transformă semnul mirării de la sfîrșit într-unul de întrebare. Vă dați seama că ieșise ceva al naibii de urît, adică: «...ați venit?» N-aș putea să explic nici acum, dacă aș fi întrebat, de ce în primul rînd m-am uitat la Sima Victor. Ca el cred că mai putea arăta doar un amiral văzîndu-și flota în flăcări. Ochii îi ieșiseră atît de mult din cap încît aveam impresia că-i împingeau ochelarii spre vîrful nasului. Uitasem să vă spun că are ochelari. Ceilalți parcă erau niște manechine surprinse în cele mai diferite poziții. Pînă să facă vreunul o singură mișcare, ușa se deschise și, urmată de director, intră în clasă profesoara cea nouă. Mie mi-a

plăcut din prima clipă. Era înaltă și blondă. Cînd i-am văzut și mîinile, cu degete subțiri și lungi, nu mai aveam nimic de spus împotriva ei. Îmi plac grozav mîinile cu degete subțiri și lungi.

— Dragii mei, începu directorul, de azi înainte... Și spuse tot ceea ce spune un director cînd vrea să recomande clasei pe noua profesoară de română. Cînd, întorcîndu-se într-o doară spre tablă, a văzut totul: De necrezut... Sînteți clasa cu cel mai mare număr de pionieri. Cum de s-a putut întîmpla aici una ca asta? ne întrebă cu un glas în care i se citea toată supărarea.

Eu mă uitam la profesoara cea nouă, care deocamdată se mulțumea, dacă pot spune așa, să zîmbească încurcată. Parcă nu-i venea să creadă. Parcă ar fi vrut să audă că la mijloc era doar o neînțelegere. Dintr-odată păli, chiar în momentul în care Paul se ridică și zise aproape strigînd:

— Eu.

Profesoara îl privi nemișcată cum își ținea capul sus și arăta mîndru nevoie mare de isprava lui. Cred că aștepta și felicitări.

— Da... înțeleg, murmură ea, nu știam că...

Mai mirat decît toți părea a fi directorul, întorcîndu-se cînd spre noi, cînd spre dînsa, pironindu-și în cele din urmă privirile asupra lui Paul.

— Vrei să ne spui și de ce? îl întrebă. Dar Paul nu mai scoase un cuvînt.

— La sfîrșitul orei te rog să vii la cancelarie, spuse directorul, îndreptîndu-se spre ușă.

— Să facem cunoștință mai îndeaproape, începu profesoara după ce am rămas singuri. Părea stăpînă pe sine, dar, pentru a mă convinge și pe mine, care îi priveam mîinile, ar fi trebuit să nu-și mai frămînte atîta degetele lungi și subțiri.

Ne ridicam unul cîte unul și ne spuneam numele. Care voia să facă pe grozavul mai adăuga cîteva cuvinte. Cînd a ajuns în dreptul lui Paul, acesta s-a ridicat greoi și, cu o voce tărăgănată, începu:

— Mă numesc...

— Știu, îl întrerupse profesoara, Pîrvan.

— Întocmai, zise el și se așeză.

— Nu ți-am spus să stai jos, se miră profesoara, și în glas i se amestecau surprindere, căldură, dar și o oarecare ciudă.

— Știți, sînt cam obosit, făcu el și asta a fost tot. Căci profesoara trecu mai departe. Noi, ceilalți, însă am înmărmurit, iar eu, care mă aflam cel mai aproape de el, am simțit nevoia să-i dau un pumn în coaste. Nici măcar nu se sinchisi, ceea ce se întîmplă rar cu el, și am înțeles că Paul era complet întors pe dos.

Era prima oră de română, așa că nici gînd de o lecție ca toate celelalte. Părea că profesoara a plăcut tuturora, și asta mă bucura. Nu știu prea bine de ce, dar simțeam multă simpatie pentru ea. Mi se părea că încearcă să ducă o greutate care îi depășea cu mult puterile și aș fi vrut s-o ajut cu ceva. Altfel se descurca de minune. Punea întrebări și răspundea deschis la orice, deci nu e de mirare că mai tot timpul se aflau cîteva mîini în aer. Fiecare voia să spună sau să afle ceva. Numai Paul se adunase în el ca un arici, cu capul plecat. Se pare că nimeni nu-l mai băga în seamă.

Nu știu cum s-a ajuns să vorbim despre cinste. Mai mulți au ținut să-și spună părerea, printre care nu se putea să nu fie și marele nostru filozof Georgescu. Nu vă doresc să-l cunoașteți. Cînd vorbește parcă scoate cuvintele ca pe niște haine curate și apretate din dulap și se îmbracă cu ele. Mă apucase un căscat de-mi trosneau fălcile. Noroc că tocmai atunci profesoara spuse că vrea să ne povestească și ea ceva.

— E vorba de o colegă și prietenă a mea, începu, și vocea parcă i se schimbă dintr-odată. Cea mai bună prietenă a mea. Tată nu avea, murise pe front chiar în anul în care se născuse. Am fost colege an de an și tare ne-am bucurat cînd ne-am văzut alături și pe băncile facultății. Nu aveam nici un secret una față de cealaltă, așa că am fost prima care a aflat că s-a îndrăgostit de unul dintre colegii noștri.

Aici profesoara se opri puțin și cîteva clipe a privit pe fereastră, mi-am dat seama că o furau amintirile. Se întoarse spre noi, nu mai zîmbea și, plimbîndu-se printre bănci, continuă:

— Veneau împreună la facultate, stăteau alături la cursuri, erau nedespărțiți. După un timp am văzut-o tristă tot mai des, bănuiam că e ceva în legătură cu prietenul ei, dar nu o întrebam nimic. Într-o zi îmi spuse că i se pare că s-a înșelat. Încet-încet descoperea la prietenul ei lucruri pe care ea fusese deprinsă de mică să le disprețuiască. Și dintre toate cel mai mult o supăra egoismul lui. A încercat să-l facă să înțeleagă asta. Și, pe măsură ce nu reușea, devenea tot mai supărată. Nu pierduse totuși speranța că va cîștiga. Se aștepta ca, facultatea odată terminată, să intervină o schimbare în felul lui de a fi. Și a venit examenul de stat.

Ajunsă aici, profesoara se opri și răsuflă o dată adînc. Ai fi spus că e un om ce se pregătește să înceapă urcușul pe panta abruptă a unui munte. Noi eram numai ochi și urechi. Zău că s-ar fi auzit musca în clasă dacă ar fi fost vreuna.

— Ceea ce s-a întîmplat atunci, dragii mei, oricăruia i-ar veni greu să povestească. Erau la ultima examinare. Emoționați, s-au apropiat de catedră, a tras fiecare cîte un bilet și s-au înapoiat, unul lîngă celălalt în bancă. După cîteva clipe își zîmbeau. Cunoșteau bine subiectele. Numai că la un moment dat, după ce-l auzi că se foiește neliniștit, fata se întoarse și nu-i veni să-și creadă ochilor. Cu mîinile tremurînde, el răsfoia grăbit un teanc de fițuici. A simțit că inima i se urcă în gît și se sufocă. Ce trebuia să facă? A întins mîna ușor, avînd grijă să nu fie observată de profesor. Voia să-i ia fițuicile. Dar băiatul o împinse brutal cu cotul. A mai încercat o dată, el s-a întors cu spatele. Nici nu se mai gîndea să-și pregătească tema. Tocmai atunci se auziră pașii profesorului, care se ridicase și venea încet spre ei. El a ridicat speriat ochii, s-a înroșit pînă în vîrful urechilor. Și, brusc, cu o zvîcnitură rapidă, aruncă fițuicile în pupitrul fetei.

Ajuns în dreptul lor, profesorul se înclină puțin, scoase fițuicile și, băgîndu-le în buzunar, îi spuse fetei «Te rog să părăsești sala». Ea se ridică, rămase așteptînd, dar tăcerea continua. Și se îndreptă spre ușă. Afară o podidiră lacrimile. Vedea cum unul cîte unul ieșeau proaspeții profesori. Prietenul ei a ieșit spre sfîrșit și se apropie cu pași vinovați, dar făcînd pe supăratul: «Din cauza ta m-a văzut» — i-a spus. Și tăcu. Fata i se uită adînc în ochi, fără să mai plîngă. Chiar în acel moment fu chemată înăuntru. Profesorul o întîmpină cu priviri severe. «Nu mă așteptam tocmai de la dumneata. Te vei prezenta din nou în toamnă. Ai timp să-ți pregătești mai bine materia».

De atunci ea nu a vrut să-l mai vadă, iar el spunea tuturora că din vina ei s-au certat. Despre ceea ce se întîmplase la examen nimic. Fata s-a prezentat în toamnă și a trecut examenul foarte bine. Între timp el plecase la Mangalia.

Profesoara se așeză pe scaun și-și cuprinse capul în mîini. Noi tăceam nemișcați. Își ridică cu greu privirile și ne spuse obosită:

— Pînă azi doar eu am cunoscut povestea ei. Acum o știți și voi.

În clipa aceea, Paul fu în picioare.

— Vă rog să mă iertați, iertați-mă, vă rog. Eu n-am știut cum a fost. Și a ieșit în fugă din clasă.

Cîțiva dintre noi știam că el are un frate mai mare. Profesor la Mangalia, mi se pare.

ENIGMA ORBULUI

O cinefotografie realizată de „CRAVATA ROȘIE”

După o idee de L. ZĂICESCU

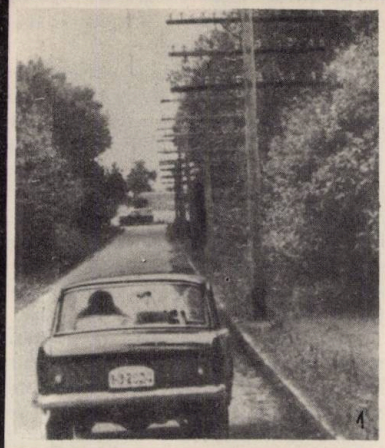
1

Scenariu, imagine, regie:
ATANASIE TOMA
Asistent: TRIFU DUMITRESCU

1. Totul a început într-o noapte, de aici, de pe șoseaua ce duce spre comuna Pantelimon.
2. O mașină cu doi pasageri gonea cu toată viteza.

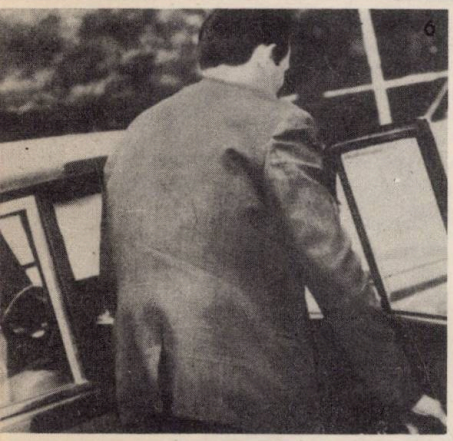
6

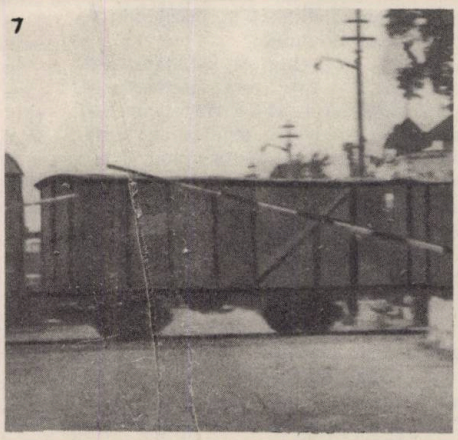
7

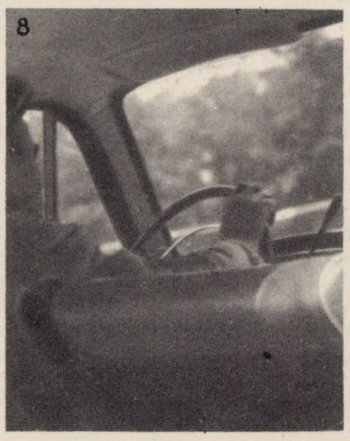
8

9

6. — Nu cobori să respiri puțin aer? a întrebat unul dintre cei doi pasageri ai turismului.
7. În fine, lungul șir al vagoanelor se apropie de sfîrșit. Bariera începe să se ridice.
8. Dar parcă lipsește cineva... Unde o fi celălalt pasager?
9. O oră mai tîrziu, acarul de la cantonul 202 făcea obișnuitul control al liniei ferate.

14

15

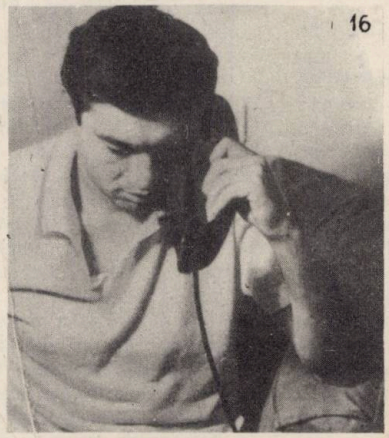
16

17

14. Își chemă imediat la telefon superiorul, care se afla acasă.
— Tovarășe căpitan, iertați-mă că vă deranjez... Este un caz urgent.
15. Auzind telefonul sunînd la ora aceea tîrzie, căpitanul Marin bănui de la început că e chemat în misiune.
16. — Într-o jumătate de ora sînt la canton. Vezi să nu mai uiți să aduci fotograful.
17. Apoi se scuză către soție:
— Draga mea, în seara aceasta nu vom mai vedea împreună aventurile «Sfîntului» la televizor. Trebuie să plec urgent.

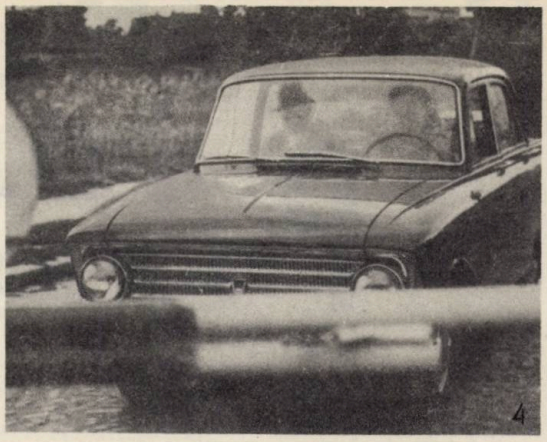

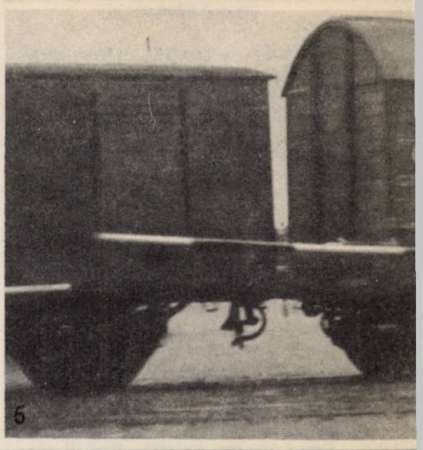

3. S-a oprit în fața barierei coborîte.
4. Acestia sînt o parte din eroii povestirii noastre.

5. Peste cîteva momente, un mărfar a trecut în viteză, ascunzînd imaginea mașinii aflate de cealaltă parte.

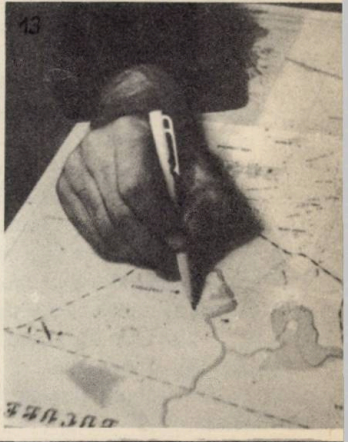

10. Îngrozit, s-a oprit pe loc.
— Un accident! exclamă el înfiorat.
11. — Alo... Alo... Miliția, un accident la cantonul 202.

12. — Aici locotenentul major Stamate. Vă ascult.
13. Căutînd pe hartă, tînărul ofițer găsi imediat locul accidentului.

18. Cu toată viteza, căpitanul Marin porni spre cantonul 202.
19. — Căutați cu atenție urmele din jurul liniei ferate, spuse căpitanul.
20. Vedeți dacă victima are acte în buzunare.
— Dar e clar că e o sinucidere, spuse locotenentul.

21. — Te rog să fotografiezi cu atenție pozitia pietrelor terasamentului din jurul victimei.
Sinucidere?... Accident?... Crimă?..

— VA URMA —

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE:

În compartimentul unui tren care se îndreaptă spre litoral se întîlnesc cîțiva copii. Aflînd că au aceeași țintă: vacanța la mare, copiii se împrietenesc repede. La veselia generală contribuie poreclele lor hazlii: Everest, Arhimede, D'Artagnan, fără poreclă fiind numai Achile Popescu. Singura fată care se află printre ei este poreclită Pithia.

Într-una din zile, Everest, mare fotograf amator, povestește prietenilor o nemaipomenită întîmplare. Dorind să fotografieze un bătrîn care vinde bilete de papagal, capătă o «planetă» cu un conținut foarte ciudat. Copiii își propun să dezlege taina acestui bilet care, bănuiau ei, este legată de fapta unor răufăcători. Căutările încep.

IV

Biletul de papagal...

de VASILE MĂNUCEANU

— Vrei să spui că biletul îi era adresat lui Stelică? întrebă Pithia, neîncrezătoare.

Everest nu ezită să confirme:

— Mai mult ca sigur.

— O ipoteză interesantă, cu aparență de adevăr, murmură fata, gînditoare. Dar asta ar însemna că trebuie să admitem mai întîi un lucru: că falsul bilet de papagal are totuși un înțeles, un sens; că este o scrisoare sau, în sfîrșit, un mesaj...

— Iar eu susțin că e o aiureală, o înșiruire de vorbe fără rost! sări D'Artagnan.

— Da, o glumă stupidă, întări fizicianul.

Everest îi învălui pe amîndoi într-o privire compătimitoare. Zăbovi cîteva clipe, spre a da și mai mare greutate cuvintelor, apoi rosti grav:

— Vă înșelați cît se poate de profund. Atîta lucru ar trebui să știți și voi că tocmai asta e caracteristica mesajelor secrete: aparența aceasta de absurd, de nelogic, lipsa totală de înțeles. Asta, firește, pentru cei ce nu cunosc cifrul, cheia...

— Bine, să admitem, interveni din nou Pithia, puțin impresionată de siguranța lunganului. Dar asta ar însemna iarăși ceva: că dacă persoanele respective au ales mijlocul acesta ciudat de comunicare, dacă au adoptat un limbaj secret, cifrat, sînt părtașe la o treabă nu tocmai curată și cinstită. Altfel ce interes ar fi avut să procedeze așa?

Zdruncinat în convingerile lui, Arhimede, care urmărise cu atenție raționamentul fetei, izbucni triumfător, sperînd ca prin acest șiretlic să apară în postura celui care, de fapt, a găsit soluția problemei:

— Biletul trebuie dus neîntîrziat la miliție!

— Hodoronc-tronc...

Sub privirea disprețuitoare a lui Everest, fizicianul se făcu mic. Avu totuși puterea să protesteze:

— De ce hodoronc-tronc? După ce te căznești o oră să ne convingi...

— Bine, dar voi nu vă dați seama? tună Everest, adresîndu-se mărinimos tuturora, spre a micșora umilința lui Arhimede. Nu ghiciți că cei de la miliție vor rîde pur și simplu de noi. Dacă nu cumva se vor supăra și ne vor lua la rost că ne ținem de farse...

— Cred și eu! interveni Achile, care tăcuse pînă atunci și care intuise de minune situația. Cred și eu... Puneți-vă în locul lor: năvălesc în birou niște puștani oarecare, le vîră sub nas o hîrtiuță pe care sînt înșirate fraze fără nici o noimă și încearcă să-i convingă că au descoperit omul zăpezilor sau peștera lui Ali-Baba... Nu vă vine să rîdeți?

— Ba da, recunoscu sincer D'Artagnan. Apoi exclamă nedumerit: Bine, dar atunci?!

— Atunci, îl lămuri părintește Everest, înseamnă că trebuie să ne prezentăm cu niște argumente mult mai serioase, că trebuie să prindem măcar capătul unui fir.

— Ușor de zis, bodogăni Arhimede, sceptic.

— ...Dar greu de făcut, sînt de aceeași părere, îl completă Pithia. Totuși eu cred că acel «capăt al firului», despre care vorbea Everest, se află chiar în mîinile noastre.

— Vrei să spui că e chiar biletul de papagal? ciripi candid D'Artagnan.

Pithia surîse cu un aer covîrșit:

— Ce perspicacitate...

Mușchetarul simți că se înăbușă de indignare, părul ca de bursuc i se zburli amenințător, dar n-avu cutezanța să angajeze un duel verbal cu cea care-l luase în zeflemea. Se mulțumi să mîrîie surd, ca un dulău ațipit care visează pisici. Cîteva clipe domni o tăcere încordată. Erau stăpîniți cu toții de același gînd: ce ascunde oare mesajul misterios?

Achile explodă primul:

— Eu aș putea să-mi pun creierii la presă două săptămîni și n-aș pricepe o iotă din tot ce scrie acolo!

Ceilalți oftară, în semn de încuviințare deplină a faptului. Pithia însă îi dojeni, cu toate că ceva mai înainte se arătase destul de rezervată în privința ipotezei emise de Everest:

— Nu vă grăbiți să plecați steagul. Propun deci ca Everest să mai citească o dată biletul.

— Perfect. Să recapitulăm deci, o susținu Arhimede, ridicîndu-și nervos ochelarii pe frunte.

Everest netezi «planeta», suflă grijuliu un fir de nisip cuibărit în cutele ei și citi din nou, rar, nuanțat, în mijlocul tăcerii solemne care se așternuse:

«Ridicați totul la timp și în cea mai mare taină. Cine șovăie pierde partida. Calul să fie mereu gata. La nevoie, nici o cruțare. Pentru orice eventualitate, briza șoptește mai ales seara. Și încă ceva: nu uitați că pieptenele are nouă dinți. Y 613».

*

Soarele cobora gînditor și melancolic spre lanurile de porumb din marginea satului. Plaja, care începuse să se golească, adierea răcoroasă a brizei și nimburile roșietice care încununau acoperișurile de țiglă prevesteau asfințitul. Sub salcia pletoasă de lîngă cort, cinci capete ceva mai puțin pletoase continuau să se legene ca niște nuci de cocos neastîmpărate pe crengile unui palmier, deasupra ciudatului bilet de papagal. Erau cu toții atît de obosiți, atît de înfierbîntați, de cufundați în dezbateri încît nici unul dintre ei nu-și dădu seama că, de mai bine de un sfert de ceas, un individ rezemat de gardul grădinii lui Palmălată îi privește plin de interes. Individul în cauză era un om cărunt, dar încă voinic, bine legat, cu chipul ars de soare și cu o șapcă veche de timonier trasă șmecherește pe ochi. Gardul și pălăriile uriașe de floarea-soarelui care se înălțau deasupra lui îl ascundeau aproape complet vederii.

— Mi-e teamă că ne-am luat o sarcină peste puterile noastre, oftă Achile necăjit. Mai că-mi vine să mă las păgubaș.

Ochii lui Everest aruncară fulgere:

— Ei bine, n-aveți decît să vă lăsați cu toții păgubași. Eu, unul, continui! încheie el plin

de o tragică măreție.

— Și eu, îl asigură Pithia, decisă. Nu-mi place să m-apuc de-o treabă și s-o las baltă la primul obstacol.

Achile încercă să se scuze, să protesteze:

— Bine, dar totul e atît de încîlcit încît...

— Încît am spus-o și-o repet, pledă Everest, însuflețit de constatarea că are o aliată de nădejde, numai cu metodă o vom scoate la capăt. Va să zică, să analizăm din nou. Ce ne spune biletul? Că cineva trebuie să ridice ceva la timp și în secret. Ce este acel «ceva» nu putem ști deocamdată. Să trecem mai departe.

— Mai departe e și mai încîlcit, stărui Achile.

— Singurele lucruri concrete, ca să zic așa, sînt calul și pieptenele, bombăni Arhimede.

— Un pieptene cu nouă dinți..., le aminti Pithia, învîrtind preocupată șiragul de scoici.

D'Artagnan desfăcu larg brațele, plin de uimire, și ridică ochii spre cer, luînd martor salcia bătrînă și frumoasă:

— Nemaipomenit! Cum poate un pieptene să aibă nouă dinți?

— Chiar atîția are, fir-ar al ciorilor să fie cu dinții lui! răsună în spatele lor un glas mare și răgușit, cu o notă naivă, înveselită.

Cei cinci tresăriră, întorcînd brusc capetele.

— Nea Ștefan Palmălată! constată surprins Everest.

Omul cu șapcă de timonier zîmbi voios, arătîndu-și podoabele maxilarelor, și fața i se acoperi de creturi mărunte, ca niște hieroglife:

— Eu, măi cintezoilor. Ce, nu mă simțiți? Dădui și eu o raită prin grădină, pe la pătlăgele, și v-am auzit vorbind de pieptene.

Băieții se priviră pe furiș, zăpăciți.

— Cum, izbuti să îngîne Peleianul, dumneata știi... dumneata poți să ne explici ce-i cu pieptenele ăla?

— Auzi vorbă! exclamă omul, dîndu-și șapca pe ceafă cu un bobîrnac. Păi dacă n-o putea Palmălată, atunci cine? Eu, măi copii, cunosc țărmul ăsta cum îmi cunosc buzunarul de la vestă.

Everest îl privi lung, fără să-și fi revenit din uimire:

— Bine, dar nu pricep, ce legătură are țărmul cu pieptenele din...

— Mă, da' șireți mai sînteți, îl întrerupse Palmălată, amenințîndu-l în glumă cu degetul. Ce-ați fi zicînd voi în gîndul vostru: «Ștefan ăsta numai gura e de el. Ia să-l punem noi la probă...»

Pithia interveni cu fermitate:

— Tovarășe Palmălată, pe cuvîntul nostru că habar n-avem ce-i cu pieptenele ăsta și tocmai asta și așteptăm de la dumneata: să ne lămurești.

Palmălată o privi cu neîncredere, pe sub sprîncenele stufoase:

— Păi v-auzii vorbind...

— Să vedeți cum a fost, începu să turuie grăbit D'Artagnan; Everest a luat un bilet...

Noroc că Arhimede era descult, altfel lovitura invizibilă pe care i-o trase mușchetarului în genunchi l-ar fi scos din luptă pe nefericitul guraliv. Cu un surîs nevinovat și mieros, fizicianul continuă el explicația:

— Da, Everest a luat un bilet la loto, și acolo, în debit, a auzit pe cineva vorbind despre un pieptene cu nouă dinți. Tocmai ne povestea...

Palmălată păru satisfăcut de explicație:

— Aha! Păi atunci să vă spuie neica Ștefan ce-i cu balaurul ăsta cu nouă colți...

— Mă rog, e balaur sau pieptene? i-o reteză iritat Achile.

— Păi după cîte isprăvi a făcut, e mai ceva ca un balaur, răspunse omul binevoitor, dar plin de importanță. Da' lumea așa-i zice: pieptenele. Și chiar că seamănă, dacă te gîndești: o stîncă mare, pe fundul apei, cu nouă vîrfuri ascuțite, printre care se preling talazurile ca niște fuioare printre dinții unui pieptene.

— Și e departe... pieptenele ăsta? întrebă Achile aproape în șoaptă, emoționat.

— Aș, cum să fie. E colo, în stînga pescăriei, la cîteva bătăi de vîsle de țărm...

(VA URMA)

Parcul sportiv „23 August“

de VALERIU CHIOSE

Mă aflu, dragi copii, în parcul «23 August» din București, unul dintre cele mai tinere și — în același timp — cele mai bătrîne parcuri ale Capitalei.

Vreți să-i dăm un ocol?

Poate că ideea de a transforma în parc sportiv cele 60 de hectare care se întindeau dincolo de Piața Muncii să se fi născut mai de mult. Nu știu. Sigur este că în primăvara anului 1953 au început lucrările.

În fosta groapă a Vergului și-au dat o superbă întîlnire excavatoarele, betonul și entuziasmul, hotărîrea tineretului bucureștean de a înfăptui ceva cu totul deosebit.

Totul a fost gata la 31 iulie 1953. Peste cîteva zile, aici a avut loc deschiderea Festivalului Mondial al Tineretului și Studenților, găzduit de Capitala României.

Au fost momente de încleștare, de muncă eroică. La vestiar se lăsau nu numai hainele, ci și ceasurile. Nimeni nu a întrebat vreodată la ce oră apune soarele... Noaptea se aprindeau reflectoarele și activitatea continua.

Aceasta este epopeea stadionului! Astăzi luăm loc în tribunele sale mari, încăpătoare, comode, cu convingerea că el se află aici de cînd lumea...

AMINTIRILE STADIONULUI

Da! Stadionul are amintiri. Aici s-au aprins torțele pentru prima victorie a rugbiștilor noștri în marile lor întîlniri cu vestiții jucători francezi. Torțele au luminat și atunci cînd i-am învins pe faimoșii fotbaliști spanioli și portughezi. Cei 30 de kilometri de tribune nu vor uita nici recordul la săritura în înălțime stabilit de Iolanda Balaș, după cum gradenele* sale ar putea povesti că Mihaela Peneș, campioana olimpică de la Tokio, a aruncat pe acest gazon prima ei suliță biruitoare. Pe pista de zgură roșie au făcut un memorabil tur de onoare tinerii fotbaliști români cîștigători ai Turneului U.E.F.A.

Și fratele mai mic al stadionului, patinoarul, are amintirile sale. De pildă, el nu-i va uita pe micuții care au pășit stîngaci pe gheața sa, clătinîndu-se pe patine cum se clătinau cînd învățau să meargă în picioare. Astăzi, unii dintre acești copii alcătuiesc lotul național de patinaj artistic, își dispută trofee și campionate, interne și internaționale, încîntă ochii spectatorilor cu evoluțiile lor măiestre. Elena Moiș și Beatrice Hușțiu, Radu Comănici și Dan Săveanu, Gheorghe Fazekaș și Liliana Georgescu au făcut aici primii pași către măiestrie. Desigur, pînă în pisc îi mai așteaptă un drum lung. dar patinoarul este gata să le ofere ospitalitate cîte 6—7 luni pe an, suflînd putere gheții din cele două agregate moderne ale sale.

De sus, de foarte sus, a privit istoria vie a parcului și a terenurilor sale de sport uriașul de beton — turnul de parașutism — înalt de 80 de metri. Din vîrful său, de unde tot Bucureștiul se vede ca în palmă, s-au lansat pentru primele aterizări generații de cutezători ai cupolelor de mătase. Vîntul l-a legănat aici, în umbrela uriașă a parașutei deschise, pe Gheorghe Iancu, care a ajuns recordman mondial, pe Elena Băcăoanu si Angela Năstase si ele mari campioane ale lumii.

An de an, parcul s-a îmbogățit cu noi amenajări sportive. În apropierea stadionului mare au luat ființă terenuri de fotbal, de volei, de baschet, de tenis, de handbal în 7, piste de atletism. Aici se antrenează și se întrec tineri sportivi din marile întreprinderi din apropiere: uzinele «23 August», «Republica», «Electronica», I.O.R. și cîte altele...

În mijlocul unui părculeț de brazi s-a înălțat o minunată sală de gimnastică din sticlă, beton și aluminiu. Alături, un hotel cochet pentru sportivi.

O fostă clădire turn a fost reamenajată, modernizată, înzestrată cu laboratoare și aparatură medicală modernă. Înăuntru se află Centrul medical de cultură fizică și dispensarul central pentru sportivi. O echipă de medici, fiziologi, biologi, laboranți și tehnicieni fac tot felul de studii, împletesc medicina cu sportul, pentru a face efortul mai spornic în performanțe înalte.

O vecină mereu tînără, în rochiță multicoloră: *sera de flori*. Aici se pregătește zi și noapte, vara sau iarna, decorul luxuriant al parcului. Pe porțile serei ies zilnic zeci și zeci de mii de răsaduri. Horticultori pricepuți, iubitori de frumos, cresc minunate specii de flori, îngrijesc pomii seculari, tufișurile ornamentale, gingașele garoafe și trandafiri cu arome îmbietoare.

VIITORUL STADIONULUI

Școala sportivă experimentală, care se bucură din plin de variatele amenajări ale parcului «23 August», se numește simbolic «Viitorul». În secțiile ei, sub îndrumarea celor mai pricepuți antrenori și instructori sportivi, se pregătesc în timpul liber elevi cu aptitudini pentru sport din școlile raioanelor «23 August» și «Tudor Vladimirescu». Sînt mulți! Și buni! Școala și-a propus să urmărească și să clarifice problemele specializării timpurii în diferite ramuri de sport. Primele promoții au apărut pe stadioane, purtînd pe tricou litera «V». Și iată-i cîștigînd concursuri și competiții, campionate republicane pentru juniori, stabilind recorduri. Astfel, cu timpul, inițiala «V» a început să însemne nu numai «Viitorul», dar și «Victorie».

Fără îndoială, stadionului îi sînt hărăzite încă foarte multe victorii. Pentru asta a și fost ridicat, din dragostea nemărginită a partidului nostru pentru tineretul României socialiste.

* Gradene = gradații cu care se măsoară aruncările de suliță, ciocan, greutate etc.

TRICĂ MEȘTEREȘTE

UN AVION SUPERSONIC

Desprindeți întreaga foaie de revistă și lipiți-o bine pe o suprafață de carton subțire gri sau bleu, de mărime corespunzătoare. Executați lipirea cu pelicanol diluat sau gumarabică. Apoi presați ca să se lipească uniform hîrtia pe carton (cașerați). După uscare, operație ce se face sub presă (o carte grea), decupați cu fidelitate desenul, conform conturului. Îndoiți pe liniile punctate și montați coada așa cum indică schița de ansamblu. Îndoitura ce reprezintă corpul propriu-zis al avionului se va lipi, de asemenea, pentru a obține o anumită rigiditate.

Pentru înfrumusețarea avionului, repetați desenul de pe planuri pe partea unde se află cartonul pus de voi. (E preferabil ca acest lucru să se facă înainte de îndoire, adică imediat după decupare.) Modelul se poate executa și din placaj subțire. În acest caz se copiază modelul cu indigo, se taie pe liniile punctate, iar bucățile se îmbucă, se lipesc sau se bat cu țintemici. Muchiile se rotunjesc cu pila și se împodobește avionul după model sau după... fantezie!

(Din revista «FROSI»)

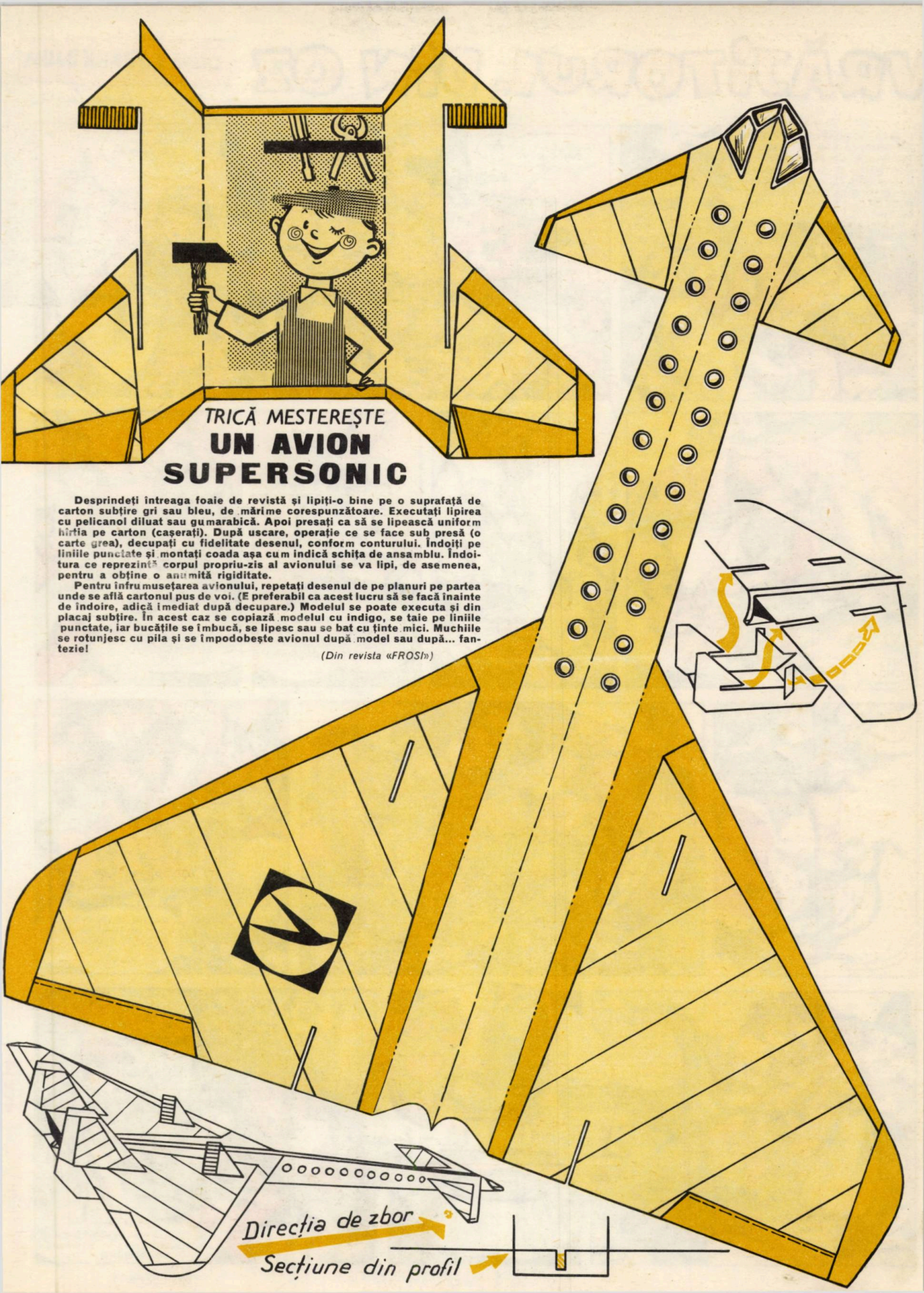

VRĂJITORUL DIN OZ

DUPĂ L. FRANK BAUM

DESENE Rusz Lwu

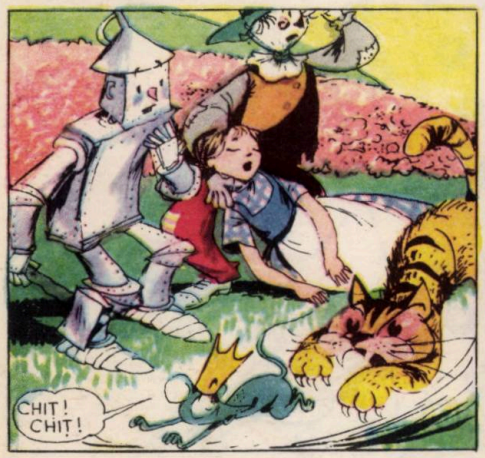

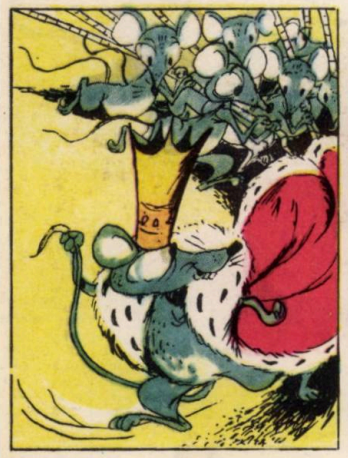

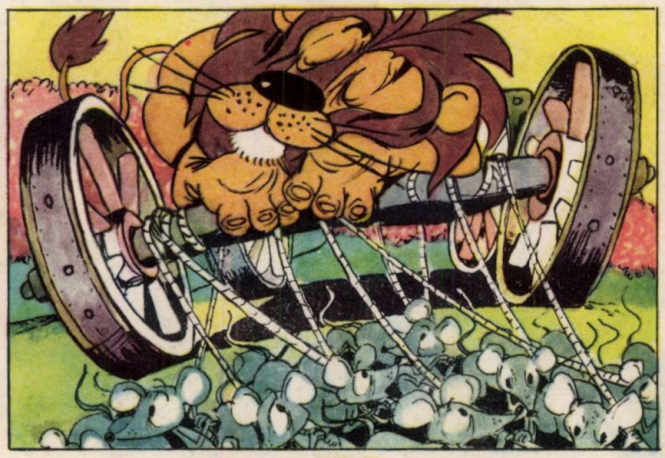

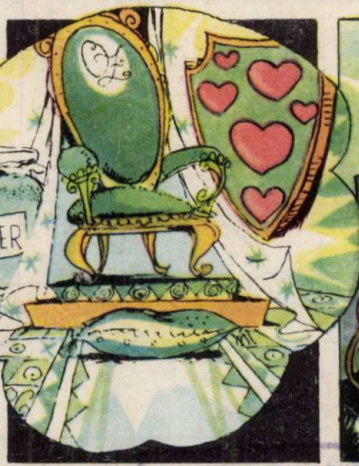

(VA URMA)

BIBLIOTECA CENTRALĂ

PREȚUL 2,50 LEI 41 014

CRAVATA ROȘIE

nr. 11

REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL
AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

Urmăriți în interiorul revistei: «AVENTURILE LUI HOMO SAPIENS» PANTOFUL; POVESTIREA ȘTIINȚIFICO-FANTASTICĂ: «DISPARIȚIA BATISCAFULUI»; «ȘTAFETA FANTEZIEI»; «VRĂJITORUL DIN OZ»; «CĂRTICICA SURPRIZELOR» etc.

BIBLIOTECA CENTRALĂ STATE

Factotum, A. Spiracheși Codiță la vînătoare

SALUTUL PIONIERILOR

ROSTIT LA CONSFĂTUIREA DE CONSTITUIRE A CONSILIULUI NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

Cu gînd aprins, cu frunțile-n lumină,
Sosim aici ca floarea primăverii,
Cu inima de bucurie plină,
Copiii României, pionierii.

Voioși venim și-n caldele cuvinte
Din graiul simplu și copilăresc
Aducem astăzi un salut fierbinte
Acestui mare sfat pionieresc.

Azi viitorul țării vă trimite,
Prin glasul nostru cristalin, salutul!
Copilăriei noastre fericite
Îi stau temei Prezentul și Trecutul.

Ni-i Patria așa cum o visară
Străbunii noștri, marii ei bărbați,
În zarea zilei nesfîrșit de clară
Din orice colț pămîntul îl străbați.

Ni-i Patria tărîm de frumusețe,
De lupte, de eroi și mărturii
Ce vin de peste vremuri să ne-nvețe
Cu drag, precum părinții pe copii.

Recunoștință noi purtăm, deplină,
Atîtor mii și mii de luptători
Ce înălțară patria-n lumină
Croindu-i drum spre anii viitori.

Din lupta comuniștilor, măreață,
Prin care-i azi poporu-ntreg stăpîn,
E scrisă cartea fremătînd de viață
Din care luminează și ne-nvață
Partidul Comunist Român.

Spre el se-ndreaptă dragostea fierbinte
Și mulțumirea noastră veșnic vie,
El duce steagul luptei înainte
Și-nalță scumpa noastră Românie.

Partidului și Patriei să fie
Viața noastră tînără-nchinată.
Să învățăm cu drag și hărnicie
Ca mîine cînd vom fi la datorie
Să-mbogățim lumina ce ni-i dată.

Căci dor mai sfînt nu poate să existe
Decît acel de-a fi cu adevărat
Constructori României comuniste
Cum de la comuniști am învățat.

Ni-i tînără făptura și mlădie
Cum, sub lumina zilei, un lăstar,
Dar peste anii care or să vie
Vom fi pădure mîndră, de stejar!

Iubim frumosul, bucuria vieții
Și cîntece și jocuri noi dorim,
Voioase ca lumina dimineții,
Cu ele împreună să pornim.

Vrem fantezie cu aripi întinse,
Mereu mai plină tolba cu povești,
Și carnavaluri de luceferi ninse,
Și de la stele focuri mari aprinse
La finele serbarii cîmpenești.

Ca să luăm aminte cum se naște
O nestemată — salba de comori
A patriei — cu rîvna de-a cunoaște
Să drumețim mai des, cutezători.

Să fim prezenți cu-aceeași bucurie
Și frumusețe ori de cîte ori
Învățătura noastră o să ne fie
În suflete mai rodnică, mai vie,
Iubiți învățători și profesori.

Slăviți să fie anii de lumină
Și patria, poporul ei stăpîn.
Copilăria noastră azi închină
O inimă curată și senină
De dragoste și bucurie plină
Pentru Partidul Comunist Român.

Nu-i cinste mai mare, nici dor mai aprins
Decît să urmăm al tău steag.
Partid al luminii, partid neînvins,
Părinte-al copiilor patriei, drag!

Palatul Marii Adunări Naționale a fost, începînd de vineri 11 noiembrie locul în care s-a desfășurat timp de două zile Consfătuirea pe țară pentru constituirea Consiliului Național al Organizației Pionierilor din Republica Socialistă România.

Ora 9. În fața Palatului, un grup de pionieri vestesc, prin glasul trompetelor, sosirea conducătorilor de partid și de stat. Răsună puternice aplauze și urale, eșarfe tricolore și roșii flutură în aerul acestei minunate zile de toamnă.

În holul Palatului, un cor pionieresc intonează cîntece închinate partidului. Din rîndul copiilor se desprinde o pionieră care, adresîndu-se tovarășului Nicolae Ceaușescu, spune: «Tovarășe secretar general, vă rog să-mi permiteți să vă înmînez prima insignă nouă a Organizației de Pionieri din Republica Socialistă România!» Alți pionieri înmînează noua insignă celorlalți conducători. Băieți și fete le oferă frumoase buchete de flori.

În aceeași atmosferă caldă, entuziastă, conducătorii de partid și de stat au fost întîmpinați la intrarea în sală.

Primit cu puternice aplauze, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., a adresat un cuvînt cald, plin de învățăminte profesorilor și învățătorilor care vor conduce și îndruma activitatea organizațiilor pionierești, un cuvînt părintesc adresat vouă, copiilor.

Aripile ușilor se dau în lături, lăsînd să pătrundă ca o adiere primăvăratică un grup de purtători ai cravatelor roșii. Este delegația de pionieri din Capitală venită să aducă la consfătuire salutul pionierilor din țara noastră. Versurile pline de avînt pe care le recită exprimă recunoștința lor fierbinte pentru minunatele condiții de învățătură și viață ce le-au fost create de partid și guvern.

Constituirea în aceste zile a Consiliului Național al Organizației Pionierilor, care va fi condus direct de partid, este o nouă dovadă a dragostei părintești cu care partidul vă înconjură, pe voi, copii, o nouă expresie a grijii ce v-o poartă întreaga țară ca să creșteți și să vă formați cetățeni demni ai patriei noastre socialiste.

Un membru al organizației pionierilor este un copil care iubește munca, este sîrguincios la învățătură, modest și drept, cinstit și îndrăzneț, disciplinat, bun coleg, prietenos și respectuos, dar necruțător cu cei care-și încalcă îndatoririle, el luptă pentru apărarea bunurilor obștești și este plin de dragoste și stimă pentru părinți și educatori.

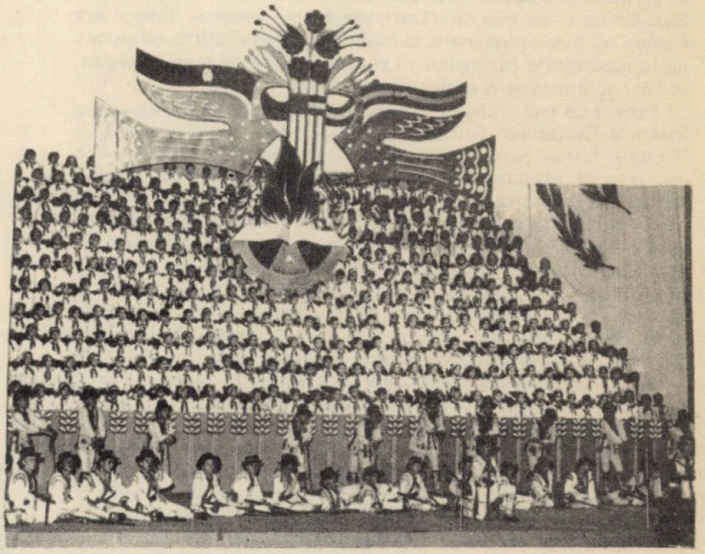

Apropiați de inima voastră, profesorii și învățătorii vă ajută să dobîndiți aceste înalte calități. Ei sînt alături de voi, înaripînd fantezia voastră, sînt aceia care îndrumă zi de zi activitatea pionierească. În cadrul detașamentelor se vor face de acum înainte mai multe și mai frumoase activități pionierești, cîntece mai multe vor răsuna, jocul copilăresc, basmele vă vor umple de farmec ceasurile libere. Veți străbate cu pasiune drumurile patriei, veți cunoaște locurile de care se leagă faptele de vitejie din trecutul poporului nostru, vă veți umple sufletul de frumusețile țării, veți cunoaște bogăția pămîntului nostru, hărnicia poporului, stăpîn pe aceste locuri. Seara, strînși în jurul focului de tabără, în lumina aurie a scînteilor ce se înalță, se vor împleti cîntecul cu jocul, snoavele cu ghicitorile, veți lega prietenii de neuitat.

Iar cînd anii vor trece, veți duce cu voi, ca pe o zestre de preț, farmecul zilelor petrecute în organizația de pionieri — farmecul acestei vîrste de aur, neasemuit de frumoasă.

Bucuria și răsplata acestor uriașe strădanii pe care le face poporul, condus de Partidul Comunist Român, pentru educația copiilor le aflăm în faptele voastre de zi cu zi, în muncă și învățătură pentru a deveni oameni demni de viitorul strălucit care vă stă în față.

«Construcția socialismului, avîntul economiei și culturii, creșterea bunăstării materiale și spirituale vă asigură vouă, copii și tineri ai patriei, condiții tot mai bune de viață și pregătire. În fața voastră societatea socialistă își deschide larg porțile, chemîndu-vă să urcați cele mai înalte culmi ale cunoașterii umane, să vă însușiți tot ce a creat mai de preț omenirea de-a lungul secolelor, să vă instruiți la nivelul marilor cerințe ale epocii în care trăiți. Acum, în anii copilăriei, în anii plini de entuziasm și de putere de muncă ai tinereții, dedicați-vă cu toată ființa voastră învățăturii, studiului, cunoașterii, îmbogățiți-vă mintea cu cele mai de seamă cuceriri ale științei și culturii. Numai așa vă veți putea dovedi demni de munca eroică și înfăptuirile părinților voștri, de moștenirea lăsată de strămoși, numai așa veți putea să vă pregătiți pentru a vă face mîine datoria față de societate, sporind, prin munca voastră, bunăstarea și strălucirea patriei. Numai astfel generația voastră, a celor care se află azi pe băncile școlii, va putea înscrie în istoria patriei noi și glorioase pagini de creație, de progres, de prosperitate! Urez din toată inima școlarilor și elevilor, sutelor de mii de pionieri de pe întregul cuprins al țării succes la învățătură și muncă în pregătirea pentru viață».

DIN CUVÎNTUL ROSTIT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU LA CONSFĂTUIREA DE CONSTITUIRE A CONSILIULUI NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

ASCENSIUNEA

de M. SÎNTIMBREANU

Ilustrație: POMPILIU DUMITRESCU

Prima etapă a urcușului se isprăvise cu bine aproape de asfințit și, pe dată, ghemuiți în sacii de dormit, fără măcar să mai desfacă foaia de cort, cei trei cățărători adormiseră buștean. Timpul era frumos, iar luna uriașă, roșie ca miezul de pepene, atîrna nemișcată peste meterezele Parîngului ca și cum, înainte de a se rostogoli în hău, ar fi studiat o eventuală primejdie.

Pentru cei trei primejdia trecuse odată cu escaladarea peretelui friabil al Dințatului. Durase, ce-i drept, destul: peste opt ore. Muntele fusese pipăit centimetru cu centimetru, pentru o cît mai trainică plantare a pitoanelor, iar coarda, atîrnînd în gol, mărturisea istovirea celor trei oameni. Nu mai avuseseră nici măcar puterea să o strîngă lîngă bivuac. Aruncaseră doar o privire spre cerul fără un nor și, epuizați, se prăbușiseră la pămînt. În zori urmau să plece mai departe într-o etapă ușoară, de excursie, să străbată Plaiul Ursului — treabă de copil — și abia a doua zi să atace un nou perete: Știrbul. Acesta, da, era o țintă demnă de niște alpiniști adevărați. Era un pisc înalt de peste 300 de metri, presărat de surplombe,oferind acel grad de dificultate rîvnit de orice alpinist dornic de consacrare. Dintre cei trei, numai doctorul Stanciu îl mai «atacase» odată. O grindină ivită din senin îl oprise la mai puțin de o «coardă» de țintă. Izbit cu sălbăticie de sute de proiectile de gheață peste mîini, reușise cu greu să-și pună capul la adăpost și apoi să coboare, cu degetele sfîrtecate, aproape carne vie. Ceilalți doi, Nelu Prislopan și Radu Romanescu — elevi ai unei școli sportive — , nepoții săi, erau «boboci» și pasiunea lor pentru alpinism se datora mai degrabă lecturilor și unei ambiții nu lipsite de temei. Veritabile speranțe ale atletismului junior, pentatloniști contînd în ierarhia seniorilor, se bizuiau mai mult pe forța, rezistența și reflexele lor decît pe experiență. Văzîndu-i — adevărați coloși — purtîndu-și într-un deget rucsacurile de peste 20 de kilograme cu ușurința cu care ar fi dus o sacoșă cu ouă, nu te mirai să afli că îndrăzniseră să atace și o asemenea probă, pentru care vechi alpiniști se pregăteau cu emoție un sezon întreg și, poate, tocmai o asemenea reținere generală îi ațîța mai tare.

Doctorul Stanciu refuzase mult timp să-i «coopteze» în echipă. Își rezervase luna de concediu pentru escaladarea Știrbului, pusese la punct toate amănuntele împreună cu un maestru al sportului, dar acesta se accidentase pe neașteptate — fractura unei clavicule — și, cum toate pregătirile îi erau astfel date peste cap, acceptase în cele din urmă tovărășia celor doi.

Făcuseră cîteva cățărări de probă și, urmărindu-i la «lucru», nu mai șovăi. În plus, vremea era excelentă, prognoza meteorologică favorabilă. Știrbul îl atrăgea ca un magnet și ideea că își irosește concediul fără să-l învingă îl îmbolnăvea de-a binelea. De altfel, expediția decursese potrivit prevederilor pas cu pas și reușita escaladării Dințatului îi dovedise că nu greșise. Băieții aveau condiție fizică, îndemînare și un sînge rece demn de invidiat chiar de veterani ai munților. Tocmai de aceea, înainte de a intra în sacul său de dormit, doctorul exclamase cu bucuria presimțirii succesului:

— Mîine ne plimbăm... Plaiul Ursului e un bulevard. Numai să nu vă îndopați cu afine.

...Spre miezul nopții se stîrnise furtuna. Se treziseră deodată toți trei, buimăciți de bubuituri. Văzduhul fierbea și parcă sute de căruțe cu pietriș s-ar fi rostogolit chiar peste capul lor. Nici nu mai era beznă, căci para continuă a fulgerelor ce se împleteau ca un copac de foc răsturnat cu rădăcinile în sus lumina totul, necontenit. Picăturile de ploaie loveau piatra și, izbite, acestea săltau pulverizîndu-se într-o perdea de fum lichid.

— În saci! țipă doctorul către nepoții aflați în picioare la cîțiva

antEnziEi

paşi de marginea prăpastiei. Îi văzu rîzînd. Priveau privelişteа uimitoare a munţilor ce parcă se mişcau pe fondul violet-portocaliu al cerului brăzdat de fulgere, scăpărîndu-şi creştetul în lovituri surde. În aceeaşi clipă simţi că e lovit de un pumn fierbinte, că e zvîrlit la pămînt şi îngropat ca într-o cutie de foc. Mirosea a ars şi îşi dădu seama că a fost trăsnit, dar nu-şi pierdu cunoştinţa. Apucă să mai vadă pe cei doi nepoţi culcaţi la pămînt, parcă seceraţi.

— Nelule! Radu! bîigui şi se repezi spre ei.

Aceştia zăceau nemişcaţi. Hainele fumegau şi doctorul îşi dădu seama că fuseseră loviţi de trăsnet. Căută lanterna şi, luminîndu-le chipurile, simţi că i se taie picioarele. Feţele celor doi erau afumate, negre... Îi despărţi cu greu şi, îngrozit, strigîndu-i într-una, începu dezordonat şi fără putere să le facă respiraţie artificială. Braţele le cădeau inerte.

— Electrocutaţi! recunoscu deznădăjduit doctorul. Poate mai e posibilă reanimarea, îşi zise, precipitîndu-se spre coardă. Dacă în zori aş fi la un telefon, mîine dis-de-dimineaţă ar fi la spitalul de urgenţă.

Şi începu să lunece pe coardă...

Furtuna nu ţinu mult. La orele 5 dimineaţa, un elicopter se rotea deasupra munţilor înseninaţi.

— Acolo! Acolo! repeta doctorul către pilot, arătînd platforma de refugiu unde îşi avuseseră bivuacul.

Elicopterul se opri ca o uriaşă libelulă, vibrînd aproape pe loc, deasupra Dinţatului. Nu se vedea însă nimic, nici urmă de băieţi. Doar doi saci de dormit şi un rucsac, părăsiţi, muiaţi de ploaie. Echipa de salvare se pregătea să lase scara. Din uşa cabinei doctorul apucase deja frînghia, gata să coboare. În aceeaşi clipă, cineva ţipă, acoperind uruitul motoarelor:

— Înapoi, doctore! Priveşte...

Jos, la numai cîţiva paşi, amenninţînd parcă, furios că a fost deranjat, un urs uriaş se îndepărta alene, tîrînd cu sine un sac de dormit...

(VA URMA)

UN RECORD NEOMOLOGAT

BITLAN NATALIA, Liceul 42, Bucureşti. Ideea pisoiului care zboară cu o mască de oxigen la mare altitudine m-a amuzat. Apreciez, de asemenea, conciziunea colaborării tale, mai degrabă o poantă. Nădăjduiesc să ne mai revedem... cu mască şi fără mască.

BELU ADA-FELICIA, Hunedoara. O continuare cuminte urmată de un post-scriptum emoţionant. Aş fi preferat, desigur, invers, căci pentru cauza noastră comună ceea ce interesează în primul rînd sînt emoţiile eroilor şi nu ale autorului.

PRISECARU VIRGIL, Cluj. Boboc în ale scrisului, abia în clasa a IV-a, colaboratorul nostru îl lasă pradă pe erou... curenţilor. Îl regăsim apoi, cu răsuflarea tăiată, pe un alt aeroport. Păcat că între timp a dispărut din vederile noastre, o dată cu pilotul, planorul şi cu recordul vizat, însuşi pisoiul. Şi astfel o frumoasă «decolare» a fanteziei se preface într-o măruntă scamatorie în care apariţiile şi dispariţiile rămîn miraculoase doar pentru că se lasă, grăbită, cortina.

ARAMĂ TAMARU, Tg. Neamţ. Combinaţie nostimă între planorism şi dresură de pisici, avînd ca rezultat final un şi mai nostim concurs de... prins şoareci. Ceea ce nu apare clar este dacă recordul mondial a fost omologat la primul sau al doilea concurs?

GHINEA NICOLAE, Tîrgovişte. Colaborare interesantă. Se porneşte de la ipoteza că depringolada planorului la mii de metri înălţime se datorează unei crize «mintale» a pisoiului provocată de lipsa de oxigen.

COHAL GHEORGHE, Cristineşti-Dorohoi, îşi bazează continuarea pe ideea unui act de sabotaj prevenit, fireşte, de pisoi, în clipa cînd pentru comandor «Totul părea pierdut. Bineînţeles, pisoiul va fi recompensat: la aterizare i se dă o pungă de dulciuri». Ce-i drept, nu se precizează dacă le-a mîncat sau nu.

COSMA DAN, Tîrnăveni, ca pentru a ne mai potoli palpitaţiile, dă micului pisoi doar rolul de martor, planorului o mică avarie, iar comandorului prilejul unei simple reparaţii: «leşind din carlingă şi agăţîndu-se cu o mînă de fuzelaj, repară în doi timpi, cu mîna rămasă liberă, mica stricăciune».

HAGIU NICOLAE, Ploieşti. Pisoiul varsă un bidon de ulei pe mansa înţepenită şi catastrofa este împiedicată «cu o fracţiune de secundă mai înainte ca totul să fie cu un minut prea tîrziu».

COCHINESCU IOAN-MIHAI, Timişoara. Una dintre cele mai palpitante urmări, scrisă cu nerv şi precizie, mutînd mereu «camera de luat vederi» de la drama celor de sus la emoţiile celor de pe aerodrom. Rezolvarea se petrece la «mijloc»: în timp ce comandorul sare cu paraşuta, pisoiul — observînd că acesta este leşinat — se agaţă cu ghearele de butonul declanşator al paraşutei, salvîndu-l, aşa cum se cuvine, în ultima clipă.

NOVEANU DAN, Dumbrăveni. Aş vrea să te pot citi lună de lună. O gîndire matură, mijloace literare pe cale de desăvîrşire — trădînd multă lectură şi un destul de îndelungat exerciţiu al condeiului. Ceea ce izbeşte în mod deosebit în colaborarea ta este unghiul original de vedere asupra aventurii noastre: totul este prezentat — veridic şi cu tensiune — din punctul de vedere al pisoiului. Acesta presimte furtuna de mare înălţime — ignorată de meteorologi —, are un puternic spirit de observaţie şi rutină a zborurilor şi chiar sînge rece: leşinat, comandorul e readus în simţiri de ghearele pisoiului şi tot el — după atîta asistenţă la bord — ştia să manevreze mansa. Mă îndoiesc totuşi că ştia să o şi repare!

Interesante sînt şi lucrările elevilor:

KUBALA CLARA — Arad, **DUMITRIU ELENA** — Scărlăteşti-Făurei, **RADEŞ EUGEN** — Găeşti, etc.etc., însă au sosit **DUPĂ** publicarea continuării autorului.

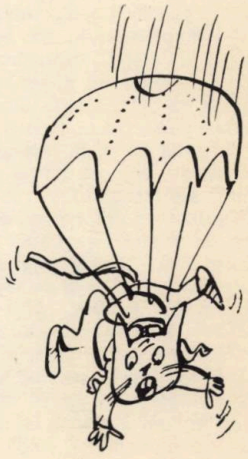

(Fragment din romanul «TOȚI BĂIEȚII SÎNT RĂI, TOȚI BĂIEȚII SÎNT BUNI»)

COLEGII

de **Al. O. ZOTTA**

Corabia Brazilianului plutea, de cîteva zile, pe un ocean roz, mîngîiat de zefir și populat cu arhipelaguri de aur. Toată lumea era la curent că, în calitate de proaspăt legitimat de juniorii cunoscutei echipe «Fortis», avea să îndure, la sfîrșitul săptămînii, dulcile torturi ale primului său meci oficial. Brazilianul era de nerecunoscut. În jurul lui aerul sclipea ca un contur de cristal al staturii. Băiatul își pierduse capul cu desăvîrșire (*«Jucăm pe stadionul mare, în deschidere. Vor fi pe puțin 50 000 de spectatori!»*), izbucnea pe neașteptate în rîs și cădea pe gînduri nemaiînregistrînd nimic din ce se întîmpla în jur, era drăguț și îndatoritor cum nu fusese niciodată. Cine își închipuie că în aceste zile el se prezenta ca un sportiv ostenit de antrenament, cu trening și sac de sport, comite o eroare. Brazilianul, indiferent de numărul orelor rezervate pregătirii fotbalistice, apărea în clasă «la sonerie», odihnit, vesel, într-o cămașă albă, bine călcată, cu pantofii lună și, în general, cu un aer mai îngrijit ca oricînd. El, care își purtase luni de zile cărțile într-un sac de echipament sportiv, ținea acum sub braț o mapă austeră, din piele neagră. Nicoletei îi venea foarte greu să creadă că acest tînăr studios și distins este una și aceeași persoană cu cineva care, nu prea de mult, întorsese școala pe dos cu farsa din timpul spectacolului.

În ziua meciului, colegii ocupară două șiruri de bănci din tribuna întîi. Dintre fete veni numai Nicoleta, și ei se întrecură în a-i explica, plini de bunăvoință, că obiectele de colo se numesc porți, domnii cu chiloți negri și tricouri de aceeași culoare sînt arbitri, atingerea mingei cu mîna în propriul careu e fatală, dacă nu ești portar, și, în linii generale, ceea ce o să vadă se numește fotbal. Nicoleta nu era cu totul ignorantă, dar, ca să nu le răpească plăcerea de a-i da lecții, asculta cu cel mai mare interes, punînd chiar unele întrebări naive. Acest lucru indispuse întrucîtva pe Nicușor Despa, care și așa nu sclipea de bună dispoziție. Este greu de ascuns, cînd visezi gloria, că prezența altuia în pragul ei te neliniștește.

— Ce-i cu tine? se interesă Nicoleta.

— Nimic deosebit.

Mărturisi cu sfială că stadionul este un loc spre care nu s-a simțit atras niciodată. Desigur, e rușinos pentru un băiat să nu fie interesat de sport, degeaba caută să-l liniștească Nicoleta. El, Nicușor, are o fire păcătoasă, crede că sportul este o activitate hărăzită exclusiv forței fizice, inteligența fiind solicitată extrem de puțin sau poate chiar de loc.

— Nu ești prea categoric? se miră fata.

Atunci interveni Tinuț, care de la un timp era umbra lui Despa. El observă că un om a cărui unică pasiune este sportul nu poate prezenta interes.

— O, s-a mai născut un filozof! rîse Nicoleta.

— E părerea mea, mîrîi Tinuț.

— Fiecare om trebuie să se realizeze într-o anumită direcție, nu? Dacă talentul cuiva este să alerge ori să azvîrle discul, ar fi o nerozie să renunțe!

— Talent? surîse blajin Nicușor Despa. Mușchii, un talent. Pectorali, bicepși, fălci de beton armat...

— Mă rog, fiecare cu calitățile lui, ridică Nicoleta din umeri.

Tinuț observă cu pătrundere:

— Calitățile cele mai stimate sînt acelea cucerite de om prin eforturile sale. Or, ce-i trebuie sportivului sînt niște însușiri naturale; te naști sau nu cu ele. N-ai nici un merit!

— Fugi că spui prostii! îl re-

Ilustrații: MAGDA ARDELEANU

pezi Nicoleta. N-ai auzit cît se antrenează atleții, fotbaliștii și toți ceilalți? În felul acesta ei cuceresc calități!

— Cuceresc pe naiba ghem! mormăi Tinuț.

În realitate era absolut de acord cu Nicoleta, și tocmai lucrul acesta îl enerva. Numai că în ultima vreme se trezea susținînd orice părere a lui Nicușor, ba chiar imitîndu-i felul de a gîndi. Cel mai supărător era faptul că, ori de cîte ori Nicoleta nu împărtășea o idee emisă de Nicușor Despa, îl ocăra cu sîrguință pe... Tinuț! O astfel de situație e cît se poate de umilitoare, deoarece naște bănuiala — uneori de loc eronată — că ai o personalitate mai slabă decît a celuilalt. *El* poate să spună orice nerozie, fără a fi contrazis cu prea multă vehemență. Pe *el* îl prinde. În schimb, tu ești pus la punct numaidecît. Ba, cu timpul, creîndu-se o obișnuință, pățești la fel chiar și cînd spui ceva convenabil! Multe din lucrurile inteligente pe care le exprima Nicușor îi trecuseră și lui Tinuț prin cap, și uneori chiar le mărturisise, însă succesul nu era același. Tinuț simți că simpatia lui pentru Nicușor e în pericol. «*Poftim, am susținut amîndoi aceeași idee despre sport, idee timpită, ce-i drept, dar el toarce netulburat, ca un motan, pe cînd eu sînt luat peste picior!*» Starea de spirit a lui Tinuț era cu atît mai proastă cu cît Nicoleta se pieptănase astăzi într-un fel foarte izbutit (în genul «paj») și purta o rochie portocalie care-i venea foarte bine.

Deodată, difuzoarele țiuiră îndelung și, hotărîndu-se, în fine, să emită optimistele măsuri ale marșului de cuviință, pe tapiseria verde a terenului năvăliră cele douzeci și două de sfîrleze. Din tribune se ridică stolul aplauzelor.

— Unde-i Brazilianul?

— Pe banca rezervelor...

— Ai vrea tu! Uite-l pe partea dreaptă, are numărul 7. Hai, tu, Bra-zi-li-a-nu! scandară colegii.

În tricou roșu, cu chiloți albaștri, semăna cu toți coechipierii lui. Doar după țeasta masivă îl puteai recunoaște. La început nu prea stîrni entuziasm. Adversarii (juniori de la celebrul club «Viitorul», în tricouri cenușii cu dungi galbene) păreau întorși cu cheia; din prima secundă porniră orbește într-o singură direcție — spre poarta «Fortis»-ului. Erau foarte sprinteni și agresivi, niște mici tigri nesățioși. Roș-albaștrii munceau din răsputeri să iasă la suprafață. Brazilianul ar fi venit în sprijinul apărării, în mîinile căreia steagul se clătina, însă consemnul dat de antrenor fusese clar: extremele nu-și vor părăsi locul. Așadar, lenevea pe margine, lîngă linia de centru, și, după primele încurajări, galeria — căreia prea puțin îi pasă de tactică — începu să-l ironizeze:

— Ăla negru și cu capul mare ce-o fi căutînd pe teren?

— Taci, măi, că e băiat de mingi!

Dar rotundul și elasticul obiect al disputei de pe gazon se rătăci deodată în direcția Brazilianului. Numărul 7 sughiță de emoție. Alergă, caraghios și împiedicat, și de-abia atinse mingea că se prăvăli cît era de lung. Dar tocmai asta l-a salvat, căci ea luă o direcție ciudată, păcălind pe lunganul care-o urmărea. Între timp, Brazilianul se ridicase, pornind cu balonul la picior. N-avea pic de stil, gîfîia, bătea în jur cu mîinile ca o morișcă, ai fi zis că acum-acum cade, însă adversarii rămîneau unul cîte unul în urmă, derutați, deoarece aiuritul cu numărul 7 își schimba mereu direcția. Ba, la un moment dat, trebuind să aleagă pe care dintr-o pereche de fundași să-l dribleze, se vîrî pur și simplu printre ei, trezindu-se în aerul fierbinte al careului de 16 m. Dar prea se desfătase de unul singur cu mingea. Era, în fine, cazul s-o piardă. Și o «pierdu» spre stînga, de unde centrul atacant al «Fortis»-ului, care știa el ce știa de la antrenament, o expedie în plasă. Portarul «Viitorului», care plonjase la picioarele Brazilianului, îl mai ținea și acum de-o gheată, aproape plîngînd de ciudă că fusese păcălit.

Balsamul și vinul aplauzelor curseră cu generozitate pentru numărul 7. În stilul său inestetic, repetă de încă două ori performanța, acum era 3—0 pentru «Fortis», iar dungații, regretînd că nu-l apreciaseră de la început cum se cuvine, trimiseră lîngă el o escortă decisă, formată dintr-un mijlocaș și un fundaș.

Nicoletei palmele i se înroșiseră și o usturau din pricina aplauzelor. Asistînd la o luptă sportivă, fetele pot fi mai pasionate decît băieții. Ea n-ar fi reușit să explice, ca maeștrii peluzei, procedeele Brazilianului care se «demarca» și «construia» faze de gol, însă, în băiatul acesta butucănos, pe care nu-l privise niciodată cu prea multă atenție, intuia o încăpățînare remarcabilă, o obișnuință a luptei care-l făcea aproape frumos. Nicoleta simțea acum că nu numai pe terenul de fotbal, ci în orice alt loc și în orice altă împrejurare e capabil să lupte așa, pînă la ultima picătură de energie, care însă nu e niciodată ultima. Nicușor Despa, observînd-o din cînd în cînd cu coada ochiului, citi semnele acestei stări de spirit. El căzu pe gînduri. Uită și de scrisoarea pe care o primise în ajun semnată generalul comandant și de scenele încîntătoare pe care imaginația lui le construia tot timpul. Privea prostit cum ceea ce îinduise el întotdeauna — chipuri de oameni care-i admirau personalitatea și care-i strîngeau mîinile felicitîndu-l, privirile strălucitoare de emoție ale unei fete, aerul acela curat și tonic al succesului — fuseseră cucerite de Brazilianul în mai puțin de trei sferturi de oră. Cine s-ar fi așteptat ca tocmai el să fie alesul, celebritatea promoției, chipul pentru moneda jubiliară a generației, omul «care a învățat în școala noastră», puiul de lebădă ales dintre banalele rățuște? Exagerînd, ca de obicei, semnificația imprejurărilor, Nicușor Despa hotărî că astăzi este o zi neagră pentru el și că nici cele care vor urma nu se prevestesc mai deschise la culoare.

Finalul reprizei căzu într-o atmosferă trandafirie pentru «Fortis» și într-o stare de zăpăceală evidentă pentru dungați. Publicul aplauda cu frenezie. Înșelînd pe paznicul de la vestiar, Manolache, cel mai sincer admirator al Brazilianului, îi făcu o vizită și se întoarse cu informații.

— E cu ziariștii! Dă interviuri! Adică nu chiar el, ci antrenorul, însă vorbește despre Brazilianul. Reporterul de la revista «Fotbal» tocmai se pregătea să-l fotografieze, Brazilianul mi-a cerut pieptenele să-și îndrepte părul.

— De ce? reflectă Despa. Îi apare în poză și capul? Logic ar fi să-i publice numai picioarele! Ele sînt de geniu...

— Vai, Nicușor! îl dojeni Nicoleta.

— Ha! Ha-ha! izbucni în rîs Tinuț. Picioare geniale? E bună! Glezna erudită! Genunchiul academician!

— Ah, Tinuț, mă plictisești, auzi? Mă plictisești! zise cu un glas rău Nicoleta.

— Dar ce tot ai cu mine? își ieși Tinuț din sărite. Lui Nicușor de ce nu-i spui nimic?

— Așa sînt eu, enigmatic! răspunse în locul Nicoletei Nicușor.

Nemulțumit, Tinuț începu o conversație cu Manolache Făt-Frumos, singurul om ca lumea prin partea locului.

Drumeții „CRAVATEI ROȘII" la

— Toate nu mai sînt decît amintiri...

— Da, acceptă melancolic Piticuță. Dar nu niște amintiri obișnuite, tresare el imediat. Nu. Ai văzut vreodată o pătură indiană?

— N-am văzut niciodată o pătură indiană.

— Păcat. Ai fi înțeles. O pătură indiană poartă brodate pe ea fel de fel de semne și imagini care pentru neștiutor nu înseamnă mare lucru. Indianului însă ele îi evocă un adevărat univers, secole întregi de întîmplări din viața tribului său. Știi, așa e și inima mea acum.

Zîmbesc:

— Vrei să spui că ai «brodat» în ea imagini din mica noastră expediție de peste vară.

— Exact. Imagini poate neesențiale pentru alții, dar pentru mine cît se poate de vii, de suculente. Asta pentru că le tălmăcesc cu sufletul, pricepi?

— Bine, Piticuță. Tu ești un mare sentimental. Dar ceilalți? Ceilalți, care n-au fost cu noi în expediție, cu ce vor înlocui «pătura indiană»?

— Pentru ei avem jurnalul de bord.

— Ai dreptate. E un moment cît se poate de potrivit să-i valorificăm însemnările. Doar am pus și în ele puțin suflet, cum spui tu.

Și, în seara tîrzie de toamnă, ascultînd vîntul și amintirile, am deschis capriciosul jurnal la fila pe care scrie...

O PANĂ DE MOTOR... ISTORICĂ

Puf, puf, puf, pif, paf...

Autobuzul s-a oprit în mijlocul serpentinei, ca un mare gîndac ațipit. Pesemne bujia aceea afurisită, care ne-a mai făcut nouă necazuri. N-avem încotro: devenim filozofi. Ne dăm jos să ne mai dezmorțim. Și, deodată, ne îmbrățișează, odată cu amurgul, umbra masivă, viorie, a munților Apuseni. Dealul Feleacului, pe care ne aflăm, ni se pare acum grozav de mărunt.

— Și cînd te gîndești că pentru autobuzul nostru reprezintă o încercare tragică, un adevărat Goliat,glumește Petrișor.

Dar nimeni nu-i răspunde. În vale, de-a dreapta și de-a stînga Someșului, se deșteaptă pîlpîind întîiele lumini de seară în bătrînul Cluj. Par niște frunze de aur ivindu-se din nimburile toamnei și parcă le auzim foșnetul. Dar nu e decît curgerea vîntului prin livezi.

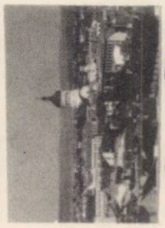

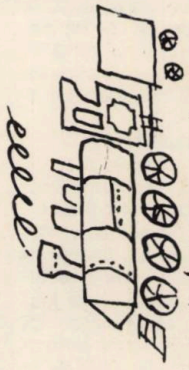

— Te salut, oraș secular! exclamă Piticuță, scoțîndu-și cu gravitate comică bascul.

— Puteai să spui «milenar» fără nici o teamă, intervine competent Petrișor.

— Nu crezi c-ar trebui să te trag puțin de mîneci? îl întrerupe Valeria. Că e o așezare foarte veche admit, dar nici așa...

— Ba e chiar așa cum spun, zice Petrișor cu un surîs de superioritate. Dacii își aveau aici una dintre principalele lor așezări, numită Napoca. Localitatea e amintită chiar și de Ptolemeu, marele geograf al antichității.

— Alte amănunte mai posezi, stimate Ptolemeu al doilea? zice Piticuță, deși e vădit impresionat de noutatea faptului.

— Cum să nu, răspunde netulburat eruditul. Știu, de pildă, că istoria cît de cît cunoscută a Clujului începe de fapt prin secolul al XI-lea. Bogățiile din preajmă, minele de aur, salinele, livezile au făcut să se înjghebeze aici o așezare temeinică și înfloritoare. Deși în 1241 hoardele tătare incendiază cetatea, ea renaște din propria-i cenușă, iar în 1316 regele Carol Robert îi acordă autonomie și drepturi orășenești. În secolul al XV-lea orașul se fortifică, împrejmuindu-se cu ziduri masive...

Cu tot aerul ei didactic savant, povestirea are un farmec straniu și ne cucerește. Ascultăm pasionante relatări despre înflorirea orașului în epoca lui Matei Corvin, despre cea dintîi tipografie întemeiată aici la 1550, despre intrarea în oraș a lui Mihai Viteazul, după ce acesta înfăptuise, pentru scurtă vreme,visul fierbinte al unirii țărilor românești...

Între timp, în orașul din vale, tot alte și alte lumini se zămislesc sub catifeaua nopții. O corolă scînteietoare, cu reflexe adînci, printre care se reliefează severe coșurile uzinelor, s-a statornicit pe malurile Someșului, chemîndu-ne.

Și cum buclucașa noastră bujie a binevoit și ea să elaboreze prima scînteie, ne urcăm val-vîrtej în autobuz și «atacăm» emoționantele, magnificele serpentine.

VĂRGUȚA FERMECATĂ

Prelegerea ținută în ajun de Petrișor se dovedește foarte folositoare, fiindcă în zori, cînd trecem pe lîngă bastionul croitorilor, restaurat de curînd împreună cu o parte din vechiul zid de apărare

al orașului, știm despre ce e vorba.

Numai Valeria, candidă și zăpăcită ca de obicei, întreabă cu glasul ei de clopoțel:

— Dar de ce-i zice așa? Ce, aici se luptau numai croitorii?

Pufnirăm cu toții în rîs. Numai Petrișor o lămurește fără să se supere, savanții n-au voie să se supere niciodată:

— Nu, dragă. Turnul pe care-l vezi a fost ridicat pe cheltuiala breslei respective, d-aia l-au numit astfel.

Iată însă că, pe nesimțite, din istoria aspră și învolburată a secolelor duse, trecem într-o istorie a prezentului, o istorie vie, masivă, luminoasă, tulburătoare tocmai prin faptul că o trăim noi înșine.

Primul obiectiv al itinerarului nostru clujean e Uzina «Carbochim». Nu-l întrebăm prea multe pe inginerul care ne însoțește, fiindcă clădirile impunătoare, moderne, șirurile de mașini zgomotoase din hale, utilajele care exprimă ultimul cuvînt al tehnicii ne impresionează profund, ne solicită toată atenția și admirația. Inginerul se oprește la un moment dat și ridică de jos o vărguță cenușie, pare-se de metal.

— Știți ce-i asta? ne iscodește.

— Un electrod! izbucnește o voce triumfătoare, pițigăiată și anonimă din grup.

— Așa este: un electrod pentru sudură. Se fabrică aici la noi. Ai zice un bețigaș, un fleac, acolo. Dar cu electrozi ca ăștia s-au sudat miile de kilometri de conducte care străbat țara în lung și-n lat, cu ei s-au încheiat scheletele metalice ale atîtor uzine noi de pe tot cuprinsul patriei. Ai zice un bețigaș, un fleac, încheie zîmbind inginerul.

Privim cu respect «bețigașul» și ne gîndim cu tot atîta respect la hărnicia și iscusința muncitorilor care-l fabrică, odată cu alte produse prețioase ale industriei respective...

Un alt popas, tot atît de interesant, la fabrica de pielărie și încălțăminte, învecinată cu «Carbochimul». Apoi la Atelierele C.F.R., ai căror muncitori au înscris, în 1933, laolaltă cu cei din București și din alte orașe, o pagină glorioasă în istoria luptei pentru libertate a poporului. Vizităm în cele din urmă Uzinele «Tehnofrig», care produc colosale mașini, concurînd demne «atmosfera» banchizelor polare.

Și, în fine, un episod, hai să-i zicem «liric», care trebuie consemnat. Sîntem la cea mai mare fabrică de porțelan din țară, aflată nu departe de confluența Someșului cu Nădeșul. Gingășia, fragilitatea, transparența obiectelor fabricate aici ne fac să ne mișcăm și noi cu mai multă delicatețe, cu mai multă emoție, ca într-o expoziție de artă. Și, într-adevăr, meșteșugul făurarilor de-aici se îmbină foarte mult cu arta. Atingem sfioși vasele cu forme zvelte, grațioase, zugrăvite în culori de vis. Valeria ține în palma întinsă, ca pe-o floare, o ceașcă străvezie aproape, cu chenar fin, albastru-palid:

— Ce frumoasă e... O fărîmă de cer...

— Îți place atît de mult? întrebă însoțitorul nostru.

— Da.

— Ei bine, păstreaz-o. Să-ți amintești de noi.

Cuvinte simple, dar spuse din toată inima. Și poate că în seara aceasta de toamnă și în multe alte seri fumurii și reci Valeria va bea ceai auriu din ceașca albastră ca o fărîmă de cer, amintindu-și de necunoscuții noștri prieteni, meșteșugarii-artiști de lîngă Cluj.

BĂTRÎNELE STRĂZI...

Aici, la Cluj, au studiat mulți dintre cărturarii de seamă ai veacului trecut, ca Gheorghe Lazăr, Gheorghe Șincai, Avram Iancu, Petru Maior, iar mai apoi Victor Babeș, Vasile Pârvan și Emil Racoviță. Aflăm cu surprindere că într-un veac depărtat și-a făcut aici studiile și un alt mare savant, Nicolaus de Mirabilibus, profesor după aceea la Universitatea din Florența.

Din vechi vremuri, Clujul a fost o cetate a luminii, un tezaur de artă și de tradiții culturale. O asemenea amploare, o asemenea dezvoltare culturală ca astăzi, n-a cunoscut însă niciodată bătrîna așezare din inima Transilvaniei. Peste 12 000 de studenți învață acum la universitatea și la institutele clujene. Am vizitat grupul nou, modern, de cămine, supranumit «orășelul tinereții». Mulți dintre participanții la expediție i-au privit cu deosebit interes contururile zvelte ce se ivesc printre arborii pletoși. Curînd de tot, peste cîțiva ani, poate vor viețui ei înșiși aici și vor păși visători, preocupați, pe străzile pe care au visat și au gîndit atîția cărturari ai neamului.

Străzile acestea, bătrînele străzi ale Clujului...

La tot pasul monumente de vîrste venerabile îți atrag privirile cu patina lor nobilă, cu nostalgia și romantismul

(CONTINUARE ÎN PAG. 27)

noi adrese

PENTRU CĂLĂTORII CU GÎNDUL

prezintă Lucia Olteanu

CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI

POETUL ION BRAD ESTE UN PRIETEN AL COPIILOR. DE DRAGUL VOSTRU A SCRIS MULTE CĂRȚI ȘI POEZII: «ORELE CÎNTATULUI CU COPIII SATULUI», «SĂ CITIM CU VOCE TARE», «ÎN LUNA MAI» ȘI CHIAR A LUCRAT PENTRU CÎTĂVA VREME CA REDACTOR-ȘEF LA REVISTA «CRAVATA ROȘIE». TOT VOUĂ ȘI FETIȚEI SALE LIA, PIONIERĂ ÎN CLASA A V-A, V-A DEDICAT ȘI CELE TREI CĂRȚI PE CARE VI LE PREZINT ASTĂZI.

*

„CELE PATRU ANOTIMPURI"

de ION BRAD

ilustrații și copertă de
IOANA CONSTANTINESCU

Pline de soare și joacă, poeziile sînt închinate copiilor, vouă, vrăjitorilor care aduceți bucurie în lume: «Cîte-s păsări — și copii!/ Cîți copii — și bucurii!»

Orice copil se laudă: «Dacă număr pîn-la trei/ Din zăpezi ies ghiocei,/ Dacă număr pîn-la șase/ Pomii toți își pun cămașe,/ Dacă număr pîn-la zece/ Ploaia a venit și trece».

Scai se țin de copii: vîntul ce se zbenguie ca un ied, ploile de primăvară cu sandale de noroi, mugurii ce plesnesc de dor.

Fiecare poezie este un joc, un joc de-al vostru cu anotimpurile.

Și... ca să vă încălziți un pic, acum în pragul iernii, citiți poezia «Vara» din același volum. «Mult am mai dorit să vie/ Si-acum e... topitorie./ Oțelari din Hunedoara,/ Dacă voi ne-ați trimis vara,/ Dacă v-a fugit, cum pare,/ Cu mult soare din cuptoare,/ Poate-i dați o telegramă,/ Să mai țină și ea seamă,/ Că, de n-are îndurare,/ Ne mutăm cu toți în mare...»

«Cu ochi de flori...
Încearcă Delta să
privească
Imensul cer...

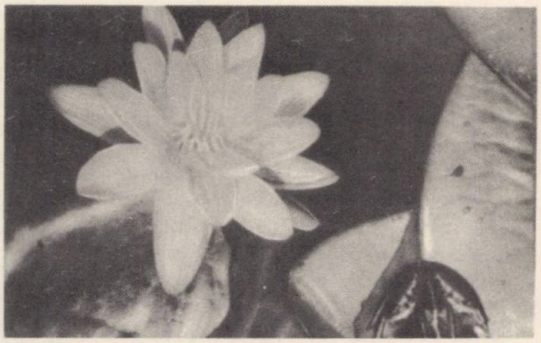

„FIICA DUNĂRII ȘI A MĂRII"

de ION BRAD
și ION MICLEA

Este o carte de poezii scrisă într-un fel nou: cititorul intră în țara de vis a Deltei Dunării însoțit de doi artiști.

Fotografiile lui Ion Miclea fixează cu emoție și finețe frumusețea cunoscută și necunoscută, violentă sau sfioasă, pe care natura a risipit-o în Deltă.

Tulburat, poetul Ion Brad răspunde frumuseții surprinse de aparatul fotografic, cu o poezie cu aripile larg desfăcute; descoperă legături nevăzute între fotografii și îți arată tablouri noi pe care nu le poți vedea decît cu gîndul: leagă imaginea cuibului plutitor în care se leagănă ouăle mici, pestrițe, cu aceea a flăcărilor albe ale aripilor în zbor: «Cuibul plutește/ Cu nuferi și plaur,/ Iar aripile lui/ Înecă orizontul/ De aur.» (Contrast).

În corabia singuratică ce se avîntă în amurg spre larg, vede un gest temerar: omul cu aripi de lemn, înfruntînd marea. Lotca pescărească este «o vioară neagră» în care vuiește tot adîncul; înainte de a deveni stîrc, puiul gingaș, ciufulit, «e păpădie».

Poetul ne dezvăluie secrete, fotografiile trebuie descifrate și altfel: nuferii, peștii și brotăceii nu sînt decît chipul prin care ochii vrăjiți ai Deltei privesc cerul.

Citind cartea aceasta, copii, veți înțelege cîte locuri pline de poezie din țara noastră vă așteaptă și că nicăieri natura nu se lasă ușor citită, trebuie să te apropii de ea cu atenție și dragoste.

„EROII FABULELOR"

de ION MICLEA
comentariu în versuri
de ION BRAD

Albumul prezintă portretele artistice ale eroilor fabulelor: iepurele, căprioara, ciinele, măgarul, ursul și alți prieteni ai omului, împreună cu puii lor gingași, neștiutori și puși pe joacă, ca orice copil.

Iată ce notează poetul pe marginea fotografiei în care privesc doi cățeluși ciobănești prostuți, cu dinții de lapte: «De ei n-ați aflat nimica:/ E Cioban și Ciobănica,/ Stau și-așteaptă să mai crească,/ După turme să pornească,/ Să păzească oile/ Să-nfrunte nevoile,/ Să se ia cu lupii-n gură/ Și cu urșii, dacă fură...»

Delicatei libelule îi închină un poem miniatural: «Unde să se-ascunză?/ Printre frunze-i frunză,/ În lumina lină —/ Scamă de lumină,/ Printre flori e floare/ Ce-a-nvățat să zboare...»

Poezia pe care o respiră acest album vă deprinde, copii, să priviți lumea cu ochi de artiști și să descoperiți în jurul vostru frumuseți nebănuite.

Frumos

de **O. PANCU-IAȘI**
Ilustrație: CRINA IONESCU

Pe la sfîrșitul lui noiembrie cerul se apucase să frămînte o clisă murdară, și-o frămînta, o frămînta toată ziulica de te apuca sila. De ce, pentru ce, nici el nu știa, poate din plictiseală, că altfel n-avea nici o explicație treaba asta fără rost. Cam la trei, patru ceasuri te pomeneai că aruncă peste oraș un lichid leșios, mirosind a ierburi putrede, a cîrpe arse și a încă ceva, poate pur și simplu a ploaie, dar se vedea de la o poștă că o face așa, din joacă, nu urmărea nimic serios.

Înecat de fum, negru ca un drac, triajul părea și el că nu mai are ce face și, apucîndu-se să maimuțărească cerul, izbuti curînd să-i semene atît de bine, încît Eugen ar fi pariat că ploaia, în caz că se hotăra să reînceapă, n-avea cum, n-avea de unde decît de aici. Probabil că nu se hotăra să cadă de sus în jos, ca azi dimineață, ca ieri și ca totdeauna, sau să se înalțe de jos în sus asemenea unei păduri de lujeri străvezii.

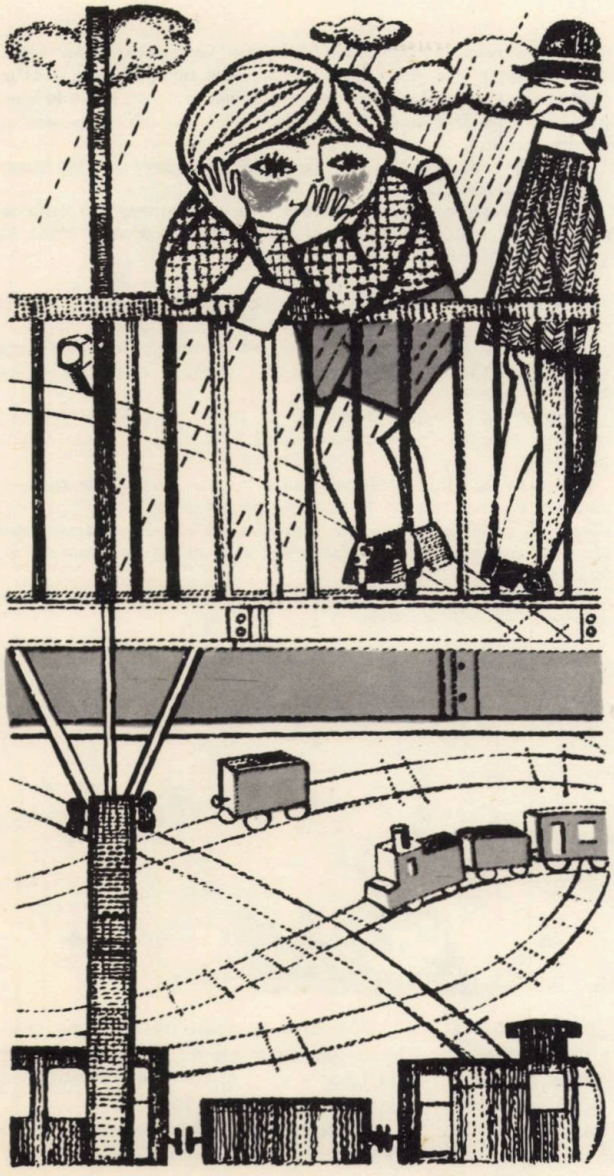

Sprijinit în coate de balustrada roasă a pasarelei Basarab, băiatul, care se numea Eugen, ajunse însă în secunda următoare la concluzia că, judecînd astfel, merita să-și tragă un pumn în nas. Direcția ploii n-avea voie să fie decît cea obișnuită, chiar dacă el, din slăbiciune sau din lașitate, tot una i se părea acum, se gîndise la o minune, singura în stare să-l scoată basma curată din încurcătura în care se afla. Mai exact, se gîndise că o minune ar fi atras după sine alta, apoi alta și mereu alta, iar lui un șir de minuni i-ar fi fost tocmai ce-i trebuia.

Își alungă cu un gest de nemulțumire gîndul de-o clipă. Nu, ploaia trebuia să cadă normal. De sus în jos și numai de sus în jos. Altfel, era convins, praful s-ar alege din toate rînduielile și omul n-ar mai avea rost să creadă în nimic. Oricît ar fi fost el de necăjit acum tot era în stare să recunoască adevărul că nu-i nimic mai frumos pe lumea asta decît cînd descoperi o regulă în toate. Nu-ți trebuie cap de savant, e suficient să te uiți nițel mai atent în jur ca să-ți dai seama că milioane și milioane de lucruri se petrec ca și cum în fiecare dintre ele s-ar ascunde un cronometru de precizie; n-o iau înainte, nu rămîn în urmă, în sfîrșit, cînd spui cronometru știi exact ce vrei să spui, nu te gîndești la o rablă care merge după fabrica de împachetat fum. Pentru el e limpede că pămîntul ăsta al nostru, ba mai mult, universul întreg, cu Marte, cu Venus și celelalte, nu-i altceva decît o inimă uriașă pe care nimeni nu va izbuti s-o oprească ori s-o silească să bată altfel decît cum s-a învățat ea de mică. Adică, «de mică», nu-i prea bine spus, nu-i de loc bine spus, dar nu-i venea cuvîntul potrivit pe limbă și, în fond, vorbea cu el însuși, îl privea cum vorbea, n-avea de dat socoteală nimănui. Ce voia să-și spună, pricepea foarte bine și așa. Curînd avea să înceapă ploaia și stropii aveau să cadă de sus, pentru că așa trebuia, pentru că altfel nu se putea — și cu toate că pe el numai o minune l-ar mai fi scos din încurcătura în care intrase, uite că voia să fie cinstit și să nu-și facă nici un fel de speranțe deșarte.

Se uită la cer și făcu rămășag că, apucîndu-se să numere, n-ar ajunge nici pînă la o sută și ar simți prima picătură pe obraz. Dar ce rost avea să numere? Dacă voia cu tot dinadinsul să nu se mai gîndească la necazul lui, dacă n-avea putere să-și privească necazul direct și curajos, în față, dacă era un laș, un hipopotam laș, atunci nu era neapărată nevoie să numere. La două sute de metri înainte, pe podul Grand, treceau mașini fără încetare. N-avea decît să închidă ochii, să le asculte duduitul motoarelor și să le ghicească marca. Se pricepe destul de bine la așa ceva, se putea socoti chiar «specialist» în ghicitul mărcilor de mașini. Dar uite că nici măcar pe asta n-o s-o facă.

Și n-o să mai facă multe. N-o să coboare să-și cumpere înghețată, n-o să înceapă să se gîndească la filmul văzut ieri, n-o să se apuce să-și amintească ce strașnic fusese astă vară la bunici.

Pierduse și așa destul timp cu tot felul de prostii.

O să se ducă frumușel și pe drumul cel mai scurt acasă, o să intre în camera tatălui său și o să-i spună fără nici un ocoliș: «M-a ascultat la istorie și am luat o notă proastă. Nu-i nimeni altcineva de vină, n-am avut nimic altceva de făcut, mama nu m-a trimis nicăieri, tovarășul profesor n-are nimic cu mine — numai eu sînt de vină. Am fost la cinema, n-am învățat și asta-i tot. La început n-am avut putere să-ți spun. M-am gîndit la tot felul de bazaconii. Am așteptat să se întîmple o minune, să nu te găsesc acasă, să nu dau ochii cu tine... Prostii! Vreau să fiu cinstit. Am încercat în fel și chip să uit eu însumi cele ce s-au întîmplat azi la școală, dar nici uitarea asta nu-i de loc cinstită. Nu vreau să fiu nici laș. O să învăț și o să-mi îndrept nota. Promit».

Și, deodată, cerul i se păru lui Eugen prietenos și, nimic de rîs, frumos. Mirosea frumos a ploaie. Era o toamnă frumoasă. Podul, și trenurile, și oamenii erau frumoși.

LEGENDA DOCHIEI

Era în primele zile după moartea lui Decebal. În locul său rămase să continue lupta fiica lui, Dochia. Îmbrăcată în haine de ciobăniță, ea umbla prin ținuturile dacilor pentru a-i îmbărbăta. Ajunsă în munți, ea se adresă sfatului dacilor: «Am pe mine cele 9 cămăși, darurile celor 9 ținuturi, care mă vor face recunoscută de popor — spuse Dochia. Cîte un an voi colinda fiecare ținut. Iar cînd se vor împlini 9 ani să ne întîlnim ca și acum, aici, pe vîrful muntelui, la mormîntul tatălui meu».

Și a bătut Dochia în chip de ciobăniță drumuri lungi. Dar cu fiecare ținut văzut se rupea din inima ei și viața, odată cu straiele de pe ea.

Se împlineau 9 ani. Hăituită de iscoadele romane, flămîndă, desculță și cu hainele ferfeniță, fiica lui Decebal venise la locul hotărît. Un vifor năprasnic s-a pornit. A doua zi, ziua a noua din luna primăverii, luptătorii din vechiul sfat al dacilor au rămas împietriți de ce văzură. Dochia era stană, înghețată cu oi cu tot; cu mîna stîngă pe toiag, părea că vorbește. Fiica lui Decebal se ținuse de cuvînt. Dar ea nu-i mai putea conduce la luptă, fiindcă stana de piatră se făcuse una cu muntele.

SECETA DIN VREMEA LUI ȘTEFAN-VODĂ

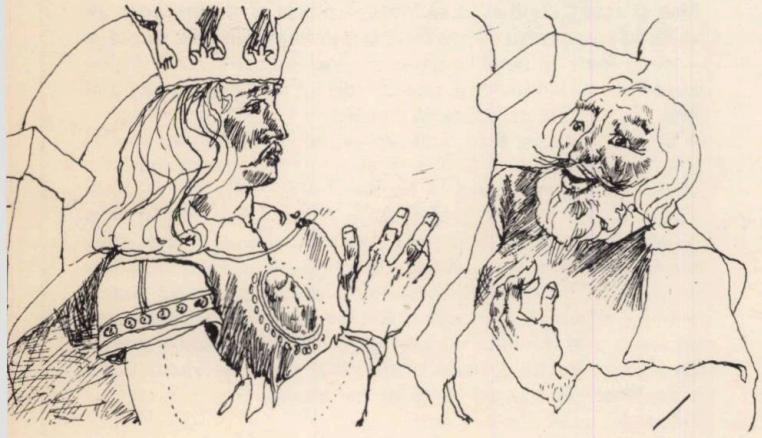

Cică pe vremea lui Ștefan cel Mare veni, vreo doi ani de-a rîndul, o secetă peste țara Moldovei, că se uscaseră toate holdele și iarba, și tot... Și, cum veni primăvara, se deschise și cerul, și ploile începură, dară de arat cine să s-apuce? Nimeni, că nimeni n-avea un fir de sămînță.

Și Ștefan-vodă dădu vestea-n țară că o să cumpere cu mult bănet, cine i-ar aduce sămînță.

Iacă, se vesti la curtea domnească că un moșneag are atîta sămînță încît poate sămăna un sfert din țara Moldovei. Vodă l-a chemat la dînsul și i-a zis:

— Dacă ai, vinde-mi-o.

— Ba, de vîndut n-o vînd, ci trimite plugurile să are pe unde-oi sămăna eu.

Vodă i-a dat toate plugurile curții și-a vestit și pe toți mai marii satelor și tîrgurilor să scoată plugurile obștii și să are pe unde-a sămănat moșneagul.

Și moșneagul spunea plugarilor că samănă numai pe drumuri și numai noaptea, iar ei să pornească brazde de cum s-o lumina în zare.

Și treaba s-a sfîrșit, și grîu-a răsărit mult și frumos, iar toamna, cînd Ștefan-vodă chemă la răsplată pe moșneag el i-a spus tot șiretlicul, care-l ghicim și noi. Colbul și tărîna de pe drum erau pline cu semințe, care curseseră din sacii cărați de drumeții înfometați.

Pînă atunci, cică Vodă avea la curte numai oșteni tineri, iar de-atunci își luă în divan și mai moșnegi.

SABIA LUI ȘTEFAN-VODĂ

Se povestește că Ștefan-vodă, cînd era aproape să moară, a luat ocheana și s-a uitat în jos peste draga lui Moldovă, s-o vadă bine, bine de tot și să moară măcar cu ea în gînd.

Și, cum se uita Ștefan-vodă așa, a zărit venind asupra lui, din șepte părți, șepte neamuri pline de dușmănie. Atunci bătrînul domn luă sabia lui și-o împlîntă într-un părete, grăind către cei ce stau în preajma lui.

— Dragii mei, de-o veni vrăjmașul și va cere să vă supuneți lui, spuneți-i că-ngenuncheați cu dragă inimă numai și el să-și arate puterea dacă-i vrednic să vă fie stăpîn. Și el va-ntreba: «Cum?», iar voi să-i răspundeți: «Să scoți sabia asta împlîntată de Ștefanul nostru din patul morții». Și Ștefan a murit!

Dușmanii au sosit pe rînd, pe rînd, și-au dat cu ochii de sabie, și-au aflat de istoria ei și și-au încercat puterile, dar, ca s-o scoată, pace!...

Și Moldova n-a fost în veacuri cotropită.

DISPARIȚIA BATISCAFULUI

de LEONID PETRESCU — Ilustrații: DUMITRU IONESCU

ALO!... REPETAȚI, VĂ ROG!... ALO!... ALO... NU AUD. ①

...ȘI BRUSC VOCILE AU TĂCUT. AM AVUT IMPRESIA CĂ CINEVA A ÎNTRERUPT CU BUNĂ ȘTIINȚĂ LEGĂTURA PRIN RADIO... ②

AU DISPĂRUT ④ BATISCAFUL NU MAI ESTE VIZIBIL

SĂ-L ③ CĂUTĂM CU RADARUL

TREBUIAU SĂ IASĂ LA ⑤ SUPRAFAȚĂ ACUM O ORĂ

TOATE ⑥ COMUNICAȚIILE CU EI S-AU ÎNTRERUPT.

AȘA CEVA NU S-A ÎNTÎMPLAT NICIODATĂ ⑦ UN ACCIDENT?

CE VREI SĂ SPUI ⑧ ?

SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ULTIMUL TIMP PREA MULTE LUCRURI MISTERIOASE ÎN UZINA ⑨ SUBOCEANICĂ!

E NECESAR SĂ TE DEPLASEZI URGENT PE VASUL-BAZĂ, NICOLAU! ⑪

ȘTIU CĂ E VORBA ⑫ DESPRE O UZINĂ CHIMICĂ INSTALATĂ PE FUNDUL OCEANULUI DAR AȘ DORI UNELE DETALII ...

ÎN ORICE CAZ TREBUIE SĂ ANUNȚĂM URGENT BAZA CONTINENTALĂ ⑩ DESPRE CELE ÎNTÎMPLATE

CU DOI ANI ÎN URMĂ ⑬ ÎN ANUL 1999 S-AU SCUFUNDAT ÎN OCEAN LA ADÎNCIMI ÎNTRE 1000 ȘI 10.000 DE METRI INSTALAȚII CHIMICE SPECIAL CONSTRUITE ÎN ȚARA NOASTRĂ

PRODUCȚIA ESTE CONDUSĂ DE LA SUPRAFAȚĂ DE PE VASUL BAZĂ PRIN RELEE AUTOMATE. TOTUL A MERS BINE PÎNĂ ACUM CÎTEVA LUNI CÎND AM PRIMIT VESTEA DESPRE DISPARIȚIA UNOR INSTALAȚII .... ⑭

TREBUIE FĂCUTĂ O ANCHETĂ AMĂNUNȚITĂ. IATĂ DE CE AM APELAT LA D-TA ⑯ DRIMEȘTI?

IAR ASTĂZI ⑮ A DISPĂRUT UN BATISCAF DE CONTROL CU DOI OAMENI

Ferestre luminate

de ION BĂIEȘU

De la fereastra camerei sale, Gelu privea în fiecare seară cele treizeci și două de ferestre luminate ale blocului de vizavi. Înainte de a se apuca de învățat sau după ce-și termina lecțiile își îngăduia, ca moment de relaxare, un sfert de oră în care privea strada și ferestrele vecine, spectacol întotdeauna interesant și odihnitor. Cu timpul, repetînd de atîtea sute sau poate de mii de ori obiceiul, reușise să stabilească, spontan, cîteva preferințe. Fereastra care îl interesa cel mai mult era aceea la care întîlnea aproape întotdeauna privirile unui bărbat trecut de 40 de ani, cu părul prea repede încărunțit, purtînd ochelari, un om cu mișcări foarte calme și sigure. Bărbatul acesta se așeza întotdeauna la masa de lucru la orele cinci după-amiază, după ce mai înainte ședea la fereastră și privea afară îngîndurat. Gelu îl vedea ridicîndu-se abia la ora opt, după care se întorcea iarăși la treburile lui peste o oră, răstimp în care, probabil, lua masa. La orele nouă fix, Gelu se culca și întotdeauna îl lăsa acolo, la masa de lucru, acoperit de lumina blîndă a unui bec albastru, cu teancuri de hîrtii și cărți dinainte. Fără îndoială că și el îl vedea și îl urmărea pe Gelu; întotdeauna cînd își rezema fruntea de geam privirile lui se îndreptau către fereastra de la care doi ochi limpezi de copil îl urmăreau fascinați. Nu-și făceau niciodată semne, nici unul nu încerca apropierea pe care, fără îndoială, îndelungul lor dialog mut le-ar fi îngăduit-o, păzind cu grijă farmecul acestei prietenii anonime. Pentru că, cu timpul, ei reușeau să-și spună totul prin privirile pline de grijă și înțelegere pe care și le trimiteau de mai multe ori pe zi. În clipa în care necunoscutul său prieten se așeza la masa de lucru, Gelu pleca și el de la fereastră și se apuca să-și pregătească lecțiile sau să citească o carte, ca o încurajare și o promisiune demnă. Iar cînd obosea și se ducea iar la fereastră și-l vedea pe el muncind în continuare, neobosit, privirea lui îl liniștea cu grijă: «numai o clipă, mă întorc imediat!»

Iată, deci, cum pot deveni prietene două ferestre luminate și necunoscute.

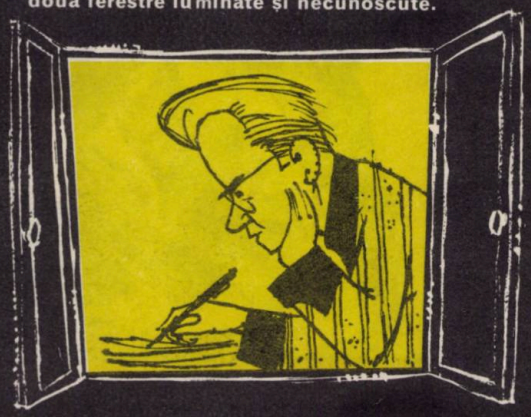

„Girafa"

Sînt tot într-a V-a. Stau în aceeași bancă în care stăteam și anul trecut.

Vai, dacă aș putea pune la loc zilele pierdute!

...De cîte ori mă întorceam de la școală, înghițeam pe nerăsuflate prînzul și o zbugheam afară. Alergam cu prietenii și din cînd în cînd mă gîndeam la lecții.

Ei, nu-i nimic, n-am prea mult de învățat, îmi ziceam, și în minte îmi veneau paginile din cartea de istorie. Le vedeam aievea: «Nu, nu-s multe, mă gîndeam. Și nici la geografie nu-i mult: cîteva rîuri, munți. Un vulcan — ghețari. Deseară citesc o dată și gata!»

La capătul curții noastre se întinde o grădină imensă. Mă furișam prin gard și p-aci mi-era drumul! Mă cățăram într-un pom, țipam ca indienii, jucam apoi fotbal.

Nici nu băgam de seamă cînd se lăsa seara. Apoi mi se făcea foame. M-așezam la masă și după aceea mă duceam să mă uit la televizor. O să fac lecțiile dimineața! îmi spuneam eu, întinzîndu-mă în pat.

A doua zi însă mă sculam tîrziu. Mă îmbrăcam în grabă și o luam la goană spre școală. Ajungeam în clasă exact cînd suna de intrare. Ca un făcut, parcă ar fi ghicit tot ce se petrece cu mine, tovarășa profesoară mă scotea primul la lecție.

Și uite-așa am rămas eu repetent și am devenit «Girafă» între noii mei colegi.

Toate planurile pe care mi le-am făcut pînă acum s-au scurs printre degete ca peștișorii de aur pe care zadarnic încerci să-i prinzi.

Odată am vrut să notez tot ce mi se întîmplă interesant despre locuri și oameni. Și... n-am făcut nimic.

Altădată m-am angajat în fața detașamentului de pionieri să lucrez niște rafturi de bibliotecă. Și nu le-am făcut.

Răul stă în asta că îmi propun ceva, mă înflăcărez, iar imaginația o ia razna, dar după aceea mă liniștesc imediat și-mi spun: Las' că fac mai tîrziu sau mîine.

Privesc frunzele cum cad și sînt trist: scriu și mă gîndesc: tare aș vrea să mă schimb.

Și asta chiar de azi... nu, nu mai vreau să amîn nimic pe mîine.

B. T.

Ilustrații: EUGEN TARU

Sîmbătă după amiază

de GICA IUTEȘ

MAMA
BUNICA
ȘERBAN și fratele lui
GEORGICĂ zis-puștiu.

MAMA *(trezindu-se brusc din somn)*: Miroase a cîrpă arsă! *(Sărind din pat)*: Șerban! Șerban!

Liniște suspectă. Mama, îmbrăcîndu-și halatul cu mișcări febrile, căutîndu-și papucii grăbită.

— Șerban!!

Aleargă prin odăi și liniștea pare din ce în ce mai suspectă, mirosul de cîrpă arsă devine și mai persistent.

II

O bucătărie obișnuită. Aragazul lucește alb, crătițele smălțuite sclipesc verzi, albastre și roșii. Pe masă o cană de lapte și două felii de cozonac. Lîngă masă un ghiozdan.

MAMA *(adulmecînd)*: Miroase a cîrpă arsă!

BUNICA *(venind de-afară încărcată cu cîteva șiraguri de ardei grași înșirați pe sfoară, preocupată)*: 153! 13 erau iuți ca focul! Georgică, ți-ai băut laptele?

MAMA: A venit Georgică de la școală?

BUNICA: la uite, nu și-a băut laptele! Georgică, unde ești, Georgică?

MAMA: Miroase a cîrpă arsă.

BUNICA: Ăștia iuți miroase afurisiții! Mă ustură și nasul... Georgică, adu scara să punem ardeii la uscat... *(Către mama)*. Nu l-ai văzut pe Georgică?

MAMA *(privind fix către ușa de la cămară, pe sub care se scurge un firicel subțire de apă. Se repede la ușă)*: Șerban!

III

O cămară care a fost obișnuită. Miroase într-adevăr a cîrpă arsă. Draperia de la fereastră zace mototolită pe podeaua lac de apă. Pe dușumea un pachet cu sare vărsată, o spirtieră cu fundu-n sus, un termometru și un ibric de cafea în care e un lichid negricios, suspect.

MAMA *(a rămas stană de piatră)*.

BUNICA *(ridicînd brațele încărcate cu ardei grași înșirați pe sfoară)*: Sărăcuț de maica mea! Putea să dea foc la casă!

MAMA *(apucînd draperia ca pe-un șarpe veninos, neînsuflețit)*: A și luat foc! Privește! E găurită! Ei bine, asta-i isprava lui Șerban.

BUNICA: Eu nu știu ce-i cu băiatul ăsta, toată ziua experiență și iar experiență! M-am rugat de el, ca de-un dumnezeu, să se ducă să-mi caute fasole țucără!

MAMA: Las' că-l lecuiesc eu de experiență! Sîmbăta trecută mi-a stricat lavanda triplă.

ȘERBAN *(vine cu două plase mari pline cu zarzavat. Vesel)*: Bunico, ți-am găsit fasole țucăr... *(Își înghite vorbele și se uită cîteva clipe buimăcit la dezastrul din cămară. Dă drumul plaselor din care cad morcovi, păstîrnac, castraveți...)* Ah, a umblat, a umblat! Mi-a vărsat sulfatul! Sulfatul meu!

MAMA și BUNICA *(se uită una la alta, cu glas jalnic, amîndouă deodată)*: Și pușiul s-a apucat de experiență!

BUNICA *(scuipîndu-și în sîn)*: Asta se ia, maică! Se ia, dacă îți spun că se ia!

ȘERBAN *(ieșind ca o vijelie. Seamănă puțin la fizionomie cu Vlad Țepeș)*: Îl jupoi! Îl fac piftie, zob, praf...

IV

O stivă de lemne obișnuită în spatele casei. Sub streașină un butoi cu apă de ploaie plin pe jumătate, căci a plouat cu trei zile înainte.

ȘERBAN *(scrîșnind din dinți)*: Ieși de-acolo, lașule! *(Nici un răspuns.)*

ȘERBAN *(clocotind)*: Ieși pînă nu vin să te scot de guler, măgarule. Cum ai îndrăznit să te amesteci în sulfatul meu? Crezi că mai este rost de chilipirul de sîmbăta trecută? Să tac, să te acopăr și să las să cadă în capul meu? Să rîdă și curcile de mine? Cine a mai văzut să amesteci lavandă cu bicarbonat? Nici ăia din comuna primitivă n-ar fi făcut așa ceva!

GLASUL LUI GEORGICĂ *(jignit)*: Păi dacă bunica a ascuns spirtul??

ȘERBAN *(neînduplecat)*: Aha! Ai prins glas, stricăciosule! Și turnesolul? Unde mi-ai pus turnesolul?

GEORGICĂ *(conciliant)*: În lada cu făină!

ȘERBAN *(indignat, maimuțărindu-l)*: În lada cu făină! Auzi la el chimistul! În lada cu făină...

GEORGICĂ *(visător)*: Da! Tata a zis c-o să ne facă laborator.

ȘERBAN: O să-ți fac un laborator după ceafă! Nu primesc în laboratorul meu un laș și-un gogoman.

GEORGICĂ *(apărînd pe stiva de lemne cu mutra unui martir care va pieri pe rug)*: Pe mine să nu mă faci laș! Ies și gata! Mă duc în casă. Îl aștept pe tata. Ce, eu n-am dreptul să fac experiențe?

(Coboară de pe lemne destul de demn.)

VRĂJITORUL DIN OZ

DUPĂ L. FRANK BAUM

DESENE. Rusz Livia

SE PĂREA CĂ PRIETENII NOȘTRI AJUNSESERĂ LA CAPĂTUL CĂLĂTORIEI. OZ AVEA SĂ LE ÎMPLINEASCĂ CÎT DE CURÎND MULT ASTEPTATELE NĂZUINȚE: DOROTHEA SĂ REGĂSEASCĂ DRUMUL SPRE ȚARA EI, SPERIE CIORI SĂ CAPETE MINTE, OMUL DE TINICHEA INIMĂ ȘI LEUL CURAJ.

-PE CINE CĂUTAȚI?

-PE ÎNȚELEPTUL OZ PENTRU TREBURI DE MARE ÎNSEMNĂTATE.

-OCHELARII SÎNT PENTRU VOI. FĂRĂ EI NEMAIPOMENITA STRĂLUCIRE A ORAȘULUI V-AR ORBI.

-EI BINE, DRAGA MEA, ACUM POȚI PRIVI ORAȘUL!

-CÎT E DE MINUNAT!

-MARELE OZ V-A ACORDAT FIECĂRUIA CÎTE O AUDIENȚĂ.

ÎNDRĂZNEAȚĂ FATĂ!

-NU ȘTIE CÎT E DE CUMPLIT OZ DACĂ ARE SĂ-L SUPERE CU CEVA!

-ȘTIU.. DAR N-AI SĂ TE ÎNTORCI ACASĂ DECÎT DUPĂ CE VEI OMORÎ ȘI PE CEA DE A DOUA VRĂJITOARE VRĂJMAȘĂ.

-AJUT-O PE DOROTHEA SĂ ÎMPLINEASCĂ PORUNCA MEA ȘI VEI FI AȘA CUM DOREȘTI....

-ȘI TU VEI DEVENI UN OM CU INIMĂ, DUPĂ CE VRĂJITOAREA CEA REA VA FI UCISĂ.

-DACĂ VEI ÎNDRĂZNI SĂ IEI PARTE LA LUPTĂ, CURAJUL VA SĂLĂȘLUI MEREU ÎN INIMA TA.

-CE NE FACEM?!!!

-ACUM E ACUM!

(VA URMA.)

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE:

În compartimentul unui tren care se îndreaptă spre litoral se întîlnesc cîțiva copii. Aflînd că au aceeași țintă, vacanța la mare, copiii se împrietenesc repede. La veselia generală contribuie poreclele lor hazlii: Everest, Arhimede, D'Artagnan, fără poreclă fiind numai Achile Popescu. Singura fată care se află printre ei este poreclită Pithia.

Într-una din zile, Everest, mare fotograf amator, povestește prietenilor o nemaipomenită întîmplare. Dorind să fotografieze un bătrîn care vinde bilete de papagal, capătă o «planetă» cu un conținut foarte ciudat. Copiii își propun să dezlege taina acestui bilet, care, bănuiau ei, este legată de fapta unor răufăcători. Căutările încep...

V BILETUL DE PAPAGAL...

Ilustrații: DOINA GEORGESCU

de VASILE MĂNUCEANU

— Drept să vă spun, urmă Ștefan Palmălată cu un aer grav, eu am colindat toate mările pămîntului, dar loc mai primejdios ca ăsta rar am văzut. Mi-aduc aminte, cînd eram așa, ca voi, cum a pierit un vapor panamez. Se stîrnise o furtună de ziceai că-și iese marea din țîțîni. Panamezu pesemne că avea cîrma avariată. S-a repezit drept între Colții Pieptenelui și acolo a rămas încleștat.

— Va să zică, așa arată enigmaticul pieptene, șopti Pithia, vădit impresionată. Și chiar nu se poate apropia nimeni de el?

— Ba, cum nu, o liniști Palmălată. Vă spusei că locu-i periculos numai pe furtună și numai pentru vasele mari.

— Nea Ștefane, se rugă Everest, simulînd un interes pur oceanografic, n-ai vrea să faci și cu noi o plimbare pîn'acolo?

Omul se scărpină sub șapca de timonier:

— De, știu și eu... Hai să vă fac hatîrul, că-mi sînteți simpatici și tot n-am eu nici o treabă în după-masa asta. Gata, mergem.

— Plecăm așa, înot? se sperie Arhimede.

— Nu, explică Palmălată. Trecem pe la pescărie și-l rog pe cumnatu-meu, Artimon, să-mi împrumute o barcă.

— Gata, la drum, băieți! exclamă Pithia, cuprinsă de nerăbdare.

Everest o măsură însă din cap pînă-n picioare cu o privire ciudată:

— Uite ce e, dragă Pithia, aș fi de părere ca tu să rămîi să te odihnești puțin la umbră. După insolația de astăzi...

— Ce insolație? Care umbră? Ce tot îndrugi acolo? Mi se pare mie că...

Un semn misterios al lunganului o făcu să se oprească brusc. Everest se apropie de ea și-i șopti grăbit, cu insistență:

— Ssst! Nu vorbi că strici totul. Cineva dintre noi trebuie să se ducă neapărat astăzi să verifice dacă omul cu papagalul a reapărut și să încerce să afle ceva despre el.

— Bine, dar tocmai eu..., încercă Pithia să se împotrivească.

— Fără comentarii! Tocmai tu, fiindcă e o însărcinare dificilă și pentru că am deosebită încredere în iscusința ta. E limpede?

Pentru Pithia nu era chiar atît de limpede și hotărîrea lui Everest nu-i convenea de loc. Ca să nu compromită însă întreaga acțiune, se supuse și intră în joc. Rosti cu o falsă resemnare:

— Bine, domnule doctor-tiran. O să rămîn la umbră dacă insistați. N-am încotro.

— Ei, gata, copii, că ne-apucă noaptea, îi îmboldi Palmălată. Cu toată viteza, înainte! Îmi aduc aminte că odată navigam pe Oceanul Indian și, tot așa, ne grăbeam s-ajungem în port înainte de-nserat...

Restul vorbelor i se pierdură în foșnetul brizei.

*

Asfințea. Discul roșu al soarelui se despărțea cu nostalgie de apele albastre ale mării. Cu aceeași nostalgie se priveau cei patru cavaleri ai aventurii, întorși din epocala lor expediție la Colții Pieptenelui. Lungiți pe burtă lîngă cortul lui Achile, oftau fiecare în felul și la diapazonul său particular.

— Adevărul științific e că nu am înaintat nici măcar cu un pas în cercetările noastre. Bilanțul expediției e foarte sărac.

— Da, admise Arhimede, misterul devine din ce în ce mai întunecos. Aha, uite că vine Pithia. Ei, ce vești, venerabile oracol?

— Ați merita să mă transform în sfinx și să tac pînă la sfîrșitul lumii, spuse fata bosumflată. Asta drept pedeapsă că m-ați înlăturat cu atîta brutalitate de la expediție.

— N-ai de ce să ne invidiezi, oftă Everest.

— Cum, vrei să spui că n-ați descoperit nimic?

— Nimic, nimic. Niște stînci ca toate stîncile. Se poate să fi naufragiat cîndva acolo vreun vapor, dar asta n-are nici o legătură cu mesajul.

— Din păcate, se întristă fata, nici mie nu mi-a mers mai bine. Ceva am aflat eu, dar asta nu limpezește cu nimic lucrurile. Omul cu papagalul a dispărut. Pare-se că el se ivește pe-aici în fiecare vară, stă două-trei zile și pleacă. Străbate așa tot litoralul și rareori se arată de două ori în același loc.

— Va să zică, încă o speranță năruită, se văicări peleianul. Doar n-o să cutreierăm acum tot țărmul, de la Mamaia la Mangalia...

— Nici nu e cazul, decise Everest. În definitiv, omul cu papagalul nu joacă aici decît rolul unui simplu curier, al unui agent de legătură dacă vreți. Cel puțin asta e impresia mea. Avem însă la îndemînă un personaj mult mai important.

— Vorbești de fotograf? întrebă Pithia.

— Evident. Stelică trebuie să se întoarcă din hoinărelile lui, doar n-o să-și lase baltă șalupa și clienții. Și, în definitiv, n-are nici un motiv să dea bir cu fugiții. Habar n-are de existența și de intențiile noastre.

— Logic, se extazie Achile. Deci, obiectivul numărul unu: urmărirea atentă a lui Stelică, de îndată ce reapare.

— De acord, ciripi savantul. Eu însă aș mai avea o propunere: să mai studiem puțin afurisitul ăla de bilet.

— Fie, consimți Everest fără entuziasm. Despături apoi «planeta» și citi rar: «Ridicați totul la timp și în cea mai mare taină. Cine șovăie pierde partida. Calul să fie mereu gata. La nevoie, nici o cruțare. Pentru orice eventualitate, briza șoptește mai ales seara...»

Lectura biletului fu întreruptă de strigătul înfiorător al lui Achile, stri-

(CONTINUARE ÎN PAG. 28)

1

„POZNE" CU SADOVEANU

de PROFIRA SADOVEANU

Pe cel care-ar avea acum ani optzeci și șase, dacă n-ar fi murit acum cinci ani, poate unii dintre voi, pionierii, l-ați cunoscut. Adică l-ați văzut aievea, de la doi pași, cu inima zvîcnind în piept și ochii cît paharele, avizi să vadă pe acela care venea cu atît drag între voi. Poate că tu, Săndel, ori tu, Gheorghiță, i-ai și legat cravata roșie la gît și tu, Rodico, i-ai dat un buchet de flori și-apoi l-ai sărutat cînd și-a plecat spre tine creasta-i albă.

La cea dintîi ochire, părea
un uriaș...
Era într-adevăr așa de nalt
și mare
Aș!...
Cînd, în sfîrșit,
puteai să ridici ochii
spre el,
— ca-n contra luminii
orbitoare —,
vedeai o pelerină amplă,
o pălărie mare
cît un cortel
și... o lavalieră
ca o floare.
A! cum era la față?
Bălan,
chiar roșcovan,
cu ochii atîta de albaștri,
— exact ca cerul cel senin,
sub cușma norilor
întunecată.
Dacă da glas.
Parcă suna un dulce bucium,
undeva, pe-un deal
ori într-o văgăună...
Era o voce caldă,
bună,
plină de înțelegere și de
prietenie...

Dar mie — vă spun drept — la vîrsta voastră, chiar cînd da glas, tot uriaș mi se părea că este. Deși-l aveam în jurul meu tot timpul, deși știam că-i tatăl meu și mă iubește, în mintea mea-l asemuiam cu zmeul din poveste și mă miram că n-are aripi ca să zboare și-un buzdugan în mînă, cu care să lovească.

Dar să nu vă-nchipuiți cumva că era rău. Nicidecum! Era blajin și bun, prietenos, însă necruțător cînd era vorba de minciună, obrăznicie, călcarea unui jurămînt ori lașitate.

Voia ca noi, copiii lui, să nu-l dezamăgim în viață, mai tîrziu. Avea și-o vorbă pe care o rostea adesea, cu sprînceana încruntată:

— Să fii om!...

Însă, cu toată spaima asta a zmeului din preajmă, pozne curgeau destule pe gîrla sprintenă-a copilăriei.

Și-acuma mă gîndesc: cum de-ndrăznit-a Catincuța — sora mea, care avea trei anișori — să-i mîzgălească un manuscris întreg? Se instalase la birou, pe scaun, luase un creion, la întîmplare, și-ncet și migălos făcuse flori, încîlcituri și arabescuri pe paginile manuscrisului volant. Nici o foiță nu cruțase, dar nici una! Vă-nchipuiți că Zmeul și-a pus mîinile-n cap

1) Sadoveanu — portret de Corneliu Baba
2) Casa de la Folticeni
3) În grădina casei din strada Barbu Delavrancea din București; Mihail Sadoveanu împreună cu fiica lui, Profira.

cînd a descoperit dezastrul.

Bine, dar Catincuța era un plod, pe cînd eu și Didica eram cu mult mai mari cînd am luat condeiul tatii de argint de pe birou, ducîndu-ne cu el la noi în odăiță, se vede ca să scrim cu el. Probabil că de-aici a venit sfada:

— Ba eu!...

— Ba eu!...

Am tras cît am putut de tare de condei, ea către dînsa, eu către mine, am tras, am tras pînă ce ne-am oprit, încremenite. Condeiul de argint în filigran, gingaș și argintiu, cum nu văzusem mai frumos nici unul pînă-atunci, darul pe care-l primise tata de curînd, era turtit și frînt. Am stat privind la el prostite, apoi am izbucnit deodată-n plîns. Plîngeam cu disperare amîndouă, ca-n fața unei catastrofe ce-avea să aibă pentru noi urmări cumplite. Nimeni în lume nu era-n stare să ne-ajute. Nici să ne mîngîie ori să ne-ncurajeze. Nimeni. Așa credeam, dar ne-nșelam. Era pe lume cineva de-a cărui existență uitasem pentru o clipă. Mama. A fost ca o minune. Nici azi nu știu și nici n-am căutat să știu vreodată cum de-am scăpat atuncea de pedeapsă. Eu și Didica am pus condeiul frînt la locul lui, acolo, pe birou, și-apoi ne-am furișat în zmeuriș, cu inima bătînd, cu gîndul să nu ieșim toată ziua ori poate și mai mult. Ba ne gîndeam c-ar fi mai bine dac-am fugi în lume. Dar nu aveam curaj. Stăteam ascunse și așteptam să se dezlănțuie furtuna. Mi-aduc aminte că Didica mi-a spus, mult mai tîrziu, cînd eram mari, că eu plîngeam așa de tare, scrîșnind din dinți, mușcîndu-mi mîinile, că mă privea c-o admirație grozavă, uitînd de spaima și necazul ei.

Dar cîte nu se întîmplau, că eram mulți copii. Și, pe măsură ce creșteam, poznele erau mai mari. Așa îmi amintesc că tata a constatat c-o strașnică mirare, într-o bună zi, că-n raftul din bibliotecă în care se înșiruia opera lui, legată în carton negru, pe-atuncea apărută la «Minerva», nu mai erau decît vreo cîteva volume.

— Unde-mi sînt cărțile? a fulgerat.

Hei, cine știe pe unde se aflau! Căci fiecare dintre noi împrumutase cîte *una* cuiva și nu-și mai amintea cui o dăduse.

Dar, dacă noi eram atît de năzdrăvani, și el făcea destule. Căci cine-a mai văzut un zmeu luîndu-se la-ntrecere din fugă cu țîncii în grădină? Ori bătînd mingea pe toloacă? Ori jucînd voleibol? Sau dîndu-se cu sănioța?

Toate acestea le făcea, dar mai făcea și altele, cu mult mai de-a mirarea. De pildă născocea povești, uneori, seara, povești care nu semănau de loc cu cele din Ispirescu ori cu-ntîmplările din «Cuore», «Țăndărică» ori «Micul Lord», pe care le citisem pînă-atuncea. La Folticeni, în rustica «odaie națională», pe moi divane îmbrăcate în macaturi, sub chipurile domnitorilor români, ne așezam turcește-n jurul lui și ascultam vrăjiți povestea lui «Icuță», a lui «Florin» și «Florinaș», a lui «Ghiorghieș» și a lui «Păunaș». Ba, într-o seară, povestea cu cel «ce omorîse pe tatăl și pe mama sa» m-a zguduit atît de tare că nu mă mai puteam opri din plîns. Tata rîdea și eu plîngeam... Ce rău îmi pare că n-am cercat să scriu acele basme cît încă mi le aduceam aminte! Acuma le-ați citi și voi cu-aceeași încîntare și emoție cu care le-ascultam curgînd din glasul lui vrăjit.

Dar mai spunea și altfel de povești, acestea pentru cititorii lui. Erau povești ce se-ntîmplaseră aievea. Așa, de pildă, în întîmplarea din «Dimineți de iulie», gheata care-a căzut în baltă era a mea și întîmplarea e-adevărată; atîta doar că moș Costache a luat locul în nuvelă adevăratului conducător al expediției la iaz, care era chiar tata. Și ne-am întors acasă cu birja cu doi cai; și nu tanti Sesil, ci chiar bunica noastră ne-a întîmpinat cu brațe ridicate și spaimă-n ochi de «ce-ar fi putut să se-ntîmple!»

Adevărată e și istorisirea cu «Împăratul Măzărean»; eroii aici sînt frații mei mai mici: gemenii Catincuța și Bogdan, apoi Mircea, Lucica și Mărioara. Lor le spunea povești bunica, seara, și ei se indignau că se amestecă în firul basmului «găina care ouă», «rochia razachie din dulap» ori fata care-ajută la bucătărie și care nu ascultă de porunci.

Pe-acel Niculăeș din povestire tata îl făurise întocmai după chipul și-asemănarea lui Bogdănel, căruia i se spunea în alintare «Cuculeț».

— Uite ce-i, Cuculeț, îi zicea tata. Eu te însărcinez pe tine să fii mai mare peste frățiorii tăi. Să nu cumva să-i lași să mai mănînce fructe crude ori fulgerate, de pe jos. Ai înțeles ce-am spus?

Cuculeț, care avea trei ani pe-atunci, a ridicat doi ochi mari și bulbucați de un albastru violet de sub boltita-i frunte gînditoare:

— Da, tată.

Înțelesese, dar asta nu l-a împiedicat ca, nu după mult timp, să-l prindă tata crănțănind cu poftă un măr crud.

— Păi bine, Cuculeț, cum ne-a fost vorba? Eu am avut încredere în tine ca-ntr-un om mare, și tu! Așa exemple dai?

— Cu «tumburi», s-a fălit Bogdan, privind senin la tata și arătînd cu încîntare mărul cel mare alb, pe care îl mînca cu tot cu sîmburi...

Năzdrăvănii în de-ale scrisului făcea într-una, răpind din lume chipuri, imagini, fapte și întîmplări și împletindu-le cu fantezia lui bogată. Așa, într-o zi din vara anului 1922, l-a prins cucoana Catincuța — mama noastră — c-o poznă gogonată. Stătea în pat, într-o cămașă de pînză țărănească cusută cu arnici, legat la gît, cu fața-mbujorată de arșiță și ochii lăcrămoși și-i dicta Didicăi.

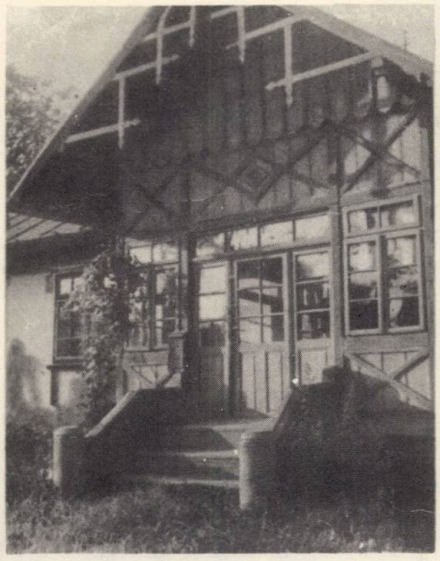

2

3

— Dar bine, ce-nseamnă asta? Mata ești bolnav și ai febră. N-ai voie să lucrezi!...

Didica, subțirică și firavă, cu ochi ca niște fluturași albaștri, stătea la masa naltă, cafenie și, cu un scris încă un pic cam mare și greoi, umplea hîrtia unui caiet al ei de școală rămas cu multe file albe la sfîrșit. Oricît de rar îi dicta tata, tot rămînea în urmă. Așa s-a așternut pe foi povestea duduiei Lizuca și-a minunatelor vedenii din dumbrăvioara Buciumenilor, care se vedea clar din balconașul casei de la Folticeni și-n care noi, copiii cei poznași ai celui mai poznaș dintre toți tații, ne duceam des să ascultăm șoptind pîrâul de argint și cîntînd paserea măiastră în sălcii și-alunișuri de lumină.

Dictarea a durat doar patru zile; dovadă că mama nu avea dreptate și febra tatei era povestea cu «Dumbrava minunată» — pozna cea mare —, ce se cerea să fie așternută cu grăbire pe hîrtie, chiar dacă doctorul «nu dădea voie» și dacă coana Catincuța avea «să-l mustre aspru» după năzdrăvănie.

R 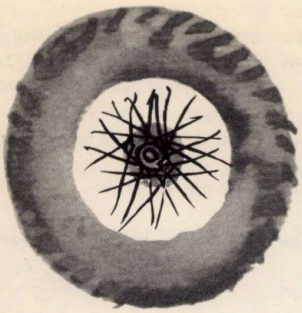 ȚILE VOR SĂ ZBOARE!...

de **VALERIU CHIOSE**

VA FI ÎNTRECUTĂ PE SOL VITEZA SUNETULUI?

Cu aproape opt decenii în urmă, într-o bună zi a anului 1888, telegraful transmitea o veste senzațională pentru acea vreme: francezul Dion Bouton, pe o mașină de construcție proprie, reușise să obțină pe pista de la Acheres «formidabila» viteză de... 45 kilometri pe oră, viteză pe care astăzi o ridiculizează cicliștii în competiții de lung kilometraj. Oricum, Dion Bouton, 45 de kilometri pe oră, și Acheres-ul rămîn înscrise pe primul loc în lunga listă a bătăliilor care s-au dat de-a lungul anilor pentru stabilirea recordului mondial absolut de viteză la automobilism. Să o parcurgem în rîndurile de față.

RECORDUL SE TRIPLEAZĂ ÎN 15 ANI

Primii ambițioși ai volanului care și-au propus să doboare performanța lui Bouton au fost Laubat, Jenatzy, Serpolet, Fournier, Vanderbilt. Perfecționarea motoarelor le-a permis să obțină repede viteze din ce în ce mai mari, 100 km pe oră fiind depășiți în 1899, pentru ca în 1903 recordul să fie de trei ori mai mare decît cel inițial stabilit.

În continuare, acele vitezometrului urcă vertiginos: 168, 188 km/oră în 1904 (Barras-Franța), 175,422 în 1905 (Hemery-Anglia), pentru ca în 1909 recordul să treacă de 200 km (202,655-Hemery), iar anul următor să ajungă la 215,250 km pe oră. Și iată că aici se «împotmolește» pentru 12 ani.

MOTOARE DE AVION ȘI PISTE DE... SARE

În 1922 recordul de 215,250 km este întrecut, pentru a intra în posesia lui Malcom Campbell (235,217 km pe oră în 1924), care a corectat de 14 ori recordul mondial, aducîndu-l aproape de 500 km! Pentru aceasta însă a fost nevoie de 3 lucruri:

— În primul rînd, o pistă corespunzătoare de concurs. Cele existente în deceniile II și III ale secolului nostru s-au dovedit insuficiente pentru marile viteze.

Centrul de greutate al automobilismului mondial se mută în «Vestul sălbatic» al Americii de Nord, unde, într-un deșert, pe fundul unui fost lac sărat uscat, se găsește terenul ideal dezvoltării marilor viteze. Este vorba de pista de la Salt Flats (Cîmpia sărată) din apropierea orașului Bonneville. Mai tîrziu, un teren asemănător se va găsi în Australia, pe fundul fostului lac sărat Eyre, la cîteva sute de kilometri de Adelaida, și altele în Uniunea Sovietică, pe cursul Volgăi superioare și în Kazahstan.

— Odată terenul găsit, atenția s-a îndreptat spre mașini. Și cu timpul, automobilelor de concurs le-au fost adaptate motoare de avion, de mii de cai putere, cu un număr amețitor de turații pe minut, capabile să dezvolte pe sol viteze cunoscute doar în aer.

— În sfîrșit, atenția s-a acordat în măsură egală și construcției mașinii, caroseriei, tot mai aerodinamică. Automobilele de concurs au devenit niște bolizi imenși, veritabile carcase de metal, în care motorul și agregatele sale ocupau 80 la sută din spațiu, lăsînd un loc minuscul pilotului.

CURSA CONTINUĂ...

Campbell s-a retras în anul 1935 din arenă, în plină glorie, lăsînd pista liberă celor doi compatrioți mai tineri Eyston și Cobb. Mașina sa, supranumită poetic «Blue bird» (Pasărea albastră), construită în 1935, a rămas moștenire fiului său Donald.

La 19 noiembrie 1937, la Salt Lake (Lacul sărat), lîngă Bonneville, Eyston trece de 500 km pe oră, viteză socotită pe atunci aproape de necrezut.

Duelul său cu John Cobb, un fost blănar care și-a părăsit meseria pentru aceea de șofer de curse, a fost palpitant. Amîndoi îmbunătățesc consecutiv recordul, dar ultimul cuvînt îl spune Cobb, care la 16 septembrie 1947 reușește să atingă cu un autovehicul «Napier-Railton», acționat de două motoare însumînd 2 860 de cai putere, o viteză de 634,397 km/oră!

CAMPBELL JUNIOR INTRĂ ÎN ARENĂ

Trei mari automobiliști au pornit «vînătoarea» recordului lui John Cobb: americanii Mickey Thompson și Craig Breedlove și englezul Donald Campbell, fiul ilustrului recordman Malcom.

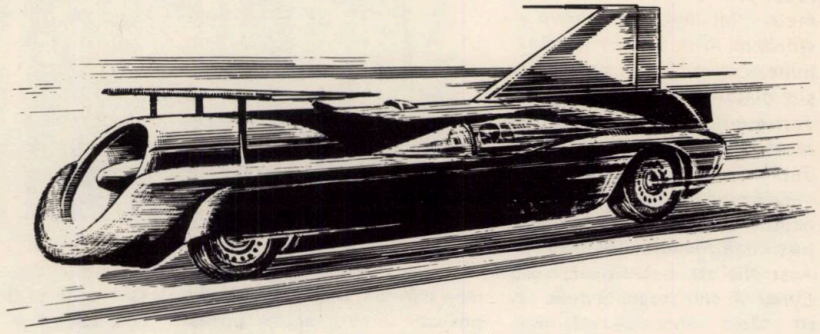

Thompson și-a pregătit o mașină «Pontiac-Tempest» cu care în 1960 s-a prezentat la Bonneville și a realizat într-un sens al pistei 639 km pe oră. Plecînd, apoi, în celălalt sens, Thompson era cît pe-aci să-și piardă viața: i s-a blocat transmisia și mașina a început să derapeze. Fără să-și piardă calmul, pilotul a declanșat parașuta-frînă, menținîndu-și echilibrul pînă la oprirea vehiculului.

Dar, realizat cu atîtea sacrificii, recordul nu a putut fi omologat, pentru că cifra reușită de Thompson întrecea cu mai puțin de 1% pe aceea a lui Cobb, iar pe de altă parte viteza realizată nu reprezenta media parcurgerii pistei în ambele sensuri, cum pretinde regulamentul.

Celălalt american, Craig Breedlove, și-a construit o mașină, pe care a echipat-o cu un motor cu reacție.

El a dezvoltat o viteză de 657,110 km/oră, dar n-a fost mai... norocos. Performanța, deși superioară celei din 1947, era neomologabilă, pentru că vehiculul lui Breedlove avea numai 3 roți, iar propulsia nu se realiza prin angrenaj, ci prin reacție, deci după sistemul rachetă.

Și totuși recordul lui Cobb avea să cadă și încă doborît de o mașină cu motor clasic, «Pasărea albastră» a lui Donald Campbell. După cîteva lansări la viteze mici, englezul a atacat recordul. Bolidul porni pe întinderea nesfîrșită de sare și

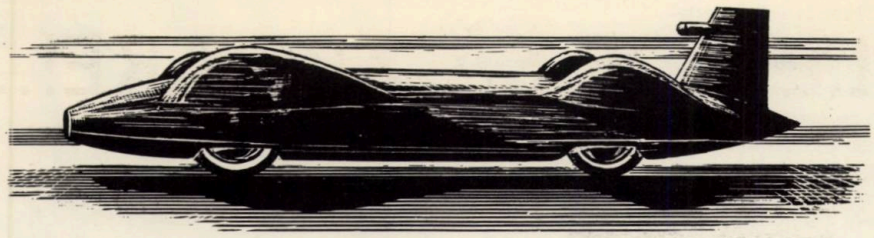

acele vitezometrului au început să urce. Pînă la 580. Aici, cînd totul părea că merge bine și mai este doar un pas pînă la victorie, o rafală violentă de vînt (lucru extrem de rar în septembrie la Salt Lake) a scos mașina din traseu. Ea a făcut prin aer o săritură de peste 300 de metri (în lungime, bineînțeles) și s-a sfărîmat în bucăți pe pistă. Ca prin minune, cabina a rămas intactă și pilotul s-a ales doar cu cîteva julituri la cap. Toți erau convinși că acest sever avertisment îl va face pe Campbell să renunțe. Toți, afară de Campbell.

După însănătoșire, el a construit o nouă «Pasăre albastră» și, nemulțumit de pista de la Bonneville, a plecat tocmai în Australia, pe deșertul de sare al lacului Eyre. Acolo, după cîteva încercări și antrenamente, Campbell se hotărăște să ia startul oficial. Era 16 iulie 1964 și peste două luni exact recordul lui Cobb împlinea 17 ani.

«Pasărea albastră» a... zburat cu 14 kilometri mai mult decît bătrînul «Napier-Ralton» al lui Cobb, dezvoltînd o viteză de 648,728 km pe oră. Recordul fusese stabilit în condiții perfect regulamentare.

Cîteva cuvinte despre «Pasărea albastră». Mașina lui Campbell are o construcție cu totul specială și dimensiuni impresionante. Ea cîntărește aproape 4 tone și jumătate, este lungă de 9 metri și lată de 2 metri și jumătate. 70 de firme englezești au colaborat la crearea ei.

Motorul lui «Blue bird» are 5 000 de cai putere, efectuează 11 000 de turații pe minut și consumă 190 litri de combustibil pe 100 de kilometri. Mașina nu are ambreiaj și nici cutie de viteze. În timpul cursei, pilotul este în permanentă legătură prin radio cu mecanicul său, căruia îi poate transmite orice neregulă în funcționarea mașinii.

Strălucitul succes al lui Compbell i-a ambiționat din cale afară pe americani, care au început să depună eforturi uriașe pentru a cuceri recordul absolut. Deveninse clar că, cu motoare clasice, performanța «Păsării albastre» este foarte greu de întrecut, dacă nu chiar imposibil. Și atunci s-a recurs din ce în ce mai mult la turbinele cu reacție.

A. Arfons imaginează un bolid pe care îl botează patetic «Green Monster» (Monstrul verde) și reușește cu ei 703,020 km pe oră, record neomologat de Federația internațională din motivele arătate mai sus.

Concurentul său principal Craig Breedlove, despre care ați mai auzit, se prezintă la start cu «Spirit of America» și în două curse consecutive, la un interval de numai 5 zile, obține 744,520 și 843,540 km pe oră.

La 27 octombrie, Arfons intră din nou în luptă, obținînd cu «monstrul» său 863,566 km. Cu aceasta se încheie anul 1964. În luna noiembrie 1965, A. Arfons și Breedlove încep un palpitant «meci». Breedlove realizează la 2 noiembrie 893,185 km. Cinci zile mai tîrziu Arfons răspunde cu un senzațional... 927,846 km! Dar ultimul cuvînt îl are totuși Breedlove, care la 16 noiembrie 1965 obține cu «Spirit of America Sonic» 966,571 km pe oră!!!

Deocamdată, recordul s-a oprit aici. Ținta automobiliștilor este clară: mai întîi să atingă cifra «rotundă» de 1 000 km pe oră, iar apoi să întreacă 1 250 km, viteza sunetului, depășind astfel ceea ce se cheamă «zidul sonic». Aceste succese ale mașinilor acționate cu reacție au fost în cele din urmă omologate de Federație, care a înființat și această categorie în sportul automobilistic.

*

Se pune, poate, o întrebare: cui folosește această cursă a vitezei? Evident, automobile de tipul celor de concurs nu pot intra într-o producție de serie, după cum socotim că pe șosele nu se va merge chiar atît de curînd cu 1 000 km pe oră.

Dar recordul mondial absolut de viteză, pe lîngă caracterul său pasionant, de întrecere sportivă, a servit în mod direct activitatea de proiectare și construcții de motoare, aducînd o contribuție importantă la progresul tehnicii.

Iar curajul piloților care iau loc la volane nu mai trebuie să fie subliniat.

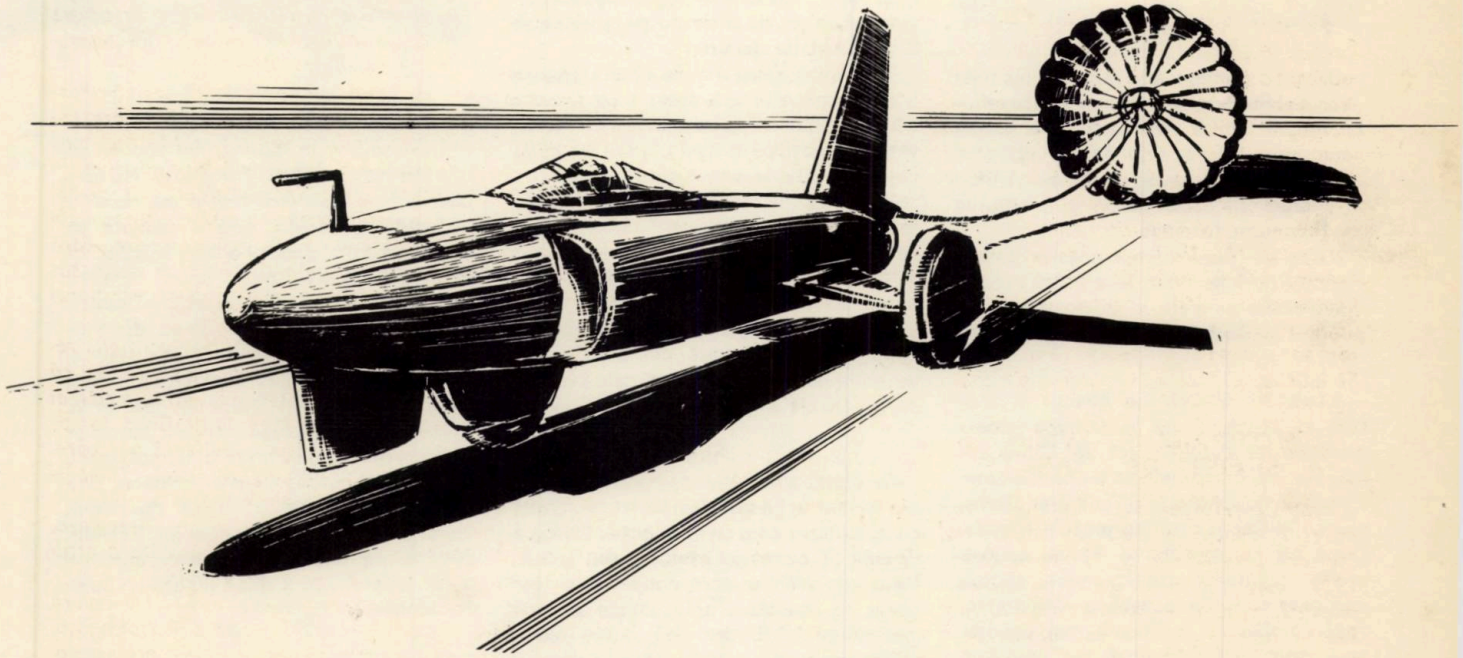

PE INSULA LUI ROBINSON CRUSOE

Un nimb de legendă înconjură Insulele Juan Fernández, aflate în largul Oceanului Pacific: aci a naufragiat și a viețuit acum peste două sute de ani cel care avea să fie imortalizat de Daniel Defoe în celebra sa carte «Viața și aventurile lui Robinson Crusoe».

Atras de romantismul acestor locuri, ziaristul Enrique Bello le-a vizitat recent, însemnările pe care vi le prezentăm în paginile de față fiind rodul acestei călătorii.

Alexander Selkirk s-a născut în anul 1680 în Scoția. După ce termină școala pornește să cutreiere mările. Cîțiva ani mai tîrziu este marinar pe o corabie care, surprinsă de furtună în Strîmtoarea Drake, ajunge la Capul Horn cu pînzele sfîșiate. După ce se oprește la Punta Arenas pentru repararea stricăciunilor, ancora mai este coborîtă o dată la Valparaiso, apoi corabia se îndreaptă mai departe spre nord. Vînturile însă nu i-au fost prielnice și micul vas a fost împins încet spre largul Pacificului. După multe zile de plutire pe ocean, marinarul Selkirk și căpitanul său zăresc o insulă necunoscută lor (deși descoperită anterior de spaniolul Juan Fernández).

Alexander Selkirk era furios pe căpitanul său, care, la rîndul lui, nu-și mai putea suporta marinarul; corabia devenise prea mică pentru amîndoi. Văzînd pămînt la orizont, căpitanul l-a băgat pe marinar într-o barcă și, după ce i-a aruncat un sac cu provizii și un arc cu săgeți, l-a lăsat în voia soartei.

Amănuntele acestei povești vă sînt însă pe larg cunoscute din «Viața și aventurile lui Robinson Crusoe», deși între aventura adevărată, trăită de marinarul Selkirk, și cartea scrisă de Daniel Defoe există destule deosebiri.

Selkirk a viețuit pe insulă timp de patru ani — aproape 1 500 de zile — într-o singurătate deplină, căci urmele pe care le-ar fi găsit Robinson și care l-au dus la indianul Vineri sînt rodul imaginației scriitorului englez. Pe atunci nu existau pe Juan Fernández nici indieni și nici alte ființe omenești; mult mai tîrziu, insulele, aparținînd Republicii Chile, au fost populate de un mic număr de cetățeni ai acestui stat.

Dar să ne întoarcem la Selkirk. Rămas singur, scoțianul nostru se frămînta cu gîndurile sale și lupta cu serioase greutăți. Ducea lipsă atît de unele alimente — mai ales de cele de origine vegetală — cît și de apă. Se putea bucura însă pe deplin de bogățiile mării; cînd se plictisea de atîta pește, prindea o capră sălbatică și-și mai schimba meniul.

Cu timpul, Selkirk a străbătut insula de la un capăt la altul, croindu-și drum prin vegetația luxuriantă. De pe vîrful numit, după forma sa, Muntele Nicovala, naufragiatul scruta orizontul în speranța de a descoperi vreo corabie. El întreținea permanent un foc de semnalizare, care putea fi observat de departe.

Trecuseră patru ani de cînd căpitanul îl abandonase în voia soartei, cînd, într-o zi, Selkirk zări de la postul său de observație silueta albă a unei corăbii cu pînze care se îndrepta direct spre insulă.

Comandantul ambarcației era navigatorul englez Wood Roger. Întîlnirea a fost emoționantă. Alexander Selkirk, bărbos și sălbăticit, plîngea de fericire că-și va putea revedea în sfîrșit patria.

S-a vorbit mult despre viața lui Selkirk după înapoierea în țară, dar toate aceste povestiri pălesc în fața marii sale aventuri de pe insula pustie.

*

Cu douăzeci de ani înaintea lui Selkirk s-a născut la Londra Daniel Defoe. Dotat cu o fantezie de o rară bogăție, Defoe a devenit un cunoscut orator și om politic. Ceea ce însă l-a făcut nemuritor a fost opera sa literară. Daniel Defoe a scris mai multe cărți, dar una dintre ele — «Viața și aventurile lui Robinson Crusoe», apărută în 1719 la Londra — le-a umbrit pe toate celelalte. Oare cîte ediții au apărut de atunci? Nu se știe numărul exact. O generație după alta, milioane și milioane de cititori, în toate limbile, pe toate meridianele, au devorat cartea tuturor timpurilor.

Cînd a apărut cartea sa despre Robinson Crusoe, Defoe avea 59 de ani. Astăzi data exactă a înapoierii lui Selkirk în Anglia nu se mai cunoaște; un lucru este sigur însă: că Defoe a pus la baza poveștirii sale aventura marinarului scoțian pe una din Insulele Juan Fernández. Nu știm dacă însuși Selkirk a fost acela care i-a povestit scriitorului englez pățania sa sau dacă întîmplarea i-a fost relatată de căpitanul Wood Roger, acela care l-a salvat pe Selkirk din exilul său involuntar. Este însă ușor de presupus că, după ce a ascultat povestirea de la început și pînă la sfîrșit, Daniel Defoe a luat în mînă pana și a așternut istorisirea pe hîrtie. Trebuind să inventeze impresii «locale», el nu s-a deplasat pînă la îndepărtatele insule din preajma coastei chiliene, ci a preferat ca model o insulă cu climă, faună și floră mai cunoscute lui. Peisajul descris de Defoe n-are deci aproape nimic comun cu cel al Insulelor Juan Fernández.

*

Să nu credeți că mi-a fost ușor să ajung pe insula aceasta romantică, asupra căreia mai plutește și azi legenda lui Robinson Crusoe. Am străbătut cei 700 de kilometri care o despart de Valparaiso pe un vas pescăresc. În zilele și nopțile în care vaporul nostru a luptat cu curentul Humboldt, atît căpitanul cît și echipajul au suferit de rău de mare. De la prora pînă la pupa, de la un capăt la altul valurile au prins în dansul lor întreaga navă și

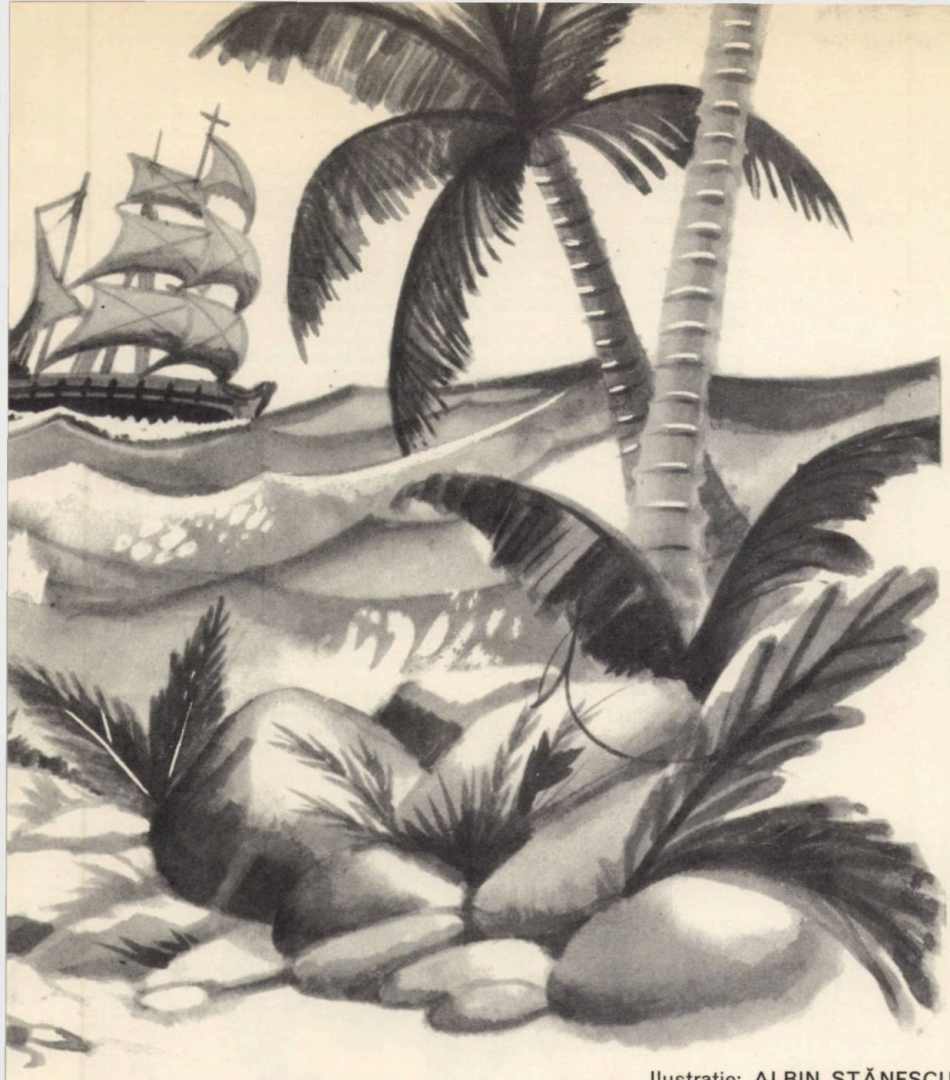

Ilustrație: ALBIN STĂNESCU

pasagerii ei. Călătorului suferind de rău de mare i se părea că Steaua Sudului se transformă în Lună și invers.

«Pămînt!» Cei torturați de rău de mare se înviorează. Juan Fernández se conturează la orizont ca o grupare de trei insule. Insula lui Robinson se numește astăzi «Cea mai apropiată».

În timp ce corabia se apropie de insule, ne delectăm privind stîncile ce înconjură nenumăratele golfulețe. Vîntul și ploile le-au săpat în decursul secolelor în arabescuri capricioase. Trecem pe lîngă Golful Englezului, unde s-a aflat infernul lui Robinson, adică al lui Selkirk. Apoi, vasul acostează în Golful Cumberland. Pe coastă observăm localitatea Juan Fernández: cîteva case — circa 400 de locuitori —, nici un hotel, nici o fabrică, numai frumusețea singuratică a locului. De la punctul de acostare începe un urcuș care duce spre o movilă și mai departe spre vîrful Muntelui Nicovala. Flora e asemănătoare cu cea din sudul statului Chile: printre copacii înalți ondulează liane, cresc ferigi.

Se mai găsește aici, deși izolat, șontha palma, al cărui trunchi era folosit în secolul trecut la confecționarea unor bastoane foarte apreciate de eleganții timpului. Lemnul de santhal, altădată una dintre bogățiile insulei, a dispărut aproape complet, întrucît un întreprinzător activ, descoperind acești copaci parfumați, i-a tăiat pe toți, i-a încărcat în vapoare și i-a dus în țara sa.

După ore întregi de urcuș am ajuns pe vîrful muntelui, unde se află o inscripție în bronz în amintirea lui Alexander Selkirk. Panorama este de neuitat. Atît de aproape, încît ai impresia că ai putea-o atinge cu mîna, se află mica Insulă Santa Clara. Drept înainte privirea întîlnește un povîrniș împădurit, punctat de mici lacuri și presărat cu flori, care duce pînă la Golful Cumberland, în care vasele acostate seamănă cu niște jucării.

Pe Insula Juan Fernandez se poate mînca cea mai mare și mai gustoasă langustă din lume. În Chile această langustă costă 3 dolari, pe insulă — numai 30 de cenți; diferența revine intermediarilor. Belșugul de pește este ca în basme. Dacă te depărtezi numai cu o sută de metri de coastă, apa colcăie de pești care te apucă de degete. Pescarii își pregătesc mîncarea în bărci din peștișori; peștii mari sînt aduși la magazine înzestrate cu frigidere.

*

Deși popasul nostru pe insula lui Robinson Crusoe a fost scurt, am părăsit-o cu senzația că las în urmă locuri de mult cunoscute, spre care au zburat de atîtea ori visurile copilăriei și adolescenței mele.

DRUMEȚII „CRAVATEI ROȘII" LA CLUJ

(URMARE DIN PAG. 9)

lor, cu arhitectura lor atît de stranie azi.

Iată biserica Sf. Mihail, terminată în secolul al XV-lea și a cărei construcție a durat aproape o sută de ani. Meșterii care au zidit-o au rămas anonimi, dar iscusința lor trăiește în arcade, ogive și contraforturi ca într-un masiv, dar delicat giuvaer. Iată și casa în care s-a născut Matei Corvin, situată pe strada cu același nume. Și străvechile palate Teleki și Banffy, acesta din urmă adăpostind Muzeul de artă al orașului. În sălile tăcute și luminoase ale acestui muzeu privim, pătrunși de adîncul fior ce ți-l dă frumusețea, opere de Grigorescu, Brâncuși, Luchian.

Da, reflectăm: Clujul însuși este de fapt un monument, o mărturie a dragostei de frumos, a pasiunii creatoare.

UN BASM VEGETAL

— Încearcă, Valeria, te rog. Sînt sigur că are să te țină...

Piticuță o spune cu atîta convingere încît Valeria izbucnește în rîs. O fi ea subțirică, ușoară, dar nici într-atît încît să plutească pe o frunză de lotus... De fapt însă, Piticuță nu e chiar atît de absurd. Foile acestea de lotus din bazinul miniatural de sub cupola translucidă a serei vestitei grădini botanice sînt de-a dreptul uriașe.

— Hai zău, încearcă, Valeria, insistă și Petrișor, cucerit de idee. O să fie ca într-un basm de Andersen.

— Vrei să zici de frații Grimm, îl corectează Valeria.

— Eu, ca să fiu sincer, mă gîndesc la Eminescu sau Ispirescu, dar asta n-are importanță. Oricum, aici, în Grădina botanică a Clujului, ne aflăm într-o lume de basm. De sub cascadele iederilor purpurii treci în asfințitul răcoros al molizilor, pentru ca imediat să-ți surîdă superb palmierii încărcați de soare.

Leneșa încolăcire a lianelor alternează cu vigoarea aspră a stejarilor, măreția sicomorilor cu frăgezimea plantelor acvatice. Parfumurile dulci-ametitoare sînt înlocuite de cele iuți, foșnetul frunzelor e mereu altul, cînd sonor, metalic, cînd stins și suav.

Un basm vegetal...

*

Însemnările clujene se încheie aici. Piticuță însă nu se poate stăpîni să nu adauge, cu mînă nesigură, o notație nostalgică și lapidară:

«Cum va fi arătînd acum, în toamnă, fermecătoarea grădină?»

BILETUL DE PAPAGAL

(URMARE DIN PAG. 21)

gâtul unui om mușcat în somn de zece hiene înfometate:

— Stați! Știu! Adică... mi se pare că știu... Briza... Acolo... Înghețata cu fistic..., bolborosi el în cele din urmă, cu ochii ieșiți din orbite.

— Mi se pare că înghețata aia cu fistic ți-a congelat de tot imaginația, îl compătimi Pithia.

— Ba nu, dimpotrivă, mi-a dezvoltat-o, îi ținu piept peleianul, care își mai regăsise cumpătul între timp. Ei bine, știți voi cum se numește cofetăria unde mănînc eu înghețată cu fistic și unde ați fost și voi de-atîtea ori? «Briza mării» se numește! declară el triumfător.

— Celui care-a scris mesajul nu-i ardea de poezie cum nu-mi arde mie acum de extragerea rădăcinii pătrate. Voia să exprime ceva foarte concret. «A șopti» știm că înseamnă a spune, a comunica ceva. Dar «briza» ce poate oare să însemne? continuă Peleianul.

Arhimede ridică un deget, profesoral:

— O deplasare a maselor de aer provocată de...

— Nici o deplasare, îl întrerupse Achile nervos. E un loc de întîlnire, pur și simplu: cofetăria «Briza mării». Dezvoltată, tradusă am putea spune, fraza respectivă din mesaj ar suna cam așa: «Dacă vrei să capeți vești, instrucțiuni, vino pe înserat la «Briza mării» Punct»

Se făcu o tăcere mormîntală. Pithia își reveni cea dintîi din emoție, exclamînd entuziasmată:

— Formidabil! Extraordinar! Peleianule, ești un veritabil maestru al deducțiilor. Raționamentul tău n-are absolut nici un cusur.

— Nici eu nu-i găsesc vreunul, conveni Everest. De mîine instalăm la cofetărie un post fix de observație.

— În regulă! se grăbi Pithia. Și pentru că tot m-am specializat în asemenea misiuni, solicit eu cinstea...

— Protestez! sări Achile cu vehemență! Protestez! A fost ideea mea!

— Bine, bine, interveni Everest împăciuitor. O să mergeți împreună. De fapt, e chiar mai prudent să fiți doi.

— Desigur că-i mai prudent, nu se putu abține Arhimede. Achile singur ar fi în stare să dea gata un metru cub de înghețată, comentă el, încasînd cu stoicism un pumn între coaste din partea celui ponegrit.

Everest surîse:

— Deci sîntem înțeleși.

— Iar între timp, stabili D'Artagnan, eu mă voi înarma cu binoclul și voi ține sub observație Colții Pieptenelui. Pînă la urmă nu se știe de unde sare iepurele...

(VA URMA)

REGULA JOCULUI

Jocul decurge foarte simplu. Așezați semnele care indică răscrucea, precum în schemă. Tot astfel vor fi așezate și semnele care indică locul de parcare (sosire) a mașinilor: albastru pentru albastru; portocaliu pentru portocaliu. Mașinile vin înșirate pe cele două artere ale răscrucii, precum arată schema. (Culoarea lor se socotește după acoperiș.)

Zarul va fi minuit cu ajutorul cutiei în formă de prismă octogonală.

Dacă vă cade:

1. **Roșu:** *stați pe loc!*

2. **Galben**: *nu plecați, însă dacă vă cade la prima aruncare după aceea verde.*

3. **Verde:** *treceți o mașină la locul de parcare ce vă aparține, dar numai dacă, cu o aruncare înainte, v-a căzut zarul pe galben.*

4. **Săgeata:** *la prima aruncare luați una dintre mașini și o treceți pe dreapta, lîngă trotuarul arterei din dreapta. Dacă vă cade încă o dată săgeata, la următoarea aruncare treceți mașina pe dreapta, lîngă trotuarul de peste drum, sau mai mișcați o mașină pe dreapta, lîngă prima. Dacă vă cade și a treia oară la rînd săgeta, treceți prima mașină în parc sau mai trageți încă una pe dreapta etc. În felul acesta săgeata vă permite să avansați mereu, tot «ținînd dreapta», trecînd mașină după mașină la parcare. Dacă aveți una sau mai multe mașini «pe dreapta» și vă cade verde, aveți dreptul să treceți mașina cea mai avansată direct în parc, fără a mai aștepta «galben-verde».*

Cîștigător este acela care izbutește primul să-și treacă toate mașinile de pe artera de circulație la locul de parcare.

INDICAȚII

Lipiți întreaga planșă pe un carton subțire, avînd grijă să distribuiți lipiciul în strat subțire pe toată suprafața. Puneți la presat sub cărți groase și grele timp de 3 ore. Decupați fiecare piesă în parte, urmînd linia **de contur. Îndoiți cu grijă pe** liniile punctate **și asamblați lipind marginile create special pentru acest scop.**

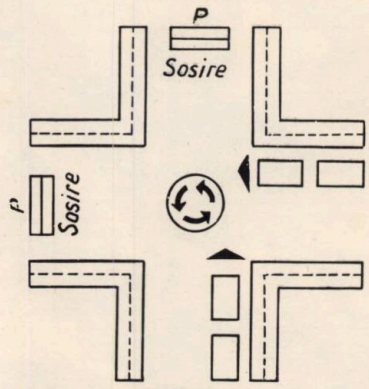

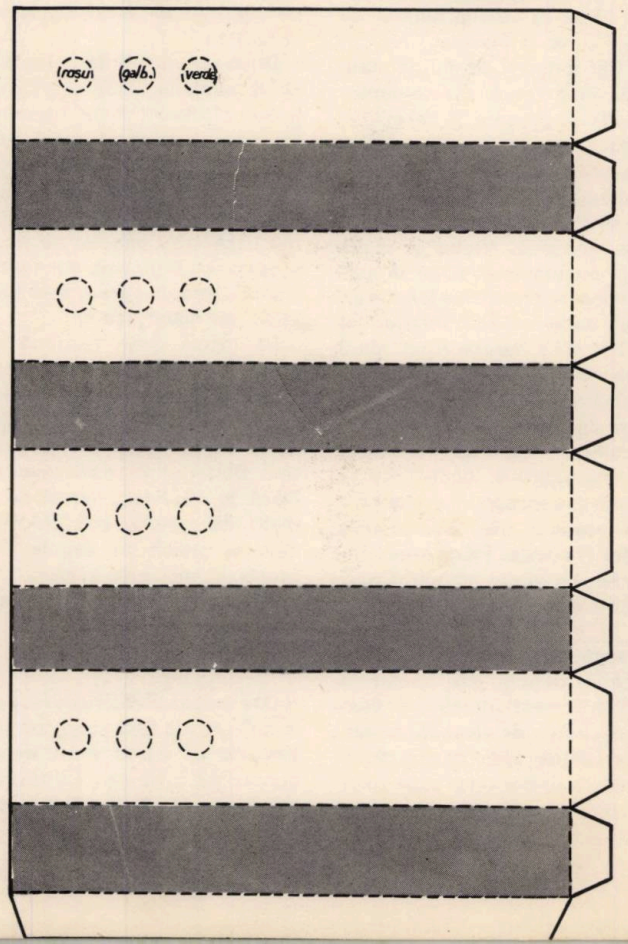

EXPLICAȚII LA SEMNELE DE CIRCULAȚIE

1. Drum obligatoriu pentru pietoni. 2. Pistă obligatorie pentru biciclete. 3. Accesul interzis tuturor vehiculelor. 4. Accesul interzis bicicletelor. 5. Accesul interzis pietonilor. 6. Copii. 7. Atenție la biciclete.

STOP! ATENȚIE! LIBER!

JOC PENTRU VIITORII AUTOMOBILIȘTI

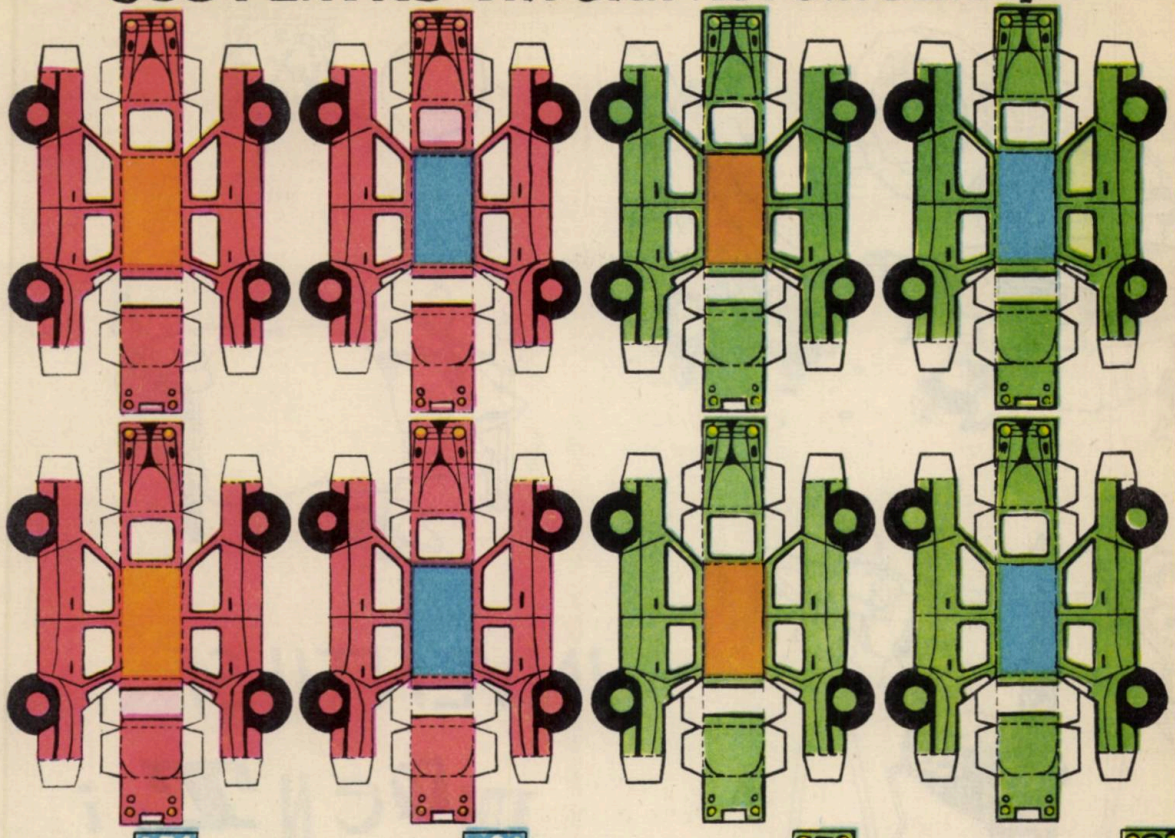

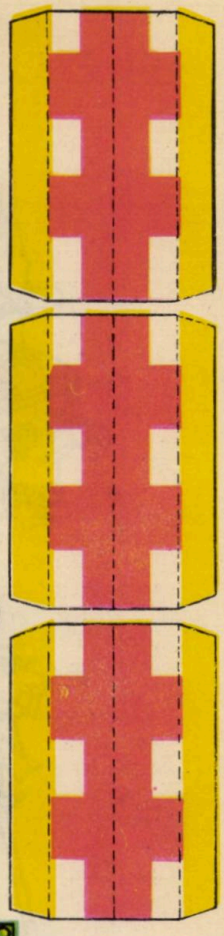

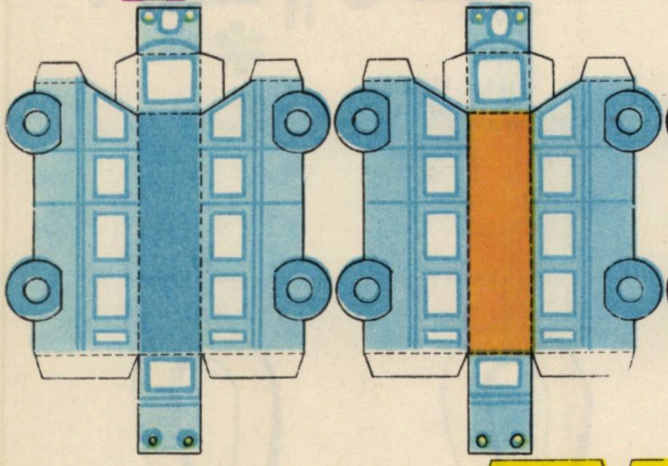

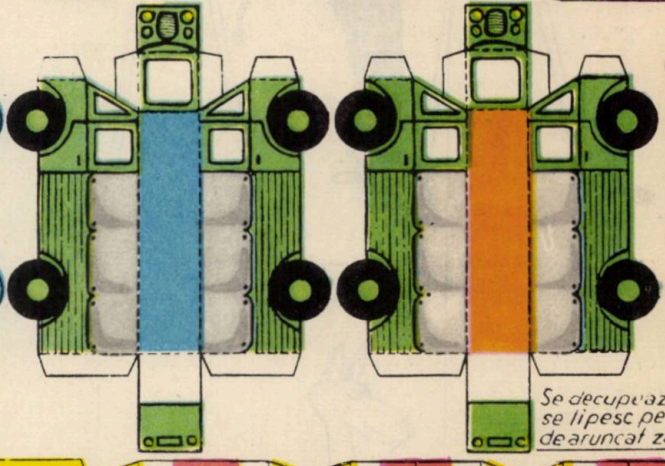

Se decupează și se lipesc pe cutia de aruncat zarul

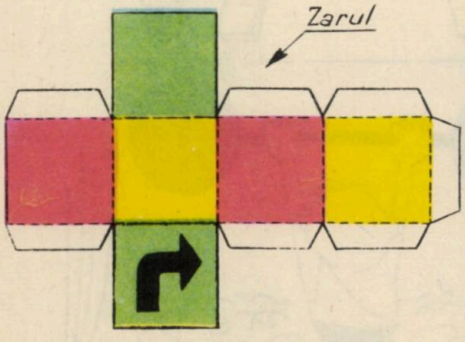

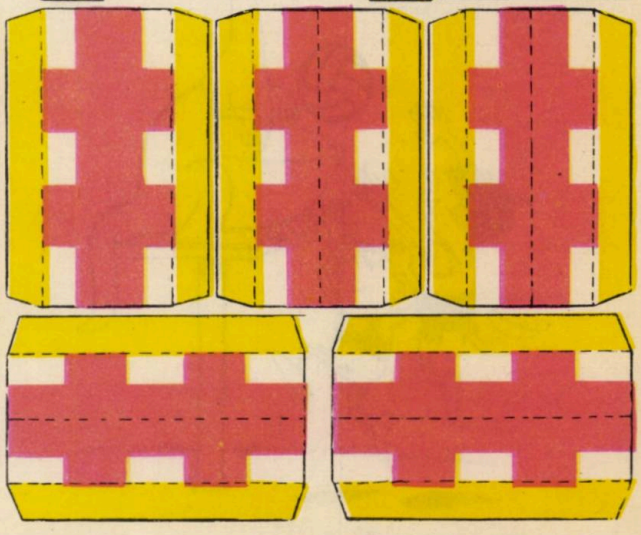

După cum veți vedea, acest joc nu este numai pentru viitorii automobiliști, ci și pentru pietoni! De aceea vă prezentăm și o parte din semnele de circulație cele mai frecvente care nu fac parte din joc, dar pe care e bine să le știți.

1

2

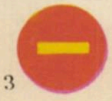
3

4

5

6

7

ȘI PENTRU... PIETONI

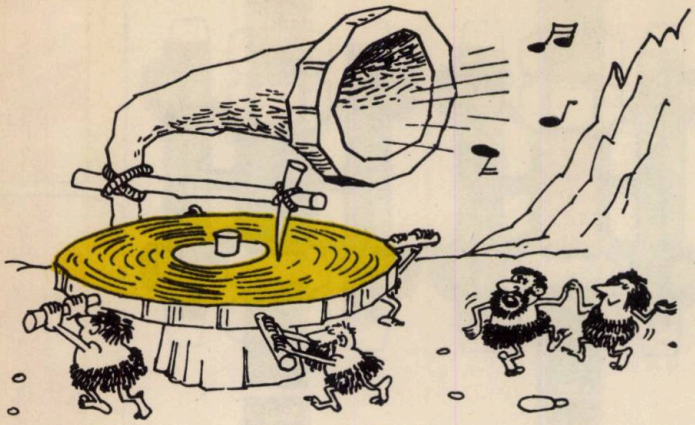

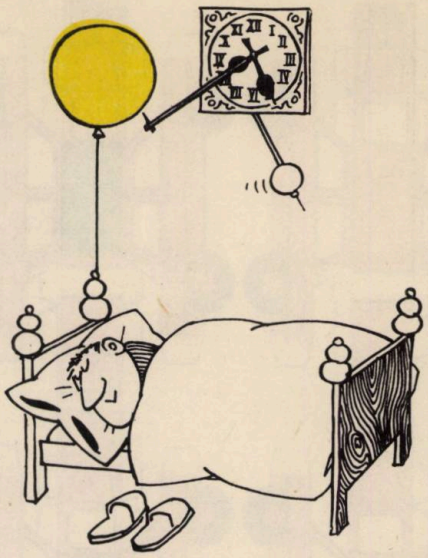

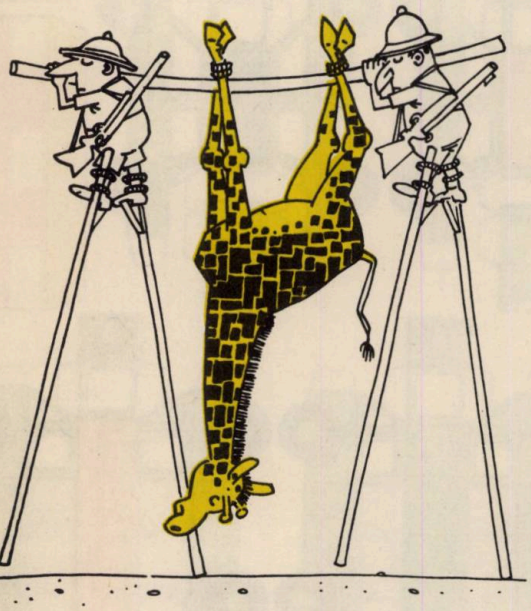

INVENȚII ȘI INVENTII

DE
WILLY MOESE
CARICATURIST
DIN R.D.G.

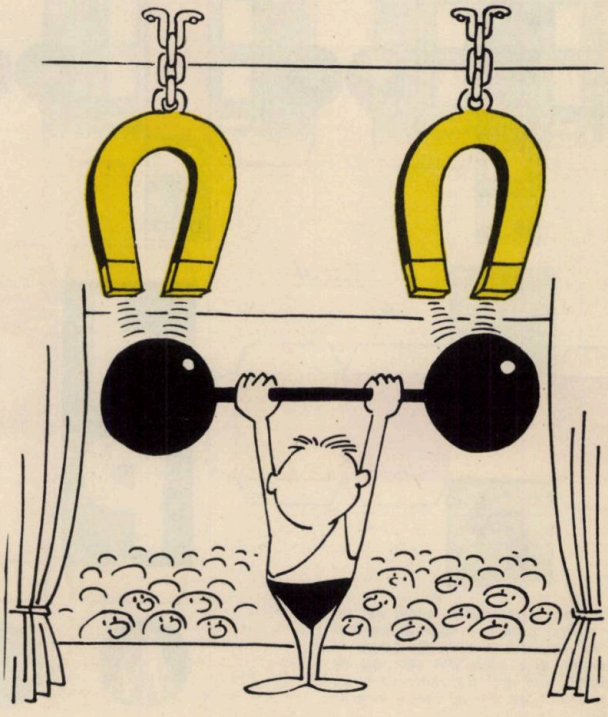

TRICĂ MEȘTERICĂ:

O MASĂ DE LUCRU PENTRU VOI

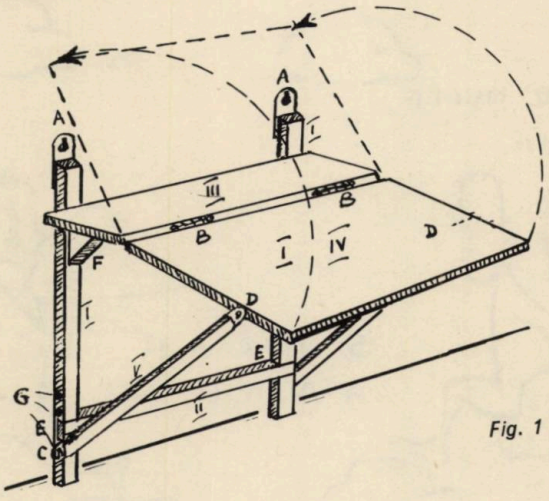

Fig. 1

De data aceasta, Trică vă propune construcția unei mese pe care să vă faceți lecțiile. Dar ea poate să fie folosită și ca tablă, funcție ce se obține prin ridicarea blatului și sprijinirea lui de perete (vezi poziția punctată din figura 1).

Urmăriți pe schemele 1—2 piesele principale ale mesei.

Mai întîi cele două «picioare» din lemn. Observați secțiunea dreptunghiulară de 3 centimetri și înălțimea de 80—90 cm (figura 2 — desen I).

În partea de jos, la o înălțime de 20 de centimetri, picioarele sînt unite între ele printr-o altă piesă din lemn, de aceeași secțiune (3 pe 4 centimetri), îmbinată cu picioarele în punctele E și fixată cu cîte două cuie sau holtzșuruburi la fiecare capăt, pe cele două picioare (vezi detaliul E din figura 2).

La partea superioară a «picioarelor», la o înălțime de 75 pînă la 85 de centimetri, sînt fixate prin spate, cu holtzșuruburi, două colțare din lemn, groase de 4 centimetri, ale căror suprafețe laterale sînt de forma unor triunghiuri cu toate laturile egale, de cîte 15 centimetri (F din figurile 1 și 2).

Pe suprafețele superioare libere ale acestor colțare se fixează tot prin cîte două holtzșuruburi, la fiecare capăt, o placă de 80—90 pe 20 de centimetri (III din figurile 1 și 2) dacă se poate din P.A.L., adică din placă de așchii de lemn aglomerate (se găsesc în comerț la un preț foarte convenabil).

La capetele de sus ale picioarelor se montează tot prin holtzșuruburi, prin spate, cîte o piesă confecționată din tablă (groasă de 1—2 milimetri), după forma din figura 2, reperul A. Prin aceasta, cu ajutorul a două piroane în forme de L (vezi detaliul A din figura 2), masa se fixează de peretele pe care l-am ales.

Blatul mesei (IV din figurile 1 și 2) va fi confecționat tot din P.A.L., cu dimensiunile de 80—90 de centimetri pe 50—60 de centimetri și gros de 2 centimetri.

Pe una din laturile lungi ale blatului se montează la distanțe convenabile două balamale simple (din comerț), avînd grijă să punem cuiul de asamblare în sus, ca în detaliul IV din figura 2. Cele două balamale vor fi fixate apoi la placa fixă (III), deja montată pe colțarele F.

Blatul mesei astfel confecționat și montat trebuie sprijinit prin două piese laterale (V din figurile 1 și 2), care-i vor da atît stabilitate în timpul lucrului, cît și posibilitatea reglării înclinației după dorința noastră.

Fiecare bară de sprijin este prevăzută la capătul superior cu cîte o piesă din tablă de 2 milimetri, conform detaliului D (piesa V din figura 2), care permite fixarea laterală la blat cu cîte un holtzșurub, astfel încît bara să se poată roti liber.

La capetele de jos ale barelor de sprijin montăm piesa de mai sus. Observăm că ea are o deschidere în partea laterală de jos, care ne va permite sprijinirea fermă a barelor pe cuiele G, bătute la diferite înălțimi pe fețele laterale exterioare ale picioarelor. Aceasta permite ulterior schimbarea unghiului de înclinare a blatului prin simpla mutare a barelor de sprijin de pe un cui pe altul.

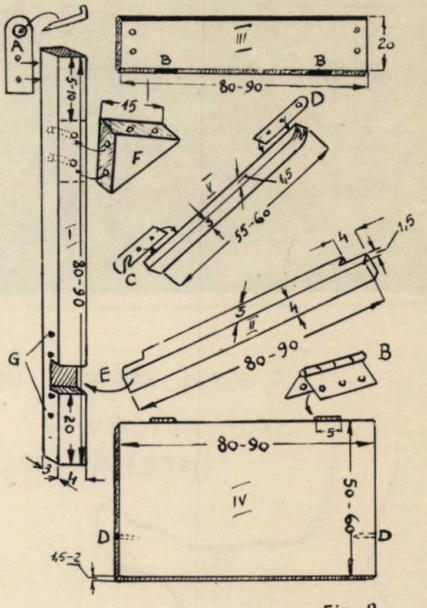

Fig. 2

Masa este gata. Rămîne să-i alegem un loc potrivit în cameră și s-o fixăm, după indicațiile anterioare.

Ea trebuie plasată astfel ca lumina zilei să cadă din stînga noastră, cînd stăm la masă în timpul lucrului.

Cîteva explicații suplimentare:

Am lăsat intenționat 5—10 centimetri de picior deasupra colțarului F, pentru ca pe măsură ce creștem să putem înălța masa prin mutarea mai sus a colțarelor.

Placa notată cu III, fixată pe colțare, joacă rol de etajeră, permițînd prin poziția ei fixă, orizontală, să așezăm pe ea cărțile, călimara și rechizitele necesare lecțiilor la zi.

Dacă folosim masa și ca tablă, îi vom da pe partea interioară o vopsea neagră, mată, în ulei.

Sîntem siguri că părinții vă vor ajuta să construiți o masă-tablă după modelul lui Trică, deoarece este simplă, ieftină și foarte folositoare.

CRAVATA ROȘIE

COLEGIUL DE REDACȚIE

IOAN CHIRESCU, MARCELA CORDESCU, ION CHIȚU, PETRE DRĂGOIESCU, GICA IUTEȘ, FLORENTINA IONESCU, PETRE LUSCALOV, ELENA MĂINESCU, LUCIA OLTEANU, redactor-șef, PAUL ANGHEL, ALEXANDRINA SÎRBU, redactor-șef adjunct, MIRCEA SÎNTIMBREANU

Adresa redacției: PIAȚA SCÎNTEII Nr. 1 — București

AVENTURILE LUI:

HOMO SAPIENS

PANTOFUL

DE:
ION POPESCU
GOPO.

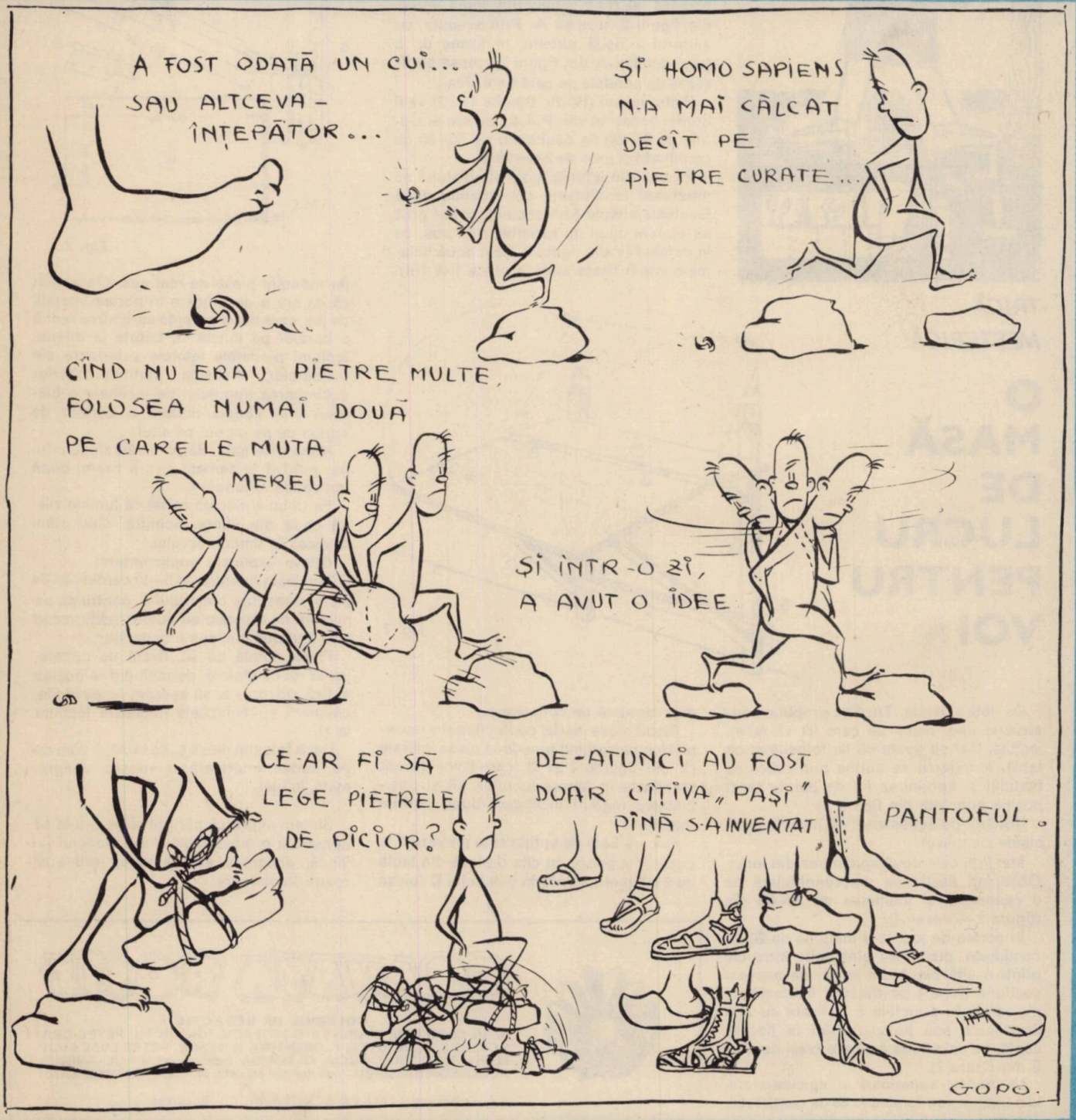

LEI 2,50 41014

CRAVATA ROȘIE

Nr. 12
1966

REVISTA PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR
EDITATĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL
AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

Urmăriți în interiorul revistei:

«AVENTURILE LUI HOMO SAPIENS» PAHARUL; POVESTIREA ȘTIINȚIFICO-FANTASTICĂ: «DISPARIȚIA BATISCAFULUI»; «ȘTAFETA FANTEZIEI»; «VRĂJITORUL DIN OZ»; «CĂRTICICA SURPRIZELOR», «CLUBUL SFREDELUȘ» etc...

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

De ziua Republicii
Așa cum te-am visat, cutezătoare,
Ți-ai prins în pletele de aur, ca pe-o floare,
O purpurie, delicată stea,
Și rîzi cu rîset de luminǎ, Țara mea!

Partid
PARTID al Țării mele
să ne călăuzești
pe drumul nostru harnic
și pașnic — înainte;
să ne durăm aievea
o Țară ca-n povești!

«VOI ÎNVĂȚA ȘI VOI MUNCI PENTRU A DEVENI FIU DE NĂDEJDE AL PATRIEI MELE REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA; VOI FI CREDINCIOS POPORULUI ȘI PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN; VOI RESPECTA NEABĂTUT ÎNDATORIRILE PIONIEREȘTI».

LEGĂ

Desene: DUMITRU NEGREA

Copilăria e dimineața senină, aurită de soarele strălucitor al patriei.

Deschidem cartea frumuseților patriei și începem s-o cunoaștem încă din primii ani de școală, învățînd să-i iubim meleagurile, adăpîndu-ne la povestea ei minunată, care este povestea părinților și a străbunicilor noștri, istoria eroică a poporului român.

Basmul copilăriei noastre se leagă astfel cu această istorie, iar noi devenim treptat părtași, pe măsură ce o învățăm, la toate faptele mărețe ale trecutului și la toată zidirea strălucitoare a prezentului în care trăim.

Copilăria este nu numai vîrsta primelor întrebări, dar și vîrsta fericită a primelor răspunsuri, clipa cînd — conștienți de primele noastre îndatoriri — ne putem angaja față de părinți, față de profesorii și învățătorii noștri, față de întreaga noastră societate, să muncim și să trăim astfel încît să devenim fii de nădejde ai patriei, urmași și continuatori demni ai lucrării istorice pe care ne-o încredințează, cu dragoste, de pe acum, Partidul Comunist Român.

Copilăria este dimineața noastră senină, aurită de soarele strălucitor al patriei.

Sună trompetele.

Se aliniază în careu cravatele roșii.

Inima îți palpită de bucurie și mîndrie în fața drapelului național, pe care ochii noștri îl sărută ca pe un simbol scump. Este clipa *legămîntului*, clipa cînd, în mod solemn, în fața drapelului patriei și a drapelului unității de pionieri se supune aprobării detașamentului primirea noilor pionieri. *Legămîntul* îl rostesc din adîncul inimii lor cei ce primesc întîia oară cravata roșie și insigna, dar îl rostesc pentru sine, de fiecare dată, toți pionierii ca un imbold necontenit pentru noi și noi fapte frumoase.

De fiecare dată aceste cuvinte ne răs-

Drapelul

El trece sărutat de vînturi
cu faldul fremătînd în zbor
ducînd acestor vechi pămînturi
istoria spre viitor.

Sînt pionier

Îmi joacă steagul țării peste frunte,
Cravata, peste umeri, arzător —
Și sînt asemeni vîntului de munte,
Cînd îl sărută soarele în zori.

MÎNTUL PIONIERESC

colesc inima, întreaga noastră ființă, făcîndu-ne să ne simțim și mai răspunzători față de munca și îndatoririle noastre, față de felul cum învață și se comportă colegii, față de școală și familie, față de patria noastră.

Cum să răspundem acestor îndatoriri?

Principala noastră datorie este de a învăța. A ne însuși metodic știința și cultura, a cunoaște și stăpîni temeinic tezaurul de cunoștințe pe care ni-l predau înaintașii, a ne pregăti din vreme să cucerim profesiile de care are nevoie patria, înseamnă a răspunde de azi, încă din aceste clipe, celei mai importante dintre îndatoririle noastre.

Sîntem o generație fericită. Ne bucurăm de condiții pe care părinții și străbunii noștri nu le puteau visa; totul este menit să slujească setea noastră de învățătură, dorința noastră arzătoare de a sui spre crestele științei și culturii.

Cum să ne exprimăm recunoștința pentru aceste condiții, zi de zi mai bune, care ne fac frumoasă și însorită copilăria? Răspunsul îl dăm astăzi prin notele din catalog, iar mîine prin munca de constructori.

Învățînd cu sîrguință, încă de pe acum ne pregătim să devenim răspunzători de fața de mîine a patriei. Dar pentru aceasta ne-am angajat s-o cunoaștem, să-i învățăm temeinic istoria, să știm să-i gospodărim avuțiile, să-i străbatem meleagurile, să iubim natura ei minunată.

A cunoaște frumusețile naturii patriei, a le îndrăgi și a le ocroti este de asemenea una dintre obligațiile de frunte ale noastre ca pionieri. Sîntem de pe acum răspunzători de această mare și frumoasă grădină a patriei, iar grija noastră de a o face mereu mai împodobită trebuie să pornească de la lucrurile mici. A ocroti florile, a le iubi și a le răsădi, a planta pomi fructiferi sau decorativi, a respecta și apăra bunurile care ne sînt date în grijă, avutul obștesc, iată numai cîteva din obligațiile pionierului.

Legămîntul nostru e parte din marele legămînt pe care îl fac, pătrunși de arzătoare răspundere, părinții noștri — comuniștii. Ei s-au legat să slujească interesele poporului, fără șovăire, dăruindu-și întreaga putere de muncă, abnegație, eroism, țelului înalt de a ridica România pe culmile civilizației și progresului și de a ne lăsa, astfel, drept moștenire o țară și mai puternică, bogată și înfloritoare. Pilda lor ne însuflețește clipă de clipă, idealul lor este idealul nostru, iar acest ideal înalt își găsește o strălucită întruchipare în deviza noastră de pionier: «*Pentru gloria poporului și înflorirea României Socialiste, pentru cauza partidului — înainte!*»

Răspunsul nostru ne adună vocile într-un singur glas al hotărîrii și entuziasmului tinerești.

«*Tot înainte!*»

Într-adevăr, copilăria e dimineața noastră senină, aurită de soarele strălucitor al patriei.

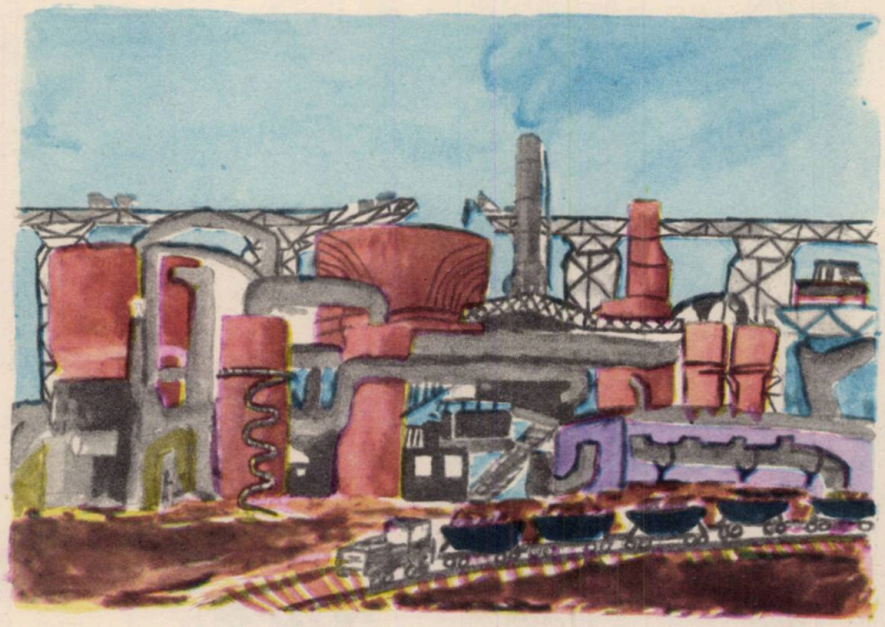

1

COPIII CÎNTĂ PATRIA

Patriei

Mă-ntrec cu vîntul care mă-nsoțește
Și îl ascult cum cîntă-n pragul verii,
Mă răcoresc cu roua-n dimineață
Și-a soarelui căldură simt pe față,
Culeg un strop de cer urcînd pe schele
Și las în urmă clipele și timpul,
Înalț uzine și înalț drapele
Și-mbogățesc cu holde grele cîmpul,
Pe boltă scriu cu fumul de furnale
Poeme noi și stele-mi ies în cale
Și-mpodobesc cu ele viața noastră,
Surîd voios spre bolta cea albastră,
Puterea mea de muncă, viața-ntreagă
Ți le închin, patria mea cea dragă!

ANGHEL D. ENACHE
clasa a VIII-a,
Ungureni-regiunea Oltenia

1,2. Desene
de SÎRBU AUGUSTIN
Fetești

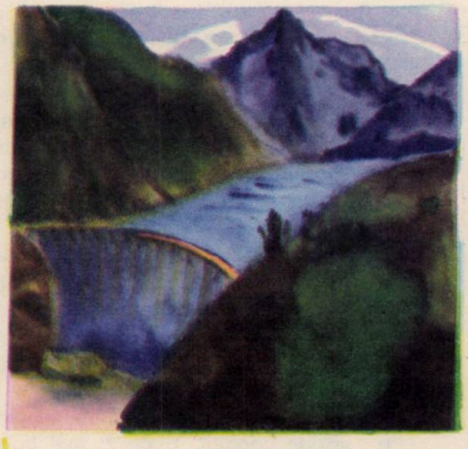

Desen de SIMU CRISTINA
Sibiu

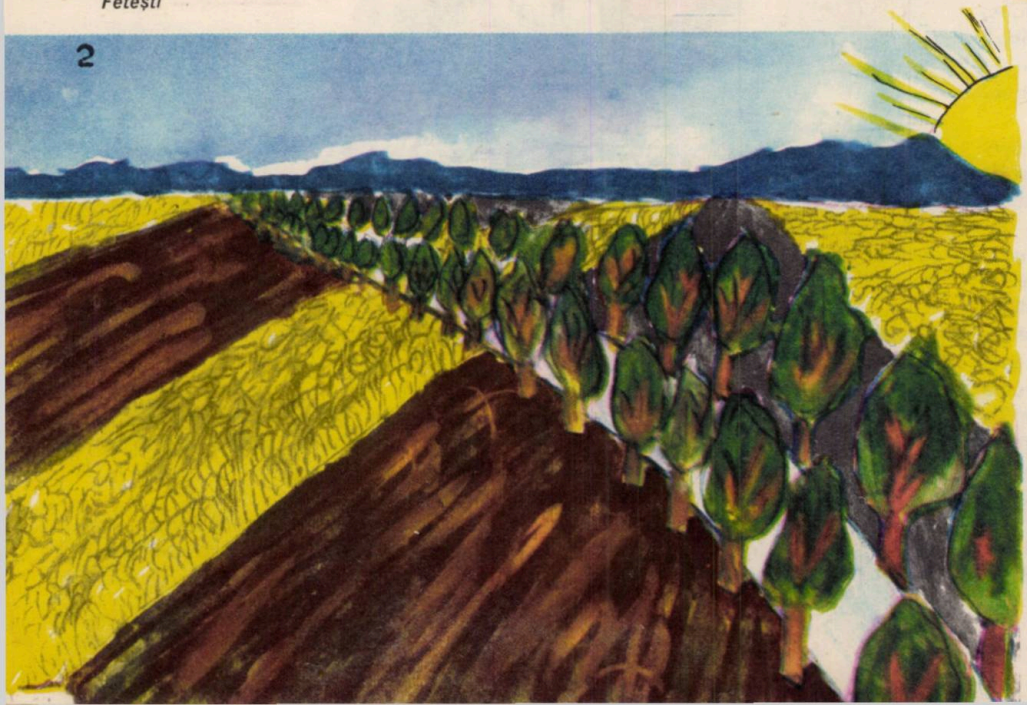

2

Partid

Te afli-n totul și-n toate,
Alături, la greu și la bine,
Și viața întreagă pulsează
Prin inima caldă din tine.

Partid, călăuză ne-nfrîntă,
Adîncă și mare iubire,
Ne-nveți să pășim înainte
Spre culmi de belșug, fericire.

JIMGOIU LILIANA
Cercul literar,
Palatul pionierilor, București

Cravata roșie

Azi a-nflorit cravata purpurie
Pe pieptul meu, ca un bujor,
Sînt pionieră, merg cu bucurie
Pe drumul însorit, spre viitor.

Sînt mică, dar cu inima fierbinte
Eu voi învinge orice greu,
Voi învăța și voi munci: «Tot înainte»,
Răspunsul la deviză eu îl rostesc mereu.

Partid iubit, cu drag te înfășoară
Gîndul de pionier, ce ți-l închin,
Trăiască patria, frumoasa-mi țară!
Trăiască harnicul popor român!

HOTORAM MARIA
Cercul literar,
Palatul pionierilor, București

Am o țară mîndră, mare

Am o țară mîndră, mare
Și frumoasă, chip de soare!

Ea pe holdele-i bogate
Poartă spice legănate
De rod greu îmbelșugate
Și de soare răsfățate.

Țara mea are de toate:
Holdele îmbelșugate
Și finețe-nmiresmate
De flori vii și parfumate.

Munți cu creste avîntate
De zăpezi încununate,
Țărm de mare ce-oglindește
Litoralul cu palate...

Țara se îmbogățește,
Cu noi salbe se gătește,
Iar poporul o iubește
Și partidul îl cinstește.

Țara mea e mîndră, mare
Și asemănare n-are!

FLOREA RODICA
clasa a VIII-a, Lupeni

VINE ANUL NOU

Toamna a fost lungă anul acesta, lungă și caldă și cu atîta soare că frunzele nu s-au îndurat decît tîrziu să cadă, așteptînd altă primăvară. Am și văzut doi caiși înverziți pe care iarna i-a curmat repede. Pentru că a venit în cele din urmă, rece, așa cum o așteptam, și cum o mai așteptăm încă, bogată-n zăpadă.

Sărbătorile primăverii sînt afară. Începutul lui mai ne scoate pe străzi între flori, între fluturi, sub ploaie de soare. Sărbătorile iernii sînt înăuntru. Începutul lui ianuarie ne găsește strînși în jurul brazilor, împodobindu-i cu ghirlande de staniol și celofan, cu globuri și daruri colorate, prefigurînd la căldura focului primăvara din gîndul și sufletul nostru. Sărbătorile sînt primăveri, sînt locuri de lumină. În curînd rîsul vostru, copii, le va aduce printre noi. Vine noul an, sosește vacanța. Se apropie 30 Decembrie. Altă vîrstă a tinerei, dar puternicei noastre Republici Socialiste va fi sărbătorită. Sărbătoarea țării, sărbătorile iernii, serbările vacanței. Hora din jurul bradului împodobit se va întinde în toată țara, în toate școlile, se vor prinde în ea toți copiii, elevi și pionieri, aflați în pragul altei vîrste a timpului înscrisă în calendar. O să bată miezul nopții. Mi-ar plăcea să cînte cineva la trompetă, să se tragă șiruri de zurgălăi pe ulițele încotoșmănite de nea, toți copiii din țară să iasă în piețele publice ale orașelor, în ulița mare a satelor, încărcați de daruri, să cînte și să rîdă, și să danseze ca pentru o sărbătoare a lor. Pentru că vacanța e întîmpinată cu rezultate bune la învățătură. O adevărată competiție a notelor mari s-a desfășurat de-a lungul trimestrelor, Campioni! acum vă bucurați din plin de timpul liber care vă este dăruit.

Și cîte comori mai ascunde vacanța, cîte taine rîvnite, cîtă voie bună transmisă de la un capăt la altul al țării, ca printr-un telefon fără fir. Noi și noi jocuri vor fi inventate, plimbări și excursii, șezători, dimineți de basm în cadrul detașamentelor. Dar mai ales jocurile. Pentru că jocul este al copilăriei, și oricît l-am rîvni, și oricît l-am chema spre vîrsta matură, el nu va mai dobîndi farmecul acela legat de puritatea sensibilității, de libertatea și dezinvoltura gesturilor și-a cuvintelor.

Vine Anul nou, sosește vacanța, pionierii au făcut ultimele pregătiri. Anul nou nu poate fi întîmpinat oricum. Trebuie pregătiri speciale. Trebuie gînduri speciale despre cum înveți și te porți, trebuie sentimente speciale pentru ceea ce ai de gînd să realizezi în viitor. Trebuie angajamente speciale, promisiuni de Anul nou și înaintea vacanței, o ediție specială dovedind calitatea de pionier.

SÎNZIANA POP

O lucrare scrisă... vorbită

de **MIRCEA SÎNTIMBREANU**

Se știe că încă de la descoperirea extemporalelor, a lucrărilor de control și a tezelor, toate acestea se dau în scris. De altfel, așa se și cheamă: lucrări scrise. Se cunoaște la fel de bine și procedeul: copiii rup o foaie de hîrtie, se gîndesc cîteva clipe, apoi se așternpe lucru... adică pe lucraré. Bineînțeles, cei care s-au pregătit. Ceilalți fac și ei o lucrare scrisă, dar... mai mult vorbită. Tema lucrării? Oricare. De pildă: «Cum am petrecut vacanța». Și iată-l pe eroul nostru. A început lucrarea printr-un apel pe cît de șușotit pe atît de desperat către colegul său de bancă.

— St! St! «Vacanță» se scrie cu v mare? De ce, mă, că doar a fost vacanță mică?! Stai nițel mai oblic, nu văd nimic! Și scrie mai mare să mă uit și eu... Cînd a început vacanța? La 30? În era noastră? Ești sigur? Ah, ai un umăr care acoperă trei propoziții. Fi-ți-ar croitorul afurisit! Tace o clipă îmbufnat, apoi reîncepe:

— Ce scrii tu acolo de Ploiești? Trebuie să scriem și despre regiunile petrolifere? Spune-mi și mie, mă... Bine! Să știi că nu mai vorbesc cu tine niciodată (rugător) Haide, mă... (furios) Mai vii tu pe la mine să-ți dau pompa de la bicicletă?! (blînd) Te rog... Arată-mi că-ți dau și bicicleta de la pompă...

Cu gîtul lungit, încordat și plîngăreț, pare o girafă suferindă de amigdalită. Continuă milog:

— Ce-ai scris acolo, în rîndul al treilea? Cloșcă sau ploscă?... Troscot?! Nu vrei să-mi spui? Nu vrei, ai? Bine. Las' că la prima adunare o să mă plîng detașamentului de tine. O să vezi tu, bombăne eroul cu lacrimi în ochi.

Colegul întoarce cu seninătate capul:

— De ce? Că nu te-am lăsat să copiezi?

— Nu, izbucnește nefericitul copist. Că scrii urît și... și indescifrabil!

În clasă

de **GICA IUTEȘ**

S-ar părea că e o zi obișnuită, la fel ca toate celelalte. Deși eu cred că nici o zi nu seamănă cu alta. Cu atît mai mult astăzi. Totul mi se pare altfel. Nimeni nu bănuiește nimic. Numai tovarășa dirigintă știe de la mama. «Deci ne părăsești? Vă mutați la Galați? m-a întrebat și s-a uitat la mine zîmbind. Sper că ai să ne scrii?» Și deodată m-a îmbrățișat.

În clasă nu știe nimeni încă. Nici Ancăi nu i-am spus. M-am gîndit mult cum o să-i aduc la cunoștință vestea cea mare. Am să scot «ursulețul» și, cu cel mai grav glas din lume, am să-i spun: «Dragă Anca, ți-am adus un dar... Amintire de la fosta ta colegă de bancă»... Și pe urmă am s-o fierb puțin... N-am să mai scot o vorbă. Și ea, care e atît de curioasă, o să rămînă trăsnită cînd o să vadă că i-am dăruit ursulețul care-i plăcea cel mai mult din toate jucăriile mele. Și pe urmă o să mă copleșească cu întrebările. De ce? Cum? Cînd? Stau la fereastra clasei

Promisiunea

de **PETRE SĂLCUDEANU**

Valeriu, după ce-și ascunse undița după coșarul de porumb, dădu peștișorii la pisică și intră în casă. Ai lui mîncaseră, dar mamă-sa, cum îl văzu venind din camera mare în tindă, luă ștergarul de pe mămăligă, turnă lapte în farfurie, iar dintr-un burduf scoase brînză cu o lingură de lemn.

— Gătat-ați?

— Ce să gătăm, mamă?

— Cartofii Carolinei.

Valeriu lăsă lingura jos, se uită în farfurie și, după ce înghiți de cîteva ori în sec, zise:

— I-am gătat, mamă.

Mînca grăbit, cu poftă, uitînd de tot ce spusese fără să ia aminte

și mă gîndesc la toate astea. Pe acoperișul roșu de țiglă al casei vecine sînt o mulțime de porumbei. Opt... ba nu, doisprezece... Nu, nu-i pot număra pentru că zboară mereu, unii vin, alții pleacă. De ce s-or fi adunat acolo?!

În clasă e mare gălăgie. Și recreația mi se pare neobișnuită. Ce se întîmplă într-o recreație? Dacă te gîndești bine, mai nimic: unii mănîncă, alții se joacă, Sîrbovan și cu cineva trebuie să se ia la harță, iar Dorin trebuie să-i despartă... El e cu disciplina... Ceilalți? unii își repetă lecțiile pentru ora următoare, și alții se duc în vizită prin clasele vecine... Astăzi e altfel... E o discuție aprinsă: se discută despre «Farfuriile zburătoare». Dorin e la curent cu toate veștile despre cercetarea Cosmosului.

Ce-ar fi să mă duc să scriu pe tablă: «Dragi colegi și colege, la revedere. Tata o să lucreze la combinatul siderurgic. Am să mă plimb în fiecare duminică cu vaporul și-am să mă gîndesc la clasa noastră... Codra».

Dar pe tablă Bebe a desenat o farfurie zburătoare pe care stă un fel de maimuțoi cu coada îmbîrligată, de care atîrnă un soare și numele lui Dorin.

Mă duc să șterg farfuria zburătoare și maimuțoiul. Desenez un vapor. Nu, n-am curajul să le spun. Mă duc în bancă. Dorin se apropie, se uită atent, fix în ochii mei, ca și cum ar vrea să mă întrebe ceva. Are ochii foarte, foarte albaștri... apoi se înroșește tare și pleacă. Îmi dau seama de ce. Bebe a desenat peste vaporul meu doi maimuțoi care se țin de mînă și dedesubt a scris «Codra și Dorin». Dorin se duce și șterge repede tabla mormăind:

— Ai noroc că nu sînt nervos.

Fetele rîd de el că nu-l pronunță bine pe «r», dar mie îmi place să-l ascult cînd vorbește. E cel mai bun elev din clasă.

Mă așez în bancă și Anca îmi dă un ghiont și-l imită pe Dorin.

— Ai noroc că nu sînt nerrr... vos!

— De ce ești supărată? mă întreabă brusc Anca.

— Nu sînt.

— Dar ce ai? Ești schimbată.

— Crezi tu? o întreb eu neliniștită.

— Vrei măr? mă întreabă Anca, așa, fără nici o legătură, și scoate din pupitru un măr mic, roșu, mușcat. Iau mărul și nu știu de ce îmi vine să plîng.

— Din clasa întîi am stat împreună în aceeași bancă, spune ea deodată.

— Și?

— Nimic.

Desenez pe caietul de naturale un vapor. Clopoțelul sună de intrarea profesorului de istorie. O strîng pe Anca de mînă. M-am hotărît să-i spun mîine.

Ilustrații de EUGEN TARU

---

la ochii blînzi și obosiți ai mamă-si.

Se auzi vîntul fluierînd în horn, geamurile zăngăniră lovite de palele vîntoasei, apoi, dintr-o dată, se porni lapovița.

— O să înghețe dimineață, Mihai, vorbi femeia cu aceeași voce domoală, și din încăperea cealaltă bărbatul răspunse printre icnituri, trăgîndu-și cizmele:

— O să înghețe, Martă.

— Da' tu pe vremea asta te mai duci la Cîmpie, omule?

— Am zis președintelui că mă duc și, dacă am zis, cum să nu mă duc!? Oamenii acolo mă așteaptă. Nu-i pot lăsa să mă aștepte.

— No, atunci du-te, Mihai, da' ia-ți și haina cea groasă, să nu te răzbească frigul.

Valeriu se dezbrăcă, se urcă în pat fără să ia aminte la vorbele părinților.

După ce tatăl plecă și închise zăvorul tindei, pisica se ivi purtînd între dinți un peștișor lucios ca sideful.

Valeriu se uită la pisică, voi să dea cu ceva după ea, dar Marta văzuse totul și o mîhnire adîncă i se întipări pe față.

— Mamă, iartă-mă, spuse Valeriu.

Dar Marta nu scoase nici un cuvînt, nu spuse nici da, nici nu.

În clipa aceea, Valeriu ar fi vrut să fie bătut, ar fi vrut să i se spună vorbe urîte, orice, numai să nu o vadă pe mamă-sa că stă așa tăcută și atît de mustrătoare în tăcerea ei.

Detașamentul de pionieri al lui Valeriu hotărîse s-o ajute pe bătrîna Carolina să ducă cartofii în pivniță, dar Valeriu a zis că nu se dărîmă lumea dacă nu se duce, chiar dacă a promis, și a plecat cu Cornel la pescuit. Și el nu numai că nu-și respectase cuvîntul, dar o și mințise pe mamă-sa și, pentru toată mîhnirea pe care i-o pricinuise, vinovat era numai el. Se dădu jos din pat, se îmbrăcă în grabă și ieși în curte. Cînd ajunse în fața casei în care locuia Carolina, văzu cum ceilalți colegi ai lui munceau de zor. Crezu la început că băieții o să-l trimită acolo unde stătuse pînă atunci, dar nimeni nu-i aruncă vreo vorbă.

— Vino, Valeriu, să ducem amîndoi coșul ăsta, îi spuse un coleg, și Valeriu, bucuros, se apucă de lucru, înseninat, ușurat sufletește. Terminară de lucru tîrziu. Cartofii erau băgați toți în pivniță, scăpați de ger, iar bătrîna nu știa cum să le mulțumească.

Cînd se întoarse acasă, mamă-sa părea că ațipise. Valeriu se așeză lîngă ea spunîndu-i încet la ureche:

— Iartă-mă, mamă.

Marta îl mîngîie doar pe frunte, dar în mîngîierea aceea a palmei aspre el simțea iertarea ei.

EROILOR

de **RUSALIN MUREȘANU**

Tot ce-i frumos rămîne pe vecie,
De-aceea fără moarte sînt eroii.
Priviți arzînd la marginile ploii
În chip de curcubeu fără prihană
Sufletul lor intrat în veșnicie.
Tot ce e demn rămîne totdeauna
Transfigurat în creșterea spre soare.
Eroii suie-n spice pe ogoare
Ori ne privesc din bolta diafană
Mereu eterni ca soarele și luna.

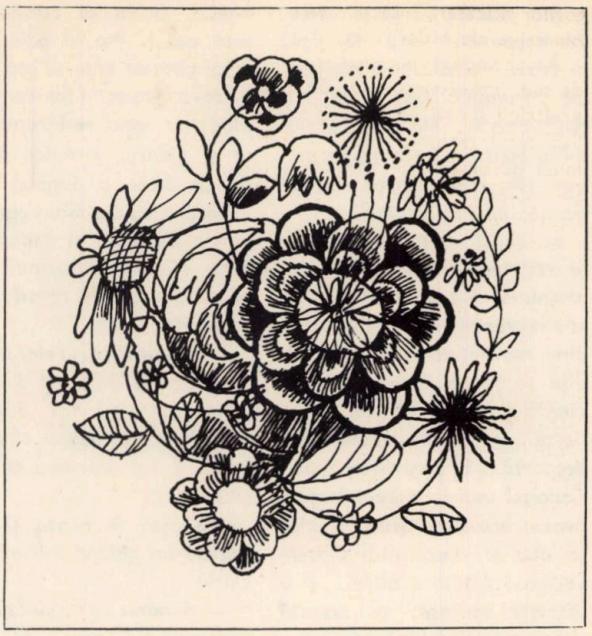

13 DECEMBRIE

LA 13 DECEMBRIE, ÎN BUCUREȘTI, ÎN PIAȚA TEATRULUI NAȚIONAL A AVUT LOC O PUTERNICĂ DEMONSTRAȚIE MUNCITOREASCĂ. DIN ORDINUL GUVERNULUI BURGHEZO-MOȘIERESC, MANIFESTAȚIA PAȘNICĂ A MUNCITORILOR A FOST SÎNGEROS REPRIMATĂ.

ÎN AMINTIREA ACELEI DATE S-A RIDICAT ÎN FOSTA PIAȚĂ A TEATRULUI O PIATRĂ COMEMORATIVĂ PE CARE PIONIERII O ÎNGRIJESC CU DRAG, ÎMPODOBIND-O CU FLORI MEREU PROASPETE.

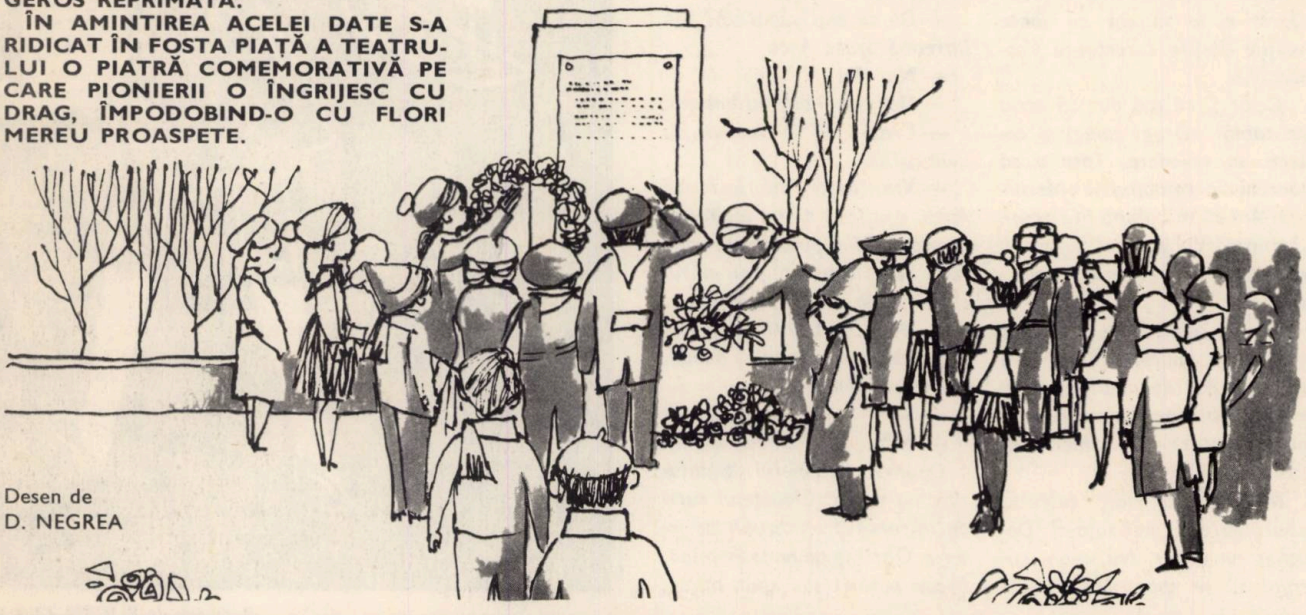

Desen de
D. NEGREA

10 CARE CU TRADIȚIE

de **O. PANCU-IAȘI**

— Stai! Actele!

Mi se păru cît se poate de firesc ca la auzul glasului meu omul să se oprească.

Îl zărisem de departe și-l așteptam. Pășea în fruntea unui convoi de căruțe, sprijinindu-se într-un toiag, cu bărbia în piept, gîrbov, și tot timpul cît îl urmărisem în lungul șoselei nu ridicase o dată privirea, nu făcuse nimic altceva decît să înfigă toiagul în praf, să-și tîrască picioarele și să-și odihnească bărbia în piept. În urma sa, numărasem zece căruțe acoperite cu rogojini boltite, trase de cai slăbănogi, dintre care primul, șchiopătînd, îi împrumutase ceva din mers, rîvnindu-i parcă toiagul. Îl așteptam stînd foarte drept, foarte important și foarte sever, repetînd cuvintele pe care aveam să i le strig, aspru și necruțător.

Aveam șaisprezece ani. Nu eram încă utecist; mă pregăteam să devin. Începuse să se ocupe de mine, prin februarie, un tînăr roșcovan, electrician la uzina de tramvaie. Din februarie și pînă în toiul verii primisem abia două sarcini: colectasem niște medicamente pentru Ajutorul roșu și transportasem la gară, într-o seară, un geamantan care nu știam ce conține. Mi se spusese doar că pe peron se va apropia de mine un ceferist, mă va întîmpina cu «aoleu, băiete, tare ești pirpiriu pentru un geamantan atît de mare!», iar eu îi voi răspunde: «te rog ajută-mă, nene; mama e în vagonul din urmă». Emoționat, mă bîlbîisem însă și în loc de «mama» spusesem «tata». Ceferistul mă corectase, surîzînd: «mama, băiete, *mama* e în vagonul din urmă!»

Relațiile mele cu electricianul mă aduseseră și în după-amiaza zilei de 22 august la sediul Apărării patriotice. Lașul încă mai ardea în urma luptelor de eliberare care se purtaseră. Muncitorii de la uzina electrică, ceferiști, soldați care se alăturaseră munci-

torilor atacaseră încă din zori principalele obiective ale hitleriștilor.

Acoperindu-și retragerea, în cartierele de sud, hitleriștii pîndeau după fiecare zid, prefăcînd într-o gură de foc fiecare uliță. Sub cerul cenușiu, văzduhul fierbinte tremura de exploziile grenadelor, asurzit de șuierul cartușelor, orbit de fumul pe care lașul întreg îl mîna ca pe niște turme negre, flămînde, înnebunite. La 22 august, îndată după prînz, ultimele bande de hitleriști din oraș fuseseră nimicite. Pe zidurile încă fumegînde apăruseră chemările Partidului Comunist, ale Apărării patriotice pentru salvarea orașului.

Apărarea patriotică își găsise sediul într-o veche casă boierească, dar care acum se deosebea prea puțin de celelalte cîte mai rămăseseră în picioare. Pereții erau afumați, coșcoviți, ciuruiți de mitraliere. În curtea mare, în care un plop tăiat de o schijă se aplecase ca o cumpănă de fîntînă, se adunaseră sute de oameni. Și printre ei, într-un grup care se înghesuia să pătrundă înăuntru pe o ușă dosnică, îl zării pe electrician. Îl strigai și el îmi făcu din mînă să-l aștept. Dar a aștepta în forfota aceea era peste puterile mele. Mă zvîrcoleam, trecînd de la un grup la altul, făcîndu-mi loc cu coatele, agitat, nerăbdător.

— Mai domol, puștiule, încercă să mă potolească un bărbat mătăhălos și tuciuriu, cu mîna stîngă înfășurată într-un bandaj soios, agățat de gît cu o basma, mai domol sau, și mai bine, du-te acasă, nu-ți speria mama...

— Acasă? mă enervai. Acasă să se ducă fricoșii. Acasă să te duci dumneata!

Obrăznicia mea nu-l înfurie. Mă trase ușurel de păr și-mi spuse cu o liniște care mă dezarmă:

— Casa mea a fost patru ani cu gratii la geam, cinci pași lungime, trei lățime și hîrdăul în colț. Acolo, puștiule, n-o să mă mai întorc. Iar casa mea de acuma e asta și iarăși n-am unde să mă duc pentru că sînt în ea. Îmi ridică apoi cu un deget bărbia, îmi dădu un bobîrnac și se depărtă spre cei care primiseră arme și care se grupaseră în fundul curții. Îl văzui apoi adresîndu-se unui pirpiriu îmbrăcat cu o tunică militară largă.

— Hai, nu mai sta. Mai ia trei oameni și repejor la moară, la Dacia. Au mai rămas vreo opt vagoane de făină. Să le păziți ca ochii din cap; e pîinea orașului acolo.

Se înălță pe vîrfuri, căutînd pe cineva:

— Era pe aici o fată frumoasă. N-o mai văd. Nu, nu tu. Și tu ești frumoasă, dar cealaltă are și un plasture pe frunte. Acum doar se învîrtea pe aici.

Purtătoarea plasturelui, un nod de fată cu ochi negri, mari, sub sprîncenele stufoase ca două aripioare, cu cozi groase pieptănate deasupra capului, se ivi de undeva, din spatele unui mustăcios care își curăța carabina.

— Uite-o! Unde-mi umbli? Zi repede că n-am vreme: știi să faci pîine?

— Știu.

— În regulă. Din pămînt, din iarbă verde mai adună vreo zece brutărițe. Toate, în păr, la brutărie, la «Lux». Amestecați făina cu mălai, cu cartofi, cu ce-ți știi numai pîine sățioasă și multă să fie. Ai priceput?

— Da.

Pe o altă femeie o sui într-o căruță să aducă de la un depozit de medicamente nemțesc părăsit o damigeană cu tinctură de iod.

Se întoarse apoi și dădu din nou cu ochii de mine:

— Tot aici?

— Tot!

— Te duci frumușel la podul roșu. Mai sînt acolo niște băieți. Opriți pe toți cei care vor să intre și să iasă din oraș și întrebați-i ce hram poartă. E limpede, nu?

...Și iată-mă într-a cincea sau a șasea zi de pază la pod, părîndu-mi-se cît se poate de firesc ca omul acela din fruntea unui convoi de căruțe să se oprească la auzul glasului meu.

Pe fața-i aspră și de mult nerasă, în ochii mici, verzi, duși în fundul capului, se întipărise atîta oboseală, încît, fără să vreau, mă dădui un pas înapoi de teamă să nu se prăbușească peste mine.

— Actele? zîmbi, dezlipindu-și buzele înnegrite de praf. Actele? Uite-le! Îmi arătă cu toiagul șirul de căruțe oprite odată cu el. Zece căruțe cu acte! Actele Moldovei... Ale mele nu fac doi bani pe lîngă ele. Hrisoavele, Arhivele Moldovei! Le-am ascuns prin păduri pînă o trece focul. Și uite că focul a trecut.

— Și acum, încotro?

— Le aduc înapoi, la Iași.

— Unde la Iași? Lașul e mare!

— O să mi se dea o casă unde să le pun.

— O casă? îmi veni să rîd. Nu există casă! Zău, nici n-ar trebui să te las să intri în oraș. O să încurci lumea de pomană. Mai bine descarcă aici hîrțoagele, că avem noi ce să facem cu căruțele. La Bălți sînt cartofi, stau acolo și n-au cu ce să fie aduși. Hîrțoagele nu țin de foame. Și faci și dumneata o faptă patriotică.

Începu să-i tremure bărbia; scoase dintr-un buzunar o cîrpă și-și șterse fața, apoi își apără cu ea ochii. Toiagul îi alunecă din mînă și se rostogoli spre malul Bahluiului. Îl oprii cu piciorul, îl ridicai și i-l întinsei.

— Mulțumesc, tinere. Cu el am răzbătut pînă aici, cu el o să merg și mai departe. N-ai putea să mă îndrumezi unde... la cine să mă duc?

În glasul lui tremurat, în ochi, în felul cum strîngea în mîini toiagul era ceva, nu-mi dădeam seama ce, care mă înfiora.

Eram hotărît să încep și fără voia lui să descarc hîrțoagele și să duc căruțele goale în oraș, dar mă răzgîndii într-o clipă. «Ce-o să fie dacă o să merg cu ele pline? O să le descarc acolo. Pentru hîrțoage e totuna dacă o să ardă aici sau în Piața Unirii, dar căruțele nu le pierd».

— Mergi cu mine. Să-i dăm drumul.

Pornii alături de el și în urma noastră se urni greoi, scîrțîind pe podul de lemn, convoiul de căruțe. La celălalt capăt al podului lăsai vorbă tovarășului care făcea acolo de pază că n-o să întîrzii mult.

Pe drum, curioși, oamenii întrebau ce

(CONTINUARE IN PAG. 12)

Ilustrație: DEAK ION

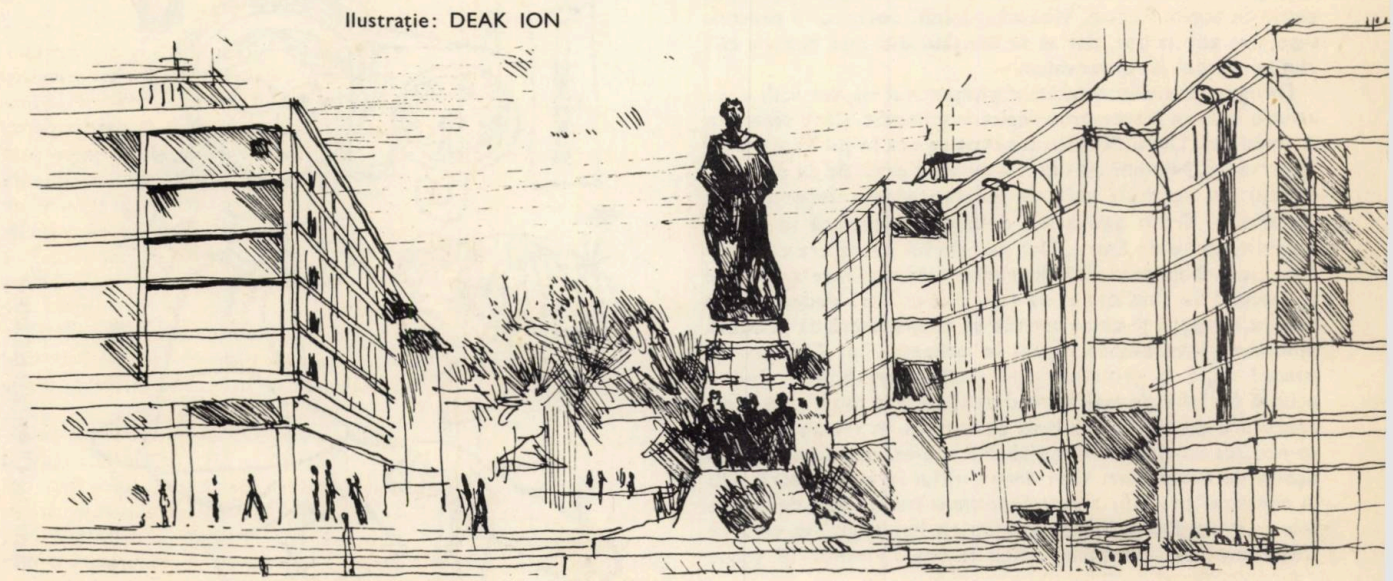

32 DE PIONIERI

de OVIDIU ZOTTA

Nu știu de unde să încep povestirea asta. Eroii ei obișnuiesc s-o înceapă în mod diferit. Doru Nicolau pornește întotdeauna de la telescop și, într-adevăr, e splendid să ai un telescop, mai ales cînd știi că e construit de tine și de colegii tăi. Vasilică Bantoș preferă să vorbească întîi despre fotografia apărută în ziarul regional. «Mă vezi?» — spune el și așteaptă răbdător pînă îl descoperi printre ceilalți 32 de elevi. Nina Todirescu, aleasă deunăzi președinta detașamentului, ar începe, cu siguranță, în stilul ei caracteristic, fără de care adunările pionierești n-au nici un farmec: «*Mă voi referi la disciplină. E o problemă măruntă în aparență, dar extrem de importantă. După cum se știe, disciplina este o condiție... Vasilică, nu te mai strîmba, așa te strîmbi și la ore și pe urmă iar se miră ai tăi că sînt chemați la școală! Dorule, nu face pe astronomul plictisit de mărunțișurile terestre; cînd ești tu de serviciu la observator, nu suporți nici măcar o șoaptă pe o arie de 50 m jur-împrejur!*»

Într-adevăr, în povestire e vorba și despre telescop, și despre fotografie, și despre disciplină. Noi vom începe însă cu Titi Andronescu. «Cum dorești, dar Titi nu e în clasă cu noi!» — ar putea spune Doru Nicolau. Într-adevăr, Titi nu mai este în clasă cu ei pentru că, din motive disciplinare, la începutul acestui an a fost trecut în clasa paralelă, adică într-a VII-a B.

— Vai, ce trist trebuie să fie bietul Titi! a oftat atunci Doru Nicolau. Îmi pare foarte rău, o să-i simt lipsa.

În realitate, Doru nu era de loc distrus de supărare. Și acum intră în acțiune telescopul. Nu singur, ci împreună cu girueta, pluviometrul, termometrul și barometrul, adică aparatajul observatorului meteoastronomic. În trei săptămîni de entuziasm, construiseră singuri aceste aparate, ajutați de profesorul de fizică. Lucrul se petrecuse cu doi ani în urmă, adică atunci cînd erau în clasa a V-a. Zilnic — dimineață, seară și la amiază —, cîte un cercetător de serviciu petrecea o oră la observator, analizînd cantitatea precipitațiilor, notînd poziția unor stele, temperatura și presiunea aerului. Fiecărui elev din clasă îi venea, așadar, rîndul cam o dată la 10 zile. Bineînțeles, poposeau aici mult mai des, dar în primul rînd se simțeau obligați să nu lipsească atunci cînd erau de serviciu. S-a întîmplat odată ca Titi Andronescu să fie pur și simplu gonit de acolo. Răcise, avea amigdalită, doctorul îi prescrisese trei zile la pat, dar el se furișase din casă pentru că-i venise rîndul la observator.

Desigur, toate constatările pionierului de serviciu erau notate într-un foarte gros registru științific. Cînd se apuca să scrie aici, Doru Nicolau uita tot ce era în jur în afară de observator. Nimeni nu descria cu atîta precizie ca el totul, nimeni nu formula atît de exact cauzele fenomenelor observate. Era o adevărată desfătare științifică să citești paginile scrise de Doru. Dar marele lui necaz era că, printr-o ciudată coincidență, lucrurile cele mai interesante se petreceau nu cînd era el de serviciu, ci Titi! Vedeți, parcă natura terestră și chiar astrele se înțeleseseră să producă fenomene interesante numai în prezența lui Titi Andronescu! Cînd o grindină, cînd niște nori bizari, cînd o eclipsă de lună de mai mare dragul, și uite așa Titi Andronescu era asaltat de subiecte generoase, în vreme ce Doru se necăjea cu cîte-un vînt slab din sud-est sau cu o ploicică lipsită de dramatism. Ce-i drept, stilul în care descria Titi în registrul științific aceste fenomene nu era atît de academic ca al lui Doru, în schimb, cu cît haz zugrăvea ceea ce observase! De exemplu: «Azi, la ora 7, minus 18 grade Celsius. Îți îngheață nasul! Noroc de mine că sînt cîrn... Cred că a înghețat și vîntul, m-am gîndit să învîrt eu puțin girueta, ca să nu înghețe și ea. Temperatura n-o să urce pînă poimîine, e rost de patinaj. Probabil că rîul a înghețat, putem pescui la copcă, dar Vasilică Bantaș să rămînă acasă, că iar îl scoatem din apă de turul pantalonilor ca anul trecut.»

Acum înțelegeți de ce paginile scrise de Titi erau citite cu nesaț și uneori cîte o vorbă de duh găsită acolo făcea înconjurul școlii. «E clovn, nu om de știință!» — se supăra de fiecare dată Doru Nicolau. Dar nu prea obișnuia să rostească și tare astfel de gînduri. În schimb, Nina Todi-

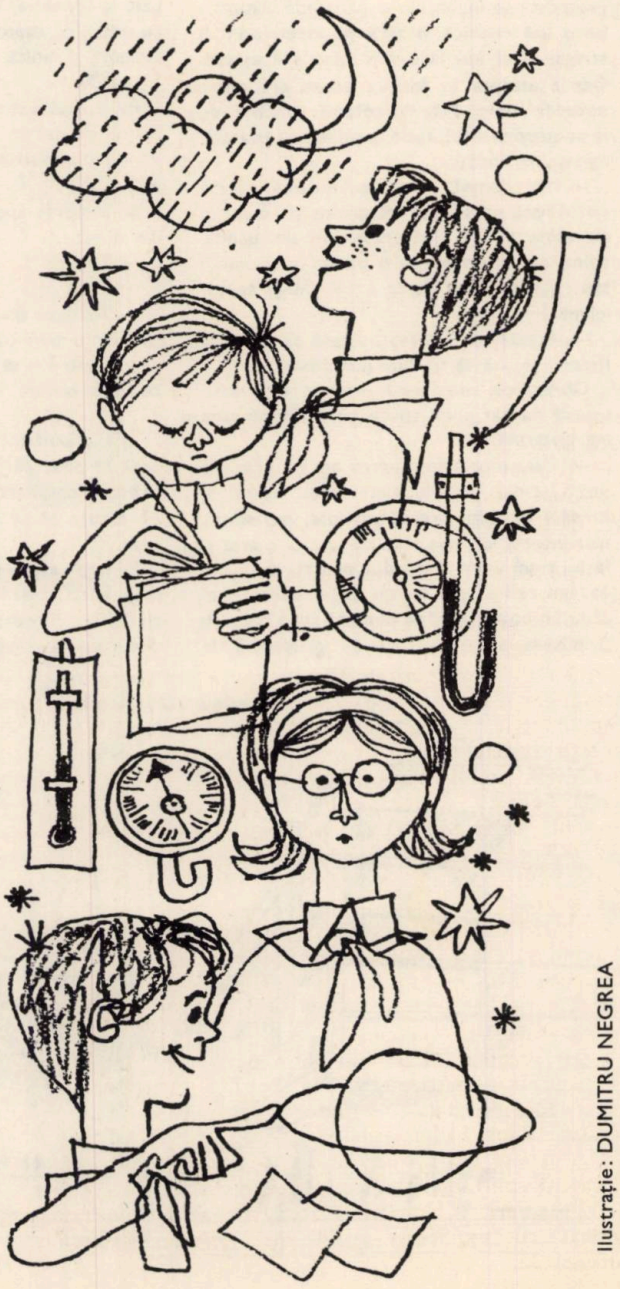

Ilustrație: DUMITRU NEGREA

rescu, președinta detașamentului, era nemiloasă:

— Nu-mi pare rău de Titi! Unul ca el n-are ce căuta în clasa noastră! I-am spus de atîtea ori: «Titi, nu mai vorbi în ore! Titi, fii serios cînd ești scos la lecție!» Nimic! Ce-a căutat a găsit!

Într-adevăr, Titi era, prin tradiție, elevul de la care porneau în ore bilețelele, șoaptele, micile glume care provocau rîsete înăbușite prin bănci. Totuși în ziua cînd află ce pedeapsă i s-a dat deveni foarte palid. Nu se așteptase că în cele din urmă această amenințare mai veche va fi pusă în practică. În noua clasă deveni liniștit, ascultător, iar de glumit nu mai glumea nici în recreație.

Într-una din zile, Vasilică Bantaș năvăli în clasă (era înainte de începerea primei ore):

— Senzație! Doru Nicolau în rol de șerif! Împarte pumni și primește!

— Dar ce s-a întîmplat? se scandalizâ Nina.

— Uite-l că vine, o să ne povestească el.

Cu figura cam deranjată și supărat foarte tare, Doru Nicolau povesti că, după obicei, astăzi ar fi fost rîndul lui Titi Andronescu la observator, dar acesta, nemaifăcînd parte din clasa a VII-a A, ci, notați, dintr-a VII-a B, se punea întrebarea: cine va face de serviciu în această dimineață? Ei bine, el, Doru Nicolau, din proprie inițiativă, s-a sculat mai devreme, deși vedeți ce frig e afară, și s-a îndreptat spre observator ca Amundsen spre pol. Numai că, acolo, surpriză: Titi era la post! Și, închipuiți-vă, n-a vrut să-i cedeze locul lui Doru! Logica faptelor (tu ești în altă clasă, observatorul e al clasei noastre) nu l-a impresionat. Or, el, Doru, nu poate suferi oamenii care se împotrivesc logicii! Toate ca toate, dar la un moment dat, deși era în decembrie, a început să tune. Fenomen extrem de rar! De cînd aștepta Doru o astfel de ocazie! Astăzi ar fi avut prilejul, dar, ca un făcut, Titi era acolo ca mai înainte! Iar cînd Titi a început să noteze cu tristețe în registrul de observații: «Nu pot aprecia intensitatea tunetelor pentru că lîngă mine urlă și Doru Nicolau!» Doru încercă să-l ia de guler. Zadarnică tentativă, Titi fiind de două ori mai puternic. «Așadar, mă goniți?» — spuse Titi surprins și plecă fără a schița vreun gest.

— Ai făcut tu toate astea, Dorule? se miră Nina.

— Cum adică?

— Ai fost tu atît de fără caracter?

— Nina! se înfurie Doru. Să nu mă jignești. Cine strigă că bine a pățit Titi și că tot n-avea el ce căuta în clasa noastră? Tu!

— Să nu te superi, dar ești cam... naiv.

— Ai vrut să spui altceva.

— N-ai decît să-ți imaginezi ce vrei. Da,am vrut să spun altceva, dar și cuvîntul «naiv» are o mulțime de înțelesuri! Acum fii atent: te duci imediat la Titi și-i spui că, în ceea ce privește serviciul la observator, totul rămîne ca mai înainte. Cînd îi vine rîndul, să se prezinte la post.

Doru Nicolau se înecă de uimire și de ciudă.

— Chi... chiar crezi că o să fac... chi... una ca asta?

— Sînt convinsă. Ți-o spun ca președintă de detașament. Ai sarcină din partea detașamentului să faci cum ți-am spus. Dacă va trebui, îi vei cere lui Andronescu și scuze.

— Nu mă duc! Ce sînt eu? la uitați-vă la ea ce aere își dă! trîmbiță Doru. Parc-ar fi... general!

Însă glasul lui pierdu treptat din intensitate pentru că în clasă nimeni nu rîdea, nimeni nu dădea vreun semn că ar fi de aceeași părere cu el.

— Dar scuze nu-i cer. Nu pot! spuse plîngăreț Doru.

— Nici nu e neapărată nevoie. Totul e să-l convingi că avem nevoie de el la observator.

Aceasta a fost întîmplarea pe care am vrut să v-o povestesc. A primit Titi să lucreze mai departe la observator? Judecați și voi. Deși în clipa de față în clasa a VII-a A sînt 31 de pionieri, în fotografia apărută alaltăieri în ziarul regional cu explicația «Cei mai tineri astronomi» figurează 32.

S-AU RIDICAT TOATE MÎINILE

de AUREL ALBU

Pioniera cea nouă care venise în clasa a VII-a B cu trei zile înainte de alegerea președintelui de detașament era din Constanța. Tatăl ei, inginer, fusese mutat pentru o perioadă mai îndelungată la București în vederea unor lucrări de specialitate.

Prezența ei trecuse oarecum neobservată în fierberea alegerilor. Dacă ai fi întrebat pe vreunul dintre colegii ei cine e Ileana Măgură ar fi rămas o clipă nedumerit, apoi ar fi exclamat: «A! Fata aceea negricioasă cu figură de tătăroaică!» Cam atît se știa despre ea.

*

Orice pionier care a participat la alegeri cunoaște invitația: «Și acum vă rugăm să faceți propuneri!» Și chiar dacă ești în clasa a VII-a, ca și în alți ani, te simți cuprins de o emoție ciudată. Mîna vrea să zvîcnească înainte și să rostești numele celui pe care îl socotești cel mai bun dintre pionieri. Totuși ai o ezitare, o secundă, în care parcă îți mai verifici o dată gîndurile.

Și în secunda aceea se auzi glasul Ileanei Măgură:

— Aș vrea să propun eu!

Surpriză! Chiar și pentru profesorul Băileanu, comandantul detașamentului.

— Te rog, propune!

Privirea fetei alunecă neliniștită prin bănci, se opri asupra uneia, întinse apoi degetul și spuse:

— Pe el!

Unii holbară ochii, pe fețele altora se întinseră zîmbete cu diferite nuanțe și expresii.

— «Pe el» îl cheamă Sorin Balaban, o informă o voce cu ironică bunăvoință.

— Da, pe el îl propun, susțin cu tărie Ileana.

Urmară cîteva clipe de adîncă tăcere.

— Eu cred că aici e ceva în neregulă, se ridică Petre Andreuț, unul dintre cei mai serioși băieți din clasă. A venit de trei zile... Nici nu-i cunoaște numele... Doar nu ne jucăm.

State Dragomir, care se pregătise să-l propună pe Jurcă, fruntașul absolut al clasei, se indignă:

— Mă rog, noi nici n-o cunoaștem pe dînsa. De ce Sorin Balaban și de ce nu altul? De unde îl cunoaște ea pe Balaban? Mă scuzi, tovarășă pionieră, dar propunerea ta nu prezintă nici o garanție, ca să zic așa.

Ileana îl privi drept în ochi și spuse liniștită:

— Vorbești foarte frumos. Aproape ca un orator. Apoi se întoarse spre comandant. Îl cunosc pe Sorin Balaban din vara acestui an. Mă cunoști? se adresă ea lui Sorin.

Acesta o privi buimac.

— ...!

— Eu cred că e cazul să terminăm cu toate astea, interveni din nou Dragomir. Mă cunoști, te cunosc... Ce-i asta?

— Ia s-o lăsăm, să vedem! interveniră cîteva voci.

— S-o lăsăm să vorbească, fu de acord comandantul.

— Spui că nu mă cunoști..., continuă Ileana. Nici eu nu te-am recunoscut din prima zi. Abia ieri cînd ai strigat nu știu cui: «Nu întoarce capul!» Strigă te rog aici tare: «Nu întoarce capul!»

— Ceee? făcu Sorin. Ceilalți rîseră.

— Strigă, îl îndemnă comandantul.

— Nu întoarce capul! strigă Sorin.

— Așa! Tu ești, spuse Ileana satisfăcută. Nici acum nu-ți aduci aminte? Eram în tabără la Sinaia. O tabără mare: 23 de detașamente, 630 de pionieri. Eu, una din acești 630, tu unul dintre acești 630. E firesc să nu ne fi cunoscut.

— Nu știu ce vrei să spui... Am fost într-adevăr în tabără la Sinaia, dar...

(CONTINUARE ÎN PAG. 22)

POEZII DE EMILIA CĂLDĂRARU

Doruri

La ce mi-e gîndul, mamă? Nu te mint.
N-am fost de mult prin codrii de argint,
N-am fost de mult prin codrii de aramă
Și iată, codrii basmelor mă cheamă.
M-aș vrea gonind călare prin poieni,
Pe cel mai breaz din zimbrii moldoveni,
Luîndu-mă în spăngi cu vreo lighioană,
Să scap din gheara ei o Cosînzeană;
Aș sta apoi, uimit fără-ndoială,
Cînd aș vedea că luna-i cade-n poală,
Că stelele din ceruri se desprind
Și-n părul ei se sting și se aprind,
Că zboară fluturași din palma ei,
Că îi adorm pe umăr porumbei;
Și ochii mi-ar zîmbi, să se răsfețe
Cu-atîta negrăită frumusețe.
Și-aș vrea s-ajung, cînd noaptea o să scapete,
Pe lîngă munții ce se bat în capete;
Să-i rog să-mi dea, măcar pe datorie,
Un șip din rîul lor cu apă vie.
Aș trece-o leacă și pe la Păcală,
Să-i spun că traista snoavelor mi-e goală;
Să-i pună cîrpituri, pe la spărturi
Și-n gură glume și cimilituri.
Și de-mi rămîne timp, pe la nămiezi,
Aș bate-n ușa caprei cu trei iezi;
Le cresc cornițe; deci pe foi de iască
I-aș învăța de-acuma să citească.
...Vezi dar cît aș avea de lucru, mamă,
Prin codrii de argint și de aramă?
Cînd soarele va fi la asfințit
Mă lași să trec hotarul lor vrăjit?

Moștenire

Mi-l aduc aminte.
Neam de pădurean:
Cărunțit, dar încă
Drept ca Iorgovan.

Nu mai e bunicul.
Nu mai e de ani.
Doarme în pămînturi,
Doarme sub tufani.

Moștenire însă
Moșul ne-a lăsat
Un toiag de vișin.
Noduros. Crestat.

Dacă-l iau și-n țarini
Vîrful i-l împlînt,
Simt rotind în juru-i
Ape și pămînt.

De-l ridic deasupră-mi,
Și mai deslușit,
Simt că-n el se ține
Cerul nesfîrșit.

ZECE CARE CU TRADIȚIE

(URMARE DIN PAG. 9)

ducem în căruțe. Nici nu-mi venea să răspund. Cînd pîinile se cărau de la brutărie în fostele căruțe de gunoi, cînd morții găsiți prin adăposturi erau purtați în spinare la groapă, cînd cartofii n-aveau cu ce fi aduși în oraș, eu mînam pe străzi zece căruțe cu hîrtie. Îmi era ciudă că fusesem slab și nu o dată am vrut să opresc circul ăsta nenorocit și să arunc hîrțoagele unde oi vedea cu ochii.

Ajunși la sediul partidului comunist, îl lăsai pe cel cu care venisem afară și intrai. În ușă mă ciocnii cu bărbatul mătăhălos cu mîna bandajată.

— Cu cine pot să vorbesc într-o chestiune urgentă, îi zisei, uitînd să-l salut.

— Nimic nu-i atît de urgent încît să nu poată fi rezolvat după ce dai bună ziua.

— Noroc.

— Noroc. Care ți-e necazul? Eu sînt responsabilul cu treburile urgente și mai puțin urgente. Te ascult.

Îi raportai în goană că am făcut rost de zece căruțe.

— Goale?

— Ca și goale. Sînt pline cu hîrtii.

— Ce fel de hîrtii?

— Niște hîrțoage. Arhive. Cică ale Moldovei! Le-a adus un om. Nici n-are rost să mai spun ce vrea.

— Totuși, ce vrea?

Mă pufni rîsul:

— Vrea o casă. O casă în care să-și bage hîrtiile.

— Și unde-i omul?

— La poartă.

Sări scările cîte trei și din cîțiva pași ajunse în stradă. Cînd fui lîngă el, îl asculta deja pe omul adus de mine.

— Sînt actele Moldovei, domnule! Actele lui Cuza și ale lui Kogălniceanu. Sînt actele de judecată dintre iobagi și boieri, foile de surghiunire ale răzvrătiților de pe moșii, sînt procesele răsculaților din '907... sînt... Istoria Moldovei e în carele astea...

Uriașul parcă asculta o poveste fantastică; îl priveam și aveam senzația că nici nu respiră, că toată ființa îi e cucerită, că dintr-o clipă în alta se va arunca spre cel care îi vorbea ca să-l îmbrățișeze. Dar gestul pe care-l făcu fu mult mai simplu. Ciocăni cu degetele lui mari în fereastra din stradă a sediului. Fereastra se deschise și apăru un cap de femeie.

— Olga, nu mai muta nimic în casa de pe strada Palas. E nevoie de ea pentru altceva. Apoi arătînd spre căruțe: Știi, Olga, ce-s astea? Zece care cu tradiție! Rădăcinile noastre.

Din ziua aceea nu m-am mai întors la pod. Vreo două săptămîni am fost un fel de ajutor de secretar la domnii Cuza și Kogălniceanu. Munceam conștiincios și, într-o seară, doamna Elena m-a mîngîiat pe creștet și mi-a întins mîna.

— Sărut mîna, doamnă.

— Spune-mi Olga, mi-a răspuns ea.

REZUMATUL CELOR PETRECUTE PÎNĂ ACUM. În uzina suboceanică se petrec evenimente ciudate. Unele instalații, aflate la mii de metri adîncime, dispar misterios. Inginerul Nicolau este trimis să anchetezeze ultima întîmplare: dispariția unui batiscaf de control cu doi oameni la bord.

DISPARIȚIA BATISCAFULUI

Text de LEONID PETRESCU

Desene de D. IONESCU

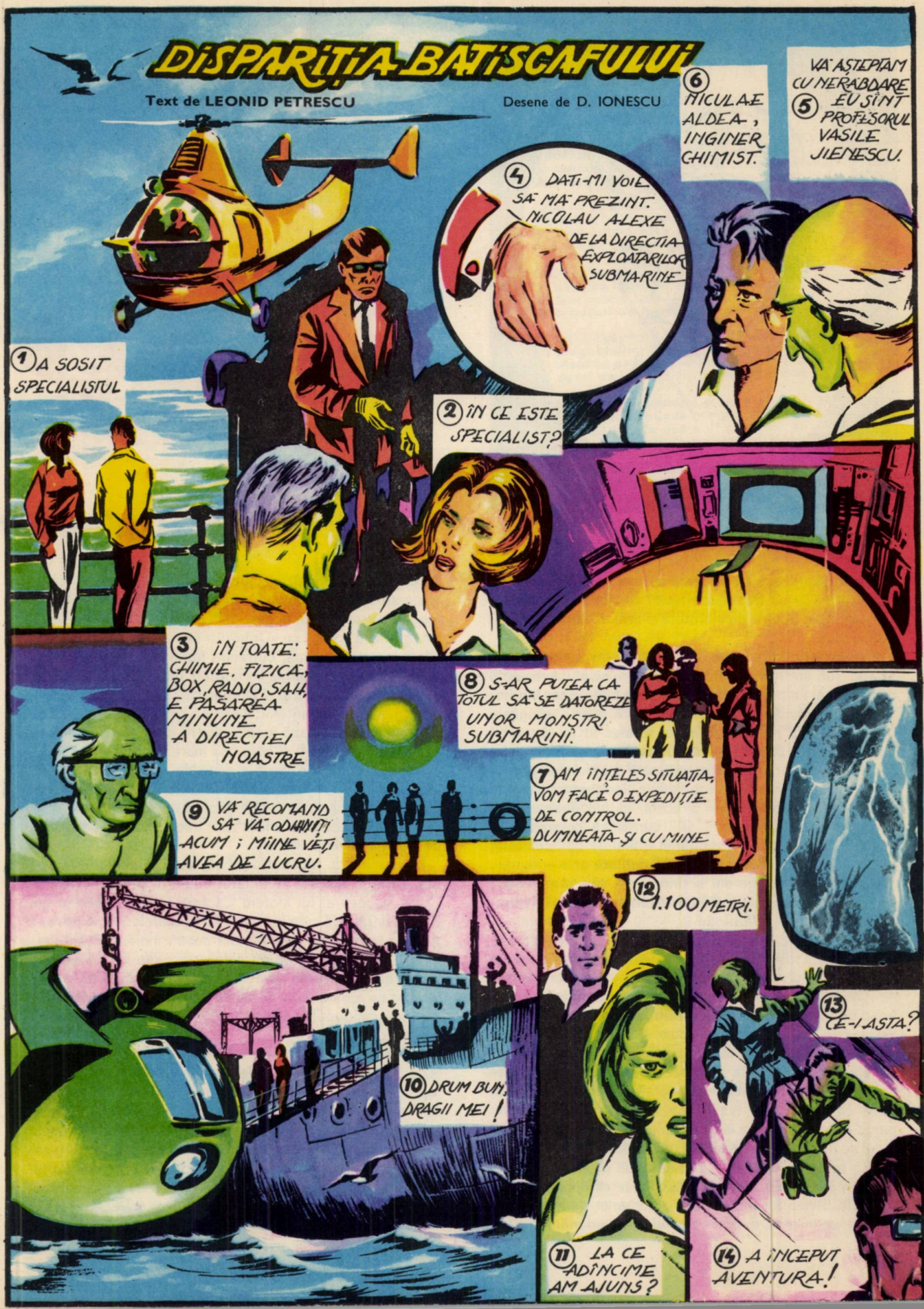

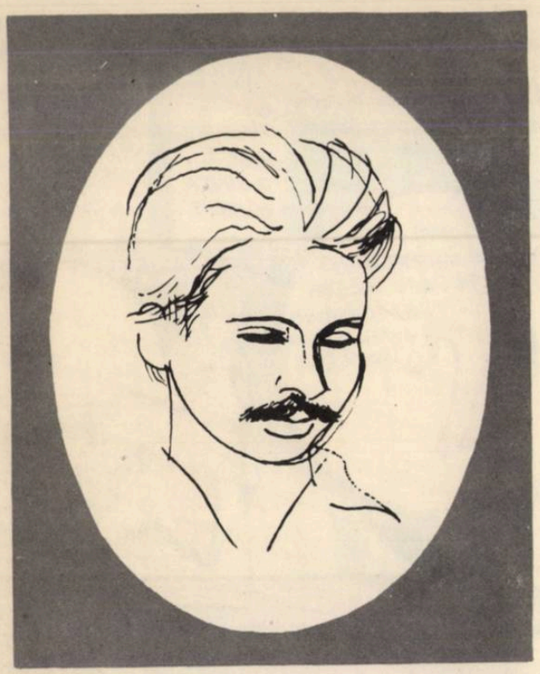

NICOLAE LABIŞ

AR FI AVUT 31 DE ANI

Cu cincisprezece ani în urmă pe poarta clădirii albe cu numărul 10 de pe Şoseaua Kiselef se afla o tăbliţă roşie cu inscripţia: Şcoala de literatură şi critică literară «Mihail Eminescu».

Pe poarta aceea a intrat un băiat care nu împlinise încă 17 ani. Sub sprîncenele frumos arcuite, băiatul avea ochi iscoditori şi limpezi, nasul cîrn, buzele pline, uşor încruntate. Era în înfăţişarea lui ceva din frumuseţea şi gingăşia unei vietăţi de pădure, avea un farmec al lui deosebit, care te cucerea şi ţi-l făcea drag. Era Nicolae Labiş, poetul copil ale cărui prime versuri văzuseră deja lumina tiparului în publicaţiile moldovene. Mihail Sadoveanu, venit la festivitatea de deschidere a şcolii, căruia desigur i se vorbise despre Labiş, vru să-l cunoască personal. Se vede că pe maestru l-a mulţumit întîlnirea cu acel băiat minunat venit din Moldova lui să studieze arta scrisului. De atunci înainte marele scriitor avea să-i urmărească evoluţia cu interes şi nu arareori îl chema în casa lui, întrebîndu-l ce scrie, sfătuindu-l.

Nicolae Labiş, pe care am avut norocul să-l cunosc pentru că am fost colegi la şcoala amintită, era o prezenţă neobişnuită, un spirit viu şi neliniştit, veşnic în căutare de adevăr şi puritate. Despre profilul său sufletesc vorbesc de la sine versurile pe care le va scrie poetul mai tîrziu: «Ce larg mă simt şi lacom şi niciodată plin /Sorb prin pupile lumea şi-n taină cu auzul».

Talentul său anunţa un poet de geniu, avea o minte scăpărătoare înzestrată de cunoştinţe. În aparenţă era un băiat ca toţi băieţii. Îi plăceau zburdălniciile şi şotiile: parcă-l văd cum se lua la trîntă cu nea Teodorescu, mecanicul şcolii, un bărbat în toată firea, solid ca un urs, parcă-l văd în braţe cu un căţel zgribulit adus de nu ştiu unde, ca să sperie fetele, spunîndu-le că vrea să-l jupoaie şi să facă din pielea lui buhai pentru serbarea de Anul nou. Uneori, pe înserat, aveam obiceiul să ne adunăm la club. Acolo ascultam muzică, jucam tenis de masă, cîntam, rosteam versuri, dansam, spuneam glume. El era întotdeauna nelipsit de la aceste mici petreceri. Îi plăcea să-şi fotografieze colegii cu «Optiorul» său proaspăt cumpărat. Cînd mergea în oraş, cutreiera librăriile şi anticariatele şi se întorcea totdeauna cu noutăţi. Iubea cărţile, le citea, le comenta cu pasiune şi le împrumuta bucuros colegilor săi. În ajunul vacanţelor devenea grav şi preocupat şi mergea în «tîrg» după jucării pentru sora lui cea mică şi daruri pentru părinţi şi sora cea mare.

Într-o vacanţă de iarnă a venit de acasă de la Mălini îmbrăcat cu un cojocel şi o căciulă de oaie. A fost foarte mîndru să poarte în zilele friguroase cojocelul alb şi căciula aceea cu care a fost zărit trecînd pragul celor mai de seamă reviste literare.

Mi-l amintesc recitînd din Eminescu, Rimbaud şi Esenin, vorbind despre minunatul poem în proză «Craii de Curte Veche» al lui Mateiu Caragiale, despre cărţile lui Panait Istrati, pe care le citea pe nerăsuflate. Îl aud povestind cu imaginaţia înfierbîntată despre haiducul Anghel, care-i pedepsea pe boieri pentru lăcomia lor tăindu-i şi împărţindu-le averea săracilor. Îl aud scandînd cu vocea vibrînd de amărăciune versurile caré amintesc momentul prinderii haiducului: «Bade Anghel nu mai sta/ Iaca vine potera...»

Mi-l amintesc vorbindu-mi despre un bătrîn pădurar, viețuitor într-unul din «codrii merei» de peste apa Moldovei, de la care ştia poveşti de mult uitate de lume. De la acel pădurar şi de la oamenii simpli din satul lui, cărora le-a sorbit cu luare-aminte graiul, a învăţat să iubească şi să se confunde cu natura pe care a cîntat-o cu glas unic: «Am iubit de cînd mă ştiu/ Cerul verii străveziu/ Despletitele răchite/ Curcubeele pe stînci/ Ori pădurile adînci/ Sub ger alb încremenite...»

După cei doi ani de la Şcoala «Eminescu», Labiş s-a înscris la Facultatea de filologie. Îi urmăream versurile apărute în paginile revistelor literare şi ascultam cu tainică bucurie discuţiile aprinse care se duceau în jurul acestora. Îl admiram şi-l iubeam aşa cum l-au admirat şi iubit toţi cei care l-au cunoscut. Lucram şi pe atunci la una din redacţiile pentru copii şi nu arareori i-am solicitat colaborarea. Odată, cînd îi cerusem o poezie despre toamnă, mi-a zis să-i dau hîrtie şi, aşezîndu-se la colţul biroului meu, a început să scrie. După cîtva timp mi-a întins hîrtia, pe care se aflau strofe nespus de frumoase, al căror început suna aşa: «Toamna asta lunecă/ Iarăşi pe păduri,/ Iarăşi se întunecă/ Munţii ştirbi şi suri...»

Pleca adesea pe teren prin ţară şi se-ntorcea cu noi impresii pe care le distila în grai stînd ceasuri lungi în faţa hîrtiei.

Pe copii, de a căror vîrstă vîrsta lui nu se depărtase prea mult, i-a iubit şi a născocit pentru ei în versuri un Păcălici năstruşnic, ale cărui aventuri vesele cititorii de atunci ai revistei «Cravata roşie» le-au urmărit cu nesaţ. Tot în revista «Cravata roşie» a publicat povestirea «Duţu», în care descrie un fapt petrecut în timpul războiului, redat într-o limbă curată şi armonioasă ce aminteşte proza lui Eminescu. În «Cravata roşie» a publicat poeziile străbătute de sentimentul puternic al dragostei sale de patrie, ce făceau parte dintr-un ciclu intitulat «Rapsodia ţării», ciclu pe care, datorită destinului său tragic, autorul nu l-a putut definitiva.

În primăvara anului 1956 am fost pe teren împreună cu Labiş la Constanţa. Am vizitat cu el portul, în care se aflau ancorate vapoarele. Avea un fel de a vorbi care te cucerea şi nu m-am mirat că muncitorii din port îi răspundeau la întrebări acordîndu-i importanţa cuvenită unui om mare, deşi Labiş nu era decît un copil care-şi lăsase mustaţă să pară mai vîrstnic. În dreapta Cazinoului se afla pe vremea aceea un mic restaurant numit «Vraja mării», în mijlocul căruia un godin scotea tot atîta fum cît şi căldură. Eram informată că acolo se pripăşise un motan uriaş adus de nişte marinari din Turcia şi i-am propus lui Labiş să mergem să-l vedem. Motanul, afurisit de nu puteai pune mîna pe el, ne-a dezamăgit într-atîta încît am părăsit numaidecît restaurantul şi ne-am instalat pe nişte taburete lîngă grilajul de fier care dădea spre mare. La picioarele noastre valurile loveau dezlănţuite digul. Deşi era o zi însorită, tremuram uşurel din cauza brizei, pe cînd Nicolae Labiş privea zbuciumul apei şi improviza cu voce uşor răguşită poveşti fantastice în care corăbii temerare erau scufundate de furtuni năprasnice şi corăbierii deznădăjduiţi luptau cu furia valurilor pînă cînd adormeau ferecaţi în racla verde a mării.

— Vezi ceva pe bucata ceea de stîncă? îmi arătă el.

— Văd, dar ce-i? am întrebat eu speriată.

— E punga unuia dintre acei corăbieri înecaţi. I-a dăruit-o logodnica lui la plecare. E o pungă pentru tutun pe care o fată a cusut floricele...

— Vezi-ţi de treabă, am spus eu rîzînd. Iar el s-a încruntat. Spune mai departe — l-am rugat eu. Dar el n-a mai vrut în ruptul capului. Poveştile de-atunci le-am descoperit transpuse în versuri într-o carte apărută cînd el nu mai era....

În iarna anului 1956, poetul Nicolae Labiş a murit, în noaptea de 21 spre 22 decembrie, după două săptămîni de suferinţă, în urma unui accident. La numai 21 de ani poetul primelor iubiri, autorul delicatului poem «Moartea căprioarei» şi al multor alte poezii, care dau şi caută răspuns problemelor epocii, a învins eternitatea. Pe măsură ce citeşti poezia sa îi descoperi noi frumuseţi şi înţelesuri, pe care le poate avea numai adevărata poezie.

ELENA DRAGOŞ

SCRISOARE MAMEI DE ANUL NOU

de N. LABIŞ

În munţii noştri astăzi zăpezile torc leneş,
Izvoarele îngheaţă în clinchete subţiri,
Şi caprele de munte nervoase prin poiene-şi
Urmează-n taină calea iernaticei iubiri.

Cred că pe masă vinul aşteaptă-n adormire —
E vinul roş din care pe-atunci n-ai vrut să-mi dai,
În vremurile-acelea săpate-n amintire
C-o mamă grijulie şi-un băieţel bălai.

Oh, lumea cenuşie cum se spărgea deodată
Şi năvălea într-însa al datinei popor!
Strălucitoare capre cu lîna colorată
Şi toboşari de basme săltînd într-un picior.

Şi feţi-frumoşi cu stele de-oglinzi din tălpi în creştet,
Şi draci blajini, tot focul punîndu-şi-l în joc,
Şi ursul cu dairaua purtînd cojocul veşted,
Şi dorul de pădure purtîndu-l în cojoc.

Sau clopoţeii molcomi cernuţi pe-ntreaga vale,
Care-aduceau colinde la noi în lung convoi,
Cînd ascultam la geamuri şi palma dumitale
Îmi mîngîia obrajii îmbujoraţi şi moi.

Azi e la fel, şi vinul aşteaptă-n adormire;
M-aştepţi cu vinul roşu, voioasă să mi-l dai,
Dar sînt acum departe, privind în amintire
O mamă grijulie şi-un băieţel bălai.

VRĂJITORUL DIN OZ

DUPĂ L. FRANK BAUM

DESENE. Rusz Livia

DESI NU VEDEAU ÎN CE FEL AR PUTEA SĂ ÎNDEPLINEASCĂ PORUNCA LUI OZ, MICUL GRUP A PORNIT TOTUȘI SPRE VRĂJITOAREA CEA REA.

-CINE ÎNDRĂZNEȘTE SĂ-MI CALCE ȚINUTURILE ?

-ATENȚIE! AM IEȘIT DIN ORAȘUL SMARAGDELOR. SÎNTEM ÎN ALTĂ ȚARĂ.

— PE EI! SĂ-MI-I FACEȚI MICI FĂRÎME!

-NU TE LĂSA, TĂIETORULE!

-SFÎȘIAȚI-I! SCOATEȚI-LE OCHII!

ȘI UITE AȘA: ÎNCET-ÎNCET CEL FĂRĂ CREIER ÎNCEPE SĂ PRINDĂ MINTE ....

IATĂ CUM S-A GÎNDIT ÎMPĂIATUL SĂ-I ASCUNDĂ PE CEILALȚI.

-IDEEA TA A FOST SALVATOARE.

CU ROBII VINKIEZI AI VRĂJITOAREI A MERS MAI UȘOR: UN RĂGET FIOROS ȘI...

-SĂ NU-I MAI VĂD ÎN FAȚA OCHIULUI MEU!

-LĂSAȚI LIGHIOANA CĂ-MI TREBUIE S-O ÎNHAM! CU FATA AM SĂ VĂD CE-I DE FĂCUT. ADUCEȚI-O LA CASTEL...

(VA URMA)

AȘTEPTARE

de ION BĂIEȘU

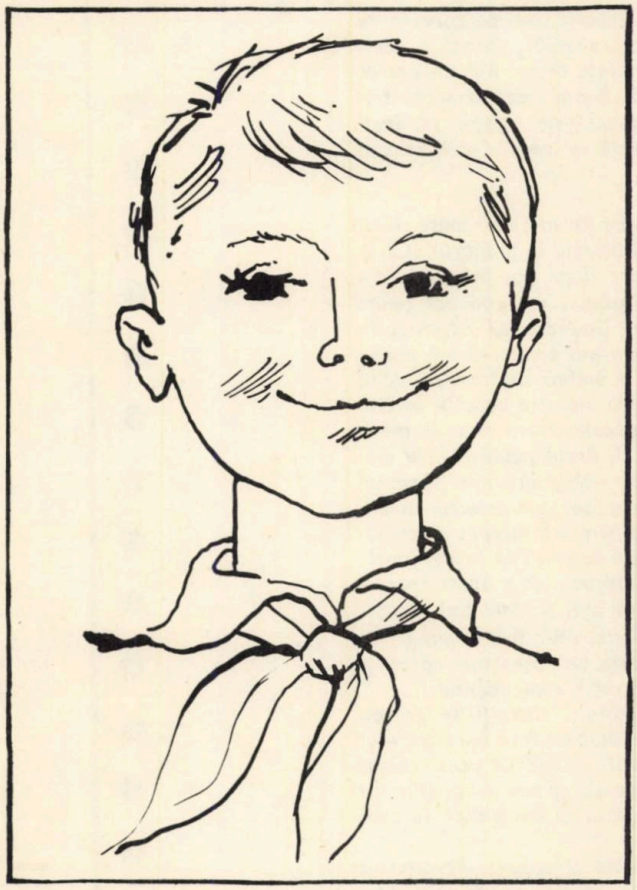

Culae sosi la adunare cu o oră înainte. Știa bine că e prea devreme, dar nici acasă nu mai avea răbdare să stea. Ieșise să se plimbe puțin și se plimbase prin grădină, apoi pe drum și, tot mergînd așa, se trezise aici. Intrase în sală și se așezase cuviincios în ultima bancă. Hainele curate și călcate străluceau pe el ca pe un ginere. Așa-i spusese soră-sa cînd îl văzuse plecînd. De fapt, nici nu l-a întrebat unde se duce. Totuși Culae îi spusese cu oarecare mîndrie că merge la o ședință.

— Uite cine merge la ședință! mormăise ea cu mirare în glas.

Despre această ședință știa numai Costică, frate-su mai mare. Cu el discutase totul, el îl dădăcise ca pe un elev de clasa întîi seri la rînd. El îi explicase Statutul U.T.C., citiseră ziarele, niște broșuri. Culae avea mare nădejde în Costică; tot ce-i spunea el întotdeauna era sfînt. Cînd era alături de el, nu-i mai era teamă de nimeni și de nimic. Din cauza aceasta se ținea toată ziua după el ca scaiul. Costică lucra ca zootehnician la cooperativa agricolă. În vacanță, de dimineață pînă seara, Culae ședea lîngă el, de-ajunsese lumea să-i zică în rîs «Costică doi». Cînd mergea Costică la vreo adunare, el îi ținea locul la grajdul de vaci, le dădea de mîncare și făcea curățenie. De fapt nu făcea totul numai de dragul lui Costică, ci și pentru că-i plăceau animalele. Îi plăcea cînd îl ruga Costică: «Măi, cîntărește tu porțiile de urluială, că am treabă». Din cauza asta se și născuseră unele certuri în casă. Taică-su vrea să-l dea la școala de tractoriști, maică-sa la liceu. Costică susținea să se facă zootehnician, că-i meserie frumoasă, iar lui Culae îi plăcea această meserie.

Cu cîtva timp în urmă, Culae împlinise 14 ani. Costică venise seara cu două cărți legate cu o panglicuță și-i dăduse una după ceafă în glumă:

— La mai mare, frățioare!

A doua zi, făcînd parcă legătură cu evenimentul ăsta, Costică îl întrebase:

— Măi, tu ai paispe ani de-acum. Tare aș vrea să te văd utecist.

— Și eu vreau, spuse Culae Am vorbit cu Hanganu și mi-a zis să-ncep să mă pregătesc

Cu cîteva zile în urmă, Hanganu, secretarul U.T.C., îl chemase în fața comitetului, stătuseră de vorbă, adică îi spusese ce să facă. Primise atunci și o sarcină, să povestească două cărți în fața brigăzii de la fermă.

În cele două săptămîni care se scurseseră de la aniversarea celor 14 ani ai săi, Culae se achitase cu cinste de îndatoririle primite. Și iată că fusese anunțat că azi are adunare. Dimineața îl întrebase pe Costică

— Pleci și azi la raion?

— Plec.

— Păi azi e adunarea. Vreau să fii și tu acolo...

— Sigur c-o să fiu, mă-ntorc pînă atunci.

După aia Costică plecase cu camionul la raion, după nu știu ce treburi pentru cooperativa agricolă, și nici pînă acum nu mai venise. Culae stătea ca pe ghimpi din cauza asta.

Afară începuse să se întunece și în sală nu mai venea nimeni. Culae începu să se ia de gînduri. «Te pomenești că adunarea nici nu se mai ține, și eu nu știu nimic». Dar chiar în clipa aceea începuseră să vină băieții, unul cîte unul. Se așezau în bănci, veseli și vorbăreți. Culae stătea deoparte, retras. În zece minute, sala se umplu de lume, veni și Hanganu cu un dosar subsuoară. Și totuși adunarea nu începea. Se vede că mai așteptau pe cineva. Culae se bucură, gîndindu-se că poate pică și Costică între timp. Dar Costică nu mai venea. Pe ușă intră însă președintele cooperativei agricole, iar în urma lui — Culae înmărmuri cînd îl văzu — taică-su. Se făcu mic în bancă să nu-l vadă. «Cine l-o fi pus să vină?! se întrebă el speriat. Asta-mi mai trebuie acum, ca să încep să mă bîlbîi din cauza lui». Ceea ce-l ului și mai mult fu faptul că adunarea îl alese și în prezidiu. Îl propuse chiar Hanganu: «Îl propun pe tovarășul Vică din partea biroului organizației de partid».

Culae îl văzu la masa prezidiului cum cercetează sala cu privirea. Probabil că-l căuta pe el, dar Culae se ascunsese în spatele celui din față.

La primul punct se discută despre participarea tinerilor la munca cooperativei agricole, și Culae rămase iar uimit cînd îl auzi pe Hanganu spunînd în fața tuturora că «merită toată lauda și pionierul Vică Niculae, care ajută zi de zi brigada zootehnică cu tot elanul lui tineresc».

Discuția la primul punct ținu vreo oră, și Culae nici nu putea să mai fie atent la ce se spunea. Se gîndea la Costică. Va să zică nu era om de cuvînt, nu venise. Lasă, nu-i nimic, să mai pofteasc că să mai vină la el să-l roage ceva altă dată. Atîta rugăminte avusese la el și...

Hanganu se ridică în picioare, deodată, și anunță adunarea:

— Tovarăși, trecem la punctul doi: discutarea cererii de primire în U.T.C. a tovarășului Vică Niculae.

Culae simți mai întîi o răceală prin tot corpul, apoi îl apucară niște călduri cumplite, mai ales în obraji și pe frunte. Va să zică, acuma or să-i dea și lui cuvîntul și el o să trebuiască să vorbească. Da, să vorbească, asta o știa dinainte, dar de ce trebuise să vină neapărat și taică-su aici? Cum o să vorbească el acuma cu privirea lui taică-su ațintită spre el? Se temea să nu spună cine știe ce prostii, să nu știe ce să răspundă la întrebările oamenilor, s-ajungă să se facă de rîs. Tinerii îl priveau prietenoși, îi zîmbeau, dar altfel ar fi fost dacă era Costică lîngă el.

— Are cuvîntul tovarășul Niculae, auzi deodată vocea lui Hanganu.

Culae se ridică repede în picioare, stînd drept și nemișcat, ca la școală cînd îl scotea la lecții. Aruncă o privire în sală, dar pe taică-su îl ocoli. Vru să vorbească, dar simți un nod în gît și începu să tușească. «Gata, m-am făcut de rîs» — își spuse el îngrozit. Își scoase batista să se șteargă pe față, își aranjă puțin cravata roșie de la gît, dar de început tot nu începea. Și tinerii așteptau privindu-l fix, într-o liniște adîncă.

În clipa aceea, ușa se deschise brusc și apăru Costică, roșu la față, gîfîind.

— Vă rog să mă iertați, dar s-a stricat ceva la motor pe drum și pînă l-a reparat nea Vasile...

Hanganu înclină din cap aprobator și-i făcu semn să ia loc. Costică veni chiar lîngă Culae. Văzîndu-l în picioare, se uită la el mirat și-i dădu un ghiont ușor.

— Hai, zi, ce stai?

Culae tuși scurt și, calm, plin de stăpînire, rosti tare, cu voce plină:

— Tovarăși, eu... aș vrea să vă spun următoarele...

*

Culae, cum, desigur, bănuiți, a fost primit în rîndurile U.T.C. Astăzi îl puteți găsi, dacă vreți, printre elevii unei școli profesionale agricole, la secția zootehnie.

S-AU RIDICAT TOATE MÎINILE

(URMARE DIN PAG. 11)

— *Voi știți ce este răul de munte? se adresă dintr-o dată Ileana celorlalți. Cei de la șes pățesc adesea cînd suie pe munți: amețeală, ți se taie respirația, chiar groază. Excursia noastră pe munți se amînase mereu din cauza vremii rele. Abia cu o zi înainte de închiderea taberei am putut s-o facem. Îți amintești traseul, Sorin? Cota 1400, Vîrful cu Dor, Piatra Arsă, Babele...*

— *Îmi amintesc, murmură Sorin privind-o pentru prima oară pe Ileana cu atenție. Furtuna cu măzăriche de la Babele.*

— *Da, furtuna cu măzăriche. Conducătorii excursiei s-au sfătuit și-au hotărît să plecăm pe furtună înapoi spre tabără. Acolo nu se știe niciodată cît ține așa ceva și am fi putut rămîne blocați.*

— *Într-adevăr, am plecat pe așa-zisul drum de căruțe, își aminti Sorin. Dar cum am trecut de «cocoașa» Babelor am dat peste un timp minunat.*

— *Așa e, confirmă Ileana. Am coborît apoi pe cărarea cu odgon care începe la cabana naturaliștilor. Atunci a venit brusc ceața. Eu mă aflam la jumătate drum. Mă țineam de odgonul fixat cu scoabe în stîncă. M-am trezit deodată singură și... răul de munte! Se auzeau strigăte: «Copii! rămîneți pe loc, nu vă mișcați! Valul de ceață va trece! Copii, nu mai faceți nici un pas!»*

— *Strigau comandanții.*

— *Da, strigau! Și groaza mea era cu atît mai mare. Cînd ți-e rău de munte îți vine să-ți dai drumul în prăpastie. Cărarea avea două palme lățime... Iar lîngă ea, prăpastia nebănuit de adîncă înfundată cu ceață... Atuncea am țipat: «Nu mă mai pot ține de odgon! Dau drumul odgonului!» Totul se învîrtea cu mine. Deodată am simțit că mă apucă cineva de braț. În ceață părea o umbră nelămurită. Mi-a strigat: «Stai cu fața la perete! Nu întoarce capul!» Încetul cu încetul, pas cu pas, am trecut cele cîteva sute de metri de odgon. Jos ne-am amestecat toți. Eram zăpăcită. Nu mai știam cine și cum mă scăpase. De altfel, nici nu-ți văzusem fața în ceață și am stat tot timpul cu fața spre peretele stîncii. Abia pe aleia pietruită de la Urlătoare am început să cuget. Acel cineva care mă scăpase venise de jos. Era în siguranță, trecuse de cărarea strîmtă și de odgon... și a urcat înapoi. A fost un băiat curajos, pe care nu mai puteam să-l găsesc.*

— *Dar nu-i adevărat, izbucni Sorin. Mi-a fost și mie frică. Pentru prima dată mergeam pe munte, pe o asemenea cărare...*

— *Atunci de ce-ai făcut-o? întrebă comandantul.*

— *Eram singurul care am auzit-o... Ceilalți se găseau cu mult mai departe... Cum aș fi putut s-o las? Îmi pare rău, dar nici n-am știut că am... salvat... Cred că acest cuvînt e... e cam mult. Nici n-am cunoscut-o și nici n-am știut că are rău de munte... De altfel, a doua zi am plecat cu toții acasă.*

— *Tovarăși, se ridică demn State Dragomir. Povestea a fost foarte frumoasă. Numai că noi ne-am adunat să ne alegem președintele... Într-adevăr, Sorin Balaban învață bine, este disciplinat și hm...*

— *Spuneai că propunerea nu prezintă garanții, observă cineva ironic...*

— *Mă rog, situația s-a... asta... se încurcă State... Eu, tovarăși pionieri, mă declar pentru... Și se așeză cu demnitate.*

— *Mai sînt și alte propuneri? întrebă comandantul. Nu sînt... Bine. Să punem la vot. Cine-i pentru? Toate mîinile se ridicară dintr-o dată. Înainte de a-l felicita, vreau să vă spun că un pionier care se comportă astfel prezintă garanții că va avea grijă de detașament. Așa e, State?*

— *Așa e, tovarășe comandant, răspunse State și era gata-gata să înceapă o cuvîntare care-i stătea pe limbă, în care ar fi vrut să sublinieze că nu e vorba aici numai despre curaj, comportare omenească, ci și de modestie (că altul s-ar fi lăudat un an întreg cu așa o ispravă) și alte calități sufletești etice și morale, dar din fericire pentru toată lumea adunarea luă sfîrșit înainte ca State să înceapă a-și expune ideile.*

ACUM 150 DE ANI

Despre nunta frumoasei domnițe Ruxandra — fiica lui Vasile Lupu — s-a dus veste în lume. Se spune că a fost cu adevărat o «nuntă ca în povești». În fața miresei și-a mirelui — cneazul Radzivil —, în anul 1654, spune cronicarul că erau «copii cu echipamente strălucite, **actori** și o mulțime de oameni. Erau feluri de muzici, oameni care făceau petreceri de carnaval, jucători pe frînghie, călușeri și oameni care arătau feluri de feluri de jocuri, de petreceri, de care trebuie să te minunezi».

Atunci este pomenit pentru prima dată numele «actor» în istoria Moldovei; din păcate însă, cronicarul nu a pomenit nici un nume de actor.

Abia după 200 de ani de la scrierea acestei cronici, în iarna anului 1816, avea să se vorbească mult despre teatru și actori...

Dar mai bine să povestim totul așa cum a fost.

Decembrie 1816. Iași. Gheorghe Asachi se întorsese în țară de cîțiva ani. Studiase la Lemberg, la Viena, la Roma. Era doctor în filozofie și avea diplomă de inginer și arhitect. Domnul țării de pe vremea aceea, Scarlat Calimachi, îl privea cu ochi răi. La început descurajat, căci era «străin și fără vază în propria sa țară», Asachi nu poate totuși sta deoparte de frămîntările vremii și nevoile poporului și înființează o școală de inginerie, prima de acest fel în țara noastră, o politehnică, așa cum am numi-o noi astăzi...

Patriot cu inima fierbinte, veșnic în căutarea unor noi acțiuni pentru dezvoltarea culturii românești, Gh. Asachi înființează primul teatru românesc. Era o vreme cînd, așa cum spune chiar Asachi, «limba română... se vorbea numai la stînă», boierii, protipendada foloseau greaca și franceza. Asachi ia hotărîrea să aducă limba română pe scenă — în teatru —, «adresînd limba patriei către inimi patriotice».

TEATRUL ROMÂNESC
LA PRIMELE SALE REPLICI...

Un colț din muzeul Teatrului I.L. Caragiale, din București.
În tablourile aflate în acest colț îi veți recunoaște pe: Gh. Asachi, I.E. Rădulescu, Matei Millo, B.P. Hasdeu, I.L. Caragiale și V. Alecsandri (busturi).

A găsit cîteva cugete luminate care l-au sprijinit și l-au înțeles. Hatmanul Constantin Ghica i-a oferit casa de la Iași pentru primul spectacol. Veniamin Costachi și Alecu Beldiman, boieri luminați, l-au ajutat.

Asachi a tradus piese, tot el era regizorul spectacolului, autorul schițelor de decor și costum. Din banii săi, el a plătit pictorul care a zugrăvit decorurile, mașinistul care le manevra.

Cortina primului spectacol, foarte frumoasă, înfățișa pe zeul Apollon, înconjurat de muze, întinzînd Moldovei, întruchipată de o fată tînără, o cunună de lauri pentru a o înălța spre frumusețile artei.

Piesa aleasă pentru început a fost «Mirthil și Chloe» — povestea simplă și mișcătoare despre o păstoriță și un păstor care-și iubesc cu devotament părinții...

În sfîrșit, sosi și seara primei reprezentații. Cortina se ridică. În sală emoție. Unii boieri tresăriră cu supărare la primele vorbe românești, zăngănindu-și furioși mătăniile. Dar cei mai mulți — spectatorii — au făcut liniște. Și atunci au răsunat limpede primele versuri ale prologului, scrise de Asachi. Ele asemănau în chip mișcător acel început cu o picătură care va face vad rîului ce urmează.

Multe lacrimi de bucurie, de emoție, de fericire au curs la auzul versului românesc rostit pe scenă de actori.

Calea fusese deschisă.

Peste trei ani avea să se joace teatru românesc și la București, în vestita sală de la «Cișmeaua Roșie». Era o sală dăruită de domnița Ralu, fiica lui Vodă Caragea, cel care se preumbla pe ulițele Bucureștiului în caretă trasă de cerbi. Iar poetul Iancu Văcărescu scria acele cuvinte care n-au fost niciodată uitate de marii noștri actori:

«V-am dat teatru — vi-l păziți
Ca un lăcaș de muze,
Cu el curînd veți fi vestiți
Prin vești departe duse.

În el năravuri îndreptați,
Dați ascuțiri la minte,
Podoabă limbii voastre dați
În românești cuvinte».

E interesant de arătat că dragostea pentru teatru o duc mai departe elevii de la Școala «Sf. Sava», printre care se afla și Ion Heliade Rădulescu, iar profesor era vestitul Gh. Lazăr.

Teatrul românesc se va dezvolta de aici înainte sprijinit mereu de minți luminate, de mari talente. Matei Millo a fugit de acasă, înfruntînd sărăcia, oprobriul, pentru a face teatru.

Fiecare spectacol însemna o luptă cu stăpînirea, sacrificii. Dar pentru teatrul românesc scriu primele piese Costachi Conachi, Iordache Golescu, Matei Millo, Costache Caragiale, Alecu Russo.

În 1848 teatrul stă alături de revoluție, înflăcărînd masele.

Mai tîrziu Vasile Alecsandri scrie numeroasele sale piese, creînd un repertoriu teatrului românesc. Se înființează teatrele naționale din Iași și București, unde va răsări strălucitul astru: Ion Luca Caragiale.

Și acum, după 150 de ani, teatrul românesc cunoaște cu adevărat o puternică înflorire, prețuit nu numai la noi în țară, dar și în lumea întreagă. Pretutindeni unde au fost în turnee (la Viena, Paris, Belgrad, Budapesta, Moscova, Praga), actorii români au cules vii aplauze, au fost înconjurați cu adîncă dragoste și prețuire.

AL. POPOVICI

ȘTIINȚĂ

Despre catalizatori

Amestecați praf de iod cu praf de aluminiu. Vă așteptați să se întîmple, pe semne, o reacție formidabilă? Ei bine, nu se petrece absolut nimic.

Dar turnați acum deasupra o picătură de apă. Fiți prevăzători! Atenție! Are loc o mică explozie, însoțită de o lumină orbitoare. A luat naștere, într-o clipă, un alt corp: iodura de aluminiu. Picătura de apă a accelerat de un milion de ori reacția care a condus la formarea acestei substanțe. Apa a jucat rolul de catalizator.

Catalizatorii sînt acele substanțe, mai multă vreme socotite misterioase, care prin însăși prezența lor, fără a intra în combinație, fac ca o reacție chimică să se petreacă mult mai repede decît fără ele. Să fim bine înțeleși: și cu catalizator, și fără, reacția respectivă dintre cele două substanțe tot are loc. Dar, în loc să dureze cîteodată un an, ea se face într-o secundă. Secole întregi sînt... economisite de un singur catalizator întrebuințat în industrie!

Și cîte întrebuințări nu cunosc catalizatorii! Nu există laborator de chimie, de analize, din fabrici și uzine, în care aceste substanțe să nu intre în acțiune. În marile uzine chimice din țara noastră, la Uzinele «Victoria» de lîngă Făgăraș, la «Colorom»-Codlea, la Făgăraș, la Fabrica de acid sulfuric din Tîrnăveni, la Fabrica de fibre și fire sintetice din Săvinești, în mii de alte fabrici, catalizatorii muncesc zi și noapte și fac posibilă obținerea produselor chimice.

Marele chimist Oswald a lămurit cataliza printr-un exemplu foarte plastic: el a asemuit acțiunea unui catalizator cu aceea a unei picături de ulei într-un mecanism de ceasornic. Ceasul merge într-un anumit sens, determinat de împingerea arcului. Picătura de ulei scade rezistența opusă prin frecare la acțiunea arcului. Și aici, ca și în cazul reacțiilor chimice, se poate întîmpla ca frecarea să fie atît de mare încît ceasul să nu poată merge fără a fi uns. Dar, la fel după cum *nu* uleiul e acela care determină mișcarea ceasului (ci arcul), tot așa *nu* catalizatorul face ca reacția să se producă!

În chimie se cunosc mii de catalizatori; fiecare dintre ei este potrivit pentru a cataliza reacția numai a unor anumite substanțe. De fapt, se poate pune întrebarea: cum reușește un catalizator să «iuțească» viteza cu care reacționează cele două substanțe?

Explicația, după ultimele cercetări, pare să fie următoarea: catalizatorul fixează pe suprafața sa atît molecula uneia dintre substanțe, cît și a celeilalte, apropiindu-le și punîndu-le în poziția cea mai bună pentru a se combina între ele. Toate aceste lucruri se petrec cu o viteză fantastică. De exemplu, pentru fabricarea acidului azotic, se întrebuințează drept catalizator o sită de platină încălzită. Ea ajută ca moleculele de acid azotic și de oxigen să se unească între ele. Ei bine, pentru ca reacția să se producă, este suficient ca moleculele să rămînă pe suprafața catalizatorului a suta mia parte dintr-o secundă!

Patru-cinci mii din reacțiile ce se petrec în fabricile de produse chimice din țara noastră se produc cu ajutorul catalizatorilor. Aproape toate reacțiile din natură: mistuirea alimentelor, folosirea oxigenului, respirația etc. sînt reacții catalitice. În uzine, acidul azotic, sulfuric, benzina, lîna sintetică, medicamentele, substanțele plastice... toate se obțin cu ajutorul catalizatorilor, acești «vrăjitori» ai chimiei moderne!

Cînd două științe se întîlnesc

Dezvoltarea uluitoare a științei și tehnicii în ultimele decenii a adus după sine dezvoltarea unor științe noi. Care sînt acestea? Sînt multe și pasionante, dar noi ne vom opri astăzi la cîteva dintre ele.

● *În secolul trecut, oamenii de știință au observat că unele fenomene din chimie pot fi explicate de fizicieni și invers. Așa s-au făcut primii pași în chimia fizică, o nouă știință, care a luat în ultimele decenii un avînt considerabil. Printre altele, ea vorbește și explică activitatea catalizatorilor, acești «intermediari» chimici extraordinari, despre care veți citi în aceste pagini.*

● *Pretutindeni unde două științe se ating... ies «scîntei». Chimia și biologia s-au întîlnit și a luat naștere biochimia, știința care cercetează reacțiile chimice ce se petrec în ființele vii. Dacă ați ști cîte lucruri interesante cunosc biochimiștii! Ei ar putea să ne povestească, pe bază de reacții chimice, cum se naște celula, cum se explică faptul că ochii copilului sînt albaștri ca și aceia ai mamei*

ȘTIINȚĂ

ȘTIINȚĂ

și nu negri ca ai tatălui, pentru ce el are părul blond, cum se face că un anumit soi de porumb crește mai înalt ca altul și o sumedenie de alte fapte.

● *Altă știință «de graniță» sau, cum i se mai spune, «de contact» este, de pildă, bionica — adică întîlnirea dintre electronică și biologie. Bionica încearcă să obțină mecanisme electronice a căror funcționare să se asemene cu diferitele organe ale animalelor! Astfel, se știe că insectele au zeci sau sute de ochi care «văd» simultan, că unele animale zăresc în întuneric, că reacțiile lor nervoase sînt foarte rapide. Oamenii de știință încearcă să construiască «ochi artificiali», «nervi artificiali», pe care îi vor folosi în aparatele lor.*

● *Dar matematica? Și ea se prinde astăzi în horă cu numeroase științe. De pildă, biomatematica, o știință nouă, cercetează ființele vii din punctul de vedere al matematicii. Este vorba de calculul matematic al diferitelor funcții ale corpului. Așa, de pildă, biomatematica studiază viața și înmulțirea celulelor.*

LEONID PETRESCU

MARCAREA CU SUBSTANȚE RADIOACTIVE

Se poate oare socoti numărul de insecte de o anumită specie ce trăiesc pe un oarecare spațiu? Cîți fluturi au fost pe pajiște anul trecut: 100, 50 000 sau 250 000? Numărarea insectelor exemplar cu exemplar este ceva imposibil, chiar dacă numărul lor este relativ mic și spațiul în care se găsesc ele e limitat. Pentru a afla numărul de insecte ce compune o populație pe un teritoriu , este necesară găsirea unei metode de numărare (mai științific spus: de estimare) care să fie cît mai precisă, rapidă, comodă și simplă.

Se poate pune întrebarea firească: la ce ar putea servi cunoașterea numărului de insecte care se găsesc într-un anumit loc?

Un exemplu ne va lămuri. În Dobrogea este cunoscută o insectă numită cărăbușul de stepă, foarte asemănătoare cărăbușului de mai. Larvele acestei insecte, în ciclul celor trei ani pînă cînd ajung la faza de maturitate, adică la faza de insectă, aduc pagube imense culturilor.

Este deci necesar să determinăm numărul de cărăbuși sau al altor dăunători pentru stabilirea măsurilor de combatere.

DOUĂ EXPERIENȚE INTERESANTE

Acestea ne vor ajuta să înțelegem cum se face numărarea insectelor prin metoda numită a «marcării». Ea constă în alegerea din masa populației de insecte dintr-o arie limitată de răspîndire a unui număr redus de exemplare care se vor însemna în așa fel încît, dacă se vor recaptura, să poată fi ușor de recunoscut.

Astfel de cercetări au avut loc și la noi în țară, la G.A.S. Crucea, raionul Hîrșova, regiunea Dobrogea, pentru determinarea numărului de cărăbuși de stepă (Anoxia villosa) în zbor deasupra acestei comune în luna iunie 1964.

S-au colectat 3 000 exemplare de cărăbuși, care au fost marcate prin stropire cu o substanță radioactivă și apoi lansate spre a-și relua zborul. Cîteva zile mai tîrziu au fost recapturate din 8 puncte, pe o rază pînă la la 3 km în jurul punctului de lansare, 4 600 de exemplare, care au fost încercate insectă cu insectă la un aparat special de detectare a radioactivității. La acest număr au fost găsite 240 de insecte marcate, ceea ce înseamnă că la un exemplar marcat se aflau 19 nemarcate. Calculîndu-se, s-au găsit aproximativ 57 000 de cărăbuși în zbor deasupra unui teren cu o suprafață de 5,5 km².

Prin această experiență s-a mai stabilit că insectele marcate se repartizează omogen în masa populației de insecte respective și, de asemenea, că viteza și distanțele pe care le străbat în unitatea de timp sînt mari, ceea ce înseamnă că insecta posedă o mare mobilitate și, în consecință, o mare capacitate de dăunare.

Într-un chip asemănător, în 1965 s-a determinat la Lovrin, regiunea Banat, numărul de gîndaci de Colorado ce infestau terenurile acestei comune. Într-o cușcă spațioasă de tifon, s-au colectat un număr de 30 000 de gîndaci. Timp de 24 ore, ei au fost hrăniți cu lujeri proaspeți de cartofi stropiți cu o soluție de fosfor radioactiv. După consumul acestei hrane, gîndacii au devenit radioactivi, ceea ce s-a constatat apoi cu ajutorul detectorului de radiații.

Insectele astfel marcate au fost eliberate și, zburînd în toate direcțiile, s-au amestecat cu restul populației de insecte rămase nemarcate.

După 4 zile, pe diferite puncte plasate concentric centrului de punere în libertate a insectelor marcate, pe o rază mergînd pînă la 5 km, au fost colectați drept «probe» cam 500—1 000 de gîndaci. Aceste probe erau controlate cu detectorul de radiații, separîndu-se insectele radioactive de cele neradioactive. Bineînțeles că în majoritate s-au găsit insecte nemarcate.

Aplicînd calculul arătat mai înainte, s-a estimat că numărul de gîndaci care trăiau în acel moment în interiorul unei suprafețe de aproximativ 4 km² era în jur de 22—24 milioane de exemplare.

Aceste experiențe constituie o dovadă în plus a cîmpului larg de aplicații ale proprietăților radioactivității în diferite domenii ale științei și a serviciilor ce le pot aduce în economia țării.

GH. ȘUTEU

ȘTIINȚĂ

noi adrese PENTRU CĂLĂTORII CU GÎNDUL

prezintă Lucia Olteanu

CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI

ANUAL, EDITURA TINERETULUI TIPĂREȘTE SUTE DE CĂRȚI PENTRU COPII. VĂ PREZENTĂM TREI DINTRE CELE MAI RECENTE TITLURI APĂRUTE:

*

ÎNFLOREȘTI, PĂMÎNT AL BUCURIEI!

De ziua mamei, copiii însoțesc buchețelul modest de flori cu multe fapte frumoase. De ziua țării copiii aduc floarea unui gînd plin de dragoste exprimat în cîntece sau în poezii.

În cartea «ÎNFLOREȘTI, PĂMÎNT AL BUCURIEI!» s-au adunat ca într-un buchet cele mai frumoase poezii închinate patriei noastre și Partidului Comunist Român, poezii pe care voi să le citiți în gînd sau pe care să le recitați la serbările voastre.

Pe ultima filă a acestei frumoase cărți este o poezie, «Țara», scrisă de poetul Nicolae Labiș, care de dragul copiilor a compus multe poezii, pe care le-a publicat în «Cravata roșie».

Citiți poezia încetișor o dată și încă o dată, apoi închideți ochii și încercați să o spuneți pe dinafară, imaginîndu-vă înfățișarea țării noastre de basm din Carpați, evocată de poet:

Zăpada jucăușă s-a așternut pe țară.
Și-adună baba Iarna troienile în clăi.
În seri cu lună rece trec sănii, parcă zboară,
Cu scîrțiit de șine și zvon de zurgălăi.

Sînt negri numai stîlpii de telegraf și nucii,
Iar apele sub ghețuri au undele de plumb,
Rămas de astă-toamnă pe streașina ulucii,
Îngălbenit tresare strujanu de porumb.

Iar zările întinse-ți sorb privirea parcă;
Se-adună depărtarea. Și nemișcat rămîn
În bătătura țării, ca-ntr-o ogradă largă,
În care împreună cu-ai mei rămîn stăpîn.

Îmi rostuiesc averea: furnale-n Hunedoara,
Cărbune la Petrila, pe Prahova țiței,
Mii de pătule-n care porumbul și secara
Și grînele se-ndeasă în sacii mari și grei.

Iar prin păduri, cu coarne pe spate despletite,
Am cerbii mei și țapii cei negri și țintați;
Am urșii ce-și sug laba în hrubele tihnite,
Visînd un vis sălbatic de iarnă în Carpați.

Semn de belșug, zăpada cîmpiile încarcă,
Și-i totul de-o lumină solemnă inundat.
Se-aud chemări de muncă și-i liniște, și parcă
Întinderile-s albe ca sufletu-mi curat.

DREPTATEA LUI ION VODĂ

de VICTOR EFTIMIU

Lanțul vitejilor pe care i-a crescut poporul nostru, este nesfîrșit. Fie că au purtat mantie domnească sau cămașă de cînepă, fie că au fost cărturari sau muncitori comuniști, conducători de oști sau simple, dar viteze fete de la țară, nici unul nu a șovăit și și-a dat chiar viața pentru libertatea și înflorirea patriei. Faptele acestor oameni au intrat în cîntece și în legende și de aproape două mii de ani, poporul strînge pildele de vitejie, le păstrează cu grijă și le predă fiilor săi, de au ajuns pînă la noi și vor ajunge la fiii fiilor noștri.

Victor Eftimiu, autorul multor cărți pentru copii și al piesei «Înșir-te mărgărite», a adunat asemenea mărturii pe care vi le repovestește în cartea «Dreptatea lui Ion Vodă».

Pe coperta volumului este desenat portretul bărbatului vrednic căruia boierii îi spuneau «cel cumplit» pentru asprimea cu care domnitorul, iubitor al poporului, îi pedepsea pe asupritori, dar pe care norodul, știind ce inimă viteză și ce suflet drept și bun avea, l-a numit «părintele Moldovei»

În aceeași carte scriitorul evocă figura unei viteze fete de 18 ani, Maria din Putoieni, românca ce prin curajul și dragostea sa de țară i-a uimit și pe dușmani.

Cei cărora le place să cunoască oameni deosebiți și să facă totul ca să le semene, vor citi cu drag cartea aceasta.

TICĂ ȘI RICĂ ÎN ȚARA IMPOSIBILULUI

de LEONID PETRESCU

*

Poți să te joci cu fizica și chimia?

Scriitorul Leonid Petrescu răspunde afirmativ.

Eroii săi, doi prieteni, Tică și Rică, trăiesc aventuri extraordinare prin țara lui «Așa-ceva-nu-se-poate» în care fenomene sau legi ale fizicii sau chimiei nu funcționează sau acționează altfel decît le cunoașteți voi.

Peripețiile celor doi copii sînt pline de haz. Citind cartea «Tică și Rică în țara imposibilului» puteți vedea și voi ce se poate întîmpla dacă, aidoma mucaliților noștri prieteni, ați gîndi:

«Nu ne pasă de electricitate:
Jos centimetrul și gramul!
Ce-ți trebuie magnetismul?
Ne lipsim de pîrghii.
Adio, legea lui Arhimede!
Habar n-am de hidrodinamică!
N-am ce face cu chimia.
Să renunțăm la catalizatori...
Legile căldurii ar putea lipsi.»

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE:

În compartimentul unui tren care se îndreaptă spre litoral se întîlnesc cîțiva copii. Aflînd că au aceeași țintă, vacanța la mare, copiii se împrietenesc repede. La veselia generală contribuie poreclele lor hazlii: Everest, Arhimede, D'Artagnan, fără poreclă fiind numai Achile Popescu. Singura fată care se află printre ei este poreclită Pithia.

Într-una din zile, Everest, mare fotograf amator, povestește prietenilor o neobișnuită întîmplare. Dorind să fotografieze un bătrîn care vinde bilete de papagal, capătă o «planetă» cu un conținut foarte ciudat. Copiii își propun să dezlege taina acestui bilet, care, bănuiau ei, este legată de fapta unor răufăcători. Căutările încep...

VI.

BILETUL DE PAPAGAL...

de VASILE MĂNUCEANU

Se înserase. D'Artagnan abia mai zărea prin binoclu Dinții Pieptenului. Oftă necăjit.

— Mi-a amorțit rădăcina nasului.

— Vrei să spui sinusul, îl corectă Arhimede, superb și zdrobitor în superioritatea lui științifică.

— Exact, «asinusul», mîrîi mușchetarul.

Everest se grăbi să prevină furtuna:

— Bine, bine, nu vă mai înțepați. În definitiv tot nu se mai vede nimic. Aha, se învioră el, zărindu-i pe Achile și pe Pithia, uite că se întoarce și postul fix. Ei, ce se-aude?

— Unsprezece, rosti flegmatic peleianul.

— Unsprezece... Ce? se miră Everest.

— Înghețate. Eu șapte, ea numai patru.

— Bineînțeles că nu puteam să țin pasul cu un individ care are frigider în stomac, explică fata. De altfel, ar fi fost un sacrificiu inutil. Nimic nou la orizont. Cel puțin, voi ați fost mai norocoși?

— Da' de unde, se posomorî Everest. N-am zărit nici măcar o scrumbie.

D'Artagnan se grăbi să-l contrazică:

— Îl uiți pe omul cu barbă, cunoștința noastră din tren. S-a fîțîit pe lîngă stînci aproape un ceas cu salteaua lui pneumatică. Făcea pe transatlanticul, și tare-aș fi avut chef să-i trimit o torpilă în babord.

— Actele de piraterie sînt interzise, îi aminti Everest. Și, de altfel, omul cu barbă nu ne interesează. Mai bine ne-am pune nițel creierul în mișcare, am senzația că ne aflăm într-un impas.

— Eu cred că tot biletul de papagal ascunde cheia enigmei, cugetă Arhimede. Dacă l-am cerceta mai cu temei...

D'Artagnan rînji cu gura pînă la urechi:

— Ascultă, fizicianule, ce părere are știința despre ideile fixe?

Everest potoli cu un gest sever furia care îmbobocea pe fața lui Arhimede:

— Nu e momentul să vă încăierați. Biletul îl știu pe dinafară și, dacă vreți, vi-l recit: «Ridicați totul la timp și în mare taină. Cine șovăie pierde partida. Calul să fie mereu gata...»

— Stai, îl opri fizicianul. Stai să analizăm puțin. Va să zică e vorba de o partidă, de un cal... Nu cumva avem de-a face cu niște șahiști?

— Ce să caute șahiștii în toată povestea asta? protestă Achile zgomotos. Mai degrabă cred că e vorba de un cal autentic, cu patru picioare, coadă și tot restul.

— La urma urmei, de ce n-ar folosi misterioșii noștri necunoscuți și un cal?

— Cu alte cuvinte, mormăi Pithia, oarecum jignită de această perspectivă, acum ar trebui să pornim în urmărirea unui cal.

— Și de ce nu, se îndîrji Achile. Totul e să-l descoperim. Nea Ștefan ne va spune cine are cai aici, în sat.

— Iar nea Ștefan parcă nu așteaptă decît să fie întrebat, întregi Arhimede. De-un sfert de ceas își face de lucru pe lîngă gard. Își supraveghează prețioasele pătlăgele. Bună seara, nea Ștefane! strigă el voios.

Omul se apropie.

— Bună, măi copii. Ei, cum fuse scăldatul pe ziua de azi?

— Cum să fie? Așa și-așa. Apa cam rece, îl lămuri Everest. Dar spune-ne, nea Ștefane, dumneata trebuie să știi: cine are cai pe-aici, prin sat?

— Păi cine să aibă, are G.A.S-ul, răspunse domol Palmălată. Adică, să nu mint, are și Ibrahim.

— Așa e, își aminti Pithia, Ibrahim, birjarul.

— Sigur, întări Palmălată. Ce, nu v-a adus el și pe voi de la gară? E cam bătrînă Mărunțica lui, dar tot mai trage birja. Ba încă o mai ia și la trap cînd îi abate ei.

— Ce fel de om e Ibrahim ăsta? întrebă Everest, gînditor.

— Om. Ca toți oamenii, răspunse laconic fostul marinar. A venit la noi de undeva, de prin Slatina, cînd era mai tînăr. Da' nici nu-l cheamă Ibrahim. Ilie l-a botezat taicăsău.

— Dar de ce și-a schimbat numele? se miră Pithia.

Palmălată rîse:

— De șmecher ce e. Și-a cumpărat fes și șalvari galbeni de la Constanța. Zicea că așa îi pică mai ușor clienții.

— Genial! se bătu Achile cu palma peste frunte. Pe orășeni îi atrage totdeauna îmbrăcămintea pitorească. Amintiți-vă că și pe noi ne-a fascinat fesul ăla teribil.

— Păi eu ce spun? se înveseli Palmălată din nou. Șmecher mare, dom-le! Ei, dar acum o șterg, că trebuie să închid rațele și să toc un dovleac la purcei. Să veniți la masă, măi copii, că acu se frige peștele, încheie el, depărtîndu-se.

D'Artagnan așteptă ca silueta marinărească să se piardă printre pătlăgele, apoi exclamă triumfător:

— Gata, am dat de urma calului!

— Dați-mi voie să mă abțin, cotcodăci Arhimede. După cît am înțeles eu nu e cal, ci iapă, fiindcă o cheamă Mărunțica.

— Mă rog, așa, prin generalizare, e totuși cal, insistă Achile.

Everest, care tăcuse pînă atunci, frămîntat de gînduri, rosti grav:

— Mie, schimbarea asta de nume a lui Ilie — Ibrahim îmi face impresia că nu se datorește numai unor scopuri de atragere a clientelei. S-ar putea să mai fie și altceva la mijloc...

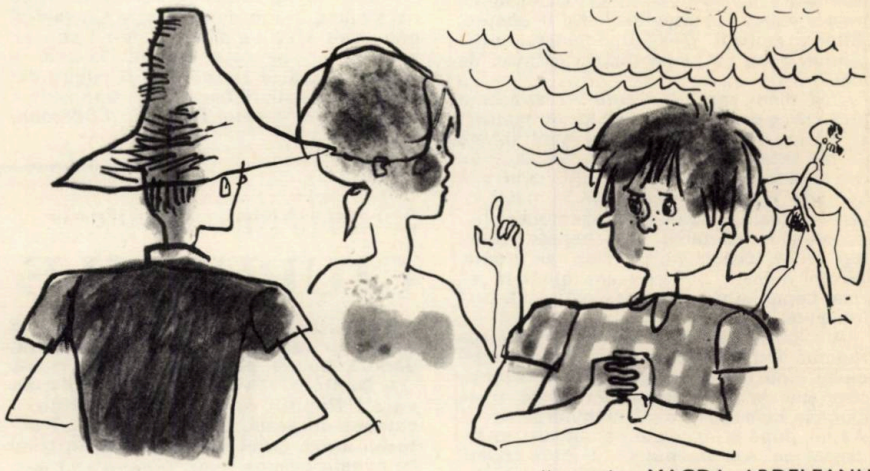

Ilustrație: MAGDA ARDELEANU

— Nu e de loc exclus, aprobă Achile. În orice caz, individul e destul de suspect. Se travestește, își schimbă numele... Și, oricum, e singurul posesor de cal din împrejurimi. Cu birja lui poate duce de colo-colo orice fel de persoane, bagaje sau colete fără să bată la ochi.

— Da, hotărî Everest. Argumentele sînt cît se poate de puternice. De mîine individul trebuie pus în urmărire. Cu asta se vor ocupa Arhimede și D'Artagnan. Pithia și Achile vor continua observația la postul fix din cofetărie. În ce mă privește, eu voi rămîne la cort să supraveghez mai departe Dinții Pieptenului

(VA URMA)

Stafeta

Continuarea povestirii

CIUPERCILE

primită de la cititori

Speriat de strigătul meu, inginerul năvăli în fugă.

— Ce e? Ce s-a întîmplat?

— Privește! Și-i arătai din ochi trupul cîinelui ce se zbătea în spasme.

— Desfă-i puțin gura! spuse inginerul.

M-am aplecat să descleștez fălcile cîinelui. Mînerul pumnalului a scăpărat o clipă. Cerul s-a rostogolit și o beznă adîncă a învăluit totul...

E noapte. Nu-mi dau seama cît o fi ceasul. Încerc să ghicesc unde mă aflu. După mirosul stătut și umed, parcă m-aș afla într-un beci sau într-o magazie. Durerea din ceafă nu-mi dă voie să mă mișc.

Potrivesc mai bine paiele pe care mă aflu și închid ochii. Dar somnul nu se lipește de mine. Îmi umblă prin minte cele întîmplate la prînz. Ce l-a determinat pe inginer să mă lovească și să mă închidă aici? Că nu mi-au plăcut «cucii lui argintii»? Ar fi absurd. Altul e motivul. Desigur, inginerul n-are gînduri bune cu mine! Cum o să scap de aici?

Cea dintîi rază de soare se strecoară jucăușă pe paiele care-mi țin loc de așternut și mă îndeamnă vesel să mă scol. Încerc să mă ridic în capul oaselor, dar din nou mă săgetează o durere ascuțită prin șira spinării. Instinctiv duc mîna la ceafă și simt un cucui cît toate zilele. Scotocesc buzunarele în căutarea unei batiste, să-mi leg strîns ceafa, nodul fiind pe frunte. Acum puteam cu oarecare greutate să ridic capul. Am început să mă plimb prin încăpere.

Am găsit hamuri, roți vechi, o pușcă ruginită inutilizabilă datorită lipsei trăgaciului. Apoi mai erau niște bucăți de azbest, cine știe de unde aduse, un clește, niște ciocane, cuie ruginite și o mulțime de sîrme. Acum, după o inspecție obositoare, m-am așezat jos. Am început să-mi storc creierii în căutarea unei idei salvatoare. La început am recapitulat toate cărțile de aventuri citite și de care îmi aduceam aminte. Într-una din ele, eroul dărîmase o sobă și ieșise pe coș, dar în magazia asta nici sobă nu era. Doar un bec chior, pătat de muște. Geamul avea gratii, așa că făcea imposibilă orice tentativă de evadare.

Becul mi-a sugerat ideea salvatoare. Am să rup firele, voi lega pe lîngă perete altele și, în sfîrșit, voi face contact cu mînerul ușii. Cînd va intra inginerul, va fi deajuns să unesc sîrmele de lîngă mine și va fi electrocutat. Zis și făcut! Am început să-mi îndeplinesc planul. Sîrme erau în magazie, un clește am găsit ușor, de asemenea se găsea și azbest, a cărui prezență am binecuvîntat-o. Se aflau însă și niște cizme vechi de-ale inginerului, pe care puteam să le folosesc mai bine decît azbestul. Învelind mînerele cleștelui cu bucăți rupte de cauciuc din cizmele găsite, am vrut să tai firele, dar mi-am frînat pornirea în ultima clipă. Tăind firele și deci înlăturînd becul, inginerul putea să observe și m-aș fi dus pe copcă. Mai bine era să înlătur izolatorul pe o porțiune și apoi să leg firele de porțiunea dezvelită. Așa am și făcut.

Firele le-am petrecut pe după grinzi pînă la ușă. Apoi le-am întins pe lîngă balamale și mai trebuia să realizez așazisul «întrerupător». Un fir l-am legat discret de mînerul ușii, iar cel ce venea de la masa de curent l-am prelungit pînă în colțul meu. Urma să ating numai capetele celor două conductoare și astfel circuitul era închis.

M-am asigurat de prezența curentului electric. Acum urma să-mi aștept victima. Observ că am început să folosesc un limbaj sadic, ca un pirat, dar la asta mă silea numai dorința de libertate și de demascare a răufăcătorului. Am rămas în așteptare, cu firele înfășurate în cauciuc ascunse sub paie.

După un timp, auzii lacătele de la ușa «închisorii» mele zornăind și imediat își făcu apariția în cadrul ușii statura inginerului, cu o mină foarte batjocoritoare. În dreapta ținea un «Mauser», iar în cealaltă o pîine.

— Ha, ha, ha, izbucni el răutăcios, în ce hal ai ajuns, dragul meu detectiv. Credeai că poți pune mîna pe mine ca pe-un șoricel, nu? Ha, ha, ha, te-ai înșelat! De cum ai intrat în casă te-am mirosit și mi-am dat seama cine ești! Habar n-ai cu cine ai de-a face! Eu sînt vestitul Rochard d'Olleronn, cel căutat de Interpol, care în '916 a săvîrșit cea mai mare spargere la muzeul Louvre din Paris. Acum ai căzut în laț, puișorule!

Mi-am chemat prietenii să hotărîm ce facem cu tine. Mare poftă aș fi avut să-i ard un pumn, dar m-am stăpînit.

— Acum, zise el din nou, ți-am adus asta, și-mi întinse pîinea, și asta, și scoase din buzunar niște mușchi țigănesc. Nu vreau să crăpi de foame. Pa! Te las! Ne vedem mai tîrziu! Apropo, cum îți mai merge cucuiul? Așa-i că-s maestru în lovituri de astea?

— Bine, mulțumesc! răspunsei cu cinism.

— Am plecat. Te las!

Înainta spre ușă. Atunci am atins firele... Am auzit un horcăit de moarte și bufnetul surd al unui corp în cădere. Am deschis ochii și...

Lîngă patul meu, Tomiță și soția se prăpădeau de rîs.

— Te-au speriat rău ciupercile, prietene, îmi zise inginerul abia stăpînindu-și hohotele. Ne-a distrat copios povestea din visul tău...

— Ah, fir-ar să fie de obicei. Nu mă pot vindeca să vorbesc prin somn, îngăimai încurcat. Dar cîinele? Ce-i cu el?

— Mai nimic! S-a «distrat» prea mult cu un șobolan și...

Fluieră scurt, și din cîteva salturi cîinele năvăli în cameră, gudurîndu-se la picioarele mele.

CRÎNGANU CONSTANTIN
cl. a VIII-a, Liceul nr. 2 Bîrlad

Sfîrșitul propus de autor

CIUPERCILE

Doctorul locuia în vecini. În cîteva clipe, cu cîinele învelit într-o pătură, dădură buzna peste el. Era la masă.

— Doctore, izbutii să îngaim. O «salvare!» Rapid... Cîinele... noi... Intoxicație cu ciuperci! Grav... mortal!... Doctorul, jenat, privi cîinele, apoi, în timp ce acesta gemea ușor, începu să-l palpeze pe îndelete.

— Lăsați cîinele, îl implorai și, în neștire, începui să mă dezbrac. El e oricum pierdut! Dar și noi, noi... am mîncat ciuperci! Erau otrăvitoare. I-am dat întîi lui să mănînce și iată rezultatul: moare!

Doctorul mă privi ciudat, apoi, fără grabă, pregăti o injecție. Și, în timp ce-mi oferea brațul, înțepă între coaste... pe cîine.

— Și noi?... Cu noi ce faceți?

— Ce să fac? Zîmbi doctorul. Vă invit la masă. Tot la ciuperci! Și, cum nu mai eram în stare să scot un cuvînt, adăugă rizînd: N-aveți nici o grijă, ciupercile sînt excelente... «Marca Toma Vulcan».

— Dar nu vedeți... cîinele?

— Eu l-am izbit adineauri cu mașina. N-are nimic, își revine. A făcut un șoc...

Într-adevăr, cîinele sări din pătură, se scutură energic, apoi, ochind farfuria de ciuperci de pe colțul mesei, le hăpăi într-o clipită. Și, dînd din coadă, parcă mai cerea o porție...

M. SÎNTIMBREANU

O nouă povestire căreia vă rugăm să-i găsiți o încheiere

SPARGEREA

Apăruse în oraș de cîteva zile. Venind de la școală, copiii îl zăriseră lîngă podul Tîrnavei, pescuind. Nu era morocănos ca alți pescari, ba chiar avea chef de vorbă.

antEzieI

Și noroc. Pe foi de brustur zăceau tremurînd încă o grămadă de cleni argintii, nici unul mai mic decît un cuțit de bucătărie. Necunoscutul fluiera aruncînd neglijent undița și, ca un scamator, după ce făcea cîteva gesturi ca de magnetizare, scotea pește după pește. Pe cei micuți îi scotea din undiță și, după ce-i săruta caraghios, îi arunca înapoi în apă. Peștii se cufundau cu repeziciune, apoi, brusc, ca și cum s-ar fi răzgîndit, zvîcneau în sus pentru ca să se piardă imediat în apa vineție.

Deodată necunoscutul își privi ceasul, se întoarse spre copiii ce se buluceau în spatele lui și zise rîzînd:

— Ai voștri să fie... Luați-i!

Își strînse undița, vîrî firul de nailon într-o cutie de chibrituri și se ridică trosnindu-și oasele. Se dezbrăcă apoi și, șuierînd, se aruncă în apă. Abia atunci copiii îl văzură de-a binelea: era un vlăjgan musculos și bronzat. Înota grozav.

— «Stil delfin», rîse tînărul, cufundîndu-se și ieșind la suprafață pe neașteptate. Vreți să vă învăț și pe voi?

— E rece apa, nene!

— Nu-i nimic. Facem pe urmă o «miuță». Aveți voi o minge, nu-i așa?

Cînd copiii ajunseră acasă era aproape ora 3 și mulți fură urechiați, dar, în ciuda smiorcăielii lor zgomotoase, nu le părea rău. Învățaseră «stilul delfin».

Necunoscutul era — după cum le mărturisise — student, îl chema Voicu, venise la practică și urma să rămînă în oraș încă vreo zece zile.

A doua zi, copiii îl zăriră tot pe malul Tîrnavei. Împletea un mincioc. Știa să facă tot soiul de noduri și apoi să le desfacă uimitor de rapid. Era o taină pe care le-o dezvălui, rîzînd, tuturora, și de aceea copiii suportară și a doua urechează cu același stoicism.

A treia zi, studentul le devenise, cum se spune, prieten din copilărie. Îi duse pe un ostrov al Tîrnavei și le arătă coliba pe care și-o făcuse din nuiele de răchită și alun. Rămaseră acolo pînă spre seară, îi învăță să arunce la țintă cu un cuțitaș, le demonstră cîteva figuri de «jiu-jitsu» și, la despărțire, trecură rîul cu făclii aprinse. Fusese o zi de neuitat. Stabiliseră să se reîntîlnească a doua zi, tot la ora prînzului, dar cînd copiii veniră la pod studentul nu era nicăieri. Un timp îl așteptară, dar acesta nu se ivi, și copiii plecară spre casă, abătuți. Se opriră în piață. Era îmbulzeală și oamenii vorbeau atîțați arătînd noilor veniți spre clădirea muzeului, unde la etajul al doilea se vedea un geam spart. De grilajul de fier, îndoit, atîrna pînă jos o frînghie încolăcită într-un rond de flori.

— S-a făcut azi noapte o spargere la muzeu, repetau oamenii fără să știe bine despre ce e vorba.

În aceeași clipă se auzi sirena mașinii miliției. Oamenii făcură loc și, din mașină, înconjurat de milițeni, cu ochii umflați, vineți, dar calm, coborî... studentul.

Oamenii huiduiră, dar studentul nu tresări. Doar în clipa în care dădu cu ochii de copii zîmbi, arătîndu-și dinții puternici, albi. Văzură atunci că dintele din față era spart.

— Nu sînt vinovat, spuse tînărul, făcîndu-le un semn prietenos, și intră în gangul muzeului.

Grupul din piață nu se clinti. Așteptau să iasă cei dinăuntru și, între timp, din gură în gură, circulau amănunte.

Fusese spartă camera ce cuprindea colecția de monede, una dintre cele mai bogate din țară. Numai monedele de aur cîntăreau peste 5 kg. Dar unele erau de o valoare istorică unică... Hoțul operase peste noapte, urcase pe o frînghie, dar, în mod ciudat, ușile de acces din interior fuseseră găsite deschise. În zori, paznicul îl descoperise pe acel tînăr, gemînd, aproape leșinat, în grădinița din fața muzeului. Îl legase cu frînghia și anunțase miliția. Două vitrine ale colecției de la etajul doi erau sparte, iar monezile de aur lipseau...

Peste o jumătate de oră tînărul însoțit de milițieni ieși din clădirea muzeului. Zări pe copii și, zîmbind, le spuse:

— Ne vedem după masă, la colibă. O să vă povestesc ce s-a întîmplat...

(VA URMA)

Ilustrație: POMPILIU DUMITRESCU

Sfredelus și CLUBUL NĂZDRĂVANILOR

foileton umoristic de EDUARD JURIST desenat de BURSCHI

Și așa ne-a venit ideea să înființăm Clubul Năzdrăvanilor. Adică, vă rog să mă iertați, dar am început cu sfîrșitul. Mai întîi să facem cunoștință.

Pe mine mă cheamă Sfredeluș. De fapt așa îmi spun băieții. De lanternă nu mă despart niciodată. Autorul — cînd nu sînt de față — spune despre mine că sînt «un băiat cu imaginație, cu spirit pătrunzător și plin de inițiativă».

Prietenul meu Sică spune — cînd sînt de față — că fac numai încurcături, că mă amestec unde nu-mi fierbe oala și dacă n-ar fi el... Mă rog, încolo e băiat bun.

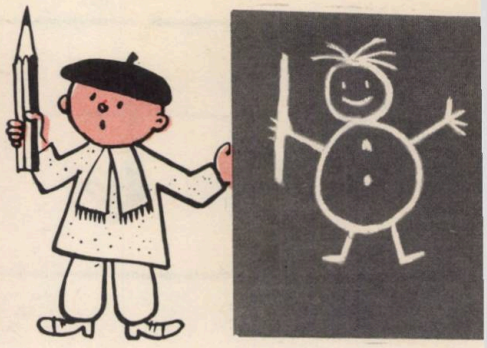

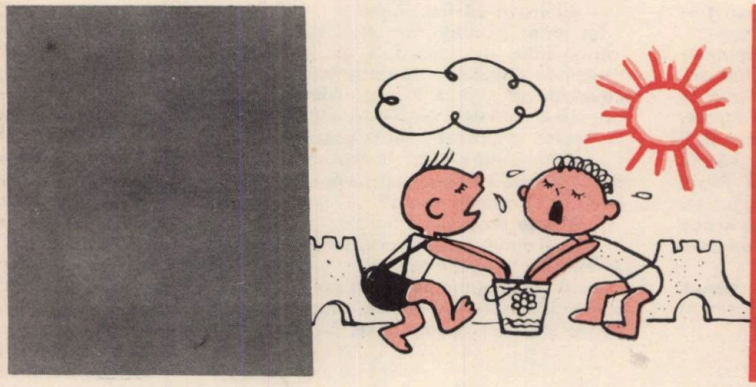

Ce-i al lui e al lui. Al lui e, de exemplu, creionul cu care face niște desene grozave. Dar și mai grozavă e radiera cu care din modestie le șterge.

Cu Sică sînt prieten din copilăria copilăriei, așa cum vedeți în desenul alăturat. Eram vecini de casfel și împărțeam frățește aceeași găletică. De pe atunci ne plăceau întîmplările neobișnuite și nu ne plăcea untura de pește.

Dar m-am luat cu vorba — acesta e mai mult un cusur al autorului decît al meu— cînd eu de fapt vreau să vă povestesc una dintre întîmplările noastre neobișnuite.

Într-o vacanță am plecat în excursie pe munte. Desenul alăturat nu se potrivește pentru că nu era vacanța de vară, ci vacanța de iarnă.

După ce-am mîncat, ne-am dus cu toții în camerele noastre. Și în timp ce toți ceilalți dormeau, ca să fie odihniți seara, la serbarea Anului nou, eu am făcut o descoperire senzațională.

— Sică, l-am zgîlțîit eu pe tovarășul meu de cameră, uită-te ce-am descoperit în dulap.

— Un cal, încearcă el să ghicească fără să se dea jos din pat.

— Fii serios, cum o să încapă un cal în dulap?!

— Un mînz...

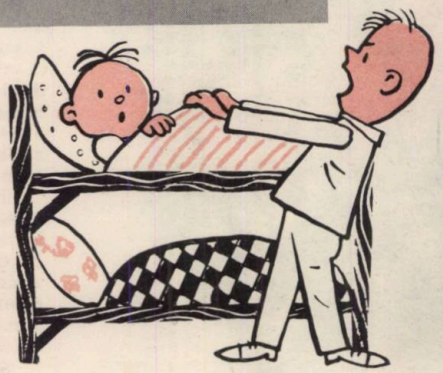

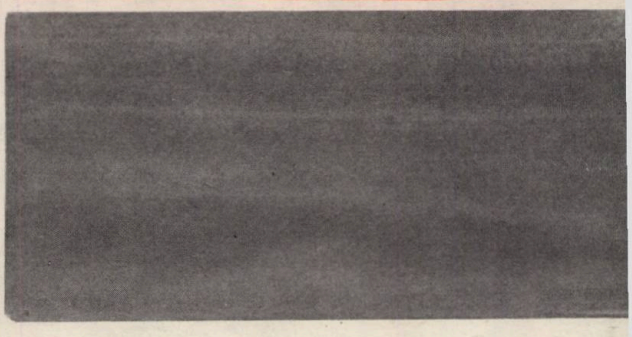

Am deschis larg ușa dulapului și Sică a putut să vadă cu ochii lui descoperirea mea. În dulapul din camera noastră se aflau hainele lui Moș Gerilă, ba chiar și barba. Sică se însufleți pe dată:

— Îți dai seama? se frămînta el. Dacă n-are mantie cu glugă, înseamnă că deseară n-o să poată veni. Și dacă nu poate veni, înseamnă că rămînem fără daruri.

Amîndoi am început să căutăm un mijloc de a-i înștiința pe Moș Gerilă că și-a uitat echipamentul în camera noastră. Mai ales că pînă la miezul nopții abia dacă mai erau cîteva ceasuri.

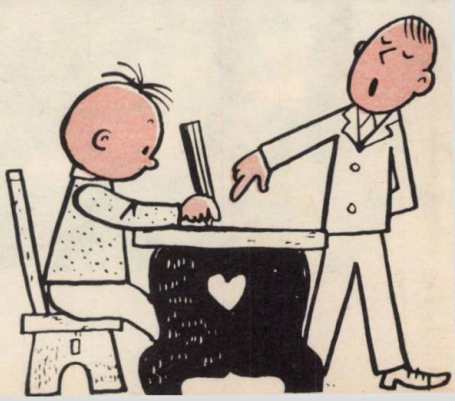

Sică spune acum că ideea a fost a lui. De fapt, eu am fost cel care am exclamat:

— Sică, treci la treabă! Scrie o sută de bilețele pe care le vom pune în toate camerele din cabană.

— Ce să facem cu o sută de bilețele cînd sînt cu totul 24 de camere?

Iată de ce ideea celor 24 de bilețele *a fost a lui*. Textul bilețelelor era următorul:

Vă rugăm ca la ora 24, ora locală, să vă prezentați la camera 12 pentru a vă face o comunicare importantă.

După cum vedeți, toată după-amiaza ne-am ocupat cu pregătirea serbării și împodobirea bradului. Dar la orele 24 fără un sfert, Sică și cu mine ne-am retras pe nesimțite în camera noastră.

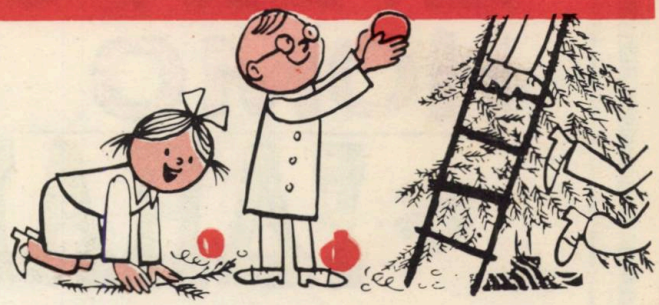

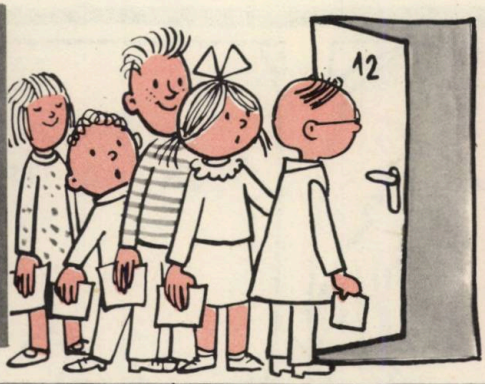

Și am început să așteptăm cu încordare. Așteptarea n-a fost prea lungă. Ușa camerei fu dată de perete și în prag se ivi... Georgel și alții:

— Voi erați? spuse el dezamăgit. Ce-s farsele astea? Programul de revelion doar încă nu a fost deschis oficial.

Apoi au urmat și alte mici neînțelegeri.

Eram grăbiți. Miezul nopții apropia. Din clipă în clipă a avea să se deschidă și intre Moș Gerilă în haine ile! Trebuiau luate grabe măsuri.

— Tu, Georgele, intră repede aici în dulap. Tot în dulap intrat și alți colegi, Petri-r, Gică, Mateias. Pe Marin, via și Ortansa i-am rugat stea puțin sub masă. Alți se-șapte s-au înghesuit în sul perdelei, iar vreo patru ci s-au chircit sub pat.

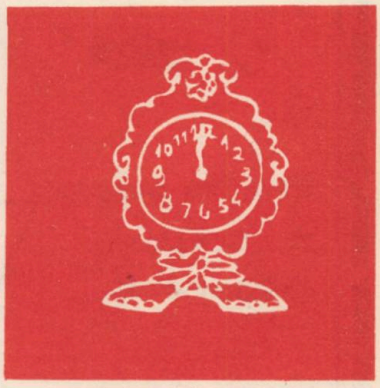

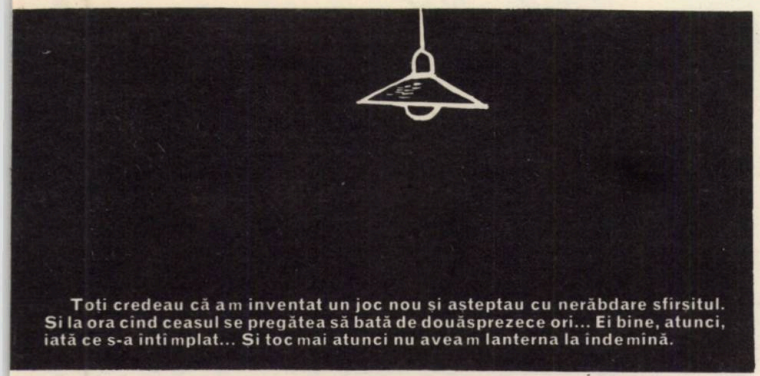

Toți credeau că am inventat un joc nou și așteptau cu nerăbdare sfîrșitul. Și la ora cînd ceasul se pregătea să bată de douăsprezece ori... Ei bine, atunci, iată ce s-a întîmplat... Și tocmai atunci nu aveam lanterna la îndemînă.

Cînd peste o clipă lumina se aprinse din nou, toți năvăliră din dulap, de după perdea, de sub masă, de sub pat și ne asaltară cu întrebări. Numai Sică și cu mine priveam uluiți... Hainele lui Moș Gerilă dispăruseră!

Am dat fuga, urmați de toți ceilalți, în sala bradului împodobit. Și cît vi s-ar părea de ciudat, aici ne aștepta și Moș Gerilă.

— Păi, se poate, năzdrăvanilor? ne întîmpină el cu zîmbetu-i hîtru, în loc să mă așteptați voi pe mine, vă aștept eu pe voi?

A doua zi, nea Tudor, cabanierul, aflînd pățania noastră a rîs grozav.

Apoi au urmat alte întîmplări și pățanii pînă în ziua în care Sică a zis:

...Dar ce-a zis Sică veți afla data viitoare.

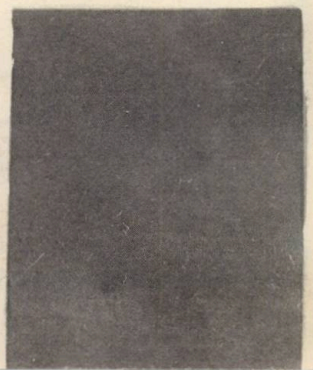

AVENTURILE LUI HOMO SAPIENS

* PAHARUL *

DE ION POPESCU GOPO

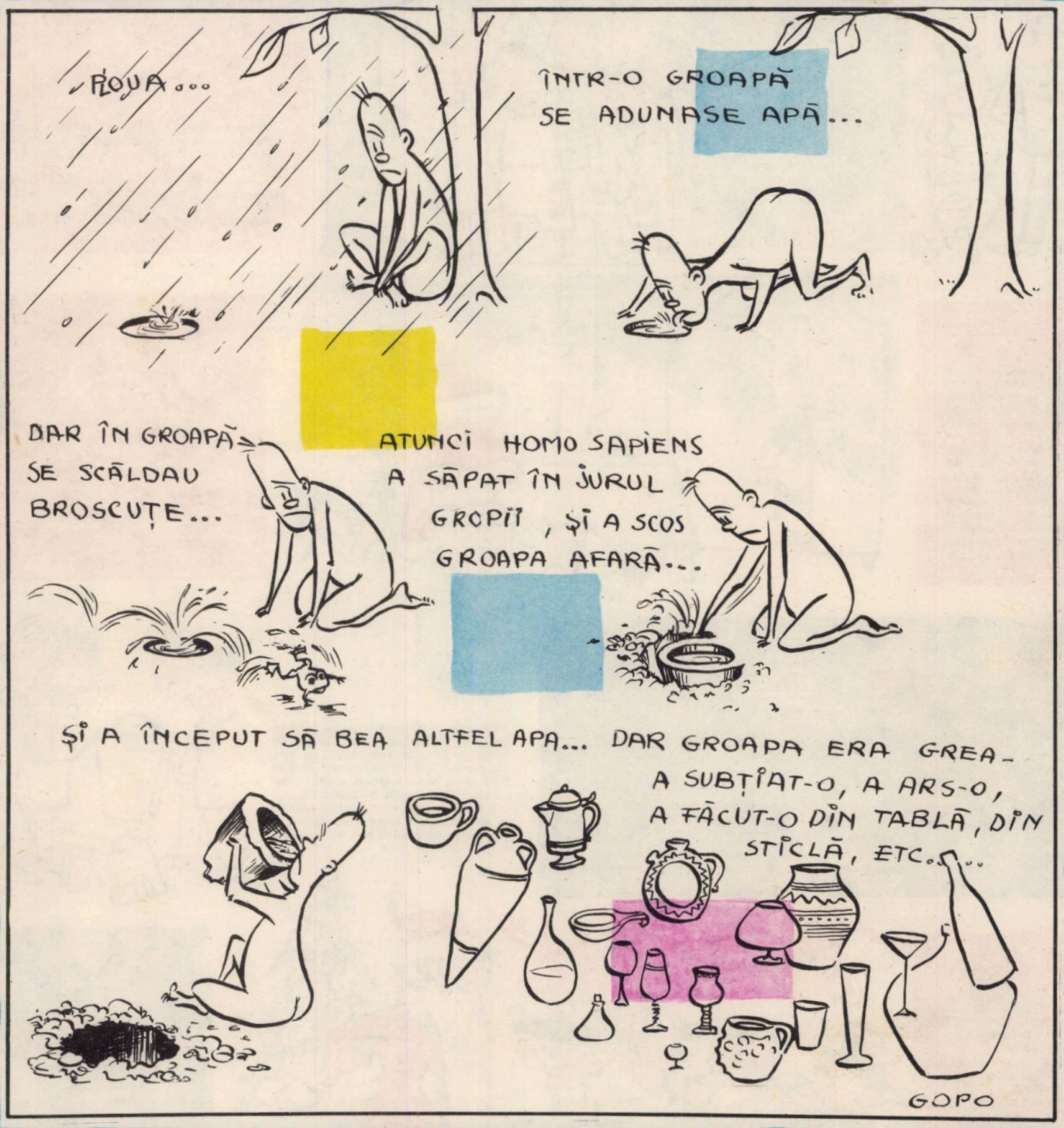

BIBLIOTECA CENTRALA SIBIU

LEI 2,50 | 41014